ANECDOTORUM MEDII AEVI MAXIMAM PARTEM EX ARCHIVIS...

Francesco Antonio Zaccaria

ANECDOTORUM MEDII AEVI

MAXIMAM PARTEM EX ARCHIVIS PISTORIENSIBUS

COLLECTIO

A FRANCISCO ANTONIO ZACHARIA

SOCIETATIS JESU,

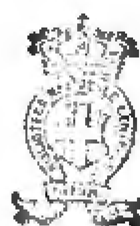
Nunc Estensi Bibliothecae Praefecto, adornata,

ADCEDUNT

I. Breve Chronicon rerum ad historiam sacram, profanamque spectantium, quae in Anecdotis continentur.

II. Series Episcoporum Pistoriensium a Ferdinando Ughellio primum contexta, a Nicolao Coletio deinde aliquantulum aucta, nunc ab eodem horum Anecdotorum editore ex his ipsis monumentis restituta.

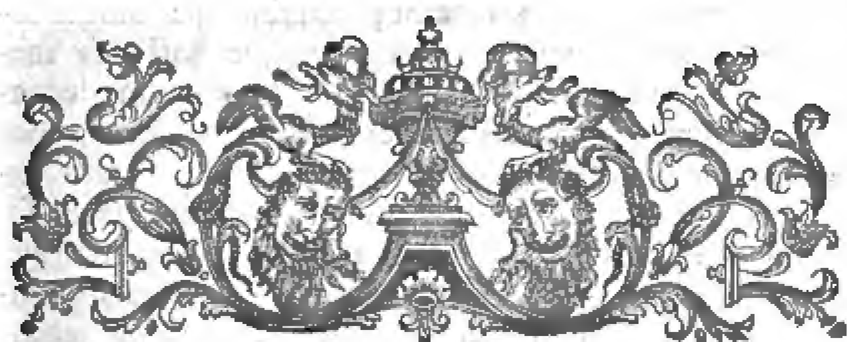

AUGUSTÆ TAURINORUM MDCCLV.

EX TYPOGRAPHIA REGIA,

SUPERIORUM PERMISSU.

PRAEFATIO.

IN ea, quam X. Kal. Septembris anno CIↃIↃCCXLIII. dedi Pistorii ad Clariss. Abbatem Josephum Scarampium, ac tricesimo *Opusculorum*, *Philologicorum* volumine divulgavit Angelus Maria Calogera doctissimus inter Camaldulenses Monachus, epistola *Ecclesiae*, *Urbisque Pistoriensis Codicem diplomaticum* promiseram. Nimirum etsi utilis labor ille futurus erat, cum ad praeteritorum temporum historiam, tum ad consuetudinum, quae tum obtinuerant in Italia, pleniorem notitiam, non animadverteram tamen, libros illos, qui singularis alicujus Urbis, atque adeo Provinciae veluti finibus continentur, in tanta librorum, qui in dies prodeunt, multitudine passim jacere in Bibliopolarum forulis, ac si paucos excipias, qui magnas instruunt Bibliothecas, aut ad id genus studia animum adjungunt, vix emptores invenire. Rem itaque mecum ipse diligentius considerans, adcessione etiam aliquot monumentorum ex aliis Italiae Urbibus facta, in veteribus chartis a me collectis edendis aliam ab ea, quam mihi proposueram initio, ingredi viam constitui. Atque isthaec quidem ratio ob majorem uberioremque monumentorum copiam, propter utiliorem quoque, ac ferme novum, quo illa disposita sunt, ordinem visa mihi est ad seculi nostri indolem, atque ad multiplicia, variaque eruditorum virorum studia adcommodatior. Nam, non ea solum, quae

Pistorii a me conquisita fuerant, descriptaque diligentissime, monumenta heic profero, pleraque hactenus inedita, alia a Muratorio, Lamio, ac Mansio in lucem emissa, verum sive amanuensium oscitantia, sive typothetarum incuria, seu aliis de caussis foedata mendis, atque ab autographis exemplis discrepantia; sed quae Ticini, quae Bononiae, quae Auximi, quae Florentiae vel exscripsi ipse, vel Trombellius, Soldanius, Lagomarsinius, aliique doctissimi viri a se exarata mecum perhumaniter communicarunt. In his Kalendaria quaedam Ecclesiastica lectu dignissima; nam & sua antiquitate gloriantur, & Sanctorum, qui illis adscripti sunt, nomina, aliaque, quae suis locis observanda erunt, aliquid lucis Ecclesiasticae historiae adferre poterunt.

De ordine vero, quo eduntur illa, ut aliquid dicam, qui veterum monumenta chartis commendata ad hunc diem typis excudi curarunt, vel nullum sequuti sunt ordinem, vel unius fere temporis, quo scripta illa fuerunt, rationem habendam sibi esse existimarunt. Malui ego Gruterum, Rainesium, Muratorium, ceterosque imitari, qui Inscriptiones antiquas magno bonarum artium emolumento collegerunt, divulgaruntque. Has illi in classes aliquot tribuerunt, eorum, quibus positae fuere, dignitatis plerumque ratione habita, aliquando etiam rei cujus caussa insculptae sunt, aut illius, quam exprimunt. Ipsum hoc meum erit in monumentis istis edendis institutum, eaque in classes omnino duodecim dispertiar. Ordo equidem iste in majori chartarum copia utilior foret, atque adeo splendidior; sed mihi satis erit, alios ad hunc sequendum exemplo meo confirmasse; si qui autem deinceps futuri sunt, quibus eodem uti ordine videatur, non illi quidem mihi gratiam debebunt, quod viam hancce ipsis monstrarim, quam aliqua saltem ratione ingressi sunt pauci aliqui, sed minime aberrasse me in ea adripienda auctoritate sua ceteros edocebunt.

Praecipuarum praeterea, quae heic se se offerunt nobis, historicarum rerum chronicon quoddam conficiemus, in quo quæ ex nostris chartis ad generalem temporum histo-

historiam augendam, emendandam, inlustrandam facere maxime videbuntur, adnotabimus. De Episcopis quoque Pistoriensibus separatim scribam. Nam quae Urbs copiosiore monumentorum supellectile opus nostrum ornasset, majorem illi a nobis gratiam referri oportuit. Itaque quam Pistoriensium Episcoporum seriem contexuit Ughellius, eamdem iterum excudemus studio nostro a pluribus repurgatam erroribus, multisque adcessionibus locupletatam; qua fere ratione paucos ante annos Cremonensium Episcoporum seriem, quoad licuit, reformavimus, atque Mediolanensibus typis exprimi curavimus.

Sed non ante praefandi finem faciam, quam Archiva, Bibliothecasque, unde profecimus, enumeremus, Virisque illis longe humanissimis gratias agamus, quorum opera nobis ad illa aditus facilis patuit. Notior est Medicea Laurentiana Bibliotheca, quam ut eam pluribus a nobis oporteat heic verbis ornari; ex ea autem, Biscionio Viro clarissimo, illique Praefecto adnuente *Bedae*, ut inscribitur, *Martyrologium* erui. Quae doctissimi Viri Trombellius, Soldanius, ac Lagomarsinius mihi subministrarunt, suis opportunis locis edisseram. Per P. Coppam Hieronymiani Ordinis Abbatem Ticinensis Monasterii Reverendissimum licuit mihi diploma exscribere, quod in Classe VIII. num. 16. edetur. In Auximatis Civitatis Tabulario arca extat non mediocris, cui vulgo nomen *Cassa delle Bolle*, quod in ea Bullae quaedam Romanorum Pontificum adserventur; etsi aliae omnis generis chartae veteres, antiquum etiam statutorum Auximatium exemplum, ac liber, in quo non pauca monumenta descripta superioribus seculis, in eadem latent tribus omnino clavibus diligentissime clausa. Patuit autem illa mihi adnitente cum primis Johanne de Florentiis Nobilissimo Viro, qui nuper terris ereptus est magno universae eius Urbis moerore, & quidquid per tempus licuit, exscribendi copiam fecere praecipuae dignitatis Viri, quibus claves illae creditae sunt, non sine exiguo ipsorum incommodo; specimen vero Auximatium Statutorum, quod ipse exarare non potui, misit ad me nobilis, nec vulgaris eruditionis Ab-

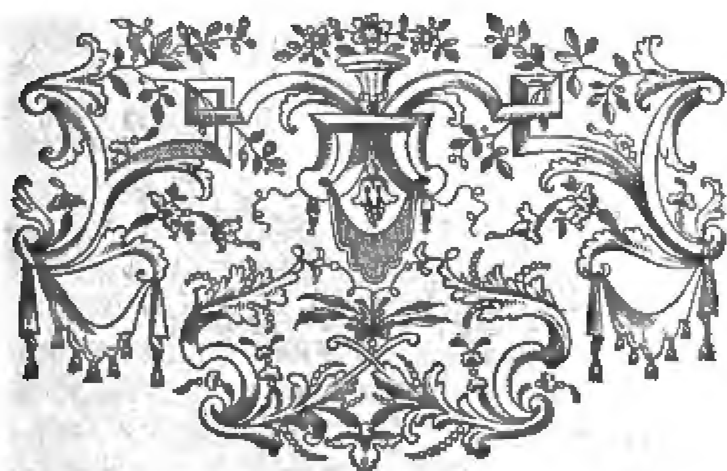
bas

bas Johannes Baptista Talleonius. Pistoriensia porro archiva fere sunt isthaec, Episcopale, Capituli, Civitatis, Operae S. Jacobi, S. Michaelis de Furculis, seu Monachorum Vallisumbrosae, Regularium Canonicorum Lateranensium, S. Bartholomaei, Thesaurus denique S. Jacobi. Enim vero ut ad ista accederem, atque inde monumenta describerem, humanitate effectum est singulari praestantissimi Pistoriensis Episcopi Friderici Alamannii, Johannis Jacobi Scarfantonii Capitulo Praepositi VI. Idus Decembris a. CIƆIƆCCXLVIII. demortui, Canonicorum Conradi Montemagni, Felicis Dondorii, Matthaei Odaldij, Vincentii Bertolattii Vallisumbrosae Monachi eruditissimi, qui ab Johanne Gualberto Cardinali Monasterii sui Abbate gravissimo facile impetravit, ut quidquid veterum Chartarum in domestico tabulario delitescebat, ad Collegium nostrorum Patrum deferretur, veluti per ocium a me inspiciendum. Idem ab Juliano Dominico Baldinottio S. Bartholomaei Abbate nobilissimo, spectataeque prudentiae quod obtinuerim, debeo illustrissimo, praeclarissimoque P. D. Alexandro Chiappinio, qui nuper bonis omnibus moerentibus ad coelites evolavit. Neque praetermittendus Josephus Borellius presbyter eruditus, qui plurium mihi chartarum copiam fecit mira facilitate, studiumque omne, ut publica Civitatis, & Operae S. Jacobi archiva ingrederer, strenue collocavit. His igitur viris eorumque officiis, ac voluntati in me benevolentissimae, quemadmodum deberi a me intelligo opus hoc qualecumque universum, ita & ab aliis, quibus illud utile fuerit, velim gratiam haberi.

Porro ut emendatissima ad authographorum non solum verba, sed etiam errores, atque adeo ineptam barbaramque orthographiam prodirent ista, curavi sedulo. Sed stultus sim, si crediderim nihil vel amanuensium, vel etiam typographorum negligentia, quae quanta sit, nemo est, qui ignoret, peccatum heic esse; praesertim quum opus recognoscens deprehenderim, vel in ipso classium, chartarumque ordine errasse Amanuenses, atque unam alteramve chartam suo loco movisse; quem quidem

dem

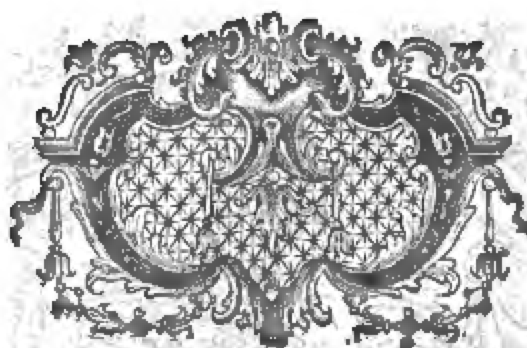
dem errorem malui relinquere lectorum humanitati condonandum, quam tempus operamque perdere, ob pauca illa monumenta labore ſane improbo alia non ita pauca iterum deſcribendo. Accedit, volumen procul a nobis excudi, ut alienae prorſus diligentiae committendum fuerit. Quamobrem etſi videbor interdum alios adcuſare, qui, atque in autographo legitur, monumentum aliquod ex his noſtris ediderunt, non id tamen reprehenſionis cauſſa a me fiet (quam enim veniam ipſe peto, lubens aliis do viciſſim), ſed ut errorem, unde unde profectus ſit, corrigam, veramque lectionem reſtituam. Quamquam errata quaedam ſunt, quae ſuas ipſa cauſſas produnt, nec dubitare non ſinunt, oſcitantiaene Scriptorum, ac typographorum, an potius editoris negligentiae, atque in legendis, intelligendiſque vetuſtis chartis ignorantiae ſint tribuenda.

MONI-

MONITUM TYPOGRAPHI AD LECTOREM.

Cum casu nescio quo factum sit, ut monumenta plura, quae ad Classem III. pertinebant, cui titulus *Pacis bellique Tractatus*, omissa sint statim post paginam 134., in qua Capitulum, quod incipit: *In nonine Domini: amen: Haec est concordia &c.* abruptum invenitur; quae usque ad partem II. ibi desiderantur, ad calcem libri rejecta sunt, pag. 369. De hac re te monitum volui, benigne Lector, statim ab initio. Vale.

INDEX

BIBLIOTHECÆ PISTORIENSIS

LIBER II.

FRANCISCO. PERTVSATO
NOBILISSIMO. MEDIOLANENSI. CIVI.
INCLYTAE. OLIVETANAE. CONGREGA
TIONIS. ALVMNO. OLIM. CLARISSIMO.
NUNC. TICINENSI. EPISCOPO.
ARCHIEPISCOPO. AMASIENSI.
MVLTIPLICI. DOCTRINA. PRVDENTIA. MO
RVM. INTEGRITATE. LONGE. SPECTATISS.
BIBLIOTHECAE. PISTORIENSIS
PARTEM. ALTERAM
FRANCISCVS. ANTONIVS. ZACHARIAS. S. I.
DE. SE. OPTVME. MERITO
D. D.
KAL. IANVARIS. A. O. R. CIϽIϽCCLI.

PRÆFA-

PRÆFATIO.

ULTIS de cauſſis apud Urbes, Societateſque cultiores ea obtinuit conſuetudo, ut quos ſingulæ litteris, atque divulgatis libris clariſſimos Viros habuerint, eos diligenti commentario recenſere ſtudeant, & ceteris gentibus univerſis uno veluti obtutu contemplandos exhibere. Ea mihi tamen graviſſima viſa eſt ſemper, quæ non tam ad eorum commendationem facit, qui eruditionis ſuæ monumenta ediderunt, quam illorum, qui iſthæc cum laude commemorari vident, utilitatem; honeſta quædam ſtudiorum, doctrinæque æmulatio, quam tum oriri neceſſe eſt, quum quis majores ſuos, cives, ſocios, & animum ad optimas artes adjeciſſe, & inde nominis immortalitatem conſequutos intelligit. Huc certe ſpectaſſe crediderim Joſephum Dondorium e Cappuccinorum familia Scriptorem, quum in libro, quem *della pietà di Piſtoja* prænotavit, brevem Piſtorienſium ſuorum, qui eruditionis fama ad ſua tempora floruerant, catalogum emiſit in lucem. Sed revera elenchus iſte & imperfectus omnino eſt, nec erroribus caret. Idem argumentum tractare inſtituerat Oldoinus noſter, libroque titulum fecerat *Athenæi Piſtorienſis*. Mors enimvero doctiſſimi Viri conſiliis interceſſit; nihilque apud nos ſupereſt præter magni operis rudimentum quoddam, atque adumbratio. Verum ne Piſtorienſibus, quorum ad omnes liberales diſciplinas parata eſſe ingenia experientia didici, ſingulare hoc doctrinæ adjumentum diutius deſit, homo ego exterus quidem, & alienigena, ſed apud eos triennio non ſine voluptate verſatus,

fatus, ipsorum Scriptores libello hoc comprehendere adgredior, atque exornare. Erit profecto, quum Pistoriensis aliquis patriæ suæ urbis gloria ductus Catalogum hunc meum augere, castigare, ornare suscipiet. Neque enim is ego sum, qui absolutissimam Pistoriensium Scriptorum Bibliothecam contexi a me potuisse existimem. Immo vero ultro fateor, vel diligentissimis quibusque, sive tædio quodam, quod in istiusmodi Libris conficiendis facile obrepit, sive notitiarum inopia multa effugere minime prætermittenda, multa excidere omnino delenda. Quamobrem commentariolum hoc nostrum non tam Bibliothecam Pistoriensem, quam ejus specimen modestiore titulo inscribere visum est. Nihilo tamen minus Pistorienses, & ceteri litterariæ historiæ studiosi Viri consilium nostrum æqui bonique facient. Nam quum Dondorius LIX. Scriptores enumeret, Oldoinus in MSS. suis schedis XLVII. (ex his non pauci a Dondorio prætermissi), nos omnino CLXVI. reperimus describendos. In his autem eorum, qui etiamnum vivunt, neminem nominabo; non quod ob editos libros, aut certe ob insignem doctrinam dignissimi, qui hos inter censerentur, non sint Cæsar Franchinius, Franciscus Merlinius, Angelus Marchettus magni Alexandri filius, Presbyter Bonacchius, Cajetanus Cennius aliique non ita pauci, atque ut ne nostros homines plane neglexisse videar, Dominicus Franchinius Romani Collegii Rector egregius, Dominicus Centius, Johannes Philippus Ptolemæus Johannis Baptistæ Cardinalis amplissimi Nepos, Viri litterati, ac sacris profanisque disciplinis, quarum Doctores fuerunt, aut etiamnum sunt, eruditissimi, Michael Lar.us quoque acerrimo ille quidem ingenio, optimaque indole, sed adversa nimium valetudine adolescens; at quod solidior, quæ obitum nostrum consequitur, honestatque, verior etiam gloria esse videatur.

Alphabeticum porro in recensendis Scriptoribus ordinem sequar; quem pluribus Bibliotecarum Auctoribus placuisse video; non tamen (quod plerique faciunt) prænominum rationem habiturus sum, sed nominum; hæc enim quum notiora esse soleant, quam illa, si nominum ordo servetur, Lectorum utilitati consuli magis existimaverim. Illud extremo loco Lectores meos monitos velim, me quæ Oldoinus adnotavit, ipsius verbis redditurum, ne sua optimus Vir laude fraudetur. Sed de his satis.

INDEX

INDEX
SECUNDÆ PARTIS.

INDEX CLASSIUM;

IN QUAS ANECDOTA TRIBUTA SUNT.

PARS PRIMA

Politica monumenta.

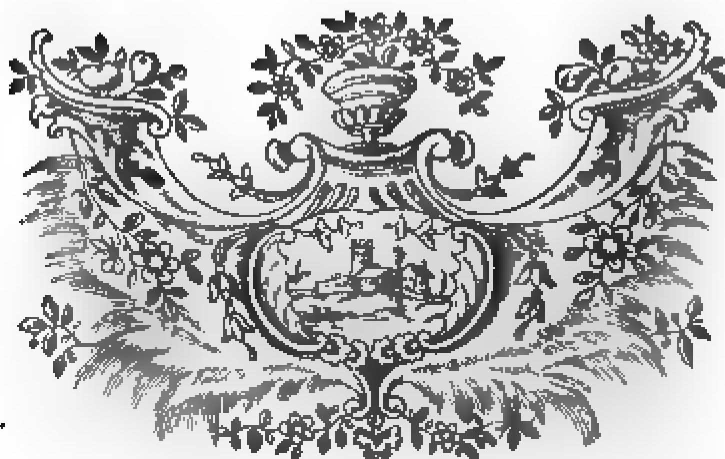
PARS II.

Sacra Monumenta.

PARS III.

Communia quaedam politico aeque atque Ecclesiastico statui.

ADCEDUNT.

MONU-

MONUMENTORUM

In hac Collectione editorum

Conspectus Chronologicus.

MCLI.

MCCXX.

MCCXX. Conradi Imperialis Aulae Cancellarii literae, quibus Everardum de Lutra Nuncium suum in Etruria constituit cl. I. 1.
MCCXX. Friderici II. Romanorum Regis literae, quibus Everardum de Lutra Nuncium suum in Etruria constituit cl. I. 3.
MCCXX. Friderici II. Imperatoris diploma pro Urbe Pistoriensi cl. VIII. 25.
MCCXXI. Honorii III. praeceptum Pistoriensibus ut reddant Romanae Ecclesiae castra quaedam cl. III. 9.
MCCXXI. Everardi de Lutra sententia in caussa Soffredi Pistoriensis Episcopi cum Communi Pistorii cl. XII. 17.
MCCXXII. Honorii III. literae Pisano Archiepiscopo, & Florentino Episcopo in caussa castrorum quorumdam, quae Pistorienses detinebant cl. III. 10.
MCCXXIII. Juramentum fidelitatis praestitum M. Gratiadei electo Pistoriensi a Comite de Parcico cl. II. 7.
MCCXXIII. Juramentum fidelitatis cl. II. 8.
MCCXXIV. Protestatio Castaldi Civitatis Pistoriae, contra Episcopum Pistoriensem recipientem fidelitates, & comandamenta ab hominibus de Lamporecchio & Orbignano cl. II. 9.
MCCXXVI. Friderici II. Diploma pro Episcopio Pistoriensi cl. VIII. 26.
MCCXXVII. Gregorii IX. literae Pistoriensibus datae, ut si opus fuerit, homines de Carfagnana defendant cl. III. 11.
MCCXXVII. Gratiadei Episcopi Pistoriensis constitutio pro disciplina Hospitalis Prati Episcopi cl. V. 13.
MCCXXVII. Gregorii IX. literae delegatoriae arbitrorum in caussa Communis Pistorii cum Canonico Pratensi cl. XII. 18.
MCCXXVIII. Andreae Jacobi Florent. Potestatis arbitrium Lucenses inter & Pistorienses cl. III. 13.
MCCXXVIII. Friderici II. Imperatoris ad Pistorienses literae, ut damna ab ipsis inlata Valli Arni reparent cl. III. 12.
MCCXXIX. Sententia Aegidii Cardinalis a Gregorio IX. confirmata cl. XII. 19.
MCCXXIX. Rainaldi Ducis Spoleti diploma pro Auximatibus, & Recanatensibus cl. VIII. 27.
MCCXXX. Juramentum fidelitatis a Saturnanensibus praestitum Episcopo Pistoriensi cl. II. 10.
MCCXXX. Juramentum fidelitatis cl. II. 11.
MCCXXXI. Receptio cujusdam conversi in Monasterio S. Michaelis cl. V. 7.
MCCXXXI. Gregorii IX. literae ad Pistorienses cl. IX. 2.
MCCXXXI. Gregorii IX. Epistola pro Pisanis contra Florentinos, Pistorienses, aliosque cl. III. 14.
MCCXXXV. Inventarium Ecclesiae Pistoriensis S. Marci cl. V. 1.
MCCXL. Vicariorum institutio in Monte Castilione cl. I. 4.
MCCXLVIII. Instrumentum de pactis Fundamentis Castri Montis Castilionis cl. II. 3.
MCCLIII. Innocentii IV. literae ad Pistorienses hortatoriae ad pacem cl. III. 15.
MCCLVI. Juramentum fidelitatis cl. II. 16.
MCCLVII. Alexandri IV. literae, quibus constituit Plebanum Plebis S. Mariae in Campo Lucanae Dioecesis arbitrum controversiae inter Episcopum Pistoriensem, & Plebanum Ecclesiae S. Quirici, aliosque cl. XII. 20.
MCCLXI. Abdicatio Officii Siadici cl. I. 5.
MCCLXVII. Juramentum fidelitatis cl. II. 17.
MCCLXVIII. Caroli Siciliae Regis literae ad Pistorienses cl. IX. 3.
MCCLXX. Caroli Siciliae Regis privilegium Civitati Pistorii concessum cl. VIII. 28.
MCCLXX. Statutum Florentinorum de emptionibus, & acquisitionibus in agro Pistor. cl. XI. 30.
MCCLXXV. Vicarii institutio in Etruria cl. I. 6.
MCCLXXV. Inventarium Ecclesiae Pistor. S. Marci cl. V. 2.
MCCLXXVI. Alexandri IV. confirmatio Indulgentiarum P. P. Ordinis Eremitarum S. Augustini cl. VII. 5.
MCCLXXVII. Literae Florentinorum Pistoriensibus cl. IX. 4.
MCCXXX. Charta investitionis cl. XI. 31.
MCCLXXXI. Rodolphi Romanorum Regis

MCCCXXIX.

MCCCXXIX. Sacramentum Pistoriensium quo obedientiam, & submissionem promittunt Johanni XXII. Pont. & rebellionem contra Ludovicum olim Bavariae Ducem cl. III. 23.

MCCCXXXV. Confessio acceptae pecuniae cl. XI. 34.

MCCCXXXVIII. Absolutio a sententia suspensionis, quam Fr. Guilelmus de Perusio Domini Papae Poenitentiarius impertitus est F. Simoni Abbati S. Bartholomaei cl. V. 9.

MCCCXLI. Florentinorum literae ad Pistorienses cl. IX. 10.

MCCCXLII. Pax inter Commune Lucensium, Pistoriensium, & Pisanorum cl. III. 24.

MCCCXLIV. Literae Pisanorum de acceptatione ratificationis Pacis factae per Commune Pistorii ipsi Communi Pisarum cl. III. 25.

MCCCXLVI. Caroli IV. Imperatoris literae ad Pistorienses cl. IX. 11.

MCCCXLVI. Clementis VI. privilegium quo Pistoriensi Civitati jus cudendae monetae impertitur cl. VIII. 32.

MCCCXLVIII. Reformatio XL. Barbatorum cl. III. 26.

MCCCXLVIII. Commissio XL. Barbatorum cl. III. 27.

MCCCXLVIII. Reformatio montaneae superioris pro castris rehabendis cl. III. 28.

MCCCLV. Caroli IV. Imperatoris diploma pro Pistoriensi Civitate cl. VIII. 33.

MCCCLXI. Literae testimoniales sacrae ordinationis cl. VII. 6.

MCCCLXVII. Sententia Vicarii generalis Episcopi Pistoriensis pro Monasterio S. Michaelis de Furculis cl. XII. 21.

MCCCLXXI. Specimen statutorum Civitatis Auximatis editorum cl. I. 19.

MCCCLXXXI. Urbani IV. literae ad Auximates cl. IX. 12.

MCCCXC. Bonifacii IX. literae ad Auximates cl. IX. 13. & 14.

MCCCXC. Florentinorum literae ad Pistorienses cl. IX. 15.

MCCCXCI. Florentinorum literae ad Pistorienses cl. IX. 16.

MCCC... Juramentum praestandum ab Abbate S. Bartholomaei Pistoriensis Ordinis S. Benedicti cl. VII. 10.

MCCCCVI. Fragmentum Synodalium Constitutionum cl. IV. 6.

MCCCCIX. Breve Alexandri V. in quo indulgentiam impertitur Pontifex vespere Sabbati Sancti Missam audientibus Pistorii in Ecclesia S. Michaelis cl. VII. 7.

MCCCCXIV. Corporis S. Felicis Pistoriensis inventio cl. VI. 8.

MCCCCXX. Ludovici Magalonensis Episcopi literae ad Pistorienses cl. IX. 17.

MCCCCXX. Matthaei Pistoriensis Episcopi sententia cl. XII. 22.

MCCCCXXIX. Martini V. literae ad Episcopum Pistoriensem cui cognitionem cujusdam caussae delegat cl. XII. 23.

MCCCCXXIX. Exemptio ab impositis Decimis cl. XI. 35.

MCCCCXXXV. Sententia Abbatis S. Bartholomaei contra Pres. Cyprianum cl. XII. 24.

MCCCCXXXVI. Constitutiones a Thoma Recanatensi, & Maceratensi Episcopo editae ad reformandam Capituli Pistoriensis disciplinam cl. IV. 7.

MCCCCXLIII. Bulla Eugenii IV. qua Monasterium Pistoriense S. Bartholomaei a Benedictinis transfert ad Canonicos Regulares S. Augustini cl. V. 10.

MCCCCXLVI. Commutatio votorum ab Eugenio IV. facta in favorem Canonicae S. Bartholomaei cl. VII. 8.

MCCCC .. Juramentum praestandum per Officiales Cleri Pistoriensis, ante ipsorum introitum cl. VII. 11.

MDIV. Catalogus Abbatum Ordinis Vallisumbrosae cl. V. 21.

MDXIII. Leonis X. literae ad Episcopum Pistoriensem, in quibus de sua ad Pontificatum adsumptione ipsum certiorem facit cl. VII. 9.

MDXIII. Petri Cardinalis Tituli S. Eusebii ad Taddeum Simonis Anselli de Florentia Monachum S. Salvii epistola cl. IX. 25.

PARS

PARS I.

POLITICA MONUMENTA.

CLASSIS I.

Statuta, aliaque, quibus Italicarum Urbium regimen medio ævo continetur.

EXCELLENTISSIMO. ET.
AMPLISSIMO. VIRO.
FLAMINIO. CORNELIO.
SENATORI. VENETO.
PVBLICIS. REBVS. SAPI
ENTER. GESTIS. EDITISQ.
DOCTISSIMIS. LIBRIS. DE.
PATRIA. OPTIME. MERITO.
FRANC. ANTON. ZACHARIAS.
S. I. HANC. VETERVM. MONV
MENTORVM. CLASSEM. OB.
INSIGNEM. ERGA. SE. BENE
VOLENTIAM. D. D. PRID.
K. JVNIAS. A. JVBILAEI.
CIϽIϽCCL.

I.

Statuta, seu Leges Pistoriensium, ex Archivio Pistoriensis Capituli.

Editoris Observatio prævia.

QUÆ heic edo Pistoriensis Reipublicæ Statuta, Vir Clariss. Ludovicus Antonius Muratorius A. 1741. divulgavit T. IV. *Antiquit. Italic. Diss. L. col.* 157., *& sequent.* cum eruditis adnotationibus Huberti Benvoglienti Patricii Senensis; sed uterque imperfecto admodum, & mendoso apographo usus est, ut propterea multa secus legerint ii, atque in Codice Pistoriensi exhibentur, multa quoque prætermiserint. Itaque gratam me eruditis Viris præstiturum operam existimaverim, si Muratorianam hanc Editionem ad Pistoriense exemplar adcuratissime exegero, ac Statuta isthæc iterum in lucem emisero. Sed de tempore, quo hæ leges conditæ sunt a Pistoriensibus, disputandum est antea diligentissime. Putat Benvo-

glientus non ante Annum CIↃCXVII. Statutorum istorum epocham statui posse. Consules enim, atque adeo *Potestas Pistoriensis* in his saepius occurrunt. Consules autem in Italicis Urbibus institui coepere, postquam discedentibus Comitibus Imperatorum Nunciis libertatem recuperarunt; deinde rejecta Consulum administratione ut minus utili, per Praetores, seu Potestates geri res coepit. Haec porro non nisi sub XII saeculi finem contigerunt. Anno 1160 prima Pisanae Reipublicae Statuta edita fuisse, Auctor est doctiss. P. Vallecchius in Epistola *de veteribus Pisanae Civitatis constitutis*, Senenses vero circa Annum MCXCVII suas leges tulerunt. His antiquiora Pistorienses habuisse statuta vix credi potest, si Beavoglientum audimus. Quamobrem in annorum supputationem, quae initio Statutorum legitur: *Anno ab ejus Nativitate millesimo centesimo septimo* errorem irrepsisse idem Beavoglientus existimat, & Notarium, aut Exscriptorem omisisse numerale nomen *nonagesimo*. Aliter hac de re statuit Muratorius col. 520. Refero ejus verba. *In Chronologicis hisce notis mendum cubat. Anno Christi MCVII. nondum Henricus inter Reges Quintus Imperatoris titulum assumpserat, nondum quippe a Romano Pontifice inunctus, atque Romana Corona insignitus. Neque eo anno decurrebat Indictio undecima. Sed quorsum ad Annum haec spectant? percontaris. Si referas ad Annum Christi MCXCVII, quo imperabat Henricus inter Reges Sextus, inter Augustos Quintus, immutanda erit etiam Indictio, & pro XI scribendum erit XV., aut Indictio I. a Kalendis Septembribus fuerit inducta. Mihi tamen veri videtur similius, caput primum Statutorum Pistoriensium conditum fuisse anno a Nativitate Domini millesimo centesimo decimo septimo, quo tempore, & quidem Novembri mense fluebat Indictio XI, & Annus VII Henrici inter Imperatores Quarti. Supra jam vidimus .. ineunte eodem saeculo Christianae aerae undecimo, Consules ad regimen Mediolani, & Genuae adhibitos fuisse, eosque itidem Lucensi Urbi praefuisse Anno MCXXIV.... Quare nihil obstat, quominus Pistoriensi quoque Civitati Anno MCXVII Consules praefuerint, atque ibi primum illud Statutum promulgari potuerit. Primum, inquam, usque ad finem Paragraphi, sive Capitis XXIII, nam quae sequuntur longe serius constituta fuisse mihi certissimum est, quum in iis supremum Civitatis regimen non amplius Consulibus, sed Potestati commendetur... Ceterum in dissertatione XLVI palam feci Potestatum, sive Praetorum regimen illustre invectum fuisse a Civitatibus liberis, aut exeunte saeculo XII, aut sub initium subsequentis XIII. Quare posterior hujusmodi Statutorum pars circiter, aut post Annum Christi MCC. confecta mihi creditur.* Hactenus Muratorius. Ac vir iste eruditissimus, quod ad primam horum Statutorum partem attinet, rem non mea quidem sententia, tetigit, quod vero ad alteram partem spectat, hallucinatus est.

Itaque uno hoc Codice duo Statutorum veluti genera continentur, atque alterum quidem altero vetustius, sub Consulum alterum, alterum sub Praetorum paullo recentiore regimine editum. Primum Statutorum genus, quatuor, & viginti Leges in hac nostra editione complectitur, tres, & viginti in Muratoriana. Plures olim continebat, sed injuria temporum chartae, quibus concreditae erant, interiere. Huic Statuto I. Muratorianae editionis XXIV. nova praemittitur invocatio *In nomine Sanctissimae individuae Trinitatis. Amen.* Sed & alia manu prima illa XXIV Statuta descripta sunt in Codice nostro, alia, quae sequuntur. Quae prima sunt

XXIV.,

XXIV, cum Muratorio ad annum MCXVII. Henrici inter Augustos IV. septimum libenter retulerim. Nam ante Henricum inter Augustos V. condita illa fuisse nemo negaverit, qui reliquis Statutis haec noverit vetustiora, reliqua vero ante Henrici V. imperium lata fuisse, quod paullo post demonstrabo. Porro Indictio XI., quae sub Statutorum initium notatur, toto illo Annorum spatio, quo Henricus IV. vixit imperatorio titulo insignitus, semel occurrit anno MCXVII. Facillimum autem fuit properanti Amanuensi, aut etiam Notario numerale nomen *decimo* omittere. Sequentia Statuta post annum MCLXXVII. scripta sunt, ante vero annum MCLXXXII. Post Annum MCLXXVII. scripta illa fuisse quis neget? Haec legimus Statuto CXXVI., Murat. edit. CXLVI. *Securitatem, quam Arrendabiles Parmenses, Gabinetus, Trapellus, & Bonus Consules fecerunt cum Conrado de Burgo, firmam, & ratam habebo, & observabo in meo dominio.* Spectant haec verba, quod ex MS. Pandolphi Arferoli Hist. Pist. refert Salvius ad ann. 1177. *Hist. Pist. parte II. lib. II. pag. 101. A' 24. di Novembre Corrado di Lodo da Borgo in proprio nome, e de' suoi figliuoli, e di tutti gli huomini Borghesi, e di Teodoro figliuolo di Alberto suo Moglie promesse, e giurò, che a' Calendi di Decembre prossimo futuro harebbe dato, e consegnato il Castello, e Terra di Borgo a' Consoli di Pistoja, ec.* Hujusmodi autem donationis Instrumentum 24. Nov. A. 1177. confectum in Pistoriensi Cancellaria etiamnum extare monuit me Genuae commorantem per literas IX. Octobris A. 1745. solertissimus patriarum rerum Scriptor Jacobus Maria Fioravantes. Quis ergo non videbat Statuta, in quibus securitatis ejusmodi mentio fit, post annum MCLXXVII. collocari omnino debere? Anno quoque MCLXXIX. pax illa Montecatinensium constituta fuit, quam indicat Statutum CXXVII. Murat. edit. CXLVI. Quod autem ante annum MCLXXXII. edita sint, hac ratiocinatione conficio. Hisce Statutis, atque adeo Notarii subscriptioni additur continenter in Pistoriensi vetusto Codice Statutum quoddam Idibus Decembris A. MCLXXXII. conditum, quodque gravius est, viridi atramento praescriptum, quo ipso atramento additiones quaedam, & correctiones Statutis nostris, de quibus agimus, ab una, eademque manu inscriptae sunt. Ignoravit id Benvoglientus, ignoravit Muratorius, quo factum, ut ipsas hasce additiones, correctionesque primo Statutorum textui nulla nota distinctas inseruerint, paucas silentio praeterierint. En perspicuum sane argumentum, unde constet ante annum MCLXXXII., quo correcta fuere, auctaque, Statuta illa lata omnino fuisse. Annum si quaeras, putaverim statui non sine ratione posse ipsum illum MCLXXIX., quo Montecatinensium pax contigit, atque adeo paullo post pacem hanc firmatam. Nam ut Salvius narrat p. II. lib. II. *Hist. Pist.* pag. 102. *Perchè di questa pace molti si tenevano mal satisfatti, non essendo seguite secondo el lor piacere le Capitolazioni di essa, mostrarono che ella fu conchiusa, e stabilita, tornarono di nuovo all' armi quei di Montecatini con i Serravallesi.* Atqui quum Statuta haec nostra scripta sunt, nondum Montecatinenses contra pacis sanctiones in Serravallenses iterum insurrexerant. Cur enim Pistorienses decrevissent *securitatem, & pacem Montecatinensium firmam, & ratam habere, & observare*, quam Montecatinenses infregissent? Quamobrem quum XX. Aprilis A. CIↃCLXXIX. Montecatinensium pacem editam fuisse discamus ex charta, quam proferam classe III. num. I. cum

 Majum

Majum ejusdem Anni (certe ante Octobrem, quem nondum decurrisse ostendit Statutum CXLVII.) Statuta hæc nostra præscripta fuisse conjecerim. *Gerardus* enim vero *Sacri Palatii Notarius, & Tabellio*, qui Statuta conscripsit, & complevit, Montecatinensium paci subscripsit. Sed ad ipsa tandem Statuta veniamus, quæ ita a me edentur, ut correctiones illæ, additionesque A. MCLXXXII. diverso charactere exhibeantur, in margine autem notentur a Muratorio omissa, aut contra Codicis fidem immutata.

I.

In nomine sanctæ, & individuæ Trinitatis Amen. Anno ab ejus Nativitate Millesimo centesimo septimo, Indictione undecima, VI. Kal. Decembris ad honorem Dei, & Domini Henrici (1) Romanorum Imperatoris.

(1) Domini Henrici Murat.

I.

STatuimus, & censemus, ut Majores Pistorii Consules habeant in protectionem, & defensionem Ecclesiam Sancti Zenonis, & ejus bona, & habeant in protectionem, & defendant omnes Ecclesias (2) Loca venerabilia (3) eorum bona usque ad quatuor milliaria prope Civitatem Pistorii, quæ sunt nostri districtus; salvo jure Patronum, & quod majores Consules possint facere, quod utile sit nostre Civitati. Intellectus talis est, quod teneat de hoc Capitulo, si Episcopus Pistoriensis, & Pistoriensis Ecclesiæ Capitulum promisint (4) Consulibus Civitatis Pistorii solempniter, quod ipsi, & sui Clerici stabunt in judicio cum Laicis, & dederint Consulibus licentiam, & (5) constringant eos, & Clericos suos ad rationem stare.

(2) & M. (3) & M. (4) promiserint M. (5) ut M.

II. (6)

Item statuimus, ut Majores Pist. Consules non portent corredum de collo, vel de dosso de communi, nisi communi consilio Consiliatorum omnium, vel majoris partis, qui tunc Pistorii fuerint.

(6) Totum hoc Statutum desideratur apud Muratorium

III.

Item statuimus, ut majores Pistorii Consules non faciant vindictam in avere, vel personas ..... viginti scilicet, nisi communi consilio Consiliatorum electorum omnium, vel majoris partis, qui tunc Pistorii fuerint, exceptis penis, & vindictis, in Capitulis specialiter expressis, quod si iverint extra Civitatem per cavalcatam (7), vel hostem, vel aliter (8), possint facere vindictam, secundum quod eis melius videbitur, ad honorem, & bonum (9) Pistoriensis Populi.

(7) Cavalcatam M. (8) [illegible] M. (9) [illegible] M.

IV.

Et (10) statuimus, ut (11) quidquid dictum est in Sacramento Majores Pistorii Consules (12), & (13) omnibus constitutis (14), & assignamentis de penis (15) tollendis, & (16) dannis dandis, quod (17) teneantur non (18) reddere, nec facere reddere, nec emendare, nec facere emendare, & similiter suos Proximos Successores jurare facient (19), & quicumque dampnum de habere alicui Pist. Civi, vel Burgi (20), vel Suburbiorum (21) fecerint propter honorem.. ..Pist. Populi teneantur non emendare, nec emendare facere.

(10) Item M. (11) Majores Pistorii Consules M. (12) omittit M. (13) de M. (14) Statutis M. (15) [illegible] M. (16) de M. (17) qui M. (18) non teneantur M. (19) faciant M. (20) Burgorum M. (21) Suburbiorum M.

V

(22) Et statuimus, ut Majores Pistorii Consules toto tempore eorum Consulatus faciant, & facere faciant districtam omnibus manifestis inimicis Pist. Populi, secundum quod melius poterint, ad bonum, & ad honorem nostræ Civitatis, & ad malum, & ad detrimentum (23) nostrorum inimicorum infra duos proximos menses pro quantum juratum habuerint (24).

(22) Item M. (23) [illegible] M. (24) habuerunt. M.

VI.

Et (25) statuimus, ut taliter jurent illi, qui eligant, Electores videlicet (26). Ego eligam quinque homines, quos potiores, & idoniores esse cognovero ad honorem Dei, & S. Jacopi, & S. Zenonis, & Populi Pistoriensis. Ego sum in aliqua Compagnia, & summissione pro aliquo officio Civitatis dando, vel recipiendo; nec aliquod commodamentum vel ante factum, vel post factum, nec aliquod intendimentum

(25) Item M. (26) omittit. M.

dimentum est mihi datum (1) aliquo ingenio (2) pro aliquo officio Civitatis dando, & recipiendo, nec aliquod Sacramentum feci, neque recepi pro aliquo officio Civitatis dando, vel recipiendo, & (3) eligam tres homines, quos potiores, & idoniores esse cognovero ad salvamentum, & ad utilitatem Pist. Populi, qui eligant quinque Consules meliores, & potiores, quos cognoverint ad hutilitatem, & salvamentum Pist. Populi, non considerato ibi (4) amore, nec inimicitia, nec ulla humana gratia. Hoc est Sacramentum illorum, qui debent eligere Consules. Ego non sum in aliqua Compagnia, vel summissione pro aliquo Consulatu Civitatis Pistorii dando, vel recipiendo, neque aliquod intendimentum, neque advedimentum est (5) mihi datum (6), neque comandamentum factum, ut ego essem elector Consulum, neque aliquod Sacramentum feci, aut recepi pro aliquo Consulatu Civitatis Pistorii dando, aut recipiendo, & concordabor (7) cum Sociis meis in arringo electis de quinque hominibus in Consulatu eligendis, qui mihi videantur idoniores, & (8) potiores, ad honorem, & utilitatem, & salvamentum Civitatis Pist., & Pistoriensis Populi. Ita (9) quod amor, & odium nec prosint, neque obsint, & non eligam de ipsis, qui fuerunt duobus annis retro expletis in Kalendis Januarii proximi.

VII.

Et (10) statuimus, ut si in Sacramento Pistorii Consulum, vel in constituto aliquod Capitulum speciale inveniatur contrarium alicui Capitulo speciali, vel aliquod Capitulum inveniatur generale, inveniatur contrarium alicui Capitulo generali, majores Pistorii Consules referant Consiliariis electis omnibus, quos tunc sine fraude habere poterint (11), & quod omnibus Consulibus, vel majori parti eorum, & omnibus Consiliariis, vel majori parti eorum communi consilio accepto per Sacramentum placuerit (12), teneantur. Et si aliquod Capitulum speciale sit contrarium alicui Capitulo generali, cogantur tenere speciale, & dimittant generale.

VIII.

Et statuimus, ut si quis feritam fecerit cum ferro studiose alicui Concivi, nisi se defendendo, vel in bello alicui bellanti, solidos LX. tollant, & dare ei faciant, qui feritam acceperit.

IX.

Et (13) si quis feritam studiose de ligno alicui Concivi dederit, nisi supradicto modo, aut in castigando familiam, in XL. solidos eum puniant, & dare ei faciant, qui feritam acceperit. Item si quis Civis alicui Concivi in vultu de mano percusserit studiose, nisi supradicto modo in XX. solidos eum puniant, & dare ei faciant, qui feritam accepit, nisi vilior persona digniorem gravi verborum, vel facti injuria lacessiverit. Et si predicte persone non habuerint, unde predictam penam persolvere valeant, expellantur de Civitate, & in toto Consulatu illius anni in Civitate nostra, nec in Burgis, nec infra tria milliaria prope Civitatem habitare permittant (14).

X.

Et statuimus, ut si quis inculpatus fuerit fecisse homicidium, & se supra (15) Sancta Dei Evangelia defenderit ante Consules, vel Rectores pro communi electos, & postea aliquis (16) pro illo interfecto illi in persona (17), & graviter feriendo offenderit, simili modo puniatur (18), ut continetur de homicidiis in Sacramento Consulum, preterquam de casa destruenda.

XI.

Et (19) statuimus, ut si aliqua persona pro communi in officio Civitatis fuerit, & pro officio illo ab aliquo sibi studiose, & feriendo graviter, nisi se defendendo, in persona facta fuerit, ille, qui intulit offensionem, puniatur, ut de homicidio, preter quam de Turre, & Casa, & si fuerit offensio in habere, in quadruplum ei restituatur ab eo, qui dampnum dedit.

XII.

Et (20) statuimus, ut si quis Pistorii Civis captus, vel depredatus fuerit ab aliquo vel ab (21) aliquibus personis, majores Pistorii Consules pro suo posse sine fraude personam, & avere recuperare adjuvent.

(1) & intendimentum. M.
(2) omittit. M.
(3) sed. M.
(4) omittit. M.
(5) est. M.
(6) datum. M.
(7) concordar. M.
(8) vel. M.
(9) omittit. M.
(10) Item. M.
(11) potuerint. M.
(12) placuerint. M.
(13) Item. M.
(14) permittantur. M.
(15) super. M.
(16) omittit. M.
(17) personam. M.
(18) punietur. M.
(19) Item. M.
(20) Item. M.
(21) omittit. M.

XIII.

X I I I.

(1) Item. M. — Et (1) statuimus, ut nostri majores Consules habeant curam, & studium, quatenus Pist. Cives cum eorum bonis secure possint ire, & redire.

X I V.

(2) Item. M. — Et (2) statuimus, ut si quis de nostris Civibus captus, vel depredatus fuerit in aliqua terra, nostri majores Consules tunc requirant homines illius terre, & post tertiam inquisitionem, si predicta bona depredata readquirere non potuerint, (3) [illegible]. M. (4) hominum. M. — capiantur (3) bona, vel homines (4) illius terre in tantundem.

X V.

(5) Item. M. — Et (5) statuimus, ut nemo capiatur in Civitate Pistorii, nec in ejus Burgis sine jussione majorum Consulum, & si contra hoc factum fuerit, Consules faciant eum absolvere, & secundum quod a Consiliariis electis consilium habuerint, faciant, & observent.

X V I.

Et statuimus, ut si in Sacramento Pist. Consulum, vel in Constitutionibus aliquod dubium de ipso scripto fuerit, majores Consules habeant consilium cum omnibus Consiliariis electis illius anni, qui tunc Pistorii fuerint, & (6) sine fraude potuerint habere (7), & secundum quod videbitur omnibus predictis, vel majori parti eorum, super Sacramentum intellectum illius scripti dubii fore, taliter sit, & permaneat.

(6) qui. M. (7) habeat. M.

X V I I.

Et statuimus, ut majores Consules Pistorii mittant Custodes, & faciant custodire Sylvam, que vocatur vulgo *Ursina*, ne incidatur, nec comburatur, nec aliquatenus devastetur in Consulatu, & sic faciant jurare suos Successores, & ipsi similiter suos (8) usque ad terminum XV. annorum, nisi communi consilio Consulum, & Consiliatorum omnium, vel majoris partis immutatum fuerit.

(8) [illegible]. M.

X V I I I.

Et statuimus, ut majores Consules non faciant investitionem, neque concessionem de bonis Civitatis nostre sine communi concordia omnium Consulum, vel majoris partis, & omnium Consiliatorum, vel majoris partis habito (9) per Sacramentum.

(9) habita. M.

X I X.

Et statuimus, ut majores Consules infra quindecim dies proximos per Sacramentum eorum prestitum mittant bannum sub pena XII. denariorum, ut nullus laborator terrarum a Kalendis Novembris, usque ad Kalendas Aprilis accipiat (10) in die pretium ab aliquo Cive Pistoriensi ultra duos denarios, nisi quando laborat cum vanga preter victualia, vel nisi faciat fossam, tunc accipiat denarios tres; & a Kalendis Aprilis, usque ad Kalen. Novembris denarios IIII. preter victualia. Et si quis laboratori tenuerit suam mercedem ultra dies octo, pro qua laborator sibi petierit, tollant ei denarios XII., nisi per laboratorem steterit. Similiter puniatur, qui (11) plus dederit, ut supra dicitur.

(10) [illegible]. (11) quod. M.

X X.

Item ut nullus Asinarius a Kalen. Novembris usque ad Kalend. Aprilis pro diurna mercede accipiat ultra denarios VI. in die, & a Kalen. Aprilis usque ad Kalend. Novembris denarios VIII. preter victualia. Qui contra hoc dederit, vel acceperit, & cognitum fuerit, componat denarios XII., & hoc idem spectet ad officium Rectoris duplum mercedis puniendi.

X X I.

Et statuimus, ut nullus Magister Lignaminum a Kalen. Novembris usque ad Kalen. Aprilis ultra denarios V. in die pro (12) pretio accipiat, & a (13) Kal. Novembris ultra denarios VII. preter victualia.

(12) [illegible]. M. (13) Kal. Aprilis, usque ad Kal. M.

X X I I.

Idem dicimus de Magistris petrarum, & juret Rector Cappellanus observare, & habere curam, & studium inveniendi. Si plus acceperit, (14) hoc faciant bandire Consules super eorum Sacramentum.

(14) acceperint, & M.

XXIII.

XXIII.

Et statuimus, ut omnes Ferrarii Pistorii jurent (1) de cetero non tenere (2) securitatem, in qua teneantur per Sacramentum vendere ferros, vel clavos ferrorum (3) ad certum pretium constitutum, aut in qua teneantur non ferrare sine pretio, vel ferros (4), aut clavos non credere (5), & non lucrentur de duodecima (6) ferri, nisi denarios XII., & sic de omnibus duodecimis, & Ferrarii accipiant III. denarios de ferro Caballi, & de clavis, & ferrent pro eodem (7) pretio, & non plus, nisi emptor melius ferrum voluerit, & accipiat de ferro Asini, & clavis suis, licet (8) habeat ferrum sex clavellarias (9) hoc idem faciant, & accipiant. Item hoc idem faciant (10) de ferro (11) Muli, si vero (12) ferrum habuerit IIII. clavellarias, tunc accipiat inde Ferrarius (13) denarios II., & ferret (14) pro eodem pretio, & non plus, & de suo ferro, & de suis clavis. Si autem Ferrarius fecerit ferrum non de suo ferro, tunc accipiat pro factura (15), & ferratura unum denarium, & dimidium, & non plus. Et si ferraverit Ferrarius Caballum, seu Mulum non de suo ferro, & non de suis clavis, tunc debeat ferrare duos pedes Caballi pro uno denario; & si de suo ferro, & de suis clavis, tunc accipiat unum denarium de pede, & Ferrarius non falsaverit ferrum.

(1) Jurent. M.
(2) teneantur M.
(3) ferrorie. M.
(4) ferro M.
(5) concedere. M.
(6) duodecima. M.
(7) pedes. M.
(8) si M.
(9) & de clavellariis M.
(10) omittit. M.
(11) ferris M.
(12) autem M.
(13) accipiant in ferrura. M.
(14) ferro M.
(15) factura. M.

XXIV.

Et statuimus, ut omnes Macellatores jurent [16], de cetero non tenere [17] securitatem, in qua teneantur per Sacramentum, nec aliquis Macellator bestiam, vel bestias ad libitum suum, etiam contra voluntatem, vel interdictum aliorum possit bestias emere, & interficere, vel carnem vendere, & de qua carne interrogatus . . . . *Cetera desunt*.

(16) Jurent M.
(17) teneantur. M.

In nomine Sancte (18), & (19) Individue Trinitatis. Amen.

(18) Sanctissime. M.
(19) omittit. M.

I.

Statuimus, ut Potestas Pistorii habeat in protectione [20], & defensione [21] Ecclesiam S. Zenonis, & ejus bona, & habeat in protectione, ac defensione omnes Ecclesias, & loca venerabilia, & eorum bona usque ad quatuor milliaria prope Civitatem Pistorii, que sunt nostri districtus, salvo jure patronorum, & qui modo potestas possit facere, quod utile fuerit nostre Civitati. Intellectus talis est, quod teneatur de hoc Capitulo, si Episcopus Pist., vel Capitulum Pist. promiserit solempniter, quod ipsi, & sui Clerici stabunt in judicio cum Laicis, & dederint Consulibus licentiam, & Potestati, ut constringant omnes suos Clericos ad rationem stare.

(20) protectionem M.
(21) defensionem M., & sic passim post.

II.

Et statuimus, ut Potestas Pistorii non portet Corredum de collo, vel de dosso de communi, nisi communi [22] consilio omnium Consiliatorum electorum [23], vel majoris partis, qui tunc Pistorii fuerint.

(22) omittit. M.
(23) omittit. M.

III.

Et statuimus, ut Potestas Pistorii [24] non faciat vindictam in havere, vel persona ultra viginti scilicet, nisi communi consilio Consiliatorum [25] electorum omnium, vel majoris partis, qui tunc Pistorii fuerint, exceptis penis, & vindictis in Capitulo specialiter expressis, quod si iverint [26] extra Civitatem per Cavalcatam, [27] vel hostem, vel etiam [28], possint [29] facere vindictam secundum quod eis melius visum fuerit [30] ad honorem, & bonum Pist. Populi.

(24) omittit. M.
(25) Consiliatorum M.
(26) iverit M.
(27) cavalcatam.
(28) omittit. M.
(29) possit. M.
(30) ei melius fuerit visum M.

IV.

Et statuimus, ut quidquid dictum est in Sacramento Potestatis, & omnibus Constitutis [31], & assignamentis de penis tollendis, & [32] de damnis dandis, quod [33] teneatur [34] non reddere, nec emendare, nec facere reddere, nec facere emendare, & similiter suum prossimum succedentem Potestatem, vel [35] Consules jurare faciant [36], & quodcumque damnum [37] de avere alicui Pistoriensi Civi, vel de Pistoriensi Burgo [38], aut Suburbio, vel de districtu [39] Pist. propter honorem Pist. Populi, teneatur [40] non emendare, nec emendare facere.

(31) Statutis M.
(32) omittit. M.
(33) qui M.
(34) teneantur. M.
(35) & M.
(36) faciant. M.
(37) damnum. M.
(38) Burgo M.
(39) districtu. M.
(40) teneantur. M.

V.

V.

Et (1) statuimus, ut Potestas toto tempore sui dominii faciat, & facere faciat districtam, & [2] decretum omnibus manifestis inimicis Pist. Populi secundum quod melius poterit [3] ad bonum, & [4] honorem nostre Civitatis, & ad malum, & detrimentum [5] nostrorum inimicorum infra duos menses proximos postquam (6) Sacramentum prestiterit (7).

V I.

Et statuimus, ut si in Sacramento Potestatis, vel in constituto aliquod Capitulum scriptum inveniatur contrarium alicui Capitulo speciali, vel aliquod Capitulum generale inveniatur contrarium (8) alicui Capitulo generali, Potestas referat Consiliariis electis omnibus, quos tunc sine fraude habere poterit, & quod (9) omnibus Consiliariis, vel majori parti (10) eorum communi Consilio accepto per Sacramentum placuerit, teneatur; sed si (11) aliquod Capitulum speciale [12] sit contrarium alicui Capitulo generali, cogatur tenere [13] speciale, & dimittere (14) generale.

V I I.

Et statuimus, ut si quis feritam cum ferro fecerit alicui Concivi, nisi se defendendo, vel in bello alicui bellanti fecerit, Potestas solidos centum (15) ei tollat, & dare ei faciat, qui feritam acceperit, & (16) etiam pacem fieri faciat, & insuper alios centum soldos ei (17) pro communi tollat, & non reddat, nec reddi (18) faciat. Item si quis studiose feritam de ligno alicui Concivi dederit, nisi supradicto modo, aut nisi castigando familiam suam, in LX. solidis eum puniat (19), & dare ei faciat, qui feritam acceperit (20) ante pacem factam, & insuper alios solidos . . . . . ei (21) pro communi tollat, non reddat, nec reddere faciat (22). Item si quis Civis alicui Concivi . . . . . . modo (23) Potestas, in XL. solidos eum puniat . . Et si (24) vilior persona digniorem gravi verborum, vel facti injuria lacessiverit, & (25) si predicte persone non habeant, unde predictas (26) penas persolvere valeant, expellantur de Civitate, & in (27) toto dominio illius anni in Civitate nostra, nec in ejus Burgis, nec infra tria milliaria prope Civitatem habitare non (28) permittat. Intellectus talis est, quod si aliquis in continenti . . . . vindictam fecerit in persona (29) ejus, qui fuerit percussus, non teneatur inde aliquid tollere.

V I I I.

Et statuimus, ut si aliquis inculpatus fuerit fecisse homicidium, & se super Dei Evangelia defenderit ante majores Consules, & Electores, vel Potestatem pro communi Civitatis [30] electos, & penam aliquam . . . . ., & postea aliquis [31] pro illo interfecto, illi in persona [32] & graviter feriendo offenderit, simili modo puniatur, ut continetur de homicidiis in Sacramento Consulum, preter quam de Casa destruenda, & Turri.

I X.

Et [33] statuimus, ut si aliquis, qui pro communi in officio Civitatis fuerit [34], & pro illo officio ab aliquo sibi studiose, & graviter feriendo (35) in persona injuria [36] facta fuerit, nisi se defendendo, ille, qui intulit offensionem, puniatur, ut de homicidio, preter quam quod de Turri, & Casa, & si fuerit offensio in avere, in quadruplum ei restituatur ab eo, qui damnum dedit.

X.

Et statuimus, ut si aliquis Pist. Civis fuerit captus [37], vel depredatus (38) ab aliquo, vel ab [39] aliquibus personis, majores Pist. Consules pro suo posse, sine fraude personam, & avere recuperare adjuvent (40).

X I.

Item (41) statuimus, quod Potestas habeat curam, & studium, [42] quatenus Pist. Cives cum eorum bonis secure possint ire, & redire.

X I I.

Et [43] statuimus, ut si quis de nostris Civibus captus, vel depredatus (44) fuerit in aliqua terra (45), Potestas faciat requirere homines illius (46) Terre, & post . . . . (47) inquisitionem . . . . *Sequuntur tria Statuta, que lectu difficillima penitus sunt, ac pene fugientia, omissa a nobis sunt.*

(1) Item. M.
(2) omnibus. M.
(3) [illegible] M.
(4) [illegible] M.
(5) [illegible] M.
(6) [illegible] M.
(7) [illegible] M.
(8) [illegible] M.
(9) [illegible] M.
(10) [illegible] M.
(11) Et si. M.
(12) [illegible] M.
(13) [illegible] M.
(14) [illegible] M.
(15) [illegible] M.
(16) [illegible] M.
(17) [illegible] M.
(18) [illegible] M.
(19) [illegible] M.
(20) [illegible] M.
(21) [illegible] M.
(22) [illegible] M.
(23) [illegible] M.
(24) [illegible] M.
(25) [illegible] M.
(26) [illegible] M.
(27) de. M.
(28) [illegible] M.
(29) [illegible] M.
(30) [illegible] M.
(31) [illegible] M.
(32) [illegible] M.
(33) Item. M.
(34) [illegible] M.
(35) [illegible] M.
(36) [illegible] M.
(37) [illegible] M.
(38) [illegible] M.
(39) [illegible] M.
(40) [illegible] M.
(41) [illegible] M.
(42) [illegible] M.
(43) Item. M.
(44) [illegible] M.
(45) [illegible] M.
(46) [illegible] M.
(47) [illegible] M.

X I I I.

XIII.

Donata, sive locata, vel in affictum data, vel in tenimentum, vel in (1) libellario nomine data, vel in affictum collocata sine consensu totius Capituli, vel majoris partis (2) ex usu nostre Civitatis non tenent, & (3) priusquam Potestas, vel (4) Consules sciverint (5), infra XL. dies proximos rescindant, vel (6) rescindi faciant, & si qua persona sciens fecerit conquestum a jam dicta Ecclesia contra aliquid (7) supradictorum, quartam partem pretii amittat, & nostre Reipublice applicetur, & si (8) pignoraverit tempore emptionis, pretium non amittat, & conquestum rescindatur (9), si poterit se defendere per Sacramentum, se ignorasse. Et Potestas, vel (10) Consules non possint dare parabolam sine consilio Consiliariorum omnium, vel majoris partis, qui tunc temporis aderint.

(1) omittit. Al. (4) hec omnia omittit. Al. (5) [illegible] Al. (6) & Al. (7) & Al. (8) & Al. (9) [illegible] Al. (10) & Al.

XIV.

Item de aliis Ecclesiis statuimus, que sunt in Civitate Pistorii, vel extra Civitatem prope quatuor miliaria, si aliquis Rector illius Ecclesie alienaverit, vel (11) pignori obligaverit, vel alio modo alicui persone in conquestum dederit sine licentia sui Patroni, si habuerit, vel de aliquo de Patronatus, infra 40. dies proximos, ex quo sciverint, rescindant, & rescindi (12) faciant.

(11) & Al. (12) rescindatur Al.

XV.

Item statuimus de possessionibus Ecclesie de fonte Taonis, & S. Bartholomei super prata, vel Crucis Arandiliane, que sunt infra (13) nostrum districtum.

(13) [illegible] Al.

XVI.

Item statuimus de possessionibus predictarum Ecclesiarum, que possessiones sunt infra (14) nostrum districtum, quod si Episcopus, vel aliquis Prelatus vendiderit, vel pignoraverit, vel alio modo in conquestum dederit Sylvas, & si (15) Episcopus, vel alius Prelatorum infra 40. dies, postquam (16) requisitus fuerit a Rectoribus Civitatis non revindicaverit, non permittat eum uti, & frui de bonis predictarum Ecclesiarum secundum .... (17), nisi supradicta solemnitas fuerit observata, que continetur in superiori capitulo.

(14) [illegible] Al. (15) omittit. Al. (16) [illegible]. Al. (17) [illegible] Al.

XVII.

Item censemus (18), & statuimus, ut nulla puella (19) nostre Civitatis, Burgorum (20), & Suburbiorum post sue matris decessum tradat se nuptui ante duodecimum annum sue etatis completum, nec ejus Mundualdus hoc agere possit, & si qua persona hoc fecerit, Cassum sit, & inutile, & ipsa puella ad Mundualdum suum redeat, post duodecimum vero annum sue etatis expletum Mundualdus ejus possit eam matrimonio collocare, & maritare, & si possessio puelle est ei libera, ipse Mundualdus sibi retineat de substantia puelle propter Mundualdum .... solidos (21).

(18) [illegible] Al. (19) [illegible] Al. (20) [illegible] Al. (21) [illegible] Al.

XVIII.

Si autem possessio puelle fuerit, vel (22) esset major, aut minor centum libris, pro unaquaque libra percipiat Mundualdus 12. denarios, & non amplius. Intellectus talis est, quod omnia ista habeant locum, si puella relicta est (23) absque Patre, & si Mundualdus male tractaverit puellam, vel possessionem puelle, vel (24) .... nihil sibi retineat de possessione puelle. Si autem puella post 12. annum sue etatis expletum se nuptui tradiderit, & ipsum factum Mundualdo non placuerit, nisi ipse Mundualdus fraudolenter retinuerit ipsam puellam, non retineat de possessione puelle centum libras, ducentos solidos. Si possessio puelle esset major, vel (25) minor centum librarum, pro unaquaque libra habeat ipse Mundualdus II. solidos, nec amplius. Quod autem supradictum Mundualdum .... post duodecimum etatis sue annum (26) expletum intelligimus, ut hoc possit fieri cum voluntate Patris, & ipsam puellam bene tractando. Et si contra hoc constitutum Mundualdus aliquid egerit, nihil (27) sibi retineat de possessione puelle. Quod dictum est superius, Mundualdum posse retinere de substantia centum libras, & ducentos solidos, & si major, vel minor fuerit possessio puelle centum libris, & centum solidis, locum habere intelligimus tantum in Mundualdo legitimo; Mundualdus vero testamentarius, vel (28) dativus percipiat tantum de possessione XX. solidos, & si dativus, vel testamentarius esset talis persona, quod si non esset dativus, vel testamentarius, de jure esset legitimus.

(22) & Al. (23) [illegible] Al. (24) omittit. Al. (25) &. Al. (26) [illegible]. Al. (27) [illegible]. Al. (28) &. Al.

B XIX.

X I X.

Item statuimus, ut si Episcopus a Kal. Januarii proximi usque ad proximum festum S. Jacobi non persolverit constitutum feudum decem librarum (*Hermanno, & Paganello*) ut a die S. Jacobi, vel alio sequenti die usque ad unum mensem proximum de Episcopatu Potestas praedictum feudum tollat.

X X.

Et (1) statuimus, ut si publicus Camarlingus aliquod pignus ex illis, quae ad ejus manus in suo officio pervenire potuerint, perdiderit, cogatur ipse Camarlingus praedictum pignus restituere, si habuerit; quod si rehabere (2) non poterit, de proprio marsupio praedictum pignus emat (3) . . . . . (4) cum licentia Consulum, vel Potestatis.

(1) Item. M. (2) rehabere. M. (3) [illegible] debeat M. (4) sine [illegible] [illegible] M.

X X I.

Statuimus, ut Potestas non reddat, nec condonet, nec reddi, nec condonari faciat pro falsibus aliquid de datis.

X X I I.

Item (5) statuimus, ut Potestas non accipiat de communi mandatum, nec pro armis, nec pro equis, nec pro aliis rebus suis, (6) nec aliquod assignamentum sibi, nec alii faciat absque communi concordia omnium Consiliariorum, vel majoris partis, vel (7) absque concordia arbitrorum, vel arbitri, qui tunc pro communi in Civitate Pistoria fuerint habito (8) per Sacramentum.

(5) &. M. (6) [illegible] M. (7) & M. (8) habiti M.

X X I I I.

Statuimus, ut Potestas infra XV. dies proximos a primo Kal. Januarii faciat destrui omnes baltos cum jussu Consulum designatos, & non destructos, aut tunc destructos, & nunc (9) refectos, vel nunc in viis publicis noviter factos (10), & quod in suo dominio illos non permittat refici. Idem statuimus, ut faciat de bancis fixis circa forum, & in viis publicis

(9) nunc. M. (10) . . . . M.

X X I V.

Et statuimus, ut si aliquid additum, vel deminutum fuerit in Sacramento, vel (11) constituto Potestatis sine concordia Potestatis, ille, qui addiderit (12), vel deminuit, vel (13) addi, aut (14) deminui fecerit, non sit in aliquo tempore vitae suae in aliquo Civitatis nostrae officio, nisi se per suum Sacramentum defenderit, quod nec addidit, nec deminuerit, nec addi, nec deminui fecerit in fraudem, ut Potestas nesciret, vel Consules, & Potestas de diminuto illo si unquam memorari potuerit, totum teneatur observare, & de addito illo vel . . . . . . Sacramenti sui, vel constituti adposito (15) tunc teneatur observare.

(11) & M. (12) addito M. (13) & M. (14) vel M. (15) . . . M.

X X V.

Item statuimus, ut Potestas infra 40. dies proximos, ex quo sibi fuerit reclamatum, augat filios, olim Tignosi, Buranni, & Sabarino, & omnes alias Cruces Pist. flare ad tatimum, & esse ad commandamentum Consulum, & si Potestas facere non poterit, tollat ei CC. solidos, & si tollere non poterit, pejoret eum in tantundem, & infra quinque dies mittat extra Civitatem, & in toto suo dominio non permittat habitare, & sic faciat jurare suos Successores.

X X V I.

Statuimus, ut res Pupillorum, Pupillarumve dicti nostri majores Consules vendere, & alienare, aut in affictu, vel in tenimento data, vel (16) pignorata, aut quae in antea dabuntur aliquo titulo a Tutoribus Pupillorum, vel Pupillarum, aut ab ipsis Pupillis cum auctoritate Consulum, vel Potestatis, de cetero non retrahantur, nec ullo modo, nec ratione violentur, (17) & sic faciant jurare suos proximos Successores Consules, vel (18) Potestatem, & sic semper per successionem Consulatus, vel Potestatis.

(16) & M. (17) [illegible] M. (18) & M.

X X V I I.

Item statuimus, ut nullus Clericus nostrae Civitatis, ex quo in Ecclesia ordinatus fuerit, non possit habere victum, & vestitum competentem alienare, vel dare, aut reddere, aut vendere, aut offerre, aut in affictum, vel tenimentum de parte sue possessionis paternae, vel maternae, & inde aliquid non percipiat invitis Fratribus, vel Sororibus, aut Nepotibus, vel Neptibus, nisi pro infirmitate suae personae, vel (19) nisi in Scholas studendi causa iverit.

(19) &. M.

XXVIII.

XXVIII.

Item statuimus, ut Potestas de cetero ad proximas Kal. Februarii faciat colligere, & ordinari mensuram, & pillam blave ad rugium [1] talem, qui non sit major, nec minor illius mensure, vel pille, que nunc est, & quod ab hac die in antea Potestas non permittat illas nec minui, nec accresci aliquo modo.

(1) [illegible]. M.

XXIX.

Statuimus, ut Potestas, vel [2] Consules de cetero non imponant datium in Civitate, nec in districtu Pist., nec prestantiam, asbergum, nec ronthinum, nec equos, & ut non compleant aliquam menam pro Civitate, nec incipiant [3] guerram pro Communi, nisi communicato consilio Rectorum omnium artium Civitatis Pist., vel majoris partis, nisi earum artium Rector de terra illa ortus, cum qua guerram habuerit, & si fecerint pacem, faciant convocato Consilio omnium Rectorum artium Civitatis Pist., vel majoris partis, & quod non eligant, nec faciant eligi Potestatem, vel [4] Consules in Civitate Pistoria, nisi prius in [5] consilium ab omnibus Rectoribus artium Civitatis Pist., vel a majori parte petierint, qualiter Potestas, vel [6] Consules absque ambitione, vel apostamento, aut simonia eligi possint, & illud Consilium, quod modo eis dederint Potestas, vel Consules, teneantur observare.

(2) & . M.
(3) incipiant. M.
(4) & . M.
(5) per [illegible]. M.
(6) & . M.

XXX.

Item statuimus, ut Potestas, vel Consules adjuvent manu tenere omnes [7], qui habent a Communi, vel pro pignore, aut pro tenuta de rebus filiorum olim Gualandini, usque dum rehabuerint integraliter omnes prestantias, quas mutuaverunt [8] Comuni, & omnes res, pro quibus prestantie res eis fuerint date a Comuni.

(7) [illegible]. M.
(8) [illegible]. M.

XXXI.

Statuimus, ut non imponatur datium in districtu Pist. per . . . . . [9] ultra tres solidos per focum, excepto Paupere . . . . [10] Paupere, nisi propter [11] guerram, vel Missum Imperatoris.

(9) omittit. M.
(10) de Civitate. M.
(11) per. M.

XXXII.

Statuimus, ut unusquisque Judex Civitatis Pist. sedens pro Tribunali habeat per annum feudum VIII. librarum, & unusquisque Advocatorum [12] habeat feudum VIII. librarum per annum, & statuimus, ut Potestas sic faciat jurare suos proximos Successores Consules, vel Potestatem, & sic semper.

(12) Advocatus. M.

XXXIII.

Statuimus, ut nec Potestas, nec Judices, nec Castaldi, nec eorum Missi manducent aliquid de Commune in Civitate Pist., nec infra unum miliare prope Civitatem, nisi pro aliquo negotio Civitatis, de quo non possint se expedire absque incommodo Civitatis, & nisi Potestas sit forinseca, que possit comedere de communi, sicut ei fuerit statutum, & non aliter

XXXIV.

Item [13] statuimus, ut Consules, & Potestas non teneantur sindigare aliquem ex preteritis Consulibus, vel Judicibus, aut Officialibus, neque eorum Consulem, nec aliquem [14] ex suis Sociis, vel Officialibus, seu Judicibus, nec teneantur . . . . . . [15] utrum Consules, vel Officiales predicti fuissent electi per ambitionem, vel per preces, aut mandatum alicujus, aut per Sacramentum [16], vel intellectum, & hoc dicimus, & statuimus ideo [17], ut [18] in Civitate ulla non [19] possit oriri discordia.

(13) deletum fuit hoc Statutum Anno MCLXXXII.
(14) omittit. M.
(15) inquirere. M.
(16) plura hic omittit. M.
(17) omittit. M.
(18) ne. M.
(19) omittit. M.

XXXV.

Item statuimus, ut nulla persona Pist. Civitatis preter fratrem carnalem, vel filium suum, & preter nepotem suum, ex filio, vel ex fratre carnali custodiat se de aliqua offensa, vel homicidio, quam, vel [20] quod aliquis ejus propinquus, aut [21] consobrinus alicui fecisset, si modo ante Potestatem, vel Consules ad sancta Dei Evangelia purgaverit se illi, qui homicidium, vel offensam fecerit, nullum adjutorium, vel consilium prestitisse, & si post purgationem aliquis eorum, qui se purgaverit, graviter feriendo offenderit, Potestas, & Consules puniant eum, velut [22] de homicidio.

(20) & . M.
(21) vel. M.
(22) ut. M.

XXXVI.

Statuimus, ut Potestas legat, vel [1] legi faciat sibi omni mense coram se in communi consilio coram Consiliariis breve, ad quod juravit, & [2] ut eligat singulis mensibus, vel [3] faciat elegi duos ex Consiliariis, quos jurare faciat, se esse intentos, & solicitos ad breve, quando legetur [4], & si invenerint eum in periurio alicuius Capituli, de quo teneatur, quod inde eum reprehendant [5], & corrigant [6], dicendo, ut infra 30. dies proximos recuperet; quod si non fecerit, palam de periurio Potestatem [7] in concione eum patefaciat.

XXXVII.

Statuimus, ut Potestas non reddat . . . . . . [8] alicui forestano, qui juravit ut [9] . . . . . habitare Pistorium, ut semper, sicut juravit non habitare in Civitate Pist. . . . . , & [10] de habitatio [11] nullam parabolam alicui ex forestanis reddat.

XXXVIII.

Item statuimus, ut Potestas faciat emendari, & persolvi Magistris Pist. omne id, quod ad sancta Dei Evangelia corporaliter promiserit, vel [12] juraverit [13], se contra recipere a Communi Pist. de servitio, quod fecerit in armis, & in Burgo, & in [14] Seravalle dehinc ad proximas Kal. Maias.

XXXIX.

Item statuimus, ut Potestas non mittat aliquem Custodem, nec mitti faciat in Turri de Seravalle, nisi ejus possessio tunc [15] valeat in Civitate Pistoria ultra CCC. libras, & quod non permittat, Pistorienses de Turri discedere, set [16] faciat eum jurare, se non descendere de Turri infra custodiam sibi assignatam, & more [17] tempus sibi destinatum, & quod de quatuor in quatuor menses mutet Custodem, & faciat sequestrum Turris serratum esse, ita quod Custos non possit inde exire infra ipsum, & propter infirmitatem sue persone, & si propter infirmitatem inde [18] exiret, deinde [19] in Consilio [20] . . . . . idem [21], & quod Potestas non determinet [22] custodi, qui ibi ponetur . . . . . [23].

XL.

Item statuimus, ut Potestas dehinc ad proximas Kal. Junii faciat emendari . . . . Judicibus Pist. omne id, quod . . . . . . habent [24] in Sacramento factis de equis, & armis predictis, vel emendari cogant huc usque [25].

XLI.

Item statuimus, ut de penis apud Curiam nostram rationabiliter judicetur, ita quod medietas penarum . . . . reliqua [26], cui debeatur [27], attribuatur.
Et statuimus, ut oblatio tota . . . . perveniat [28] ad operam, & ad operarios S. Jacobi, & operarii sic teneantur custodire tanquam . . . . [29] aliam, ita quod oblatio sit tota apud Potestatem, & sic semper sint [illegible].

XLII.

Statuimus, ut Potestas infra 8. dies proximos, ex quo juraverit Sacramentum dominatus sui, faciat concionem, & in concione eligat duos homines Cives Pist. bone fame, quos statim faciat jurare, ut continuo in concione eligant quinque bonos homines meliores, quos dictus eis dederit cognoscere ad utilitatem Civitatis Pist., & salvamentum, & illos quinque homines precisus in eadem concione coram populo faciat jurare quod deinde [30] ad XXX. dies proximos assumebunt, & mensurabunt terrenum totum infra fossas novas Civitatis Pist., & circa fossam de Braina [31] undique circa Civitatem [32], & quod infra eundem terminum illud terrenum mensuratum, & divisum incidant, & partiantur inter Cives Pist., & forestanos Pist., qui sunt soliti dare datium Civitati Pist., & operam ad muros, vel ad fossas [33], & inter Ecclesias, & hospitales de districtu Pist., & inter Castellum, & Villas [34], & Portas Civitatis, & per Cappellas Suburbanas [35] . . . . . . [36], & imponant eis murum edificandum inter latitudinem, & latitudinem [37] melius, quod cognoverint, salvo communi honore, & utilitate Civitatis Pist., coequato ita, quod pauperi Ville, & Cappelle, vel Castelli tanquam pauperi, & diviti tanquam diviti imponatur, non considerato odio, nec amore, nec alia humana gratia, & ita quod possint pauperi parte Civitatis tanquam pauperi, & diviti tanquam diviti, non considerato amore, nec odio, nec

(1) & . M.
(2) omitt. M.
(3) & M.
(4) legitur M.
(5) reprehendunt M.
(6) corrigent M.
(7) Potestatem. M.
(8) parabolam M.
(9) et eum non [illegible] M.
(10) omitt. M.
(11) habitare M.
(15) non M.
(16) qui non promittat ipsum Turrim descendere, & M.
(17) moram, & M.
(18) inde M.
(19) omittit. M.
(20) Consilium M.
(21) omittit M.
(22) determinare M.
(23) omittit. M.
(24) non habent M.
(25) plane huic omnino M.
(26) & alia M.
(27) debeant in M.
(28) pervenire M.
(29) omittit plane huic M.
(30) deinde M.
(31) [illegible] M.
(32) omittit. M.
(33) fossas M.
(34) Villas M.
(35) Cappellas Suburbanorum M.
(36) inter latitudinem, vel latitudinem M.
(37) omittit. M.

nec alia humana gratia, & quod intra eumdem terminum per Scripturam (1) eo- rum Consiliariorum Consilio majoris (2), & totum Restitutionis Denariorum [illegible] per Campanam . . . & quod (3) Potestas deinde ad proximas Kal. Martii fa- ciat jurare Rectores praedictarum Civitatis, & Castellanum & Vicarium, ut infra eumdem terminum [illegible] (4) Villae, & Castello, & Cappellae cuilibet partem bonorum [illegible], quod cognoverint, debere [illegible], & [illegible] quam propter [illegible] consideratione odio, nec amore, nec alia humana gratia, & quod intra eumdem terminum faciant jurare unumquemque hominem de suo Ca- stello, & sua Villa, & Cappella, & quod sunt in Civitate, quam de foris, & quod infra debitum (5) partem bonorum praedicta more supplicat (6), tertiam quidem partem in praesenti anno, quod (7) incipiunt, & aliam tertiam partem in sequenti anno, & reliquam tertiam partem in tertio anno . (8), & quod quilibet Rector accipiat sibi ipsi partem bonorum praedicta unus, & cuilibet de Offi- cialibus, & Judicibus & Consiliariis, & Potestati Civitatis, qui fuerint in sua Cappella, vel (9) Castello, aut Villa, vel in suum podere (10), & quod non considerationem de amorem, nec odium, nec (11) aliam humanam gratiam, & quod (12) sic faciant jurare suum proximum Successorem Potestatem, & ille (13) suum, & sic semper per Successorem, donec omnes fuerint expletae.

XLIII.

Item statuimus, ut tenor [illegible] Domino, quae apud Serravallem mansurus est, juret: Ego salvabo, & defendam Castrum Serravallis, & ejus munitiones ad honorem, & salvamentum Civitatis Pist., & Pist. Populi, & [illegible] in Consilio, nec in facto, neque in assensu nec (14) per me, nec per aliquem aliquo ingenio, quod Civitas Pistoria (15) perdat Castrum Serravallis, vel (16) ejus munitionem, vel aliquam tenutam, aut possessionem, quam Civitas Pistoria in Serravalle, vel de Serravalle habet, vel (17) videtur habere. Et ego non dabo, nec reddam, nec dari, nec reddi faciam, nec permittam dari, nec reddi Castrum Serravallis, nec ejus Turrim, neque ejus munitiones, nec tenutam aliam, quam Pistoria ibi habet, vel videtur habere (18) aliqua persona, nisi illa persona prius juret ad salvamentum, & utilitatem, & honorem Civitatis Pistoriae, hoc totum (19) Sacramentum observare, & ad implere in omnibus, & per omnia, sicut ego juravi, & quod persona sit certa & communi Populo Pist. Item habebo curam, & studium dei, [illegible] faciendi custodire, & [illegible] Castrum Serravallis, & ejus munitiones ad honorem, & salvamentum Civitatis Pist. per bonam fidem sine fraude. Et ego serrabo, vel (20) serrari faciam omnes portas Castri Serravallis (21) singulis noctibus per fidelem Nuncium, quem jurare compellam ad S. Dei Evangelia facere omnes illas portas per bonam fidem serrare singulis noctibus, & apud me Claves Castri, & Turris tenebo, & portas Turris, Castrique Serravallis singulis diebus serrabo, vel (22) coram me serrari faciam. Item recolligam, vel faciam recolligi (23) omnes affictus, & possessiones, & redditus Molendini, quae recolliguntur apud Serravallem pro communi Pist. & neque, & nullum [illegible] (24) hominibus de Serravalle imponam, & [illegible] omnes [illegible], & singulis diebus (25) ante Kal. Januarii in communi Pist. Consilio denuntiabo, atque illos omnes (26) in manu, & potestate publicae Camerarii Civitatis Pist. dabo, & dare faciam, sed prius [illegible] (27) mihi [illegible] (28) Feudum meum, si a communi non esset mihi solutum. Item quidquid ad me, vel ad aliquem (29) per me pro communi, vel de communi pervenerit, vel datum fuerit, vel dari faciam in manu, & potestate praedicti Camerarii Civitatis Pist., excepto ad partem (30) hoc convectione dato non valeant aliorum, & tamen Populum Serravallensem in pace per (31) bonam fidem ad honorem Pist., & bona, quae homines de Serravalle habent, vel habebunt in meo dominio . . . (32) infra XXX. dies faciam, vel (33) fieri faciam, nisi alio modo steterit, excepto [illegible], vel [illegible], & omnes reclamationes [illegible] in Serravalle cum pignore (34) factas ab aliqua persona de Serravalle infra XXX. dies proximos continuos faciam, vel (35) fieri faciam, secundum quod Deus mihi melius dederit cognoscere, nisi per reclamationem (36) contradicam, vel nisi concordiam partium intervenerit, & ea, quae [illegible] dedit, de ejus valore XII. denarios tollam, vel (37)

tolli

(1) [illegible] Al.
(2) [illegible] Al.
(3) [illegible] Al.
(4) [illegible] Al.
(5) [illegible] Al.
(6) [illegible]
(7) [illegible] Al.
(8) [illegible] Al.
(9) [illegible] Al.
(10) [illegible] Al.
(11) [illegible] Al.
(12) [illegible] Al.
(13) [illegible] Al.
(14) [illegible] Al.
(15) [illegible] Al.
(16) [illegible] Al.
(17) [illegible] Al.
(18) [illegible] Al.
(19) [illegible] Al.
(20) [illegible] Al.
(21) [illegible] Al.
(22) [illegible] Al.
(23) [illegible] Al.
(24) [illegible] Al.
(25) [illegible] Al.
(26) [illegible] Al.
(27) [illegible] Al.
(28) [illegible] Al.
(29) [illegible] Al.
(30) [illegible] Al.
(31) [illegible] Al.
(32) [illegible] Al.
(33) [illegible] Al.
(34) [illegible] Al.
(35) [illegible] Al.
(36) [illegible] Al.
(37) [illegible] Al.

tolli faciam unum denarium pro dictura (1), & ego commorabor per totum annum die, nullibique (2) apud Serravallem habitabo, & nullam noctem extra Serravallem faciam, & aliqua nocte extra Serravallem non stabo, nec morabor, nisi per manifestum impedimentum mee persone, & mee compagnie, neque recipi faciam de communi Pist. ultra feudum XXXIII. (3) librarum mihi constitutum. Item faciam, quod Serravalle per Commune . . .

X X X X I V.

Statuimus, (4) & confirmamus, ut Potestas faciat compleri murum Castri Serravalle undique ex omni circuitu, & merlari debeat ad proximas Kal. Junii, & faciat ibi omnia compleri omnes impositas, que (5) imposite fuerunt per portam, & Cappellam ab illo, quidem fuerit impositum (6).

X L V

Statuimus (7), ut Potestas, aut Consules Pist. tollant, vel (8) tolli faciant omnes penas, que continentur in Sacramento, & Constituto eorum de omicidio, & de ferita ferri, & de ferita facta cum manu, aut cum ligno, seu cum lapide, & omnes alias penas impositas, vel (9) hominibus, qui tollerent (10) aliquam personam de tenuta, vel qui tollerent, sive auferrent (11) fructus de tenuta alicujus, & omnes alias penas, que in Sacramento, & constituto eorum continentur, sicut ibi continetur, seu dampnificent eos, a quibus penam habere nequiverint, tanquam in Sacramento, & Constituto eorum continetur (12), penas quidem impositas de tenutis, vel fructibus ablatis tollant, vel (13) tolli faciant infra (14) VIII dies proximos post reclamationem sibi factam, vel (15) eos infra eumdem terminum dampnificent, sicut supra dictum, reliquas vero penas hominibus pro aliis culpis impositas tollant, vel (16) tolli faciant infra VIII dies proximos, si requisiverint, vel requisiti fuerint, & (17) eos, a quibus penam habere non potuerint, dampnificent, sicut supra dictum (18). Quod si Potestas, vel Consules non fecerint, aut si tulerint, & reddiderint, vel restituerint de propria (19) Camera, & mutuo totam penam infra VIII dies proximos post reclamationem, vel (20) ex quo sciverint, penam attribuant, & Consul, vel (21) Consules, qui (22) penam tollere voluerint aliquo ex suis Sociis (23) penam tollere nolente (24), infra VIII dies proximos faciant pulsari ad Arringum, & palam Populo illum Consulem, vel (25) Consules, qui se inde subtraxerint, in Arringo prefaciant, & qui se inde subtraxerint (26), si unus, vel plures fuerint, totam penam (27), infra VIII dies proximos post reclamationem, vel (28) ex quo scierint, penam de suo proprio persolvant.

X L V I.

Statuimus, ut Potestas, vel (29) Consules non extendant sibi aliquem equum, nec arma, nisi in arbitrio fuerit, & quod non reservent, nec retineant in suo Sacramento arbitrium (30).

X L V I I.

Item (31) statuimus, ut ex quo a Judicibus, vel (32) Castaldis fuerit denunciatum Potestati, vel Consulibus, quod aliqua persona de Civitate Pist., vel Burgis suis, aut Suburbiis non sit coram Judicibus, vel Castaldis ad rationem faciendam, Potestas, vel Consules infra tres dies proximos post denunciationem (33) cogant illam personam jurare commandamentum, & commandamentum Judicum, & Castaldorum, nisi sit talis persona, que non possit jurare per votum, vel per Sacramentum prius factum. Et illa persona, que jurare non poterit, cogatur dare pignus (34) ad voluntatem Judicum, vel (35) Castaldorum, & stare ad rationem faciendam coram eis (36) usque ad finem cause.

X L V I I I.

Item (37) statuimus, ut nullus Potestas Pist. nullus ex Consulibus pro . . . . (38) recipiat, vel (39) recipi faciat, nec permittat recipi ad portam suam, ultra unum coppum vini, nec annonam, nec aliam blavam ab aliqua Ecclesia, nec ab aliquo Monasterio, nec ab aliquo Hospitali, nec ab aliquo Rectore, sive Consule alicujus Castelli, seu Loci, vel Ville, nec ab aliqua persona alicujus Cappelle, nec ab aliqua persona in suo dominio, & Consulatu, nisi (40) esset extra Civitatem pro negotio Civitatis, tunc enim possit recipere, sed (41) non nisi pro victu, & expensis necessariis in illo facto, pro quo esset.

XLVIIII.

(1) pro dictura Al.
(2) nullibique Al.
(3) Hic legitur post in Codice XXXIII. Al. [illegible]

XLVIIII.

Item statuimus, ut Potestas nullam prebeat tenutam, absque Judicibus alicui, nec Judices unus absque altero, nec Consules, nisi omnes (1) simul, & non nisi in loco, ubi cause solent ventilari, aut in antea ventilabuntur, & nisi per Scripturam publicam, & hec locum habeant de cetero.

(1) sim. M.

L.

Item statuimus, ut quicumque de Civitate Pistoria, vel Burgis, aut Suburbiis de cetero juraverint, se alium occidere; quod ex quo Potestas, aut Consules veritatem invenirint, & postea ei centum solidos tollant, vel tolli faciant, & non reddant, nec reddi faciant, nec restaurent, nec restaurari faciant, & si ei tollere nequiverint, in ducentis solidis eum pejorent, vel (2) pejorari faciant, si habuerit, unde possit pejorari.

(2) & M.

L I.

Item statuimus, ut Potestas, sive (3) Consules faciant pulsari ad arringum, & faciant concionem in ea die, ut eis videbitur plenum posse haberi populum in mense Martii, & in mense Madii, & in mense Julii, & in mense Septembris.

(3) seu M.

L I I.

Item statuimus, ut si quis Civis Pist., vel de Burgis, aut Suburbiis suis de cetero intercesserit, aut fide jusserit, aut si pacatores se constituerint (4), seu fide (5) bonis suis pignori obligaverint (6) alicui, qui non sit de nostro districtu, & ipse in aliquo perditam fecerit, quod Potestas, aut Consules faciant predicta integraliter restituere, nisi fecerint (7) perditam illi (8), pro quibus fidejusserint (9), & hoc locum habeat in futuris negotiis, & non in preteritis.

(4) aut separatores constituerint M.
(5) fidem M.
(6) obligaverit M.
(7) fecerit M.
(8) illis M.
(9) fidejusserit M.

L I I I.

Item (10) statuimus, ut Potestas si quis fuerit in Civitate Pistoria post sue dignitatis exitum palam moretur in Civitate, vel (11) in ejus Burgis, aut Suburbiis (12) per L. dies continuos, & (13) patiatur sindigatum, & quodcumque preceptum Potestas ei succedens, aut Consules, vel (14) Sindigi pro suo officio ei fecerint observari, & effectui mancipari, & ad terminum, & terminos, quem vel (15) quos ei exinde dederint.

(10) omittit M.
(11) & M.
(12) & M.
(13) omittit M.
(14) & M.
(15) & M.

L I V.

Statuimus (16), ut Potestas, vel (17) Consules dehinc ad proximas Kal. Februarii faciant jurare Consules de Carmignano . . . . . VIII. homines de Carmignano, & facere (18) jurare meliores, quos eis (19) dederint cognoscere de edificiis petrarum, vel (20) ligaminum factis, & faciendis in Carmignano destruendis ad utilitatem, & honorem (21), & salvamentum Civitatis Pist., & Pist. Populi, & Carmignani, & Carmignanensis Populi, & quod infra duos dies proximos ex . . . . illud omnibus de dando meliori consilio juraverint, illud Consilium Pist. Potestati, vel Consulibus demittent (22), & Consilium, quod inde dederit Potestas, vel (23) Consules deinde (24) ad proximas Kal. Junii executioni mandent.

(16) Abrogatum fuit hoc Statutum Anno MCCXXXII.
(17) & M.
(18) facere M.
(19) ei M.
(20) & M.
(21) omittit M.
(22) omittit M.
(23) & M.
(24) debent M.

L V.

Statuimus, ut Potestas, vel (25) Consules, antequam eligant aliquos Officiales, eligant in contione duos bonos viros, quos jurare faciant in Concione eligendos sine fraude, & dolo tres Sindigos.

(25) & M.

L V I.

Et (26) statuimus, ut si qua mulier, cujus maritus de cetero obierit, post decessum sui viri de domo ejus exire voluerit, existente filio masculini sexus ex eodem matrimonio genito, nihil de meta, aut propter nuptias donationem sive . . . . . consequi valeat. Idem dicimus si predictus filius furiosus, vel interemptus fuerit, vel si matrimonium fuerit absque dote ut . . . . . predictam metam, vel propter nuptias donationem . . . . Quidquid de Calice Braine a Castro de Ripalta usque ad Pontem de Campale adprentium, vel edificatum fuerit a viginti annis retro, statuimus, ut Potestas reducere faciat in pristinum statum. Intellectus talis est, quod ibi aptetur, ubi vie destruuntur, & hoc usque ad . . . . . ab omnibus Clusis molendinorum salvis, & si dubietas inde emerserit. *Cetera non legi possunt* . . . . .

(26) Statutum hoc plane omisit Manuscriptus, aut mendis [illegible] hoc modo.

LVII.

L V I I.

. . . . mulierem, quam (1) eis duxerat cognoscere fecerit de illo officio, & quam non crediderunt esse in aliqua [illegible], vel (2) Compagnus pro aliquo officio dando, aut recipiendo, & ut illi faciant jurare [illegible], & [illegible] (3), & sic semper per successionem (4) Consiliarios, vel Potestates usque ad quemque annum expletum. Et insuper faciant (5) illos Consules, vel (6) Potestatem, quod ipsi faciant jurare Sindicos se ipsos (7) [illegible] (8) de omnibus [illegible], quae non valuerint (9), vel non valuerint (10), & illos palam in Communi Consilio Potestatis, vel (11) Consulibus repraesentare, quos Sindicos, ut infra dicitur, jurare faciant & duobus ante Kal. Januarias.

L V I I I.

Statuimus, ut si affictores (12) [illegible] dare affictum in aliquo anno usque ad Kal. Martii, & Domini, quibus afficta redduntur, inde apud Consules, vel (13) Judices, aut Castaldios, vel Potestatem, aut Rectores querimoniam exposuerint, & inde post duos proximos affictum eorum Domini, quibus affictum redditur (14) Consules, aut Potestas, vel Judices, aut Castaldii affictarios dare praecipiant si affictarios ante se (15) habere poterunt. Quod si affictarii ea quae requisiti fuerint tribus [illegible] [illegible], vel uno peremptorio a Potestate, vel (16) Consulibus, aut Judicibus, seu Castaldiis, vel ab aliquo eorum certo nuntio, & ante Tribunal Potestatis, vel Consulum, aut Judicum, vel (17) ante Castaldios venire [illegible], Dominus, cui affictum (18) redditur possit ingredi in possessionem (19) rei, de qua affictum reddebatur cum auctoritate Consulum, vel (20) Potestatis, vel (21) Judicum, aut Castaldiorum, & Potestas, vel (22) Consules, aut Judices, vel (23) Castaldii auctoritatem ei per nuntium suum, & res, de qua affictum reddebatur ad affictarium non revertatur, donec & (24) ad unum annum proximum affictum decursum Domino, cui affictum reddebatur, faciant reddi; quod si affictarius [illegible] fuerit [illegible], quod non possit esse ante Consules, vel (25) Potestatem infra praedictum terminum, & semel ejus fuerit denunciatum, postea Dominus, cui affictum reddebatur, valeat ingredi in possessionem rei, de qua affictum redditur cum simili auctoritate Potestatis, vel (26) Consulum, aut Judicum, vel (27) Castaldiorum ad istos res modulos, ita quod si affictarius intra (28) annum proximum reversus fuerit, & se ad [illegible] Dei Evangelia purgaverit, se non per contumaciam cessasse, & affictum decursum Domino prius solvat, & poenam VI. denariorum (29) qualibet mense de unoquoque libra prius dederit, res, de qua affictum reddebatur, absque gravamine ad affictarium integraliter revertatur, & intra (30) XXX. dies proximos praeceptum (31) affictum non solverit, Dominus, cui affictum reddebatur, possit cum [illegible] auctoritate intrare in possessionem rei, de qua affictum reddebatur, & res ad affictarium de caetero non revertatur, sed sit in potestate Dominorum, quibus affictum reddebatur. Ac volumus hoc praedictum constitutum observari, ut volumus (32) recipere poenam [illegible] de affictu solvendo promissam, atque poenam de terra non dimittenda promiserint, sed [illegible] affictu moderatus [illegible] rei, de qua affictum redditur (33) a Domino ad affictarium revertatur.

L I X.

Item Statuimus, ut Potestas, vel (34) Consules debeant ad proximas Kal. Februarias facere jurare omnes homines, qui eis videbuntur convenientes, & omnes Vassallos, & Vassallas hominum Pisi, & omnes homines, & feminas convenientes a XIIII. anno in antea de Pisa [illegible], se non facere furtum, nec tabum, nec incendium, nec vastum, nec furtum alicuius rei, nec de fructibus, nec de olivibus, nec de uvis, nec de [illegible], nec de castaneis, nec de lignis, nec de canalibus, nec de portu, nec de aliqua re, & si videbuntur (35) aliquo parte (36) facere (37) etiam quam juraverunt (38) illi, cujus res fuerint, vel Nuntio Civitatis [illegible].

L X.

Item Statuimus, ut si qua persona de Civitate suprascripta (39), vel de suis Burgis, aut Suburbiis fuerit capta, vel detenta ab aliqua persona, quae non sit de Civitate Pisana, quod Potestas, vel (40) Consules adjuvent personam, &

aurum,

overe, neque res per bonam fidem recuperare, nisi sit capta, vel (1) depredata pro suo furto, vel (2) falsamento, aut (3) latrocinio.

(1) & M. (2) & M. (3) seu M.

L X I.

Item statuimus, ut Potestas, vel (4) Consules non permittant aliquam decimam fieri in Civitate Pist., nec in suis Burgis.

(4) & M.

L X I I.

Item statuimus, ut Potestas, vel (5) Consules faciant fieri unum rubium pro unaquaque Cappella Civitatis Pistorii, ad quam (6) blava, que datur ad molendinum, portetur ita, quod ad rubium detur, & ad rubium recipiatur.

(5) & M. (6) quam M.

L X I I I.

Item statuimus, ut Potestas, vel (7) Consules debinc ad proximas Kal. Martias (8) faciant jurare omnes homines de Civitate Pist., & de suo districtu, quem districtum Civitas Pist. dasiat, quod non portabunt (9) blavam (10), nec portari facient, nec se sciente portari permittent (11), & quod non vendent, nec vendi facient, nec vendi permittent alicui persone, que sit de aliqua terra, vel de suo districtu, que habeat manifestam guerram cum Civitate Pist., & quod observabunt devetum (12), quod Consules, vel (13) Potestas miserint eo modo, quo devetum miserint (14), & quod non vendent blavam, nec vendi facient, nec vendi se sciente permittent alicui persone, que non sit de Civitate Pist., vel (15) de suo districtu, & ut (16) in qualibet terra de districtu Pist. mittant duos Procuratores, quos jurare faciant se habere curam, & studium die, noctuque inveniendi omnes personas, que de blava aliquid contra predicta (17) fecerint, & si quam personam invenerint contra facere (18) blavam, ei tollant, nec reddant, nec reddi faciant, nec restaurent, nec restaurari faciant, *sed possit hoc devetum mutari, & relaxari cum communi consilio.*

(7) & M. (8) Martii M. (9) portent M. (10) omnino M. (11) permittant. M. (12) devetum M. & se posito [illegible] (13) & M. (14) miserunt. M. (15) & M. (16) omnino M. (17) inventa. M. (18) non facientem. M.

L X I V.

Item statuimus, ut Potestas, vel Consules faciant fieri rationem a Camerlingo de omnibus rebus sibi pro communi datis, & omnibus expensis factis ante (19) Kal. Januarii per IIII. dies, & statuimus, ut Camerlingus non prebeat victum, neque panem, neque vinum, nec aliud pro victu (20) . . . . (21) alicui, nisi Potestati, & sue familie, & quod nihil alicui Civi Pist. (22) de communi pro victu attribuat (23), nisi forte cum Potestate pro facto Civitatis, vel (24) sine Potestate pro negotio Civitatis esset.

(19) In. M. (20) omnino. M. (21) per commune dello Comune. M. (22) Pist. Civi. M. (23) attribuat. M. (24) & M.

L X V.

Item statuimus, ut Potestas non eligat aliquem (25) latronem, vel falsarium, nec eligi faciat per quantum noverit in aliquo officio Civitatis.

(25) omnino. M.

L X V I.

Item statuimus, ut Potestas faciat dare operas, & obsequia Civitatis ab omnibus Officialibus Civitatis Pist., & a Rectoribus Cappellarum, sicut alii homines Civitatis Pist . . . . . (26) debitum, & . . . . . solvant (27).

(26) debent solvere M. (27) omnino. M.

L X V I I.

Item statuimus, ut de cetero qui recusaverit Consulatum, & recusaverit esse Judicem pro Civitate (28), & Castaldum Advocatum, & Camerlingum, ut anno illo non sit Consiliarius Civitatis, aut qui refutaverit se esse Potestatem, vel (29) recusaverit, & per Sacramentum teneatur se non posse esse Consulem, vel Judicem, aut Castaldum, ut non sit anno illo Consiliarius Civitatis Pist., & qui de cetero juraverit, non sit Consiliarius Civitatis, *& qui refutaverit Consulatum, possit esse Consiliarius.*

(28) Pistorii. M. (29) & M.

L X V I I I.

. . . . . . Ego non sum in aliqua compagnia, vel submissione (30) aliquo ingenio (31) Civitatis Pist. Consulatu, vel officio aliquo dando, aut (32) recipiendo. Et ab hac die in antea (33) usque ad Kal. Januarii proximi, & ex inde usque ad ultimum diem mensis Decembris proximi venturi per totum dictum dicam, & faciam, & tractabo communes (34) honores, & utilitates Populi Civitatis Pist., ejusque Burgorum, & Suburbiorum majorum, & minorum secundum quod melius cognovero . . . . . Ecclesiis, & (35) Hospitalibus nostris rationem, & laudatos usus nostre Civitatis observabo. Si Rectores Ecclesiarum, & Hospitalium per me in judicio extiterint, & nisi proclamaverint.

(30) compositione. M. (31) de M. (32) vel M. (33) quo. M. (34) omnes. M. (35) omnino. M.

L X I X.

Et in toto tempore mei dominatus habebo in protectionem, & defensionem Ecclesiam B. (1) Zenonis, & ejus possessiones, & bona, & loca omnia venerabilia, & Ecclesias, & eorum bona, quæ sunt in Civitate ista, vel Burgis, vel Suburbiis (2), aut infra quatuor milliaria prope Civitatem Pist. hoc idem faciam de Ecclesia S. Salvatoris de Fonte Taonis (3), & Prati (4) Episcopi, & Crucis Brandeliane (5), & S. Bartoli.

L X X.

Si aliquis Prelatus Ecclesiæ S. Zenonis, vel Canonici S. Zenonis, vel Prelatus alicujus Ecclesiæ, quæ Ecclesiæ sint in Civitate Pistoria, vel intra (6) quatuor milliaria prope Civitatem Pist. vendiderit, pignoraverit, vel (7) permutaverit, aut locaverit aliquam terram (8) immobilem alicujus Ecclesiæ sine assensu sui Patroni, vel Patronorum, vel sui Populi rescindi (9) faciam. Intellectus talis est, quod ipsi non possint facere aliquid de predictis sine voluntate, & parabola Capituli Canonicorum B. Zenonis, & Potestatis Pistorii, & propter Canonicos B. Zenonis, nec (10) possit aliquid de predictis facere sine consensu sui Capituli, & parabola Episcopi, & Potestatis Pist. Ceteri (11) Prelati, si qui sunt in Civitate Pistoria, vel infra quatuor milliaria prope Civitatem non possint (12) aliquid de predictis facere absque assensu sui Patroni, vel Patronorum suorum, . . . (13), & sine assensu sui Populi, & sine assensu Capituli Canonicorum (14). Intellectus talis est, quod possit facere cum (15) majori parte Populi, & si quis contra predicta fecerit, & mihi reclamatum fuerit usque ad XL. (16) dies reddi faciam in eo statu (17), in quo erat contractus (18), & hoc faciam bannire (19) per Preconem Civitatis infra XV. dies proximos (20) post Kal. Januarias (21).

L X X I.

Viduis, & Orfanis nostre Civitatis, & Burgorum ejus rationem, & laudatos usus nostre Civitatis observabo, & faciam si mihi reclamaverint, vel (22) de eis mihi reclamatum fuerit, omnes reclamationes a personis Civitatis Pist., vel Burgorum, aut Suburbiorum, & omnium Suburbanorum, & hominum Pist. districtus in scriptis (23) mihi delatas in majori Ecclesia, vel ejus Caminata (24), aut in Palatio Episcopi, vel in constituto loco a Consulibus, & Consiliariis sine fraude suscipiam, vel (25) suscipi faciam, & mihi pignus datum fuerit ad meam voluntatem, & infra XXX. dies proximos continuos jure, aut bono usu nostre Civitatis, vel utcumque finiam (26), aut committam Judicibus Consulum, nisi consensus Partium intervenerit, vel nisi reclamator a reclamatione destiterit.

L X X I I.

Lites mihi manifeste, quas homines nostre Civitatis, & Burgorum ejus, vel (27) Suburbiorum inter se habent, vel in antea habuerint infra meum terminum (28) infra quadraginta dies proximos continuos finiam, vel (29) finiri faciam, nisi alio modo finiantur, vel quietentur. Excepta lite homicidii, aut sectione (30) membri, & infra (31) octo (32) dies proximos, ex quo ille lites, vel (33) reclamationes finite fuerint, pignora pro eis data reddam, vel (34) reddi faciam, si mihi requisita fuerint, soluta pena, & dricto (35) Curie, nisi justa causa remanserint.

L X X I I I.

Omnes illas sententias, & laudamenta a retro Consulibus, vel (36) Judicibus, vel (37) a me, aut Judicibus meis, aut amicis, vel arbitris olim, vel in antea (38) datas, vel factas (39), & que a me, vel a Judicibus meis, aut amicis, vel Arbitris in (40) antea date, vel facte fuerint, de quibus mihi, vel meis Judicibus (41) reclamatio facta fuerit in meo dominatu firmas, & ratas tenebo, & tenere pro (42) quantum sciero faciam, & infra octo (43) dies proximos a reclamatione facta invenire (44), atque (45) scire studebo, & infra XXX. dies proximos post cognitionem habitam, executioni mandabo, & conscribi eas, & in actis publicis redigi faciam, & ab eo, qui laudum, vel sententiam non observabit de omni valente tollam unum denarium, & non reddam, nec reddi faciam, nec restituendo, nec restituere (46) faciam.

(1) sancti Al.
(2) Suburbiis Al.
(3) [illegible] Al.
(4) [illegible] Al.
(5) Al.
(6) infra Al.
(7) [illegible] Al.
(8) aliquid [illegible] Al.
(9) [illegible] Al.
(10) non Al.
(11) Al.
(12) possit Al.
(13) [illegible] Al.
(14) [illegible] Al.
(15) Al.
(16) XL. Al.
(17) [illegible] Al.
(18) [illegible] Al.
(19) [illegible] Al.
(20) [illegible] Al.
(21) [illegible] Al.
(22) et Al.
(23) [illegible] Al.
(24) [illegible] Al.
(25) [illegible] Al.
(26) [illegible] Al.
(27) [illegible] Al.
(28) [illegible] Al.
(29) [illegible] Al.
(30) [illegible] Al.
(31) [illegible] Al.
(32) [illegible] Al.
(33) [illegible] Al.
(34) [illegible] Al.
(35) [illegible] Al.
(36) [illegible] Al.
(37) [illegible] Al.
(38) [illegible] Al.
(39) [illegible] Al.
(40) [illegible] Al.
(41) [illegible] Al.
(42) [illegible] Al.
(43) [illegible] Al.
(44) [illegible] Al.
(45) [illegible] Al.
(46) [illegible]

LXXIV.

L X X I V.

Et si quis sententias olim datas, vel laudamenta facta a retro Consulibus, vel Judicibus, aut (1) in antea a me, vel Judicibus meis date, vel facte (2) studiose fregerit, & cognitum, & indicatum mihi fuerit XX. solidos ei tollam, & damnum passo restitui faciam. Sententiam vero nullam feram sine accordamento omnium Judicum nostre Civitatis Pist., vel unius eorum, hoc idem faciam, & observabo de immissione . . . . . .

(1) que M.
(2) fuerint M.

L X X V.

Item si quis (3) finem, vel pacem ante Consules, vel Potestatem, aut Rectores, seu vicinos, aut amicos, seu (4) facta inter se studiose feriendo ruperit (5), non permittam illum habitare in Civitate Pistoria, me sciente, nec in ejus (6) Burgis in meo dominio, nec infra tria miliaria prope Civitatem, & puniam eum sicut infra de homicidio continetur, excepto quam de Casa, & Turri, & tollam ei insuper 40. libras . . . . . . (7).

(3) post M.
(4) omittit M.
(5) omittit, M.
(6) suis M.
(7) omnia plana. M.

L X X V I.

Communem securitatem, quam Populus Pist., & Rectores fecerunt, firmam, & ratam tenebo, & observabo, & observari faciam pro meo posse, & similiter securitatem . . . . ., & (8) Comitis Guidonis, & (9) Lucensium ratam, & firmam tenebo . . . . . . quod observabo, si nobis observaverint (10), & sic faciam jurare meum proximum succedentem Potestatem, vel Consules, & hoc efficiatur usque ad terminum constitutum, & similiter securitatem Comitis Guidonis filii quondam Rodulphi, & hoc usque dum vixerit, donec nobis observaverit.

(8) omittit, M.
(9) de M.
(10) observaverit. M.

L X X V I I.

Vias publicas restringi me sciente non permittam in Civitate Pistoria, nec in ejus Burgis, nec infra duo milliaria prope Civitatem in meo dominio, & homines mittam, quos jurare faciam, ut aptent, & fortiam, & adjutorium eis inde dabo.

L X X V I I I.

Item non permittam in Civitate Pistoria aliquam Turrim murari, nec in suis Burgis ultra mensuram Turris filiorum quondam Ildibrandi Vandini, & ultra modum determinatum, ut Turres desuper equales fiant, & ita faciam jurare eos, qui Turres fundabunt in Civitate Pistoria, vel in suis Burgis, aut Suburbiis in meo dominio.

L X X I X.

Et si Casa alicujus Civis (11) Pist. Burgensis, & Suburbiensis ejus fuerit rupta de aliqua Turri in meo dominio ab eo, qui damnum dedit, infra XXX. dies proximos emendari faciam, si (12) mihi non (13) reclamatum fuerit, nisi prima ejus fuerit pretium, cujus Casa rupta fuerit.

(11) omittit. M.
(12) tamen. M.
(13) omittit. M.

L X X X.

Item (14) si quis taliaverit Casam alicujus Civis (15) studiose ei damnum emendari faciam, & XX. solidos ei tollam, si mihi reclamatum fuerit, vel ex quo sciero, & non reddam, nec reddi faciam.

(14) & M.
(15) omittit M.

L X X X I.

Si quis cum aliquo litem habuerit, & ipse, vel aliquis cum eo venerit, intraverit (16) domum illius, cum quo litem habuerit, & damnum ei dederit infra XXX. dies proximos postquam (17) requisitus fuero, damnum ei emendare faciam, excepto studioso homicidio.

(16) omittit. M.
(17) per quos. M.

L X X X I I.

Possessiones Forensium (18) nec vendi, nec pignorari permittam, & si quis emerit, vel pignus acceperit in meo dominio, vel in proximo retro Consulatu, retroagere faciam secundum quod melius recognovero, salvo communi honore nostre Civitatis Pist.

(18) omittit. M.

L X X X I I I.

Et quicumque nostre Civitatis, & nostri districtus falsam monetam expenderit, vel fecerit studiose, & cognitum mihi fuerit, si habuerit valorem XXX. librarum, tollam ei, vel tolli faciam, & sic secundum predictum modum eum, qui plus habuerit, in minus, vel in duplum eum pejorabo, nec reddam, nec reddi faciam, nec restaurare, nec restaurari faciam.

LXXXIV.

Si quis nostrorum Civium alicui Concivi possessiones vel tenere injuste abstulerit, vel retro proximo Consulatu abstulit, XX. solidos ei tollam, & tenutam, & possessionem ei (1) restitui faciam, nec reddam, nec reddi faciam, similiter faciam de eo, qui fructus alterius (2) detineret, vel possessione abstulerit postquam (3) mihi, vel Judicibus Causarum finiendarum fuerit mihi reclamatum, & fuerit judicatum, & *habebo ad consilium Consules militie Communis Pistorie*.

(1) possessionem M. (2) aliquo M. (3) per quod. M.

LXXXV.

Si quis nostrorum Civium habet, vel habuerit in fortia Civitatis Pistorie aliquam possessionem secundum rationem, & bonum usum per me (4), & per Populum (5) Pist. ei retinere juvabo, salvo communi honore Patrie, & nostre Civitatis, si mihi ab eo requisitum fuerit.

(4) honorem pro me. M. (5) pro populo. M.

LXXXVI.

Et si quis de communi, vel pro communi Pist ad me, vel (6) alium per (7) me me sciente pervenerit, & redditum fuerit in manibus persone illius, que (8) hoc Sacramentum in arringo palam fecerit de communibus rebus servandis dabo, vel dari faciam (9) preter ad Portum, finem conventione, ac fine . . . . eo (10) non recipiam, nec recipi faciam, nec tolli faciam studiose aliquid de communi avere, nec tolli conficiam ultra Feudum mihi constitutum, & solitum, & sic (11) totum (12) sine fraude, & nullum comandamentum nomine Sacramenti alicui Civi Pist. faciam, nisi (13) pro communi honore, & utilitate nostre Civitatis LXXXVII. . . . . . . pro negotio Civitatis Pist. habuero, vel de q:m credentiam fecero totam Consiliariis seriem communiter, vel . . . . . majori parti manifestabo infra triduum, & universitatem inde . . . . . .

(6) ad M. (7) pro M. (8) qui. M. (9) observari faciam M. (10) omittit. M. (11) sic. M. (12) tantum M. (13) omittit. M.

LXXXVII.

Item quod a Consiliariis nostre Civitatis Pist. de aliqua re per Sacramentum teneri precepero, tenebo modo ab eis . . . . . . (14).

(14) seriem ponam. M.

LXXXVIII.

Et tenebo Populum Pist. in pace intus, & foris si potero ad honorem, & utilitatem Civitatis Pist.

LXXXIX.

Et quodcumque tam num super meo Sacramento misero, firmum, & ratum habebo.

XC.

Fluvios (15) aquarum super vias publicas in Civitate Pistorie, nec in suis Burgis haberi permittam, me sciente.

(15) omittit M.

XCI.

Adjuvabo, & non contrariabo (16) Consules Civitatis Pist., qui modo sunt in toto tempore eorum Consulatus de communi bono, & honore, & utilitate Civitatis Pist., & fortiam, & adjutorium eis prestabo usque ad finem eorum Consulatus [*Sus dominus*] (17).

(16) conservabo. M. (17) omittit M.

XCII.

Thesaurum Ecclesie S. Zenonis, & S. Jacobi curam, & studium habebo retinendi, & conservandi, & custodiam ad hoc imponam, ut non perdatur.

XCIII.

Muros, & foveas novas, & veteres (18) Civitatis Pistorii intra meum terminum non destruam, nec dissipari permittam, & si quis dissipaverit, & cognitum mihi fuerit ei reconciari (19) faciam, & penam dupli ei tollam, & non reddam, nec reddi faciam.

(18) omittit. M. (19) reconciliari. M.

XCIV.

Quidquid de Prato, de plante (20) deminutum fuerit ab aliquo XXX. annis retro in pristinum statum faciam restitui (21) [excipio novam foveam Civitatis nostre], secundum quod per Sacramentum idoneorum hominum potero invenire (22), & in toto meo dominio non (23) diminui, nec deteriorari permittam me sciente.

(20) plante M. (21) omittit hoc plura M. (22) restitui faciam M. (23) omittit. M.

XCV.

X C V.

Si quis prædictorum Judicum, aut Officialium Civitatis Pistorie de aliquo negocio ad officium suum pertinente mihi consilium petierit, bona fide, & sine fraude ei dabo, & penas malitiose non tollam.

X C V I.

Item si cognovero aliquem Officialem Civitatis Pistorie in manifesta fraude super officio sibi commisso, de officio eum (1) expellam, & in meo dominio illum (2) in officio non recipiam, & in toto tempore mei dominii non accipiam feudum, nec aliquam conventionem factam de aliquo Feudo recipiendo ab aliquo Comite, nec ab aliqua persona.

X C V I I.

Si cognovero aliquem Civem alterum Concivem (3) studiose interfecisse, nisi (4) pro se defendendo fecerit, si habuerit Turrim, vel partem Turris, meliorem Casam (5) ei faciam destruere, & illum de Civitate expellam, & per quinquennium in Civitate Pistoria eum habitare non permittam, nec in suis Burgis, nec infra tria milliaria prope Civitatem me sciente, nisi pacificatus fuerit cum eo, cum quo litem habuerit . . . . . (6), si habuerit valens (7) librarum L., solidos L. ei tollam, nec reddam, nec reddi faciam, & de C. libris, solidos C., & de CC. libris, solidos CC., & de CCC. libris, solidos CCC., & de CCCC., solidos CCCC., & de D. libris, solidos D. (8) ei tollam, nec reddam, nec reddi faciam, & si habuerit valens (9) X. librarum, & usque ad XL. libras ei IIII. libras tollam, & non reddam, nec reddi faciam, & si ab (10) homicidis predictam penam habere nequivero de suis bonis, eum pejorabo in duplum si potero, & de supradictis Capitulis interfectorum non reddam, nec reddi faciam aliquod, nec restaurabo (11), nec restaurari faciam, excipio illum, qui interfecerit interfectorem parentum, aut filii, vel fratris, aut agnati, vel cognati, seu levitri (12) sui, unde finis non sit facta, & illum, qui vindictam pro suo Domino (13) fecerit.

X C V I I I.

Si quis finem, vel pacem de homicidio (14) graviter feriendo ruperit, taliter eum puniam sicut (15) de homicidio.

X C I X.

In toto meo dominio non dabo aliquod officium Juri, nec dari permittam, & nec quod (16) toto tempore vite sue sit Consul, vel (17) Consiliarius Civitatis Pist., aut quod frater suus, vel ejus Nepotes (18) sint in aliquo officio Civitatis Pist., & sic faciam jurare meos proximos Successores Consules, vel Potestatem, & ut illi faciant jurare suos, & illi suos, & sic usque ad extremum terminum septem annorum excipio personam soldi. Item illum, qui Gundaleetum Consulem interfecerit, non permittam eum habitare in Civitate Pist., nec in toto Districtu de Pist. me sciente, & hoc faciam jurare meos proximos Successores Consules, vel Potestatem, & quod ipsi faciant jurare suos, & illi suos, & sic usque ad extremum vite illius.

C.

Item si quis Civis de cetero fuerit de suo tenere inter Pist. districtum, & mihi non fuerit reclamatum citius quam potero expulsum in tenere suo, & perdere faciam rebus preter inquilinum ob partiarium Colonum.

C I.

Si quis seditionem in nostra Civitate studiose cum fraude ad detrimentum Civitatis Pist. fecerit, eum non eligam in meo dominio in aliquo officio.

C I I.

Distringam communem Camerarium rationem reddere singulis mensibus de pecunia Civitatis Pist., & de omnibus pignoribus datis, vel acceptis, & assignatis pro causis faciendis, & pro advocatione (19) et veraciter quantitatem, pro qua obligata fuerit, manifestet coram XII. Consiliariis, qui (20) ad commune Consilium fuerint, & si de ea pecunia in (21) manifesta fraude eum invenero (22), publice de officio eum expellam, & feudum eum habere non permittam, & non dabo ei, nec dari faciam ultra (23) feudum quatuor libras (24) me sciente, & omnia pignora, que mihi data fuerint de communi, vel alicui pro me (25)

me sciente

(1) illum. M.
(2) eum. M.
(3) animo. M.
(4) nec M.
(5) & Casam. M.
(6) [illegible]
(7) valentes. M.
(8) [illegible]
(9) valentem M.
(10) de M.
(11) [illegible]
(12) [illegible]
(13) Domino M.
(14) vel. M.
(15) ut. M.
(16) nec de M.
(17) & M.
(18) qui frater, aut Nepotes ejus. M.
(19) per advocationem M.
(20) vel in M.
(21) [illegible] M.
(22) [illegible] M.
(23) [illegible] M.
(24) [illegible] M.
(25) [illegible] M.

me sciente ponam, vel reponi faciam in opera Capituli (1), vel Ecclesie S. Zenonis, & predicte Ecclesie XL. solidos pro luminaria dabo, vel dari faciam, item infra IV dies proximos post Kal. Jan. eligam, vel (2) eligi faciam duos ex Consiliariis, qui eligant duos alios Consiliarios (3), quos faciam jurare, ut faciant (4) rationem cum Camerlingo sine fraude de omnibus jam dictis expensis in communi consilio coram Consiliariis omnibus, vel majori parte, & coram Consulibus, & quod (5) jurent, ut si invenerint ipsum in manifesta fraude, quod in communi consilio ipsum de ipsa fraude (6) patefaciant, & (7) quod supra in hoc Capitulo dictum est, tunc in anno faciam semel in quatuor mensibus in meo dominio

(1) [illegible] M. (2) vel M. (3) aliquos bonos M. [illegible] (4) [illegible] M. (5) qui M. (6) [illegible] M. (7) [illegible] M.

C I I I.

Nobiles homines Pistoriensis districtus, qui videntur mihi convenientes, & idonei, faciam jurare habitationem Civitatis Pist. sine fraude, & (8) ex quo habitationem Civitatis Pist. juraverint, eis faciam rationem, & laudationem usus nostre Civitatis observabo, non reddam autem forestium, qui juraverint parabolam, aut qui ex nomine jurabunt habitare in Civitate Pistorie.

(8) [illegible] M.

C I V.

Quodcumque debitum Consules Pist. Civitatis in scriptis mihi reliquerint, non recusabo recipere, & dehinc ad proximas Kalendas majas (9) persolvam, vel (10) persolvi faciam, item (11) recolligam, vel (12) recolligi faciam dehinc ad Kal. Majas proximas totum illud avere, quod datum fuerit mihi in scriptis, & solvam, vel solvi faciam, & dabo, vel (13) dari faciam illis hominibus quibus mihi in concordia consiliariorum fuerit obligatum a Covlo Judice, & Gerardino, & Pipino, & Rainaldo Consulibus a Bernardo Pist. Potestate (14).

(9) [illegible] M. (10) [illegible] M. (11) [illegible] M. (12) [illegible] M. (13) [illegible] M. (14) [illegible] M.

C V.

Et autem prope ripas novas Civitatis Pist. a fundamento muri jam cepti, & incipiendo ex omni circuitu usque XII. pedum non permittam restringi, nec dimanere me sciente in toto meo dominio, & hic faciam jurare meum proximum successorem Potestatem, vel (15) Consules, & ut (16) illi faciant jurare suos.

(15) [illegible] M. (16) [illegible] M.

C V I.

Et faciam eligi in arringo dehinc ad proximas Kalendas Februarii a duobus bonis hominibus, quos jurare faciam eligere meliores, & potentes (*& legaliores* (17), *& sapientiores*) quos cognoverint XXIV (18) Consiliarios ad utilitatem Pist. Populi, & non plures preter Judices, & Advocatos, & illos, qui (19) exigerent Consiliarios nullum intellectum dabo, nec dari faciam, neque dari permittam de aliquo Consiliario eligendo, & in quo ipsi, vel major pars accordaverit de communi honore, & utilitate nostre Civitatis, ego cum eis concordabo, & faciam, nisi (20) forte cum non omnes (21) Consiliarii consilium remanserint, aut minor (22) pars tunc (23) secundum (24) eam faciam, in quo inde melius recognovero, & de communi avere ultra XX. solidos non expendam, nec expendi faciam absque consilio predictorum Consiliariorum, vel majoris partis, & . . . . omnes Consiliariorum mecum erit possim concordare cum eis de expensis . . . . potam a Consiliariis toto tempore mei dominio de rebus, que mihi videbuntur expedire (25) ad communem honorem, & utilitatem nostre Civitatis, & faciam eos jurare, dare mihi (26) consilium quotiens ab eis petiero pro ut melius recognoverint ad communem honorem, & utilitatem Civitatis Pistorie.

(17) [illegible] M. (18) [illegible] XLVI [illegible] (19) [illegible] (20) [illegible] M. (21) [illegible] M. (22) [illegible] M. (23) [illegible] M. (24) [illegible] M. (25) [illegible] M. (26) [illegible]

C V I I.

Item si aliquis prelium in Civitate Pistorie, & in ejus Burgis, aut Suburbiis inceperit infra octo dies, ex quo sciero, tollam ei, vel tolli faciam solidos C., & non reddam, nec reddi faciam aliquo modo, & invenire studebo quicumque prelium inceperit, & si non habuerit unde solvat, pejorabo eum in tantum, quod valeat solidos CC., & si non habuerit unde solvat, & non potero eum pejorare, expellam eum de Civitate, & a tribus milliariis prope Civitatem eum habitare non permittam in meo dominio me sciente.

C V I I I.

Et in o tempore mei dominii habebo Custodem, vel (27) Custodes, qui sint bone fame, & boni Cives Pist., & convenientes qui custodiant Turrim de Sar-

(27) [illegible] M.

ravalle

ravalle per dies, & per noctes, & non mittam ibi aliquem Custodem, cujus possessio non valeat ultra trecentas libras.

C I X.

Si aliquis Pistoriensis Civis detulerit . . . . (1) vel ad avellantiam, spedum, vel lanceam, vel pugionem (2) vel malvasia arma (3) in Civitate Pistoria, vel in ejus Burgis, tollam ei, vel tolli faciam XX. solidos, & non reddam, nec reddi faciam, & si non potuero ei tollere, pejorabo eum in XL. solidos, & si non habuerit unde solvat, expellam eum de Civitate, & in meo dominio eum in Civitate Pist. me sciente habitare non permittam.

C X.

Et habebo duos Judices, unum de lege, alterum de usu, & duos Advocatos pro causis ventilandis, si contigerit me aliquid circa predicta, vel infrascripta facere, aut aliquid de illis capitulis per ignorantiam pretermittere postquam (4) inde recordatus fuero illud infra VIII. dies proximos si potero recuperabo bona fide; talis est intellectus ut sim salvus de his, que per ignorantiam pretermisi.

C X I.

Et in toto tempore mei dominii habebo firmum, & ratum, & tenebo quidquid in his Capitulis continetur, & in constituto consignato per manum Dentificii *Gerardi* (5) Notarii.

C X I I.

Hec omnia meos proximos successores Consules, vel Potestatem, aut Rectores similiter jurare faciam, & ut illi faciant jurare suos, & illi suos, & sic (6) in antea . . . . . a me, & a majori parte Consiliatiorum fuerit immutatum, vel statutum (7) similiter jurare faciam

C X I I I.

Nec tenebor Sacramento fidelitatis, vel Compagnie alicui manifesto inimico Pistoriensis Populi, nisi teneat pro commune Civitatis.

C X I V.

Nec faciam companiam, vel communionem, vel seditionem (8) studiose, nec tenebo cum aliquo, nec cum aliquibus de Consiliariis aliquo ingenio.

C X V.

Et . . . . eo dehinc (9) Kalen. Januarii usque ad proximas Kalendas Martias Rectores artium Civitatis Pist. jurare faciam ut ipsi absolvant sibi, qui pro sua arte tenentur, ut de cetero nulla causa communi constringantur (10) ut ipsi non possint vendere, & emere res de sua arte sine pretio statuto, & ordinato, vel aliquatenus sibi imposito, & quod non possint adiuvare (11) laborare CXVIII. cujus, quam potero acquirere faciam nomine proprietatis, vel nomine permutationis Ecclesiam (12) S. Zenonis totam terram, que est infra foveas novas Castelli de Serravalle infra meum territorium, & hec si potero.

C X V I.

Item faciam quod proxime mea succedens Potestas, aut Consules jurabunt, quod ipsi faciant custodire Turrim (13) de Bargi ad communem honorem, & utilitatem Civitatis Pist., & B. Zenonis, & quod ipsi non ponant aliquam Custodiam in Turri de Bargi, nisi pro Communi Pist., & quod ipsi faciant jurare suos proximos successores Consules, vel Potestatem, & illi suos, & sic in antea usque in perpetuum, & si contigerit quod velint predictam custodiam alii dare, non possint alii dare, nisi Ciottolo, & suis (14) Heredibus . . . . . . (15), nisi pro Communi Pistorii.

C X V I I.

Ego non tollam, nec tolli faciam Ciottolo de Bargi suas rationes de Bargi, immo juvabo eum tenere suas rationes de Bargi, & hoc idem faciam Rainaldo, & Vethio, & Ramaldino, & suo fratri, & Nepotibus, & si rapte, vel (16) tolte eis fuerint, juvabo (17) recuperare, & recuperata retinere per bonam fidem sine fraude donec observaverint nobis.

C X V I I I.

Si autem Ciottolus fuerit damnificatus ultra C. solidos in Curte de Bargi pro hac guerra, quousque hec guerra duraverit aut in vasto messium, in vineis,

aut

(1) *adsirritum.* M.
(2) *barbatam.* M.
(3) *Malvasyam* . M.
(4) *prius/quam.* M.
(5) [illegible]. M.
(6) *si* M.
(7) [illegible] *hujus aliqua.* M.
(8) [illegible]. M.
(9) *Similiter.* M.
(10) *&.* M.
(11) *adjuvare.* M.
(12) *cum Ecclesia.* M.
(13) *Custodiam.* M.
(14) *ejus* M.
(15) *& illorum juramento.* M.
(16) *&.* M.
(17) *juvabo.* M.

(1) & . M. aut in arfuris Caftrum, aut in preda animalium, emendabo exinde fibi, vel (1)
(2) in aliis M. emendari faciam libras (2) XX, & fi fuerit damnificatus ultra libras XX nihil fibi reftaurabo, nec reftaurari faciam ultra XX. libras, & hoc idem faciam ei fi fuerit damnificatus minus C. folidis, quod non tenear ei aliquid emendare,
(3) & . M. fi autem fuerit damnificatus in armis, vel (3) equo hoc idem faciam ei, quod
(4) [illegible] M. aliis Lombardis [illegible] (4).

C X I X.

Item faciam dehinc ad proximas Kalendas Junii (*not*) poncas murari in Turri in Caftro de Burgi fuper his quos Confules fieri fecerunt ad menfuram Pontis Campanilis Ecclefiæ S. Zenonis, quam collegerunt Magiftri cum bona calcina fine
(5) [illegible] . M. fraude, & faciam meum proxime fuccedentem Poteftatem jurare murare (5) fuper his in eadem Turri (*not*) alios Pontes, & ut illi faciant jurare fuos, & illi fuos, & fic in antea femper donec prædicta Turris fuerit murata fuper terra, & XL. brachia.

C X X.

Et fi qua perfona de Civitate Piftoria, Burgis, aut Suburbiis aliquam aliam perfonam, quæ habeat litem homicidii, vel aliquam aliam litem infra guerram
(6) perfonam M. in perfona (6) graviter offenderit, vel offendi fecerit poftquam (7) pro guerra
(7) [illegible] M. Civitatis de domo fua exierit ufque dum in propriam domum remeaverit aut in eundo, aut in redeundo, vel ftando, tollam ei 50. libras, & non reddam, nec reddi faciam, nec fibi, nec alicui pro eo, nec reftaurari faciam aliquo modo, & fi non habuerit unde tollam, pejorabo eum in tantundem infra unum menfem proximum, & fi non habuerit tantum, pejorabo eum in quantum habuerit, & exinde ufque ad 10. annos proximos non permittam eum habitare in Civitate Piftoria, nec Burgis, nec in fuo diftrictu ad meum poffe, & ita faciam jurare meum proxime fuccedentem Poteftatem, vel Confules, & ut illi fuos fa-
(8) Item . M. ciant jurare, & fic ufque ad expletos 10. annos. Iterum (8) fi quis de Civitate
(9) & . M. Pift. Burgis, vel (9) Suburbiis de cætero corporaliter ad Sancta Dei Evangelia
(10) [illegible] M. juraverit fe non facere finem, nec pacem (10) de aliqua offenfa fibi facta ab aliqua perfona de Civitate Piftoria Burgis, vel Suburbiis ex quo fciero ufque ad unum proximum menfem XX libras ei tollam, & non reddam, nec reddi faciam aliquo modo, & fi non habuerit tantum, pejorabo eum in tantumdem, & fi non habuerit tantum, pejorabo eum in quantum habuerit, & eum me fciente non permittam habitare in Civitate Piftoria, nec in fuis Burgis, aut Suburbiis, & ita faciam jurare meos proximos Succeffores, vel Poteftatem, & ut illi faciant jurare fuos, & fic femper ufque ad quinque annos expletos.

C X X I.

Nullum permittam ducatum preftare alicui forenfano, nifi illis, quibus Confules, vel Poteftas impofuerint pro Communi a Civitate Piftoria ad Caftrum Sambucum, & ad Plebem de Seiano, & ufque ad Plebem de Lamporecchio, & ufque ad flumen Nebuli, & ufque Montemurlum, & ufque ad Ecclefiam S. Martini de Campo.

C X X I I.

Item ego deinceps non emendabo, nec emendari faciam de Equis, qui de cætero morientur ultra 10. libras pro equo, quorum æftio fieri debeat de Datio forenfano Et ego in meo dominio eligam duos arbitros [*quos jurare faciam ante Feftum Andreæ*], qui arbitrarentur de omnibus equis Civium Pift. Burgorum, & Suburbiorum, & illorum, qui per Poteftatem Pift. conftringuntur, & de Equis tam macagnatis, de quibus milites in bello non poffint fe juvare, & de omnibus armis prædictis in meo dominio, & ficut ipfi arbitri fuerint arbitrati de equis mortuis, & de tam macagnatis, ut fupra dicitur, teneor emendare, vel facere emendare in meo dominio, ita quod non emendem ultra XX. libras de equo, de
(11) [illegible] M. omnibus armis perditis (11) ita faciam emendari, vel emendabo in meo domi-
(12) & M. nio, ficuti ipfi fuerint arbitrati, fet (12) talis eft intellectus, quod non teneor emendare equos, & arma illis hominibus, qui fecerint contra Sacramenta, & con-
(13) ego M. ftituta Poteftatis, [*& faciam eos (13) jurare Arbitros (14) bonam fidem fine fraude.*]
(14) Arbitros M.

CXXIII.

CXXIII.

Securitatem, quam Tedicius Infrangilasta, Turchius, & Nazarius, & Giottoncinus (1) fecerunt (2) cum Guidone Burgundione (3) firmam, & ratam tenebo, & observabo, & sic faciam iurare meos proximos Successores consules, vel Potestatem, & ut illi faciant iurare suos (4), & sic usque ad terminum constitutum expletum, donec nobis observaverint.

(1) Giottoncinus M.
(2) fecerint M.
(3) Burgundione M.
(4) Plura hic omiss. Nec

CXXIV.

Securitatem, & pacem Montecatinensium firmam, & ratam in meo dominio habebo, & observabo sicut scripta est per omnia, & sic faciam iurare meam proxime succedentem Potestatem, vel Consules, & ut illi faciant iurare suos, & illi suos, & sic in antea usque ad expletum constitutum terminum.

CXXV.

Securitatem quam Arrendibilis Permisianus Gubianus, Trajectus, & Brette Consules fecerunt cum Ciottoio de Bargi firmam & ratam habebo, & observabo in meo dominio, & sicut scripta est per omnia, & sic faciam iurare meam proxime succedentem Potestatem, vel (5) Consules, & ut illi faciant iurare suos, & illi suos, & sic in antea donec Ciottoius, & eius filii, & homines de Bargi nobis observaverint sicut iuraverunt per omnia.

(5) &c. M.

CXXVI.

Quicumque nostre Civitatis iuraverit deinceps se non esse advocatum nostre Curie pro Civitate vel Castaldum seu Camarlingum vel Consulem in meo dominio non permittam placitari in nostra curia, & libras IV. ei tollam, nec reddam, nec reddi faciam, & si non potero habere advocatos legis eligam, & mittam duos advocatos ex usu, vel de usu.

CXXVII.

Item duo Castaldi palam in Arringo eligantur, quorum unus quilibet habeat feudum IV. librarum, & non plus preter res usitatas, que dantur in Patris sine fraude, qui omnes iurent in Communi Consilio secundum quod Consiliarii omnes, vel maior pars Consilium dederint de officio Castaldonatus (6), & insuper habebo unum Camarlingum qui faciat expensas de foris pro Communi.

(6) omisit. M.

CXXVIII.

Item faciam iurare Castaldos, (*quod nec mittant nec mitti faciant operarios, & neque [7] Potestas mittat, & ut [8] non habeant nisi duos nuntios*) ut faciant iurare Magnarios omnes, & suos familiares a XIV anno (9) in antea quod non tollent fraudolenter, nec fraudabunt flavam aliquo ingenio, nec farinam quam acceperint pro macinare, & si invenerint aliquem ex Magnariis vel de suis familiaribus de farina vel flava quam acceperint, vel accipi fecerint, puniant eos ut de furto.

(7) &c. M.
(8) nec M.
(9) omisit. M.

CXXVIIII.

Item si quis (10) Civis Pist. fuerit mihi accusatus, quod aliquam menam teneat cum aliqua Civitate vel Castro, aut Comite vel Capitaneo pro Communi Pist. absque licentia mea, C. solidos ei tollam, nec reddam, nec reddi faciam, & si non potero sibi tollere, pignorabo eum in tantumdem, nec restaurabo nec restaurari faciam, & iurare ipsum cogam, ut non teneat in meo dominio aliquam menam.

(10) aliquis M.

CXXX.

Item non incipiam guerram pro Communi, vel per Commune, nec incipi faciam, nec permittam incipi, unde Cives emant arma vel equos, nisi communicato consilio centum Civium Pist. omnium vel maioris partis habito sub Sacramento electorum in concione a quatuor hominibus bone fame . . . . . . XXV. per quamlibet portam, qui teneantur eligere meliores, quos cognoverint ad utilitatem Civitatis Pist., & cum communi consilio omnium consiliatorum Civitatis Pist. vel majoris partis.

CXXXI.

Item si contigerit me facere pacem, faciam communicato consilio omnium Consiliatorum (11), vel maioris partis, & prædictorum centum hominum, vel (12) aliorum centum hominum electorum in communi consilio omnium, vel majoris

(11) Consiliatorum M.
(12) &c. M.

(1) deest hoc verso n. 1180. (2) & M. (3) possim M.

jure pertit, & Rectorem Cappellarum, (& *Rectorem etiam Comitatus Pist.*)(1) sed (2) possim (3) facere vindictam de illis hominibus mei districtus, qui non fuerint ad commandamentum Civitatis Pist. sive consilio praedictorum.

C X X X I I.

(4) & M. (5) si ergo M. (6) Valentem valentem homo M.

Item non tollam, nec tolli faciam, nec imponam, nec imponi faciam albergum, vel Pantheram, nec aliquid loco eorum ad dandum militibus alicui personae de Civitate Pistoria vel (4) Burgis, qui non videatur mihi, ut bene possit dare, & si mihi videbitur, quod bene possit dare, imponam, & tollam ei, nec (5) permittam nec pretio nec precibus, nec amore, si necessarium fuerit Civitati, & non tollam, nec tolli faciam, nec imponam, nec imponi faciam albergum nec pantheram nec aliquid loco eorum ad dandum militibus alicui Civi Pist. qui videatur valens homo (6) in armis. Item non dabo, nec dari faciam albergum & Pantheram nec Ronzinum, nec aliquid loco eorum alicui Civi Pist. habenti valens ultra CCCCC libras, exceptis Casis, & Casolaris, & Turribus, & Apothecis, de quibus non accipiatur pensio ultra XL. solidos, nisi sit Gonfaloniere, vel (7) Rector militum, nisi habeant valens ultra CCCCC. libras. Sed (8) CCCCC. solum modo possit dare pro Communi Albergum vel Ronzinum, & non utrumque similiter, habentis valens a CCCCC libris infra possit dare pro Communi Albergum & Ronzinum similiter. Item non ero in Consilio, nec in facto, nec in assensu, quod fiant Consules in Civitate Pistoria, nisi sit unus plus de popularibus quam de majoribus, & sic faciam jurare eos, qui elegerint Consules. Quod totum supradictum est de pace, & guerra, Ronzinis, & albergis, quibus debeat dari, & quibus non, & de Consulibus in Consulatu eligendis, semper unus plus de popularibus quam de maioribus, observabo, & faciam in meo dominio absque deformatione, & sic absque ulla immutatione, & deformatione faciam jurare meos proximos successores Consules, vel Potestatem, & ut illi faciant jurare suos, & illi suos, & sic semper per successionem Consulatus usque ad XVI. annos expletos, & hoc totum faciam jurare meos Consiliarios.

C X X X I I.

(9) propria M.

Item non ero in mea propria (9) causa, nec vendidero aliquam propriam meam causam tempore mei dominii, nisi ut lex dictat, nisi forte expulsus essem de tenuta mea, & nisi ego aliquem expellerem de tenuta, vel nisi de pactis factis, & conventionibus mihi vel a me.

C X X X I V.

(10) & M. (11) & M.

Medietatem vero guide, quae remansit apud commune, non vendam, nec pignorabo, nec aliquo modo alienabo nec ex toto, nec ex parte in meo dominio. Hoc idem faciam de Molendino de Serravalle, & affictu, & pensionibus, quod affictum, & pensiones sicut a principio fuit impositum dehinc ad proximum mensem Octubris recolligam vel (10) faciam recolligere, & dabo in custodia Turris de Serravalle, si totum fuerit ibi necessarium. Et faciam stare serratum de foris ostium praedictae Turris die noctuque continue, nisi forte quando Custodes intraverint vel (11) exierint, & claves praedicti ostii iam dictae Turris Pistoriae faciam apud communem Camerarium teneri, & bene custodiri semper, nisi quando Custodes exierint, vel intraverint. Et faciam in praedicta Turri per totum annum tot victualia haberi, & teneri, quae ad minus per totum unum mensem sufficiant ambobus Custodibus, & Custodes praedictae Turris eligam bonos, & bonae famae Cives.

C X X X V.

(12) exitierunt. M. (13) unitim. M.

Item non faciam finem, nec pacem, nec treguam cum Calamecensibus, nisi in prima redderentur, vel nisi se in nostras manus remitterent (12) absque aliqua conditione, & intellectu, quod numquam possit excogitari, & si debent ad proximum festum Innocentium ad Commandamentum Cons. Gerardi, (*Bernardi*, & *Ademari* (13) Pipini, & Rainaldi Consulum Pist. non fuerint . . . Calamaccam, postea quocumque modo ad me devenerit, destruam & faciam destrui, & in illo Podio, in quo nunc est Calamecca, nec ipsam, nec homines de Calamecca habitare esse permittam, & ita faciam jurare meum proximum succedentem Potestatem, vel Consules, & ut illi faciant jurare suos, & illi suos, & sic per successionem Consulatus usque in perpetuum *nisi remanserit consensu omnium Consiliariorum vel maioris partis*

CXXXVI.

C X X X V I.

Item si tulero datium, ego non tollam, nec imponi, nec tolli faciam datium ultra III. solidos per focum, paupere cum divite computato, nisi communicato consilio C. hominum Civitatis Pist. omnium, vel maioris partis.

C X X X V I I.

Et (1) faciam rationem omnibus Suburbanis tanquam Civibus excepto quod de datio, & tollam datium, si tulero omnibus nostri districtus, qui non sunt soliti dare datium occasione militie vel aliqua alia prerogativa, nisi (2) iuraverint corporaliter ad Evangelia Dei in proximo preterito anno emere & tenere (3) equos & arma, quando Cives pro Communi emerint, tunc enim tollam eis sicut (*et*) Civibus. Si qua reclamatio fuerit facta mihi, vel meis Judicibus aut Castaldis de aliqua persona nostri districtus, cuiuscumque gradus, vel conditionis sit, & ipsa persona intra triduum semel viso Civitatis nuncio ad iustitiam faciendam non venerit, omnes expensas, quas reclamator, vel Civitas pro ea fecerit, eas cogam resarcire, & postea sub Sacramento eam constringam, ut ad rationem remaneat cum Reclamatore usque ad finem.

(1) Item. M.
(2) Nisi. M.
(3) [illegible] M.

C X X X V I I I.

Item si quis nostri districtus impedierit aliquam personam euntem sub ducatu Civitatis nostre, & illam personam, & eius merces intra tres dies proximos non restituerit, aut si de illa pecunia ultra V. solidos vel de illa merce detinuerit (4) invita persona, cuius illa pecunia vel (5) merces fuerit, expellam eum de Civitate nostra, & quantum in me erit, infra III. miliaria prope Civitatem, nec in Civitate, nec in Burgis per quinquennium habitare me sciente non permittam, & X. libras ei tollam, nec reddam, nec reddi faciam, nec restituam, nec restitui faciam, & totam pecuniam vel illius valens, vel merces vel illius valens eum cogam restituere, & si non habuerit (6), unde penam solvat, personabo eum in tantundem si potero, & singulis Kal. faciam mihi reddere rationem ab illis, qui guidam pro Civitate fecerint, de pecunia, quam pro guida ad eos (7) pervenerit.

(4) [illegible] M.
(5) &. M.
(6) habe. M.
(7) [illegible] M.

C X X X I X

Et si quis contra bannum, vel interdictum (8) meum iverit, & depraedatus fuerit, aut ibi aliquid tunc amiserit, nihil de communi ultra decem solidos pro eo expendam.

(8) [illegible] M.

C X X X X.

Nullum privilegium alicui nostri districtus olim factum de datio non dando, observabo, vel [9] datium ei non tollam, excepto heredes illius, qui interfecit [illegible], & qui Libium Turchium, & Gualtevillanum a capitone, & illum, qui amisit pedem ad Montecatini de Moguntigno in Civitatis servitio, nec in antea aliquem inde privilegiato absque communi consilio omnium Consiliariorum vel maioris partis. Item debinc ad proximas Kal. Januarias . . . . Infragilattam, & eius socios, si non iuraverint, ut non murent Turrim eorum ultra modum Turris filiorum quondam Ildibrandi.

(9) &.

C X X X X I.

Habebo in communi consilio omnes Consules negotiatorum, quorum unicuilibet dabo XX. solidos, X. pro eorum Consulatu, & X. pro Consilio, & non permittam domum fieri, nec aliquod edificium circa Dunchionem Turris de Serravalle ex aliqua parte . . . . . porta de Castellina usque ad domum Communis Civitatis de Serravalle. Nec ipsam domum, nec aliam communem vendam, nec alienabo aliquo modo.

C X X X X I I.

Passagium, quod tollitur apud Montemurlum, faciam remaneri, ut non tollatur, & in meo dominio ibi tolli non permittam.

C X X X X I I I.

Item eligam quinque ex Consiliariis meis [10] in mense Octubris, cum quorum consilio breve, & constitutum pertractetur, & ante festum omnium Sanctorum compleatur, quos iurare faciam pertractare breve, & constitutum Consulum, vel Potestatis ante festum omnium Sanctorum, ut faciant scribi per bonam fidem

(10) [illegible] M.

sine fraude ad communem honorem, & utilitatem Civitatis nostre, & quod non scribent in brevi, nec in constituto, nec addent, nec diminuent aliquid, quod sit contra Sacramentum Potestatis.

CXXXXXIV.

Securitatem & pacem, quam Bernardus Ademari fecit cum filiis & nepotibus Gualandorum, & observabo sicut scripta est, per omnia, & sic faciam iurare meum proximum succedentem potestatem, & ille faciet iurare suum, & sic semper usque ad constitutum terminum. Hoc idem faciam, & observabo Balduino. Item si homicida non habeat patrem, si non habuerit Turrim, vel partem Turris, & non . . non valeat ultra L. libras de centum libris, tollam ei X. libras, & de CC. tollam ei, vel tolli faciam XX. libras, & de CCC. libris XXX. libras, & de CCCC libris XL. libras, & de D. libris L. libras. Et si non habuerit valens ultra XXX. libras, tollam ei omne id, quod habuerit, & eum de Civitate expellam, & in Civitate, nec infra tria miliaria prope Civitatem deinde habitare non permittam, & si non habuerit totam Turrim, vel medietatem Turris, destrui faciam . . . . partis, & omnia predicta observabo, & faciam in meo domineo, & legam vel legi faciam singulis mensibus coram me. Et faciam exemplari hoc Breve & Constitutum per manum Notarii Communis Camere, ut non addatur, nec diminuatur dehinc ad annos septem proximos.

Ego Gerardus sacri Palatii Notarius, & Tabellio omnia predicta fideliter conscripsi, & complevi, meumque inde signum apposui.

II.

Conradi *Imperialis aule Cancellarii litere, quibus Everardum de Lut*[a] *Nuncium suum in Etruria instituit.*

Ex libro censuum qui in Pistoriensis Civitatis Archivio servatur.

pag. CVII.

CONradus Dei gratia Metensis, & Spirensis Episcopus Imperialis aule Cancellarius, atque totius Ytalie Legatus, Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, ceterisque Ecclesiarum prelatis, nec non Marchionibus, Comitibus, Capitaneis, Vervassoribus, & Nobilibus, atque Potestatibus, Consulibus, seu Rectoribus, & Communitatibus omnium Civitatum, & Oppidorum simul Rectoribus atque populo, & universis per Tusciam constitutis Imperii fidelibus salutem, & omne bonum. Universitati vestre presenti pagina facimus manifestum, quod nos de fidelitate, pariterque industria fidelis Imperii & dilecti familiaris nostri Everardi de Lut. plurimum confidentes, quia propter multa imperii negotia in provincia Tuscia ad presens moram facere non valemus, ipsum Everardum in tota eadem provincia nuncium nostrum constituimus specialem, committentes eidem in omnibus agendis Imperii vices nostras, secundum quod nobis commisse sunt a Domino nostro Imperatore eo modo, ut omnia negotia imperii faciat & disponat tamquam nos facere possumus, secundum quod ei videbitur expedire, & ut de omnibus rationibus Imperii quilibet ei respondere debeat tamquam nobis; Concedimus etiam ipsi fideli nostro, ut ipsi per se, & judices suos possit cognoscere de omnibus causis Civilibus, & criminalibus, & appellationibus, & in ipsa provincia provenientibus dare possessiones, & restitui; supponere etiam Civitates, castra, & loca, & personas banno imperii, & absolvere de banno, & cetera omnia facere, que nos facere possemus, secundum quod ad utilitatem imperii noverit pertinere, ita quod quidquid ipse ordinaverit, seu perceperit, ita ratum, & firmum habeatur, ac si nos ore proprio fecissemus, banna autem & penas pecuniarias, quas ipse posuerit, firma sint, ac si nos posuissemus ea. Si quis autem ei presumpserit rebellis existere, imperialem indignationem, nostramque odium se noverit incursurum. Ad huius vero rei plenam notitiam hanc paginam conscribi, nostroque sigillo iussimus communiri. Huius rei sunt testes Dominus Prepositus de Jen. Ermannus de Caten Episcopus Lodiensis, Magister Enrigus previde, & Rufinus placentini, Johannes de Regio, & Rober-

tus

tus de S. Marco ad Montem Curie Judices, & alii plures. Data Lundi pridie Nonas Februar.

Ego Rainfordinus Apostolice Sedis Notarius, & Imperialis Aule Judex ordinarius illud autenticum bulla Domini Cancellarii munitum, unde hoc exemplum fideliter sumptum est, & aliud autenticum Regali bulla munitum, unde aliud exemplum ex alia parte huius carte fideliter sumptum est, ea ambo non cancellata, non vitiata vidi, & legi, & prout in utroque eorum inveni, non addens verbum aliquod, nec minuens de parabolis suprascriptis Domini Everardi fideliter transcripsi, & exemplavi, & ad maiorem rei evidentiam signum meum mitum apposui.

I I I.

Friderici II. Romanorum Regis litere, quibus eundem Everardum Nuncium suum in Etruria instituit. Ex eodem libro Crassens pag. 107.

FRidericus secundus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus, & Rex Sicilie Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, ceterisque Ecclesiarum prelatis, necnon Marchionibus, Comitibus, Capitaneis, Varvassoribus, nobilibus, atque potestatibus, Consulibus seu rectoribus, & Communitatibus omnium Civitatum, & Oppidorum simul & rectoribus, atque populo & universis per totam Tusciam a Pontetremulo superius constitutis fidelibus suis gratiam suam, & bonam voluntatem. Cum post multas imperii perturbationes, que ex obitu recolende memorie excellentissimi, & illustris Patris nostri Imperatoris Henrici usque ad tempora nostra in mutatione regum ubique locorum imperii processerunt, divina clementia dignata sit in solio progenitorum nostrorum nos tam mirabiliter, quam misericorditer collocare, decrevimus vestigiis feliciter inherendo mente intenta commodum & augmentum imperii promovere. Et si que invenire poterunt, que in eius preiudicium perperam gesta sint, ad restitutionem lenitas revocare, & specialiter ad bonum statum & tranquillitatem omnium subjectorum. Eapropter universitati vestre presenti pagina duximus intimandum, quod nos super rationibus imperii, quas preterite perturbationes non investigare prohibuerunt, ac super omnibus aliis, que minus bene in eadem provincia disposita sunt, & propter multas discordias, que inter vos diutius vigilarunt, in detrimentum imperii & omnium subditorum, sollicitudinem debitam nunc habentes fidelem nostrum Everardum de 'Lar virum utique providum, & discretum, & de cuius industria fiduciam gerimus specialem, provido consilio nostre deliberatione a latere nostro ad partes ipsas duximus transmittendum, ut ipse non solummodo fidelitatem, & alia iura nostra atque fodrum regale a vobis requirat vice regia, & recipiat, immo etiam discordias omnes in ipsa provincia, & partibus eius ad pacem & concordiam revocando, viam nobis preparet planam, & securam, quo magis expedite festinantius ad felicem voti nostri consummationem accedere valeamus. Scire igitur volumus universitatem vestram, quod nos eum dictum Everardum in eadem provincia nuncium nostrum constituimus specialem, & ei concessimus plenam, & perfectam jurisdictionem, atque liberam facultatem per se tamque Judices, & Vicarios cognoscendi, & diffiniendi de omnibus causis, dandi professiones, & restituendi, supponendi etiam civitates, marchiones, Comites, Capitaneos, Varvassores, Burgos, Castra, & Villas, & universaliter omnes per totam Tusciam constitutos banno nostro, & absolvendi de banno, faciendi commissiones, & ius animadvertendi habere in facinorosos, penas ponendi, & exigendi, & in omnibus agendis nostris, & imperii in tota Tuscia, secundum quod ipse ad honorem & commodum nostrum, & imperii viderit expedire; Et quod habitantes in predicta provincia tam Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, & Ecclesiarum Prelati, quam etiam Marchiones, Comites, Capitanei, Varvassores, & Nobiles, Civitates, Castra, Burgi, & Ville tenentur ei respondere de omnibus regalibus, & omnibus rationibus imperii hinc retro decursis, & in futurum debendis, tamquam nobis, & ut ea omnia ad nostrum & imperii opus recol-

colligat diligenter. Ideoque devotioni vestre mandamus rogantes, & sub obtentu gratie nostre districte precipientes, quatenus dictum Everardum honorare, & servire, & ei obedire tamquam nobis curetis, atque de omnibus aliis iustitiis & rationibus imperii, & fodro regali respondeatis eidem, & ei fideliter intendatis pro firmo habentes quod quidquid ipse in omnibus agendis nostris per totam Tusciam, & partes ejus dixerit, seu fecerit, ita ratum & firmum habebimus, ac si ab ore processisset regie maiestatis, & illam devotionem, ac reverentiam, quam ei exhibueritis, nostre reputabimus exhibitam maiestati. Si quis vero presumpserit ei rebellis existere, indignationem nostram se graviter noverit incursurum, & insuper bampnum, & penam pecuniariam, quam sibi imponet perinde ratam habebimus, atque firmam, & tollemus, ac si nos eam posuissemus. Ad hujus nostre concessionis plenam notitiam presentem paginam inde conscribi jussimus, & nostre maiestatis bulla communiri. Hujus rei testes fuerunt Dominicus Patriarcha Aquilegiensis, Sifridus Episcopus August. Olricus Episcopus Paraviensis, Homobonus Episcopus Cremonensis, Ludovicus Dux Bavariæ, Guarnerius de Bollanda dapifer imperii, Anselmus de Justino Marescalcus, Dux Spoleti, & alii multi. Datum in castris in Episcopatu Mantue prope Gode. MCCXX. undecimo Kalendas Octobris, Indict. octava.

Ego Rinfortatus, &c. prout in superiore charta Conradi.

I V.

Vicariorum institutio in Monte Castiglione.
Ex libro inscripto Nicchio, qui ad Operam S. Jacobi spectat, pag. 15.

DOminus Jacobus Judex & Vicarius domini Ugonis de Castello Potestatis Pistoriensis cum esset in castro novo, scilicet Montis Castilionis de Vallebilentii, & oporteret eum recedere Pistorium causa Regis filii domini Imperatoris, qui venerat Pistorium, coadunatis per vocem Nicholai preconis comunis Pistoriensis illis, qui erant apud dictum locum, statuit & fecit Capitaneos electos in dicto loco suos vicarios, quousque alium miserit in locum sui, precipiendo per Sacramentum omnibus ibidem tunc existentibus, ut obediant preceptis dictorum Capitaneorum declarando, & dicendo eisdem hominibus, quod omne bampnum, omnem penam, quod vel quam ipsi Capitanei imposuerint, auferret eis, notando etiam, & precipiendo eis, quod nullus intret terrenum Comitis Alberti, tam faciendo aliquod dampnum, nec aliqua de causa, & quod nullus rapiat alicui aliquid, & si quis contrafecerit, amputabitur ei manus.

Actum supralcripto in monte Castilionis in summitate dicti montis, ubi Castrum edificabatur, anno dominice nativitatis MCCXL, indictione 13. sexto idus Julii presentibus testibus nicolao bampnitore comunis Pistoriensis, Arberigo Jacobi, Benvenuto quondam Ricomii, & presentibus pluribus aliis.

Ego Clarus Notarius predictus, dum agerentur, interfui, & hec omnia fideliter scribens in publicum redegi.

V.

Abdicatio Officii Sindici, ex charta Archivi Episcopi Pistoriensis.

IN Dei nomine amen. Cum Dominus Soffredus quondam domini Castellani de Gualfreduccis constitutus in presentia Venerabilis Patris domini Guidalostis Dei gratia Pist. Episcopi, assereret coram ipso domino Episcopo, se fuisse electum in potestatem Comunis de Lamporechio, & Ortignano ab ipso comuni de Lamporechio, & Ortignano, seu sindico vel sindicis & hominibus dicti Comunis a Kal. Januarii proximi ad tres menses tunc proxime venturos, idem Dominus Soffredus videns & recognoscens, se de iure esse, nec stare posse ad regimen dicti

dicti communis de Lamporecchio, & Ortignano per electionem predictam, judicium, & derogationem juris & honoris dicti Domini Episcopi, & Episcopii & Ecclesie Pist. cum de jure, & antiqua consuetudine observata electio & reformatio regiminis potestatis dicti Communis de Ortignano & Lamporecchio actenus facta fuerit, & fieri debeat de auctoritate, de certo consilio, consensu, & principali mandato dicti Domini Episcopi, & predecessorum suorum, renuntiavit, & cessit libere, sine aliquo sufisimate, vel . . . . . in manibus dicti Domini Episcopi electioni predicte de se facte in potestatem dicti Communis de Lamporecchio, & Ortignano, & omni juri, & honori sibi competenti in dicto communi de Lamporecchio, & Ortignano occasione electionis jam dicte, seu electionum, si plures electiones de eo facte apparerent, & occasione consensus, quem idem Dominus Soffredus prestitisse dicebatur ipsi electioni seu electionibus, acceptando easdem, seu occasione ratificationis, seu confirmationis, quam potestas . . . . dicebatur fecisse de dicta electione, seu electionibus, vel ipso Domino Soffredo electo, ita quod dicta electio seu electiones, consensus, & acceptiones ab ipso Domino Soffredo facte, seu confirmatio, & ratificatio a dicta potestate interposite nullius momenti, vel valoris existant, ac si nihil de predictis factum esset. Datum Pistorii apud Plebem S. Andree, presentibus domino Jacobo Judice quondam domini Aldibrandi & Johanne quondam domini de Uguiccionis, testibus vocatis sub anno dominice Nativitatis 1261. Ind. IV. tertio Kal. Jan.

Ego Johannes filius quondam Gentilis imperiali auctoritate Notarius predictis predicta omnia rogavi fideliter, scripsi, & publicavi.

ADNOTATIO.

Ipso hoc die Guidaloستes Episcopus eumdem Soffredum elegit Sindicum, *qui dominus Soffredus*, ut ex alio instrumento constat, *electioni prefate consentiens juravit sub ipso domino Episcopo corporaliter ad sancta Dei Evangelia exercere, & portare regimen & potestariam dicti Communis de Lamporecchio, & Ortignano ad honorem & magnitudinem ipsius Domini Episcopi, & eius Episcopii, & ad bonum statum dicti communis, & conservare, & manutenere omnia jura, reverentias, servitia, & honores, que debentur dicto Dom. Episcopo, & Communi predicto de Lamporeccio, & Ortignano.*

V I.

Vicarii institutio in Etruria, ex libro Censuum Civit. Pist. pag. 134.

KArolus dei gratia Rex Sicilie, Ducatus Apulie, & Principatus Capue, alme Urbis Senator, Andegavie, Provincie, & Forcalquerii comes, Romani imperii in Tuscia per sanctam Romanam Ecclesiam Vicarius Generalis, universis Prelatis, Comitibus, Baronibus, Potestatibus, Capitaneis, Comunibus, Consiliis, ceterisque in Tuscia constitutis fidelibus suis gratiam suam & bonam voluntatem. Noveritis, quod de prudentia & legalitate Bertaldi de certo loco dilecti Clerici familiaris, & fidelis nostri nostre Curie confidentes ipsum Vicarium nostrum in Tuscia cum Rainaldo de Ponzellis dilecto Vicario & fideli nostro in eisdem partibus, amoto quolibet alio ab eodem officio, fiducialiter duximus statuendum. Quare vos devotos requirimus, vobisque fidelibus expresse precipiendo mandamus, quatenus eidem nostro Clerico in omnibus, que ad predictum sibi commissum officium spectare noscuntur juxta tenorem commissionis per nostras presentes litteras etiam sibi facte, devote intendatis, & efficaciter pareatis, sicut in premissis, assistentes sibi ad sui requisitionem ob nostre maiestatis reverentiam, quod officium ipsum possit ad honorem & fidelitatem nostram favorabiliter, ut expediat, exercere & vos proinde ille noster clericus in conspectu nostri culminis commendabiles representet. Data Neapoli per magistrum Guiglielmum de Farum Villa prepositum S. Amati duacensem Regni Sicilie vice Cancellarium,

latum anno Domini 1279. die 4. decembris quarta Indictione, Regni nostri anno [illegible].

VII.

Rudolphi Romanorum Regis litterae, quibus Vicarios Imperii Generales in Etruria constituit, ex [illegible] libro [illegible]
pag. 130.

Hoc est exemplum quarumdam litterarum Domini Regis Romanorum, quarum tenor per omnia talis est

RUdolfus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus universis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus, & aliarum Ecclesiarum praelatis, nobilibus, Comitibus, Communitatibus, universitatibus Oppidis, Castris, Villis, & personis singularibus quibuscumque in partibus Tusciae constitutis gratiam suam & omne bonum. Ad notitiam vestram cupimus pervenire, quod nos Venerabilem Johannem [illegible] Episcopum Principem, & Rudolfum [illegible] nostrae Cancellarium fideles & familiares nostros dilectos, & quemlibet eorum in solidum, ita quod non sit melior conditio occupantis, constituimus, facimus & ordinamus nostros, & Romani Imperii in partibus Tusciae Vicarios generales, & nostros procuratores, & nuncios nostros ad requirendum, petendum & recuperandum nostro & eiusdem Imperii nomine [illegible] homagia & [illegible] quibuscumque personis vel locis nobis in eisdem partibus Tusciae [illegible], & ad petenda & recuperanda bona & possessiones, redditus, & proventus Civitatum, castra, [illegible], & cetera quaecumque [illegible] in eisdem partibus Tusciae pertinentia ad nos & Imperium supradictum, & ad ordinandum, & disponendum de ipsis, & quod [illegible], quodque eorum vel alteri ipsorum, ubi alter absens fuerit, videbitur expedire, & [illegible] & officiales constituendos in singulis [illegible] quibuscumque sicut nos ipsi [illegible] possemus, & [illegible] in praedictis partibus Tusciae omnia & singula, quae veri & legitimi Vicarii, Procuratores, & nuncii plenum mandatum & liberam administrationis potestatem habentes, a nobis facere possunt, & debent [illegible] quibus mandatum requirunt speciale. Sententias etiam & banna, poenas, & mulctas quas ipsi, vel alter eorum, ubi alter absens fuerit, [illegible] ab eis Iudices, Officiales vel [illegible] imposuerint, vel [illegible] ratas habebimus & faciemus [illegible] observari. Damus praeterea praedictis Episcopo & Cancellario, & alteri eorum, ubi alter absens fuerit, plenam & liberam potestatem, & speciale mandatum [illegible] quod adversus [illegible] in partibus Tusciae [illegible] quibuscumque conditionis [illegible] castris, terris [illegible], libertatibus, [illegible] quibuscumque, quae, quas, vel quae hactenus tenere ab Imperio dignoscuntur. Nos quoque gratum, & ratum, & acceptum habebimus quidquid per eosdem Vicarios, Procuratores, & Nuncios nostros, vel alterum ex ipsis ubi alter absens fuerit, actum, gestum, statutum, ordinatum, & [illegible] fuerit in premissis & circa premissa vel aliquod premissorum, in cuius rei testimonium praesentes litteras fieri, & praedicto sigillo nostrae Regiae maiestatis [illegible] communiri. Datum Viennae anno domini 1281. Ind. 9. [illegible] Januarii Regni nostri anno octavo.

Ego Petrus de [illegible] de Roma Apostolicae Sedis auctoritate Notarius praedictas litteras exemplavi fideliter de verbo ad verbum, & [illegible], & [illegible] esse [illegible] quae litterae sigillatae erant pendente magno sigillo dicti domini Regis de cera naturalis coloris in quo [illegible] sculpta [illegible], [illegible] corona, sedentis in throno cum [illegible] sub pedibus, tenentis in dextra sceptrum cum [illegible] in summitate, & in sinistra po-

mum

[illegible] cum omni [illegible] In cujus rei testimonium [illegible] hoc [illegible] nostre [illegible]. [illegible] *Rodulphus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus.*

VIII.

Petitio hominum de Artimino consilio Pistoriensi exhibita [illegible] Archiepiscopo Pistoriensi

CONsilio quadrigentorum Consiliariorum Dominorum Antianorum in palatio populi sono campane more solito congregato de mandato domini Capitanei propositum est in dicto consilio, & consilium postulatum pro parte dicti domini Capitanei, & de voluntate Antianorum. Quod placet dicto consilio super infrascriptis providere, cujus tenor talis est.

Supplicant vobis domino Capitaneo, & Antianis populi pistoriensis humiliter & devote, & omni affectione qua possunt, homines, & personae partis Guelfe de Artimino, & Lapus notarius quondam Bonaventure pro se [illegible] qui, & qui sunt & esse consueverunt de ipsa parte Guelfa, & fuerunt ad defensionem, & [illegible] castri de Artimino in [illegible] partis Guelfe de Pistorio & totius Communis Pistoriensis, et [illegible] tempore, quo Ghibellini [illegible] castrum de Lamporecchio, & [illegible], ac [illegible] Abbatis, & [illegible] pro ipsa parte Guelfa [illegible], & [illegible] notorie, quorum [illegible] sunt, qui [illegible] opprimuntur, gravantur, & depauperantur per alios homines dicti communis, qui pro majori parte [illegible] & fuerunt [illegible] parte, [illegible] & [illegible] parte Ecclesie, sive Guelfe & Catholice [illegible] sed [illegible] suam [illegible] & voluntatem [illegible], ut [illegible] parte, & [illegible] ut [illegible]. Quare placeat vobis, [illegible] & aliis, qui [illegible], & [illegible] quod homines de Artimino partis Guelfe [illegible] temporibus, & [illegible] in [illegible] tempore [illegible], & [illegible] per commune & populum & partem civitatis Pistorii [illegible], & [illegible] & [illegible] in quibus [illegible], & [illegible] ad [illegible] ad hoc, et officia communis Artimini [illegible] partis hominum communis de Artimino [illegible], et [illegible], et [illegible], commodo, & qualiter [illegible] hominibus partis Guelfe de Artimino qui [illegible] Capitaneus [illegible] parte & [illegible] sub [illegible] per [illegible] hominum partis Guelfe, & sub hoc [illegible] Ghibellinos de Artimino [illegible] sub dictis [illegible], & [illegible] Ghibellinam [illegible] & [illegible] officia [illegible] in communi de Artimino, & Guelfi [illegible], quod Deo & vobis debet non [illegible] displicere, unde humiliter supplicant ut [illegible] est supra quod omnes & singuli Consiliarii & Arbitratores, & [illegible] Officiales Communis de Artimino, & qui [illegible] in dicto Communi, eligantur, & sint tantum de hominibus dicte partis [illegible] & [illegible] prout & quando dicte parti vel majori parti [illegible] & ordinatum fuerit [illegible] & quod nullum [illegible] vel [illegible] possit in dicto Communi de Artimino, nec [illegible] de [illegible] dicti communis sine [illegible], & voluntate dicte partis Guelforum. Et predicta placeat vobis [illegible], & ordinare & firmare per generale consilium Communis, vel populi, & valeat & observetur non obstante aliquo Capitulo [illegible] communis vel populi [illegible] consiliariorum [illegible] vel in [illegible], & [illegible], quod [illegible], de [illegible], prout placuerit majori parti hominum Communitatis in qua [illegible], &c.

Nomina predictorum hominum partis guelfe de Artimino sunt hec
Lapus Notarius quondam Bonaventure &c.
[illegible], [illegible] consuluit, quod [illegible] in propositione cum [illegible]

[illegible]

consilio generali, cum in consilio populi, & quod eorum petitio admittatur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia, & auditis dictis arringatorum, si videtur dictis, quod ipsa petitio non admitteretur, & non mandaretur executioni, quod liceat uni ex dictis antianis ex auctoritate presentis consilii Arringatorum, & dicere in ipso consilio tamquam antianus, quod ipsa petitio admittatur, & executioni mandetur.

Puccius Accorsiati consuluit, quod sint in providentia & dispositione Domini Capitanei tam de his que sunt suprascripta in petitione predicta, quam de aliis non suprascriptis, quod sint vere Guelfi communis de Arimino admittendi, vel non, & his ita inventis per dominum Capitaneum ponatur ad consilium populi, in quo consilio arringetur per unum ex antianis tamquam antianum, itaque predicta petitio executioni mandetur. In reformatione & summa dicti consilii facto distincte partito per dictum dominum Capitaneum ad sedendum & levandum placuit . . . & toti dicto consilio, quod remaneat in providentia, & dispositione domini Capitanei de veris Guelfis recipiendis, & accipiendis, ut consuluit Puccius Accorsiati scriptus.

Item facto distincte partito per dictum dominum Capitaneum eodem modo placuit toti dicto consilio, quod predictis Guelfis ita inventis & acceptatis predicta petitio reducatur ad consilium generale populi, quam citius poterit, & quod in dicto consilio debeat unus ex antianis tamquam antianus arringare, quod predicta petitio admittatur, & quod exinde observetur, & executioni mandetur, ut in propositione continebitur ad voluntatem Capitanei, & Antianorum.

Ego Lapus filius Michi imperiali auctoritate Judex ordinarius, atque Notarius suprascripta omnia scripsi, & fideliter publicavi sub anno dominice Nativitatis 1284 duodecima indictione die Kalendarum Aprilis.

I X.

Electio Sindici Communis de Sancto Romano ex Archivo Monachorum Vallumbrosanorum S. Michaelis Pisarum.

IN nomine domini amen Lapus filius Simonis Bartolomei potestas Communis de Sancto Romano de consensu & voluntate Martini Bonaccursi & Vannis Jacobi fuerunt suorum & dicti Communis Consiliariorum & hominum dicti Communis in platea Ecclesie de sancto Romano more solito congregatorum mandato dicti Lapi potestatis sono Campane ac ipsi Consiliarii & homines una cum dicto domino potestate Vice, & nomine dicti Communis sancti Romani, & pro ipso Comuni fecerunt, constituerunt, atque ordinaverunt Johannem Bartromini de dicto Communi ss. & rec. eorum, & dicti Communis verum & legitimum, & generalem Sindicum, & procuratorem, & Nuncium specialem ad renovandum, seu ad faciendum instrumentum renovationis cum abbate Fontane Taonis, seu eius sindico, & procuratore de pensione, quam dictum Commune de sancto Romano, seu homines ipsius communis solitum est seu soliti sunt prestare predicte abbatie de pratibus, quos dictum Comune & homines tenent ab abbatia predicta, & ad promittendum ipsi abbati, seu eius Sindico pro dicto Comuni de dicta pensione deinceps annuatim prestanda abbatie predicte, & ad penam, que ipsi Sindico videbitur, stipulandam, & ad obligandum pro pena ipsum Commune, & eius bona, & homines, & personas dicti Communis, & eorum homines, & bona, & ad renovationem faciendam, & ad recipiendum a dicto domino Abbate vel eius Sindico promissionem, & obligationem . . . . dicte pensionis, & ad faciendum pacta, & conventiones cum eis. Et generaliter ad omnia, & singula facienda, & procuranda, que in predictis, & circa predicta utilia, & necessaria fuerint facienda & que ipsi Sindico & procuratori videbuntur promittenda, & utilia facienda in predictis, & circa predicta, & que ipsum commune, seu homines possent facere, si adessent, & que natura negotii exposcit, & dando, & concedendo dicto Sindico & procuratori in predictis omnibus, & singulis plenum liberum & gene-

generale mandatum, & generalem administrationem, promiserunt & convenerunt de ratihabitione perpetua omnium, que per dictum Sindicum, & procuratorem acta, gesta, & procurata fuerint, seu de formatione aliqua sub ypotecha, & obligatione bonorum dicti Communis, & omnium hominum dicti Communis, & ipsorum heredum, & bonorum renuntiando omni . . . dicti Communis contra predicta facient. Actum in platea Communis S. Romani presentibus Manno Dianesi, & Matheo Bartromei testibus rogatis, sub anno dominice nativitatis 1288. indictione prima d e 29. Augusti.

Ego Lapus filius Consilii Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & Notarius predictus interfui, & rogatus subscripsi, & publicavi.

X.

Electio Custodum Castri Sambucæ ex libro Nicchio, qui in Archivio Operæ S. Jacobi Pist. adservatur pag. 7.

In Dei nomine amen anno Domini 1310. 9. Ind. die mercurii 6. mensis Septembris.

PAteat omnibus evidenter per presentem paginam inspecturis, quod Dominus Rollandinus de Galluccis maior Sindicus, dominus Doctus miles, & Sotius nobilis viri domini Nelli de Roscimpelnis Capitaneus, & Salvi Jacobi, & Ser Lapus Mellini Anzianus Comunis, & populi Civitatis Pistoriensis, vice & nomine ipsius Comunis, & pro ipso Comuni assignaverunt, concesserunt, & dederunt Ser Johanni Cancelerio, & Lenzio Cini Capitaneis Sambuce custodiam Castri Sambuce, & Fortiliarum ipsius Castri, ut bene, & diligenter pro ipso Comuni custodiant, & gubernent pro ipso Comuni, & reassignent tempore, quo petetur ab eis pro Comuni Pist. Qui confessi fuerunt, se habuisse, & habere ipsum Castrum, & Fortilitias ipsius ad custodiam, & in accomandixiam pro Comuni Pist. & restituere ipsum Castrum, & Fortilitias ad volantatem ipsius Comunis in eo statu, in quo modo habent, & meliori, si meliori potuerit. Et hec fecerunt ad postulatum predictorum se gerentium, ut supra dictum est.

Actum super Cassaro Castri Sambuce, presentibus Currado Pucci, Paganello Bonguidati, & Puccino Jacobi omnibus de Pistorio tunc Custodibus super Cassaro, & Turri ipsius Castri, & positis vice, & nomine dicti Communis, testibus vocatis, & pluribus aliis

Ego Johannes Bombianchi imperiali auctoritate Notarius & nunc Notarius ipsius domini maioris Sindici predicta, prout supra, scripsi, & publicavi.

X I.

Exemplum Litterarum domini Regis Roberti missarum in servitium Communis Pist. super eo, quod Vicarii dicte Civitatis teneantur observare. Statuta antiqua dicti Comunis ex libro Censuum Civit. Pist. pag. 498.

RObertus Dei gratia Rex Jerusalem & Sicilie, ducatus Apule, & Principatus Capue Provincie, & Forcalquerii comes tenore presentium notum facimus universis earum seriem inspecturis, quod nos discretorum virorum Rectorum, & Comunis Pistorii fidelium, & devotorum nostrorum supplicationibus annuentes declaramus & volumus, ac iubemus, ut Vicarii dicte Civitatis tam presens, quam per nos successive mictendi antiqua statuta Civitatis ipsius in iis, que sunt ad honorem & fidelitatem nostram, bonumque statum Civitatis eiusdem debeant observare, iurisdictione, honoribus nostris, & iuribus semper salvis, quotque si aliquid contrarii conmicerent, vel sentirent, curent nobis solerter, & celeriter intimare, in cuius rei testimonium presentes litteras ex-

 inde

inde fieri & majestatis nostre sigillo fecimus communiri. Datum Neapoli anno Domini 1315. die 4. Decembris 14. Ind., regnorum nostrorum anno septimo.

X I I.

Roberti Siciliæ Regis Epistola, qua Vicarii sui in Pistoriensi Civitate auctoritas certis finibus concluditur, ex Thesauro S. Jacobi Pist.

RObertus Dei gratia Rex Jerusalem, & Sicilie, Ducatus Apulie, & Principatus Capue, provincie Fortalquerii Comes. Notum facimus per presentes, quod nos supplicationi pro parte Communis hominum Civitatis Pistorii benignius annuentes eidem communi usque ad beneplacitum maiestatis nostre concessimus, quod Vicarius per nos in predicta Civitate Pistorii constitutus teneatur jurare, non ducere in sua familia secum ad regimen predicte Civitatis Pist. aliquam personam, que non sit de Civitate, terra, vel loco distante a jam dicta Civitate Pistorii quinquaginta milliaribus, & ultra, queque fuerit in aliquo officio Civitatis ejusdem a tribus annis proximis preteritis, & si aliquam personam contra dictum modum duceret, non liceat ipsi persone officium aliquod exercere, nec morari in familia predicti Vicarii, quandoquidem Vicarius habeat familiares & salarium juxta formam ordinamentorum predicte Civitatis, ac in statutis, & ordinamentis communis ejusdem Civitatis Pistorii contentorum. Quamobrem Vicariis nostris ipsius Civitatis presenti, & futuris presencium tenore, precipimus, quod totam predictam concessionem nostram prout prescripta est, observent, & efficaciter exequantur. In cujus rei testimonium presentes litteras fieri, & maiestatis nostre sigillo jussimus communiri. Datum Avinione per Magistrum Matheum Filmarinum de Neapoli utriusque juris professorem locumtenentem prothonotarii Regni Sicilie, consiliarium, familiarem, & fidelem nostrum Anno Domini MCCCXX. die V. Julii Indict. III. Regnorum nostrorum anno XII.

X I I I.

Vicarii in Civitate Pistoriensi institutio a Roberto Siciliæ Rege facta Ex Thesauro S. Jacobi Pist.

RObertus Dei gratia Rex Jerusalem, & Sicilie, ducatus Apulie, & principatus Capue, provincie Fortalquerii Comes Neccio quondam Domini Guillelmi de Montepolciano dilecto devoto suo gratiam suam & bonam voluntatem. Bonum regimen, statumque prosperum Civitatis pistorii cupientes te, de cujus prudentia, industria, & legalitate confidimus, Vicarium nostrum in dicta Civitate Pistorii, ejusque districtu ex potestate nobis ad hoc legitime competenti, amoto inde quolibet alio, usque ad sex menses a die, quo dictum Vicariatus officium exercere ceperis, numerandos, cum salario, familia, & equis per Commune Pistorii novissime ordinatis, prout in scripto publico Sindicatus nobis confecto plenarie continetur, duximus statuendum, plena tibi meri & mixti imperii, ac gladii potestate concessa. Quo circa devotionem tuam requirimus injungentes, quot hujusmodi acceptans Vicariatus officium illud suscipias, & sic ad honorem & fidelitatem nostram, statumque tranquillum & prosperum Civitatis ejusdem diligenter & fideliter exercere secundum formam ordinamentorum, & reformacionum ipsius Civitatis pistorii, ac in eodem prudenter, & sollicite te gerere studeas prout inde prestabis corporale ad sancta Dei Evangelia juramentum, quod possis exinde merito commendari, & dignus ad maiora preferri. Ecce enim Rectoribus & Communi prefate Civitatis per alias nostras injungimus litteras, quod tibi tamquam Vicario in Civitate jamdicta per nostram excellentiam deputato in omnibus, que ad ipsius Vicariatus officium pertinere noscuntur, pa-

reant, & intendant, ac de predicto salario integram tibi satisfactionem impendant. Nos enim penas, & banna, que ipso durante officio rite tuleris, rata gerimus, & firma, eaque per te pro parte nostra volumus a transgressoribus, prout iustum fuerit, irremissibiliter extorqueri. Tu autem a dicto presente Vicario predicte Civitatis, quem ab ipso Vicariatus officio per alias nostras licteras cessare precipimus, recipias sub sigillo eius omnes Captivos, si quos habet, cum nominibus, & cognominibus, & causis capcionis eorum, ac acta, & mandata pendentia, que in eo, quo pendent, exequi studeas, sollicite & prudenter ad absolutionem, vel condempnacionem captivorum ipsorum mediante iusticia processurus. Reservata contra eundem precessorem tuum sui raciocinii tempore debita questione quod si non poterit docere legittime, acta terminare prefata, & mandata ipsa pendentia exequi infra sui tempus officii iusta causa, & probabili nequivisse, ad penam teneatur propterea debitam iuxta ritum & morem, qui in prefata Civitate circa talia observantur. Nihilominus etiam precessorem tuum eundem, & subofficiales eius in officio prelibato de processibus, & excessibus eorum sindicari precipimus, ac poni per eum de administratione ipsius officii debitam racionem, nec non ad plenum satis fieri de omnibus, in quibus per racionem eandem racionabiliter debitor apparebit iuxta ritum & morem in sepedicta Civitate solitos in talibus observari. Datum aquis per Magistrum Matheum Filmarinum de Neapoli Utriusque Juris professorem locumtenentem prothonotarii Regni Sicilie dilectum consiliarium familiarem & fidelem nostrum anno Domini 1321. die 20. Februarii quarte Indictionis Regnorum nostrorum anno 12.

X I V.

Alia Vicarii institutio, ex Archivio Opere S. Jacobi Pist.

ROBERTUS Dei gratia Rex Jerusalem, & Sicilie, ducatus Apulie, & Principatus Capue, provincie fortalquerii Comes, discretis Viris, & Rectoribus, & Communi Civitatis Pistorii, & districtus eius, fidelibus, & devotis suis gratiam suam, & bonam voluntatem. Bonum regimen, statumque prosperum Civitatis cupientes eiusdem, unum de subscriptis quatuor viris, de quorum prudentia, industria, & legalitate confidimus, videlicet primum, & in defectu primi secundum, & in defectu secundi tertium, & in defectu tertii quartum Vicarium nostrum in Civitate predicta, eiusque districtu ex potestate nobis ad hoc legitime competenti usque ad sex menses a die, quo ipsum officium exercere inceperit, numerandos, amoto inde Pino delatoia de Florencia milite, duximus statuendum, prout in aliis nostris sue commissionis licteris videbitur contineri, plena sibi et meri & mixti imperii potestate concessa. Quare devotionem vestram requirimus iniungi, ut quatuor uni subscriptorum iuxta prescriptum ordinem admictendo, recepto prius ab eo solito fidelitatis, & de officio ipso gerendo fideliter corporaliter iuramento tamquam nostro vicario in Civitate prefata per nostram excellentiam deputato salario, consueto & debito satisfactionem integram impendatis, ut & predictum Vicariatus officium laudabiliter gerere valeat & vos possitis exinde merito commendari. Nos enim penas, & banna, que idem Vicarius suo durante officio rite tulerit, rata gerimus, & firma, eaque per eum volumus a transgressoribus, prout iustum fuerit pro parte nostra, irremissibiliter extorqueri. Nomina vero predictorum sunt hec. Nemoratus de Osculo, Carolus domini Brodarii de Saxoferrato miles, Petrus domini Raynerii de Lanitte de Urbe veteri, & Nuccius quondam domini Guillielmi de Montepulciano. Datum Aquis per magistrum Matheum Filmarinum de Neapoli utriusque Juris professorem locumtenentem Prothonotarii Regni Sicilie, dilectum consiliarium, familiarem, & fidelem nostrum. Anno Domini MCCCXXI. die XXI. Februarii quarte Indict. Regnorum nostrorum Anno XII.

X V.

Abdicatio Vicariatus Pollicastrensis, ex Thesauro S. Jacobi nostrae Urbis.

IN nomine Domini Dei aeterni, & Salvatoris nostri Jesu Christi. Anno nativitatis millesimo trecentesimo vicesimo primo. Regnante Domino nostro Roberto Dei Gratia Jerusalem, & Siciliae Serenissimo Rege, Ducatus Apuliae, & Principatus Capuae, Provinciae, & Forcalquerii Comite, Regnorum vero ejus anno XII. feliciter amen die septimo primo mensis Aprilis quartae Indictionis Neapoli. Nos Cicus Rancheliae & Judex Civitatis Neapolis, Johannes Francus publicus ejusdem Civitatis Notarius, & subscripti testes ad hoc per eosdem vocati, & Rogati presenti scripto publico declaramus, notificamus, & testamur, quod accessimus nobis personaliter ad requisitionem, & instantiam nobis factam pro parte Nobilis & Egregii Viri Domini Nannutii de Oriolo Regii Capitanei Civitatis Neapolis ad domum heredum quondam Laurentii Coppule de Neapoli sitam in Civitate Neapolis in platea Nidi Civitatis ipsius, in qua dictus Dominus Capitaneus moratur, & existente ibidem dicto Domino Capitaneo dictus Dominus Capitaneus ostendit, & presentavit nobis quasdam Regias litteras dicti domini Regis vero & noto sigillo pendenti cera rubea sigillatas, directas eidem Domino Capitaneo pertinentes in litteras eidem domino Capitaneo, pro parte Leonardi Gualfredutii, & Gentilis Bonventuri Sindicorum & Ambassiatorum Civitatis Pollicis, exhibuitque easdem eisdem legimus, & perspeximus diligenter, & erant continentiae subsequentis. Robertus Dei Gratia Rex Jerusalem, & Siciliae Ducatus Apuliae, & Principatus Capuae, provinciae Forcalquerii Comes Nannutio de Oriolo militi dilecto devoto suo gratiam suam, & bonam voluntatem. Quorum regimen Rationque prosperum Civitatis Pollicis &c. * Postquam dictus Capitaneus coram nobis in eorum presentia de jure renunciavit, & renuntiat in eorum ipsum Vicariatum dictae Civitatis Pollicis, remittensque eisdem Ambassiatoribus pro parte dictae Civitatis Pollicis quaecumque recipere vel tenere, afferens dictus Capitaneus, hoc (*sic*) se capitaneum esse, ut ex alio Regio Curiae servitio, volueris certa officium Capitaniae Civitatis Nea, exerceret, predicto, a quo officio Dominus Dux Calabriae, ac Vicarius Generalis in Regno nostro eundem Dominum Nannutium ad preces pro quarto circa nuperrime amovere, pro ut afferens Dominus Capitaneus memoratus, & hoc si non posset dictas Regias litteras exequi recto ipsam commutationem, & terminum quam infra competentis fortunam contra Civitatem ipsam remittentem, & aliis omnibus dictis Ambassiatoribus pro parte dictae Civitatis, seu dictae Civitatis Pollicis factam volunt, & vult dictus Capitaneus, non obstante quod ambassiatores ipsi absentare hinc de Civitate Neapolis superdicta, ac promisit eandem renunciationem non vindicaturum (*sic*) in posterum de jure vel de facto renunciatis dictus Capitaneus legis firmis in hoc de probationibus dignitatis in quantitatem adere eis renunciat prout in beneficium sive dictae legis & omni suo Jure, per quod contra predicta venire possit aliquatenus, vel tentare. In cujus rei fidem & omnium quorum in eorum interest, vel interesse poterit, certitudinem, & cautelam factum est de premissis presens publicum instrumentum per manus mei Notarii supradicti signo meo signatum sigillo & subscriptione predicti Judicis, ac subscriptorum testium subscriptionibus roboratum. Quod scripsi ego predictus Johannes Francus publicus ejusdem Civitatis notarius, qui predictis rogatus interfui, ipsumque meo consueto sigillo signavi.

Ego qui supra Cicus Rancheliae Judex Neapolis ad contractum subscripsi.

Ego Johannes Dominicus de Rapactaniis hoc omnibus interfui, predictis testor, & signo.

Ego Georgius de Civitate Penna hoc omnibus interfui, predictis testor, & signo.

Ego Coppus de Florentia hoc omnibus interfui, predictis testor & signo.

Ego Gualterius Rossi testis subscripsi.

ADNOTATIO

* *Vide ipsius Roberti litteras n. XIII. quae de eadem hoc aliis protraxerunt*

XVI.

X V I.

Novi Vicarii missio, ex Archivo opere S. Jacobi Pist.

RObertus Dei gratia Rex Jerusalem, & Sicilie, Ducatus Apulie, Principatus Capue, Provincie, & Forcalquerii, Comes Angelo de Nigro de Janua Cambellano, & familiari suo, gratiam & bonam voluntatem. Bonum regimen, statumque prospero dignitatis (*sic*) Pistorii cupientes, amoto inde Bevigliano Mannetti de Florentia, certa suadente causa, te, de cuius prudentia, industria, & legalitate confidimus, Vicarium nostrum in dicta Civitate Pistorii eiusque districtu cum gagiis, familia, & equis in statutis ordinationis nostre contentis ex potestate nobis ad hoc legittime competenti usque ad sex menses a die, quo dictum officium exercere ceperis, numerandos, duximus statuendum, plena tibi meri, & mixti imperii, ac gladii potestate concessa. Quo circa devotioni tue precipimus, quot ad dictam Civitatem Pistorii te personaliter conferens predictum Vicariatus officium initi ad honorem, & fidelitatem nostram, statumque tranquillum, & prosperum Civitatis eiusdem sic fideliter, & diligenter exercens iuxta formam ordinationis nostre, que in ceteris capitulis nostre confirmationis continetur, ac prudenter & sollicite te gerere studeas in eodem, pro ut inde prestitisti corporale ad Sancta Dei Evangelia iuramentum, quod possis inde merito commendari, & ecce rectoribus Communis prefate Civitatis per alias nostras iniungimus litteras, ut tibi tamquam Vicario in Civitate iam dicta per nostram excellentiam deputato, in omnibus, que ad ipsius Vicariatus officium pertinere noscuntur, pareant, & intendant, ac de salario consueto, & debito integram tibi satisfactionem impendant. Nos etiam penas, & banna, que ipso durante officio rite tuleris, rata geremus, & firma, easque per te pro parte nostra volumus a transgressoribus, pro ut iustum fuerit, irremissibiliter extorqueri. Presentes autem litteras propter viarum discrimina fieri fecimus duplicatas. Datum Avinione per magistrum Matheum Filimarinum de Neapoli utriusque iuris professorem locumtenentem Prothonotarii Regni Sicilie dilectum Consiliarium, familiarem, & fidelem nostrum anno Domini 1322. die 21. Aprilis quinte Indictionis Regnorum nostrorum anno 13.

X V I I.

Remotio Vicarii Pistoriensis, ex Archivo Opere S. Jacobi.

RObertus Dei gratia Rex Jerusalem & Sicilie, Ducatus Apulie, & Principatus Capue, Provincie, & Forcalcherii, Comes Bevigliano Manetti de Florentia fideli nostro gratiam & bonam voluntatem. Suadente causa Rationabili presertim decreti seu statuti observancia Civitatis ipsius ab olim muniminae confirmationis nostre vallati te noviter a commisso tibi per nos in ipsa Civitate Pistorii vicariatus officio tenore presencium duximus de certa nostra sciencia revocandum. propter quod fidelitati tue de certa nostra sciencia iubemus, quatenus racione seu causa electionis de te facta per nos in vicarium Civitatis ipsius quicumque . . predicto non expetas, nec ipsum pro huiusmodi causa quomodolibet impetas, nec aliquid proinde recipias ab eodem. Datum Avinione per Magistrum Matheum filimarinum de neapoli utriusque iuris professorem locumtenentem prothonotarii Cleg. Gen., dilectum Consiliarium, familiarem, & fidelem nostrum anno Domini 1322. 23. aprilis 5. Ind. Regnorum nostrorum XIII.

XVIII.

Consiliariorum, per quos se regeret Civitas; Ex Autographo in Archivo Operæ S. Jacobi.

PHilippus de Sangineto miles pro inclyto Principe Domino Karolo illustris
Jerusalem, & Siciliæ Regis Roberti primogenito, Duce Calabriæ, ac dicti
Domini Regis Vicario Generali in Florentia, & aliis Tusciæ partibus Capita-
neus ad Guerram & Vicarius Generalis. Tenore præsentium notum facimus uni-
versis præsentes literas inspecturis, quod nos circa reformationem, & ordinatio-
nem status Civitatis Pistorii divina operante clementia per nos noviter recupe-
ratæ de manu tyrannica, & reductæ ad fidelitatem & reverentiam sacrosanctæ
Romanæ Matris Ecclesiæ, & DDictorum Dominorum nostrorum Regis & Ducis
(*) inter alia, nostræ considerationis oculos dirigentes, quod Civitas ipsa per ar-
duos Consiliarios posset salubrius & melius gubernari de fide sufficienti, &
legalitate subscriptorum Pistoriensium Civium recepto testimonio laude digno ple-
nario confidentes ipsos constituimus prædictæ Communis Pistorii ex nunc & usque
per unum mensem post primo futurum, & etiam interea usque ad dictorum domi-
norum Regis vel Ducis beneplacitum sive nostrum tenore præsentium ordinatum,
recepto ab eis & ipsorum quolibet sufficienti debere, & de exercendo officio ip-
so legaliter pro ipsorum Dominorum parte corporali ad sancta Dei Evangelia
sacramento, ac quodcumque omnes & singula agenda Communis ipsius, quæ re-
troactis temporibus per duplicis Consiliariorum peracta consueverunt expediri,
per ipsos centum subscriptos Consiliarios expleantur, salvo & reservato, quod
nil in ipsis consiliis possint valeant, statuere, vel firmare quod in vel esse pos-
sit directe vel per obliquum contra reverentiam & honorem prædictæ sanctæ Ro-
manæ matris Ecclesiæ, & dictorum Dominorum Regis, & Ducis vel aliquod
præjudicium eorumdem, vel heredum suorum, nec etiam hoc consiliarii, & ex-
presso consensu Regis, & Ducalis Vicarii, qui erit pro tempore in ipsa civita-
te Pistorii, & latere tempore varibus, superveniente Domino, beneplacito, & man-
dato dictorum Dominorum Regis & Ducis & heredum suorum. Quibus quidem adjici-
mus & Vicariæ auctoritate prædicta ordinando statuimus, quod ex ipsis infrascri-
ptis Consiliariis, qui sunt centum quinquaginta numero, sufficiant centum tan-
tummodo in Consilio, quando plures ex ipsis haberi non poterunt, interesse, &
ubi ipse centenarius numerus haberi non posset, liceat sic Antianos ipsius terræ
Pistorii cum voluntate dicti Vicarii advenibus, qui avant vulgariter in his par-
tibus nominantur, facere in ipso Consilio, quotiens opus erit usque ad nu-
merum qualibet vice ad plus eis ut quicquid cum ipsis adjunctis per dictos Antia-
nos & Consiliariorum præfatos deliberatum fuerit, valeat & teneat, ac si per om-
nes Consiliarios ipsos esset concorditer ordinatum, dum tamen necessarium sit,
quod in negotiis dictum Commune tangentibus vice qualibet maior pars Consilia-
riorum, & in negotiis specialibus duæ partes debeant esse concor-
des. Prædictam autem ordinationem tantique durare volumus, quousque placuerit
dictis Dominis nostris Regi & Duci vel alteri eorumdem, pro quorum cunctique
eorum parte reservamus nobis & aliis pro ipsis expresse prædicta omnia, & singu-
la posse corrigere, mutare, vel tollere pro ipsorum libera voluntatis omnimo vi-
to dictorum Consiliariorum.

Bonifatius de Ricciardis. Bernardus Domini Vannis. Cantinus Bocconi. Ser
Andreas Lapi miles. Simonettus Amadoris. Campo Lotta de Ricciardis. Jacobus
Agnolo. Cinellus Sanchetti. Lapus Baldi. Lippus Pallare. Lapus Andree.
Johannes Fioraventia. Cinellus Domini Bonaccursii. Ser Johannes Ser Carbonis.
Franciscus Domini Marchi. Jachetellus Neri. Ser Meglior Cancellarius. Bo-
nectus Dini. Jacobus Gerrii. Lapus Adorii. Ser Vannes Domini. Ser Lapus
Meglior. Paulus Bracci Soffredi. Ser *Pasius* Bertramini. Bartholomeus Johannes
Bracci. Johannes Domini Drudi. Lapus Domini Forteis. Meus Truffe.

Fredus

* Vide Joh. Villanum lib. X. cap. LVII. Mediol. edit.

Fredus Guarducci. Johannes Raineriii Bioravantis Johannes Bartholomei Domini Alte Dominus Ser Aldimarii. Truffa Pagani. Vannes Puccij Pauli. Hubertus Domini Fortebracij Andreas Fortini. Odaldus Ser Jacobi, Lance Bartholomei pro porta Lucensi. Dominus Johannes Domini Bracci. Ser Vannes Cancellerii. Ghinus Donati. Filippus Puccii Gottoli. Johannes Montanini. Ser Lapus Ser Pauli Scarcolli. Lapus Birardetti Johannes Fredi Bertuccij. Gualandus Domini Pagani. Ser Matteus Ser Johannis. Johannes Mucij Rainerii. *Laranus* Mucci Lapus Ricchotenis Ser Simon Ser Francischi. Tuscius Puccii Ulivetius Morandi. Jacobinus Baldi. Ser Lapus Ser Puccini. Bernardus Nardis. Magister Stefanus Ser Johannis. Berone Ser Denarii. Ser Vannes Ser Jacobi Benis. Ser Michele Guilli. Thomasius Ser Bonvassalli. Juncta Cursi. *Opetter Domini* Lazarii. Dominus Enricus Domini Vannis. Nuccius Vannis. Nerius Carbini. Vannes Domini *Detti* Janus Domini Joviani. Ser Vannes Domini Gualandi, Bertuccius Domini Corradi, Carlinus Landi, Guglielmus Domini Bracci. Agnolus Datucci. Asta Andreucii. Ser Johannes Domini Simonis pro porta Caldatica. Ser Guido Vannis Tillus Michael. Ser Lappus Monis. Ser Pace Ser Salui. Leccius Nucci. Spitghietus Lapi. Boldus Cecchi. Puccinus Cocci. Ser Lapus Bendi Ser Cheilus ser Armaleonis. Ser Spinellus Medicus. Lappus Mosis Ser Bertinus Ser Stefani. Bonaccursus Domini Landini. Pierus Belli. Danius Bandini Lappus Mercatantis. Bartholomeus Betti. Johannes Ser Mei Arrighetti. Pierus . . . Jacobus Perini. Dominus Vectorus Corbonus Cecchidon i. Montinus Domini Vannis. Lapus Domini Tholomei. Folignus Domini Pieri. Paulus Domini Puccij. Baldassinus Rossi. Boldinus Monis. Pauluccius Vitalis. Guidus Ser Schiatte. Dominus Stancollus de Tavienna. Ser Lazzarus Chelli Pucci, & Ser Puccinus Simonis pro porta Guidi. Nicholinus Domini Andree. Bartholomeus Guittoncini. Stefanus Venuti. Jacobus Monis. Pierus Baronis. Ser Rainaldus Ser Amadini. Andreas Venture. Lapus Puccii. Doctus Cardini. Juncta Andree. Ser Andreas Jacobi. Johannes Mathei. Niccola Bandini. Pierus Domini Baschiere. Magginus Ser Orlandi. Paganuccius Ciani. Cecchus Nectis Johannes Vitelli. Franciscus Mei. Franchinus Domini Lapi. Soffredus Sinibaldi. Baldinellus Dradi. Franciscus Bertuccii. Pisanus Vennis. Ser Justus Bartromini Lapus Botticelle Nicoluccius Grigossi. Nerius Megliorini. Baschiera Vannis. Gherardus Domini Filippi. Dinus Juncte. Lapus Mattei. Ceus Pucci Nerius Domini Baschiere. Bartromeus Vitelli. Astalone Bonaccursi & Ser Bartromeus Domini Bonaccursi pro porta S. Andree. Datum Pistorii sub sigillo Vicarie, quo utimur, per Dominum Johannem Spinellum de Juvenacio, Juris Civilis professorem, Curiarum magne & Vicharie Regni appellationum Judicem Anno Domini 1326. die 4. Februarii II. Indictionis. Regnorum dicti Domini nostri Regis anno nono decimo.

X I X.

SPECIMEN STATUTORUM CIVITATIS AUXIMATIS

a. CIↃCCCLXXI. editorum,

Quod ex mendoso Codice descriptum ad nos humanissime misit eruditus, ac nobilis Abbas Joh. Baptista Talleonius

Prohemium Statutorum Civitatis Auximi.

SAcrorum Sanctio legum prompta ratione decrevit. Ut quisque sibi Populus proprium Jus constituat, ipsumque pro locorum, & rerum exigentia, & quotidianae secundum varietatem temporis mutet, & aptet. Cujus regulis honeste jubentibus, & prohibentibus contraria virtute [illegible] juditio confitenter temperando, vetando, puniendo, & permittendo modeste vivatur. Nemo laedatur, unicuique suum digne tribuatur. *Hinc est quod nos, sapientum doctrina admonente*, quod olim licet a praedecessorum venerandae memoriae fuissent municipale Jus Auximanorum novellarum constitutionum supplementum, devotione, relocatione adjecimus in nomine Dei [illegible]. *Jura Statutorum reformavimus, prout supponimus [illegible]* distinctum voluminis praesens in libros quinque. Quorum in primo de divino cultu, & ad ipsum spectantibus, necnon de sanctae Matris Ecclesiae reverentia, & obedientia, atque de Officiis nostri Communis Regiminum, ac de Principibus ejusdem Communis, & pertinentibus ad eamdem. In secundo de Civilibus causis, & [illegible]. In tertio de Maleficiis. In quarto de quasi delictis, seu damnis. In quinto de variis, & diversis extraordinariis sub compendiosis [illegible] tractatur. Ad laudem igitur, & reverentiam, Dei omnipotentis gloriosissimaeque semper Virginis Mariae Matris ejus, Beatorumque Apostolorum Petri, & Pauli, atque Sanctorum Dei Confessorum Leopardi, Vitaliani & Benevenuti Reverendissimorum praedictorum Capitum, defensorum, & gubernatorum Civitatis Auximanae, ejusdemque Communis fortiae, & districtus caeterorumque Sanctorum Sanctarumque Caelestis Curiae. Et ad honorem, reverentiam, & exaltationem Sacrosanctae Romanae, & universalis Ecclesiae ac Sanctissimi Patris, & Domini nostri Domini Gregorii divina providentia Papae XI, & Reverendissimorum DD. Cardinalium suae fraternitatis, Patris in patria, & Domini nostri Reverendissimi Angeli [illegible] divina [illegible] Epi. Albanen. in terris Romanae Ecclesiae in partibus Italiae citra Siculi Regnum constitutis ejusdem Domini Summi Pontificis Vicarii generalis, atque etiam Reverendi patris, & domini principis nostri domini Petri Dei, & Apostolicae Sedis gratia Auximan. Episcopi Locumtenentis ejusdem domini Vicarii in Provinciis Marchiae Anconitanae, & Massae trabariae generalis, [illegible] que, & singulorum eorumdem Cardinalium [illegible] successorum. Necnon ad laudem, & [illegible] virtutum multiplicem, & perfectam legalis Domini [illegible], & ejusdem Consilii nostri Reverendissimi Domini Nicolai de Romanis de Auximo ejusdem Romanae Ecclesiae & domini pro parte [illegible], & probabilissimi [illegible] ac Secretarii. Et ad statum pacificum prosperum, & tranquillum Communis, & Universitatis & hominum dictae Civitatis Auximi, ejusque Comitatus fortiae, & districtus. Et ad honorem, laudem, & commendationem Auximanorum nunc regiminum. Et nunc [illegible] Nobilis & sapientis Viri D. Petri [illegible] de Lambert. de [illegible] Marchiae Anconitanae pro Sancta Romana Ecclesia dictae Civitatis Auximi, ejusque Comitatus fortiae & districtus nunc honorabilis Potestatis [illegible] Anno D M CCC LXXI Indictione nona. In [illegible] & [illegible] contrariorum, & [illegible] Amen. Nos quidem Jacobus Vannucii Simon Petri Tebaldutius Vannucii Vannuccius Bertoluccii Vannes Ghyrardutii Colini Ceccardini Jacobus Vannis de Brachis Antonius Jacobi

cobi

cobi, & Lodovicus Leoni Cives Auximani Statuarii, ad hoc auctoritate, deliberatione, & mandato regiminum, & generalis Concilii Universitatis hominum, & Comunis prædictæ Civitatis Auximi specialiter deputati assumpti positi, & electi commissa, & injuncta nobis circa presentium ordinationem Statutorum sub præfati D. Petri potestatis provido, & maturo consilio diligenter, & fideliter exequentes divinæ gratiæ invocatis præsidiis, *Nostra atque, ac Civitatis prædicta Statuta, & ordinamenta* presentia per correptiones additiones, mutationes, & declarationes, & novas institutiones edere, compilareque duximus & etiam roborare, prout de jure melius possumus, & debemus modis, & tenoribus inferius annotatis.

LIBRI PRIMI SPECIMEN

De Christiana Fide tenenda R. 1.

TEstante Apostolo nulla operis boni structura consistere potest absque fidei fundamento, & quicquid extra, vel præter fidem est a malo est; ideirco quoslibet Cives, ac Subditos districtualis dictæ Civitatis fore volumus Catholicæ religionis imbutos: & eos sacræ fidei Articulos, & regulas custodire. prout sancta Romana Mater Ecclesia tenet profitetur, & docet ipsisque sacris Canonibus, & legibus esse subjectos. Quod si quis autem quod absit cum temeritatis audacia, vel quavis versutia conversationis forma vel causa a prædictis fidei articulis, vel regulis deviare, aut etiam errare præsumpserit velut indignationes, & pœnas divinas & Apostolicas Canonicas & legales per universitatem Comunis regimina, si personaliter haberi possit Illico capiatur, & sub fide custodie teneatur: & juxta qualitatem reat. & p. Arbitrariis pœnis realibus & personalibus ad nostri Comunis jurisdictionem spectantibus in aliorum exemplum publice puniatur Pro aliis non maioribus sibi debitis pœnis competenti spirituali, & temporali Judici cum informatione negotii pro parte nostri Comunis recepta tradatur.

De repellendis Hereticis rebellibus Proditoribus exbanditis, & aliis malæ famæ personis. R. II.

MOrbida pecus, ne alias maculet a grege separat, itaque nullus hereticus, vel de heresi suspectus, atque latens leo, sacrilegus Proditor, falsarius, homicida, rebellis, inimicus, & exbanditus sanctæ Romanæ Ecclesiæ, vel alicujus citræ ipsius, seu etiam nostri Comunis Auximani: Et similes malæ famæ, suspectæque conversationis, & vitæ homines in Civitate Auximana, & in ejus Comitatu fortia, & districtu moram aliquam trahere stare, vel permanere, aut quisque alios tales facinorosos homines, vel eorum aliquem tenere, vel receptare, vel eis præstare auxilium, consilium, vel favorem præsumat: sed potius ipsos singulos capere detinere, & in fortia Comunis Auximani deducere teneatur Contrafacientes autem ultra pœnas Canonica Sanctione, & legali censura statuta realiter, & personaliter conditione. personarum delicti, & bannor. qualitate pensata Regiminum nostrorum arbitrio taliter puniatur ut pertimescant cæteris in exemplum: Et prius ordinamentum, & aliud super proximum præcedens nullo restrictiva interpretationem recipere possint quominus in quantitate aliqua vel pœnæ mitigatio, aut remissio sequi possit Sed potius extensive ad penalitatem penitus infligendo qualibet autem Potestas nostri Comunis suis temporibus successivis bis saltem in diversis mensibus sub vinculo juramenti, & pœna XXX. librarum denarii de suo salario Comuni Auximi applicanda generaliter inquirere teneatur de prædictis, & qualibet prædictorum contentorum in presenti, & præcedenti ordinamento: Et de unaquaque Parrochia ad minus duos Testes idoneos examinare, & culpabiles repertos debitis pœnis punire, sive mulctare, & semper tales processus, & inquisitiones generales in suis libris, & actis ordinatis redigi facere per ejus Notarium

nitium exhibitorum : Ita quod prima inquisitio de prædictis formanda semper appareat, & reperiatur prima de inquisitionibus suo tempore formatis Notarius quo obmittente prædicta eunqui pæna sindic teneatur.

De prohibita Blasfematione Dei, & Sanctorum ejus. R. III.

IPsa Divina lege constat inhibitum ne quis nomen Dei sumat in vanum: Et eviderit eum ad magis iram Dei habere in homines provocare, & nomen ipsius, & sanctorum Sanctorum blasfemia constitutione imperiali comperitur prohibitum sub gravissimis, & personalibus pœnis ne quis in tale facrilegium præsumat aliquis prorumpere. Quo circa statuendo districte vetamus, ut nemo deinceps Deum, sive Jesum Christum redemptorem, sive Salvatorem, vel Spiritum Sanctum, aut Trinitatem, aut etiam beatam Mariam semper Virginem, aut aliquem Sanctum, vel Sanctam Dei, aut eorum aliquod membrum quovis modo vel nomine publice, vel occulte blasfemare, vel in eorum aliquem blasfemiam, aut turpem, vel inhonestam nominationem prorumpere verbo, signo, vel voce. Secus autem dicens, faciens, vel nominans, si de Deo, vel Christo Jesu, vel Spiritu Sancto, aut Trinitate, seu beata Virgine Maria, vel contra eos, aut aliquod eorum membrum, seu de aliquo eorumdem in florenis XXV. auri pro vice qualibet ipso facto dominationi puniatur. Quam pœnam si solvere omiserit infra decem dies a die lata, seu declarata condemnatione ex tunc mordachetur, & mordachiatus unco ferro, sive hamo in lingua ligato supra caput retortum ad brachia per Civitatem Auximi publice fustigetur: postq; nihilominus per unum continuum annum spatium ad minus exul sit, & expellatur extra Civitatem Auximi, & ejus Comitatum fortiam, & districtum, si vero de aliquo alio Sancto, vel Sancta, vel aliquo eorum, vel alterius ipsorum membra, seu contra eos, vel eorum aliquem quisquam masculus, vel fœmina aliqua dictarum modorum præsumpserit blasfemare, vel prorumpere in blasfemia, aut turpiter nominaverit quolibet in hoc culpabilis pro qualibet vice in decem florenis auri seu dominationi aliquo puniatur, quam pœnam si non solverit infra decem dies a die promulgatam, seu declaratam condemnationem fustigari debeat publice per Civitatem. Et nihilominus per unum annum continuum a Civitate, & Comitatu Auximi exul sit: super quibus tam contravention exhibitiis speciales denunciatores per Potestatem, vel Vicarium deputentur, quorum cuiuscumque denunciantis dicto, & juramento cum uno teste idoneo plene credatur, & stetur, & nihilominus alia qualibet persona bonæ famæ de tali excessu denunciare valeat, & referre, cujus dicto, & juramento cum uno teste credatur, & stetur. Et semper in qualibet casuum prædictorum denunciantis nomen secretum, & talis denuncians lucrari, & habere debeat tertiam partem bannorum, & pœnarum in præsenti Capitulo contentorum ex sua denunciatione habendorum. Insuper quilibet Potestas, seu Vicarius nostri Communis sub vinculo juramenti, & pœna X. librarum de suo salario Communi Auximi applicanda teneatur, & debeat tertiam partem bannorum singulis duobus mensibus de his generalem inquisitionem facere, & redigere in actis cum examinatione saltem decem Testium fide dignorum pro qualibet inquisitione: quod quidem ordinamentum sit immutabile jure vel ordinamento contradicto non obstante.

De Veneratione Dierum Dominicorum, & Festivorum Custodia. R. IV.

IMitatione divina, qua post creationem Cœli, & Terræ die septimo requievit, & ut sanctorum Sanctorum veneratione laudetur: Universis personis præcavemus, & abstineant Sanctissimis Dominicis, atque Paschalibus, & festivis diebus aliqua mutabo, & etiam artificialia opera exercere, vel in eis aut aliquo ipsorum laborare, vel quodvis artificium, vel laborerium facere per se vel alium deferre fascinos ullo modo diebus præcipue infrascriptis, videlicet: Diebus quibuslibet

De-

Dominicalibus, Die Nativitatis Domini nostri Jesu Christi cum duobus diebus sequentibus, Die Circumcisionis Domini, diebus omnibus festivis beatæ Mariæ Virginis, Die S. Blasii, Die Cinerum usque ad horam tertiarum, Die Sanctissimo Veneris Dominicæ Passionis, Diebus intermediis tribus Paschatis Resurrectionis, Die festi Ascensionis Domini, Diebus festivis beati Michaelis Archangeli, diebus festivis solemnitatis Pentecostes, Die festi SS. Corporis Domini nostri Jesu Christi, die festi Nativitatis Sancti Johannis Baptistæ, Die festi beati Georgii, Die festi beati Marci Evangelistæ, & cæterorum Evangelistarum, Die festivitatis singulorum Apostolorum, Diebus SS. Gregorii, Augustini, Ambrosii, & Hieronymi Doctorum, Die festi omnium Sanctorum, Die festi S. Benedicti, Diebus festivorum Sanctissimorum Protectorum nostrorum Leopardi, Vitaliani, Victoris, Bonventuræ, Die festi S. Bernardini, diebus festivis Sanctæ Crucis, Die festi S. Ludovici, die festorum S. Mariæ Magdalenæ, & S. Floriani, die festi beati Laurentii, Die festi S. Dominici, die festi S. Francisci, die festi S. Antonii Abbatis, die festi S. Catherinæ, die festi S. Luciæ, & Sequentis post, die festi S. Nicolai, diebus processionalibus usque post factas processiones. Contrafacientes autem in prædictis qualibet vice [illegible] [illegible] denar. pœna ipso facto mulctentur. Et bestiam si quæ aliquo die dominicali, vel Paschali, aut simili modo laborans super aliquam bestiam apprehensam fuerit, vel repertam possit, & debeat in platea [illegible] concremari, seu igne comburi; & quilibet de tali causa possit publice, vel occulte denunciare, cujus Sacramento credatur, & teneatur secretum, & medietatem pœnarum obtineat, & quilibet ipsorum duorum unus et Notarius Potestatis ad inveniendum de prædictis, & inquirendum personaliter [illegible], & attendere teneatur vinculo juramenti, & pœna C. solidorum de ipsorum salario a prædictis tum casus declaramus et eo [illegible] . de aqua per duas salmas ad plus, vel de olerdius perciperm, & sufficientium unum diei, [illegible], aut aliis partiis comestibilibus ad usum hominum modice, & sine fraude, seu & de [illegible] ad usum bestiarum in diebus pascalibus, & dominicalibus sine fraude. Cæterum non festivis diebus per unum lumen deferre, vel portare comparere licitum. Item si aliquod opus, vel laborerium fieret, prout in aliquo loco sacro, prout vel religioso . . . amore pertinet, vel in honorem Dei, seu vero pro manifesta, & evidenti reparatione alicujus reperitur, & laboraturi, aut vero pro necessaria fortificatione, vel reparatione murorum publici laborerii communis, vel murorum Communis nostri Civitatis, necnon pro aliqua transductione, vel tractu alicujus grandis ligni, vel lapidis magni, & laborerii opera exigentia de hominis permissione. Item & pro venatione, & aucupatione silvestrium, atque & pro macellando carnes, vel vendendo Pisces ad necessitatem hominum diebus aliis, . Nativitatis Domini, & Paschalibus. Item pro necessariis [illegible] in [illegible], ac etiam pro necessariis medicinarum apparatu, in quibus, ... & aliis similiter necessariis, vel periculosis, quæ in domini Potestatis, vel Syndicis arbitrio, & discretione remittantur, omnes ad pœnam aliquam teneantur.

Ancora che sia lecito a ciascuno forastiero, che volesse vendere Scarpe nella detta Città de Osimo tutti li dì della settimana poter venire, e tornare, e vendere senza pagamento alcuno de Gabella le dette Scarpe, eccetto el Santissimo dì della Domenica, e le altre Feste principale, non possa vendere alla pena de XL. soldi per ciascuno, contrafacti, e per ciascuna volta, E le feste principale, che si vogliono guardare dentro, e de fuora della Città secondo S. Bernardino . . . quelle infrascritte, E le altre Feste che sono nelli Statuti si guardino dentro solamente, E prima la Natività del nostro Signore Jesu Christo, la sua Circumcisione, la Pasqua, cioè l'Epifania un dì, e le altre tre dì per ciascuna, li dodici Apostoli, la Purificazione della nostra Donna, l'Annunciazione, l'Assunzione, e la Natività de quella, San Michele Arcangelo de Settembre, le feste delli nostri Avvocati, e protettori, cioè S. Fiorenzo, la festa d'ogni Santi, la Invenzione della Croce de Maggio, l'Officio del Corpo de Cristo, S. Lorenzo, S. Martino, S. Joanni de Giugno. Et ita ut supradicta sollicitatis apparent Ser Lucas de Jesu de Monte Monaco Cancellarium Auximi accessimus invenisse in dicto libro Ser Damiani praefati, & fideliter transcripsisse. Et subscripsit ego Petrus Lucci

Lenci Ser Francisci Petri de Auximo Jurisdoctor maximus transsumpta vi, & consequenter sub congrua materia, R. addendo collocavi.

De Visitatione Ecclesiastica simul facienda per Potestatem Confalonerium, Priores Cancellarium, & Camerarium Comunis Auximi. R. V.

QUia regentium Cor Dei esse debet & omne bonum judicium de cultu divino procedere noscitur Idcirco nostri Comunis regimina, quae debent esse speculum subditorum . . . . . . Potestas, vel ejus Vicarius Confalonerius, Priores vel major pars ipsorum Cancellarius, & Camerarius singulis Pascalibus solemnibus, & Dominicalibus, & festivis diebus ex eorum vocabulis Ecclesiae reperiuntur, & coloniae apud Civitatem, & burgos Auximi visitare simul Basilicas ipsorum festorum. Et in pascalibus dominicalibus Ecclesiam Cathedralem, & solemnibus Missis pariter interesse noverint se astrictos vinculo juramenti, & poena centum solidorum den. pro quolibet ipsorum contrafaciente, & qualibet vice nisi justa, & evidens fuerit causa impedimenti, vel . . . necessaria, aut valde utiliter imminentis: Quae quidem causa impedimenti, vel . . . . & Confalonerii arbitrio, & discretione sub eorum vinculo juramenti consistat. Additur insuper ut diebus processionalibus cum Clero, & . . . . . cum ipsis Processionibus teneatur accedere, in quibus diebus quamdiu ipsae processiones duraverint nulla Janua Comunis teneatur aperta.

De obsequiis exhibendis in laboreriis reparationibus, & augmentis Episcopalis Ecclesiae nostrae. R. VI.

STabimus omnes ante Tribunal Jesu Christi recepturi prout in corpore gessimus sive bonum fuerit, sive malum quae de re ordinando firmamus, quod Potestas Confalonerius, & Priores per dominum pro tempore Episcopum nostrum de aliquibus maxime operum suffragiis ad reparationem, vel augmentum nostrae Cathedralis Ecclesiae, vel edificiorum spectantium ad eandem fuerint requisiti, debeant, & teneantur talem requisitionem cum operibus, seu suffragiis inde petitis proponere, seu proponi facere in consiliis opportunis, & secundum ipsam deliberationem suffragia ipsa, & opera diligenter faciant exhiberi. Et talis deliberatio vel sic obtenta, seu quomodocumque per dicta Consilia semper firma sit, & valeat, servetur, & executioni mandetur, non obstante forma, & ordine praetermissis, confirmantes tandem per hoc ordinamentum, & minime removentes contra beneficia obsequia, & subsidia memorato Episcopo Ecclesiae, & Episcopatui ex quacumque consuetudine, observantia, ordinatione, vel provisione ubicumque, quandocumque, & quacumque inducta, seu vero statuta, & in posterum statuenda.

De celebratione, & cultu Festorum Sanctissimorum Defensorum nostrorum Leopardi, Victoris, & Benvenuti. R. VII.

QUoniam qui seminat benedictiones de benedictionibus metet vitam aeternam Et quia per Sanctorum honorificationem, & culturam placatur Deus, ideo ut beatissimi Protectores nostri praedicti apud Deum pro gubernatione, & augmentatione boni status, & salutis nostrae Civitatis exsistant disponimus in praesenti, quod annuatim per 15 dies ante singula festa praedicta fiant in Consiliis proposita modo ipsa festa honorandi, & quicquid, & post plus, & ultimam formam, & honorificentiam inferius adnotatam in ipsis Consiliis deliberatum extunc integraliter observetur: Volumus tantum hae celebritates in honorem dd. festorum . . . . omnibus fiant . . . Potestas Confalonus, Priores, Cancellarius, & Camerarius una cum hominibus Consilii generalis per requisitionem praecedentibus Tubis, & Instrumentis personaliter accedere teneantur ad

Epi-

Episcopalem Ecclesiam, ubi festa ipsa coluntur, & ibi per manum potestatis offerre unum palium de serico valoris centum sol. den. pro quolibet ipsorum festorum. Et nihilominus per ipsa Regimina, & consi um ponerentur, & offerrentur ibidem de candelis cereis quot opportune fuerint secundum providentiam DD. Potestatis, Confalonerij, Priorum, & post per DD. Potestatem Confalonerium, & Priores extiterit ordinatum. E dicta festa consuedicenda praecedenti die banhiare ex mandato, & parte Potestatis poena centum so. de ipso salario applicanda Comuni. Quoniam vero ex consuetudine quadam festum S. Victoris anno quolibet in die 15. mensis Maij per clerum, regimen, & app solemnis celebratur, idcirco ad honorem ipsius, & beatae Coronae, ac perpetua ordinatione firmamus, quod singulae Artes infrascriptae, homines ipsarum Artium, & eorum Capitanei ex debito irrecusabili teneantur communibus expensis Universitatum earumdem Artium annuatim die, & mane dicti Festi solemniter offerre ad missam solemnem nostrae Cathedralis Ecclesiae unum Cereum cum Candelis, & unum palium sub excamerai valoris, & ponderis . . . Collegium, & matricula Advocatorum, & Notariorum per manum Prioris eorum unum Cereum ponderis ad minus tres libras Cerae. Et nihilominus per manus singulorum Collegiatorum saltem unam candelam honorabiliter condecentem. Itemque unum palium valoris saltem quadraginta soldorum Collegium Artium Fabrorum, Speciariorum, & Merciariorum simul, & mixtim simile palium cum candelis, & Cereo Collegia Artium tam Cerionae, quam Setonae simul, & mixtim pariter pro qualibet ipsorum Collegiorum similia palia cum Cereis, & Candelis teneantur offerre, vel etiam divisim ex ordine tenendo per eventum sortis praecedenti die ponendae inter Capitaneos ipsarum Artium ad voluntatem, & mandatum Dominorum Potestatis, Confalonerij, & Priorum.

Collegium artis Carpentariorum, & Muratorum simile pallium cum Cereo, & Candelis.

Collegium Artis Barbitonsorum, & Pellipariorum simul, & mixtim unum palium valoris saltem XX. soldorum cum similibus candelis exhibeat dicto festo.

Molendinariorum quoque, atque Fornariorum, & Fornacciariorum simul, & mixtim unum palium valoris ad minus XX. soldorum cum similibus candelis.

Collegium Bubulcorum, Ortariorum, ac pastorum, & aliorum famulorum simul, & mixtim simile super proximo palio cum candelis dicto festo teneantur offerre.

Item & Tabernariorum Panificum Hospitum Berrariorum Vendiriculorum Collegium simul, & mixtim simile palium cum candelis, & uno cereo valoris pro soldorum simili loco, modo, & tempore teneatur offerre. ad quae omnia exequenda, & observanda homines, & Artifices dictarum Artium, & earum Capitanei, nec non & aliarum similium Artium, quas in nostra Civitate operari contigerit, possint, & debeant per nostra Regimina realiter, & personaliter quibuscumque remediis tam praecise, quam causative compelli posse, & sicut eidem Regimini ad plenam executionem praedictorum jussum fuerit, & placebit. In quorum paliorum, & cereorum oblatum talis praeparatio fiat, quod diebus praecedentibus ipsum festum juxta deliberationem Consilii generalis, aut superstitum ad ea per ipsum Consilium deputandorum. Praedicti Artifices, seu praedictarum Artium, homines, & personae, sive ipsorum Capitanei praemoneantur ad ordinandum praedicta ore tenus, vel banditione, & demum ipsa die festi de mane Potestas cum Confalonerio, & Prioribus nostrae Civitatis personaliter se conferant in ipsam Ecclesiam S. Gregorii, coram quibus praedictae aliae personae omnes debeant comparere, & in exequendo praedicta eorumdem parere mandatis, & in accessu ad dict e oblationes sibi praecedere, vel succedere debeant, de quibus, & prout per formam hujus praesentis ordinamenti ab ipsis Potestate, Confalonerio, & Prioribus, vel qui loco eorum fuerint provisum extiterint, vel etiam ordinatum, quorum mandatis monitis, & praeceptis circa praedicta, & infrascripta teneatur quilibet obedire, & singuli de Parochiis dictae Civitatis, necnon Capitanei, & superstites eorum juxta mandatum, & ordinationem praedictorum Regiminum teneantur, & debeant separari ad festandum, & pro se standum, & dictum festum honorando

do omnia, & singula exequi, & executioni mandari, & compellantur, & possint compellere ad hoc inevitabiliter per Potestatem realiter, & personaliter cum effectu.

De pœna tripudantium, sive ludentium in Ecclesia. R. VIII.

CUm domum Dei deceat sanctitudo, & non salctudo, & luxuria carnalis, ubi potius debet homo pro suis peccatis gemere, & orare, statuimus, quod de cætero nulla persona utriusque sexus in quacumque Ecclesia Civitatis, & districtus Auximi de cætero tripudiare præsumant: Contrafacientes vero præter punitionem divinam, quam debeat merito formidare . . . . , & quilibet pulsans quodcumque Instrumentum dicens cantilenam centum, & quilibet vero prima tripudians XL. sol. pœnam incurrat, quam integram infra octo dies solvere teneatur: Cujus quidem pœnæ medietas Communi, & altera medietas Ecclesiæ, quæ talem receperit injuriam pro ejus fabrica, vel paramentis, aut aliis necessariis absque deductione qualibet applicetur. Nullaque persona sub dicta pena audeat tripudiare de nocte, vel de sero post tertium sonum campanæ, aut & ante diem.

De pœna intendentium ad Cantilenas tempore Orationis, & Officii divini. R. IX.

ITem statuimus, quod nullus in platea, vel alio loco Auximi, & districtus in quibuscumque diebus præsertim Dominicis, & festivis ante prandium, qua ora debent omnes Fideles frequentare Ecclesias, & non vanas, & inutiles Cantilenas audeat cantare, seu referre fabulas, seu alia negotia rimare, vel de tabula rotunda, aut paladinis vel aliis similibus quibuscumque, & hoc sub pœna centum sol., & decem sol. pro qualibet audiente.

De pœna Venantis, vel Solaciantis in Sanctissimo die Veneris Dominicæ Passionis. R. X.

QUedam abusum . . . . animarum, qui sub devotionis pallio subintrasse videre extirpare per nostræ providentiæ studium cupientes statuimus, quod de cetero in die Veneris S., qua cuncti fideles debent visitare Ecclesias, elemosinas largiri, audire officium, & prædicationem Dominicæ Passionis, ac stare debere modeste abstinenter, humiliter, plusque die aliqua anni, & a cunctis solatiosis actibus peccavere non audeat ire venatum: & si quis contrafecerit in centum solid. puniatur.

De Veneratione pretiosissimi Sanguinis Justi, & beatæ Luciæ Virginis. R. XI.

EXcellentis miraculis claritudo Auximanis apud devotam Ecclesiam S. Nicolai super naturam exhibita per apparentiam vivi sanguinis nostri Redemptoris unigeniti, & coeterni Dei Patris omnipotentis Domini nostri Jesu Christi uncones ferventissimæ devotionis attrahit ad recognitionem tanti meriti singularem, ut annuatim in festo Beatissimæ Virginis Luciæ, cujus in die miraculum ipsum apparuit, teneantur, & debeant Potestas, Consu oneriis, Priores, atque Cancellarius, & Camerarius una cum Consiliariis generalis Consilii per requisitionem personaliter accedere ad ipsam Ecclesiam; Et dum solemni ibi missa cantatur per manum Potestatis offerre ad Altare dicti Miraculi consuetum unum palium de sirico valoris centum sol. den. expensis Comunis: Et nihilominus unum cereum ponderis quinque librarum ceræ per manus eorumdem Regiminum, & Consiliariorum dictis expensis offerre teneantur ibidem in accessu, & reddita Eccle-

siæ

fiæ vero S. Luciæ die ipsa offeratur dictis expensis per manum Potestatis unum cereum ponderis ejusdem vel quinque librarum.

De Cereis offerendis aliis Ecclesiis pro Comuni. R. XII.

ECclesiæ S. Francisci, Fratrumque Minorum de Auximo in festo ipsius Sancti, dum ibi Missarum solemnia celebratur, pro quolibet ipsorum festorum expensis Comunis per Potestatem, Confalonerium, & Priores, Cancellarium, & Camerarium offeratur unus cereus ponderis trium librarum: Ecclesiæ vero heremitarum in festis Beatissimi Doctoris Augustini, & beatæ Virginis Catherinæ pro qualibet ipsorum festorum modo simili similis offeratur. Item Ecclesiis quibuslibet sub vocabulo alicujus Apostolorum annuatim in festis ipsorum pro qualibet ipsarum Ecclesiarum exhibeatur pro Comuni modo simili unus cereus, Et eodem modo Ecclesiæ S. Laurentii in festo ipsius. In festivitatibus vero S. Florentii, & S. Gregorii doctoris modo simili unus cereus annuatim ponderis quinque librarum ipsorum Sanctorum Ecclesiis pro qualibet Ecclesia offeratur. Cæterum in festivitatibus reliquorum Sanctorum, sub quorum vocabulis speciales Ecclesiæ existunt in Auximo, quibus non est aliter in parti, vel aliis ordinamentis de supernaturali oblatione, provisum fiat offertio pro qualibet ipsarum Ecclesiarum in festo proprio, & principali earum annuatim dictis expensis de uno cereo ponderis duarum librarum: Quæ omnia opera pietatis ordinamenta supra, & infrascripta universi Comunis regimina vinculo juramenti, & pœna decem librarum den. pro qualibet contrafaciente, & qualibet vice teneantur facere observari.

De elemosinis, & subventionibus tunicarum Religiosorum Mendicantium. R. XIII.

QUemadmodum aqua ignem sic elemosina peccatum extinguit, sane pro nostri recompensatione reatus ad Dei misericordiam implorandam pleno robore stabilimus, quod annuatim de mense Julii de bonis, & havere nostri Comunis conventui Fratrum Min. S. Francisci pro Tunicis, & aliis eorum indigentiis XX. lib. den. Conventui vero heremitarum Fratrum S. Augustini de Auximo X. lib. pro eisdem ipsorum necessitatibus sub devotionis affectu miserabiliter impendantur.

De Elemosinis impendendis Monasteriis, & Conventibus dominarum. R. XIV.

MOnasterio, & Conventui Religiosarum S. Marci. Item Monasterio, & Conventui S. Margaritæ, necnon Conventui, & Monasterio Dominarum sancti Michaelis, atque Monasterio S. Agnetis pro qualibet istorum Monasteriorum, sive Conventuum anno quolibet de dicto mense Julii expen. dictæ Comunitatis duorum florenorum auri elemosina devotissime largiatur.

De subventione hospitalitatis, & manutentione. R. XV.

FIat singulis annis hospitalibus pauperum pia elemosinarum erogatio per Comunem in subsidium laborerii, aut in substentationem pauperum, prout utilius Dominis Potestati, Confalonerio, & Prioribus visum fuerit expedire de quinque libris den. pro qualibet Hospitali, quod factum fuerit, vel fieri contigerit in Civitate Auximana, vel in Burgis. Præterea unusquisque Potestas saltem semel in tempore suo unacum Confalonerio, & Prioribus indagare teneatur de hospitalibus pauperum Auximanis qualiter, & quomodo gubernentur, & operandare pro manutentione, & augumento, ipsorum de opere pietatis ejus vinculo juramenti.

De Immunitate, & privilegiis Ecclesiarum, & Ecclesiasticarum personarum. R. XVI.

MUnerum sordidorum, aut exactionum quarumlibet secularium sarcina, vel pastura Ecclesiam aliquam, vel personam Ecclesiasticam absit a nostro Communi aliqualiter onerari. Quin imo potius privilegiis juribus immunitatibus, & favoribus Canonicis, & legalibus hactenus indultis, & indulgendis imposterum . . . loca, & personae gaudeant in aeternum hoc eis insuper addito beneficio, quod in causis ad eas, seu ea spectantibus per nostra Regimina favorabiliter, & summarie procedatur, ordinamento contrario non obstante. Et quod injuriae, offensiones, crimina, & excessus in eas, & ea, seu etiam in ipsis Ecclesiis, & continentibus earundem commissa committenda, & inferenda poenis triplicibus vindicentur.

De Festo Corporis D. N. Jesu Christi solemniter colendo. R. XVII.

NUlla tam grandis natio reperitur, quae habet suos Deos appropinquantes sibi, sicut adest nobis Deus noster omnipotens, cujus Unigenitus caritatis vehementia factus homo Corpus, & sanguinem pretiosissimum ejus pro nostrae reparatione salutis in Ara Crucis obtulit Deo Patri: Nos siquidem Auximani ad tanti beneficii memoriale perenne festum tanti Sacramenti ab Ecclesia ordinatum solemniter & devote celebrare praesentis ordinamenti vigore compellimur hoc modo, quod annuatim in vigilia dicti festi per nostra regimina requiratur Pater, & Dominus Reverendus noster Dominus Episcopus, vel ejus vice aut locumtenens, aut saltem Archidiaconus nomine universi Cleri Auximani, & cum magna devotione, & solemnitate mane proximo dicti festi consecratum corpus praedictum deferri ordinet per Civitatem Auximi more processionali cum Clero, & Populo, & honorabili apparatu. Postque statim bandiatur generale consilium pro dicto mane festi, & quod omnes Cives majores XIIII. annis, & minores septuaginta debeant ad dictam processionem, & sequelam dicti Sacramenti accedere poena D. Potestatis arbitrio auferenda. Et demum dicto mane DD. Potestas, Confaloniereus, Priores, Cancellarius, & Camerarius vinculo juramenti, & poena X. librarum pro qualibet ipsorum teneantur cum consilio, & populo quanto poterit, etiamsi opus fuerit compellendo accedere ad Ecclesiam Cathedralem coram Praelato praedicto, & ipsius in dicta processione ipso mane imitari, & sequi vestigia, & mandata, & in reditu post processionem interesse celebrationi missae solemnis cum praedicatione usque ad finem portando in dicta processione accensa, finaliter in dicta Ecclesia, & missa offerendo unum cereum ponderis sex librarum, & per manus Regiminis, & Consiliariorum tot libras Candelarum, quot visae fuerint DD. Potestati Confalonerio, & Prioribus, ipsaque die dictis missis, & processione durantibus portae Civitatis non imo clausae potius teneantur vinculo juramenti.

De Archivo, & trocho Communis ad conservationem privilegiorum publicorum, & scripturarum. R. XXXII.

QUae cariora noscuntur ampliori decet cautela recondi, pontificalia itaque, & alia nostri Communis indulta jura, & privilegia, quae sunt in trocho communis Palatii, & alibi ubicumque, seu essent pro tempore nec non & acta causarum atque sententiarum latarum, & ferendarum super, & de nostra Villa, ceteraque, & alia similia contingentia in futurum diligenter recludantur, & custodiantur sub clavibus tribus nunc depositis, & consuetis, & sub aliis, seu alibi prout totius, & melius provisum extiterit per quod quidem nostrorum Consiliorum, & Regiminum, sed quod ad memoriam firmiorem omnia capiantur, & publicentur, & de ipsis inventaria ordinata conficiantur legenda simul in generali Con-

Consilio tempore cujuslibet Prioratus: Decernimus in presenti, & dum opus fuerit ipsa jura acta, & privilegia exhiberi non originalia ipsa, sed eorum copiae deferantur nisi evidens necessitas aliter suaderet. Particularia quoque, seu ad predictorum capsa nostri Comunis sub eadem diligentia conserventur, libri vero, & scripturae actorum, reformationum, condemnationum, introituum, & exituum Comunis, & similes scripturae Comunis apud Cancellariam in aliqua bona, & forti capsa tribus clavata similiter clavibus diligenter servanda persistant, quorum, & quarum nemo possit inspector, vel copiator fieri nisi in praesentia Cancellarii, vel sui Notarii, & duorum saltem ex Prioribus: item quod aperturae cujuslibet trochi Comunis debeant personaliter interesse potestas, vel ejus Vicarius Confalonerius, Priores, & Camerarius, necnon & Cancellarius cum aliis saltem quatuor bonis Civibus per eosdem decernendis, in quorum etiam praesentia prospiciantur, tangantur etiam, & recludantur poena Contrafacientium centum flor. den. pro qualibet, vice qualibet. Provisum est insuper quod in Communi habeantur, & fiat unus magnus, & grossus liber cartae papiri, cujus nomen sit Registrorum Comunis, in quo per ordinem manu cujuslibet Cancellarii conscribantur summae omnium quantitatum, introituum, & exituum Comunis perventorum, seu expensarum tempore cujuslibet Prioratus, ita quod clare patere possit, quantum in introitibus, & quantum in introitibus, & exitibus fuerit tempore uniuscujusque Prioratus, & simili modo conscribatur, & fiat in fine officii cujuslibet Camerarii de introitibus, & exitibus sui temporis: Preterea in alia spatiosa parte dicti libri manu praedicta scribantur, & registrentur omnes, & singulae solutiones taleatarum, subsidiorum, censuum, & similium rerum, & quantitatum persolutarum, & persolvendarum Camerae Romanae Ecclesiae cum memoratione loci, & temporis, & personis tam solventis, quam recipientis, necnon registrentur ibidem singulae quietationes factae, & faciendae de talibus, & similibus solutionibus Comunis de verbo ad verbum, & idem intelligatur, & observetur de expensis edificationis cassari, & de salariis Advocatorum, & Procuratorum Comunis in causis actis, & actitandis occasione Villae, caeteraque, & de caeteris similibus comunis expensis factis, & faciendis, ita quod perpetue pateat, & clareat, quibus, & per quos, & quantum, & qua ex causa dictae solutiones extiterint factae, & ad majorem cautelam quilibet Camerarius teneatur, & debeat de omni solutione per eum facienda majoris quantitatis decem lib. den. recipere pro Comuni expressam quietationem plenariam, dummodo solutio fiat creditori debenti recipere, & dum fit alteri pro altero sicut contingit in Ambasciatoribus, seu Nuntiis, qui mittuntur alio pro Comuni ad solvendum recipere confessionem expressam de receptis, quarum quietationum, confessionum, & receptionum unaquaque clare, & distincte, ac plene de jure per manum Cancellarii ex debito sui officii, & absque alia mercede recipienda conscribatur, & registretur, & redigatur in registro praedicto non obstantibus scripturis factis, & faciendis in particularibus libris Cancellariorum.

EX LIBRO II.

De errore, qui esset in Protocollis, R. XXV.

ORdinamus, quod si error esset in Protocollo alicujus Notarii defuncti, ita quod negligentia ipsius non inveniretur inditio in ipso Protocollo, quod Notarius, cui commissa sunt Protocolla dicti Notarii defuncti, teneatur in publicatione Instrumenti ponere Indictionem secundum annos, qui currebant tempore confectionis Instrumenti.

De Contractibus, & eorum exemplis habendis. R. XXIX.

IN contractu, & obligatione, de quibus aliquis Notarius fuerit rogatus scribere Instrumentum ille, qui promisit, vel obligavit, debeat exemplum habere illius contractus, vel obligationis ab eodem Notario si suscipere voluit, ita tamen, quod Notarius faciat mentionem in illo exemplo de primo autentico Instrumento, quod Instrumentum emptori scripsit, vel recipienti obligationem, ne antiqua caliditas, vel deceptio intervenire possit; Et si Notarius jam scripsisset Instrumentum primum autenticum cogat Potestas, vel Judex illum, qui recepit Instrumentum, aut ipsum Notarium assignet, & si dicat ipsum se non habere, vel amisisse, juret de veritate dicenda, & illud exemplet petenti, & si non appareat, scribat Notarius secundum formam Protocolli, & det unicuique suum, & si in aliquo discreparet Instrumentum taliter refectum a primo Instrumento non præjudicet Notario, dummodo servet sub . . . contractus.

Qualiter Notarius, cui commissa sunt Protocolla, scribat secundum formam Protocollis. R. XXX.

SI quis Tabellio ad religionem transierit, vel transit, vel decessit, vel detentus esset aliquo impedimento, & in sua ultima voluntate, vel aliter sua Protocolla commiserit. Statuimus, quod Successor Notarius, & Commissarius ea publicet, & scribat, & ea quæ scripserit dicta conserventur ita ut Notarius scribat secundum formam Protocolli, & secundum contractus possit Notarius de prædictis Instrumentis scribere secundum conventionem suam, quam solitus est habere in contractibus ad sensum Sapientis illius, ad quem pertinet Instrumentum non mutando tenorem contractus in omnibus terminis, & quantitatibus; Et si in dicto Protocollo non esset nomine principis, nihilominus dicta Protocolla valeant, & teneantur nec propter hoc possint aliqualiter infirmari.

EX LIBRO III.

De pœna dicentis verba injuriosa, & re improperosa. R. XIII.

SI qua persona contra aliquem absentem dixerit, vel protulerit verba injuriosa v. g. traditor, Assassino, Ravagliolo, falso, Micriggiaro, Robbator, Puttana, Roffiano, farmiculato, furo, latro, & his similia verba, de quorum similitudine stetur arbitrio, & declarationi Potestatis, vel Judicis pro qualibet dictorum verborum, & pro quolibet delinquente, & qualibet vice in centum sol. den. condemnetur: si vero alia leviori injuriola, vel minatoria verba dixerit, v. g. tu menti. tu sei una bestia, figlio d'una Puttana, asino, sanguenente, merda dell' Asino, & similia, de quorum similitudine stetur libere, in arb., & declaratione Potestatis, vel Judicis condemnetur pro quolibet verbo delinquens, & qualibet vice in sexaginta sol. den. improperosa vero seu improperatoria verba contra aliquem presentem, vel etiam absentem personam bonæ conditionis, & famæ dicens, vel proferens de aliquo male gesto illato, vel passo, vel per ipsam personam contra quam dicta, vel prolata extiterit vel ejus attinentem, sive convictum hominem, seu vero infamaverit, vel ad infamiam protulerit de aliqua turpi, vel verecunda operatione, vel de aliqua exequutione . . . . seu vero de aliqua condemnatione per aliquem officialem, & his similia, de quorum omnium similitudine, & qualitate semper stetur arb., & declarationi Judicantis, tunc semper talis delinquens in quolibet casuum prædictorum secundum veritatem, & distinctionem supra traditam. Si vero verba prædicta, vel aliquid prædictorum dicta fuerint in publica Platea Communis, vel in Palatio Communis, vel in logia aliqua Communis, vel in aliquo loco, ubi Potestas, vel Judex, vel aliquis Judex potestatis . . . . esset pro aliquo suo officio exercendo tunc talis de-

Inquenti in qualibet casuum prædictorum sanctione distinctionem supra traditam in duplo dictarum pœnarum vice qualibet condemnetur. Item, quicumque contra aliquam personam aliquam turpem, vel verecundam cantilenam fecerit, dixerit, vel cantaverit, ita quod possit verisimiliter ad injuriam revocari in X. lib. den. pro quolibet, & vice qualibet puniatur, & de tali verisimilitudine stetur arb. Potestatis, vel Judicis, si aliter probari non possit.

De pecuniali pœna Adulterii, & fornicationis lenocinij. R. XXVII.

MUlierem bonæ famæ nuptam, vel non nuptam si quis volentem carnaliter cognoverit in L. lib. den. condemnetur, si quis vero non volentem per vim cognoverit, condemnetur in L. florenis auri, & intelligatur bonæ famæ omnis mulier, ad quam non probaretur contrarium, mulierem vero non bonæ famæ si quis per vim cognovit si publicam meretricem in XL. sol. den. aliam si malæ famæ in X. lib. den. puniatur. Voluntarie autem mulierem bonæ famæ cognoscens si nupta non fuerit ad nullam pœnam teneatur; Sed si nuptam cognoverit, & volentem, & malæ famæ in X. flor. auri condemnetur. Sed si quis non cognoverit, sed tantum attentaverit mulierem bonæ famæ capiendo per personam, vel in terram projiciendo, vel pannos alciando, vel ipsi adhærendo, amplectando, vel obsculando in XXV flor. auri condemnetur. Lenocinium faciens ad prædicta, vel prædictorum committenda, vel etiam infrascriptorum in L. lib. den. puniatur. Mulier vero nupta committens adulterium, vel cum alio luxurians sponte vigore præsentis legis ipso jure, & facto amittat dotem, & bona dotalia, ejusque bona, & dos ipso jure, & facto applicentur, & cedant lucro viri, sive mariti. Et nihilominus talis mulier in capillis ejus condecatur ad pedem scalarum Palatii Communis publice, & fustigetur per Terram, solvatque bannum XXV lib. Stuprum autem cum puero committens, vel cum matre, vel consanguinea, aut affine carnaliter cognoscens, aut Monialem, sive Religiosam, sive cum volente, sive cum nolente muliere, vel puero in L. flor. auri condemnetur, & consanguineam, vel affinis mulier coitum habens, vel faciens cum consanguineo, vel affine in tantundem puniatur. Puer etiam voluntarie stupratus ætatis XII. annorum, vel ab . . . . . in dimidia dictæ pœnæ condemnetur.

De pœna Ludentium ad ludum Azardi, sive Taxillorum, vel alias prohibitum. R. 52.

AD ludum Azardi, vel Taxillorum, vel ad ludum tabulerum, sive aleorum, vel ad ludum pistarum, sive lapidum, vel cimorum lequete . . . vel pilorum, vel virghentarum, vel ad alium ludum, in quo denarii, vel res aliæ perderentur, vel vincerentur præter infrascriptos casus exceptatos ludens faciens, sive jocans in centum sol. den. pro quolibet, & vice qualibet puniatur. Tenens autem, aut receptans, aut patiens ludi, vel ludum fieri, aut lusores ad ludendum ad aliquem de prædictis ludis in domo rehabitatione, vel Possessione propria, vel conducta qualibet vice in duplum prædictæ quantitatis, & pœnæ puniatur nisi talis in Cive loco aliquo prædictorum committerentur notificaverit nostro Potestati, vel ejus officialibus statim, & . . . . . sit expediens, quo casu non teneatur ad pœnam. Præstans vero ad aliquem ludum de prædictis aliquem denarium, vel monetam, aut pecuniam aliquam, vel aliquod pignus puniatur pro quolibet, & qualibet vice in XX. sol. den., & quod præstaverit, perdat omnino, nec super hiis audiatur in jure Tabulerium lumen taxillos, vel aliquod simile ad aliquid prædictorum mutuans comodans, vel etiam dans per se, vel alium in XX. sol. den. pro quolibet, & vice qualibet puniatur. Excipimus a prædictis pœnis omnes, & singulas personas, quæ prædicta, vel aliquid prædictorum commiserint in vigilia Nativitatis D. N. Jesu Christi cum tribus diebus sequentibus, in quibus Potestas, seu Vicarius possit, & valeat concedere licentiam generalem ludendi, & prædicta faciendi. Item excipimus omnino ludum scaccorum, qui ex ingenio,

genio, & non ex fortuna dependet; Item ludum tabularum de totis tabulis similiter excipimus, in quibus licite ludi præstari, & receptari possit nulla prædictarum pœnarum obstante, præterque in taberna, vel in aliquo ubi vinum venderetur, in quo sine aliqua exceptione ex prædictis omnia, & singula, & quodlibet prædictorum fieri, vel committi prohibemus expresse sub pœnis prædictis volumus, & quod de prædictis, & quodlibet prædictorum, quibus possit accusare, denuntiare, & referre, & si voluerit, teneatur ejus nomen secretum, & si luxerit, vel aliquid comiserit ad ipsum ludum notificatum non teneat ad aliquam pœnam, siquidem retulerit, vel notificaverit eadem die, & solus . . . . ad notitiam regiminis aliter venerit, & de talibus delictis, & quolibet eorum stetur, & credatur juramento, & dicto referentis cum uno teste fide digno, & bonæ famæ, & etiam libere credatur, & stetur inventioni, & relationi cujuslibet officialis barroarij vel familiaris, & omnes, & singulæ dictæ pœnæ solvant, & exigantur de facto sine omni processu, & solemnitate juris.

Quod Tabernarij non recipiant ludum Taxillorum. R. 70.

ITem ordinamus, quod Potestas intra primum mensem sui Regiminis teneatur præcise facere ordinari omnes Tabernarios existentes intra Civitatem, & Burgos Auximi, & facere eos jurare, quod in Taberna alicujus ipsorum non retinebunt aliquem ludum Taxillorum, ubi denarii currant, & certum bannum imponere eis, quod toto tempore sui regiminis observent prædicta, & contrafacientem punire debeat in centum sol., & si non esset sufficiens ad solvendum bannum per totam Civitatem fustigetur, & teneatur inquirere quolibet mense si contra prædicta fieret.

EX LIBRO IV.

De Cura Officialis in reparatione Viarum, Fontium, & pontium, & de vialati. R. 36.

OFficialis damnorum teneatur, & debeat ex debito sui officii personaliter accedere saltem semel in mense, & nihilominus . . . . aliquo ipsorum fuerit requisitus, nec non ad quærelam cujuscumque de Civitate Auximi ad providendum vias & stratas magnas nostri Territorii, & maxime fontes, & Pontes Communis ne ob ruinam, vel alium casum defectum aliquem patiatur. Et si quem defectum in aliqua parte ipsarum viderit, vel cognoverit ipsum defectum sollicite in dies XV. facere reparari modis quibuslibet opportunis semper ad prædicta requirendo, & personaliter ducendo viales ejus contradæ, in qua esset reparatio opportuna. Et etiam teneatur saltem semel sui officii tempore facere banditi, quod omnes juxta dictas vias de dicta contrata, & juxta alias vias Communis debeatur infra certum terminum arroncasse fractas, sive sepes eorum juxta ipsas vias, & fossata consueta vel opportuna facere fodi, & remundari vias vicinales possit, & debeat facere reparari ad petitionem cujuscumque Vicini, cujus interest, prout videbitur expediri. Quisquis autem aliquam arborem, fractam, vel ramum inciserit, vel aliquid aliud de alterius possessione accepit de . . . ., alicujus officialis, & alicujus vialis causa reparationis, vel edificationis alicujus viæ, Pontis, vel fontis ad pœnam aliquam, vel emendationem damni nullatenus teneatur. Siquidem ipsa res incisa, vel accepta fuerit officialis assignata, & in ipsa edificatione, reparatione apposita, si tamen damnum inde contigerit alicui, vel ex incisione, aut acceptione prædicta foret grave, vel a x. sol. super tunc ad quærelam ipsius damnificati, teneatur officialis facere emendari sibi per Comunem, si per Comune fieret ipsum opus, vel per eos, per quos dictum opus expediretur pœna officialis negligentis, & non observantis prædicta, & quodlibet prædictorum X. ss. den. de suo salario vice qualibet applicantur nostro Comuni.

De

De non guastando, turbando, vel impediendo fontes puteos conductos. R. 37.

POntes Comunis, & ipsorum Pontium, vel alicujus eorum conductus vel venas nemo audeat perturbare impedire rumpere, vel deguastare, devinare, vel deturbare, aut noxium aliquod facere, vel apponere personaliter, vel cum bestia, quo magis aqua deterior fiat ad usum, vel quominus fontis, & aquæ debita, & consueta commoditas habeatur contrafaciens in prædictis, vel aliquo prædictorum in XL. ß pro quolibet, & vice qualibet puniatur, & in majori pœna usque ad XL. ß. den. inclusive Officialis arbitrio considerata facti, & personarum qualitate puniatur. Excipimus a prædictis eos, qui acciperent aquas cum barilibus providentia, vel causa stagnandi canales, bariles, capitellos, & similia, dummodo talia cum discretione, & temperamento debito, & consueto fierent, vel facta forent non cum maximo obstaculo aliorum juxta discretionem Officialis, de quibus, & quodlibet prædictorum quælibet persona de Civitate Auximi bonæ famæ possit accusare, & denuntiare, & ejus nomine si voluerit, teneatur secretum, & habeat partem damni, & ejus Sacramento stetur, & credatur cum dicto unius Testis bonæ famæ, & ipse Officialis de prædictis, & quodlibet prædictorum possit, & debeat inquirere, & culpabiles punire, & usque in dictam quantitatem XL. sol. stetur, & credatur dicto unius Testis bonæ famæ.

De favore Officialis damnorum datorum exhibendo per Potestatem, Confalonerium, & Priores. R. 38.

POtestas, Confalonerius, & Priores, eorumque Officiales, & familiæ teneantur, & debeant, pœna X. ß. den. de suo salario pro quolibet, & qualibet vice ad requisitionem dicti Officialis ei præstare auxilium, consilium, & favorem celebrando consilia, & propositas, & celebrationes faciendo, & executiones mandando omnia, & singula incumbentia, & pertinentia ad officium dicti Officialis, & bandiri faciendo, & ipsi Officiali præbendo aditum, & commoditatem Palatii, nec non Carceris Communis, & clavium causa cogendi, & detinendi reos, & alias opportunas personas, & Judex potestatis teneatur ei consulere de jure in agendis, tubatoresque obbedire teneatur eidem in bandiendo, & aliis opportunis.

EX LIBRO V.

De provisione facienda Studentibus per Comune. R. 1.

PEr illustrationem divinæ clementiæ in Auximana Civitate sit . . . quorum industria mundus totus maxime circa rem publicam gubernandam singulari facundia custoditur Hac edicali sanctione providemus, ut de cætero singuli Auximani extra ipsam Civitatem pro laudabili studio litterarum peregrinantes, & in locis ad . . . studia manifeste , ... commorantes pro adeptione laboriosæ Scientiarum Legalium, aut non Sanctione Canonicarum, seu etiam Medicinalium facultates extra Provinciam Marchiæ Anconitanam habeant, & habere debeant a nostro Communi pro speciali subsidio in festis Pascalibus Dominicæ Resurrectionis & nihilominus post ad omnem requisitionem ipsius studentis, vel sui fidelis conjuncti, aut Nuntii, seu procuratoris anno quolibet decem florenos auri pro quolibet ipsorum Intra Provinciam vero in aliqua dictarum trium scientiarum studentes modo simili florenos quinque auri de bonis nostri Comunis subsidia ipsorum anno quolibet consequantur, quo in hujusmodi moram traxerint, In aliis non studiis scientiarum, liberalium vero artium extra Provinciam in dictis locis pro studio commorantes sex florenos auri de dictis bonis, emolumentum obtineat annuatim in terminis supradictis. In Provincia vero ipsi Studentes in dictis aliis liberalibus scientiis trium flor. auri pro quolibet omni anno de jam dictis bonis premium largiatur modis similibus erogandum, ut tamen Comune dictum ex pre-

missa

modi charitatis erogatione debitum fructum absque ingratitudine consequatur eodem . . . . . præfatos hujusmodi Sindicatos dicta largitate ordinamento astringimus, quod quoties pro parte ipsius Communis requisiti extiterint teneantur, & debeant sub bona fide, prout melius, & rationabiliter, vel de jure cognoverint fuisse, & utile consilium exhibere absque altera expectatione mercedis. Quæ tamen secundum meritum in provisione requirentium relinquatur, quod quidem ordinamentum totum in qualibet parte sui possint Confalonerius, & Priores, Cancellarius, & Camerarius eorum vinculo juramenti, & pœna XXV. lib. den. pro quolibet ipsorum teneantur, & debeant fideliter, ac diligenter facere observari, & executioni debitæ demandari.

De Mensura Panni Lanæ, & Lini. R. 11.

ORdinamus, quod mensura Pannorum lanæ in nostra Civitate fit, & fiat ad passum Communis consuetum, qui designatus est sub voltis Palatii versus Ecclesiam S. Mariæ, & brachium fit in longitudine medietatis dicti passus, prout supra in dicto loco est designatum, & locum habeat in mensura pannorum lanæ; In pannis vero Lini observetur idem.

De mensura Bladi, & Olivarum. R. 12.

QUomodocumque genus bladi leguminis, & farinæ, aut seminis sive mensuretur in nostra Civitate, & ejus districtu non aliter quam ad quartum, & salmam generalem noviter ordinatam a Domino nostro Legato, & hoc locum habeat in emptionibus, & venditionibus, & insolutum dationibus pro aliquo pecuniario debito. In aliis vero causis attendatur mensura secundum conventionem initam inter partes, & ubi non convenerint remaneat in jurisdictione juris communis. Olivarum autem mensura semper fiat, & intelligatur ad salmam antiquitus consuetam, & ad botinellum antiquum Communis, & aliter, vel cum alia mensura fieri dici, vel intelligi non possit nec debeat. Et qui contrafecerit, puniatur pro quolibet in XL. sol. den., salvo quod pro quottimo alicujus Oliveti, observetur conventio, & mensura, prout inter Partes inita fuerit sine pœna, & banno; Et ne in prædictis negligentia, vel ignorantia committatur, ordinamus, quod annuatim intra quindecim dies intrantis mensis Octobris omnes friscolarij, & intendentes friscolā eo anno facere teneantur, & debeant pœna centum sol. den. pro quolibet ipsorum assignare eorum butinellos coram Notario extraordinariorum D. Potestatis, & ejus auctoritate per aliquem magistrum, cui commissum fuerit facere affictare tenens capitalis supradicti botinelli antiqui, & ipsos bullari facere bulla Communis, & cum alio butinello, quam dicto modo bullato, nullus Friscolarius audeat aliquam mensurationem facere de olivis emptis, vel emendis pœna, & banno centum sol. den. pro quolibet, & vice qualibet, quo extiterit contrafactum. Et quod apud aliquem friscolarium in domo ejus, vel alibi nullus alius butinellus mensurationis olivarum reperiatur, quam prædictus butinellus dicto modo bullatus pœna, & banno X. lib. pro quolibet contrafaciente, & qualibet vice, & de prædictis, & quodlibet prædictorum quilibet possit esse accusator, & denunciator, & credat Sacramento denunciantis cum dicto unius Testis bonæ famæ, Et si voluerit ejus nomen teneatur secretum: & dictus Notarius de prædictis, & quodlibet prædictorum possit, & debeat inquirere, & rimari friscola, & domos friscolariorum, & veritatem investigare, & repertos culpabiles dictis pœnis puniat.

De mensura Olei. R. 13.

OLeum mensuretur non aliter quam ad metrum Communis, & nemo audeat aliquod metrum tenere, vel habere, quod non sit affictatum ad affictum, & mensuram Communis, vel dicti metri, possit tamen fieri mensuratio ad medium metrum, vel ad quartam respectu, & pro parte dictæ mensuræ metri, & non

aliter,

aliter, & etiam possit oleum mensurari ad miliar., vel partem milliarii, dummodo quolibet miliar. sit, & esse intelligatur de XL. metris capacitatis, & mensuræ prædictæ respectu, & pro rata metri jam dicti, & omnes mensurationes olei de cætero faciendæ sint, & intelligantur dicto modo, & non aliter. Quæ omnia, & singula quilibet observare teneatur, & qui secus fecerit in centum sol. pro quolibet, & vice qualibet puniatur.

De mensura Vini. R. 14.

NOn dumtaxat laudabilis, sed etiam opportuna, & utilis est justitia mensurarum, ac itaque lege propria moderetur solitas Tabernariorum, & aliorum hominum fraudolentias in venditione vini mensuras decernen. quod in salma vini de cætero in nostra Civitate, & ejus districtu, & Comitatu sit, & intelligatur esse de duobus barilibus capacitatibus in summa XLVIII, petictorum consuetorum. Petictum autem sit capax quatuor foglietterum. Foglietta vero talis capacitatis existat v. g., ut dum valeret, & venderetur petictum duobus sol. den tunc habeat citti sicut bichieri tales, quorum mensuræ impleant fogliettam, ut sit . . . . . dictum valorem, petictum sit capax XII. bichierorum, sive cuiorem quilibet plenus . . . vinum, sive plenitudinis venditur duobus denariis pro quolibet bichiero, in majori autem, vel minori valore vini observetur mensura, & capacitas bichierorum in fogliettam juxta dictum modum, & respectu pro rata t., ut quolibet bichierium dictorum trium bichierorum capacitatis fogliettæ venderetur, & vendi possit in plus, vel minus, quam dictum est secundum parvum, vel magnum vini valorem pro rata adicientes, quod quilibet tabernarius debeat in taberna tenere vasa omnia, & singula bu letta bulla Potestatis tunc Præsidentis, vel sui militis v. g. petictum medium, & bicherios dictæ capacitatis, & affectum justæ mensuræ, & mensurare juste sine diminutione, & fraude pœna XX. sol. den. pro quolibet contrafaciente, & qualibet vice, de quibus delictibus, & excessibus stetur semper inventioni, & relationi officialis, nec non denunciationi, & querelæ cujuslibet off nsi in prædictis, vel aliquod prædictorum cum proprio juramento, & uno teste bonæ famæ.

De mensura, & forma laterum, seu Cantonorum, & Capporum. R. 15.

FOrma, & mensura laterum sive Cantonorum sit, & esse intelligatur longitudinis, latitudinis, & grossitudinis, quæ designata apparet, seu apparebit subtus voltam Palatii Comunis in loco aliarum mensurarum, ordinamus insuper, quod in nostro Comuni habeat modulum Capporum ejus forma, & exemplo tamen longitudinis, & grossitudinis, ... latitudinis omnes cuppi de cætero laborent, & faciant, & nemo deinceps præsumat Cantonos, vel Cuppos ad alteram mensuram, vel formam facere, vel laborare, contrafaciens pro quolibet centenario, quod laboravit in centum sol. den., & in majori, vel minori quantitate puniatur pro rata respectu pœnæ prædictæ, & Cantones, & Cuppos aliter laboratos amitta in Comune deveniant.

De pondere libræ, seu Marchi, & Rubbi. R. 16.

. . . . . ad ponderandum in nostra Civitate sit, esseq; intelligatur Lucensis . . . . . cujus libra quolibet sit de duodecim unciis, & quolibet uncia de octo octavis consuetis Rubbum sit, & esse intelligatur ad stateram viginti librarum ad libram prædictam, & omnia hujusmodi pondera habeantur in Comuni pro recursu omnium hujusmodi ponderationum.

Qualiter revideatur mensura, de qua dubitaretur. R. 17.

SI aliqua persona conquereretur de mensura aliqua terræ posita in districtu Anconi, & voluerit ipsam facere de novo mensurari, & revideri, tunc ponatur

tur per Communem unum expertum mensuratorem, qui ipsam terram mensuret, & mensuratam sub Sacramento rei ferre, & ejus relatio redigantur in aliquo libro Communis. Quam relationem de mensura, & quantitate dictæ Terræ habentes ordinarie, seu per Commune præsenti ad ordinandum particularia pro vera, & sufficienti sequatur.

De incisione Capillorum non facienda, atque nullus vadat ad domum alicujus mortui ante sonum Campanæ.

NUllus occasione mortui incidat Capillos suos, nec incidi faciat, & nullus homo ducat aliquam mulierem, nec associet eam ad sepulturam post mortem sui viri. Item quod nulla mulier vadat ullo modo post mortuum ad Ecclesiam aliquo tempore, & contrafaciens solvat bannum XL. sol., nec vadat extra domum post mortuum ad dictam pœnam. Item quod nullus vadat ad domum alicujus defuncti ante sonum campanæ exceptis hominibus de Contrata, atque nullus debeat ire ad domum alicujus defuncti ante sonum campanæ, exceptis hominibus de Contrata; atque nullus debeat orrengare ad mortuum, & qui contrafecerit solvat bannum XX. sol. nisi quod licitum sit dicere … & cum domino.

Ut nullus scoi dat sibi vestimenta occasione defuncti, & qualiter mulieres debeant interesse obsequiis mortuorum.

ITem quod nullus homo, vel mulier occasione defuncti vel præsumat sua vestimenta scindere, sive pannos, vel clamidem pellem de dorso, nec caputeum, vel birretum de capite deponat, postquam corpus mortui extractum fuerit extra domum in via a domo, usque ad Ecclesiam, & ab Ecclesia usque ad domum plorent alta voce, nec manus percucient, nec ululent, nec exclament, liceat tamen eis lacrymare, & intra se ipsum plorare, & data licentia euntibus ad mortuum statim se cedant exceptis consanguineis, & vicinis, & illud idem mulieres facere teneantur, & qui contrafecerit solvat bannum centum, & Potestas ad prædicta exquirenda mittat unum ex Notariis ejus ad domum mortui in primis duobus mensibus sui regiminis, & ab inde in antea sicut sibi consultum fuerit a Prioribus Communis, & Confalonerio Civitatis Auximi, & quod nulla mulier audeat, vel præsumat exire hostium domus, in qua esset defunctus, postque corpus de domo tractum exiverit ad pœnam, & bannum centum sol. præter Uxorem, & filiam non nuptam, & quod nulla possit deflectere se nec computare, nec reputare ad pœnam prædictam, & potestas teneatur præcise vinculo juramenti solemniter facere inquisitionem de prædictis, & singulis prædictorum.

De pœna habentium ceram ultra modum infrascriptum ad mortuum, & euntibus ad comedendum.]

QUia Reipublicæ interest subjectos habere locupletes, & nequis subjectorum rebus ejus male utatur statuimus, & ordinamus, quod nullus aut nulla de Civitate Auximi, vel ejus districtu possit facere ceram pro aliquo defuncto nisi ad modum infrascriptum v. g. quod si fuerit defunctus miles, aut filius, vel filia, vel pater, aut mater, aut uxor militis, vel professor Juris possit dari, aut dari facere pro eo ceram ponderis XXV. lib. ad plus pœna centum sol., & quod Notarius Potestatis teneatur, & debeat ire, & domum defuncti, & ibidem facere ponderari, & videri ceramque pro defuncto debet offerri, & facere, & jurare hæredes, seu proximiores consanguineos defuncti, quod dictos modos non excedat. Item quod nulla mulier, seu nullus homo, qui non sit consanguineus defuncti, & præfati, seu qualibet prædictorum possint redire ad plus cum duobus sociis. Item quod non debeat ire ad comedendum ad dictam domum defuncti, si defunctus fuerit de personis in dicto statuto expressis, seu no-

minatis

minatis, nisi consanguinei, & affines ipsius mortui usque ad tertium gradum usque ad tertium diem post mortem defuncti, & quilibet semel tantum intra dictum tempus, & qui contrafecerit solvat bannum centum sol., & quod nullus possit ad septimam trigesimam, & annualem ad dictam pœnam. Si vero defunctus fuerit alterius conditionis possint ire quatuor ad plus, & non ultra in cœna, seu prandio, & hoc usque ad diem tertiam funeris, & non ultra ad pœnam centum sol.; & qui semel ibidem comederit non possit dicta de causa amplius comedere ad pœnam, & bannum centum sol. Item quod pro septima trigesima, seu annuali facienda pro defuncto nullus possit, seu debeat aliquos cum tutore, nec ad Ecclesiam ire, seu convitare nec ad Ecclesiam ire, seu stare dicta de causa, aut redire nisi cum tribus Sociis tantum pœna centum sol., & secum ducere ad prædicta, & cum eis redire. Item quod nulla mulier nupta debeat sibi scindere pannos a pectore, vel manicas diffuere, vel diffuta habere occasione alicujus defuncti pena, & banno centum sol., medietas banni sit Accusatoris cum dicto unius Testis.

De Banno illorum, qui ad desponsatam, vel Infantatam fuerint, & Sponsalibus denunciandis per Capitaneos Parochiarum.

STatuimus, quod nulla audeat, vel præsumat ire ad Infantatas, exceptis, quos attinet usque ad tertium gradum, & die Dominico ire non possint, & Potestas faciat hoc bandiri per Civitatem quolibet mense, & duo in quolibet loco, seu parochia Scindici eligantur ad denunciandum contrafacientes, qui jurare teneantur eorum officium intra quindecim dies Regiminis Potestatis, & si non denuntiarent contrafacientes solvat quilibet pro banno, & pro qualibet vice, qua omiserit denuntiare X. sol. & credatur denuntiatori, & liceat omnibus volentibus aliquem accusare posse, & credatur sibi suo juramento, & habeat medietatem banni.

De Donamentis non faciendis in Sponsalitiis, & non eundo cum bursa ultra modum infrascriptum.

ITem statuimus, & ordinamus quod ad desponsatam aliquam, nec Socrus, neque Sobole, neque cum aliis Mulieribus, neque cum aliqua alia persona debeat ire ad ipsam desponsatam ad domum ipsius desponsatæ, vel ad Ecclesiam aliquam neque ad alium locum cum centura bursia, vel aliis donamentis, Et qui contrafecerit puniatur pro banno X. ff., & si voluerit mittere aliquam bursiam, & centuram, debeat eam mittere per unum hominem, qui primo debeat jurare coram Judice, vel Notario Potestatis, quod ipse non portabit aliud donum, præter centuram, & bursiam; Et si portaret antequam juraret, solvat bannum centum sol.. Itemque quando mitterentur panni, nec ante, nec postea debeant mittere aliqua calciamenta alicui mulieri de bonis sponsæ nisi solum unum par calciamentorum ipsi sponsæ solum nec etiam alio modo, vel tempore ipsi sponsæ fiat aliquod aliud donum per sponsum, vel consanguineos ipsius sponsæ, & qui contrafecerit donans, sive recipiens, puniatur pœna X ff. den. pro quolibet, & qualibet vice: Item quod neque sponsa, neque socer, neque socrus, neque alii consanguinei, vel consanguinea, vel affinis sponsæ debeat aliquod donum sponso, vel alteri pro eo aliquo tempore vel loco facere vel mittere, salvo quod quando fiunt providalie possit donari dicto sponso una bursia sola, & non plus, & si aliquis ex dictis personis, vel alia qualibet donaverit aliquod aliud dicto sponso, puniatur ille, qui donaverit in X. ff., & tantumdem ille, qui recipit pro quolibet dono, & quod socer, vel aliquis consanguineus ex parte sponsæ, qui fecerit providalias sponso non debeat, nec possit ipsum conducere ad domum suam, vel alienam ad comedendum ad dictas providalias non possint esse nisi quatuor ad plus, & aliquæ mulieres non debeant ad ipsas providalias convitari nisi tantum filiæ, & sorores, & nepotes carnales, & omnes homines, qui neque simul

in una familia habitaverint, & quæ iverint ad ipsas provisiones ultra dictum numerum puniatur in X. ₶. pro qualibet, & ille qui comitaverit in eandem puniatur, pro quibus convivio, & donum aliquod sponso fieri non potest ultra dictum modum sub dicta pœna, & quod sponsus non mittat aliquid ad domum sponsæ. Item quod post matrimonium contractum, vel . . . . non mittentur ab aliqua persona sponsæ, vel alicui pro ea, & qui contrafecerit dicto modo puniatur, Item quod Canister aliquod non mittatur a sponso, vel ab aliquo alio pro eo sub dicta pœna X. ₶. pro qualibet contrafaciente. Et illæ mulieres vel homines qui, vel quæ portantur dicta ad misteria, vel aliqua ex eis puniatur in centum sol. pro quolibet, & qualibet, & quod admiscere non scomputetur in dotem, & quod dos integra detur, & solvat secundum promissiones factas inter ipsos. Item quod socrus, vel cognata, vel aliqua alia persona ex parte sponsæ non debeat in die Veneris sequenti, postque iverit ad domum ipsius viri, vel alio quocumque die cum ensenius, seu tobaliis pannis lini Canistris Galletris, & aliis rebus consuetis portari in dictis ensenius, & quicumque portaverint prædicta, & ensenaverit, vel receperit, vel associaverit ensenante puniatur pœna X. ₶. pro quolibet, & mulier illa, vel homo, qui, vel quæ dicta ensenia portaverit, vel aliquod ex eis in capite, vel alia parte corporis puniatur in centum sol., & Potestas possit super prædictis procedere per inquisitionem, accusationem, denunciationem, vel alio modo, ut sibi placuerit, & dictas pœnas exigere de facto, postque sibi constiterit de delicto, & maleficio sine condemnatione, vel alia probatione sententiæ, & quia de prædictis, & quolibet prædictorum, quibus possit denuntiare, & accusare, & habeat medietatem banni denuntiator, sive accusator, & ejus nomen sit secretum, & quod Potestas intra XV. sui Regiminis teneatur facere eligi duos homines, qui debeant denuntiare, & eligantur per Capitaneum Parochiarum, & dicti denunciatores sic electi habeant medietatem banni, & credatur Sacramento denuntiatorum.

EX ADDITIONIBUS.

De homicidiis, & homicidiariis puniendis.

STatuimus, & ordinamus, quod si aliquis aliquod homicidium fecerit in Civitate Auximi, vel ejus districtu, sive comitatu, siquidem in fortiam nostri Communis, vel Potestatis nostræ Civitatis, vel ejus Curiæ pervenerit decapitari debeat absque aliqua confiscatione bonorum. Salvo quod si proditorie aliquod homicidium fecerit non obstante decapitatione omnia sua bona mobilia, & immobilia nostro Communi confiscentur, & applicentur, & hoc legitime constabit Judici proditorie commissum fuisse, & confiscata, & applicata sint ipso facto. Si non in fortiam nostri Communis Potestatis, sive ejus Curiæ non pervenerit, ponatur, & poni debeat in perpetuo banno capitis de Civitate, & Comitatu Auximi, & in ipsa capitis amputatione condemnari, & bona ejus mobilia, & immobilia debeant publicari, & confiscari Communi Auximi, salvo filiis, & nepotibus talis homicidæ legitima debita jure naturæ eis, & salvo jure dotali, cuilibet competenti, & omni jure aliis creditoribus competenti, & legitime probantibus, & ostendentibus se debere habere, & recipere a tali homicida, & hoc habeat locum in omnibus Capitulis in præsenti Capitulo contentis, & nominatis. Hoc tamen penitus reservato, quod si contractus aliquis factus foret infra annum, exceptis contractibus dotalibus a die commissi homicidii computandum in fraudem Communis factus fore putetur, & in defensione talium rerum venditarum, vel obligatarum contractus his nullatenus admittatur, & mandatores, & fieri facientes talia homicidia simili modo, & eadem pœna irremissibiliter puniatur. Volumus autem, quod præstans auxilium, consilium, & favorem alicui homicidæ ad aliquod homicidium committendum sive quibus auxilio, consilio, & favore dictum homicidium committi non posset, simili, & eadem pœna puniatur. Sin autem sine dictis auxilio, consilio, & favore homicidium committi posset talis præstans in centum flor. auri puniatur,

&

& condemnetur, remisso sibi beneficio confessionis, & sabucianis, & hoc si legitime probatum fuerit dictum homicidium committi potuisse fortuitu, consilio, & favore. Adjicimus autem huic Statuto, quod si aliquis Forensis, & habitator Civitatis Auximi aliquem Civem nostrum interfecerit, vel occiderit, capite puniatur omnibus suis bonis mobilibus, & immobilibus confiscatis publicatis, & nostro Communi applicandis, salva filiis, & nepotibus debita jura naturae, & hoc si in fortiam nostri Communis pervenerit, si autem in fortiam nostri Communis non pervenerit, volumus, quod perpetuo banniatur, & capite condemnetur omnibus suis bonis mobilibus, & immobilibus confiscatis, & publicatis, & nostro Communi applicandis debita jura natura ipsius filiis, filiabus, nepotibus, & neptibus reservata. Et ad dubitationem tollendam, qui dicantur, & proprie Cives Auximani appellentur declaramus, & dicimus, quod illi sint Cives, & esse intelligantur, & debeant, qui originaliter sunt, vel fuerint de nostra Civitate Auximana, & etiam omnes illi intelligantur esse Cives quoad praesens Statutum, & quoad suprascripta, qui X. annos in nostra Civitate steterunt, sive habitaverint familiariter continuo, & onera, & factiones, & Collectas in dicta Civitate fecerunt, & substinuerunt, & etiam intelligantur esse Cives omnes, qui fuerunt recepti in Cives per Consilium, vel Sindicum Communis Auximi, & hoc non obstante tempore decennali suprascripto. Addimus huic Statuto insuper, quod qui veneno aliquem occiderit, vel alio modo suffocaverit, talia sic faciens, capite puniatur, confiscatis ipsius bonorum omnium dominio indistincte, & hoc quia magis delinquit, qui veneno occidit, quam qui gladio interficit, vel alia majori poena, prout judicanti videbitur convenire.

De Assassinis, & proditoribus, & receptatoribus ipsorum puniendis.

STatuimus, & ordinamus, quod si aliquis fuerit assassinus, vel proditor Civitatis Auximi Castrorum, Villarum, seu aliquarum fortillitiarum nostrae Civitatis districtus, vel Comitatus, vel etiam assassinus, & proditor Potestatis Auximi, sive Vicarii, vel aliquorum aliorum officialium, vel aliquorum nostrorum hominum, & Civium, vel aliorum, vel aggressor stratarum ad eandem atque per Civitatem Auximi pertransitus fuerit suspendatur ita, & taliter, quod sine aliqua remissione moriatur. Et hoc si in fortiam nostri Communis non pervenerit, & capi non poterit perpetuo banno provinciae Civitatis Comitatus, & districtus Auximi subjaceat, & condemnetur sine spe aliqua fustigationis faciendae. Et omnia sua bona mobilia, & immobilia, jura, & actiones publicentur, & confiscentur, & in nostro Communi deveniant, salvo debita jura natura filiis, & nepotibus, quibus debetur. Et si in talibus bonis omnibus essent aliqui Creditores, vel aliquid recipere debentes eis ex dictis bonis solvatur, & satisfiat pro habitis primo legitimis, & plenis probationibus debito, & isto casu uxor talis ex banditi, sive condemnati loco Creditoris intelligatur, & habeatur in dote.

Adjicimus huic Statuto, quod nulla persona cujuscumque conditionis existat tali bannito, sive condemnato aliquo tempore, vel alio modo praestet, vel inferat auxilium, consilium, & favorem publice, vel private poena, & banno cuilibet contrafacienti in aliquo praedictorum, & qualibet vice L. flor. auri nostro Communi applicandorum. Et si aliquis scienter aliquem ex dictis assassinis, & proditoribus in domibus, vel possessionibus suis, vel in quibus habitat receptaverit, vel alio modo retinuerit in Civitate, Comitatu, vel districtu Auximi in centum flor. auri nostro Communi condemnetur, & puniatur, quam poenam si intra quindecim dies a die condemnationis, vel sententiae numerandos, & computandos non solverit eidem manus, dextera vel alia, si dexteram non habuerit, amputetur. Adjicimus etiam, quod si in fortiam nostri Communis, vel nostrorum Officialium pervenerit non obstante poena criminali nihilominus in dimidia omnium suorum bonorum teneatur absolute, & nostro Communi condemnetur. Sin autem filios, vel nepotes non habuerit omnia sua bona nostro Communi publicentur, & applicentur salvo jure cuilibet competenti pro dotibus, vel aliis creditis.

De

De pœna fabricantium, seu fabricari, & fieri mandantium falsum Instrumentum, & ipso in Judicio utentium.

STatuimus, & ordinamus, quod si quis scripserit, vel fecerit, vel fabricaverit, seu fieri, vel fabricari, vel scribi fecerit aliquod falsum publicum Instrumentum, manus dextera ei amputetur, nec valeat alterius Notarii officium in Civitate, Comitatu, sive districtu Auximi exercere. Si vero Instrumentum alicujus, vel suo proprio aliquid addiderit, vel cancellaverit, vel immiserit, vel destraxerit falso puniatur, & in centum flor. auri nostro Comuni condemnetur, quos si intra decem dies non solverit a die sententiæ, sive condemnationis de eo factæ, manus dextra eidem amputetur, & eadem pœna puniatur, qui aliquod prædictorum fecerit, seu scripserit in libris, seu prothocollis alicujus Notarii defuncti, & in quolibet prædictorum casuum delinquens in prædictis, vel aliquo prædictorum mitretur, & stet cum mitria in capite ante tribunal toto tempore, quo legetur sententia, sive condemnatio, & postea pingatur in Palatio Domini Potestatis, ubi jura redduntur. Et talem figuram sic pictam, & continentem nomen delinquentis, & delictum nullus audeat devastare pœna cuilibet ipsorum viginti flor. auri nostro Comuni applicandorum. Qui vero usus fuerit falsa moneta, & ipsam expendi scienter fecerit, sive expendiderit pœna L. flor. auri condemnetur, & hoc si expendiderit falsam monetam a sex. sol. den. super. Si vero quis expendiderit falsam monetam a sex. sol. den. parvorum infra scienter, vel expendi fecerit in XXV. flor. auri condemnetur, & puniatur. Si quis vero monetam aliquam auream vel argenteam, vel alterius . . . . tonsoderit, vel limaverit, sive tondi, vel limari fecerit circa dictam monetam diminuendi, si moneta aurea fuerit in L. flor. auri pro qualibet moneta aurea condemnetur, & puniatur. Si vero argentea in XXV. flor. auri pro qualibet moneta argentea condemnetur, & puniatur. Insuper addimus, quod Instrumentum publicum falsum, & falso modo scriptum, cancellatum, vel in aliqua parte sui abolitum, vel diminutum, vel etiam cui fecerit aliquid adjunctum modis, & formis, quibus supra dictum est, sit ipso jure, & esse intelligatur nullum, & nullius efficaciæ, vel momenti, & valoris, & idem in protocollis, vel aliis quibuslibet scripturis publicis, vel privatis sit, & esse intelligatur, nec aliquo modo in judicio, vel extra producantur, vel allegentur scienter pœna sibi producenti, seu allegenti centum flor. auri nostro Comuni confiscandorum. Quam pœnam si intra quindecim dies a die sententiæ latæ numerando non solverit, una sibi manus amputetur, & nihilominus pars contra quam hoc producitur nullo modo lædatur, nec aliquam læsionem patiatur, sed illæsa remaneat, & ipsam illæsam sic producens servare, & defendere teneatur, & ad expensas reficiendas, & interesse teneatur, & condemnetur.

De Adulteris, & Adulterantibus, & Fornicantibus, vel aliud crimen Carnis committentibus, vel attentantibus committere, & abductione mulierum.

STatuimus, & ordinamus, quod si quis per vim, & violentiam habuerit agere cum aliqua muliere nupta, & eam carnaliter cognoverit adulterium committendo si bonæ conditionis, famæ, & honestæ vitæ fuerit, tunc talis adulterans si in fortiam nostri Comunis pervenerit, capite puniatur, & mulier nulla pœna puniatur. Et intelligatur bonæ famæ omnis mulier, de qua contrarium legitime non probetur. Si vero talis adulterans in fortiam nostri Comunis non pervenerit perpetuo banno capitis ponatur, & condamnetur forma supradicta, & nihilominus in centum flor. auri nostro Comuni condemnetur. Si vero talis committens adulterium cum muliere bonæ famæ, si in domo ipsius mulieris, ea volente in centum flor. auri condemnetur, quam pœnam si non solverit, intra XV. dies numerandos a die condemnationis, dicto ipso facto manus dextera sibi amputetur. Si vero in domo ipsius adulterium committentis cum dicta muliere, &

ea volente, vel aliàs tunc talis adulterans in XXV flor. auri condemnetur, & in defectu dotium talium dicta mulier puniatur, & recludatur in quodam Monasterio, & ibi per annum stet, & moretur, & ultra ad petitionem viri sui, & nihilominus propter ejus crimen dotes suas ipsa amittat, & ipsis vir ejus lucretur. Et ad hoc Judex nostri Communis teneatur, & debeat prædictam Mulierem marito suo in dotibus condemnare. Si vero talis mulier, cum qua adulterium committeretur esset nupta malæ famæ, & inhonestæ vitæ non tamen quæstum palam faciens corporis sui, qui adulterium cum tali muliere commiserit ea contradicente, & non patiente, capite puniatur, & hoc si in domo ipsius mariti, vel mulieris. Si vero cum dicta muliere & ea volente, quis adulterium commiserit, talis committens, sive adulterans in X flor. auri condemnetur nulla habita distinctione de loco, & adulteram per Civitatem Anconæ per loca publica fustigetur, & nihilominus in amissione dotis applicandæ viro suo condemnetur. Et si mulier non nupta fuerit, sed si domicella, sive virgo fuerit, quamvis per vim, & violentiam, qui eam carnaliter cognoverit si bonæ conditionis, honestæ vitæ, & famæ fuit, talis adulterans capite puniatur, salvo quod si ipsa mulier ipsum in suum virum proximiore consanguineorum ipsius domicellæ consentientes accipere voluerit si in Civitate Anconæ consanguineorum habuerit, & si non habuerit etiam sine consensu alicujus proximiore, talis vero delinquens in 50 flor. auri nostro Communi condemnetur, & nulla alia pena puniatur, salvo ad petitionem talis mulieris adulterans eam dotare teneatur secundum conditionem, & qualitatem ipsorum . . . mulieris, & adulterantis. Si vero aliquis habuerit agere cum aliqua domicella, seu virgine, ea volente, & consentiente in domo Patris, vel Matris, seu habitationis ipsius virginis, talis adulterans, sive stuprans in centum flor. auri nostro Communi applican. condemnetur, quam penam si non solverit intra decem dies numerandos a die latæ sententiæ, manus dextra sibi amputetur. Si vero dicta virgo causa libidinis accesserit ad domum habitationis talis viri, & ibi volens ab eo fuerit cognita, & violata cognoscens eam mitius puniatur arbitrio potestatis, seu Vicarii, ejus tamen pena non possit excedere XXV ff den. Et si bonæ conditionis, & famæ, & honestæ vitæ, dicta virgo, seu domicella fuerit bonæ nationis, & consanguineis suis pene, & recludi debeat in quodam honesto loco nostræ Civitatis pro castigatione carnis, prout proximiores dictæ mulieris duxerint convenire, & pro mensibus ad beneplacitum consanguineorum ipsius mulieris, & nihilominus nostro Communi in L. flor. auri nomine teneatur, & condemnetur. Et si vilis vitæ, & abjectæ conditionis fuerit ... debeat per Civitatem Anconæ per loca publica, & consueta, & in quodam loco honesto per annum puniatur, & includatur. Si autem virgo, seu domicella non fuerit, nec virum habuerit, vel etiam & malæ vitæ, & abjectæ conditionis fuerit, qui eam cognoverit ea volente consentiente, & patiente in X ff den. puniatur. Et si per vim, & violentiam eam cognoverit in XXV flor. auri puniatur, & condemnetur, & hoc si quæstum sui corporis faceret non ita palam. Si vero non faceret quæstum malæ conditionis, famæ, & inhonestæ vitæ capite puniatur talis per vim ipsam adulterans. Si vero aliquis cognoverit viduam bonæ conditionis, famæ, & honestæ vitæ ea volente in L. flor. auri puniatur, & hoc si ad domum ipsius mulieris accesserit, & ibi ea volente ipsam cognoverit, & ipsa mulier in XXV flor. nostro Communi condemnetur. Si vero ipsa mulier causa libidinis ad domum habitationis talis viri accesserit, & ibi volens ab eo fuerit carnaliter cognita, licet videatur bonæ conditionis, talis sic fornicans in X flor. auri nostro Communi condemnetur, & in tantumdem dicta mulier sic fornicans nostro Communi condemnetur, salvis statutis obstantis. Et si Monialem, quæ in aliquo monasterio, sive loco Religioso Deo dedicata reclusa fuerit, aliquis cognoverit, ea volente, vel nolente capite puniatur. Et si religiosam non tamen in aliquo religioso loco reclusam quis per vim cognoverit pena capitis puniatur, si ea volente in L. flor. auri nostro Communi applicandis mulctetur, & condemnetur. Si quis aliquam Monialem stuprare, violare, fornicari, vel adulterari attentaverit in L. flor. auri condemnetur. Et ad declarationem, qui intelligantur esse actus libidinis propter quos talis sic fuisse attentans licet non perfecerit, & tamen puni-

tur

tur, ut est dictum supra sub eo, si fuerit in domo ipsius mulieris, vel alibi in loco habili ad tale delictum committendum, & eidem pannos elevando, vel ipsam abbracciando, vel amplectendo, vel in terram proiiciendo, sive ipsam osculando contra ipsius voluntatem, vel tenere eam stando, vel ipsam exclamando, vel alia verisimilia ad dictum actum libidinis faciendo, vel alio modo ipsam capiendo contra ipsius voluntatem in qualibet Capitulo supradicto predicta pena L. flor. puniatur. Si vero fuerit talis vite, & abiecte conditionis, talis attentans facere, sive adulterare, licet non perfecerit, tamen ad aliquem actum pervenerit, tunc talis sic facere attentans in XXV. ll. den. condemnetur, & hoc si questum sui corporis palam non fecerit. Si questum palam sui corporis fecerit, & aliis attentans facere, licet non perfecerit, tamen ad aliquem actum pervenerit si contra ipsius voluntatem nullatenus puniatur. Et si contigerit aliquem mulierem aliquam bone conditionis, fame, & honeste vite extra Civitatem Auximi subducere, & secum ducere blanditiis, vel verbis subductivis, vel alio modo, tunc talis sic faciens, sive subducens capite puniatur, & talis mulier si fuerit de Civitate, districtu, sive Comitatu Auximi, & consenserit, tunc ipsa mulier in simili pena condemnetur, & mulctetur. Si vero ea nolente nullo modo puniatur, sed potius sit impune. Si vero attentans facere, sive eam subducere, & non perfecerit in L. flor. auri puniatur, & ipsa pena supradicta . ea volente puniatur. Et talis mulier vilis conditionis, & abiecte vite non tamen questum sui corporis palam faciens per aliquem fuerit subducta, talis eam subducens, vel attentans eam subducere in L. flor. auri puniatur, ipsa vero nullo modo puniatur. Subducens vero, vel attentans subducere mulierem aliquam questum palam sui corporis facientem, & publice prostitutam si contra ipsius voluntatem in X. ll. den. puniatur. Ea vero volente ad penam aliquam nullatenus puniatur. Si vero aliquis aliquem puerum, vel aliquam puellam turpi modo stupraverit, sive sodomitaverit, vel aliud quid inhonestum contra naturam commiserit contra predictos, talis sic stuprans, sodomitans sive attentans stuprare, vel sodomitare, igne comburatur, & condemnetur ita, & taliter, quod anima a corpore separetur. Patiens vero sic stuprari, vel sodomitari si maior X. annis cum dimidio, & cum consensu, voluntate, & patientia ipsius simili pena, qua supra agens puniatur. Si vero contra ipsius voluntatem, & legitime apparuerit aliquo modo exclamando, vel simile faciendo non puniatur, sed potius sit impunis. Et a decem annis cum dimidio infra sive sit puer, vel puella nullatenus puniatur. Si vero aliquis Christianus aliquam Iudeam carnaliter cognoverit, si contra ipsius Iudee voluntatem igne crematur, & comburatur. Si vero ea volente, & consentiente talis sic faciens & Iudeam carnaliter cognoscens capite puniatur, & ipsa Iudea patiens se stuprari idest carnaliter cognosci igne crematur, & comburatur. Et idem e converso si Christiana cum Iudeo, & Iudeus cum Christiana ad invicem cognoverint predicto, & simili modo tractetur, & puniatur. Si vero aliquis habuerit agere ipso turpiter modo, & inhonesto, sive indebito modo cum aliquo animali irrationali comburatur, & concremetur, & simili pena, & eodem modo animal, cum quo agere habuit comburatur, & concremetur una cum eo. Et hoc si perfecerit, sive attentaverit facere, & non perfecerit pena supradicta nihilominus teneatur. Si vero habuit agere cum filia, matre vel alia consanguinea in tertio gradu, & stupraverit ea volente, vel invita capite puniatur, & nihilominus in centum flor. auri dicto Communi mulctetur, & condemnetur. Ipsa vero si consenserit, & passa fuerit se stuprari igne comburatur, & nihilominus in centum flor. auri dicto Communi condemnetur, ea vero non patiente, sed contradicente, nullatenus teneatur, sed omnino sit impunis. Si vero aliquis, vel aliqua aliquod lenocinium ad aliquem supredicta committentem vel aliquod predictorum, igne comburatur, & concremetur, & hoc si in supradictis casibus, in quibus pena corporalis imponitur lenocinium commiserit. In aliis vero, in quibus pena corporalis non imponitur, sed pecuniaria, tunc ipse, vel ipsa lenocinium committens, simili pena puniatur, qua [illegible] vel lenocinantes puniuntur, & hoc habeat locum sive dictum lenocinium fuerit perfectum, & consummatum, sive fuerit attentatum facere, vel perficere, sive non. Et predicta locum habeant non obstante Statuto posito sub

Rubri-

Rubrica de pecuniali pœna adulterii, & fornicationis. Adjicimus huic Statuto, quod nulla mulier publice quæstum sui corporis faciens possit habitare, vel stare in aliqua honesta contrata, sive vicinia pœna XXV. ff. de . . . sine aliqua solemnitate exigenda, quem si non solverit intra quintam diem a die præcepti facti de solvendo dictam pœnam fustigetur per totam Civitatem, & in dicta contrata de cætero non redeat, & si redierit auricula, & nasus sibi amputetur, & ad probandam mulierem esse malæ famæ, & publice quæstum facere sui corporis sufficiant Sacramenta accusantis cum probatione duorum Testium testificantium de fama questus dictæ mulieris.

CLASSIS II.

Aedificationes Castrorum: Possessiones oppidorum adprehensæ: Juramenta Fidelitatis.

NOBILISSIMO. ET
PRAECLARISSIMO. VIRO
MARCHIONI. THEODORO
ALEXANDRO. TRIVVLTIO
MEDIOLANIENSI. OMNI
VM. LITERARVM. STV
DIIS. ORNATISSIMO. DO
CTORVMQ. HOMINVM. PA
TRONO. SINGVLARI.
FRANCISCVS. ANTONI
VS. ZACHARIAS. SOC. I
SECVNDAM. HANC. VETE
RVM. MONVMENTORVM
CLASSEM. DEDICAT. CON
SECRATQ. OPTIME. DE.
SE. MERITO.

I.

Licentia ædificandi Castrum data ab Episcopo Trachia, ex Archivo Pist. Capituli.

EXemplum. In Christi nomine, Notitia brevis pro modernis, & futuris temporibus securitatis ac firmitatis ad memoriam habendam, vel retinendam, qualiter factum est in Palatio Episcopi Civitatis Pistorie presentia bonorum hominum, quorum nomina inferius scripta ponuntur.

Tracia Dei gratia Sancte Pistoriensis Ecclesie venerabilis Episcopus communicato consilio Homodei ejusdem Ecclesie reverendi Archipresbiteri, & prepositi, & cæterorum Canonicorum, & aliorum bonorum hominum tam Clericorum, quam Laicorum, consensum, & licentiam dedit Gerardo venerando presbitero, & Rectori Ecclesiæ Sancte Marie de Vaningo, ut ædificaret Castellum in Colle

 Sanctæ

Sanctæ Mariæ, qui dicitur Serra, & est in territorio, & Episcopatu, necnon comitatu Pistorio, ad honorem, & utilitatem Pistoriensis Ecclesiæ, & totius Civitatis. Item consensit, & licentiam dedit eidem Presbytero, ut ædificaret in prædicto Colle Ecclesiam ad honorem Dei, & Sanctorum Apostolorum Philippi, & Jacopi, & decrevit, atque constituit, ut memorata Ecclesia & Castrum semper sit in defensione, & tutela Ecclesiæ S. Zenonis, & ut ipsa Ecclesia nulli alii Ecclesiæ, nec ulli personæ sit subjecta jure patronatus, nec alio jure, nisi supradictæ Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, & sit in potestate Rectorum ejusdem Ecclesiæ Sanctæ Mariæ eam semper officiandi, & officiare faciendi, & regendi, gubernandi, & administrandi, salvis tamen omnibus ufitis, & rationibus, quas Baptismalis Ecclesiæ S. Michaelis de Calloria habet in hominibus habitantibus in supradicto Colle de suis Parrocchianis, ut qui in antea de suis Parrocchianis in prædicto colle habitabunt. Et tamen per omnem annum in Mense decembris Rectores Ecclesiæ Sanctæ Mariæ pro comandisia reddere debeant de prædicto colle, & castro Rectoribus Ecclesiæ S. Zenonis, aut eorum certo Misso soldos quinque bonorum denariorum Lucensium, & non amplius. Quod si Rectores Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, ut dictum est, eis præscriptam comandisiam non dederint, & non persolverint, debeant componere, & dare pœnam Cameræ Pistoriensis Episcopi bonorum denariorum Lucensium libras quadraginta, Et insuper regimen Ecclesiæ supradicti Castri perdere debeant, Si vero Rectores Ecclesiæ S. Zenonis aliquo ingenio Ecclesiam de præfato colle de regimine rectorum supradictæ Ecclesiæ S. Mariæ tollere voluerint, tunc debeant componere, & dare pœnam sexaginta marcharum optimi argenti, medietatem Cameræ Domini Apostolici, & medietatem rectoribus Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, salva tamen in omnibus obedientia, reverentia, & dignitate Pistoriensis Ecclesiæ S. Zenonis.

Hoc autem factum est petitione Gualfredocci quondam Sconsilati, & Malacalci quondam Bellini, & Ferletti quondam Guidonis de Vergiola, & Signoretti quondam Tedaldi de Celle, & Paris fuit Ardiccionis Villani, & Gisberti quondam Collinarre, & Arlotti filii Belisasi, & Ulimbardi quondam Guidotti, & aliorum plurium.

Signum manus supradicti Tracie venerabilis Episcopi, & præscripti Gerardi venerandi presbiteri, qui communiter, & insimul hoc breve fieri rogaverunt anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo quinquagesimo nono, decimo calendas Julii in dictione septima feliciter.

Ego Tracia Minister Pistoriensis Ecclesiæ hunc contractum fieri rogavi, & manu propria subscripsi

Ego Homodei Archipresbiter, & præpositus interfui consensi, & manu subscripsi.
Ego Ildibrandus presbiter Cantor interfui, consensi, & manu mea subscripsi.
Ego Guido Diaconus, & Canonicus consensi . . . consensi & manu mea subscripsi Ego Romaldus Subdiaconus, & Canonicus laudavi, & subscripsi. Ego Lanb. . . . Ego Gerardus presbiter hunc contractum fieri rogavi, & manu mea subscripsi.

Ego Dominicus Notarius, & Judex Sacri Palatii huic contractui interfui, & manu propria subscripsi

Arnaldus Notarius & Sacri Palatii Judex ibi fuit, & rogatu supradicti Episcopi, & supradicti Gerardi presbiteri hoc breve scripsit complevit, & dedit.

Ego Guido Judex Ordinarius atque Notarius Domini Imperatoris Friderigi autenticum autenticum vidi, & legi & prout melius potui, fideliter exemplavi.

I I.

Charta, qua Attonus de Macerata Civitati Auximanæ donatur a. 1198., ex libro rubro in Archivo Civitatis Auximanæ asservato.

IN Christi nomine anno ejusdem millesimo centesimo nonagesimo octavo tempore Domini Innocentii Summi Pontificis, & universalis Papæ Imperatore vacan-

te-

existente, & de mense Septembri indictione prima Auximi Civitate. Ego Attonus de Macerata filius quondam Attonis Tignosi juro atque promitto me meosque heredes perpetuo fore cives & habitatores Auximane Civitatis, & tractatores bona fide sine omni fraude honorem, & commodum Civitatis predicte, personas quoque, & res Civium ubique pro posse meo, atque defendere, & obedire Rectori, vel Rectoribus, qui pro tempore futuri erunt, ut alii cives item promitto vobis Auximanis, quod cum inimicis vestris nullam societatem, aut amicitiam contraham absque voluntate vestra. Preterea promitto in Civitate Auximana habitare duos menses per singulos annos ad voluntatem Rectorum, nisi Guerra Civitati supervenerit, quo guerre tempore in Civitate predicta continuo pro voluntate Rectorum habitare pollicemur hæc omnia promittimus observare per me, & meos heredes juramento corporaliter prestito, & sub pena ducentarum marcharum argenti vobis consulibus Auximanis Simoni Petri Johanni Bonijohannis, Palmerio Jacobi, & Bernardo Monaldi nomine universitatis Auximane firmiter spondemus. Solvendarum prefate universitati, Et nos prefati Consules pro nobis, nostrisque Successoribus in foro publico in concione omnibus Auximanis ibi astantibus, consentientibus promittimus tibi prefato Domino Attoni personam vestram, uxoris vestre, & filiorum vestrorum resque vestras, quas modo habetis, vel acquisituri estis, tibique bona fide, & sine omni fraude juvare, & conservare illesas contra omnes homines, sicut alios nostros cives. Et damus vobis domum juxta portam Antiquam Civitatis, & de foris & plateas communes & vineas, & terras omnes, sicut date fuerunt heredibus Landrini ubicumque insuper nullam collectam exigemus a vobis, vel a vestris heredibus in perpetuum. Preterea damus vobis licentiam & liberam facultatem emendi in districtu Auximi intus vel foris ita, quod capitula in hoc vobis nocere non possint. Quæ omnia sub jam dicta pena scilicet ducentarum Marcharum argenti simili modo vobis solvendarum rata servare spondemus.

Hoc actum est in foro publico in colloquio in presentia Pauli de Marina, Marci Rustici de Monte Lupone . . . . . nuns ad collum, Michaelis Judicis de Macerata, Valentis de Massarello, Carpitere, Rainaldini, & oliverii, & aliorum multorum

Ego Thomas Auximane Civitatis Notarius rogatu predictorum contrahentium scripsi, & complevi, & cancellavi fere 4.

I I I.

Instrumentum de jactis fundamentis Castri Montis Castilionis, ex libro Nicchio Opera S. Jacobi Pist. pag. 15.

IN Christi nomine amen. Anno dominice nativitatis 1248. Idibus Julii Indictione 13. VI actum in summitate montis Castilionis de Valle bisentii coram dominis Lanfrancho Infregilaste, & Ranerio Spectaregis, & Guidone Sigibaldi, & aliis, tenore huius publici instrumenti pateat universis, quod Dominus Jacobus Omobonj Judex Comunis Pistoriensis, & tunc Vicarius Domini Ugonis de Castello potestatis Pistoriensis, & tanquam Vicarius dicte Potestatis, & vice & nomine dicte Potestatis pro Comuni Pistor. volens dictum locum, scilicet Montecastilionis incastellare, & castrum noviter hedificare pro iam dicto Comuni Pistor., Dei omnipotentis, & Beati Jacobi Apostoli nomine invocato, accipiens marram suis propriis manibus cepit fodere de terra ipsius loci, dicens pro Comuni Pistoriensi ego in nomine Domini & beati Jacobi Apostoli incipio edificare castrum montis Castilionis.

Ego Clarius Notarius predictis, dum agerentur, interfui, & scripsi, & publicavi.

I V.

Charta apprehensa corporalis possessionis Castri Carmignani, & Comunis Castellinæ Vallis Arni nomine Civitatis Pistoriensis ex libro Nicchio Operæ S. Jacobi pag. 61.

IN Christi nomine amen. Sit omnibus manifestum per seriem hujus publici Instrumenti, quod Palezinus Bonurbani nuntius, & Sindicus Comunis Pistor. ad hoc specialiter ab ipso Comuni Pist. constitutus, ut de ipso Sindacatu continetur in carta facta manu Ser Lippi domini Bonaguide Notarius, in presentia mei Notarii, & testium subscriptorum sindicario, & procuratorio nomine pro ipso Comuni Pistor. & vice, & nomine dicti Comunis intravit, & apprendit corporalem possessionem vel quasi Terre Comunis & hominum de Carmignano, & presentatis prius quibusdam litteris dicti Comunis pistor. ipsi Comuni & hominibus dicti Comuni de Carmignano precepit ipsi Comuni, & hominibus dicti Comunis, & terre publice & palam in ipso Comuni, quatinus infra terminum quinque dierum a die presentatarum predictarum litterarum transmictant, & transmictere procurent Sindicum cum sufficienti mandato, qui cum quatuor hominibus de melioribus dicti Comunis de Carmignano se representent in Civitate Pistoriensi ad firmandum, & faciendum fidelitatem Comuni Pistor., & ad omnia alia facienda, que in dictis literis continentur, de quibus omnibus & singulis dictus Palezinus Sindicus commisit, & mandavit mihi notario subscritto conficere publicum instrumentum. Acta fuerunt hec in dicta terra & Comuni de Carmignano in plebe dicti Comunis presentibus domino Lante Plebano de Carmignano, & Lippo Nuti, & Vanne Jacobi testibus ad hec vocatis, & rogatis sub anno Dominice Nativitatis MCCCXIIII. Indictione 13. die decima octava mensis decembris.

Ego Johannes Buonvassalli Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & Notarius predictis omnibus interfui, & rogatus scripsi, & publicavi.

Item eodem modo, & forma, ut supra, dictus Palexinus Sindicus sindicatorio nomine dicti Comunis pistor. intravit, & adprendit corporalem possessionem vel quasi Terre Communis & hominum de Castellina Vallis Arnis, & precepit, & fecit, ut supra. Actum in dicta terra & Castro, presentibus presbitero Dato Rectore Ecclesie de Sancto Donato, & Vanne Nuti, & Lippo Nuti testibus ad hec vocatis, & rogatis sub anno, & Indictione suprascriptis die XIX mensis decembris.

Ego Johannes Buonvassalli Imperiali auctoritate Judex Ordinarius & Notarius predictis omnibus interfui, rogatus scripsi & publicavi.

V.

Charta adprehensæ possessionis Communis Artimini nomine Pistoriensium.

IN Christi nomine amen. Sit omnibus manifestum per seriem hujus publici Instrumenti, quod Palexinus Bonuterii nuntius & Sindicus Comunis Pistor. ad hoc specialiter ab ipso Comuni Pistor. constitutus, ut de ipso Sindacatu continetur in carta facta manu Ser Lippi Domini Bonaguide notarii, in presentia mei notarii, & testium infrascriptorum, sindacario & procuratorio nomine pro Comuni pistor., & vice & nomine dicti Comunis Pistor. intravit, & adprendit corporalem possessionem vel quasi Terre Comunis, & hominum de Artimino, & presentatis prius quibusdam litteris Comunis Pistor. ipsi Comuni & hominibus de Artimino precepit ipsi Comuni & hominibus dicti Comunis de Artimino publice & palam in ipso Comuni, quatinus infra terminum quinque dierum a die presentationis predictarum literarum transmittant, & transmittere procurent Sindicum cum sufficienti mandato, qui cum quatuor hominibus dicti Comunis de melioribus dicte Terre se representent in Civitate Pistor. ad firmandum, & faciendum

ciendum fidelitatem Comuni Pistor., & ad omnia alia facienda que in dictis literis continentur. De quibus omnibus & singulis dictus Sindicus commisit, & mandavit mihi Notario subscripto conficere publicum instrumentum. Acta fuerunt hec in dicta terra de Artimino in Palatio dicti Comunis presentibus presbitero Baronto Canonico Plebis de Artimino, & Lippo Nuti, & Ranerio Jacobi testibus ad hec vocatis & rogatis sub anno Dominice Nativitatis 1314. Indictione 13. die XX. mensis decembris.

V I.

Juramentum fidelitatis Episcopo Pistoriensi, ex Archivo Episcopi.

IN nomine Domini Amen. Hanc cartulam legentibus sit manifestum, quod Jacopus quondam Rodulfi de Castilione pro se & procuratorio nomine pro Torrisciano quondam Ugieri, & Rainerio & Soffredo . . . . quondam Cecchi, & pro Arrigo, & Cecchio quondam Amannati, a quibus habebat auctoritatem, & speciale mandatum, ut continetur in cartula manum Forostani Noctarii confecta, & pro filiis quondam Ser Vithalis consortibus suis jurarunt fidelitatem Dno Gratia Dei pistoriensi Episc. & ejus Catholicis subcessoribus, & ecclesie majori pistoriensis, secundum quod consueverunt jurare fideles dominis suis, salvis fidelitatibus factis Dominis Imperatori, & Lucano Episcopo. Hoc autem juramentum curporavit, & recepit Dnus Hermannus Plebanus de montecatino pro jam dicto Dno Episcopo, & incontinenti post hec dictus D. Plebanus pro jam dicto D. Episcopo investivit dictu Jacopum recipienti pro se, & jam dictis suis consortibus de dericto & consueto feudo, quod ipsi, & eorum Majores habuerunt, & tenuerunt ad Pistoriensi Episcopo, & Ecclesia que quidem acta sunt in dormitorio Canonice de Montecatino, presentibus rogatis testibus presbitero Jacopo Cannonico plebis de Montecatino, & Ghirardo Clerico dicte plebis, & Mainectto Orlandino Consule dicti Castri & baroncello . . . . anno Do. nativitatis 1204. Kal. Martii Indic. XII. VII.

Raynone Judex atque Not Donni Imperatoris Octonis scripsit, & in publicum redegit.

V I I.

Juramentum Fidelitatis prastitum M. Gratia Dei electo Pistoriensi a Comitibus de Panico, ex Archivo Capituli.

IN Dei nomine amen. Anno a nativitate ejus millesimo dugentesimo vigesimo tertio Indictione undecima, die Veneris septimo mensis Aprilis. Ex hujus publici Instrumenti clareat lectione, quod nobilis vir Rainerius Comes de Panico pro se, & Fratre suo D. Ugholino præsente, & consentiente, & ore proprio parabolam dante, & super Animam suam, & prout inferius continetur, tacto libro corporaliter ad Sancta Dei Evangelia juravit fidelitatem Magistro Gratia Dei electo, & Ecclesiæ Pistoriensi, sicut Vasalli honorifici suo Domino facere debent . . . . . consilio vel facto, aut consensu, quod idem Dominus electus vitam perdat, aut membrum, aut suum honorem, neque capiatur vel detineatur mala captione, & quod jura & actiones & possessiones ipsius Domini electi, & Ecclesiæ Pistoriensis defendent, & manutenebunt contra omnes homines, salva fidelitate Imperatoris, & suorum anteriorum Dominorum, si habeant; & si audierint vel scieverint seu cognoverint, aut intellexerint, quod aliqua persona damnum, vel dedecus ipsius Domini electi, vel Ecclesiæ Pistoriensis faciat, vel tentet, aut facere, vel tentare disponat, aut jura, vel rationes, seu possessiones, & honorem auferat, aut minuere velit in persona vel rebus aliquibus eidem Domino electo, Ecclesiæ Pistoriensis quoquo modo spectantibus bona fide, & sine omni fraude prohibebunt, & distornabunt, & facient quod non fiat secundum posse suum, & si

si prohibere vel distornare non poterunt per se, vel per fidelem nuncium, bene, & sine fraude, quo melius poterunt, manifestabunt, etsi contigerit præfatum Dominum electum, vel Ecclesiam Pistoriensem aliqua possessione, vel quasi possessione privari, illam jurabunt recuperare secundum posse suum, & si consilium, & credentiam eis commiserit Breve, vel ore, si perpetuo eis injunxerint, perpetuo tenebunt, & si ad tempus imposuerit eis, usque ad completum illud tempus, illud consilium, vel credentiam, secreto tenebunt, ita quod nulli personæ vel loco manifestabunt, & si ab eis aliquando consilium petierit, sanius, & utilius, secundum quod crediderint, & sciverint, & dabunt sine dolo, & fraude. Qui D. Electus prædictam fidelitatem recepit, & ipsi Comites eam apud Panicum fecerunt, non ut fieret præjudicium sibi electo, vel Ecclesiæ Pistoriensi, quominus teneantur ipsi Comites facere & jurare fidelitatem successoribus d. D. Electi apud Pistorium, sed pro faciendo ei gratiam, & pro evitando laborem veniendi Pistorium pro dicta fidelitate facienda & ibidem incontinenti facta & præstita fidelitate, præfatus D. Electus per lignum, quod in sua tenebat manu, investivit præfatos Comites nomine Electi & honorifici Pheudi de suo recto Pheudo, ut habeant illud, & teneant, & recognoscant secundum Jus, & usum Pheudi ab ipso Domino Electo, & Ecclesia Pistoriensi. Actum apud Castrum de Panico solemniter præsentibus Magistro Boninsegna Archidiacono Florentino, & nobilibus viris Ranuccio, & Juliano Canonicis Pistoriensibus, Magistro Pelliceiario Archipresbitero Mantuano, D. Enrico Archidiacono Borgomense, D. Nicolao Præposito S. Prosperi de Castello, Arminulfo Notario de Montecliaro, & Cognosci q. Homodei Cive Pistoriense testibus ad hæc vocatis. Ego Bonavicinus sacri Palatii Notarius his interfui, rogatus, & scripsi.

V I I I.

Aliud juramentum fidelitatis, ex Archivo Episcopi Pist.

IN Christi nomine. amen. Venutus quondam Signoretti de Momigno juravit fidelitatem domino G. dei gratia Pistor. Episcopo & Ecclesie Pistor. libere & voluntarie tanquam suo domino speciali corporaliter ad sancta dei evangelia, prout inferius continetur, Ita quidem quod non erit in consilio, vel facto aut consensu, quod idem Dominus Episcopus vitam perdat, vel membrum, seu suum honorem, neque capiatur, vel detineatur mala captione, & quod jura & rationes, & possessiones ipsius domini, & Ecclesie pistor. defendet & manutenebit contra omnes homines, salva fidelitate Imperatoris, & si audiverit, vel sciverit, seu cognoverit, aut intellexerit, quod aliqua persona dampnum, vel dedecus ipsius Domini vel Ecclesie pistor. faciat, vel tentet, aut facere, vel tentare disponat, aut jura, vel rationes seu possessiones vel honorem auferat, vel minuat, aut auferre, vel minuere vellet in persona, vel rebus aliquibus eidem domino vel ecclesie Pistoriensis quoquo modo spectantibus bona fide, & sine omni fraude prohibebit, & distornabit, & faciet, quod non fiet, secundum posse suum. Et si prohibere, vel distornare non poterit per se vel per fidelem nuntium bona fide, & sine fraude quam citius potuerit, manifestabit. Et si contigerit predictum Episcopum, vel Ecclesiam Pistoriensem aliqua possessione vel quasi possessione privari, illam juvabit recuperare secundum posse suum. Et si consilium vel credentiam ei commiserit breve vel hore, secreto tenebit ita quod nulli persone vel loco manifestabit, nisi de ejus fuerit voluntate, & si ab eo aliquando consilium petierit, sanius, & utilius, secundum quod crediderit, & fuerit, ei dabitur sine dolo, & fraude. Qui predictus dominus Episcopus dictam fidelitatem recepit, & ibidem incontinenti investivit predictum Venutum de podhere, quod fuit quondam Iohannis filii Gualandi de Fagno, & quod podhere habet pro uxore, ut dicebat. Item insuper predictus Venutus juravit ad sancta dei Evangelia tacto libro corporaliter, juravit stare, & obedire, attendere, & observare omnia, & singula mandata, que sibi fecerit predictus dominus Episcopus aliquando per se, vel per suum

nuntium

nuntium, vel per litteras suas in Civitate Pistoriensi, vel in terra de Momigno, seu in aliis locis. Actum pistor. in palatio Episcopali 8. die in mense Julio anni domini 1223 Indictione 11.

Præsentibus Accurso quondam Clari Frederico quondam Brunetti Eugnussi quondam Uudidi & Campisano de Fagno testibus rogatis.

I X.

Protestatio Castaldi Civitatis Pistorii contra Episcopum Pistoriensem recipientem fidelitates, & comandamenta ab hominibus de Lamporecchio & Ortignano ex libro Crusium pag. 44.

IN Christi nomine anno ab ejus nativitate MCCXXIIII. Indictione XII. ex hac publica litterarum serie omnibus pateat, quod Rusticanus quondam Burgi Castaldus Civitatis Pistor. vice & nomine ipsius Civitatis, & Domini Alberti Cattanei Potestatis ipsius Civitatis dixit, & Protestatus fuit coram Domino Gratia Dei Venerabili pistor. Episcopo, qui tunc erat apud Castrum de Lamporecchio pro recipiendis fidelitatibus, & comandamentis ab hominibus ipsius Castri, & terræ de Lamporecchio & Ortignano presentibus Consulibus ipsius Castri de Lamporecchio, & presente magna parte ipsius Populi de Lamporecchio, qui ipsi homines facerent ipsas fidelitates, & comandamenta ipsi Domino Episcopo, salva jurisdictione, & ratione, & usu, & consuetudine, quam ibi vel in eis Civitas Pistoriensis habet, vel habere consuevit, & hanc protestationem fecit, ut dictum est, dictus Rusticanus Castaldus de mandato dicti domini Alberti Potestatis Civitatis Pistoriensis, ut dixit ipse Rusticanus, qui de ejus mandato hoc fecit. Actum apud Lamporecchium in ecclesia ipsius Castri in præsentia Domini Bicconi Judicis filii Aldimarigni, & domini Tommascini quondam Tedici de Pluvica, & Ferradi quondam Cicchi, & Ranuccii quondam Caccieguerre rogatorum testium

Ego Nicholaus Causidicus & Sedis Apostolice Notarius, nec non Imperialis aulæ Judex Ordinarius prefate protestationi a suprascripto Rusticano, ut supra legitur facte interfui, & hec omnia de ejus rogatu scripsi, & in publicam formam redegi &c.

X.

Juramentum fidelitatis a Saturnanensibus præstitum Episcopo Pistoriensi ex Episcop. Archivo.

IN Christi nomine amen. Ex hac publica Scriptura omnibus pateat evidenter, quod infrascripti, scilicet Dominus quondam Gratiani &c. (*Sequuntur nomina Saturnanensium*) de Saturnana iuraverunt ad sancta Dei Evangelia libro corporaliter tacto, ac fecerunt fidelitatem, & præceptum domino G. Dei gratia Pistoriensi Episcopo recipienti pro se, & Episcopi Pistoriensis, & suis Catholicis Successoribus in omnibus, & singulis Capitulis fidelitatis eis declaratis, & attendere, & observare omnia & singula precepta ipsius Domini Episcopi, & suorum successorum Qui Dominus Episcopus dictos homines de omnibus bonis mobilibus, & immobilibus, que habent, & tenent, & in antea habituri sunt, in Saturnana, vel eius districtu, tamquam de feudo, quod ab eo, & Episcopo Pistoriensi tenetur investivit. Et ipsi ab eodem receperunt Actum apud Saturnanam in Claustro Plebis, presentibus testibus Federico quondam Brunetti, & Recurso quondam Clari, anno Domini 1230. Ind. 3. secundo nonas februarii.

Ego Bonaccursus sacri palatii notarius atque iudex ordinarius predictis interfui, & rogatus scripsi & publicavi.

X I.

Aliud Juramentum fidelitatis, ex Archivo Episcopii Pistoriensis.

IN Christi nomine amen. Ex hac publica Scriptura omnibus pateat manifeste, quod Melior quondam pedocchi, Stephanus filius panchetti, ventura quondam Pipini &c. de Fagno juraverunt ad S. Dei Evangelia libro corporaliter tacto, ac fecerunt preceptum, & fidelitatem Domino G. Dei gratia Pistoriensi Episcopo pro se, & Episcopio Pistor. & ejus Catholicis Successoribus recipienti in omnibus & singulis Capitulis fidelitatis eis declaratis, & attendere, & observare omnia & singula ejusdem Domini Episcopi, & suorum Successorum precepta. Qui Dominus Episcopus suprascriptus homines recipientes pro se ipsis, & eorum heredibus de omnibus bonis immobilibus, que habent & tenent, & in antea habituri sunt, in fagno vel ejus territorio tanquam de feudo, quod ab eo, & Episcopio Pistor. tenent, investivit, & ipsi ab eodem receperunt.

Acta sunt hec omnia in plebe S. Pancratii de Cellis presentibus testibus Accurso quondam Clari, Federico quondam Burnetti, & Castellano quondam Davitthelli Anno Dni 1230. Ind. 3. 2. ydus Februarii.

Ego Bonaccursius sacri palatii Notarius, atque Judex Ordinarius predictis interfui, & rogatus scripsi & publicavi.

X I I.

Aliud Juramentum fidelitatis ex Thesauro S. Jacobi.

IN Christi nomine Amen. Buonvassallus quondam Federighi Potestas Communis de Sambuca vice, & nomine Communis & Personarum de Sambuca de consensu, & voluntate infrascriptorum hominum dicti Communis, & Ubertus Benacomi, Adamus Venture, & Gratia Deus Benamati Consiliarii dicti Communis vice, & nomine ipsius Communis, & pro se ipsis, & Michelinus Martini, Benedictus Joannis, Jacobus Franceschi (a) Omnes predicti & eorum quilibet de Sambuca, & Javana districtus Sambuche asserentes sese esse fideles, & homines Domini Guidaloisti Dei gratia Episcopi Pistoriensis, & ejus Episcopii, & in ipsius Dominio immediate in criminalibus, & Civilibus subesse debere, congregati in ecclesia S. Stefani de Sambuca, propria & communi concordia, & voluntate dicto Domino Guidalosti Dei gratia Episcopo Pistoriensi recipienti, pro se suisque Successoribus & Episcopio Pistoriensi juraverunt, corporaliter tacto libro ad sancta Dei Evangelia, fidelitatem in hac forma, videlicet, quod ab hac hora in antea non erunt nec aliquis eorum erit in dicto, facto, tractu, & operibus, quod idem Dominus Episcopus, vel ejus Successores vitam perdant, vel membrum, vel capiantur mala captione, & quod omnia, que sciverint, & cognoverint pertinere ad ipsum Dominum Episcopum, & ejus Episcopatum defendent, & manutenebunt ad honorem, & bonum statum ipsius Domini Episcopi, & ejus Episcopii, & si intellexerint, audiverint, & cognoverint, quod aliquis velit subtrahere, & minuere jura, & honores, & reverentias ipsius Domini Episcopi, & eius Episcopii, opponent se taliter, quod non fiat, & quod eidem Domino Episcopo per se, & eorum nuntios, quam citius poterunt, revelabunt, & si dictus Dominus Episcopus per eos, vel eorum aliquos mittet, vel mitti faciat ad ipsum Dominum Episcopum, venient, nisi detinerentur impedimento legitimo, credentias, quas eis, vel eorum alteri dictus Dominus Episcopus, vel alius pro eo imposuerit, secreto tenebunt, & nulli pandent absque ipsius Domini Episcopi licentia, & mandato. Consilium, si quando eis, vel alicui eorum ipse Dominus Episcopus petierit, ei dabunt, prout viderint, & cognoverint esse sanius, & utilius ipsi Domino Episcopo, & eius Episcopio, bona fide

(a) *Sequuntur nomina Sacramentalium ad CXXX.*

fide, sine fraude. Hæc quidem Capitula, ut superius scriptum est, & alia omnia, quæ in aliis quibuscumque fidelitatis actibus continentur, in omnibus, & per omnia juraverunt prædicti omnes attendere, & observare bona fide, & sine fraude. Item prædicti omnes & eorum quilibet juraverunt ad sancta Dei Evangelia, corporaliter tacto libro attendere, & observare omnia & singula mandata dicti Domini Episcopi, & Nuntiorum ejus, quot, quanta, & qualia eis, vel eorum alicui quacumque occasione fecerint, vel fecerint fieri [illegible] eorum Domini. Acta sunt hæc in Ecclesia prædicta de Sambuca, [illegible] Domino Ugolino Plebano S. Quirici, Braccio quondam Domini Ugolini, [illegible] Presbytero Chiarito Rectore Ecclesiæ prædictæ testibus vocatis, & rogatis sub anno Domini a Nativitate MCCLVI. Indictione XV. IV Idus Novembris. Manfredinus Filius Ubertini Benamati de eodem loco juravit, corporaliter ad sancta Dei Evangelia, tacto libro, fidelitatem dicto D. Episcopo, & ipsius mandata servare eisdem modis & formis, ut prædicti juraverunt, præsentibus Michaele Philippi, & Domino Braccio Ugolini testibus. Præterea suprascripto anno Indictione, & mense Decembris Kalendis Decembris Pistorii in Palatio Episcopali, præsentibus Presbitero Verbaso Canonico Plebis de Massa Piscatoria, & Presbitero Serafaldo Rectore Ecclesiæ Sancti Sebastiani juraverunt fidelitatem dicto Domino Episcopo & ipsius mandata generaliter servare, ut prædicti alii superius juraverunt.

Ego Joannes filius quondam Gentilis Imperiali auctoritate Notarius his affui, & prædicta omnia rogatus fideliter scripsi, & publicavi.

Ego Lazarus olim filius Donati de Pistorio Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & notarius authenticum illud scriptum, & publicatum manibus suprascripti Johannis notarii, unde hoc exemplum a me scriptum est, inveni, vidi, & legi, & prout eius manuscriptum inveni, ita hic inde transcripsi, & fideliter exemplavi, nil addens, vel minuens, quod sensum mutet, vel variet intellectum.

XIII.

Aliud Juramentum fidelitatis, ex Archivo Operæ S. Jacobi.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi. Amen. Anno Dominicæ Nativitatis MCCLXVII. die IV mensis martii X. Indictione apud Pistorium existente Domino Clemente Romanæ, & universalis ecclesiæ Summo Pontifice. Notum sit præsentibus & futuris, quod ad honorem Domini nostri Jesu Christi, & sanctissime matris ejus beatissime Virginis Mariæ, & Domini Papæ & excellentissimi Domini Karoli Dei gratia Regis Siciliæ, & Dominæ Beatricis uxoris eius eadem gratia Reginæ Siciliæ, & heredum suorum. Dominus Cialdus de Cancellariis Potestas Pistor. Civitatis in pleno Consilio ejusdem Civitatis more solito congregato, voluntate ejusdem Consilii pro ipsius Universitatis nomine, & suo proprio nomine, & ipsius Consilii infrascriptis nomine dictæ Universitatis, & suo proprio juraverunt, & promiserunt Domino Ruberto de Laven Juris Professori, procuratori, & familiari Domini Regis prædicti nomine dicti Domini Regis, & Dominæ Reginæ, & heredum suorum, quod dicta Universitas, & ipsi, & heredes eorum erunt fideles dicto Domino Regi, & dictæ Dominæ Reginæ, & heredibus eorum, & quod ipsi personas eorum, & eorum bona defendent, & salvabunt suo posse contra omnes Universitates, & personas, excepto summo Pontifice, & Sancta Romana Ecclesia, & quod eorum damnum non quærent, nec facient, aut sustinebunt, sed prohibebunt suo posse, Et si non possunt prohibere, eis, vel suis certis nuntiis, quam cito poterunt, enuntiabunt. Item quod facient, omnibus Inimicis eorum in Tuscia vivam Guerram, & prædictos Dominum Regem, & Dominam Reginam, & heredes eorum, ac Gentes Domini Regis adjuvabunt contra Corradinum nepotem quondam Friderici olim Imperatoris Romanorum, & Gentem suam & contra omnes alios inimicos suos in Tuscia, salvis semper in omnibus, & per omnia mandatis Summi Pontificis, & dictæ Romanæ Ecclesiæ, & statuerunt Potestas dictæ Civitatis, & omnes Consilii, quod omnes

homines Civitatis ipsius, & ejus districtus tenentur, & debeant facere predictum Domino Regi, & Domine Regine & heredibus eorum dictum Sacramentum in manibus illorum, qui ad hoc statuentur per Potestatem Pistorii recipienti nomine predictorum Domini Regis, & Domine Regine, & heredum suorum. Versa vice dictus Dominus Robertus Procurator Domini Regis predicti habens potestatem a Domino Rege facit pactiones, & promissiones cum Pistoriensibus & aliis hominibus Tus[illegible] manum dicti Potestatis recipientis nomine Communis Pistorii, & homin[illegible] Civitatis, & districtus, quod Dominus Rex dictam Civitatem, & ho[illegible] ipsius Civitatis, & districtus, & eorum jura salvabit, & defendet ubique in terra, & in mari, sicut bonus Dominus debet salvare bonos fideles suos, exceptis illis, qui essent inobedientes Ecclesie, vel sibi, vel illis, quos Potestas & Commune Pistorii habebunt pro rebellibus suis, pro inimicis, & etiam exceptis illis, quos Capitaneus Guelforum, & Consilium Guelforum, vel major pars Consilii Guelforum dicent suos Inimicos hec omnia acta sunt salvis mandatis Summi Pontificis, & Sancte Romane Ecclesie. Nomina vero ipsorum Consiliariorum sunt hec Orlandinus Caccialoste, Jacobus Gherardi Becchindectius Adoptati, Guido Gonfalon .... Paganellus .... Guccius Domini Arrighi, Tuccius Domini Gherardecti, Berlinghectus Romei, Paulus Carrocie, Jacobus etc. etc. (a).

In quorum testimonium predictus Dominus Robertus nomine Domini Regis predicti, & dicte Domine Regine, & heredum suorum, & dictus Potestas & predicti Consiliarii nomine Civitatis Pistorii, & hominum dicte Civitatis & districtus preceperunt fieri publica instrumenta ejusdem tenoris sigillanda sigillo dicti Domini Roberti, & dicti Domini Potestatis, & dicte Civitatis Pistorii. Acta in Ecclesia majori dicte Civitatis, presentibus testibus vocatis, & rogatis Magistro Elya Canonico Bellunen, & nunc Capellano Domini Pape & Dno Ilforido Ugolino & Dno Fugenas, & Dno Bertio de Avenguont, & D. Galioctio de Lambertinis, & D. Arnaldo Grinda, militibus Domini Regis, & Magistro Matheo de Cajeta.

Ego Jacobus Averardi de Pistorio Imper. auct. Notarius, & tunc dicte Potestatis Pistoriensis Scriba publicus pro communi predictis omnibus & singulis affui, & mandato dicti Domini Roberti Potestatis, & Consilii, & omnia & singula scribens in publicam formam redegi.

Ego Franciskus filius Beoni Baldi de Pistorio Imperiali auctoritate Judex Ordinarius, atque Notarius predicta omnia inveni, vidi, & legi in actis, sive abreviaturis scriptis manu suprascripti Jacobi Averardi Notarii & hic inde transcripsi, & fideliter exemplavi de licentia & auctoritate mihi data, & concessa a Dno Gese .... de Burgho S. Sepulchri Judice, & Defensore Communis, & Populi Civitatis Pistorii, in Palatio dicti Communis, presentibus Lapo Baldi Froncovantis, & Ranaldo Ser Amadoris de Pistorio, testibus ad hec vocatis, & rogatis, sub Dominice Nativitatis Anno MCCCIX. Indict. VIII. die primo mensis Septembris.

X I V.

Cassatio Monitionum &c. contra Civitatem Pistorii, ex Libro Croceum, pag. 139.

IN Christi nomine amen. Omnibus hanc paginam inspecturis pateat evidenter quod magnificus & Venerabilis vir Dominus Rudolfus Imperialis Aule Cancellarius, & in Tuscia pro Serenissimo Domino Rudolfo Romanorum Rege semper augusto Vicarius generalis ad postulationem Foresi Baldi Sindici, & Ambaxiatoris Communis Pistor. cassavit, & irritavit, & revocavit monitionem, requisitiones, precepta, omnes, & omnia, & omnes processus factos, & facta contra Commune Pistor. occasione Sacramenti fidelitatis imperii petiti per ipsum Dominum Cancellarium a dicto Comuni Pistor., & repulsam dictum Comune Pistor. in

(a) *Sequuntur cetera nomina, que omittenda duximus.*

in eo statu, in quo erat ante dictas monitiones, requisitiones, precepta, & processus, & de speciali gratia concessit, & voluit, & promisit, atque convenit dicto Sindico, & Ambasciatori, pro dicto Comuni recipienti quod non coget dictum Comune Pistor. fidelitatem facere, vel Sacramentum fidelitatis imperii prestare, nec propterea contra dictum Commune procedat, nisi primo Comune Florentie per legitimum Sindicum fidelitatem faciat, vel concordaverit cum domino Imperatore vel cum dicto Domino Cancellario, vel nisi dominus Cancellarius prius procedat ad condempnationem contra Florentinos, vel nisi veniat Imperator in Tuscia, vel ejus potentia. Actum in Arce Sancti Aluiatie presentibus hijs rogatis testibus, scilicet honorabili viro Domino Johanne Preposito Turricensi, Domino Guidone de Suzzaria legum doctore, & egidio Notario quondam Donos Dei de Pistorio in anno Domini MCCLXXXII. indictione decima mensis Julii die Jovis decima sexta.

C. R. de Casamonibus de Roma Apostolice Sedis Notarius quia predictis interfui, predicta omnia scripsi & publicavi rogatus.

Ego Aldibrandinus filius Fuccii imperiali auctoritate Judex Ordinarius atque Notarius predictum autenticum, unde hoc exemplum scriptum est, vidi, & legi, & prout ibi inveni, ita hic inde transcripsi, & exemplavi nil addens, vel minuens, quod mutet sensum, vel variet intellectum, & ad majorem Rei evidentiam signum mee manus apposui de mandato, & voluntate domini Bonaccursi de Monticulo honorabilis Capitanei populi Pistor. & nunc gerentis supremum officium Potestarie Civitatis ejusdem & Antianorum Populi Pistor. stantis temporis sub Anno dominico a Nativitate MCCLXXXII. Indictione decima de mense augusti.

L.

Hugonis Ostiensis, & Velletrensis Episcopi preceptum Bononiensibus, & Pistoriensibus de pace inter se firmanda, ex libro censuum 182. t. conlatum cum exemplo scripto a. 1383. XXII Octobris, quod in Thesauro S. Jacobi servatur.

IN Christi nomine Amen. Cum Dominus Ugo Ostien. & Velletren. Episcopus mandasset Dominis Alberto Cappellano, & Roffredo notario Subdiaconibus Domini Pape, sicut continebatur in duobus publicis Instrumentis factis a Vechoso notario (a), ut recitarent, promulgarent, seu publicarent precepta, & mandata scripta, & sigillata sigillo ipsius Domini Episcopi Ostiensis ab eo ordinata, & tractata super questionibus, & discordiis, que vertebantur inter Bononienses, & Pistorienses, dictus Dominus Albertus dicti Domini Episcopi mandata ipsius sigillo impressa; coram me Bonaventura Notario, & in subscriptorum testium presentia, & coram Episcopo Viterbiensi afferuit, & Magister Roffredus

(a) Epistolas intelligit scriptas Reate in domo Donadei 1219. quarto nonas Octobris, presentibus Domino Leone titulo S. Crucis Cardinali, & Domino Enrico Domini Pape Subdiacono, & Lupo Archidiacono de Conca &c. quæ leguntur in libro *Censuum* pag. 108. Ibidem extat Bononiensis Potestatis Epistola ad Hugonem, quam injucundum non erit heic exscribere ex citato censuum libro pag. eadem 108. *Reverendissimo in Christo patri & Domino Ugo Dei gratia Episcopo Ostiensi & Velletrensi. Henricus Comes Bononie potestas promptum semper & fidele servitium cum commenda subiectione Paternitatem vestram, de qua plene confidimus, presentium tenore volumus non latere, quod Ambasciatores de melioribus & maioribus Civitatis nostre ad vos curavimus destinare, mandatum vestrum taliter adimplentes, quod die Mercurii sexto mensis Septembris, vel die Jovis sequenti ad vestram presentiam in prefixo loco Deo volente in ore proposito veniendi iter arripuere. Unde si ad statutam diem ad vos pervenire non possent, supplicamus benignitati vestre ut ne molestum feratis & ut non fiat contra mandatum vestrum, talem si placet, terminum prefigatis, ut ad vos in eo vel etiam ante valeant pervenire.*

(1) lege dus ea legenda (1) publicavit, & continuit, utrique sigillum alterius apponentes, que vero mandata & precepta hec sunt.

In nomine Domini amen. Nos Ugo miseratione divina Ostiensis, & Velletrensis Episcopus precipimus Ambaxiatoribus, & Procuratoribus Bonon. & toti populo Bononie auctoritate, qua funguntur ex debito nobis prestito juramento, quo nobis astricti tenentur, ut reddant, & servent veram & perpetuam pacem

(2) quam & securitatem verum prestent personis & rebus cum ea Cautione, & (2) Contractum [illegible] quam cum Procuratoribus & ambaxiatoribus Pistorien. & toti populo & Comuni Pist. [illegible] de omnibus discordiis, controversiis, guerris, dampnis, & offensionibus, que inter Bononienses ex una parte, & Pistor. ex alia

(3) alia parte (3) facte, vel date sunt occasione alicuius terre vel aliquarum terrarum,

(4) predictis & predictis (4) omnibus nullam guerram, nullam discordiam, nullam offensionem, vel [illegible] alio tempore faciant salvis omnibus aliis mandatis nostris inferius adnotatis, & similiter precipimus vobis ambaxiatoribus, & Procuratoribus Pistorien. & per vos toti populo Pist. auctoritate, qua funguntur ex debito nobis prestito juramento, quo nobis astricti tenentur, ut reddant, & servent veram & perpetuam pacem, & securitatem plenam prestent personis & rebus cum ea Cautione & contractu vestro, quam cum Ambaxiatoribus, & Procuratoribus Bonon. & toti populo, & Comuni Bononiensi, nominatim de omnibus

(5) [illegible] discordiis, controversiis, guerris (5), & dampnis, & offensionibus que inter vos Pistorienses ex una parte, & Bononienses ex altera parte, facte, vel date

(6) predictis sunt occasione alicuius terre, vel aliquarum terrarum, & predictis (6) omnibus nullam guerram, nullam discordiam, nullam offensionem, vel [illegible] alio tempore faciatis, salvis omnibus aliis mandatis nostris inferius annotatis. Item ad honorem Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. In primis Sambucam cum omnibus pertinentiis suis Episcopo, & Ecclesie Pist. libere dimittimus, ut quiete, & pacifice habeant, & teneant in perpetuum, sicut in privilegiis Romanorum Pontificum, & in aliis eorum autenticis continetur. Ambaxiatoribus autem, & Procuratoribus Bononiensibus precipimus, & toti populo Bononiensi auctoritate, qua funguntur ex debito nobis prestito juramento, quo nobis astricti tenentur, ut terras scilicet [illegible], Treppium, Torri[illegible], & Monte[illegible] cum pertinentiis suis Comuni Pist. libere dimittant, & de his omnibus nullam de cetero questionem, vel molestiam faciant, sive controversiam, salvo jure in omnibus, & per omnia Ecclesie Romane, & Imperii, & jure spirituali

(7) [illegible] Ecclesie Romane (7) & salvo jure in temporalibus Episcopi & Ecclesie Pistoriensis, & salvo jure aliorum quorumlibet personarum. Item precipimus vobis Ambaxiatoribus, & procuratoribus Pist. & per vos toti populo Pist. auctoritate, qua funguntur ex debito nobis prestito juramento, quo nobis astricti tenentur, ut omnia alia Castra, & Villas cum pertinentiis suis sita vel sunt in Episcopatu Bononiensi eisdem Bononiensibus libere dimittatis, & de his nullam de cetero questionem, vel molestiam, sive controversiam faciatis salvo jure in omnibus & per omnia Ecclesie Romane & Imperii & Ecclesie Bononiensis & Pistoriensis, si

(8) quod que (8) habet in temporalibus, & salvo jure aliorum quorumlibet personarum. Item autem Bononiensibus, & Pistoriensibus precipimus, salvo mandato nostro, quod supra [illegible] & [illegible] faciendis, vel non faciendis de novo nobis duximus

(9) [illegible] (9) reservandum. Item precipimus vobis procuratoribus & ambaxiatoribus Pistorien. & per vos toti populo Pistorien. auctoritate qua funguntur, & ex debito nobis prestito juramento, quo nobis astricti tenentur ut hominibus de Sambuca qui ob ea propter predictam guerram, & discordiam amiserunt possessiones, & bona sua prater restitutionem Castrorum, & Villarum restituatis, & ea permittatis eosdem pacifice possidere, salvo jure, & debitis aliquorum [illegible] Dominorum. Item precipimus & procuratoribus Bonon. & toti populo Bononiensi auctoritate qua funguntur, & ex debito nobis prestito juramento quo nobis astricti tenentur, ut hominibus, qui fuerunt habitatores Castrorum & Villarum, que & quas tenent, & ob eam propter eamdem guerram & discordiam amiserunt, possessiones, & bona sua prater restitutionem Castrorum &

(10) eos Villarum restituant, & eos (10) permittant eadem pacifice possidere, salvo jure &

& debitis obsequiis principalium Dominorum. Item precipimus Ambassiatoribus, & Procuratoribus, & toti populo Bonon., & Pist. auctoritate, qua fungimur, & ex debito nobis prestiti juramenti, quo nobis adstricti tenentur, ut faciant jurare Successores Potestatum, vel Consulum suarum Civitatum, qui pro tempore fuerint ad regimen eisdem Civitatibus assumpti servare predictam pacem, & mandata nostra supradicta, & hec ponant, vel poni faciant in statutis Communitatis Civitatum suarum, videlicet quod Rectores earumdem (1) Civitatum Potestates, vel Consules, qui pro tempore fuerint ut dictum est, jurent servare, & facere observari predictam pacem, & mandata nostra predicta, nec deleant hec de statutis suis, nec deleri faciant, ita quod dicta omnia maneant illibata omni tempore.

Aperta, recitata, promulgata, atque publicata sunt supradicta precepta, & mandata Domini Ostiensis Viterbii in Ecclesia S. Laurentii ejusdem Civitatis coram me subscripto Notario, & coram Potestate populi Viterbien. & subscriptis testibus. Anno ejusdem Nativitatis MCCXVIIII. temporibus Domini Honorii III. pape die XVI. Octubris Indictione VII. & coram Domino Johanne Capoccie Domini Pape Cappellano, Blasio Clerico dicti Domini Roffredi, Ugolino Salamonis Potestate Viterbien. (2) Berlicto Judice Civitatis jam dicte Bonianno Camerario Viterbien. Macchabeo Riccardo, Petro Bono, Johanne Cocci, Ugolino Burgundionis (3) Trattando Manigothii, Petro Stampe folie, Leone Cutte (4), Rainerio Benchi Civibus Vitterbien. & aliis multis, & populo presenti.

(1) [illegible]
(2) [illegible]
(3) [illegible]
(4) [illegible]

Ego Bonaventura Sancte Romane Ecclesie Notarius supradicta precepta, seu mandata mandato dictorum dominorum Alberti Domini pape cappellani, & Magistri Roffredi Domini pape Notarii publicavi.

I I.

Honorii III. preceptum Pistoriensibus, ut reddant Romane Ecclesie castra quedam, ex libro censuum p. 61. t.

HOnorius Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis potestati, & populo Pistoriensi salutem, & apostolicam benedictionem. Cum non dubitetis, quia nec dubitare potestis terram Comitisse Metildis ad Romanam Ecclesiam pertinere, quod etiam Carissimus in Christo filius noster Fridericus Romanorum Imperator semper Augustus, & Rex Sicilie recognoscens terram nobis restituit memoratam, indecens omnino est, quod castra quedam existentia de terra predicta, videlicet Fossatum, Torrem, & Monticellum detineatis auctoritate propria occupata. Nolentes ergo ut Civitas vestra, quam prerogativa quadam dilectionis amplectimur, contra se Romanam Ecclesiam provocet, & nos, ad quos pertinet tueri jus ipsius, experiatur iratos, quia potius cupientes vos, & Civitatem eamdem nostram, & Apostolice Sedis gratiam, que provehit, & exaltat devotos & humiles filios, uberius obtinere universitatem vestram monemus, & hortamur attente, per Apostolica scripta districte precipiendo mandantes quatinus usque ad festum Purificationis proximo venturum dilecto Filio Abbati de Septimo Floren. Dioc. Castra ipsa cum omnibus pertinentiis suis nostro & Ecclesie Romane nomine resignetis, vel saltim, si de iure vestro confiditis, procuratores vestros super hoc ad nostram presentiam transmittatis, & quia manifestum foret, si aliter ageretis, quod in nostro delectaremini gravamine, ac contemptu, Venerabili fratri nostro florentino nos noveritis injunxisse, ut vos ad alterum predictorum per Censuram Ecclesiasticam, appellatione remota, compellat. Datum Laterani II. Kalendas Januarij Pontificatus nostri anno sexto.

I I I.

Honorii III. litera a. 1222 Pisano Archiepiscopo, & Florentino Episcopo; in caussa Castrorum quorumdam, quæ Pistorienses detinebant, ex libro Censuum pag. 61. t.

HOnorius Episcopus servus servorum Dei venerabilibus fratribus Archiepiscopo Pisano, & Episcopo Florentino salutem & apostolicam benedictionem. Cum olim Potestati, & populo Pistoriensi dederimus in preceptis, ut Castra quedam, que fuere clare memorie Comitisse Matildis, ad romanam Ecclesiam pertinentia, videlicet Fossatum, Turrem, & Monticellum cum pertinentiis suis usque ad festum Purificationis proximo preteritum dilecto filio Abbati de Septimo Florentine Diocesis nostro nomine resignarent, vel si de iure confiderent, procuratores idoneos ad nostram curarent presentiam destinare, ipsi licet ad nos miserint idoneum responsalem, non tamen potuit de veritate constare ideoque caussam ipsam vobis duximus committendam. Fraternitati vestre per apostolica scripta mandantes quatinus eo non obstante, quod dilecto filio Archipresbitero Florentino causam commiseramus eamdem dilecto filio Johanne Monacho S. Marie de monte plano, quem Ecclesie Romane procuratorem statuimus, ac dilecto filio nobili viro Comite Alberto, qui a nobis castra ipsa recepit in feodum seu procuratore ipsius, nec non per vos ipsorum Pistoriensium ad vestram presentiam evocatis audiatis, que hinc in inde duxerint proponenda, & in negotio ipso usque ad sententiam diffinitivam appellatione postposita procedentes causam, si partes consenserint, fine debito decidatis, alioquin eamdem ad nos remittatis sufficienter instructam, prefigentes partibus terminum competentem, quo se nostro conspectui representent sententiam recepturi. Nos enim tam dicto procuratori Ecclesie Romane, quam ipsi Comiti, & procuratori eiusdem transigendi, vel paciscendi super predictis subtraximus potestatem. Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratia, odio, vel timore subtraxerint, per censuram Ecclesiasticam, appellatione cessante, cogatis veritati testimonium perhibere. Datum Laterani 17. Kal. Augusti Pontificatus nostri anno sexto.

I V.

Gregorii IX. litera 1227. Pistoriensibus data, ut si opus fuerit, homines de Carfagnana defendant, ex Thesauro S. Jacobi.

GRegorius Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Potestati, & Communi Pistoriensi salutem & apostolicam benedictionem. Officii nostri sollicitudo deposcit, ut iura, & honores apostolice Sedis, cui disponente domino presidemus, studeamus illibata servare, ac eius fidelibus opportunum in necessitatibus suis auxilium impertiri. Cum ergo fideles nostri de Carfagnana gravati sint multipliciter, & graventur in apostolice Sedis iniuriam & iacturam, universitatem vestram sollicitandam duximus, & hortandam. Per apostolica vobis scripta precipiendo mandamus, quatinus si a dilecto filio Cinthio Subdiacono, & Cappellano nostro, quem propter hoc ad partes illas direximus, fueritis requisiti, eisdem ad defendendum predictos fideles nostros & honores ac iura Sedis Apostolice conservanda fideliter & efficaciter assistatis, impendendo eisdem consilium, & auxilium opportunum, Preces, & mandatum nostrum taliter impleturi, quod devotionem vestram merito commendemus. Datum Anagnie X. Kalendas Octobris Pontificatus nostri anno primo.

V.

V.

Friderici II. Imperatoris ad Pistorienses literæ a. 1228., ut damna ab ipsis illata Valli Arni reparent, ex libro Censuum p. 164. t.

FRedericus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus Jerusalem, & Sicilie Rex potestati, & Comuni Pistoriensi fidelibus suis gratiam suam & bonam voluntatem. Intellexit Serenitas nostra, quod vos per adventum Everardi Castellani Sancti Miniatis ad nos fidelis nostri congregantis exercitum vallem Arani S. Arni invasistis, & quedam castra nostra combustioni supposuistis, quod tanto nobis displicet, quanto vos hactenus fideles devotos nostros, & Imperii habebamus, & executioni mandatorum nostrorum invenerimus, vos paratos Homines etiam & cepistis, & interfecistis, ut dicitur, & mulieribus valde iniuriose gravamina intulistis. Quare fidelitati vestre sub debito fidelitatis, qua nobis, & imperio tenemini, districte precipimus, quatenus ad requisitionem dicti Everardi Castellani nostri de dannis illatis satisfaciatis eidem, & iniuriis superadictis. Captivos etiam, quos habetis, restituatis eidem. Datum Troje 13. Octobris prime indictionis.

ADNOTATIO.

Dominus Jacobus de Burgo Pistoriensis potestas satisfecit omne, & nomine Comunis pistoriensis, quod constat ex Everardi ipsius testimonio in charta, que in eodem *censuum* libro extat eadem pagina, scripta in *Valle Nevole iuxta Stratam publicam prope locum, ubi dicitur ad fornacem, anno dominice Nativitatis* 1230. *decimo sexto Calendas Aprilis indictione tertia.*

V I.

Andreæ Jacobi Florent. Potestatis arbitrium Lucenses inter & Pistorienses ex libro Censuum pag. 73. t.

IN nomine domini amen, millesimo ducentesimo vigesimo octavo 12. Kal. Januarii Indictione secunda Nos Andreas Jacobi dei gratia Flor potestas (a) electus arbiter, & arbitrator una cum Domino Guiffredi Cardinalis Apostolice Sedis, & Tuscie legato a potestate, & Consilio, & Comune Lucano ex parte una, & a potestate, consilio, & Comune Pist. ex altera super omni questione generaliter, & specialiter, & differentia, que inter eos, & utramque Civitatem vertebatur, quacumque occasione, & quocumque modo, vel causa, & super omnibus, & singulis Capitulis, que continentur in compromisso scripto per manum Formagii notarii, habita etiam vice domini Cardinalis, ut scriptum est per manum formagii notarii, & cum ipse Dominus Cardinalis sit absens, volentes utramque Civitatem, & utrumque Comune tam lucane Civitatis, quam pistorii, & generaliter, & specialiter omnes, & singulos homines utriusque Civitatis ad pacem, & concordiam revocare, & inter eos omnem scandali & discordie materiam abolere sub pena in compromisso apposita sic inter eos laudamus, arbitramur, & precipimus. In primis, ut vera pax, & concordia sit de cetero inter eos, & inviolabiliter omni tempore observetur, & ut neutra partium aliquo modo, vel occasione, seu causa contra dictam pacem & concordiam in perpetuum audeat contraire, vel iniuriam seu offensam alteri parti violentus inferre in personis vel rebus, sed libere in personis & rebus generaliter & singulariter quelibet pars per Civitatem, & fortiam, & districtum alterius partis sine molestia & fraude possit ire, stare, & redire secure Item laudamus, arbitramur, & firmiter precipimus sub dicta pena, ut omnes capti ab utraque parte, & detenti, undecumque sint, & qualitercumque capti fuissent, & nunc detineantur libere & ex-

pedite

(a) *Perusinus is erat. Vide Jo. Villaneum (Lib. VI. cap. V.*

[illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & commodo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Kalendas Ianuarii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] compromisso [illegible], quod [illegible] pax & concordia [illegible] [illegible] & [illegible] Consilio & Commune [illegible] [illegible] [illegible] proximas Kalendas Ianuarii, & [illegible] [illegible] publico instrumento [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] Lucani & Communi Pisani, & a Communi [illegible] Lucano [illegible] [illegible] [illegible] & concordia observando, & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & Commune Florentie & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per compromissum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible], [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] compromisso [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] & Commune Florentie [illegible] & [illegible] [illegible] & [illegible], & [illegible] [illegible] & [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a domino Andrea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pisis & Commune Flor. [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Lucani [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Orlando [illegible], [illegible] [illegible] & Orlando [illegible] [illegible] [illegible] Communi Lucano & [illegible] [illegible] Consiliario [illegible] Lucani & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] Pisani & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] Communi Pisani & [illegible] [illegible] ad [illegible] Commune & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quarto Kalendas Ianuarii [illegible] [illegible]. Nos Andreas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] pro Commune Flor. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] Lucanos & Pisanos [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible], & [illegible], & [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] compromisso [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] vera pax & concordia [illegible] & [illegible] [illegible] Commune Lucanum & [illegible] [illegible] Lucani & [illegible] [illegible] ex una parte, & Commune Pisani & [illegible] [illegible] Pisani & [illegible] [illegible] ex altera & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible], & [illegible] a nobis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible], & [illegible] [illegible] & [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible], & quod [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Acta [illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a predicto Domino Andrea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible], & [illegible] & [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Andrea & [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible]

Ego [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ego

(a) [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Ego Jacobus notarius quondam tenore continua instrumentorum continentiam in aliis duobus quaternis a me transcriptis, exemplavi vidi, & legi, & pro ut in ipsis inveni hic fideliter exemplavi, & ad majorem rei evidentiam signum meum apposui de auctoritate & mandato domini Lotti honorabilis potestatis Pis. sub anno domini 1258 Indictione secunda decimo sexto Kal. decembris coram Pagonello Nec, & Cristiano Bonvenuti testibus.

VII.

Gregorii IX. Epistola a. 1231 contra Florentinos, Pistorienses, aliosque, ex Thesauro S. Jacobi

GRegorius Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis Bonaventurae de Senis Praedicatorum, & Gerardo de Prato Minorum ordinum fratrum Lucanae, & Pistoriensis Dioecesis salutem & Apostolicam benedictionem. Dudum dilecti filii Potestas, Consilium, & Commune Pisanum per suos nobis Ambassiatores & Nuntios transmissos querelam inter caetera continentem, quod Potestas, Consilia, & Communia Florentinorum, Senensium, Lucanorum, Pistoriensium, Vulterranorum, Pratensium, S. Miniatis, & aliae Universitates, & Communitates Vallis Elsae, pacis eorum foedere habentes initio de assensu Carissimi in Christo filii nostri Regis Siciliae Illustris in Provincia Tusciae auctoritate Apostolicae Sedis Imperii Vicarii Generalis inter ipsos & praedictos Potestatem, & Consilium, & Commune Pisanum, inter quos graves antea fuerant dissensiones exortae, juramentis variarum obligationum, ac poenarum adjectione vallatae, contravenientes, & laborantes de movenda guerram dicto Communi Pisano temere satagentes, & contra illos congregato exercitu castrum, & terram Montisfosculi ad praefatum Commune spectantia per obsidionem arctissimam expugnarunt, aliud eidem Communi per aliorum quamplurium terrarum suarum depopulationem damnum grave inferendo, & adhuc Castrum detinendo praedictum contra justitiam occupatum. Nos autem intellecto, quod dicti Potestas, Consilia, Communia, Universitates, & Communitates adversus eos hostiliter procedere disponebant, levaverunt ad eo saepe nobis non sine gravi molestia, quod persecutiones exurgunt ipsius laedere populi Christiani, hoc praecipue tempore, dum ad terrae sanctae subsidium tantae Christianitatis in unitate propositi conflatae viribus, prout Dominus ex alto permiserit, anhelamus, propter quod etiam pridem in generali Concilio Lugdunensi duximus statuendum, ut universi Christi fideles ad pacis observationem, vel saltem omnino discordias, vel usque ad hoc tantae treugarum remedio interimisso, alioquin per locorum Ordinarios efficaciter compellerentur, & attendentes quantum eo eundem Pisanorum Commune servitium sit ad terrae memoratae negotium opportunum, contra depraedationem exsilient aliud hujusmodi occasione damnum, vel suspicionem impedire, eisdem Potestatibus Consiliis, & Communibus, Universitatibus, & Communitatibus per nostras litteras praesentes duximus (a), & mandavimus ut pro nobis consultum, quod periculosum erat, illam eamdem Provinciam turbare temporibus quodque nobis longe foret acceptum, si nostris manibus, dum fuerunt de ultro abscisae partibus, in promptitudine debita obedirent, quemadmodum si rectum in ipsis praetendere offensis, contra praedictum Commune Pisanum ab omni guerrarum commotione, ac praedatione saltem cessare curarent, quod eadem pro ut decorum placeat provinciae remaneant, & promissum negotium, aliaque Dei servitio, pro quibus praefatum indiximus Concilium, efficacius potestate, & utilius promoveri, nec potestatibus Consiliis, & Communibus, Universitatibus, & Communitatibus supradictis ipsorum impedimenta nequeant valerent, sed multis totis studiis promotionem accede. Dedimus quoque dilectis filiis Aldebrandino Iohannis Papae Senensi, & Bonaventurae de Mugello Praedicatorum & Minorum ordinum fratribus per alias nostras litteras in mandatis, ut eos ad praemissa hortari efficaciter, & inducere procurarent, eadem ipsis ex parte nostra sollicitudinem integrando. At ipsi has nostras preces, & mandato ac praedictorum fratrum monitionibus vilipensis

(a) ...

pensis

pradio prefato Commune Pisano guerram denuo commoverunt, et deliberantes exercitum congregare contra ipsos Pisanos, & terras eorum hostiliter [illegible] procedere, non attendendo, quod Potestatibus, Consiliis, Communibus, Universitatibus, & Communitatibus supra dictis non licet contra predictam pacem [illegible], & aliis [illegible], voluntatem [illegible] propter [illegible], cum ad non [illegible] Pisanorum [illegible] Communis, [illegible] in forma predictorum potestatum, Consiliorum, Communium, Universitatum & Communitatum [illegible], ac propter [illegible] redundare. Unde nos [illegible] volentes [illegible] predictis Potestatibus, Consiliis, Communibus, Universitatibus, & Communitatibus [illegible] per alias nostras litteras districtius in [illegible] contra prefatum commune Pisanum [illegible] hostiliter procedere nullatenus attemptarent, quin [illegible] ab omni guerrarum [illegible], prout per easdem [illegible] Comune prefati Potestas, Consilium, & Commune Pisanum [illegible] predicte adversus ipsos aliquam causam se [illegible] habere [illegible], [illegible] coram [illegible] competenti. Nos attendentes quod [illegible], ne [illegible], dilecto filio Johanni de Viterbio Ordinis Predicatorum per [illegible] mandavimus, ut [illegible] ad partes illas accedens predictis Communi Pisano, quod [illegible] ex parte nostra moneret, ac [illegible], ut contra prefatum Commune Pisanum hostiliter procedere nullatenus attemptarent, sed a commotione quolibet, ac [illegible] omnino [illegible], [illegible] per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita, compellendo. Idem vero frater mandatum nostrum [illegible] ad easdem partes se conferens, universitates predictas ex parte nostra singulariter monuit, & induxit, [illegible] in personas & in terras eorum [illegible] districtius, [illegible], ne contra memoratum Commune Pisanum hostiliter procedere quoquo modo presumerent, sed ab omni guerrarum commotione ac preparatione cessarent. & contra eandem universitates [illegible], [illegible] & [illegible], & ordinata armorum preparatione, ac [illegible] & [illegible] congregato exercitu hostiliter procedere contra Civitatem & predictum Commune Pisanum, & [illegible] ad hoc [illegible]. Idem frater attendens quod [illegible] auctoritate sibi commissa universitates predictas ad [illegible] compelleret, [illegible] potestates, Capitaneos, ancianos, & Consiliarios, ac [illegible], Lucanos, & Pistorienses, quod [illegible] depopulando vel devastando, [illegible] guerram [illegible] Pisanorum ipsorum hostiliter [illegible], excommunicationis [illegible] contra ipsos, & Civitates eorum, si quod ipsi, [illegible], in contrarium [illegible], non obstante [illegible] capitaneos, ancianos, & consiliarios supradictos, qui congregationi [illegible] exercitus, & commotioni guerrarum [illegible] verbo vel facto consilium, vel assensum, sed [illegible]. Et quia predicti Potestates, Capitanei, Anciani, Consilia, & Communia Florentinorum, Lucanorum, & Pistoriensium [illegible] districtus Pisanorum hostiliter [illegible] presumpserunt [illegible], dictus frater denuntiasse dicitur, eos predictam excommunicationis sententiam incurrisse. & ad [illegible] excommunicatorum [illegible] Florentinum, Lucanum, & Pistoriensem Civitates, & castrum S. Miniati propter hoc [illegible] interdicti [illegible], pro [illegible], quamquam predicte universitates ab ipso fratre Johanne, [illegible] appellasse [illegible] provocationem & appellationem [illegible] ad presens, quia tamen, [illegible], predicti potestates, consilia, & Communia, universitates, & Communitates, [illegible] predictam

Com-

Commune pisanum hostiliter procedere firmaverunt. Nos dispendiis que possent ex guerris contingere, occurrere cupientes discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus Vos, vel alter vestrum ad partes illas personaliter accedentes universitates easdem ex parte nostra diligenter monere, ac inducere procuretis, ut contra prefatum commune hostiliter non procedant, ab omni commotione, ac prosecutione guerrarum penitus desistentes, eos ad id, si necesse fuerit, per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compellendo, non obstante si alicui a Sede apostolica sit indultum, quod excommunicari, interdici nequeat, vel suspendi per litteras dicte Sedis non facientes plenam & expressam de indulto huiusmodi mentionem, quoque vobis, & vestrorum ordinum fratribus a prefata Sede dicitur esse concessum, ut de causis seu negotiis vos intromittere minime teneamini, que vobis vel eis a Sede committuntur eadem. Datum Aurasice 6. Idus Septembris Pontificatus nostri anno quarto.

VIII.

Innocentii IV. litera a. 1253. ad Pistorienses hortatoria ad pacem, ex Thesauro S. Jacobi.

INnocentius Episcopus servus servorum Dei dilectis filiis. . . . potestati, Consilio, & Communi Pist. salutem & apostolicam benedictionem. Desiderio desiderantes vos pacem habere cum omnibus, omnesque vobiscum, & specialiter specialis Ecclesie Romane provinciam, quam & in qua vos longa bellorum afflixit calamitas, refloreat in requie opulenta, vos & alias Tuscie Civitates ad tractatum pacis curavimus evocare. Sed quia inutiliter ad comune pacis bonum nostra conatur intentio, si pacificis studiis bellica molimina misceantur, universitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attente, vobis per apostolica scripta, districte precipiendo mandantes, quatinus interim ab omnibus hostilibus processibus, aut incursibus pro nostra, & apostolice Sedis reverentia penitus abstinentes ostendatis, vos pacis habere propositum Deo gratum, nobis desiderabile, salubre vobis, ac toti necessarium regioni. Si enim secus forsitan ageretis, publica contra vos querelam haberet utilitas, eiusque grave dispendium divini, & humani iuris iustitiam procuraret: que quanto rigore illos, qui treguas, per quas ad pacem progressus dirigatur, custodire renuunt, insequatur, qui utriusque juris habent peritiam non ignorent. Sic ergo preces & mandata nostra vos pronos inveniant in hac parte, quod vobis exinde apud Deum, & homines non indignatio, sed gratia debeatur, nosque vos dignis prosequamur laudibus, & actionibus gratiarum Datum Assisii Kal. maij Pontificatus nostri anno decimo.

IX.

Propositiones pacis a Florentinis exhibitæ Pistoriensibus a. MCCCXV. *ex libro nuncupato* Nicchio rosso *ab anno 1287. ad annum 1402. a pagina* LVII *usque ad* LXII. *& ex libro censuum a p. 494.*

IN Dei nomine amen. Anno sue salutifere incarnationis millesimo trecentesimo quinto decimo Indictione quartadecima die quarto decimo intrante mense novembris. Consilium centum virorum, ac etiam consilium speciale, & generale Domini Capitanei, & populi, & Capitudinum duodecim maiorum artium civitatis Florentie nobilis miles Raynerius Domini Zacherie de Urbe veteri secunda vice honorabilis Vicarij Regij Civitatis & districtus florentie precona convocatione, Campaneque sonitu in palatio populi, in quo priores artium, & vexillifer iustitie pro comuni florentie morantur, more solito congregari fecit, in quo quidem consilio, seu consiliis per me Gratiosum Notarium infrascriptum lecta fuerunt infrascritta capitula constituti Domini Capitanei, & populi, & etiam

 Do-

Domini potestatis, & communis florentie in ea parte seu partibus, in quibus infrascripta infra proposita, seu in aliquo infrascriptorum contradicere videbantur, primo videlicet capitulum constitutum Domini Capitanei, & populi, ut supra, ut dictum est, quod positum est sub rubrica *de ordine ... faciendo*, & incipit *quia magnus & ...* & cetera. Capitulorum vero constitutionum domini Potestatis & communis florentie infrascriptorum, ut dictum est, primum positum est sub rubrica *de electione Domini potestatis*, & incipit *statuimus, & ordinamus est* &c. Secundum est sub rubrica *de electione Judicis appellationum, & Sindici*, & incipit *... Domini priores* &c. Tertium est sub rubrica *de Consilio congregando* & incipit *postquam Potestas* &c. Quartum est sub rubrica *de electione Notarii, qui debet scribere reformationes consiliorum*, & incipit *Potestas infra ... dum* &c.

Post hec etiam infrascripta petitio Dominis prioribus artium & Vexillifero iustitie populi & communis florentie super infrascriptis porrecta, & facta pro parte communis Civitatis pistoriensis, & etiam infrascripta provisio super infrascripta petitione contempta in ea per ipsos Priores & Vexilliferum eorum officii auctoritate & vigore edita, & facta, & infra in fine ipsius petitionis notata, & scripta, & que in ipsius petitione, & provisione continentur, & scripta sunt distincta, & per ordinem in predictis consiliis, ut supra dicitur, congregatis lecta fuerunt modo & forma & sub tenoribus infrascriptis denotata plenius & expressa, quarum quidem petitionis, & provisionis tenor talis est.

Coram vobis Dominis prioribus artium, & Vexillifero iustitie Civitatis florentie exponitur pro parte communis Civitatis pistoriensis, quod ipsum Commune, & illud modicum Comitatum, quod tenetur per ipsum Commune, adeo depressum est, & continuo deprimitur propter incursus & potentiam Pisanorum, & aliorum inimicorum communis florentie, & guerrarum procellas, quas longo tempore passum est, quod nisi per commune florentie circa ipsorum statum salubre provideatur, quam hactenus sit provisum, intollerabile est ipsi Civitati se amplius sustentare. Et quod ad instaurationem, & defensionem dicte Civitatis nihil est, quod magis conferre possit ad presens, quam quod ipsi communi Pistoriensi restituantur per Commune florentie Castra, terre, & Fortilitia, seu Ville, que fuerunt de Comitatu, seu districtu Pistoriensi, & hodie tenentur per Commune florentie, quare supplicatur vobis pro parte Communis dicte Civitatis pistoriensis, quatenus placeat vobis providere, & provideri firmare, & reformare facere per opportuna consilia populi, & Communis florentie quod omnia Castra, terre, fortilitie, ac Ville, & possessiones, que olim fuerunt Communis Pistoriensis, & hodie tenentur per Commune Florentie cum pleno dominio, iurisdictione & mero & mixto imperio, & cum eorum omnibus iuribus, & pertinentiis restituantur, & pro restitutis habeantur Communi pistoriensi. Ita quod in totum & in omnibus & per omnia ipsum Commune Pistoriensi restituatur in integrum, & in ipso vere restitutum sit in possessione, Dominio, mero & mixto imperio, ac omnibus iuribus & pertinentiis dictarum terrarum, Castrorum, & Villarum, que olim pertinuerunt ad ipsum Commune Pistoriensis, & hodie tenentur per Commune Florentie, & in eo statu sint in omnibus, & per omnia, quantum ad predicta, in quo erant, antequam per Commune Florentie tenerentur.

Super qua quidem petitione pro parte dicti Communis Pistoriensis porrecta, & facta prius inter eosmet, Jam dicti Domini Priores artium, & Vexillifer iustitie populi & communis florentie, excepto Nerio Guidonis de Riccis, qui predictis omnibus supradictis & infrascriptis contradixit expresse, recolentes antiquam fraternitatem, & veram amicitiam, & sinceram dilectionem, quibus olim iuncta erat, & hodie iungitur Civitas Pistoriensis Civitati florentie, & confederationes, quod ipsum Commune Pistoriense semper exposuit se, & sua quibuscumque periculis pro honore Civitatis florentie & pro generali defensione totius partis Guelfe de Tuscia, & quod hodie intantum premitur incursibus hostium, & guerrarum procellis, quod necessario pro sui defensione expedit, quod continue ipsi pro Communi florentie impendantur auxilium & succursus, sine quo non posset ulterius a communibus hostibus suis, & communis florentie defendari. Volentes, quod ipsa Civitas Pistorii a predictis hostibus per se ipsam defendatur sine sumptibus & ex-

pendiis

prudens Comunis florentie, & ipsum Comune Pistoriense in antiqua societate, amicitia, & fraternitate indissolubiliter confirmetur, ipsiusque Civitatis Pistoriensis honores, & commoda propria comunis florentie reputantes, habito prius super dicta petitione, & que continentur in eo, deliberato consilio, tractatu, & colloquio, & afratu quamplurium Sapientium, & discretorum virorum, magnatum, & popularium Civitatis Florentie, & maxime Gonfaloneriorum societatum populi florentie, & Capitudinum XII majorum artium Civitatis florentie, & demum inter eos secundum formam statutorum populi & comunis florentie facto, celebrato solepniter, & secreto scruptinio ad pissides, & palloctas eorum officii auctoritate & vigore & omni modo, & juribus, quibus melius potuerint pro bono, pacifico, & tranquillo statu populi, & Comunis florentie Providerunt, ordinaverunt, & statuerunt omnia, & singula suprascripta, & infrascritta, & quod ipsa jam dicta petitio, & omnia, & singula, que in ea, & qualibet ejus parte continentur, & scripta sunt, totaliter acceptata, deliberata, & stabilita sint, & valeant, & teneant, & plenam, & irrevocabilem habeant, & obtineant firmitatem, & quod in his, & super predictis, & infrascrittis omnibus, & singulis procedatur, observetur, & fiat in omnibus, & per omnia, prout inferius, quod in ipsa jam dicta petitione, & qualibet ejus parte, & in infrascriptis ordinamentis, & provisionibus plenius & latius legitur, & habetur cum infrascrittis, & sub infrascrittis tamen modis, pactis, provisionibus, obligationibus, conditionibus, & tenoribus

In primis videtur, quod fiat, & fieri debeat restitutio dictarum terrarum, que olim fuerunt de Comuni, & districtu Pistoriensi in omnibus, & per omnia, prout, & secundum quod in ipsa suprascritta petitione continetur.

Item quod in ipsis terris, vel aliqua earum, vel earum territoriis non recipiantur, nec morentur aliqui ex bapnitis Comunis florentie, & quod si aliqui ex bapnitis cives vel districtuales florentie reciperentur, morarentur, vel reperirentur in ipsis terris, vel territoriis, teneantur Comune Pistorii & ejus regimina ad petitionem, vel requisitionem Comunis florentie tales ex bapnitis florentie capere, & presentare facere in fortiam Comunis florentie, ac etiam quod omnes & singuli ex bapnitis Comunis florentie ibidem possint impune a quocumque offendi, sicut possent in Civitate florentie, & quod ad predicta homines . . . . teneantur prestare auxilium, consilium, & favorem, & nihilominus promictat comune Pistoriense per legiptimum Sindicum se facturum, & curaturum ita, quod aliqui ex bapnitis prefati Comunis florentie non recipiabuntur ibidem &c.

Item si eveniret, quod Civitas Pistoriensis reduceretur ad statum partis Ghibelline, vel quod Ghibellini rebelles ipsius Civitatis per intrinsecos Guelfos in Civitate Pistorii reducerentur hoc contentu Comunis florentie, liceat Comuni florentie reprehendere dictas terras, & etiam eximere in casu predicto si etsi Commune Pistor. hoc contradicat Comune Pistor. hoc concedat, & si deinde Civitas Pistorii reduceretur ad statum partis guelfe, tales terre restituantur dicto Comuni Pistoriensi, & hoc intelligatur, quando Civitas florentie per guelfos gubernetur.

Item quod si qui de Civitate, Comitatu, vel districtu florentie per se, vel alios aliquo modo possident, vel tenent aliquas possessiones, affictus, vel soccidas, vel jurisdictionem in dictis terris, vel earum territorio, vel habebunt in futurum, etiam causa dotis, occasione alicujus matrimonii, quod sequeretur ex sponsalibus jam contractis vel in solutum habebunt pro aliquibus debitis jam contractis quousque a talibus non fuerit ab eis earum tenuta vel possessio de jure advocata, vel diffinitum eos talia jura non habere, possint eas libere retinere. Et quod non possint compelli ad solvendum aliquas libras, dacita, vel gabellas, vel aliquod aliud honus reale, vel personale, vel mistum subire directe vel per obliquum in Civitate vel Comitatu Pistoriensi, nec possint hujusmodi habentes ibi possessiones . . . aliquarum represalliarum concessarum, vel concedendarum in Comune pistoriense contra florentinos, vel eorum bona gravari, inquietari, vel molestari quomodolibet in dictis bonis, vel eorum fructibus, vel in personis eorum, vel eorum familiarum, seu eorum nuntiorum, vel eorum consortorum,

qui

qui cum eis, vel pro eis essent in dictis terris, vel aliquo earum, seu earum, vel aliquibus earum territorio, & etiam pacetur inviolabiliter ipsum Commune Pistoriensis, quod dicte possessiones colantur, & quod earum laboratio non retardetur, hec etiam promittit Syndicus dicti Communis Pistorii sub certa pena, & simile beneficium habeant illi omnes, & singuli Florentini, qui dictas possessiones & jura, vel aliqua, vel aliquas earum emerunt, vel alio titulo acquisiverunt ab aliis Florentinis, qui modo habent ibi aliquas possessiones, vel jura, salvo quod tales Florentini conveniri possint a Pistoriensibus ratione jurium, vel obligationum, quod vel quam tales Pistorienses haberent in dictis bonis

Item si de predictis bonis, vel juribus, vel eorum fructibus, vel aliquo earum lis, vel questio moveretur, vel inter aliquos controversia oriretur, debeat talis questio, controversia, & causa agitari, [illegible], & terminari in Civitate Florentie, coram videlicet officialibus, & rectoribus dicte Civitatis Florentie, ita quod de ipsis bonis, juribus, & fructibus [illegible] ipsi officiales Florentie cognoscere [illegible], & hos Judices competentes, Judices vero & officiales ipsius Civitatis Pistorii de predictis in nullo modo cognoscere, vel intromittere possint & predicta sic etiam observanda se obligat dictum Commune Pistoriensis per [illegible] Syndicum ad penam [illegible] marcharum de argento

Item promittat dictum Commune Pistoriensis per [illegible] Syndicum & [illegible] & [illegible] eis, quod si que debita sunt contracta per aliquas Communitates ipsarum terrarum, vel Syndicum earumdem cum aliquibus Florentinis Civibus, vel Comitatinis, vel aliquod a dictis Communitatibus vel earum aliqua ex aliqua causa eidem Florentini deberent accipere, que dicte terre Florentie, seu fuerunt sub jurisdictione Communis Florentie [illegible], vel aliquod debebatur ex aliqua causa [illegible], vel unde jam [illegible] esset petitio, vet [illegible] dictis Civibus, vel [illegible] Florentinis ob aliqua dictarum Communitatum, quod [illegible] Communitates dicte debita [illegible] solvant [illegible], vel alias pro eis infra terminum duorum annorum proxime futurorum, & quod si infra terminum supradictum non fuerint dicta debita dictis Creditoribus [illegible], vel eis [illegible] [illegible], teneatur Communitas predicta ea penam dupli dicti debiti ipsis creditoribus [illegible]. Et ipsum Commune Pistoriensis teneatur dicta debita [illegible] creditoribus [illegible] [illegible] a die [illegible] termini supradicti ad penam quatuor millium marcharum de argento & [illegible] si ex dictis debitis aliqua sunt contracta per publica instrumenta quecumque a dicto tempore citra, & dictis Creditoribus soluta non fuerint dicto termino, precise [illegible], & [illegible] facta, seu [illegible] Commune Pistoriensis de dictis terris & Communitatibus que debita non solverint, termino supradicto & omnes & singula in hac promissione contempta que ad ipsas Communitates sic non solventes [illegible], & [illegible] sit irrita, & nullius valoris vel momenti sint. Ita & taliter, quod dicte terre, & Communitates [illegible] debita dicto termino non solventes remaneant, & sint sub jurisdictione Communis Florentie, ut erant ante presentem [illegible], & in eo casu per hoc nihilo [illegible] jurisdictio dicti Communis Pistoriensis remaneat in terris & Communitatibus supradictis, quarum debita suis creditoribus [illegible] dicto termino non essent plenarie soluta. Et hec si tales creditores petierint infra dictum tempus & eorum talia credita, seu creditorum instrumenta [illegible], & declarari fecerint per publicum instrumentum per Sereni [illegible] Dom. Notariorum, & Scribam officii [illegible] priorum, & [illegible] populi Florentini infra quindecim dies a die, qua presens provisio in consilio populi, & Communis Florentie firmata fuerit, salvo quod si Creditores dictarum Communitatum concordes fuerint cum ipsis Communitatibus earum debitoribus dicto Communi Pistoriensis de prorogatione dicti termini, vel alio quocumque modo, ita quod sint ipsi creditores contenti, in eo casu predicta [illegible], & [illegible] facta seu [illegible] dicti Communis Pistoriensis de dictis terris valeat, & teneat, & plenam habeat firmitatem, non obstantibus [illegible], & ad predicta vero sic observanda & observari faciendo obligat se dictum Commune Pistoriensis per [illegible] Syndicum sub pena duorum millium marcharum de argento, & [illegible] Communi Florentie, & ejus [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] sua jurisdictione, &

[illegible]

mero & mixto imperio, sicut modo licet in dictis terris contra tales Communitates & ipsarum homines & personas & eorum bona faciendo satisfieri quibuslibet creditoribus florentinis recipere debentibus ab eisdem, & procedendo contra eos, & homines ipsarum, & in eorum bona civiliter & criminaliter, & processus, & condemnationes propterea factas exequendo, donec creditoribus prefatis fuerit integre satisfactum.

Item promittat, & se obliget dictum Commune Pistoriense per legiptimum Sindicum, quod si qui deberent aliquibus Civibus florentinis vel Communitati vel ab aliquibus singularibus personis ipsarum terrarum fieri faciet ipsis recipere debentibus brevem & summariam rationem, & contra ipsos debitores, & eorum bona procedetur in civitate Pistoriensi secundum statuta, ordinamenta, & reformationem Communis florentie, si creditori placuerit & nihilominus contra hujusmodi debitores ad voluntatem eorum creditorum procedi possit, & debeat in personis, & bonis civiliter, & criminaliter per Officiales Communis florentie, sicut modo poterit, donec ipsa debita sint soluta.

Item si que Communitates ex predictis tenerentur solvere aliquas libras, vel factiones Communi florentie, compelli possint ad earum solutionem, & obliget se dictum Commune Pistoriense per legiptimum Sindicum sub pena mille marcarum de argento, quod ipsas solvi faciat infra quatuor menses proxime secuturos. Et idem fiat, & promittatur de gabellis debitis Communi florentie, salvo quod si alicui Communitati fuissent remisse alique libre, vel provisum fuisset, quod de libris per aliquam Communitatem solvendis alique expense fieri deberent, nec facte fuissent ille, expresse liceat dictis Communitatibus, vel dictas libras solvere Communi florentie, vel dictas expensas facere usque in eam quantitatem, de qua reperiatur fuisse provisum pro Communi florentie.

Item quod Commune & singulares persone dictarum terrarum teneantur solvere emptoribus Gabellarum, videlicet qui jam eas gabellas emerit pro tanto tempore, quanto fuerint empte & ad predicta possint compelli in Civitate Pistoriensi, & etiam pro ipsis Gabellis exigendis possint Officiales Communis florentie in ipsis terris, & contra personas dictarum terrarum, & eorum bona uti jurisdictione, & mixto & mero imperio, sicut modo possunt, & possent vigore emptionis earum, nisi aliter cum prefatis emptoribus Commune Pistoriense vel dicte terre vel Communitates concordaverint.

Item promittat dictum Commune Pistoriense per legiptimum Sindicum, quod permittet, quod habentes possessiones in dictis terris, quousque ab eis non fuerit advocata de jure possessio, deferri faciant fructus, & proventus dictarum terrarum libere ad Civitatem florentie, non obstante aliquo decreto facto vel fiendo ad penam mille marcarum de argento

Item promittat dictum Commune Pistoriense per legiptimum Sindicum, se facturum & curaturum, quod singule communitates dictarum terrarum per legiptimum Sindicum ad id constitutum restituent, & libere donabunt Communi florentie, & singularibus personis totum quicquid per Officiales ipsius Communis florentie ab ipsis Communitatibus vel singularibus personis earumdem pro ipso Communi exactum esset, & etiam de hoc libere remissionem facient omnibus Officialibus Communis florentie, qui operam in hoc dedissent, & similiter Commune Pistoriense per legiptimum Sindicum ad penam quatuor milium marcharum argenti, & hoc faciant infra duos menses, & hoc non extendatur ad Officiales forenses, vel ad bona immobilia.

Item faciat compromissum Commune Pistoriense de questionibus, que vertuntur, & verti possent de aliquibus possessionibus, que essent in dictis terris, vel aliqua earum, quas aliqui florentini ad se pertinere dicunt, & de quibus hodie privati sunt earum possessione, & compromittatur in Dominum Fornibaccium Guittuccii, dominum Ubertum Domini Sebastiani, & Dominum Lapum de Sanminiato Cives Pistorienses pro Communi Pistoriensi ex parte una, & alios florentinos, qui se dicunt hujusmodi possessiones in dictis terris, de quibus terris privati sunt ex parte altera, & obligent se dictum Commune Pistoriense, & dicti florentini Cives, & Communitates, quod eorum laudum, & arbitrium observabunt, & observari

facient

finiant sub pena mille florenorum auri, quas questiones partes dicti arbitri infra terminum duorum mensium futurorum debeant per eorum sententiam terminare.

Item quod predicta omnia, & singula, in quibus non est appositus terminus certus, fieri debeant infra terminum sex mensium proxime futurorum.

Item quod nullus Officialis, qui fuerit in dictis terris pro presenti tempore, Vicario, vel Rectore, vel in aliquo alio officio pro Comuni Florentie, vel pro aliqua universitate dictarum terrarum, Comunium, vel populorum, deinceps possit in dictis terris, vel aliqua earum a die presentis reformationis in antea, uti vel exercere, seu exercere facere tale officium Vicariatum, vel Rectoriam, aut aliquod aliud officium sub pena persone, & averis, sed sint ipso electiones casse, & irrite, & nullius valoris vel momenti, nec etiam tales sic electi possint ratione vel occasione talis electionis aliquid petere, vel recipere ab aliquo dictorum Comunitatum, aut Comuni, vel personarum plurium vel alicuius earum pro salario talis electionis de ipso facte non obstantibus aliquibus verbis talibus sic electis acquisitis occasionibus antedictis, sed ex nunc ipsi Communitatem, Universitatem, Comunia, & populi, atque hec ad omni jure contra ipsos, vel eorum aliquem ratione, vel occasione talis electionis quesito officialibus, vel rectoribus, seu Vicariis antedictis sint & esse intelligantur liberati, & totaliter absoluti, salvo quod ii qui sunt nuper officiales pro Comuni Florentie in dictis terris, vel earum aliqua, pro toto tempore habere debeant salaria ipsorum.

Item quod Roccha de Carmignano debeat remanere, & esse sub jurisdictione, dominio, & custodia Comunis Florentie usque ad finem presentis guerre, & quod finita guerra presenti dicta, & tamen & ... diruatur Roccha prefata, & locus dicte Rocche sic diruende post quam dirruta fuerit, remaneat Comuni Pistorii hoc pacto, & conditione, quod nullo tempore debeat dicta Roccha refici, & de hoc sit promissio per Sindicum legiptimum Comunis Pistoriensis. Et si contra predicta dicta Roccha reficeretur, debeat dicta Roccha, & Comune, & territorium de Carmignano redire, & esse sub jurisdictione, & dominio Comunis Florentie. Et quod firmata provisione predicta incontinenti debeat esse, & stare quidam Castellanus pro Comuni Florentie ad custodiam dicte Rocche, qui Castellanus sit, & esse debeat popularis Civitatis Florentie, & duret per duos menses, & sic subsequenter eligatur de duobus mensibus in duos menses usque ad dictam guerram finitam, & quod nullus magnas possit esse castellanus, vel habere aliquam jurisdictionem, vel officium in dicta Roccha, vel in dicta Roccha esse, vel stare sub pena mille librarum pro quolibet magnate, qui contra predicta, vel aliquod predictorum fecerit pro qualibet priore, & vexillifero justitie, qui aliquem magnatem ad predicta, vel aliquod predictorum elegerit vel fecerit. Qui Castellanus eligi debeat per priores artium, & Vexilliferum justitie pro tempore existentem, & cum illis famulis, & illo salario, de quibus & quo & prout & sicut videbitur per ipsos Priores, & vexilliferum pro tempore existentes.

Item promictat Comune Pistorii per legiptimum Sindicum non facere tacite, vel expresse aliquam pacem, treguam, pactum, vel societatem cum aliquibus inimicis, & rebellibus Communis Florentie, nec Ghibellinos   ipsius civitatis Pistoriensis in dictam civitatem Pistoriensem remictere, vel ipsos reverti permictere sine expressa licentia & consensu comunis Florentie sub pena quinque millium marcarum de argento.

Item quod dictum comune Pistoriensis per legiptimum Sindicum faciat compromissum in tres Sapientes viros de omnibus controversiis, litibus, & questionibus, que sunt, vel esse possunt inter Comune Pistoriense ex parte una, & Tomasium de Peruccia, & totam Societatem de Peruccia, & Vannem Lanfredini, & Fratres ex altera eligendos per dominos priores artium, & Vexilliferum justitie, & hoc compromissum in tales tres, tamquam in arbitros & comunes amicos ad cognoscendum, & terminandum ipsas omnes lites, & specialiter, que verterunt, & verti possunt inter dictas partes occasione Robarie de auro, & argento, & rebus facte Capiti Filippi factori dictorum sociorum Societatis de Peruccia, de quo dicta terra, & securitas, & filii Cenchi Lanfredini habent ..., & ... contra dictum comune Pistoriensis predictum, seu homines, & per-

perfonam ipfam, & promictimr, & fimbiterur per ipfum Commune Piftorienfe obfervanda ad totum, quod per ipfos arbitros, feu amicos communes, vel duos ex eis fuerit laudatum, & quod dictum compromiffum effe valiturum fiat ipfo facto; firmitatem civilem & talem promiffionibus & pactorum adjiciendam, & fieri debeat infra quindecim dies a die, qua prefens provifio fuerit confirmata in Confilio populi & Communis Florentie cum termino unius menfis, hoc addito, quod fi officiales dictum commune Piftorienfe facere predicto modo in predictum arbitros dictum compromiffum quod dictum Commune Piftor. cadat in penam dictis fratri & heredibus Prevacarorum, & Vanni, & fratribus de duobus millibus florenorum auri, pro quibus duobus millibus Commune ex nunc habeant dicti Thomafius, & fratres, & Vanni, & fratres reprefaliam contra dictum commune, & homines, & perfonas Piftorienfes, & maxime contra commune, & terras, & homines, & perfonas, & eorum bona communium, & terrarum, que fub reftringimus predicto commutatur. Ita quod propterea ad dicte pene exactionem nullo intelligatur effe, nec fiat exemptio dicte communitatum, & fingulares perfone ipforum, vel eorum bona a jurifdictione communis Florentie, & fi aliquis de dictis arbitris fic eligendis non poffet, vel nollet dictum compromiffum recipere, poffit alios arbitros per priores & vexilliferum juftitie civitatis Florentie, qui pro tempore fuerint, fubrogare, & eligi.

Item quod antequam fiat aliqua reftitutio dictorum terrarum communi Piftorienfi, vel fiat aliqua executio provifionis predicte fuper dicta reftitutione fienda fecundum provifionem predictam, per fufficientem Sindicum communis Piftorii confirmari & approbari debeant omnia & fingula fupra dicta, ac etiam per ipfum Sindicum promitti communi Piftorienfi fieri debeant omnia, & fingula provifionum, de quibus fupra dictum eft, per ipfum commune Piftorienfe, vel ipfum Sindicum fieri debere validas folemnitates omnibus obligationibus, renunptiationibus, pactorum adjectionibus, & interpofitionibus confuetis, non obftante aliquo termino fupra expreffo vel conceffo, ita quod prædicta vires non habeant nifi poft quam fuerint approbata. & promiffa omnia & fingula fupradicta per fufficientem Sindicum Communis Piftorienfis pro dicto Communi, & quod de predictis omnibus, & fingulis fieri debeant publica inftrumenta per Ser Iohannem Dini Notarium prefentis Officij dominorum Priorum & Vexilliferi juftitie Civitatis Florentie, que quidem omnia & fingula fupradicta, & infra dicenda valeant, & teneant, & plenam & irrevocabilem habeant, & obtineant firmitatem, & ad ea omnia, & fingula, & firma habenda, tenenda, obfervanda, & facienda, & exequenda, & obfervari facienda Dominum Vicarium Civitatis, & diftrictus Florentie, ejufque judices, & officiales, & quofcunque alios rectores, & officiales Communis Florentie prefentes, & futuros, priores artium & vexillifer juftitie, nec non populus & Commune Florentie, & fingulares perfone ejufdem populi, & Communis teneantur, vinculo aftricti fint, & quomodo teneantur, & quod predictas que fuperius continentur, necnon de iis, que fuper predictis in Confiliis proponentur, confirmentur, firmabuntur, & fient, feu predictis fecundum, aut pro eorum obfervatione, & quecumque fupradicti Rectores, & Officiales, de quibus fupra dicitur & etiam Notarium fcribe reformationum, Confiliorum dicti populi, & Communis proponentes, arrengantes, & confulentes fuper predictis non poffint in aliquo tempore gravari, vel moleftari, feu contra eos aliquo modo procedi de jure, vel de facto, fed ea eorum a populo & Communi Florentie omnino teneantur & effectualiter confirmentur omnitempore, nullo ignore omnino, vel prolonga aliquo tempore, modo, feu jure in judicio vel extra judicium dicere, opponere, allegare omnia predicta, vel aliquid predictorum, vel quod predicta non valeant, & non teneant, & quod non potuerit providere, ordinare, fieri, & firmari.

Et fi quis, vel fi qui contra predicta, vel aliquid predictorum facere, feu attentare pretemptaverit in aliquo, non audiantur, vel admittantur, vel aliquem audiatur, vel adminicule dicti populi, & communis inter omnia & fingula contra predicta in aliquo fecerint, vel venerint de facto fine ftrepitu & figura judicii omnino jure fummarium, & adminiftrationem folemnitate, & ordine procediffe per dominum Vicarium, feu dominum Poteftatem Communis Florentie ultimo fupplicio

tio ponatur, videlicet quod eisdem capsis abscindatur ita quod a sportula separetur, & nihilominus quilibet officialis, & rector dicti populi, & Communis presens & futurus, qui predicta omnia & singula non observaverint, aut tacite vel expresse contra predicta fecerit, vel venerit, pro qualibet vice in libris decem florenorum parvorum Communi Florentie condempnetur & ipso jure & facto a regimine & officio, in quo pro ipso populo & Communi prefuerit, removeatur, & privetur, & remotus & privatus sit omnino, & in totum in predictis, vel aliquo predictorum, non obstantibus aliquibus capitulis, statutis, ordinamentis, provisionibus, aut reformationibus Consiliorum populi, & Communis Florentie precibus, vel non precibus, seu penalibus, aut non penalibus cujuscumque tenoris, existentibus, & vigoris, sive rationibus existant, legibus aut juribus quomodolibet directe vel indirecte contradicentibus seu repugnantibus in predictis vel aliquo predictorum.

Quibus omnibus, ut supra dicitur, lectis & recitatis per Dominum Albertum Ruinum Judicem pro tempore de numero dictorum Priorum, presentibus, volentibus, & consentientibus aliis Prioribus artium, & Vexillifero justitie, omnibus in dicto officio existentibus in jam dicto consilio centum Virorum ob aliis predictis consiliis generalis & specialis domini Capitanei, & populi & Capitudinum separato, & ab una parte dicti palatii populi more solito congregato, ut eorum Consiliariorum in ipso Consilio centum virorum adstantibus proposuit omnia & singula suprascripta in ipso presenti Consilio super provisionibus & numerationibus in provisionibus & super predictis petitionibus, & provisione per ordinem specificata, & scripta, & ut supra dicitur lectorum recitata. Et in hoc & super hiis omnibus sibi pro populo, & Communi Florentie consilium exhiberi, & dari petiit sub hac forma videlicet, Si placet, & videtur Consiliariis in ipso consilio centum Virorum existentibus, ut omnia, & singula suprascripta fore utilia jam dicto populo & Communi, & utile fore pro ipso populo & Communi, quod de hiis & super hiis omnibus & singulis ac etiam de absolutione, & super absolutione, & correctione Capitulorum, statutorum, ordinamentorum, provisionum, & reformationum Consiliorum dicti populi & Communis tam lectorum, quam non lectorum, legum, & Jurium, & quorumlibet aliorum obstaculorum, & inhibitionum quomodolibet contradicentium, vel obstantium in predictis vel eorum aliquo tenorentur & fiant omnia Consilia opportuna, & quod procedatur, provideatur, firmetur, observetur, & fiat in omnibus & per omnia secundum ipsarum suprascriptarum petitionum, & provisionum continentiam & tenorem.

Ser Andreas medicus notarius Jacobi Consiliarius predicti Consilii, surgendo, & arrengando consuluit, ut omnibus & singulis suprascriptis in dicto presenti Consilio super propositis pleniter expressis in omnibus, & per omnia secundum ipsarum suprascriptarum petitionum & provisionum, & etiam premisse propositionis super hiis facte tenorem & formam.

Super quibus omnibus in jam dicto presenti Consilio centum Virorum super predicta proposita, & plenius specificata, & expressis more solito scriptum voluntatibus Consiliariorum in ipso Consilio adstantium, & inter eos numero centum assignantium invento pro ut infra patet per Dominum Albertum Ruinum de numero priorum predictorum secundum formam statutorum & ordinamentorum Canonizatorum dicti populi & Communis, premisso, facto, & obtento partito secreto scriptorum ad pissides & pallottas super predictis petitionibus, provisionibus, & propositionibus super hiis factis, placuit & visum fuit septuaginta quinque ex ipsis Consiliariis ponentibus pallottas in pissidibus albis, in quibus scriptum est sic, & per eos concordatum provisum, obtentum, & firmatum fuit in omnibus, & per omnia secundum suprascriptarum petitionum, & provisionum, ac etiam premisse propositionis super hiis factarum continentiam & tenorem. Illi vero ex Consiliariis predictis, quibus predicta displicuerunt, ponentes pallottas in contrarium in pissidibus rubeis, in quibus scriptum est non fuerunt [illegible] numero computati, extracte de dictis pissidibus, visis, & numeratis dictis pallottis in ipsius Consilii presentia, & aspectu. Acta fuerunt hec in dicto palatio populi presentibus testibus Ser Johanne Ser [illegible] notario cive Florentino, Pero Ser Alberti de Sancto Geminiano, & Guerro [illegible] nuntiis Communis Florentie.

Item

Item in eodem anno, Indictione, die, & loco, & praesentibus testibus supra-scriptis in Consilio speciali domini Capitanei, & populi, & Capitudinum majorum artium Civitatis Florentiae separatim & divisim a dicto Consilio centum Virorum, & etiam a dicto Consilio generali domini Capitanei & populi ab una parte palatii dicti palatii populi, ut supra dicitur, congregato, & coram Consiliariis, & Capitudinibus in ipso Consilio existentibus praedictus dominus Albertus Ristori Iurisperitus, praesentibus, volentibus, & consentientibus aliis una dictis Prioribus & Vexillifero Iustitiae in dicto officio consortiis proposuit omnia & singula suprascripta quae, ut supra proxime & immediate notatum & scriptum est, proposita, & jam provisa, deliberata, reformata, & plenius specificata sunt in supradicto Consilio centum virorum praedicto die xxvi. currentis mensis Novembris celebrato, & facto, & in hiis, & super hiis omnibus & singulis sibi pro dicto populo & Communi Consilium exhiberi, & dari petiit sub hac forma videlicet, si placet & videtur dictis Consiliariis & Capitudinibus in ipso Consilio adstantibus & omnia & singula suprascripta fieri etiam jam dicto populo & Communi, & quod de hiis & super hiis omnibus contineatur, & fiant omnia consilia opportuna, & in omnibus, & per omnia procedatur, firmetur, observetur, & fiat modo, & forma, & sub tenoribus, & condictionibus jam dicto Consilio centum Virorum declaratis plenius, & expressis.

Ser Vannes de Sanminiato Consiliarius praedicti Consilii surgendo, & arrengando consuluit in omnibus & super omnibus & singulis in hoc praesenti Consilio super propositis & in praedicto Consilio centum Virorum jam reformatis, & plenius specificatis, & expressis in omnibus & per omnia secundum supradictam propositionem in hoc praesenti Consilio super praemissis factis tenorem & formam.

Exquibus igitur voluntate Consiliariorum ejusdem Consilii specialis Domini Capitanei, & populi, & Capitudinum praedictarum inter eos numero sexaginta sex, & aliis inventis super praedictis omnibus in dicto praesenti Consilio centum Virorum per dictum dominum Albertum Iurisperitum proposito, & facto partito secundum formam statutorum dicti populi, & Communis ad pissides & pallottas in ipsum Consilio reformatorum, placuit & visum fuit sexaginta & uno ex Consiliariis, & Capitudinibus praedictis ponentibus pallottas in pissidibus albis in quibus scriptum est sic, & per eos concorditer provisum, obtentum, & reformatum fuit in omnibus, & per omnia secundum suprascriptorum provisionum, & provisionum, & etiam praemissa propositione super hoc facta, & omnium, & singulorum in eis contemptorum tenorem & formam. Sed vero ex Consiliariis & Capitudinibus praedictis, quibus praedicta displicuerunt, ponentibus pallottas in contrarium in pissidibus rubeis, in quibus scriptum est non, fuere solummodo sex numero computati, extractis de dictis pissidibus, visis, & numeratis dictis pallottis in ipsius Consilii praesentia & conspectu.

Item in eisdem anno, Indictione, die, & loco praesentibus testibus suprascriptis incontinenti, & immediate in Consilio generali & speciali Domini Capitanei & populi, & Capitudinum artium praedictarum, ut supra dicitur, simul in dicto palatio populi congregatorum, & coram Consiliariis, & Capitudinibus in ipso consilio adstantibus praedictus Dominus Albertus Ristori Iurisperitus praesentibus, volentibus & consentientibus jam dictis Dominis Prioribus, & Vexillifero proposuit suprascriptam provisionem, ut superius dicitur, pro parte dicti Communis Florentiae provisam, & factam, ac etiam praedictam provisionem, ut supra dictum est, super ipsa provisione, & contentis in ea per praedictum priorem, & Vexilliferum editam, & factam, & omnia & singula quae in ipsis provisione & provisione ac etiam in supradicto Consilio centum Virorum, nec non in supradicto Consilio speciali domini Capitanei & populi, & Capitudinum praedictarum super hiis dicto die xxvi. mensis Novembris celebrato, & facto diffusius, & per ordinem scripta, deliberata, & comprehensa, & specificata sunt, & in hiis & super hiis omnibus & singulis sibi pro populo & Communi Florentiae consilium exhiberi, & dari petiit sub hac forma videlicet, si placet, jam dictis Consiliariis, & Capitudinibus in ipso Consilio existentibus, quod super suprascriptis omnibus, & singulis, quae, ut supra legitur & habetur in supradicto Consilio centum

 Vi-

Vicariorum, omnia & singula specificata sunt supra praesenti Consilio auctoritate & vigore totaliter approbata, acceptata, admissa, & firma sint pro Communi prae- dicto & valeant, & teneant, & plenam & irrevocabilem habeant, & obtineant firmitatem, & quod ex hoc & super his omnibus, & singulis procedatur, observetur, & fiat in omnibus, & per omnia secundum suprascriptarum petitionum, & provisionum continentiam, & tenorem, non obstantibus suprascriptis Capitulis, & statutis specialiter, ut supra dictum est, licet, nec aliquibus Capitulis, statutis, ordinamentis, provisionibus, seu consiliorum reformationibus dicti populi & Communis, licet non sertis, directe vel indirecte quomodolibet contradicentibus, vel repugnantibus in praedictis, vel aliquo praedictorum, sed eis omnibus absolutis, correctis, & sublatis ita & taliter, quod ab ipsorum, & eorum observantia, & executione Dominum Vicarium Comitis, & districtus Florentiae, neque quos Judices, & Officiales, Priores artium & Vexillifer justitiae & ceteri alii Rectores, & Officiales dicti populi & Communis tam praesentes quam futuri Capitaneos artium Consiliarii quorumlibet Consiliorum [illegible] Cancellarius Notarius infrascriptus, & Notarius Scriba dictorum dominorum Priorum & Vexilliferi, & omnes alii, quos praedicta tangerent vel ad eos quomodolibet spectarent, quae ad ea & eorum occasione & quibuscumque in praedictis contradicerent, vel obstarent, intelligantur, & sint liberi, & totaliter absoluti, non obstante eo quod ipsa Capitula & statuta, & ordinamenta sint poenalia, & praecisa, & quod in eis dicatur, quod absolvi, seu corrigi non possint, & quod de eis absolvendo, seu corrigendo non possit provideri & deliberari, seu eorum Consilium fieri, vel teneri. Et non obstante quod omnia Capitula, & Ordinamenta in hoc contradicentia, & obstantia nominatim & specialiter non ponantur, seu lecta & specificata non fuerint in praesenti Consilio, & in aliis super praedictis celebratis, & factis, & celebrandis & fiendis.

Ser Rustichellus Bernardi Consiliarius praedicti Consilii surgens, & arengando consuluit in omnibus & super omnibus, & singulis, in hoc praesenti Consilio supra propositis, & in praedicto Consilio centum Virorum superius expressatis plenarie, & expresse in omnibus & per omnia secundum suprascriptarum petitionum, & provisionum, ac etiam praedictae propositionis in jam dicto praesenti Consilio super hoc factae continentiam & tenorem.

In reformatione cujus Consilii, praedicto Consilio in praemissis exhibito, & tradito, & de dicto super praedictis omnibus in dicto praesenti Consilio supra propositis inter Consiliarios, & Capitudines in ipso Consilio adstantes secundum formam statutorum dicti populi & Communis per praedictum Dominum Albertum Jurisperitum de mandato Priorum facto, & revolutis partito ad lupinos, & secundum placuit quod omnibus in dicto praesenti Consilio existentibus & per eos concorditer provisum, ratificatum, & firmatum fuit in omnibus, & per omnia secundum quod in suprascriptis petitione & provisione, ac etiam secundum quod in suprascripta propositione, ut superius dicitur, in hoc praesenti Consilio super hoc, & circa ea & eorum occasione facta plenius & latius legitur, & habetur.

Item in eisdem anno, & Indictione, die decimanona mensis dicti mensis Novembris, mandato nobilis militis Domini Regnieri Domini Zachariae de Urbeveteri honorandi Vicarii antedicti Consilio generali centumvirorum & speciali nonaginta Virorum & Capitudinum duodecim majorum artium ejusdem Comitatus & Communis Florentiae praeconia convocatione, campanaeque sonitu in suprascripto palatio populi Florentiae in numero sufficienti more solito congregato suprascripta petitione pro parte Communis Civitatis Pistoriensis, ut supra dicitur, super praedicto porrecta & facta ac etiam suprascripta provisione super ipsa petitione, & continentia in ea per praedictos priores & Vexilliferum modo praedicto edita, & facta, & omnia & singula, quae in ipsis petitione, & provisione continentur, & specificata sunt sub modis, pactis, promissionibus, obligationibus, conditionibus, & tenoribus ibidem appositis, & subscriptis, & superius dictis, & per ordinem in suprascripto Consilio centum Virorum plenarie contentis, & suprascriptae petitionis continentiam, & tenorem, ac etiam statuta domini Capitanei, & populi, & etiam domini potestatis, & Communis Florentiae, de quibus superius in aliis supra-

suprascripto Consilio specialis & expressa mentio habetur in ea parte, in quibus in supradictis & infrascriptis contradicere videbantur, lecte, & lecta fuerunt per me Gratiolum notarium infrascriptum pro ut & secundum quod superius proxime, & consequenter in jam dicto Consilio creatum Vicarium & dominum Capitaneum & populi, ut supra dictum est, die 14 hujus presentis mensis Novembris super predictis debito modo, & ordine celebrato & facto plenam & latam legitur, & habetur.

Quibus omnibus sic lectis prenominatus vir Ser Simon del Dolce Notarius eorum dicti Communis Florentie presentibus, volentibus, & consentientibus Dominis Prioribus artium, & Vexillifero justitie dicto in jam dicto Consilio presentis reformationis de speciali mandato eorum dicti Communis Florentie & Capitudinum artium predictarum ut supra dicitur congregato, & coram Consiliariis, & Capitudinibus in eo adstantibus proposuit omnia supradicta, et predicta in hoc presenti Consilio lecta, & que in aliis suprascriptis consiliis continentur Vicarium, & dominum Capitaneum & populi jam provisa, obtenta, reformata, & plenam specificata sunt, & expressa, & in his, & super hiis omnibus & singulis sibi pro populo & Communi jam dicto utile consilium exhiberi, & quo posset sub hac forma videlicet, quod & quomodo videtur & placet eisdem Consiliariis, & Capitudinibus in predictis & circa predicta omnibus & singulis providere, ordinare, & firmare pro Communi utili dicto.

Ser Pello Ghagni Pelli Consiliarius predicti Consilii surrexit, & arengando consuluit in omnibus, & super omnibus & singulis superius in hoc presenti Consilio supra propositis in omnibus & per omnia juxta ipsarum petitionum & provisionum de quibus in jam dicto presenti consilio specificata mentio habetur, & etiam supradictam propositionem super predictis propositis & facta continentiam & tenorem

In reformatione cujus consilii presidente consilio in presentia existente, & reddito, & demum inter consiliarios & capitudines in ipso consilio existentes numero inter omnes trecentum octo inventis, pro exequendis eorum voluntatibus in predictis & super predictis omnibus in dicto presenti Consilio super propositis dicti & mandato dicti Ser Simonis Notarii [illegible] dicti Communis secundum formam Statutorum, & reformationum dicti populi & Communis ad scrutinium facto prius cum pissidibus & palloctis super predictis omnibus & singulis supra propositis in hoc presenti Consilio & in aliis supradictis consiliis specificatis plenarie, & expresse, placuit ducentis nonaginta duobus ex consiliariis & capitudinibus predictis presentibus palloctas in pissidem albam, in quibus scriptum est sic. Et per eos concorditer provisum, obtentum, & firmatum fuit in omnibus & per omnia prout & secundum quod in ipsis & superius continetur, & providetur, de quibus specialis mentio habetur, & etiam quod in hiis & super hiis, & omnia ea in hoc presenti Consilio superius proposita & in suprascriptis consiliis contenta [illegible] plenam, & specificatam, & expressa sunt hujus presentis consilii auctoritate, & vigore totaliter acceptata, admissa, approbata, & firma sint, & valeant, & teneant, & plenam habeant, & obtineant firmitatem. Et quod in hiis & super hiis omnibus & singulis procedatur, observetur, & fiat in omnibus & per omnia secundum quod in suprascriptis petitionibus, & provisionibus plenius continetur absolute [illegible], & [illegible] quod predicta & predictorum occasione, [illegible], statutis, ordinamentis, provisionibus, et consiliorum reformationibus de quibus superius in specie, aut in genere mentio habetur que in predictis vel aliquo predictorum quomodolibet contradicerent vel obsisterent, aliis vero ex consiliariis & capitudinibus predictis, quibus predicta displicuerunt, ponentes palloctas suas in contrarium in pissidibus rubeis, in quibus scriptum est non [illegible] numero comperti [illegible] de dictis pissidibus, visis & numeratis dictis palloctis in ipsius consilii presentia & conspectu.

Acta fuerunt hec in dicto palatio populi Florentini presentibus testibus dominis Johanne de [illegible], Paco de [illegible] Judicibus civibus Florentinis, & [illegible], & [illegible] Notariis dicti Communis Florentie, & aliis &c.

Ego

Ego Gratiolus olim domini Corradi imperiali auctoritate Notarius Mutinensis, & nunc ad scribendum consilia populi & Communis Florentie electus, & deputatus pro ipso Communi suprascriptis omnibus in jam dicto Consilio centum virorum, & in aliis predictis Consiliis Domini Capitanei & populi, & etiam Communis Florentie, ut supra scriptum est, perfectis interfui, eaque publicavi, & scripsi.

Ego Rofinus filius Ser Jacobi imperiali auctoritate Judex ordinarius, & Notarius predicta scripta, ut apparet per suprascriptum Gratiolum Notarium, unde hoc exemplum a me scriptum est, inveni, vidi, & legi, & hic modo fideliter transcripsi, & exemplavi de licentia & auctoritate mihi data & concessa a Domino Bonifacio de Imbarcatis Judice causarum Civilium Communis Pistor. ad bancum juris, sub portica palatii dicti communis, presentibus Ser Lippo Montis Notario, Jacobo Domini Bracci Judice, & Niccolino Novelletti Nuntio testibus rogatis sub divine nativitatis anno MCCCXXI. Ind. V die XXVI. mensis Septembris.

Ego Bartholomeus filius Ser Schiatte Pisani de Pistorio Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & Notarius exemplum illud scriptum manu suprascripti Rofini Notarii, unde hoc exemplum a me scriptum est, vidi, & legi, & hic modo transcripsi, & fideliter exemplavi de licentia, & auctoritate mihi data & concessa a domino Taddeo de Reggio Judice causarum Civilium Communis Pistor., & assensu nobilis militis domini Jacobi de Montepolitiano honorabilis potestatis Civitatis, & districtus Pistor. pro tribunali sedenti ad ejus solitum banchum Juris, ubi solitus est sedere pro jure reddendo, presentibus Ser Soldo Modilini, & Ser Jacobo Baronti testibus ad hec vocatis, & rogatis, anno nativitatis Dominice MCCCXLIIII. Indictione XIII. die XVIII. mensis Decembris.

X.

Exemplum litterarum factarum pro restitutione Comitatus Pistoriensis per Dominos Priores Artium & Vexilliferum justitie & Civitatis, & Populi Florentini ex libro censuum p. 398.

PRiores Artium, & Vexillifer Justitie Civitatis Populi Florentini, Rainerio quondam Guidonis de Riccis uno ex eis dumtaxat excepto, ipsiusque Civitatis Consilium, Populus, & Commune probis viris Sindicis, Rectoribus, Consiliis, Officialibus, Universitatibus, hominibus, & personis omnium, & singulorum Castrorum, fortilitiarum, villarum, communium, & terrarum, que olim fuerunt de districtu, & Comitatu Communis, & Civitatis Pistorii, & postmodum ad Commune Florentie pervenerunt, excepta, salva, & reservata Roccha de Carmignano, que debet sub dominio, jurisdictione, atque custodia Communis Florentini remanere usque ad finem guerre presentis, salutem ac dilectionem sinceram. Convenire, ac expedire conspicimus, quod ea, que facta, & ordinata sunt in populo, & Communi Florentie contingentium vos & vestram rempublicam notitiam habeatis. Vobis ergo, & cuilibet vestrum tenore presentium notificamus, quod auditis, & diligenter intellectis hiis, que pro parte Communis Pistor. per solempnes, & honorabiles Oratores dicti Communis fecerunt coram nobis devote, prudenter, atque suppliciter exposita, & petita, & habita super ipsorum petitione, quam pluribus videlicet Capitaneorum partis Guelfe, Gonfaloneriorum, societatum populi, Capitudinum artium, aliorumque Sapientium tam nobilium, quam plebeorum consiliis publicis, & privatis, & eorum voluntatibus diversimode exquisitis, & comperto, & cognito manifeste, quod in idem quasi omnium vota Civium concurrebant, quod fratrum Pistoriensium admitteretur, procederet, & adimpleretur petitio gratiose, consideratoque devotione sincera, quam semper Civitas Pistorii dum per fideles Guelfos recta fuit, habuit, & nunc habet ad Commune, & Populum Florentinum, & non minus diligenter attento, quod dicta Civitate sic recta dum ipsorum fratrum commoda promovemus, nostram propriam prosequimur causam, conformemque votis vestris, et vestro dulce gustui fore confidimus

ssdimus, quod vos, & terras vestras in matris, & Civitatis vestre Pistorii gremium reponamus, gratiose providimus, & solempniter obtentum, firmatum, & reformatum est in omnibus & singulis populi & Comunis Florentie consiliis opportunis, quod dicta Castra, fortilitie, ville, communia, & terre, que olim fuerunt de comitatu, & districtu Pistorii, & postea tenebantur per Comune Florentie restituantur, & pro restitutis habeantur Comuni Pistorii cum pleno dominio, jurisdictione, mero & mixto imperio, & cum eorum omnibus iuribus, & pertinentiis, ita quod ipsum Comune Pistorii, quantum ad predicta sit in eo statu, in quo erat antequam ipsa Castra, fortilitie, ville, communia, & terre per Comune Florentie tenerentur, sub modis, pactis, promissionibus, obligationibus, conditionibus, & tenoribus expressis in reformationibus Consiliorum ipsorum, & in Capitulis super predictis, in predictis, & circa predicta editis, & firmatis, & contentis in reformationibus antedictis. Et ideo cum secundum formam dictorum Capitulorum, & reformationum ratificata sint ipsa Capitula, & omnia in ipsis reformationibus contenta per Comune Pist., & ejus Sindicum ad hoc legiptime constitutum, Vos & dicta Castra, fortilitias, Villas, terras, & Comunia, dicta Roccha Carmignani tamen excepta, iam sic restituta, & restitutas per reformationes predictas dimictimus, & relaxamus ipsi Comuni Pist., & volumus, concedimus vobis, & contenti sumus gratia, & amore Comunis ipsius, quod deinceps sitis de districtu, & Comitatu, & districtuales, & Comitatini Civitatis, & Comunis Pistor., & quod ipsi Comuni subsitis, & sitis, quantum est ad predicta, in eo statu, in quo eratis, ante quam Comune Florentie vos teneret, predictis modis, pactis, promissionibus, obligationibus, conditionibus, & tenoribus semper salvis, & in sua manentibus firmitate. In cujus rei evidentius testimonium has presentes licteras fieri mandavimus, & bulle, ac sigili nostri appositione muniri.

Data Florentie anno Incarnationis Christi millesimo trecentesimo quinto decimo, Indictione quartadecima, mensis Decembris die sexto.

Ego Johannes quondam Donati Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & Notarius, & Cancellarius, & Scriba publicus reformationum, Consiliorum Comunis, & populi Pistorii predictas licteras vidi, & legi, & de Originali scripto, & in cartis bombicinis sigillato quodam sigillo cere viridis, in quo erat sculta imago herculis nudi cum licteris circumquaque scriptis sub tali tenore. ✠ *Sigillum Florentinorum*, & quodam parvo sigillo cere viridis, in quo erat designatum lilium cum licteris talis continentie *S. Priorum*, hic inde transcripsi, & exemplavi, & in evidentius testimonium meo consueto signo roboravi.

X I.

Lucensium Litera ad Pistorienses super Controversia quadam ex libro Censuum pag. 401.

HOc est exemplum quarumdam licterarum transmissarum a. 1317. per Comune Lucanum Comuni Pistorii super responsione facta domino Andree de Rubeis, & Ser Mateo Guidi ambaxiatoribus Comunis Pistor. ad Comune Lucanum, & anzianis ipsius Comunis cum instrumento ratificationis pacis per comune Pistor. destinatis. Que lictere sigilate erant quodam sigillo cere crocee, in quo sculta erat quedam ymago ad similitudinem cuiusdam militis tenentis scutum in brachio sinistro existentis super quodam equo circumcirca quam ymaginem erant sculte lictere sic dicentes *Sigillum Comunis Lucani* signo sancte Crucis premisso.

Magnificis & potentibus viris dominis Ugoni Comiti Palatino Vicario Regio Civitatis Pistorii, & anzianis Civitatis ejusdem amicis diligendis. Jacopinus de Cornazzano de Parma Lucanus Potestas, & anziani Lucani Comunis salutem, & bonorum omnium incrementa. Ambaxiatam nobis pro vestra parte noviter expositam a vestris ambaxiatoribus multa alacritate suscepimus, et audivimus, qua intellecta sic damus sub brevitate eidem responsum, quod propter absentiam

nostri

nostri Capitanei, qui moram ad presens contrahit apud balneum de Corsenam, non possumus eis, nec vobis, ut optamus respondere, tamen cum redierit, quod cito erit, vobis per ambaxiatores nostros, aut per nuntium cum nostris litteris amicabiliter respondebimus. Non miremini, si vestri Ambaxiatores tantum steterunt, quod credentes, ut Capitaneus reverteretur, eis prediximus, quod spectarent. Datum Luce die 23. Junii decima quinta Indictione.

X I I.

Exemplum quarumdam litterarum transmissarum per Castruccium de Antermiellis Civitatis Lucane Capitaneum Generalem (a. 1317.) Communi Pistor. super responsione facta Domino Andree, & Ser Mazeo ambaxiatoribus a dicto Castruccio cum instrumento ratificationis Pacis per Comune Pist. destinatis, que Littere sigillate erant quodam sigillo cere rubee, in quo erat sculta quedam ymago ad similitudinem cujusdam . . . . habentis ymaginem cujusdam Canis super se, & de subter quoddam scutum circum circha quas imagines erant sculte hee littere videlicet S. Chastrucci vice Comitis Lucensis, ex libro censuum pag. 401.

NObilibus & sapientibus Viris Ugoni de Battifolle in Tuscia comiti Palatino Vicario Regio, Antianis, & Vexillifero justitie, consilio, & Comuni Civitatis Pist. Chastruccius de Antermìnellis Civitatis Lucane Capitaneus generalis, & Vicecomes Lunensis salutem, & pacificis gaudere Successoribus. Discretis viris Domino Andree de Rossis, & Ser Mazeo Guidi ambasciatoribus vestris, qui a successu ipsorum de Civitate Pisanum usque in hodiernam diem nostrum qui eramus in comitatu Lucane, reditum expectarunt super tenore ambasciate nobis ex parte vestra diligenter exposite responsa dedimus prout credimus convenire, que vestre presentie, quia eos inde sufficienter credimus informatos, horetenus referre poterunt, & quam habuerunt a nobis intentionem, exponent. Datum Luce 24. Junii decimaquinta indictione.

X I I I.

Roberti Sicilie Regis Litera a. 1318. ad Pistorienses, ut pro Genuatibus aciem instituant, ex Thesauro S. Jacobi.

RObertus Dei gratia Rex Jerusalem, & Sicilie, Ducatus Apulie, & principatus Capue, provincie Fortalquerii comes, discretis viris Rectoribus, Consilio, & Comuni Civitatis Pistorii fidelibus, & devotis suis gratiam & amorem. Notificamus devotioni vestre, quod die vicesimo primo Julii proximi preteriti applicuimus Januam cum fratribus, & gente nostris, ubi fuimus cum magno honore recepti, & sequenti die vicesimo septimo eiusdem mensis populus, Consilium, & rectores dicte Civitatis Janue se dominio domini summi Pontificis, & nostro decem annorum spatio subiecerunt, quod quidem dominium recepimus debitis honore, decentia, & solemnitatibus observatis. Quia igitur inimici Ecclesiastici, ac nostri, & Comunis dicte Civitatis Janue morantes . . . ipsam Civitatem conantur eam continue offendere, bonumque statum eiusdem multipliciter, & graviter perturbare, nostraque, ac universorum fidelium, & devotorum sancte Ecclesie, & nostrorum interest Civitati Janue, intuitu dicti Domini summi Pontificis, & Ecclesiastice partis, auxilianter subvenire, devotionem, & prudentiam vestram requirimus, & hortamur, quod prudenter attento quod in bono statu predicte Civitatis Janue, cuius incole fratres vestri fore noscuntur, consequenter . . . . tangitur status vester, ordinare curetis, & agere quod . . . mittatis Talamonium equites, & pedites probos, strenuos, & electos decenter arma-

tos in ma . . . quantitate, qua sinceritati, & prudentie vestre videbitur convenire, venturos ad subsidium predicte Civitatis Janue, ac ad vestra stipendia tempore, quo necessario expedierit, retinendos, significantes nobis, seu nostro Vicario, & Rectoribus Janue statim visis presentibus, quo die predicti equites, & pedites iter accipient, seu recedent, & poterunt ibi esse, eorumque numerum, ut ipsos ibidem recolligi faciamus, & eisdem de vasis & aliis opportunis providere possimus. Et vere noscatis, quod exinde predictum dominum summum Pontificem, nos, & Comune Janue obligabitis ad quelibet vobis grata. Datum Janue die 7 Augusti prima Indictione.

Discretis Viris Rectoribus, Consilio, & Comuni Civitatis Pistorii fidelibus, & devotis suis per Cursorem.

X I V.

Sindici, cujus esset agere de pace cum Pistoriensibus ineunda, institutio a Florentinis facta anno 1329. *ex libro* Nicchio *p.* 75. *& seqq.*

IN Dei nomine Amen sue salutifere Incarnationis anno millesimo trecentesimo, vigesimo nono Indictione XII die 23. mensis Maij. Actum in Civitate Florentie in Domo, & Palatio habitationis Dominorum Priorum artium, & Vexilliferi iustitie dicte Civitatis, & Populi Florentini presentibus testibus Domino Gherardo Terini de Castro Florentino, iborum, & Domino Alexo de Rinuccis Jurisperitis Civibus Florentinis ad hec vocatis, et rogatis. Pateat omnibus evidenter, quod providi viri

Dominus Thomaxius Corsini
Bernardus de Quarratensibus
Lapaccius del Bene
Johannes Bonachursi
Philippus de Magalottis
Jacobus Alberti
Dardanus de Acciajolis
Ugo Domini Oddi de Altoitis
Ubertinus Rossi de Strozziis
Cenni Nardi Juncte
Cecchus Spine Falconis
Nicchdus Neili Rinuccij
Rinaldus de Ricciis, &
Antonius Sandus de Albitiis.

Florentini Cives tractatores, & Compositores deputati pro Comuni Florentie ad faciendum, & tractandum, & ordinandum, & componendum pacem, & treguam cum quibuscumque hominibus, & Terris, & Personis, & Universitatibus, cohadunati simul in Domo Palatio habitationis Dominorum Priorum, & Vexilliferi iustitie Comunis, & Populi Florentini omnes simul, & in concordia, vigore, & auctoritate ipsorum officii, & ex balia, & auctoritate eisdem concessis, & attributis per solempnia, & opportuna Consilia Populi, & Communis Florentie, ut de ipsis balia, & auctoritate plene constat scriptura publica inde facta manu Ser Gratioli Domini Corradi de Mutina Notarii Scribe reformationum dicti Populi, & communis, & omni via, modo, & iure, quibus melius potuerunt, vice, & nomine dicti comunis Florentie, & pro ipso Comuni Florentie, & hominibus dicti Communis, eiusque districtus, fecerunt, constituerunt, & ordinaverunt Ser Fredum Bindi de Panzano notarium, qui moratur Florentie in Populo S. Nicolai, licet absentem, tamquam presentem, eorum pro dicto Comuni, & hominibus, & dicti Communis Florentie, ejusque districtus, & hominum eorumdem Comunis, & districtus Florentie Sindicum, & Procuratorem, & certum, & specialem Nuntium ad faciendum, ordinandum, componendum, constituendum, & reddendum cum Communi, & Universitate Comunis Pistor., seu Sindico, seu Sindicis dicti Comunis Pistoriensis, & ipsi Comuni Pistoriensi, seu eius Sindico, vel Sindicis pro ipso Communi, & universitate ab hominibus dicti Comunis Pistoriensis, ejusque districtus recipientibus, & ab ipso Comuni Pistoriensi, seu ab ejus Sindico, seu Sindicis recipiendum veram pacem, concordiam, finem, remissionem, & bonam voluntatem pacis osculo interveniente de omnibus, & singulis

 inju-

injuriis, & offensionibus, odiis, malevolentiis, controversiis, differentiis, damnis, seu gravaminibus, arsuris, incendiis, & robariis, hinc inde, vel ab una dictarum partium alteri partii illatis, commissis, factis, vel perpetratis ab hinc retro, & usque in presentem diem habitis, & tam præsentibus, quam præteritis, cum omnibus, & singulis pactis, modis, tenoribus, & conditionibus & . . . restitutionibus, & satisfactionibus, de quibus placuerit, & videbitur dicto Sindico, & in prædictis, & pro prædictis omnibus & singulis, & quolibet prædictorum, & cujuslibet eorum occasione observantia, & executione, & etiam coherentium, vel dependentium ab eisdem, cu eorum aliquo premissa obligatione rei, & pacta faciendi, & unum & plures contractus, & unum, & plura instrumenta vallatum, & vallata, promissionibus, stipulationibus, obligationibus, renumptiationibus, ad rel onibus juram, præceptorum Guarantigiæ, & aliis omnibus, & singulis cautelis, & solemnitatibus opportunis, quibus eidem Sindico videbitur, & placuerit faciendum, ac etiam in prædictis, & pro prædictis, & quolibet prædictorum præstandum idoneas cautiones, & satisdationes, prout dicto Sindico placuerit, & videbitur, & ad obligandum propter ipsum Comune Florentinum, & universitatem, & homines, & personas ipsius, & ipsius Comunis, & universitatis, & hominum bona omnia mobilia, & immobilia præsentia, & futura, & ad præceptum Guarantigiæ solempniter recipiendum. Insuper ad dandum & tradendum, concedendum & relaxandum dicto Comuni Pistorii, seu alii personæ recipienti pro eodem Comuni Pistorii tenutam, & possessionem liberam, & expeditam quorumcumque Castrorum, Terrarum, Villarum, & locorum, & fortilitiarum, que vel quos relaxari debent, & tradi dicto Comuni Pistorii per dictum Comune Florentiæ per pacta, & vigore pacis fiendæ inter ipsa Comunia Florentiæ, & Pistorii, terminibus, & locis in ipsa pace specificandis, & dicendis, ac etiam ad recipiendum, tenendum, intrandum, & possidendum tenutam, & corporalem possessionem, quorumcumque Castrorum, Terrarum, Villarum, & locorum, & fortilitiarum, quæ & quos dictum Comune Pistorii restituere, dimictere, & relaxare, & tradere debebit dicto Comuni Florentiæ per pacta, & vigore pacis fiendæ inter ipsa Comunia Florentiæ, & Pistorii. Insuper ad fide jubendum, & fidejussorio nomine pro dicto Comuni Florentiæ promictendum, & se obligandum ipsorum partibus, & mandato pro dicto Comuni, & Sindico Comunis Pistorii, & intrinsecis dicti Comunis, ac etiam pro extrinsecis, & suis procuratoribus, & negotiatorum gestoribus dicti Comunis Pistorii in contractu, & super contractum pacis fiendæ inter dictos intrinsecos Comunis Pistorii ex parte una, & dictos extrinsecos dicti Comunis Pistorii ex parte altera, secundum quod sibi Ser Fredo Sindico placuerit, & videbitur convenire, & ad obligandum dictum Comune Florentiæ ad partes, & mandata dictarum partium, & cujuslibet earum pro observatione pacis, & concordiæ, & omnium, quæ promictent dictæ partes hinc inde, & sibi ad invicem in contractu dictæ pacis, & concordiæ fiendæ inter dictos intrinsecos, & extrinsecos dicti Comunis Pistorii. Et generaliter ad omnia, & singula facienda, & exequenda, quæ necessaria, & expedientia fuerint in prædictis, & circa prædicta, & quolibet prædictorum, & quæ ipsi Constituti, & Comune Florentiæ facere possent, si præsentes essent, & ipsi Sindico utilia videbuntur. Dantes, & concedentes, modo, vigore, & auctoritate prædictis eidem Sindico in prædictis omnibus, & quolibet prædictorum, & circa ea plenum, liberum, speciale, & generale mandatum cum plena, libera, & speciali, & generali administratione. Nec non promittentes mihi Cambio notario infrascripto, tanquam publicæ personæ recipienti, & stipulanti vice, & nomine dicti Comunis Pistorii, & omnium, quorum interest, vel intererit, seu interesse posset, se, & dictum Comune Florentiæ firmum, & ratum, & gratum perpetuo habiturum totum, & quidquid idem Ser Fredus Sindicus Comunis Florentiæ in prædictis, & circa prædicta duxerit faciendum, & contra non venire sub dicti Comunis Florentiæ bonorum omnium præsentium, & futurorum obligatione, & ypoteca.

Ego Michael Ser Cambij de Camiano imperiali auctoritate iudex ordinarius, & notarius prædicta omnia rogatus, & imbreviaturam per infrascriptum Ser Cambium

tum Michaelis notarium filium meum, & mihi ab eodem scribendo, & publicando commissa scripsi, & in publicam formam redegi, meoque subscripsi. Ego Cambius notarius de Camerino imperiali auctoritate Iudex ordinarius, & notarius praedictis omnibus dum agerentur, interfui, eaque omnia rogatus, & imbreviavi, & dicto Michaeli notario filio meo mandato scribenda, & publicanda commisi, meoque subscripsi.

X V.

Pax universalis inter Florentinos, Pratenses, & Pistorienses de anno 1329. die 24. May, ex libro Nacchio p. 19. t. & seqq.

IN nomine Sanctae, & Individuae Trinitatis Amen. Ad honorem, & gloriam Omnipotentis Dei, & gloriosae Virginis Mariae, omniumque Sanctorum, & ad laudem, & reverentiam Sacrosanctae Romanae Ecclesiae, ac Sanctissimi Patris Domini Domini Johannis Papae vigesimi secundi. Et ad honorem Serenissimi Principis, & Domini Domini Roberti Dei gratia illustris Jerusalem, & Siciliae Regis, & exaltationem bonum, & tranquillum statum infrascriptorum Communium, & universitatum, & singularum personarum, earumque districtualium. Quoniam omne Regnum, Civitatem, Commune, Populum, & singularem personam decet tranquillitatis, & pacis beneficium expetere, in qua refloret communium salubritas, atque iucunditas corporum, proficiunt omnes populi, & exultant gentium custodibus. Ideo sapiens, & discretus vir Ser Fredi Bondi de Pescia Notarius, qui moratur Florentiae in Populo S. Nicholai Civis honorabilis Florentinorum Sindicus, & Procurator Communis, universitatis, & populi Florentiae ad hoc specialiter constitutus, de cuius Sindicatu, & procura patet publico instrumento facto manu Mei Cambii Michaelis Notarii infrascripti sub Anno salutiferae Incarnationis millesimo trecentesimo vigesimo nono, indictione duodecima, die vigesimo tertio mensis Maij secundum continentiam dicti Sindicatus, & procuratorio nomine pro dicto Communi, & hominibus, & universitatibus Communis, & Populi Florentiae, ac etiam, ut Sindicus dicti Communis Florentiae gestorio nomine pro Communi, & universitate, & hominibus, & personis Communis, & Terrae Prati, eiusque districtus, pro quibus, & quolibet eorum de rato promisit, & se facturum, & curaturum ita, & taliter, quod dictum Commune Prati per legitimum Sindicum ratificabit praedicta, & infrascripta omnia, & singula hinc ad quindecim dies proxime venturos, & Dominum Ubaldum quondam Ugolini de Pipino Iudex, & Lottum quondam Cambii Terrigenae Terrae Prati, Sindicos, & Procuratores Communis, universitatis, & hominum Terrae Prati, eiusque districtus, ut de Sindicatu, & ipsorum mandato constat instrumento publico inde facto manu Ser Bartholomaei Lotti de Marassino de Prato Notarii a me Cambio Notario infrascripto viso, & lecto, Sindicario, & Procuratorio nomine pro dicto Communi, universitate, & hominibus Terrae Prati, eiusque districtus, cum omnes praedictae ratificationes promissae pro dictis hominibus Ubaldum, & Lottum Sindicos superdictos, quod praedicta, & infrascripta non continentur, [illegible] continere intendunt, nisi [illegible] quod generalem pacem, concordiam, & remissionem, prout in Capitulo generalis pacis continetur, cum conditionibus in hoc contractu, & pace contemptis, & quod substitutionem, & suspensionem represaliarum, & alia contempta in Capitulo de represaliis, in [illegible] vero Capitula pacis, & modis in praesenti contractu, & instrumento contemptis non contineantur, asserentes se ad praedicta, in quibus non continentur, non habere sufficiens mandatum, ordinationes, & confirmationes, quod infrascripti Sindici Communis Pistorii Sindicario, ac etiam gestorio nomine dicti Communis, & quolibet de dictis hominibus, & Ser Mannus Ser Johannis procurator plurium agnationum Communis Pistorii procuratorio nomine pro eis, ac etiam gestorio nomine pro dictis, & aliis [illegible] utroque nomine in Sindicum praedictum supradictum Ser Fredi Bondi Notarium Sindicum Communis Florentiae recipienti-

 pro

pro Sancta Romana Ecclesia, & Domino nostro Summo Pontifice obedientiam, & devotionem S. Romanæ Ecclesiæ, & dicti Summi Pontificis, ac etiam stare, & perseverare in obedientia, & devotione dictæ S. R. E., & dicti Summi Pontificis, & in Rebellione damnati Ludovici olim Ducis Bavariæ, & aliorum inobedientium Ecclesiæ supradictæ, & Domino Summo Pontifici, ac etiam submiserunt dictis nominibus, & eorum quolibet dictum Comune Pistorii, & homines, & personas dicti Comunis dispositioni dicti Summi Pontificis, & promiserunt se facturos ita, & taliter, quod dictum Comune Pistorij per legitimum Sindicum ad hæc constitutum per ipsum Comune Pistorij ratificabit, approbabit, & de novo faciet dictam promissionem, & submissionem, in omnibus, & per omnia, ut dicti Sindici promiserunt, & fecerunt, de quibus promissione, & submissione constat scriptura publica manu mei Cambij Notarij facta hodie ante hunc contractum, prædictis omnes nominibus, & modis prædictis ex parte una, & Dominos Cremona Barrerii, Dominus Gherardus de Sodoxus, & Nerius Cecchi Meiarensis Cives Pistorienses Sindici, & Procuratores Comunis, universitatis, & hominum Civitatis, & districtus Pistorii ad hæc plenariter, & solempniter constituti, ut constat in instrumento publico manu Ser Bonaventuræ quondam Ser Jacobi de Pistorio Notarii facto sub Anno Nativitatis Dominicæ millesimo trecentesimo vigesimo nono indictione XII. die undecimo mensis Maij secundum consuetudinem Pistoriensium a me Cambio Notario infrascripto visto, & lecto, Sindacario, & procuratorio nomine pro dictis Comuni, universitate, & hominibus Comunis Pistorij ex parte altera constituti in præsentia Dominorum quatuordecim tractatorum Comunis Florentiæ, coram quibus mediante eorum ministerio facta, & firmata fuit infrascripta Pax, assistente gratia Dei Patris fecerunt, & reddiderunt sibi ad invicem veram puram, & firmam pacem, finem, & remissionem, concordiam, & bonam voluntatem perpetuo duraturam pacis osculo interveniente, & liberationem, & quietationem de omnibus, & singulis robariis, furtis, incendiis, homicidiis, insultibus, feritis, iniuriis, & offensionibus, quomodolibet dicto, vel facto illatis hinc inde universaliter, vel singulariter, & de omnibus, & singulis guerris, malivolentiis, iniuriis & offensionibus hinc inde illatis, habitis, & factis, & de omnibus dampnis occatione guerræ, & de omnibus inimicitiis quocumque modo, & quacumque de causa hinc inde contractis, vel commissis, & generaliter de omnibus excessibus, & delictis hinc inde commissis, factis, & perpetratis quocumque modo in personis, vel rebus usque in presentem diem, quam quidem pacem, & concordiam, & remissionem fecerunt remissis hinc inde rancoribus, & iniuriis quibuscumque cum infrascriptis modis, tenoribus, pactis, conventionibus, capitulis, & promissionibus, videlicet. In primis, quod statim facta præsenti pace, dum Comune Pistorij, & homines, & personæ dicti Comunis servare debeant inte dictum, & statim erigere, & erigi facere Vexillum Ecclesiæ in dicta Civitate Pistorii, & stabunt, & perseverabunt in obedientia, & devotione S. Matris Ecclesiæ, & Domini nostri Domini Ioannis Papæ 22, & in rebellione contra damnatum Lodovicum, olim Ducem Bavariæ, & eius Vicarios, & Officiales, & contra omnes inobedientes Ecclesiæ, & eicient omnes Officiales constitutos per dictum Lodovicum, tam in Civitate Pistorii, quam in terris, quæ tenentur, vel tenebuntur per Comune Pistorij. Item quod incontinenti facta præsenti pace per dictum Comune Pistorij, vel eius legitimum Sindicum tradatur, & restituatur dicto Comuni Florentiæ vel eius Sindico, seu alteri recipienti pro dicto Comuni Florentiæ Castrum, & territorium Montis Murli cum suis pertinentiis, & iurisdictionibus, & eidem Comuni Florentiæ vel alteri recipienti pro eo relaxetur possessio dictorum Castri, & Territorij Montis Murlj libere, & expedite perpetuo remansura penes dictum Comune Florentiæ. Item quod per dictum Comune Pistorij remictat, & reponat in dicta Civitate Pistorij infra quindecim dies a tempore dictæ pacis factæ Guelfos omnes extrinsecos dictæ Civitatis Pistorij, cum eorum, & omniumque ipsorum familiis, qui exstiterint, & eorum familiæ post remissionem factam de his per dictum Comune Pistorij, vel post terminum dictorum quindecim dierum libere, licite, & secure ire, & stare, & habitare possint in dicta Civitate Pistorij,

&

& eius districtu ad eorum liberam voluntatem, & eisdem Guelfis exititiis restituantur eorum bona immobilia, & possessiones, & ex tempore dictae pacis restituta esse intelligantur. Et [illegible] exceptis illis exititiis, de quibus declaraverit dictum Commune Pistorii [illegible] non extendatur, [illegible] possint [illegible] quinquaginta, possint tamen [illegible] qui non remittantur [illegible] in dictam Civitatem Pistorii [illegible] habeant bona immobilia, & possessiones [illegible] qui non remittantur [illegible] restituantur per dictum Commune Pistorii, & ex dicto tempore pacis restituta esse intelligantur [illegible] bona [illegible] exititiorum [illegible] debeant restitui, & restituta intelligantur, quae possidebant tempore eorum [illegible] facta anno millesimo [illegible] septimo [illegible] dicta bona per [illegible] vendita, vel alienata, [illegible] bona, quae [illegible] millesimo [illegible] octavo [illegible] & quod idem fiat, & intelligatur, & observetur per omnia [illegible] Commune Pistorii [illegible] dicto tempore [illegible] & [illegible] quolibet [illegible], & [illegible] quam extra [illegible], quae [illegible] & [illegible] intelligantur [illegible], & robur, [illegible] tempore [illegible] eorum [illegible] quibuscumque locationibus [illegible] vel [illegible] compositis [illegible], quod [illegible] & habitare in Castris, & Terris, quae [illegible] per Commune Florentiae [illegible] Commune Florentiae [illegible] dictam Civitatem Pistorii [illegible] eidem vel eorum [illegible] restituta [illegible] & [illegible] dicti Communis Pistorii [illegible] & [illegible] dicti Communis [illegible] quod Commune Pistorii teneatur dictos exititios [illegible] remittere [illegible] tempore dictae [illegible] quod [illegible] & remittere teneatur [illegible] dictis exititiis [illegible] remittere teneatur [illegible] Guelfos [illegible] dictis exititiis [illegible] quod Commune Pistorii [illegible] & [illegible] dictos exititios Guelfos, tam remissos, quam non remissos [illegible] & [illegible] & [illegible] damnati [illegible], vel condemnationes [illegible] in libris, & actis Communis Pistorii [illegible] dicta Civitatis praedicta facere teneantur, & [illegible] quam de praedictis fuerint requisiti ab ipsis, vel eorum aliquo [illegible] vel eorum aliquo [illegible] propterea dicto Communi [illegible] Item quod si quae possessiones [illegible] in Civitate vel districtu Florentiae, vel Terra Prati, vel eius districtu, vel in Civitate Pistorii, vel eius districtu, quae pertinerent ad singulares personas Civitatis, vel districtus Pistorii, dictae possessiones eisdem [illegible] ad quos pertinerent, per dictum Commune Florentiae, vel dictum Commune Prati, in cuius [illegible] dictae possessiones, [illegible] vel Terra [illegible] dictas possessiones [illegible] tempore dictae pacis [illegible] & [illegible] esse intelligantur. [illegible] per Commune Pistorii [illegible] possessionibus [illegible] in Civitate, vel districtu Pistorii, quae pertinerent ad singulares personas Civitatis, vel districtus Florentiae, vel ad singulares personas Terrae Prati, vel eius districtus, & ex dicto tempore pacis restituta esse intelligantur, & [illegible] dictis singularibus personis dictae Civitatis Florentiae, vel districtus, & dictae Terrae Prati, vel eius districtus, non obstantibus in omnibus praedictis aliquibus [illegible] de dictis possessionibus,

nibus, vel aliqua eorum per aliquod Comune dictum, vel rectorem, quæ concessiones sint nullius efficaciæ, & habeantur pro cassis, & irritis, salvo, quod si per Regem Siciliæ, vel olim Ducem Calabriæ, vel eorum, vel alicujus eorum locum tenentem facta foret concessio de dictis possessionibus, vel eorum aliqua, quod dicta comunia debeant se interponere, ut dictæ concessiones penitus cassentur, & tollantur per dictum Regem, ac etiam dicta omnia, videlicet quilibet per se teneatur cogere cum effectu Cives Terrigenas, & districtuales suos, quibus factæ forent dictæ concessiones, vel eorum aliqua, ac etiam quoscumque alios, ad quos dictæ possessiones pervenissent, post dictas concessiones dictas possessiones relaxare, & dimittere iis, ad quos spectant, & pertinent. Et idem fiat de concessionibus cujuscumque quantitatis factis per dictum Regem, vel Ducem Calabriæ, vel eorum, vel alicujus eorum locum tenentem alicui singulari personæ dictorum Comunium scilicet Florentiæ, & Prati contra Comune Pistorij, & teneatur Potestas, & Capitaneus, & executor ordinis justitiæ Civitatis Florentiæ, & eorum, quicumque fuerit requisitus, & regimina Terræ Prati dictos tales, quibus factæ forent dictæ concessiones, vel aliqua earum ad restitutionem dictorum bonorum compellere etiam de facto sine strepitu, & figura judicij, & etiam nullo statuto, vel juris solemnitate servata, Et idem fiat, & fieri debeat per Potestatem, & alia regimina dictæ Civitatis Pistorij, reservato eisdem iis, qui restituere cogerentur, omni regressu contra auctores suos, tam ad pretium, quam ad interesse, & dampna. Et teneantur dicta Regimina, & quodlibet eorum, quod requisitum fuerit, statim ostenso instrumento sui tituli cogere de facto, nulla juris, vel statuti solemnitate servata dictos auctores ad restituendum pretium, & ad emendationem dampnorum, & interesse, prout in instrumento, & titulo continebitur. Item quod omnes, & singulæ represaliæ concessæ a quatuor annis citra per Comune Pistorij contra homines, & Comune Florentiæ, vel contra homines, & Comune Prati sint cassæ, & irritæ, & ex tempore dictæ pacis, & cassari, & irritari debeant per dictum Comune Pistorij, & idem fiat, & factum esse intelligatur ex dicto tempore pacis de represaliis concessis a dictis quatuor annis citra per Comune Florentiæ, vel Comune Prati contra Comune Pistorij, vel contra homines dicti Comunis omnibus juribus principalibus salvis remanentibus quibuscumque personis habentibus dictas represalias. Represaliæ vero concessæ a dictis quatuor annis retro per dicta Comunia vel eorum aliquod suspendantur, & suspensa esse intelligantur per tempus, & terminum octo annorum numerandorum a tempore dictæ pacis, salvo quod non obstantibus supradictis sit licitum infra dictum terminum dictas represalias, & earum quamlibet de jure impugnare, & super earum, & cujuslibet earum cassatione procedere de jure, dummodo illi, quos impugnare contingeret, careant suspensione prædicta, & audiri non possint, nec debeant ad impugnandum dictas represalias, vel earum aliquam, nisi primo renunptient suspensioni prædictæ, pendente tamen causa nulla novitas fieri possit occasione dictæ represaliæ, hoc addito in prædictis, quod deinceps non possint concedi represaliæ per aliquod dictorum Comunium, vel alicujus eorum contra aliquod de dictis Comunibus, vel homines, vel personas alicujus dictorum Comunium, nisi primo regimina Comunis, contra quod represaliæ peterentur, fuerint requisita per ambaxiatores illius Comunis, coram quo, seu coram cujus offic. represaliæ peterentur, quod summariam faciant rationem. Item, quod omnes, & singuli Cives, & districtuales Florentiæ, & Terrigenæ districtuales Terræ Prati exbampniti, vel condempnati, vel exbampniti tantum dicti Comunis Pistorii, quicumque essent descripti, vel descripti reperientur in libris, seu actis dicti Comunis Pistorii, eximantur, & cancellentur absque aliqua solutione pecuniarum dicto Comuni Pistorij facienda de dictis libris, & actis dicti Comunis Pistorii, & ex nunc exempti, & cancellati esse intelligantur, & sint ab omnibus bampnis, & condempnationibus tantum, in quibus quomodolibet scripti reperientur & eodem modo fiat de civibus, & districtualibus dictæ Civitatis Pistorii, qui essent, seu esse reperientur exbampniti, & condempnati, vel exbampniti tantum, vel condempnati tantum Comunis Florentiæ, vel Terræ Prati, vel in libris exbampnitorum, vel condempnatorum dicti Comunis Florentiæ, vel dictæ Terræ Prati descripti. Et regimina dictorum Comunium, vel Terrarum prædictæ teneantur fieri facere.

facere, & executionem mandare ad processum dictorum exbannitorum, & condemnatorum, vel exbannimentorum eorum, vel condemnationum eorum, vel cuiuscumque alterius personae pro eis, vel eorum aliquo praedicta fieri petentis, hoc salvo, & inter [illegible] expresse in praedictis, quod dictum Commune Terrae Prati non teneatur eximere a bannis, & condemnationibus, vel bannis eorum, vel condemnationes eorum aliquem exbannitorum, vel condemnatorum dictae Terrae Prati, qui sub [illegible] vel potestate dictae Terrae, seu districtus Prati, qui [illegible] ad [illegible] dictae Terrae Prati, & non districtus aut aliquem Pistoriensium, vel [illegible] dictae [illegible], qui sit, vel fuerit [illegible] Terrae Prati, & e contra, quod dictum [illegible] non [illegible] ad aliquem Pratensem, qui sit [illegible] Terrae Prati.

Item, quod dictum Commune Florentiae pro posse procuret, quod omnes singulares Personae Civitatis, & districtus Pistorii, de quibuscumque controversiis, ex quibus [illegible] verisimiliter scandalum oriri, faciant Paces vel Treguas, prout quibusdam [illegible] videbitur, & ex tunc [illegible], tam de [illegible], quae essent inter [illegible] eorum, vel extrinsecorum eorum. Item, quod si qua debita fuerunt [illegible] per Commune Pistorii, ex quibus dictum Commune Pistorii foret obligatum Communi Florentiae, dictum Commune Pistorii ad solvendum dicta debita habeat dilationem trium annorum, infra quos tres annos non possit gravari, vel molestari dictum Commune Pistorii, vel singulares personae dicti Communis, vel eorum [illegible] dicti Communis [illegible] occasione dictorum debitorum Communis. Item, quod Commune Florentiae relaxet, & relaxare debeat, & ex tunc [illegible] dictae Pacis relaxavit, & restituit esse [illegible] dicto Communi Pistorii [illegible], & expedita possessione [illegible] infrascriptarum Terrarum, scilicet [illegible] Vallis [illegible], Castra Comitis, & Lamporecchii, & homines, & personas dictarum Terrarum [illegible], & cancellari debeant de quibuscumque damnis, & condemnationibus, & [illegible], & cancellari esse [illegible], in quibus reperirentur descripti in libris exbannimentorum, & condemnationum Communis Pistorii, ubique aliqua [illegible] per [illegible], [illegible] dicti Communis Pistorii [illegible], & praedicta [illegible] Communis Pistorii fieri facere, & executioni mandare, & [illegible], & [illegible], & habitare possint in dictis eorum Terris, & [illegible], si quae essent, & quod omnes personae, & [illegible], & [illegible] habeant, & [illegible], & [illegible], & [illegible] per eos, [illegible] quod [illegible], & [illegible] sint [illegible] in [illegible], & in [illegible] Communis Florentiae, & Castri Carmignani, Artimini, Castellionis Vitroni, & Bacchereti. Item, quod regimina, & officia dictae Civitatis, & districtus Pistorii tam [illegible], quam [illegible], quam Civium, [illegible] post [illegible] a tempore dictae pacis [illegible] sint [illegible], & [illegible] fiant, & disponantur, & fieri, & disponi debeant, tam per [illegible], quam per [illegible] in dictam Civitatem Pistorii, ita quod [illegible], & [illegible] sint pares in [illegible], & in numero [illegible], & pro observatione praedictorum [illegible] in praesenti Capitulo, & pro restitutione facienda de quodam debito [illegible] quatuor [illegible] Florenorum auri, ad quod obligatum est dictum Commune Pistorii, & homines dicti Communis Stephano quondam Ser Pini de Populo S. Mariae [illegible] de Florentia, unde est Carta manu Ser [illegible] Notarii facta in Anno Incarnationis millesimo trecentesimo [illegible] anno [illegible], die [illegible] mensis Maii, dictum Commune Pistorii [illegible] facta pace praesenti teneatur tradere Communi Florentiae vel Syndico dicti Communis, liberam, & expeditam possessionem Castri, & Fortilitiarum [illegible] districtus Pistorii [illegible] per dictum Commune Florentiae expensis dicti Communis Florentiae, donec dicto Communi, [illegible], & [illegible] Communis [illegible] cum effectu modo praedicto, & dictum debitum solutum fuerit [illegible] dicto Stephano creditori, hoc addito, quod dictum Castrum, & Fortilitiae custodiri debeant per unum Civem Florentiae [illegible], & [illegible] S. Matris Ecclesiae nominandum per Commune Pistorii, quae nominatio fieri debeat hoc modo, videlicet, quod Commune Pistorii nominare debeat sex Cives Guelfos Civitatis Florentiae, & probos, & [illegible]

[illegible]

Commune Florentiae de dictis suis offitiis mittatur unum ad dictum custodiam, in eaque Castri fortalitiam tenendis per Commune Florentiae pro observatione prædictorum non possint stare vel habitare eorumq. dicti Castri Tizzane.

Item, quod Commune Florentiae, & Commune Prati relaxent, & liberent omnes, & singulos Carceratos, & Captivos si quos haberent, vel teneront de Civitate, vel districtu Pistorii, salvo quod prædicta non intelligantur de Carceratis, & Captivis singularum personarum, seu ad petitionem singularium personarum exsistentium. Et idem fiat per Commune Pistorii de civibus, & districtualibus Florentinis, & terrigenis, & districtualibus Terræ Prati Captivis, seu Carceratis in Civitate Pistorii, vel eius districtu cum salvo supradicto. Item teneatur Commune Florentiae pro posse operari, quod Ugolinus, & Lodovicus Fratres, & Filii Rodulphi de Panciaticis, Simon Lapini de Malis, Sozomenus Domini de Pelacanis, & Bartholomæus Mattæi Abelliani Pistorienses Cives, qui sunt in Carceribus Communis Florentiæ recommendati pro parte Domini Philippi Sanguinei Capitanei olim Guerræ Communis Florentiæ, quod bene custodiantur ipsi, & quilibet eorum a dictis carceribus liberentur, & relaxentur absque aliqua solutione pecuniæ propterea facienda. Et si ad supplicationem dicti Communis Florentiæ dicti Carcerati ex eorum ex concessione Regiæ Maiestatis, & dicti Domini Philippi, ex eo casu teneatur dictum Commune Pistorii liberare, & relaxari facere absque aliqua solutione pecuniarum propterea facienda omnes & singulares Castella, Cives, & districtuales Florentiae, & omnes & singulos Cives, & districtus Pistorii, & omnes, & singulos Castella terræ Prati, & eius districtus etiamsi essent prout quæcumque singulares personæ dicti Communis Pistorii, quas singulares personas dictum Commune Pistorii teneatur cogere cum effectu ad observationem & executionem prædictorum. Item, quod Cives, & districtuales Civitatis Pistorii secure conducere possint bestias grossas, & minutas per Civitatem, & districtum Florentiæ, prout voluerint, dummodo dictas bestias conducant de extra Civitatem, & districtum Florentiæ, & de hoc fidem faciant per publicum instrumentum, & de dicta conductione licentiam habere debeant ab officialibus bladorum pro tempore existentibus in Civitate Florentiæ, quam licentiam dicti officiales bladorum concedere debeant solidum præcedentibus, de quibus bestiis solvant Gabellam Communi Florentiæ, secundum quod faciunt Florentini. Item, quod homines, & personæ Communis Montis Murli, quarumque possessio dicti Castri, & Terrarum Montis Murli pervenerit ad Commune Florentiæ, possint libere stare, & habitare in dicto Communi Montis Murli, & cancellentur, & eximantur, & eximantur, & cancellari esse intelligantur ex tempore, quo Commune Florentiæ habuit possessionem dicti Castri, de quibuscumque bannimentis, & condempnationibus dicti Communis Florentiæ vel Terræ Prati, seu Civitatis Pistorii, quæ incurrissent, seu in quibus reperirentur descripti a quocumque tempore præterito citra, ac etiam absolvantur, & liberentur, & absoluti, & liberati esse intelligantur a quibuscumque exstimationibus, ad quas tenerentur occasione dictorum bannimentorum, vel condempnationum, vel dictarum bannitorum, & dictorum Communium vel Terrarum ipsorum teneantur prædicta fieri facere, & effectualiter mandari absque aliqua solutione pecuniæ propterea dictis Communibus facienda. Item, quod nova pedagia, exactio, & nova gabella debeant imponi & solvi in quibuscumque Terris, quas hodie tenentur, seu in futurum conducentur per dictum Commune Pistorii, seu in Terris Carmignani, & Artimini, & Castellare, & Vitriani, & Bacchereti, quæ tenentur per Commune Florentiæ tam per quod aliquam quam per custodiam, & in imponendo dictis Onera hoc pacto intelligatur, & extendatur in rebus, & numero personarum. Item, quod dictum Commune Pistorii non receptabit rebellem, vel exbannitum, vel inimicum S. Matris Ecclesiæ, nec rebellem, vel bannitum, seu inimicum Communis Florentiæ. Item, quod dictum Commune Florentiæ teneatur ad requisitionem Communis Pistorii per suos ambaxiatores Sanctitati Domini nostri Summi Pontificis supplicare, quod dictam pacem confirmet, & approbet, & dictum Commune Pistorii, & homines, & personas dicti Communis recipiat ad gratiam, clementiam, & devotionem

S. Ma-

S. Matris Ecclesie, ut [illegible] [illegible] cum Christo, quem Latini [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], & pene, quas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per dictum Summum Pontificem [illegible] [illegible]. Lodovici olim Ducis Bavarie, & Castrucii de [illegible], olim [illegible] [illegible], & [illegible] dicte [illegible] [illegible] possit & [illegible] dicto Sanctissimo [illegible] Summo Pontifici, quod Pistoriensis Episcopus [illegible] pro bono pacis, & [illegible] [illegible] dicte Civitatis & Communis Pistorii.

Item [illegible] dictum Commune Florentie [illegible] [illegible] posse, quod dictum Commune Pistorii reducatur ad pacem, [illegible], & concordiam cum Communi [illegible], & Communi [illegible], & [illegible], & Communi S. Miniatis, & aliis Communibus & Terris omnibus [illegible] Communi Florentie [illegible], quod omnes [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] de [illegible] Castris, seu Terris que [illegible] per Commune Pistorii vel [illegible] in [illegible], [illegible], & [illegible] per dictum Commune Pistorii, & ex nunc [illegible], & [illegible] nullius esse intelligantur, & [illegible] de [illegible], & [illegible] & [illegible] [illegible], & [illegible], & [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible], de quibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], vel [illegible] in Actis dicti Communis Pistorii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] dicto Communi Pistorii [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] nullius valoris esse intelligantur, & [illegible] [illegible] [illegible], que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] dicta [illegible] per ipsos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] in dictis [illegible] [illegible], quod per [illegible] non [illegible] [illegible] vel habitare in [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible], & [illegible] in [illegible] & per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & Castrorum [illegible] [illegible], Carmignani [illegible] Vitolini, & [illegible] que [illegible] per Commune Florentie, ut [illegible] [illegible], & [illegible] & [illegible], & [illegible] esse intelligantur de omnibus [illegible], & [illegible] & [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible], in quibus [illegible] [illegible] [illegible] in Actis [illegible] [illegible] Communis Florentie & [illegible] [illegible] Communium [illegible] [illegible] mandare [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicto Communi Florentie [illegible] quam pacem, & concordiam, & [illegible] dictus Ser [illegible] [illegible] Communis Florentie & dicti Domini [illegible] & [illegible] [illegible] Communis Pisarum [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] sub [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] &c., & in quantum dictum Commune Pistorii & [illegible] & [illegible] [illegible] dicti Communis [illegible] & [illegible] in [illegible], & [illegible] S. Matris Ecclesie, & Summo Pontifici & [illegible] & [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] Lodovicum olim Ducem Bavarie, & eius [illegible] & Officiales, & contra omnes [illegible] Ecclesie, & [illegible] [illegible] omnes Officiales [illegible] per dictum Lodovicum [illegible] in Civitate Pistorii, quam in [illegible], que [illegible] per dictum Commune Pistorii & [illegible] & in quantum [illegible] per dictum Summum Pontificem, & [illegible] & in quantum dictum Commune Pistorii, [illegible] & [illegible] Communi Florentie [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] Castri & [illegible] Montis Murli cum [illegible] [illegible] & modis & [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] & in quantum [illegible] modo & forma [illegible] [illegible] dicto Communi Florentie [illegible] Castri & [illegible] [illegible], & [illegible], & in quantum dicta Civitas Pistorii [illegible] per Commune Pistorii & [illegible] per Tyrannum [illegible] dicta [illegible] & [illegible] Sancte Matris Ecclesie, & per homines [illegible] Ecclesie [illegible], & in quantum dictum Commune Pistorii per [illegible] ad hoc [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] & de novo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] per dictum Dominum [illegible], Dominum [illegible], & [illegible] Cives Pistorii [illegible] & [illegible] [illegible] dicti Communis Pistorii, & quilibet de dictis [illegible] [illegible] dicto Ser [illegible] [illegible] pro dicta Romana Ecclesia & Domino Summo Pontifice, & [illegible], & in quantum [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] de novo [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] Cives Pistorienses [illegible] [illegible], & eorum quilibet dicto Ser [illegible] [illegible] pro dicta S. Romana Ecclesia

& praedicti Domini Potestatis, de quibus [illegible], & promissione [illegible] publica scriptura facta manu mei Cambii notarii, quae approbatione [illegible], & nova [illegible] fuit in omnibus, & per omnia, & in dicta scriptura facta manu mei Cambii notarii plenius continetur, quam pacem, concordiam, contractum, & conventionem, & omnia, & singula supradicta, & infrascripta, praedictus Ser Fredi Sindicus Communis Florentiae Sindicario nomine pro dicto Communi Florentiae, & ut Sindicus Communis Florentiae [illegible] nomine pro dicto Communi Pisis, & dicti Dominus Ubaldus, & Lottus Sindici Communis Pisis Sindicario nomine pro dicto Communi Pisis cum [illegible] & [illegible] praedictis & nominibus, & modis, quibus supra dictum est ex parte una, & dicti Dominus Cremone & Dominus Gherardus & Nelius Sindici Communis Pistorii Sindicario nomine pro ipso Communi Pistorii, & nominibus & modis quibus supra dictum est ex parte altera ad invicem nominibus, & modis quibus supra, [illegible] [illegible], promiserunt, & convenerunt, & etiam [illegible] corporaliter ad Sancta Dei Evangelia inviolabiliter observare & sibi ad invicem attendere observare, & adimplere & firma & rata habere bona fide sine fraude, & contra praedicta vel aliquod praedictorum non facere, vel venire per se vel alium aliqua occasione, jure, vel modo. Quod si contra praedicta vel aliquod praedictorum factum aut ventum fuerit, vel si praedicta omnia & singula non fuerint observata, promiserunt & convenerunt inter se ad invicem dictae partes nominibus, quibus supra, [illegible] [illegible] dare, & solvere [illegible] observanti, aut contra praedicta facienti observanti parti & [illegible] pro poena, & nomine poenae decem millia marcarum argenti, & damna omnia & expensas, & interesse [illegible] reficere, & emendare, quae poena totiens committatur & exigi possit cum effectu quotiens contra praedicta, vel aliquod praedictorum factum fuerit, seu ventum, & quotiens praedicta omnia, & singula non fuerint observata & ipsa poena soluta, & [illegible] commissa [illegible] & exacta vel non [illegible] praedicta, contractus, & pax, & pacta & omnia & singula [illegible] in quolibet sui parte [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] & [illegible] poenam [illegible], & [illegible] quo praedicta omnia non observaverunt, vel contra praedicta, vel aliquod praedictorum fecerint, & [illegible] pro [illegible] poena [illegible] & [illegible] possint [illegible] vel quibus praedicta & quodlibet praedictorum non fuerint observata vel contra ea vel aliquod eorum factum fuerit. Pro quibus quidem pace, & conventione & contractu, & omnibus, & singulis supradictis attendendis, & observandis & firmis & ratis habendis & poena solvenda, & damnis & expensis & interesse [illegible], & [illegible] praedicti Sindici & nominibus quibus supra, pro ipsis Communibus & Universitatibus obligaverunt inter se ad invicem ipsa Communia & Universitates & homines, earumque bona [illegible] & [illegible] mobilia & immobilia praesentia, & futura, renunciantes ad invicem ex causa non [illegible] [illegible], & non factae pacis, & conventionum [illegible] [illegible] vel ex injusta causa [illegible], [illegible] [illegible] & omni alii juri & legum & constitutionum auxilio, per quae praedicta, vel praedictorum aliquod possent infringi vel per aliquem aliquem in contrarium [illegible], quibus quidem Ser Fredo Sindico & Procuratori Communis Florentiae, & Domino Ubaldo & Lotto Sindicis & Procuratoribus Communis Pisis ex parte una, & Domino Cremone & Domino Gherardo, & Nelio Sindicis & Procuratoribus Communis Pistorii ex parte altera & cuilibet ipsorum nominibus quibus supra dictum est & quolibet modo, & nomine, & [illegible] praedicta [illegible] & [illegible] praecepi ego Cambius Michaelis Notarius infrascriptus per guarentigiam [illegible] Communis Florentiae, ut etiam Communis Pistorii, & Communis Pisis, & [illegible] aliorum Communis, & Terrae & Loci in quocumque loco [illegible], & [illegible] praedictam pacem & concordiam, & omnia & singula supradicta inter se ad invicem, & [illegible] observent, & attendant, faciant, & [illegible], & [illegible] [illegible] per omnia, & contra non faciant, vel veniant aliqua ratione, vel causa, ut promiserunt, & superius per ordinem est expressum.

Acta

Acta fuerunt hæc omnia in Civitate Florentiæ in Domo habitationis Priorum artium, & Vexilliferi Iustitiæ Communis, & Populi Florentini sub anno Incarnationis Dominicæ millesimo trecentesimo vigesimo nono indictione XII. die vigesima quarta mensis Maij secundum usum, & cursum Civitatis Florentiæ præsentibus testibus Ser Iohanne Puccini de Pontormo Notario Scriba Dominorum Priorum, & Vexilliferi Iustitiæ Civitatis Florentiæ, & Michele Ser Cambij de Castro Florentino Notarij Ser Andrea Lapi Iohanne Mazzei, & Piero Baronti de Pistorio, & aliis pluribus ad hæc vocatis solempniter, & rogatis. Ego Martellus filius Ser Iacobi Consigli de Castro Florentino Imperiali auctoritate Iudex ordinarius, & Notarius publicus prædicta omnia rogata, & imbreviata per Ser Cambium Michaelis Notarium infrascriptum mihi ab eodem scribenda, complenda, & publicanda commissa scripsi, & in publicam formam redegi, ideoque me subscripsi, & signum meum apposui.

Ego Cambius Michaelis de Camiano Imperiali auctoritate Iudex ordinarius, & Notarius his omnibus dum agerent, interfui, eaque omnia rogavi, imbreviavi, & dicto Ser Martello scribenda, & publicanda commisi, ideoque subscripsi, & signum meum apposui.

X V I.

Sacramentum Pistoriensium, quo obedientiam, & submissionem promittunt Johanni XXII. Pontifici, & rebellionem contra Ludovicum olim Bavariæ Ducem, ex libro Nicchio *p. 76. & seqq.*

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Anno Incarnationis Dominicæ millesimo trecentesimo vigesimo nono Indictione XII die vigesima quarta mensis Maij. Actum in Civitate Florentiæ in Domo habitationis Dominorum Priorum artium, & Vexilliferi Iustitiæ Comunis, & Populi Florentini præsentibus testibus Ser Ioanne Puccini de Pontormo Notario Scriba Dominorum Priorum, & Vexilliferi Civitatis Florentiæ Ser Michele Cambij de Castro Florentino Notario Ser Andrea Lapi Ioanne Mazzei, & Piero Baronti de Pistorio, & aliis pluribus ad hæc vocatis, & rogatis

Ad honorem, & gloriam Omnipotentis Dei, & Gloriosæ Virginis Mariæ, & omnium Sanctorum, & ad laudem, & reverentiam Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Sanctissimi Patris, & Domini Domini Ioannis Papæ XXII., & ad bonum, & pacificum, & tranquillum statum omnium, & singulorum devotorum, & Fidelium dictæ S. Matris Ecclesiæ, & dicti Summi Pontificis, Cunctis præsentem paginam inspecturis pateat manifeste, quod in præsentia Dominorum Priorum artium, & Vexilliferi Iustitiæ Comunis, & Populi Florentini, & XIIII. virorum pro Comuni Florentiæ deputatorum ad tractandum, & componendum pacem, & treguam cum quibuscumque Comunibus & personis, sapientes, & discreti viri Dominus Cremona Bartnerij, & Dominus Gherardus de Sedogiis, & Nellus Cecchi Melancolis Pistorienses Cives Ambasciatores, & Sindici, & Procuratores Comunis, Universitatis, & hominum, & personarum Comunis Pistoriensis, ut constat de ipsorum Sindacatu, & mandato in instrumento publico inde facto manu Ser Bonaventuræ quondam Ser Iacobi de Pistorio Notarij, Sindacario, & procuratorio nomine, ac gestorio nomine dicti Comunis, & Universitatis, & hominum, & personarum dicti Comunis Pistoriensis, & quolibet de dictis nominibus, utroque modo nomine, & causa insolidum, & omni modo, & iure, quibus melius potuerint. Et Ser Mazzeus Ser Iohannis Bellebuoni Procurator Bonifacij Truffe, Zanini Datucci, Lanis Bartholomæi, Nerij Carlini, Ser Nerij Ser Armaleonis, Ser Pauli Ser Moiche, Latini Mucij, Arrighetti Lenzij, Masini Ser Orlandi, Domini Iohannis, & Iacobi Domini Braccii, Michele Pergagliesis, Lapi Iusti, Puccini Tozzii, Iannis Bonomi, Ser Mei Ser Armaleonis, Chelli Domini Aldobrandini, Ser Lapi Ser Puccini, Ser Pelsi Bartholomæi, Soffredis Simbaldi, Arrighi Bonaccursi, Pazzere Rogerij, Fredis Guarducci, Chelli Domini Broccardi, Nerij Lippi, Mei Franconi, Mei Fran-

ctis, Ser Cennis Rossi, Ser Marchionis Dini, Ser Nerii Venuti, Pardo Nuti, Andreucci Petri, Bruni Calabrese, Andreae Ser [illegible], Iohannis Bartholomei Domini Alle, Puglioni Domini Petri Karoli * Domini [illegible] Ranierii, Ianfolini Cambini [illegible] Petri [illegible] Colli, Bandini Gentianis, Domini Bughani [illegible], Ser Vannis Domini [illegible], Ser Iohannis Ser Marchionis, Novelli Ser Cambii, Iohannis Belli, Stephani Venuti, Marchionne Albertini, Pauli Ser Landulfi, Francisci Domini [illegible] Ser Pieri Pieroni, Francischi Dini, Lapi [illegible], Lippi Paffere, Stanchelli Ser Francisci, Petri [illegible], Nerii [illegible], Domini Raffaelli De [illegible], Puccini [illegible], Ser Nerii [illegible], Corradi Domini [illegible], Domini Iacobi quondam Domini [illegible], Ser Lapi, [illegible] Cenni Corti, Ser Lanfranchi Domini Gualfi, [illegible] Domini Andreae, Iohannis Magistri Lotti, Iacobi Manni, Actavi Iacobi [illegible] Corradi, Vannis [illegible] Lippi [illegible], Ser Vannis Domini [illegible], Bartholomei Ser Vannis [illegible], Francisci Cini dello Carlo, & Ser, Petri [illegible], & Domini Lupicini quondam Domini [illegible], Domini Iacobi Trefi, Domini Cancellerii, Domini Villelmi Ser Tancredis, Domini Maxinus Domini . . . . . de Taverna, Domini [illegible] Domini [illegible], Domini Bartholomei Domini Benedicti, Francisci Lapi [illegible], Domini Andreae Petri, Magistri Guidi Bartholomei Vannis [illegible], Ser [illegible], Gerardi Ser Bindi, Francisci Cini, Bavanti Pieri, Leonelli Deghi, Francisci Bandini, Lapi Lippi Passere [illegible], [illegible] Vannis [illegible], [illegible] Lamberti [illegible], Cecco Iohannis, Magini Lanzi, Vannis [illegible], Vannis [illegible], Landi [illegible], [illegible] Piccini [illegible] Iacobi [illegible] Iohannis Melchionis Petri [illegible], Lippi [illegible], Ser [illegible], Domini Lapi Petri Vannis, Ser Vannis Petri [illegible], [illegible] Lapi dello [illegible] quondam Nerii, Iacobi [illegible], Francischini [illegible], Puccini Manni Ser Dini, [illegible] Ser [illegible] Tuti, Petri, Iohannis [illegible], Manovelli [illegible], Landi [illegible], Landi [illegible], Marchionis [illegible], [illegible] Iohannis Ser Andreae Marchionis [illegible], [illegible] Lotti [illegible], Tuccii Simonis [illegible], Domini Iacobi Petri, Domini [illegible], Bartholomei [illegible], [illegible], Lapi [illegible], Domini Bandini, Bartholomei [illegible], Lapi [illegible], Lapi, Ser [illegible], Lippi Domini [illegible] Vannucci [illegible], Vannis Andreae Vannucci [illegible], Lapi Petri [illegible], Lapi Iohannis [illegible], Lotti [illegible], Domini [illegible] Cini [illegible], Lippi [illegible], Domini Iohannelli Ser [illegible], [illegible], Ser Vannis [illegible], [illegible], Bindi Ser Simonis Ser Francisci [illegible] Iohannis [illegible], [illegible] Lippi [illegible], [illegible] Marchionis Iohannis [illegible] Vannis Magistri [illegible] Andreae, & [illegible] Ser Alberti, & Taddei Lippi [illegible] Lapi Andreae [illegible] Pauli Petri, [illegible] Vannis [illegible], Corradi Domini [illegible] Domini [illegible], & Nuti [illegible] Domini Rossi, & Petri quondam Domini [illegible], & Vannis [illegible] Taddei Petri Lapi Domini, & [illegible] quondam Domini [illegible], [illegible] Vegliani [illegible], Vannis [illegible] quondam [illegible], & Bernardi quondam [illegible], & [illegible] Lapi [illegible], & Iohannis [illegible], & Iohannis [illegible], & Gualtherii Cini [illegible] omnium [illegible], & qui sunt de numero [illegible] dicti Communis Pistoriensis, & [illegible] ut constat de procuratione in Carta publica manu [illegible] Ser Andreae Lapi [illegible] de Pistorio Notarii, procuratorio nomine pro eis, & quolibet eorum, ac etiam proprio nomine pro [illegible], & [illegible] Ecclesiae [illegible] modo, nomine, & [illegible] in [illegible] promiserunt Ser Pardo [illegible] Notario Florentino [illegible], & [illegible] Communis [illegible] pro [illegible], & Populare pro Sanctissimo Romana Ecclesia, & Sanctissimo Patre, & Domino Domino Iohanne divina Providentia Romanae Ecclesiae Summo Pontifice [illegible], & [illegible] Ecclesiae [illegible] dicto Summo Pontifice, & [illegible] contra [illegible] Ludovicum [illegible] Bavarum, & eius Vicarium, & Officiales, & [illegible],

&

& inobedientes Ecclesiae, & quod obediant dictae Ecclesiae, & dicto Summo Pontifici, vel ei, cui dictus Summus Pontifex duxerit committendum, & quod stabunt, & perseverabunt continue bona fide sine fraude in dicta devotione, obedientia, & fidelitate, ac etiam promiserunt dictis nominibus dicto Ser Fredo recipienti, & stipulanti, ut supra, quod ipsi non recipiabunt in dicta Civitate Pistorij, vel in terris, quas tenentur, seu tenebuntur per dictum Commune Pistorij Rebelles, seu inimicos dictae Ecclesiae, vel dicti Summi Pontificis, sed eos expellent de dicta Civitate, & Terris, ac etiam se & dictum Commune, & Universitatem, & homines, & personas dicti Communis Pistorij dictis nominibus, & eorum quodlibet in solidum submiserunt dispositioni dicti Summi Pontificis, quam submissionem fecerunt dictis nominibus, & eorum quolibet dicto Ser Fredo stipulanti, & recipienti dictis nominibus, & etiam promiserunt eorum, & cuilibet eorum propriis, & privatis nominibus eidem Ser Fredo recipienti, ut supra se facturum, & curaturum ita, & taliter, quod dictum Commune Pistorij per legitimum Syndicum ad hoc specialiter constitutum, vel constituendum ratificabit, & approbabit omnia, & singula in hoc contractu contenta, ac etiam de novo faciet similes promissiones, & submissionem se, & in omnibus, & per omnia, ut superius continetur, hinc ad octo dies proxime venturos. Quae omnia, & singula promiserunt nominibus, quibus supra dictum est, utroque modo, nomine, & causa in solidum eidem Ser Fredo recipienti, ut supra attendere, & observare facere, & curare, & fieri facere, & executioni mandare, & contra non facere, vel venire aliqua ratione vel causa de iure, vel de facto sub poena, & ad poenam mille marcharum argenti solemni stipulatione eidem Ser Fredo recipienti, ut supra, promiserunt, & reficere damnorum, & expensarum, ac interesse litis, & extra, quae poena toties committatur, & exigi possit cum effectu, quoties contra factum, seu ventum fuerit, & ea soluta, vel non rata maneant omnia, & singula suprascripta, & infrascripta, pro quibus omnibus, & singulis observandis, & firmis tenendis, & dicta poena solvenda, si commissa fuerit, obligaverunt se ipsos, & dictum Commune Pistorij, & universitatem, & homines, & personas dicti Communis, & eius districtus, tam certantes, quam existentes dictis nominibus, & quolibet de dictis nominibus in solidum, eorumque haeredes, & bona in solidum omnia mobilia, & immobilia praesentia, & futura dicto Ser Fredo recipienti, ut supra, & dictis nominibus renunciantes ex causa non factarum promissionum, & submissionum praedictarum, & non celebrati dicti contractus, & ex conditione mali sine causa, & ex iniusta causa in factum actioni, forique privilegio, & omni alii iuris auxilio, & constitutionum auxilio. Quibus quidem Domino Cremone, & Domino Gherardo, & Nello Ambasciatoribus, & Syndicis, & Ser Manno Procuratori, & cuilibet eorundem nominibus, quibus supra dictum est, & quolibet de dictis nominibus praedicta sic volentibus, & confitentibus. Ego Cambinus Notarius infrascriptus per guarantigiam constituti Communis Florentiae, ac etiam Communis Pistorij, & cuiuslibet alterius Civitatis, & terrae, & loci, in quantum licet mihi, & licet possit, quatenus praedicta omnia, & singula observent, & attendant, & faciant, & curent, & executioni mandent per omnia, ut promiserunt, & superius per ordinem continetur.

Ego Marcellus Filius Ser Iacobi Contiqui de Castro Florentino, imperiali auctoritate Iudex ordinarius, & Notarius publicus, praedicta omnia rogata, & imbreviata per infrascriptum Ser Cambinum Michaelis Notarium, & Mihi ab eodem scribenda, & publicanda commissa scripsi, & in publicam formam redegi, ideoque subscripsi, & signum meum apposui consuetum.

Ego Cambinus Michaelis de Carmenta imperiali auctoritate Iudex ordinarius, & Notarius his omnibus dum agerentur interfui, eaque omnia rogavi, & imbreviavi, & dicto Ser Marcello Notario scribenda, & publicanda commisi, ideoque subscripsi.

XVII.

XVII.

Pax inter Commune Lucensium, Pistoriensium, & Pisanorum, ex libro Capitulorum pag. 537.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Amen.
Quoniam omne Regnum, Civitatem, Populum, & singularem personam, divina tranquillitatem, & pacis beneficium exoptare in quo rebus Animarum inhabitat, vigor secundum corporum proficisci omnes Populi, & civitates gentium cuilibet. Ideo Ser Michael Lotti de Vico Pisanus Civis Cancellarius Dominorum Antianorum Pisani Populi Sindicus, & Procurator Communis Pisani, ut de ipso Sindicatu, & procura constat publico instrumento scripto manu Ser Lupi Notarii quondam Bartholomaei Notarii Sancti de Peccioli Civis Pisani Scribae publici Cancellariae Pisani Communis hodie Sindacario, & procuratorio nomine pro dicto Communi. Et Ser Ghelus quondam Ser Paganini Galante Notarius Civis Lucanus Cancellarius Antianorum Lucani Communis Sindicus, & Procurator ipsius Communis Lucani, ut de ipso Sindicatu, & procura constat publico instrumento scripto manu Ser Antonii Ser Vannis Aytanti de Lucha Notarii, & Cancellariae ipsorum Antianorum Lucani Communis Scribae publici Anno, & Indictione praesentibus die octava mensis Decembris Sindacario, & procuratorio nomine pro dicto Communi Lucano ex una parte. Et Ser Lapus quondam Duccii de Armannonibus, & Bartholomaeus Ser Matthaei Cives Pistorienses Sindici, & Procuratores Communis Pistoriensis, ut de ipso Sindicatu, & procura constat publico instrumento scripto manu Ser Iacobi F. Martini de Poppio Notarii, & dicti Communis Pistoriensis Cancellarii, & Scribae publici, Anno, & Indictione praesentibus die 4 mensis Decembris, Sindacario & procuratorio nomine pro dicto Communi Pistoriensi ex altera pro se ipsis, ut dictum est, ac dicitur, pro eorum, & cuiuslibet eorum Civibus, Comitatinis, & Villis, constituti in Palatio ipsorum Antianorum Pisani Populi in praesentia Regiminum, & Consilii dicti Communis Pisani fecerunt, & reddiderunt sibi ad invicem nominibus, quibus supra, veram, & puram pacem, concordiam, & bonam voluntatem perpetuo duraturam pacis osculo interveniente, & remissionem ac liberationem de omnibus, & singulis Guerris, iniuriis, rancoribus, odiis, offensionibus, & damnis hinc inde usque hodie illatis, habitis, factis, & perpetratis tam in genere quam in specie, & omnibus obligationibus factis occasione alicuius pacis habitae factae & de pace hinc inde commissis. Quam quidem pacem, & concordiam, remissionem, & liberationem fecerunt cum infrascriptis pactis, modis, & temporibus, videlicet quod praedictae partes tam in universo, quam in * singulari debeant se habere, tenere, & tractare ad invicem pro Amicis in bona, & perfecta pace tam in personis quam in rebus, & se de cetero non offendere vel non offendi facere in personis vel rebus per se, vel alios publice, vel occulte, sive dando auxilium, vel favorem, vel alio modo. Item quod praedicta Communia Pisarum, & Lucae, vel aliquod eorum, vel eorum, aut aliquis eorum Rectores, seu Officiales nullum processum fiet, vel fieri possit occasione alicuius maleficii, vel delicti contra aliquem de dicta Civitate Pistorii vel eius comitatu, Fortia, vel districtu, nisi primo per literas ipsorum Communium Pisarum, & Lucae, videlicet alius eorum, ubi processus fieret, seu fieri intenderetur, significetur denuntiaretur dicto Communi Pistorii, exprimendo in ipsis literis nomen, & pronomen, & maleficium, vel delictum illius, contra quem procederetur, & assignando in eis competentem terminum ad comparendum ad se defendendum in ipso processu. Et si aliquis processus, condemnatio, seu bampnum fieret, vel daretur per dictos Rectores, vel Officiales dictorum Communium Pisarum, & Lucae, vel alterius eorum contra aliquem de dicta Civitate Pistorii, vel eius comitatu, fortia vel districtu, non facta requisitione per literas, ut dictum est, dicti processus, sententiae, condemnationes, & bampna non valeant, nec teneant, sed sint nullo ipso iure,
&

* f. singulari

& possint, & debeant de quibuscumque Actis, & libris libere cancellari [illegible] aliqua [illegible], vel [illegible] expensarum, & e converso nullus processus [illegible] aliquem maleficia, vel delicta [illegible], vel fieri possit per dictum Commune Pistorii, vel eius Rectores, sive Officiales contra aliquem de dictis Civitatibus Pisarum, & Luce vel aliquo eorum, vel earum, aut alicuius earum Comitatu, fortia, vel districtu, nisi primo [illegible] per [illegible] ipsis Communibus Pisarum, & Luce, et [illegible], de cuius iurisdictione esset, [illegible] procederetur, in quibus contineantur ea, quae supra sunt expressa, & si aliqui processus, condemnationes, sive banna [illegible] fierent, vel darentur per Rectores vel Officiales dicti Communis Pistorii contra aliquem de dictis Civitatibus Pisarum, & Luce, vel altera earum, vel earum, aut alicuius earum fortia, vel districtu non facta requisitione per [illegible], ut dictum est, dicti processus, [illegible], condemnationes, & banna non valeant nec teneant, & habeantur [illegible] ipso iure, & possint, & debeant de quibuscumque Actis, & libris libere cancellari absque aliqua [illegible], vel [illegible] expensarum. Item quod omnes, & singuli de dicta Civitate Pistorii, eiusque Comitatu, fortia, & districtu possint, & eis liceat [illegible], & conducere, & deferri, & conduci facere, [illegible] cum [illegible] mercimonia, merchantias, pecuniam, res, & bona ad dictas & in dictas Civitates Pisarum, & Luce, & quamlibet earum, & earum, & cuiusque earum fortiam, vel districtum, tam per Terram, quam per Mare, & alias aquas, & in ipsis Civitatibus, & qualibet earum, & earum, & cuiusque earum fortia, & districtu, & [illegible], & [illegible] earum [illegible] libere, & [illegible], & mercimonia, & merchantias exercere, habere, tenere, vendere, emere, & permutare, & de ipsis Civitatibus, & qualibet earum, & earum & cuiusque earum fortia vel districtu, tam per Terram, quam per Mare & alias aquas libere extrahere, & extrahi facere omnia & singula mercimonia, merchantias, pecunias, res, & bona [illegible] gabellas, dirictus, & [illegible] ordinata, salvo quod [illegible] extrahere non possint, nisi [illegible] procederet de voluntate ipsorum Communium, [illegible] de quo [illegible], & e converso omnes, & singuli de dictis Civitatibus Pisarum, & Luce, & qualibet earum, & earum, & cuiusque earum fortia, & districtu possint, & eis liceat sua mercimonia, merchantias, res, & bona quaecumque ad dictam Civitatem Pistorii, eiusque Comitatum, fortiam, & districtum libere deferre, & conducere, & deferri, & conduci facere undecumque tam per Terram, quam per Mare, & alias aquas, & [illegible] libere, & [illegible] [illegible], & mercimonia, & merchantias exercere, habere, tenere, vendere, emere, & permutare, & exinde extrahere, & extrahi facere omnia & singula mercimonia, merchantias, pecunias, res, & bona, [illegible] gabellas, dirictus, & [illegible] ordinata, salvo quod [illegible] extrahere non possint, nisi [illegible] procederet de voluntate ipsius Communis Pistorii.

Quam quidem pacem, conventionem, concordiam, & contractum, & omnia, & singula supra scripta, & infrascripta, praedictae partes ad invicem nominibus, & modis, quibus supra, solemni stipulatione interposita, convenerunt, & promiserunt, ac etiam iuraverunt corporaliter ad Sancta Dei Evangelia [illegible] observare, & sibi ad invicem attendere, & observare, & adimplere, & firma, & rata habere bona fide. Et contra praedicta, vel aliquod praedictorum non facere, vel venire per se, vel per alium aliqua occasione iure, vel modo, & si contra praedicta, vel aliquod praedictorum factum, aut ventum fuerit, aut si praedicta omnia, & singula non fuerint observata, promiserunt, & convenerunt inter se ad invicem dictae partes nominibus, quibus supra, solemni stipulatione interposita, dare, & solvere, [illegible] non observanti, seu contra praedicta facienti observanti parti, & [illegible] nomine poenae decem milia marcharum argenti solemni stipulatione promissa, & damna omnia, & expensas, & interesse [illegible] de causa reficere, quae poena totiens committatur, & exigi possit cum effectu, quotiens contra praedicta, vel aliquod praedictorum factum, aut ventum fuerit, & quotiens praedicta omnia, & singula non fuerint observata, & ipsa poena semel & pluries commissa, petita, & exacta, vel non, nihilominus praedicta contractus,

cessum, conventum, & pax, & omnia, & singula in eo contenta in quolibet sui parte ut in eis scriptura permanserit. Pro quibus quidem pace, conventione, & contractu, & omnibus, & singulis supradictis attendendis, & observandis, & firmis, & ratis habendis, & pro omni solvendo, & pro damnis, & expensis, & interesse reficiendis, & emendandis praedicti Syndici, nominibus, quibus supra, ob quemlibet sive in ad invicem ipsa Communia, & omnia eorum bona, sibi ad invicem ut praedictum, quod praedicti Syndici, & Procuratores suo nomine [illegible] vel contradicere vel [illegible] in aliquo suo nomine obligare. Renunciantes ad invicem [illegible] non celebrationis contractus conditionem sine causa vel ex iniusta causa ut factum [illegible] doli mali fori [illegible] privilegio, & omni alio iuris legum & consuetudinis auxilio, per quae praedicta, vel praedictorum aliquid possit infringi vel per aliam aliquam in contrarium venire, quibus Syndicis, & Procuratoribus, praedicta omnia, & singula inter se ad invicem, sic volentibus, confitentibus, & [illegible] per me Ser Parmegianum quondam Iacobi de Sinagra Civem Pistoriensem Notarium, & Lapum quondam Bartholomaei Notarii Socium de Pergamo Notarium, & Scribam publicum Cancellariae Pisani Communis [illegible] guarentigiae, & [illegible] hoc Actus Pisanorum Lucae, & Pisane [illegible] quatenus praedicta omnia, & singula, faciant, & observent ut continetur, & per omnia, prout superius continetur, & scriptum est. Et de praedictis praedicti Syndici, & Procuratores dictis nominibus rogaverunt nos infrascriptos Notarios, ut inde conficeremus unum, & plura consimilia instrumenta. Actum Pisis in Sala Palatii Domini nostri Antianorum Pisani Populi in quo resident ipsi Domini Antiani Pisani Populi, praesentibus Ser Pietro de Calci quondam Leopardi Cancellario Pisani Communis, & Puccio Bonelli Pisano Cive, & Ser Simone [illegible] Notario de Contrada S. [illegible] de Pistorio, & Iacobo Lapi de Sinagra Notario de Contrada S. Zenonis de Pistorio testibus ad haec vocatis, & rogatis. Dominicae Incarnationis Anno MCCCXLIV. Indictione XII. secundum cursum Pisanorum, & Anno Nativitatis Domini MCCCXLIII. Indictione duodecima secundum cursum Communis Pistorii die nono Mensis Decembris.

Ego Corradus Pistoriensis quondam Riccardi Notarius Civis Pisanus Imperiali auctoritate Notarius hoc instrumentum a supradicto Lapo Notario una cum supradicto Ser Parmegiano rogatum, & in Actis dictae Cancellariae Pisani Communis per dictum Lapum redactum, prout in ipsis actis inveni, ita [illegible], & mandato dicti Lapi scripsi, & in hanc publicam formam redegi.

Ego Lapus quondam Bartholomaei Notarii Socius de Pergamo Pisanus Civis, Imperiali auctoritate Notarius, & Cancellarius Pisani Communis pro ipso Communi Pisano supradictis omnibus una cum dicto Ser Parmegiano Notario interfui, & rogatus praedicta scripsi, & in Actis dictae Cancellariae redegi, & supradictum Corradum Notarium [illegible] scribi mandavi, & quia praesens instrumentum cum originali concordare inveni, ideo ad corroborationem me subscripsi cum signo, & nomine consueto.

Ego [illegible] Pistoriensis quondam Nicholai olim Domini Riccardi de Pistorio Imperiali auctoritate Iudex ordinarius, publicusque Notarius, praedicta omnia, & singula, unde hoc exemplum a me sumptum est, vidi, & legi, quodque [illegible] habere, signumque meum consuetum apposui, [illegible] supradicti Ser Lapi, ut superius evidenter apparet, & transcriptum, & exemplificatum [illegible] supradicti Ser Corradi de Actis supradictis, de licentia, voluntate, & mandato supradicti Ser Lapi, ut superius plenius continetur.

XVIII.

XVIII.

Exemplum quarumdam litterarum transmissarum (a. 1344.) per Comune Pisarum Comuni Pistorij, de acceptatione ratificationis pacis facta per Comune Pistorii ipsi Comuni Pisanorum, quæ litteræ sigillatæ erant quodam sigillo ceræ croceæ, in quo sculta erat aquila, & circum circa dictum sigillum erant hæ litteræ videlicet.

Urbis me dignum Pisanæ noscite signum. Ex libro Censuum pag. 401.

MAgnificis, & potentibus Viris Dominis Ugoni de Battifolle Comiti in Tuscia Palatino Vicario Regio, Antianis, & Vexillifero Iustitiæ, Consilio, & Comune Civitatis Pistorij amicis suis Guido Baldi Domni Castellani de Burgo Pisanorum Potestas, Inzigrinus de Suardis de Pergamo Capitaneus, & Anziani Pisani Populi, Consilium, & Comune Pisanorum optata gaudia cum salute. Litteras, & Instrumenta Sindicatus, & ratificationis grati beneficij pacis inter utrumque Comune coram Sacra Regia Majestate initæ, & firmatæ per sapientes Viros Dominum Andream de Rubeis Iuris peritum, & Ser Mazzeum Guidi Notarium Cives Karos, & Ambasciatores vestri Comunis, omni, qua decuit, affectione recepimus, & intelleximus diligenter, quam ratificationem gratanter acceptavimus, ipsamque per Civitatem Pisanam ubique preconizari fecimus, ut liceat vobis venire ad Civitatem Pisanam, stare, & redire secure, tanquam amici, & veræ pacis Consortes benivoli, quos nos gratis obsequiis dilectionis & pacis intendimus affectione respicere, & velut caros amicos fideliter pertractare.

Datum Pisis die XII. Kal. Iulij XV. * Indictione. * *f. XII.*

XIX.

Reformatio XL. Barlutarum, ex Volumine rerum Antiquarum, quod in publico Pistoriensi Archivo adservatur.

IN Christi nomine Amen. Anno Dominicæ Nativitatis millesimo trecentesimo quadragesimo octavo Indictione undecima * die sexto decimo Mensis Martii. * *1.*

In generali Concilio Populi Civitatis Pistorij sono Campanæ, vocceque Preconis in Palatio dicti Comunis, more solito congregato de mandato nobilis, & potentis viri Symonis de Antellensibus de Florentia honorabilis Capitanei Populi dictæ Civitatis Pistorij, & de consensu, præsentia, & voluntate dictorum Dominorum Anzianorum, & Vexilliferi iustitiæ Populi dictæ Civitatis Pistorij, deficiente tamen uno ex dictis Dominis Anzianis, propositum fuit in dicto consilio, & Consilium postulatum per dictum Dominum Capitaneum de consensu, præsentia, & voluntate prædictorum Anzianorum Dominorum, & Vexilliferi Iustitiæ super infrascripta proposita, & quia expensas continet, deliberata primo per ipsos Dominos Anzianos, & Vexilliferum Iustitiæ una cum officio viginti quatuor sapientum Virorum deputatorum super provisionem expensarum Civitatis Pistorij, secundum formam statutorum Comunis dictæ Civitatis Pistorij, videlicet.

Cum propter novitates occurrentes Comuni Pistorij occasione rebellionis Montanee superioris, nec non propter novitates, quæ undique præparantur in partibus circumstantibus, utile sit, quin imo necesse, quod per Comune Pistorij gens armigera condecatur ad stipendium dicti Comunis ad reparationem, & recuperationem dictæ Montanee, & ad resistendum novitatibus supradictis, quid videtur, & placet dicto Consilio providere, ordinare, & reformare circa conde-

ditionem dictæ gentis armigeræ, & per quos conducatur, & quanta quantitas, & per quantum tempus, & cum quo stipendio, seu quanto in Christi nomine generaliter consulatur?

Ser Symon Riccobaldi unus ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus surgens ad Arengheriam ad Arengandum, & consulendum arengando, & consulendo dixit, & consuluit super dicta proposita, quod Domini Antiani, & Vexilliferi Iustitiæ Populi Civitatis Pistorij auctoritate præsentis Consilij habeant plenam Bayliam, & liberam potestatem conducendi ad stipendium Comunis Pistorij quadraginta homines armigeros Equestres pro uno anno incipiendo die Kalendis mensis Julij proxime venturi, & ut sequitur finiendo cum stipendio habito per illos quadraginta homines armigeros Equestres, datos in subsidium per Comune Pistorij Comuni Florentiæ de Anno præterito, & quod eodem modo, & per eumdem modum quo facta fuit dicta solutio dictorum quadraginta hominum Equestrium armigerorum fiat solutio stipendij dictorum quadraginta hominum Equestrium armigerorum conducendorum pro ipso Anno incipiendo in Kalendis mensis Iulii proxime venturi, ut prædicitur, & quod ipsam conductionem præfati Domini Antiani, & Vexilliferi iustitiæ facere valeant per se ipsos, aut per illam personam, vel illas personas, in quam, seu quas præfati Domini, & Vexilliferi iustitiæ commiserint, quam commissionem præfati Domini Antiani, & Vexilliferi iustitiæ facere valeant pleno iure, auctoritate præsentis Consilii.

In reformatione, & summa dicti Consilij facto, & misso distincte partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, præsentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiæ ad fabas nigras, & albas, secundum formam statutorum Civitatis Pistorij, de procedendo, vel non procedendo super dicta proposita, placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum undecim, quod super dicta proposita procedatur, & sic obtemperatum, & reformatum fuit, & est, non obstantibus 35. Consiliarij, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Item simili modo, & forma facto, & misso distincte partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, præsentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiæ super Consilio dato supra per dictum Ser Symonem super dicta proposita placuit dantibus fabas nigras repertas numero 112. quod sit firmum, fiat, observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia prout consuluit Ser Symon consultor suprascriptus. Et sic obtemperatum, & reformatum fuit, & est non obstantibus 35. Consiliarij, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

X X.

Comissio XL. Barbutorum, ex eodem Volumine.

ANno Dominicæ Nativitatis 1358. Indictione 11. die nono Mensis Martij Magnifici Domini Domini Antiani, & Vexilliferi iustitiæ Populi Civitatis Pistorij in Sala Palatii Populi dictæ Civitatis Pistorij. Eorumdem Dominorum residentiæ, in qua consueti sunt tenere, & tenent eorum secreta consilia in sufficienti numero congregati secundum formam statutorum Pistorij ex vigore, arbitrio, potestate, & baylia ei data concessa, & attributa a Consilio Populi dictæ Civitatis Pistorij die 16. præsentis mensis Martij suprascripti, ut continetur manu mei Iacobi Notarij infrascripti, facto, & misso prius inter eos secreto scruptinio, & obtento partito ad fabas nigras, & albas secundum formam statutorum Civitatis Pistorij, nullo eorum in aliquo discrepante, & omni iure, causa, modo, & forma, & . . . . quibus magis, & melius potuerunt, & secundum formam dictæ reformationis, elegerunt, & deputaverunt majores Offitiales pro Comuni Florentiæ constitutos, & deputatos ad conductam, & super conducta stipendiariorum Equestrium, & pedestrium dicti Comunis Florentiæ ad conducendum, & conductam faciendam vice, & nomine Comunis Pistorij 40. homi-

nes

nes armigeros Equestres, & de 40. hominibus Equestribus armigeris ad stipendium dictæ Civitatis Pistorii pro uno anno incipiendo in Kalendis mensis Iulii proxime venturi, & ut sequitur finituri cum stipendio habito per dictos 40. homines armigeros Equestres datos in subsidium per Commune Pistorii Communi Florentiæ de anno præterito, & quod eodem modo, & per eumdem modum, quo facta fuit solutio dictorum 40. hominum Equestrium armigerorum, fiat solutio stipendii dictorum 40. hominum Equestrium armigerorum, conducendorum pro ipso anno incipiendo in Kalendis mensis Iulii proxime venturi, ut prædicitur, mandantes mihi Notario infrascripto, ut exinde publicum conficerem instrumentum.

X X I.

Reformatio Montanæ superioris pro castris rehabendis, ex eodem Volumine.

IN Christi nomine Amen. Anno Dominicæ Nativitatis millesimo trecentesimo quinquagesimo octavo Indictione undecima die vigesimo primo mensis Martii generali Consilio Populi Civitatis Pist. in Palatio Populi dictæ Civitatis sono Campanæ, vocеque Præconis more solito congregato, de mandato nobilis, & potentis Viri Symonis de Lancelo de Florentia honorabilis Capitanei Populi dictæ Civitatis Pist. de consensu, & voluntate Dominorum Antianorum, & Vexilliferi justitiæ Populi dictæ Civitatis Pist. dicto Consilio præsentium, deficiente tamen uno ex dictis Dominis Antianis, propositum fuit in dicto Consilio, & Consilium postulatum per dictum Dominum Capitaneum de consensu, præsentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi justitiæ secundum formam statutorum dictæ Civitatis videlicet

Cum casus occurrat Dominis Antianis, & Vexillifero justitiæ suprascriptis, per quem oporteat, quod derogetur particulæ infrascriptæ statuti Populi infrascripta, quam particulam dicti Domini Antiani, & Vexillifer justitiæ inter eos lege fecerunt, & facta inter eos proposita, si dicta derogatio est utilis dicto Communi, dando scrutinio inter eos secreto scrutinio ad fabas nigras, & albas secundum formam statutorum, fuerit per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum justitiæ deliberatum, & obtemperatum, dictam derogationem utilem esse dicto Communi, videlicet particulæ seu particulis statuti Populi, cujus Rubrica *de* [illegible] [illegible] Capitulo quarto quarti libri quod incipit *Statutum, & ordinatum est, quod nec Potestas, nec Capitaneus &c.* & dicta particula dicat sic: *Et hoc Capitulum sit præcisum, nec possit per aliquod statutum, ordinamentum, reformationem,* [illegible], *vel provisionem, vel consilium in aliqua parte sui tolli, minui, vel mutari, vel per aliquam licentiam, nec de dicto Capitulo tollendo, mutando, vel derogando, vel suspendendo possit, vel debeat aliqua propositio fieri, vel* [illegible] [illegible] *&c.* videtur, & placet dicto Consilio providere, ordinare, & reformare, quod dictæ particulæ, & verbis in ea contentis sit, & esse intelligatur auctoritate præsentis Consilii derogatum sit, & in quantum essent contraria hiis, quæ hodie in præsenti Consilio contigerit proponi, obtineri, & reformari super propositis derogatoriis [illegible] dicto statuto. Et quod dictis particulæ, & verbis in ea contentis non obstantibus possit, & licitum sit, libere & impune fieri propositum de derogando dicto statuto, & cuilibet alii statuto tam Communis quam Populi, prout & qualiter dictis Dominis Antianis, & Vexillifero justitiæ videbitur & placebit, ut . . . etiam fieri possit talis propositio. Et si obtinebitur, & reformabitur per duas [illegible] partes dicti Consilii ad minus derogari posse & debere dictis statutis derogatum esse intelligatur legiptime, vel quid aliud placeat in prædictis ipsi Consilio providere, deliberare, ordinare, & reformare, in Christi nomine generaliter consulatur.

Ser Symon Boccabelli unus ex Consiliariis dicti Consilii surgens in dicto Consilio ad Arenghieram, arengando, & consulendo dixit, & consuluit super dicta propositione derogatoria, quod dictæ particulæ seu particulis dicti statuti deroga-

[illegible] sit, & derogatum esse intelligatur [illegible] praesentis Consilii hodie per [illegible] datam, ut in propositis continetur.

In reformatione [illegible] dicti Consilii facta, & misso diffinito partito per dictum Dominum Capitaneum de praecepto, consensu, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae ad sedes [illegible], & [illegible] secundum formam Statuti Pisani de procedendo, vel non procedendo super propositis suprascriptis derogationis, placuit omnibus [illegible] repertis numero 156., quod super dictis propositis procedatur, & sic obtemperatum est, & fuit [illegible], non obstantibus [illegible] Consiliariorum, qui [illegible] in contrarium [illegible].

Item simili modo, & forma facto, & misso diffinito partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, praesentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae super consilio dato per dictum Ser Symonem super dictis propositis, placuit omnibus [illegible] repertis numero 159., quod sit firmum, & [illegible] in omnibus, & per omnia, prout consuluit Ser Symon suprascriptus, & sic obtemptum, & reformatum fuit, & est, non obstantibus [illegible], & [illegible] Consiliariorum, qui [illegible] in contrarium [illegible].

Postea vero [illegible] post praedicta propositum fuit, & consilium postulatum in Consilio suprascripto per dictum Dominum Capitaneum de praecepto, & voluntate, & consensu dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae, [illegible] tamen uno ex dictis Dominis Antianis, super infrascripta proposita derogationis, deliberata primo per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum Iustitiae secundum formam Statuti, videlicet

Cum [illegible] dictis Dominis Antianis, & Vexillifero iustitiae, per quem [illegible], quod derogetur infrascriptis Statutis, & cuilibet eorum, quorum infrascripta, quae [illegible] dicti Domini Antiani, & Vexillifer iustitiae [illegible], & facta [illegible] propositio, [illegible] dicta derogatio est [illegible] dicti Communis, [illegible] inter eos [illegible] ad sedes [illegible], & [illegible] secundum formam Statuti [illegible] per eos [illegible], & [illegible] dictam derogationem [illegible] esse dicto Communi, videlicet Statuto Populi, cuius rubrica est *de [illegible]* Capitulo 4. quarti libri, quod incipit *Statuimus, & ordinatum est, quod [illegible] Pensiones, aut Capitaneus &c.* Statuto Populi, cuius rubrica est *de [illegible], & [illegible]* Capitulo 5. dicti quarti libri, quod incipit, *Statuimus, & ordinamus quod quicumque &c.* Statuto Populi, cuius rubrica est *de [illegible], & forma [illegible] Statuti* Capitulo 6. dicti quarti libri, quod incipit, *Statuimus, & ordinatum est, quod nulla [illegible] &c.* Statuto Populi posito sub rubrica, *quod [illegible] possit [illegible]* praedicto Capitulo quartodecimo quarti libri, quod incipit *Item providemus, & ordinatum est, quod si [illegible] &c.* Statuto Populi posito sub rubrica *de non [illegible], & [illegible] Communis, & de non [illegible] ad [illegible] aliquod Castrum* Capitulo tertio quarti libri, quod incipit *ad [illegible] providemus &c.* Statuto Communis posito sub rubrica, *quod in [illegible] Communis [illegible] personarum*, quod incipit, *Statuimus, quod in [illegible] &c.* Statuto Communis posito sub rubrica *de [illegible] in [illegible] Pisano*, quod incipit *Item ad [illegible] &c.* Capitulo 131 quarti libri. Statuto Communis posito sub rubrica *de [illegible], in quibus [illegible] est Pensione, & [illegible] per [illegible]* praedicto Capitulo 3 quarti libri, quod incipit *Item. Ordinamus quod Pensiones, & [illegible] &c.* Si videtur, & placet dicto Consilio providere, ordinare, & reformare, quod dictis Statutis, & cuilibet eorum, & [illegible], seu quibuslibet aliis Statutis, seu ordinamentis Communis Pisarum, in quibus aliter contineretur, vel [illegible], quae hodie in praesenti Consilio [illegible], [illegible], [illegible], & reformari super infrascriptis propositis infrascriptorum Capitulorum [illegible] in dicto Consilio, & quod dictis Statutis vel aliquo eorum, vel aliquo alio, seu aliquibus non obstantibus dicti Domini Antiani, & Vexillifero iustitiae, & Domino Capitaneo Populi [illegible] praesentis Consilii [illegible], & [illegible] proponere, & proponi facere hodie, & in praesenti Consilio, quicquid eis videbitur super dictis infrascriptis

propo-

propositis, & cuilibet Consiliario eunti super ipsis propositis dicere, consulere, & arengare, quicquid ei placuerit, & mihi Notario infrascripto loco notarii Cancellarii Communis Pistorii super praedictis scribere, legere, & reformare, & quod omnia, & singula, quae fient, arengabuntur, & reformabuntur in dicto Consilio per quinque partes Consiliariorum in dicto Consilio existentium in praedictis, & super praedictis sint, & esse intelligantur firma, valeant, & teneant, & debeant observari, & executioni mandari. Vel quod aliud placet ipsi Consilio providere, deliberare, ordinare, & reformare in Christi nomine generaliter consuleretur.

Ser Symon & ceteri, ut supra, hoc excepto, ut Consiliarii in dicto Consilio existentes surgant ad &c. quod dictis Statutis, & cuilibet eorum sit derogatum.

In Reformatione &c. &c. ut supra, excepto centum septuaginta surgentes &c. non obstantibus sedecim. Item simili modo &c. excepto, centum surgentes quinque &c. undecim Consiliariis.

Postea vero incontinenti eisdem existentibus, & die praedictis, cum pro pacifico, & tranquillo statu Populi Communis, & hominum Civitatis Pistorii, & totius Montanae superioris Comitatus Civitatis eiusdem, & hominum, & personarum ipsius Montanae, & totius Comitatus, & districtus praedictae Civitatis, & pro exaltatione, & fortificatione perpetuae libertatis praedictae Civitatis, Comitatus, & districtus eiusdem per dictos Dominos Antianos, & Vexilliferum iustitiae Populi dictae Civitatis Pistorii sit opportune remedium salubriter propositum fuit in dicto Consilio, & Consilium petitum per Dominum Capitaneum antedictum de consensu, deliberatione, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae ipsi Consilio praesidentium, dicente tamen uno ex ipsis Dominis Antianis super infrascripta proposita deliberatum primo per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum iustitiae una cum officio sapientum quatuor superiorum Virorum deputatorum super provisione expensarum Communis Civitatis Pistorii secundum formam Statuti dictae Civitatis, videlicet si videtur, & placet dicto Consilio, providere, ordinare, & reformare, quod infrascripta Capitula, provisiones, & ordinamenta lecta per me infrascriptum Notarium in dicto Consilio sint firma, valeant, & teneant, & debeant observari, vel quod aliud placet in eo, & circa ea in Dei nomine generaliter consuleretur. Quae quidem sunt haec, videlicet.

In primis quod omnes exbanniti, seu condemnati infrascriptorum locorum, videlicet de Lizzano, Casiliano, Cavinana, Sancto Marcello, Popiglio, Pitiglio, Mammiano, Brandeglio, Saturnana, Piteccio, Sancto Momme, Castagno, Sancto Felice, Vergiole, Sarripone, Valdibrana, Valdinievole, seu habitantes in supradictis locis, vel aliquo eorum tempore occupationis Sycuranae, vel per ipsam occupationem sint cassi, & cancellati de omnibus eorum bannimentis, & condemnationibus absque aliquo pretio solvendo Communi Pistorii, seu alicui singulari personae. Et quod Notarius, seu Notarii, qui dictas condemnationes cancellabunt, non possint aliquo modo recipere aliquam quantitatem denariorum ab aliquo suprascriptorum condemnatorum directe, vel per obliquum, sub poena librarum quinquaginta denariorum. Et quod teneatur suprascriptus Notarius, seu Notarii, cui seu quibus fuerit commissum dictas condemnationes suprascriptorum condemnatorum, seu exbannitorum ad dictam poenam, dictam condemnationem, seu condemnationes cancellare infra duos dies, postquam de huiusmodi condemnatione cancellanda extiterit, seu extiterint requisiti a quacumque persona. Et quod nullum beneficium exbannitorum, seu condemnatorum praedictorum se extendat ad aliquem rebellem Civitatis Pistorii.

Et quod per nullum Rectorem, seu Officialem Civitatis Pistorii debeat, vel possit procedi aliquo modo contra homines suprascriptorum locorum, seu alia ipsa loca, seu in aliquo eorum habitantes tempore suprascripto, seu contra homines, qui praedictis dictorum locorum, vel alicuius eorum dedissent auxilium, consilium, vel favorem, pro aliquo delicto, excessu, maleficio, vel quasi maleficio commisso, hinc retro usque in praesentem diem, & si per aliquem dictorum Rectorum processum fuerit de suprascriptis, ipso iure processus sit nullus, & nullius efficaciae, & valoris.

Et

Et quod omnes homines Montanee superioris, tam de parte Chiavellorum, quam de parte Cannetanorum, & quilibet eorum pacifice, & sine aliqua molestia restituantur, & restituti esse intelligantur, & sint, & remittantur in eorum possessione, & tenutis, & bonis, in quibus ipsi erant de mense Augusti proxime preteriti, salvo quod Turannuccini de Cavinana teneatur dimittere, facere, & fieri facere Comuni Pistorij in Castro Cavinana super terreno dicti Ture, & in quacumque parte ipsius terreni dicto Comuni Pistorij videbitur placebit unam Fortelliziam pro custodia dicti Castri. Et quod Comune Pistorij mittere debeat unum Capitaneum ad dictum Castrum Cavinanæ, prout Consilio Populi videbitur, & placebit. Et quod illis de parte Cannetanorum de Cutiliano sit licitum posse construere, & costeui facere super eorum proprio terreno, quod ipsi, seu aliquis eorum habent in Comuni Cutiliani, unam Fortellitiam in quacumque parte eius videbitur, & placebit, ita tamen quod dicta Fortellitia per dictos Cannetanes fieri non possit a via Cascioraua supra.

Et quod infrascripti homines, & eorum descendentes per lineam masculinam infrascriptorum Comunium, ad hoc, ut magis, & melius sint obedientes Comuni Pistorij, & quilibet eorum intelligantur esse, & sint Cives Pistorienses, non obstante, quod ipsi, seu aliquis eorum stent, seu habitent in eorum Comunibus, & teneantur facere, seu fieri facere in Civitate Pistorij ea, quæ continentur in statutis Comunis Pistorij, & in quantum vellent potius emere domum, quam de novo construere, seu ædificare, tunc in illo casu, qui emere vellet, teneatur, & possit emere infra tempus in statutis contentum, ita tamen, quod teneatur expendere duplum eius, quod in statutis continetur ad minus, nomina quorum sunt haec, videlicet.

Puccinus Martini
Bonuccius Therichini
Seme Gherardini
Dinus Perantij
Pasquale Nutini
Franciscus Guiducii } De Lizzano.
Michael Nuti vocatur Peccio
Dinus Puccini
Milliore Sotti vocatur Rinchaczito
Bartholus Ciuccii } De Cutilliano.
Francia
Iohannes, &
Mone } Fiorelli.
Bonacchus, &
Dectus } Trincie. } De S. Marcello.
Lippus Minuozi, &
Bartholomæus Nuti }
Ser Franciscus, &
Malucchinus } Giardi.
Telluccinus Ciucchini Telluccij
Telluccinus Ciucchini Guiduccij de Poggiuolo
Corsinus Salvini de Brandelio
Iohannes Pieri Vesconcis de Sancto Felici
Franciscus Lapi Galli olim de Carmignano, qui nunc moratur in Val di Brana.

Et quod suprascripti, vel aliquis eorum in quantum faciant, & observent ea, quæ in statutis Cittadinantiæ requiruntur, non possit aliquo modo cogi, vel gravari in * here, vel persona pro aliquo debito, ad quod eorum Comunia tenerentur, vel obligata forent Comuni Pistorij, seu alicui singulari personæ quacumque ratione, vel causa. Ita tamen quod aliquis suprascriptorum non possit, & debeat aliquo modo directe, vel indirecte domos, quas contigerit per eos, vel aliquem eorum occasione dictæ Cittadinantiæ construi, seu hedificari, vel emi, vendere, vel modo aliquo alienare infra decem annos a die presentis reformationis.

* F. habere

Et

Et quod generaliter fiat pax, & concordia inter omnes homines de Montanis superiori, & eorum amicos, & sequaces.

Et quod Castrum de Mons, & Roccha Fortellia, & Turris, & Fortellitia Rocchæ, & Turris Sycuranæ, & Turris, quæ extra Sycuranam quæ vocatur Turris Pistoriensis, Castrum S. Marcelli, Castrum Cavinanæ, & Castrum Mammiani, & eorum Fortellitiæ, & quolibet eorum debeant restitui, & reddi Communi Pistorij per illam personam, seu personas tenentes ipsa Castra, Rocchas, & Fortellitias, salvo, quod Domus, seu Cassarum heredum Syngnorini, quod est in Mammiano, remaneat, & remanere debeat filiis dicti Syngnorini.

Et quod Tellectino Cecchini Tellectij de Popiglio detur, & solvatur pro emendatione domorum suarum, & suorum consortum, & sociorum, & pro emendatione aliorum dampnorum receptorum per eos libre mille denariorum, quæ . . . . sibi promissæ fuere per octo Cives Pistorienses habentes in prædictis baylium. Quas libras mille denariorum Camerarius dicti Communis Pistorij possit, teneatur, & debeat de pecunia dicti Communis ad apodixam, & bullam Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Iustitiæ ipsi Tellectino libere solvere

Et quod Meliori Seri vocato Rinchecatio detur, & solvatur pro expensis factis in Cavinana id, quod Consilio Populi videbitur, & placebit, & pro emendatione Domus Filiorum Frediani, quæ combusta fuit pendente treugua per Commune Pistorij

Et quod Dominico Puccini, & Federigo Puccini de Luzano detur, & solvatur pro munimento, & custodia Rocchæ, & Turris Castri de Mons id quod Consilio Populi videbitur convenire

Et quod omnes Montanini videlicet de Luzano, Castilione, Sancto Marcello, Mammiano, Cavinana, Piteglio, & Popiglio habeant immunitatem quatuor annis proxime venturis omnium rerum, salvo, quod quando Commune Pistorij faceret exercitum, seu cavalcatam generalem, dicti homines, seu illi, quibus præceptum foret, teneantur ad dictum exercitum, seu cavalcatam faciendam, prout Communi Pistorij placuerit, Et quod per hanc immunitatem non intelligatur, suprascriptos homines exemptos esse ab aliqua absolutione portarum intrando, & exitus Civitatis Pistorij, eiusque Comitatus, & districtus, neque infra muros dictæ Civitatis Pistorij.

Et quod quæcumque persona habens aliquid recipere a suprascriptis Communitatibus de Montanis, seu singularibus personis occasione Gabellarum, seu occasione officiorum, videlicet potestariarum, & notariarum, id petere non possit durante suprascripta immunitate, & quod creditum de Bourgeois, durante suprascripta immunitate, per nullam personam peti possit. Hoc semper intellecto, quod elapso suprascripto tempore quatuor annorum quilibet, qui occasionibus præscriptis debet aliquid recipere a suprascriptis Montaninis, vel aliquo eorum, intelligatur esse, & sit in eodem statu, ut nunc est.

Et quod illi, qui erant tempore perditionis infrascriptarum Fortellitiarum Capitanei, Turrigiani, & pedites Rocchæ, & Turris Castri de Montis, & Rocchæ, & Turris Sycuranæ, & eorum, & cuiuslibet eorum fideiussores, approbatores suprascriptorum fideiussorum in totum sint liberi, & absoluti de omnibus eorum, & cuiuslibet eorum bannis, & condempnationibus, vel processibus initiatis, aut qui initiari possint dicta de causa per aliquod statutum, vel reformationem Communis Pistorij, per quemcumque rectorem præteritum, vel præsentem Civitatis Pistorij, & illi, qui condempnati sunt pro perditione suprascriptarum Roccarum, & Turrium, seu alicuius earum, abradantur, & abradi debeant per quemcumque Notarium, qui de his requireretur, de libris condempnationum Communis Pistorij, & quod si aliquis, seu aliqui dictorum fideiussorum solvissent occasione perditionis suprascriptarum Rocchorum, & Turrium, seu alicuius ipsarum Communi Pistorij, aliquam quantitatem denariorum, quod id, quod solutum fuerit per eos, restituatur eis per Camerarium Communis Pistorij de pecunia dicti Communis, salvo semper, quod hoc non intelligantur pro Torrigianis, qui erant super Turri Sycuranæ tempore, quo perdita fuit ipsa Roccha Turris, & Fortellitia Sycuranæ.

Et

Et quod per Commune Pistorij mittatur in Montaneam superiorem unus Capitaneus bonus, sufficiens, & Guelfus fortasse cum illa familia, salario, pactis, modis, conditionibus, & officio, ut Consilio Populi videbitur, & placebit.

Et quod suprascripta Capitula, seu aliquod eorum non habeant vigorem, vel firmitatem in aliquo modo, nisi dum Fortellitia Communis Pistorij, videlicet Castrum de Muro, & dicta Roccha, & Turris Roccha, Fortellitia, & Turris intus Sytoriam, Turris nova, quae est extra, & iuxta Sytoriam, quae vocatur Turris Vaso(?), Castrum S. Marcelli, Castrum Mammiani, & Castrum Cutignane erunt sub obedientia, & dominio, & custodia Communis Pistorij liberaliter.

Et quod facta pace Montanae Commune S. Marcelli teneatur, & debeat dare, & solvere Puccio del Iuro, & aliis exititiis de Sancto Marcello pro emendatione bonorum suorum libras 150. denariorum.

Vel quod aliud placet dicto Consilio providere, deliberare, ordinare, & reformare in Christi nomine generaliter consulatur.

Ser Symon Ricciobaldi unus ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus existens, surgens ad Arengheriam, ad arengandum, & consulendum arengando, & consulendo dixit, & consuluit super dicta proposita, quod sit firmum, fiat, observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia, ut in dicta proposita continetur, & Capitula antedicta.

Bartholommeus Lapi Nerij quidam alius ex Consiliariis dicti Consilij, in dicto Consilio existentibus surgens ad Arengheriam, ad arengandum, & consulendum super dicta proposita arengando, & consulendo, & addendo dicto consilio dato per dictum Ser Symonem, dixit, & consuluit, quod omnes, & singulae condempnationes, & bampna cancellanda de suprascriptis in proposita contenta debeant, & possint cancellari usque ad per totum mensem Aprilis completum proxime venturum secundum formam Capitulorum in dicta proposita contentorum per Notarium Camerae, a dicto vero mense Aprilis proxime venturo completo in antea dictae condempnationes, bampna cancellari non possit. Ser Iacobus Ser Cecchi quidam alius ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus, surgens ad Arengheriam ad arengandum, & consulendum super dicta proposita arengando, & consulendo, & addendo dictis consiliis supra datis per suprascriptos Ser Symonem, & Bartholommeum, dixit, & consuluit, quod ad hoc ut fraus non possit committi de hiis, qui dicerentur habitasse tempore occupationis Sytoriae, vel per sex menses ante occupationem Sytoriae, in terris Vallis Lamoni, Cutiliani, Cutignano, S. Marcelli, Popiglij, Pitilj, Mammiani, Brandelij, Sarmonne(?), Piteccij, in Sancto Mammete, Calamecca, Sancto Felice, Vergiolaie, Sorripore, Valdibrana, Valdumbrone, vel aliquo ipsorum locorum ex presenti Dominus Capitaneus Populi Civitatis Pistorij, & eius curia declaret, & declarare debeat per sententiam usque ad per totum mensem Aprilis praedictum, omnes, & singulos habitantes dicto tempore in locis suprascriptis, vel aliquo eorum. Cuius declarationi, & assertioni, & sententiae stari debeat de praedictis. Et tales sic declarati possint, & debeant per dictum Notarium Camerae liberi, & liciti de eorum bampnis, & condempnationibus eorum, & cancellari prout supra in primo Capitulo continetur.

In reformatione, & summa dicti Consilij, & misso diligenti partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, proventu, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae ad fabas nigras, & albas secundum formam statutorum Pistorij de procedendo, vel non procedendo supra dicta proposita placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum quinquaginta septem, quod supra dicta proposita procedatur. Et sic obtemptum, & reformatum est, & fuit, non obstantibus decem novem Consiliarijs, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Item simili modo, & forma, facto, & misso diligenti partito super consilio dato per dictum Ser Symonem super dicta proposita, & additionibus dictorum Bartholommei, & Ser Iacobi per eos factis dicto Consilio dicti Ser Symonis placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum quinquaginta septem, quod sit firmum, fiat, observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia,

prout

prout consuluit dictus Ser Symon, & additionem dicti Bartholomaei, & Ser Iacobus. Et sic obtemptum, & reformatum fuit, & est, non obstantibus decem novem Consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

In Christi Nomine Amen. Anno Dominicae Nativitatis millesimo, trecentesimo quinquagesimo octavo Indictione undecima die vigesimo tertio mensis Martii.

Generali Consilio Populi Civitatis Pistorii, sono campanae, voceque Praeconis in Palatio dicti Communis more solito congregato de mandato, licentia, & praesentia viri Symonis Nerii de Amidonibus de Florentia honorabilis Capitanei Populi dictae Civitatis Pistorii eo die, consensu, & voluntate Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae Populi dictae Civitatis Pistorii in dicto Consilio praesentium deficiente tamen uno ex dictis Dominis Antianis, [illegible] dicto Consilio, & consilium postulatum per dictum Dominum Capitaneum de consensu, praesentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae super infrascripta proposita deliberata primo per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum iustitiae secundum formam Statutorum, videlicet.

Cum casus occurrat dictis Dominis Antianis, & Vexillifero iustitiae Populi Civitatis Pistorii, per quem oportet derogari statuto secundo Populi quarti libri posito sub rubrica *de modo, & forma derogandi statutis*, quod incipit, *Statutum, & ordinatum est, & fuit*, & reformationi seu statuto ipsius Consilii quo, seu qua cavetur quod Domini Antiani, & Vexillifer iustitiae Populi Civitatis Pistorii non possint proponere aliquam propositam specialem derogationem statutorum alicuius specialis personae nisi decem diebus eorum officii. Et statuto quarto decimo posito in volumine statutorum Communis in primo libro, quod incipit, *Statuimus, quod in assignatione Consiliariorum* & sic quae statuta dicti Domini Antiani, & Vexillifer iustitiae inter se legi fecerunt, & deinde facto, & misso partito inter eos, si dicta derogatio est utilis Communi Pistorii obtemptum, & deliberatum fuerit inter eos ipsam derogationem utilem esse dicto Communi. Si videtur, & placet dicto Consilio providere, ordinare, & reformare, quod dicta statuta, & quodlibet eorum, & reformationes praedictae in quolibet earum, & sui parte sic derogentur, & quanto tempore in quantum essent contraria, vel obessent his, quae in Consilio Populi dicto tempore occurrerint proponi. Ita quod ipsis statutis, & reformationibus non obstantibus Domini Antiani, & Vexillifer iustitiae, & Capitaneus Populi, & quilibet, vel alter eorum proponere possint, & proposita fuerit, & per me Notarium infrascriptum legi, & scribi, & per quemlibet Consiliarium super eis dici, & arengari, & quod quicquid obtemptum, & deliberatum fuerit per duas partes dicti Consilii valeat, & teneat, & plenum robur firmitatis obtineat, vel quod aliud placet in praedictis, & circa praedicta in Dei nomine generaliter consulatur.

Ser Iacobus, Ser Cecchi unus ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus surgens ad Arengheriam ad arengandum, & consulendum, arengando, & consulendo dixit, consuluit, quod ipsa statuta, & quodlibet eorum, & dictae reformationes sit, & esse intelligatur derogatum usque ad per totum praesentem mensem Martii completum, et in propositis concernentibus, [illegible] hominum, & partium Montanae superioris Communis Pistorii tractando, consequendo, & exercendo, & ad petitionem, seu supplicationem factas coram Dominis Antianis, & Vexillifero iustitiae suprascriptis, pro parte Domini Abbatis Monasterii S. Michaelis de Furculis, & operariorum operae S. Petri Maioris de Pistorio in Consilium expediendam, & opportunas reformationes [illegible] Consilii, & non aliter, vel alio modo.

In reformatione, & summa dicti Consilii, facto, & misso diligenti partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, praesentia, & voluntate praedictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae ad fabas nigras, & albas secundum formam statutorum Pistorii de procedendo, vel non procedendo super ipsa proposita placuit [illegible] fabis nigris repertis numero centum sex, quod super dicta proposita procedatur, & sic obtemptum, & reformatum est, & fuit, non obstantibus viginti uno Consiliariis, qui fabas albas in contrarium apposuerunt.

Item simili modo, & forma facto, & misso diligenti partito super consilio dato per ipsum dictum Ser Iacobum super dicta propositione placuit dominibus fabas nigras repertas numero centum octo, quod sic firmetur, fiat, observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia, ut dixit, & consuluit Ser Iacobus suprascriptus, & sic obtemptum, & reformatum est, & fuit non obstantibus viginti novem Consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt

Postea vero incontinenter post predicta propositum fuit, & consilium postulatum in Consilio suprascripto per dictum Dominum Capitaneum de consensu, & voluntate Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitie Populi, & Communis Civitatis Pistorii dicto Consilio presidentium deficiente tamen uno ex dictis Dominis Antianis super infrascripta proposita, & que expensis continet, deliberatum primo per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum iustitie una cum officio viginti quatuor supremum virorum depositarum super providere capsularum Civitatis Pistorii secundum formam Statutorum, videlicet pro Dominico Puccini, & aliis

Cum pro salubri statu, pacifico, & tranquillo, & perpetua libertate, & pariter Guelfe Civitatis Pistorii prohibere, ... Memorie ..., & ... Commune, & ... eiusdem die vigesimo primo presentis mensis Martii in Consilio Populi dicte Civitatis fuerit inter alia reformatum, quod Magistro Santi de Castilliano detur, & solvatur pro expensis factis in terra Caviniane, & pro introductione domus Fabiorum Frediani, que combusta fuit durante treguas facta per Commune Pistorii, illa pecunie quantitas, que consilio Populi videbitur, & placebit, & Dominicho Puccini, & Federigo Puccini de Lizano pro munitione, & custodia Rocche, & Turris Castri ... detur, & solvatur illa pecunie quantitas, que per consilium Populi fuerit deliberata, & in dicto Consilio nulla certa quantitas de predictis extitit declarata, quid videtur, & placet vestro Consilio providere, deliberare, & reformare, & declarare circa quantitates predictas, ad hoc ut provisio per Consilium nunc dictum debitum sortiatur effectum, Vel quid aliud placet dicto Consilio providere, deliberare, ordinare, & reformare in Christi nomine generaliter consulatur.

Dominus Franciscus Pagni unus ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus, surgens ad Arengheriam ad arengandum, & consulendum arengando, & consulendo dixit, & consuluit, quod pro iis propositis contentis, & pro emptione terreni emendi in Castro Caviniane a Turi Niccolai de dicto loco pro Communi Pistorii pro locando in ipso, & super ipso Terreno unam Fortezzam pro Communi Pistorii pro custodia dicti Castri Caviniane Domini Antiani, & Vexillifer iustitie & Dominus Capitaneus Populi Civitatis Pistorii possint expendere de denariis dicti Communis Pistorii libras quadringentas quinquaginta denariorum semper, ut eis videbitur convenire. Quas libras quadringentas quinquaginta denariorum semper Camerarius dicti Communis Pistorii pro causis in dicta proposita contentis, & pro emptione dicti Terreni emendi a dicto Turi predicto, debeat dare, & solvere de pecunia, & avere dicti Communis ad provisionem, & deliberationem predictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitie, & Domini Capitanei illis personis, quibus dictis Dominis Antianis, & Vexillifero, & Capitaneo videbitur, & placebit

In reformatione, & summa dicti Consilii facto, & misso diligenti partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, presentia, & voluntate predictorum Antianorum, & Vexilliferi iustitie ad fabas nigras, & albas secundum formam Statutorum de procedendo, vel non procedendo super dicta proposita, placuit dominibus fabas nigras repertas numero centum quadraginta, quod super dicta proposita procedatur, & sic obtemptum, & reformatum fuit, & est non obstantibus viginti tribus Consiliariis qui fabas albas in contrarium posuerunt

Item simili modo & forma facto & misso diligenti partito per dictum Dominum Capitaneum super consilio dato super dicta proposita per dictum Dominum Franciscum placuit dominibus fabas nigras repertas numero centum ... novem, quod sic firmetur, fiat, observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia ut consuluit Dominus Franciscus Consultor predictus, & sic obtemptum,

&

& reformatum fuit, & est, non obstantibus [illegible] ullo Consiliario, qui fabas albas in contrarium apposuerunt.

Postea vero incontinenter post praedicta propositum fuit, & consilium postulatum in Consilio supradicto per dictum Dominum Capitaneum de consensu, & praesentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae, deficiente tamen uno ex ipsis Dominis Antianis, super infrascripta propositione deliberata primo per dictos Dominos Antianos, & Vexilliferum iustitiae secundum formam statutorum Pistorii, videlicet.

Cum secundum Capitula deliberata, & reformata in dicto Consilio Populi die vigesimo primo praesentis mensis Martii inter alia fuerit reformatum de consensu, & voluntate illorum de Montanea superiori, quod ad partem infrascripta Castra, & Fortellitias devenerit acquisitio, Quod Castrum de [illegible], & Roccha & Turris eiusdem Castri, & Castrum & Rocca & Turris Castri Sycurani, & etiam Turris, quae est extra dictum Castrum Sycurani, quae vocatur *Turris Pessonaghi*, & Castrum Sancti Marcelli, & Castrum Cavinane, & Castrum Mammiani, & eorum & cuiuslibet eorum Fortellitiae debeant restitui, & Commune Pistorii habere, & tenere, prout in dicto Consilio fuerit provisum, vel deliberatum, qualiter, & quae personae mitti & destinari debeant ad ipsa Castra, & Fortellitias recuperandas, custodiendas, & gubernandas, & cum qua, seu quibus familiis, & cum quo salario, pro quanto tempore, quod videtur & placet dicto Consilio Populi in praedictis, & circa praedicta providere & ordinare & reformare pro recuperatione & custodia [illegible] in Christi nomine generaliter consulatur.

Ser Franciscus Lapi Domini Ase unus ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus surgens ad Arrengheriam ad arrengandum, & consulendum arrengando, & consulendo dixit, & consuluit, quod Domini Antiani & Vexillifer iustitiae Populi Civitatis Pistorii, & officium viginti quatuor sapientum Virorum deputatorum super provisionem expensarum Civitatis Pistorii, & officium duodecim sapientum Virorum deputatorum super provisionem, & munitionem Castrorum, & Fortellitiarum Civitatis Pistorii, habeant auctoritate praesentis Consilii plenam baliam, auctoritatem, & potestatem providendi de Capitaneis, & peditibus, & [illegible] pro tempore duorum mensium incipiendorum die, quo iverint ad custodiam dictorum Castrorum, Roccharum, Turrium, & Fortellitiarum, & etiam providendi de omnibus necessariis reparationibus ipsis Castris, Rocchis, Turribus, Fortellitiis, ut possint etiam ipsis Capitaneis, peditibus, & [illegible], & cuilibet eorum constituere, & providere de suo salario, & stipendio pro dicto tempore duorum mensium, ut eis videbitur convenire.

In reformatione, & summa dicti Consilii facto, & misso diligenter partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, praesentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae Populi dictae Civitatis Pistorii ad fabas nigras, & albas secundum formam statutorum de procedendo, vel non procedendo super dicta propositione, placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum [illegible] duas, quod super dicta propositione procedatur, & sic obtentum, & reformatum fuit, & est non obstantibus quinque Consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Item simili modo, & forma, facto, & misso diligenter partito per dictum Dominum Capitaneum, de consensu, praesentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae super consilio dato super dicta propositione per Dominum Ser Franciscum, placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum viginti tres quod sit firmum, fiat, observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia, prout dixit, & consuluit Ser Franciscus consultor praedictus, & sic obtentum, & reformatum fuit, & est non obstantibus quatuor Consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Postea vero incontinenter post praedicta propositum fuit, & consilium postulatum per dictum Dominum Capitaneum in Consilio supradicto de consensu, & voluntate Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae Populi Civitatis Pistorii dicto Consilio praesentium, deficiente tamen uno ex dictis Dominis Antianis, super infrascripta propositione, & quae expensis communi, & continere placuit, deliberata

primo

primo per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum Iustitiae, una cum Officio [illegible] quatuor [illegible] Virorum deputatorum super providendo [illegible] Civitatis Pistorii, secundum formam Statutorum dictae Civitatis [illegible] quod videtur, & placet dicto Consilio, providere, ordinare, reformare super infrascripta petitione, seu supplicatione coram dictis Dominis Antianis, & Vexillifero Iustitiae exhibita, & porrecta pro operariis operae S. Petri Maioris dictae Civitatis Pistorii, lecta per me Notarium infrascriptum in praesenti Consilio. Cuius quidem petitionis, seu supplicationis tenor, talis est, videlicet. Coram vobis magnificis Dominis, Dominis Antianis & Vexillifero Iustitiae Populi, & Communis Pistorii exponitur reverenter pro parte operariorum operae S. Petri Maioris, quod Ecclesia S. Petri praedicti est adeo discooperta, quod in ea, quasi divina officia celebrari non possunt, & quod operarii dictae operae pro constructione, & reparatione eiusdem Ecclesiae, quidquid habent, & habebant dictae operae, expenderunt, & distribuerunt, & [illegible] [illegible] in reparatione, & constructione praedictis. Et quod ipsa opera nihil habet quod ultra facere possit. Et quod dicta Ecclesia est, ut praefertur, [illegible] discooperta [illegible], & etiam per latus ipsius, quod in ea stari non potest, & periculum esset, nisi provideretur in eius aptatione, quod fieri non potest, nisi [illegible] manus Communis [illegible] [illegible]. Cum etiam Parrochiani ipsius de propria bursa [illegible] [illegible] ad eandem. Quare humiliter supplicatur vobis Dominis Antianis, quatenus dignemini, & velitis proponi facere ad consilia opportuna, & in eis facere reformari, quod Camerarius Communis Pistorii de pecunia, & avere dicti Communis det, & solvat dictis operariis, vel alias, prout eidem consilio Populi videbitur [illegible] [illegible], & pecuniae quantitatem, quae eidem videbitur, & placebit, expendendam in reparatione, & constructione dictae Ecclesiae. Ad hoc, ut Deus, & gloriosa Virgo Maria, & Beatus Petrus Princeps Apostolorum, cui ligandi, & solvendi per Omnipotentem fuit, & est attributa potestas, custodiat Civitatem Pistorii, & Cives in pace, & statu bono, & [illegible] Cives [illegible], & in fine donet eis gaudia Paradisi in Christo nomine generaliter continetur.

Quo [illegible] Arrighi unus ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus surgens ad Arengheriam ad arengandum, & consulendum arengando, consulendo dixit, & consuluit super dicta proposita, quod Camera dicti Communis Pistorii det, & solvat de pecunia, & avere dicti Communis Pistorii, & de ipsa pecunia, & avere dare, & solvere teneatur, debeat operariis Ecclesiae S. Petri Maioris de Pistorio pro ipsa Ecclesia recooperienda, reparanda, & costruenda libras ducentas denariorum [illegible]. Bartholomaeus Lapi Neri quidam unus ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus surgens ad Arengheriam ad arengandum, & consulendum, arengando, & consulendo dixit, & consuluit, quod dicta solutio dictarum ducentarum librarum denariorum fieri non possit, donec una [illegible] [illegible] Palatii residentiae Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae praedictorum existentis [illegible] [illegible], qua solutione dicta [illegible] integraliter facta dictae librae ducentae denariorum dictis operariis operae S. Petri praedicti solvi per Camerarium [illegible] [illegible] valeant [illegible] praesentis Consilii.

In reformatione, & summa dicti Consilii facta, & missa diligenter partito per dictum Dominum Capitaneum de [illegible], praesentia, & voluntate praedictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae Populi dictae Civitatis Pistorii ad [illegible] [illegible], & [illegible] secundum formam Statutorum Pistorii de procedendo, vel non procedendo super dicta proposita placuit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] numero centum [illegible], quod super dicta proposita procedatur, non obstantibus [illegible] uno Consiliario qui [illegible] [illegible] in contrarium [illegible], & sic [illegible], & [illegible] fuit, & est.

Item [illegible] modo, & forma facto, & missa diligenter partito per dictum Dominum Capitaneum de [illegible], praesentia, & voluntate praedictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae super consilio dato super per Dominicum [illegible], & additione facta per Bartholomaeum suprascriptum ipsi Consilio [illegible] suprascripto placuit, [illegible] [illegible] [illegible] numero [illegible] [illegible],

quod

quod sit firmum, fiat, observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia, ut dixit, & consuluit dictus Gentilis, & addidit consilio dicti Gentilis dictus Bartholomeus, & sic obtemptum, & reformatum fuit, & est, non obstantibus decem septem Consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Ego Iacobus condam Ser Pieri Venture de Pistorio imperiali auctoritate Iudex ordinarius, & Notarius, & nunc Notarius, & publicus Scriba Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitiae dictae Civitatis, & Populi eiusdem ab ipso Populo constitutus predictis omnibus, & singulis, dum agerentur, interfui, & ea omnia tanquam locum tenens Ser Blasij Iohannis de Vulterris Notarij, & Cancellarij Communis Pistorij mandato Dominorum predictorum, & ex debito mei officij subscripsi, & fideliter publicavi.

CLASSIS III.

Belli, Pacisque Tractatus.

HANNIBALI. DE. ABBATIBUS.
OLIVERIO. PISAVRENSI. EQVITI.
SANCTI. STEPHANI. PLVRIVM.
INSIGNIVM ACADEMIARVM
SOCIO. OB. PATRIAS. ANTIQVITA
TES. EGREGIO. COMMENTARIO
INLVSTRATAS. ALIAQVE PRAE
STANTIS. INGENI. ATQ. EXQVISI
TAE. ERVDITIONIS. MONVMEN
TA. APVD. ITALOS. GERMANOS.
GALLOS. CELEBERRIMO. FRANC.
ANTONIVS. ZACHARIAS. S. I. HANC
VETERVM. CHARTARVM. CLASSEM
D. D.
AMICO. OPTVMO. AC. B. M.

I.

Pax inter Montecatinenses, & Consules Pistorienses, ex libro Censuum in Archivo publicae Cancellariae adservato, pag. 20. &c.

IN nomine Sanctae, & individue Trinitatis Amen. Breve memorie qualiter actum est juxta fluvium Nebule in loco, qui dicitur Campo Saldo, bonorum Virorum presentia, quorum inferius descripta apparebunt nomina. Sacramentum Montecatinensium tale est. Ego ab hac hora in antea faciam, & tenebo firmam, & veram fidem, atque pacem Consulibus Pist. & toti Populo Pist., & Burgorum & Suburbiorum, & Castro, & toti Populo de Serravalle, omnibusque eorum sequacibus, & Guidoni Burgundioni, & suis sequacibus omnibus, & dehinc usque ad decem annos ubique salvabo omnes personas Civitatis Pistoriensis, Burgorum, & Suburbiorum, & eorum res, & bona omnia. Excipio

Luca-

Lucanam Civitatem, & Lucanum Populum, hoc intellecto, quod si Lucana Civitas vel Lucanus Populus guerram moverent per Commune contra Pistor. vel contra suum Episcopatum possint adjuvare Lucanos, quibus reversis omnia predicta, & infrascripta tenear observare, & si Pistorienses guerram moverint per Commune contra Lucanos vel contra Lucanum Episcopatum, possint adjuvare Lucanos, qui tamen per Commune guerram moverint, quibus reversis tenear omnia predicta, & infrascripta observare. Item ego promitto Pistoriensibus, & Marianensibus rehedificare Castrum de Mariano, & non contradicere, & si quidem pro habitatione tempore ex Marianensibus in Castro de Montecatino, vel suo Burgo, aut districtu, postquam Marianum fuerit destructum, liberatio eorum debeat ad festum S. Michaelis, ita quod deinde in antea non moretur in Monte Catino, neque in Burgo ejus, vel districtu pro habitatione, & deinceps nullum ex Marianensibus recipiam pro habitatore in Monte Catino, neque in Burgo, vel districtu aut permittam eos ibi habitare, sub illa poena, & honore ubi promisi [illegible]. Item debeat ad predictum terminum S. Michaelis proximi liberatio omnes homines de Verucha ab hominibus Sacramentis, quibus nobis pro communi Populo de Montecatino tenentur, & de cetero non faciam eum eis aliquam securitatem, neque aliqua Sacramenta pro Commune sine parabola omnium Pistoriensium Consulum vel Potestatis a communi Populo Pist. electi dato pleno animo. Item facimus, quod debeat ad proximum festum S. Michaelis de mense Maii, quod omnes homines de Monte Catino restituant hominibus de Serravalle omnes possessiones, & res, & bona omnia, quae super adprehenderunt, vel occupaverunt, aut invaserunt aliquo modo, vel ingenio de rebus eorum, postquam hec guerra fuit incepta, sub remansione eorum parabola data pleno animo, & ad terminum, & terminos, quem, vel quos inde dederint, tenear observare. Excipio Commune Albertum de hoc [illegible]. Quod si Pistorienses, vel Serravallenses aliqui ex facere rationem eorum arbitrio ab utraque parte electo, possint eum adjuvare, & faciam quod quatuor centum homines de Monte tales, quales Pistorienses Consules vel eorum Nuntius petierint, jurabunt hec omnia observare, sub Sacramento vel voto tenebuntur, & propter illud dabo salvum conductum ad voluntatem Pistoriensium Consulum vel eorum missi. Item faciam jurare meum proximum Successorem Consulem vel Potestatem a communi Populo electum hec omnia observare. & faciam, quod illi faciant jurare hoc, & alii loca, & sic semper usque ad [illegible] terminum decem annorum. Item faciam, quod omnes homines [illegible] Arrighetus, & restituant Guidoni Burgundioni omnes res, & possessiones, & bona, quae super adprehenderunt, vel occupaverunt, aut se [illegible] de rebus & bonis suis, postquam hec guerra fuit incepta. Hec omnia per ista observabo, & faciam per bonam fidem sine fraude debeat ad complementum terminum decem annorum remota omni malitia, & malo ingenio, postea vero toto tempore vite mee tenear observare. Predictum autem Sacramentum Henricus Lotharii, & Cambiogrannus quondam Gordofi, & Lambertus quondam Gerardini, & Bonacursus quondam Gordofi Consules Montecatini tactis Sacrosanctis Evangeliis juraverunt pacem, ut supra dictum, testibus presentibus Corso, & Arrendante Cambiocorsi, & Petrucchino quondam Guidonis, & Jacobo quondam Cani, & Viviano quondam Donnuti, & Sancto quondam Hodorandi Civibus Pistoriensium, & presente Presbitero Uguiccionis Plebani de Montecatino, & Aliotto quondam Bandini, & Marcovaldo quondam Guidonis Montecatinensibus, & aliorum quamplurium ex utraque parte. Anno Dominice Nativitatis cxcv. xii. Kal. Maij Indictione XIII.

Ego Gerardus Sacri Palatii Notarius & Tabellio omnibus interfui predictis, & vidi, scripsi, atque complevi

II.

I I.

Capitulum Societatis inter Auximanos, & Anconitanos, ex libro Rubeo, qui in Archivo Civitatis Auximanæ servatur.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Amen. Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi mill. centes. nonagesimo octavo prid. calend. Septembris tempore Domini Innocentii Summi Pontificis, & universalis Papæ Indictione prima.

Sacramentum Societatis tale est, scilicet inter Anconitanos & Auximanos.

Jurabunt sine fraude, & malo ingenio a viginti annos, & supra se se juvare, ac defendere contra omnes homines, excepta Ecclesia Romana, & exceptis his solis Civitatibus, & Castris, quæ sunt in Societate, scilicet Civitate Firmanorum, & Castro Civitatis novæ, & insertis cum Podio, & Monte Lupone, & Monte Sancto, & Civitate Humana, & Castro Girardi, si homines ejusdem Castri fidelitatem, & Sacramentum Ecclesiæ Romanæ præstabunt, & hoc Sacramentum Societatis facere voluerint, salvo tamen sacramento Anconitanorum, & Auximanorum, scilicet ut si homines Castri Girardi debent sacramentum dare fidelium Anconitanis, quod Auximani præstabunt consilium Anconitanis, ut Castellani observent. Et e converso si debent eorum Auximanis, Anconitani eis consilium præstabunt, ut Castellani observent. Et excepto Castro Ubaldi, & Monte Curvo, & Offagna, & Civitate Senogalliæ, & Civitate Fani, & Civitate Arimini, & Civitate Ravennæ, excepto Ugolino Ugonis, & exceptis Civitatibus, & Castris, quæ communi voluntate, Consilium, & Rectorum Anconitanorum, Firmanorum, & Auximanorum, Senogalliensium, ac Fanensium in communi voluntate reciperentur, vel ubi major pars Rectorum, & Consilium convenerint. Et si aliqua Civitas, vel Castrum de supra nominatis ab hac Societate discesserit, ad invicem adversus eandem Civitatem, vel Castrum adjuvare, & defendere tenentur.

Pactum, vel conventionem, vel finem cum aliquo Teutonico, vel cum suo nuntio Auximani non facient sine voluntate Anconitanorum, nec Anconitani sine voluntate Auximanorum, & si aliqua discordia fuerit inter Auximanos, & aliquam supra dictarum Civitatum, vel supra dictorum Castrorum, vel aliarum, vel aliorum, quæ deinceps in Societate communi voluntate, vel majoris partis, ut supradictum est, reciperentur, vel inter Ancon., vel aliquam supradictarum Civitatum, vel Castrorum supradictorum, Anconitani, vel Auximani inter eos partem non suscipient, sed bona fide discordiam sedabunt, & si sedare non potuerint, hoc, quod Rectores de eadem discordia communiter, vel major pars illis preceperint, illud observent. Si qua vero partium discordantium Rectoribus communiter concordantibus, vel majori parti obedire noluerint, alii communiter Societatis ad mandatum Rectorum vel majoris partis obedire volenti Rectoribus, vel majori parti auxilium, & consilium præstabunt. Si quis Civis Ancon. vel Auxim. hoc Sacramentum præstare noluerit, ipsum de Civitate ejiciant, & non recolligent eum, nisi hoc Sacramentum fecerit, nec aliquam Baroniam, vel Civitatem, vel Castrum in speciali, vel generali Societate Auximani sine voluntate Anconitanorum, nec Anconitani sine voluntate Auximanorum recipient. Et si Anconitani, & Auximani inter se non concordaverint in recipiendis Civitatibus, vel Castellis, vel aliquem hominum in prædicta Societate, stabunt arbitrio Rectorum, vel majoris partis Consilium, qui non reciperentur, nisi prius damnum datum ab ea Civitate, vel Castro, vel alicui personæ de Societate emendabunt ad laudem Rectorum omnium, & Consilium vel majoris partis. Auximani nullum hominem tenent contra Anconitanos, nec tenebunt Anconitani hoc idem contra Auximanos, & Auximani non facient ullum bannum de blado Anconitanis, nec portum alium facient, nec consentient alias facere volentibus, nisi in Ancona, & bannum de blado tenebunt, sicut & Anconitani tenebunt; & Auximani habeant potestatem honerandi, & exonerandi in portu Anconitanæ Civitatis, & eundi per mare.

Hoc

Hoc autem Sacramentum renovabunt de decennio in decennio. Insuper quod de Camurano Cardinales statuerunt, illud observent. Insuper Auximani nullum dacium in foro publico, neque ad portam ab Anconitanis accipient. Et Anconitani similiter ab Auximanis nullum dacium neque in foro, neque ad ripam, neque ad portam accipient, excepta ratione Anconitani Episcopi. Quotiens milites Auximani iverint Anconam ad succurrendum eis pro negocio Anconitanorum, erunt in expensis Ancone, similiter si ad aliquod Castrum Comitatus Anconitanorum predicti milites iverint, in expensis ipsius Castri erunt. Et e converso similiter si Anconitani iverint Auximum ad succurrendum eis pro negocio Auximanorum, in expensis Auximi erunt. Similiter si ad aliquod Castrum Comitatus Auximanorum prefati milites iverint, in expensis ipsius Castri erunt.

Si milites ad soldos receperint prefate Communitates, pares erunt in expensis. Si Castrum aliquod de Comitatu Anconitanorum Societatem intrare voluerint, scilicet Paterunm, Pulverisium, & Galignanum voluntate Anconitanorum intrabunt. Item omnes Concives Anconitanorum, qui nunc habitant in Civitate, facient illud Sacramentum. Et omnes Concives Auximanorum, qui nunc in Civitate habitant, similiter hoc Sacramentum facient Hæc omnia Anconitani, & Auximani, que superius continentur, bona fide, sine fraude, & malo ingenio promittunt observare, & rata habere, & si quid Rectores & Consules Anconitanorum, & Auximanorum communi consilio Anconitanorum, & Auximanorum addere, vel diminuere, aut mutare voluerint, observent.

Ego Thomas Auximane Civitatis Notarius precepto, & voluntate Rectorum, Consilium Anconitanorum, & Auximanorum omnia supradicta scripsi, & complevi.

I I I.

Charta Gotteboldi Comitis Senogallie, ex libro Rubro Civitatis Auximane pag. 3 tergo.

IN Dei nomine anni sunt ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi MCC. tempore Domini Innocentij Summi Pontificis, Imperatore Romano non existente & de mense Septembri Indictione tertia Auximi Civitate. Ego Gotteboldus Comes Senogallie, renuncians in hoc facto omni exceptioni mihi competenti, & competituro ratione rei, vel Persone, & omni legum auxilio, sive privilegio, propria, & spontanea mea bona voluntate per me, & per meos heredes, & Successores renuncio, refuto, quieto, & pacto remitto tibi Domino Attoni Potestati Auximi, & tuis Successoribus pro te, & Communitate Auximi, & toti Communi Civitatis predicte, excepto Stefano Petri Leonis Calei, idest omnem iniuriam, omne maleficium, omne damnum, & quidquid a nobis petere possumus, potuimus, vel poterimus de destructione Castri A . . . . . , & Castri Ropoli Ita renuncio, refuto, quieto, fino, & perdono, quod nunquam in Curia spirituali, vel temporali querimoniam faciemus, nec veritatem aliquam reddimus, neque in Curia Imperatoris, neque ejus Nuncij. Sic renuncio, refuto quieto, fino, & perdono, & pacto remitto per me & meos heredes, & Successores, & per omnem personam pro nobis tibi suprascripto Attoni Potestati, & tuis Successoribus pro te, & Communitate Auximi, & toti Communi Auximi preter Stefanum Petri in perpetuum, quod nullam in posterum reservationem facio. Insuper promitto si ego suprascriptus Gotteboldus, aut mei Successores, vel heredes, contra hanc cartulam a me factam ire tentare, aut corrumpere, vel infringere, aut fallare voluerimus, aut si litem, vel molestiam, vel controversiam, seu querimoniam in Curia spirituali, vel temporali, vel alio fecerimus, aut meritum aliquod reddiderimus, aut si omnia, que superius scripta sunt, firma, & rata non habuerimus, aut in aliquo corrumpere temptaverimus, promitto per me, meosque heredes, & Successores vobis Domino Attoni predicto, & tuis Successoribus pro te, & predicta Communitate Auximi nomine pene mille marchas puri argenti dare, & solvere & post penam datam, & solutam promitto

per

per me, & per meos heredes, & Successores nostros, que superius leguntur, firma, & rata observare, & adimplere.

Hec acta sunt in Palatio Canonicorum Aurelii in presentia Gussonis Servolti, Marchionis Gualterii, Othone Belaccioni, Iohannis Bonipahonis, Simonis Petri, Andree Vincentii, Simonis Iacobi, Bartholomei Iohannis, & aliorum multorum hominum.

Ego Thomas Aurelianus Civitatis Notarius interfui, scripsi, & complevi.

I V.

Treugue inter *Consules Florentinos, & Pistorienses, Caprolenses, Guidonemque Burgundionem, ex libro Censuum pag. 24.*

IN Dei nomine Amen. Treugas, quas Guilielmus Malesis Consul Lucensis, & Armannus Marronis, & Tedecius Pagani, & Rusticellus de Poggio Lucenses ponunt, & firmant inter Consules Florentinos pro se, & eorum parte ex una parte, & Pistorienses, & Caprolenses, & Guidonem Burgognonis, & eius filios pro se, & eorum parte ex alia, talis est. In primis, quod Florentini, vel aliqui eorum parte, vel alii pro eis non debeant equitare, vel ire, iniuriare, vel offendere, vel tollere ex illorum parte Arni, ubi est Capraria, nec in Capraria, vel in ea parte Curte Caprarie, que est ex illa parte Arni, ubi est Capraria, vel in aliis terris, & rebus, quas Pistor. in Pistoriensi Comitatu habent & tenent in personis vel rebus, nec fieri facere per se vel per alios, nec ibunt pro aliqua re vel rebus contra voluntatem & parabolam Consulum Pistoriensium omnium, vel maioris partis, & firmam treuguam in predictis eis in personis, & rebus tenebunt exceptis Pratensibus, & pro Pratensibus, nec tamen studiose facient, nec fraudem committent, quod Pratenses cum Pistoriensibus litem habeant, vel sibi offendant adinvicem. Item Pistorienses, Caprolenses, Guido Borgognonis, & eius filii, vel aliqui ex eorum parte, vel alii pro eis non debeant equitare, ire, vel iniuriare, vel offendere, vel tollere ex illorum parte Arni, ubi est Montelupus a Florentinis noviter hedificatus, nec in Montelupo, vel eius terris & hominibus, unde fuit Montelupus ex illa parte Arni, ubi est Montelupus, vel in aliis terris & hominibus rebus, quas Florentini habent & tenent in Comitatu Florentino in personis vel rebus, nec fieri facient per se vel per alios, nec ibunt pro aliqua re vel rebus contra voluntatem, & parabolam Consulum Florentinorum omnium, vel maioris partis, & firmam treuguam in predictis eis tenebunt in personis & rebus hec omnia dehinc ad Kalendas Iulii proximas vel quanto plus concordia utriusque partis fuerit. Actum in Ecclesia S. Quirici inter Pesam & Arnum anno 1104. tertio nonas Iunii indictione septima in presentia Vinciguerre Donati, Gianni Soldanieri, Latini de Galligario, Gianni Bernardi, & Scolai Mascheadi testium ad hec omnia rogatorum. Item alia die proxima scilicet, pridie nonas Iunii indictione eadem * loco iuraverunt pro eorum parte hec omnia Berlinghierius Iacoppi, & Albertinus Oderingi Priores, Tinosius Lamberti, Ildebrandinus Cavalcantis, Compagnus Henrigucci, Iacobus Ugolini Nerli, Baldovinectus Borgognonis, & Gerardus Russus Consules Florent. in presentia Acerbi Falseroni, Gianni Falseroni, Latini de Galligario, Manni Albonetti, Vinciguerre Donati, & Scolai Moscadi ad hec omnia testium rogatorum.

* f. eodem

Ego Latinus quondam Lotteringi Iudex atque Notarius hec omnia me presente acta scripsi, & in publicam formam redegi.

Ego Ventura imperialis aule Iudex ordinarius, atque Notarius illud publicum instrumentum, quod scriptum est superius, vidi, & legi, & de verbo ad verbum transcripsi, & exemplavi.

V.

Instrumentum pacis Pistoriensis inter, & Comitem Guidonem Burgundionem, ex libro Croseum p. 1.

In nomine Domini Amen. Sacramentum Consulum Pistoriensium . . . . Ego iuro corporaliter ad Sancta Dei Evangelia, quod salvabo, & defendam, & adiuvabo ab hac ora in antea Guidonem, & filios, & eos suos in Caprona, & fortia de Caprona, & si ipse Guido, vel aliquis de filiis dederit . . turrim suam de Caprona tempore mei consulatus, vel dominii, vel regiminis ad ponendum ibi custodes, & guardias, Ego illam turrim ei, & filiis suis facta pace vel treugua habita, tranquillitate inter Florentinos & Pistorienses reddam & reddi faciam, & quotiens illa Turris data fuerit Pistor. similiter facta pace vel treugua vel habita tranquillitate inter Florentinos & Pistorienses, illam Turrim ei & filiis reddam, & sic semper, quotiens data fuerit. Item iuro, quod nullam malam aliam in podere Guidonis Burgundionis, & [illegible] in Caprona contra Guidonem Burg. nec contra filios eius, nec ullam novam fortitudinem faciam in Caprona, nec etiam fortitudinem aliam acquiram in Caprona, quae fortitudo excedat altitudinem Turris Guidonis Burg., & filiorum eius per parabolam Guidonis Burg., & filiorum data pleno animo. Item successores mei Consules Pistor. vel Potestas, vel Rector Communis Pist. teneantur dare Guidoni Burg. omni anno centum libras bonorum denariorum Pisanorum, donec guerra duraverit. Pacem vero non faciam de Caprona sine Guidone Burg., nisi ipse per malitiam se super excusaret. Treuguam vero non faciam sine eo ultra quatuor menses per singulos annos. Haec omnia observabo, & faciam in meo Consulatu, & sic faciam iurare meos proximos Successores, Consules, vel Potestatem, vel Rectores, & ut illi faciant iurare suos, & illi suos, & sic semper de successione in successionem, & in constituto, & sacramento Consulum vel Potestatis, vel Rectoris Communis Pist. haec omnia faciam scribi, ut ibi semper sint, & permaneant sine ulla diminutione, & detrimento, ita quod Consules, vel Potestas, vel Rectores Communis Pist. haec omnia semper iurent, & faciant, donec Guido, & sui Pistoriensibus fidem super hoc servaverint. Hoc Sacramentum iuraverunt Alexander, & Iacoppus Iudices, & Vernaccius, & Raynerius de Turri, & post Rosalis Consules Pist. Raynerius autem iuravit se facere, quod haec omnia mitteret in constituto, sicut superius de centum libris ita quod Successores sui iurent illas dare eum sicut supra dictum, & iuravit se facere, quod haec omnia mitterent in constituto, sicut superius. De [illegible] non iuravit Sacramentum Guidonis Burg. & filiorum talis est. Ego iuro corporaliter ad Sancta Dei Evangelia, quod ab hac ora in antea salvabo, & defendam, & adiuvabo, & guardabo unam quamque personam de Civitate Pist. & de suo districtu in Caprona, & Curte, ubicumque possum, & potero, sine fraude. Item iuro quod pro facto huius guerrae, quae modo est, vel in antea erit, specialiter salvabo, guardabo, & adiuvabo, & defendam . . Pist., & de suo districtu, & omnes personas, quae pro Pist. super hoc facto sunt vel erunt, & non faciam eis, nec alicui eorum super hoc ullam fraudem, nec ullam deceptionem, nec in persona . . . quod habeat damnum, nec [illegible] ullam, nec [illegible], & si fuero in cavalcata cum eis, vel cum aliquo eorum, similiter salvabo, & defendam, & adiuvabo omnes, & singulos ad honorem, & honorem Civitatis Pist. & Pist. Populi, & non ero in Consilio, nec in assensu, nec in facto, nec per me, nec per alium, quod sit eorum aliquis captus, vel quod habeat aliquod gravamen, vel molestiam, & bonam [illegible], & [illegible] eis omnibus, & singulis faciam tam in cavalcata, quam in aliis [illegible], & factis, & haec omnia observabo, & faciam ad honorem, & honorem Civitatis Pistoriensis, & Pistoriensis Populi. Item iuro, quod [illegible] faciam, & vivam guerram, & vivas guerras Florentinis, & omnibus personis de Comitatu Florentino, & omnibus aliis hominibus, qui pro hac guerra, vel occasione huius guerrae se super hoc intromiserint contra Pistorienses de Caprona,

guerra, & de omnibus aliis fortitudinibus suis usque ad finem, & ad finem depositarum in avere, & personis, & in mobili, & stabili per me & per omnes meos fortiam in Caprona, & circa Capronam, ad voluntatem Consulum, vel Potestatis, vel Rectoris Communis Pist. & Consiliatorum Pistoriensium omnium vel majoris partis, qui modo sunt, vel in antea erunt. Item juro, quod tenebo Capronam, & salvabo, & defendam, & suas omnes fortitudines ad honorem, & honorem Civitatis Pist., & Pistoriensis Populi. Et non ero in Consilio, nec in facto, nec in assensu, quod Civitas Pist. perdat Castrum de Caprona, nec suas fortitudines, nec quod aliqua persona faciat in eo acquistum, & si sciero, quod aliqua persona hoc facere velit, vel quod hoc machinetur, studiabo illud ad irritum ponere, & citius quam potero, Consulibus, vel Potestati, vel Rectori Communis Pistoriensis pandam. Item juro, quod non ero in Consilio, nec in facto, nec in assensu, quod Civitas Pist. sit destructa, vel combusta, vel guerreata, nec eius burgi, vel suburbia, nec quod perdat suum Episcopatum, nec honorem, nec dignitatem, nec quod honor vel dignitas sui Episcopatus sit diminutus, & si perdiderit, quod absit, adjuvabo recuperare, & recuperatum manutenere per bonam fidem sine fraude. Item juro, quod quicumque Consules Pistorienses, vel Potestas, vel Rector Communis Pistoriensis, qui modo sunt, vel in antea erunt, per se, vel per suum certum nuntium mihi Turrim meam de Caprona petierint pro hac guerra Florent. vel occasione huius guerre, que modo est, vel in antea erunt, pro illa guardanda dabo illam Communi Pist. ad tenendum illam, & guardandum, ad quantos Cives Pistorienses, & quales Consules Pist., vel Potestas, vel Rector Communis Pistoriensis voluerint; & illam eis non contendam, nec contrariabo, nec contendi, nec contrariari faciam, donec hec guerra duraverit, & si alia vice ad guerram cum Florentinis Civitas Pist. devenerit, similiter de predicta Turri faciam. Intellectus talis est: quod si pax fuerit de hac guerra, quod post pacem factam, debeant illam mihi reddere liberam, & salvam, & si iterum guerra fuerit, iterum Pistoriensibus illam Turrim dare statim, quod petita fuerit, teneor, & illam eis non contendere, nec contrariari, nec contendi, nec contrariari facere, & si Pistorienses reddiderint mihi illam Turrim, & iterum voluerint eam, ex quo petita fuerit, statim teneor illam Turrim eis reddere, & sic semper. Item non faciam finem, nec pacem, nec treguam, nec aliquid in fraudem super hoc cum Florentinis, nec cum aliqua persona pro eis, nec cum aliqua persona, que occasione huius guerre contra Pistorienses fecerit, nec faciam guerram incredentiam sine parabola Pistoriensium Consulum, vel Potestatis, vel Rectoris Communis Pistoriensis data pleno animo. Item non tenebo treguam, nec complebo cum Florentinis, nec cum aliquo, qui occasione huius guerre guerram faceret Pistoriensibus, nec cum aliqua persona pro eis sine parabola Consulum Pistoriensium, vel Potestatis, vel Rectoris Communis Pistoriensis data pleno animo, & si mihi aliqua causa fuerit apportata, non complebo illam, immo infra tres dies proximos Consulibus, vel Potestati, vel Rectori Communis Pistoriensis pandam, & dicam fieri per me, vel per alium, & quascumque credentias, vel credentiam per Sacramentum mihi imposuerint pro hoc facto, observabo illas sicut mihi fuerint imposite, & quodcumque consilium mihi pro hoc facto petierint, ut melius sciverim, quod credam, dabo ad utilitatem & honorem Pistoriensis Populi. Item juro, quod tenebo firmam, & observabo treguam, & omnem treguam, quam & quas Consules Pistorienses, vel Potestas, vel Rector Communis Pist. super hoc fecerint. Intellectus talis est, quod non possint facere treguam ultra quatuor menses per singulos annos sine mea parabola data pleno animo. Hec omnia ego Guido Burgundio ad Sancta Dei Evangelia corporaliter juro me observare, & facere usque ad finem predicte guerre, & ad finem de post finem ad pacem, & finem interdictum Consulum Pist. & Potestatis, & Rectoris Communis Pist., & juro similiter, quod Rodulfus, & Ardicinus filii mei hec omnia observabunt, & facient, sic hoc juro super omnes eorum, & quae mihi etiam dederint parabolam, & postea non revocaverint nec per se, nec per alium. Hoc Sacramentum fecit Guido Burgundio predictus Pistorii in majori Ecclesia anno Domini 1204. quarto nonas

 Julii

Iulii indictione septima, & predicti Consules Pist. similiter iuraverunt predictum aliud Sacramentum ipsi Guidoni recipienti pro se, & filiis suis predictis in eodem loco, & die, presentia Corsi Henrigonis; & Nicholay Iudicum, & Nazarii quondam Rustichelli, & Gualfredi quondam Glandulfini, & Ioseste Homodei, & Ugonis Escaffaldi, & Petronis quondam Quesinsen, & aliorum quamplurium.

Ego Gerardus Iudex, & Notarius Domini Frederici Imperatoris interfui, & hec omnia fideliter scripsi.

Ego Ventura imperialis aule Iudex, & Notarius hoc publicum instrumentum, quod scriptum est superius, vidi, & legi, & de verbo ad verbum nihil addens, vel minuens, fideliter scripsi, & publice consignavi.

V I.

Lottarii Pisani Archiepiscopi preceptum Pistoriensibus, & Bononiensibus, ut pacem inter se ineant, ex libro Censuum pag. 45. t.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti Amen. Lottarius Dei gratia Pisanus Archiepiscopus precipio vobis Domine Ildebrandine Pist. Potestas, & omnibus illis, qui vobiscum iuraverunt servare precepta mea de discordiis, que erant inter Comune Pist. ex una parte, & Comune Bononie ex altera, sicut continetur in forma compromissi a vobis in me facti, sub debito ipsorum Sacramentorum, ut ab hodie in antea firmam & perpetuam pacem teneatis, & teneri faciatis a Comuni Pist. Comuni Bononie, & omnibus *, & hominibus sue partis, & adiutoribus eorum, & ipsam pacem ita firmari faciatis in Civitate vestra, ut omnes homines a xv. annis, & supra, & ad 60. ad infra faciatis iurare bonam fidem usque ad octavam S. Michaelis proximi, quod firmam & perpetuam pacem servabunt Bononiensibus, & omnibus eorum partis, & adiutoribus eorum, & hoc idem per omnia precipio vobis Domino Gerardo Capoblacco, & Catalano Bononiensi Potestati, & omnibus illis, qui ex vestra parte iuraverunt servare precepta mea, ut eodem modo per omnia serveris, & servari faciatis a Comune Bonon. versus Comune Pist. adversus omnes homines sue partis, & eorum adiutores, & similiter ex parte vestra dictam pacem firmari faciatis ad predictum terminum, ut supra dictum est. Item precipio vobis Potestatibus utriusque Civitatis, ut faciatis vobis invicem pro Comunibus ipsarum Civitatum finem, & refutationem, & pactum de non petendo de omnibus maleficiis, & dampnis datis hinc inde occasione ipsius guerre, que incepta fuit in mense Augusti proximo preterito sub Annus de delcordeis autem terrarum, & de illis dampnis, que mihi, vel ipsis, qui concordiam facere iuraverunt, sarcienda videbuntur; hinc inde precipio sub debito iuramenti, ut stetis mandatis, & ordinamentis illorum quatuor, qui iuraverunt concordiam inter predictas Civitates quod si eos non concordare contigerit usque predictum terminum, precipio vobis sub debito iuramenti, ut dehinc ad VIII. diem ante festum omnium Sanctorum proximum, vel vos ipsi in propriis personis veniatis Pisas ad presentiam meam, vel mittatis Procuratores ab utraque sufficienter instructos, qui possint petitiones vestras secundum ius coram me proponere, & petitionibus adverse partis idonee respondere, & illos quatuor, qui concordiam facere iuraverunt inter ambas Civitates, mittatis ad me ad eundem terminum. Actum prope Sambucam in loco, ubi dicitur Brelciola, anno MCCXII. Indictione prima, tertio idus Septembris presentia Domini Soffredi Dei gratia Pist. Episcopi, & Domini Tegrimi Comitis Tuscie Palatini, & Magni Bartholomei Canonici Bonon., & Pisani, & Ugonis Canonici Pisani, & Ermanni Canonici Pist., & Henrigetti, & Ubaldi beldiibi vice Comitum, & Giberti vice Comitis, Matthei de Correggia, Gerardi Cipriani, Senibaboni Notarii, & Ranuccini Iudicis Pist Comunis, & Comitis Ugolini de Panigo, Dosdei de Ravenna, Ugonis de Pellegrino de Brestinoro, & Rainerii Comitis de Septimo ad hec rogatorum Testium.

Ego

* f. vobis

Ego Bonusmercatus invictissimi Ottonis Romanorum Imperatoris Iudex ordinarius, atque Notarius prefatis interfui, & hec de mandato Domini Lottarii Archiepiscopi scripsi, & publice consignavi, & ubi superius interlineatum est, *& omnibus aliis qui ex vestra parte iuraverunt firmare precepta mea, & aliis parem, & fuit*, & inferius *vel ipsi qui iuraverunt facere iuraverunt*, propria manu interlineavi.

Ego Ugitio Iudex, atque Notarius Domini Imperatoris Ottonis illud autenticum, seu exemplum, unde hoc sumptum est, vidi, & legi, de verbo ad verbum transcripsi, & exemplavi, nihil addens, vel minuens excepto, quod non interlineavi, sed per ordinem scripsi, & signum meum manus imposui.

A D N O T A T I O.

ANno 1212. *septimo idus Septembris Dominus Ildebrandinus Pistoriensis Potestas in Pistoriensi Consilio, & eorum voluntate, & mandato compromisit* (ut ex charta constat in eodem Crosium libro descripta pag. 177) *in Dominum Lottarium Pisanum Archiepiscopum de omnibus controversiis, & discordiis, que sunt inter Comune Pist. ex una parte, & Comune Bonon. ex altera.* Idemque eodem anno & die Domini Gerardus Caponsaccus, & Catalanus Bonon. Potest. praestiterunt tum coram eodem Archiepiscopo. Ildebrandinus III. Idus Septembris Bononiensis capitanus vellicium. Eius rei instrumentum extat pag. 178. ejusdem libri Crosium. Ibidem pag. 177. t. legitur Iuramentum Bononiensium, & Pistoriensium legatorum de curanda pace ipso tertio idum Septembrium die editum, quod huiusmodi est. *In nomine Domini Amen. Ego iuro ad Sancta Dei Evangelia, quod bona fide, & sine fraude conservabo, faciam inter Comune Pist. & Comune Bonon. de discordiis, & controversiis, que sunt inter ipsa Comunia, sive de terris, sive de hominibus, sive de precio, vel aliter, & illa ordinamenta bona fide faciam, per que melius possit pax & concordia teneri, & durare inter homines dictarum Civitatum, & hec faciam usque ad octavam Sancti Michaelis proximo venturam, & concordiam, quam tractabo, & faciam cum consensu faciendi quorum, scribi faciam per manum publicam, per duas scripturas consimiles, unam Pist. & alteram Bonon. hoc Sacramentum iuraverunt Tracomeliques Iudex, & Ranuccius Malit ex parte Pist., & ex parte Bonon. iuraverunt idem Sacramentum Albertus de Calvis, & Galvan de Bonaccio. Actum prope Sambucum &c.*

Habetur nunc aliud hanc in rem instrumentum ex eodem libro Crosium pag. 180. t. ut rerum gestarum seriem melius cognoscam. *In nomine Domini Amen. Anno Nativitatis ejusdem 1212. videlicet primo tertio Idus Septembris. In hoc publico instrumento manifeste omnibus appareat, quod Dominus Gerardus Caponsaccus, & Catalanus Bonon. Potest. pro Comuni ejusdem Civitatis ex precepto eis per eodem Comuni facto a Domino Lottario Pisano Archiepiscopo per Sacramentum, prout in carta patet scripta a Bonomando Notario continetur, per hanc cartam consenserunt post preceptum de pace tractanda factum fuerit Domino Ildebrandino Pist. Potest. pro Comuni Pist.... finem, & refutationem, & pactum de non petendo de omnibus maleficiis, & dapnis datis hinc in occasione istius guerre, que tempus fuit in mense Augusti proximo preterito sive anno. Actum prope Sambucum in loco, ubi dicitur Bosfaciale &c.* Verum tum ita firma hec fuere, ut novis difficultatibus turbata penitus pax non fuerit. Hinc (quod legimus in eodem Crosium libro pag. 179. t.) *Cum venissent nobiles viri Gerardus Rolandinus, & Bonifatius Quidonis Quintavalle Cives Bononienses, & Gerardus Ciprianus iuris peritus de Florentia Iudex Comunis Bononiensis Pisas ad Dominum Lottarium Pisanum Archiepiscopum pro Comuni Bonon., missi a Potestatibus, & Consilio Bonon. ad postulandas rationes super negotio, & controversiis, que vertitur inter Comune Bonon. & Comune Pist., videl. super iuramentis, que suprascriptus Dom. Archiepiscopus arbiter a suprascriptis Civitatibus electus preceperat fieri a Civibus Bonon. de pace perpetua Pist. observanda* ... *andiens etiam hoc, que ex parte Comunis Pist. ambaxiatores missi Ranerius Malevoltus, Corsus, & Ranuccinus de Flor. super hoc dicere volebant, eisdem indixit ex dedit, & eis statuit, & precepit, ut in proximis octavis S. Martini de mense Novembris ambe partes suprascripti coram D. Archiep. sufficienter instructe compareant apud Veronam. Actum Pisis*

In Kalendario Curiae Pisanae Archiepiscopatus 1202. ut die I. intrante Mense Octobris Veronam ... Gerardum Bononiensi Potestati, advocantes terminum, quo respondere debebat coram Archiepiscopo, cum advocatus suus veniret litem contestare, & petentes respondere contemptis, se & Gherardum, & Bonon. qui ... non teneri de ... & Archiepiscopum inter praedicta Communia non esse arbitrum suae allegationis asseruerunt, Archiepiscopus Bononiensi Potestati iterum edicit, ut pareat, seque ipsi sisteret. *At eum* (verba sunt Archiepiscopi in charta descripta ibidem pag. 179. 1.) *penitus contumacem reperimus. Actum apud Veronam 1202. Indict. primo 8. Calendas Decembris.*

V I I.

Pax inter Pistorienses, & Bononienses, ex libro Crosium pag. 132.

IN nomine Domini Amen. Haec est concordia inter Priorem de Reno, & S. Margaritae nomine Communis Bonon. ex una parte, & Dominum Archipresbyterum Pist., & Andream rectorem hospitalis Prati Episcopi nomine Communis Pist. ex altera, videlicet, quod remaneant Pistoriensibus infrascriptae terrae, & eas habeant ad iurisdictionem eorum, vel ipsorum, Moscacam, Bedi, Treppium, Turrim, Fossatum, & Monticelli. Item Ubertinus, & Gilebertus, & sequaces eorum Pistorienses extrahantur de banno, & rehabeant omnes terras, & possessiones eorum, quales modo sunt, & teneant, & possideant eas eo modo, quo tenebantur, & possidebant octo diebus ante guerram inceptam inter Pist. & Bonon., quae guerra incepta fuit tempore Gregorii de Pallavicinis Bonon. Potest., & Tedici Pist. Potest. mense Augusti, tali pacto, quod Ubertinus, vel eius consortes, seu eorum heredes, vel aliquis pro eis non faciant, nec fieri faciant aliquod castrum, vel aliquam munitionem in terra Scaggensi, & nominatim in Succida, vel gramine, neque noceat, vel nocere possit Communi Bononiensi, vel Communi Pist., nec etiam Bonon. faciant, nec fieri faciant aliquam munitionem, vel aliquod castrum a gagio usque Sambucam, & a Casi usque Turrim salvis munitionibus, quas Bonon. nunc ibi habent. Item ut dictus Ubertinus, & eius Consortes de cetero omni tempore permaneant in eodem statu, quo steterunt, & permanserunt ante dictam guerram inceptam. Item ut omnes homines de terra Scaggensi, qui tenuerunt partem Pist., extrahantur de Banno Bonon., & rehabeant omnes terras, & possessiones suas eodem suprascripto modo. Item ut omnes homines de terra Scaggensi, qui tenuerunt partem Bonon., extrahantur de Banno Pist., & recipiantur in terris, & possessionibus suis, & rehabeant eas suprascripto modo, sit subiaceant iurisdictioni Pist., illi videlicet, qui habitant, vel habitaverint, seu habitabunt in Moscacca, Bedi, Turri, Monticelli, Treppio, & Fossato. Item ut Pistor. non faciant, nec fieri faciant in Moscacca, seu in aliqua praedictarum terrarum, seu a Colina Prati Episcopi usque Moscaccam aliquam novam munitionem, seu Castellum, salvis eis munitionibus, quae modo ibi sunt. Item ut Bononienses non faciant, nec fieri faciant, nec permittant fieri deveatum Pist., & hominibus sui districtus de terris, quae sunt a Monte Sanctae Mariae, & Savignano, & Pitiliano, & Gagio usque Moschaccam de aliquo re, ita quod libere possint Pist., & homines sui districtus emere, & extrahere omnia ea, quae voluerint de praedictis terris &c.

PARS II.

SACRA MONUMENTA.

CLASSIS IV.

Constitutiones Ecclesiasticæ, ac Synbodi.

A Ω

FRIDERICO. ALAMANNIO
FLORENTINO. AMPLISSI
MO. ET. VIGILANTISSIMO
PISTORIENSIVM. EPISCOPO
PIO. DOCTO. MAGNANIMO.
FRANCISCVS. ANTONIVS. ZACHARIAS
S. I. HANC. SACRORVM. MONVMENTO
RVM. CLASSEM. PATRONO. SVO. MV
NIFICENTISSIMO. D. D.
BENEDICTO. XIV. IN. ANN. X. P. O. M.
KAL. QVINCTIL.

I.

Confirmatio Constitutionum Capitularium facta a. MLXXXV. a Leone Pistoriensi Episcopo, ex Archivo Pistor. Capituli.

COGITANTI mihi, quia ante tremendum Iudicem rationem omnes homines positurı sunt, & quod nullus illic nisi quod hic operatus fuerit, inventurus sit, paucitas bonorum meorum le patefacit. Quo tremore agitatus cogitare cepi, quod adıicere possem, unde meam rationem aliquantulum meliorare possem. Inter hec rogatus ab Ugone Preposito, a ceterisque fratribus, ut ordinationem ab anterioribus Pistoriensis Civitatis Episcopis meis predecessoribus canonicæ ejusdem Civitatis factam mea confirmatione roborarem, acquievi utili rogationi, atque consilio. Quapropter omnia, que a meis Antecessoribus predicte canonice Ecclesie S. Zenonis concessa, & tributa sunt, sive que ab eisdem Episcopis filii donata sunt, sive que a quibuscumque hominibus quoquo modo oblata sunt, vel offerentur, ego Leo humilis Episcopus prescripte Canonice, . . . similiter concedo, & habere decerno. Et quoniam adhuc aliquanruli ex Clericis adhuc in domibus suis habitant, & seculo impediti Canonicam non . . . . ingredi, statuo, precipio, & confirmo, ut cum aliquis eorum obierit, quicquid ordini suo pertinere videtur, a Canonicis habeatur, sicut . . . . um Pape Gregorii Lucensem videlicet Episcopum nomine Anselmum investivi; nam profiteor me investisse illum vice Dmni . . . . . C. librarum presente Comitissa Matilda, & Guidone Comite, & Clericis . . . . re. Ecclesie, nihil me deb . . . . . . Canonice . . . . ad id habenti sive per me, sive per meos Antecessores testaturum, & ut omnia, que a Clericis ordinariis extra Canon . . . . ordine

tenen-

tenentur, eisdem Clericis mortuis Canonica habere debeat, concessurum. Hec omnia similiter constituo ut . . . . potans me partem habiturum bonorum, qui ibi meo adjutorio fuint. Insuper concedo, ut modo Canonicam inhabitantes habeant . . . . partem omnium oblationum, que a plebibus nostri Episcopatus cum ceberius nostram Ecclesiam venientibus annuatim offeruntur. Et quia hoc . . . , decretum perpetua stabilitate firmum, & inconcussum permanere volumus, obligamus nos, nostrosque Successores, sive quamcumque personam aliquid horum frangere conantem pena centum librarum denariorum Lucensium Preterea quicumque, sive ego, sive aliquis Successorum meorum, sive quecunque persona aut per se, aut per summissam personam contra hoc decretum fecerit, & eum firmum esse permittere noluerit, sit maledictus, & excomunicatus, atque anathematizatus, & habeat omnes maledictiones, que imposite sunt diabolo, & omnibus participibus eius, & comburatur cum eis in infernum, atque ignem eternum.

Hoc factum est anno ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi millesimo octogesimo quinto mense Aprili Indict. 8. feliciter.

✠ Martinus Clericus vice predicti Episcopi rogatu ejusdem S.S.

✠ Ugo Prepositus subscripsi. ✠ Ego Ildibrandus Primicerius S.S.

✠ Bonutus presbiter interfuit, & S.S. ✠ Salvus presbiter S.S.

✠ Patricius presbiter S.S. ✠ Ioannes presbiter S.S. ✠ Paganus Diaconus S.S.

✠ Bonancius Canonicus S.S. &c. . . . . quondam fanculi Ugo . . . . . . testes interfuere . . . . Segnorectus & Henricus gg. Nati Rustici de Sancto Thoma . . . . . eorum genitor interfuere testes rogati.

Marsilius Notarius hoc scriptum prelati Episcopi rogatu scripsit, complevit, & dedit.

I I.

Sinbodus habita ab Hermanno Pistoriensi Episcopo a. 1308. ex Codice Capituli Pistoriensis.

IN Dei nomine Amen. Infrascripte sunt Constitutiones facte, & edite per Ven. Patrem Dominum Ermannum Dei gratia Pistoriensem Episcopum lecte, & publicate in Synodo Cleri Civitatis, & Diocesis Pistoriensis celebrate in Ecclesia majori Civitatis Pistoriensis sub anno Dominice Nat. MCCCVIII Indict. VII. die VIII. Decembris, & postea confirmate per Ven. in Christo Patrem Dominum Baronium Dei gratia Episc. Pistor. Successorem dicti Ven. Patris Domini Ermanni.

Et postea etiam per Ven. Patrem Dominum Andream de Tiantoris eadem gratia Episc. Pistor. Successorem dicti Domini Baronii Episcopi, & postea etiam per Ven. Patrem Dominum fratrem Remigium eadem gratia Episc. Pistoriens. Successorem dicti Domini Andreae Episc. predicti, & postea etiam confirmate per Ven. Patrem Dominum Iohannem eadem gratia Episc. Pistor., & Successorem dicti Domini fratris Remigij. Et postea etiam confirmate per Ven. Patrem Dominum fratrem Andream Episc. Pistor. Successorem dicti Domini Iohannis Ep. predicti, & postea etiam per Reverendum Patrem Dominum Mattheum Episc. Pistor. Successorem dicti Domini Andreæ avunculi sui.

Quoniam pastoralis officij cura requirit nunc antiquarum renovatione, nunc novarum editione Constitutionum circa subditorum utilitatem insistere diligenter, & quia non debet reprehensibile, set potius laudabile judicari, si secundum diversitatem temporum, & locorum statuta quandoque varientur humana, maxime quia ipse Deus de hiis, que in veteri testamento statuerat, nonnulla mutaverit & in novo. Ideirco nos Ermannus miseratione Divina Pistor. Episc. ad laudem, & reverentiam Omnipotentis Dei, & beatissime Virginis S. Mariæ Matris ejus, & beatorum Apostolorum Petri, & Pauli, & beatorum Iacobi, & Zenonis patronorum nostro-

nostrorum, & omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei, & ad honorem, & reverentiam sacrosancte Romane Ecclesie, Sanctissimique Patris nostri Domini Clementis PP V. & Successorum suorum, & ad eruditionem, correctionem, & reformationem Clericorum, & subditorum nostrorum, & totius Gregis nobis commissi, & salutem, & ad bonum & tranquillum statum Civitatis, & Diocesis Pistor. de voluntate, & consensu Capituli majoris Ecclesie, videlicet Dominorum Orlandetti, Raineri, Cancellerii, Infrangipanis, & Francisci Canonicorum dicte majoris Ecclesie ibidem presentium, infrascriptas Constitutiones duximus promulgandas.

I *Quod Rector cujuscumque Ecclesie Curate semper habeat secum unum scholarem.*

In primis cum spiritualia multo sint temporalibus digniora, & ideo in omnibus preamplectenda, statuimus, ut omnis Rector cujusque Ecclesie curam animarum habentis habeat semper secum administrum unum scolarem, qui cantare sciat, & legere competenter, cum canonica Instituta de Divinis Officijs celebrandis loquentia nequeant aliter observari.

II *Quod ornamenta Ecclesiastica conserventur munda.*

Ornamenta Ecclesiastica tam Sacerdotum, quam Altarium munda sollicita diligentia conserventur, & presertim corporalia, que quidem mundissima, & sine fractura precipimus retineri; cum absurdum sit, quod ornatiora sint nostra corpora, quam altaria, & qui mundis vestibus extra Ecclesiam nos componimus, immundis in Ecclesia sordeamus.

III *Quod Corpus Christi in cassa, vel pixide teneatur.*

Corpus autem Domini nostri Iesu Christi in cassa, vel pixide munda clavi firmata, & super altari suspensa, aut etiam in Sacrario, ne ab indiscretis tangi possit, cum multa reverentia teneatur.

IV *Quod Crisma sub fida custodia teneatur.*

Crisma etiam sub firma custodia taliter conservetur, ne ab aliquibus tractari possit sine licentia Prelati, vel honestissime persone, que fuerit ad ipsius Crismatis custodiam deputata, & de ipso Crismate, nisi pro baptismate, vel unctione sacra nulli persone detur.

V *Quod candela accensa habeatur in celebratione Missarum.*

In celebratione Missarum, & maxime publicarum, saltim dum secreta dicitur, candela cerea semper ardeat in altari.

VI *Quod in Plebibus, & Collegiatis Ecclesijs diebus solempnibus incensetur hostia.*

In Plebibus autem, & alijs Collegiatis Ecclesijs diebus celebrandis solempnibus super hostiam, & calicem semper fiat incensum, cum tam parvo possint fieri dispendio, quod paupertatis pretextu vix se aliquis valeat excusare.

VII *Quod nullus Presbiter dicat ultra unam Missam in una die.*

Item quod nullus Presbyter in aliqua die ultra unam Missam, nisi in casu necessitatis, & tunc non ultra duas Missas, excepto die Festi Nativitatis Domini ulterius celebrare presummat

VIII *De Ordinatione Clericorum.*

Item statuimus, quod Clerici, qui sunt ad Sacros Ordines promovendi, diligenter examinentur per eos, qui adhuc fuerint deputati, vel ad quos pertinet. Quod ut rite fieri possit, quarta, vel quinta feria Sabbatum quatuor temporum precedentibus a Plebanis suis personaliter presententur, ut de ipsorum vita, scientia, conditione, & nativitate constare valeat eorumdem testimonio Prelatorum. Quod si forte aliquis ipsorum Plebanorum venire nequiverit canonica impeditione detentus, Clericos suos, quos ordinare voluerit, cum litteris suis de ipsorum vita, scientia, conditione, & nativitate testimonium perhibentibus ad nos mittat cum aliquo de Cappellanis suis bone fame, & conversationis honeste, qui eos nobis, seu examinatoribus, ad quos pertinet, ipsius Plebani vice, seu nomine representet.

IX *De non promovendis ad Sacros Ordines filiis Sacerdotum, vel ex fornicatione natis.*

Item si quis Sacerdotis filius, aut alias ex fornicatione natus dispensatione

non

non obtempta Sacrum Ordinem clanculo subripuerit, hoc ipso sit excommunicationis vinculo innodatus, & etiam post absolutionem obtemptam maneat tamdiu ab ordine sic subrepto executione suspensus, donec dispensationis gratiam poterit obtinere. Quod etiam de his, qui sine certo titulo clanculo fecerint se ad Sacros Ordines promoveri, decernimus observandum. Illos vero, qui scienter ad Ordines jam susceptos iterato, vel per saltum promovere se fecerint, aut per symoniacam pravitatem a nobis vel ab altero se procuraverint ordinari, excommunicationis sententia innodamus. Si qui vero scienter ad Sacros Ordines presentaverint suum Sacerdotum, tacito quod sint tales, ipsos ex nunc excommunicationis sententia innodamus.

X *De debito non contrahendo.*

Item statuimus, quod nullus Rector alicujus Ecclesie, vel loci religiosi Civitatis, vel Diocesis Pistoriensis contrahat nomine Ecclesie sue ultra summam sibi concessam, vel concedendam a nobis. Et si contraxerit, pronunciamus contractum ipsum penitus non tenere, & ex tali contractu in nullo suam Ecclesiam obligari. Verum Plebani, & Priores usque in summam decem librarum, alii vero Ecclesiarum rectores usque in summam IX soldorum denariorum Florentinorum parvorum, & semel tantum quilibet rector possit, & ei liceat debitum contrahere pro Ecclesia non obstante Constitutione presenti.

XI *De Canonica portione funeris habenda.*

Item statuimus, & sub excommunicationis pena districte precipimus, ut cum aliquis alibi quam in sua Ecclesia elegerit sepulturam, quod ille, apud cujus Ecclesiam sepultus fuerit, de omnibus ex funere provenientibus secundum loci consuetudinem dare Episcopo, & Priori Ecclesie infra octo dies teneatur canonicam portionem.

XII *De procurationibus non exercendis per Clericos in Curia Seculari.*

Item statuimus, quod nullus Clericus contra Pistoriense Commune officium procurationis, vel Sindicatus alicujus Communitatis, vel persone layce alterius gerat in Curia Seculari, nisi pro Ecclesie sue populo, vel pro miserabilibus personis, vel pro aliis sibi conjunctis, & si quis contra fecerit, pena decem librarum denariorum parvorum Florentinorum, & majori juxta negotii qualitatem nostro arbitrio puniatur.

XIII *De non faciendo instrumentum contra Commune Pistor.*

Item statuimus, quod nullus Clericus, qui sit Notarius, contra Pistoriense Commune faciat alterius aliquod publicum instrumentum, nisi pro Pistoriensi Clero, vel pro Clericis, vel venerabilibus locis, pro juribus, seu personis Ecclesiasticis, vel pro eorum subditis, vel familiaribus, vel fidelibus, vel pro pauperibus, vel pro personis Notario conjunctis. Et qui contra fecerit, nostro arbitrio puniatur.

XIV *De non blasfemando Virginem gloriosam Mariam.*

Item statuimus, & districte precipimus, ut nullus Clericus Civitatis, vel Diocesis Pistor. cujuscumque dignitatis, vel ordinis, vel conditionis existat, Deum, vel Beatam Mariam Virginem, vel aliquem Sanctum, vel Sanctos, vel Sanctas blasfemare presumat, vel contra Crucem, vel imaginem Dei, vel B. Marie Virginis, vel alicujus Sancti aliquod inhonestum, vel vituperabile signum facere audeat. Illum, qui contra fecerit, pena centum soldorum denariorum Florentinorum parvorum vice qualibet decernimus puniendum.

XV *Quomodo puniri debeant Clerici delinquentes, & quibus penis.*

Item volentes Clericorum tam religiosorum, quam secularium, & conversorum, prout possumus, cohibere audaciam, ut quos Dei timor a malo non revocat, discipline severitas coherceat de peccato, & ne Layci conquerantur, & scandalizentur, si majori pena pecuniaria, quam ipsi Clerici, cum deliquerint, puniantur; statuimus, & ordinamus, & volumus, quod quilibet Clerici, ecclesiasticeque persone pro injuriis, excessibus, & enormitatibus ab eis commissis, vel committendis, ex quibus Layci pena essent pecuniaria puniendi, secundum statuta Civitatis Pistorii puniantur. In aliis autem casibus, in quibus non invenitur statutum, nostro arbitrio puniantur delinquentes, nobis augendi, & minuendi pro qualitate facti,

facti, & personae arbitrio reservato. Salvis nihilominus aliis poenis in canonibus constitutis.

XVI *De observandis statutis Communis Pistorii Laycis, & Clericis, & contra Laycos, & Clericos*

Item volumus, praecipimus, & mandamus statuta Communis Pistorii Laycis, & Clericis, & contra Laycos, & Clericos in causis civilibus in nostra Curia observari, dummodo ipsa statuta sint rationabilia, & honesta, & divino juri, & libertati Ecclesiae non contraria, & dummodo omnibus sint communia.

XVII *De duabus citationibus faciendis in principio causarum.*

Item quod in omnibus causis tam civilibus, quam criminalibus in ipsarum causarum principio, ad hoc ut reus legiptime contumax reputetur, debeat bis citari, vel personaliter, vel in loco, ubi citatus consueverit habitare, & semper secunda citatio peremptoria habeatur.

XVIII *De faciendo se scribi, qui volunt beneficio clericali gaudere*

Item requirimus, & monemus pro primo, secundo, tertio, & peremptorie omnes Clericos, & personas ecclesiasticas, qui volunt privilegio clericali gaudere, ut infra tres menses coram nobis, vel alia persona ad hoc per nos specialiter deputanda debeant comparere, & facere se scribi in libro, sive quaterno, in quo alii scribuntur, alioquin a praedicto termino in antea quicumque in praedicto libro, seu quaterno non reperientur scripti, nolumus pro Clericis defendere.

XIX *De divinationibus, vel maleficiis non faciendis*

Item statuimus, & prohibemus, quod nulla malefica, nulla incantatrix, & nulla indivinatrix personae maleficium aliquod, per quod alicujus mulieris praegnantis abortivus procuretur partus, vel concipiendi auferatur, vel impediatur facultas, vel per quod inter virum, & uxorem interveniente nequeat copula conjugalis, vel aliud impedimentum sequatur, vel incantationem, vel indivinationem exerceat in Civitate, vel Dioecesi Pistor., nullaque alia persona ad tales pro praedictis recurrat, nisi incantatio fieret in verbis divinis, vel medicinalibus pro liberandis infirmis. In omnes, & singulas hujusmodi maleficas, incantatrices, & divinatrices personas, & recurrentes ad eas, nisi in praedictis casibus, scilicet pro infirmorum liberatione, excommunicationis sententiam proferentes.

XX *De occultantibus per maliciam, vel fraudem instrumenta redditum, & bonorum Ecclesiarum*

Item cum quidam iniquitatis filii instrumenta publica, libellarum, vel perpetuos, vel temporales redditus, & possessiones, & terras Ecclesiarum, & venerabilium locorum Civitatis, & Dioecesis Pistoriensis in ipsorum animarum periculum, & Ecclesiarum praejudicium in fraudem occultare, & celare non formident, statuimus & unumquemque, & singulos tales occultatores, & occultos detentores praedictorum generaliter, & publice commonemus, ut infra duos menses proximos post hujusmodi Constitutionis publicationem ea, quae de praedictis occultarunt fraudulenter, & detinent occultata, ipsis Praelatis, & Rectoribus earumdem studeant revelare, & de ipsis occultatis eisdem pro earum Ecclesiis infra proximum alium mensem sequentem, satisfaciant, ut tenentur, vel super his concordiam faciant amicabilem cum eisdem. Quodque nulla alterius persona subcelet in fraudem, vel maliciam, vendat, vel alienet aliquid de praedictis. In omnes, & singulos homines, & personas, qui praedicta observare contempserint, vel etiam facere praesumpserint, excommunicationis sententiam proferentes, hanc nostram Constitutionem quater in anno quolibet publicando

XXI *De executione ultimarum voluntatum defunctorum*

Item cupientes, ut piae defunctorum voluntates executioni debitae demandentur, statuimus, quod omnes fidei Commissarij hactenus deputati usque ad unum mensem proximum, & ulterius deputandi infra duos menses post defunctorum obitum piae defunctorum eorumdem voluntates, & judicia, ad quae constituti sunt, vel fuerint, exequi fideliter juxta posse teneantur. Alioquin ipsos fidei Commissarios, nisi de ipsorum defunctorum voluntate foret, ut amplius differatur, & omnes, qui hanc Constitutionem contempserint, vel distulerint per malitiam observare, excommunicationis vinculo innodamus.

XXII *De non fraudando Episcopum jure suo quartae.*

Item monemus pro primo, secundo, & tertio, & peremptorie omnes, & singulos tam Religiosos, quam Seculares Clericos, & quamlibet aliam personam sub excommunicationis poena praecipientes eisdem, in quam contrafacientes incurrere volumus ipso facto, quod nullus eorum monere debeat, vel inducere aliquem testatorum ad aliqua facienda relicta in fraudem, ut Episcopus jure suo fraudetur.

De solvenda quartam legatorum.

Item monemus pro primo, secundo, & tertio, & peremptorie omnes, & singulos Religiosos, & Clericos seculares, & quamlibet aliam personam Civitatis, & Diocesis Pistor., ad quorum, vel cujus manus pervenit, vel pervenerit in futurum, sive solutum fuerit aliquod legatum, sive relictum, de quo nobis quarta debetur, quatenus infra unum mensem nobis, vel alii recipienti pro nobis solvere debeant, in contrafacientes excommunicationis sententiam promulgantes.

XXIII *De revelandis per Notarios testamentis.*

Ad haec etiam statuimus, quod omnes Notarii, qui ultimis decedentium voluntatibus interfuerint, & de ipsorum judiciis publica fecerint documenta, judicia ipsa per nobis, vel nostro Vicario, seu fidei Commissario, vel personis, ad quas ipsorum protectio pertinet, infra mensem proximum post habitam testatoris, si potuerint, vel quam cito eis facultas aderit, revelent, & fideliter manifestent, & competenti salario de ipsis copiam exhibeant publicatam, ut ipsi fidei Commissi, vel ad quos pertinet, praedictas pias voluntates, ut tenentur, salubriter exequantur.

XXIV *De falsis testibus.*

Item cum per falsa interdum testimonia veritas occultetur, justum pervertatur judicium, reus absolvatur & innocens condemnetur, omnes testes, qui falsam dederint attestationem, & omnes, qui falsos dederint testes, vel subornaverint, & omnes Judices, qui scienter secundum falsorum depositionem testium judicaverint, & omnes Judices, & Notarios, qui dicta testium ante ipsorum aperturam patefecerint in praejudicium alicujus, excommunicationis vinculo innodamus.

XXV *De debito jam soluto.*

Item omnes homines, & personas, qui de aliquo debito jam soluto scienter ad impugnandum, vel in praejudicium alicujus universitatis, vel personae in fraudem dederint, vel cesserint alicui alio personae, vel receperint alienum, & omnes, qui de soluto debito ad voluntatem debitoris non restituerint instrumenta, & ea cancellari non fecerint, fraudem in ipsis, vel malitiam aliquam committendo, nec non Notarios, qui de talibus cessionibus publicas scienter scripturas perfecerint, excommunicationis vinculo innodamus, quam Constitutionem, & excommunicationem praecipimus quater in anno solemniter publicari

XXVI *De Incendiariis, & raptoribus de nocte.*

Item omnes Ecclesiarum fractores, & omnes earum, & bonorum Ecclesiarum raptores, & omnes sacrorum sepulchrorum violatores, & omnes, qui alicui religioso violentiam intulerint impetu voluntatis, & omnes incendiarios, & omnes combustores straminum, & omnes fures nocturnos, & omnes agrorum, & vinearum depopulatores occultos, & omnes, qui terrarum terminos in fraudem devulserint, vel mutaverint, excommunicationis vinculo innodamus, quam excommunicationem quater in anno decernimus sive solemniter publicandam.

XXVII *Quod quilibet homo utriusque sexus major XIV. annis semel in anno debeat confiteri.*

Item cum omnis Christianus utriusque sexus annos discretionis habens omnia sua confiteri peccata semel anno singulis teneatur, statuimus, & universos nostros subditos commonemus, ut quilibet homo utriusque sexus major XIV. annis saltem semel in anno omnia sua peccata confiteatur suo proprio Sacerdoti, vel alteri presbytero de superioris vel nostri, vel proprii Sacerdotis quaesita, vel obtenta licentia speciali. Et quod de confessione facta, & poenitentia sic accepta ab ipso Sacerdote unusquisque suo presbytero, vel Priori proprio fidem faciat idoneam, vel omnino sit dignus, vel habeat confessionem, aliquam ab

Eccle-

Ecclesiæ repellantur ingressu vivens, & moriens Christiana careat sepultura. Ad hoc universis Ecclesiarum Prælatis, & Rectoribus curam animarum habentibus districtè præcipimus, ut hanc nostram Constitutionem, & sequentem primo (1) die lunæ Quadragesimæ, die Paschatis Resurrectionis Dominicæ, die festi O.O. SS., & die festi Nativitatis Christi coram Populo in Ecclesiis suis diligenter anno singulis studeant publicare.

(1) [illegible]

XXVIII *Quod aliquis Religiosus, vel Presbiter non recipiat ad confessionem Parrochianum alterius.*

Item volentes animarum obviare periculis, ut quorumdam tam religiosorum privilegiatorum, qui ultra quam in ipsorum privilegiis continetur, & aliorum Sacerdotum, qui motum, & indifferenter alienos velud suos parochianos ad confessionem suorum peccatorum recipiunt in detrimentum tam ipsorum, quam eorum, qui taliter recipiunt, periculum animarum, cum tanquam non suis Judices eosdem absolvere nequeant, vel ligare, & illi tales propter ignorantiam putantes se reportare absolutos absolutionem non recipiunt a propriis Sacerdotibus, & sic quodammodo remanent non confessi, & aliquando propter prædictorum culpam forsan sine vera pœnitentia moriuntur damnabiliter, extirpare cupientes monemus pro primo, secundo, & tertio peremptorie, inducimus, & etiam monemus omnes, & singulos tam religiosos super hoc aliqua habentes privilegia, ut amplius quam eorum privilegia se extendant (Sic), quam alios religiosos non habentes super hoc privilegia, & alios Sacerdotes in Civitate, & Diocesi permanentes, & permansuros in posterum, sub excommunicationis pœna præcipientes eisdem, quod scienter contrafacientes incurrere volumus ipso facto, quatenus alienos parrochianos ad confessionem suorum peccatorum non debeant recipere, nisi in casu necessitatis, quando scilicet sine periculo ad proprium non possent recurrere Sacerdotem, vel nisi de proprii Sacerdotis vel nostri licentia speciali, de qua licentia debeat eis prius constare per nos, sive suum Sacerdotem, vel etiam per adsertum illorum, qui se volunt confiteri, dummodo eis verisimiliter credi possit, de qua credulitate eorum conscientiam oneramus. Eodem modo monemus, & sub eadem pœna præcipimus omnibus, & singulis supradictis, quod nullus eorum ausus sit aliquem absolvere de aliquo crimine, cujus absolutio ad Dominum Papam, vel ad nos de jure pertineret, exceptis casibus eisdem a jure permissis

XXIX *Quod Clerici, & Conversi portent habitum, & tonsuram.*

Licet Clericos Religiosos, & Conversos congruis attollere favoribus, & eorum immunitates, jura, & privilegia illibata conservare pro viribus intendamus, tamen ipsos suo periculo, & honoribus ea volumus esse contentos, quod immunitatum, & jurium suorum limites observantes jura non impediant, vel occupent aliorum, & qui eorum verbis, & exemplis Laycos debent ad viam vitæ, & rectitudinis revocare, ipsos in mortis devia non impellant, & ne ex ipsis fomites eorum errores & discordiarum materiam dicantur Laici invenire. Sane significat nos tam facti experientia, quam frequens clamor insinuat, quosdam Clericos Religiosos, ac Ecclesiarum, & venerabilium locorum Civitatis, & Diocesis Pistoriensis conversos, nec in vestimentorum forma, nec in modo tonsure, nec in qualitate negotiorum de Ecclesiis religione, seu conversione ostenduntur, ad pœnæ subterfugium se pro Clericis religiosis, seu conversis solummodo exhibentes, & cum super excessibus, quos seculari lacu committunt, & negotiationibus secularibus, quas exercent, ad publica judicia protrahuntur, excommunicationis criminibus, & habitu clericali, seu religioso assumpto, ut possint circumvenire vindictam, se pro religiosis, vel conversis, seu clericis repræsentant, fori privilegium sibi allegantes, quod factis acquirere nequiverunt [illegible]. Verum quia privilegium meretur amittere, qui permissa sibi abutitur potestate, & frustra legis invocat auxilium, qui committit in legem. Nos volentes tam prædictarum animarum periculis, quam scandalis, & malis exemplis, quæ exinde occurrunt, & possunt occurrere, auxiliante Domino præcavere, omnes Clericos, & religiosos, & conversos Ecclesiarum secularium, vel regularium, seu religiosorum locorum Pistoriensis Civitatis, & Diocesis semel, secundo, & tertio peremptorie monemus, ut se ipsos

debeant

debeant emendare, & secularibus negotiationibus, & officiis domesticis omnino de-
sistant, & tonsuram portare debeant congruentem, ita quod in modo tonsure, & vestimentorum qualitate eorum religioni conveniant, & a Laycis discernantur.

XXX *Quod Plebani, & Priores non audiant aliquas causas*

Subiecta regiminis nostri cura sollicitat, ut utilitatibus subditorum in illis precipue, per quas occurritur animarum periculis, & parcitur laboribus, & expensis, nove Constitutionis editione solicite providere curemus. Sane quod cautum reperitur, quod cause matrimoniales non sunt tractande per quoslibet, sed per discretos Judices, qui potestatem habeant judicandi, & sacros Canones non ignorent, volentes in predictis animarum providere periculis, & subditorum nostrorum parcere laboribus, & expensis, semel, secundo, & tertio peremptorie Pistoriensis Civitatis, & Diocesis Plebanos, Priores, & eorum Vicarios commonemus, ut de causis aliquibus cognoscere, nisi privilegio Apostolice Sedis, vel ex consuetudine ipsius, vel ejus legati, seu legitima sint prescriptione muniti, de quibus infra tres menses nobis, vel personis ad hoc nobis deputandis ostendere teneantur, alio modo non cognoscant, alioquin in omnes, & singulos monitionis nostre hujusmodi contemptores excommunicationis sententiam promulgamus.

XXXI *De confirmatione Constitutionum Episcopi Thome.*

Item approbamus, confirmamus, & renovamus, & etiam nostras facimus omnes infrascriptas Constitutiones editas, & promulgatas per b. m. Dominum Thomam olim Dei gratia Episcopum Pistoriensem predecessorem nostrum cum additionibus, & correctionibus contentis in eis.

XXXII *De electione, & quod non recipiantur in Canonicos, vel conversos sine licentia Episcopi*

Cum propter indiscretam electionem, & receptionem Canonicorum, Clericorum, & Conversorum, que passim, & indistincte consueverunt fieri per Prelatos, Rectores Ecclesiarum, monasteriorum, & hospitalium Civitatis, & Diocesis Pistoriensis scandala non modica, & dampna gravia provenerint hactenus, & proveniant Ecclesiis, monasteriis, & hospitalibus Civitatis, & Diocesis nostre pro eo, quod multotiens indigni, & prave vite homines, & qui non ut famulentur Deo, sed ut evitent secularia onera, & impune perpetrent maleficia, se procurant recipi in monasteriorum, ecclesiarum, & hospitalium Canonicos, Clericos, & Conversos, statuimus, ut nullus Prelatus, vel Rector ecclesiarum, seu hospitalium Civitatis, & Diocesis Pistoriensis, deinceps ultra numerum statutum, seu consuetum in Ecclesia, cui preest, si Ecclesia est, que numerum habeat Canonicorum, seu Clericorum, & in Ecclesiis, in quibus non est numerus, & in hospitalibus aliquem eligant, vel recipiant in Canonicum, Clericum, & Conversum sine nostra licentia speciali. Quod si secus per aliquem fuerit attemptatum, electio, & receptio hujusmodi nulla sint ipso jure. Et Prelatus, vel Rector, qui sic electos, vel receptos habuerit per Canonicos, Clericos, vel Conversos, ipso jure sententiam excommunicationis incurrant. Et nihilominus tales sic electi, vel recepti, si se gesserint pro Canonicis, Clericis, vel Conversis Ecclesiarum, vel hospitalium, in quibus sic electi, vel recepti fuerint, ipso jure excommunicati existant.

XXXIII *De Simonia.*

Quamvis ad extirpandam Simoniacam pravitatem multe sint prodite canonice sanctiones, tamen eius, & malignorum pravitas exigit, ut ad eradicandam de Civitate, & Diocesi Pistoriensi pestem hujusmodi execrabilem, & Deo odibilem aliquo de novo adinvento remedio occurramus. Quare statuimus, ut nulla deinceps ecclesiastica, secularisve persona aliquem, vel aliquam scienter eligat, postulet, vel assumat ad aliquam prelaturam, dignitatem, personatum, seu ad aliquam ecclesiam cum cura, vel sine cura, seu ad rectoriam alicujus hospitalis, vel ad aliquod beneficium ecclesiasticum, & quod nullus scienter confirmet, admittat, recipiat, vel instituat in hujusmodi prelaturis, dignitatibus, personatibus, seu ecclesiis cum cura, vel sine cura, seu rectoriis alicujus hospitalis, vel beneficiis ecclesiasticis quibuscumque, nec eadem scienter conferat, seu de eis provideat pecunia, seu aliquibus illicitis pactionibus mediantibus, vel aliquo dato,

seu

sine premisso. Quod si secus actum fuerit, hujusmodi electio, postulatio, praesentatio, confirmatio, investitura, institutio, collatio, & provisio nulla sint ipso jure, nec per eas vel earum aliquam titulus acquiratur, & omnes, & singulos taliter eligentes, postulantes, praesentantes, confirmantes, investientes, instituentes, conferentes, & providentes, nec non & tales Clericos, seu Laycos, qui mediatores fuerint hujusmodi simoniacae pravitatis, ac & alios omnes, & singulos, qui electionibus, postulationibus, praesentationibus, confirmationibus, investituris, institutionibus collationibus, & provisionibus hujusmodi scienter consenserint, ex hoc scripto excommunicationis sententiam promulgamus.

XXXIV *Quod nulla persona inferat violentiam in electionibus, vel praesentationibus faciendis*

In nostrum quorundam processit audacia, & nefanda cupiditas, ut beneficia ecclesiastica, quae pure, & libere canonicis eligentium, postulantium, praesentantium, & conferentium deberent, justa sanctiones canonicas obtineri, laycorum precibus, minis, atque terroribus, violentiis, compositionibus ea nituntur habere, in non modicum animarum suarum periculum, & Cleri, & Ecclesiarum scandalum, aeternae dispendium, & gravamen. Quare statuimus, quod nulla ecclesiastica, saecularisve persona Civitatis, vel Dioecesis Pistor. deinceps Praelatis, Canonicis, Clericis, vel Conversis, seu aliarum ecclesiarum, vel locorum venerabilium personis, ad quos jus pertinet eligendi, postulandi, praesentandi, confirmandi, investiendi, instituendi, & providendi, violentiam, minas, seu terrores inferat, vel eosdem compellat, seu inducat per vim, seu potentiam saecularem ad eligendum, postulandum, conferendum, praesentandum, confirmandum, instituendum, & providendum praelaturis, dignitatibus, seu personatibus ecclesiae, seu beneficiis quibuscunque. Quod si secus actum fuerit, electiones, postulationes, nominationes, praesentationes, confirmationes, institutiones, & provisiones hujusmodi nullae sint ipso jure nec per eas, vel earum aliquam jus acquiratur, ut illi, quibus tali modo provisum fuerit praelaturis, dignitatibus, personatibus, rectoriis, & aliis beneficiis quibuscunque, fructus, quos perceperint, ex eisdem tunc efficiant, sed tanquam raptores eos restituere teneantur, & nichilominus cum eis, qui violentiam, & minas, & terrores hujusmodi intulerint, & qui talem compulsionem fecerint, vel fieri procuraverint, & illi, qui per hujusmodi violentias, minas, & terrores hujusmodi elegerint, postulaverint, nominaverint, praesentaverint, confirmaverint, & instituerint, seu providerint, nisi forte esset coactio absoluta, sive metum continens, qui posset cadere in constantem, nec non illi, qui hujusmodi electionibus, postulationibus, nominationibus, praesentationibus, confirmationibus, institutionibus, & provisionibus scienter consenserint, sententiam excommunicationis incurrant.

XXXV *Quod nullus illegitimus natus eligatur ad aliquam praelaturam, vel beneficium cum cura*

Item statuimus, quod nullus illegitimus natus deinceps eligatur, vel praesentetur ad aliquam praelaturam, dignitatem, seu personatum, rectoriam, vel beneficium cum cura, & quod nulli illegitimo nato conferantur praedicta, vel sibi provideatur de illis. Nec etiam promoveatur ad simplex beneficium, vel ordines sine dispensatione legitima. Quod si secus actum fuerit, hujusmodi electiones, praesentationes, seu collationes nullae sint ipso jure, & eligentes, praesentantes, seu conferentes illa vice, jus eligendi, praesentandi, seu conferendi ipso jure amittant, & ad superiorem proximum devolvantur.

XXXVI *Quod non attendentes in habitu, & tonsura, & publice ludentes non possint eligi*

Item statuimus, quod nulla ecclesiastica, saecularisve persona Civitatis, vel Dioecesis Pistor. Clericum non attendentem per Civitatem, & loca insignia, per plateas, & vicos eorundem locorum in tonsura, & habitu clericali, vel sine licentia nostra frequenter, & publice arma portantem, seu ad taxillos publice ludentem, vel tabernas praeter necessitatem publice frequentantem, & illos, qui servi sunt, & contractibus publice se immiscent, scienter eligat, postulet, vel praesentet ad aliquam praelaturam, dignitatem, vel personatum, rectoriam ecclesiae, vel hospi-

talis,

tulit, vel ad aliquod beneficium ecclesiasticum, nec de ipsis eisdem providere, vel ea eisdem conferre. Quod si secus fuerit attemptatum, electio, postulatio, provisio, & collatio hujusmodi nulla sint ipso jure, eligentes, postulantes, confirmantes, & providentes hujusmodi sciemus per duos menses ab officio sint suspensi.

XXXVII *De temporibus Ordinationum, & qualitate ordinandorum.*

Magistra rerum efficax experientia manifestat, quanta ex indiscreta Clericorum ordinatione pericula, & scandala ecclesiae, & terrae proveniant, cum enim nonnullis ad clerum contra praeceptum Apostoli indiscrete manus imponuntur, & ecclesiasticus Ordo confertur, contingit saepe, quod tales assumuntur ad clerum, qui non pura intentione, sed ut laesa impune perpetrent, & evitent saecularia judicia, & honera, quae imponuntur laycis, ad ordines promoventur: propter quae plerumque scandalizantur ecclesiae, & ordini detrahitur clericali. Quare statuimus, ut nullus deinceps in Civitate, vel Dioecesi Pistor. alicui conferat primam tonsuram, vel alios ecclesiasticos Ordines, & quod nullus Civitatis, & Dioec. Pistor., vel qui in eisdem perpetuam cognoscit mansionem, sibi faciat clericalem tonsuram, vel ecclesiasticos ordines conferri sine nostra licentia speciali, nisi sint Abbates, qui hoc possint facere de jure, vel aliquo privilegio speciali, quibus sic factum, non obstante Constitutione praesenti, Monachos suos tantum tonsurare, & etiam ordinare, prout jura permittunt. Illi etiam hac nostra Constitutione non intelligantur includi, qui in alia Civitate, vel Dioecesi beneficiati existunt, vel perpetuam sibi elegerint mansionem, in facientes, & venientes contra hanc nostram Constitutionem in his scriptis excommunicationis sententiam promulgamus, & taliter ordinatis, ut Clerici minime defendantur.

XXXVIII *De vita, & honestate Clericorum.*

Ille, cui sua displicet conditio (ut canon inquit), dominum conturbat desiderium, hoc est, quod quidam Clerici conversi clericalem tonsuram, & habitum abhorrentes contra constitutionem suam, & statuta canonum, ut laici incedunt sine habitu, & tonsura, volentes gaudere privilegio clericali, & clericatum, & religionem nullatenus deferre. Quare statuimus, ut omnes deinceps Clerici Pistor. Civitatis, & Dioecesis, qui defendi volunt, ut Clerici, & etiam beneficio clericali, coronam, tonsuram, & habitum sine solutio deferant ordini congruentem. Beneficiati autem Clerici, qui lectum decimum annum peregerunt, non cum talaribus in scolis, superpelliceolibus, seu guarnacchiis cauda utantur, Praelati autem, & rectores ecclesiarum, nec non Canonici collegiatarum ecclesiarum ultra annum vigesimum constituti, cum per Civitatem, vel alia insignia loca nostri Episcopatus incedunt, portent capam, cottam, vel mantellum, vel saltem guarnacchiam clausam, vel tabarrum capucium ad collum, & birrettum in capite, nisi sint forenses, quibus liceat, cum ad Civitatem, & per Civitatem accesserint, vel ad alia insignia loca, in decentibus tabarris, seu mantellis incedere, ita tamen quod si Praelati dioecesani forenses ultra unum diem in Civitate Pistor., vel in Prato moram traxerint, portent capam, cottam, vel mantellum apertum post collum connexum, vel saltem guarnacchiam clausam, vel tabarrum capucium ad collum, & birrettum in capite. Hospitalarii autem, & conversi monasteriorum regularium, ecclesiarum, & hospitalium tonsuram portent, signum, & habitum eorum religioni decentem. Saecularium vero ecclesiarum conversi tonsuram, sive coronam incedant, ita quod in tonsura a laycis discernantur. Clericos autem, qui extra clericalem habitum, & tonsuram, & conversos, qui extra praedictum habitum fuerint deprehensi, tanquam personas ecclesiasticas in civilibus causis defendi nolumus.

XXXIX *De non tenendo Taberna.*

Item statuimus, ut nullus Clericus, vel persona ecclesiastica teneat, vel teneri faciat tabernam, seu canovam ad panem, vel vinum vendendum, nec vendat, seu vendi faciat panem, vel vinum minutatim, in omnes, & singulos contrafacientes excommunicationis sententiam promulgamus in his scriptis hac nostra Constitutione praesenti, contra quos alias etiam procedetur, prout justitia suadebit.

XL

XL. *Quod detur securitas de non offendendo.*

Item ordinamus, & statuimus, quod si Clerici, vel ecclesiasticae personae inter se, vel cum laycis inimicitias habuerint, & Clericus, seu ecclesiastica persona, vel laycus petat a clerico, vel persona ecclesiastica securitatem de non offendendo, ille, a quo petitur hujusmodi securitas, praestare eandem modis omnibus teneatur infra tres dies, postquam sibi fuerit demandaturum, quae securitas si petatur a clerico, vel ecclesiastica persona, ille, a quo petitur, eam praestet arbitrio Praesidentis. Si autem a layco, vel seculari persona petatur, praestet eam clericus, vel ecclesiastica persona secundum modum, & formam, qua praestatur inter laycos coram potestate, vel judice seculari, dummodo laycus caveat de non offendendo clericum, vel ecclesiasticam personam hujusmodi modo praedicto coram potestate, vel judice seculari, vel etiam coram nobis, si ille, a quo petitur hujusmodi securitas, hoc magis acceptet, illo autem casu, quando inter ecclesiasticas personas hujusmodi securitas peteretur, si clericus, vel persona ecclesiastica eamdem praestare contempserit, poena pecuniaria, & excommunicationis, & suspensionis compellatur praestare eamdem. Si vero a layco petatur hujusmodi securitas, & clericus, vel persona ecclesiastica eamdem non praestiterit infra terminum praestatutum, ad hoc poenis consimilibus compellatur, & nihilominus si potestas taliter renitentem ad praestandum securitatem compulerit, eumdem nolumus tanquam personam ecclesiasticam defendere.

XLI *De concubinis non tenendis.*

Item statuimus, quod nullus clericus, vel persona ecclesiastica publice in domo, vel alibi teneat concubinam, seu fornicariam, vel aliam mulierem suspectam, quod si contra fecerint, praeter poenas alias contra eosdem per canones, & statuta legatorum inflictas eisdem, ipsos excommunicationis sententia innodamus in hiis scriptis, hac Constitutione praesenti, contra quos etiam procedetur ad executionem aliarum poenarum eisdem inflictarum per Constitutiones, & statuta praedicta, & maxime per statuta venerabilis patris domini Latini Ostiensis Episcopi, quae condidit contra publicos concubinarios, cum in partibus istis legationis officio fungeretur. Monemus insuper, & mandamus in virtute obedientiae omnibus ecclesiarum praelatis nostrae Civitatis, & Dioecesis, ut subditos suos, qui deinceps concubinas, seu fornicarias, vel suspectas mulieres publice tenuerint, nobis denuntient, & quod idem faciant subditi de Praelatis, qui in hoc fuerint delinquentes; quod si negligentes fuerint in denuntiando praedicta, eosdem puniemus, prout justitia suadebit

XLII *De non comedendo in Tabernis, & aliis locis infrascriptis,*
& de non ludendo ad zardum, vel alium ludum
taxillorum publice.

Item statuimus, quod nullus Clericus, hospitalarius, vel conversus Pistoriensis Civitatis, vel Dioecesis comedat, vel bibat in tabernis, seu canovis, vel ante ipsas, seu in alio loco, ubi communiter commestibilia venduntur, nisi sint itinerantes, vel transeuntes de terra ad terram, quibus cum expedierit, liceat comedere, & bibere in locis praedictis, & quod nullus clericus, hospitalarius, seu conversus ludat ad zardum, seu publice ad ludum alium taxillorum; in omnes, & singulos contrafacientes in hiis scriptis excommunicationis sententiam promulgamus, ad aliam poenam nihilominus processuri, prout meruerit facti qualitas, & conditio delinquentium personarum, in virtute autem obedientiae praecipimus, ut personae ecclesiasticae, quae viderint taliter delinquentes, eosdem nobis infra 8. dies studeant intimare.

XLIII *De armis non portandis.*

Cum armorum usus Clericis, vel personis ecclesiasticis sit a sacris canonibus interdictus, exigit perversorum malitia, qui contra sacros canones arma portant, unde scandala plurima clero proveniunt, aliquod super hoc speciale remedium invenire. Quare statuimus, & monemus, ut nulla ecclesiastica persona in Civitate vel Dioecesi Pistoriensi sine nostra speciali licentia arma portet. Si qua autem ecclesiastica persona nostrae Civitatis, vel Dioecesis post hanc nostram monitionem arma portaverit, ipsa arma, quae portaverit, amittat; & nihilominus

T

poena-

ponatur, prout leges artem ponentes permittunt in loco, in quo hujusmodi artem permiserint, in foro civili per potestatem, vel judicem secularem.

XXXXIV *De Clericis non defendendis, qui in forma secularium fuerint deprehensi.*

Hac nostra praesenti Constitutione (1) decernimus, quod si Clerici, qui scienter, & contumaciter secularibus se immiscent publice, in hujusmodi actu secularis fuerint deprehensi, quos tenentur, & puniuntur pena pecuniaria per potestates seculares, minime defendantur, dummodo prius eosdem nobis tales fecerint, aliter condempnationum executionem demandare non possint.

(1) [illegible]

XLV *De restitutione spoliatorum.*

Decernimus, ut nulla ecclesiastica persona, vel secularis persona Pistoriensis Civitatis, & Diocesis violenter ecclesias, monasteria, hospitalia, seu beneficia ecclesiastica, vel alia loca religiosa, aut ecclesiastica, vel possessiones ecclesiasticas, seu jura, & bona mobilia a valore viginti solidorum supra occupet, vel invadat. Si enim aliqua ecclesiastica secularisve persona hoc attemptare praesumpserit, hac praesenti Constitutione ipso jure excommunicatam esse, quod si forte, postquam denuntiati fuerint excommunicati hujusmodi occupatores & invasores cujuscumque conditionis, vel status existant, ecclesias, monasteria, hospitalia, vel beneficia, ac possessiones, jura, ac bona mobilia a viginti solidis supra non dimiserint, & ipsa cum fructibus perceptis, & qui percipi potuerunt, non restituerint, permittimus secularibus potestatibus, quod ad praedicta dimittenda, vel restituenda eosdem compellant, & alias invasores, & occupatores hujusmodi praeter penam [illegible] puniant, prout viderint expedire hujusmodi autem invasores, & occupatores ecclesiarum, beneficiorum, & aliorum venerabilium locorum, aut non possessionum ipsarum ipso jure beneficiis, si quae obtinuerint, hac nostra Constitutione privati existant, & si persone fuerint ecclesiasticae, inhabiles sint, nec ad aliquod beneficium ecclesiasticum cujuscumque conditionis existat, possint eligi, vel assumi sine Sedis Apostolicae, vel nostra speciali dispensatione.

XLVI *De rebus Ecclesiae non alienandis.*

Praesenti Constitutione statuimus, ut nulla persona ecclesiastica Pistoriensis Civitatis, vel Diocesis possessiones, vel res immobiles, ac jura monasteriorum, hospitalium, & aliorum locorum venerabilium, seu thesaurum, libros, vel paramenta quocumque titulo distrahat, alienet, vel pignori obliget sine nostra licentia speciali, quod si contra factum fuerit, hujusmodi distractiones, alienationes, vel pignorum obligationes nulle sint ipso jure, nec per eas emptoribus, vel conductoribus jus aliquod acquiratur, & nichilominus distrahentes, alienantes, vel pignori obligantes ipso jure hac praesenti Constitutione officio, & beneficio sint suspensi, quousque per nos suspensionem hujusmodi contingerit relaxari, quod si sic suspensi administrationi beneficiorum, & divinis se immiscuerint irregularitatem incurrant, a qua non nisi per Sedem Apostolicam poterunt liberari.

XLVII *De adulteris*

Cum matrimonium domino fuerit institutum ea lege, ut illi, quos ipse in conjugio junxit, ob terrenam temeritatem propria voluntate separentur, quidam in conjugio positi Deum non timentes in animarum suarum periculum, & in salutis suae dispendium propria temeritate injuriose dimittunt uxores, & alias fornicarias, immo potius adulteras superinducere non verentur. Quidam etiam non habentes uxores, mulieres in matrimonio constitutas tenent in domibus propriis, vel alibi adulterantes cum ipsis, eademque dampnatione multae mulieres etiam in matrimonio positae, dimisso viro proprio, alios adherent publice, cum eisdem [illegible] adulterium committendo. Quare praesenti Constitutione statuimus, ut nullus deinceps in Civitate, vel Diocesi Pistoriensi conjugatus dimissa uxore propria alteram superinducat, vel teneat in domo sua, vel alibi uxorem, seu aliam mulierem, nec sciens uxorem alterius cum eadem adulterium committendo. Similiter nec mulier in conjugio posita, vivente viro proprio, alteri viro adhereat publice, adulterando cum ipso, nec mulierem solute cum viro in matrimonio constitutae publice moretur, vel maneat in domo, vel alibi adulte-

rando

modo cum ipsis. Monemus autem omnes, & singulos una vice, quam malitiae hujusmodi, ut hoc deinceps non perpetrent, & ab hujusmodi cessando, & contraria dolosis desistant, & quod vero hujusmodi molestes damnificavit, & quod molestes ab hujusmodi vero desistant infra xv. dies, postquam hec Constitutio in ecclesiis, in quibus degunt, fuerit publicata, in omnes, & singulos contra facientes, & nostris monitis in hac non parentes in hoc scriptis excommunicationis sententiam promulgamus.

XLVIII Quod Officiales super causis impediant litigantes Clericos in Curia Episcopali

In tantum quorumdam laycorum contra Deum processit temeritas, ut nullus futurus sit, que divina parte sunt, usurpare conantur, sed etiam quod nefandissimum est, Episcopalis officium, ac jurisdictionem ecclesiasticam contra legales, & canonicas sanctiones impediunt, & perturbant, nonnulli sive consilio illos, qui in causis ad ecclesiasticum forum spectantibus trahunt aliquos coram nobis, perturbare modis variis publice, & occulte, ut ab hujusmodi causis, ad quas eorum nobis vero citati fuerint, desistant capiendo, & detinendo, & alios gravibus injuriis lacessendo propinquos, consanguineos, affines, & familiares eorum, qui hujusmodi modis trahuntur in causam coram nobis. Quare presenti Constitutione statuimus, ut deinceps Potestates, Capitanei, Rectores, vel Consules, Antiani, Camerarii, seu alii Officiales quocumque nomine censeantur, Communitates, vel Universitates quecumque, seu quevis alia persona nostre Civitatis, & Diocesis impediant, vel perturbent clericos, seu laycos litigantes, seu litigare volentes coram nobis, Vicariis, Officialibus, vel Commissariis nostris in causis, quarum cognitio ad nos spectat, nec propter hoc molestiam, vel violentiam, seu aliquod gravamen, vel dampnum in personis, vel rebus inferantur, vel inferri faciant publice vel occulte, directe vel indirecte ipsis vel eorum propinquis, familiaribus, consanguineis, vel affinibus, aut aliis quibuscumque, in Potestates, Capitaneos, Rectores, vel Consules, Antianos, & Camerarios, & alios Officiales quocumque nomine censeantur, & in alias personas contra hujusmodi Constitutionem facientes per hanc nostram Constitutionem in hoc scriptis excommunicationis sententiam promulgamus, Universitates autem, & Communitates, que contra hanc nostram Constitutionem fecerint, & terras eorum supponimus ecclesiastico interdicto.

XLIX De non imponendo collectis personis ecclesiasticis

Nonnulli layci, & seculares persone contra Constitutionem canonicam, & legitimas sanctiones, que divina parte sunt, usurpare nituntur, & clericos, ecclesias, & personas ecclesiasticas modis pluribus variis aggravare, quibus cupientes officio nostro intendere, viis, & modis omnibus, quibus possumus, obviare. Idcirco presenti Constitutione statuimus, quod nulla deinceps Potestas, Capitaneus vel Rector, seu Consules, nec aliqua Universitas Consilium Officialium, seu quevis alia secularis persona Pistoriensis Civitatis, vel Diocesis ecclesias, seu alia loca ecclesiastica, Prelatos, vel Rectores ipsarum, seu Clericos eorum, collectas, datia, exactiones, prestantias, seu quascumque alias exactiones quocumque nomine censeantur, gravare, vel eadem imponere, vel imponi facere, vel auferre ab eis, vel ab aliis occasione predicta, seu recipere quoquo modo presumant. Si contra contra hoc statutum Potestates, Capitanei, Rectores, Consules, Camerarii, & alii Officiales quicumque, seu quevis alia persona secularis aliquid attemptare presumpserit, excommunicationis sententiam hac presenti Constitutione incurrat. Terram autem, in qua talia fuerint attemptata, per hanc nostram Constitutionem ecclesiastico supponimus interdicto, ut Prelatos, & Clericos, & alios religiosos, & personas ecclesiasticas inferentes predicta sine nostra licentia speciali in hoc scriptis excommunicationis sententiam promulgamus.

L De Instrumentis falsis

Item monemus semel, secundo, & tertio peremptorie omnes, & singulos clericos, et personas ecclesiasticas Civitatis, & Diocesis Pistoriensis, quod nullus eorum falsum, & in fraudem juris communis Civitatis Pistoriensis, vel alicuius Communitatis Diocesis Pistoriensis, seu alicuius singularis persone, & non causa lucrandi, ut sua solummodo, emat aliquam possessionem, domum, ius, vel bona

 quo-

quarumque, jure, nomine, vel affictu, seu titulo donationis, cessionis, transactionis, vel alioquo alio titulo receptas, & quod si eo abierit, & ignorante hujusmodi venditiones, donationes, cessiones, seu alienationes quascumque eisdem fuerint, vel alteri personae pro eis, quod intra [illegible] dies, postquam ad eorum notitiam pervenerit, easdem renuncient, & ea non acceptent per publicum instrumentum, & de hujusmodi renunciatione, & non acceptatione, quam citius commode poterunt, certificent nos, & illos, si commode poterunt invenire, in quorum praejudicium facta fuissent. In omnes autem, & singulos contrafacientes sententiam excommunicationis promulgamus in his scriptis, & contra eos alias procedemus nihilominus, prout nobis videbitur expedire.

LI. Item monemus primo, secundo, & tertio peremptorie omnes, & singulos clericos, & personas ecclesiasticas Pistoriensis Civitatis, & Dioecesis, qui aliquas a sex annis citra recepissent, vel habuissent, vel haberent fictas, & in fraudem juris aliquas hujusmodi emptiones, donationes, vel cessiones, aut alios contractus quocumque nomine censeantur, nisi concordia facta fuerit de bono, & utriusque consensu in eis, quod intra mensem a die, qua eis innotuerit de praesenti sententia, hos contractus quocumque nomine censeantur, omnino renuntiant per publicum instrumentum, & eisdem contractibus, & juribus in eis contentis aliquatenus non utantur, vel quod illis personis, qui transtulissent in eos, quocumque titulo, jura, vel bona sua, restituant, seu revendant ipsa bona, & omnia jura, nomina, & actiones sibi quomodocumque competentia ex eisdem, in omnes autem, & singulos non facientes praedicta intra terminum praemissum, in his scriptis excommunicationis sententiam promulgamus, contra eos ad alias poenas nihilominus processuri, prout viderimus expedire.

LII. *De officiis divinis non celebrandis, & de campanis non pulsandis*
(sic) tempore generalis interdicti.

Saepe contingit, quod quaedam personae ecclesiasticae, quae nomen Domini in vanum assumere non verentur, quae sua quaerunt potius, quam quae Christi conditione aliquo emolumento, & commodo temporali tempore generalis interdicti, vel alicujus terrae specialis, contra interdictum publicum, & contra canonicas sanctiones divina publice officia celebrare, & conferre ecclesiastica sacramenta, quae a sacris canonibus in hujusmodi interdictis prohibentur conferri, nec non campanas pulsare, & tam pro corporibus mortuorum, ut ea deferre, seu deferri facere ad ecclesiam, & ecclesiasticam sepulturam, ac sepulturae tradere non formidant contra canonicas sanctiones. Idcirco nos ex permissione Divina Pistoriensis Episcopus volentes hujusmodi morbo congruam adhibere medelam, statuimus, & ordinamus, quod nulla persona ecclesiastica, cujuscumque dignitatis, status, aut conditionis existat, tempore generalis, aut specialis interdicti positi vel ponendi in Civitate vel Dioecesi Pistoriensi, seu in aliqua speciali terra ejusdem Episcopatus contra interdicta canonum in locis interdictis in Civitate, vel Dioecesi praedicta faciat, vel aliquid praedictorum, in omnes vero, & singulos contra facientes praeter poenam irregularitatis a canonibus institutam, quam ipso facto incurrunt talia facientes, per hanc nostram Constitutionem excommunicationis sententiam promulgamus, clerici vero beneficiati, si praedicta fecerint, vel aliquid praedictorum, praeter poenas praedictas privationem beneficiorum, quae obtinent, poterunt formidare.

LIII. *Contra Officiales facientes inferentes molestias clericis, vel ecclesiis,*
vel consequenter clericorum occasione processuum.

Item statuimus, & ordinamus, quod nullus potestas, Capitaneus, aut Rectores, Consules, Antiani, Camerarii, seu alii Officiales, quocumque nomine censeantur, vel aliqua Communitas Civitatis, vel Dioecesis Pistoriensis, occasione aliquorum processuum, monitionum, sententiarum excommunicationis, vel interdicti a jure, seu nostris Constitutionibus, vel per nos, vel per quemcumque alium de mandato nostro factorum, seu faciendorum, vel latarum, seu ferendarum in posterum aliquam injuriam faciant, molestiam inferant, vel gravamen per se, vel per alium, seu consentiant, quod per alios inferatur contra ecclesias, aut loca venerabilia, seu contra quascumque personas ecclesiasticas, vel saeculares, eorum

contra-

consanguineos, vel amicos, vel tenentes aliquas possessiones ab eis directe, vel indirecte in personis vel rebus ipsarum. Si qui autem contra fecerint, & de predictis infra octo dies a die injurie, vel illati gravaminis non satisfecerint, & ea non revocaverint, & emendaverint, preter penam excommunicationis, quam taliter facientes ipso facto a jure incurrunt, hac nostra Constitutione sint excommunicationis vinculo innodati, terras etiam, in qua talia fient, cum suburgiis, & ecclesias sitas in eorum districtu infra unum milliare per hanc nostram Constitutionem ecclesiastico supponimus interdicto.

LIV *De observando has Constitutiones, & de copia ipsarum habenda.*

Item sic ut premittitur, per omnia statuentes in universos tam clericos, & personas ecclesiasticas, quam laycos nobis subditos hac ultima generali Constitutione semel, secundo, & tertio peremtorie commonemus, & eisdem, & cuique ipsorum districte precipimus, ut Deum habentes pre oculis predictas Constitutiones, & que in eis continentur observanda observent, agenda peragant, publicanda publicent, recitanda recitent, & contra prohibita non excedant. Si salutem, honestatem, & quietem suam diligunt, & penam imponendam incurrere pertimescunt, & ut nulli per ignorantiam se valeant excusare, precipimus universis, & singulis ecclesiarum prelatis, plebanis, & omnibus ecclesiarum curam habentibus animarum rectoribus, plebibus non subiectis Civitatis, & Diocesis Pistoriensis sub excomunicationis pena districte, ut unusquisque ipsorum easdem Constitutiones infra duos menses proximos post publicationem earum de manibus Notarii nostri recipiant exemplatas, & ter in anno coram suis capitulo, & cappellanis eas omnes & illas publicandas & que de laycis loquuntur, ut continetur in eis, coram populo suo publice legere, & vulgariter exponere non omittant; & omnes alias Constitutiones, epistolas veteres tam per bone memorie D. Thomam & alios predecessores nostros olim Episcopos Pistorienses usque ad hec tempora editas de predictorum nostrorum fratrum capituli consilio cassamus, & omnimodo revocamus.

LV *De publicatione harum Constitutionum.*

Lecte, & publicate fuerunt dicte Constitutiones per me Berlingherium Arrighecti Notarium infrascriptum, & Scribam publicum Curie Episcopalis Pistoriensis dicti Domini Episcopi de mandato dicti Domini Episcopi, & condite, facte, & promulgate per dictum venerabilem patrem Dominum Episcopum suprascriptum in dicta Synodo celebrata in dicta majori ecclesia Pistoriensi de voluntate & consensu dicti sui Capituli, & coram Domino Ranuccio de Perusio Vicario, Ser Gentile de Camerata cappellano ipsius Domini Episcopi, Ser Venne Bonvassalli, & multis aliis testibus vocatis sub anno, indictione, & die suprascriptis.

Ego Berlengherius condam Arrighecti de Pistorio imperiali auctoritate Iudex ordinarius, & Notarius, & nunc Curie Episcopalis Pistoriensis dicti Domini Episcopi publicus Scriba lectioni, publicationi, & promulgationi dictarum Constitutionum interfui, & ipsas Constitutiones de mandato dicti Domini Episcopi S.S., legi, & publicavi, & in publicam formam redegi meo signo, & nomine publicando.

I I I.

Synodus Ermanni Pistoriensis Episcopi anno 1313., ex Archivo Capituli.

IN Christi nomine Amen. Congregatis venerabili Patre Domino Ermanno Dei gratia Pistoriensi Episcopo, & Domino Iacobo de Spello eius Vicario, & Dominis Dominis Orlandetto, Iofrangipane, & Francisco Masii Canonicis majoris Pistoriens. ecclesie, in quibus dixerunt Capitulum ipsius ecclesie residere, ac Clero, & Universitate Cleri Civitatis, & Diocesis Pist., videlicet Prelatis, Rectoribus, & Clericis infrascriptis ad Synodum, videlicet dicto Clero, & Universitate Cleri de mandato dicti D. Iacobi Vicarii supradicti requisitionibus......

&

& tunc temporis, ut moris est in dicta majori Pistoriensi Ecclesia ad infrascripta tractanda, deliberanda, firmanda, & ordinanda, [illegible] dictae Rectoribus, & ecclesiasticis dicti Cleri, & ipso Clero eisdem congregato, & coram ipsis per Dominum Infrangipanum Canonicum [illegible] in presentia dicti D. Episcopi & de ipsius consensu, & mandato. Si placet eis pro relevandis oneribus, & gravaminibus expensarum, exactionum, datiorum, seu prestantiarum, que, quae ob multas & diversas causas hactenus dictum Clerum habere opportuit, & in posterum habere verisimiliter debebitur, & maxime, & specialiter circa quantitatem moderatam [illegible], seu dare per eos futuris Episcopis Pistoriensibus prestandis, seu prestandae [illegible] Ecclesiarum, & [illegible], & circa provisionem, & dona, seu quaecumque alias [illegible], vel exemptiones, quaecumque nomina contineantur, faciendas per ipsum Clerum ipsis futuris Episcopis Pistoriensis Ecclesiae de consensu & voluntate dicti D. Episcopi, & dictorum duorum Canonicorum tamquam Capituli, eorumque Domini Episcopi, & Capituli auctoritate per eundem Clerum atque [illegible], & firmentur, debeat demandari super predictis & circa predicta & quae in predictis [illegible], cum [illegible] dictus Dominus Episcopus plenam auctoritatem, & liberam facultatem habeat nominandi, eligendi & assumendi usque in duodecim Clericos, quos ipse voluerit, qui vice, & nomine dicti D. Episcopi, & omnium, & singulorum de dicto Clero ordinent, & disponant, & firment quidquid super predictis & quolibet predictorum pro utilitate, & commodo dicti Cleri, & relevatione gravaminum, & expensarum, & omnium Clericorum, & Ecclesiarum dictorum Civitatis, & Diocesis tractandum, ordinandum, & firmandum videbitur ipsis Clericis per dictum D. Episcopum sic eligendis generaliter [illegible]. Presbyter Albertus rector hospitalis Misericordie Pistoriensis surgens [illegible] fieri, & observari debere, & executioni mandari in omnibus, & per omnia ut in dicta proposita plenius, & ad singula continetur. Facto itaque super predictis pro parte dicti D. Infrangipani de voluntate, & consensu dicti D. Episcopi ad sedendum, & levandum partito placuit omnibus nemine discordante, quod fiat, & observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia ut in dicta proposita continetur. Qui Dominus Episcopus sequens reformationem predictam atque ad predicta tractanda deliberanda, & firmanda secundum formam dictae reformationis subscriptos Prelatos, Rectores & Clericos de ipso Clero videlicet D. Infrangipanum Canonicum Pistoriensem, D. [illegible] Rectorem hospitalis Prati Episcopi, Dominum Gualterium Plebanum Plebis de Monte[illegible], Dominum [illegible] Plebanum Plebis de [illegible], Dominum Lanfrancum Priorem Ecclesiae S. Mariae de [illegible], Presbyterum Albertum Rectorem hospitalis Misericordie, Dominum Ioannem Plebanum Plebis de [illegible], Petrum [illegible] Rectorem Ecclesiae sancti Stephani de [illegible], Petrum Tuscanum Rectorem Ecclesiae de [illegible], & Petrum [illegible] Rectorem Ecclesiae de [illegible] ibidem presentes & acceptantes, qui Prelati & Clerici sic electi de consensu dicti D. Episcopi secedentes in partem, & per aliquod temporis spatium in [illegible] dicta die, & super predictis omnibus, & singulis diversos tractatus atque collationes habentes, redeuntes ad dictum D. Episcopum, & Clerum in dicta Ecclesia congregatum dixerunt, & asseruerunt, se ad honorem & reverentiam dicti D. Episcopi, & pro utilitate & commodo, ac pacifico statu dicti Cleri & pro relevatione gravaminum plurium Clericorum, & Ecclesiarum, & hospitalium dictae Civitatis & Diocesis tractasse, ac [illegible], & ordinasse quod de auctoritate & consensu dicti D. Episcopi per dictum Clerum, & Clericos infrascriptos ordinetur, & firmetur in presenti Synodo, quod moderatam [illegible], seu datium [illegible] [illegible] per dictum Clerum Pistoriensem dandum futuris novis Episcopis Pistoriensibus [illegible] summam mille ducentarum librarum denariorum parvorum [illegible], cum ad magnam quantitatem dicti Cleri, & Ecclesiarum, atque ecclesiasticorum locorum de dicta Civitate, & Diocesi Pistoriensi non suppetant facultates, potissime propter [illegible] guerrarum pericula, quae longissimis transactis tem-

poribus

partibus dicti Cleri, & Clerici, & Ecclesiæ solverunt, propter quod ipsæ Ecclesiæ, & earum [illegible], & quamplurimum irreparabiliter destructæ, & quod ultra prædicta [illegible] præsentia erant, seu mutui, vel alio quovis titulo dicto [illegible] non debent per ipsum Clerum, & quod ad prædicta omnia & singula tenentur tam personæ, quam bona Prælati, Rectorum, & Clerici Ecclesiarum, & aliorum locorum [illegible], & Ecclesiasticorum Rectores Civitatis, & Diœcesis Pistoriensis [illegible] & omnes alii, & singulis circa prædicta, & quod [illegible] prædictorum fiunt, & fieri debeant, prout ad tempora [illegible], & [illegible] omnium prædictorum, & omnium aliorum, & singulorum [illegible], & [illegible] commoditate & proficua, dicto Clero de auctoritate dicti Domini Episcopi, & dicti Capituli videbitur convenire. Quorum quidem [illegible] deliberatione habita, & diligenti tractatu, considerantes dictus Dominus Episcopus, & dictus Clerus, et omnes, & singuli Prælati, Rectores, & Clerici, quorum nomina inferius describuntur, quod futuri Episcopi Pistorienses cum primo accedunt ad Pistoriensem Ecclesiam pro munere consecrationis, seu confirmationis, & aliis expensis, quas in Romanam curiam fecisse se dicunt [illegible] a subditis suis [illegible] & subsidium postulant, sicut debent, & quod licet dictus Clerus ad aliud moderatum [illegible] prædictum de jure teneantur, & teneri volunt, & ad quod sint Prælati, Rectores, & Clerici dicti Cleri, se humiliter exhibere parati. [illegible] Episcopi, sicut experientia docuit in pluribus Episcopatibus, sibi concessis fuerunt non contenti quoque in persona propria, quoque per [illegible] ab eo [illegible] & potentes personas [illegible] Clericorum [illegible], ut [illegible] casus occurrit, & [illegible] habetur, [illegible] apparet in eodem Clero, qui dictos [illegible] plus [illegible] quam [illegible] Ecclesiæ gravamen [illegible], & ex hoc non modicum scandalum generatur, ac [illegible] dicti Prælati Rectores, & Clerici & [illegible] ipse Clerus de auctoritate & consensu dicti D. Episcopi, & Capituli super [illegible] diligenter [illegible], considerantes diligenter Episcopatum Pistoriensem, [illegible] Ecclesiarum, & hospitalium, Prioratuum, Rectorum, & Clericorum Civitatis, & Diœcesis Pistoriensis, [illegible] jure [illegible], [illegible] universis, & [illegible] periculis, & [illegible] in dictis Civitate, & Diœcesi [illegible], expensis quoque cum aliis quas Episcopi Pistorienses, & Clerus secundum [illegible] de [illegible] Episcoporum [illegible] Curiæ, seu [illegible], quam [illegible] & [illegible] quam alios, qui ex [illegible], & rerum experientia [illegible], [illegible], & futuris [illegible], intendentes, & ipse Clerus de consensu dicti D. Episcopi [illegible] providere, habita super hoc [illegible], & singulis diligenti tractatu, & deliberatione [illegible], quod [illegible] prædicta [illegible], [illegible] in hoc [illegible], [illegible], & [illegible] inter Clerum, & Episcopum [illegible] & [illegible], & inter alia [illegible] Ecclesiarum, Monasteriorum, & [illegible] dictarum Civitatis, & Diœcesis [illegible], & [illegible] dicti D. Prælati, & Clerici & Clerus [illegible] & Clerus de voluntate dicti D. Episcopi [illegible], & singulos [illegible], & [illegible] decreverunt, & [illegible], & [illegible] in ipsa Synodo [illegible] Florentinorum [illegible], & [illegible] consecrationis, & expensarum [illegible] per Episcopum Pistoriensem, ad quod [illegible] Prælati, Rectores, & Clerici Civitatis & Diœcesis Pistoriensis suo Episcopo, quando primo de Curia ad Ecclesiam Pistoriensem venerint, tenere [illegible], & si aliter [illegible] prædictum cum multa deliberatione [illegible], & [illegible] aliquid [illegible] per eos, vel exigeretur ab eis, [illegible] Ecclesiarum,

rum, Monasteriorum, & locorum praedictorum providere volentes, collegerunt se ad invicem de consensu voluntate, & auctoritate dicti D. Episcopi ibidem praesentis petentis, & easdem [illegible] nullo modo contravenire, ab Superiore Episcopo Pisaurensi auctoritate illud fore permittere, & mandare vel nisi Ecclesiarum dictarum Civit. Praelatorum, Rectorum, & Clericorum ipsius Cleri in [illegible] facultates, quod majorem summam possint fore prout Ecclesiarum earum dispendio tollerare. Volentes etiam, quod nullus Praelatus, Rector, vel Clericus ipsius Cleri cujuscumque status & conditionis existat, contra praesentem [illegible], ordinationem, constitutionem, & colligationem hujusmodi, & ea, quae continentur in ea, publice, vel occulte, directe, vel indirecte, per se, vel alium, seu alios, sive ab eis quomodocumque commissos, in scripto, vel verbo, vel signo dicere, vel proponere, vel aliquid aliud facere praesumant, volentes insuper dicti Praelati, Rectores, & Clerici infrascripti, & ipse Clerus de auctoritate, & consensu dicti Reverendi Patris Episcopi ibidem praesentis, quod omnes Praelati, & Ecclesiarum, & aliorum locorum Rectores, & Canonici, aliorumque piorum locorum gubernatores, & administratores Civitatis, & Dioecesis Pisaurensis de observandis statutis, ordinationibus, & colligationibus hujusmodi praestent corporaliter juramentum, & ut eorum memoria a posteris deleatur, voluerunt, & ordinaverunt, quod in qualibet Collegiata Ecclesia, & in qualibet alia Ecclesia, quae per Rectorem simplicem gubernatur, & in qualibet hospitali sive [illegible], sive regulari, easdem has ordinationes inter alias Constitutiones Ecclesiarum, & etiam Episcopatus [illegible], & etiam [illegible], ut cum Praelati, seu Rectores earum, sive Canonici, qui [illegible] fuerint, ad easdem Ecclesias, & hospitales venerint, conferentur, una cum aliis Constitutionibus jurare cogantur, & [illegible] Capitulares quoque Plebanum, qui post confirmationem, vel possessionem de ipsis factam in Ecclesiis, ad quas ii, qui eligantur, vel postulantur, [illegible] vel earum possessionem adeptus, Plebanus post confirmationem factam de eis, ante quam [illegible] possessionem corporalem tradant, praestent & exigant de observandis praesentibus ordinationibus juramentum. Et quod omnes, & singuli Praelati sub se Capitulum, vel alios [illegible] habentes infra mensem a [illegible] praesentis Constitutionis [illegible] sibi faciant a suis subditis de his ordinationibus observandis corporaliter juramentum. Item Reverendi Viri Domini Octaviani [illegible], & Franciscus [illegible] Canonici majoris Ecclesiae Pisaurensis, et Capitulum dictae Ecclesiae cum plures in dicta Ecclesia non Canonici non essent, ut dicebant, ad [illegible] una cum praedictis Praelatis, Rectoribus, & Clericis congregati in dicta Ecclesia providi attendentes, & plenam cognitionem, quod [illegible] omnia, & singula per supradictos Dominos Praelatos, Rectores, & Clericos dicti Cleri & Civitatis Pisaurensis statuta, ordinata, & colligata ad bonum, commodum, & utilitatem, & tranquillum, & pacificum statum dicti Cleri, & singulorum Praelatorum, Rectorum, & Clericorum de ipso Clero redundare, in praedictis omnibus, & singulis, tanquam Capitulum, consenserunt expresse, nec non ea omnia, & singula approbaverunt, & confirmaverunt omnino, praedictis omnibus, & singulis, ut supra dictum est, factis, gestis, & ordinatis [illegible], & dicti Capituli [illegible] expresse, quas quidem ordinationes, statuta, & colligationes ad bonum statum, utilitatem atque [illegible] dictarum Ecclesiarum, & locorum [illegible] cum praedictis [illegible], & interveniente auctoritate superioris Domini Episcopi Pisaurensis omnes Praelati, Rectores, & Clerici infrascripti de licentia, & auctoritate dicti ven. Patris Domini Episcopi supradicti praedictis omnibus praesentis, & consentientis expresse, juraverunt ad Sancta Dei Evangelia corporaliter manu tactis Scripturis in animas suas, & omnium, & singulorum, quorum procuratores sunt, perpetuo, & inviolabiliter observare, & contra non facere, vel venire per se, vel alium, directe, seu & indirecte, mandantes mihi Notario dictus Dominus Episcopus, & omnes, & singuli Praelati, Rectores, & Clerici infrascripti, quod de praedictis omnibus, & singulis conficerem publicum instrumentum nomina praedictorum Praelatorum, Rectorum sunt haec videlicet.

Domi-

Dominus Orlandettus
Dominus Infrangipane
Dominus Franciscus Masii
} Canonici Pistorienses, & tanquam pro se ipsis Capitulum Pistoriensis Ecclesiæ supradictæ.

Dominus Joannes Truffæ Canonicus S. Joannis, & Rector Ecclesie Sancte Marie de quattro occhi

Dominus Lanfrancus Prior Ecclesie S. Marie de Albana.

D. Lippus Rector Ecclesie S. Andree de Verrazzano.

D. Tñcus R. Ecclesie S. Miniatis, & Canonicus Plebis S. Andree Pistoriensis.

P. Bertus Cappellanus Ecclesie S. Joannis in Curte.

P. Amadore R. Hospitalis de Brana.

P. Donatus Cappellanus Pistoriensis.

P. Lapus Capellanus Cappelle S. Jacobi.

P. Dinus R. Ecclesie S. Angeli de publica.

P. Done R. Ecclesie S. Matthei.

P. Rosticus R. Ecclesie S. Marie de Bonostallo.

P. Bertus R. Ecclesie S. Petri de Candeglia

P. Cambues R. Ecclesie de Casale.

P. Panus R. Ecclesie S. Petri in Brana.

Dominus Presbiter Albertus R. Hospitalis Misericordiæ.

D. Franchus R. Ecclesie S. Stephani.

P. Michael R. Ecclesie S. Michaelis de Criscianla

Dominus Johannes Plebanus Plebis S. Laurentii Vallis Bisentii.

P. Donatus R. Ecclesie de Schignano.

P. Bartholus R. Ecclesie S. Petri de Ysola

P. Ciambus R. Ecclesie de Casuagno.

P. Bandinus R. Ecclesie de Casi.

P. Ubertinus R. Ecclesie de Torricella.

P. Johannes R. Ecclesie S. Quirici de Curia Vernij.

P. Nardius R. Ecclesie S. Marie Nove.

P. Brunus Cappellanus Monasterii S. Mercurialis.

P. Simon Beneficiatus, sive Cappellanus Ecclesie S. Vitalis.

P. Bertinus R. Ecclesie de Canagano.

P. Gratia R. Ecclesie S. Stephani de Lucciano.

P. Franchus R. Ecclesie de Coluna Pieb. . . . . .

P. Minus R. Ecclesie de Vergiole.

Ser Justus R. Ecclesie de Campiglio de Montemagno.

P. Seldus R. Ecclesie S. Michaelis in Cioncro.

P. Lippus R. Ecclesie de Valenfatico.

P. Stephanus R. Ecclesie S. Stephani de Lucciano.

P. Benevenutus Cappellanus Monasterii S. Georgii de Capraria.

P. Biadus R. Ecclesie S. Cristine de Mezzana pro se, & procuratorio nomine, ut dixit, Presbiteri Vanny Rectoris Ecclesie S. Christine in pille.

P. Ricchus R. Ecclesie S. Blasii de Cabascaia.

P. Franciscus R. Ecclesie de Montagnana pro se, & procuratorio nomine, ut dixit, Rectorum Ecclesiarum de Fagno, Cascem, & Momigno.

P. Andreas R. Ecclesie de Como.

P. Fede R. Ecclesie S. Cristine de Capraria.

P. Ubertinus R. Ecclesie S. Ylarij Pistor.

Dominus Bandinus Procurator Monasterii de Gora.

D. Ranerius R. Ecclesie de Ripalta.

D. Joannes Rector Ecclesie S. Marie in Borgostrada.

D. Ticius R. Ecclesie de Vicopetoso.

P. Guido R. Ecclesie de Chiappore.

P. Bonamicus R. Ecclesie de Calamecchia.

P. Pisanus Canonicus Plebis de Serra.

P. Fredus R. Ecclesie de Marliana.

P. Feus R. Ecclesie S. Salvatoris.

P. Bindus R. Ecclesie S. Mori.
Dominus Jacobus Rector Hospitalis Prati Episcopi.
Dominus Duccius Plebanus Plebis de Montecuccoli.
Presbiter Pitrus Rector Ecclesie S. Michaelis in Bonaccio.
Presbiter Gratia Rector Ecclesie de Vicofaro.
Presbiter Guillelmus Canonicus de Seiano.
Presbiter Lazzarinus Rector Ecclesie S. Majne.
Presbiter Accursius Rector Ecclesie S. Laurentii de Grappole.
Presbiter Jacobus Rector Ecclesie S. Marie in Turri.
P. Oliverius Rector Hospitalis S. Luce,
P. Vannes Rector Ecclesie S. Petri de Campiglio.
P. Gianus Cappellanus S. Petri majoris.
P. Bindus Canonicus Plebis S. Andree.
P. Tavedus Rector Ecclesie S. Nicholai de Alliana.
P. Gone Cappellanus Majoris Pistor. Ecclesie, & R. Ecclesie S. Michaelis de Sarlocco.
Dominus Simon Abbas Monisterii S. Bartholomei.
Dominus Lazzarus Abbas Monisterii S. Martini in Campo.
Dominus Johannes Plebanus Plebis de limite.
Dominus Bartholomeus Plebanus Plebis de Artiminio.
Dominus Guidalottus Plebanus Plebis S. Petri de Asolo.
Dominus Michael Plebanus Plebis S. Hypoliti in Piazzanese.
Dominus Accursius Procurator Ecclesie S. Marie Castello Praten.
P. Arrigus R. Ecclesie S. Georgii Praten.
P. Agolante R. Ecclesie S. Marie de Vorningo.
Dominus Philippus Plebanus Plebis S. Quirici.
P. Nerius R. Ecclesie S. Marie Presbiteri Anselmi.
Dominus Philippus Plebanus Plebis de Popiglio.
P. Mascarinus Cappellanus Hospitalis.
D. Nicholaus R. Ecclesie S. Jacobi de Palligno.
P. Landus R. Ecclesie de Orbignano.
D. Paruntus R. Ecclesie de Pantelo.
Velgalius Costos, & Sindicus, ut dixit, Hospitalis S. Marie de Ofaello.
P. Guido Cappellanus majoris Pistoriensis Ecclesie.
P. Vannes R. Ecclesie S. Pauli.
P. Rusticus R. Ecclesie S. Stephani de Capraria.
P. Andreas R. Ecclesie S. Petri de Santomato.
P. Bartholomeus Clericus, sive Cappellanus Monasterii S., Procurator, ut dixit, Abbatis dicti Monasterii pro se & dicto Abbate.
P. Lapus R. Ecclesie de Collina Vallis Arni.
Don Thomasius R. Ecclesie Ss. Jacobi, & Philippi de Vignole.
P. Adamus Cappellanus Ecclesie S. Marie Fortispontis.
P. Philippus R. Ecclesie de Crespore.
P. Vannes R. Ecclesie S. Georgii de Colonica.
P. Minus R. Ecclesie S. Jacobi in Castellare.
P. Andreas R. Ecclesie S. Martini de Ponti.
P. Nicholaus R. Ecclesie S. Marie in Burgo.
P. Ranuccius R. Ecclesie S. Michaelis de Cappiano, & Cappellanus Pistoriensis.
D. Blasius Canonicus Plebis S. Andree.
P. Orlandus Cappellanus, seu Sanctele Pistoriensis.
P. Guido R. Ecclesie S. Georgii in Cantuardi, & Ser Jacobus Prosperi.
P. Iunctinus R. Ecclesie S. Petri de Limite.

Acta fuerunt predicta omnia & singula supra dicta, & prestita juramenta predicta per dictos Prelatos, Rectores, & Clericos pro se ipsis, & nominibus quibuscunque, & ut supra continetur, Pistorii in Ecclesia majori Civitatis Pistor. in Synodo predicta ibidem, ut supra dicitur, congregata coram Domino Jacobo Vicario dicti Domini Episcopi; Nerlo Petroni Clerico, Arrigutio Corvini,

Pref-

Presbytero Donnino, Blasio Dni Clerico, Ser Vegnamento Francisci Pulq, & aliis testibus vocatis, & rogatis sub anno Dominicae Nativitatis millesimo trecentesimo tertio decimo Indict. 11. die 16. mensis Aprilis. Postea vero eodem anno, & Indict. die 19 mensis Aprilis in Palatio Episcopali coram Presbytero Bartholomeo de S. Beronico, & Johanne Ser Gher. testibus rogatis, Dnus Falconerius Custos Hospitalis de Querceta, expositis sibi tenore dictae constitutionis, & ordinationis, & omnium statutorum, easdem constitutiones praedicta omnia ratificavit, et probavit, & affirmavit, & de ipsorum observatione simile, ut alias scriptum, ad Sancta Dei Evangelia tactis scripturis corporaliter praestitit juramentum.

Postea vero eodem anno, & Indict. die 30. Aprilis in Palatio Episcopali coram Domino Accursino Priore de Colleio, Rosso Domini Leucci, & Capanella testibus rogatis Dominus Jacobus Prior Ecclesiae S. Donati, & Canonicus Plebis Pratensis, Vicarius, ut dicitur Domini Philippi Canonici Pratensis, Presbyteri Valen. Rectoris Ecclesiae de Rubeola, Presbyteri Bruchi Rectoris Ecclesiae de Narnali, & Presbyteri Vannis Rectoris Ecclesiae S. Georgii de Montemurlo, prout allegatum scripturam tenore in praesentia Ser Simonis Notarii, expositis tenore dictae constitutionis, & ordinationis, & omnium praedictorum pro se ipso, & Vicariis, & procuratorio nomine praedictorum, praedictis omnibus, & singulis consentientes, praedicta omnia, & singula supra scripta ratificavit, approbavit, & affirmavit, & huius de praedictorum omnium & singulorum observatione, ut alias scriptum, & eodem modo, ad Sancta Dei Evangelia tactis scripturis corporaliter praestitit juramentum per se in animam suam, ac etiam nomine praedicti Prepositi, & quorum est procurator, & in eorum animas. Postea vero eodem anno, Indict. & loco die 1. Maji coram Presbytero Duno Rectore Ecclesiae S. Marchi, & Presbytero Meo Rectore Ecclesiae S. Jacobi in Castellare testibus rogatis, Presbyter Ramondus R. Ecclesiae de Orio, & P. Vede R. Ecclesiae S. Marchi praedictis omnibus, & singulis eis expositis, & dato intelligi consenserunt, ea omnia, & singula ratificaverunt, approbaverunt, & affirmaverunt, & de praedictorum omnium observatione simile, ut alias scriptum, & eodem modo, ad S. Dei Evangelia tactis scripturis praestiterunt corporaliter juramentum. Postea vero eodem anno, Indict. & loco die 3. Maij Dominus Bonchristianus R. Hospitalis de Olmeto, P. Bartholomeus R. Ecclesiae S. Anastasii, & P. Nuccius Rector ecclesiae S. Petri de Agliana praedicta omnia, & singula ubi primo exposita ratificaverunt, approbaverunt, & affirmaverunt, & praedictis omnibus, & singulis consenserunt expresse, ac de ipsorum observatione eodem modo, ut alias scriptum, ad S. Dei Evangelia tactis scripturis praestiterunt corporaliter juramentum coram Domino Jacobo de Spalio & Ser Arrigo Napoleone testibus rogatis.

Postea vero eodem anno, Indict., & loco die 3. Maij P. Laurent. R. Ecclesiae de Boriano, & P. Silvester R. Ecclesiae S. Laurentii de Colle praedictis omnibus eis expositis primo consenserunt, ipsaque omnia, & singula ratificaverunt, approbaverunt, & affirmaverunt, ac de ipsorum observatione ad S. Dei Evangelia tactis scripturis eodem modo, ut alias scriptum, corporaliter juramentum praestiterunt coram Domino Jacobo de Spalio, & Ser Arrigo Napoleonis testibus rogatis.

Postea vero eodem anno, Indict., & loco die 5. Maij Dominus Laurentius Plebanus Plebis S. Marcelli, P. Nerii R. Ecclesiae de Cotiniano, Dominus Johannes Plebanus Plebis de Sourtiano, & P. Melanesius R. Ecclesiae de Baggio praedictis omnibus, & singulis eis primo expositis consenserunt, eaque omnia & singula ratificaverunt, approbaverunt, & affirmaverunt, & de ipsorum observatione eodem modo, ut alias scriptum, ad S. Dei Evangelia tactis scripturis praestiterunt corporaliter juramentum coram Ser Bonaccorso Alexandri, & Ser Arrigo Napoleonis testibus rogatis. Item postea eodem anno, Indict., & loco, & dicto tempore coram Bartholomeo Cateri & Capo Baldi testibus rogatis P. Guido R. Ecclesiae de Usella, P. Cecchus R. Ecclesiae de Hivano, & P. Melliore Rector Ecclesiae S. Mariae Novellae de Montemagno praedictis omnibus, & singulis eis primo expositis consenserunt, eaque omnia, & singula ratificaverunt, approbaverunt, & affirmaverunt, & de ipsorum observatione eodem modo, ut alias scriptum, ad S. Dei Evangelia manu tactis scripturis praestiterunt corporaliter juramentum.

Item postea eodem anno, Indictione, & die, & loco Dominus Infrangipane Canonicus Pistor. procurator, ut dixit, Domini Jacobi Plebani de Villiano, & Canonici Pistoriensis, & Presbiteri Ciossi R. Ecclesiae S. Justi de Radicata, & Presbiteri Bonucchi R. Ecclesiae S. Petri, ut de sua procuratione contineri asserüit in charta facta dicta manu Ser Baldi Venture Notarii, procuratorio nomine pro eis, & P. Juncta R. Ecclesiae de Collina, & P. Robertus Cappellanus Pistoriensis predictis omnibus & singulis primo eis expositis consenserunt, atque omnia, & singula ratificaverunt, approbaverunt, & affirmaverunt, & de ipsorum observatione eodem modo ad Sancta Dei Evangelia tactis, scripturis prestiterunt corporaliter juramentum coram Ser Frediano Notario, & Guido Domini Contis testibus rogatis.

Postea vero eodem anno, Indictione, & loco die 12. mensis Maij Dominus Michael Plebanus Plebis S. Ippoliti in piazzanese procurator plurium Clericorum de terra Prati, suique districtus, ut dixit, de quorum nominibus contineri asserüit in charta videlicet facta manu Ser Simonis Sinibaldi Notarii, procuratorio nomine pro eis, predictis omnibus primo ei expositis consensit, ipsaque omnia & singula ratificavit, approvavit, & affirmavit, & de ipsorum observatione in ipsorum animas eo modo, ut alii scripti, prestitit corporaliter juramentum coram Domino Jacobo de Spello, & Ser Ventura Minutis, & fratribus Andrea, & Agnolo de S. Anna testibus rogatis.

Ego Berlingherius quondam Arrighetti imperiali auctoritate Judex ordinarius & Notarius predictis omnibus interfui, & ea de mandato dictorum Dominorum Episcopi, & Prelatorum, Rectorum, & Clericorum subscripsi, & publicavi fideliter, & quod superius subscriptum, & signatum est, S. *Prelatis*, & alibi *infirmitur*, & interlineatum *predicto tempore*, & *hoc*, propria manu feci.

I V.

Confirmatio Synodorum, quas Thomas & Hermannus Episcopi Pistoriensis Ecclesiae habuerunt, ex Archivo Pistor. Capituli.

IN Christi nomine Amen. Cum venerabilis in Christo Pater, & Dominus D. Baronctus Dei, & Apostolicae Sedis gratia Pistoriensis Episcopus tam propter temporum discrimina, quam occupationem, quam habet erga multa, non possit Clerum suum ad Synodum convocare, nec circa Statum, & ordinationem Ecclesiarum, & Prelatorum, Rectorum Ecclesiarum, Monasteriorum, Hospitalium, Venerabiliumque Locorum suae Diecesis intendere, & volens, quantum sibi facultas adest, in predictis salubriter providere, ut omnes tam Clerici quam Laici Pistoriensis Diecesis sub regula, & norma correctionis degant, existens Prati dictae Pistoriensis Diecesis una cum Domino Jacobo filio Gucci Canonici Pistoriensis, & Syndico & Procuratore Capituli, & Canonicorum dictae Pistoriensis Ecclesiae ad infrascripta specialiter constituto, ut constat publico Instrumento scripto manu Armaleonis quondam Bindi Notarii de Pistorio sub Anno Dominicae Nativitatis 1303. Indictione 4. die 7. Septembris, & cum Domino Bartholomeo Preposito Praten. & Domino Joanne quondam Truffa Canonico Pistoriensis Ecclesiae, & dictus D. Jacobus Syndicus, & Bartholomeus, & Jo: Canonicus una cum eo ratificaverunt, & approbaverunt, & promulgaverunt omnes & singulas constitutiones tam Synodales, quam Episcopales factas, editas, & compositas tam tempore bo: me: Thomae, & Ermanni olim Episcoporum Pistoriensium, quam per ipsos Dos Thomam, & D. Ermannum, & constitutiones Venerabilis Patris D. Baronti Episcopi, quas omnes, & singulas habere, & tenere, & observare, executionique mandare voluerunt, & hoc fecerunt omni via, jure, & modo, quibus melius potuerunt, Qui Venerabilis Pater D. Baronctus Episcopus dictas constitutiones, tanquam suas, precepit ab omnibus observari. Actum Prati Pistoriensis Diecesis presentibus D. Lanfranco Priore Ecclesiae S. Mariae de Alliana, Bertino Nicolai, Chello D. Bernardi, & Binarello Lottini de Pistorio testibus vocatis, & rogatis. Sub Dominicae Nativitatis Anno 1303. Indictione 6.

die

die 8. Mensis Octobris. Ego Joannes Donati de Pistorio Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & Notarius praedictis interfui, & de mandato &c.

V.

Constitutiones ad Cleri disciplinam reformandam, editae ab Joanne S. Theodori Diacono Cardinale Apostolicae Sedis legato, ex Archivo Pist. Capituli.

IN nomine Domini Amen. Hae sunt constitutiones factae per Reverendum in Christo patrem, & Dominum Dominum Johannem, permissione Divina S. Theodori Diac. Card. Apostolicae Sedis in partibus Tusciae Legatum.

Quia nihil juxta verbum Augustini facilius, & levius & hominibus acceptabilius est Episcopi, ac presbyteri, aut Diaconi officio, si perfunctorie & adulatorie agatur & nihil apud Deum miserabilius, & tristius, & damnabilius, universos Clericos convenit ob amoris strepitu terrenorum cessare, & divino officio, & contemplationi vacare, cum dicantur Reges, hoc est ipsius, & aliorum regimini virtutibus, quod corona capitis designare videtur. Praesumuntur enim decimas Domini, *pars hereditatis eius.* Sed nunc proh dolor obliti, quod dicuntur, tonsuram ambiunt, non ordine vel honestati vacant, sed armis & mercimoniis, & aliis detestandis artibus adeo se involvunt, ut quasi in nullo a saecularibus differant, imo uniformiter se incedunt. Nos vero huic morbo quantum cum Deo possumus occurrere cupientes, ut possimus cum Apostolo dicere: *mundi sumus sanguine omnium, non enim subterfugimus, quominus annunciaremus omne consilium Dei vobis*, ut quos ad vitae decorem domesticae laudis exemplo non provocant, saltem medicina correctionis compellat, praesenti constitutione duximus statuendum, ut non coronam nutriant, sed tonsuram publice ac patenter deferant Clericalem, & habitum juxta modum, qui sequitur, videlicet.

De vestitu & tonsura Clericorum quoad vestes, & tonsuram

Quod Praelati Ecclesiarum, quocunque nomine nuncupentur, Rectores Ecclesiarum Civitatum Canonici & Cappellani Ecclesiarum Cathedralium, & aliarum principalium Ecclesiarum Locorum aliquorum, dummodo tales Canonici decimum aetatis suae annum attingant, cum fuerint in eorum Ecclesiis tempore Divini Officii, cum birrettis, seu birretis, & cappis clausis, cottis, vel mantellis humeros, & anteriores partes corporis cooperientibus, prout decet, extra vero Ecclesias possint cum eisdem vestibus incedere, prout placet, Ac Rectores Ecclesiarum aliorum Locorum per Civitates, Castra, Terras, & loca per dicta insignia cum tabarris talaribus incedere teneantur, nisi fuerint in itinere, vel peregrinatione constituti. Siquis autem cum tonsura condecenti, & habitu, sicut praemittitur, non incesserit supradicto, ... quamdiu non paruerit a perceptione fructuum sui beneficii, & nihilominus post unius praeceptionem per mensem unum sit ipso facto suspensus de quibus quandam si secerint qualitercumque perceperit, sit ex ipso inhabilis per sex menses ad alia beneficia Ecclesiastica obtinenda. Capita quidem constitutionis transgressores suo Ordinario infra octo dies a tempore sententiae intimare teneantur, vel beneficiati eiusdem ecclesiae sub poena inhabilitatis praedicta, quam hoc elapso incurrantur. Praedicta vero ad residentiam tantum in dictis Ecclesiis, sive locis, & ad fructuum beneficiorum, in quo talium delinquentur, volumus dumtaxat extendi.

Contra portantes Arma.

Volumus insuper, & mandamus, quod dicti, quibus licitum arma deberet insistere, arma publice non deferant, nisi habuerint inimicitias capitales a nobis, vel a suis dioecesanis licentiam obtinuerint, quo casu ea possint capitalem exigentiam & honestius, atque tabarro, vel nisi qui essent in peregrinatione, vel itinere constituti. Contrarium vero facientes poenas supradictas modo, & forma supradictis ipso facto incurrant.

Pro

Postremo quia Religionis ager non potest bonorum operum uberes fructus producere, nisi per cultores de [illegible], & culturam a vitiorum spinis fuerit expurgatus, universos, & singulos Clericos tam Saeculares, quam Regulares pro primo, secundo, & tertio monitione edicto, monemus, ac districte sub excommunicationis poena mandamus, quod divina officia diligenter observent, ac cum [illegible], & personas Ecclesiasticas convenientur, a criminibus quoque, maxime homicidiis, depraedationibus, [illegible], [illegible] ludis prohibitis, tabernis, (nisi [illegible] in itinere constituti), & blasphemationibus Dei, & Sanctorum, [illegible] & cavalcatis, (nisi in casibus a jure concessis), officiis Saecularibus, publicis, ac mercimoniis vel aliis exercitiis, seu commerciis Clericis, vel Monachis interdictis, nec non a quibuscumque aliis flagitiis, & excessibus prorsus studeant abstinere, vel se talia perpetrantibus cohaerere, vel praebere ipsis auxilium, consilium, vel favorem, [illegible], & publice [illegible], & vestem [illegible] non deferentes, vel se in praedictis sibi prohibitis, vel aliquo praedictorum immiscuerint, & per hoc eos tenere contingat in judicio saeculari, a nobis, vel suis dioecesanis subsidium aliquod non expectent. Et nihilominus si beneficiati fuerint, praeter alias poenas a jure in tales delinquentes inflictas per tres menses fructus beneficiorum suorum omnium percipiendi noverint se privatos, convertendorum in utilitatem ecclesiarum suarum in quibus praedictorum aliquem de [illegible] Dyocesanorum contigerit [illegible]. Recolendae memoriae Dominus [illegible], & [illegible] Episcopus, tunc apostolicae sedis legatus constitutionem unam, videlicet contra Concubinarios Clericos, aliam contra beneficia Ecclesiastica [illegible] detinentes, vel se in illa authoritate propria intrudentes edidit, volentes a Clericis, & Subditis nostris inviolabiliter observari ipsas nostris constitutionibus de verbo ad verbum duximus inserendas, & etiam innovandas, quarum tenores tales sunt

De Clericis Concubinariis.

Quoniam Concubinarios clericos Sacri Canones [illegible] multiplici persequuntur, quia tamen plerique timore Dei deposito in huiusmodi turpitudine vitam non tantum occulte, sed etiam publice inveniuntur [illegible], nos eorum [illegible] opportuna districtione confundere, ac reprimere cupientes, monemus Clericos omnes nostrae legationis, qui sacrum ordinem, & Ecclesiasticum beneficium sunt adepti, seu adipiscentur in posterum, ut nullus eorum concubinam, seu fornicariam publice tenere praesumant, & qui huiusmodi [illegible], detineant infra [illegible] diem, ex quo praesentem constitutionem in sua Civitate, & Dyocesi publicatam esse cognoverint, eas a se prorsus abjiciant, nunquam de caetero recepturi. Si qui vero ex praedictis Clericis concubinam, seu fornicariam, publice, et manifeste, sive in domibus Ecclesiarum, sive aliis post duos menses post terminum supradictum non [illegible] [illegible], beneficiis ecclesiasticis, quae infra nostrae legationis terminos obtinent, ipso facto noverint se privatos. Episcopis autem, & superioribus praelatis, ad quos beneficiorum, quae taliter delinquentium fuerant, collatio, seu provisio pertinent, conferendi ea, seu providendi de ipsis liberam concedimus potestatem, aliis etiam, ad quos electio, seu praesentatio ad beneficia eadem vel eorum provisio spectare dinoscitur, liceat eligere, seu praesentare ad illa, vel etiam providere de illis, ex quo per Episcopos praedicti Clerici praefatam constitutionis poenam declarati fuerint incurrisse, ut sic hi, quos divinus [illegible] parvi pendunt, temporalis saltem jactura cohibeantur a peccato.

De Clericis non residentibus, & de communibus distributionibus

Licet beneficia sint digna propter officia tribuenda, ut plerumque nostri temporis clerici [illegible] pro fructu tamen, non merito beneficia affectant, cum matutinis, missae, vesperis, & caeteris canonicis horis in Ecclesiis persolvendis se [illegible], ut communes distributiones lucrifaciant ingredientes, choro [illegible] horis egrediuntur, [illegible], & [illegible], & [illegible] se involvunt, & mox cum instat finis horarum, iterum eundem chorum [illegible] procurant. Etsi non [illegible], nunquid fallere possunt oculos cuncta cernentis, qui dixit, *Domus mea domus orationis vocabitur?* & per Prophetam: *[illegible] in [illegible]?* Sed in extremo examine cum dicit, nescio, inquid, vos-

[illegible]

[illegible] Canonici, & alii beneficiati, seu Clerici, qui [illegible] Civitatibus, vel locis aliis [illegible] Ecclesiae [illegible] Ecclesiarum [illegible] Canonici, & alii beneficiati, seu Clerici [illegible]

Contra detinentes, vel occupantes [illegible]

Praeterea [illegible] temporum usque adeo in quibusdam partibus nostrae legationis [illegible] dignoscitur, ut non solum plerique Clerici hac justo, verum etiam quidam laici [illegible] Ecclesias, & earum jura occupare praesumpserunt, & eas in suorum [illegible] detinere praesumunt. Nos igitur [illegible] Clericos, & laicos nostrae legationis [illegible] Divini Judicii [illegible] Clerici, qui Ecclesias [illegible] Ecclesiae [illegible] Civitate [illegible] Florentiae [illegible] Civitatibus [illegible] Constitutio [illegible] Ecclesias [illegible] Clerici, aut Laici [illegible] Ecclesiarum [illegible] Clerici non solum [illegible] beneficiis [illegible]

ipsas obtinent, omnino priventur, & inhabiles reddantur ad alia beneficia infra eosdem terminos obtinenda. Laicos autem, si loca praeminent aut Judices, aut Notarii, seu Doctores legum, aut quolibet alio publico funguntur officio, hujusmodi officio volumus esse privatos, atque inhabiles reddimus ad hoc vel similia deinceps in loco quolibet exercenda, insuper ipsos excommunicationis vinculo innodamus, a quo nonnisi per Apostolicam Sedem, vel Legatum de latere Domini Papae missum absolutionis beneficium valeant obtinere, praeterea quamvis in mortis articulo non sit eis, si poenituerint, absolutio, & communio deneganda, tamen ecclesiastica careant sepultura, donec Ecclesiae occupatae, aut decimae per eos libere, ut dictum est, fuerint & absolute dimissae, ac de fructibus earumdem ad mandatum Ordinarii, vel ejus Vicarii sit integre satisfactum. Omnesque religiosos, & Clericos saeculares, qui tales scienter ad sepulturam receperint, per unum annum ab officio, & beneficio decernimus esse suspensos. Omnibus autem Praelatis, ad quos de jure praedictarum Ecclesiarum collatio, seu provisio pertinent, sub excommunicationis poena districte praecipimus, ut eisdem Ecclesiis tempore postposito de personis idoneis providere non desistant, invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii saecularis, ad quod exhibendum potestates, & rectores alios Civitatum aliorumque locorum per censuram ecclesiasticam compellere studeant, & teneantur, & debeant, si fuerit opportunum.

De Executoribus testamentariis.

Quia nihil est, quod magis debeatur hominibus, quam ut supremae voluntatis, postquam aliud velle non possunt, liber sit stilus, & licitum quod iterum non redit arbitrium, decens est celeriter easque testamentorum ultimas voluntates, quae pro legibus sunt servandae, ideoque statuimus, quod quicumque hactenus deputatus fuerit executor ultimae voluntatis, vel in posterum deputabitur, si executionem sibi commissam, infra annum computandum ab obitu testatoris non fecit, vel non fecerit in futuris executionibus, cum ex hoc manifeste ejus negligentia deprehendatur, ipsa executio per Dioecesanum Episcopum fiat, contradictione aliqua non obstante.

Contra Patronos

Quos debemus defendere, & tueri prohibemus graviter debito impugnare: nonnulli autem Ecclesiarum patroni, Dei timore postposito ad ipsas Ecclesias praesumitas ab eis, intercapientes modos, nunc latenter, nunc palam, nituntur opprimere, redditus earumdem, qui Rectoribus, & Ministris earum debentur, sibi appropriare nituntur. Igitur nocivis dictaminis obviandum, statuimus, & ordinamus, quod siquis patronus, vel pro patrono se gerens aliquem invasione occupaverit, seu mobilem proventum, vel factum Ecclesiae, in qua patronum se dixerit, rapuerit, sive Praelatum, vel Rectorem, Canonicum, vel adversus ipsius Ecclesiae manus injecerit temere violentas, eo ipso primo vice vacationis Ecclesiae, in qua se gesserit pro patrono, voce praesentandi rectorem noverit se privatum, cum praesentatio extunc transferatur in eum, ad quem vel alias, vel de jure, vel ex consuetudine collatio talis Ecclesiae pertinebit. Et si talis Ecclesia collegiata exstiterit, per decem annos omni honore, & commodo, quae ex jure patronatus ei ab eadem Ecclesia deberentur, privetur eadem. Eadem quoque poena innodamus patronos praelatos manus, vel terrores inferentes Praelatis, Canonicis, Conversis, vel Rectoribus ante dictis tales, propter quas iidem Praelati, Canonici, Conversi, vel Rectores ab administratione spiritualium, vel personali residentia facienda aliqualiter retrahantur. Inhibentes nihilominus Praelatis, vel Rectoribus, ne aliquid ipsis patronis debitum de jure, vel antiqua consuetudine, aliquid eisdem de novo, vel bonis immobilibus ipsarum Ecclesiarum erogare praesumant, contra eos, si secus egerint, ad privationem beneficiorum processuri.

De Confratriis, & [illegible].

Quoniam ut ad nos fidelium fide dignorum relatione pervenit in diversis partibus nostrae legationis prava consuetudine inolevit, videlicet quod nonnulli Laici, & Parrochiani diversis anni temporibus commessationes, & potus causa ab Ecclesiis suis exeuntes, ceterisque in unum congregati, vel aliquo alio loco commessationes,

flictus, vel [illegible], quod frequentius devenitur inter eos, in quibus praeter [illegible]-pulum, & [illegible] [illegible] vulnera, committuntur homicidia, damna plurima proveniunt, & pericula animarum, & dum vacare deberent debitis virtutis, contrariorum operibus se invertunt, nos propter valentes, prout ad nostrum spectat officium, tales abusus, quantum nobis est possibile, refrenare, universis, & singulis laicis, & parochianis quarumcumque Ecclesiarum nostrae legationis subditis, & sub excommunicationis poena districte praecipiendo mandamus, ne praefatas commessationes, vel potationes ob Ecclesiae praedictas exigere praesumant, nec ipsi Praelati, vel Rectores Ecclesiarum per se, vel alium, seu alios.

Contra Celebrantes in loco interdicto

Dudum, ut a [illegible] Dominus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sane ad audientiam nostram fide digna relatione pervenit, quod nonnulli Clerici ecclesiastica beneficia obtinentes in civitatibus, castris, terris, & locis occupatis per rebelles, & inimicos Ecclesiae, ac de haeresi vel fautoria haereticorum [illegible] contemptores, in eisdem civitatibus, castris, & locis propter dictorum haereticorum, vel fautorum contumaciam & contemptum suppositis ecclesiastico interdicto celebrare, & publice divina officia non verentur, quae etiam praestant eisdem in suis erroribus defensionis consilium, auxilium, & favorem in animarum suarum periculum, & grave scandalum plurimorum. Nos volentes praedictis, in quantum cum Deo possumus obviare, hac [illegible] constitutione sancimus, quod quicumque Clericus, ut religiosus exemptus, quam non exemptus cujuscumque ordinis, aut conditionis existant de caetero in civitatibus, castris, terris, & locis praedictis taliter occupatis, & generaliter interdictis divina officia licenter celebrare praesumpserint, etiamsi cathedralem, vel matricem, seu parochialem suam ecclesiam ibi habeant, aut servitio non servare, dummodo eadem interdicta in aliis civitatibus, & locis [illegible] eisdem civitatibus, castris, terris, & locis praedictis convicinioribus tam publice, ac per [illegible] [illegible] [illegible] publicari, quod ad dictam cathedralem, vel matricem, seu parochialem suam Ecclesiam verisimiliter pervenisse praesumatur, vel eisdem damnatis aliquod praestiterint consilium, auxilium, vel favorem publice, vel occulte, directe, vel indirecte, seu nomine [illegible], vel alienum [illegible] ad Dyoecesanos dictarum civitatum, castrorum, terrarum, & locorum taliter occupatorum spectantium usurpaverint in eisdem civitatibus, castris, terris, & locis praedictis quaecumque [illegible], vel quidvis aliud [illegible] [illegible], quae ob [illegible] [illegible], vel officialibus eorum confirmationem, collationem, institutionem, vel provisionem quarumcumque Ecclesiarum, Monasteriorum, vel aliorum quorumcumque ecclesiasticorum, & piorum locorum receperint, vel per litteras commendatitias eorum ad quosvis ordines ecclesiasticos se fecerint promoveri, vel eos in vicarios, seu officiales elegerint vel tractaverint, seu eis quomodolibet paruerint, vel obedierint. Nec non etiam Clerici, qui eisdem induxerint, vel [illegible] ad [illegible] eisque dictis rebellibus & damnatis [illegible], aut etiam impedierint quoquo modo, quod legatis & nunciis Sedis Apostolicae, vel Dyoecesanis [illegible] in loco dictis civitatibus, castris & terris non pareant in suis officiis, jurisdictionibus, vel mandatis, non solum excommunicationis sententiam ipso facto incurrant, sed etiam a suis ecclesiasticis beneficiis omnibus noverint se privatos, & perpetuo inhabiles ad alia obtinenda. Et si religiosi fuerint, eos per suos Praelatos mandamus carceri districtius perpetuo mancipari, pane doloris, & aqua angustiae sustentandos.

Quod Habentes dignitates se faciant promoveri

Quia nostro incumbit [illegible] [illegible] ad [illegible] & respiciens nostro officio est [illegible] Dei, nonnulli non attendentes, quod in ea vocatione, in qua quis vocatus existit, persistere debet, assumpti ad dignitates ecclesiasticas de Clericis [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] se relinquentes, & ad militiam, seu saeculum se convertunt in suarum animarum periculum, & dignitatum Ecclesiasticarum non modicum praejudicium, & gravamen, nos propter volentes talibus de opportuno remedio obviare, monemus omnes, & singulos dignitates & personatus habentes, quibus cura animarum imminet, quod infra annum a tempore publi-

 cationis

cationis prefentis constitutionis, qui promoti sunt, & qui promovebuntur imposterum, a suo adeptæ possessionis pacificæ tempore numerando, se faciant statutis a jure temporibus, saltem ad subdiaconatus ordinem promoveri, alioquin a dictis suis dignitatibus, & personatibus elapso dicto tempore se noverint eo ipso fore privatos, nisi per suos diocesanos cum eisdem fuerit favorabiliter dispensatum, quod fieri non intendimus, nisi inspecta rationabili causa, vel prerogativa meritorum, exemptis diocesanus ipsis videretur potius dispensandum. Super quo eorum conscientias oneramus.

Publicatio supradictarum Constitutionum.

Publicatæ, & promulgatæ fuerunt Constitutiones predictæ per supradictum Rev. Patrem, & Dominum Dominum Johannem miseratione Divina Sancti Theodori diaconum Cardinalem Apostolicæ Sedis legatum, & lectæ per Bindum de Muscillo capellanum dicti domini legati de mandato, & auctoritate ipsius domini legati, ipso presente, & mandante, presentibus etiam Clero Civitatis, & diocesis Florentinæ, ac religiosorum multitudine copiosa Florentiæ apud locum fratrum minorum in aula dicti domini legati die Dominico VIII. Kalen. Martij sub anno Domini a Nativitate MCCCXXVII. pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Domini Johannis P.P. XXII. anno XI. Indic. X., presentibus etiam venerabilibus Patribus Petro Anagnino, Alamanno Amaliensi, Ugolino Civitatis Castelli, Tedicio Fesulano Episcopis, Boso Aretino electo, & Domino Conte, & Arrigo Vicariis Episcopi Florentini, qui Dominus Legatus statim precepit dictas Constitutiones omnes, & singulas per singula capita observari.

Et ego Andreas Nardi de Fulginio publicus, & apostolica, & imperiali auctoritate Notarius, & Notarius, & Scriba dicti Domini Legati, & sue curie supradictis publicationi, affirmationi, & acceptationi interfui, & de mandato, & auctoritate dicti Domini Legati scripsi, & publicavi, signumque meum apposui consuetum.

Venerabilis in Christo Pater, & Dominus Dominus Baronus Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Pistoriensis Episcopus existens in Ecclesia majori Civitatis Pistoriensis coram Clero & Populo ibidem cohadunato ad audiendum sermones die prima quadragesime impoluit michi Johanni quondam Donati notario, & scribe suo, & sue curie Episcopalis, quod audientibus omnibus publice legerem Constitutiones predictas. Quas ego Johannes de ipsius mandato publice & alta voce legi audientibus omnibus per ordinem ut sunt scripte, quibus lectis ìdem omnibus publicavit, & mandavit ab omnibus observari.

Acta fuit dicta lectura, & publicatio in Ecclesia majori Pistoriensi coram Clero seculari, & regulari dictæ Civitatis Pistorii, & magna hominum multitudine adunata ad audiendum sermones. Anno Nativitatis Domini MCCCXXX.
* XIII. Ind. VIII. * die 21. Febr., & presentibus testibus vocatis, & rogatis Dominis Johanne de Ricciardis, Cancellerio de Cancelleriis, & Bonavollia Canonicis Pistoriensibus, Domino Niccola de Gualfreduccis Judice, & pluribus aliis testibus vocatis, & rogatis.

V I.

Fragmentum Synodalium Constitutionum ex libro Capituli Pistoriensis.

De Operariis.

N. 19. QUoniam nulla juris sanctio, quantumcumque proposito digesta consilio, ad humane nature varietatem, & machinationes ejus inopinabiles sufficit, nec ad decisionem lucidam sue nodosæ ambiguitatis attingit, considerantes quod laicis . . . . . . religiosis disponendi de rebus Ecclesiæ nulla est attributa potestas, & communis consuetudo Civitatis, & Diocesis Pistoriensis, ut plurimum habeat operas sive operarios, seu fabricas quarumlibet

libet Ecclesiarum, & Monasteriorum in ipsa Civitate, & Dioecesi consistentium, cujuscumque qualitatis existant, in laicorum manibus reconmissis, qui ut plurimum propria commoda inhiantes bona dictarum Ecclesiarum, & Monasteriorum, operarum, seu fabricae mobilia, & immobilia vendunt, dispergunt, alienant, & distrahunt pro libito voluntatis in praejudicium animarum ipsorum operariorum, ipsarum operarumque, & dictarum Ecclesiarum, & Monasteriorum detrimentum, volentes indemnitatibus Ecclesiarum, & Monasteriorum, ut tenemur ex officio, consulere, animarumque periculis obviare, & hujusmodi alienationibus, distractionibus, & dilapidationibus providere, de consensu Fratrum nostrorum Capituli Pistoriensis statuimus secundum formam sacrorum canonum, ne operarius ipsi cujuslibet qualitatis, aut conditionis de caetero aliqua bona immobilia, aut pretiosa, vel ad divinum cultum deputata mobilia vendere, vel alienare, seu quovis colore quaesito distrahere praesumant, absque nostra petita, & obtenta expressa licentia speciali, sub poena excommunicationis, & librarum centum denariorum pro qualibet applicandarum pro medietate camerae suae communis, sive communitatis, in qua ipsae Ecclesiae, & Monasteria sunt situatae, & pro alia medietate curiae Episcopali nostrae Pistoriensi, decernentes contractus, conventiones, & pacta quaecumque contra praemissam nostram Constitutionem facienda, seu facta irrita, & inania ipso jure.

20. Item statuimus, & ordinamus, ut praedicti operarii de fructibus, & obventionibus, ac redditibus, & aliis bonis mobilibus exponendis circa Ecclesiam, seu fabbricam Ecclesiae, sive Monasterii sine consensu Rectoris ipsius Ecclesiae nihil disponere, ac infra, sive circa, seu extra dictam Ecclesiam aedificare possint, & operarii ipsi singulis annis reddere teneantur, & debeant integram, & expressam, & plenam rationem de omnibus gestis, & administratis per eos tam de introitibus, & exitu dictarum operarum, quam de executionibus testamentorum, aut piarum voluntatum per ipsos exequendarum, ac bona ipsius operae legatis usque ad dimidium mensem Februarii eorum exercitium immediate sequentis dictae curiae Episcopali, aut illis personis, quas ad hoc dicta curia duxerit deputandas sub dicta poena, & similiter consignanda.

21. Ac volumus insuper, statuimus, & ordinamus, ne in praedictis operariis, seu fabbricis pater possit immediate succedere filio, aut filius patri, aut patruus vel avunculus nepoti, vel nepos patruo vel avunculo, aut unus frater alteri, quem fratrem consobrinum, sed prohibitionem habeant ad minus usque ad annum a tempore exitus alterius utriusque, aut aliquis publicus, aut manifestus usurarius, qui ipsas usuras per se, aut alieno nomine exercent, esse possit, aut locari alicui operario vel operariis per substitutam personam opere vel dicto facere deservire, sed per se ipsos hujusmodi exercitium facere teneantur sub poena quinquaginta librarum denariorum pro qualibet persolvendarum tam per eligentes, quam per electos, aut alios contra hujusmodi nostram ordinationem operarios ipsos quomodolibet contra praemissa . . quam praedictas poenas in utroque casu eo ipso harum praesentium Constitutionum aliquis fuerit repertus transgressor, & per nostram curiam declaratus transgressor, volumus ipso facto executioni mandari, nec sit necessaria alia sententia, sed condemnatio praedicta executioni mandetur.

Lectae, editae, compositae, lectae, & publicatae, ac promulgatae fuerunt Constitutiones praedictae per Reverendum in Christo Patrem, & Dominum Dominum Matthaeum de Pistorio Dei, & Apostolicae Sedis gratia Episcopum Pistoriensem de consilio, & consensu, ac praesentia venerabilium virorum Domini Corradi Ser Francisci, Domini Michaelis Pasquini, Domini Justi Filippi, Domini Manni Francisci, Domini Oliverii Taviani, & Domini Andreae Jacobi de Pistorio Canonicorum Ecclesiae Cathedralis Pistoriensis existentium, & facientium, ut dixerunt, Capitulum ipsius Ecclesiae, & ibidem assistente venerabili viro, & egregio in decretis perito Domino Bartolomaeo Clerico de Urbe vetere in spiritualibus, & temporalibus Vicario generali Domini Domini Episcopi Pistorii in Episcopali Palatio in Salecta solita audientiae dicti Domini Episcopi. Sub anno Nativitatis Domini 1406. Indictione XV tempore Sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri Domini Gregorii divina providentia Papae duodecimi die vero 17. mensis Decembris.

CLASSIS V.

Templa, Monasteria, Hospitalia.

INLUSTRISS. ET. REVERENDISS.
POMPEIO. COMPAGNONIO
AVXIMATIUM. PONTIFICI
OPTIMO. ET. SANCTISSIMO
QVOD. SIBI. STVDIISQ. SVIS
ADPRIME. FAVERIT.
FRANCISCUS. ANTON. ZACHA
RIAS. S. I. HANC. VETVSTORVM.
MONVMENTORVM. CLASSEM.
DEDICAT. CONSECRATQ.
DEVOTVS. NOMINI. DIGNI
TATIQVE. EIVS.

I.

Conventio de ædificatione cujusdam Ecclesiæ ex Archivo Monachorum Vallumbrosanorum Pistoriensium.

HIC brevis memorationis est de conventione, quæ placuit inter Azonem Archipresbiterum de Plebe Sulcida, & Abbatem de Ecclesia S. Salvatoris, quæ est posita in loco, qui vocatur Taonis, hic autem Teuzo nominatur, ut in vico, qui cognominatur Fossato, ambobus consentientibus, Ecclesia una ædificaretur in terra suprascripti Abbatis, etiam populo conveniente illius loci, qua ædificata supradictus Abbas debeat huic Ecclesiæ constituere presbiterum, & adjutorium pro nominato Archipresbitero ad Sinodum S. Petri & Sancti Proculi, & duo ferrea paria caballorum dare de hoc, & si quando Episcopus noster in patria venerit, quicquit ex suis rebus potest, auxilium dare debet, & medietatem . . . . . tuorum 'adipiscencia prenuncupatæ plebi dare debet, & illis qui successores erunt ejus. Hoc si non fecerit, sciat se compositurum XXX. o..dos denariorum Lucensium Archipresbitero illius plebis His finitis debet ipse A hipresbiter esse adjutor de consecratione ejusdem Ecclesiæ aut per Episcop m Bononiensem, aut per aliquem, cui ipse dabit licentiam, hæc si non adimpleverit, aut ipse, aut successores sui patiantur supradictam pœnam. Anni ab I. carnatione Domini nostri Hiesu Christi millesimo quinquagesimo septimo mense Aprilis Indict. X. feliciter

Ego predictus Teuzo Abbas M. M. SS.
Azo Archipresbiter SS. M. M. SS.

Hoc factum est in presentia Johannis filii cujusdam Girardi, & Carbonis filii ain . . . . . similiter Petri filii Joannis, & Bonizi filii Fusci, nec non Teuzi filii Martini, & Johannis Convinianisi, & Andreæ filii Petri

hii omnes ibi fuiunt (*sic*)

Ego Girardus Clericus licet indignus ibi fui, & manibus meis hunc breve scripsi.

II.

I I.

Inventarium Ecclesie Pistor. S. Marci ex Archivo Pistor. Monast. S. Michaelis PP. Vallumbrosanorum

IN Christi nomine Amen. Infrascriptus est thesaurus Ecclesie Sancti Marci; qui inventus est per Dominum Herrighum Abbatem Monasterii Sancti Michaelis a Furculis, & per Bartramiolum Acholini, & per Veronensem Viani operarios opere Ecclesie Sancti Marci, tempore mortis Presbiteri Gualterocti Rectoris eius dicte Ecclesie. In primis unam crucem de octone deauratam, & unum turabulum deaurato de auro, & unum palium de sirico giallo, & unam planetam de purpura foderata de panno viridio, & unum camisicium fornitum cum una tovaliola pasquarecciam, & duos camisicios feriales, & tres coperturas de cruce, & duos frescios, & duo drappellette, & duo drappelle, una de baccorano, & unam purpura ad ponendum super altare S. Marci, & quinque drapelas, & tres tovaliolas parvorum, & unum palium ad . . . . . . & unam cortinam ad ponendum in Ecclesiam tempore festivitatis, & unum soppedaneum, & unum tascoccium cum cartis publice sigillatis cum sigillo Domini Abbatis, & unum librum humilialem, & unum alium humilialem universalem, & unum librum epistole Pauli, & liber communis, & unum tesaurarium de nocte, & unum librum Evangeliorum, & Epistolarum, & unum starium, & unum missalem, & unum tesaurarium de die, & unum psalterium, & unum hebdomadarium, & unum calicem de argento deaurato, & unum amittum cum una tovaliola, & unam planetam nigram, & unam planetam de baccorano, & unam aliam planetam de zendado foderato de giallo, & unum camisicium cum una stolam, & amittum, & manipulum, & unam cassettam cum corporali, & unum soppedaneum, quod est . . . . . . de supter, que omnia presbiter Jacopus nunc Rector, & Pastor ipsius Ecclesie ad postulationem Domini Herrighi Abbatis precipientis pro Ecclesia Sancti Marci promisit, & convenit per solempnem stipulationem guardare, & salvare ad honorem Dei, & Ecclesie Sancti Marci, & fuit confessus se habere. Actum Pistorii in Ecclesia Sancti Marci presentibus Presbitero Martio de Sancta Maria in Borghistrada, & Presbitero Amato de Sancto Salvatore, & Presbitero Accurso de Sancta Maria, Presbiteri Anselmi testibus rogatis anni Domini 1275. Indictione tertia sexta Junii.

Ego bene quondam Factoboni Judex ordinarius, & Notarius imperiali auctoritate predictis omnibus interfui, & scripsi, & publicavi.

I I I.

Thome Pistor. Episcopi Indulgentia illis, qui Ecclesie D. Marci benefecerint, ex Archivo Monast. S. Michaelis Pistor.

THomas permissione divina Pistoriensis Episcopus universis Christi fidelibus in Civitate & Diocesi Pistoriensi constitutis, ad quos littere presentes nostre pervenerint, salutem in Domino sempiternam. Quoniam, ut ait Apostolus, omnes stabimus ante tribunal Christi, recepturi prout in corpore gessimus, sive bonum fuerit, sive malum, oportet nos diem extreme misericordie operibus prevenire, ac aeternorum intuitu seminare in terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu recolligere valeamus in celis divinam spem, fiduciamque tenentes, quoniam qui parce seminat, parce, & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus, & metet . . . . . . quoniam igitur in Ecclesia beati Marci Evangeliste Pistoriensis, in qua Ecclesia plurium Sanctorum, & Sanctarum Dei Reliquie venerantur . . . . paramentorum, & aliorum munimentorum ad . . . . . . reparationem, indigeat, & ipsa Ecclesia, & opere ipsum . . . . & reparari . . . . . ad id auxilium vestre misericordie porrigetur

tur, devotionem vestram rogamus, & ortamur in Domino, ac vobis in remissionem iniungimus peccatorum, quatenus in diebus festivitatum ipsius Ecclesie videlicet . . . . Sancti Marci Evangeliste, beatorum Sixti confessoris, & Agathe martiris, quorum Sanctorum reliquie in ipsa Ecclesia venerantur, cum devotione, & reverentia visitetis deferentes, vel mittentes illuc . . . . . in subsidium dicti operis beneficia Civitatis Nos etiam de Omnipotentis Dei misericordia, beatorum Jacobi Apostoli, & Zenonis confessoris patronorum nostrorum meritis confidentes omnibus personis, & singulis vere penitentibus, & confessis, que in diebus predictarum festivitatum predictam Ecclesiam visitaverint, & ibidem detulerint, vel miserint de bonis sibi a Domino elargitis, & que predictis diebus, vel alio quandocunque benefecerint operi supradicto, quadraginta dies criminalium de iniuncta penitentia, & quartam partem venialium misericorditer in Domino relaxamus. Satisfactiones penitentiarum oblivione, debilitate, aut corporis infirmitate perpetua pretermissas omni persone, que de suis facultatibus dederit in subsidium dicti operis tres denarios parvos currentis, & usualis monete, aut . . . . . seu ipsorum valorem in Christi nomine remittentes. Cupientes insuper dictum opus, quantum cum Deo possumus, prosequi gratia & favore, concedimus, ut de usuris, rapinis, & aliis illicite acquisitis, sive extortis a parrochianis, & popularibus dicte Ecclesie Sancti Marci (*forme dramendo sic lego, adeo litterae fugiunt*) ita de rebus huiusmodi restitutio fieri valeat, quando sui domini inveniri non possint, ut in summam centum librarum bonorum denariorum Pisanorum, & Florentinorum parvorum operarii dicte Ecclesie pro ipso opere ab eisdem parrochianis, & popularibus de quantitate quadraginta solidorum, & ab inde infra cum Rectore dicte Ecclesie, ab inde vero supra usque in predictam summam centum librarum, nobiscum consideratione prehabita diligenti, satisfactionem possint recipere Deo gratam, ita quod hii, qui usque in predictam summam centum librarum dicto operi, ut premittitur, satisfecerint, de predictis ad satisfactionem aliam nullatenus teneantur. Datum Pistorii die . . . mensis Martii sub anno Nativitatis Domini millesimo ducentesimo nonagesimo octavo undecime Indictionis.

I V.

Monasterii S. Michaelis Ord. Vallumbrosanorum erectio, ex Archivo ejusdem Monasterii.

LEO Dei gratia Pistoriensis Ecclesie Episcopus omnibus nostro regimini commissis in Christo salutem.

Sicut Ecclesie Dei violatores Paulus Apostolus a Deo disperdendos denunciat, ita eum, qui domum Dei iuxta possibilitatem suam edificare, vel ordinare studeat, digna mercede remunerandum proclamat dicens *Unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem*. Quod ita esse & his & aliarum scripturarum divinarum testimoniis cognoscentes, in augumentatione, & melioratione Ecclesiarum nobis commissarum dum vacant, laborare studemus. Talia itaque faciendo nostre memorie occurrit Ecclesia S. Angeli Michaelis in loco, qui dicitur Furcule, sita in suburbio videlicet Pistoriensi, officio, & omni gubernatione destituta, de ejus destructione, & detrimento nimium dolentes & qualiter meliorare valeret, pertractantes cum consilio nostrorum Clericorum, nec non fidelium laicorum, constituimus, & firmissima stabilitate sancimus, pro anime nostre, & antecessorum & successorum nostrorum remedio, cum ab hinc & in perpetuum Monasterium fieri, quatenus sicut de ejus exiguitate, & destructione multi anime & corporis damna perpessi sunt, sic de ejus restitutione, & augumento quamplurimum & anime & corporis salutem se consequi gratulentur Ut autem Monachi, qui uni Deo militare debent, quiete & secure a secularibus molestiis vivere valeant, preponimus, nos nostrosque successores ab hinc in antea nullam secularem potestatem, vel dominium de predicta Ecclesia habere debere, nichilque

que de rebus, quas quolibet modo habet, vel in eternum habebit, auferre, minuere, subtrahare, alienare, vel qualicunque causationis lite fatigare, sive per nos, sive per aliquam a nobis submissam personam. Et quoniam Abbatiam ibi fieri loci parcitas modo non requirit, decernimus & ibi, quando regulariter poterit, ordinari. Ita tamen a nobis, vel nostris successoribus, quocunque tempore, eodem loco Abbas constituatur, vel ordinetur, nisi quem concorditer Monachi in eodem loco habitantes elegerint cum consilio & adjutorio Abbatis Ficeclensis, & eorum, qui Congregationes Vallisumbrosanas pro tempore regunt. Quia autem modo Ficeclensis Abbas suos ibi Monachos ponit, per eum eosdem Monacos volumus regi, si tamen Congregationes Vallisumbrose non discordaverint; quod si fecerint, in eorum sint regimine, qui regunt Congregationes Vallisumbrosanas. Si autem Monachi, qui in prefata Ecclesia S. Angeli pro tempore fuerint, a supprascriptis Rectoribus discordare ceperint, habeant potestatem cum consilio nostro illos inde trahendi, & alios, quos voluerint, admittendi. Quod si aliquis de meis successoribus, quod absit, simoniacus fuerit, vel aliquod crimen, quod Episcopum non deceat, patraverit, licentiam, & potestatem eis damus, cum consilio Clericorum, qui in nostra Ecclesia secundum Deum vixerint, unde melius potuerint, consecrationes, & ordinationes accipere, aut regulariter nostre Ecclesie ordinarium Episcopum expectare. Ut ergo hoc nostrum decretum firmiter inviolatum permaneat, obligamus nos, nostrosque successores, si aliquod horum irritum facere tentaverimus, sive per nos, sive per submissam personam a nobis, componere debere auri optimi libras centum, & post datam penam quidquid in hoc precepto continetur, in sua firmitate, & robore permanere debere. Insuper sive nos, sive nostri successores, sive a nobis submisse persona quecunque illa fuerit, qui hoc decretum violare tentaverit, ex parte Omnipotentis Dei, & B. Marie semper Virginis, & S. Petri Apostoli, Sanctique Zenonis Episcopi sit excommunicatus, & maledictus, atque anathematizatus, ita ut particeps cum Dathan, & Abiron, qui vivi descenderunt in Infernum, cum Juda traditore, atque cum Simone mago, partemque habeat cum Diabolo, & Angelis suis in ignem eternum. Et hec Martinum Notarium Sacri Palatii ita scribere rogavi.

Actum apud Canonicam Pistor. feliciter.

Leo Episcopus in hoc decreto a me facto mea manu SS.
Ego Azo Archidiaconus interfui, & SS.
Ego Ugo Prepositus interfui, & SS.
Ego Idelprandus Primicerius interfui, & mea manu SS.
Ego Sylvius Presbiter SS.
Ego Bonus Presbiter SS.
Ego Joannes Presbiter, & Canonicus interfui, & SS.
Ego Bonattus Presbiter, & Canonicus interfui, & SS.
Ego Priscianus Presbiter, & Canonicus interfui, & SS.
Ego Minerius Presbiter, & Canonicus interfui, & SS.
Ego Marinus Clericus vice Gosdonis Presbiteri eius rogatu SS.
Ego NN. Presbiter SS.
Ego Carbunculus Clericus interfui, & SS.
Ego Paganus Diaconus, & Canonicus interfui, & SS.
Ego Rusticus Diaconus, & Canonicus interfui, & SS.
Ego Patritius Diaconus, & Canonicus SS.
Ego Bellinus Canonicus Clericus SS.
Fullis Custos interfui, & SS.
Bonaccursus Diaconus, & Canonicus SS.
Ego Bothon Subdiaconus, & Canonicus interfui, & SS.
Ego Villanus filius b. m. Ugi SS.
Rolandus, Guitto Germani, qui Bonizo, interfuere.
Guido, & Rolandinus germani, filii b. m. Gerardi.
Villanus filius Caparotti interfui.
Lucius filius Pancis, & Ugo filius q. Brithoni, & Theodoricus de Dori:

Petrus

Petrus filius b. m. Pagani, & Bonus filius Rustici, & alii quamplures interfuere.
Martinus Clericus vice Rimuccii filii Regimanni ejus rogatu SS.
Bonus filius Fantuli interfui.
Hoc factum est anno ab Incarnatione D. N. Jesu Christi MLXXXIV. pridie Kal. Septembris Indictione 7. feliciter.
Martinus Notarius Sacri Palatii hoc decretum complevi, & dedi.

Ego Avianus D. Frederici D. mem. Imp. Judex, & Sacri Palatii Notarius illud autenticum vidi, & legi, & prout in eo inveni, nihil addens, vel minuens de verbo ad verbum fideliter scripsi, & exemplavi.

V.

Statutum Petri Pist. Episcopi de servandis in electione Abbatis S. Michaelis, ex Archivio ejusdem Monasterii.

Pistoriensis Ecclesie Dei gratia Presul omnibus suo regimini subjectis salutis eterne desiderabile premium. Quia Prelatorum officium est, verbis, & exemplis ad celestia bona subjectos * exigere, oportet eos, dum tempus concedit, pro vita sempiterna laborare, qualiter in Judicio novissimo mundi Judex eterne vitae mercede possit illos remunerare, & quia ante tantum Judicem venire, & judicari timendum est, eos preparare dum licet, cogitandum est, ne qui in hoc mundo subjectorum animas judicant, pro sua prelatione sententiam duram accipiant, & eternam penam judicati juste recipiant. Unde Petrus Pistoriensis licet indignus Episcopus sepe suspirando, & recogitando de Pastorali onere, & officio nobis commisso, hoc precipuum estimavimus, ut nobis Deo servientium adjutorio, & orationibus fulti mercede gaudere possimus eterna, audiendo, quod legitur, *euge bone serve, intra in gaudium Domini tui*. Monasterium igitur Sancti Michaelis Archangeli situm loco Forcule in vicinitate nostre Civitatis Pistorie, quod nos ante Episcopatum hedificari, & operam dando corroborari multum desideravimus, corporali adjutorio cognoscentes locum illum habitantes Monachos per plurimum indigere & alios apud Deum ad adjuvandum non modice valere, clericorum nostrorum, nec non consilio fidelium laicorum ab omni honore seculari nostre Ecclesie hoc modo eum reddere, & absolvere, & liberare studuimus, ut Monachi ibi degentes omni nostra molestia, & impressione remota pro se & pro aliis ad orandum locum ipsum quietum possideant, & ut hoc competenter fieri possit, decernimus, & sancimus, aliquo futuro tempore nullum ibi elegi vel constitui, aut ordinari Abbatem, nisi quem unanimiter eumdem locum elegerint habitantes, cum consilio tamen Ficeccensis Abbatis, & juvaminе, & eorum, qui Vallis-umbrose Congregationes regunt pro tempore. Quod si (quod absit) Ficecensis Abbas a Vallis-umbrosa Congregatione discordaverit, omne consilium, ut ad caput, deferimus illis, qui Congregationi Vallis-umbrose majores existunt. At si Abbas, vel Monachi, qui in jam dicta S. Angeli Ecclesia aliquo tempore fuerint, a jam nominatis rectoribus Vallis-umbrose discordes esse ceperint, illos cum consilio nostro potestatem habeant inde abstrahendi, & alios, quos voluerint, immittendi. His adjungimus, si quis nostri Episcopatus presulatum tenens simoniaci, vel alicujus alius criminis, quod presulari non debeat, in veritate irretitus inventus fuit cum nostre Ecclesie petito consilio Clericorum, qui secundum Deum melius vixerint, ut ordinationes, & consecrationes accipiant ibi viventes, unde melius potuerint, seu nostre Ecclesie regulariter Episcopum ordinatum * expetant, si voluerint, & quia tali beneficio cum corporali sustentatione magis delectat inops congregatio Monachorum, ut memoria mei, nostrorumque precessorum, & successorum manere possit mentibus eorum, de nostra possibilitate Ecclesie terram de loco vocato campana recta, & de pero, & unum molinum justa sanctam Cristinam, vicinum ipso Monasterio damus, concedimus, & ascribimus. Preterea & quidquid terrarum Petrus Grazi, & ambo filii Malconi a nobis, vel nostris antecessoribus teneo-

* f. exigere

* expetant

tenuerunt, excepto quod a filio Fantini filii Mascarii predicti detinetur. Ut autem que ibi iure obtulimus, & alia, que habentur, vel Deo adiuvante haberi debentur, quiete, & secure in predicto venerabili loco viventes nostra gaudendo tuitione valeant possidere, pro nobis, nostrisque successoribus refutamus, & postponimus nullum dehinc in antea dominium seculare vel potestatem vel habere, seu tenere debere, nichilque de rebus nostris a nobis concessis, vel de retro quollibet modo juste habitis, aut in futuro habendis minuare, vel subtrahere, sive auferre, aut aliqua lite fatigare, sive per nos, sive per summissam personam aliquo presenti, sive venturo tempore. Igitur ut hoc nostrum decretum firmum, & inviolatum semper possit permanere nos obligamus nostrosque successores, si horum aliquid temptaverimus per nos, sive per a nobis submissam personam in aliquo frangere, auri optimi libras centum debeamus componere, & post solutam penam quidquid in hoc decreto nostro legitur, in suo robore permaneat & firmitate.

Et hec Martinum Notarium Sacri Palatij, ita scribere rogavimus. Actum apud Canonicam Pistoriensem feliciter.

Petrus Pistoriensium Episcopus, licet indignus, in hoc decreto a me facto libens S. S. ✠ Ego Boton Archipresbiter manu mea S.S. Ego Archidiaconus S. S. ✠ Ego Prepositus S.S. ✠ Ildibrandus primicerius interfui, & manu mea S.S. ✠ Ego Petrus Custos S.S. ✠ Bonutus Presbiter S.S. ✠ Ego Carboncelli Clericus interfui, & S.S. ✠ Ego Paganelli Canonicus, & Diaconus interfui, & S.S. ✠ Ego Bonaccius Subdiaconus, & Canonicus S.S. Villanus filius Ugi, Vitto filius quondam Bonitti, Villanus filius Caparotti, Lucius filius Panci, & Ugo quondam Bretoni, & Petrus filius Pagani interfuerunt. Hoc factum est anno ab Incarnatione Domini Nostri Jesu Christi millesimo octuagesimo sexto in mense Decembris Indictione decima feliciter.

Martinus Notarius Sacri Palatii hoc decretum complevi, & dedi.

Ego Fredericus filius quondam Petri imperialis aule Judex ordinarius, & Notarius illud instrumentum publicum subscriptum per Martinum Notarium, unde hoc exemplum sumptum est, vidi, & legi, & prout inveni, hec nullo addito, vel diminuto, nisi forsasse titulum, in litteram commutando, vel e converso, de verbo ad verbum transcripsi, & ad majorem rei evidentiam signum mee manus apposui sub Anno Domini a Nativitate 1257. indictione 15. decimo Kal. Augusti, & ut superius scriptum, & signatum apparet videlicet ordinatum, propria mea manu scripsi, & signavi.

VI.

Petri Pist. Episc. de Monasterii Monialium S. Petri Majoris regimine, & juribus constitutio, ex Archivo P.P. Servorum B. Virginis, & ex libro contractuum ejusdem Monasterii.

Vita brevis notificat, qualiter homines festinare ad ædificanda animarum tabernacula oporteat, ut dum licet, de perdibilibus operatur, quod post mortem in Celo accipiantur ad gaudium sempiternum, unde in Evangelio legitur. *facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula*. Qua de causa quidem ego Petrus Pistoriensis Episcopus valde timens, ne mihi præsens subito deficiat sæculum, ad memoriam reduxi mei officii gravissimum onus, & ne unde remunerari felicibus bonis debeam, inde prætermittendo bona negligentiæ causa penam incurram. Considerans itaque nostræ Civitatis undique Suburbium, cognovimus quamdam nostram Ecclesiam, Cujus vocabulum est *Sancti Petri Apostoli* que dicitur *Majoris*, ad Sanctimonialium Monasterium ordinandum valde congruum locum. Consilio ergo accepto cum nostris quidem Clericis, nec non Laicis fidelibus nobis, Deum timentibus, dictam hanc Ecclesiam, quæ sæculariter quidem detinebatur, studeamus sicuti res quoque exigebat, ordinare in melius, & Sanctimonialium quidem Monasterium

de hinc, & in perpetuum Domino concedentes, ut nos, nostrique antecessores, & successores, atque in hoc opere adjutores animarum remedium habeamus, inviolabiliter esse decernimus, secundum quod nostra Pontificalis dignitas sua decreta potest confirmare validius, verumtamen salvo honore, & reverentia nostrae Ecclesiae Episcopatus S. Zenonis, & subjectione, & obedientia. Abbatissam vero aliquam ibi ab aliquo posse constitui penitus interdicimus, nisi quam congregatio ejusdem loci sororum, cum consilio tamen Episcopi, & nostrorum Canonicorum, secundum regulas S. Benedicti elegerint, cessante quidem omni negotiatione, ac vitio simoniacae haeresis. Et quia Episcopalis dignitatis magis proprium est animarum, & corporum utile consilium, & adjutorium sibi commissis impendere, in loco quidem, quem solemniter, sicuti decet, Monasterium constituimus, secundum posse nostrae majoris Ecclesiae tuis quidem noviter ordinatae, & inibi praesentialiter, & in futuro habitantibus adjuvando manum largitate quasi filiae porrigere non dubitemus. Concedimus igitur huic Monasterio totam terram, quam circum se undique eadem Ecclesia S. Petri habuisse videtur, & quascunque alicubi habuisse, vel pertinuisse dignoscitur, illis tantummodo terris exceptis in nostro . . . . . decimationem quoque omnem cum beneficiis mortuorum de Villa Gualdimarico, & Valle Caproria, & Lepno secundum quod Fluvius Bura decurrit, & de Calano, & Cantagrano, & Porcia, & Magnalla, & de Burgo posito prope portam, quae dicitur S. Petri Civitatis Pistoriae, de omnibus hominibus modo ibi habitantibus, licet in antea in perpetuum in praedictis locis habitare debentibus, & de loco vocato Pojo usque ad Brevetraticam aliquo tempore habitantibus in eadem concessione integram includimus. Oblationem, & res, portiones, quas Populus de nostra Plebe S. Hyppoliti, quae dicitur Vitula, cum Letaniis aestivo tempore ad nostram Ecclesiam Episcopatus deferre solitus est, & ut hoc nostrum decretum omni tempore validum, & incorruptum servetur, nostra confirmatione, & obligatione ita roborare decrevimus, ut si nos, nostrique successores in perpetuum infringere, vel de rebus a nobis datis, seu concessis, vel adquirendis tollere, aut minuere, seu litigare etiam praesumpserint, centum auri libras praefato Monasterio, vel Congregationi sive . . . . cuique pro tempore fuerint poenam imponere studemus. Veruntamen, qui aliquo tempore hujus Monasterii, loci in aliqua Praelata Persona vitio aliquo, sive calliditate de sub potestate, jure ordinaria nostrae Episcopatus Ecclesiae hoc Monasterium subjicere, seu tollere, aut per Romanum Pontificem, aut per aliam Personam in dignitate positam tentaverit hujus Monasterii nostram quidem hanc constitutionem, & decretum omnino volumus, dicimus, statuimus infirmari, quin etiam omnibus juribus evacuari. Hoc actum est anno Incarnationis Domini nostri Jesu Christi millesimo nonagesimo primo, quinto Idus Junii Indictione decima quarta in Civitate Pistorii in Solario ejusdem Pistoriensis Episcopi feliciter.

Ego Petrus Dei gratia Episcopus huic decreto subscripsi.
Ego Bonitus Archipresbiter subscripsi.
Ego Ugo Prepositus subscripsi.
Ego Ildebrandus Primicerius subscripsi.
Ego Ugo Cantor subscripsi
Ego Carbunculus Canonicus subscripsi.
Ego Paganus Diaconus, & Canonicus subscripsi.
Ego Rusticus Canonicus subscripsi.
Ego Sapientus Canonicus subscripsi.

VII.

VII.

Receptio cujusdam Conversi in Monast. S. Michaelis, ex Archivo ejusdem Monasterii.

IN Christi nomine Amen. Ex hoc publico instrumento sit omnibus notum, & manifestum, quod Presbiter Bolognese Rector Ecclesie de Campillo de Montemagno manumisit se in manibus Domini Petri Abbatis Monasterii Sancti Michaelis de Furculis pro converso, promittendo ipsi Abbati obedientiam, sicut promiserunt olim ceteri conversi dicti Monasterii, & ipse Abbas recipienti pro ipso Monasterio recepit ipsum presbiterum tanquam conversum dicti Monasterii cum libro, & stola, ponendo ipse Presbiter Bolognese librum, quem acceperat ab ipso Abbate super altarem Sancti Michaelis faciendo pacem cum ipso Abbate, & aliis Monacis, qui nunc ibi erant, prout moris est, facta dicta conversatione incontinenti dictus Abbas elegit ipsum Presbiterum Bolognese in pastorem, & rectorem Ecclesie Sancti Marci site in Burgo de Viterbio Civitatis Pistoriensis, dando illi claves domus Ecclesie S. Marci. Hec acta sunt in Ecclesia dicti Monasterii, presentia Domini Tomasi Abbatis de Bugiano, & Vicini de Faita, & Belneri quondam . . . . . . & Bonaiuti conversi dicti Monasterii. Item dictus Dominus Abbas Sancti Michaelis de Furculis coram predictis testibus incontinenti cum Domino Paulo, & Domnis Johanne Benedicto, & Filippino Monacis dicti Monasterii accedens ad ipsam Ecclesiam Sancti Marci, & investivit ipsum Presbiterum de ipsa Ecclesia, & de spiritualibus, & temporalibus rebus dicte Ecclesie, mittendo ipsum Presbiterum in possessionem de ipsa Ecclesia cum pannis altaris Sancti Marci, & cum funibus campanarum dicte Ecclesie Hec omnia acta sunt sub anno Dominice Nativitatis 1231. tertio nonas Januarii Indictione quarta.

Ego Gratia Judex, & Notarius Sacri Palatii predictis omnibus interfui, & hec omnia de rogatu suprascripti Abbatis fideliter scripsi, & publicavi.

VIII.

Constitutiones quaedam editae a Bartholomaeo Abbate Monasterii Sancti Salvatoris Fontis Taonis, ex Archivo Monachorum Vallumbrosanorum Pistoriensium.

FRater Bartholomeus . . . . . Abbas Monasterii Sancti Salvatoris Fontis Taonis . . . . Dilectis in Christo fratribus, & filiis . . . . in capitulo, & conventu ejusdem Monasterii salutem & sinceram in Domino caritatem. Cum nos ire in partes Romaniole, & Lombardie ex ordinamento, & precepto nobis iniuncto, & facto a Reverendo in Christo Patre Domino Valentino Christi gratia favente Vallembrosano Abbate, & diffinitoribus Capituli generalis Monasteria, & Conventus existentia in predictis partibus . . . . . oporteat, & volentes vos cum fraternitate salubri in statu tranquillo prospera, & preclara in Christo caritate manere, decrevimus vobis aliqua capitula, & precepta transmittere, & ea in virtute obedientie sub excomunicationis pena per vos inviolabiliter observari.

Precipimus ergo vobis, ut divina offitia congruis temporibus secundum ordinem nostrum, & vestrum posse, quantum melius poteritis, celebrare velitis. Item precipimus vobis, quod debeatis invicem in fraterna caritate vigere, a manumissionibus, verbis operosis, & injuriosis minis, & quibuscunque malis convictis separati.

Item decernimus, ut nullus ex vobis portet, vel portare presumat infra claustrum seu septa Monasterii aliqua arma defensibilia, vel offensiva, nisi propter dictum Monasterium, & bona ipsius a pravis hominibus defendenda, & tunc in eo casu liceat unicuique vestrum omnia predicta arma deferre . . . . item dic-

dicimus quod unusquisque vestrum debeat stare, & morari in obedientia ad dictum Monasterium, & inde aliquo modo non discedere sine verbo . . . . licentia Camarlingorum dicti Monasterii, vel Domini Abbatis.

Item precipimus quod aliquis ex vobis non . . . . . vel faciat, seu fieri faciat aliquem fundum, seu peculium, quod non revertatur ad proprium usum, & communem Monasterii, sine licentia dicti Domini Abbatis.

Item volumus quod unusquisque vestrum in . . . . . . abb. debeat venerare & obedientiam facere in omnibus Camarlingis dicti Monasterii ut proprie nostre persone, ac . . . . . . si adesset . . . . . Predicta vero capitula nostri sigilli fecimus . . . . pendentis cordula roborari.

A D N O T A T I O.

EX Catalogo Abbatum Monasterii S. Salvatoris Fontis Taonis, quem ab humanissimo, doctissimoque Monacho D. Fideli Soldanio accepi, ab anno 1281. ad 1298. prefuit eidem Monasterio Bartholomaeus, quamobrem Constitutiones iste ad hos annos, vel intermedios pertinent.

I X.

Absolutio a sententia suspensionis quam Fr. Guillelmus de Perusio Domini Pape Penitentiarius anno 1338. impertitus est F. Simoni Abbati S. Bartholomaei, ex Archivo ejus Monasterii.

FRater Guilelmus de Perusio Domini Pape Penitentiarius Religioso Viro fratri Simoni Abbati Monasterii Sancti Bartholomei Ordinis Sancti Benedicti Pistoriensis, salutem in Domino. Tua nobis exhibita petitio continebat, quod cum olim tu cum voluntate, & assensu Monachorum, & Capituli Monasterii predicti, nec non & venerabilis Patris Domini . . . . . Pistoriensis Episcopi pro diversis, & adversis causis, & honeribus imminentibus ipsi Monasterio expediendis, & debitis persolvendis, ac pro quibusdam expensis necessariis, & utilibus faciendis pro dicto Monasterio, & quibusdam domibus in ipsius Monasterii poderibus construendis vendideritis, & distraxeritis quasdam culturas terre pro quadam summa pecunie, quam sacra auctoritate prefati Domini Episcopi interpositam, & decretum infra certum tempus per ipsum Dominum Episcopum proinde statutum tu cum tuis Monachis & Capitulo vos solempniter obligastis, & corporali iuramento tactis scripturis firmastis integram & sine diminutione persolvere, ac de ipsa summa pecunie tantas possessiones utiles dicto Monasterio reemere, que valerent, & quarum extimatio ascenderet ad precium, & valorem terrarum, & possessionum predictarum ipsius Monasterii venditarum, & dictas possessiones reemere promisistis cum scitu, & conscientia Domini Episcopi antedicti. Verum quod cum propter guerras maximas in illis partibus existentes, tum & propter alia incumbentia multa gravamina, & honera dicti Monasterii summam predictam infra taxatum vobis tempus integre persolvere nequivistis, dubitans, ne tu suspensionis ab officio, & tu simul cum Monachis, & Capitulo predicto reatum incurrissetis periurii, super absolutione predictorum a reverendo in Christo Patre, & Domino Domino Cantelmo divina providentia Episcopo Albanensi Domini Pape penitentiarie curam gerente ad discretum virum Vicarium venerabilis Patris Episcopi Florentini litteras impetrastis tenoris & continentie infrascripte. Cantelmus miseratione divina Episcopus Albanensis discreto viro . . . . Vicario in spiritualibus Episcopi Florentini salutem in Domino. Ex parte fratris Symonis Abbatis, & Conventus Sancti Bartholomei Ordinis Sancti Benedicti Pistoriensis nobis exhibita petitio continebat, quod ipsi olim pro quibusdam urgentibus necessariis eiusdem Monasterii de eorum Superioris licentia undecim culturas terre Monasterii ipsius vendiderunt, iuramento prestito per eosdem de reemendo, & expendendo tante pecunie summam, quantam haberent de culturis, seu possessionibus predictis usque ad certum tempus

pro

pro ea [illegible], & deponendo propterea penes Jacobum de Vicecomite certam pecuniae summam. Postea vero idem Abbas, & Conventus dictas possessiones [illegible] mere, & dictam pecuniam pro majori parte tam propter guerras [illegible] dicdem [illegible], tum etiam propter multa alia incumbentia honera dicti Monasterii deponere neglexerunt. Super quibus supplicari fecerunt humiliter eis per Sedem Apostolicam misericorditer provideri. Nos igitur auctoritate Domini Papae, cujus penitentiariae curam gerimus, discretioni tuae committimus, quatenus, si ita est, Abbatem, & Conventum praedictos a sententia suspensionis ab officio, si quam propter hoc incurrerunt, & praedicta [illegible] eisdem absolvas in forma Ecclesiae consueta, & injuncta inde eis pro modo culpae poenitentia salutari, & aliis, quae eis de jure fuerint injungenda, quodque dictum Monasterium indempne reddant, & ad observantiam juramenti praedicti redeant, ut etiam super irregularitate si quam sic ligati non tamen in contemptum clavium se [illegible] ordinibus ministrando, vel alias se divinis officiis immiscendo contraxerunt, dispenses, aliquin eis non obstante Canonico, auctoritate praedicta misericorditer cum eisdem. Datum Avinione [illegible] Kal. Novemb. Pont. Domini Johannis Papae XXII. anno quartodecimo. Super quibus omnibus vigore & auctoritate dictarum literarum absolvi fecimus a praedicto Vicario, injuncta tibi [illegible] poenitentia, & aliis, quae tibi de jure fuerunt injungenda, [illegible], prout hoc omnia nobis patent publicis documentis a nobis diligenter visis, & [illegible] manu [illegible] filii Petri de monte Rappoli Florentini [illegible] imperiali auctoritate Notarii conscriptis. Et quoniam pro parte, ut asseris, debitum satisfecerit praedictorum, supervenientibus [illegible] que dicti Monasterii [illegible], & [illegible] Romanae Ecclesiae et ipsum [illegible], [illegible] gravaminibus, & [illegible] profatam dictam [illegible] infra tempus & terminum tibi praefixum a [illegible] Vicario [illegible] Episcopo Florentino, propter quod dubitas te dictam suspensionis sententiam, ut [illegible] incurrisse. Super quo nobis humiliter supplicasti, per nos tibi super hoc de opportuno remedio provideri. Nos igitur tuis supplicationibus, quantum cum Deo possumus, & valemus [illegible], inclinati, [illegible] tibi assistente [illegible] in brevi, ad quae es obligatus, completurum, & praedictam summam pecuniae integre [illegible], & possessiones, ut [illegible], pro dicto tuo Monasterio, cum [illegible], & [illegible] praedicti Domini Pistoriensis Episcopi [illegible], te auctoritate Domini Papae a sententia suspensionis ab officio tuo, si quam propter hoc, & omnia [illegible], quod aliquo modo pro dicto [illegible], absolvimus in forma Ecclesiae consueta, tibique injungentes poenitentiam salutarem, & alia, quae de jure [illegible], injungenda, quodque dictum Monasterium indempne reddas, & ad observantiam juramenti praedicti redeas. [illegible] super irregularitate, si quam forte sic ligatus divina officia celebrando, aut alias te immiscendo divinis contraxisti, tecum [illegible] tibi non obstante Canonico dicimus misericorditer dispensandum. Quod si quae [illegible], & alia ad quae tuo juramento [illegible], infra dictum terminum, & tempus per dictum Vicarium tibi praefixum adimplere forte contempseris, in eandem suspensionis sententiam, & [illegible] periuri te noveris recidisse, & nostra praesens absolutio [illegible] nullius penitus sit momenti.

Datum Romae apud Sanctum Petrum Nonas Maii Pontificatus Domini Benedicti Papae XII. anno quarto.

Et ego Egidius Clericus Gerardi de Matura imperiali auctoritate Notarius, & nunc Scriba officii poenitentiariae hoc omnia suprascripta de mandato dicti Domini poenitentiarii scripsi, & signum meum consuetum apposui praesentibus hoc testibus ad hoc specialiter vocatis & rogatis, videlicet Fratre Jacobo Ugolini de Perusio Ordinis Fratrum Minorum, fratre Angelo de Eugubio Ordinis Praedicatorum [illegible] Dominorum poenitentiariorum, fratre Petro Ser Dominici Monacho Monasterii de [illegible] Ordinis S. Benedicti, & Johanne Gerardini de Pistorio, & aliis quampluribus.

X.

Bulla Eugenii IV., qua Monasterium Pisaurense S. Bartholomaei a Benedictinis transfert ad Canonicos Regulares S. Augustini, ex Archivo ejusdem Canonicae

EUgenius Episcopus Servus Servorum Dei ad futuram rei memoriam Romani Pontificis, in quo pastoralium plenitudo consistit, quoque praecipuam Ecclesiarum, ac Monasteriorum omnium curam gerit circa ea, quae eorum destructionem, & laudabilem statum, ac divinorum cultus augmentum concernunt, prout ex ea debito pastoralis officii diligenter intendit, & quod illa sublatis ab eis sinistris quibuslibet debitae reformationis beneficio gaudeant, gratiaque in eis Deo placentia successivis, operum, & operum laudabilibus impendit, ut etiam eaedem Ecclesiae, & Monasteria ipsis felicia in spiritualibus, & temporalibus suscipiant incrementa. Dudum siquidem quondam Bartholomaeo Abbate Monasterii Sancti Bartholomaei Pisaurensis Ordinis Sancti Benedicti regimini ipsius Monasterii praesidente nos cupientes eidem Monasterio cum vacaret per Apostolicae Sedis providentiam utilem & idoneam praefici personam, provisionem dicti Monasterii ordinationi, & dispositioni nostrae duximus ea vice specialiter reservandam, decernentes extunc irritum, & inane, si secus super hoc per quoscunque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contingeret attemptari. Cum itaque postmodum praefatum Monasterium per obitum dicti Bartholomaei Abbatis, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, vacaverit, & vacet ad praesens, & sicut accepimus Monasterium ipsum, quamvis in Ecclesia, aedificiis, ac sacrificiis solitum, & notabile ac in bono loco Civitatis Pisaurensis situm existat, de numero hominum regularis observantiae destitutum remanserit, prout etiam hodie remanet, nec nisi quatuor Monachos in eo commorantes, quorum duo aetatis legitimae non existunt, habere noscitur, ac dilectus filius Johannes Tamis alter Monachorum minorennium praedictorum se in Abbatem praefati Monasterii sic vacantis ab eisdem Monachis licet post, & contra reservationem & decretum praedicta, & de facto nulla etiam super defectu aetatis hujusmodi ad id canonica dispensatione obtenta eligi fecit procuravit. Nos statui dicti Monasterii de cujus provisione nullus praeter nos hac vice se intromittere potest, seu potuit, reservatione & decreto obsistentibus supradictis, ne aliud per nostrae provisionis ministerium prosperis gaudeat eventibus, ac spiritualibus & temporalibus augmentis suscipiat, salubriter providere volentes, nec non electionem ipsam, & omnia inde secuta, utpote post, & contra reservationem & decretum hujusmodi de facto, ut praemittitur, attemptata, irrita, prout etiam, & inania reputantes, ac attendentes quod dilecti filii Canonici de Congregatione Beatae Mariae de Frisonaria Ordinis Sancti Augustini a nonnullis citra temporibus in numero personarum, & virtutibus multiplicati plura, & diversa Monasteria, atque loca in partibus Italiae consistentia eis canonice concessa plurimum reformaverunt, & in eis sub arcta, & regulari dicti Ordinis Sancti Augustini observantia vivere noscuntur, quodque ex eorum multiplicatis virtutibus, & fructuosis operibus dictum Monasterium summopere reformari, ac eaedem Cives pro tempore existentes dictae Civitatis multas suarum animarum consolationes, & gaudia, praeterea in missis, & divinis audiendis, ac confessionibus faciendis, sentire debebunt, motu proprio, non ad ipsorum Canonicorum, vel alterius pro eis nobis super hoc oblatae petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate Monasterium Sancti Bartholomaei praedictum, cujus fructus, redditus, & proventus quadringentorum, & quinquaginta florenorum auri de Camera secundum communem aestimationem valorem annuum, ut etiam accepimus, non excedunt, sive praemisso, sive alio quovis modo, aut ex alterius cujuscunque personae vacet cum omnibus bonis, juribus, & pertinentiis suis Congregationi hujusmodi, ac universis illius Canonicis praesentibus, & futuris per eos, per praesentem temporaneum ad id per ipsos pro tempore electum, ac alios juxta ipsorum ritum, mo-

rem,

rum, statuta, consuetudines, & privilegia ... [illegible] ..., perpetuo, salva tamen ... [illegible] ... voluntate, [illegible], regendum, & etiam gubernandum auctoritate Apostolica ex certa scientia, tenore praesentium, libere concedimus, assignamus, incorporamus, applicamus & appropriamus. Ita quod [illegible] dilecto filio Rectori praefatae Congregationis pro se ... [illegible] ..., seu alium corporalem possessionem Monasterii, possessionum, bonorum, jurium, & pertinentiarum praedictorum auctoritate propria libere apprehendere, ac illa, [illegible] Canonicis prosessis ... [illegible] ... & bona praefata ... [illegible] ..., fructusque reddituum, & proventuum praedictorum in bona, & eorumdem Monasterii [illegible], ac [illegible] convertere & ... [illegible] ... hujus & [illegible] super hoc [illegible] requisita, quodque etiam dictum Monasterium, ac priores, & Canonici de Congregatione hujusmodi, qui in eo pro tempore permanebunt, dumtaxat [illegible] ... praedicta ... [illegible] ..., & singulis privilegiis ... [illegible] ..., libertatibus ... [illegible] ... & gratiis per nos & praefatam Sedem [illegible] dictae Congregationis Monasteriis, Prioratibus, & locis, eorumque pro tempore Canonicis & personis hactenus generaliter concessis uti valeant pariter, & gaudere. Et nihilominus dilectis filiis Abbati Monasterii Sanctae Mariae [illegible] dicti Ordinis Sancti Benedicti praedicto, & [illegible], & qui forsan sunt praefati Monasterii Sancti Bartholomaei Monachis, quorum nomina, cognomina ac gradus, status, & conditiones praesentibus haberi volumus pro expressis, quod in Monasterio Sancti Bartholomaei praefato sub habitu regulari Canonicorum de Congregatione hujusmodi remanere seu ad alia Sancti Benedicti, aut aliorum quorumvis Ordinum Monasteria se transferre valeant, licentiam concedendi, nec non etiam pro parte, quota, & [illegible] praefatorum Canonicorum, & Monachorum singulis ac quorum Monachus praefatis de bonis, ac fructibus, redditibus, & proventibus Monasterii hujusmodi singulas partes, ac annuas pensiones, seu portiones, auctoritate Apostolica ipsis ad vitam ipsorum, seu ad certa tempora exsolvendi, assignandi, & constituendi ac omnia, & singula expensas post obitum dicti Abbatis tam pro suis funeralibus, seu exequiis quam pro [illegible] ... [illegible] & debitorum [illegible], ac vel etiam in protectione, & defensione praedicti [illegible] dicti [illegible] ... & appellandi, aliaque omnia & singula desuper necessaria & opportuna faciendi, & exequendi, plenam, & liberam tenore, & auctoritate praedictis harum tenore concedimus facultatem, & etiam potestatem. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Monasteriorum & Ordinum Sancti Benedicti & Sancti Augustini praedictorum juramento, confirmatione Apostolica vel quacumque firmitate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Praeterea cum [illegible] ... quod in praefato Monasterio observantia hujusmodi vigere debeat, volumus quod si Canonici praefati observantiam in Monasterio hujusmodi ... [illegible] ... impedimento cessante, tenere debeant & sub [illegible] ..., & ... [illegible] ... & ... [illegible] ... hujusmodi & regularem praedictorum [illegible] ... hujusmodi non tenentes praefatum Monasterium per Monachos Ordinis Sancti Benedicti hujusmodi ut prius regatur, & gubernetur ac regi, & gubernari debeat. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis, assignationis, incorporationis, applicationis, appropriationis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Senis anno Incarnationis Dominicae millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio. Tertiodecimo Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno undecimo.

Johannes de Cruce.
B. de Urbino.

X L

Catalogus etsi admodum mendosus Abbatum Ordinis Vallisumbrosæ, qui M. S. membranaceo Codici, in quo Regula S. Benedicti, & homiliarium mutilum in Evangelia totius anni præfigitur, ex archivo Monachorum Vallumbrosanorum Pistoriensium.

ISti sunt Venerabiles, & Sancti Patres Abbates generales totius Ordinis Vallisumbrosæ videlicet.

1. Sanctissimus Pater Johannes Gualberti primus institutor, & fundator supradicti Ordinis, qui incepit anno Domini 1041. & floruit multis miraculis ut in ejus gesta patet. Obiit autem anno Domini 1073. die 12. Julii.
2. Rodulfus)
3. Rusticus) hi omnes Sanctissimi Johannis discipuli fuerunt, & inter cetera
4. Erizo) miracula multa monasteria aquisierunt.
5. Florentius.
6. Almarius.
7. S. Bernardus Abbas S. Salvii, & monasterii Vallisumbrosæ Abbasque generalis totius ejusdemque Ordinis Pater & Romanæ Ecclesiæ Presbiter Cardinalis, tituli S. Grisogoni, & Episcopus Parmensis, ubi sepultus, & cum magna devotione tenetur in Monasterio Vallisumbrosæ reconditum suum brachium altare portatile, sandalia, & mitria.
8. S. Acto, qui postea Episcopus de Pistorio consecratus fuit, ubi Deus multa per eum operatus est. Inter alia pars capitis, sive colli S. Jacobi de Yspania deportari fecit, & ibi integrum cum magna devotione habetur.
9. Gualdus.
10. Ambrosius.
11. Marinus.
12. Jacobus.
13. Tertius.
14. Martinus.
15. Benignus Doctor Sanctus, qui librum *claustrum animæ* intitulatum composuit, & Ecclesiam Vallisumbrosæ a fundamentis lapidibus quadratis, sicut nunc videtur, edificari fecit.
16. Valentinus.
17. Tesaurus martir & Sanctus: [*quod sequitur, ab alio additum est*] hic fuit nobilis Civis Papiensis, cujus corpus conditum est in Sacro Cenobio S. Lanfranchi.
18. Plebanus.
19. Jacobus.
20. Valentinus.
21. Roggerius.
22. Johannes.
23. Benedictus.
24. Michael, cum esset vir sanctissimus, & heremita Cellarum Vallisumbrosæ ab omni Congregatione concorditer in Patrem Generalem est electus.
25 Simon de Gaville.
26. Benedictus de Monte Luch., qui a quodam Dopno Johanne dicto Pinello multos in monasterio Vallisumbrosæ libros pro dicta Ecclesia scribere fecit.
27 Bernardus de Gianfigliazij de Florentia.
28. Ricciardus de Senis, vir dottissimus.
29. Placidus de Padua, qui reddita Vallisumbrosæ multum restauravit.
30. Franciscus de Altovitis de Florentia. Hic appellatur misericors.
31. Blasius Melanensis de Florentia, vir dottissimus & in omnibus prudens, maturus, vigilans, sapiens, & multum misericors, qui dictus Pater misericordiæ & infra.

Hanc

Hanc omni anno studuit exercere pia in die assumptionis Sanctę Marie in suo Monasterio Vallumbrosano propriis sumptibus, dotis congruis duodecim Virgines ab eo sunt desponsatæ, & non solum ipse sed omnes qui in inopia sunt positi ad eum confugiunt, statim consolati remanent. Et non solum reddita Vallisumbrosæ multum restauravit, sed totum, sicut videtur, ordinem recuperavit. Et primum simul univit totam Congregationem, quæ antea separatim vivebat, fecit etiam esse unam, & multa monasteria ad ordinem reduxit, videlicet.

Primum Monasterium S. Mercurialis de Forlivio.
2. S. Lanfranchi de Papia.
3. S. Sepul. de Astino de Bergamo.
4. S. Michaelis de Passignano.
5. S. Laurentii Cultus boni.
6. S. Salvatoris de Vajano.
7. S. Bartholomei de Novara.
8. S. Cristine de Placentia.
9. S. Mariæ de Sereno, sive de Jusdino.
10. Prioratus de Sale Wlterranæ Diocesis.
11. S. Trinitatis de Florentia.
12. S. Benedicti in Alpibus.

Et alia Monasteria Conventualium Congregationi Vallisumbrosane resignari fecit, primum videlicet Monasterium:
S. Reparate de Marrata.
2. S. Trinitatis in Alpibus.
3. S. Marie de Bibona.
4. S. Marie de Vigesimo, & de novo.
5. Plebis S. Mariæ Montis Milliarij.

Et multa propter amorem sui dicti Ordinis, & pro libertate Ecclesiæ pluribus vicibus detentus est. Tandem tempore Domini Domini Julii Pape secundi, cum esset a Florentinis detentus ipse summus Pontifex, non solum ipsum, sed totam Ecclesiam ab expensis Secularibus impositis totaliter liberavit.

X I I.

Hospitalis in Nemoreto concessio facta Monasterio S. Salvatoris de Fontana Taonis, ex archivo Pistor. Monach. S. Michaelis.

IN nomine Christi notitia brevis concessionis, qualiter pro modernis, & futuris temporibus securitatis, hac firmitatis ad habendam memoriam, & retinendam actum est juxta Ecclesiam Sancti Petri majoris, presentia hominum, scilicet Clericorum, atque Laicorum, quorum nomina supțus leguntur. Bonutus Pistoriensis Archipresbiter . . . . . id dominum Johannem Ecclesie, & Monasteri Sancti Salvatoris de Fontana taonis Abatem, suisque aliis successoribus, qui in eodem Monasterio pro tempore habitaverint, adque ita observaverint, sicut in oc legitur brevi, pro remedio anime sue, atque incliti Guidonis Comitis, nec non & nobilissime sue uxoris Armeline, eorumque filiorum, atque pro salute anime & corporis Guidonis guerre, videlicet ospitale illud, quid ipse archipresbiter edificavit cum consilio, & adiutorio predictorum Comitum non longe a civitate Pistoria in loco, ubi memoreto vocatur, iuxta eandem Ecclesiam Sancti Petri majoris ad regendum, & ad gubernandum, sive etiam meliorandum, ad onorem Dei, & utilitate jam dicti Monasterii Sancti Salvatoris, una cum omnibus terris, & rebus, que ad prefatum ospitale modo pertinent, aut in antea pertinebunt, salva omnium reverentia, & obedientia Ecclesie, & Episcopatus Sancti Zenonis fi . . . . . canonice. Eo vero tenore, donec ipse Archipresbiter vixerit, retinuerit in se exinde omnem potestatem, & dominium, & jus in omnibus faciendi quicquid voluerit, sicut ei concessum est a domino venerabili Urbano Papa, nec non reverentissimo Paschale successore suo. Sin autem prenominatus

natus bonutus archipresbiter in vita sua supra memoratum ospitale cum rebus suis tulierit eidem Abati, vel Successoribus suis potestatem regendi, & gubernandi, atque meliorandi, & ipsi ei requisierint, & ipse archipresbiter non emendaverit eis infra dies triginta post inquisitionem in laudamento trium rationabilium hominum Deum timentium. Item spopondit se dare penam eis libras centum denariorum Lucensium similiter ipse Johannes abbas obbligavit se seosque successores adversum eundem donnum Bonutum archipresbiterum, si ab ac ora in antea in vita eiusdem archipresbiteri tulierint, vel minuaverint, aut subtraxerint dominium, & potestatem, & omne ius, quod ipse hactenus habuit de eodem ospitali, & de rebus suis, sicuti superius legitur, & eis requisitum fuerit per se, vel per missum suum, & non emendaverint ei infra dies triginta post inquisitionem in laudamento trium rationabilium hominum Deum timentium, dare penam eis libras centum similiter Lucensium denariorum, & insuper sub anathematis vinculo subiaceat ille Abbas, suique Successores habeat, & teneat, & omne jus, & potestatem, quam prefatus archipresbiter ibi habuit sine omni aliqua contradictione alicuius persone quiete & pacifice habeat & exerceat . . . cum reverentia, & subiectione Ecclesie, & Catholici Episcopi Pistoriensis, & Canonice sicut superius legitur. Preterea constituentes decreverunt, quatenus omni anno octavo die post solemnitatem omnium Sanctorum pro animabus supradictorum Comitum, & Comitisse pascat centum pauperes. Cum autem Deo placuerit, ut prefatus Archipresbiter de hac vita exeat, similiter in anniversario illius pascendo centum pauperes recreet. Hoc autem actum est presentia Ughicionis presbiteri, & Petri Ponti, atque Guittoni filii quondam Johannis, nec non Oddi filii cujusdam Regis Bectini, & Bonutini filii Everardi, & sunt anni Domini nostri JesuChristi sempiterni Dei MCXL. mense Januarius Indictione quarta.

Ego Johannes prefatus Abbas huic brevi consensi, & subscripsi.

Ego Bonutus Sancte Pistoriensis Ecclesie indignus archipresbiter in hoc breve a me facto sub ea conditione que superius legitur manus meas subscripsi.

Ego Ildibrandus Pistoriensis Episcopus huic brevi assensum prebui, & subscripsi.

Ego quidem Gerardus Notarius ibi fui, & per jussionem ejusdem Johannis abbatis, & suprascripti Bonuti archipresbiteri hoc breve, & simile aliud scripsi.

XIII.

Gratie Dei Episcopi Pistoriensis Constitutiones pro disciplina Hospitalis Prati Episcopi, ex archivo Pistoriensis Episcopii.

IN Christi nomine Amen 1227. Indictione 15. cum Dominus G. Dei gratia Pistoriensis Episcopus accessisset ad hospitale Prati Episcopi, Juncta Rector, & Fortior Presbiter, & omnes Conversi ipsius hospitalis tunc ibi presentes receperunt eum honorifice cum campanis, & processione tanquam Episcopum Diocesanum suum, & Servos, & Clericos, & alios Servientes, & etiam equos suos in omnibus necessariis procuraverunt duobus diebus. qui Dominus Episcopus cum diceret se velle exercere correctionem ibidem, Rector predictus, & omnes Conversi tunc ibi presentes constituti essent coram eodem Domino Episcopo, ipse Dominus Episcopus fecit jurare corporaliter ad Sancta Dei Evangelia dictos Rectorem, presbiterum, & Conversos stare mandatis suis, & dicere veritatem de his, que ipse Dominus Episcopus ab eis quereret, & circa eos statuerent que ad correctionem spectarent qui Rector Presbiter, & Conversi . . . . . iuramentum eidem Domino Episcopo tanquam Episcopo Diocesano suo benigno animo prestiterunt . . . . . dictus Dominus Episcopus volens corrigere ea, que corrigenda erant circa eos, inquisita harum rei veritate ab eis, dictum Rectorem, & Presbiterum Fortiorem, & alios Conversos dicti hospitalis, qui non erant bene tonsi, propriis manibus ad modum Clericorum totondit, precipiens eis, ut ipsi deberent servare castitatem, & vivere sine proprio, & excepto Rectore, qui posset habere rerum ipsius hospitalis administrationem, & alii Conversi de mandato ipsius,

sius, & precepit eis ut non deberent habere, nec portare aliqua arma inhonesta, & ut debeant comedere simul in uno Refectorio, & dormire in uno dormitorio, si domum habent tam amplam, & ut debeant ire tonsi, sicut idem Dominus Episcopus totondit eos, & ut debeant ferre tonicas clausas ante, & retro, & ut debeant se diligere ad invicem fraterna caritate, & debeant servare hospitalitatem cum decentem secundum posse suum omnibus & singulis via transeuntibus. Que siquidem precepta, & quam correctionem ab eodem Episcopo tamquam Diocesiano suo prefati Rector, Presbiter, & Conversi pro dicto hospitali benigne receperunt & approbaverunt. Acta sunt hec omnia apud dictum hospitale coram Jacobo Clerico S. Marie, Presbitero Anselmi, & Accurso quondam Clari, & meliore quondam Carboncelli, & Gerardo de Calcinaria & aliis die X . . . . Mense Octubris.

Ego Guidoctus Sacri Palatij Notarius his omnibus interfui, & de mandato dicti Domini Episcopi scripsi, & publicavi.

X I V.

Vicarii Generalis Episcopi Bononiensis licentia concessa Monachis S. Salvatoris Fontana Taonis revertendi in possessionem hospitalis ejusdem ex Archivo Monachorum Pistor. S. Michaelis.

IN Statutis comunis bononiensis in quarto libro infrascriptum Statutum inter cetera in hunc modum.

Ordinamus, quod nullus Clericus, vel laicus deinceps audeat, vel presumat intrare, seu occupare possessionem alicuius Ecclesie, vel hospitalis, vel loci religiosi, vel pij, vel esse, vel ire cum aliquo Clerico, vel religioso, vel ecclesiastica persona ad intrandum, seu occupandum possessionem bonorum alicuius de dictis Locis sine licentia domini potestatis, vel ejus Vicarij infrascriptis s. inscriptis reddacta per unum ex Notariis specialibus ipsius domini potestatis, vel unum ex eis Notariis, qui presint, vel preerint ad discum domini potestatis, quam licentiam dictus dominus Potestas vel eius Vicarius dare possit & debeat citatis & requisitis illis, quorum interest, vel interrit, vel interesse videretur. Eo videndo primo iure ipsius clerici, vel ecclesiastice persone, que voluerit intrare, seu apprehendere aliquam possessionem de predictis locis, & bonis & que voluerit laicum secum habere, & visa primo licentia eidem ecclesiastice persone, vel religiose concessa per dominum Episcopum bononiensem, vel eius Vicarium, vel alium Judicem, seu executorem, qui de predictis licentiis dandis iurisdictionem habeat de iure, & si quis contra fecerit condempnetur, si fuerit miles, in quingentis libris bononinorum, & si fuerit pedes in ducentis libris bonon., & de predictis possit, teneatur, & debeat domino potestati inquirere, vel inquiri facere incontinenti hoc audito, & si repererint aliquem contra predicta fecisse, vel venisse, condempnare ipsum pro qualibet vice in supradicta pena. Occupare autem intelligimus omnes, qui sine licentia domini Potestatis, vel eius Vicarii invenirentur in ipsa Ecclesia, vel loco religioso, vel possessione, que vel qui diceretur occupata, vel occuparet eo tempore, quo diceretur dictam occupationem factam fuisse, vel prope dictum locum, qui diceretur occupatus per tertiam partem milliaris de hiis. Excipimus eos Clericos, & Laycos, qui tempore occupationis, que diceretur facta, erant in ipsa Ecclesia, vel pertinentiis Ecclesie, seu in dictis possessionibus erant soliti per tempora predicta ibi esse, vel stare, vel in possessionibus esse, & si fuerit ecclesiastica persona, eximatur de protectione comunis Ita quod non redatur ei ius civiliter, vel criminaliter; & nihilominus potestas teneatur, & debeat occupata vel apprehensa in pristinum statum reponere, & reponi facere in qualibet casu, & predicta omnia precise debeant observari, & habeant locum predicta in occupationibus factis a tempore potestatis domini Alberti de Fontana olim potestatis bononiensis currentibus annis domini 1269. Indictione 12. & que deinceps fierent non observata presentis Statuti solempnitate salvis ordinamentis Sanctis, & Sanctissimis.

Ego Rolandus Bernardini Vicarii Notarius exemplavi, & subscripsi.

Anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo sexto Indictione nona die 10. Februarii Discretus vir dominus Girardus de . . . . Canonicus . . . . Vicarius generalis Venerabilis Patris domini Selaste Dei gratia Bononiensis electi dedit licentiam domino Thommaxino de S. Georgio procuratori Guidonis Frederici de regio Sindici Abbatis Monachorum, & Conventus Monasterii Sancti Salvatoris Fontane Thaciani Pistoriensis Diocesis, & ipsi Guidoni Syndicario nomine dicti Monasterii revertendi in tenutam, & corporalem possessionem hospitalis Sancti Michaelis de curtis de reno in silve foresti in loco, qui dicitur Bombiano eo modo & forma que . . . erat die nono Januarii proxime elapsi, & ab inde omni tempore. Et hec fecit presente Prementano . . . . Guglielmi Barufaldi de Barufaldis adversarii predictorum domini Thomaxini, & Guidonis.

Ego Johanninus Jacobini Papezone de Sancto Georgio imperiali auctoritate & nunc Notarius dicti potestatis de mandato predicti domini Vicarii scripsi & interlinavi . . . .

X V.

Electio Rectoris Hospitalis Pontis Sancti Petri juxta Umbronem, ex Archivio Episcopi Pistoriensis.

IN nomine Domini Amen. Anno Dominice Nativitatis MCCCVJ Indictione IIII. die XXX. Mensis Maij. Cum Hospitale Pontis Sancti Petrj iuxta Umbronem Pistoriensis Diocesis vacet ad presens per mortem Cecchi de menichettis olim Rectoris dicti Hospitalis, cuius Hospitalis collatio nullo medio spectat ad venerabilem Patrem Dominum Bartholomeum Dei gratia Pistoriensem electum tam de consuetudine, quam de jure, & nos Bartholomeus Canonicus Pratensis Vicarius dicti domini electi volentes dicto Hospitali, ne diu vacet, & ne lesionem patiatur dictum Hospitale propter defectum Rectoris, indulti, meritis probitatis discreti virj Calvi Tegrimi de Battoni, quibus fide dignorum testimonio commendatur, ut personam suam speciali prosequentes benivolentie sibi reddamus ad gratiam liberales, volentes sibi premissis predictorum consideratione gratiam facere specialem ad honorem, & reverentiam Dei, & Beate Marie Virginis & Beatorum Jacobi, & Zenonis patronorum dicti Domini Electi, eligimus & nominamus dictum Calvum in Rectorem dicti Hospitalis investientes ipsum per nostrum birretum presentialiter de ipso Hospitali, & de bonis dicti Hospitalis. Volumus insuper, & presentium tenore mandamus discreto viro Presbitero Amadorj Priori Ecclesie de Gello, quod ipsum Calvum in corporalem tenutam dicti Hospitalis, & jurium, & pertinentiarum ipsius per se, vel alium inducat & mittat auctoritate nostra. Qui Calvus nobis Vicario suprascripto recipienti pro nobis, & dicto Electo, & suis successoribus, & Ecclesie Pistoriensi ante nostram presentiam flexis genibus constitutus obedientiam juravit, obedientiam, & reverentiam exibere juravit ad Sancta Dei Evangelia corporaliter tacto libro, quod in perpetuum dicto domino Electo, & suis successoribus canonice intrantibus fidelitatem obedientiam & reverentiam exibebit, & quod dicto domino electo & sue ecclesie persolvet integre iura sua & . . . . . dicti domini electi, & suorum Vicariorum, & statuta sinodalia, & alia omnia, & singula faciet, & observabit, que facere, & observare tenentur, & consueti sunt, & facere & observare consueverunt antecessores, & alij Rectores dicti hospitalis. Actum Pistorii in Camera Canonice Pistoriensis Ecclesie, ubi dictus dominus Vicarius iacebat, presentibus ser Presbitero Bonino Cappellano Ecclesie Sancti Petri maioris, vanne ser Franceschi, & Simone Pilarj testibus ad hec vocatis, & rogatis.

Ego Armaleone quondam Infrangipanis auctoritate Imperiali judex Ordinarius, atque Notarius predictis omnibus interfui, & omnia fideliter scripsi, & publicavi.

CLAS-

CLASSIS VI.

Vetusta aliquot Kalendaria, aliaque ad Sanctos spectantia.

REVERENDISS. PRAESVLI. IOSEPHO ALEXANDRO. CHIAPPINIO: PATRICIO. PLACENTINO SPLENDIDISSIMAE. CONGREGATIONIS. CANONICORVM. LATERANENSIVM. ABBATI GENERALI. PRAECLARISSIMO. MIRAE. INTEGRITATIS. PRVDENTIAE. DOCTRINAE. INQVE. LITERATOS. QVOSQVE. HVMANITATIS. VIRO. FRANCISCVS. ANTONIVS. ZACHARIAS. SOC. IESV. PRESBITER. HAGIOLOGICA. HAEC. MONVMENTA. IN. FLORENTINIS. BONONIENSIBVS. ARCHIVIS. A. SE. REPERTA. D.D.D.

ADMONITIO.

Pauca de his, quae in hac classe edituri sumus, praefari oportet. Primum hinc, locum damus duobus Kalendariis, quae clariss. atque humanissimus P. Abbas Johannes Chrysostomus Trombellius nobiscum communicavit. Quae ad haec, eorumque aetatem spectant, docuit me abunde idem P. Trombellius duabus epistolis, Italica altera IV. Kal. Junias hujus anni 1750. ad me perscripta, latina altera Italicae ejusmodi est.

Già a quest'ora ho fatto copiare il primo Calendario, e sia quello, ma giudico del mille, e cento in circa, e ciò argomentando, oltre il carattere di quel tempo, il vedervi segnato Gregorio Papa [che io credo Gregorio VII.] sul fine di Maggio, e niuna altra posteriore, fuorchè S. Antonio Abate, e S. Caterina, il cui culto fu introdotto in Italia per le crociate fin di centinaia posteriore, siccome lo sono gli altri seguenti con S. ...: ed egli è certo, che quel Barbiere, la cui morte è notata in Luglio, è anteriore al 1100. Era tal Calendario a uso graduale della Diocesi di Mantova, e di un Monastero Benedettino dedicato a SS. sette Fratelli. Era di Mantova, perchè vi è notato Longino, e S. Andrea coll'ottava, i quali due SS. erano, e sono tuttora due Protettori di Mantova. Era dedicato il Monastero ai SS. sette Fratelli, perchè vi è l'ottava. Benedettino poi perchè espressamente vi si segnano le ottave di S. Benedetto. Non vi veggo notato S. Anselmo, nè la morte di Matilde, il che mi fa credere, che sia stato scritto appena dopo la morte di Gregorio VII., e avanti che morisse Matilde, e fosse riconosciuto per Santo S. Anselmo di Mantova. Vi vedrà poi notati varj Pontefici, e fra gli altri Onorio (vuole e dire Onorio I.) Ma perchè mai? E' egli Santo? Hà egli concesso alcun Beneficio, o Privilegio a tal Monastero? P. Zaccaria Reverendissimo, egli è questo un nodo, che lascio sciorre a voi suo pari. Ma l'avvertite, ciò è più d'un poco difficile. Il Calendario è appresso di me, conseguentemente presso a persona, che lo può mostrare, a chi ne avesse qualche dubbio; e l'hò fatto copiare diligentissimamente, e poi l'ho riscontrato minutamente io stesso, onde si può fidare. E ciò in quanto al primo e più antico Calendario, che avrà dal P. Abate Bonacorsi. L'altro poi essendo più recente fra il mille 200. e 300. lo farà copiare il P. Mamego, a cui me lo sono ritesa, e da esso lo avrà. Se il Signore mi darà un pò di tempo, e che a lei non dispiaccia, le dirigerò una Lettera latina, in cui darò conto de' Calendarj, le esibirò altre cose liturgiche &c.

Nunc habeto latinam ejusdem Trombellij eruditissimi epistolam.

Pro-

Promisse fateor, Zacharia Doctissime, ubique enim duo illa Ecclesiastica Kalendaria, quae a me postulasti. Vetustius sub finem undecimi saeculi conditum est a Monacho Benedictino, qui in Sacra aede Sanctae [illegible] Florentiae haud multum procul a [illegible] (a) domo, Ecclesiasticis officiis ministrabat. Subiiciuntur enim Basilicae S. Andreae, in qua per id temporis Abbas, & Monachi S. Benedicti [illegible] Sacra aede Sanctorum [illegible] Florentiae (b), quam Sancti Andreae Basilicae, [illegible] Canonicorum [illegible] (c). Alterum XIII. Saeculi [illegible] Missae praeponitur, quod et Cathedralem [illegible] (d) [illegible] Cathedralis Canonici. Ea porro, quae in duobus his Kalendariis minuto charactere exscripta vides, recentiori manu addita sunt. Ut ea [illegible] cum autographis diligentissime contuli, [illegible] Vale mi Zacharia, [illegible] praestantissime [illegible] & litterarum decus doctissime vir.

XIV. Saeculi est Kalendarium, quod tertio loco divulgamus. Breviario [illegible] Vallumbrosani Monasterii praefigitur pro [illegible] mense [illegible], cum [illegible] superfuit mensis a Kalendis Maii. Hoc quarto loco exhibemus, descripsi autem [illegible] saeculo circiter XIII. [illegible] Breviario [illegible] P. D. [illegible] Monachus Vallumbrosanus, qui [illegible] Kalendarium ex ipso Codice a se descriptum [illegible], atque [illegible] ipsum e Vallumbrosano Monasterio huc ad id transducam, ut apographum cum autographo conferrem. Hic [illegible] fragmentum Kalendarii quod [illegible] meo [illegible] P. Lagomarsinus Societatis nostrae [illegible] hoc Kalendarium, [illegible] S. [illegible] XIV. Kal. Decembris [illegible] autem characterum formam animadverti [illegible] & hoc saeculo [illegible].

Vetustissimum est *Martyrologium Bedae*, ut in Codice [illegible] quod [illegible] loco [illegible]. *Neque Martyrologium*, neque *Bedae* [illegible] ego [illegible], sed Kalendarium quod [illegible] Sanctorum nomina continet, [illegible] ex Bedae Martyrologio [illegible], atque [illegible], atque [illegible]. Post Kalendarium [illegible] Ms. [illegible] habere videres. Exstat Codex, unde illud in lucem emittimus, in Laurentiana [illegible] Bibliotheca Pluteo XVI. [illegible] Missale autem hoc est, de quo [illegible]. [illegible] saeculo [illegible] descriptum, [illegible] & *Martyrologium Bedae*, quod in ejus fronte legitur. Animadverti autem [illegible] Kalendario [illegible] Quare [illegible] & in quibus [illegible] Codicibus Mss. [illegible] charactere [illegible] charactere [illegible] [illegible] antiquitatem [illegible] aut [illegible].

Kalendaria [illegible] charta duo in [illegible] Archivo descripta. Primum ediderunt Bollandiani, sed [illegible] hoc nostrum [illegible], [illegible] haud [illegible].

I.

(a) [illegible] Praediolum appellant.
(b) [illegible] est C.[illegible] Canonicorum S. Petri [illegible] Canonicus de [illegible].
(c) [illegible] Canonicorum [illegible] in ea Basilica [illegible] est.
(d) [illegible] Capella Sancti Gregorii Papae, [illegible] in Ecclesia Sanctae Mariae [illegible].

I.

Kalendarium Mantuanum

Jan. habet Dies xxxi. L. xxx.
A. KL. Jan. Circumcisio Domini Bonifatij pp.
b IIII. Non. Oct. Steph. Telesphori pp.
c III. Oct. Johan. Anteros pp. & martir.
d II. Oct. Innoc.
e Non. vig.
f. VIII. Id. Epiphania Domini.
g VII.
A VI.
b V.
c IIII. Pauli primi herem. Agathonis pp.
d III. Ygini pp. & Mart.
e II.
f Idus. Oct. Epyphan.
g XVIIII. K. Feb. Felicis Presbiteri.
A XVIII. Mauri Abb.
b XVII. Marcelli pp. & Mart.
c XVI. Savini Episcopi & Antonij.
d XV. Priscæ V.
e XIIII. Bassiani Episcopi.
f XIII. Fabiani pp. & M. Sebast. M.
g XII. Agnetis V.
A XI. Vincentij & Anastasij M.
b X.
c VIIII. Timothei Apostoli.
d VIII. Conversio S. Pauli.
e VII. Paulæ Abbatissæ.
f VI. Vitaliani pp.
g V. Agnetis secundo.
A IIII.
b III.
c II. Geminiani Episcopi.

Feb. habet Dies xxviii. Lun. xxx.
d KL. Feb. Severi Episcopi Brigidæ V.
e IIII. Non. Ypapanti domini.
f. III. Blasij Episcopi & m.
g II.
A Non. Agathæ V.
b VIII. Id.
c VII. Pelagij pp.
d VI.
e V.
f IIII. Scolasticæ V.
g III.
A II. Gregorij pp.
b Idus.
c XVI. K. Mar. Valeriani Episcopi & M.
d XV. Faustini & Iovite M.
e XIIII. Die Jovis Fra . . . obiit anno Domini m. cc....
f XIII.
g XII.
A XI.
b X.
c VIIII. Siricij pp.
d VIII. Cathedra Sci P.
e VII. Mathie Apostoli Sabiniani pp.
f VI.
g V.
A IIII.
b III.
c II.

Martius habet Dies xxxi. L. xxx.
d K. Mar. Simplicij pp.
e VI. Non.
f V.
g IIII.
A III.
b II.
c Non. Perpetuæ & Felicitatis Thomæ de Aquino.
d VIII. Id.
e VII.
f VI.
g V.
A IIII. Gregorij pp. & inventio Sanguinis Domini.
b III.
c II. Zachariæ P. P.
d Idus.

Aprilis habet Dies xxx. L. xxviiii.
g K. April.
A IIII. Non. Sixti pp. & M.
b III.
c II.
d Non. Ambrosij Archiepiscopi.
e VIII. Id.
f VII. Celestini pp.
g VI.
A V.
b IIII. Doni pp.
c III. Leonis pp.
d II. Julij pp. Benonis Episcopi.
e Idus.
f XVIII. K. Mad. Tiburtij & Valeriani M.
g XVII.

e XVII. K. Ap.
f XVI.
g XV. Anselmi Episcopi.
A XIIII. ✠ Ioxep.
b XIII.
c XII. Transitus Sancti Benedicti.
d XI.
e X.
f VIIII.
g VIII. Annunciatio S. Mariæ.
A VII.
b VI. Resurrectio Domini.
c V.
d IIII.
e III.
f II.

A XVI. Aniceti pp. & M.
b XV.
c XIIII.
d XIII. Leonis pp.
e XII.
f XI.
g X. Sotheris pp. & M. Gaij pp. & M.
A VIIII.
b VIII. Georgij M. & Adelberti Benedicti pp.
c VII. Marci Evangel. & Litaniæ Maiores.
d VI.
e V. Anastasij pp.
f IIII. Vitalis M.
g III. ✠ Petri Mart. Ordinis Predicatorum.
A II.

Madius habet Dies xxxi. L. xxx.

b K. Ma: Philippi & Jacobi Apostoli.
c VI. Non.
d V. Inventio S. ✠ Alex. pp. & Eventij.
e IIII. Floriani Mart.
f III.
g II. Johannis in Dolio missi.
A Nonis.
b VIII. Id. Victoris Med. Mart.
c VII. Translationis Andreæ Apostoli.
d VI. Gordiani.
e V. Maioli Abbatis.
f IIII. Norei, achillei, & Pancratij M.
g III. Mariæ ad Mart.
A II. Victoris Rom: Theodori pp.
b Idus.
c XVII. K. Jun.
d XVI. Siri Episcopi.
e XV.
f XIIII. Potentianæ Mart.
g XIII.
A XII. Teopompi & Sinesij.
b XI. Juliæ V. & M.
c X. Desiderij Episcopi & M.
d VIIII.
e VIII. Urbani pp. & M. Gregorij pp.
f VII. Eleuterij pp. & M.
g VI. Johannis pp. & M.
A V.
b IIII. Salmati, Mariani, & Max: M.
c III. Felicis Papæ & M.
d II. Cantiani, Cantianillæ Petronille V.

Junius habet Dies xxx. L. xxviiii.

e K. Junij. Nicomedis M.
f IIII. Non. Marcellini, Petri, Erasmi m.
g III. (Eugenij pp.
A II.
b Nonis. Bonifacij Episcopi, & Mart.
c VIII. Id.
d VII. Cælestini Mart.
e VI.
f V. Primi & Feliciani.
g IIII. Pantaleonis Mart.
A III. Barnabe Apostoli.
b II. Basilidis, Cirini Naboris & Nazarij.
c Idus * Antoni de Padua Ord. Fratrum minorum.
d XVIII. K. Julij.
e XVII. Viti, & Modesti, & Crescentiæ.
f XVI. Adeodati pp.
g XV.
A XIIII. Marcelliani, & Marci Imerij Ep.
b XIII. Gervasij & Prothasij.
c XII. Silverii pp. & M.
d XI.
e X. Paulini Episcopi.
f VIIII. Vig.
g VIII. Nativitas S. Johannis Baptistæ.
A VII.
b VI. Iohannis & Pauli Vigil.
c V.
d IIII. Leonis pp. Vig.
e III. Petri & Pauli Apostoli.
f II. Pauli Apostoli.

Julius habet Dies xxxi. L. xxx.

g Kal. Julij. Oct. Johannis Bap.
A VI. Non. Processi, & Martiniani.
b V.
c IIII. Transl. S. Martini. Udalrice.
d III.
e II. Oct. Apostolorum.

Augustus habet Dies xxxi. L. xxviiii

c Kal. Augusti Petri ad V. Joh. pp. Mach. (Eusebij Episcopi.
d IIII Non. Steph. pp. & Mart.
e III. Invent. S. Stephani.
f II.
g Nonis * Dominici.

f A

f Nonis Apollonij.
g VIII. Id. Chiliani M. Adriani pp.
A VII. Vig.
b VI. VII Fratruum.
c V. Transl. Sancti Ben. Pij pp.
d IIII. Naboris & Felicis. Ermagoræ.
e III. Anacleti pp. & M. Margar. V.
f II.
g Idus Quirici & Jul.
A XVII. Kal. Augusti.
b XVI. Oct. VII. Fratr
c XV. Oct. S. B. Filastrij E. *
d XIIII Simachi pp.
e XIII.
f XII. Praxedis V.
g XI. Hieron. Episcopi. Mariæ Magd.
A X. Apollenaris Episcopi & Mart.
b VIIII. Cristinæ V. Vig.
c VIII. Jacobi Apostoli Euticiani pp. [Xposori.
d VII.
e VI.
f V. Victoris pp. & M. Nab. &c. Innoc. pp.
g IIII. Felicis pp. Simplicij. Faust. & B.
A III. Abdon. & Senen Mart.
b II. Benedicti pp. Germani Episcopi.
* Obijt Baiolotus Pater Domini wambariniani m. Lxxxxviii.

A VIII. Id. Sixti pp. Felic. Ag. Hormisde pp.
b VII. Donati Episcopi.
c VI. Ciriaci, Maximi & Arch.
d V. Secundiani. Veriani. Marc. Rom.
e IIII. Laurentij Mart.
f III. Tiburtij Mart.
g II. Eupli Mart.
A Idus Ypoliti &c.
b XVIIII. Kal. Sept. Eusebij Presb. Vig.
c XVIII. Assumptio S. Mariæ.
d XVII.
e XVI. Oct. S. Laurent.
f XV. Agapiti Mart.
g XIIII. Ruffini Conf. & Magni Mart.
A XIII.
b XII.
c XI. Oct. S. Mariæ Timot. & S.
d X Vig.
e VIIII. Lucii pp. & M. Bartolomei Ap.
f VIII.
g VII. Alexandri M. Zepherini pp. & M.
A VI.
b V. Augustini Episcopi. Hermetis M.
c IIII. Decoll. S. Johannis. Sabinæ V.
d III. Felicis & Adauct.
e II.

Septemb habet Dies xxx. L. xxx.

f Kal. Sept. Constantini Felician.
g IIII. Non.
A III.
b II. Bonifacij pp.
c Nonis. Erculani M.
d VIII. Idus.
e VII.
f VI. Nativitas S. Mariæ Adrianus m.
g V. Sergij pp. Gorgonij Mart.
A IIII. Hilarij pp.
b III. Proti & Jacinti.
c II.
d Idus.
e XVIII. Kal. Oct. Cornelij, Cypr., Exalt. S. ✠.
f XVII Nicomedis Mart.
g XVI. Eufemiæ. Luciæ. & Gemin.
A XV.
b XIIII.
c XIII.
d XII. Vig.
e XI. Mathei Apostoli - Cononis pp.
f X. Mauritij cum SS. Hemerani D.
g VIIII. Lini pp. & M.
A VIII. Concep. S. Johannis.
b VII.

October habet Dies xxxi. L. xxx.

A. Kal. Oct. Remigij. Germani Episcopor.
b VI. Non. Eusebij Episcopi.
c V.
d IIII.* Petronij Episcopi. & S. Francisci.
e III.
f II.
g Nonis. Marci pp. Marcelli & al.
A VIII. Id.
b VII. Domnini Dionisij R. & Eleuterij.
c VI.
d V. Probi Conf.
e IIII. Felicis pp. Honorij pp.
f III. Giraldi Conf.
g II. Calixti pp. & Mart.
A Idus.
b XVII. Kal. Nov. Galli Abbatis.
c XVI.
d XV. Luce Evang.
e XIIII.
f XIII.
g XII.
A XI.
b X.
c VIIII.
d VIII.
e VII. Bonifacij pp.

c VI. Cypriani & Iustinæ.
d V. Cosme & Damiani.
e IIII. Dedic. S. Benedicti in Leon.
f III. Michaelis Arch.
g II. Hieronymi Presbiteri.

d Kal. Nov. Festivitas omnium Sanctorum Cesarij martyris.
e IIII. Non. * Commemoratio Mortuorum.
f III.
g II. Vitalis, & Agricolae.
A Nonis.
b VIII. Idus.

c VII. Deus dedit pp. D.
d VI. IIII. Coronatorum.
e V. Theodori mart.
f IIII Leonis pp.
g III. Martini Episc. Antonini mart.
A II. Martini pp. mart.
b Idus. Bricij Episc. Antonini mar.
c XVIII Kal. Dec. Initium xl.
d XVII
e XVI
f XV.
g XIIII. Oct. S. Mart.
A XIII. Caloceri cum officio.
b XII. Pontiani pp. & mar.
c XI. Gelasij pp.
d X. Ceciliæ v.
e VIIII. Clementis pp. & mar. Columb. Abb.
f VIII. Grisogoni mar. Prosp. Episc.
g VII. * Caterinæ virg. & mart.
A VI.
b V.
c IIII. Greg. pp.
d III. Saturnini m. Crysanti & Dariæ.
e II. Andree Apost.
Novembr. hi. Dies xxx. L. xxx.
Adventus Domini nec ante quinta Kal. Decemb. nec post iii. Non. ipsius mensis. Sed in his vii. diebus ubicumque dies Dominicus evenerit celebrari oportet.

f VI. Evaristi pp. & martir. Vig.
g V. Ss. Simonis & Iude Apost.
A IIII.
b III. Germani Episc. Cap.
c II. Quintini mart. Vig.

f Kal. Decemb. Urficini.
g IIII. Non. Longini mart.
A III.
b II
c Non
d VIII. Id. Nicolai Episc.
e VII. Ordinatio S. Ambrosij. Oct. S. Andreæ
f VI. Zeno. * Conceptio B. Mariæ.
g V. Siri Episc.
A IIII. Melciadis pp. & mart.
b III. Damasi pp.
c II.
d Idus. Lucie v.
e XVIIII. Kal. Jan.
f XVIII.
g XVII. * Floriani mart.
A XVI. Ignatii Episc.
b XV.
c XIIII. Gregorij pp.
d XIII. Vig.
e XII. Thome Apost.
f XI. Felicis pp.
g X.
A VIIII. Vig.
b VIII. Nativitas Domini.
c VII. Stephani Protomar. Zosimi pp.
d VI. Johannis Evang. Dionisij pp.
e V. Innocent.
f IIII. David Regis.
g III.
A II. Silvestri pp.
Dec. hab. Dies xxxi. L. xxviiii.

Kalendarium Brixianum.

Kal.			Jani prima dies & septima a fine timetur. Prima dies nona fit iam scorpius hora. Vulnera seva nimis fert hora septima quinis. Ianuarius habet dies xxxi. Luna xxjx.		
iij.	a	Ianuarii.	*Circumcisio Domini Nostri Jesu Christi.*	D.	IXL.
	b	iiij. Non.	Octava Sancti Stephani.		IXL.
xj.	c	iij. Non.	Octava Sancti Johannis.		IXL.

	d	ij. Non.	Octava Innocentorum. [*sic*]		IXL.
xviiij.	c	Nonas Ian.	Rusticiani Epi. Brix. Vig.		IXL.
viij.	f	viij. Id.	Epiphania.		IXL.
	g	vij. Id.	Luciani presbiteri .		
xvj.	a	vj. Id.	Anastasie virg.		
v.	b	v. Id.	Martialis mar.		
	c	iiij. Id.	Pauli primi heremite.		
xiij.	d	iij. Id.	Gregorii Nazanceni, Ygidii. pp. mar.		
ij.	e	ij. Id.	Mulceni, & Zotici mar.		
	f	Idus Ian.	Oct. Epiphan. Hilarij Epi.		IXL.
x.	g	xjx. Chal.	Felicis presb.		
	a	xviij. Chal.	Isidori Epi.		
xviij.	b	xvij. Chal.	Marcelli pp. & mar.		IXL.
vij.	c	xvj. Chal.	Antonij Monachi.		
	d	xv. Chal.	Prisce virg.		IXL.
xv.	e	xiiij. Chal.	Marij & Marthe		IXL.
iiij.	f	xiij. Chal.	Fabiani & Sebastiani mar.		IXL.
	g	xij. Chal.	Agnetis virg. & mar.		IXL.
xij.	a	xj. Chal.	Vincentij mar.		IXL.
j.	b	x. Chal.	Emerentiane virg. & mar.		
	c	jx. Chal.	Thimothei Apost. & mar.		IXL.
viiij.	d	viij. Chal.	*Conversio S. Pauli Apostoli.*	D.	IXL.
v.	e	vij. Chal.	Policarpi Epi. Paule virg.		
xvij.	f	vj. Chal.	Cecilìani & Satur.		
vj.	g	v. Chal.	Agnetis Secundo .		
	a	iiij. Chal.	Maureli, Saturnini, & Sisinij mar.		
xiiij.	b	iij. Chal.	Ypoliti cum alijs xxiiij. mart.		
iij.	c	ij. Chal.	Iulii presb. Iuliani Diaconi.		

Kal.

Ast Februari quarta precedit tertia finem.
Quartus in octonis februs manet ut lepus horis.
In decimis ternus est horis fine timendus,
Februarius habet dies xxviij. Luna ·xxjx.

	d	Februarij .	Brigide virg. Severi Archiepiscopi.		IXL.
xj.	e	iiij. Non.	*Purificatio Sancte Marie.*		IXL.
xjx.	f	iij. Non.	Blasij Episcopi, & mart.		IXL.
viij.	g	ij. Non.	Geminiani & Aquilini mart.		
	a	Nonas Febr.	Agathe virg & mar.		
xvj.	b	viij. Id.	Sotheris V.		
v.	c	vij. Id.	Pauli Episcopi Brix.		
	d	vj. Id.	* Tibertij pp. | *fortasse* Liberi sed caractere posteriori.		
xiij.	e	v. Id.	Pauli & Cipriani conf.		IXL.
ij.	f	iiij. Id.	Sotheris virg. Zotici Nerei. Iacinti. Scolastice virg.		
	g	iij. Id.	Barthemij mar.		
x.	a	ij. Id.	Simplicij mar.		
	b	Idus Febr.	Stephani Episcopi.		
xviij.	c	xvj. Chal.	Valentini. Valentiniani. Vitalis. Felicule. & Zenonis.		IXL.
vij.	d	xv. Chal.	*Faustini & Iovite mart.*		IXL.
	e	xiiij. Chal.	Faustini Epis./Brix. Iuliane virg.		IXL.
xv.	f	xiij. Chal.	Policronij Epis.		
iiij.	g	xij. Chal.	Epymenij Epis. & mar.		
	a	xi. Chal.	Publij. Marcelli. & Iuliani.		
xij.	b	x. Chal.	Gagij Epis.		
j.	c	jx. Chal.	Iusti & Amatoris.		
	d	viij. Chal.	Cathedra S. Petri Apost.		IXL.
jx.	e	vij. Chal.	Policarpi Epis.	Vig.	
	f	vj. Chal.	*Mathye Apost.*		IXL.

xvij.	g	v. Chal.	Iusti & Donati	
vj.	a	iiij. Chal.	Alexandri	D.
	b	iij. Chal.	Abundantij.	
xiiij.	c	ij. Chal.	Celeris.	
Kal.			Martis prima necat cuius in cuspide quarta est. Dando diem primam dabit horam Martius ipsam. Quarta nec est mundi cuius notet hora secunda.	
iij.	d	Martij.	Martius habet dies xxxj. Luna XXX.	
	e	vj. Non.	Albini Episc.	
xj.	f	v. Non.	Simplicij pp.	
	g	iiij. Non.	Pauli Epis. Brix.	
xjx.	a	iij. Non.	Sanctorum mar.	
viij.	b	ij. Non.	Lucij pp. & mar.	
	c	Nonas Mar.	Victoris & Victorini mar.	
xvj.	d	viij. Id.	Perpetue & Felicitatis. Gaudiosi Epis. Brix.	IXL.
v.	e	vij. Id.	Cirili Epis.	
	f	vj. Id.	Quadraginta Martires.	
xiij.	g	v. Id.	Gorgonij & Candidi.	
ij.	a	iiij. Id.	Eradij & Zosimi.	
	b	iij. Id.	Gregorij pp. & Doctoris S. Ecclesie.	IXL.
x.	c	ij. Id.	Marcedonij pres. & Patricie uxoris eius.	
	d	Idus Mar.	Leonis pp. & mar.	
xviij.	e	xvij. Chal.	Longini mar. Pauli & Silvij.	
vij.	f	xvj. Chal.	Ciriaci Diac. cum Azo. mar.	
	g	xv. Chal.	Patricij conf. Quiriaci Epis.	
xv.	a	xiiij. Chal.	Collegij Diacon. Anselmi Epis.	
iiij.	b	xiij. Chal.	Theodori pres.	
	c	xij. Chal.	Guthpretti Epis.	
xij.	d	xj. Chal.	Benedicti Abbatis.	IXL.
j.	e	x. Chal.	Pauli conf. Saturnini.	
	f	jx. Chal.	Felicis.	
jx.	g	viij. Chal.	Seleucij.	
	a	vij. Chal.	*Annuntiatio S. Marie.*	IXL.
xvij.	b	vj. Chal.	Pontiani presb. & Maxime uxoris eius.	
vj.	c	v. Chal.	Marciani Episc. & mar.	
	d	iiij. Chal.	Rogati.	D.
xiiij.	e	iij. Chal.	Theodoricis mar.	
iij.	f	ij. Chal.	Secundi mar.	
			Anesi.	
Kal.			Aprilis decima & undecima a fine minatur. Hora in primis decimus suffocat Aprilis. Undecimus nonas ferit inde diesque per horas. Aprilis habet dies xxx. Luna xxjx.	
	g	Aprilis.	Agapitus.	
xj.	a	iiij. Non.	Nicete & Abundi Episcoporum.	
	b	iij. Non.	Sixti pp. & mar.	
xjx.	c	ij. Non.	Depositio S. Ambrosij Archiepiscopi.	
viij.	d	Nonas Apr.	Yrenei.	
xvj.	e	viij. Id.	Celestini pp. & mar.	
v.	f	vij. Id.	Pelusij pp. mar.	
	g	vj. Id.	Ianuarij. Macharij. & Successi.	
xiij.	a	v. Id.	Translatio S. Filastri Episc. Brix.	
ij.	b	iiij. Id.	Ezechielis Prophete.	D.
	c	iij. Id.	Leonis pp.	
x.	d	ij. Id.	Depositio S. Zenonis Episc.	

e Idus

	e	Idus Aprilis.	Euphemie virg. & mar.	
xviij.	f	xviij. Chal.	Tiburtii. Valeriani. & Maximi mar.	
vi.	g	xvij. Chal.	Olimpiadis & Maximi.	
	a	xvj. Chal.	Kariffimi mar.	
xv.	b	xv. Chal.	Innocentii Epif. Aniceti pp. & mar.	
iiij.	c	xiiij. Chal.	Caloceri mar. Elene Matris Constantini.	
	d	xiij. Chal.	Vincentii Epif.	
xij.	e	xij. Chal.	Anacleti pp.	D.
j.	f	xj. Chal.	Maximi. Cipriani mar.	
	g	x. Chal.	Gaij & Sotheris pp. & mar.	
viiij.	a	viiij. Chal.	Georgij mar. Theophili Episc. Brix.	IXL.
	b	viij. Chal.	Honorij Episc. Brix.	IXL.
xvij.	c	vij. Chal.	Marci Evang. Letanie Maiores.	IXL.
vj.	d.	vj. Chal.	Cleti pp. & mar. Marcellini pp.	
	e	v. Chal.	Castoris mar.	
xiiij.	f	iiij. Chal.	Vitalis mar.	IXL.
iij.	g	iij. Chal.	Pauli Ep. Brix. Torpetis mar * Petri Martiris.	IXL.
	a	ij. Chal.	Laurentii Presb.	

Kal.

Tertius in Maio lupus est, & septimus Anguis.
Interimit tertia Madij lux, horaque sexta,
Atque mali moris undenis septimis horis.
Madius habet dies xxxj. Luna xxx.

xj.	b	Madij.	Sanctorum Apostolorum *Philippi, & Iacobi*.	IXL.
	c	vj. Non.	Athanasij Episc.	
xix.	d	v. Non.	Alexandri Eventij, & Theodori. Inventio S. Crucis. D.	IXL.
viij.	e	iiij. Non.	Floriani mar. & aliorum XL. Martirum.	IXL.
	f	iij. Non.	Iuviniani Lectoris.	
xvj.	g	ij. Non.	Iohannis Apost. in Dolio Missi.	IXL.
v.	a	Nonas Mai.	Flavij Episcopi.	
	b	viij. Id.	Victoris mart.	
xiij.	c	vij. Id.	Translatio Sanctorum Faustini, & Iovite.	
ij.	d	vj. Id.	Gordiani & Epimachi mart.	
	e	v. Id.	Maioli conf.	
x.	f	iiij. Id.	Narei. Archilei, & Pancratij mart.	IXL.
	g	iij. Id.	Marie ad Martires.	
xviij	a	ij. Id.	Victoris. Felicis, & Fortunati martires.	
vij.	b	Idus Mai.	Stephanie virg.	
	c	xvij. Chal.	Pauli Episc.	
	d	xvj. Chal.	Sijri Episc.	
iiij.	e	xv. Chal.	Iohannis pp. & mart.	IXL.
	f	xiiij. Chal.	Potentiane virg. & mart.	
xij.	g	xiij. Chal.	Anastasij Episc. Brix.	
j.	a	xij. Chal.	Translatio Sancti Zenonis Episc.	
	b	xj. Chal.	Iulie virg. & mart.	IXL.
ix.	c	x. Chal.	Desiderij Episc. & mart.	IXL.
	d	ix. Chal.	Affre mart.	IXL.
xvij.	e	viij. Chal.	Urbani pp. & mart.	IXL.
vj.	f	vij. Chal.	Eleuteri pp. & mart. Augustini Episcopi.	
	g	vj. Chal.	Iohannis pp. & mart.	
xiiij.	a	v. Chal.	Cancij. Canciani, & Cancianille martires.	
iij.	b	iiij. Chal.	Sisinij Martiris, & Alexandri mart.	
	c	iij. Chal.	Felicis pp. & mart.	
xj.	d	ij. Chal.	Petronille virg.	

Kal. Junius in decimo quindenum a fine salutat.
Quinta nocet deni Junij satis hora diei.
Horis quartanis quindenus mordet ut anguis:
Junius habet dies xxx. Luna xxjx.

	e	Junij.	Nichomedis mart.	
xix.	f	iiij. Non.	Marcelini & Petri mart.	IXL.
viij.	g	iij. Non.	Gratini Episcopi. Laurentij & xl. mart.	
xvj.	a	ij. Non.	Quirini Episcopi & mart.	
v.	b	Non. Junij.	Bonifacij Archiepiscopi.	
	c	viij. Id.	Amati. Donati, & Peregrini.	
xiij.	d	vij. Id.	Pauli & Fortunati.	
ij.	e	vj. Id.	Gethuli. Amancij, & Primitivi.	
	f	v. Id.	Primi. & Feliciani mar.	
x.	g	iiij. Id.	Panthaleonis mar. D	
	a	iij. Id.	Bernabe Apostoli.	IXL.
xviij.	b	ij. Id.	Basilidis. Cirini Naboris. & Nazarij mar.	
vij.	c	Idus Junii.	Luciani & Fortunati. Antonii Conf.	
	d	xviij. Chal.	Feliculae. Elysei Prophete.	
xv.	e	xvij. Chal.	Viti & Modesti mar. Crescentie.	IXL.
iiij.	f	xvj. Chal.	Fenoli Presbiteri. D	
	g	xv. Chal.	Albini mart.	
xij.	a	xiiij. Chal.	Marci & Marcellini mart. Ymeri. Episcopi.	
j.	b	xiij. Chal.	Yervasij & Protasij mart.	IXL.
	c	xij. Chal.	Crispini.	
ix.	d	xj. Chal.	Silverij pp., & mart.	
	e	x. Chal.	Eusebij Episcopi. Albini mar.	
xvij.	f	ix. Chal.	Heltrude Virg., & Regine. Vig. S. Jo:	IXL.
vj.	g	viij. Chal.	*Nativitas S. Johannis Baptiste.*	IXL.
	a	vij. Chal.	Prosperi Episcopi.	IXL.
xiiij.	b	vj. Chal.	Johannis & Pauli mar. Vigilij Episcopi & mar.	
iij.	c	v. Chal.	Crescentij & Crispiniam.	
	d	iiij. Chal.	Leonis pp. Vig. Apostolorum.	
xj.	e	iij. Chal.	Scor. Apost: *Petri & Pauli.*	IXL.
	f	ij. Chal.	*Commemoratio S. Pauli.*	IXL.

Kal. Ter decimus Julij decimo invit an Kalendas.
Dampnat tredecima Julij vocat hora secunda.
Hujus & in novis decimis quoque sanciat horis.
Julius habet Dies xxxi. Luna xxx.

xjx.	g	Julii.	Oct. Sancti Johannis Bapt.	IXL.
viij.	a	vj. Non.	Processi & Martiniani Mart.	
	b	v. Non.	Translatio S. Thome Apostoli.	
v.	c	iiij. Non.	Translatio S. Martini Episcopi.	
v.	d	iij. Non.	Agathonis.	
	e	ij. Non.	Oct. Apostolorum. Ysaie Prophete.	IXL.
xiij.	f	Nonas Julij.	*Apolonij Episcopi Brix.*	IXL.
ij.	g	viij. Id.	Procopij:	
	a	vij. Id.	Anatholie Virg.	
x.	b	vi. Id.	Sanctorum vij. fratrum Felicitatis Matris eorum	IXL.
	c	v. Id.	Translatio S. Benedicti Abbatis Pii pp. & Mar.	
xviij.	d	iiij. Id.	Naboris & Felicis Mart.	
vij.	e	iij. Id.	Margarite Virg. & Mar Optatiani Episc. Brix. D.	IXL.
	f	ij. Id.	Focati Episcopi.	
xv.	g	Idus Julij.	Quirici & Jolite Mar.	
iiij.	a	xvij. Chal.	Ylariani Mar.	
	b	xvi. Chal.	Duodecim Mart.	
xij.	c	xv. Chal.	*Filastrii Episc. Brix.* Arnulfi Episc.	IXL.

j. d

j. d	xiiij. Chal.	Arseni.		
e	xiij. Chal.	Victoris & Ciriaci.		
jx. f	xij. Chal.	Praxedis Mart.		
g	xj. Chal.	*Marie Magdalene.*	D.	IXL
xviij. a	x. Chal.	Apolenaris Episcopi & Mart:		IXL
vj. b	jx. Chal.	Victorini Episcopi Vig.		
c	viij. Chal.	*Jacobi Apostoli.* Xpofori Mar. Christine V.		IXL.
xiiij. d	vij. Chal.	Anne Matris S. Marie.		IXL.
iij. e	vj Chal.	Simeonis Monachi.		
f	V. Chal.	Nazari & Celsi Mart.		
xj g	iiij. Chal.	Felicis. Simplicij. Faustini. & Beatricis Mart.		IXL.
xjx. a	iij. Chal.	Abdon. & Senen. Mart.		IXL.
b	ij. Chal.	Geminiani Episcopi.		

Kal. Augusti nempe prima fugat de fine secunda.
Horas dat primas Augustus datque Kalendas.
Inde secunda dies septenas turbidat horas.
Augustus habet dies xxxj. Luna xxviiij.

viij. c	Augusti.	Petri ad Vincula. Machabeorum. Eusebij Epis. & Mart.		
xvj. d	iiij. Non.	Stephani pp. & Mart.	D	IXL.
v. e	iij. Non.	Inventio SS. Stephani. Nicodemi. & Gamalielis.		IXL.
f	ij. Non.	Justi & Crescentiani.		
xiij. g	Non. Aug.	Dominici Conf. Fratrum Predicatorum.		IXL.
ij a	viij. Id.	Sixti PP. & Mart. Felicissimi, & Agapiti Mart.		IXL.
b	vij. Id.	Donati PP. & Mart.		IXL.
x. c	vj. Id.	Ciriaci Mart. & septem Dormientium.		
d	v. Id.	Firmi & Rustici Mart. Vig.		IXL.
xviij. e	iiij. Id.	*Laurentij Mart.*		IXL.
vij. f	iij. Id.	Tiburcij Mart.		
g	ij. Id.	Erculani Episc. Brix. Clare Virg.		IXL.
a	Idus Aug.	Ypoliti & Cassiani Mar.		IXL.
iiij. b	xjx. Chal.	Eusebij Presbiteri. Vig.		
c	xviij. Chal.	*Assumptio S. Marie.*		IXL.
xij. d	xvij. Chal.	Marion. & Tyrsi cum Socijs suis.		
j. e	xvj. Chal.	Octava S. Laurentij.		IXL.
f	xv. Chal.	Agapiti mar.		
ix. g	xiv. Chal.	Magni mar. & aliorum c l 94		
a	xiij. Chal.	Bernardi Conf.		
xvij. b	xij. Chal.	Luxurij mart.		
vj. c	xj. Chal.	Octava S. Marie. Tymothei & Sinphoriani mart.		IXL.
d	x. Chal.	Flaviani Episcopi.		
xiiij. e	jx. Chal.	Genesii mart. Vig.		
iij. f	viij. Chal.	*Bartholomei Apostoli.*		
g	vij. Chal.	Alexandri mart. Ludovici Conf. Regis Francie.		IXL.
xj. a	vj. Chal.	Grathe Virg.		
xjx. b	v. Chal.	Augustini Episc. & Doctoris. Hermetis mart.		IXL.
c	iiij. Chal.	Decollatio S. Johannis Bapt. Sabine Virg.		IXL.
viij. d	iij. Chal.	Felicis & Andacti mar.	D.	
e	ij. Chal.	Paulini Episcopi.		

Kal. Tertia Septembris Vulpes ferit a pede dena.
Horis Septembris perimit lux tertia ternis.
Eiusdemque mensis necat horis dona quaternis.
September habet dies xxx. Luna xxx.

xvj. f	Septembris.	Prisci mar. Egidij Abbatis.		
v. g	iiij. Non.	Justi Episcopi.		
a	iij. Non.	Manni & Leonis.		

xiij.	b	ij. Non.	Ruffini.	D.	
ij.	c	Non. Sept.	Taurini & Quinti.		
	d	viij. Id.	Eugenij Episcopi Zacharie Profete.		
x.	e	vij. Id.	Elodoaldi Conf.		
	f	vj. Id.	*Nativitas S. Marie.* Adriani mar.		IXL.
xviij.	g	v. Id.	Gorgonij mar.		
	a	iiij. Id.	Hylarij pp.		
	b	iij. Id.	Prothi & Jacincti mar. Eugenie Virg.		
xv.	c	ij. Id.	Serapionis mar.		
iiij.	d	Idus Sept.	Sanctorum 29. mar.		
	e	xviij. Chal.	Cornelij & Cipriani. Exultatio S. Crucis		IXL.
xij.	f	xvij. Chal.	Nicomedis mar		
j.	g	xvj Chal.	Euphemie Virg. & mar.		
	a	xv. Chal.	Restitute Virg		
jx.	b	xiiij. Chal.	Eustorgij & Satiri.		
	c	xiij. Chal.	Januarij Episcopi. Sosij. Festi, & Proculi mar.		
xvij.	d	xij. Chal.	Fauste Virg. Vig.		
vj.	e	xj. Chal.	*Mathei Apostoli & Evangeliste.*	D.	IXL.
	f	x. Chal.	Mauritij & Sociorum ejus		IXL.
xiiij.	g	viiij. Chal.	Tecle Virg. Catimeri Epi. Lini pp. & mar.		IXL.
iij.	a	viij. Chal.	Conceptio S. Johannis Bapt.		
	b	vij. Chal.	Barduniani.		
xj.	c	vj. Chal.	Cypriani & Justine mar Vigilij Episcopi.		IXL.
xjx.	d	v. Chal.	Cosme & Damiani mar.		IXL.
	e	iiij. Chal.	Silviani Episcopi Brix.		IXL.
viij.	f	iij. Chal.	*Festivitas S. Michaelis Archangeli.*		IXL.
	g	ij. Chal.	Jeronimi Presbiteri Cardinalis & Doctoris.		IXL.
	Kal.		Tertius Octubris Pullus decem in ordine necat. Sauciat Octubris in quinis tertius horis. Inque die dena hujus ferit, hora novena. Octuber habet dies xxxj. Luna xxjx.		
xvj.	a	Octubris.	Remigij Episcopi.		
v.	b	vj. Non.	Eusebij pp. & mar.		
xiij.	c	v. Non.	Duorum Presbiterorum.		
ij.	d	iiij. Non.	Francisci Conf.	D.	
	e	iij. Non.	Flaviani Episcopi.		IXL.
x.	f	ij. Non.	Casti & Emelij. Fidis. Virg		
	g	Nonas Oct.	Marci pp.		
xviij.	a	viij. Id.	Pellagie Virg. & mar.		IXL
vij.	b	vij. Id.	Domnini. Dionisij. Rustici. & Eleutherij mart.		IXL
	c	vj. Id.	Sanctorum 330. mar.		
xv.	d	v. Id.	Eustachij. Agapiti, Theopisti & Theopiste mart.		
iiij.	e.	iiij. Id.	Venantij Episcopi		
	f	iij. Id.	Athanasij Episcopi.		
xij.	g	ij. Id.	Calixti pp. & mar.		
j.	a	Idus Octub.	Lupuli.		
	b	xvij. Chal.	Galli Abbatis ✠ o Ep. Berardus m. cccviij. de madiis.		IXL
jx.	c	xvj. Chal.	Evaristi pp.		
	d	xv. Chal.	Luce Evang.		
xvij.	e	xiiij. Chal.	Colombani.		
vj.	f	xiij. Chal.	Caprasij mar.		
	g	xij. Chal.	Ursule Virg. & mar. cum 1000. Virg.		IXL.
xiiij.	a	xj. Chal.	Translatio SS. Cosme & Damiani mart.	D.	
iij.	b	x. Chal.	Dorothee mar.		
	c	jx. Chal.	Vitalis. Felicis. & Bonifacij.		
xj.	d	viij. Chal.	Gaudentij Episcopi Brix.		IXL.

xjx.

xjx. e	viij. Chal.	Luciani & Marciani.		
jx. f	vi. Chal.	Evaristi pp. & mart.	Vigil.	
viij. g	v. Chal.	*Apostolorum Symonis & Iude.*		IXL.
a	iiij. Chal.	Appiani Episcopi.		
xvj. b	iij. Chal.	Doneiani pp.		
v. c	ij. Chal.	Quintini mart. Sophie cum tribus filiis suis.		

Kal.

Quinta Novembris acus vox tertia mansit in urna.
Pungit in octavis horis lux quinta Novembris.
Cuius terna nigram facit horam consore quintam.
November habet Dies xxx. Luna xxx.

d	Novembris.	*Festivitas omnium Sanctorum.*		IXL.
xiij. e	iij. Non.	Officium omnium Defunctorum.		
ij. f	iij. Non.	Theophili Ep. *Iacet Corpus ad S. Iohannem de foris.*		IXL.
g	ij. Non.	Vitalis & Agricole mar. Proculi Episc.		
x. a	Nonas Nov.	Flecis Presb. Eusebij Monac.	D.	
b	viij. Id.	Melani Episc.		
xviij. c	vij. Id.	Rogati & Donati mart.		
vij. d	vj. Id.	Quatuor Coronatorum.		IXL.
e	v. Id.	Theodori mart.		
xv. f	iiij. Id.	Leonis Episc.		
iiij. g	iij. Id.	Martini Episc. Menne mart.		IXL.
a	ij. Id.	Martini Episc. & mart.		
xij. b	Idus Nov.	Antonini mart. Bricij conf.		IXL.
j. c	xviij. Chal.	Antigij Episc.		IXL.
d	xvij. Chal.	Felicis pp.		
jx. e	xvj. Chal.	Rufiniani.		
f	xv. Chal.	Aniani Conf.		
xvij. g	xiiij. Chal.	Romani Monac.		
vj. a	xiij. Chal.	Officium S. Caloceri.		IXL.
b	xij. Chal.	Octavij & Fecundi.		
xiiij. c	xj. Chal.	Gelasij pp.		
iij. d	x. Chal.	Cecilie virg. & mart.		IXL.
e	viiij. Chal.	Clementis pp. & mart. Columbani Abbatis.		IXL.
xj. f	viij. Chal.	Grisogoni mart.		
g	vij. Chal.	Katherine virg. & mart.		IXL.
a	vj. Chal.	Valentini Episc.		
viij. b	v. Chal.	Optati Episc.		
c	iiij. Chal.	Trophini Episc.	D.	
xvj. d	iij. Chal.	Grisanti & Darie. Saturnini & Mauri mart. vig.		IXL.
v. e	ij. Chal.	Andree Apost.		IXL.

Kal.

Dat duodena choors septem in decemque Decembris.
Vulnerat in primis horis septena Decembris.
In senis horis decimus fit causa doloris.
December habet dies xxxj. Luna xxjx.

f	Decembris.	Ursicini Episc. Brix.		IXL.
xiij.ij. g	iiij. Non.	Pontiani.		
a	iij. Non.	Crispini & Agricole.		
x. b	ij. Non.	Barbare virg.		
c	Non. Xbris.	Dalmatij virg.		
xviij. d	viij. Id.	Nicholai Episc.		IXL.
vij. e	vij. Id.	Ordinatio S. Ambrosij Archiepiscopi.	D	IXL.
f	vi. Id.	Zenonis Episc.		
xv g	v. Id.	Depositio S. Syri Episc.		
iiij. a	iiij. Id.	Melciadis pp. & mar.		
b	iij. Id.	Dalmasci pp.		

xij.	c	ij Id.	Ermogenis.	
j.	d	Idus Xbris.	Lucie vig. & mart.	
	e	xjx. Chal.	Victoris Episc.	IXL.
viiij.	f	xviij. Chal.	Maximi conf. Silvie virg.	IXL.
	g	xij. Chal.	Valentini.	
xvij.	a	xvj. Chal.	Ignatii Episc. & mar.	
vj.	b	xv. Chal.	Translatio S. Iulie virg. & mart.	
	c	xiiij. Chal.	Yzosimi.	
xiiij.	d	xiij. Chal.	Iulij & Yconij. Vigil.	
iij.	e	xij. Chal.	*Thome Apostoli.*	
	f	xj. Chal.	Sanctorum xxiiij. Mart.	D.
xj.	g	x. Chal.	Victorie virg.	
xjx.	a	jx. Chal.	Vigilia Nativitatis Domini.	
	b	viij. Chal.	*Nativitas Domini Nostri Jesu Christi.* Anastasie virg.	IXL.
viij.	c	vij. Chal.	*Stephanus Prothomartiris.*	IXL.
	d	vj. Chal.	*Iohannis Apostoli, & Evangeliste.*	IXL.
xvj.	e	v. Chal.	*Ss Innocentium.*	IXL.
v.	f	iiij. Chal.	Thome Archiepisc. & mart.	IXL.
	g	iij. Chal.	Perpetui Episc.	
xiij.	a	ij. Chal.	Silvestri pp.	IXL.

I I I.

Kalendarium Vallumbrosanum.

Januarius habet dies xxxj. Luna xxx. Nox horas xvi. Dies viii.

Kal. Jan. Circumcisio Domini, Basilij conf. Martine virg. mart.
iv. Non. Octava S. Stephani.
iij. Octava S. Johannis.
ij. Octava Innocentium.
Non.
viij. Id. Epiphania Domini.
vij.
vj.
v.
iv. Pauli primi Eremite.
iij. Yginij Pape martiris.
ij.
Idus. Octava Epiphanie.
xix. Kal.
xviij. Mauri Abbatis.
xvij. Marcelli Pape martiris.
xvj. Antonii Abbatis.
xv. Prisce virginis mart.
xiv. Marii, & Marthe Audifex, & Abacuc.
xiij. Fabiani, & Sebastiani.
xij. Agnetis virginis mart.
xi. Vincentii, & Anastasii.
x. Emerentiane virginis mart.
ix.
viii. Conversio S. Pauli.
vii.
vi.
v. Agnetis Secundo.
iv.
iii.
ii. Ciri, & Johannis.

Februarius habet dies xxviij. Luna xxij. Nox horas xiv. Dies x.

Kal. Ygnatii Episcopi, & martiris.
iiij. Non. Purificatio B. Marie Virg.
iij. Blasii Episcopi martiris.
ij. Giliberti Abbatis.
Non. Agate virginis, & martiris.
viij. Id.
vij.
vj.
v. Apollonie virg. & mart.
iv. Scolastice virginis.
iii.
ii.
Id
xvi. Kal. Valentini Presbiteri mart.
xv.
xiv.
xiii.
xii.
xj.
x.
jx.
viij. Cathedra S. Petri.
vij.
vj. Mathie Apostoli.
v.
iv.
iij.
ij. Translatio S. Augustini Episcopi, & Conf.

Martius

Martius habet dies xxxj. Luna xxx. Nox habet horas xij. dies xij.

Kal. Mart.	xvj.
vi. Non.	xv.
v.	xiv.
iiii.	xiii.
iii.	xii.
ii.	xj. Benedicti Abbatis.
Non. j. Sanctorum Virginum Perpetue & Felicitatis.	x.
	ix.
viij. Id.	viii. Annuntiatio Dominica.
vii. Sanctarum quadraginta Martirum.	vii.
v.	vi.
iv.	v.
iii. Gregorij Pape Conf.	iiii.
ii.	iii.
Id.	ii.
xvii. Chal.	

Aprilis habet dies xxx. Luna xxx. Nox habet horas x. dies xjv.

Kal. Apr.	xvj.
IIII. Non.	xv. S. Aniceti Pape & Martiris.
iij.	xiv.
ij. S. Ambrosii Episcopi & Conf.	xiii.
Non.	xii.
viij. Id.	xj.
vij.	x.
vj.	ix.
v.	viii. S. Gregorij Martiris.
iiii.	vii. S. Marci Evangeliste.
iii.	vj. S. Cleti Pape & M. & Marcellini Pape Mart.
ij.	
Idus.	v.
xviii. Kal. S. Tiburtij, Valeriani, & Maximi.	iiii. S. Vitalis Martiris.
	iii. S. Petri M. Ordinis S. Dominici
xvii.	ii.

Madius habet dies xxx. Luna xxx. Nox habet horas viij. dies xvj.

Kal. Mad.	xvii. Kal. Jun.
vi. Non.	xvi.
v. Inventio S. Crucis & Sanctorum Martyrum Alexandri, Eventii, Theodori, & Jovenalis.	xv.
	xiiii. S. Potentiane Virginis & S. Petri de Matrona Conf.
iiij. S. Monice Matris S. Augustini Patris nostri.	xiii.
	xii.
iii. Conversio S. Augustini.	xi.
ii. S. Johannis ante portam latinam.	x.
Non.	ix.
viij. Id. Apparitio S. Michaelis Archangeli.	viii. S. Zenobii Ep. & Confess. & S. Urbani Pape & Mart.
vii.	
vi. SS. Gordiani, & Epimachi.	vii. S. Eleutherij P. & Mart.
v.	vi. S. Joh. Pape & M.
iiii. SS. Nerei, & Archilei, atque Pancratii.	v.
	iiii.
iii.	iii. S. Felicis P. & M.
ii. S. Bonifatii Martyris.	ii. S. Petronille Virg.
Idus.	

Junius habet dies xxx. Luna xxjx. Nox habet horas vj. dies xviij.

Kal. Jun.
iiii. Non. SS. Petri, Marcellini, atque Herasmi.
iii.
ii.
Nonis.
viii. Id.
vij.
vj.
v. SS. MM. Primi, & Filiciani.
iiii.
iij. S. Barnabe Apostoli.
ij. SS. MM. Basilidis, Cirini, Naboris, & Nazarij.
Idibus. S. Antonij Confess.
xviii. Kal.
xvii. SS. MM. Viti, & Modesti, atque Crescentie.
xvj.
xv.
xiiii. SS. MM. Marchi & Marcellini.
xiii. SS. MM. Gervasij & Prothasii.
xii. S. Silverij P. & M.
xj.
x. S. Paulini Ep. & Conf.
ix. Vigilia.
viii. Nativitas S. Johannis Bapt.
vii.
vj. SS. MM. Joh. & Pauli.
v.
iiii. S. Leonis P. & Conf. vig.
iii. SS. Apostolorum Petri & Pauli.
ii. Commem. S. Pauli.

Julius habet dies xxxj. Luna xxx. Nox habet horas viij. dies xvj.

Kal. Octava S. Johannis Bapt.
vi. Non. SS. MM. Processi & Martiniani. Visitatio Virginis Marie.
v.
iv.
iii.
ii. Octava Apostolorum Petri & Pauli.
Non. Anniversarium fratrum nostrorum defunctorum.
viij. Id.
vii.
vi. SS. MM. septem fratrum, & SS. Ruphine, & Secunde Virginum mm.
v. S. Pii P. & M.
iv. SS. MM. Naboris, & Felicis & S. Joh. Gualberti.
iii. S. Anacleti P. & M.
ii.
Id. SS. MM. Quirici, & Julite.
xvii. Kal.
xvi. S. Alexii Conf.
xv. S. Symphorose cum vij filiis.
xiv.
xiii. S. Margarite V. & M.
xii. S. Praxedis V.
xi. S. Marie Magdal.
x. S. Apollinaris Episc. & M.
ix. S. Christine V. & M. Vig.
viii. S. Jacobi Ap. & S. Cristofori m.
vii. S. Pastoris Presb. & Conf., & S. Anne.
vi. S. Pantaleonis M.
v. SS. MM. Nazarij, & Celsi, & Victoris PP., & Innocentii P. & m.
iiii. SS. MM. Simplicij, Faustini, Beatricis, & Felicis P. & M.
iii. SS. MM. Abdon. & Sennen.
ii.

Augustus habet dies xxxj. Luna xxjx. Nox habet horas x. dies xjv.

Kal. Ad vincula S. Petri & SS. MM. Machabeorum.
iiii. Non. S. Stephani P. & M.
iii. Inventio Corporis S. Stephani Protomartyris.
ii. S. Justini Presb. & M.
Nonis. S. Dominici Confessoris, & Sancte Marie ad Nives.
viii. Id.
vij. S. Donati Episcopi & Martiris.
vi. Sanctorum Cyriaci, Largi, & Smaragdi Martirum.
v. S. Romani Martiris. Vigilia
iiii. S. Laurentii Martiris.
iii. Sanctorum Tiburtii, & Susanne.
Id. ii. Sancti Ypoliti cum Sociis suis.
xix. Kal. Sanctorum Felicis, & Fortunati.
xviii.
xvii. S. Leonardi Confessoris.
xvi.
xv. S. Agapiti Martyris.
xiv.
xiii. S. Bernardi Abatis & Confess.
xii.
xj. Octava Beate Virginis Marie, & Sanctorum Martyrum Timothei, Ipoliti, & Sinphoriani.
x.
ix.
viii. S. Bartholomei Apostoli.
vii. S. Zepherini Pape, & Martyris, & S. Ludovici Confess. Regis.
vi.
v. S. Augustini Episc., & Confess., & Sancti Hermetis Martyris, & Sancte Sabine Virginis.
iiii. Decollatio S. Joh. Baptiste.
iii. Sanctorum Martyrum Felicis, & Adaucte.
ii.

Se-

September habet dies xxx. Luna xxx Nox habet horas xij. dies xij.

Kal. Sep. Sanctorum Martyrum 12. Fratrum, & S. Egidii Abb. & Conf.
iiii: Non. S. Antonini Mar.
iii.
ii. Octava Be. Augustini.
Non.
viii. Id.
vij.
vj. Nativitas B. V. Marie, & Sancti Adriani m.
v. S. Gorgonij m.
iiii. S. Nicolai de Tolentino Conf.
iii. SS. MM. Prothi, & Jacinti.
ii.
Idus.
xviii. Kal. Exaltatio Sancte ✠ & SS. MM. Cornelii, & Cipriani.
xvii. Octava B. Marie V.

xvj. SS. MM. Geminiani, Lucie, & Eufemie.
xv.
xiv.
xiii.
xii. SS. MM. Eustachi, & Soc. eius.
xj. S. Mathei Apostoli & Evang.
x. SS. MM. Mauritij & Sociorum ejus.
jx. S. Lini Pape & M.
viii.
vii.
vi. SS. MM. Cosme & Damiani.
v.
iiii.
iii. Dedicatio Basilice S. Michaelis Arch.
ii. S. Jeronimi Presb. & Conf.

Octuber habet dies xxxj. Luna xxjx. Nox habet horas xjv. dies x.

Kal. S. Remigij Episcopi & Conf.
vi. Non.
iij. v. Non.
iv. Non. S. Francisci Confessoris.
iii. Non.
Prid. Non.
Non. SS. MM. Sergij, Bachii, Marcelli, & Apulei.
viij. Idus S. Reparate Virg. & M.
vii. Idus SS. MM. Dionisij, Rustici & Eleutherij.
vi. Idus S. Cerboni Ep. & Conf.
v. Idus Transl. B. Patris nostri Augustini.
iv. Id.
iii. Id.
ii. Id. S. Calixti Pape & Martiris.
Idus.
xvii. Kal. S. Galli Abb. & Conf.

xvi.
xv. S. Luce Evang.
xiv.
xiii.
xii. S. Ilaryonis Abb. & Conf. & undecim millium Virginum.
xj.
x.
ix.
viii. SS. MM. Crisanti & Darie, & Sancti Miniatii Martiris.
vii. S. Evaristi Pape & Mart.
vi. Vigilia.
v. SS. Ap. Simonis & Jude.
iv.
iii.
ii. Vigilia.

November habet dies xxxj. Luna xxx. Nox habet horas xvj. dies viij.

Kal. Nov. Festum omnium SS. & S. Cesarii Mart.
iv. Non. Anniversarium omnium Fidelium Defunctorum.
iij. Non.
ii. SS. MM. Vitalis, & Agricole.
Nonae
viii. Id. S. Leonardi Conf.
vii.
vi. S. Quatuor Coronat. Mart.
v. Dedicatio Basilice Salvatoris, & Teodori Martiris.
iv. SS. MM. Triphonis & Respicii & Nimphe Virg. & Mar.
iii. S. Martini Ep. & Conf. & S. Menne Mart.
ii. S. Martini Pape & Mart.
Idus. S. Britij Episcopi & Conf.
xviii. Kal.

xvii.
xvj.
xv.
xiv. Dedicatio Basilice Ap. Petri & Pauli.
xiii. S. Helisabeth, & S. Pontiani Pape & Mart.
xii.
xi.
x. S. Cecilie Virg. & Mart.
ix. S. Clementis Pape & m. & S. Felicitatis.
viii. S. Crisogoni M.
vii. S. Katherine Virg. & Mart.
vi. S. Petri Alexandrini Ep. & M.
v. S. Jacobi Intercisi M.
iv.
iii. S. Saturnini M. Vigilia.
ii. S. Andree Apostoli.

De-

December habet dies xxxj. Luna xxjx. Nox habet horas xviij. dies vj.

Kal. Dec.
iv. Non. S. Bibiane Virg. & M.
iij.
ii. S. Barbare V. & M.
Nonas. S. Sabbe Abb. & Conf.
viii. Idus S. Nicholai Ep. & Conf.
vij. S. Ambrosij Ep. & Conf.
vi. Conceptio B. M. semper V.
v.
iv. *Deletum.*
iii. *Deletum.*
ii.
Idus. S. Lucie V. & M.
xix Kal.
xviii.
xvii.
xvi.
xv.
xiv.
xiii.
xii. S. Thome Apostoli.
xi.
x.
ix.
viii. Nativitas Domini Nostri Jesu Christi.
vii. S. Stephani Protom.
vi. S. Johannis Ap. & Ev.
v. SS. MM. Innocentium.
iv. S. Thome Archiepis. & Conf.
iii.
ii. S. Silvestri Pape & Conf.

I V.

Alterius multo antiquioris Vallumbrosani Kalendarii Fragmentum.

B	K Mad. habet d. xxxj. L. xxx.		Philippi & Jacobi.
C	vj.	Non.	
D	v.	Non.	Inventio Sancte ✠, Alexandri, & Theodoli.
E	iiii.	Non.	
F	iii.	Non.	
G	ii.	Non.	S. Johannis ante portam latinam.
A		Non.	
B	viii.	Id.	Victoria S. Michahelis.
C	vii.	Id.	
D	vi.	Id.	Gordiani & Epimachi. S. Christine.
E	v.	Id.	S. Antimi.
F	iiij.	Id.	Nerei. Achill. Pancratii.
G	iii.	Id.	

A	ii.	Id.	
B		Idus	
C	xvii.	Chal.	
D	xvi.	Chal.	
E	xv.	Chal.	
F	xiiii.	Chal.	
G	xiii.	Chal.	
A	xii.	Chal.	
B	xi.	Chal.	
C	x.	Chal.	
D	viiii.	Chal.	
E	viii.	Chal.	Urbani pp. & Zenobii Episcopi.
F	vii.	Chal.	
G	vi.	Chal.	
A	v.	Chal.	
B	iiii	Chal.	
C	iii.	Chal.	

E	K Jun. habet dies xxx. L. xxix. iij.		Jun. Proculi & Nicomedis iii. L.
F	iiii.	Non.	Marcellini & Petri iii. L.
G	iii.	Non.	SS. Alexandri Epis. ✠
A	ii.	Non.	
B		Non.	Sanctorum Mar. Naboris & Nazarii ✠
C	viii.	Id.	
D	vii	Id.	
E	vi.	Id.	
F	v.	Id.	Primi & Feliciani.
G	iiii.	Id.	✠
A	iii.	Id.	Barnabe Ap. & Honofrij.
B	ii.	Id.	Basilidis Cyrini Naboris Nazarii.

C		Idus	
D	xviii.	Chal.	Translatio S. Bartholomei Apostoli ✠
E	xvii.	Chal.	Viti & Modesti.
F	xvi.	Chal.	
G	xv.	Chal.	
A	xiiii.	Chal.	Marci & Marcelliani.
B	xiii.	Chal.	Gervasii & Protasii.
C	xii.	Chal.	
D	xi.	Chal.	
E	x.	Chal.	
F	viiii.	Chal.	Vig. S. Johannis.
G	viii.	Chal.	Nativitas S. Johannis.
A	vii.	Chal.	
B	vi.	Chal.	Johannis & Pauli.

C v. Chal.
D iiii. Chal. Vig. Apostolorum.
E iii. Chal. Apostol. Petri & Pauli.
F ii. Chal. Commemorat. S. Pauli.

K Julius habet dies xxxj. L. xxx.
G K Jul. oct. S. Johannis.
A vi. Non. Processi & Martini.
B v. Non. S. Mustiolae V. ✠✠
C iiii. Non. Translatio S. Thome ✠
D iii Non.
E ii. Non. Oct. Apostolorum & Romuli.
F Non. Dedicatio Ecclesie.
G viii. Id.
A vii. Id.
B vi. Id. Septem Fratrum.
C v. Id.
D iv. Id. Naboris & Felicis.
E iii. Id.
F ii. Id. Eugenne.
G Idus. Quirici & Julitte.
A xvii. Chal. Aug.
B xvi. Chal.
C xv. Chal.
D xiiii. Chal.
E xiii. Chal. S. Margarite.
F xii. Chal. Praxedis.
G xi. Chal. S. Marie Magdal. ✠✠
A x. Chal. Apolenaris.
B viiii. Chal. Vigil S. Jacobi.
C viii. Chal. Jacobi. Xpofori.
D vii. Chal. S. Anne Matris Domine ✠✠
E vi. Chal.
F v. Chal. Nazarii & Celsi.
G iiii. Chal. Felicis Simplicii Faustini & Beatricis.
A iii. Chal. Abdon. & Sennen.
B ii. Chal.

Terdecim Julii. decimo innuit an. Kalendas.

C K Aug. habet dies xxxi. Luna xxjx.
D K Aug. Vincula S. Petri Machabeorum.
iiii. Non. Stephani pp.
E iii. Non. Inventio S. Stephani.
F ii. Non.
G Non. Sancta Maria de Nive. & S. Dominici Confessoris ✠✠
A viii. Id. Sixti Felicissimi & Agapiti.
B vii. Id. Donati Episc. & ✠✠ Transfiguratio Domini Nostri.
C vi. Id. Sancti Cyriaci.
D v. Id. Vig. S. Laurentii, & ✠✠ Romani Mart.
E iiii. Id. S. Laurentii.
F iii. Id. S. Tyburtii.
G ii. Id. S. Date Virg. ✠✠
A Idus Ypoliti, & Cassiani.
B xjx Chal. Sept. Eusebii. Vig.
C xviii. Chal. Assumptio S. Marie.
D xvii. Chal.
E xvi. Chal. Oct. Sancti Laurentii.
F xv. Chal. S. Agapiti.
G xiv. Chal. S. Ludovici Ep. de Ordine Minorum ✠✠
A xiii. Chal. S. Bernardi Ab. & Confessoris ✠✠
B xii. Chal.
C xi. Chal. Oct. S. mar. Timothei. Simphoriani.
D x. Chal. Vig.
E ix. Chal. S. Bartholomei.
F viii. Chal. S. Genesii, & S. Ludovici Francorum Rex ✠✠
G vii. Chal.
A vi. Chal.
B v. Chal. Augustini. Hermetis.
C iiii. Chal. Decollatio S. Johannis Sabine.
D iii. Chal. Felicis & Audacti.
E ii. Chal. S. Juliani Martyris ✠✠

Augusti nepa primas fugat de fine secunda.

K Septemb. habet dies xxx. Lu. xxx.
F K Sep. S. Reguli Epi.
G iiii. Non.
A iii. Non. Ordinatio S. Gregorii Papae.
B ii. Non.
C Non.
D viii. Id.
E vii. Id.
F vi. Id. Nat. S. Marie.
G v. Id. S. Gurgonii.
A iiii. Id. S. Salvii Episcopi.
B iii. Id. Sanctorum Prothi, & Jacinti.
C ii. Id.
D Idus
E xviii. Chal. Oct. Exalt. ✠ Cornelii, Cipriani.

F xvii. Chal.
G xvi. Chal. Lucie & Geminiani.
A xv. Chal.
B xiiii. Chal.
C xiii. Chal.
D xii. Chal. Vig. S. Mathei.
E xi. Chal. S. Mathei Apost.
F x. Chal. Mauricii cum Sociis suis.

G viiii. Chal.
A viii. Chal. Conceptio S. Johannis.
B vii. Chal.
C vi. Chal.
D v. Chal. Cosme & Damiani.
E iiii. Chal.
F iii Chal. Dedicatio S. Michaelis.
G ii. Chal. Sancti Hieronimi.

Tertia Septemb. vulpis : ferit a pede dena.

K Oct. habet dies xxxi. Luna xxix.
A K Oct. Sancti Remigii Epis.
B vi. Non.
C v. Non.
D iiii. Non.
E iii. Non.
F ii. Non.
G Non. S. Marci pp.
A viii. Id. S. Reparate.
B vii. Id. Dionisii, Rustici, & Eleutherii.
C vi. Id. S. Cerboni Episc.
D v. Id.
E iiii. Id.
F iii. Id.
G ii. Id. S. Calixti pp.
A Idus.
B xvii. Chal. Non. Galli Abbatis
C xvi. Chal.

D xv. Chal. S. Lucae Evangelistae.
E xiiii. Chal.
F xiii. Chal.
G xii. Chal. S. Hylarionis, & ✠✠ quadraginta militum.
A xi. Chal.
B x. Chal.
C ix. Chal.
D viii. Chal. S. Miniatis, Grisanti, & Darie.
E vii. Chal.
F vi. Chal. Vig. Apostolorum Symonis, & Judae.
G v. Chal. Apostolorum Symonis, & Judae.
A iiii. Chal.
B iii. Chal. S. Germani Episc.
C ii. Chal. Vig. Omnium Sanctorum.

Tertius Oktober gladius decimo ordine nectit.

K Nov. habet dies xxx. Luna xxx.
D K Nov. Festivitas omnium Sanctorum.
E iiii. Non.
F iii. Non.
G ii. Non. Vitalis & Agricole.
A Non.
B viii Id. Appiani & Leonardi.
C vii. Id.
D vi. Id. Quatuor Coronatorum.
E v. Id. Theodori & Sancti Salvatoris ✠
F iiii. Id.
G iii. Id. S. Martini. S. Menne.
A ii. Id.
B Idus. S. Britii Episcopi.
C xviii. Chal.
D xvii. Chal.

E xvi. Chal.
F xv. Chal.
G xiiii. Chal. S. Fridiani Epis. ✠✠
A xiii. Chal.
B xii. Chal.
C xi. Chal.
D x. Chal. S. Cecilie.
E ix. Chal. Clementis pp. S. Columbani.
F viii. Chal. Crisogoni.
G vii. Chal. S. Prosperi Episcopi.
A vi. Chal. Gaudentii Episc.
B v. Chal. Jacobi intercisi.
C iiii. Chal.
D iii. Chal. Vig. S. Andreae, S. Antonini.
E ii. Chal. S. Andreae Apostoli.

Quinta November atque ius tertia mansit in urna.

K Dec. habet dies xxxi. Luna xxix.
F K Dec
G iiii. Non.
A iii. Non.
B ii. Non.

C Non.
D viii. Id. S. Nicholai Episcopi.
E vii. Id. Ordinatio S. Ambrosii.
F vi. Id. S. Zenonis Episcopi.
G v. Id. Syri Episcopi.

A

A	iiii. Id.			F	xi. Chal.	
B	iii. Id.			G	x. Chal.	
C	ii. Id.			A	ix. Chal.	Vig. Nativitatis Dñi.
D	Idus.	S. Luciae virg.		B	viii. Chal.	Nativitas Domini, & S. Anastasie.
E	xix. Chal.			C	vii. Chal.	S. Stephani.
F	xviii. Chal.			D	vi. Chal.	S. Johannis Evangeliste.
G	xvii. Chal.			E	v. Chal.	Innocentum.
A	xvi. Chal.			F	iiii. Chal.	
B	xv. Chal.			G	iii. Chal.	
C	xiv. Chal.			A	ii. Chal.	Sylvestri pp.
D	xiii. Chal.					
E	xii. Chal.	S. Thomae Apostoli.				

Dat duodena cohors septem in decemque December.

V.

Lucensis Kalendarii Fragmentum.

November habet dies xxx. Luna vero xxx. Nox habet horas xvi. dies viij.

Kalend.	Nov.	Festivitas omnium Sanctorum, & Sancti Cesarii martiris.	xv.	Chal.	S. Ergenii Conf. *Sol in Sagittario.*
iv.	Non.	Sancte Eusthachie virg.	xjv.	Chal.	S. Fridiani Ep. & Conf. ✠✠ & dedicatio Basilice Apostolorum Petri, & Pauli, duplex minus.
iij.	Non.	Sancti Euffrosine.	xiij.	Chal.	S. Pontiani pp. & m. ✠ & Sanctae Helisabeth.
ij.	Non.	Sancti Euffrosini Episc. & Conf.	xij.	Chal.	
Nonas.		Sanctorum mm. Vitalis & Agricole.	xj.	Chal.	S. Columbani Abbatis ✠✠ & presentatio S. Menno duplex majus.
viij.	Idus.		x.	Chal.	S. Ceciliae v. & m.
vij.	Idus.		jx.	Chal.	S. Clementis Pape & m.
vj.	Id.	Sanctorum martyrum quatuor Coronatorum.	viij.	Chal.	S. Grisogoni m.
v.	Id.	Basilica Sancti Salvatoris, & S. Theodori m.	vij.	Chal.	S. Caterine v. & m. & Sancti Prosperi Epis. & Conf.
jv.	Id.	Sanctorum martyrum Respitii, & Nimphe, & Triphonis.	vj.	Chal.	S. Gaudentii Conf. ✠✠ & & S. Petri Alexandrini Episcopi, & martyris.
iij.	Id.	S. Martini Epis. & Conf. & S. Mene m.	v.	Chal.	S. Jacobi intercisi m.
ij.	Id.	S. Martini Pape & m.	jv.	Chal.	
Idibus.		[sic] S. Bricci Episc. & Conf.	iij.	Chal.	Vig. Apostoli, & S. Saturnini m.
xviij.	Chal.	dec.	ij.	Chal.	Sancti Apostoli Andreae: Duplex.
xvij.	Chal.				
xvj.	Chal.				

December habet dies xxxj. Luna vero xxviij. Nox habet horas xviij. dies vero vi.

jv.	Non.	Sanctorum MM. Grisanti, & Darie, & S. Sabbae Abbatis ✠✠ & S. Ansani m.	vj.	Id.	Conceptio M. V.
iij.	Non.	S. Sabinae v. & m.	v.	Id.	S. Siri Ep. & Conf.
ij.	Non.	S. Barbare v & m.	jv.	Id.	S. Eulatie v., ✠✠ & Sancti Melchiades pp. & m.
j.	Non.	S. Dalmatij Episc. & m., ✠✠ & S. Sabbae Abbat.	iij.	Id.	S. Damasii Ep. & Conf.
viij.	Id.	S. Nicolai Episc. & Conf.	ij.	Id.	
vij.	Id.	S. Ambrosii Episc. Duplex.	j.	Idus.	S. Luciae v. & m.
			xjx.	Chal.	Jan.
			xviij.	Chal.	

xvij. Chal.	
xvj. Chal.	Luciani P. sol in capricornis.
xv. Chal.	
xjv. Chal.	
xiij. Chal.	Vigilia Apost.
xij. Chal.	S. Thomæ Apost. duplex.
xj. Chal.	
x. Chal.	
jx. Chal.	Vig. Nativitatis Domini.
viij. Chal.	Nat. Domini Nostri Jesu Christi, & S. Anastasie Martyris.
vij. Chal.	S. Stephani Protomartiris Duplex.
vj. Chal.	S. Joh. Evang. Duplex.
v. Chal.	SS. Innocentium Duplex.
jv. Chal.	S. Thome Episc. & M.
iij. Chal.	S. Florentii Epis. & Conf.
ij. Chal.	S. Silvestri Pape & Conf.

V I.

Incipit Bedæ Martyrologium, ex Codice Laurentianæ Florentianæ Bibliothecæ.

Januarius habet dies XXXJ. Luna XXX. Signum Capricornij. Nox habet horas XVJ. dies VIIJ.

Jani prima dies, & septima fine tenetur.

Kal. Jan.	Circumcisio Domini, & Sanctæ Martinæ, & Sancti Concordij.
iiij. Non.	S. Macharij Abb.
iij. Non.	S. Genofife Virg.
ij. Non.	SS. Aquilini, Gemini, Quinti.
Non.	Symeonis Profetæ.
viij. Id.	Epyphania Domini.
vij. Id.	Luciani Presbiteri.
vj. Id.	Severini Confessoris.
v. Id.	S. Martianæ Virg.
iiij. Id.	Pauli Primi Heremitæ.
iij. Id.	S. Salvij Conf.
ij. Id.	Eductio Jesu ex Egypto, & S. Basilii Ep.
Id.	Octava Epyphaniæ & S. Hilarij Epis.
xjx. Chal.	S. Felicis Presbiteri.
xviij. Chal.	S. Mauri Abb.
xvij. Chal.	Marcelli Papæ & Mart.
xvj. Chal.	Antonij Monachi.
xv. Chal.	*Sol in aquarium* S. Priscæ Virg.
xjv. Chal.	SS. Marij & Marthæ.
xiij. Chal.	SS. Mart. Fabiani & Sebastiani.
xij. Chal.	S. Agnetis Virg.
xj. Chal.	S. Vincentij Mart.
x. Chal.	S. Emerentianæ Virg.
jx. Chal.	S. Timothei Apostoli.
viij. Chal.	Conversio S. Pauli.
vij. Chal.	S. Policarpi Presbiteri ✠ ✠ eodem die Translatio B. Zenobii.
vj. Chal.	Depositio S. Johannis Grisostomi.
v. Chal.	S. Agnetis Secundæ.
jv. Chal.	. . . .
iij. Chal.	. . . .
ij. Chal.	S. Geminiani Episc., & Conf.

Februarius habet dies xxviij., & anno bisestili xx. & jx. Luna xxviij. anno bisestili xxx. Signum aquarij. Nox habet horas xiv. dies x.

Ast Februi quarta est, procedit tertia fini.

Chal. Febr.	Sanctæ Brigidæ Virg., & S. Severij Archiep.
jv. Non.	Purificatio S. Mariæ.
iij. Non.	S. Blasij Epi. & Mart.
ij. Non.	. . . .
Nonas.	S. Agathæ Virginis.
viij. Id.	. . . . .
vij. Id.	. . . . .
vj. Id.	S. Yventij Epi.
v. Id.	. . . .
jv. Id.	SS. Zobici, Hyrenei, Jacinti, Amantii, & S. Scolasticæ Virg.
iij. Id.	SS. Caloceri, Parthenij, Desiderij ✠ S. Eufrasiæ Virg.
ij. Id.	
Idus.	
xvj. Chal.	Mart. S. Valentini Episc. & Mart.

xv.

xv. Chal. *Sol in pisces* SS. Martirum, Faustini, & Jovidæ.
xjv. Chal. S. Julianæ Virg. *Abrasum heic nomen alicuius Sancti. Et hoc positum.*
xiij. Chal. S. Polocronij.
xij. Chal. . . . .
xj. Chal. S. Gavini Presbiteri.
x. Chal. S. Gagi Papæ.
jx. Chal. S. Policarpi Presbiteri.

viij. Chal. Cathedra S. Petri.
vij. Chal. ✠✠ Vigilia S. Mathiæ Apostoli.
vj. Chal. S. Matthiæ Apostoli, & inventio capitis Præcursoris.
v. Chal. SS. Victoris. Nicofori; Claudiani.
jv. Chal. S. Nestoris.
iij. Chal. S. Abundantije.
ij. Chal. S. Rufini.

Martius habet namque dies xxxj. Luna xxx. Signum piscis. Nox habet horas xij. dies xij. Martij prima necat cauus in cuspide quarta est.

Kal. Martii. S. Adriani.
vj. Non. S. Henuarij.
v. Non. Felicis. Lucioli.
jv. Non. . . . .
iij. Non. SS. Victoris, & Victorini.
ij. Non. Perpetuæ, & Felicitatis.
Nonas
viij. Id. *Prima incensio Lunæ Paschalis* S. Urbani.
vij. Id. in Armenia 40. militum.
vj. Id. Attalæ Abb.
v. Id. . . . .
jv. Id. Depositio S. Gregorij Pap.
iij. Id. . . . .
ij. Id.
Idus . . . .
xvij. Chal. April. SS. Cyriaci, Largi, & Smaragdi.

xvj. Chal. . . . .
xv. Chal. *Sol in Arietem.*
xjv. Chal. . . . .
xiij. Chal. . . . .
xij. Chal. . . . *Equinoctium. Saltus Lunæ* S. Benedicti Abb.
xj. Chal. *Primum Pascha, & Sedes Epactarum.*
x. Chal. Adam plasmatus est.
jx. Chal. . . . .
viij. Chal. Dominus Crucifissus est. Annuntiatio Dominica.
vii. Chal.
vi. Chal.
v. Chal.
iv. Chal.
iii. Chal.
ii. Chal.

Aprilis habet dies xxx. Luna xxjx. Signum Arietis. Nox habet x. dies xjv. Aprilis decima est: undena a fine minatur L....

Chal.
jv. Non. . . . . iii. Non. . . . ii. Non. . . . . Nonas . . . . viii. Idus . . . .
vii. Id. . . . . vi. Id. . . . v. Id. iiii. Id. . . . .
iii. Id. S. Leonis Papæ.
ij. Id. S. Julii Epis.
Id. S. Eufemiæ Virginis.
xviij. Chal. Madii SS. Tiburtii, Valeriani, & Maximi.
xvij. Olimpiadis, & Maximi.
xvj. . . . .
xv. Sol in Taurum.
xjv. . . .
xiij. ✠✠ S. Crescentii.
xij. . . . .

xj. . . . .
x. . . . .
jx. S. Georgij Martiris.
viij. . . . .
vij. S. Marci Evangelistæ, & Letaniæ maiores.
vj. S. Cleti Papæ & Mart.
v. . . . . .
jv. S. Vitalis Mart.
iij. S. Torpetis Mart.
ij.

Maius habet dies xxxj. Luna xxx. Signum Tauri. Nox habet horas viij. dies xvj.

Maius tertius est Lupus, & septimus anguis.

Chal. Mad. SS. Apostolorum Filippi, & Jacobi.

vj. Non. S. Sigismundi Regis, & Mart.

v. Non. Inventio S. Crucis, & SS. Alexandri Papæ, Eventi, & Theodoli.
jv. Non. . . . .
iij. Non. . . . .
ij. Non. S. Johannis Evangelistæ ante portam latinam.
Non. * 1245. obijt Mag. Pelagotus Cano: Favent: cujus anima requiescat in pace.
viij. Id. Victoria S. Michaelis Archangeli.
vij. Id. *Æstatis initium* habet dies 91.
vj. Id. SS. Gordiani, Epjmachi, & S. Christinæ Virg.
v. Id. S. Victorini Mart.
jv. Id. SS. Martirum Neerei, Achillei, & Pancratij.
iij. Id. Dedicatio S. Mariæ ad Martjres.
ij. Id. . . .
Idus *primum a Pentecosten.* Sancti Hilari Conf.
xvij. Chal. S. Peregrini.
xvj. Chal. . . . .
xv. Chal. *Sol in Geminos.*
xjv. Chal. S. Potentianæ Virg.
xiij. Chal. S. Eustasij. cum Uxore, & filiis suis.
xij. Chal. . . . .
xj. Chal. S. Juliæ Virg. & Mart.
x. Chal. . . .
jx. Chal. *Æstas oritur.*
viij. Chal. S. Urbani Papæ, & Sancti Zenobii Ep. & Conf.
vij. Chal. S. Augustini primi Anglorum Episcopi.
vj. Chal. . . . .
v. Chal. S. Germani Conf.
jv. Chal. S. Restitutæ Virg.
iij. Chal.
ij. Chal. S. Petronillæ Viduæ.

Junius habet dies xxx. Luna xxjx. Signum Geminorum. Nox habet horas vj. dies xviij.

Junius in Decimo, quindeno a fine salutat.

Chal. SS. Martirum Proculi & Nicomedis.
jv. Non. SS. MM. Marcellini, & Petri.
iij. Non. SS. Laurentii & Pergentini fratrum.
ij. Non. S. Bonifatii Martiris.
viij. Idus. S. Alexandri Episc. Fesulani.
vij. Idus. S. Fortunati Epis.
vj. Idus. S. Medardi Conf.
v. Idus. SS. MM. Primi & Feliciani.
jv. Idus. . . .
iij. Idus. Sancti Barnabe Apostoli.
ij. Idus. SS. Basilidis Cyrini Naboris & Nazarij.
Idus. *Ultimum Pentecosten.*
xviij. Chal. S. Feliculæ.
xvij. Chal. SS. MM. Viti, & Modesti.
xvj. Chal. . . . .
xv. Chal. *Sol in Cancrum* ✠ Translatio S. Bartholomei Apostoli.
xjv. Chal. SS. MM. Marci, & Marcelliani.
xiij. Chal. SS. Gervasij, & Protasij.
xij. Chal. *Solstitium* S. Iacobi Alfei, & S. Florentiæ Virg.
xj. Chal. S. Albani Mart.
x. Chal. S. Albini Mart., & Sanctæ Consortiæ Virg.
jx. Chal. Vigilia S. Johannis Baptistæ.
viij. Chal. Natalis S. Johannis Baptistæ.
vij. Chal. . . . .
vj. Chal. SS. Johannis, & Pauli fratrum.
v. Chal. . . . .
jv. Chal. S. Leonis Papæ, & Sancti Hyrenej Mart. & Vig. Apost.
iij. Chal. Natalis Apost. Petri, & Pauli.
ij. Chal. Commemoratio S. Pauli Apostoli, & S. Martialis Conf.

Ju-

Julius habet dies xxxj. Luna xxx. Signum Cancri. Nox habet horas viij. dies xvj.

Ter decimus Julius, decem innuit ante Kalendas.

	Kal.	. . . . .
vj.	Non.	SS. MM. Processi & Martiniani.
v.	Non.	. . . .
jv	Non.	Turoniae Translatio Sancti Martini.
iij.	Non.	. . . .
ij.	Non.	Octava Apost., & S. Romuli Episc. & mart.
	Non.	. . .
viij.	Id.	. . .
vij.	Id.	. . .
vj.	Id.	Natalis septem Fratrum.
v.	Id.	SS. Naboris, & Felicis, & Translatio S. Benedicti.
jv.	Id.	. . .
iij.	Id.	. . .
ij.	Id.	*Dies Caniculorum.*
	Idus.	SS. MM. Quirici, & Julitte.
xvij.	Chal.	. . .

xvj.	Chal.	S. Alexij Conf.
xv.	Chal.	*Sol in Leonem* S. Rofilli, & S. Arnulfi Conf.
xiv.	Chal.	Sancti Arsenii.
xiij.	Chal.	S. Margharitae virg.
xij.	Chal.	S. Praxedis virg.
xj.	Chal.	S. Cyrilli Episc. & S. Mariae Magdalenae.
x.	Chal.	S. Apolenaris mart.
jx.	Chal.	✠ Vigilia S. Iacobi.
viij.	Chal.	S. Iacobi Apost. Zebedei, & S. Christofori mart.
vij.	Chal.	. . . .
vj.	Chal.	. . . .
v.	Chal.	SS. MM. Nazarij, & Celsi.
jv.	Chal.	SS. MM. Felicis, Simplicij, Faustini, & Beatricis.
iij.	Chal.	SS. MM. Abdon, & Sennenn.
ij.	Chal.	S. Germani Episcopi, & Confessoris.

Augustus habet namque dies xxxj Luna xxjx. Signum Leonis. Nox habet horas x. dies xjv.

Augustus nepa prima fer de fine secunda.

	Kal.	S. Petri ad vincula, & S. Felicitatis, & septem Fratrum Machabeorum.
jv.	Non.	S. Stephani Papae & mart.
iij.	Non.	Inventio Corporis S. Stephani Protomartiris.
ij.	Non.	S. Justini Presbiteri.
	Non.	S. Dominici Conf. de ordine FF. Predic.
viij.	Id.	Transfiguratio Domini, & S. Sixti Papae, SS. Felicissimi, & Agapiti.
vij.	Id.	*Autumnus initium habet dies* 91. S. Donati Episc. & m.
vj.	Id.	S. Cyriaci mart.
v.	Id.	Vigilia S. Laurentii mart.
jv.	Id.	S. Laurentii.
iij.	Id.	S. Tyburtii mart. & S. Taurini & S. Susannae.
ij.	Id.	. . .
	Id.	SS. MM. Ypoliti, & Cassiani.
xjx.	Chal.	Sept. Vigilia Assumptionis S. Mariae, & S. Eusebii Episc.
xviij.	Chal.	Assumptio S. Mariae virg.

xvij.	Chal.	. . .
xvj.	Chal.	Octava S. Laurentii.
xv.	Chal.	S. Agapiti mart.
xjv.	Chal.	S. Magni.
xiij.	Chal.	S. Feliberti Abb.
xij.	Chal.	. . .
xj.	Chal.	SS. MM. Timothei, & Simphoriani.
x.	Chal.	*Autumnus* [illegible]
jx.	Chal.	Translatio S. Bartholomaei Apost.
viij.	Chal.	S. Genesii mart. & S. Anastasii mart.
vij.	Chal.	Rufi mart. & Alexandri mart.
vj.	Chal.	S. Cesarij Episc. & Conf.
v.	Chal.	S. Hermetis mart. & Juliani mart. & S. Augustini Episcopi.
jv.	Chal.	Decollatio S. Johannis Baptistae, & S. Sabinae virg.
iij.	Chal.	SS. Felicis, & Adaucti martirum.
ij.	Chal.	S. Pauli Episcopi, & Confessoris.

Septem-

September habet autem dies xxx. Luna xxx. Signum Virginis. Nox habet horas xij. dies xij.

Tertia Septembris vulpis ferit a pede dena.

Kal. SS. MM. Prisci, Felix, & Peguli.
jv. Non. S. Justi Episc. & s. Antonini mart.
iij. Non. . . .
ij. Non. S. Marcelli mart.
Non. Exceptio S. Marcelli mar. Clumaco.
viij. Id. S. Eleutherij, & Zaccha-riae Prophetae.
vij. Id. . . .
vj. Id. Nativitas S. Mariae, & S. Adriani mart.
v. Id. S. Gorgonij mart.
jv. Id. S. Ylarii Papae, & 800. Mart. & S. Salvij Conf.
iij. Id. Ss. MM. Proti, & Jacincti.
ij. Id. S. Amati Conf.
Id.
xviij. Chal. Oct. S. MM. Cornelij, & Cypriani, & Exaltatio S. Crucis.
xvij. Chal. Ss. MM. Nicomedis, & Mamiliali.
xvj. Chal. Ss. Luciae, & Geminiani, & S. Eufemiae virg.
xv. Chal. *Sol in Libra.*
xjv. Chal. S. Trophimi.
xiij. Chal. Ss. MM. Januarij, Festi, & Desiderij.
xij. Chal. *Equinotium autumnale* Sanctae Faustae virg.
xj. Chal. S. Mathei Apost. & Evang.
x. Chal. S. Mauritii cum sociis suis.
jx. Chal. S. Lini pp. & s. Teclae virg.
viij. Chal. *Hic auditiones incipiunt, hucque finitur locus audi-tionum.* Conceptio Sancti Johannis.
vij. Chal. . . .
vj. Chal. S. Eusebii Conf. & Sanctae Justinae virg. & Cypriani mart.
v. Chal. Ss. MM. Cosmae, & Damiani.
jv. Chal. . .
iij. Chal. Victoria S. Michahelis Archangeli.
ij. Chal. S. Hyeronimi Presb. & S. Sophiae cum filiabus suis.

Octuber habet dies xxxj. Luna xxjx. Signum Librae. Nox habet horas xjv. dies x.

Tertius Octobris Gladius decimo ordine nectit.

vij. Chal. Oct. S. Remigi Conf. & Germani Episc.
vj. Non. S. Leodegarij Episc. & m.
v. Non. . . .
jv. Non. S. Francisci Conf. de ordine Fratrum minorum.
iij. Non. Placidi, Eventi, Fausti.
ij. Non. S. Marci Papae, & mart. S. Marcelli, & Apulei.
Non.
vij. Id. S. Reparatae virg., & Ss. Domnini, Dionisij, Rustici, & Eleutherij.
vj. Id. S. Victoris mart., & Sancti Cervoni, Conf.
v. Id. S. Martialis.
jv. Id. . . .
iij. Id. . . .
ij. Id. S. Calysti Papae, & mar.
Id. . . .
xvij. Chal. S. Galli Conf.
xvj. Chal. . . .
xv. Chal. S. Lucae Evang. & S. Aquilini Episc. & Conf.
xjv. Chal. *Sol in Scorpionem.*
xiij. Chal. S. Hylarionis heremitae.
xij. Chal. S. Modesti, & Ss. undecim milia Virginum.
xj. Chal. S. Donati, Scotti, Fesolani, Philippi, Eusebij, Severini.
x. Chal. S. Severi Dorothei.
xj. Chal. Ss. Vitalis, Felicis, & S. Cretei mart.
viij. Chal. Florentia S. Miniatis cum sociis suis.
vij. Chal. S. Verani mart.
vj. Chal. S. Policarpi, & vigilia Apost. Symonis, & Judae.
v. Chal. Natalis Apost. Symonis, & Judae.
jv. Chal. S. Narcisci Episc.
iij. Chal. S. Gergani Conf.
ij. Chal.

Novem-

November habet autem dies xxx. Luna xxx. Signum Scorpij. Nox habet horas xvi. dies viij.

Quinta Novembris acus vis tertia mansit in urna.

v.	Chal.	Festum Omnium Ss., & s. Cefarij mart.
jv.	Non.	. . .
iij.	Non.	S. Eufrosini Conf.
ij.	Non.	Ss. MM. Vitalis, & Agricolæ.
	Non.	
viij.	Id.	S. Appiani Conf., & s. Leonardi Conf., & Dedicatio s. Johannis Baptistae.
vij.	Id.	*Hiemis initium habet dies 91.*
vj.	Id.	Ss. quatuor Coronatorum.
v.	Id.	S. Theodori mart. & s. Salvatoris.
jv.	Id.	
iij.	Id.	S. Martini Epif. & s. Mennae mart.
ij.	Id.	
	Idus.	S. Britij Epif. & Conf.
xviij.	Chal.	. . .
xvij.	Chal.	. . .
xvj.	Chal.	. . .
xv.	Chal.	*Sol in Sagittarium*, s. Eugenii Conf.
xjv.	Chal.	S. Fridiani Epif. & Conf.
xiij.	Chal.	. . .
xij.	Chal.	S. Ponziani Papae.
xj.	Chal.	. .
x.	Chal.	S. Cecilae virg.
jx.	Chal.	S. Clementis mart. & Columbani Abb. & s. Felicitatis mart.
viij.	Chal.	S. Gorgonij mart.
vij	Chal.	*Hiems oritur*. s. Prosperi Epifc.
vj	Chal.	S. Gaudentii Conf.
v.	Chal.	S. Jacobi intercisi.
jv.	Chal.	. . .
iij.	Chal.	Ss. Grisanti, & Dariae, & s. Saturnini, & vigilia s. Andrae.
ij.	Chal.	Natalis s. Andreae Apost.

December habet autem dies xxxj. Luna xxjx. Signum Sagittarij. Nox habet horas xviij. dies vj.

Dat duodena Cohors septem in die decemque December.

	Kal.	S. Candidae virg.
jv.	Non.	S. Vivianae virg. & mart.
iij.	Non.	. . .
ij.	Non.	S. Barbarae virg.
j.	Non.	S. Dalmatij Conf.
viij.	Id.	S. Nicholaj Epif. & Conf.
vij.	Id.	S. Ambrosii Conf. & s. Savini Epif. & mart.
vj.	Id.	S. Zenonis Epif. & Conf.
v.	Id.	S. Syrij Epif. & Conf.
jv.	Id.	S. Galaliae virg.
iij.	Id.	S. Damasi Papae.
ij.	Id.	. . .
	Idus.	S. Luciae virg.
xjx.	Chal.	. . .
xviij.	Chal.	. . .
xvij.	Chal.	. . .
xvj.	Chal.	. . .
xv.	Chal.	*Sol in Scorpionem.*
xjv.	Chal.	. . .
xiij.	Chal.	Vigilia B. Thomae Apost.
xij.	Chal.	*Solstitium*. s. Thomae Ap.
xj.	Chal.	. . .
x.	Chal.	. . .
jx.	Chal.	. . . Vigilia Nativitatis Domini.
viij.	Chal.	Natalis Domini Nostri Jesu Christi, & s. Anastasiae virg.
vij.	Chal.	S. Stephani Protomart.
vj.	Chal.	S. Johannis Apost., & Ev.
v.	Chal.	Ss. MM. Innocentium.
jv.	Chal.	S. Thomae mart.
iij.	Chal.	S. Florentii Conf.
ij.	Chal.	S. Silvestri Papae.

VII.

Inventio Reliquiarum Mariae Matris Filiorum Zebedaei, ex Thesauro S. Jacobi Pistor.

REverendissimo Patri, & Domino Innocentio (1) Sanctae Romanae Ecclesiae Summo, & universali Pontifici Fr. C. Abbas Casemarii debitae subjectionis obsequium. Quidam Juvenis Verolanus inter alias, quas vidisse asserebat visiones, illam vidisse referebat, quam vestrae Sanctitati refero. Beatum Petrum Apostolum vidit, ut asserit, manifeste, qui sibi locum liquido demonstravit, ubi Matris Filiorum Zebedaei reliquias reconditas affirmabat. Post aliquot dies ventum est ad locum, qui puero fuerat ab Apostolo praemonstratus. Ego cum duobus de fratribus meis affui rogatus a venerabili Episcopo Verolano. Locus erat foris juxta moenia civitatis, arduus, & arctus, & valde difficilis ad fodiendum, praecipitii, plenus, & rupibus, quae rupes tantae erant molis, & magnitudinis, ut non sine palis, & malleis ferreis, multoque labore confractae potuissent amoveri de loco, quibus amotis cavatum est fere ad staturam hominis, & inventus locus, sub quo item lapis inventus est alius, ubi scriptum erat, *Sanctae Mariae Matris fil. Apostoli, & Jacobi reliquiae*, inventa est & cartula, in qua id ipsum, quod in lapide scriptum erat, quae cartula sita erat in panno, ubi ipsae erant involutae reliquiae. Carta, pannus, & ossa omnia pura, integra, & sincera, ac si de novo fuissent ibi reposita. Quae autem sic inventa sunt, sic ut Juvenis praeviderat, & praedixerat memoratus, ossa levavit Episcopus, & tradidit ea mihi, quae post pusillum Episcopo reddidi, Episcopus vero reddidit ea Vicedomino suo, Vicedominus eidem Monacho meo, qui Monachus tangens unum de ossibus manum suam vidit, & sensit sanguine recenti perfusam, & ego postea cum multis aliis vidimus, pannum, & tobaleam perfusam sanguine, in quibus erant involutae reliquiae. In excavatione vero odor suavissimus replevit me, & qui aderant, universos, duravit autem non multum, sed & tremor terrae, ut aiunt, factus est magnus, sed ego non sensi. Post paucos autem dies veniens illuc cum Domino Penacensi Episcopo, & Abbate Sancti Anastasii, in ossa, sicut puto, tribus vidimus purum sanguinem, & recentem. Ecce quod oculis meis vidi, Sanctitati vestrae fideliter denotavi.

Ego Vethelinus Apostolicae Sedis Notarius, atque Tabellio litteras illas autenticas Fratris C. Abbatis Casemarii suo sigillo cereo munitas vidi, & legi & hoc de verbo ad verbum fideliter exemplavi, ideoque hoc exemplo ad futuram attestationem rogatus signum proprium apposui & subscripsi. *Venerabili in Christo Patri Domino S. (2) Dei gratia Pistoriensi Episcopo L. (3) divina miseratione Verolanus, quae praeparavit Deus diligentibus se. Ad instantiam precum reflexarum Domini Pisani Ancilla Dei mittimus paternitati vestrae sub sigillo nostro de reliquiis beatae Mariae Matris Apostolorum Jacobi & Johannis novissime inventae. Quae licet parum videantur in quantitate, plurimum tamen reputandae sunt in qualitate. Quas si quidem petimus cum honorificentia recipi, & cum devotione, qua decet, venerari. Ad haec quae postulastis, de ipsarum reliquiarum inventione certificari, sciendum quod Venerabilis idem Abbas Casemarius C. qui interfuit, & Domino Papae veraciter scripsit, sub suo sigillo per praedictam ancillam easdem litteras magnificentiae vestrae transmittere curavimus.*

(1) Innocentio III. qui obiit CIↃCCXVI. XVII. Kal. Aug.
(2) Lotarius, seu Leo Verolanus Episcopus ab anno 1212. vide Ughell. T. 1. col. 1394. novae editionis.
(3) Soffredo Pistoriensi Episcopo.

VIII.

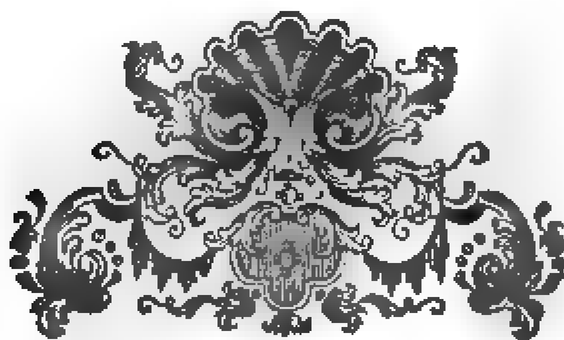
Corporis S. Felicis Pistoriensis inventio, ex Archivio Episcopij.

FIdes per me infrascriptum qualiter in protocollis olim Egregii Ser Straftæ quondam Pauli de Taratis existen. in generali Archivio publico Florentino inter cetera instrumenta apparet infra scriptum tenoris sequentis, videlicet. In Dei nomine amen ab anno Dominice Nativitatis millesimo quadringentesimo quarto decimo indictione septima die vero duodecima mensis Augusti.

Reverendus in Christo Pater, & Dominus Dominus Matheus olim Domini Lazzeri de Diamantis de Pistorio, Dei, & Apostolice Sedis gratia Episcopus Pistoriensis vacans circa orationem Majoris & Cathedralis Ecclesie Pistoriensis, volens in melius reformare Altare Virginis Marie, que est in Choro dicte Ecclesie, cum faciat immutare causa ipsum in melius reducendi, invenit sibi sub Altare predicto quamdam cassam in qua erat quedam pilla lapidis grossitudinis unius palmi, altitudinis trium spannarum, & longitudinis spannarum duarum, vel quasi, super qua erat una lastra chiavata, quam inde extrahi fecit, & aperiri per Nenonum Pauletti Muratorem de Pistorio, qui dictum Altare actabat, in qua pilla fuit reperta quedam capietta alabastri albi, in qua erant sculpti certi homines cum uno carro, & equis superducentis cum coperchio etiam alabastri, in quo erant Reliquie & Ossa Corporis Sancti Felicis prout sic esse dixerunt, qua aperta magnus odor fuit per totam Ecclesiam Moscadi, & ipse Dominus Episcopus cum Domino Guidone de Ostorenghis de Furlivio, eius Vicario, Domino Justo olim Philippi Gai, Domino Michaele Pasquini, & Domino Olverio Taviani de Lazzaris de Pistorio Canonicis dicte Majoris Ecclesie, & certis Cappellanis dicte Ecclesie Majoris Ecclesie Pistoriensis ipsam aperuerunt cum luminibus, Campanis pulsatis cantando Te Deum, ad que omnia magna multitudo populi pervenit cum magna devotione &c.

Acta fuerunt predicta in Choro dicte Majoris Ecclesie presentibus Jacobo olim Domini Pieri de Cancelleriis, Ser Ricciardo, Ser Goalandi de Bracciolinis de Pistorio, & pluribus aliis testibus rogatis &c.

Antonius Dominus Finius ex Ministris in generali Archivio Publico Florentino in fidem subscripsit die 10. Octobris 1685. salvo &c. Petrus de Christianis J. U. D. Conservator vidit &c.

CLASSIS VII.

Miscellanea Sacra.

PRESVLI. REVERENDISSIMO
DOMNO IOHANNI. IPSIO
INCLVTAE. CONGREGATIONIS
BENEDICTINO—CAMALDVLENSIS
ABBATI. GENERALI. DOCTISSI
MO. VIRO. RELIGIOSISSIMO
MONACHO. PRAESIDI. VIGILANTIS
SIMO. HANC. VETERVM. MONV
MENTORVM. CLASSEM. FRAN
CISCUS. ANTONIVS. ZACHARIAS
S. J. EX. FLORENTINO. COLLEGIO
D. D.
MAECENATI. SVO.

I.

Poenitentiae Canonicae commutatio, ex Autographo, quod cum Apographo Pistorienses Monachi Vallumbrosani S. Michaelis adservant.

A D M O N I T I O.

Edidit hoc monumentum Johannes Lamius in deliciis eruditorum pag. 116. Chronici Pontificum a Leone Urbevetano compositi; sed mendoso exemplo, quod neque Autographo, neque Apographo satis respondet, usus est vir doctus.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi. Breve recordationis pro modernis, & futuris temporibus ad memoriam habendam, vel retinendam, qualiter actum est in loco, qui dicitur Campilio, positum juxta Bati, in praesentia bonorum hominum, quorum nomina subter leguntur.

Manifesti sumus nos Alfredus, Bernardus, a Domino Lamverto Boloniensi Episcopo accepimus penitentiam triginta annorum, qua suscepta, professi sunt [*sic*] coram Domino sustinere non posse, qua de causa prefatus Episcopus cum voluntate, & licentia Nordigii, Lamverti, & Oddi, praecepit nobis pro remissione peccatorum nostrorum ad Ospitium Sancti Salvatoris positum in loco, qui dicitur Fontana Taoni, omnium bonorum nostrorum rerum decimas fideliter offeramus, & ita recepimus. Preterea alii quattuor Decimatores, videlicet Johannes Diaconus, Presbiter Lambertus, Teuzo Clericus, Presbiter Gerardus, qui antiquitus prefati hospitij decimatores fuerunt, ita & in antea in nomine Domini constituimus, & firmamus. Ego Lambertus Dei gratia Episcopus, cum Abbate Rustico, in presentia bonorum hominum Nordili, Lamberti, & Oddi, & alii quamplures ad Ospitium Sancti Salvatoris pro remedio animae meae, & os exdecimatores [*sic*] de Vico de Casi ab hora in antea, ut nullus Episcopus, Clericus, Laicus, vel aliqua persona tollere, minuere, intentionare praesumat, & ita constituimus, & firmamus pro quo prefatus Rusticus Abbas cum suis Fratribus viginti annis de penitentia illorum receperunt. Quod, si quam [*sic*]

hoc

hoc nostrum praeceptum violare praesumpserit, in nomine Domini Christo anathemate feriatur, & tunc anno Domini millesimo octuagesimo, indictione V., XI. Kal. Augusti.

Ego praefatus Dei gratia Episcopus Lambertus manu mea scripsi.

Signum manibus Martini, Lamberti, & Oddi, Albizi, Rainerii quondam Filii bonae memoriae Ioci, Azzonis Filii bonae memoriae Bernardi rogati testes.

Ego Aribrandus hanc cartam manu mea scripsi, complevi, & tradidi.

I I.

Sancti Attonis Episcopi Pistoriensis excommunicatio in Consules Pistorienses.

PRO sacrilegio, & rapina, quam fecerunt Consules Civitatis in Ecclesia S. Zenonis anno praeterito, aliisque Ecclesiae Episcopatus sepe vocati dissimularunt habentes satisfacere competenter, tandem in nomine Dei Patris Omnipotentis, & Iesu Christi Filii eius, & in virtute Spiritus ex parte S. Mariae semper Virginis, gloriosi Petri Apostolorum Principis, & Zenonis Episcopi, & Confessoris, omniumque Sanctorum ab ipsorum pertinens Episcopatus, donec ad satisfactionem, & poenitentiam veniant, Rainaldum, & Monachum excommunicamus, & a communione Corporis Christi, hac a liminibus Sanctae Mariae Ecclesiae separamus cum Berardino ministro eorum, qui contra divinam auctoritatem ecclesiastica signa pulsare, & claves Ecclesiae per laicam potestatem tenere praesumpsit. Praeterea Consules Civitatis Rectores, ac Ministros ipsorum, qui scienter hanc sententiam excommunicationis canonicorum S. Zenonis, aut alias Episcopatus Ecclesias fiunt rapinam de cetero spoliare praesumpserint contra licentiam, & voluntatem Episcopi, qui pro tempore fuerit, ubique excommunicamus contra ... sub congrua satisfactione non emendaverint, antequam puniuntur, anterorum & modernorum Canonicorum decreta insistentes, maledictos esse censemus, ac perpetua poenae excommunicationis damnationis, in dispositione tamen Episcopi prohibemus hoc omnes relinquentes. Hec autem anathematis sententia data est per Dominum Attonem Episcopum in Ecclesia ejusdem Sancti Zenonis cum Canonicis, & universo Clero totius Civitatis Pistor. Dominica infra octavas Epiphaniae anno Dominicae Incarnationis millesimo centesimo trigesimo octavo, praesentibus viris multis, ac timorentibus, Romanae Ecclesiae praesidente Domino Innocentio Papa II. feliciter. Hanc autem sententiam Dominus Papa cum Episcopis, & Cardinalibus SS. sic confirmavit, ut in sequentibus continetur. Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Episcopo, & dilectis filiis Clero Pistoriensi salutem, & Apostolicam benedictionem. Super injuria, quam Clero & Ecclesiae vestrae a Pistoriensibus illatam esse accepimus charitati vestrae affectione debita condolemus, & tam in hoc, quam in aliis, prout expedit vobis, tamquam charissimis fratribus contribuere, & auxilium volumus exhibere. Proinde sententiam a B. M. praedecessore nostro Papa Paschale in aggressores vestrae Ecclesiae, & bonorum eius praedatores ratam habemus, & eos, quos pro eadem praesumptione & sacrilegio in Clero vestro esse dedistis, aut in eorum communione praelaberint, nostrae damnamus anathemate. Datum Romae secundo nonas Decembris. Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei, fratribus Episcopis Abbatibus Clericis & Laicis Per Pisanum, Pistoriensem, Florentinum, Fesulanum, Lucanum, Volterranum, & Senensem Episcopatum constitutis salutem, & Apostolicam benedictionem. Pervenit est ad aures nostras quod Consules Pistorienses in suam Matrem Ecclesiam graviter delinquerunt, eamque suis thesauris, postposita Dei reverentia, spoliaverunt, pro quo nimirum venerabilis frater noster a ejusdem loci Episcopus in eos sententiam protulit. quia ergo juxta Sacrae Scripturae verum *fratres fratrum adjuvantur Civitas munitas, & firma*, & prohibiterum multa debemus propria deputare, mandamus vobis, atque praecipimus quatenus eisdem fratris nostri & Pistoriensium Clericis in hoc verbo assistatis, & sententiam, quam idem Episcopus aut in illos sacrilegos protulit, aut in eorum communione pro-

mulgaverit, per vestras parrochias observetis, & observari firmiter faciatis. Datum Rome secundo nonas Decembris.

ADNOTATIO.

HOC monumentum in Codice Capituli Pistoriensis deprehendi, in quo sermo S. Fulgentii, sub finem autem haec inscripta reperi a recentiori manu, que digna lectu sunt.

Peretula, & Tucciano due Plebes sunt in maritima, que fuerunt antiquitus Pistoriensis Episcopatus. Pro istis duabus Plebibus reddebant nobiles homines de Peretula, qui habebant eas ab Episcopo, Corium unum Cervinum Episcopo in mense Augusti. ad alteram istarum Plebium olim mortuus est unus Pistoriensis Episcopus, & ibi sepultus est, dum a Roma rediret. Has ambas Plebes nunc tenet Episcopus de Suano, quas predicti nobiles non sunt passi mutari de priori loco, nisi sub eadem conditione, ita ut semper eas tenerent, & recognoscerent per Pistoriensem Episcopatum.

III.

Praeceptum Caelestini II. Clero, & Populo Pratensi, ut B. Attoni Episcopo Pistoriensi obediat, ex Archivio Episcopi Pistoriensis.

CElestinus Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Clero, & Populo Pratensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Manifestum est, quoniam obedientia omnium virtutum stabilitas est, & fundamentum, qua infidelis quis esse convincitur, etiam si fidelis esse videatur. Quocirca per Apostolica vobis scripta mandamus, quatinus venerabili fratri nostro A. Pistorien. Episcopo, discreto siquidem, & religioso viro, tamquam proprio Pastori, & animarum vestrarum Episcopo absque ulla contradictione debitam obedientiam, & reverentiam humiliter deferatis, de possessionibus vero, & pensionibus Ecclesiæ suæ nullam ei injuriam faciatis, nec ab aliis fieri permittatis. Datum Lateranj XIJJ. Kal. Martii.

IV.

Sententia separationis inter Teudicium virum, & Oreliam coniugem, ex Archivo Capituli Pistoriensis.

IN Dei nomine. Homo Dei gratia Dei humilis Archipresbiter, & idem Prepositus Aecclesie S. Zenonis Civitatis Pistoriensis voluntate, & parabola, & consilio Gerardi Vicecomitis, & eiusdem prefate Aecclesie Canonici, & voluntate, & parabola, & consilio Basilii Canonici, Rainaldi Canonici, nec non Nevaldi Canonici, & Lamberti Canonici, & Nati Canonici. Similiter voluntate, & parabola Episcopi Tracie dedit separationis sententiam inter Teudicium, & Oreliam. Scilicet ut Teudicius acciperet uxorem, & Orelia acciperet virum propter consanguinitatis parentelam, que per legitimos testes iurata fuit, precessa accusatione coram prefato Archipresbitero, & Preposito. Scilicet per Altaricollum virum prudentem, & per Guastavillanum Vicecomitis filium, & per Segnioretum, & per Jacobum de Casale, & per Milliarinum quondam filium Rainaldi hoc modo. Emma, & Bonadonna fuerunt sorores. de Emma fuit Rusticus, de Rustico fuit Teudicius, de Teudicio fuit Ormannus, de Ormanno fuit Teudicius. De Bonadonna fuit Geraldellus, de Geraldello fuit Enrigus, de Enrigo fuit Talia, de Talia fuit Orelia. Et hoc quidem factum est in Civitate Pist. in Ecclesia S. Zenonis, presentia Maleriathi, & Mule, & Quitroncioj, & Soldi, & Coboli, & Struffaldi, & Orlandini, & Petroncioni, & multorum aliorum hominum. Et sunt anni Domini millesimo centesimo sexxagesimo quinto

* XIII. sexto Idus Maj Indictione prima * Ego

Ego Belchrius Judex, & Sacri Palatii Notarius omnibus supradictis interfui, & vidi, & signum meum meo imposui.

V.

Alexandri IV. Confirmatio Indulgentiarum PP. Ordinis Eremitarum S. Augustini, ex Apographo Josephi Bernini eruditi Presbyteri Pistoriensis.

UNiversis presentes literas inspecturis Guidaloctus miseratione divina Pistoriensis Episcopus salutem in eo, qui est omnium vera salus. Noveritis nos infrascriptas literas indulgentiæ Sanctissimi Patris nostri bonæ memoriæ Domini Alexandri PP, eius Bulla plumbea munitas, in qua Bulla ex una parte sunt duo capita, & eorum superscriptio sic dicit. *Spiritus Sanctus*. Ex alia parte ipsius Bulle dicit *Alexander Papa IIII*, vidisse, & intellexisse, quarum tenor talis est. Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus, Prioribus, ac Universis fratribus Ordinis Heremitarum S. Augustini salutem, & Apostolicam benedictionem. Oblata nobis ex parte vestra petitio continebat, quod Apostolica Sedes nonnullas domos Ordinis vestri, antequam essetis in unius religionis corpus de mandato nostro redacti, diversis privilegiis, & indulgentiis per speciales litteras decoravit. Ut igitur vobis per divinam & nostram dispositionem in una observantia uno professionis fœdere counitis omnino proficiat, quod divisim aliquibus domibus vestris ante unionem huiusmodi fuerat ab eadem Sede concessum; Nos vestris precibus inclinati privilegia, & indulgentias huiusmodi eisdem domibus singulariter olim indulta, ad omnes & singulas extendentes, utendi eis, quoties opus erit, liberam vobis omnibus concedimus facultatem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Laterani XIJ. Kal. Maij. Pontificatus nostri anno tertio *. * A.Ch.1257.

In cuius rei testimonium presentes literas nostri sigilli munimine jussimus roborari, & etiam ad majorem fidem habendam nomina infrascriptorum Notariorum cum eorum signis similiter fecimus, seu jussimus hic apponi. Datum anno Dominicæ Nativitatis millesimo ducentesimo septuagesimo sexto. Indictione quarta die Sabbati Octavo Kal. Maij.

Fr. Aldibrandus Bonaccontri de Luc. fratrum Ordinis herem. Sancti Augustini Imperialis Aulæ Judex, & Notarius predictas litteras vidi, legi, & exemplavi, nihil addens, mutans, vel minuens, præter forsitan punctum, litteram, aut syllabam, & sic in Originali continebatur, ut in isto novo continetur exemplo, & de mandato dicti D. Episcopi meum signum, & nomen apposui, prædictaque scripsi.

VI.

Literæ Testimoniales Sacræ Ordinationis, ex Archivo Monasterii S. Michaelis Pistor.

IN nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Anno Dominicæ Incarnationis 1361. indictione quinta decima *, die * XIV Sabati Sacti ieiunii quatuor temporum 4. idus Martii Reverendus in Christo Pater, & Dominus Dominus frater Andreas Dei gratia Episcopus Fesulanus in generali Clericorum ordinatione per eum celebrata hac presenti die Sabati Sacri ieiunii quatuor temporum in sua Cathedrali Ecclesia Fesulana intra missarum solemnia iuxta ritum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & secundum canonicas sanctiones

patrum

patrem Stephanum Baronti de Pistorio Ordinis Vallisumbrose recommendatum pro parte Abbatis sui ad sacrum Subdiaconatus ordinem promovit, eidem dictum ordinem more solito conferendo, mandans mihi Bono eius Notario infrascripto, ut de predictis publicum conficerem instrumentum. Actum Fesulis in maiori Ecclesia Fesulana presentibus reverendo in Christo Patre Domino Domino fratre Bartolo Dei gratia Episcopo Lodocicensi, fratre Bartolomeo de Florentia de Ordine Carmelitarum, Vannone . . . . . familiari ipsius Domini Episcopi, & aliis pluribus ad hec vocatis, & rogatis testibus.

Ego Bonus Regis de Castro Lecci Vallismarinae Florentine Diocesis Imperiali auctoritate Notarius, & Judex ordinarius, Notarius & Scriba dicti Domini Episcopi Fesulani predictis omnibus, dum agerentur, interfui, & ea rogatus scripsi, & de mandato dicti Patris scripsi, & publicavi, ideoque me subscripsi.

VII.

Breve Alexandri V. a. MCCCCIX., in quo Indulgentiam impertitur Pontifex vespere Sabbati Sancti Missam audientibus Pistorii in Ecclesia S. Michaelis, quodque mendose edidit Lamius in Chronico Pontificum p. 117., ex Archivo Monachorum Vallumbrosanorum Pistoriensium.

ALexander Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem & Apostolicam benedictionem. Altitudo providentiae divinae Maiestatis nullis inclusa limitibus, nullis terminis comprehensa, tecta censura iudicii coelestis pariter, & terrestria ordinat, & disponit Ministros suos in cultores, altis decorando honoribus devotionem ipsorum quasi quibusdam alliciendo muneribus, ut eos efficiat coelestis patriae possessores, invitare consuevit ad debiti famulatus Deo & Sanctis ejus honorem, de cuius dulcedine aegris medicina, languentibus solamen, reis culpae remissio, & cunctis ipsius patrocinium implorantibus misericordie rivulus noscitur emanare. Quum itaque, sicut accepimus, in Ecclesia Monasterii S. Michaelis de Forculis ordinis Vallisumbrosae Pistoriens. annis singulis in vigilia Festivitatis Resurrectionis Dominicae hora diei vigesima tertia, vel circa una Missa solemniter decantari consueverit, cui magna, causa devotionis, interesse consuevit populi multitudo. Nos cupientes, ut huiusmodi devotio ferventius augeatur, & ut Christi fideles eo libentius ex causa praedicta Ecclesiam visitent antedictam, quo ex hoc ibidem dono coelestis Gratiae uberius conspexerint se refectos; De Omnipotentis Dei misericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius auctoritate confisi omnibus vere poenitentibus, & confessis, qui celebrationi missae praefatae ex causa praedicta annis singulis, ut praefertur, pro tempore interfuerint, duos annos, & duas quadragenas de iniunctis eis poenitentiis misericorditer relaxamus. Volumus autem, quod si alias visitantibus dictam Ecclesiam, vel ad eius fabricam, seu conservationem manus adiutrices porrigentibus, seu alias inibi pias elemosinas erogantibus, vel alias aliqua alia indulgentia in perpetuum, vel ad certum tempus nondum elapsum duratura auctoritate Apostolica concessa fuerit, presentes littere nullius existant roboris, vel momenti. Datum Pistorij XIJ. Kal. Januarij Pontificatus nostri Anno primo.

VIII.

Commutatio votorum ab Eugenio IV. facta in favorem Canonicae S. Bartholomaei Pistoriensis, ex eiusdem Canonicae Archivo.

EUgenius Episcopus Servus Servorum Dei Dilectis filiis Priori, & Conventui Monasterii Sancti Bartolomei Pistoriensis per Priorem soliti gubernari

de

de Congregatione Salvatoris Lateranensis, alias Sancte Marie de Fusconaria ordinis Sancti Augustini salutem, & Apostolicam benedictionem. Debitum pastoralis officij, cui disponente Domino presidemus, exposcit, ut deformatis in suis structuris, & edificiis Ecclesiis, ac monasteriis illud apponamus in opportunitate consilium, per quod congruum reformationis optate consequantur effectum. Cum itaque sicut exhibita nobis nuper pro parte vestra petitio continebat, Monasterium vestrum Sancti Bartolomei Pistoriensis, in quo sub regulari observantia ordinis Sancti Augustini degentes divinis officiis mancipati fore noscimini in suis structuris, & edificiis, in quibus incompositum existit, reparatione, & fabrica plurimum indigeat, & ad reparationem, & fabricam huiusmodi ipsius Monasterii facultates non sufficiant, pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut super hiis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos itaque huiusmodi supplicationibus inclinati vobis sub regulari observantia persistentibus, & non alias, tenore presentium indulgemus, quod unus, vel plures ex vobis, vel aliis personis secularibus, vel ordinum quorumcumque regularibus, quam, seu quas ad id pro tempore duxeritis eligendum, vel eligendos cum quibusvis utriusque sexus personis Civitatis, & Diocesis Pistoriensis super quibuscumque votis etiam Jerosolimitane liminum Apostolorum, ac Sancti Jacobi in Compostella, nec non quarumcumque aliarum peregrinationum per eas emissis, vel que interim emittere contigerit, votis dispensare, illa in alia pietatis opera commutare, dummodo persone huiusmodi illud idem exhibeant, quod in eundo, stando, & redeundo, si laborarent, exponerent, & specialiter offerenda vovissent, vel quod cum eligenda persona, seu eligendis personis huiusmodi composuerint vobis, seu eligende persone, vel eligendis personis huiusmodi realiter, ac cum effectu tradiderint, & assignaverint, auctoritate Apostolica dispensare, ipsaque vota in alia pietatis opera commutare valeat, seu valeant, Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus, dicta auctoritate Apostolica tenore presentium de speciali dono gratie concedimus pariter, & indulgemus, presentibus donec, & quousque illarum vigore summam, seu valorem trecentorum Ducatorum auri perceperitis, duntaxat valituris. Volumus autem, quod summa, seu valor huiusmodi in reparationem, & fabbricam predictas, ac alias in vestros, nec non dicti Monasterii usus, & utilitatem dumtaxat penitus, & omnino convertantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Rome apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominice millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto, quintodecimo Kalendas Februarij Pontificatus nostri anno sextodecimo.

B. Roverella
Gratis de mandato Domini
nostri Pape.

P. S. . . . . .

I X.

Leonis X. litterae ad Episcopum Pistoriensem, in quibus de sua ad Pontificatum adsumptione ipsum certiorem facit, ex Archivo Pistoriensis Capituli, ex Apographo Presbyteri Borelli.

LEO Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili Fratri Episcopo Pistoriensi salutem, & Apostolicam benedictionem. Salvator noster Dominus Jesus Christus, ut ab eterna morte liberaret humanum genus, mortalitatem nostre carnis assumpsit sacrosanctamque universalem Ecclesiam sua Passione fundatam in terris usque ad consumationem seculi perpetuari voluit, & Gregis sui Oves pascendas

scendas per variam successionem Pastorum, qui eas verbo, & opere ad eternam gloriam innovarent, disposuit. Sane cum felicis recordationis Julius Papa II. Predecessor noster vigesima prima Februarij sicut Domino placuit, ex hac mortali vita ad immortalem migrasset, post funeris ipsius, ac solemnium exequiarum, ut moris est, celebrationem, Venerabiles Fratres nostri Sancte Romane Ecclesie Cardinales, de quorum numero tunc eramus, Rome in Palatio Apostolico apud Basilicam Beati Petri Apostolorum Principis, in quo idem Predecessor, dum viveret, habitabat, & cursum presentis vite finierat, in Conclavi pro electione futuri Pontificis celebranda modo, & tempore congruis in virtute Altissimi convenerant, ubi variis consiliis, & maturis deliberationibus prehabitis, facta celebratione misse in honorem ipsius Sancti Spiritus, post diligentem tractatum, prout tante rei, qua nulla major in terris agitur, gravitas exigebat, tandem predicti Fratres, eius, qui invocatus fuit, gratia cordibus eorum infusa, licet in alios majoribus meritis insignes convenire potuissent, certo tamen Dei Judicio, cujus consilia incredibilia sunt, Nos tunc Sancte Marie in Dom. Sancte Romane Ecclesie Diaconum Cardinalem in Sponsum, Pastoremque Ecclesie sue Sancte. Quinto Idus Martij unanimi voluntate, & concordia elegerunt. Quoniam vero sicut Domino placuit, ita factum fuit, quamvis nos habere humeros imbecilles ad preferendum tantum onus, quantum est universalis Ecclesie sarcina, sentiremus, tamen ne reluctari videremur divine voluntati, colla subiecimus jugo Apostolice servitutis, sperantes in eo, qui infirma eligit mundi, ut confundat fortia, cum Romanus Pontifex, licet per ministerium hominum eligatur, ex celesti tamen inspiratione procedat, quod fragilitati nostre robur sue gratie inspirabit, & vires contra hostes Fidei suggeret, ut perfidi Turci non solum a suis ausibus retrahantur, sed ope divini auxilii, & presidio nostro, ac Catholicorum Regum, & Principum penitus conculcentur. Quod ut nostris temporibus concedatur, & in omnibus Divina Gratia assistat, & gressus nostros dirigat, tuis, & aliorum Fidelium orationibus cupientes adiuvari, exhortamur fraternitatem tuam, ut solemnes processiones in tua Diœcesi indicas, quibus supplicetur, ut nostre humilitati manum sue pietatis porrigat, qua roborati valeamus, iniunctum nobis Apostolice Sedis officium, & gloriam sui nominis, ac exaltationem fidei, pacem, salutem, & tranquillitatem Populi Christiani exercere, Nos quippe eamdem Fraternitatem tuam in omnibus, que concernunt statum, honoremque tuum, & Ecclesiæ tibi commissæ habere intendimus commendatam.

Datum Rome apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominice 1513. Quarto decimo Kal. Aprilis, Pontificatus nostri anno primo.

S. Andree.

Visa P. Delius.

X.

Juramentum præstandum ab Abbate S. Bartholomæi Pistoriensis Ordinis S. Benedicti, ex Archivo ejus Monasterii.

EGO . . . . Abbas Monasterii Sancti Bartholomei Pistoriensis Ordinis Sancti Benedicti ab hac hora in antea fidelis, & obediens ero beato Petro, Sancteque Apostolice Romane Ecclesie, & Domino meo Domino Benedicto Pape [1], suisque Successoribus canonice intrantibus. Non ero in consilio, aut consensu, vel facto, ut vitam perdant, aut membrum, aut capiantur mala captione. Consilium vero, quod michi credituri sunt per se aut per nuntios suos, seu per litteras, ad eorum dampnum me sciente nemini pandam. Papatum Romanum, & Regalia Sancti Petri adiutor eis ero ad retinendum, & defendendum contra omnem hominem; Legatos Apostolice Sedis in eundo, & redeundo honorifice tractabo, & in suis necessitatibus adiuvabo; Apostolorum limina annis singulis per proprium nuntium visitabo, nisi Apostolica absolvar licentia. Possef-

Possessiones vero ad meum Monasterium pertinentes non vendam, neque dabo, neque impignorabo, neque de novo infeudabo, vel aliquo modo alienabo inconsulto Romano Pontifice. Sic Deus me adiuvet, & hec Sancta Evangelia.

(1) ADNOTATIO.

EX characterum forma suspicor, Benedictum heic intelligi XI. aut XII. Quamobrem charta ad seculum XIV. spectat.

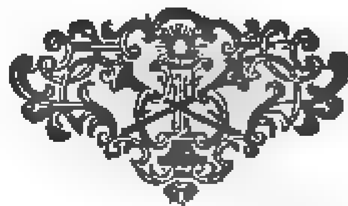
XLI.

Juramentum praestandum per Offitiales Cleri Pistorien. ante ipsorum introitum, alias non admictantur ad officium, ex Libro Capituli Pistoriensis, in quo existunt Constitutiones Cardinalis Johannis Classe IV. a nobis editae.

NOS M. N. B. juramus, quod fideles, & obedientes erimus Sancte Romane Ecclesie, & Domino nostro Domino Joanni Pape XXIII. ac Domino M. (1) Episcopo Pistoriensi, eorumque Successoribus canonice intrantibus. Non erimus in consilio, consensu, machinatione, vel facto, ut honorem, aut famam, seu vitam perdant, aut membrum, vel capiantur mala captione. Secreta Cleri Pistoriens., & Domini Episcopi secrete tenebimus, & nulli revelabimus sine licentia ipsorum. Item adjuramus omnem sectam divisionem, & partialitatem clericorum, & laicorum, fidem nostram, ut obligamur Dantes, Domino Pape, & Domino Episcopo pro tempore existentibus, & vovemus, & promictimus, quod ad nichil aliud respectum habebimus, nisi ad bonum, & honorem Domini Episcopi, & sui Clericatus. Remotis omni amore, affectione, passione, & hodio, aut secta, & ad nichil aliud operam dabimus, aut intendemus, quantum cognoscere poterimus. Constitutiones Cleri servabimus, nullamque litteram in hodium alicuius nomine Cleri, nisi omnes sex aut saltem quinque, & tunc de consensu Domini Episcopi consentientes fuerimus, nec in favorem etiam alicuius, nisi ad minus quactuor etiam consenserint, sigillabimus, aut sigillari permictemus. Sic Deus nos adiuvet, & hec Sancta Dei Evangelia.

(1) ADNOTATIO.

HEic charta isthaec scripta videtur, dum Matthaeus de Diamantibus Ecclesiae Pistoriensi praeerat.

PARS III.

COMMUNIA QUÆDAM POLITICO ÆQUE ATQUE ECCLESIASTICO STATUI.

CLASSIS VIII.

Bullæ ac Diplomata.

BRAYDENSIS. COLLEGI. S. I.
MODERATORI. INTEGERRIMO
CONSTANTINO. CICERIO
ET. CETERIS. HVMANISSIMIS. AT
QVE. ERVDITISSIMIS. SOCIIS.
FRANCISCVS. ANTONIVS. ZACHA-
RIAS. EIVSDEM. SOCIETATIS
HANC. MONVMENTORVM VETE-
RVM. CLASSEM. D. BENEMERENTIBVS

I.

Henrici II. Imperatoris Diploma pro Monasterio S. Salvatoris Fontanæ Taonis, ex Archivo P.P. Vallumbrosanorum Pistoriensium.

IN nomine Sancte, & individue Trinitatis, Henricus Divina largiente Clementia Romanorum Imperator Augustus Justum, & rationabilem nobis videtur in Venerabilia Sanctorum Dei loca, que ab a bonis hominibus intuita pietatis, & spe alterne remunerationis conferuntur, atque nostro iuri, & dominio traduntur, nostra auctoritate fieri jussimus. Quocirca omnium Sancte Dei Ecclesie nostrorumque Fidelium, presentium scilicet, & futurorum, volumus universitati pateat, qualiter nos recepisse Monasterium Sancti Salvatoris, quod est situm in Fontana Tanoni, quod Bonifacius Marchio pro remedio animæ suæ sibi predia, quod vocatur Casadia Bonifacinga, proprietario iure eidem concessit, & villam, quæ vocatur Stazano cum omnibus suis pertinentiis, & in badio omnia, que habuit, & sibi similiter condonavit sub nostri mundi furdi tuitione recepimus hec, & alia, que in antea Deo auxiliante adquirere potuerit, volumus, ut sub nostra defensione quiete, ac pacifice perpetuo permaneat sine molestatione alicuius. Quod vero precipimus, & ab hac hora in antea nullus Dux, Marchio, Episcopus, Comes, Vicecomes, Gastaldio, Sculdascio, Decano, seu aliqua nostri Imperij magna, parvaque persona audeat Johannem Monachum Abbatem, qui ibi Deo servit, atque alios Monachos, qui modo sunt, aut pro tempore inibi Deo famulentur, disvestire, molestare, aut inquietare presumat sine legati Judicio. Si quis igitur huius nostri mundi burdi violator exciterit, sciat se compositurum auri optimi libras centum, medietatem Kameræ nostræ, & medietatem prefatum Johannem Abbatem, atque fratribus atque suis successoribus. Quod ut verius credatur, diligentiusque ab omnibus observetur sigillo nostro jussimus insigniri.

Hein-

Heinricus Cancellarius vice Everadi Episcopi & Archicancellarij recognovit.
Locus Sigilli.

Datum anno Dominicae Incarnationis MXIIII. Indict. XII. Anno Domini Heinrici Imperatoris Augusti Regni XII. (1) Imperij autem I. Actum in Papiano, feliciter. Amen.

ADNOTATIO.

Nisi malis, mendum in annorum supputationem irrepsisse, scriptumque Regni XII. pro XIII, dic Diploma datum ante Kal. Martias A. MXIV. Tum belle omnia fluent. Nam (quod ad hunc annum demonstratur a Muratorio contra Pagium aliosque) circa Martium A. MIV. Henricus II. Italicum Regnum adripuit.

II.

Corradi Regis Diploma pro Monasterio Fontanae Taonis ex Archivo Monachorum Vallumbrosanorum Pistoriensium.

IN nomine Sanctae, & Individuae Trinitatis, Conradus divina favente Clementia Rex. Quicquid locis Divino cultui mancipatis nostrae liberalitatis munere conferimus, id nobis in eterna retributione lucrum pro certo credimus. Qua propter cognoscat omnium Fidelium Sanctae Dei ecclesie praesentium scilicet, & futurorum solertia, qualiter nos interventu, ac petitione dilecte coniugis nostrae Gislae Reginae per hanc precepti nostri paginam, prout juste & legaliter possumus, Monasterium Sancti Salvatoris una cum Abbate, monachisque in loco, qui dicitur Fontana Taonis, Deo, & Sancto Salvatori servientibus cum eorum omnibus rebus & proprietatibus, scilicet terris, vineis, pratis, pascuis, silvis, pascuationibus cultis, vel incultis, quod quidam bonifatius marchius pro remedio animae suae ibidem contulit, nominative casagium, quod vocatur bonifatingo, & quod nos pro Dei timore donamus in usum, & sumptum illorum in loco flagiano, cum omnibus ad eandem villam pertinentibus, & in bajo quicquid ad nostrum Regale dominium attinet, & alpem, ubi praefatum Monasterium situm est. Ab ecclesia Sancti mamme vel a cetera loca, que ita nominantur colles bologi, petra bottiliaria, capud Lentule, colles fraxini cum vallibus eorum, aquarumque decursibus in Lementria . . . mola, loca cannia, & via pubblica collinae & quicquid eidem loco vel in antea, vel ammodo a quoquam collatum extiterit, confirmamus, & sicut ab antecessore nostro pie memorie serenissimo, ac semper augusto Henrico Imperatore dispositum est, nos etiam nostrae Regalis potentie auctoritate corroboramus, quatinus predicti monasterij Abbas eiusque Monachi ibidem Deo servientes, in usum, & sumptum predictas res teneant possideant jure perpetuo, omnium contradictione remota, firmiter praecipientes, ut nullus Dux, Marchio, Comes, Gastaldius, Decanus, seu ulla Regni nostrj magna, parvaque persona eundem Abbatem, suosve successores, atque monachos inquietare, molestare, aut disvestire presumat de omni predicto jure. Si quis autem huius precepti nostrj violator extiterit, sciat se compositurum auri optimi libras centum, medietatem Kamere nostre, & medietatem praefatis monachis. Quod ut verius credatur, manu nostra roborantes sigilli nostri inpositione iussimus insigniri. Signum domni Chonradi Serenissimi & invictissimi Regis.

Haro Cancellarius vice Anbonis Archiepiscopi, & Archicancellarij.

Data anno Dominice Incarnationis MXXVI indictione X anno domno Conrado Rege III. (1) in campo Lucae Feliciter

Ego Gualbertus Notarius, & Judex Sacrj Palatii, qualiter in autenticum scriptum inveni, fideliter exemplavi.

ADNOTATIO.

(t) TErtio scilicet Germanici Regni anno; nam anno MXXVI. primus fuit Italici Regni a Conrado II. administrati. Mirabimur ergo, in Italica charta annos Italici Regni omitti, Germanici numerari. At quid de Indictione dicemus, quae X heic notatur? Fortassis post Septembrem datum fuit diploma, quo X inceperat Indictio.

III.

Conradi II. Imp. Diploma pro Canonicis Pistoriensibus, ex eorumdem Archivo.

IN nomine Sanctae, & Individuae Trinitatis Chuonradus divina favente Clementia Romanorum Imperator Augustus.

Si dignis nostrorum Fidelium petitionibus assensum praebuerimus, devotiores eos fore minime diffidimus. Quo circa omnium Sanctae Dei Ecclesiae Fidelium, nostrorumque praesentium scilicet ac futurorum comper . . . . Imperatrix nostra scilicet dilectissima Contectalis, nostrique Imperij Consors & Heinricus Rex noster amantissimus . . . . deprecantes, quatinus nos pro Dei amore, nostraeque animae remedio concederemus, atque donaremus omnibus Canonicis in Episcopatu Ecclesiae Pistoriensis ad honorem Sancti Zenonis constructae servientibus, suisque successoribus, ut nullus ex illis fodrum, vel aliquam publicam functionem de omnibus eorum rebus mobilibus, & immobilibus, tam etiam de Castellis, quam de Villis, adiacentiis, & pertinentiis ad omnia eorum praedia donet & largiatur. Quorum igitur interventui atque petitioni annuere dignum esse considerantes, & eiusdem concessionis praeceptum ab antecessore nostro secundo Ottone firmatum & sigillatum videntes concedimus, firmamus, & corroboramus, & per hanc praeceptalem paginam stabiliter praecipimus, ut nullus Dux, Episcopus, Marchio, Comes, Vicecomes, Sculdascio, Gastaldius, nullusque nostri Regni magna, parvaque persona praefatos Canonicos, suosque successores de Fodro, vel de aliqua publica functione, aut de omnibus eorum rebus, quas juste & legaliter per Cartas & ordinationem, & testamenta tenere, & possidere videntur, vel in antea Deo annuente adquirere potuerint, inquietare, molestare vel per aliqua placita fatigare, aut sine legali iudicio disvestire, vel intromittere audeat, vel praesumat. Si quis vero huius nostri praecepti paginam violare temptaverit, vel praedictos Canonicos de omnibus, quae Superius scripta sunt, molestaverit . . . . compositurum auri optimi libras ducentas, medietatem Camerae nostrae, & medietatem praefatis Canonicis in praedicto episcopatu servientibus. Quod ut credatur & diligentius ab omnibus servetur manu propria roborantes sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

Signum Domini Chuonradi Romanorum Imperatoris Augusti. Kadelohus Cancellarius vice Herimanni, ... navit.

Datum VII. Id. Febr. anno Dominicae Incarnationis MXXXVIII. Indict. VI. Anno Domini Chuonradi . . . . XIIII. (t.) Imperij XII. Actum Pistoriae Feliciter. Amen.

ADNOTATIO.

QUae desunt verba, suppleo *Regni Germanici*, scilicet quod VIII. Kal. Sept. a. 1024. inierat Conradus. Itaque a. MXXXVIII. usque ad VIII. Kal. Sept. annus Regni XIV. numerabatur.

I V.

Bonifacij Ducis Diploma pro Monasterio S. Bartholomæi Pistor., quod edidit nuperrime Cl. Muratorius To. I. Antiquitatum Italic. col. 955., ex autographo ejusdem Monasterii.

X In nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis. Bonifacius Dux, & Marchio Divina Favente Clementia. Si Sanctorum Dei loca nostra cessa potentia interveniamus, & eorum rectores oppressos malicia sustentamus, culmen dignitatis & salutem animæ nostræ indubitanter subsistere credimus. Quocirca omnium Sanctæ Dei ecclesiæ, nostrorumque Fidelium, præsentium scilicet ac futurorum, noverit solertia, qualiter nos recepisse monasterium Sancti Bartholomæi, quod est subjectum Sancti Johannis Evangelistæ Parmensis monasterio, & est foras sito, & prope civitate Pistoria cum omnibus suis pertinentiis tam in ipso comitatu Pistoriensi, quam in comitatu Florentino, interventu, ac petitione Kadoli parmensis Episcopi nostri obnixe efflagitasse clementiam, quatenus res omnes, quæ supradicto coenobio monasterio S. Bartholomæi jure proprietario, vel aliquali titulo inscriptionis pertinere videntur, confirmare dignaremur cum omnibus suis pertinentiis tam in ipso comitatu Pistoriensi, quam & in aliis comitatibus scilicet cappella S. Mauri, quæ est posita in loco campiano cum duobus suis mansoriciis. Illud etiam, quod habere videtur in casale massericias tres, sive in galiniano mansum unum in casa Vecla mansum unum, in parrelaico mansum unum, in campiano mansum unum, ad sophiorto mansum unum, & molendinum unum in Pistoria juxta portam S. Petri prope pontegratuli, seu cum omnibus terris ad ipsum coenobium pertinentibus, vel ubicumque locorum ipsius monasterii prædia inventa fuerint, cum omnibus pertinentiis, & adjacentiis suis, seu cum omnibus superioribus, vel inferioribus, pratis, vineis, pascuis, silvis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, piscationibus, servis, & ancillis, aldionibus, & aldionabus, casis, cappellis, castellis, cortis & sortibus, seu cum omnibus, quæ dici vel nominari possunt ad eamdem abatiam quoquo modo pertinentibus confirmamus, atque prout juste, & legaliter possumus, omni modo corroboramus, eo videlicet ordine, ut nullus Dux, Episcopus, Comes, Gastaldio, Sculdascus, vel aliquis publicæ rei exactor de prætaxatis rebus supradictum coenobium, vel abbatem, vel monachos, qui pro tempore fuerint, inquietare, vel disvestire præsumat, sed potius hoc nostræ confirmationis præcepto de omnibus jam dictis rebus investitura, quam habuit, teneat firmiter, quæ possideat nostra omniumque violatorum remota controversia. Si quis igitur, quod minime credimus, hujus nostræ confirmationis præcepti quolibet tempore temerarius violator extiterit, sciat (*sic pro sciat*) se compositurum auri optimi libras centum, medietatem Kameræ nostræ, & medietatem prædicto monasterio, cui violentia illata fuerit. Quod ut verius credatur, diligentiusque ab omnibus observetur, manu propria roborantes nostro sigillo subtus jussimus insigniri.

Signum Domini Bonifacij Ducis & Marchionis.

ADNOTATIO.

NUllæ in hoc diplomate Chronicæ Notæ. Verum Kadoli Parmensis Episcopi, cujus hîc fit mentio, non capit illud post annum 1039. conlocare. Nam Kadolum Episcopum primo occurrit apud *Murat. Antiquit. Italic.* dis. 72. in diplomate Henrici III. XVI. Kal. Febru. anno MXL. Quum vero Bonifacius a. MLII. sexto Maij die interemptus e vivis excesserit (de quo vide eumdem *Murat. Ann.* T. VI. *pag.* 159.) aliquo ex intermediis annis procul dubio datum fuit hoc Diploma.

V.

V.

Urbani II. Bulla pro Canonicis Pistoriensibus ex eorundem Archivo.

URbanus ep. serv. servor. Dei Karissimis filiis pistoriensis Ecclesiae Canonicis, eorumque successoribus in perpetuum justis votis assensum praebere, justisque petitionibus aures accomodare nos convenit qui licet indigni justitiae custodes, atque praecones in excelsa Apostolorum Principum Petri, & Pauli specula positi Domino disponente, existimus. Quod igitur necessitatibus peregrinorum Karitatis debito providentes hospitalem domum juxta portam vestrae pistoriensis urbis, quae S. Petri dicitur, adjuvante domino, vestris impensis aedificastis. Non parum dignum est, vestrum studium commendantes praesentisque paginae auctoritate decernimus, ut decimarum, quae vobis a populo dantur, pars decima, & laborum vestrorum decima, quemadmodum a vobis unanimiter est statutum, eidem hospitalis domui deinceps in perpetuum conferantur. Praeterea Apostolica auctoritate confirmamus, ut quaecunque hodie eadem hospitalis domus juste possidet, sive in crastinum concessione Pontificum, largitione Principum, vel oblatione fidelium juste, atque canonice poterit adipisci, firma ei & illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem domum temere perturbare aut infra eam aliquem capere, aut ejus subditas possessiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare. Sed omnia integre conserventur, eorum, pro quorum conservatione concessa sunt, usibus, eorumque saluti, qui obtulerint, profutura. Eandem tenoris privilegium caeteris quoque, quae per vestrum Episcopatum sunt, hospitalibus indulgemus, et videlicet, quae juxta vallem quartenam est aedificata, et quod juxta capraream oppidum, et, quod in prato, quod dicitur episcopi, et quod juxta locum, qui dicitur Crux brandellione, et quodque quanto biscisto vestro studio, impensisque aedificata est. Quae vobis illa juxta portam S. Petri domus hospitalis, sicut hodie est, in perpetuum subiecta esse praesentis auctoritate paginae confirmamus. Quae vero extra Urbem hospitales domus consistunt, harum privilegio decreto statuimus ut infra earum studium nemo violenter aliquem capere, praedari, aut hostiliter disturbare praesumat, Quorum omnium ordinationes, ac dispositiones vobis, vestrisque successoribus committimus, ut eorum, qui in vobis spirituales, ac religiosiores fuerint voluntate communi, communicato etiam fratrum vallis Imbrosianae consilio, consensu etiam vestri Episcopi, si Catholicus fuerit, & religiosus, adhibito. Rectores eisdem domibus praeponatis, qui secundum Deum earum curam habere, & pauperibus & conventualibus sollicite ministrare procurent. Sane siquis in crastinum Episcopus, Archiepiscopus, Imperator, aut judex, Princeps, aut Dux Comes, aut vicecomes, aut persona qualibet parva, vel magna, potens, aut impotens, hanc nostri privilegii seriem contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, a Christi, & Ecclesiae corpore eum auctoritate potestatis Apostolicae segregamus. his autem, qui ob Dei, proximique dilectionem, & Sedis Apostolicae institutionem praedictas domos suis bonis ditare & exaltare curaverint, Dei, Apostolorumque ejus benedictione, & peccatorum absolutione donentur, sive donantur. Qui ad usus ad vitam perveniant sempiternam. Amen Amen

Scriptum per manum Gregorij Scriniarij, atque Notarij Sacri Palatij.

B. V.

Datum Romae per manus Johannis S. Rom. Ecc. Diaconi Cardinalis, Anno Dominicae Incarnationis millesimo octuagesimo nono Indictione tertiadecima * quarto Idus Januarii, Anno vero Pontificatus domni Urbani Papae secundo.

* duodecima

VI.

VI.

Privilegium Urbani secundi pro Vallumbrosanis, ex Archivo S. Michaelis de Passinia.

URbanus Episcopus Servus Servorum Dei Dilectissimis Filiis universae Vallis Imbrosanae Congregationis fratribus, & apostolicam benedictionem.

Cum universis Sanctae Ecclesiae filiis ex Apostolicae Sedis auctoritate, ac benevolentia debitores existamus, iis praecipue locis atque personis quae specialius, ac familiarius Romanae adhaerent Ecclesiae, quoque ampliori Religionis gratia eminent, propensiori nos convenit charitatis studio imminere. Quia igitur propositum vestrum, divina praeveniente ac subsequente clementia, Religionis vestrae simplicitas bonae opinionis odorem, & prope, & longe positis aspergit, nos vestrae provisioni annuentes Domino praestante adhaerere cupientes, coenobium vestrum pro Beatae Mariae semper Virginis reverentia, cui dicatum est, in Romanae Ecclesiae proprietatem, & tutelam, atque protectionem Apostolicae Sedis suscipimus, & Apostolicae ibidem auctoritatis privilegio munientes ab omni saecularium principum jugo liberum permanere decernimus. Per praesentem igitur nostri privilegii paginam apostolica auctoritate statuimus, ut quaecumque bona vestrum coenobium in praesenti possidet, sive in crastinum concessione pontificum, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium juste, atque canonice poterit adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, & illibata permaneant. Vos successoresque vestri, qui eandem Religionis vitam, & fidei confessionem observare, & Beatae semper Virgini Domino in eodem proposito deservire studueritis, Chrisma, Oleum sanctum, consecrationes altarium, sive Basilicarum, Ordinationes Clericorum a quocumque volueritis catholico Episcopo Romanae Ecclesiae gratiam atque communionem habente accipere. Qui nostra fultus auctoritate, quae postulantur indulgeat. Ad haec adjicimus, atque statuimus, ut nulli omnino hominum liceat idem coenobium temere perturbare, aut ei subditas possessiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum sustentatione et gubernatione concessa sunt, usibus profutura. Nec ulli Episcopo sit facultas excommunicationem, aut interdictionem vobis ingerere, ut qui in specialis estis sinu Apostolicae Sedis, nullius alterius judicio subjaceatis. Quae vero praeter Sancta Monasteria, congregationi vestrae dicta Sancti ... Sancti Fidelis de Strumis, Sancti Salvatoris de Septimo, Sanctae Mariae de Nerana, Sancti Cassiani de Monte Scalario, Sancti Angeli de Passiniano, Sancti Laurentii de Coltibuono, Sancti Salvatoris de Ficicio, Sancti Angeli ... , Sancti Salvatoris de Vaiano, Sancti Petri de Moscheto, Sancti Pauli de Razolo, Sanctae Reparatae de Marradio Faventinae Dioecesis, & Congregatio de ... , & Congregatio de Fontana Taonis, & Congregatio de Monte Armato in Bononiensi Dioecesi, inspirante Domino in eandem vestram formam religionis consenserunt, Nos & ipsis, & omnibus qui se in crastinum eidem religioni vitae ex integro sociare voluerint, praesentis privilegii libertatem Apostolica auctoritate concedimus, quam diu in eadem exstiterint, & conformitatem vestrae perficere procuraverint. Constituimus autem, ut omnium caput vestrum, quod in Valle Umbrosa situm est, Monasterium habeatur. Sane cum terminus vitae Pastori vestro divina dispositione contigerit, qui eius loco substituendus fuerit, quem & vobis & aliis omnibus praeesse debebit, communi omnium, qui caeteris praesunt Monasteriis, consensu & consilio eligatur. Quod si forte ex ipsis Abbatibus quislibet Domino disponente ad hoc procedere regimen electus fuerit, ad vestrum principale coenobium principaliter transeat, & ... sicut in diebus venerandae memoriae Johannis primi Abbatis vestri factum constat, caetera omnia tota vobis Monasteria disponantur. Vos igitur filii in Christo dilectissimi ... pergere, quae in vobis est, quae data est vobis per gratiam sanctae observantiae, & religionis. Nos quidem ... in hac ... manifestari. Participes enim Christi effecti estis, si tamen initium substan-

tie eius usque ad finem firmum retineatis. Mementote, quod Dominus ait, *qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*. Itaque sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in Celis est, ad indicium autem percepte huius a Romana Ecclesia libertatis per annos singulos duodecim sagi cilicij brachia Laterani palatio persolvetis. Sane si quis in crastinum Archiepiscopus, aut Episcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, aut Judex, aut persona quelibet magna, vel parva, potens, aut impotens huius nostri privilegii paginam sciens contra eam temere venire tempaverit, secundo, tertioque commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, a Christi, & Ecclesie corpore eum auctoritate potestatis Apostolice segregamus. Conservantibus autem pax a Deo, & misericordia presentibus & futuris seculis conservetur Amen. Amen. Amen. Scriptum per manum Gregorii Scriniarij atque Notarii Sacri Palatij.

Datum Rome per manus Johannis Sancte Romane Ecclesie Diaconi Cardinalis anno Dominice Incarnationis 1090. Indictione 13. octavo Idus Aprilis anno Pontificatus Domini Urbani Pape secundi tertio.

Bartholomeus quondam Beronis Imperiali auctoritate Judex ordinarius, atque Notarius scriptum privilegium, & Apostolicas literas, & omnia scripta, unde hoc exemplum scriptum est, vidi, & legi, & prout ibi inveni, hic inde transcripsi, & fideliter exemplavi, & ad maiorem fidem habendam signum mee manus apposui ex auctoritate michi concessa, & data a Venerabili Patre Domino Thoma Dei gratia Pistoriensi Episcopo in Episcopatu Pistoriensi, presentibus Domino Ticcio Plebano Plebis de Lamporecchio, & Presbitero Juncta Cappellano Plebis predicte, & Armaleone quondam Infrangipanis & Curso Doni testibus rogatis & vocatis ad hec sub anno Dominice Nativitate 1288. Indictione secunda die vigesima Septembris,

V I I.

Urbani II. Privilegium pro Canonicis Pistoriensibus, ex eorundem Archivo.

URbanus Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Christo filiis Ugoni Præposito, & ceteris Pistoriensis Canonicæ Fratribus, eorumque Successoribus in regularis vitæ observantia permansuris in perpetuum. Piæ voluntatis affectus studio debet prosequente compleri, ut Ecclesiastica utilitas Apostolicæ Sedis favore vires accipiat, & accrescat. Proinde religiosa vota vestra accipimus, & æquis petitionibus libenter impertimur assensum, ut Canonicæ vitæ ordinem, quam professi estis, auctoritatis nostræ privilegio muniamus. Præsenti igitur decreto statuimus, ut nemini viventium liceat vos, & Successores vestros a vitæ Canonicæ comunione distrahere, neve alicui vestrum post professionem liberum sit a Congregatione discedere, & latioris viæ prærupta sectari. Quamobrem decernimus, ut, si ex vobis quispiam a proposito aberraverit, ad corrigendum eum, & secundum disciplinam regulæ coercendum, tibi, vel Successoribus tuis, & ceteris, qui præfuerint, nulla debeat persona obsistere. Obeunte te, vel ceteris Canonicæ vestræ Rectoribus, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, vel violentia præponatur, nisi quem Regulares fratres secundum Dei timorem, vel de suis, si talem inter se repererint, vel de alienis, si oportuerit, cum consilio Episcopi, qui canonice electus, & per Romanam fuerit Ecclesiam ordinatus, elegerint. Quæ omnia ut opitulante Domino firma semper, & illibata permaneant, præsentis decreti auctoritate sancimus, ut nemini omnino liceat vestram Canonicam temere perturbare, vel eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; sed tam ea, quæ ex Episcoporum donatione, quam & ea, quæ ex quorumcumque Fidelium oblationibus hodie possidetis, perpetuo vobis integra conserventur. Ex quibus nominatim hæc designanda duximus. Plebem de Viliano cum omni deci-

decimatione, & Plebem de S. Quirico similiter, & cæteras decimationes sive infra Civitatem sive extra ab Episcopis vobis concessas, & quartam portionem oblationum, quas Letanie offerunt, & decimationes de Gropole, & de Collina, & Ecclesiam S. Blasii cum terris positis in aqua vivola, & in Varzano, & in Falagrano, & in Barzani, & in Glandaria, sicut eas dedit Girardus filius [1] Baronchi, & Ronaldus cum Davizzo genero suo. Illud etiam, quod ab Episcopis vestris statutum est, nostræ auctoritatis assertione firmamus, ut si qui ex ordinariis Clericis adhuc in domo sua manentibus sæculo emigraverint, quidquid eorum ordini pertinere videtur, in usum Canonicorum regulariter viventium redigatur ea nimirum diligentia, curaque adhibita, ne rerum augmentis in libertatem carnis, & velamen malitiæ abutamini, ne quoquo modo res augere, & fratrum debeatis numerum imminuere, sed tantus Canonicorum numerus conservetur, quantum loci vestri facultas pati posse videbitur, ne Religionis, & servitii debiti detrimentum Ecclesia patiatur. Ad hæc adjicimus, ut quæcumque hodie vestra Canonica juste possidet, sive in futurum juste atque canonice, Episcoporum concessione, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium poterit adipisci, vobis, vestrisque successoribus, qui in eadem religione permanserint, firma semper & illibata persistant, eorum, pro quorum substentatione, & gubernatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Vos igitur Filii in Christo charissimi oportet regularis vitæ institutionibus diligenter insistere, & in omnibus Apostolicæ Sedis Decreta servare, ut post vitæ præsentis angustias opitulante Domino ad supernæ latitudinis gloriam mereamini pervenire. Sane si quis in crastinum Archiepiscopus, aut Episcopus, Imperator, aut Rex, Marchio, Comes, Vicecomes, Judex, aut Castaldio, aut Persona qualibet magna, vel parva hujus privilegii paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertioque commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reumque se de divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, atque a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi alienus fiat, & in extremo examine districtæ ultioni subjaceat. Cunctis autem eidem loco justa servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Datum Pistoriæ.

Per manum Johannis S. R. Ecclesiæ Diac. Card. XIIII. Kal. Jan. Indict. III. anno Dominicæ Incarnationis MXCIV.

Pontificatus vero Domni Urbani II. pp. septimo.

(1) Forte Baronci. Sancti Quirici Baronci apud Pistorienses celebre nomen.

VIII.

Paschalis II. Privilegium pro Episcopatu Pistoriensi, ex ejusdem Archivo.

PAschalis Episcopus Servus Servorum Dei venerabili fratri Ildiprando Pistoriensi Episcopo, ejusque Successoribus canonice promovendis in perpetuum. Sicut injusta poscentibus nullus est tribuendus effectus, sic legitima desiderantium non est differenda petitio. Tuis igitur Frater in Christo Ildiprande justis petitionibus annuentes Sanctam Pistoriensem Ecclesiam, cui auctore Deo presides, Apostolice Sedis auctoritate munimus. Statuimus igitur, ut Diocesis Pistoriensis Episcopatus sicut ejus termini predecessoris nostri sancte memorie Urbani privilegio distincta sunt, sic in jure, & conditione Pistoriensis Episcopi sine alicujus molestia vel inquietudine perseveret. Per quos nimirum terminos he sunt Cappelle circum & Ecclesie constitute, Cappella de Capraria, *& cetera*, *ut in Bulla Honorii III. usque Monte Calli*, *tum sequitur Cappella de Vacazone, Cappella in Verruca*, & cetera, ut in eadem Bulla usque *Fanano sequitur*: Cappella Prati Episcopi, *& cetera*, ut in citata *Bulla* usque sita: *sequitur* in Prato cum plebibus suis, curte etiam, que vocatur Pavana infra Pistoriensem Comitatum cum

 Ca-

Castello Sambuce infra curtis confinia edificato Sancte Pistoriensi Ecclesie confirmamus sicut a venerabili Comitissa Mathildi Beati Petri filia post diu examinatam a compluribus Judicibus, ac Juris peritis actionem per Vicarii nostri Bernardi Sedis Apostolice Presbiteri iudicium in tuas, & confratrum tuorum manus restituta cognoscitur. Porro, *ut in Bulla Honorii usque Monte magno: sequitur*, de Casale de Lamporecchio, de Creti, & de Spanarecchio, quas de laicorum manibus solertia vestre Religionis eripuit *& cetera, ut in Bulla Honorii usque* que hodie, *sequitur* - in Ecclesie Pistoriensis possessione persistunt. Videlicet curte de Lizzano, *& cetera usque* Vizzule *sequitur*, Pezzanese, *& cetera, ut in Honorii Bulla usque* Spalboro. Preterea quecumque hodie Pistoriensis Ecclesie iuste possidet sive in futurum liberalitate Principum, vel oblatione Fidelium iuste atque canonice poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus & illibata permaneant. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, tam tuis, quam Clericorum usibus profutura. Interdicimus etiam, ut te ad Dominum evocato, vel tuorum quolibet successorum nullus omnino invitis vestre Ecclesie Clericis aut Episcoporum, aut Ecclesiae res auferre, diripere, aut distrahere audeat. Si quis igitur in posterum Archiepiscopus &c. Amen.

Scriptum per manum Raineri Scriniari Regionarii, & Notarii Sacri Palatii.

Ego Pascalis Catolice Ecclesie Episcopus ss.

Datum apud Beati Petri Porticum per manum Johannis Sancte Romane Ecclesie Diaconi Cardinalis, ac Bibliotecharii decimo octavo Kal. Decembris Indictione 13. anno Incarnationis Dominice MCV. Pontificatus autem Domni Paschalis II. Pape VII.

IX.

Victoris Bononiensis Episcopi, de quo Ughellius (To. 2. col. 18.) privilegium pro Monasterio Fontanae Taonis, ex Archivio Monachorum S. Michaelis de Furcalis.

IN nomine Sancte, & Individue Trinitatis anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo centesimo octavo decimo. Presidente Domno Gelasio venerabili Papa in Romana Ecclesia. Victor gratia Dei Sancte Bononiensis Ecclesie Episcopus una cum Clero suo convenit Episcopali moderamine, quo indigne utimur, salutiferis servorum Dei petitionis benigno multis intellectu clementer advertere, & iustis Ecclesiarum provectibus presidia confirmationis gratuita voluntate concedere. Concedimus igitur, ac ecclesiastico iure firmamus Ecclesiam Sancti Micheelis, que est posita in Silva, que vocatur borobiano, in nomine, & in persona Domni Iohannis Abati, eiusque successorum de Monasterio, quod est constructum in honore Sancti Salvatoris & est positum &c [*prout in carta Henrici Bononiensis Episcopi, quam dabimus numero 11., preter sequentia*] digne, idoneeque—Domno Johanni Abbati mansis cum decimis eiusdem terre. hanc (1) autem Ecclesiam—dicto Iohanni—nullam molestationem, autem tradictionem eo ordine, sub ditione, & regula Valleumbrosane custodie permanserit, vendendi neque donandi—successoribus aferre catholico posses—clericis eiusdem nostre Ecclesie, qui eam—dei pars parti—penam absolutam extiterit benedictionem & absolutione suorum a Deo—non studuerint.

(1) Que in charta Henrici sequuntur, hic praetermissa ingenio

Victor Episcopus sicut superius legitur, fieri rogavi.

Ego Victor Episcopus manu mea subscripsi.

Ego Presbiter Capitaneus manu mea subscripsi.

Ego Albericus Diaconus ob., & ss. manu mea.

Ego Oribaldus Subdiaconus manu mea subscripsi.

Ego Albertus Causidicus manu mea subscripsi.

huius cartule Albericus filius quondam Ierardi, & Ierardo filius quondam Atoni, & Alberto qui vocatur Bozello, & Petrus de Laurte, & Gandulfo filius quon-

quondam Adaldi rogati sunt ut testes, & Leoko, qui vocatur Rolegone, & Novellino filio quondam Segnori de Savignano ut testes rogati sunt.

Rainerius Notarius Sacri Palatii scripsi et complevi, sicut superius legitur.

X.

Conradi Marchionis diploma, quod exstitisse alibi Mur. (T. 1. Antiq. col. 961.) pro Monasterio S. Bartholomaei, ex Archivo ejusdem Monasterii.

IN nomine Sanctae, & Individuae Trinitatis Chonradus Marchio Divina favente Clementia. Si Sanctorum Dei loca nostra tuta potentia sublevamus, & eorum Rectores aspectibus nostris sublimamus, culmen dignitatis, & Imperium nostrum indubitanter sublimare credimus. Quapropter omnium Sanctae Dei Ecclesiae, nostrorumque fidelium, praesentium scilicet ac futurorum noverit industria, qualiter nos recepimus sub defensione nostra Monasterium Sancti Bartholomaei, quod est sub regimine, ac potestate Parmensis Monasterii Sancti Iohannis, & situm est foris, & prope cum omnibus suis pertinentiis tam in ipso Comitatu Pistoriensi, quam in Comitatu Florentino atque Lucensi interveniente ac petitione Domni & Venerabilis Antonii Abbatis predicti Monasterii Sancti Johannis Parmensis nostrae clementiae obnixe supplicavit, quatenus res omnes, quae supradicto coenobio Sancti Bartholomaei jure proprietario, vel aliquo titulo [illegible] pertinere videntur, confirmare dignaremur cum omnibus suis pertinentiis, scilicet capellam Sancti Mauri, quae est posita in loco Cavallino cum duabus massaritiis. Illud etiam, quod habere videtur in Colle massaritias tres, seu etiam Galonzano mansum unum, ad Sophiente mansum unum, & molendinum unum in Pistoria iuxta portam Sancti Petri prope pontem Gauratis cum suo aqueductu usque ad flumen [illegible], seu aquaeductum illum aquae, quae [illegible] decurrere solebat, concessione Comitis Uguonis ad molendinum in Malavaso. Insuper quoque confirmare decrevimus supradicto Monasterio totum illud, quod ei pertinet in curte de Colle, & de Piteca, rebelle omni mala consuetudine, quam Comes Ugo quondam pro remedio animae suae condonavit, seu cum omnibus terris ad ipsum Dei coenobium pertinentibus ubicumque locorum ipsius Monasterii predia inventa fuerint cum omnibus suis pertinentiis, & adiacentiis, seu cum omnibus superioribus, vel inferioribus pratis, terris, vineis, pascuis, silvis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, piscationibus, terris, & cultis, aldionibus, aldionabus, casis, cappellis, castellis, curtibus cultis, & incultis, seu cum omnibus, quae dici, vel nominari possunt ad eandem ecclesiam quoquo modo pertinentibus confirmamus, atque prout juste & legaliter possumus, omni modo corroboramus, eo videlicet ordine, ut nullus Dux, nec Episcopus, seu Comes, vel Gastaldius, vel Sculdahius, aut aliqua publica regni exactio de praenarratis rebus supradictum Coenobium, vel Abbatem vel Monachos, qui pro tempore fuerint, inquietare, vel disvestire praesumpserit, sed potius hoc nostro confirmationis praecepto de omnibus jam dictis rebus investituram, quam habent, teneant, firmiterque possideant, nostra, successorumque violentorum remota controversia. Si quis igitur, quod minime credimus, hanc nostrae confirmationis praeceptum quolibet tempore temerarius violator extiterit, sciat se compositurum optimi auri libras centum, medietatem Camerae nostrae, & medietatem predicto Monasterio, cui violentia illata fuerit. Quod ut verius credatur, diligentiusque ab omnibus observetur, manu propria roborantes nostro sigillo jussimus insigniri.

Signum manus Domni Honradi Marchionis.

Datum est in curte Pirbis de [illegible] territorio Pistoriensi anno Dominicae Incarnationis millesimo centesimo vigesimo primo Indictione 14.

X I.

Henrici Bononiensis Episcopi de quo Ughellius (Tom. II. col. 18.) diploma pro Monasterio S. Salvatoris Fontanae Taonis, ex Archivo Monasterii S. Michaelis de Forcalis.

IN nomine Sanctae, & Individuae Trinitatis anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo centesimo trigesimo primo. Actum in fundo Cotrignano idibus Januarii Indictione nona Henricus gratia Dei Sanctae Bononiensis Ecclesiae Episcopus una cum Clero suo convenit Episcopali moderamine, quo digne utimur, famulorum Servorum Dei petitionibus benigno munere assensum clementer advertere, & rectis Ecclesiarum provisionibus prudens confirmationis gratuita voluntate concedere. Concedimus igitur, ac ecclesiastico iure firmamus Ecclesiam Sancti Michaelis, quae est posita in Silva, quae vocatur Bombiana in integrum, & in persona Domini Tetrici Abbatis, eiusque successoribus de Monasterio, quod est constructum in honorem Sancti Salvatoris, & positum in loco, qui dicitur Fontana Taoni. Eo scilicet tenore, ut praefatus Abbas, eiusque successores in quantum divina potestas permiserit, & sibi placuerit, praedictam Ecclesiam digne idoneeque possidendo custodiant. Insuper etiam collaudamus, & firmamus eidem Ecclesiae, & tibi jam dicto Domino Tetherico abbati, tuisque successoribus quinque mansos cum decimis eiusdem terrae, quam per antiqua tempora permansit vestrae Ecclesiae ab nostris antecessoribus, sicuti patet in antiquo vestro instrumento, hanc autem Ecclesiam cum omnibus suis possessionibus prono animo, & bona voluntate pro remedium animae nostrae & praedecessorum nostrorum sub nostra tuitione, atque defensione suscipimus, & tibi jam dicto Teterico abbati, tuisque successoribus ad regendum, & possidendum, & semper meliorandum tradimus, ita ut neque nobis, neque a nostris successoribus ullam molestiam vel controversiam exinde habeatis. Hanc autem traditionem et ordinem facimus, quamdiu tu, vel tui successores sub dictione, & regulam Vallembrosanam custodire malueritis. Si vero, quod absit, ab eorum societate, & regula recessum abieritis, volumus, ut jam dicta Ecclesia cum suis beneficiis ad nos deveniat, ita tamen ut nunquam ullo tempore abbatis licentiam vendendi, donandi, atque quovis titulo commutandi. Et quia eadem Ecclesia in alodio nostro Ecclesiae posita est, volumus pro obedientia, ac reverentia nostrae Ecclesiae omni anno in mense Junio mihi, meisque successoribus afferri debeat cera libras quatuor. Si autem quod Dominus avertat, Ecclesia nostra post obitum nostrum ab aliquo non catholico possessa fuerit, licentiam abbatis obediendi, & respondendi Clerico eidem nostrae Ecclesiae, qui catholice vixerint. Si quis vero post hoc ita, ut scripta sunt, non observaverit, det parti suae aspirae libras tres, & post poenam absolutam hoc totum in suo robore, & vigore permaneat, sicut superius diximus, praefatam Ecclesiam cum omnibus suis bonis in nostra suscipimus tuitione, atque defensione. Si quis vero adiutor, atque defensor bonum ex dono emiserit, benedictionem, & absolutionem peccatorum suorum ad Deo omnipotente, & Beato Petro atque nostro abeat. Si quis temeraria perfidia ea non observaverit, vel in aliquo offenderit, si cum regimina secundum admonitionem non studuerit, maledictionem Dei omnipotentis, & Beati Petri, ac nostram hanc dubio abebit, ac possidebit.

Praedicta cartam Henricus Episcopus rogavit, sicut superius legitur.

Ego Henricus Bononiensis Episcopus manu mea subscripsi.

Illam facto Ugutione de Tripo, & Teuzone filius eius, & Gandulfus, qui dicitur Camola, atque Ugo alius Baroncini filius, & Ionetigono filius Amadei de Pistorio testibus rogatis.

Rainerius Dei gratia Notarius scripsi hanc cartam, sicut superius legitur.

XII.

XII.

Henrici Bononiensis Episcopi confirmatio privilegiorum Monasterio Fontanae Taonis, ex Archivo Monasterii Pist. S. Michaelis.

IN nomine Domini Dei eterni anni Domini millesimo centesimo septimo septimo decimo Kalendas Augusti indicione quinta decima factum in olspicium Sancti Michaelis Archangeli residentem prope reno in loco ubi dicitur corti. Idcirco ego qui supra in Dei nomine Enricus Episcopus Dei gratia Sancte Bononiensis Ecclesia una per consensum ex auctoritate fratrum calonicorum in presentia bonorum omnium, quorum nomina suptus leguntur, do, atque concedo seu confirmo decimatores de vico casi, quales Lambertus Episcopus concessit, & dedit in Monasterio Sancti Salvatoris positum in loco qui dicitur Fontana Taoni. Ita confirmo per me, meisque successoribus, ut Teodericus abas cum suis socius, qui modo militant, vel qui in nantea militaturi essent, ad abendum, tenendum coligant colligere faciant. Quidem spondeo, atque promitto, nec tollere, nec contendere, set defensare, & autorizare promitto per me, meisque supessoribus ha homni ominem sub penam centum solidos bonorum denariorum Lucensium, penaque soluta hoc factum firmum permanead. Quod si quam hoc nostrum preceptum violare presupserit, aut minuerit i nomine Domini anathematis cladio feriatur.

Huius facti Morellus, qui dicitur Arcidiaconus, seu Serafinellus olim Corboli filius, atque Guidus, qui dicitur Ubaldi, & Bolgarinus olim Guidonis filius, similiter Goco, atque Guarcione Gerardus olim Guidonis filius suprascripti testes rogati sunt.

Ildibrandus Dei gratia Notarius scripsi.

ADNOTATIO.

DEest sine dubio Tricesimo. Nam Henricus Victori successit anno tantum MCXXX. Anno vero MCXXXVII. decurrebat Indictio XV.

XIII.

Bulla Innoc. II. ex Apographo, quod servatur in Archivo Secr. Ep. Pist. Accedunt in margine variae lectiones, ex Bulla Caelestini II. quae extat in eodem Archivo.

INnocentius [1] Episcopus Servus Servorum Dei venerabilis Fratri Attoni Pistoriensi Episcopo, eiusque Successoribus canonice promovendis in perpetuum. (1) Caelestinus.
Pistoriensis Ecclesia largiente Auctore omnium bonorum Domino in Tuscie partibus a longis retro temporibus huius specialis prerogative munus optinuit, ut sapientum, & discretorum pastorum regimine prefulgeret, & tam in temporalibus, quam in spiritualibus per eorum industriam gratum Domino susciperet incrementum. Eamdem equidem & debita iocunditate letamur, quoniam superne dispositionis providentia Te venerabilis Frater Atto Episcope, sapientem utique virum, & in religione probatum eiusdem loci pastorem constitutum, & ad gubernandum, & instruendum doctrina & vite exemplo populum suum miseratio divina vocavit. Quanto ergo persona tua religiosior est, etiam prefata Pistoriensis Ecclesia, cui authore Deo presides, existit [2] Beato Petro devotior, tanto (2) Extitit. Cod.
ex iniuncto Apostolatus officio magis grata nobis incumbit necessitas, ut prenominatam Ecclesiam tibi a Domino commissam auctoritate Apostolici privilegii muniamus, & ei ius suum illibate & integre conservemus. Ad exemplar ergo predecessorum nostrorum felicis memorie Pape Urbani, & Paschalis [3] Romanorum Pontificum presenti decreto statuimus, ut universa, que in presentiarum (3) Paschalis & Innocentii. Cod.
eadem

eadem Ecclesia iuste & legitime possidet, aut in futurum (*ut in Bulla Anastasii IV. cuius nonnas lectiones deinceps dabimus praeter sequentia*). Plebem in Villiano, Plebem S.Quirici, Plebem de Spanareclo, Plebem de Saturnana, Plebem de Brandelio, Plebem de Calloria cum omnibus capellis, & decimationibus ad eas jure pertinentibus, Plebem de Vinaciano, Plebem de Seiano, Plebem S. Pauli, Plebem S. Hypoliti, Plebem de Apolo, Plebem S. Iusti, Plebem de Colonica cum populo, & decimis, & ceteris ad eam iure pertinentibus, in prato plebem S. Stephani. Nulli ergo omnino *ut infra in Anastasio* Amen, Amen, Amen.

Ego Innocentius Catholice Ecclesie Episcopus SS.
Ego Guilielmus Prenestinus Episcopus SS.
Ego Matheus Albanensis Episcopus SS.
Ego Johannes TT. S. Grisogoni Presbiter Cardinalis SS.
Ego Littafredus Cardinalis Presbiter TT. Vestine SS.
Ego Lucas Presbiter Cardinalis TT. SS. Johannis, & Pauli SS.
Ego Martinus Presbiter Cardinalis TT. S. Stephani in Celio Monte.
Ego Gregorius Diaconus Cardinalis Sanctorum Sergii Bachi SS.
Ego Guido Diaconus Cardinalis S. Marie in via Lata.
Ego Oddo Diaconus Cardinalis S. Georgii SS.
Ego Johannes Diaconus Cardinalis S. Nicolaj in carcere SS.

* XII. Datum Pisis per manum Aimerici S. Romane Ecclesie Diaconi Cardinalis, & Cancellarii XII. Kalendas Januarij indictione XI. * incarnationis Dominice anno 1134. Pontificatus vero Domini Innocentij Pape secundi anno IV.

Ego Dominicus Notarius, & Judex Sacri Palatij qualiter in authenticum illud scriptum inveni, fideliter exemplavi

Hae porro subscriptiones sunt, quae in Coelestini privilegio occurrunt.

Ego Celestinus Catholice Ecclesie Episcopus SS.
Ego Conradus Sabinensis Episcopus SS.
Ego Teudericus S. Rufine Episcopus SS.
Ego Albericus Ostiensis Episcopus SS.
Ego Stephanus Prenestinus Episcopus SS.
Ego Imarus Tusculanus Episcopus SS.
Ego Petrus Albanensis Episcopus SS.
Ego Guido Presbiter Cardinalis TT. S. Grisogoni SS.
Ego Rainerius Presbiter Cardinalis TT. S. Prisce SS.
Ego Petrus Cardinalis Presbiter TT. S. Susanne SS.
Ego Ubaldus Presbiter Cardinalis TT. S. Praxedis SS.
Ego Gozo Presbiter Cardinalis TT. S. Cecilie SS.
Ego Thomas Presbiter Cardinalis TT. Vestine
Ego Guido Presbiter Cardinalis TT. S. Laurentii in Damaso.
Ego Rainerius Presbiter Cardinalis TT. S. Stephani SS.
Ego Gregorius Diaconus Cardinalis Sanctorum Sergii, & Bachj SS.
Ego Otto Diaconus Cardinalis S. Georgii ad velum aureum
Ego Guido Diaconus Cardinalis Sanctorum Cosme & Damiani SS.
Ego Gherardus Diaconus Cardinalis S. Marie in Domnica.
Ego Guido in Romana Ecclesia altaris minister indignus.
Ego Johannes Diaconus Cardin. S. Marie nove SS.

Datum Laterani per manum Gerardi Sancte Romane Ecclesie Presbiteri Cardinalis, ac Bibliotecarii 13. Kalendas Martii indictione VII. * Incarnationis
* VI. Dominice anno 1143. Pontificatus vero Domini Celestini Pape secundi anno primo.

XIIII.

Eugenii III. Privilegium pro Canonicis Pistoriensibus, ex Archivo eorundem.

EUgenius Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Gaudentio Preposito, & ceteris Pistoriensis canonice Fratribus tam presentibus, quam futuris in regularem vitam observantiam permansuris in perpetuum.

Quotiens illud a nobis petitur, quod rationi, & honestati convenire videtur, animo nos decet libenti concedere, & petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Ea propter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & ad exemplar Predecessorum nostrorum felicis memorie Alexandri, Urbani, & Leonis, Romanorum Pontificum canonice vite ordinem quem professi estis, auctoritate nostri Privilegii communimus. Statuentes igitur decernimus, ut nemini clericorum inter vos, & successores vestros a vite canonice [illegible] distrahere, neve alicui vestrum post professionem exhibitam liceat a congregatione discedere & latere sine prepositi licentia. Quamobrem decernimus, ut si ex vobis quispiam a proposito aberraverit, ad congregationem eum, & secundum disciplinam regule cohercendum, tibi, vel successoribus tuis & ceteris, qui profuerint, nulla debeat persona obsistere. Obeunte te, vel ceteris canonice vestre [illegible] nullus ibi qualibet subreptionis astutia, vel violentia preponatur, nisi quem regulares Fratres secundum Dei timorem vel de suis, si talem inter se repererint, vel de alienis, si oportuerit, cum consilio Episcopi, qui canonice electus, & per Romanam sanctam Ecclesiam ordinatus elegerint. Preterea quecumque possessiones, quecumque bona in presentiarum juste & canonice possidetis, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis iustis modis Deo propitio poteritis adipisci, firma vobis, vestrisque successoribus, qui in eadem religione permanserint, & illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis, Plebem de Vaiano cum omni decimatione, Plebem de S. Quirico [illegible], & omnes decimationes [illegible] Civitatem, seu extra ad Episcopum vestrum [illegible], & quartam [illegible] obventionum, quas Laici offerunt & decimationes de Groppole, & de Cathena, Capitulum S. Salvatoris situm in Porta Gaudentii, Capitulum S. Leonardi in Burgo eiusdem Porte, Capitulum S. Marie in Burgo Gaudentii, Capitulum S. Vitalis in Porta Lucensi, & Ecclesiam S. Blasii cum terris positis in aqua viva, & in Vinano, & in Fagignano, & in Batoni, & in Glandiore, sicut eas dedit Corradus filius Bernardi, & Rolandus cum Berta genere suo. Ecclesiam S. Andree cum pertinentiis suis. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat eandem Canonicam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, aut ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione, ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura. Ea nimirum diligentia, curaque adhibita, ut rerum augmentis in laboratorum [illegible] ne quoquo modo res [illegible], & fratrum debentes numerum [illegible], sed [illegible] communicatum [illegible] conferentur, quatenus inter vestri [illegible] ac subjaceant & tertias decimationum Ecclesie prestentur, salva in omnibus Apostolice Sedis auctoritate & Pistoriensis Episcopi canonica justitia. Vos igitur oportet regularis vite institutionibus diligenter insistere, & in omnibus Apostolice Sedis decreta servare, ut post vite presentis terminum optatum Domino ad superne beatitudinis gloriam mereamini pervenire. Siqua igitur in futurum Ecclesiastica secularisve persona, Archiepiscopus, aut Episcopus, Imperator, aut Rex, Marchio, Comes, Vicecomes, Judex, aut Castaldio, aut persona qualibet magna, vel parva hanc privilegii paginam sciens contra eam temere venire temptaverit, secundo tertiove commonita, si non satisfactione congrua emendaverit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se Divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, atque a Sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini

redemptoris

redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, & in extremo examine districte ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatinus & hic fructum bone actionis percipiant, & apud districtum Judicem premia eterne pacis inveniant amen amen.

Ego Eugenius Catholice Ecclesie Episcopus SS.
Ego Imarus Tusculanus Episcopus.
Ego Nicolaus Albanensis Episcopus.
Ego GG. Presbiter Card. tit. Calisti SS.
Ego Hubaldus Presbiter Card. tit. S. Praxedis SS.
Ego Manfredus Presbiter Card. tit. S. Savine SS.
Ego Aribertus Presbiter Card. tit. S. Anastasie SS.
Ego Julius Presbyter Card. tit. S. Marcelli SS.
Ego Hubaldus Presbiter Card. S. Crucis in Hyerusalem SS.
Ego Guido Presbiter Card. tit. Pastoris SS.
Ego Gerardus Presbiter Card. tit. S. Stephani in Celio monte SS.
Ego Oddo Diac. Card. S. Georgii ad Velum aureum SS.
Ego Iohannes Diac. Card. S. Marie nove SS.
Ego Guido Diac. Card. S. Marie in Porticu.
Ego Iohannes Diac. Card. Sanctorum Sergii & Bacchi SS.

Datum Signu per manus Bosonis S. R. E. Scriptoris 3. Idus Decembris Indict. XV. Incarnat. Dominice anno MCLII. Pontificatus vero Domini Eugenii Pape III. anno VII.

A D N O T A T I O.

Similem anno 1174. Bullam dedit Alexander III., exceptis his quae sequuntur variis lectionibus.

Alexander Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Heudino Preposito & ceteris,

Petitur quod religioni & honestati convenire dinoscitur . . . .
Lucii, & Sancte recordationis Petri, & predecessoris nostri Eugenii . . . .
Coercendum tibi fili Preposite, vel successoribus tuis . . . .
Cappellam S. Vitalis & Ecclesiam de Vico Fario in porta Lucense . . . .
Gerardus filius Baronci . . . . .
Ad superne Beatitudinis gloriam.

Subscriptiones vero hae sunt.

Ego Alexander Catholice Ecclesie Episcopus.
Ego Hubaldo Ostiensis Episcopus.
Ego Bernardus Portuensis S. Rufine Episcopus.
Ego Gualterius Albanensis Episcopus.
Ego Iohannes Presbiter Card. Ss. Iohannis & Pauli T.T. Pamachii.
Ego Guill. Presbiter Card. T.T. S. Petri ad vincula.
Ego Ardicio Diac. Card. S. Theodori.
Ego Cinthyus Diac. Card. S. Adriani.
Ego Laborans Diac. Card. S. Marie in Porticu.

Datum Ferentini per manum Gratiani S. R. E. Subdiaconi & Notarii 13. Kal. Decembris Indic. 8. Incarnationis Dominice anno 1174. Pontificatus vero Domini Alexandri Pape III. anno sextodecimo.

X V.

Bulla Anastasii IV. ad Prepositum ceterosque Pistorienses Canonicos, ex Archivo Capituli.

ANastasius Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Gero Preposito & cæteris Pistoriensis Canonicæ Fratribus tam præsentibus quam futuris, in recta Regularis vitæ observantia permansuris in perpetuum. Im-

Implenda semper sunt postulantium desideria, quotiens illa poscuntur, quæ a ratione non deviant. Ea propter dilecti in Domino filii vestris iustis postulationibus clementer annuimus, & ad exempla Prædecessorum nostrorum b. m. Alex., Urbani, Lucij, & Eugenij Romanorum Pontificum canonicæ vite ordinem, quam professi estis, autoritate nostri privilegij communimus. Præsenti igitur decreto statuimus, ut nemini viventium liceat vos, & successores vestros a vitæ Canonicæ comunione distrahere, neque alicui vestro post professionem liberum sit a congregatione discedere, & laxioris vitæ precepta sectari. Quamobrem decernimus, ut si ex vobis quispiam a proposito aberraverit, ad corrigendum eum & secundum disciplinam Regulæ coercendum, tibi, vel successoribus tuis, & cæteris qui præfuerint, nulla debeat persona obsistere. Obeunte te, vel cæteris Canonicæ vestræ Rectoribus nullus ibi qualibet subreptionis astutia, vel violentia præponatur; nisi quem Regulares Fratres secundum Dei timorem, vel de suis, si talem inter se repererint, vel de alienis si oportuerit cum consilio Episcopi, qui canonice electus & per Romanam Ecclesiam fuerit ordinatus, elegerint &c. (1).

Ego Anastasius Catholice Ecclesie Episcopus.
Ego GG. Presbiter Card. tt. Calisti.
Ego Guido Presbiter Card. tt. S. Grisogoni.
Ego Ubaldus Presbiter Cardinalis tt. S. Praxedis.
Ego Iulius Presbiter Card. tt. S. Marcelli.
Ego Wido Presbiter Card. tt. Pastoris.
Ego Iohannes Presbiter Card. Ss. Iohannis, & Pauli, & Pamachii.
Ego Cencius Presbiter Card. tt. S. Laurentii in Lucina.
Ego Henricus Presbiter Cardinalis tt. SS. Nerei & Achillei.
Ego Octo Diac. Card. S. Georgii ad Velum aureum.
Ego Guido Diac. Card. S. Marie in Porticu
Ego Iohannes Diac. Card. SS. Sergii & Bachi.
Ego Oddo Diac. Card. S. Nicolai in Carcere Tulliano.

Datum Laterani per manum Rolandi S. R. E. Cardin. & Cancellarij VI. Idus Februarii Indictione II. * Incarnationis Dominicae MCLIII. Pontificatus vero Domini Anastasii PP. IV. anno I. * l.

(1) Reliqua eadem sunt quæ in Eugenii III. privilegio.

X V I.

Friderici Aenobardi Romanorum Regis Diploma pro Episcopatu Pistoriensi, ex ejusdem Autographo.

IN nomine Sancte & individue Trinitatis Fridericus divina favente clementia Romanorum Rex.

Equitatis & rationis ordo postulat, ut quemadmodum Imperialis potestas prava queque destruit, & nocitura, que pullulant, exterminat, & radicitus evellit; sic nimirum iustissimum est, ac rationi conveniens, ut que bene condita sunt, recteque ordinata perpetuis faciat vigere temporibus. Quo circa omnium tam futurorum, quam presentium Christi, Regnique fidelium noverit industria. Qualiter nos petitione dilecti nostri Gratiani venerabilis Pistoriensis Episcopi omnes possessiones Episcopatus, & Ecclesie in honore Sanctorum Zenonis & Rufini, atque Felicis dedicate, necnon omnes proprietates sibi pertinentes sub nostre defensionis, & regie auctoritatis tuitionem suscipimus; ex quibus quedam propriis distinguenda duximus vocabulis; scilicet terram vacuam, ubi mercatum est ipsius Civitatis, que tenet unum capud in gardingo, & aliud capud in via regis, unum latus in terra casa Sancti Zenonis, & in terra bassimannatica, aliud latus in via regis Villas de Pavano, & Montem Leonese, & Curtem in Saturnano, Curtem S. Marie in Braina, Curtem Vinacianam; Curtem Vicifarrei; Villam de Ronco, Curtem Celleri, Curtem Cumugnanum, Curtem de Fasiano, Curtem de Tobiano, Curtem de Sajano, Curtem in Neure, Curtem in Piscia, Cur-

Curtem de Lizano, Curtem de Mucillo, Curtem Sanctæ Christinæ, Curtem in Sena, ubi modius vocatur, & vicicona, Curtem in Brujanico, Curtem de Scio, Curtem a Burgo cornio, Curtem ad Sanctum Iustum cum omnibus pertinentiis, & adiacentiis earum. Plebes etiam de Tobiano, & de Sancto Stephano de Cerbario, Iocreti, in Artimino, in Lepno, in Quarrata, de S. Paulo, de S. Iusto, de Lecore de Burgo, de Sancto Laurentio, de Sancto Ypolito, quæ vocatur vifia de Saturnino, de Sancto Georgio, de Cellæ, de Massa, de Furphalo, de Lisano, de Sancto Iohanne, de Viliano, & ubicumque inveniri fuerint cum omnibus pertinentiis suis, & adiacentiis earum, cum servis, & ancillis, vineis, pratis, pascuis, campis, silvis, stalareis, terris cultis, & incultis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, piscationibus, ripaticis, teloneis, mercatis, omnia, sicut superius scripta sunt, vel divina gratia predictæ Ecclesiæ, & Episcopis etiam augmentaverit, nostra preceptali auctoritate roboramus, & penitus in statum proprium confirmamus, eo videlicet ordine, ut ita permaneat sine omnium hominum contradictione, molestatione, & diminutione. Preterea donamus, atque largimur memoriæ Ecclesiæ, & dilecto nostro Gratiano Episcopo, suisque successoribus montem magnum cum Lamporeclo, cum omni iure suo XII. solid., & duas curtas singulis annis persolventem, Vallem de Celle cum omni iure suo reddentem in uno loco solid. XXIIII. eiusdem Lucensis monetæ, in altero XXVIII. quicquid etiam iuris & iustitiæ in massa debet habere, libere in perpetuum possidendum. Precipientes denique, iubemus, ut nullus Dux, Archiepiscopus, Episcopus, Marchio, Comes, Vicecomes, Capitaneus, Rector Civitatis, Potestas, Consul, nullaque regni nostri magna, parvaque persona predictam Sanctam Ecclesiam, vel Episcopos pro tempore ibidem successuros inquietare, molestare, predari, aut de omnibus, quæ supra leguntur disvestire, vel supra terram eiusdem Ecclesiæ residentibus fodrum, aut teloneum, vel ripaticum, aut alpaticum tollere presumat. Si quis igitur hujus nostre donationis, & confirmationis preceptum infringere temptaverit, Regio banno subiaceat, & mille libras componat auri optimi, medietatem Cameræ nostre, & alteram partem Sanctæ predictæ Ecclesiæ, suisque Rectoribus. Et ut hec omnia rata, & inconcussa omni tempore permaneant, presentem paginam sigilli nostri impressione communimus, adhibitis testibus, quorum nomina hec sunt Peregrinus Aquilejensis Patriarcha, Hillinus Treverensis Archiepiscopus, Henricus Leodiensis Episcopus, Conradus Everardus Bavembergensis Episcopus, Hermannus Constantiensis Episcopus Ordib Basiliensis, Wilbaldus Corbeiensis, atque Stabulensis Abbas, Marguardus Widensis Abbas, Henricus Dux Saxoniæ, Henricus Dux Karintiæ, Beroldus Dux de Ceringa, Otto Palatinus Placker Marchio, Ermannus Marchio Veronensis.

Signum Domini Friderici Romanorum Regis invictissimi.

Ego Arnoldus Coloniensis Archiepiscopus & ytalici Regni Archicancellarius recognovi.

* III. Datum in territorio Senensi apud Quiritium 4. nonas Iulij anno Dominicæ Incarnationis 1155. Indictione 4. *

Regnante Domino Frederico Romanorum Rege glorioso, anno vero Regni eius 4. in Christo feliciter amen &c.

X V I I.

Reynaldi Coloniensis Archiepiscopi Diploma pro Pistoriensi Civitate, ex apographo vetusto, quod apud Pistorienses Canonicos extat in Codice, in quo Pauli epistola, & Peregrini Continet XC.

E X E M P L U M.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Rainaldus Dei gratia Sanctæ Coloniensis Ecclesiæ electus Italiæ Archicancellarius, & Imperatoriæ Majestatis

ftatis Legatus. Gloriosa fidelium Imperii, ac devota servitia, sicut intemunerata manere non permisimus, sic & eorum notitiae, ac memoriae ipsa commendare dignum ducimus, quatinus ad obsequendum Sacratissimo Imperio tanto ferventius cuncti accendantur, quanto manifestius cognoverint apud Dominum nostrum Serenissimum Imperatorem, & apud nos nullorum umquam perire obsequia. Notum sit igitur universis Sacri Imperii fidelibus presentibus, ac futuris, quod dum in Italia Domini nostri Frederici invictissimi Romanorum Imperatoris legatione fungeremur, Civitas Pistoriensis a primo ingressu nostro in Tusciam, cum adhuc aliarum multarum Civitatum corda hesitarent, inventa est Imperio fidelissima. Et ubicumque vel in Tuscia, vel Romania, aut in Campanie partibus eius nobis auxilia fuere necessaria, tanta Imperio & nobis devotione & puritate deservivit, & merito ab Imperiali celsitudine, & a nobis speciali semper devotione debeat amplecti, & honoribus, ac commodis ampliari. Quapropter eamdem Civitatem Pistoriensem utpote Imperii fidelissimam cum universo Populo suo, & cum universis bonis suis mobilibus, & immobilibus sub specialem Domini Imperatoris tutelam, dominium, & defensionem, atque sub nostram tuitionem pro debito nostre legationis perpetuo recipimus, & auctoritate irrefragabili Domini nostri Imperatoris perhennai edicto statuimus, ut nullus unquam Dux, vel Marchio, aut Comes, vel aliqua magna, mediocrisve persona, se de Civitate illa, vel de his, que ipsi Civitati de jure attinent, audeat intromettere, aut eam aliquo modo vexare, seu molestare, sed soli Domino Imperatori, eiusque Nunciis, & his, quibus ipse preceperit, teneatur servire, quoniam est, & specialiter se esse recognoscit de dominicata Imperii. Si quis autem hanc eius libertatem infringere, vel in aliqua parte, quod absit, ipsam Civitatem, aut homines, seu bona eius contra rationem vexare, vel a Domini Imperatoris speciali dominio alienare attemptaverit, pene mille marcharum argenti puri, & examinati subiaceat, earumque medietatem fisco Imperiali attribuat, & reliquam medietatem comuni Civitatis Pistor. persolvat insuper Imperialem, ac nostram indignationem perpetuo incursurus, utque hoc Imperiale, ac nostrum edictum perhennis vigoris, & evidentissime certitudinis semper esse valeat, presentem paginam manu propria roborantes auctoritatis nostre sigillo jussimus insigniri. Hoc autem actum est in presentia Episcoporum Aicardi Parmensis, & Tracziani Pistoriensis Episcopi, & Consulum Lucensium Everardi de Ambre Comitis de Sancto Miniate, & Guilielmi Comitis Senensis, Ofizonis Buccafollis Aldebrandi Consulis *Caetera desunt*.

A D N O T A T I O.

SCriptum procul dubio diploma hoc est post Reginoldi ab Italia discessum, & ante ejusdem in Italiam reditum. Quamobrem annum inter MCLXII., quo cum Corporibus SS. trium Regum Mediolano translatis in Germaniam secessit, & annum MCLXVI., aut sequentem, quocum Frederici Aenobarbi exercitu in Italiam regressus est, peste heic a Deo Alexandri III. vindice corripiendus, scriptum fuerit hoc diploma. Thracziani Pistoriensis, & Aicardi, seu Arialdi Parmensis Episcoporum mentio haec fit praesentium. Enimvero si Ughellio fides, anno MCLVIII. nescio quem Gratianum Pistoriensem Episcopum comminiscenti, falsitatis arguendum esset diploma. Verum certo certius mihi est, eumdem esse Tracianum hunc, qui Gratianus ab Ughellio dicitur, & in superiore carta memoratur.

X V I I I.

Lucii III. Privilegium pro Capitulo Pistoriensi, ex ejusdem Archivo Capituli.

LUcius Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Nivaldo Pistoriensis Ecclesiae Preposito, eiusque Fratribus tam praesentibus, quam futuris canonice substi-

substentandis in perpetuum desiderium, quod ad religionis propositum, & animarum salutem pertinere monstratur, Deo auctore sine aliqua est dilatione complendum. Ea propter dilecti in Domino filij vestris justis postulationibus clementer annuimus, & Praedecessorum nostrorum felicis memoriae Urbani, Eugenii, & Alexandri Romanorum Pontificum vestigiis inhaerentes, hospitalem domum de Umbrancolo, quam Praedecessores vestri studio, & impensis suis construxisse noscuntur, sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus. Statuentes, ut quascumque possessiones, quaecumque bona praedicta domus in praesentiarum juste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, seu aliis justis modis Deo propitio poterit adipisci, firma et, & illibata permaneant. In quibus haec propriis duximus exprimenda vocabulis, decimarum, quae vobis a populo dantur, partem decimam, & laborum vestrorum decimas, quemadmodum ab ipsorum Praedecessoribus vestris unanimiter est statutum. Praeterea eiusdem tenore privilegium caeteris quoque per vestrum episcopatum sitis hospitalibus indulgemus. Ea videlicet, quod juxta villam quarreccam aedificatum est, & quod juxta Capretum oppidum, & quod in prato, quod dicitur Episcopi, & quod juxta locum, qui dicitur Crux brandeliana, hospitale de Docio, quod ab aedificatore Eliscio nomine per scriptum publicum vobis concessum est, & quoque quod in Brisceto Praedecessorum vestrorum studio, impensisque aedificatum est. Quod nimirum praedicto vestro Xenodochio de Umbrancolo, quemadmodum a memorato Praedecessore nostro statutum est, perpetuis temporibus subjectum esse decernimus. Quia vero extra urbes hae hospitales domus consistunt, huius privilegij decreto statuimus, ut infra unum stadium nemo juxta eas aliquem capere, praedari, aut hostiliter disturbare praesumat. Quarum omnium ordinationes, ac dispositiones vobis, vestrisque successoribus ad exemplo praefati Alexandri Papae duximus committendas, ut earum, qui in vobis religiosiores fuerint communiter communes, communicato etiam Fratrum Vallis ambrosianae consilio, consensu quoque vestri Episcopi si Catholicus fuerit, nichilominus adhibito. Rectores eisdem domibus praeponantur, qui secundum Deum earum curam habere, & pauperibus eo convenientibus solicite ministrare procurent. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat easdem domos temere perturbare, aut in eisdem aliquem capere, aut eis subditas possessiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum substentatione concessa sunt usibus, eorumque fratri, qui aptaverint, profutura, salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua igitur in futurum ecclesiastica saecularisve persona hanc nostrae constitutionis paginam sciens contra eam venire temere tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat atque in extremo examine districtae ultioni subjaceat. Cunctis autem eisdem domibus sua jura servantibus, sit pax Dom. nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Iudicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen amen.

Ego Lucius Catholicae Ecc. Episcopus SS.
✠ Ego Theodinus Portuensis Sanctae Rufinae
Sedis Episcopus subscripsi
Ego Henricus Albanensis Episcopus.
Ego Theobaldus Hostiensis & Veliternensis Episcopus.
Ego Johannes Presb. Card. tt. S. Marci.
Ego Laborans Presb. Card. tt. S. Mariae trans Tiberim, tt. Calixti.
Ego Umbertus tt. S. Laurentii in Damaso Presb. Card.
Ego Pandulfus Presb. Card. tt. duodecim Apostolorum.
Ego Albinus Presb. Card. tt. S. Crucis in Jerusalem.
Ego Melior Presb. Card. Ss. Johannis, & Pauli, & Pamachij.
Ego Ardicio Diac. Card. S. Theodori.

Ego

Ego Gratianus S. Cosmæ, & Damiani Diac. Card.
Ego Soffredus S. Mariæ in via lata Diac. Card.

Datum Veronæ per manum Alberti Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Presbyteri Cardinalis, & Cancellarii II. nonas Aprilis indictione tertia Incarnationis Dominicæ anno 1185. Pontificatus vero Domni Lucii Papæ tertii anno quarto.

XIX.

Clementis III. Privilegium pro Monasterio S. Angeli, ex Archivo Monachorum Vallumbrosanorum Pistoriensium. Accedunt in margine variæ lectiones ex simili privilegio Innocentii III.

CLEMENS (1) Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Iohanni Abbati Monasterii Sancti Angeli, quod situm est in Suburbio Pistoriensi, eiusque Fratribus tam præsentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum.

Quoties a nobis petitur, quod religioni & honestati convenire dignoscitur, animo nos decet libenti concedere, & petentium desideriis congruum suffragium impertiri. Ea propter dilecti in Domino filii vestris postulationibus clementer annuimus, & præfatum Monasterium Sancti Angeli, in quo divino estis obsequio mancipati ad exemplar felicis recordationis Clementis Papæ Prædecessoris nostri sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus & præsentis scripti privilegio communimus. In primis siquidem statuentes, ut ordo monasticus, qui secundum Deum, & Beati Benedicti regulam, atque institutionem Fratrum Vallisumbrosæ in eodem loco institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter observetur. Præterea quascumque possessiones, quæcumque bona idem Monasterium iuste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, seu aliis iustis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis vestrisque successoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. (2) Locum ipsum, in quo præfatum Monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis, medietatem de piscaria cum [illegible], & nemore, & hominibus ad defensam pertinentibus, clausuras etiam molendini, [illegible], Ecclesiam S. Mariæ cum Parrochia sua prope Monasterium sitam (3). Terram de Monte cum [illegible], & omnibus pertinentiis suis, redditus de [illegible] & omnia ea, quæ habetis in eadem Villa, sicut in instrumentis publicis continetur, decimas etiam possessionum vestrarum, quas a quadraginta annis hactenus pacifice tenuistis, vobis auctoritate apostolica confirmamus. Sane novalium vestrorum, quæ propriis manibus aut sumptibus colitis, sive de nutrimentis animalium vestrorum, nullus a vobis decimas exigere præsumat. Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos e sæculo fugientes liberos & absolutos (4) ad conversionem recipere, & eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli Fratrum vestrorum post factam in loco vestro professionem fas sit, nisi arctioris Religionis obtentu sine Abbatis sui licentia de eodem loco discedere. Discedentem vero absque communium litterarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clausis ianuis, exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulsatis campanis, suppressa voce divina officia celebrare. Sepulturam præterea ipsius loci liberam esse decernimus, ut eorum quoque (5) devotioni, & extremæ voluntati, qui se illic sepeliri deliberaverint, nisi forte excommunicati, vel interdicti sint, nullus obsistat, salva tamen iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus mortuorum corpora assumuntur. Obeunte vero Abbate (6), qui pro tempore fuerit, nullus ibi qualibet subreptionis astutia, seu violentia præponatur, nisi quem Fratres communi consensu, vel Fratrum pars maioris consilii sanioris secundum Dei timorem, & Beati Benedicti regulam providerint eligendum. Præterea libertates & immunitates antiquas & rationabiles (7) consuetudines monasterio vestro collatas, sicut hactenus observatæ sunt, ratas habemus, & eas perpetuis temporibus illibatas manere præsenti decreto sancimus, [illegible]

quoque

(1) Innocentius.

(2) [illegible]

(3) [illegible]

(4) [illegible]

(5) [illegible]

(6) [illegible]

(7) [illegible]

quoque apostolica interdicimus, ne quis infra fines Parrocchie vestre, presertim a S. Leonardo usque ad Sanctam Christinam, ulterius sine assensu Diocesani Episcopi, & vestro Cappellam, seu Oratorium de novo edificare presumat, salvis tamen privilegiis Romanorum Pontificum (8). Prohibemus etiam, ne quis in vos, vel Monasterium vestrum excommunicationis, suspensionis, seu interdicti sententiam, sine manifesta, & rationabili causa, promulgare presumat, vel novas, & indebitas exactiones vobis, vel hominibus vestris imponat. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum fas sit (9) prefatum Monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura, salva Sedis Apostolice auctoritate, & Vallisumbrosane Abbatis debita reverentia. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, secularisve persona hanc nostre Constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tempaverit, secundo tertioque commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a Sacratissimo Corpore ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districte subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatinus & hic fructum bone actionis percipiant, & apud districtum iudicem premia eterne pacis inveniant amen amen amen.

(8) Pontificum Romanorum.

(9) Licere.

Ego Clemens Catholice Ecclesie Episcopus SS.
Ego Theobaldus Ostiensis, & Velletrensis Episcopus SS.
Ego Laborans Presbiter Cardinalis S. Marie trans Tiberim tituli Calisti SS.
Ego Melior Presbiter Cardinalis Ss. Johannis & Pauli tt. Pamachii SS.
Ego Jacobus Diaconus Cardinalis S. Marie in Cosmedin SS.
Ego Gratianus Ss. Cosme & Damiani Diaconus Cardinalis SS.
Ego Octavianus Ss. Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis SS.
Ego Petrus Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis SS.
Ego Radulfus S. Georgii ad velum aureum Diaconus Cardinalis SS.

Datum Pisis per manum Moysi Lateranensis Canonici vicem agentis Cancellarii 13. Kal. Februarii Indictione sexta *, Incarnationis Dominice anno 1187. Pontificatus vero Domini Clementis Pape tertii anno primo.

* v.

Subscriptiones Bulle Innocentii III.

Ego Innocentius Catholice Ecclesie Episcopus SS.
Ego Johannes Sabinensis Episcopus SS.
Ego Nicholaus Tusculanus Episcopus SS.
Ego Hus Ostiensis, & Velletrensis Episcopus SS.
Ego Cinthius tt. S. Laurentii in Lucina Presbiter Cardinalis SS.
Ego Cencius Ss. Johannis & Pauli Presbiter Cardinalis tt. Pamachii SS.
Ego Petrus tt. S. Marcelli Presb. Card. SS.
Ego Benedictus tt. S. Susanne Presb. Card. SS.
Ego Leo tt. S. Crucis in Jherusalem Presb. Card. SS.
Ego Petrus S. Pudentiane tt. Pastoris Presb. Card. SS.
Ego Guala S. Martini Presb. Card. tt. Equitii SS.
Ego Pelagius tt. S. Cecilie Presb. Card. SS.
Ego Guido S. Nicholai in Carcere Tulliano Diac. Card. SS.
Ego Johannes S. Marie in via lata Diac. Card. SS.
Ego Oct. Ss. Sergii, & Bachi Diac. Card. SS.

Datum Laterani per manum Johannis S. Marie in Cosmedin Diaconi Cardinalis S. R. E. Cancellarii 3. Kal. Aprilis Indictione 15. Incarnationis Dominice anno 1212. Pontificatus vero Domini Innocentii Pape tertii anno 15.

XX.

X X.

Henrici VI. Regis Diploma pro Ecclesia Ticinensi S. Martini, ex Archivo ejus Monasterij.

HEnricus sextus Dei gratia Rom. Rex, & semper Augustus. Decet Regie Majestatis eminentiam Ecclesiarum Dei utilitati, & commoditati clementi benignitate intendere, easque contra indebitas vexantium importunitates sue celsitudinis presidio communire. Ea propter notum facimus universis Imperii fidelibus tam presentibus, quam futuris, quod cum Ripaticum Ecclesie Sanctorum Marini, & Leonis possideremus, attendentes ipsum ex antiqua donatione reverendorum Principum antecessorum nostrorum ad eamdem Ecclesiam pertinere, sicut etiam a Consulibus Justicie de Papia per sententiam judicatum est, pro salute anime nostre, & predecessorum nostrorum idem Ripaticum prememorate Ecclesie restituimus, & in perpetuum quiete tenendum confirmamus. Sententiam itaque, quam Garsidonius quondam Mantuanus Episcopus ex mandato Pape Urbani Tercii dedit contra ipsam Ecclesiam, regia auctoritate cassamus, statuentes, ut illa sententia nullum Ecclesie faciat prejudicium, presertim cum Pape Urbani non interfuerit de hiis, utpote de rebus Imperii, aliquo modo disponere, & cum etiam Ferrarienses adversarij Ecclesie tunc proscripti fuerint, & imperiali, ac Regali banno innodati. Decernimus itaque, ut prenominata Ecclesia Ripaticum idem in omne evum habeat, & quieta teneat, colligendo ipsum in ea summa, que in instrumento de dictis testium per Ricodenum Notarium confecto continetur. Statuimus igitur, & sub pena banni nostri, ac sub debito fidelitatis districte precipimus, ut de cetero nullus Archiepiscopus, Episcopus, Dux, Marchio, Comes, nulla Civitas, nullus Consul, nulla credentia, nulla potestas, nullus mercator, nullus hostalerius, nulla denique humilis, vel alta, secularis, vel ecclesiastica persona prefatam Ecclesiam in pretaxato Ripatico vexare, aut molestare audeat, vel quamcumque ei injustitiam seu violentiam inferre. Quod qui facere presumpserit, XXX. libras auri optimi in ultionem temeritatis sue componat, dimidium Camere nostre, & reliquum passe injuriam Ecclesie. Hujus rei testes sunt Otto frater noster, Fridericus Dux de Ottes, Comes Robertus de Nassove, Robertus de Dorna, Henricus Testa Marescalcus, Marquardus Dapifer, Guido de Sancto Nazario, Syrus Salimbenus Imperialis, ac Regalis Aule Judex, & alii quamplures. Datum Papie anno Domini MCLXXXVII. Indictione quinta, Idibus Septembris

X X I.

Henrici VI. Imperatoris Diploma pro Episcopatu Pistoriensi, ex ejusdem Archivo. Adcedunt in margine varie lectiones alterius Diplomatis, quod pro eodem Episcopatu fatui simile dedit Otto IV. Imperator.

HEnricus Sextus divina favente clementia Romanorum Imperator semper Augustus & Rex Sicilie (1) Apud Creatorem omnium tum ad presentis vite decursum prosperum, (2) tum eterne salutis augmentum nobis certissime profuturum non ambigimus, si Ecclesias Dei in suis necessitatibus piam auxilii nostri operam impendimus, ipsasque in suo jure, & honore studemus conservare. Quapropter notum facimus universis Imperii nostri fidelibus presentibus, & futuris quod nos (3) fidelem nostrum Bonum (4) Pistoriensem Episcopum, ejusque successores & Ecclesiam Pistoriensem cum Monte magno &c. & universis aliis rebus, & possessionibus, quas vel de nostra concessione, vel per se, vel per alios in presentiarum juste habet, vel in posterum dante Domino poterit obtinere, in specialem Majestatis nostre protectionem recepimus (5) predicto Episcopo (6), suisque successoribus plenum jus dantes, & potestatem, in terras, & homines Eccle-

(1) Otto IV Dei gratia Roman. Imperator, & semper Augustus. (2) Prosperum etiam

(3) Dilectum. (4) Anselmum Venerabilem.

(5) Recepimus [illegible]. (6) Anselmo Episcopo.

Ecclesiæ suæ de prædictis locis, vel possessionibus distringat, datus ab eis accipiat, & plenam inter eos de causis suis faciat iustitiam, salva in omnibus Imperiali dignitate, & Iustitia (7) statuimus ergo & præsentibus Consulibus, & eis, qui pro tempore fuerint in Civitate Pistorii, & generaliter universis nuntiis nostris, & potestati Pistorien. quando fuerit, & consiliariis, & toti populo sub debito fidelitatis districte præcipimus, quatenus huic nostro præcepto se nullatenus opponat, & prædictum Episcopum, vel suos successores contra prædicta aliquatenus præsumat molestare (8) Quod si quis (9) attemptaverit, LX. (10) libras auri (11) pro pœna componat, dimidium Cameræ nostræ, & reliquum passis iniuriam. Ad cuius rei certam in perpetuum evidentiam (12) præsentem cartam inde conscribi iussimus, & Maiestatis nostræ sigillo communiri. Datum apud Montem Fiasconis A. D. MCXCVI. Ind. XV. V Kal. Novembris. Ego Vechus Apostolicæ Sedis Notarius, atque Tabelarius autenticum illud privilegium Domini Henrici VI. Romanorum olim Imperatoris sigillo eius communitum, non abolitum, nec cancellatum, nec in aliqua parte sui vitiatum, unde hoc exemplum sumptum est, vidi, & legi, & prout in eo inveni, nullo addito, vel remoto transcripsi, & fideliter exemplavi. Ideoque ad futuram observationem subscripsi signum meum apponens.

(7) Iustitia [illegible] Codice quoque quotemque in prædictis locis possessionibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Episcopo [illegible] Ecclesiæ Pistoriensi confirmamus [illegible] in nostram [illegible] defensionem
(8) Molestare præsumat
(9) Facere
(10) Quinquaginta
(11) Puriffimi
(12) Ad cuius rei perpetuam evidentiam [illegible] [illegible] Maiestatis nostræ sigillo iussimus [illegible] testes sunt Wolfgerus Patriarcha Aquilegiensis [illegible] [illegible] Imperialis Aulæ Cancellarius [illegible] Conradus Marchio [illegible] [illegible] Marquardus de Veronia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Imperialis Curiæ Iudices, & alii quamplures. Datum apud Fulgin. Anno Dominicæ Incarnationis MCCIX. VI Idus Novembris Ind. XIII.

X X I I.

Ottonis IV. Diploma pro Pistoriensibus, ex libro Censuum pag. 2.

IN nomine Sanctæ & Individuæ Trinitatis Otto quartus divina favente Clementia Romanorum Imperator & semper Augustus.

Imperatoriæ Maiestati nostræ decet clementiam devota fidelium suorum obsequia clementer respicere, ipsisque pro benemeritis digna magnificentiæ suæ beneficia liberaliter impertiri. Ea propter notum facimus universis Imperii nostri fidelibus præsentibus, & futuris, quod nos pre oculis habentes sinceram devotionem, & præclara servitia, quæ fideles nostri Cives Pistorienses in primo adventu ad ipsos Maiestati nostræ laudabiliter exhibuerunt, ipsos omnes cum personis, bonis, rebus, ac possessionibus eorum iurisdictione, comitatu, & districtu, quæ nunc iuste habent, & quæ olim habuerunt, vel in posterum dante Domino iusto adquisitionis titulo poterunt obtinere, in specialem defensionis nostræ protectionem recepimus de Imperiali auctoritate ipsis concedentes, & confirmantes omnia iura, & actiones, possessiones, iurisdictionem, comitatum, & districtum, quæ nunc iuste tenent, & ea, quæ temporibus prædecessorum nostrorum Frederici & Henrici VI. Imperatorum iuste habuerunt, & de his cum nuper in prædicta Civitate essemus, eos cum vexillo manu propria investimus, salva in omnibus Imperiali iustitia, hoc etiam addito, ut quæ universitas eiusdem Civitatis nobis per suos nuntios promisit nobis inviolabiliter, compleant, & observent salvo quod in omnibus iure Episcopi Pistoriensis per privilegium nostrum ei indulto. Statuimus itaque, & sancimus, ut nullus Archiepiscopus, Episcopus, Dux, Marchio, & Comes, Vicecomes, nullus Nuntius, vel Legatus noster, nulla Civitas, vel Potestas, nullum Comune, nullaque omnino secularis, vel ecclesiastica Persona prædictos fideles nostros Cives Pistorienses contra hanc Maiestatis nostræ concessionem in aliquo audeat gravare, vel perturbare, quod si quis facere præsumpserit, centum libras auri *puri pro pœna componat, dimidium Cameræ nostræ, & reliquum passis iniuriam, ad cuius rei certam, & perpetuam evidentiam præsentem paginam inde conscribi iussimus, & Maiestatis nostræ sigillo communiri. huius rei testes sunt Wulferus Patriarca Aquilegiensis, Henricus Mantuanus Episcopus Curiæ Vicarius, Soffredus Pistor., Reinardus Comes de Guriza, Arternmannus de Guertemberc Comes, Marcoaldus de Veringe, Tebaldus Comes Acerrarum, Echelinus de Trevisio, Sallinguerra de Ferraria, Rodolfus de Khilibove, Albertus Suecius Passaguerra Monadus, Presbiter Rufinus Curiæ Iudices & alii quamplures.

Signum Domini Ottonis IV. Romanorum Imperatoris Invictissimi.

Ego

Ego Conradus Spirensis Episcopus Imperialis Aule Cancellarius Vicedomini Teodorici Coloniensis Archiepiscopi, & totius Ytalie Archicancellarij recognovi. Acta sunt hec anno Dominice Incarnationis milesimo ducentesimo nono Indictione XIII. * regnante Domino Ottone IV. Romanorum Imperatore gloriosissimo anno regni eius duodecimo, Imperii vero primo: datum apud pratum per manum Gualterij Imperialis Aule Protonotarii octavo Idus Februarij. Ego Vetholus Apostolice Sedis Notarius, atque Tabellio autenticum illud Domini Ottonis IV. Romanorum Imperatoris Imperiali sigillo cereo pendenti munitum privilegium non abolitum, nec cancellatum unde hoc sumptum est exemplum vidi, & legi, & prout in eo reperi, de verbo ad verbum hic scripsi, & fideliter exemplavi, & ad futuram ostensionem dicto exemplo signum proprium apponendo subscripsi. * 212.

XXIII.

Ottonis IV. Diploma pro Episcopo Pistoriensi, ex eisdem Archivo.

OTto IV. Dei gratia Romanorum Imperator & semper Augustus. Temporalis Imperii Celsitudo, que orbem terrarum provido moderamine moderatur, Sacrosanctam Ecclesiam ab ipso fidei primordio edictis, & favorabilibus constitutionibus premunivit, statuens, ut redditis hiis, que sunt Cesaris Cesari, libera sit ab omnibus gravaminibus Tirannorum. Nos autem nostrorum predecessorum vestigia pia sollicitudine imitari volentes iustam petitionem dilecti viri Soffredi Pistoriensis Episcopi dilecti fidelis nostri benigne admisimus: unde tam ipsum, quam Ecclesiam sibi commissam sub nostra suscipimus protectione firmiter statuentes, ut Ecclesia ipsa cum omnibus Ecclesiis per suam Diocesim constitutis libera sit ab angariis, perangariis, & exactionibus Potestatum, vel Consulum, seu Comitum Civitati Pistoriensi vel Episcopatui pro tempore preminentium. Decernimus etiam, ut Ecclesie Pratensis districtus, que in Pistoriensi Diocesi consistunt, eadem gaudeant libertate, & homines de Prato, vel Comune Pratensium non presumant ipsas Ecclesias aliquibus exactionibus pergravare. Item statuimus, ut nulli omnino Laicorum liceat a predictis Ecclesiis accipere foderum, seu collectam, vel albergariam. Precipimus insuper Potestatibus, & Consulibus sub debito fidelitatis, ut prefatis Ecclesiis nullam in spiritualibus vel temporalibus iniuriam inferant, vel gravamen: set earum iura studeant fideliter, & utiliter conservare, & Episcopi querimonias, suorumque subditorum precipere diligenter & audire ac illis exhibere, & facere plenariam in omnibus rationem. Si autem aliqui hanc nostre Imperialis protectionis paginam ausu temerario presumpserint violare, penam sexaginta librarum auri persolvant: medietatem Camere nostre, & aliam medietatem Ecclesiis prenarratis, & ut hec preceptio nostra inviolata servetur, ipsam iussimus Imperialis sigilli robore premuniri. Huius rei testes sunt Wolcherus Aquilegensis Patriarcha, Conradus Spirensis Episcopus Imperialis Aule Cancellarius, Iohannes Cameracensis Episcopus, Wilgelmus Aquensis Prepositus. C. Dapifer Imperii. . . . Pincerna Imperii. Monachinus Mediolanensis, & Prando Placentinus Imperialis Aule Iudices, & alii quamplures. Datum apud Florentiam anno Dominice Incarnationis millesimo CC. nono tertio nonas Decembris Indictione decima tertia.

XXIV.

Bulla Honorii Papae III. pro Episcopatu Pisaurensi, ex apographo, sive libro nigro fol. 17 Episcopalis Archivi. Adduntur in margine variae lectiones ex similibus Bullis Anastasii IV., & Innocentii III., quae in eodem Archivo servantur.

HOnorius (1) Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili (2) Suffredo ejusque successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Quoniam universitati Ecclesiae curam Deo, prout ipsi placuit, dispensante suscepimus, oportet nos Fratres nostros Episcopos ampliori charitate diligere, & Ecclesias eorum gubernationi commissas [illegible] Sedis Apostolicae communire (3) praecipue tamen eis, quorum Ecclesiae [illegible] sunt commissae sub Apostolicae tuitione manentibus, & Apostolorum Principis patrocinium [illegible] adeptae & ipsi nobis [illegible] propensius [illegible], & commoda ipsarum [illegible] apud eos [illegible]. Eapropter Venerabilis in Christo Frater Suffrede (4) Pisaurensis Episcope, & tuis [illegible] & [illegible] devotionis quam Pisaurensis [illegible] tempore [illegible] Apostolicae Sedis reverentiam, & [illegible] consideratione [illegible], ad exemplar felicis recordationis Urbani, Paschalis (5), Innocentii (6), II. Anastasii, Alexandri, Urbani III., & Innocentii III. Praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum eamdem Ecclesiam sub Beati Petri, & nostra protectione suscipimus, & praesentis scripti privilegio communimus, statuentes, ut quascumque possessiones quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum juste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum oblatione fidelium, seu aliis justis modis praestante Domino, poterit adipisci (7) firma tibi, tuisque Successoribus & illibata [8] permaneant. Statuimus etiam, ut Dioecesis Pisaurensis Episcopatus, sicut [illegible] praedictorum Praedecessorum nostrorum privilegiis definitum fuit, [illegible], & [illegible] Pisaurensis Episcopi [illegible], vel [illegible], per quem [illegible] Capellae, & Ecclesiae [illegible] esse noscuntur. Capella videlicet de Caprarie, Capella Hospitalis de [illegible], Plebs de Massa, Capella de Viniano, Capella de [illegible] (9), Cap. de Castello novo (10), Cap. S. Martini in Monte Caeli, Cap. S. Mariae Magdalenae in Colle (11), Cap. de [illegible] (12), Cap. de Viniano, [illegible] quam praefatus Praedecessor noster Urbanus post tertiam & quartam [illegible], Cap. Hospitalis de [illegible], Cap. Hospitalis [illegible] (13) Episcopi, Cap. de [illegible], Cap. de [illegible], Cap. Montis [illegible], Cap. de Insula, Cap. S. Salvatoris [illegible] (14) [illegible] (15), Cap. S. Martini (16) in [illegible], Curtem quoque, quae vocatur [illegible] in Pisaurensi Comitatu cum Castello [illegible] in Curte eadem constructo (17), Sanctae Pisaurensis Ecclesiae confirmamus, sicut a [illegible] Beati Petri [illegible] Bernardo S. Mariae (18) Ecclesiae Presbytero Cardinali, & [illegible] Paschalis Papae [illegible] (19) [illegible] Praedecessore [illegible], & [illegible] esse [illegible]. [illegible] de Monte [illegible] de Prato, de S. Paulo, de [illegible] de Monte magno, de [illegible] (20) de Costa de [illegible], quae [illegible] Pisaurensi [illegible] possessiones [illegible], de [illegible], de Montemajore, de [illegible], de [illegible], de [illegible], de (21) [illegible], de [illegible] (22), [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], Silva marina, [illegible] (23), [illegible] (24), [illegible] (25), & de [illegible] inter Episcopatum [illegible], quam [illegible] de Valle [illegible] (26), Curte de [illegible] (27). Insuper confirmamus vobis Plebem S. Hippolyti

pulas in alpe, Plebem S. Laurentii, Plebem in Monte Murlo, Plebem de Viliano, Plebem S. Quirici (27) Plebem in monte Catuli (28) Plebem in Setorniano, Plebem de Brandelico, Plebem de Cireviano, Plebem S. Marcelli, Plebem de Lizzano, Plebem de Populia (29) Plebem de Pupiglio, Plebem de Burfalo, Plebem de Celle, Plebem de Caloria (30) Plebem de Vinatiano, Plebem de Massa, Plebem de Cozi, Plebem de Rontporecchio (31) Plebem de Limite, Plebem de Artimino, Plebem de Sinano (32) Plebem de Quarrata, Plebem de Montemagno, Plebem de Tobiano, Plebem S. Hippolyti, Plebem S. Pauli, Plebem de Avulo, Plebem S. Justi, Plebem de Colonica, in Prato Plebem S. Stephani. Ad hoc adjicientes sancimus, ut occasione privilegii, quod Pratensis a Romana Ecclesia (33) se habere (34) congaudent, nulla omnino, vel dominatio (35) aut inobedientia Matri suae Pistoriensi Ecclesiae, seu cuilibet supradictarum Plebium, vid. S. Pauli, S. Hippolyti, S. Petri (36) de Avulo (37), S. Justi in Colonica, vel aliarum in aliquo inferatur, nec Pratensis Ecclesia, vel Clerici ejusdem loci eodem tempore contra subjectionem vel dignitatem, aut in (38) obedientiam Ecclesiae, seu Episcopi Pistoriensis maneant. Sed quemadmodum Praedecessorum nostrorum Urbani, Paschalis, Innocentii II. (39) Alexandri, & Innocentii III (40) atque aliorum, seu etiam bonae memoriae & (41) Ildebrandi Pistoriensium Episcoporum tempore exstitit, ita jam dicta Pratensis Ecclesia absque aliqua dominatione possessionis, aut dignitatis (42) Pistoriensi Ecclesiae, vel Episcopo suo in omnibus, & per omnia (43), obediens, & subjecta permaneat, prohibentes (44) insuper, ut in Episcopatum tuum (45) nullus Ecclesiam, vel Oratorium sine assensu tuo, vel Successorum tuorum de novo construere (46) audeat, salvo tamen privilegio Romanae Ecclesiae. Liceat quoque tibi, & successoribus tuis baptismales Ecclesias in eadem Dioecesi constituere, si necessitas visa fuerit imminere. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, praefatam (47) Pistoriensem Ecclesiam temere (48) perturbare, aut ejus possessiones auferre vel ablatas retinere, minuere, seu (49) quibuslibet vexationibus fatigare, sed omnia integra, & illibata serventur tam tibi quam eorum fratrum, & pauperum usibus profutura. Salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si qua (50) igitur in futurum ecclesiastica, saecularisve persona hanc nostrae constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamque se divino judicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae ultioni subjaceat, cunctis autem eidem loco sua jura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus (51) & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Judicem praemia aeternae pacis inveniant. Amen, (52) amen, amen.

Ego Honorius Catholicae Ecclesiae Episcopus.

Ego Petrus S. Pudentianae tt. Pastoris Presbyter Cardinalis.
Ego Robertus tt. S. Stephani in Coelio monte Presbyter Cardinalis.
Ego Stephanus Basilicae duodecim Apostolorum Presbyter Cardinalis.
Ego Gregorius tt. S. Anastasiae Presbyter Cardinalis
Ego Gregorius * tt. S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis.
Ego Octavianus tt. S. Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis.
Ego Gregorius S. Theodori Diaconus Cardinalis.
Ego Nicolaus Tusculanus Episcopus.
Ego Guido Praenestinus Episcopus.

Datum Laterani per manum Ranerii S. R. E. Vicecancellarii nonis Julii Indictione octava * Incarnationis Dominicae anno 1218. Pontificatus vero Domni Honorii Papae Tertii anno secundo.

Subscriptiones Bullae Anastasii IV.

Ego Anastasius Catholicae Ecclesiae Episcopus.

Ego Hicmarus Tusculanus Episcopus.
Ego Ugo Hostiensis Episcopus.
Ego Jul. Presb. Cardinalis tt. Calisti SS.

H h 2 Ego

(27) [illegible]
(28) [illegible]
(29) [illegible]
(30) [illegible]
(31) [illegible]
(32) [illegible]
(33) [illegible]
(34) [illegible]
(35) [illegible]
(36) [illegible]
(37) [illegible]
(38) [illegible]
(39) [illegible]
(40) [illegible]
(41) [illegible]
(42) [illegible]
(43) [illegible]
(44) [illegible]
(45) [illegible]
(46) [illegible]
(47) [illegible]
(48) [illegible]
(49) [illegible]
(50) [illegible]
(51) [illegible]
(52) [illegible]

* [illegible]

* [illegible]

Ego Guido Presb. Cardinalis tt. S. Glogoni SS.
Ego Manfredus Presb. Cardinalis tt. S. Savine SS.
Ego Aribertus Presb. Cardinalis tt. S. Anastasie SS.
Ego Julius Presb. Card. tt. S. Marcelli SS.
Ego Guido Presb. Card. tt. Pastoris SS.
Ego Octavianus Presb. Card. tt. S. Prisce SS.
Ego Henricus Presb. Card. tt. Ss. Nerei, & Achillei SS.
Ego Oddo Diaconus Card. tt. S. Georgii ad velum aureum SS.
Ego Guido Diaconus Card. S. Marie in Porticu SS.
Ego Jacintus Diaconus Card. S. Marie in Cosmydyn SS.
Ego Gerardus Diaconus S. Marie in via lata SS.
Ego Oddo Diac. Card. S. Nicholai in carcere Tulliano SS.

Datum Laterani per manum Rolandi S. R. E. Presbiteri Cardinalis, & Cancellarii decimo sexto Kal. Martii Indict. secunda * Incarnationis Dominice anno MCLIII. Pontificatus vero Domini Anastasii Pape quarti anno primo.

Subscriptiones Bullae Innocentii III.

Ego Innocentius Catholice Ecclesie Episcopus SS.
Ego Cinthius tt. S. Laurentii in Lucina Presbiter Cardinalis SS.
Ego Centiuus Sanctorum Joannis & Pauli Presbiter Cardinalis tt. S. Pamachii.
Ego Petrus tt. S. Marcelli Presbiter Cardinalis SS.
Ego Benedictus tt. S. Susanne Presbiter Cardinalis SS.
Ego Leo tt. Sanctae Crucis in Jerusalem Presbiter Cardinalis SS.
Ego Petrus Portuensis, & S. Rufine Episcopus.
Ego Johannes Albanensis Episcopus SS.
Ego Johannes Sabinensis Episcopus SS.
Ego Nicholaus Tusculanensis Episcopus SS.
Ego Hugulinus Ostiensis, & Velletrensis Episcopus SS.
Ego Gregorius S. Georgii ad velum aureum Diaconus Cardinalis SS.
Ego Guido S. Nicolai in carcere Tulliano Diaconus Cardinalis SS.
Ego Johannes S. Marie in via lata Diaconus Card. SS.
Ego Octo Ss. Sergii, & Bacchi Diaconus Card. SS.
Ego Johannes Ss. Cosme & Damiani Diaconus Card. SS.
Ego Pelagius S. Lucie ad septa solis Diaconus Card. SS.

Data Laterani per manum Johannis Sancte Marie in Cosmedin Diaconi Card. Sancte Romane Ecclesie Cancellarii XIII. Kal. Novembris Indictione tertiadecima Incarnationis Dominice anno 1209. Pontificatus vero Domini Innocentii Pape III. anno duodecimo.

ADNOTATIO.

Similis plane Innocentianae Bolla est Urbani III. his paucis exceptis *juxta flumen Bysentum* . . . . . prohibemus insuper . . . . . . *si qua igitur in futurum*.

Adcipe jam hujus quoque Bullae subscriptiones, quae ad Cardinalium historiam inlustrandam maxime faciunt.

Ego Urbanus Catholice Ecclesie Episcopus SS.
Ego Henricus Albanensis Episcopus SS.
Ego Paulus Prenestinus Episcopus SS.
Ego Theobaldus Ostiensis, & Velletrensis Episcopus SS.
Ego Petrus Debono Presbiter Cardinalis TT. S. Susanne.
Ego Laborans Presbiter Cardinalis TT. Calisti SS.
Ego Pandulfus Presbiter Cardinalis TT. XII. Apostolorum.
Ego Melior Presbiter Cardinalis Sanctorum Johannis & Pauli T. Pamachij.
Ego Adolardus TT. S. Marcelli Presbiter Cardinalis SS.
Ego Jacinthus S. Marie in Cosmedin Diaconus Cardinalis.

Ego

Ego Gratianus Ss. Cosme & Damiani Diaconus Cardinalis.
Ego Rolandus S. Marie in Porticu Diaconus Cardinalis.
Ego Petrus S. Nicolaj in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis
Ego Radulfus S. Georgij ad velum aureum Diaconus Cardinalis.

Datum Verone per manum Alberti S. Romane Ecclesie Presbiteri Cardinalis, & Cancellarii XII. Kalendas Junij indictione V. Incarnationis Dominice anno 1187. Pontificatus vero Domini Urbani Pape tertii anno secundo.

X X V.

Friderici II. Imperatoris Diploma pro Urbe Pis. ex libro Crassum pag. 64.

IN nomine Sancte, & Individue Trinitatis Fridericus secundus divina favente Clementia Romanorum Imperator semper Augustus, & Rex Sicilie. Regalis excellentie Celsitudo preclara fidelium suorum obsequia tenetur ante Majestatis sue oculos conlocare, & eos potius honorare, ac dignos gratie beneficiis prevenire, pro quibus in conspectu suo, & sincera devotio supplicat, & servitia grata perorant. Eapropter notum esse volumus universis nostris fidelibus tam presentibus, quam futuris, quod nos attendentes puram fidem, & sinceram devotionem dilectorum fidelium nostrorum Comunis Civitatis Pisarum, quam erga ipsum, & nos laudabiliter habuisse noscuntur, attento etiam servitiorum, que divis augustis Predecessoribus nostris memorie recolende exhibuerunt fideliter, & devote, atque Majestati nostre de bono in melius exhibebunt, memoratum Comune Pisar. cum omnibus bonis suis sub speciali protectione nostra suscipientes, concedentes, & confirmantes eis in perpetuum districtum, & jurisdictionem, & omnia eorum bona, que a temporibus Predecessorum nostrorum predictorum ab eis, & imperio iuste tenuerunt & rationabiliter habuerunt, & de his omnibus iuxta morem Imperij investivimus Ugolinum Pagani potestatem dicte Civitatis pro parte totius Comunis Civitatis ipsius salvo & honore Imperio in omnibus conservato. Mandantes, & presentis privilegii auctoritate firmiter iniungentes, ut quecumque persona alta, vel humilis, ecclesiastica, vel secularis, Civitas, seu Comune contra hanc receptionem, concessionem, & confirmationem nostram venire presumpserit, centum libras auri componat, quarum medietas Camere nostre, altera vero passis iniuriam persolvatur. Ad cuius rei memoriam presens privilegium inde fieri, & bulla aurea typario Majestatis nostre impressa fecimus communiri. Huius rei sunt testes Bertoldus Aquilegensis Patriarcha, Ulricus Patavensis Episcopus, Sifridus Augustensis Episcopus, Albertus Tridentinus Electus, Bertoldus Brixiensis Episcopus, Ludovicus Dux Bavarie, Comes Palatinus Reni, Willelmus Marchio Montisferrati, Azzo Marchio Estensis, Anselmus de Justingen Mariscalcus, Wernerus Dapifer de Bollandia, & alii quamplures.

Signum Domini Friderici Secundi Dei gratia Invictissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, & Regis Sicilie.

Ego Conradus Dei gratia Metensis & Spirensis Episcopus Imperialis Aule Cancellarius vice Domini . . . . Dei gratia Coloniensis Archiepiscopi, & totius Ytalie Archicancellarij recognovi. Acta sunt hec anno Dominice Incarnationis millesimo ducentesimo XX (sic) Novembris Indictione nona Regnante Domino nostro Frederico Secundo Dei gratia Invictissimo Romanorum Imperatore semper Augusto, & Rege Sicilie, Anno Romani Imperij eius primo, Regni autem Sicilie vigesimo tertio feliciter amen.

Datum in Castro apud Urbem anno, mense, & Indictione prescriptis.

Ego Verbelus Apostolice Sedis Notarius, atque Tabellio illud autenticum privilegium Domini Frederici Secundi Dei gratia Romanorum Imperatoris Imperiali cum aurea Bulla pendente munitum, non abolitum, non cancellatum, nec in aliqua sui parte vitiatum, unde hoc sumptum est exemplum, vidi, & legi, & sic prout in eo reperi, scripsi, & fideliter exemplavi, nullo addito, vel remoto. Ideoque dicto exemplo ad futuram ellucidationem signum proprium apponendo subscripsi.

XXVI.

Friderici II. Imperatoris privilegium pro Episcopo Pistoriensi, ex fragmento quodam Episcopii Archivo.

IN nomine Sanctae & individuae Trinitatis. Fridericus II. Divina favente Clementia Romanorum Imperator semper Augustus, Jerusalem, & Siciliae Rex.

Si merita religiosarum Personarum, & loca Deo digna quibus praesunt, nostrorum Praedecessorum vestigiis inhaerentes, qui Sacras ecclesias venerabilium promoverunt, Celsitudinis Imperialis decoramus tenore, & inde premium aeternae retributionis acquirimus. Unde ad Divini cultus augmentum, & ad Ecclesiarum Dei statum pie provisionis tutelam ministramus. Universis igitur Imperii fidelibus tam praesentibus, quam futuris volumus esse notum, quod Gratia Dei Venerabilis Episcopus Pistoriensis dilectus fidelis noster quoddam privilegium, quod inclytae recordationis Dominus quondam Imperator Henricus Pater noster Ecclesiae Pistoriensi pie concessit nostrae Celsitudini praesentavit, supplicans humiliter, & devote, ut privilegium ipsum de verbo ad verbum transcriptum & ea quae continentur in eo, sibi & Ecclesiae Pistoriensi confirmare de gratia dignaremur, cujus privilegii continentia talis erat. Henricus VI. Divina favente Clementia Imperator semper Augustus & Rex Siciliae. Apud Creatorem omnium tam ad praesentis vitae decursum prosperitatem, tam aeternae salutis augmentum nobis certissime proficere non ambigimus, si Ecclesiis Dei hiis necessariis piam auxilii opem impendimus, ipsisque in suo jure & honore studeamus conservare. Quapropter notum facimus universis Imperii nostri fidelibus praesentibus, & futuris quod nos fidelem nostrum Bonum Pistoriensem Episcopum, ejusque Successores, & Ecclesiam Pistoriensem cum Montemagno, & ejus Curte & Villa de Burciano, Castro Lamporecchio, Villa de Urbiniano, & ejus Curte, Castro de Celle, cum Valle de Celle & ejus Curte sicut Serenissimus Pater noster Fridericus Romanorum Imperator Augustus per privilegium suum concessit suo Pistoriensi Episcopo confirmavit, & universis aliis rebus, & possessionibus, quas vel de nostra concessione, vel per se, vel per alios in praesentiarum juste habet, vel in posterum donante Domino poterit obtinere, in specialem Majestatis nostrae protectionem recepimus, praedicto Episcopo suisque Successoribus potestatem dantes, & auctoritatem, ut terras, & homines Ecclesiae suae de praedictis rebus, vel possessionibus distringat, datas ab eis accipiat, & plenam inter eos de causis suis faciat justitiam, salva in omnibus Imperiali dignitate, & justitia. Statuimus igitur, & praecipimus Comitibus, & eis qui pro tempore fuerint in Comitatu Pistoriensi, & generaliter universis Nuntiis nostris & Potestati Pistoriensi qui fuerint, & Consulibus, & toti Populo ejusdem civitatis districte praecipimus, quatenus huic nostro praecepto se nullatenus opponant, & praedictum Episcopum, vel suos Successores contra praedicta aliquatenus praesumant molestare, quod si quis attemptaverit, quinquaginta libras auri pro poena componat, dimidium Camerae nostrae, & reliquum passis injuriam. Ad cujus rei certam in perpetuum evidentiam praesentem chartam inde conscribi jussimus, & Majestatis nostrae sigillo communiri. Datum apud Montem Fiasconem A. D. millesimo centesimo nonagesimo sexto Indictione quarta decima V. Kal. Novembris. Nos igitur attendentes, quod dictus Gratia Dei Venerabilis Episcopus nobis, & Imperio semper devotus extitit, & fidelis, attendentes etiam, quod ex collatis ab Imperio muneribus beneficiis, tam idem Episcopus, quam & Successores ejus per obsequiorum prosecutionem nobis, & Imperio de bono in melius poterunt complacere, privilegium ipsum, & omnia supradicta, quae in ipso videntur contineri sibi, successoribus suis, & Pistoriensi Ecclesiae in perpetuum confirmamus, confirmantes nihilominus eidem Pistoriensi Episcopo, Successoribus suis, & Pistoriensi Ecclesiae omnia, quae temporibus Praedecessorum nostrorum Dominorum Augustorum, & maxime Imperatorum Friderici, & Henrici Avi, & Patris nostri memoriae recolendae juste tenuit & possedit, & nunc etiam rationabiliter dignoscitur possidere,

salva

salva in omnibus Imperiali justitia: de habundantiori ergo munificentia nostre gratia, qua consuevimus Dei Ecclesias per provisionis solatium refovere, dicto Pistoriensi Episcopo, Successoribus eius, necnon Ecclesiæ Pistoriensi adjiciendo concedimus, & devotionem ipsius gratia Dei Pistoriensis Episcopi de mera liberalitate, & ex certa scientia, ut nulla præscriptio, nisi centum annorum, eis possit opponi, non obstante lege nova, quæ præscriptione quadragenaria excludit Ecclesiam, & Jus alienum absorbet, quod obtinere volumus tam in inchoandis præscriptionibus contra ipsam Ecclesiam, quam etiam in inchoatis, vel que jam etiam sunt præscriptæ, nisi justus titulus appareret super juribus, actionibus, & rebus eiusdem Ecclesiæ jam præscriptis, statuentes, & præsentis privilegii auctoritate firmiter injungentes, ut nulla omnino Persona alta, vel humilis, ecclesiastica, vel secularis jam dictum Episcopum, & Successores suos, necnon Ecclesiam antedictam super prædictis omnibus temere impedire, seu molestare præsumat, vel eis ausu temerario contraire: quod qui presumpserit, indignationem nostram, & pœnam centum librarum auri se noverit incursurum, medietatem Cameræ nostræ, reliquam medietatem passis injuriam persolvendam. Ut autem hæc nostra concessio, & confirmatio rata semper, & inconcussa permaneant, præsens privilegium inde fieri, & sigillo celsitudinis nostræ jussimus communiri. Hujus rei testes sunt Lando Ven. Reginensis Archiepiscopus, Julianus Majanensis, & Joannes Bojanensis Episcopi, Frater Ermannus Venerabilis Magister domus Hospitalis Sanctæ Mariæ Theotonicorum in Jerusalem, Rainaldus Dux Spoleti, & Bertoldus Frater ejus, Syfridus Comes de Vienna, Simon Comes Theatinus, Albertus Comes de Stafel, & alii quamplures.

Signum Domini Friderici Serenissimi Dei gratia invictissimi Rom. Imperatoris semper Augusti, Hierusalem, & Siciliæ Regis.

Acta fuerunt hæc Anno Dominicæ Incarnationis millesimo ducentesimo vigesimo sexto Mense Januario, quarta decima Indictione, imperante Domino nostro Friderico II. Dei gratia invictissimo Romanorum Imperatore semper Augusto Hierusalem, & Siciliæ Rege, Anno Romani Imperii eius sexto, Regni Hierusalem primo, & Regni Siciliæ vigesimo nono feliciter amen. Datum apud S. Quiricum Anno, Mense, & Indictione prescriptis.

XXVII.

Rainaldi Ducis Spoleti Diploma pro Auximatibus & Recinetensibus ex Archivo Civitatis Auximanæ.

RAinaldus Dei & Imperiali gratia Dux Spoleti, Imperialis Tusciæ, & Marchiæ Legatus. Per præsens Scriptum notum facimus universis tam præsentibus, quam futuris, quod nos pro parte, & vice Domini nostri Friderici Dei gratia invictissimi Romanorum Imperatoris semper Augusti, Jerusalem, & Siciliæ Regis, cujus vicem gerimus, prout in scripto Statuti sui apparet, quod est continentiæ talis. Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus, Jerusalem, & Siciliæ Rex. Per præsens scriptum notum facimus universis imperii nostri fidelibus, tam præsentibus, quam futuris, quod cum ex commissa nobis Imperialis Eminentiæ dignitate teneamur cura, & providentia diligenti de totius Imperii nostri regimine salubriter disponere, & partes eius universas, & singulas sollicite moderari, de prudentia, & legalitate Raynaldi Ducis Spoleti dilecti fidelis nostri, cujus industriam habemus diu cognitam, & expertam plenam confidentes constituimus eum Legatum Imperii in Marchia Anconitana, tota terra Comitatus Marcellis, Vallis lacu, & maritima, & ei concessimus in eisdem plenarie vices nostras, ut in omnibus earundem regionum locis & partibus officium legationis exerceat, & loco, ac vice nostri ad honorem nostrum, & Imperii commode tractet, disponat, & statuat universa. Cui dedimus plenariam potestatem in omnibus quæcumque in prædictis locis nos ipsi personaliter facere debemus. Statuimus igitur, & imperiali auctoritate firmiter, & districte præcipimus, quatenus

tenus

[illegible] eidem Dno Symoni [illegible] fideli nostro tanquam personae nostrae in omnibus, quae ad ipsius legationis officium pertinent, universis, & singulis [illegible] [illegible] & devote intendant. Nec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in aliquo se opponant. Quod si quis [illegible] [illegible] nostrae Celsitudinis [illegible] [illegible] [illegible]. Ad hoc in cujus confirmationis & [illegible] nostrae [illegible], & robur perpetuo [illegible] praesens [illegible] fieri, & [illegible] [illegible] [illegible] nostrae Majestatis [illegible] [illegible] communiri. [illegible] [illegible] [illegible] Domino [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] gratia & [illegible] [illegible] quas homines Civitatis Osimi, & Castri Racaneti [illegible] Imperio [illegible] Domino Imperatori & Imperio semper devote & [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] devotionem ipsorum, quae in hoc tempore [illegible] [illegible] & [illegible] ad [illegible] & [illegible] Domini Imperatoris, & Imperii [illegible] ipsius [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] Imperii [illegible], promittimus ipsos conservare in [illegible] & bono statu suo, [illegible] Civitatem Osimi & Castrum ipsum Racaneti cum [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & aliis eorum pertinentiis, & [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] ipsorum [illegible] in suo bono statu & libertate [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] ad [illegible] Communium Osimi, & Racaneti [illegible] [illegible] [illegible] & quod castrum vel villa de novo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], promittimus quod [illegible] quod de ipsorum [illegible] [illegible] [illegible] ab aliquo, vel ab aliquibus est [illegible], vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & in suo bono statu & [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible] & [illegible] Castrum de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & conservare cum [illegible] & omnibus [illegible] suis, & [illegible] in sua [illegible], & bono statu. Item Civitati Osimi & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Ravennatum, & Anconitanorum [illegible] Civitatem & [illegible] ipsius [illegible] Imperio [illegible] [illegible]. Item [illegible] Castra de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] imperiali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible]. De [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], portum Racaneti cum omnibus [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible], & defendere tam per mare, quam per terram. Concedentes hominibus Racaneti facere ipsum portum, & habere [illegible] [illegible], a flumine [illegible] & [illegible] ipso flumine usque ad flumen [illegible], & in ipso flumine usque [illegible], & ad [illegible] portum facere, quod quod sibi [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] ipsos Racanatenses, & [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] & [illegible] eisdem hominibus Racaneti [illegible], [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] flumina [illegible] & in ipsis fluminibus [illegible] [illegible] [illegible], & quodcumque jus aliud imperiali [illegible] [illegible] Marchiae [illegible] [illegible] eisdem hominibus Racaneti, & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], quae debent Domino Imperatori, vel Marchioni, vel [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] Ravennatum, & Anconitanorum Domino Imperatori, vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item promittimus eisdem hominibus Osimi, & Racaneti, quod non [illegible] [illegible], vel [illegible] [illegible] aliquem Marchionem [illegible] [illegible], vel [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Castri Racaneti. Castrum [illegible] cum omnibus suis pertinentiis in suo bono statu, & libertate [illegible]. Item [illegible] pro nos, & promittimus facere Dn. Imperatorem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] D. Imperator [illegible] [illegible] ab hominibus Osimi, & Racaneti, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Marchiae, vel [illegible] vel [illegible] [illegible] ab eisdem Osimanis & Racanatensibus [illegible] vel [illegible] de [illegible] [illegible] Castri vel Villae, nec [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]. Quae omnia promittimus, quod D. Imperator [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

eorum. Ad cujus concessionis nostrae memoriam, & inviolabilem firmitatem presens privilegium per manus Procopii de Matera Imperialis Aule Notarii scribi jussimus, & nostri Sigilli munimine roborari, anno mense, & indictione subscriptis. Praeterea Humanam cum suo toto comitatu, districtu, & jurisdictione manu tenere promittimus, & in suo bono statu, & libertate firmiter conservare cum Castris predictis Siloro, Massagnano, & Camurano, dum tamen Humana, & Castrum Ficardi debita regalia, videlicet viginti sex denarios . . . . annuatim persolvant, alio datio non exacto. Datum apud Ripam Trasonis anno Dominice Incarnationis 1229. mense Martii indictionis secunde, Himperante Domino Friderico Dei gratia gloriosissimo Romanorum Imperatore semper Augusto, Jerusalem, & Siciliae Regem, anno Romani Imperii ejus nono, Regni Jerusalem quarto, & Regni Sicilie trigesimo primo feliciter amen. Acta sunt autem omnia predicta in presentia Comitis Symonis Theatini, Comitis Berardi de Manopello, Taddei Comitis Montis Ferrari, & Urbani, & Anselmi de Jussingen Marescalci, Corradi de Lazanardo, & aliorum quam plurium.

XXVIII.

Caroli Siciliae Regis privilegium Civitati Pistoriensi concessum.

CArolus Dei gratia Rex Sicilie, Ducatus Apulee, & Principatus Capue, alme Urbis Senator, Andegavie, Provincie, & Folcalquerii Comes, Romani Imperii in Tuscia per Sanctam Romanam Ecclesiam Vicarius Generalis. Universis presentes literas inspecturis S. Romane Ecclesie Fidelibus salutem, & omne bonum. Per has patentes literas volumus esse notum presentibus, & futuris, quod nos attendentes veram fidem, veramque devotionem, quam Cives Pistorienses, & Certi Civitatis ejusdem, qui nunc tenent terram, seu Civitatem prefatam, semper ad Sanctam Romanam Ecclesiam habuerunt, & etiam erga nos, & nostros Milites, Officiales, Stipendiariosque, postquam de voluntate, & de mandato Summi Pontificis assumpsimus . . . . Tuscie gubernandum, & qui promiserunt, & juraverunt Roberto della Vena, Juris Professori, dilecto Consiliario, familiari, & Procuratori nostro precipienti nomine nostro, nostrorumque heredum, quod ipsi & heredes eorum semper erunt fideles Sancte Romane Ecclesie, atque nobis, & heredibus nostris, & quod ipsi omnibus inimicis nostris, & heredum nostrorum presentibus, & futuris facient in Tuscia vivam guerram, & specialiter Conradino olim nepoti quondam Friderici olim Romanorum Imperatoris, quem Dominus Papa (1), suis culpis exigentibus, privavit per sententiam definitivam ipso Imperio, atque Regno Sicilie apud Lugdunum in Concilio generali (2), & etiam omnibus aliis de ipsius genere Friderici, & qui ipsos de eorum genere vellent eos in aliquo adjuvare, & plura alia juraverunt, & etiam promiserunt, pro quibus etiam dictum Robertum nomine nostro eis circa electionem potestatis, & Capitanii, vel Rectorum & plura alia fecisse novimus pactiones & promissiones hinc inde factas, salvis semper pro utraque parte mandatis Sancte Romane Ecclesie, acceptamus, & approbamus, & plenius confirmamus, ac etiam Comuni & Populo Pistoriensi Sancte Romane Ecclesie, & nostre Celsitudini fidelibus & devotis licentiam, auctoritatem, & privilegium perpetuum damus, concedimus, & largimur, scilicet Conrado de Montemagno, Odaldo Judici, & Moschaco Notario Ambassiatoribus, & Sindicis Comunis, & Populi Pistoriensis pro ipsis Comuni, & Populo recipientibus, & ipsis Comuni, & Populo, quod possint sibi de ipsius Sancte Romane Ecclesie, & nostris devotis, & fidelibus de parte vera amicitie nostre & heredum nostrorum eligere pro futuris temporibus in Potestates, Capitaneos, vel Rectores, & precipimus, & mandamus nostris Vicariis, & Officialibus nostris presentibus, & futuris, quod ipsas conventiones, & promissiones, & hoc privilegium perpetuo valiturum observent, & faciant observari. Ita tamen, quod ante quam Rectores dicte Civitatis incipiant regere Comune, vel Populum Pistoriensem, per Sindicum a nobis,

vel nostro Vicario in Tuscia petant confirmationem, & obtineant, & etiam quod Rectores, & Consiliarii dicte Civitatis, & alij Officiales, & Cives Civitatis ejusdem nostro Vicario nostro nomine, & heredum nostrorum recipienti, cum de nostra processerit voluntate, similes promissiones, & juramenta ut supra facient contra Fredericum de Stuffo & omnes alios de genere dicti Frederici, & adiutores eorum, & omnes alios inimicos nostros, vel heredum nostrorum in Tuscia pro presentibus temporibus, vel futuris, salvis semper pro utraque parte mandatis, & honore Summi Pontificis, & Sancte Romane Ecclesie. In cujus rei testimonium presentes litteras fieri, & aurea Bulla typario nostrae Majestatis impressa jussimus communiri. Actum Capue anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo, mense Januarii XIII. die mensis ejusdem, XIII. Indictione Regni nostri anno quinto.

Ego Jacobus quondam Averardi imperiali auctoritate Notarius predictas literas, & privilegium cum predicta Bulla aurea impressa pendenti vidi, & legi, & prout ibi inveni, hic fideliter transcripsi, & exemplavi, nil addito, vel diminuto, quod mutet sensum, vel intellectum, in qua siquidem Bulla aurea erat quedam regalis ymago ex parte una tenens coronam in capite, lilium in manu dextra, & pomum superexistente cruce in sinistra, & habens crucem & licteras circumcirca tales ✠ *Karolus Dei gratia Sicilie Rex*, & ex alia parte erat protractus quidam clippeus, in quo apparebant novem flores lilii figurati, & rastrellat cum talibus cruce, & littera circumcirca *Ducatus Apulee*, *Principatus Capue*, que siquidem littere erant non cancellate, non viciate, non abolite, nec dolere in aliqua parte sui.

ADNOTATIONES.

(1) INnocentius IV. (2) Concilium Lugdunense habitum anno 1245. Vide Ioh Villanum Lib. VI. c. 24., Raynaldi continuationem Annalium Baronianorum, & Muratorium in Annalibus Italicis. Leo Urbevetanus a Lamio editus in Chronico Pontificum (pag. 270) rem his verbis narrat. *Hic* (Innocentius IV.) *post magnum tractatum de pace cum Imperatore* (Friderico), *dum ipsius adversus Ecclesiam contumaciam perpendisset, clam Januensium auxilio devenit in Gallias, & celebrans Concilium in Lugduno, ipsum velut hostem Ecclesiae condemnavit Imperio privando.*

XXIX.

Nicolai IV. Bulla pro Recinetensibus, quibus & Civitatis honorem, & Cathedralem Ecclesiam restituit, ex Archivo Auximatis Civitatis.

NIcolaus Episcopus Servus Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Apostolicæ Sedis circumspecta benignitas summæ devotionis signa, & fidei puritatem, que Racanatensis Civitatis Incolæ ad eam dudum habuerant, benigna meditatione considerans, & immensa servitia, & persecutiones plurimas, quas ab illius persecutoribus jugiter tolleraverant, diligenter advertens, ac propter hoc volens Civitatem ipsam, cujus locus, & ambitus, eiusque districtus tunc erant de Diœcesi Humanate specialis attollere privilegio dignitatis, locum ipsum Civitatem constituit, & in illa existere voluit Ecclesiam Cathedralem. Postmodum vero, quia habitatores Civitatis ejusdem recedentes ab uberibus matris suæ facti demeriti, exigentibus culpis suis, prædictum locum Civitatis honore, ac Ecclesia Cathedrali, & Præsulis dignitate Sedes ipsa privavit, statuens, quod locus idem cum habitatoribus, & districtu suis rediret ad jus diocesanum, seu spiritualem jurisdictionem Ecclesiæ Humanatis. Nos igitur attendentes, quod sicut magni beneficii indicium excessibus persecutorum Ecclesiæ medicinalis ultionis antidotum est obiter adhibere, ut quos a fidelitatis Ecclesie calle culpa proprie temeri-

matricatus avertit, ad ipsius fidelitatis constantiam comprobantis solitum severitatis disciplinam convertat, sic materna pietatis est, debitum in filijs, qui post indevotionis lapsum, & persecutionis excessum fortiores in obsequendi proposito, & continuandi in posterum devotionis exhibitione resurgunt, nec ejusdem pie Matris Ecclesiæ sinum precludere, nec miserationis ipsius ubera denegare, ac propter hoc ad homines Racanatenses, utpote ipsius Romanæ Ecclesiæ speciale Peculium, & fideles, qui dudum a viis mandatorum Domini, & Ecclesiæ prefatæ obedientia deviantes, nunc autem errores malorum temporum redimentes, sicut tenentur, & debent, per exhibitionem bonorum operum facti sunt ipsius Ecclesiæ benedictionis filij, & eius gratia non indigni, paternæ benignitatis oculos dirigentes dictam Civitatem Racanatensem de Fratrum nostrorum consilio ad dignitatem Episcopalem auctoritate apostolica restituimus de gratia speciali. Decrevimus quoque auctoritate predicta, quod ex nunc locus ipse Civitas, & in Civitate predicta Episcopus habeatur. Statuentes nihilominus, & etiam ordinantes, quod territorium totum, quod est inter Misionem ex parte una, & Potentiæ flumen ex altera, sit, & habeatur pro Diocesi Racanatensi, jurisdictionem spiritualem, & temporalem, quam habuit Ecclesia Humanas inter dictos fluvios, Racanatensi Ecclesiæ concedentes, jure, quod competit in aliis, ipsi Humanati Ecclesiæ semper salvo. Nolumus tamen, quod per restitutionem, decretum, statutum, & ordinationem hujusmodi eidem Humanati in aliis consistentibus extra fluvios supradictos, ac Auximanæ, & Firmanæ Ecclesiis super earum juribus, si qua inter fluvios ipsos habent, per hoc aliquod prejudicium in posterum generetur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ restitutionis, constitutionis, statuti, & ordinationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Kalendis Decembris Pontif. nostri anno II.

X X X.

Ejusdem Nicolai IV. preceptum adversus Recinetenses, ex publico Aunimatium Archivo.

Nicolaus Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filijs potestati, consilio, & communi Racanatensi S. & Apostolicam Benedictionem. Pridem benignæ considerationis indagine perscrutantes, quod vos per sinceræ devotionis studia, & exercitium laudabilium actionum Ecclesiæ filij benedictionis effecti, ac Apostolici favoris, & gratiæ munere noscebamini non indigni, terram vestram, quæ tunc de Humanate Diocesi existebat, ad Civitatis, & Episcopalis titulos dignitatis, quibus Apostolica fuerat auctoritate privata, de gratia restituimus speciali. Decrevimus etiam, quod ipsius Civitatis locus Civitas, & in ea Episcopus haberetur, statuentes nihilominus, & etiam ordinantes, ut Territorium totum, quod est inter Missionem ex parte una, & Potentiæ fluvios ex altera consistit, & pro Recanatensi Diocesi habeatur, jurisdictionem spiritualem, & temporalem, quam habuit Ecclesia Humana inter fluvios supradictos, Racanatensi Ecclesiæ concedendo, jure, quod in aliis competit Humanati Ecclesiæ, semper salvo, prout in nostris super hoc confectis literis plenius, & seriosius continetur. Vos autem quod non sine admiratione didicimus, hujusmodi nostræ ordinationis contempta, & voluntatis illicite [illegible] relaxata habena per duorum milliarium spatium ultra predictum fluvium Missionis infra Humanatam Diocesim quandam turrim in egressu fluminis Aspede novo edificare cepistis, intendentes, ut dicitur, aquam fluvii Missionis ejusdem, antiquo eius alveo impedito, in prefactum Aspie fluvium derivare in eiusdem Humanatis Ecclesiæ non modicum prejudicium, & gravamen, quia igitur sic vos gerere convenit, ut contra hujusmodi ordinationem Ecclesiæ, cum ipsam, si diligenter attenditis, in vestri, vestræque Civitatis honorem [illegible] [illegible], nihil penitus attempta-

tis; Universitatem vestram rogamus, & hortamur attente, nihilominus vobis sub pena trium millium marcarum argenti districte precipiendo mandantes, quatenus pro nostra, & Apostolice Sedis reverentia predictam ordinationem tamquam devotionis, & obedientie filij stabiliter & inviolabiliter observantes, quidquid per vos, vel de mandato vestro ultra prefatum Missionis fluvium infra metam eiusdem Humanatis Diocesis edificatum existit, faciatis, sublato cujuslibet dilationis obstaculo, totaliter demoliri, sic nostris super hoc pariter precibus, & mandatis, ut devotionem vestram exinde non immerito commendemus. Alioquin ad exactionem predicte pene, ac alias etiam contra vos, & terram vestram spiritualiter, & temporaliter, prout qualitas facti suaserit, expedire viderimus, Auctore Domino procedemus. Datum apud Urbem veterem 6. Idus Januarij Pontificatus nostri anno tertio.

X X X I.

Roberti Siciliae Regis privilegium pro quibusdam Civibus Pistoriensibus, ex Thesauro S. Jacobi.

ROBERTUS Dei gratia Rex Jerusalem, & Sicilie & Ducatus Apulie, & Principatus Capue, Provincie, Forcalquerii, ac Pedimontis Comes. Nobilibus Viris Vicario, Ancianis, Consilio, Sindico, & Communi Civitatis Pistorii fidelibus & devotis suis gratiam suam, & bonam voluntatem. Commune Civitatis Pistorij specialis, & extense dilectionis integritate prosequimur, quo fit, ut ad ea, que ad predicti Communis statum tranquillum & prosperum, ac ad eiusdem Communis specialium personarum honores & commoda redundare cognoscimus, nos benignos ac favorabiles prebeamus. Idcirco pro statu pacifico, & securo prefate Civitatis Pistorij volumus, & fidelitati vestre precipimus quatenus annullari, & irritarj, ac revocari faciatis omnes condempnationes, processus, sententias, & banna personalia, pecuniaria, & realia, quacumque forma, vel modo, quibuscumque causis per quoscumque Officiales, seu Ancianos, vel homines, aut Commune predicte Civitatis Pistorij contra subscriptos homines usque nunc facta, & habita forent, seu etiam apparerent, & ipsos homines cum plena securitate, liberaque restitutione bonorum, possessionum, ac fructuum, propriorum habitatorum, & domorum, quas tempore, quo exiverunt, habebant, seu tenebant, in Civitatem Pistorij reducatis, confinijs contra ipsos olim forsitan promulgatis non obstantibus quoquo modo. Nos autem ex auctoritate, & potestate nobis ad hoc legitime competenti banna, processus, & condempnationes predictas annullamus, revocamus, & totaliter irritamus. Ceterum reservamus, quod si nobis pro meliori videbitur, possimus sex, vel octo de predictis subscriptis hominibus excipere, extra ipsam Civitatem Pistorij remansuros, ita quod ad eamdem Civitatem se per quinque milliaria usque ad Majestatis nostre beneplacitum nullatenus appropinquent, predictorum condempnationum, sententiarum, processuum, & bannorum annullatione, seu revocatione, bonorum restitutione in ipsorum sex vel octo, quos exceperimus, personis, & bonis vim, & efficaciam debitam habituris, quandocumque predictorum sex vel octo exceptorum familias in predicta Civitate Pistorij conversari, & morari fideliter, & pacifice permittatis, prout ibidem aliorum Pistoriensium Civium familie commorantur, & cum ipsis sex vel octo exceptis, quam predictis eorum familiis in ipsa Civitate mansuris faciatis, sicut predictis Civibus expedite Justitie complementum. Insuper declaramus, subiungimus, & jubemus, quod tam ipsi sex vel octo excipiendi, quam alii de predictis eorum familiis in memorata Civitate Pistorij moraturj, prout alij Cives, respondere teneantur, & debeant in prestationibus, servitiis, collectis, & alijs Communis oneribus predistinctis, quam utique declarationem exequamini, & efficaciter observetis. Nomina vero predictorum hominum sunt hec, videlicet Getulus Judex, Bonifatius Teuffe, & alij de domibus eorum, & ipsorum sequaces a mensibus quindecim & duodecim citra, dummodo guelfi existant,

stant, & de bannis, sententiis, & condemnationibus ratione aliorum per sequentes ipsos, quam cum prenominatis ipsorum criminum non inveniantur astricti: Lapus Dni Ferralis, Nerius Ugolini, Petrus Dni Prizzie de Cancelleriis, Andreas Dni Baschera & fratres eius, Nicolucius Dni Andree . . . Pucchus Dni Lapi de Rossi & dicti alij cum eisdem. Datum Avinione per Johannem de Lando de Capua . . . . . . Juris civilis Professorem Locumtenentem Prothonotarii Regni Sicilie dilectum Consiliarium, familiarem, & fidelem nostrum. Anno Dni millesimo trecentesimo vicesimo tertio die ultimo Julij, VI. Ind., Regnorum nostrorum Anno quartodecimo.

XXXII.

Clementis VI. Privilegium, quo Pistoriensi Civitati jus cudendae monetae impertitur, ex Libro Croceo pag. 136. t.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Universitati, & Civibus Civitatis Pistoriensis salutem, & Apostolicam benedictionem.

Sincere devotionis affectus, quem ad nos, & Romanam geritis prefatam Ecclesiam, rationabiliter promeretur, ut petitionibus vestris, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Cum itaque sicut nobis significare curastis, Civitatem Civitatis vestre Pistoriensis vicine, quarum aliquae eadem Civitate Pistoriensi non sunt hodie meliores, monetam argenteam, & etiam ere contaminatam sub certa lege cudi fecerint, & faciant, ipsaque Civitas una cum Castris, Comitatu, & districtu suis sub devotione ipsius Ecclesie Romane gerat, & gerere se disponat, ac ut tranquillitas, que ad presens viget ibidem, si in ea monete proprie fiant, ad devotionem ipsius Ecclesie melius conservetur, haberet de concessione nostre gratie monetam similem in lege, & pondere convenientibus facere fabricari. Nos attendentes, quod vacante Imperio, cui subesse dicimini, sicut vacat ad presens, dispositio & concessio fabricationis monetarum hujusmodi ad nos dignoscitur pertinere, ac volentes, vos & Civitatem vestram favore prosequi gratioso, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis fabricari faciendi monetam hujusmodi argenteam, & ere contaminatam sub figuris, & ymaginibus, de quibus duxeritis ordinandum, auctoritate Apostolica, & ex potestate, in qua vacante Imperio Imperatori succedimus, plenam & liberam tenore presentium licentiam elargimur, presentibus post quinquennium minime valituris. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius noverit se incursurum. Datum Avinione IV. Nonas Martij Pontificatus nostri anno quarto.

Ego Johannes quondam Ser Corbani Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & Notarius, & nunc Offitialis, & Scriba Opere Beati Jacobi Apostoli predictas Apostolicas Originales litteras bulla plumbea more Romane Curie in filis sericis croceis, & rubei pendentis munitas, in qua quidem bulla ex parte una erant sculta duo capita unum cum barba longa, alterum cum barba tunda, & in medio dictorum duorum capitum erat sculta una Crux longa cum pedestallo, & super dicta duo capita erant sculte *S. Paulus*, *S. Petrus*, & circum circa erat circulus punctorum, & ex alio latere erant sculte littere dicentes *Clemens Papa VI.*, & circum circa erat circulus punctorum, vidi, & legi, & hic inde transcripsi, & fideliter exemplavi, & una cum Ser Simone Ser Francisci, Ser Francisco Lapi Dni Asse, & Ser Jacopo olim Grandebenis Notario coram venerabili viro Domino Francisco Plebano Plebis de Massa generali Vicario venerabilis in Christo Patris & Domini Domini Baronti Dei gratia Pistoriensis Episcopi diligenter & fideliter ascultavi, & quia dictus Vicarius dictum exemplum cum dictis originalibus litteris concordare invenit, ideo ut dicto exemplo detur de cetero plena fides, eidem exemplo suam auctoritatem interposuit, & decrevit. Et ego de ipsius licentia & mandato mihi prestito & facto Pistorij in Palatio Episco-

Episcopali ad sonum solitum bancheum iuris professoribus Maducchio Ser Jacopi, & Ser Lemmello Jacobi me subscripti & meum signum apposui consuetum sub anno Domini Nativitatis MCCCXLVI. Indic. XIIII, die XXIX. mensis Aprilis.

X X X I I I.

Karoli IV. Imp. Diploma pro Pistoriensi Civitate, ex Thesauro S. Jacobi.

IN nomine Sanctae & individuae Trinitatis feliciter amen. Karolus quartus divina favente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, & Boemiae Rex. Notum facimus tenore praesentium universis, quod multiplicis probatam merita & incommutabilis fidei constantiam, quibus Populus & Commune Civitatis Pist. nostri & Sacri Romani Imperii fideles dilecti nobis & Imperio Sacro Romanorum gratos reddidere multipliciter, & accepimus, & reddere per tempora in futurum, gratiosa consideratione ... advertentes, & de communis ipsorum circumspectione, fide, & legalitate providentia plurimum praesumentes, recepto prius ab ipsius Populi & Communis Sindicis ad hoc ab eis sufficiens & speciale mandatum habentibus pro eis, & ipsorum vice fidelitatis, obedientiae & homagii solito, & debito sacramento, quod idem Sindici corporaliter nos Romanorum Imperatorem, & verum Dominum suum Majestati nostrae, & Sacro Imperio tactis corporaliter Scripturis Sacris ad Sancta Dei Evangelia praestiterunt, Antianos & Vexilliferum Justitiae Populi & Communis Pistoriensis, qui nunc sunt, & pro tempore fuerint, & non etiam animo deliberato, sano Principum, Procerum, & Baronum nostrorum accedente Consilio, in nostros generales, & irrevocabiles Vicarios toto tempore vitae nostrae constituimus, facimus, & ordinamus, ut videlicet ipsi, & non alii sint, & esse debeant generales & irrevocabiles Vicarii tempore vitae nostrae, sicut praedicitur, in administratione plenaria in Civit. Pist. & ejus comitatu, & etiam districtu, & in omnibus terris, castris, & locis, quae & quas possidentur per Commune Pistorii sive in Comitatu, & de territorio Civitatis Pistorii, & quae usque nunc per ipsum Commune possidentur, vel quae vel habitae possessa fuerint, vel quae de jure in locis praedictis cum administratione plenaria ipsius Civitatis comitatus, vel districtus, ipsumque Populum & Commune [illegible] Imperialis ad omnia sua castra & terras sui Comitatus, & territorii, & quod ipsi Vicarii, . . . possint vel etiam non possint, quam per formam statutorum, ordinamentorum, & reformationum conditorum, vel condendorum, laudabiliter duraverit, in Civitate Pistorii facere, providere, vel ordinare quoquomodo, nec fieri debeant, nec ad reddendum rationem alicui administrationis teneantur, nisi secundum formam dictorum statutorum, & ordinamentorum, & morum, & consuetudinum laudabilium conformes, & prout, & sicut per ipsam formam datur, & conceditur, & non aliter, vel alio modo, & quod dicta Civitas Pistorii sive castra, & loca supradicta, & quodlibet eorum, quae nunc possidentur, vel quae, & olim possidebantur, vel possessa fuerint, vel quae, et juste per dictum Populum & Commune Pistorii in populari libero statu regantur, regantur, & custodiantur, & gubernentur sub ea jurisdictione, custodia, regimine, & aliis Magistratibus, Officialibus, & regiminibus conducibilibus, sub quibus eidem Populo & Communi placebit prout, sicut, & qualiter, & cum aliis legibus, statutis, & ordinamentis conditis, & condendis laudabilibus, sub quibus per ipsum Populum Pistorii, & prout ei convenientius visum fuerit expedire. Et sic dictum Commune Pistorii suos Magistratus mutare, & eligere possit, quotiens eidem Populo videbitur, statuta jura municipalia, & ordinamenta, ac provisiones condere, cassare, & mutare convenientius secundum suum, & temporis exigentiam, & eadem in tempore praeterito facta fuerint. In quibus regiminibus ipsa Civitas Pistorii, & Populus per Sacram Imperialem Majestatem nostram, aut decretum, commissionem, provisionem, aut quamvis aliam dispositionem non debeat impediri, & quod in Civitate Pistorii praedicta, vel locis praedictis, vel aliquo eorum-

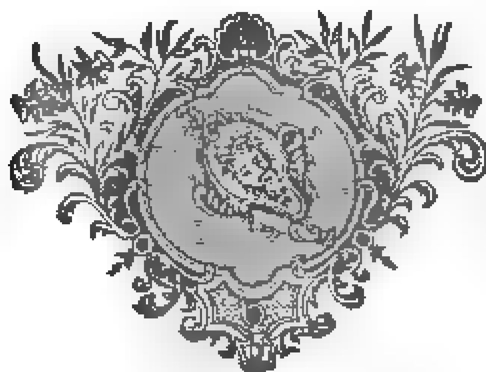
[illegible] alii Officiales quicunque [illegible], vel [illegible] sunt, [illegible] [illegible], vel [illegible], aut de ipsis Civitate, [illegible] Communi [illegible], vel [illegible], vel aliquo eorum [illegible] vel [illegible], aut [illegible] [illegible], quod [illegible] est per Imperatorem [illegible] [illegible] in favorem dictis Civitatis Pistorii [illegible], [illegible], & [illegible], & [illegible] ad [illegible] [illegible], & [illegible], & [illegible], & quod [illegible] [illegible] & [illegible], & [illegible] & [illegible], que [illegible] [illegible] dicto Communi, & Populo, & quod ipsum Commune, Populum, homines, & personas ejus, & eosdem Communi [illegible] liberos, & [illegible] ad [illegible], quod [illegible] Romanorum Imperatoribus pro tempore [illegible] de [illegible] [illegible] Imperio [illegible] & [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] & [illegible], & [illegible], & [illegible] quibuscunque [illegible] aliquo in [illegible], [illegible], & [illegible] [illegible] quolibet [illegible] tempore [illegible] nostris [illegible], [illegible] [illegible], pro [illegible], & [illegible] [illegible] in Festo Nativitatis Domini nostri Jesu Christi in Civitate Pisarum, vel in quocunque Civitate, & Terra in Tuscia [illegible] & prout per nostras patentes litteras [illegible] [illegible], & mandandum, florenos quadringentos auri puri pondere ad cunnum Civitatis Florentiae. [illegible] de imperialis benignitatis gratia ipsam Civitatem Pistorii, Populum & Commune, & eius territorium, comitatum, homines, & personas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & Sacri Romani Imperii [illegible] [illegible], [illegible], Civitatem ipsam [illegible] [illegible] [illegible] & districtum, terras, castra, vel [illegible] [illegible], vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible], [illegible] quoquo modo aut jurisdictionem, auctoritatem, [illegible] vel [illegible] vel honores eorundem vel [illegible] dominium, sive ipsorum & [illegible] eorum libertatem [illegible] honores & [illegible] per divos Romanorum Reges, et Imperatores predecessores nostros eidem Civitati, Populo, & Communi concessa & concessa et Imperatori nostri [illegible] [illegible] approbamus [illegible], & [illegible], [illegible] [illegible] confirmamus. De [illegible] ipsam Civitatem, [illegible] Comitatum, Castra, & Villas que nunc [illegible], vel que, vel [illegible] [illegible] [illegible] vel quasi & [illegible] in [illegible], & [illegible] eidem Civitati non [illegible], [illegible] [illegible] quovis modo, & ipsum Commune & Populum Pistorii [illegible] [illegible], & [illegible], [illegible] [illegible], [illegible] tempore [illegible], [illegible] [illegible] per quascunque personam, [illegible], vel locum. Et si que de ipsis Civitate, aut eius Comitatu, Terris, Castris vel locis, [illegible], [illegible] vel honore [illegible] [illegible] aut [illegible], [illegible] in preiudicium Communis Pistorii [illegible], vel [illegible] [illegible] personae, [illegible] [illegible], vel [illegible], ipsam [illegible], [illegible], & [illegible] [illegible], & [illegible], & [illegible], ac ad [illegible], & quodquod de eo, & [illegible], vel aliquo eorum [illegible], [illegible] vel [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible], Decernentes, quod [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] ipsum Commune Pistorii [illegible], [illegible], & [illegible] vel [illegible] Majestas nostra [illegible], quam dictum Commune, [illegible], [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] secundum leges imperiales, & [illegible] Romanorum Principum, [illegible] quod [illegible] [illegible] derogari in aliquo, aut [illegible] aliquibus privilegiis vel beneficiis concessis, seu concedendis eodem Populo & Commune per Majestatem nostram, seu aliquibus [illegible], [illegible] seu [illegible] cum [illegible], vel [illegible] per [illegible] nostram [illegible], vel [illegible], concessis, seu concedendis Populo & Communi Pistorii [illegible], Mandamus [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible], & singulis Civitatis Communitatis, [illegible], & districtus, terrarum, castrorum, & [illegible] predictorum [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] aut con[illegible] [illegible], quatenus ipsis Antianis, & Vexillifero justitie Populi, & Com-

munis

munis Pist. , qui nunc sunt, vel pro tempore fuerint, ac eius Offitialibus electis, & eligendis intendere, & parere tanquam veris, & legiptimis administratoribus, ac obedientiam in omnibus debitam exhibere. Nulli ergo omnino hominum liceat has nostras concessionis, & constitutionis, decreti, & largitionis, gratiae . . . . paginam infringere, vel ei in aliqua parte seu in aliquo contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, gravem Majestatis nostre indignationem, & penam quinquaginta marcharum auri pro medietate Camere nostre, & pro alia medietate passorum iniuriam usibus totiens, quotiens contra factum fuerit, applicandam se noverit irremissibiliter incursurum, & etiam sub penis, quas ipse Populus, & Commune, & ad requisitiones ipsius officiales, quos modo premisso duxerint, deputandos, iuxta tenores statutorum, ordinamentorum, & consuetudinum ac morum laudabilium sepe dictorum, rebellibus duxerint infligendos, ratum abitori, & gratum quidquid per Populum, & Commune predictum, seu Offitiales ipsius, qui pro tempore fuerint circa premissa universa & singula actum, & factum fuerit, sive gestum.

Signum Serenissimi Principis, & Domini Domini Charoli IV. Romanorum Imperatoris invictissimi, & gloriosissimi Boemiae Regis. Testes huius rei sunt venerabiles Arnestus Pragensis Archiepiscopus, Johannes Olomucensis, Johannes Lucthomuscenus Imperialis Aule Cancellarius, Gerardus Spirensis Episcopi Illustres, Nicholaus Oppavie, & Bolco Voaichembergensis Duces, Johannes de Vico alme Urbis Prefectus, Johannes Marchio Montisferrati, nec non spectabiles Johannes Nurembergensis, & Burgardus Mardeburgensis Comites Burggini fideles nostri dilecti, & alij quamplures presentium sub Imperialis Maiestatis nostre sigillo testimonio litterarum.

Datum & actum Pisis anno Domini millesimo tregentesimo quinquagesimo quinto, octava Indictione, septimo Calendas Julij, Regnorum nostrorum Anno nono, Imperii vero primo.

CLASSIS

CLASSIS IX.

Epistolae.

FLORENTISSIMO. PARMENSIUM SOCIORUM. COLLEGIO. EIUSQ. PRAE SIDI. OPTUMO. LAELIO. COMINIO. FRANCISCVS. ANTONIVS. ZACHARIAS SOC. JESU. CLASSEM. HANC. VETE RVM. MONUMENTORUM. D. D. EIDI BUS. SEXSTILIBUS. A. COMMUNIS AERAE. CIƆIƆCCL.

I.

Jacobi Episcopi Faventini, de quo Ughellius novissimae edit. T. II. Col. 494., ad Ildebrandum Pistoriensem Epistola, ex Libro Capitali inscripto: Disciplina Cleri post Adonis Martyrologium.

DOmino sancto, ac meritis honorando Dei gratia Illibrando Pistoriensi Episcopo. Ja. Fav. minister etsi indignus devotissimae reverentiae munus. Mellifluam vestrae sanctitatis epistolam quanta cordis aviditate susceperim, perseverantia probat. Eam quippe quasi cohabitantem mihi in camera jugiter teneo, cum ea saepe confabulor, in ea interioris vestri speculum, atque vestri vultus ymaginem manifeste contemplor. Est tamen, quod in ea graviter fero, quod dissolutionem corporis vobis imminere vos significasse inspicio. Ideoque meis in necessitatibus vestrum sacerrimum auxilium tam rationibus, quam exploratissimis auctoritatibus expetere propono. Sunt enim nonnulli, qui mensurae suae metas excedunt, & jus alieni muneris usurpatorie, & contra sacros canones vendicantes me interdicente Faventini Episcopatus plebes, & capellas invadunt, Sacerdotes ibidem constituentes sanctum polluere faciunt. Sed quam grave, quamque perniciosum sit, ex sequentibus jure perpenditur. Enimvero, ut in canone Apostolorum legitur, omnium * ecclesiasticorum curam, quatenus ea velut Deo contemplante dispenset, debet habere Episcopus. Nimirum si animae hominum pretiosae illae sunt credite, multo magis oportet eum curam pecuniarum gerere, ita ut in potestate sua indigentibus omnia dispensentur, & cum timore, omnive sollicitudine ministrentur. Huic etiam Tolletanum sic accedit Concilium. *De his, qui ad parrocchianas Ecclesias in terris, vineis, mancipiis, peculiis afferuntur, ut omnia in Episcopi potestate consistant, antiquorum canonum constituta serventur.* Huic quoque non dissimile cernitur, quod in Gangrensi Concilio reperitur. *Si quis umquam oblationes Ecclesiae accipere, nec dare, nec cum voluntate, consilioque sui tolueris agere Episcopi, anathema sit.* Eodem vero modo in Gabilonensi decernitur Concilio: *Omnes Ecclesiae cum dotibus suis, & decimis, & omnibus rebus suis in Episcopi propria potestate consistant, atque ad ordinationem, dispositionemve suam semper permaneant.* Episcopus nempe cum benedicitur, baculum de manu Episcopi accipit simul, & anulum; baculum quidem, ut bene populum regat, anulum vero ut signum aeterni mysterii se percepisse cognoscat, quae ex evangelio sumpta fore non immerito, sed rectissime decrevi. Baculum equidem predicatores Dominus ferre praecepit, ubi, ceu Beatus Augustinus intelligit, subsidia temporalia ex ipsa predicatione deberi monstravit. Unde & nos intelligere decet, ideo institutum, Episcopum baculum de manu Pontificis cum consecratur, accipere, ut noscat,

* f. bonorum

[illegible], & [illegible] rerum, quas Ecclesia possidet, de manu Domini veraciter
Dominum esse accepisse. In [illegible] autem [illegible] [illegible] comparationem,
Christi videlicet, & eius Ecclesiae, designare conveniens est, quod [illegible]
Episcopo celebratur quasi vice Christi Ecclesiam [illegible] conjungatur. Verum Pro-
fessio non modo [illegible], sed etiam corporum [illegible] gerere praecipit Beatus
Petrus Apostolus dicens, *pascite, qui in vobis est, Domini gregem, providentes [illegible]*
[illegible] [illegible] [illegible] gratis [illegible] [illegible]. Unde utique patenter & [illegible]
quod Ecclesiae est una habere? Quorum [illegible] verba, quaemodo, aut Beatum
Gregorium, pie [illegible] praecavente Pastoribus, ut cum per eos carnis [illegible]
[illegible] [illegible], ipsi [illegible] a [illegible] pane [illegible]. Quorum autem vicem
in Ecclesia Episcopi habeant, & quam eis hanc [illegible] dare debeant, ostendit
Sanctus Augustinus: *Pro patribus tuis nati sunt tibi filii.* Patres missi sunt Apo-
stoli, pro Apostolis filii nati sunt, constituti sunt Episcopi. Hodie enim Epi-
scopi, qui sunt per totum mundum unde nati sunt? Ipsa Ecclesia patres illos
appellat, ipsa illos genuit, & ipsa constituit in sedibus patrum. Non te ergo pu-
tes desertam quia non vides Paulum, non vides Petrum, quia non vides illos,
per quos nata es. De prole tua crevit tibi paternitas: pro patribus tuis nati sunt
tibi filii, constitues eos principes super omnem terram. Filios genuit Ecclesia,
constituit eos pro patribus suis principes super omnem terram. Ceterum huc
accedit quod [illegible] testatur Beatus Papa Gelasius: Praelatorum nostrorum [illegible]-
[illegible]. [illegible] de Episcopi [illegible] ad [illegible] hab[illegible] & Clericorum
[illegible] . . . decretum est, reliquam sibi Episcopi vindicent, ut sicut notum
dicimus, peregrinorum atque captivorum [illegible] possint esse. Si placet etiam
Dominum Papam, quod Episcopus in [illegible] [illegible], audiat: *Ecclesiae singu-*
lae singulos Praelatos [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible], quem
[illegible] [illegible] [illegible] super Episcopo, ut [illegible] [illegible], sed [illegible] [illegible] [illegible].
Veruntamen quidam Monachorum [illegible] [illegible] [illegible], et [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] suae professionis [illegible]
[illegible], Ecclesias [illegible] Episcoporum, [illegible], & [illegible], [illegible]
[illegible], & in eas Sacerdotes [illegible] [illegible] ordinant, [illegible] [illegible] [illegible]-
[illegible] [illegible] Ecclesiarum Prioribus [illegible] [illegible]. At hic est [illegible],
& suae professioni adversum, [illegible] Episcopo, in [illegible] Ecclesiis ordinan-
dum Presbyteros aliquos [illegible] Monachum. In uno quippe [illegible] officio [illegible]-
[illegible] esse dispar professio. Non et ait Beatus in [illegible] Gregorius, aut Clerum
[illegible] [illegible] [illegible] monasticae [illegible] [illegible], aut si in Abbatis [illegible]
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] habere [illegible]. Satis enim
[illegible] est si cum unum ex his pro his [illegible] [illegible] quae nec
possit explere, ad utrumque [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] & ecclesiasticum
[illegible] [illegible] [illegible], & ecclesiasticus [illegible] regula monachorum [illegible].
Unde Jeronimus ad Eliodorum Monachum: *Alia Monachi causa est, alia Cleri-*
corum. Clerici pascunt oves, ego pascor. Illi de altario vivunt, [illegible] quasi [illegible]-
[illegible] arbori securis ad radicem ponitur, si munus ad altare non defero, non possum
[illegible] [illegible], cum in Evangelio [illegible] [illegible] [illegible], quae sibi [illegible],
[illegible] [illegible] [illegible] Domini [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] si [illegible]-
[illegible], [illegible] [illegible] in Sathanae [illegible] [illegible], ut spiritus salvus sit in die Domini.
Et in veteri quidem lege quicumque Sacerdotibus non obtemperasset, aut extra
castra positus lapidabatur a populo, aut gladio cervice subjecta contemptum
expiabat cruore, nunc vero [illegible] spirituali [illegible] [illegible], aut
ejectus de Ecclesia rabido Daemonum ore discerpitur. Hinc etiam Calcedonense
decrevit Concilium: *Monachos vero per unamquamque Civitatem, aut regionem sub-*
jectos esse Episcopo, & quietem diligere, & intentos esse tantum jejunio, & ora-
tionibus [illegible], & in locis permanentes, in quibus [illegible] [illegible]. Nec
Ecclesiasticis, nec saecularibus negotiis [illegible], vel in aliquo sint molesti propria
Monasteria non deserentes, nisi forte eis praeceptum fuerit propter opus necessarium ab Epi-
scopo Civitatis. Quare Eugenius Papa universali Concilio residens, ait: *Placuit*
[illegible] [illegible] Canonis, ut nullus Monachorum pro [illegible] [illegible] de Monasterio suo
[illegible] [illegible] praesumat, neque poenitentiam dare, neque filium de baptismo suscipere,

neque

neque baptizare, neque infirmos visitare, neque mortuos sepelire, neque ad Ecclesiam [illegible] [illegible], neque quibuslibet [illegible] negotiis se implicare. Sit monachus suo claustro contentus, qui sicut piscis sine aqua, sic Monachus sine Monasterio. Sedeat igitur solitarius, & taceat, quia mundo mortuus est, Deo autem vivit. Agnoscat nomen suum, Monos enim Graece, Latine dicitur unus. Achos Graece, Latine tristis. Unde dicitur Monachus, idest unus tristis. Sedeat ergo tristis, & officio suo vacet. Placet vobis? Respondit universa Synodus. Celsus Episcopus, Eu[illegible] Episcopus, Martinus Episcopus, Joannes Tiburtinus Episcopus, & ceteri Episcopi, placet, & confirmamus sententiam vestram.* Ut autem aliorum pravus respondeant, bonae memoriae Papa Calixtus statuit: *Interdicimus Abbatibus, & Monachis Missas publicas cantare, poenitentias publicas dare, infirmos visitare, & unctionem facere, crisma, & oleum, & consecrationes altarium, ordinationes Clericorum ab Episcopis accipiant, in quorum parochiis manent. In parochialibus vero eorum Ecclesiis Presbyteri per Episcopos constituantur, qui eis respondeant de animarum cura, & de his quae ad Episcopum pertinent. Decimas autem, & Ecclesias a Laicis non suscipiant absque consensu & voluntate Episcoporum.* Placuit etiam omnibus in Sancta Nicena Synodo residentibus, ut *Monachorum conversatio, & vita secundum etymologiam nominis ab omnibus discernatur. Monachus enim Graece, & Latine dicitur singularis, ideo Monachum singulariter vivere per omnia, & singulariter [illegible]. Gelasius: Nullus Monachus vel saecularia, vel Ecclesiastica negotia [illegible] praesumant, quod morbus est in talibus vivere [illegible].* Succedant [illegible] Imperatorum leges tamquam dominabus pedisequae. Maneant per praefatos Episcopos, & omnia privilegia. Nullus Episcopus pro rebus Ecclesiae suae excommunicationem, vel molestiam patiatur.

Quicumque enim Monachus, vel clericus, quemadmodum ait Papa Urbanus, de Ecclesiis, aut ecclesiasticis rebus molestiam Episcopo infert, & non ad hoc quod canonice justitiae sunt, sed ad propria lucra [illegible], vel indebite aliquas, vel pecunias eis largitur, vel accipiens, Symoniacus est, cum principalis intentio Simonis sola pecuniae avaritia, idest idolatria, ut ait Apostolus, fuerit, & nunc cum aliquis Ecclesiam non quidem pretio emat, sed quod execrabile est, in terrenarum possessionum despoliatione pauperum, conspirationem, seditionemque Sacerdotum, Clericorumque Schismaticorum detrimento, ordinat, & disponit, suo reclamante Episcopo, non ne Simonis nequitiam imitatur, vel etiam transcendit? Unde Augustinus super Johannem, *qui sunt qui boves & columbas vendunt? ipsi sunt qui sua quaerunt, non quae Jesu Christi, sed qui sua sunt, quaerunt.* Venale habent totum, quod nolunt redimi. Emi nolunt, & vendere volunt. Bonum est eis enim, ut redimantur Sanguine Christi, ut perveniant ad pacem Christi, quid enim prodest in hoc saeculo acquirere quodlibet temporale, & transitorium, sive sit pecunia, sive ventris voluptas, sive honor in laude humana, nonne omnia fumus & ventus? nonne omnia transeunt, & currunt? & vae his, qui haeserint transeuntibus, quia simul trahuntur, nonne omnia ut flumen praeceps currunt in Mare? & vae, qui ceciderit, quia in Mare trahitur. Ergo tenere debemus omnes affectus a talibus concupiscentiis, fratres mei, qui talia [illegible] vendunt. Praecipiunt enim, ut Papa Leo ait, quem aut [illegible] exemplo, aut concupiscentiae ambitus occupaverit, ipsum [illegible] est perniciosius exemplo, & difficile est, ut bono peragantur exitu, quae malo sunt inchoata principio. Caput autem totius sit omnis istius ambitio, ut ea auxiliante multa peccatorum, unde beati Petri docentur exemplo. *Nemo, inquit, vestrum patiatur quasi homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor*, quo enim inter homicidas, fures, atque maledicos, qui regnum procul dubio Dei non possident, appetitorem facultatis alienae constituit, quam grave crimen, quamque damnabile sit, ex [illegible] evidenter ostendit. Azarias etiam, quia [illegible] officium, lepra perfunditur. Achan quoque filius Charmi, quia contra [illegible] manum ab anathemate non cohibuit, post jussam lapidum etiam conflagrationem ignem non evasit, ut qui facibus incanduerat avaritiae, flammas quoque propria carne depalparet in animadversione vindictae. Jonatas autem mortis sententiam meruit, qui decretum in commune prolatum, edendi tempus anticipando, mutavit. Homo, qui per delictum praesumptum in

dus Sabbato ligna colligens, quia solum excessit commune mandatum, lapidibus obrutus [illegible] digna morte supplicium, non quia crimen est in uno Sabbato ligna colligere, sed quia non levis est contemnere legis [illegible] decreta regulam per inobedientiam violare. Hoc autem [illegible] in omnia Deo [illegible] [illegible], ut a tam [illegible] [illegible] aliquando [illegible] [illegible]. Plane errorem, cui pro posse non resisterem, approbarem, [illegible], cum minime defenderem, opprimerem, unde Innocentius vir per omnia Apostolicus, error, cui non resistitur, approbatur, & veritas, cum minime defensatur, opprimitur. Gregorius consonare videtur, [illegible] qui [illegible] resistendo, ut nempe [illegible], non [illegible] Augustinus qui minime [illegible] [illegible], contra Deum, quia magis timet hominem, contra Deum [illegible] [illegible], & qui veritatem [illegible] & qui [illegible] Dei [illegible]

[illegible]

Hinc est & illud quod Dominus: [illegible], & [illegible] [illegible], ut qui [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. Quid Rechab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Quod si aliqui Episcoporum [illegible] [illegible] [illegible] Abbatibus [illegible] quandoque [illegible], [illegible] tamen [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] Dei [illegible] [illegible], a bonae memoriae [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] & ad episcopalem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Sane si [illegible] Apostolorum, vel Prophetarum, unde [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. Quapropter [illegible] Dei [illegible] [illegible] Pontifex [illegible] [illegible] Petro pro [illegible] [illegible]. Hoc etiam [illegible] [illegible] Rex, qui videns Judaicum populum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] est [illegible] Moysi [illegible] Dei [illegible], & populo, ut Deum [illegible] [illegible] [illegible]. Debemus ergo, debemus, & a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & ut Papa Clemens, [illegible] [illegible] Episcopis [illegible] [illegible]. Nam, ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], Monachus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Nonnullis non [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible] [illegible] [illegible]. Nequaquam sub [illegible] [illegible] [illegible], quae frequenter [illegible] causis per [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], quia [illegible], quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ob [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], qui [illegible] [illegible] [illegible], non [illegible] potest, & [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible], qui si ad se [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quae non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible], quam [illegible] [illegible]. Dum quippe Jacob [illegible], quae [illegible] in tabernaculis [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible], postquam vero ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Si [illegible] David in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], in [illegible] [illegible] Bersabee [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Divinae [illegible] [illegible], quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Cum Jacob se [illegible] [illegible], cum Jacob in tabernaculis [illegible] [illegible], [illegible] Deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Mundo se [illegible] [illegible], ut Deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] mundo [illegible] [illegible], a [illegible] [illegible] [illegible], ac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Christo, & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in gloria. Salutare Dominum [illegible] Abbatem cum omnibus in Christo fratribus [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & a [illegible], & [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible], [illegible]. Neque eorum [illegible] [illegible],

& nullo me interdicente capitur, & quatuor fere libris Lucane monete colonis beati Petri subreptis Comitissa, & Comes de Bagnocavallo non modo terras, redditusque terrarum, verum etiam oblationes aliorum mihi interdixerunt . . . . . *Desunt aliqua*.

II.

Gregorii IX. literae ad Pistorienses a. 1231. ex Archivo Operae S. Jacobi.

GRegorius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis . . Potestati, & Populo Pistoriensi salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum illius Regis pacifici, licet immeriti Vicarii constituti, qui ut reconciliaret servum Domino, univit hominem sibi Deo, evangelizzare pacem omnibus teneamur, his specialiter, quos & devotionis, & vicinitatis ratione, quasi familiares habemus, ad sopiendam discordiam in Tuscia diabolo instigante subortam, & in multorum dispendio jugiter succrescentem, multimodis interposuimus hactenus partes nostras, nec interponere desinemus, quandiu nobis Dominus ad id dederit facultatem. Quare non immerito gratulamur, quod carissimus in Christo filius noster Fridericus Romanorum Imperator illustris semper Augustus, & Rex Siciliae ad reformandam pacem, vel treguas firmandas, saltem usque ad adventum suum, prudenter intendens, vobis, & aliis circumpositae regionis super his dirigit scripta sua, contradictores & rebelles publice diffidando, & implorando a nobis contra eos auxilium, & favorem. Cum igitur Imperiali excellentiae in hoc vos non deceat refragari, in quo cuilibet vos amanti obsequi deberetis, Universitatem vestram rogamus, monemus, & hortamur attente, per Apostolica vobis scripta mandantes, quatinus facientes de necessitate virtutem Apostolicis, & Imperialibus jussionibus pareatis humiliter, & devote, ita quod non tam necessitate, quam voluntate facientes, quod expedit, reputemini sapientes. Alioquin non aliene duritie, sed vestre facilitati poteritis imputare, si vobis exinde alia eveniant, quam velitis. Cum in re tali predicto Principi nequeamus imploratum auxilium denegare. Datum Laterani III. Idus Maji Pontificatus nostri anno quinto.

A D N O T A T I O.

Quinctus Gregorii annus incipit XII. Kalend. Apr. A. 1231.

III.

Karoli Siciliae Regis literae ad Pistorienses a. 1268.; ex libro Censuum p. 48.

KArolus Dei gratia Rex Siciliae, Ducatus Apuliae, & Principatus Capuae, & Andegaviae, Provinciae, & Folcalquerii Comes. Potestati, Anzianis, Consilio, & Communi Pistoriensi devotis suis salutem, & omnem bonum Civitatis vestrae statum. Ob sincere devotionis, quam ad nos ostendistis, affectum cupientes semper fore pacificum, & quietum, ne occasione electionis de Potestate, vel Capitaneo, quae in Civitate vestra nunc imminet facienda, aliquam contingat oriri discordiam inter cives, universitatem vestram affectuose requirimus, & rogamus, quatenus quatuor bonos viros de vestris concivibus, sublata difficultate, & dilatione qualibet, ad nostram presentiam destinetis, recepturos a nobis personam ydoneam, quam vobis in potestatem hac vice duxerimus concedendam; ita tamen, quod nullum vobis per hoc imposterum prejudicium generetur, quin secundum libertates & consuetudines vestras possitis vobis futuris temporibus de Potestate libere providere. Datum in Castris in obsidione Podii Bonitii XXII. Augusti decimae Indictione, Regni nostri anno tertio. Ego

Ego Bartholomeus Ranaldi Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & Notarius predictam literam legi, vidi, & reperi, & prout in ea inveni, hic de auctoritate, & licentia mihi prius prestita a Domino Guido de Cancelleriis Potestate Pistoriensi de verbo ad verbum fideliter trascripsi, & exemplavi, & ad majorem rei evidentiam signum meae manus apposui sub anno Domini MCCLXVIII. Indictione XI.

I V

Literae Florentinorum Pistoriensibus scriptae, ex libro Crusearo p. 235.

MAgne nobilitatis, & industrie Viris Dominis Potestati, & Capitaneo, & providis Antianis, & sapienti Consilio, & Communi Pistoriensi carissimis suis tamquam fratribus intime diligendis, Petrus Gonfalonerius Regius Vicarius, & Consilium, & Commune Florentie fraternam dilectionis constantiam cum salute.

Noveritis, quod ad vitandum lites, quas cum nostris possunt habere veteres, occasione possessionum, & aliarum rerum, quas ipsi adipiscerentur in comitatu nostro, unde oriri posset materia scandalorum stabilitum est, & in Capitulo nostri constituti * firmatum, quod nullus de Civitate, vel districtu nostro audeat, vel presumat vendere, vel permutare, seu donare, aut alienare, vel obligare, vel alio modo concedere, sive aliquo titulo alienationis transferre aliquas terras, domos, seu vineas, vel molendina, sive . . . . vel colonos, aut aliquas possessiones, vel aliqua immobilia cuicumque speciali persone, vel loco, sive universitati de Civitate, vel Comitatu, seu districtu vestris, aut alicui, qui nobis & Communi nostro non solvat libras, & non faciat, seu non habeat personales, & pecuniarias factiones. Si qui enim contrafacerent, ea, quae sic alienata forent, nobis pro libris, & factionibus antedictis remanerent nihilominus obligata & omnis actus, quem etiam fieri contingeret, esset irritus, & inanis, & punirentur exinde contrahentes, prout tenemur ex dicti Capitulo constituti. Quare vestram nobilem sapientiam deposcimus, quod haec denunciari, & notificari faciatis vestris civibus, & districtualibus universis, & solempniter, & publice prohiberi, ut aliqui in terra, vel districtu nostro contra predictam constitutionem nostram acquirere per se, vel per alios non presumant, ut inter vos & nos omni materia turbationis amota sincerus amor semper vigeat, & gratum suscipiat incrementum.

Data Florentie VI. Julii quinte Indictionis.

Ego Armaleone quondam Infrangipanis auctoritate Imperiali Judex ordinarius, & Notarius litteras illas, unde hoc exemplum sumptum, & transcriptum est, vidi, & legi, & prout ibi vidi, & legi, hic manu transcripsi, & exemplavi, & signum meum apposui, quae litere erant munite sigillo cere viridis, in quo quidem sigillo erat figura, sive imago fenalis, & erant scripte undique tales litere ✠ *Sigillum Florentinorum*, quas literas exemplavi sub anno Domini MCCLXXVII. Indictione V. die XIII. Julii.

* C. antiq.

V.

Roberti Siciliae Regis epistola (a. 1317.) ad Pistorienses, ex Archivo Pistoriensi Operae S. Jacobi.

RObertus Dei gratia Rex Jerusalem, & Sicilie, Ducatus Apulie, & Principatus Capue, Provincie, & Fortalquerii, ac Pedemontis Comes nobilibus & discretis viris Rectoribus, Consilio, & Communi Civitatis Pistorii devotis suis salutem, & amorem sincerum. Dilectioni vestrae notificamus, quod nos qui hactenus pro bono, & victorioso, nuncque pacifico statu vestro, & alio-

aliorum Communium devotorum S. Matris Ecclesiae dilectorum nostrorum laboravimus utiliter & libenter, nostrae bonae intencionis erga vos propositum retinentes operam, & operam sic adhibere curavimus, quod noviter Ambaxiatores, & Sindici tocius Tusciae super pace inter communia utriusque partis ineunda in nostra presentia unanimiter concordarunt. Hec igitur vobis intimare decrevimus, ut de pacifico statu vestro vobis optandam nova leticie amabiliter porrigamus. Datum Neapoli die 20. Maji XV. Indictionis.

V I.

Pistoriensium epistola a. 1321. ad Robertum Siciliae Regem, ex Archivo Operae S. Jacobi.

SAcre Regie Majestati Jerusalem, & Siciliae.

Summo Principi Domino Roberto Dei gratia illustri Jerusalem, & Siciliae Regi, Petrus della Turre de urbe veteri vester Vicarius in Civitate Pistorij, Antiani, Vexillifer justitiae, Consilium, & Comune Civitatis ejusdem cum omni devotione, & recomendatione se ipsos. Pura fides, quam erga vestram gerimus Majestatem, fiducialiter nos inducit, quod dominationi vestrae, cum expedit, pro nostris civibus precamina nostra iuri, & justitiae consona porrigamus. Quare cum Lazzarinum olim Domini Johannis de Lazzarjis civem nostrum charissimum, & nunc vestrum Scutiferum, qui est, & semper fuit regiae Majestatis, & Guelfe partis amator, & sic fuerint antecessores ipsius, inter alios cives nostros amplectamur dilectione sincera, dominationi vestrae, de qua plene confidimus, supplicamus affectu, quo possumus, ampliori, quatenus ipsum in suis agendis habere dignemini commendatum, scituri pro certo, quod quidquid gratiae facietis eidem, nostris personis proprijs adscribemus. Datum Pistorij die 18. mensis Augusti 4. Indictione.

V I I.

Johannis XXII. P. M. Litera ad Pistorienses a. 1322., ex Archivo Operae S. Jacobi.

JOannes Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Potestati, Capitaneo, Consilio, & Communi Pistoriensi salutem & apostolicam benedictionem. Quanto ferventius vos & alios universos, quos cultus Christiane religionis includit in vinculo pacis, desideramus servare concordes, tanto libentius operam, & operam adhibemus, ut vos, & ipsi, fomitibus odiorum evulsis, quietis, & pacis commodis gaudeatis. Nuper quidem non sine displicentia multa percepimus, quod pacis hostis discordie seminator per quosdam, qui velut ejus membra pestifera opera prosequuntur ipsius, inter vos, dolosa, & iniqua suggestione periculosam satagens suscitare discordiam, & vestram per dispendiosas scissuras in partes dividere moliens unitatem, nonnullos vestram in partem sinistris persuadebat literis . . declinare, illique amicorum vestrorum amicitia & dilectione relicta, lapsu precipiti adherere, per quem Civitas vestra, statu ejus casui miserabilis subversionis exposito, jugo leve tirannidis subderetur, innumeris exponeretur scandalis, & jacturis, fidelium multorum personis non sine gravibus animarum periculis & dispendiis facultatum, excidiis crudelibus deputatis. Quia vero sicut in vestris, & dicte Civitatis prosperis successibus delectamur, sic nos vestra & ipsius Civitatis, quod absit, turbarent adversa, universitatem vestram rogamus, & hortamur attentius, vobisque paterno, & sano consilio suademus, quatinus a tam dolosis suggestionibus, quibus vobis, si diligenter advertitis, dire captivitatis parantur recia in capturam, & perpetue confusionis ignominia procuratur, avertentes auditum, & intellectum, providi cautele consilii, declinantes,

nantes, illas nullatenus admittatis, quin potius ipsis omnino rejectis, cum eisdem amicis vestris, sic firmam, sicque stabilem, & solidam amicitiam conservetis, quod vobis, & eis pro tuitione vestra indissolubilis dilectionis vinculo copulatis, vos & eadem Civitas vestra, premissis periculis evitatis, quiescatis in pulcritudine pacis, & juxta nostra desideria in opulenta sedeatis requie, malorum timore sublato. Datum Avinione X. Kal. Junij Pontificatus nostri anno sexto.

VIII.

Ejusdem Johannis XXII. P. M. Littere ad Pistorienses (a. 1323.) ex Archivio Opere S Jacobi.

JOannes Episcopus Servus Servorum Dei Dilectis Filiis Ancianis.. Vexillifero justitie, Populo, Consilio, & Comuni Pistoriensi salutem, & apostolicam benedictionem Nuper devotionis vestre literas, & nuncios ad nostri Apostolatus destinatos presentiam, solita benignitate, recepimus, & que continebant littere hujusmodi, quibus inter cetera petebatis eisdem nuncijs fidem adhiberi credulam, ipsique nuncij sub verbis credentie pro parte vestra proponere voluerunt, audivimus, & intelleximus diligenter Per quorum nunciorum, & literarum affatus nobis sinceritate devotionis, & fidei, quibus erga nos & Romanam Ecclesiam splendere noscimini, presentata, ex hoc nostra precordia tanto majoris rore letitie sunt perfusa, quanto vos, quorum quietem, & salutem appetimus, cognoscimus clarius velle per viam veritatis, & rectitudinis, errorum propulsa caligine, dirigere gressus vestros, & insuper veritate destitui, quod super contrario detractorum suggesserant labia, quibus non adhibuimus faciliter credulas aures nostras. Auxit etiam non modicam letitiam super his cordi nostro circumspecta reformatio, ad quam pro statu vestro, & Civitatis vestre sub Dei timore, & Ecclesie predicte devotione, & reverentia, in pacis, & unitatis vinculo, conservando, tamquam viri pollentes virtutibus aspiratis. Super quibus providentiam vestram plurimum in Domino commendantes universitatem vestram rogamus attentius, & hortamur, quatinus cepta laudabiliter in hac parte sic continuare studeatis laudabilius ad futura, quod omnino malorum timore sublato, vos & eadem Civitas sedeatis in pacis pulchritudine, & in requie opulenta quiescatis. Nos autem ab intimis vos cupientes paternis affectibus super omnibus consovere, juxta missa per vos capitula, & alias, prout opportunum fuerit, auctore Deo adhibere proponimus opem, & operam efficacem. Datum Avinionij VI. Idus Julij, Pontificatus nostri anno septimo.

IX.

Ejusdem Johannis XXII. P. M. littera ad Pistorienses a. 1323., ex Thesauro S. Jacobi Pistorij.

JOhannes Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis.. Vicario, Antianis, Consilio, & Comuni Pistoriensi salutem, & apostolicam benedictionem. De statu vestro pacifico, quem avide vos appetere credimus, tamquam bonum, paternas vobiscum affabilitate tractantes prudentiam monemus, & rogamus attente, quatinus ordinata provide per carissimum in Christo filium nostrum Robertum Sicilie Regem illustrem circa hujusmodi statum vestrum sic studeatis efficaciter observare, quod ejusdem vestri status optata tranquillitas ex ipsius ordinationis observatione proveniat, & gratum ordinantis affectum vestra discretio prosecutione operis recognoscat. Datum Avinionij Kal. Octobris Pontificatus nostri anno Octavo.

X.

X.

Exemplum cujusdam littere transmisse (f. a. 1341.) nobilibus, & potentibus viris Dominis Anzianis & Vexillifero Justitie Civitatis Pistorij per Dominos Priores artium & Vexilliferum Justitie Populi & Communis Florentie, ex libro Nicchio pagina 121. t.

AMICI CHARISSIMI.

AMbaxiatorum vestrorum prudentum presentiam vestram adheuntium occasione cursus fluminis Agne, de quo quomodo intelligebatur ex parte vestra relatibus mistentium intuitu complacentes, ecce devotis nostris de Monte Murlo in forma sequenti dirigimus scripta nostra, volentes mutue dilectionis ardore, quo Comuni Pistoriensi sumus astricti, omnem scandalorum materiam, que vos vel ipsorum districtualium posset contentionem pacis discordia quomodo libet perturbare, quantum in nobis fuerit, enervare radicitus. Volumus & mandamus vobis, quatenus permittere debeatis construi, & refici facere piscariam seu clusam in flumine Agne in loco, ubi dilecti nostri Cives & Ambaxiatores Bertus Domini Rodulfi de Puccis, & Taddeus Ciomni Alglioni cum Ser Petro Alexandri, & Ser Jacobo Sandri Ambaxiatoribus Pistoriensis Comunis in concordia aliquibus vestris terrigenis presentibus remanserunt, ut aqua fluminis Agne predicti labi valeat per antiquum, & solitum alveum, sicuti dicti fluminis & canale per quem vel quod presertim in MCCCXXXV. hactenus decurrere consuevit, sinentes dicto Comuni Pistorij dictam piscariam per illos, quos ad predicta deputaverit, refici & construi facere, ut predicitur, absque contentione, molestia alicuius, quia quod eis ex secum inito concordie contemplatione dicti Comunis conferre providimus, a nullis nobis suppositis intendimus violari. Datum &c. — ad cujus refectionem, & constructionem Cluse, ut prescribitur, amodo potestis ad voluptatem vestram procedere, cum de ipsa contentemur. Si qua vero alia possumus conformia votis vestris, nos paratos amicis affectibus pollicemur, datum Florentie die XXVIII. Novembris decima Indictione.

Priores artium & Vexillifer justitie Populi, & Comunis Florentie.

Sequuntur subscriptiones & collationes quatuor Notariorum, scilicet

Ser Curradi Ser Lippi.
Ser Agnoli de Vanni Dolci.
Ser Donati Accolti.
Ser Doccius Ser Nicchole Lanfranchi.

X I.

Karoli IV. Imperatoris litera ad Pistorienses, a 1346., ex libro Nicchio pag. 121.

KArolus quartus divina favente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, & Boemie Rex.

Fideles dilecti. Cognoscentes vos nostre felicitatis avidos ad exaltationem nostri Diadematis, & Sacri incrementa Imperij intimis desiderijs aspirare, & in habundantia salutis nostre sinceris animis preteritis jocundare, scire vos volumus, & per familiarem nostrum Leonardum de Castiglione aretino exhibitorem presentium vobis ad specialis gaudij cumulum nunciamus, quod die Sancto Resurrectionis Dominice Rome in Ecclesia S. Petri Apostolorum Principis per Reverendissimum in Christo Patrem Dominum Episcopum Ostiensem Cardinalem amicum nostrum dilectum, vice Domini Pape, consecrati sumus, & inuncti, ac una cum Serenissima Anna Romanorum Imperatrice semper augusta, & Boemie Regina imperialibus Sacris infulis in Senatus Romani, nec non Principum, Archie-

 pisco-

piscoporum, Episcoporum, Ducum, Marchionum, Comitum, Baronum, & Procerum, ac Populi in medio & presentia solempniter insigniti, grata quoque corporis sanitate gaudentes in singulis nostris & Imperii Sacri honoribus, ac agendis maxime Deo propitio continue prosperamur. Data Rome sub Sigillo nostro die 5. mensis Aprilis Regnorum nostrorum anno nono, Imperii vero primo, videlicet sub Sigillo nostro, quod olim fuit vive recordationis Henrici Romanorum Imperatoris semper augusti Avi nostri Karissimi.

Epigramma vero: *Nobilibus Antianis Communi, & Populi Civitatis Pistorij nostris, & Sacri Romani Imperij Vicariis, & fidelibus dilectis.*

X I I.

Urbani VI. litterae ad Auximates, ex Auximatis Civitatis Archivo.

URbanus Episcopus Servus Servorum Dei dilectis Filijs Populo, & Communi Civitatis nostre Auximane salutem, & Apostolicam benedictionem. Ex serie litterarum dilecti filii nostri Andree titulo Sanctorum Marcellini, & Petri Presb. Card. gratanter accepimus devotionem, & fidelitatem vestras eximias, quas erga nos, & Romanam Ecclesiam Matrem vestram, & praesertim erga dictum Cardinalem ob nostri reverentiam gessistis hactenus, & gerитis fervore indefesso, qualemq. et obedientiam debitam liberaliter exhibetis, quia ideo in recuperatione Castri Civitatis vestre Auximane nuper eidem Cardinali auxilijs, & favoribus debitis adstitistis. Propter quod fidelitatem, & devotionem easdem cum gratiarum uberrimis actionibus merito commendamus, vosque rogamus, & hortamur attentius, quatenus in fidelitate, & devotione hujusmodi de bono in melius perseverare velitis, sicut indubie credimus, & speramus, ut eandem nostram, & Apostolicae Sedis benedictionem, & gratiam uberius consequi merito valeatis.

Datum Rome apud Sanctum Petrum 8. Idus Februarij Pontificatus nostri anno 3.

X I I I.

Bonifacij IX. ad Auximates litterae, ex publico eorundem Archivo.

BOnifatius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis, Populo, & Communi, ac Officialibus Civitatis nostre Auximane fidelibus nostris salutem, & Apostolicam benedictionem. Percepto per nos obitu B. M. Andree Tit. Sanctorum Marcellini, & Petri Presb. Card. Apostolice Sedis in Provincia nostra Marchie Anchonitane legati plurimum condoluimus, & volentes honori, & statui vestro, & dicte Provincie utiliter providere, disposuimus statim vobis, & dicte Provincie de alio Rectore vobis grato, & honoris, ac status hujusmodi fervido Zelatore providere, quem quamtocius intendimus, destinare. Quapropter hortamur fidelitatem, & devotionem vestram, ut confortemini in Domino, & alios fideles nostros velitis confortare, ac fidelitatem, obedientiam, & devotionem vestram, quas ad nos & Romanam hucusque laudabiliter gessistis Ecclesiam, in quo fidelitatem, & devotionem vestram plurimum merito commendamus, velitis de bono in melius, ut firmiter speramus, continuare, scientes quod semper intendimus vos, ut peculiares filios, & fideles nostros prosequi gratijs, auxilijs, & favoribus opportunis, prout venerabilis Frater noster Petrus Archiepiscopus Hiudrensis praesentium lator, quem ad vos destinamus de intentione nostra super hoc plene informatum, fidelitati, & devotioni vestre plenius referre poterit, cui in referendis super hijs ex parte nostra devotio ipsa credere velit. Datum Rome 13. Kalendas Augusti Pontif. nostri anno primo.

XIV.

XIV.

Bonifacii IX. litterae ad Auximates, ex publico horum Archivo.

BOnifatius Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filijs Communi, & Populo Civitatis nostre Auximane Fidelibus nostris salutem, & Apostolicam benedictionem. Ex Fide dignorum relatu, & indicijs accepimus evidenter, quod vos, quorum fidelitatis integritas in servitijs Sacrosanctae Romanae Ecclesiae, & devotione nostra retroactis temporibus continue solidavit, ad nostrorum, & dicte Romane Ecclesie Rebellium exterminium, & confusionem omni studio, omnique cura solerti laboratis viribus indefessis, cujus quidem propositum in Domino commendamus, hortantes devotionem vestram, de qua stabili mente confidimus, quatenus laudabiliori fide continuantes, quae laudabiliter incepistis, vestrum studium apponere non desistatis, iniquitatis filijs, & Rebellibus nostris, & dicte Romane Ecclesie continue resistendo, tenentes indubie, quod almam urbem ingressi die prima, vel secunda mensis Septembris immediati cum Dei auxilio illico mittemus ad partes Marchiae Auconitanae dilectum filium, nobilem virum Andream Tomacellum militem Neapolitanum Germanum nostrum cum multorum nobilium, & gentium armorum non modica comitiva, qui humiliabit cornua superborum, & conteret gentes, qui jussa Dominica non formidantes satagunt nos, & Romanam Ecclesiam conculcare. Vos itaque in praedictis more solito vigiles existentes sic ad omnia, quae statum, & commodum nostrum, & dicte Romane Ecclesie sapiunt tenaciter vigiletis, quod depressis Rebelibus, & vestra per fructum evidentiam fide servata praeter eterne retributionis premia fidei vestre constantiam dignis extollere laudibus, & labores vestros amplis retributionum premijs rempensare merito valeamus. Datum Reate 4. Kalendas Septembris Pontificatus nostri anno primo.

XV.

Florentinorum Epistola ad Pistorienses, ex libro Provisionum Pistoriensis Urbis.

NObilibus Viris Dominis Antianis, & Vexillifero Justitiae Populi, & Communis Civitatis Pistorij amicis humanissimis.

AMICI UMANISSIMI.

QUia scimus, quod in Camera vestra habetis maximam quantitatem parentium, nos, qui multos in presenti guerra consumpsimus, cumque semper in beneplacitis nostris paratos invenerimus vos, & promptos, amicitiam vestram officiosissime deprecamur quanto amore nostris vobis placet centum de dictis parentibus nobis transmittere, de quo facietis nobis complacentiam singularem.

Datum Florentiae die 7. mensis Decembris 1390.

Decem Oficiales Baliae Communis Florentiae.

XVI.

Aliae Florentinorum literae ad Pistorienses, ex eodem libro.

EGregiis & nobilibus Viris Antianis, & Communis Pistorij fratribus honorandis.

CARISSIMI, E DEVOTI FRATELLI.

COme sapete, quante gravi, e ineffabili spese, e bisogna il nostro Commune al presente supporti, per podere la vostra, e la nostra libertà difendere, e con-

conservare, e per questo fare non solamente i Cittadini proprj, ma eziandio i Cherici tutti, e ciascuni gli altri nostri sottoposti, che del nostro Comune alcuna difensione o ajuto ricevono, è stato di bisogno richiedere secondo la loro possibilità. E pertanto voi carnali e perfetti fratelli con ogni stanza vi racchomandiamo, che vi debbe piacere per tutto il presente mese d'Aprile avere al nostro Comune prestati fiorini sedicimila d'oro, e quelli con effetto al nostro Camarlingo aver pagati, confortandoci per infino ad ora fra tanto voi, e gli altri, che noi abbiamo richiesti, che il detto termine abbino i detti denari, per la grazia d'Iddio più non avremo di bisogno per questa cagione in alcuno modo richiedervi sperando d'essi fare tale, e sì fatta operazione, che sarà perpetualmente quiete, riposo, e consolazione a voi, e a noi, e a tutti gli altri fratelli, e del nostro Comune figliuoli, e umili servitori.

Datum Florentiae die 16. mensis Aprilis 1391.

Officiales pecuniae Communitatis, & districtus Florentiae.

* XVII.

Ludovici Magalonensis Episcopi literae ad Pistorienses, ex Archivo Operae S. Jacobi.

UNiversis presentes literas inspecturis Ludovicus Dei gratia Episcopus Magalonensis Reverendissimi in Christo Patris Domini Francisci miseratione Divina Archiepiscopi Narbonensis, Domini Pape Camerarij in Camerariatus officio Locum tenens in Domino salutem. Ad universitatis vestre notitiam deducimus per presentes, quod Sanctissimus in Christo Pater, & Dominus noster Dominus Martinus divina providentia Papa quintus grata, & fidelia discreti viri Cipriani Francisci Canonici prebendati in Ecclesia Sancti Zenonis Pistoriensis sue Sanctitati, cum adhuc in minoribus esset constitutus, impensa recensuit servitia, supplicationibusque per dictum Ciprianum sibi oblatis generose inclinatus, eidem annatam, sive medios fructus primi anni, in quibus Apostolice Camere sub certis penis, & sententiis ratione Canonicatus, & Prebende predictorum tenebatur . . . . . . obligatus, nobis presentibus die datarum presentium de sue benignitatis gratia remisit pariter, & donavit. Quam quidem annatam de mandato ipsius Domini nostri Pape super hoc nobis facto oraculo vive vocis, etiam eidem remisimus, & donamus per presentes. Quocirca venerabilibus viris Dominis in Civitate & Diocesi Pistoriensi jurium & proventuum Apostolice Camere debitorum collectori & succollectori, ceterisque, ad quorum spectat officium, presentium tenore precipimus, & mandamus, quatenus dictam remissionem in libris, & registris eorum annotantes dictum Ciprianum de, & super annata Canonicatus, & Prebende prefatorum ad inde in antea non debeant molestare, vexare, impetere, aut aliter perturbare nullatenus presumant. Quinimo si, & quidquid in contrarium fuerit attentatum, ad statum pristinum, visis presentibus, reducere studeant, & procurent. In quorum testimonium presentes literas fieri, & sigilli camerariatus officij, quo utimur, fecimus appensione muniri. Datum Florentiae die primo mensis Septembris Anno Domini millesimo quadringentesimo vigesimo indictione tertia decima Pontificatus prefati Domini nostri Pape anno tertio.

XVIII.

Petri Cardinalis Tit. S. Eusebij ad Thaddaeum Simonis Antelle de Florentia Monachum S. Salvij epistola, ex Archivo Monachorum Vallis umbrosae Pistor.

PEtrus miseratione divina tituli S. Eusebij Sancte Romane Ecclesie Presbiter Cardinalis. Dilecto nobis in Christo religioso viro Thaddeo Simonis Antelle

telle de Florentia Monacho Monasterij S. Salvij Fesulane Diocesis Ordinis Vallis umbrose, Rectori parrochialis Ecclesie S. Marci Pistoriensis Diocesis, Nepoti, Cappellano, & familiari nostro salutem in Domino sempiternam. Vite, ac morum honestas, aliaque laudabilia probitatis, & virtutum merita, quibus personam tuam percipimus insignitam, nos inducunt, ut te favoribus, & gracijs prosequamur opportunis. Ut igitur nostram benevolentiam, qua personam tuam prosequimur, per operis effectum sentias, & cognoscas, te ex nunc, quem dignum reperimus, in familiarem nostrum, domesticum, continuum commensalem tenore presentium recipimus gratiose, ceterorumque familiarium nostrorum, domesticorum, Cappellanorum numero, & consortio favorabiliter ascribimus, & aggregamus, volentes, ut deinceps quibusquumque privilegiis, honoribus, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, gratiis, favoribus, comoditatibus, & prerogativis, quibus ceteri familiares nostri, domestici potiuntur, & gaudent, tu quoque potiri, & gaudere valeas, videlicet cum effectu, & honore, ad nosque pro singulis tuis negociis, in quibus favorem nostrum tibi senseris profecturum, cum fidentia recursum habeas specialem. Nos enim ad tui honoris augumentum, & comoditatis semper benivolum reperies, atque gratiosum. Hortamur etiam, & affectuose rogamus omnes, & singulos cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, vel preeminentie quacumque tam Ecclesiastica, quam mundana dignitate prefulgeant, ad quos presentes litere nostre pervenerint; quatenus nostre contemplationis intuitu in nostris, & tuis peragendis negociis favorabiliter suscipiant te commissum honorabiliter pertractando. Cumque ad diversas mundi partes te tam pro nostris, quam pro tuis forsan declinare contigerit negociis, universos mundi dominos tam ecclesiasticos, quam seculares, nec non comites, armorum capitaneos, & eorum officiales, & locatenentes, ad quos nostre presentes litere pervenerint, affectuose precamur, quatenus te cum tribus familiaribus, seu sociis per ipsorum terras, pontes, & loca quecumque cum rebus nostris, vel tuis quibuscumque, tam eundo, quam redeundo, sine solutione alicujus datij, pedagij, gabelle, Bullectarum ire, venire libere, & expedite, absque aliquo impedimento transire permittant, tibique de salvoconducto, & itineris securitate provideant, si opus fuerit, & eos duxeris requirendos, ut eorum cuilibet juxta relata tua, & gratiarum actiones, & debita rependia teneamur. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium premissorum presentes nostras patentes literas fieri, & per Secretarium nostrum infrascriptum subscribi mandavimus, sigillique nostri jussimus, & fecimus appensione communiri. Datum & actum Rome in Sacro Palatio Apostolico in Camera nostre solite residentie sub anno a Nativitate Domini MDXIII. Indictione prima, die vero vicesima quinta mensis Octobris Pontificatus in Christo Patris & Domini nostri Domini Leonis divina providentia Pape decimi anno primo.

Petrus Gerius Secretarius subscripsi.

CLASSIS

CLASSIS X.

Donationes.

ROMANO. PATRVM. SOCIETATIS
IESV. COLLEGIO. RELIGIONIS. ET
BONARVM. ARTIVM. SEDI. AMPLISSI
MAE. ET. SPECTATISSIMAE. FRANCI
SCVS. ANTONIVS. ZACHARIAS. EIVS
OLIM. IN. THEOLOGICIS. DI
SCIPLINIS. ALVMNVS. CLASSEM
HANC. VETERVM. MONVMENTO
RVM. D.D. OB. MERITA
DOMINICO. FRANCHINIO. EIVSDEM
COLLEGI. IN. ANNVM. III. RECTORE.

I.

Donatio a. 748. facta Monasterio Pistoriensi S. Bartholomaei, ex ejusdem Archivo.

EXemplar. In nomine Domini die octavo mense Septembris regnante Domino Rachis vir excellentissimus regem anno quarto per Indictione secunda. Feliciter . . Ratpertus quondam filius quondam Gulichisi sperare in me divina potentia, dum complexus reiacere in infirmitate. sine fine ubi furis non effodiunt, nec furantur, ut illa voce audire merear, quam Dominus noster Jesus Christus, ac redemptor omnium in se credentibus promittere dignatus est, *venite benedicti patris, percipite regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi*, & iterum ammonuit dicens [1], filius masculus previdi mihi in proprio meo edificare Ecclesia Monasterio beatissimorum Sancti Petri, & Pauli, atque Anastasi, & inivi me vel anima mea commendare, atque offerri medietate de omnem parvitatem pecuniam vel ,ad quisitum meum, quod nunc presenti die avere, & tuero tam case avitacionis meæ, quam & casæ masaricia, seo casalia, vinea, terra, pratis, pascuis, silvis, salectis, fationibus, cultum, atque incultum movilem, vel immovilem, seseque moventibus omnia, & in omnibus ad ipsum sanctum, & veneravile locum offerri, & condonare previdi, seu & ostruelda, qui veste monastica induta esse videtur. In eum vero tenore, ut si iam dicta filia mea voluere cum genitrice mea Muntia, atque consuge mea Perledrada, seo germana mea Ratperta in ipsum Monasterio meo deservire in * Nodochio egenos vel pauperes recipiendum, & elemosina tribuendum, & guvernandum per ebdomoda una pauperes vel peregrinas animas, & una cum Dominico abbate rectore, quem ibi ordinare previdi, omnia, ut dixi, in sua habeat potestate regendum, elemosinam tribuendum, de quibus inibi dominus condonare dignatus fuerit & pro anima mea gravata ponderibus peccatis meis die noctuque omnipotentem Dominum, & ejusdem omnipotentis Domini genitrice Maria, vel beatissimi Sancti Petri, & Pauli seu Anastasii ut - nimis peccator de vinculis penarum eripere dignetur, & inter sanctis, & electis suis aliqua parte vel societas tribuere jubeas, quia scriptum est per eloquium, & ministrationem Domini nostri Jesu Christi, petite & dabitur vobis, querite & invenietis. Pro ideo ego miser, & nimium peccator creditus in ejus magna misericordia, qui est

pius

(1) forte hic lineam omisit describens Notarius.

* lege Xenodochio.

[illegible] Dominum, ac redemptorem omnium Celi & Terre, de parvitate mea [illegible] ad ipso [illegible] virtute [illegible] Bartholomei Sancti Petri, & Pauli, seu [illegible] conjuge mea [illegible] visus fuerit [illegible], & in ipso Senodochio, vel Monasterio voluerit deservire, nulla de rebus meis avere debeant, [illegible] foras exire [illegible], ubi voluerit, & [illegible] * [illegible] cum [illegible] vadat, ubi voluerit, [illegible] de rebus meis, vel in ipso Monasterio nulla possit avere, vel [illegible] facere. Nam si [illegible] permanserit, omnia cum supradicto [illegible], vel [illegible], atque conjuge, vel si * [illegible] Dominus vitam concesserit in hunc [illegible] mundi [illegible], omnia mea sit [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Ego [illegible] Notarius, & [illegible] Sacri Palatii Scriptor [illegible] vidi, & legi [illegible], & manu mea propria [illegible].

[illegible]

Donatio alia eidem Monasterio S. Bartholomei a. 764. ex ejusdem Archivo

EXemplar. In nomine Domini Dei nostri Jesu Christi die [illegible] mense Julio anno Regni Domni Desiderij, & Adelgis Regis anno octavo, & quinto [illegible] Ind-

[illegible] ... quam Deus ac Redemptor [illegible] ... Idcirco in Dei omnipotentis nomine ego Aivaldo presbiter de Monasterio S. Salvatoris *, qui est sito prope muro Civitatis nostre Pisane [illegible] Ecclesiam Sancti Beatissimi Bartholomei [illegible] Monasterio [illegible] Salvatoris, atque Domni Sancti Angeli, qui est sito loco, qui appellatur [illegible] ... vir ego, qui supra Aivald presbiter do, dono, trado, atque offero [illegible] ... Monasterio Beatissimi Sancti Bartholomei [illegible] ... Monasterio Beatissimi Sancti Bartholomei [illegible] ... Ecce [illegible] ... Notario [illegible] ... Pisane [illegible]

✠ Ego Aivaldo Presbiter, qui hanc cartula [illegible] rogavi, & manu mea propria subscripsi [illegible]

✠ Ego [illegible] Presbiter rogatus ad Aivaldo Presbitero testis SS.

Signum ✠ manus [illegible] quondam [illegible] rogatus testis.

✠ Ego [illegible] Diaconus rogatus ad Aivaldo Presbitero testis SS.

✠ Ego Gundulfo rogatus ad Aivaldo Presbitero testis SS.

Signum ✠ manus [illegible] quondam [illegible] rogatus testis.

Signum ✠ manus [illegible] quondam [illegible] rogatus testis.

Ego qui supra Leo Notarius scripsi hanc cartula [illegible] complevi & dedi.

Ego [illegible] Notarius, & Judex Sacri Palatii, [illegible] vidi, & legi, unde hoc exemplum exemplatum est, & quod [illegible] exemplavi.

III.

Donatio eidem Monasterio S. Bartholomæi facta anno 767. ex eodem Archivo.

IN nomine Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi die quinto mensis Februario regnante Domnos (1) Desiderius (2) & Adelghis regibus anno regni eorum in Dei nomine decimo (3) [illegible] Gerdoaldus [illegible] quoniam [illegible] Dominus hoc (4) [illegible] (5) [illegible] nihil nobis (6) [illegible], atque [illegible] tribunal Christi [illegible] (7) [illegible] Gerdoaldus [illegible] (8) in hoc (9) [illegible] ut in perpetuum firmum permaneat ad Ecclesiam, & Monasterium Sancti Bartholomæi, quod (10) [illegible] (11) Civitate Pisciariensi (12) [illegible] (13) [illegible] Abbati, & Monachorum [illegible] Deo juvante (14) [illegible] (15) [illegible] Dominum deprecare (16) [illegible] (17) curte (18) [illegible] (19) [illegible] (20) curte (21) [illegible] (22) [illegible] (23) curte (24) [illegible] (25) [illegible] Sancti Angeli [illegible] (26) [illegible] (27) curte (28) [illegible] (29) [illegible] (30) [illegible] (31) [illegible] (32) & [illegible] (33) [illegible] (34) [illegible] (35) [illegible] (36) [illegible] (37) [illegible] (38) [illegible] (39) curte (40) [illegible] (41) [illegible] (42) [illegible] (43) curte (44) [illegible] (45) [illegible] (46) [illegible] (47) [illegible] (48) [illegible] (49) [illegible] (50) [illegible] (51) [illegible] (52) [illegible] (53) [illegible] (54) [illegible] (55) & (56) [illegible] (57) [illegible] (58) [illegible] (59) curte (60) [illegible] (61) [illegible] (62) [illegible] (63) [illegible] (64) [illegible] (65) [illegible] (66) [illegible] (67) [illegible] (68) [illegible] (69) [illegible] (70) [illegible] (71) [illegible] (72) [illegible] Civitate Pisciariensi [illegible] Monasterio [illegible] (73) [illegible] Monasterii [illegible] (74) [illegible] (75) [illegible] (76) [illegible] (77) [illegible] (78) Abbate (79) vel Monachis in ipso Monasterio [illegible] (80) [illegible] Ecclesiæ [illegible] (81) [illegible] (82) [illegible] (83) & [illegible] (84)

M m [illegible]

(81) [illegible] (82) [illegible] (83) [illegible] (84) [illegible] (85) [illegible] (86) [illegible]

ex [illegible] ipsa congregatione elegerint (86) abbatem (87), qui in ipso Monasterio vel in eadem congregatione secundum Deum & sanctam regulam construere regere & ordinare debeat, licentiam habeant (88 & 89) quem de ipsius monasterii congregatione de inter se (90) in (91) abbatem (92) elegerint (93) stabilitum permaneat. Nam non de alio [illegible] vel monasterio non possint (94) ordinationem facere aut abbatem ponere nisi qui de ipsa congregatione fuerint (95) sicut sancta regula continet [illegible] (96) abbatem (97) fieri debeant (98) vel si (99) [illegible] aliqua [illegible] venerit causa in ipsum sanctum monasterium vel eius congregationem [illegible] atque decerno ut si a parte monasterii necessitas fuerit (100) & filio meo Gasprando [illegible] meruerit ipse vel heredibus (101), meus in ipso monasterio advocatum prebeat (102) & [illegible] defendat (103). Non eum amplius nulla (104) [illegible] (105), aut quasi (106) vero (107) [illegible] (108) nullo modo facere possint. Et dum ego qui supra Gasdualdus medicus advocare [illegible] in mea sit potestate sicut aliqui homo [illegible] dum (109) eorum [illegible] (110) pro eorum defensione nam nulla de ea que [illegible] (111) a me [illegible] (112) qui (113) adversus aliquo (114) [illegible] (115) est (116) post obitum meum omnia sicut superius decrevi stabilitum permaneat, & nullus de heredibus pro heredibus meis contra hanc meam cartulam [illegible] (117) seu dispositionem offertionis mee [illegible] quandoque presumat (118) aut aliquam (119) amplius in ipso monasterio [illegible] (120) facere possint (121) nisi eorum [illegible] (122) [illegible]. Et hoc volo atque confirmo ut omnia quodquid superius leguntur (123) ad ipso (124) [illegible] (125) sancti Bartholomei confirmavi vel ipsum (126) monasterium (127) ab qui nunc possessum sit (128) in omni [illegible] (129) tempore firmum ac stabilitum permaneat. De autem reliquas (130) monasteria (131) vel [illegible] (132) [illegible] (133) Pilloris vel Tornaria (134) Cerreto quam & casalia & reliqua alia loca que (135) per me ordinata vel constructa sunt ita decrevi ut per ipsum monasterium sancti Bartholomei (136) [illegible] ordinata & disposita sit ita ut nullus abbas (137) qui modo est aut postmodum fuerit (138) [illegible] de ipsis elemosinis (139), aut qualiter (140) [illegible] (141) [illegible] (142) [illegible] (143) [illegible] (144) [illegible] omni tempore stabilitum permaneat in elemosinis (145) [illegible]. Et si aliquis de ipsis abbatibus presumat (146) [illegible] de ipsis elemosinis (147) [illegible] (148) voluerint (149) de (150) [illegible] (151) aut [illegible] (152) [illegible] (153) non habeat (154) [illegible]. Et si factum [illegible] fuerit (155) & ad verum [illegible] apparuerit (156) [illegible] (157) vel heredibus (158) meis (159) non permittant (160) [illegible] aut aliqua [illegible] (161) [illegible] aut heredibus (162) meus (163) [illegible] de (164) ipsis elemosinis (165) [illegible] (166) [illegible] (167) [illegible] (168) [illegible] modo non permittas abbatem (169) de ipso monasterio sancti (170) [illegible] (171) qui modo est aut qui postmodum fuerit (172) [illegible] partem (173) [illegible] (174) neque [illegible] (175) [illegible] de sis (176) elemosinis (177) [illegible]. Sed (178) [illegible] (179) [illegible] in ipsa stabilitate [illegible] nulla [illegible] (180) & quod [illegible] contra hanc meam dispositionem & [illegible] cartule (181) [illegible] quandoque presumpserit aut eam [illegible] voluerit [illegible] iram Dei & omnium (182) [illegible] (183) [illegible] archangelorum [illegible] prophetarum apostolorum martirum & confessorum incurrat (184) [illegible] per [illegible] (185) Juda Scarioths (186) qui per [illegible] Dominum ac redemptorem (187) [illegible]. Et in [illegible] (188) [illegible] (189) [illegible] apparuerit (190) in (191) se habens (192) [illegible] (193) [illegible] (194) [illegible] (195) [illegible] (196) modo confirmavi. Et Godbertus notarius [illegible]. Actum [illegible] (197) [illegible] (198) [illegible] (199) [illegible].

Signum Domini Gasdualdi medici qui hanc cartulam fieri rogavit & ei (200) omnia relicta est (201) complacuit. Signum

[illegible]

Signum Domni [202] Bautoni [203] Decembrone SS. [204]

Signum Domnus Amati de alarione SS. [205]. Ego Gisilari rogatus ad Gadoaldus [206] medicus [207] testis SS.

Signum Domnus Stanecbes de materno SS. [208].

Signum Domnus Ansuloni filio quondam Rinfredi testis.

Ego Johannes [209] rogatus ad [210] Gedualdus [211] medicus [212] barbanius [213] testis SS.

Ego qui supra Gaubertus scriptor huius cartule post [214] testibus roborata tradita complevi & dedi.

Ego quidem Gerardus notarius autenticum illud vidi & legi quantum legere & discernere potui unde hoc exemplar exemplavi.

(202) domnus
(203) bautone
(204) Teste
(205) alariano teste
(206) gaidoaldo
(207) medico
(208) teste
(209) Johannis
(210) a
(211) gaidoaldo
(212) medico
(213) barbano meo
(214) a

A D N O T A T I O.

Extat aliud exemplar ex autentico & Gerardi exemplari postea confectum per Ildibrandum notarium & Judicem, ex quo variantes habes in margine numeris distinctas.

I V.

Donatio eidem Monasterio Sancti Bartholomaei a. 767., ex eiusdem Monasterii Archivo.

IN nomine Domini Dei nostri Jesu Christi die nono mense Aprile . . . . Regnante Domno Desiderio, & Adelgis anno undecimo & octavo per indictione quinta feliciter. Christi Jesum Domini nostri Jesu Christi assidue nos convenit precepta complere, ut cuius providentia mens nostra adcomodare dignatus est, ipsius auxiliante quoniam vitam temporum, & mortis exitum debemus obscripta patefacere, atque adversi sancti & venerabiles locis nos comodandum, ibi volemus festinare ubi semper debemus permanere, ubi iustis & benemerentibus sine fine in gaudio repausare festinant, ut pro his temporalibus rerum nobis omnipotens Dominus centuplum restituere dignetur. Unde modo ego Guinifredi quondam filio quondam Gulliped una cum dilectissimi filiis meis, idest Guillerad, agrasi unanimiter bona & integra voluntatem nostra do, damus, tradimus, atque offerre visi sumus omnes res, quod nominative dixerimus, de res pecuniola nostra, quod habemus de cura genitori nostris, vel de eorum conquisito, similiter de nostro in aliquantu offerimus in ecclesia oratorio nostro beati Petris, & sancte Marie, quod nos indigni peccatoris in nostro privilegio a fundamentis ereximus, ibidem offerimus, idest in primis casa habitationis, ubi habitamus, locus, qui appellatur pionte; una cum solamentu de ipse case, seo curte, ubi ipse ecclesia superposita est una cum orto circa ipse case, seo & prato prope ipse case una cum arboribus, & insuper ibidem damus casa habitationes, quod habere visi sumus, locus, qui appellatur casule, una cum solamento suo, curte, orto, vinea, terra, pratis, pascuis, coltum, & incultum de quidquid ividem modo ad nostra dominatione pertinet in integrum, quod avemus in suprascripto loco, excepto sylva illa, qui fue de ipsa curtes, quod antea dedimus sancti Justus, & insuper dedimus ibidem casa habitationis cum solamento, curte, orto, pratis, pascuis, silvis, salectis, sationibus cultum, & incultum omnia in integrum, quod abere visi sumus, locus, qui appellatur ducenta, excepto casagio illo in integrum ad cataractula de padule, quod nobis reservamus, & insuper casa, quod habere visi sumus, quod nobis de Guillerard gastaldio in cambio evenne, locus, qui vocatur cinquantula, admediana, cum omnia de quidquid ad ipsa casa pertenet curte, orto, vinea, terra, pratis, pascuis, cum omnia ad ipsa casa pertenet in integrum, ibidem dedimus, excepto una petias de terra, que fora ipsa clausura est, quod nobis reservamus. Item de case massaricie ividem damus, in tale enim tinore, ut omnes Romani, qui modo sunt, vel eorum heredibus dare debeas per circulo anno per quemque casa sua luminaria in ipsa ecclesia oratorio nostro in

 valliente

valueant tenuisse, aliter contra eum de illa vite vel una qualis habuerit, & conf- fare ipsa, qui modo sunt, per singulas casas, vel heredibus eorum, faciant ad ipsa ecclesia angarias & edomas quantum per annos, tam nulla reddant, vel angaria, neque via superponendum nullo homo possit & insuper dedimus eidem silva dominica, qui appellatur calamecca. Item casa massaricie sunt, in primis casa Gualsperti de calamecca Casa [illegible] de calamecca, Casa gundimari de calamecca, excepto silva dominica de calamecca, casa crispuli de [illegible], excepto sorte [illegible], qui fuit barbano eius, quod nobis reservavimus. Suprascripta vero omnia qualiter superius ad ipsa ecclesia per nos datum, & confirmatum est, ipsa omnes volumus, ut avens ipsa sancta Dei ecclesia [illegible] nostro, ut non nos suprascripti Gaimfredi, Saxo, Guilleradi, Agrafi, non neque de heredibus, atque posteris nostris audeamus habeamus facultatem aliquid de ea ipsa superaudendum, neque de ipsa ecclesia, neque de homines illa, nec in monasterio, ubi per nos contraditum, vel confirmatum fuerit. Sic tamen dicimus, atque decrevimus, dumtaxat dies vite nostre interim communem vite nostre, dum uno de nobis super vixerint, omnia in integrum aveant in sua potestatem, quod de nobis antea uno de altero defunctus fuerit, tunc ille, qui remanserit, de portione defuncto faciant elemosinas, unde nobis tantorum usum compareat, in dum fuerit dies vite nostre usufructo, in nostra abeamus potestatem homines libertandum, & omnes transiens casas, ornamenta, ferramenta, nutrimenta nobis reservavimus [illegible] quod super exceptavimus faciendum quodvis bonum, & hoc quod intra dicta debuimus de portione [illegible], in ipsa subpositum, sicut & alia nostra portionem unde, inter nos convenit, quia nemine abente filio, vel filie, aut parente, in quem nobis oporteat cedere, aut cartula nostra commendare, nisi volumus, ut post nostro quandoquidem transitum obito tam ipsa ecclesia, quam res proprias, quod superius per nos datum, vel confirmatum est, ut habeatur in monasterio beatissimi Sancti Bartholomei, se ipse abbas Dominico, vel alii, qui post ipso in ipso monasterio ordinatum fuerit, tam ipsa ecclesia cum omnia ad ipsa ecclesia pertinentia, ipsi eam abeant in sua potestatem regendum, gubernandum, Sacerdotum vel Monachi eiusdem congregationem, qui eadem secundum sancta regula habitare & vivere debeat, & pro nostris peccatis, vel de parentibus nostris die noctuque Deo deprecare deveat, ut nobis ad retribuat, & salute anime nostre permaneat, & quod ille de heredibus, atque posteris nostris contra ipsa ecclesia, vel ejus deservientis agere, aut causare aut aliquod subtrahere, aut controversia facere voluerit, aut retinere, qui suum, & neglectum patiatur pro nos actum, sit primus in ira Dei & ipsius sancti virtutis incurrat periculum, & si forsitam aliquis de heredibus, atque posteris nostris contra hanc cartulam agere voluerit, ad eo ipso monasterium Sancti Bartholomei res ipsa subtrahere voluerit, componantur se ad abbas monasterii Sancti Bartholomei solidos mille, & post data compositione, & pena ab ipso soluta, pertinet cartula in sua manet firmitate quam vero cartula conferrimus ad nos facta Lucio Notarius scribere rogavimus. Actum Pistorio regnante & indictione suprascripta feliciter.

Signum ✠ manus Gaimfredi.

Signum ✠ manus Saxoni.

Signum ✠ manus Guilleradi.

Signum ✠ manus Agrafi hanc cartula fieri rogaverit & ipsorum relicta est.

Signum ✠ manus Lazaro filio quondam Cafaridi teste.

Signum ✠ manus Johanni filio quondam Gregorii rogatus teste.

Ego Aculius rogatus ad Gaimfredo, Saxo, Guilleradi, Agrafi teste SS.

Signum ✠ manus Rospulo filio quondam Ermafredi teste.

Ego ✠ Teuthemundo rogatus ad Gaimfredo, ad Saxo, ad Guilleradi, Agrafi teste SS.

Ego qui supra Lucio Notarius scripsi hanc cartula post a testibus roboratam, traditam complevi, & dedi.

Ego Guilielmus Notarius, & Judex Sacri Palatii scripsi qualiter in autenticum exemplum inveni, fideliter exemplavi.

V.

V.

Donatio a. 775. eidem monasterio S. Bartholomaei Pisaurensi ex eodem Archivo.

EXemplar. In nomine Domini, & Salvatoris nostri Jesu Christi die decimo mensis Decembrio regnante domno Karolus Rex Francorum, & Langobardorum, quo in Italia Papia Civitate ingressus est, anno secundo, per indictione quarta decima. Feliciter. Firmus Clericus filio quondam Aistripert, dum me pervidisse in infirmitate positum, meus mea de recta in omnibus recte loquendum manifestus sum, eo quod antea jam plures tempus iudicavi, & per scriptum confirmavi in te Dominicus quondam Abbas monasterii Beati Sancti Bartholomei monasterio, quas bone memoria Aistripert genitor meus in suo privilegio nomine dedicavit sicut more civitatis nostre Pisaurensis, vel res mevi firmare sic minime potuo cartulam ipsas scriptare fieri in te jam dicto Abbas, per hanc cartulam confirmo ipso monasterio, qui per ipso genitore meo fuit constructum, atque in honore Domini & Sancti Beati Archangeli Michaeli Dedicatum, vel omnes res mevi firmata una cum omnes rebus, & peculiaris mea, quidquid in fine Pisciano avere visus sum tam de comparatione, vel undecumque mevi avere videor omnia una cum ipso Monasterio, vel res impertinentis, excepto casa, & portione, quod Landulus & Vitalis, quod Gaupertulo & Jacobo, omnes in sua proprietate, & libertate avere debeant, faciendum, vel avendum quidquid, aut in quale lex voluerit, & quicquid per ipsi factum fuerit omni tempore, in sua permaneant stabilitate eo, quod pro benigno servitio eorum, qui ergo me impendere visi sunt, ita quomodo a me datum vel pro animabus meis firmare previdi, de autem alia res mea in suprascripto loco Pisciano una cum suprascripto monasterio, vel res mevi firmata, omnia & in omnibus in integrum in te jam dicto Dominicus quondam Abbas confirmo, si me omnipotens Dominus de infirmitate ista avocare jusserit in omnia secundum Deum ordinandum, vel peragendum pro animabus nostris, vel de parentibus meis quidquid melius aut secundum Deum appareat fieri ordinandum elemosinandum, ita, vel qui per te jussum fuerit ordinandum, in vestra sit potestate tam ipso monasterio vel res omnia suprascripta, quantum melius, & secundum Deum previderitis, pro animabus nostris dispensandum, vel si aliquis in Judicatum reliquero, simili modo omnia pro anima mea tribuatur, sic tamen si michi omnipotens Dominus prestare iusserit evadendum, omnia, & in omnibus in mea sit potestate avendum, ordinandum faciendum exinde quidquid voluero aut michi bonum fuerit, quam vero forte viro pro vero cartula sicut michi complacuit, in te Gaupert Notarius scribere rogavi. Actum Pisauro apud ipso monasterio regnante, & indictione suprascripta.

Signum ✠ manus Firmus, qui hanc cartula fieri rogavit, & propter infirmitate sua minime potuit scribere.

Ego Gualipado presbiter rogatus a Firmo Clerico testis SS.

Ego Lazarus Diaconus, & Notarius rogatus ad Firmus Clericus testis SS.

Ego Gisilari rogatus ad Firmo Clerico testis SS.

Ego Martinus presbiter rogatus ad Firmo Clerico testis subscripsi, & hoc in memoriam previdi, ut quidquid in omnibus meis aliquid dedi, aut largivi, prescriptum in omnia in sua permaneant stabilitate.

Ego qui supra Gaupert scriptor hanc cartula, post a testibus roborata tradita complevi & dedi.

Ego Gualbertus Notarius, & Judex Sacri Palatii scripsi autenticum illud vidi, & legi unde hoc exemplar exemplatum est, & quod inibi scriptum inveni, fideliter exemplavi.

V I.

Donatio eidem Monasterio a 779., ex ejusdem Monasterii archivo.

EXemplar. In nomine Domini die decimo mense Julio Regnante Domino Karulo postquam Papia Civitate ingressus est sexto pro Indictione secunda feliciter Aufuns quondam filio quondam Bonuti. Dum ex jussione ipsius Principis predestinatus essem in partibus illis ambulandum, previdi de rebus meis judicare ut si me Dominus in hunc itiner advocare dignatus fuere, qualiter Dominicus Abbas Monasterii S. Bartholomei vendere devea omnes res portio mea in integrum, & omnia pro anima mea in elemosina pauperum ad iuxta Dominum melius previdere tribuatur excepto aulivero, ad quod avere visus sum ad Orbiniano, quod volo, ut aveat Monasterio S. Bartholomei, & de terra vinea, quod avere visus sum in loco, qui dicitur peranele, & ad Sancto Justo omnia quod ad ipsa casa pertenere volo, ut aveat Lucida p̄ die vite sue, si marito nupta non fuerit, ad usufruendum, & post decessum ejus omnia sit in potestate ipsius Abbati, vel ipsius successoribus ad implendum, & faciendum sicut supra decrevimus. Si marito nupta fuere, nulla exinde avere deveat, ut si mihi omnipotens Dominus vita concessere, & ad propria mea regressus fuere, omnia sit in mea sit potestate in antea avendum, iudicandum, faciendum, quod aut qualiter michi placuere, & si filius legitimus de legitima muliere abuero, ipse michi in omnibus heredes existat, & si filia legitima aut filius non habuero, omnia, sicut supra decrevi, adimpleatur, & si aliter judicavero in eo modo permaneat, & si forsitam me mors sic preoccupavere, quod aliter a me iudicatum non sit, omnia qualiter superius decrevi, & per hanc cartulam Judicati mei decrevi, in eo modo adimpleatur, stabilitum permaneat, & si ut dixi in hunc itiner mortuus fuero, omnes servi, vel ancellas meas livertare deveat, si ut dixi regressus fuero in mea sit potestate. Unde qualiter michi complacuit, hanc cartulam Judicati mei Avundus Diaconus scrivere rogavi. Datum Pistoria Regnante, & Indictione suprascripta.

Signum manus Aufuno, qui hanc cartulam fieri rogave.
Signum manus Gualfuli filio quondam Fabelmi rogatus testis.
Signum Gisilari filio quondam Gisoni rogatus testis.
Signum manus Rachiperti filio quondam Padari rogatus testis.
Ego Selvinus rogatus ad aufusu testis subscripsi.
Signum manus Gregorii Ciavari rogatus testis.
Ego qui supra Avundus scripsi complevi, & dedi.
Ego Gualbertus Notarius, & Judex Sacri Palatii scriptor autenticum illud, vidi & legi unde hoc exemplar exemplatum est, & quod inibi scriptum inveni fideliter exemplavi.

V I I.

Alia eidem Monasterio facta donatio anno 782., ex ejusdem Monasterii archivo.

IN nomine Domini & Salvatoris nostri Jesu Christi quinto Kal. magias Regnante Dominis nostris Karulo, & Pippino filio eius Regibus Francorum, & Longobardorum, hac Patricio Romanorum in Italia, quod in Papia Civitate ingressus est, anno octavo, & secundo per indictione quinta feliciter Teuperto & Teuderamus . . . . clerici barbas, & nepos fuit quondam Blancari, & Teuderadus, qui fuit presbiter, manifesti sumus, eo quod ante hos plurimos annos ego Teuperto una cum jam dicto Teuderado, qui fuit presbiter, & germano meo in nostris privilegiis nomine a fundamentis construere, quam & dedicare previdimus Ecclesia Oratorio in onorem Beate semperque Virginis Dei Genitricis Marie,

rie, & Beati Petri Apostoli Domini nostri Jesu Christi in locus, qui dicitur Croci, & rebus nostris omnibus per scripti confirmavimus modo quidem nos iam dicti Teuperto & Deudeerma una cum commune consilio eligimus, & confirmare previdimus nos, o Sancto & venerabile loco vel rebus suis sicut ibi Dominicus quondam Abbas monasterii Beati Sancti Bartholomei, vel in successoribus suis qualiter suberranoe fuerit constitutum, dum ad vivere meruerimus omnia in nostra sit potestate regendum, usu fructu vivendum, servos, vel ancillas nostras, vel omne pertinente nostras pro anima nostra avere absolvendum, vel omne movile res pro anima nostra dandum post hovito quidem quando nostro decesso Monasterio una cum alia omnia rebus, nostra sit in potestate, & ordinatione tua iam dictus Domenicus abbas, vel de subcessoribus tuis comanente ad Ecclesia Beati Sancti Bartholomei secundum Deum monachus, aut monacas ordinandum regulario, ordine permanendum regendum, he emotinandum pro peccatis nostris, vel de parentibus nostris defunctis Deum deprecandum, ut dinemus secundum Deum & regulariter permanendum omni tempore sub imperatione, & potestate tua iam dicto Domenicus abbas, vel de subcessoribus tuis permaneant, de autem Austriconda domna, & genitrice mea Teuderam, volo & per hanc cartulam confirmo, ut si me supervixeret, ut diebus vite sue in usufructu avere devea de casa mea ratione ex omnibus medietate atutandum, & deserviendum ad ipsa Ecclesia, & si eius fuere voluntas, ac plenum da ipsas abbas, quomodo per tempus evadere aut sine necessitate vivere possit, si eius fuere voluntas, recipiendum res ipsa sit in potestate de ipsa Ecclesia, vel ipsius abbas, vel de subcessoribus eius, sicut supra diximus, ordinandum, & omnia pro animabus nostris pertractandum, & si hec recipere noluere, sicut dixi ex omnibus rebus meis in usu fructu medietate in sua avere potestate, post hovito eius permaneat in ipsa Ecclesia, sicut supra decrevimus. Similiter volomus, & per hanc cartulam confirmamus in te, Gilolfo clerico, ut si nos supervixeris, ut regendum, usu fruendum sine qualibet actione, in tua proprieta e pro animabus nostris avere deveas, casa & portio rebus suis. Similiter volumus, & confirmamus in te, Teupulo, actore nostro, ut si nos supervixeris, die vite tue pro medella animabus nostris datione tua de casa Gumuioni, & Ofilaioni, sive avendum, vel in omnia occurrendum & post hovito decesso vestro omnia res ipsa sit in potestate de ipsa Ecclesia, vel ordinatione suprascriptorum abbatibus, & omne acquisitum nostrum, quod acquistavimus, aut in antea acquirere potuerimus, in ipsa Ecclesia vel ordinatione de iam dicto abbate Domenicus vel Subcessoribus tuos permaneat, sicut supra diximus, secundum Deum & regulari ordine permanendum, & ordinandum usque in tempiternum antepolito omnes personas hominibus, & movile res, quidquid modo avemus, aut in antea de movile res acquistare potuerimus, quod in nostra reservavimus potestate, avendum vel faciendum quidquid voluerimus, & adhuc volumus, & per cartulam confirmamus in te iam dicto Domenicus abbas, vel in Subcessoribus tuis, ut quidquid de hominibus pertinentibus nostris, aut de movile res nostras sine judicata causa post decesso nostro relicteris, ut omnia pro anima nostra hominibus liberandum, & movile res nostras pro anima nostra dispensandum, in vestra sit potestate faciendum, & nulla sit detementia ad hec faciendum, vel per cartula liveras in ipsis hominibus confirmandum quidem volumus, & per hanc cartulam confirmamus, ut aveant filii quondam Mlorechioli, & Pertualdo in fundo [illegible] post nostrum decessum de terra arva modico uno, & in tantum sit sui contentus: nam alia omnia, qualiter superius legitur, omni tempore stavilitum permaneat, & nullus de heredibus pro heredibus nostris contra hanc cartulam in aliquo possit inferre molestia, sed sicut supra legitur, omnia in sua permaneant stavilitate, & ne nos sive facere ullo tempore, nolle quod volumus, sed quod ad nos semel factum, vel conscriptum est, inviolaviliter conservare & subsistere volumus, & hanc cartulam Gauperto Notario scrivere rogavimus. Actum Pestiore ad casa avitationis nostre in predicto loco Croci, regno, & indictione suprascripta feliciter.

Ego

Ego Tenderam Notarius, qui hanc cartulam ordinationis, & confirmationis manu me SS. & fieri rogavi.

Ego Gisilari rogatus a Teuperto, & Tenderamo testis SS.

Ego Faso rogatus a Teuperto, & Teuderamo testis SS.

Ego Austrifons Clericus rogatus a Teuperto, & Tenderamo Notario testis SS.

Ego Johannes Presbiter rogatus a Teuperto, & Tenderamo Clerico testis SS.

Ego Amandus Diaconus rogatus a Tenderamo, & Teuperto Barba & nepote testis SS.

Ego qui supra Gauperto scriptor huius cartule post a testibus roborata, tradita complevi & dedi.

V I I I.

Donatio eidem monasterio S. Bartholomaei facta a., ut videtur, 784.

EXemplar. In nomine Domini dei septimo mense Magio, anno Regni Domini Karoli, postquam civitate Papia ingressus est, decimo & Dn. Pipino filio eius anno tertio, Indictione septima feliciter. Manifestum sum ego Falco Clerico filio quondam Falcuardi, eo quod ante os plurimos annos obligationem facta habui una cum amicastu barbano meo, ut per nullo argumenti ingenio, nec ego, nec meis heredibus sine permisso eius, vel de ipsius heredibus, de rebus nostris alienare aut obligare deveremus, & dum ipse obligatione, seu dotis, quas ipse Amicastu fecit in Ecclesia Beati Sancti Georgii, in tua Domenico Abbati Monasterii Sancti Bartholomei devenisse potestate, & dominationem considerravi, quia in nullo alio possum aliquid de rebus meis dare, nisi in ipsa Ecclesia Beatissimi Sancti Georgii, ubi prenominatus amicastu fecerat confirmatas, & rebus suis per dotis firmaret. Ideo ego indignus odie in Dei nomine do, dono, trado, offero in ipsum Sanctum, & veneravilem locum omnem modicam rebus meas, quidquid nunc presenti die avere visus sum tam casa avitationis mea, que est erga fluvio umbrone, vinea, terra, pratis, pascuis, silvis, salectis, sationibus, pumiferis, fructiferis & infructiferis, cultum atque incultum omnia quicquid avere visus sum, in ipsum sanctum locum offerri, condonare previdi, una cum dilectissimi Gisilari, & Cafiprand filii mei qui sup potestate sancte regule & tuae dominationi, qui supra Domenico Abbati, in ipsa Sancta Ecclesia & Monasterii Beati Sancti Bartholomei in avitu Monachorum, vivere, & deservire deveat, sicut Sancta convenit regula, in palla Altaris offerri previdi ipsi filii mei in ipsum Sanctum Cenobium Monasterii Sancti Bartholomaei, ut cuncta diebus suis Monachica deveat vivere vita, sup potestate vestra, domno Domenico Abbati, vel vestris Successoribus, ut per vestra preceptione secundum Deo, & sancta regula vivere & domino deservire, per ipsas modicas res mea tam movile quam & in movile, omnia in ipsum sanctum & veneravilem locum offerri & condonare previdi, ut omnia in tua, qui supra, Domenico Abbati, vel de Successoribus suis, sit potestate avendum, ordinandum, qualiter iusta Deum & sancta regula nobis bono animo fuerit stabilitum, permaneat, sicut & iam ante os annos tibi Domenico Abbati vel in ipsum Sanctum Monasterio Beati Sancti Bartolomei per certis voluntatem dotes, quam & alia monumina facta in Sancto Georgio, tradedi atque dedi, ut omnia iuxta ipsi dotis, quas ante parentibus meis, vel ipse Amicastu facti habuerunt, per vestra ordinatione, & sancta congregatione huius Monasterii Sancti Bartolomei esset ordinatum, ipsa Ecclesia Sancti Georgii omni tempore stabilitum permaneat, & Arnadus Diaconus scrivere rogavi. Actu ad umbrone, casa avitationis mea, regnum & Indictione suprascripta feliciter.

Signum ✠ manus Falconi Clerico, qui hanc cartulam fieri rogavit, & nomen suum & signum cruci manibus suis fece, & eis relecta complevit.

✠ Signum manus Akipert filio quondam Fatti rogatus testis.

Signum ✠ manus Prandoli filio quondam Fanandi testis.

Signum

Signum ✠ manus Pranduli filio quondam Bauti rogatus testis.
Signum ✠ manus Fuloli filio quondam Bautoni rogatus testis.
Signum ✠ Adunald filio quondam Achipur Coppi rogatus testis.
Signum ✠ manus Gloriosi de Cuccianu rogatus testis.
Ego Gailleradu Clerico rogatus ad Falco clerico testis suscripsi.
Ego qui supra Avundus Scriptor post a testibus roborata tradita complevi & dedi.

Ego Gualbertus Notarius & Judex Sacri Palatii scriptor autenticum illud vidi, & legi unde hoc exemplar exemplatum est, & quod mihi scriptum inveni, fideliter exemplavi.

I X.

Donatio eidem Monasterio facta a. (fortassis) 828. ex ejusdem Monasterii archivo.

IN nomine Domini, imperantibus Dominis nostris Hludovicus, & Chlotarius dilectissimo filio eius anno imperii eorum quintodecimo, & nono, die secundo mensis Octobris, indictione septima feliciter. Constat, me Ursiprando filio quondam Ursi per hanc cartula providi pro anima mea una cum voluntate adque consensum Benedicti Consobrino, & Manduali meus filio quondam Lazzari, offerre, & condonare ad Ecclesiam Monasterii Beatissimi Sancti Bartholomei constituto foris muro civitatis nostre Pistoriensis, idest casella, corte, orto, terra, viniola mea, quod avere visus sum in locus, qui dicitur Patianense, ubi vos . . . . qui est prope terra, & vinea ipsius Monasterii pertinente, ut dixi, ipsa casella cum solamento, & curtinella sua, & terra, & vinea ipsa in predicto loco, omnia in integrum, unde mihi in eundem loco nulla reservavit, sed quoque ordine mihi ipse resivi pro loco, & pertenente eius . . . . & ipsius Ecclesie Monasterii Sancti Bartholomei pro iuramentum, & iututum anime mee offeruit, & condonavit, ut quatenus ab hac die . . . . . . in potestate & dominatione ipsius Monasterii, vel Abbatis, qui modo est, aut in antea fuerit, sit potestatem avendi & usufructuandi; & si operto fuerit, exinde in omnibus causandi, vel fine ponendi, omnia peragendi, sicut & ego facere debuit, aut qualiter per melius potueri secundum lex, nam me nec meis heredibus exinde, si non volueritis, autores querere in omnia adimplere deveatis, sicut supra legitur, & si nos, aut eis querere volueritis, tunc nos vobis ad parte ipsius Monasterii suprascriptas res defendere deveant, nisi quod si forsitas ego vel heredibus, aut quilibet nostrum factum veneris, ut res de parte ipsius Monasterii retollere voluerint, vel contendere, tunc ad parte ipsius Monasterii da parte illorum tanta & tale res in consimile loco restituere deveant, & hanc cartulam offersionis pro iuvamentum anime mee, eo tenore, sicut superius legitur, Gumpertum Notarium scrivere rogavimus. Actum Pistoria, presentia Hildelpert Scavino. Signum manus Ursiprandi, qui hanc cartulam fieri rogavit. Signum manus suprascripto Benedicto Manduali ejus, quia . . . . . . quod Ursiprand consensi, sicut superius legitur.

Ego Ildelpertus Scavino rogatus ad Ursiprand, ad Benedicto testis subscripsi.
Ego Gaidolfus rogatus ad Ursiprand, & Benedicto teste SS.
Ego Sichipertus rogatus ad Ursiprando, & Benedicto teste SS.
Ego qui supra Gumpertus scriptor post tradita complevi & dedi.

X.

Donatio Pistoriensi Canonicae facta (a. 940.), ex ejusdem Canonicae Archivo.

IN nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis Ugo gratia Dei Rex, anno Regni ejus quarto decimo & Domnus Lotharius Filio ejus, octava Kal. Julij, Indictione tertia decima feliciter.

Dum ego indignus & nimis peccator Gottifredus Filius Anselmi tractavi, & consideravi de Dei Omnipotentis magna misericordia, & aeterna retributione Animae meae, ideo providi per hanc cartulam a praesente die pro Anima mea hodie in Dei nomine dono, trado, offero tibi Deo, & in Ecclesia Canonica S. Zenonis, Rufini, & Felicis, ubi modo Dominus Raimbaldus Pontifex esse videtur, idem terra casa mea; quam habeo in Civitate Pistoria prope porta S. Petri, una cum Casa, & rebus mea, quam habeo in locus qui dicitur Casale, quae recta fuit pro quodam Inso, & modo regere videtur per Petro Filio suo, atque Casa, & res mea, quam habeo in locus, qui dicitur, Vincio prope Ecclesia S. Angeli, qui dicitur Plaza, quae recta fuit per Poso, & modo regitur per Gualfredi, simulque offero casa, curte, orto totum ad uno tenentem locus, qui dicitur Memoreto prope Ecclesia S. Pauli, & terra illa ad Bruna, quae recta fuit per quemdam Leucardo. Haec autem predictis casis, & terris, & rebus ipsis cultum, & incultum, divisum &, indivisum mobilibus, & immobilibus, quicquid ubi ad ipsis casis, & rebus, & pertinentem omnia in ipsum sanctum, & venerabilem templum offertionis nostrae donavi, & tradidi, ut ab odierna die in ipsa Ecclesia sit in potestate habendi, tenendi, & usufructuandi, quae voluerint, & quidquid exinde fecerint, vel tradiderint in omnibus firmum & stabilitum debeat permanere sine omni mea, vel heredibus meis contradictione, & ego Gottifredus, vel mei heredes tibi quaerenus Pontifex, vel ad Successores tuos data vel tradita fuerint, contenderimus, aut retollerimus, vel subtrahi quaesierimus, nos, vel ille homo, cui nos eam dedissemus, aut dederimus per quodlibet ingenium, & eam a parte Sanctae Ecclesiae non defensaverimus, spondeo vobis componere suprascripta mea traditio in duplum; Ibique sub aestimatione qualiter tunc fuerit. Et si ex ipsa mea offertio ad quacunque homine pulsati fueritis aut vos alteri homines retollere voluerint, aut vos alter quaesierit, & me Gotifredi, vel mis heredibus exinde quaerere, nec praesentare volueritis, tunc licentiam & potestatem habeatis exinde omnino de parte predictae Ecclesiae causam exinde agendi, responsum reddendi, & finem ponendi, sicut ego Gotifredi, vel meis heredibus facere debuimus, aut qualiter, vel quomodo iuxta legem per melius potueritis, quia his omnibus modis hanc cartulam offertionis Guarnerius Notarius, & Scabinus scribere rogavi. Actum Pistoriae feliciter.

Signum manus suprascripti Gotifredi, qui hanc cartulam offertionis fieri rogavit.

Petrus Notarius & Judex Domnorum regum.

Signum ✠ Ego Ildebrando rogatus ad Gotifredo supradicti. Ego Paulus Notarius rogatus ad Gotifredi suprascripti. Signum manus Anselmi filius b. m. Ansferami rogatus testis Ego Gualbertus rogatus ad Gotifredi testis.

Ego qui supra Guarnerius Notarius, & Scabinus scriptor post traditione complevi.

Ego quidem Bonifatius Notarius autenticum illud vidi, & legi, & exemplavi.

Ego Gualbertus Notarius, & Judex Sacri Palatii, sicut in authenticum scriptum inveni, fideliter exemplavi.

X I.

Carta Teudici Comitis de Vico Sciorum, ex libro Capituli Pistoriensis inscripto ✠ pag. 5.

PRopitia mente, & superna virtutis auxilio a faucibus demonicae potestatis erutis, ut nos Misericors Dominus Aeternae patriae gaudiis faciat Sanctis munitionibus, crebrisque praeceptis informet. Unde est illud *venite ad me omnes, qui laboratis, & honerati estis, & ego vos requiescere faciam*, quia ad eum perveniendi, vel qualiter ab eo recipiendi esse facultas dubitare, quod promisit. In certam ostendit formam, cum dixit *dimittite, & dimittetur vobis*, nec tamen hoc idem quod docuit, sequitur quis ageret, ortatur in alibi, cum dicit. *Vigilate quia nescitis diem neque horam*.

Haec

Hanc vocem sedule omnes devotissime omnes quatenus per oculos mentis habeantur. Oportet enim, quod singulis, quos se omnipotentis miseratione bonis mundi ditavit, vel quibuslibet utilibus affluentiis noverint Conditorem, ex his, quae accepto habent, quantocius illis conferre cum praesentium oblatione, qua quo sibi nulla constet, quod habet, concessa valet, quantum habet, quod et credi possit Dominum offerentium devotionem, quidam minor cum minore devoto affectu plus ceteris omnibus offerentibus obtulisse opinatur. Unde ego in Dei nomine Tedicius Comes filius bonae memoriae item Tedicii opportunum duxi, et pro animae meae remedio, omniumque peccatorum meorum remissione ordinare, et per hanc cartulam offeritionis ex rebus hereditatis meae a Deo mihi collatis humiliter offerre secundum potentiam virium mearum providi tibi Deo, et Ecclesiae Beati Sancti Zenonis, Martini, Rufini, Proculi, et Felicis domum Episcopii fundatam in Civitate Pistoria. Id sunt duodecim casis et rebus meae illae Massaritiae, quas habeo prope suprascriptam Civitatem, et sunt pars proprietatis meae de pertinentia de curte nostra nuncupante Vico Sterorum, quae duo ex ipsis casis, et rebus sunt in loco et vocabulo puteolo, quas Ursus, et [illegible] massarii ad eorum manus ad laborandum habere, et detinere videntur. Tertia vero ex ipsis rebus, et casis esse videtur in loco, qui dicitur *Vergaria*, quam Petrus ad manus detinere videtur. Quarta autem, et quinta casa, et res sunt positae in vocabulo Coppulo, quas Pando, et Petrus massarii detinent. Sexta namque, et septima casa, et res sunt in loco nuncupante *Cerreto*, quas Orsalberto, et Petrus Judex ad manus suarum habere videntur. Octava autem casa, et res est in loco, ubi *Sancto Angelo* in plebe vocatur, quas Andreas massarius ad manum suas habere videtur. Una cum ipsa silva, desuper meae dominicae, quas iste Lambertus Notarius modo ibi detinet. Nona item casa, et res est in vocabulo *Casiano*, quam Petrus massarius detinet. Decima vero, quae res est posita Arcomini, quam Dominicus massarius detinet. Undecima similiter casa, et res est in loco, qui vocatur *Lamarole* prope Torricano quam Andreas Presbyter modo tenere videtur. Duodecima itaque casa, et res, est in loco, et fundo vocabulo *Cafale*, quae recta fuit per Tedo massario. Has vero suprascriptas duodecim Casas, et rebus cum domnicatis, quam et Massaritiis in singulis denominatis locis et vocabulis superius dictis cum fundamentis, et omnibus aedificiis seu earum semitis, ortalia, terris, vineis, olivetis, castanietis, quercetis, silvis, virgultis, pratis, pascuis cultis rebus, vel incultis una cum suprascripta silva desuper qualiter Lambertus Notarius modo ibi detinet, In integrum omnia et in omnibus suprascriptis Casis et rebus duodecim qualiter eas suprascripti denominati homines ad eorum manus habere, et detinere videntur, In integrum eas offero, dono, trado in eadem Sancta Dei Ecclesia Beati Sancti Zenonis, Martini, Rufini, Proculi, et Felicis. In quo volo, atque instituo, ut pietas patronum, et dilectio nobilium virorum meorum mihi modo in hoc seculo fideliter deservientium, et postquam Dominus animam meam e corpore meo sequestrare jusserit, illuc commendetur corpus meum, et animae ob pro me constituatur altare, ut Dominus Omnipotens per interventum Sanctorum omnium, quorum pignora praedictae Dei ecclesiae recondita sunt, & oratione Sanctorum Fratrum Canonicorum, qui in eadem aula Dei tempore ordinati erunt, aliquantulum remedii de peccatis meis, sublevamentorum indulgentiam sentiat, & refrigerium animae commutare merear. Propterea volo atque constituo, & firmo, ut pro animae meae remedio omnibus suprascriptis duodecim Casis & rebus superius dictis ubique contradicentium omnium hominum, sicut ego hactenus ea tenere & possidere visus sum, quatenus ordine eas sit perpetualiter ad usum atque subsidium Fratrum Canonicorum in ipsa Sancta Dei Ecclesia, quae est Episcopium Sanctae Pistoriensis Ecclesiae, videlicet quem ubi modo Lupprandus venerabilis presbyter praepositus nunc ordinatus est, eo tamen tenore, ut sive quis in tempore episcopus, aut quislibet ex eius ministris tam de eadem sede, quam de alienis quocumque tempore per quodlibet modo de eorumdem Canonicorum ministerio subtrahere, vel alienare libellario nomine, seu et pro beneficio, vel commutatione, aut per quocumque ingenio, sive occasione conferre temptaverit quicumque, Ut ab eorum-

dem Fratrum Canonicorum providentiae, & commoditati fecerunt dictum, tam bonas quecumque ex eam, quae modo propinquiores esse probantur, & ab ipsis Canonicis providentur, allium, vel Heres, aut alios quoscumque defensoribus, quo [illegible] ipsi Canonici, & prepositi, qui fuerint tunc, sibique capere secundum Deum ad eorum salvam defensionem absque mendo, verum querelas nulla & legaliter de ipsis rebus agere contra omnes personas hominum, Potestatem, omniumque contradictorum, Ut ipsi neque locum esse debent omittant. Si igitur manifestum fuerit, supradictos Fratres Canonicos absque aliam Episcopi, vel cuiuslibet Potestatis, aut ministrorum eius quacumque laboratione, sive molestia quoque [illegible] sicut superius ordinata esse videntur, Et Deo omnipotenti ipsique abbati aquiores comprobentur ab omnibus rebus, & permittit, Tunc introducamus potestatem omnibus Heredibus, atque propinquis, nostrisque Successoribus, Ipsos Canonicos quocumque modo molestandi, sive & paginam offersionis hanc nostrae devote de omni loco ius, dominiumque agendi [illegible] fuerint per omnia, sicut predictum est ad predictorum Canonicorum commodum. Quicumque vero ex nostris illos viderit fratres Canonicos pro tempore, qui fuerint, quibuscumque modis aut occasionibus molestare temptaverit, tam de Heredibus quam de meis proheredibus, aut quecumque contraria persona hominum de supradictis casis, & rebus per quamlibet ordine invadere temptaverit, aut aliquid contrariare [illegible] Dominum nostrum Iesu Christi Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, & Sanctorum quatuor Evangelistarum, & omnes Choros Angelorum, Archangelorum, Apostolorum, Prophetarum, Patriarcharum, Martyrum, Confessorum, Virginum incurrat anathematis Iudicum, & nec [illegible] habeat manifestum hoc, [illegible] in futuro Iudicio, & condam nolens esse mecum condemnatus ante tam magnificatum aeterni Iudicis, & mortem, quam Ananias & Zaphiram compotes perduxerunt, quidem prius agri fraudaverunt, hanc [illegible] sint passuri, & simul cum Iuda traditore se noscat habere consortium, & sic vere fiant, quia eiusmodi pauperum fraudare peccatum est, & de rebus Sanctorum [illegible] tollere sacrilegium est. Insuper sint compositori ipsi heredes, ac proheredes mei, qui contra hanc cartulam quocumque ingenio [illegible] inventore conarunt de hoc, quod superius legitur, [illegible] penam argentum libras centum, & insuper hanc cartula omni tempore in sua permaneat firmitate & robore cum stipulatione connexa, quia sic complacuit animo meo, & ita in ordine hanc cartulam offersionis Garibrandum notarium & iudicem domnorum regum scribere rogavi una cum Berta nobili femina dilecta, & amabile coniuge mea [illegible] hanc memoriae tradere. *Actum [illegible] Papiae [illegible] nostra sive Curte prope Ecclesiam Sancti Quirici.* Anno dominicae incarnationis nongentesimo quadragesimo quarto, *anno vero regni domni Ugonis* gratia Dei piissimi regis Deo propitio nonodecimo, & domni Lotharii filius eius similique rex anno quarto decimo, quarto mense Novembris Indictione tertia.

Ego Teudicis comes subscripsi. Signum manus supradicte Berte nobilissime femine coniux supradicti Teudici, que ad omnes supradicta capitula [illegible] Vero sua conitentes, & hanc offersionem cum supradicto Teudicio viro suo fieri rogavit, & testibus roborare fecit.

Ego Rafredus rogatus ad supradictis iugalibus me teste subscripsi.

Ego Dalbardo rogatus ad supradictis iugalibus me teste subscripsi.

Ego Petrus rogatus ad supradictis iugalibus me teste subscripsi.

Ego Gualberto rogatus ad supradictis iugalibus me teste subscripsi.

Garibrandus Notarius, & Iudex domnorum regum post traditionem complevi.

Ego Gottefredus Notarius autenticum [illegible] vidi, & legi, [illegible], & [illegible] posui, ante hoc exemplar exemplavi.

Ego Gualbertus Notarius, & Iudex Sacri Palatii, qui [illegible] in autenticum scriptum [illegible], [illegible] exemplavi.

XII.

X I I.

Carta Kadali Comitis ex libro † pag. 4. a. 951.

IN nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis regnantibus Domnis nostris Berengarius, & Albertus filio eius regibus Langobardorum anno regni eorum in Dei nomine tertio, mense Septembris Indictione decima feliciter. Dum ego indignus, & nimis peccator Kadalo comes filio bone memorie Cunacradi, qui fuit comes, tractavit, & consideravi me de Dei omnipotentis magna misericordia eterna retributionem anime mee, & pro anima Berte coniugi mee hodie in Dei nomine offero, trado tibi Deo in Ecclesia Domni Sancti Zenonis, Rufini, & Felicis, atque Martini, Proculi, & Michaelis, idest integra casa, & res illas meas massaricias, quem habeo in locus, qui dicitur Petriolo, qui regitur per Dominico massario; hec autem predicta casa, & res illa in predicto loco Petriolo, idest tam domorum edificio, casa cum solamento suo, seu cum universa fabricis suis, curte, orto, terris, vineis, pratis, pascuis, silvis, virgareis, salectis, sationibus, quercetis, castagnetis cultum, & incultum, divisum & indivisum, mobilibus & immobilibus, quicquid ubique ad ipsa casa, & reform est pertinentes, & suprascripto massario exinde habuit manus mobilibus & immobilibus, in integrum in ipsa Sancta Dei Ecclesia a presente die offero, trado ad habendum, tenendum, & faciendum exinde a parte ipsius Ecclesie, quicquid volueritis, & quicquid exinde feceritis, vel tradideritis a parte ipsius, esse firmum, & stabilitum debeat permanere sine omni meo, qui supra Kadalo, vel heredibus meis, qualibet contradictione, & illi Canonici, qui pro tempore in ipsa Canonica Sancti Zenonis fuerint, in suorum sint potestatem usufructuario nomine ad habendum, tenendum, fruendum, laborandum, & laborare faciendum, & si de predicta mea offertio ad quocunque homine a parte ipsius Ecclesie pulsati fuerint, aut vos exinde altri homines querere volueritis, aut vos altri quesierint, tunc licentiam, & potestatem habeatis exinde omnino una cum suprascripta cartula causas agendum, responsum reddendum, & finem ponendum, & omnia a parte ipsius Ecclesie defensandum, & adimplendum, sicut & ego Cadalo, vel meis heredibus facere debuimus, quomodo, aut qualiter juxta legem per melius potueritis, & non mihi liceat ullo tempore exinde facere, quod volo, set quod semel a me factum, vel conscriptum, firmum & stabilitum permaneat a parte ipsius Ecclesie, quia tali tenore hanc cartulam offertionis Gisalbertus Notarius scribere rogavi. Actum Pistorio feliciter. Signum manus suprascripti Cadali Comitis, qui hanc cartulam offertionis fieri rogavit. Signum manus Guideradi Vicecomitis in hac cartula offertionis ad omnia suprascripta consensi, & manus sua posuit. Signum manus Maiberti, qui Mainitho vocatur, filius bone memorie Salveradi rogatus testis. Signum manus Taffimanni filius bone memorie item Taffimanni, & Gotifredi filius bone memorie Ansolmi rogati testes. Signum manus Guilderadi filius bone memorie Gumberti, & Ursi filio bone memorie Ursi rogati testes.

Petrus Judex domnorum Regum subscripsi. Ego qui supra Gisalbertus Notarius scriptor complevi.

Ego quidem Gerardus Notarius autenticum illud vidi, & legi, unde hoc exemplar exemplavi.

Ego Guilbertus Notarius, & Judex, sicut scriptum vidi, fideliter scripsi.

X I I I.

Carta *Lanprandi Presbiteri, & Prepositi & Teuperge de terris, & casis in Pistorio, ex Archivo Pistoriensis Capituli lib. ✠ fol. 73. [a. 953.]*

IN nomine Domini Jesu Christi Dei Aeterni Berengarius, & Adalbertus Regibus nostris Langobardorum anno Regni eorum in Dei nomine tertio, mense Martius Indictione undecima feliciter. Dum

Dum nos redegimus, & nomen pecuniariam Leoprando Presbiter, & Propositus de Canonica domus S. Zenonis, & Teuperga quondam Teuzo uxoris filia, bone memorie Willeradi traximus, & considerauimus, ut de Dei omnipotentis misericordia, & mercede retributione animabus nostris inde in Dei nomine donamus, tradimus, offerimus tibi Deo, & in Ecclesia domus S. Zenonis, Rufini, & Felix, ubi modo Dominus Johannes gratia Dei Episcopus esse videtur, ut in ipsum sanctum, & venerabilem templum donauimus, & tradimus, idest terra Casa nostra, quam habemus infra Civitate Pistoria, quae una ex ipsa terra casa est amembrata de uno capo terra casa nostra, quam habet a Titus infantulo a filio Willeradi, per hanc cartulam iudicati abere confirmamus, & est da ipso capo manibus mensurata ad iusta mensura pedi sedecim, & est de uno lato amembrata ad terra casa de filii bone memorie Conradi & est de ipso lato ad suprascripta iusta mensura pedi triginta & quatuor, de uno capo, & est amembrata muro ipsius civitatis, & est de ipso capo ad suprascripta iusta mensura pedi sedecim, de alio lato est amembrata ad terra casa nostra, qui Willerado per libello abere videtur, ubi muro medio esse videtur, & est de ipso lato similiter pedi triginta quatuor. Alia terra casa, qui est vacua, qui est amembrata ad muro ipsius Civitatis, & est da ipso uno mensurata ad iusta mensura pedi triginta, de uno capo est amembrata de aquilone terra, que fuit b. mem. Adalberti Marchionis, & de alio lato ad suprascripta iusta mensura similiter pedi triginta, de alio capo est manibus mensurata ad suprascripta iusta mensura pedi decem & uno, & est de ipso capo est amembrata ad terra de filii b. m. Conradi. Ec autem predicta terra, & casa, qualiter ab ordine supe* terra fines, & pro mensura legitur de intra ipsis ad fines, omnia in integrum ad ipsum sanctum, & venerabilem templum sit auctoris possessoribus ad abendum, tenendum, faciendum exinde ad parte predicte Ecclesie proprietario, vel quidquid voluerit, & quidquid exinde fecerit, vel abere decreverit sine omni nostra qui supra Leoprando Presbiter, & Teuperga qualiter contradictione, dum nostra p. Leoprando Presbiter, & Teuperga predicta Casa in nostra sit potestatem usufructuario nomine, & post nostrorum amborum decessum integris terra, & casa in suprascripta Ecclesia revertantur, & deveniat potestatem proprietario nomine ad ipsis Prepositus, cum ad ipsi Canonici, qui in ipsa Canonica Domus S. Zenonis pro tempore fuerint, in suarum potestatem usufructuario nomine, & nos Leoprando Presbiter, & Teuperga reddere debeamus per singulos annos, dum nostra fuerit vita, in suprascripta Canonica reddere debeamus argento denarii boni quatuor, & nos Leoprando Presbiter, & Teuperga a parte suprascripta Ecclesie contradicimus, & si aparte fuerit, ab omnem omines non defendimus, spondimus nos componere suprascripta casa in duplo ad parte predicte Ecclesie, sicque sub estimatione, quales tunc fuerint, & si de predicta nostra dacio ad parte ipsius Ecclesie pulsati fuerint, aut una aut quesierimus, & nos suprascripti Leoprando Presbiter, & Teuperga exinde nullam dare noluerimus, tunc licentiam, & potestatem abeatis exinde a parte predicte Ecclesie causas agendum, responsum tendendum, & fine ponendum, sicut nos Leoprando Presbiter & Teuperga facere debuimus, quamvis, aut qualiter, vel commodo nostra lite legem per nullius potueritis, quia tale tinore duas cartulas offersionis iudicati Paulus Notarius per eorum rogationem scripsi. Actum Pistorie feliciter.

Ego Leoprandus Presbiter, & Prepositus in hanc cartula offersionis manu subscripsi

Ego Alberico rogatus ad Leoprando Presbiter, & Prepositum SS.

Ego Willerad rogat a Leoprando Presbiter, & Prepositum testis subscripsi.

Petrus Judex domnorum regum SS.

Ego Dominicus Notarius, & Judex Sacri Palatii, qualiter in authenticum scriptum vidi, fideliter exemplavi.

X I V

Ottonis III. Imp. diploma (a. 997.) Episcopio Pistoriensi concessum Episcopo Antonio.

IN nomine Sanctae, & Individuae Trinitatis. Otto Dei gratia Romanorum Imperator Augustus. Omnibus nostris fidelibus notum sit, quomodo nos pro Dei amore, nostraque animae remedio Episcopatui Pistoriensi in honore Sanctorum Zenonis, Rufini, & Felicis omnes res & proprietates suas pertinentes, hoc est terram totam, ubi fundatum est ipsum Castellum, quae tenet unum caput in Gorbingo, & aliud caput in via Regia, unum latus in Terra Casa S. Zenonis, & in terra Tabernaculum, aliud latus in via Regia, Vallem de Piteano, & montem Leonis, & Curtem in Sitiniano, Curtem S. Mariae in [illegible], Curtem Vicochianum, Curtem Vici Fauni, Vallem de Rancho, Curtem Calliani, Curtem Ormagnanum, Curtem de Fabiano, Curtem de Tobiano, Curtem de Septio, Curtem in Nebro, Curtem in Pillio, Curtem de Lamano, Curtem de Marcilo, Curtem S. Christiani, Curtem in Sala, ubi Mosclani, & Vasilonia vocatur, Curtem in Brancoli, Curtem de Saxo, Curtem e Burgo Cornio, Curtem ad S. Iulianum cum omnibus pertinentiis & adiacentiis earum. Plebes etiam de Fabiano, de S. Stephano in Lavaria, in Creti, in Artimino, Septo, in Quarrata, de S. Paulo, de S. Iusto, de Lacone, de Burgo, de S. Laurentio, de S. Ypolito, quae vocatur [illegible], de Seravalle, de S. Georgio, de Celle, de Massa, de Furfalo, de Lamano, de S. Iohanne de Vitiano, & ubicumque inventae fuerint cum omnibus pertinentiis, & adiacentiis earum cum servis, & Ancillis, vineis, pratis, pascuis, campis, silvis, salictis, terris cultis, & incultis aquis, aquarumque decursibus, molendinis, piscationibus, ripaticis, [illegible], mercatis, tibi & Antonino eiusdem Sedis Episcopo, suisque successoribus; Omnia sicut suprascripta sunt vel Deus in futuro augere voluerit, eidem nostra principali auctoritate roboramus, & per [illegible] in perpetuum [illegible] confirmamus, ut videlicet ordine, ut [illegible] permaneat sine ullius hominis contradictione, molestatione, & diminoratione. Praecipientes denique iubemus, ut nullus Dux, Archiepiscopus, Episcopus, Marchio, Comes, Vicecomes, Sculdasius, Gastaldius, nullaque Regni magna, parvaque Persona praedictam S. Dei Ecclesiam vel Episcopum per tempora eiusdem ordinatum inquietare, molestare, aut de omnibus, quae supra leguntur, disvestire, vel super terram eiusdem [illegible] Fodrum, aut Teloneum, vel ripaticum, vel [illegible] tollere praesumat. Si quis igitur huius nostrae donationis, & confirmationis praeceptum [illegible] violaverit, compositurum se sciat auri optimi [illegible], medietatem Camerae nostrae, & medietatem praedictae Ecclesiae, suisque Rectoribus. Quod ut verius credatur, & ab omnibus diligentius observetur, manu propria roborantes sigillo nostro sigillare iussimus. Signum D. Ottonis invictissimi Imperatoris Augusti.

Heribertus Cancellarius Vice . . Petri Cumani Episcopi recognovit.

Data V Kalendas Martii; A. D. Incarnationis DCCCCXCVII. indict. XI. * * XIII. anno vero Ottonis Regis decimo quarto, Imper. II. Actum Romae feliciter.

Ego Romualdus [illegible] Notarius, & Iudex, [illegible] Imperialis vidi, & hoc exemplum scripsi, & ex eo hoc aliud [illegible] exemplum, tempore Hildebrandi Episcopi.

Ego Ildebrandus Notarius, & Iudex, authenticum illud vidi, & manu mea subscripsi.

Ego Guido Notarius, & idem Iudex authenticum illud vidi, & legi, & subscripsi.

Ego quidem Gerardus Notarius authenticum illud vidi, legi, & subscripsi.

X V

Bonifacii Marchionis donatio (a MIV) Monasterio S. Salvatoris Portuano Tauri, ex Archivo Monasterii S. Michaelis de Farneto

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, anno Deo propitio Pontificatus domni Johannis summi Pontificis, & universali Papa in apostolica sacratissima Sede Beati Petri Apostoli Domini nostri Jesu Christi secundo, atque imperante domno Henrico piissimo Rege in Italia anno tertio die vigesimo tertio mense Septembris indictione septima Portuano Tauri feliciter. Professionem professus ego quidem in Dei nomine Bonifacius gloriosus Marchio per hanc paginam nostre vocis, professione spontanea donationis seu transportationis atque perpetualis transactionis presentem diem nostre pagine ac presenti in Dei nomine domnus Johannes venerabilis Presbiter & Monachus atque Abbas & spiritualis pater noster, & per te in Monasterio Sancti Salvatoris, tuisque successoribus in perpetuum pro remedium anime nostre. Pro Deo enim dare decimus, donamus, tradimus, seu transferimus, atque cum omnibus offerimus & de nostra jure, nostroque dominio, nostrisque [illegible], & heredibus eliminamus, seu transferimus atque subdemus in jure, & dominium tuum suprascriptum Johannes Abbas Spiritualis pater meus tuisque successoribus in perpetuum. Nam, quod habemus et possidemus, & a nostris manibus esse videntur, quae [illegible], per quod modo vel ordinem, aut undique nobis advenerit idest capitulum [illegible], qui est positus [illegible] pertinente ipsius [illegible] de suprascriptis terre, quam Saporum legitur, hoc est ab uno latere [illegible], ab alio latere [illegible], qui vocatur [illegible], a tertio latere [illegible] Sancti Zenonis, qui vocatur Madonna, seu quarto latere possidente Romanus de Sarana. Vero etiam donamus, & tradimus tibi suprascripto Johannes Presbitero & Abbas venerabile Monacho, tuisque successoribus in perpetuum locum nostrum in integrum, qui vocatur Scarano cum omnibus pertinentiis suis & in [illegible] omnia, quae nobis pertinent, ut a modo presente die, aut quando volueritis, inantea tibi suprascripto [illegible] Monacho, & Abbas tuisque successoribus ea hec omnibus, quae superius leguntur, in dedum introire, & preoccupare atque ingredere & possidere [illegible] atque [illegible] ac comprehendere per hanc paginam donationem, transferimus a nobis in vobis facta, atque tradita tam [illegible], & nostram corporalem traditionem de illa Ecclesia Sancti Salvatoris, & de nostris manibus in tuas mittimus, in presentia testium dedimus atque corporaliter tradimus cum omnia quae superius leguntur habendi dominium & possidendi, quanta nostrum habemus [illegible], possidendum, vendendum atque defendere, etiam [illegible] in quibus Monasterio in perpetuo permanenda pro eo, sicut diximus, pro redemptione anime nostre, & ob honorem de nunquam [illegible] suprascriptas donatores, heredes, atque etiam filios, & heredibus [illegible] ullo tempore [illegible] quaestionem [illegible] contradictione, vel [illegible], aliamque [illegible] contra te, Johannes Abbas, vel tuis successoribus pro his omnibus, quae superius leguntur, pro ea parte, vel ex omni tempore [illegible] atque [illegible], aut [illegible], vel [illegible], neque [illegible], quae defendere nobis per nullo occasione neque ingenio non per nos neque per nostros heredes [illegible] . . . . a nostra summissa persona majore, vel minore, propinquis, vel alterius, non ad aliam Judicium . . . . supplicandum Principibus . . . . . . per Ecclesiasticam [illegible], aut per regiam, vel Imperialem [illegible], neque per ullo modo, aliamque [illegible] contraria, de quo [illegible] humanus [illegible] est, sed in omni tempore [illegible], & quietum, tuisque successores [illegible] in omnibus in perpetuum & si quocunque tempore quisquam persona hominum [illegible] qui eam causa vel ex parte vel ex totum [illegible], aut quolibet calumpnia generare voluerit, nos suprascripto donatorum pro remedio anime nostre una cum nostros filios, & heredibus tibi suprascripto Johannes Monachus,

chus, & Abbas, tuisque subceessoribus ab omni persona hominum stare, & obtoriare, seo defendere debeamus. Quod si omnia haec, quæ Superius legitur, non servavimus, vel adimpleverimus, pro quibus jurata voce dicimus, per Deum Omnipotentem, sedemque apostolica, & vita superscriptorum dominorum, atque ticione confirmamus, quia dare nos esse promittimus suprascripto Johannes Presbitero, & Monacho, atque Abbati, tuisque subceessoribus, & quis contra hanc cartula ire, aut corrumpere, vel minuare, aut inviolare, cum dathan & Abiron, Anna, & Caifa, & Juda traditore dampnetur in infernum, & cum Simone mago, qui gratia Spiritus Sancti exurpavit, fiat dampnatus, & confusus ante omnis litis initum, aut interpellatione pœnæ nomine aurj ebrizzo libras quattuor sit compositurus, & pœnam solutam maneat hanc cartula donationis permanent in sua firmitate.

Signum †† manus suprascripto Bonifacio Marchiones jam dicti donatoris, ad omnia, cui relictu est. Signum manus Sigifredo in hanc cartula donationis rogatus testis SS.

Signum manus Attius in hanc cartula donationis rogatus testis SS.

Signum manus Bondi in hanc cartula donationis rogatus testis SS.

Signum manus Garandus in hanc cartula donationis rogatus testis SS.

Signum manus Petrus in hanc cartula donationis rogatus testis SS.

Quam vero paginam Petrus quidem in Dei nomine Notario nostrum scribendum rogavimus, & super manus nostra propria firmavimus, testibusque a nobis rogatis obtulimus, & eorumque præsentia tradimus sub dies vigesimo tertio mense Septembris indicione septimo Fontana Tanoni.

A D N O T A T I O.

INdictio VII. indicat MIX. aut certe MVIII. a mense Septembri. At annus tertius Henrici Regis ad annum spectat MVI., secundus vero Johannis XVIII. ad ann. MIV. Hanc ipsam chartam edidit Muratorius (*Ant. Italic. diss. 6.*,) Sed misere corruptam. Illud vero magis mirum, quod viro Erudito haec exciderint in Annalibus [T 6. *pag.* 25. *ad ann.* MIV *Gli anni del Papa, e del Re indicano l'anno presente.* Quei hoc? Nonne & ipse Muratorius *Heinrici piissimi* Regis IN ITALIA *annum tertium* in eadem charta vidit descripsitque? Atqui annus MIV. tertius erat quidem Regis Henrici in Germania, et primus in Italia ipsomet non diffitente Muratorio.

X V I.

Carta Ildebrandi, & Ermingarde de Fangnano (a 1022.) ex libro Capituli Pistoriensis inscripto.

† pag. 51.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei aeterni, Enrico grandi Imperator Augustus anno Imperij eius in Italia octavo, mense Januarij, Indictione quinta feliciter. Et in domino in Christi autorj nomine Ildibrando filio b. m. Gerardi & Ermingarda filia Ildibrandi Jugalibus, quia pro Domini timore, & Sanctorum Patrum & magna misericordia, & remedium animæ nostræ per hanc cartula offertionis nostra nomine dare tradere, atque offerimus, providimus in Ecclesia, & Domus Sancti Zeni sito Pistoja, & in ipsa Canonica, qui de ipsa pertinent, & ubi Dominus Austaldum Episcopum esse videtur. Idem sorte, & re illa, qui est posita in locus, qui dicitur Tagnano, qui regitur per Joannes Richo, & est posita infra territorio de Plebe S. Andreæ sito sorsalo. Ideo prædicta Maso, & ressorte ipsa cum terris, vineis, pratis, pascuis, silvis, salectis, cultum, & incultum, divisum, & indivisum, mobilibus, & immobilibus, omnia ex omnibus, quantum ad suprascripta masa, & ressorte ipsa est pertinere, & suprascripto Massario ad sua habuit manus, & detenuit sicut Superius, is omnia

in ipsum Sanctum locum dono, & tradimus, atque offerimus, providimus, atque in sempiternum ibidem firmum, & stabile permaneat semper. In tali vero tenore, ut ipsi Canonici, & Episcope, qui modo in ipsa Ecclesia suprascriptis S. Zenoni, aut in antea fuerint, ipsa suprascripta resorte, potestate debeat habere, & tenere, & fruere, nam non in alia parte alienare, & non habeat licentia, nec potestate ille Episcopus, qui modo in ipsa Ecclesie est, aut in antea fuerit, nec colligere, aut contrahere, vel contradicere posse, neque in qualive parte ipsa nostra res, neque per cambio, neque per nulla scriptio alienandi non debeant, nec posse nisi semper in ipsa suprascripta Ecclesia pro remedio animæ nostræ firma, & stabile permaneat semper usque in sempiternum, sicut est in me; quam vero cartula offertionis Lamberto Notarius & Judex Domni Imperatoris scribere rogavit. Actum loco Alsana vocato feliciter.

Signum manuum suprascriptorum Jugalium, qui hanc cartulam offertionis scribere rogaverunt.

Signum manibus Petroni filii Siti, & Bernardo fil. Petronii, & Raimerj fil. Ilditti rogati testes.

Ego Lamberto Notarius & Judex Domni Imperatoris scriptor complevi.

Ego Gualbertus Notarius, Judex Sacri Palatii, qualiter in authenticum scriptum inveni, fideliter exemplavi.

X V I I.

* Sic Inscriptione in ipso codice, at ex chartæ serie Guilielmi scribendum fuerat, non Bulgari.

*Carta Bulgari * Comitis de Fisciano, ex libro Capitoli Pistoriensis inscripto. † pag. 3.*

IN nomine Domini nostri Jesu Christi anni ab incarnationis ejus postmill. tricesimo quarto Currados gratia Dej Imperator Augustus anno Imperij ejus in Italia septimo, sexta decima Kal. Martias, Indictione secunda feliciter. Manifestus sum ego Guillelmo Comes filio b. m. Lotterii, qui fuit similiter Comes, quia per hanc cartula offertionis nomine dare, & tradere atque offerre providi in Ecclesia, & Canonica domui S. Zenonis, Rufini, & Felicis, ubi domnus Guido Episcopus esse videtur. Id super Casis, & Casalinis, & rebus sortis meis illis, qui sunt positi. Prima Casa & resorte ipsa est posita in locus, qui dicitur Fisciano, quæ recta fuit per b. m. Martino Matano. Secunda resorte est posita in locus, qui dicitur Amulino quæ regitur per Joannes filio b. m. Agiprandi. Tertia resorte est posita in locus, qui dicitur Casure, que regitur per Andrea, & Dominico cum suorum consortibus. Quarta Casalina, & resorte est posita in locus, qui dicitur Lejano, quæ recta fuit per bo. me. Joannes filio b. m. Barucci Massarj. Ideo tam domorum, quam edificiis cum universis fabricis suarum, seu cum Curtis, hortis, terris, vitis, oliveris, castagnetis, quercetis, silvis, virgareis, pratis, pascuis, selectis, sationibus tam in montibus, quam & in vallibus, ac padulibus, cultum & incultum, divisum & indivisum, mobilibus, & immobilibus, quidquid ubique ad ipse rebus sortis est pertinentes, & suprascripti Massarii, vel alii Massarii cum suorum consortibus exinde ad suarum habuerunt, & tinuerunt manibus, mobilibus, & immobilibus, ubiquumque exinde esse invenitur, in integram cum inferioribus, & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressoras suarum exinde ex integre jam dicte rebus sortis, sicut superius legitur, in ipsum Sanctum, & venerabilem Ecclesiam Canonica domui S. Zenonis, Rufini, & Felicis, pro anime mee remedium, & pro anima suprascripti bo. me. Lotterii Comes, qui fuit Genitor meus, & pro anima b. m. Ugi, qui fuit germano meo, dare, & tradere, atque offerre providi, ut omni tempore ibidem in jam dicta Canonica domui S. Zenonis, Rufini, & Felicis, ad partem ipsius Canonice firmam, stabilem permaneat semper, ut ipsi Canonici, qui modo in jam dicta Canonica domui S. Zenonis, Rufini, & Felicis sunt, aut in antea ibidem fuerint, ad partem jam dicte Canonice ibidem ad habendum, tenendum, faciendum ad proprietatem jam dicte Canonice, qui voluerint

ad

ad proprietario nomine, & quod fieri non credo, si forsitan ego qui supra Guilielmo Comes, vel meis heredibus, aut summissa persona hominum masculum, vel femina, quas nos emiserimus, per quodlibet ingenium, aut qui cum qualibet facto nostro venia per quodlibet ingenium, cui nos eas dedissemus, aut dederimus, qui in ipsa S., & venerabilo Ecclesia Canonica domui S. Zenonis, Rufini, & Felicis datas, vel traditas, vel judicatas fuerint, in aliquod vobis exinde contrahere, aut retollere, vel minuare presumpseramus, aut si eas ibidem ab omne homine masculum, vel femina non defensaverimus, tune duplis tantis, & talibus casis, & rebus, quales Superius leguntur, cum omne edificiis & meliorationibus suis in super se habentibus ibique & inconsimile locibus a parte ipsius Ecclesie Canonica domui S. Zenonis, Rufini, & Felicis restaurare, & persriere debeamus, & si oportunum fuerit ad illum prepositum, seu Canonicus, qui ibidem modo sunt, aut in antea fuerint, aut suorum successoribus, vel Advocatoribus suis, licentiam, & potestatem habeatis una cum ista Cartula offertionis causas exinde agere, finem ponere, responsum reddere, & usque ad veram legem perducere, quam melius potueritis, sicut & ego supra Guillelmo, & meis heredibus facere debuimus, quod aut qualiter vel quomodo justa legem per melius potueritis, quia in his omnibus modis hanc cartula Petrum Not. scribere rogavi. Actum ad Fiecta Judicaria Pistoriensi fel.

Ego Guillelmo Comes in hac cartula offertionis a me facta manu mea Sanctissimum signum ✠ manus Sigifredi filius b. m. Tassimanni rogatus testis.

Ego Enrico rogatus testis SS. ✠ signum manus Joannis filius b. m. Conitchi rogatus testis.

✠ Signum manus Amedei filius b. m. Erichi rogatus testis.

Ego qui supra Petrus Not. scriptor complevi.

X V I I I.

Carta Joannis Clerici filii Juventii de Remiano, ex libro Capituli Pist. Inscripto † pag. 16. t.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei eterni, anni ab Incarnationis ejus post mille quadragesimo quarto, mense Februario, Indictione duodecima, feliciter. Dum ego indignus & nimis peccator Joannes Clericus filius bo. me: juventi vidisset me in hac luce hujus mundi permanere, tractavi, & consideravi de Dei omnipotentis magna misericordia, & eterna retributione. Ideo pro Dei timore, & animæ remedio b. m. Rainerii filius b. m. petroni, iudico, atque confirmo, & offero, & trado tibi Deo in Ecclesia domus S. Zenonis, quæ est ædificata infra Civitate Pistoria, ubi domnus *Martinus* Pontifex esse videtur; Idest integra una ressorte, ubi iam fuit casa illa, quæ est posita in loco remiano, quæ recta fuit per Vitali, & est infra Territurio de plebe S. Quirici; Ideo prædicto Casalino, & ressorte ipsa cum terris, vineis, pratis, pascuis, silvis, salectis, cultis rebus, vel incultis, cum finibus, & terminibus, & accessionibus suis, & ingressores suarum, mobilibus, & immobilibus omnia ex omnibus ubicumque a predicta ressorte pertinens esse invenitur, & suprascripto Massario ad suam habuit & tenuit manus, sicut Superius legitur, in integrum similiter ego, qui supra, Joannes Clericus iudico, offero, trado in predicta Ecclesia domui S. Zenonis pro remedio animæ suprascripti b. m. Rainerii, Idest integræ tres petias terræ, quæ sunt cultræ tres in loco Silvetani, ubi a capo asinajo vocatur, quæ sunt amembrate da uno lato terra Monasterii S. Thome, da alia parte terra Rolandi; da alio lato terra Ceci, & de Luiti. Hec autem predicte terre pene ipse qualiter per designata capita, & latera, sicut Superius legitur, omnino quia a quantis mihi, qui supra, Johannes Clericus iam ante hos dies omnibus suprascriptis rebus michi advenit a Guido filius b. m. Enrici, per cartula venditionis, & ipsi Guidi advenit da bone memorie suprascripto Rainerii per cartule iudicati cartule ille conscripte per manus Guidonis Notarii, sicut in ipse carte- f. Gregorii

le continere dinoscitur sicut Superius legitur, in integrum ipsum Sanctum & venerabilem Templum habeatis, & possideatis iure proprietario ad habendum, tenendum, fruendum, faciendum quicquid bonum fuerit a parte suprascripte Ecclesie domui S. Zenonis, & predicto Pontifici, qui ibidem pro tempore fuerit, omnino pro anima predicti bone memorie Raineri firmum, & stabilitum debeat permanere sine omni contradictione, & insuper ipse Pontifex licentiam, & potestatem habeatis causas exinde agendum, querimoniam faciendum, & finem ponendum & omnibus modis eam defensandum cum cartula ista aut qualiter, in ipsa cartula legitur, quia aut qualiter, vel quomodo justa legem per melius potueritis, quia in his, & omnibus modis & hanc cartulam iudicati, & offertionis Guinitho Not. & Judicem scribere rogavi. Actum in Solario domui S. Zenonis Feliciter.

Ego Johannes Clericus in ac cartula a me facta m. m. SS. signum manibus Johanni filius b. m. item Johannis, & Donati filius b. m. Petri, & Petrus, qui conte vocatur, filius b. m. Bellini rogati testes.

Ego Teuthic rogatus testis.

Ego Guinitho Not., & Judex scriptor complevi.

Ego Gualbertus Not. & Judex Sacrj Palatij autenticum illud vidi, & legi, unde hoc exemplar exemplavi.

X I X.

Carta offertionis Monasterio S. Bartholomaei a Birundo factae a 1044., ex Archivo ejusdem Monasterii.

IN nomine Domini Jesu Christi anno ab incarnatione ejus post millesimo quadrigesimo quarto septimo Kalendas Madias, indictione duodecima Feliciter. Manifestus sum ego Birundo filio bone memorie Amiti, quia per hanc cartulam offertionis nomen dare, & tradere, atque offerre Deo tibi, Ecclesia, & Monasterio Sancti Bartholomei, qui est fundato, & edificato non longe de Civitate Pistoria da porta, que dicitur carcere prope thalphano, idest terra & vinea petia ipsa totam insimul ad uno tenentes, que est posita in locus, qui dicitur Pestano, & ubi cascaria vocatur que est amembrata da una parte terra Ecclesie domui Sancti Zenonis, Da tres partes est amenbrata terra, & vinea da $\frac{n}{m}$, & consortibus meis, qui supra Birundo. Hec autem predicta terra, & vinea petia ipsa supernominate locas per designatas capitas, & lateras, qualiter ab ordine Superius, & per terre finis legitur, cum inferioribus, & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressoras earum, cultum, & incultum, divisum, & indivisum, mobilibus, & immobilibus terra & vinea petia ipsa, sicut Superius legitur, quantas infra ipse adfines sunt, ut dictum est, omnia in integrum in ipsa Ecclesia, & Monasterio Sancti Bartholomei dare, & tradere, atque offerre previdi tibi, ut omni tempore ibidem firmas, & stabilem permaneat semper, quod fieri credo si forsitans ego, qui supra Birundo, vel meis heredibus, aut summissa persona, cui nos eas dedissemus, aut dederimus, qui in ipsa Ecclesia, & Monasterio Sancti Bartholomei data, & traditas, vel iudicata fuerit in aliquod vobis exinde contraere, aut retollere, vel contradicere, vel minuere presumpserit, & si eas ibidem ab omni homine defendere promitto & si defendere non potuero suprascriptam rebus, tum duplis tantis & talibus, & rebus, cum quibus aut qualiter diebus illis una cum edificiis, & meliorationibus suis super se habentibus, ibique, & infer, qui de locas ad pars ipsius Ecclesie, & Monasterio Sancti Bartholomei, restituere & perfruere debeamus, & si opportum fuerit ad illum   prepositus, qui ibi est, aut successoribus suis, qui ibidem sunt, aut avocatibus suis, licentiam & potestatem habeas una cum ista cartula offertionis, causas exinde agere, & fine ponere, querimonia facere, responsum reddere, & usque ad veram legem perducere, quam melius potueritis, sicut & ego, qui supra Birundum, vel heredibus meis facere debuit, quia aut qualiter

vacat in exemplari.

ter

ter, vel quemadmodum justa legem per melius potueritis, quia in his omnibus modis, hanc cartulam offertionis Petrus Notarius scribere rogavit. Actum ad loca Calcaria prope Civitate Pistoria feliciter.

Signum ✝ manu suprascripti Befundi, qui hanc cartulam offertionis fieri rogavit.

Signum ✝✝✝ manibus Bonithi, & Petri filii bone memorie Amiti, & Martino filio bone memorie Gerardi rogati testes.

Ego, qui supra, Petrus Notarius scriptor post traditione complevi, & dedi.

Qualbertus ego Notarius, & idem Judex Sacri Palatii scriptor autenticum illud vidi, & legi, unde hoc exemplar exemplatum est, & quod inibi scriptum inveni fideliter exemplavi.

X X.

Donatio a Martino Episcopo Pistoriensi facta a 1044. Monasterio Fontanae Taonis, ex Archivo Monasterii S. Michaelis Pistor.

IN nomine Domini Breve recordationis pro modernis, & futuris temporibus ad memoriam habendam, vel retinendam qualiter actum est in Civitate Pistoria in Canonica Sancti Zenonis in presentia bonorum hominum Clericorum, & Laicorum quorum nomina subter leguntur. Manifestus sum ego Martinus Dei gratia Pistoriensis Episcopus, do, & offero Deo, & in Monasterio Sancti Salvatoris positum in alpe, qui dicitur Fontana Taonis, pro remedio anime mee omnem decimam de vino de Villa de Baro, & de omnibus terris, vineis, Ortis cultis, & incultis, divisis, & indivisis in montibus, & in planis, quam modo habet vel in antea juste acquisierit in toto meo Episcopatu ad sustentationem pauperum, fratrumque ibi degentium, & Deo servientium pro remedio anime mee cum integra bona voluntate & licentia fratrum meorum, videlicet Joci Archidiaconi, & Guidi Primiceri, & Rustici Presbiteri, & ceteri Canonici, & Rustici Advocati S. Zenonis. Ego Martinus Dei gratia Pistoriensis Episcopus cum his omnibus bonorum hominum Clericorum, & Laicorum do, confirmo hanc offertionem Deo in Monasterio S. Salvatoris, qui vocatur Fontana Taoni, pro remedio anime mee, & tibi Teuzo Abbas, & tuis successoribus, quod ab hac ora in antea habeant, teneant, possideant, colligant, colligere faciant decimationem de omnibus terris, vineis, Ortis, que modo habent vel in antea juste acquisierint. Nos omnes Clerici, & Laici laudamus, & confirmamus hoc preceptum vestrum pro remedio anime nostre, nostrorumque parentum. Si quis autem hoc nostrum preceptum violare temptaverit, Episcopus, Clericus, Laicus, vel qualiscumque persona & si requisita fuerit, & in triginta dies non emendaverit, sit maledictus, & excomunicatus ex parte Dei omnipotentis, & S. Zenonis, & nostra, sicut Datan, & Abiron, & tamquam invasor pauperum & orphanorum.

Signum manibus Petri filii b. m. Raineri, & Panici filii b. m. Bellini, & Pagani filii b. m. Bonini rogati testes.

Ego Martinus Episcopus manu mea scripsi, & confirmavi.

Ego Jocus Archidiaconus subscripsi.

Ego Guido Primicerio subscripsi.

Ego Rusticus Presbiter subscripsi.

Ego Guinildus Notarius Sacri Palatij interfui, & rogatus a Domino Episcopo scripsi, & tradidi, & complevi, & sunt anni Domini millesimo quadragesimo quarto, octavo Idus Septembris, indictione decima feliciter.

XXI.

Marianus Pisaurensis Episcopus donat Monasterium S. Marini, ex apographo [illegible] Pisaurensis [illegible] Pisaurensis Canonicus

IN nomine Sanctae, & Individuae Trinitatis Patris videlicet, Filii, & Spiritus Sancti. [illegible]

[illegible]

Ego Marianus gratia Dei Pisaurensis Episcopus.

[illegible] & Ecclesia S. [illegible] Monasterium S. Marini [illegible]

Ego [illegible]

Ego [illegible]

Lo-

Lobertus Judex m. m. SS.
Rolandus Judex Sacri Palatij.
Ego Petrus Notarius Domini Imperatoris S.S.
Ego Rofredus Clericus jussu Martini Episcopi dictavi, & de supradictis [illegible].

XXII.

Carta donationis a. MLXI. facta ab Attone Canonica Auximatis Ecclesiae, ex Auximatis Canonicis archivo.

IN Dei nomine anno sunt ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi mille sexagesimo, & uno, temporibus domni Nicholai summo Pontifice universali Papa in Apostolica Sacratissima B. Petri Apostoli Sede, anno ejus tercio, die duodecimo mense Februarij, indictione quarta decima. Auximo Civitate.

Ego Atto filius quondam Aufredo propria mea bona voluntate odierna die per hanc Cartula donationis, seu pro redemptionem, & absolutione anime mee pro ipsa redemptione, & absolutione quod pro peccatori deberem accipere, pro ideo odierna die dono, & trado, atque concedo tibi Petrus Presbiteri Canonico et Priore de Episcopatu S. Leopardi, & tuisque successoribus, qui pro tempore ordinandi sunt in ipsa Canonica Sancti Leopardi, & in alij Servi Dei, qui ordine debet secundum ordine Canonicorum, in perpetuum possidendum, idest terra in fundo Selvicani, qui Malmano vocatur, cum suo vocatur, & in fundo Sorvliano, & in fundo Casale territorio Auximo, id est terra, & vinea, & silva, & sicu, & olivas, & aliis arboribus fructiferis, vel infructiferis per ipsa suprascripta fundora, vel vocabula, que consistebantur infra territorio suprascripto, dono, & trado vobis omnia mea portione sive casis, terris, vineis, olivetis, cannetis, casalinis, silvis, salectis, pratis, pascuis, portis, arboribus suis, & cum omnibus infra se abentibus, vel subjacentibus in integrum cum ipsa portione de ipso castello, quod est edificato in ipso suprascripto fundo, cum introitu, & exitu, quantum ad meam portionem pertinet de ipso Castello, vel pertinere debet in integrum, & quod est ipsa suprascripta res per ipsa suprascripta fundora, vel per eorum vocabula, que est toto in simul, dono, & trado omnia mea portione, sicut superius legitur, seu, & dono, & trado vobis omnia mea portione de Ecclesia Beata Sancta Maria, que est edificata in fundo Selvicanij, cum decimis, & libris, & paramentis suis, & ornamentis, & campana, & cum omnibus suis pertinentiis, quantum ad meam portionem pertinet, vel pertinere debet, in integrum. Correnteas eius a primo latere Carte de Sovliano, & Carte de Casale, a secundo latere fine ipse Carte de Ocrusciano, a tercio latere Carte de Presbiliano, a quarto latere fine strata publica, que porgit de Grunciano pervenientem [illegible] Malmano, qui Cerqua Sancta vocatur. Ista omnia sicut superius legitur, a presente die abeatis, teneatis, possideatis, abendi, tenendi, & in ipsa Canonica in perpetuum possidendi, quicquid ex inde facere volueritis, in omnibus habeatis potestate, sicut superius legitur. Quod absit, quod non credo fieri, si ego suprascripto donatore, meisque heredibus contra hanc cartulam donationis a me facta ire, temptare, aut corrumpere, vel infringere, aut fallare voluero, sed in omnibus stare, & defendere promitto. Quod si defendere non potuero, aut minime observavero de omnia que superius legitur, daturo me promitto suprascripto donatore, meisque heredibus dare vobis suprascripto Petrus Presbiteri, & Priore Canonico, tuisque successoribus pene nomine Bizantios auros quinquaginta, post poena data, & absolutione hanc cartula donationis in sua permaneat firmitate, sicut superius legitur.

Signum manus Atto suprascripto donatore.
Durantino in ac cartula donationis rogatus testis subscripsi.
Urano in ac cartula donationis rogatus testis subscripsi.

Jo-

Johannes in ac cartula donationis rogatus testis subscripsi.
Johannes Tabellio scriptor de comitatu Anximo complevi, & absolvi.

X X I I I.

Carta donationis a. MLXVIII. factae a Berga Monasterio S. Victoris, ex Auximatis Civitatis Archivo.

IN Dei nomine ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi sunt anni millesimo sexagesimo octavo, temporibus Domino Alexandro Papa, & de mense Decembres per indictione sexta Auximi Civitate.

Quoniam profiteor me Berga Filia quondam Adelberto per consensum, & de Petro viro Iermanus meo, propria mea bona voluntatem adurnum dei cartantur faciam, quod Omnipotentis misericordia pro Redemtione, & Obsolutione anima mea, & de Genitore meo, ut aliquis de peccatis nostris minuare possamus, propterea dono, & trado, & offero ad ipsa Ecclesia Beato Sancto Victore, quod edificato in fundo Silva longa territorio Auximi, quod est Monasterio vetorum deja possidendum a domino Stefano Abbas, & a suisque successoribus, id est in fundo Valeriano territorio Auximi, id est Terra, quae est a perticas de campedes modiorum duo, cum arboribus suis, & cum omnia infra se habente, vel subjacente in integrum lateribus eius de tota res, a primo latere terra de ipso predicto Monasterio, a secundo latere terra de Johannes, a tercio latere riga aqua currente per temporibus suis, a quarto de suprascripto Johannes pervenientes in primo latere in alio loco, & infrascripto fundo, & infrascripto Comitato, id est terra modiorum duo, cum omnia infra se habente, vel subjacente in integrum lateribus eius de suprascripta res a primo, & a secundo, & a tercio, & a quarto latere trado ipso suprascripto Monasterio ipsa suprascripta res, quae est consistente infrascripta lateribus inter duo pecie modiorum quattuor, & quae mihi suprascripta donatrice obvenit da parentibus meis, aut per meo conquisito & quae est de jures propriis, quod apud me visi sumus habere tantum, ut de presente habentis, tenentis, possidentis habendi, tenendi, & subrogandi, & per meliore gambio congambiandi tantum, & si quis vero contrare voluero, in tale vero tenore & in tale vero ordine spopondo, & obligo me ego suprascripta donatrice, vel meis Eredibus ad ipso suprascripto Monasterio, & ad tibi suprascripto Abbas stare, & defensare. Quod si defendere non potuero, aut si non voluero da qualibet Omine, aut si de ista suprascripta donatione conlectionem posuero, tunc ego suprascripta donatrice, cum eis Heredibus, ut ipsa suprascripta res a suprascripto Monasterio dupla, & meliorata in praesentem lo . . . Cons.

Signum manus de Berga suprascripta donatrice.

Signum manus de Petri suprascripto Consentiente.

Alberigo Rogatus.

Johannes Rogatus.

Johannes Rogatus.

Ego Johannes Tabellion Cive Auximi scriptor curtam testibus complevi, & absolvi.

XXIIII.

Carta Petri Pistoriensis Episcopi de Casa in Civitate Pistoriensi, ex Archivo Canonicorum in libro † pag. 96.

QUia providentiæ Episcopalis est, illa quæ sunt sub sua cura, & regimine constituta, more paterno regere, & gubernare debere, præsertim loca Deo dicata, ubi Fratrum Congregationes ad Dei servitium vivunt, Petrus ego Pistoriensis, licet Episcoporum minimus, Episcopus nostris subiectis & præcipue Ordini Ecclesiastico, ut decet, molestiam auferre, & benevolentiam & dilectionem impendere desideramus. Unde quia de nostræ Canonicæ Pistoriensis Ecclesiæ S. Zenonis jure, cuidam nostro Fideli feudum dedimus, quidquid ei advenit ab Ildebrando filio Rainerij, & fratre suo de terra posita in Villa paterno, & in Sancto Memme, & in Piticio, & insuper quod ei advenit a prædictis in loco Baroni, quia prope nostrum eumdem Castellum est, nobis retinemus, placuit nobis pro prædictis rebus eidem Canonicæ commutationem reddere, ne a paternali amore videamur discedere, & unde Justitia oriri debet, inde iniquitas cognoscatur procedere. Quapropter perpetualiter iam dictæ Canonicæ, & Fratribus ibidem viventibus Domum unam positam prope eandem Canonicam concedimus adjunctam a meridie Case eiusdem Canonicæ, & ab Oriente Casa S. Zenonis, ab Aquilone & Occidente cum via, & Philippus filius Casalis abitat eam. Et eodem modo concedimus unum petium de terra positum in loco Campocasi ademembratum a tribus partibus cum Terra S. Zenonis, a quarta cum Terra de filio Atoni de Montemagno, & tenetur per Filium & Nepotem Pipi de Mercato; prædictam Casam, & petium de Terra, secundum quod præscripta sunt, volumus & statuimus, & firmiter roboremus, ut iam dicta Canonica & Clerici eam inabitantes sine nostra inquietatione, & molestia, & nostrorum successorum perpetualiter habeant, teneant, & possideant, & hoc modo scriptum hoc Martinum Notarium scribere rogavit. Actum in eadem Canonica feliciter. Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo octogesimo sexto, 6. Kal. Junij, Indictione nona feliciter. Hoc factum est in præsentia Ugi Præpositi, Rustiki Presbiteri, & Bonuti Presbiteri, & Ildibrandi Primiceri, & Pagani, & Carbonis Diaconorum. Martinus Notarius hoc scripsi, complevi, & dedi.

Domitianus Notarius, & Judex Sacri Palatij qualiter in autenticum scriptum inveni, fideliter exemplavit.

XXV.

Carta Sifridi, ex Archivo Episcopi Pistoriensis.

IN nomine Domini Dei eterni, ani ab Incarnationis eius octuagesimo sexto post mille, septima decima Kalenda Julias, Indictione nona feliciter.

Manifestus sum ego Sifridi filio bone memorie agiKi, quia pro hanc cartula donationis do, & trado in Eghlesia Vescuvato domui S. Zenoni, quod est edificato in Civitate Pistoria, & tibi Petrus Episcopus, idest omnibus cunctis Cortis, Castellis, Eghlesiis, sortis donicatis, terris, vineis, quem ego abere, & tenere visus sum infra Comitato & territorio Pistoriense, & Filorentino, & Fesolano, & infra Vescuvato Bolognese, exceto, & antepono Corte & Castello de Tripplo, aut alius omnia ec. in omnibus ec. ideo predictis Cunctis Cortis Castellis, Eghleciis, donicatis, terris, vineis, pratis, pascuis, silvis, salectis, boscareis & agrestis, cultis, & inculcis, divisum, & indivisum & omnia & in omnibus, exceto predicto Tripplo, quod superius excetavi; aut alius omnia in omnibus ubicumque de suprascriptis Cunctis Curtis, terris, vineis, donegatis sunt pertinentes & est inventum una cum omnias suorum deficiosa per se, & infra se abentes in integrum sicut supra legitur, eas prenominata Eghlesia & Episcoporum

parum S. Zenoni, & tibi Petrus Episcopus sim vestra Potestate ad abendi, tenendi, faciendi exinde quicquit tibi bonum fuerit, aut placuerit, & han cartula donationis in suad manead firmitate, & dherit non gredo sit forsitan, ego qui supra Sifridus, vel meos eredes aut summissa persona, quit nos miserimus, vel quit cum qualiber in meo facto advenia per quelibet ingenium, cui ens nos dedissemus, aut dederimus, quoad prenominata Eghlesia & domus suprascripta Zenoni, & Petris, & Episcopus, vel ad suis posterioris, aut cui ad vo suprascripta donatio mea vobis data aut tradita, vel iudicata fuerit, in aliquo exinde vobis contradicere, vel minuare, aut intentionare presumpserit, vel sic de masculo & femina, defendere non potuerimus, & non defensaverimus cum duppla tantas & tale suprascripta terra & vinea, Castellis Eghlesie, sortis, & domicatis, qualis tum ipsa fuerit sub extimatione in consimile logo de meis propriis vobis restituamus, & sic vobis opportuni fuerit licentia, & potestate avestis omnino una cum ista cartula causa exinde agendum, responso redendum, & fine ponendum, sicut ego, qui supra, facere debuit, & pro ille mea donatione & confirmatione Caunegiul exinde meritum recepit invalien . . . solidos duccente petitam prope Eghlelia, & plebe . . . . fico in plano iudicaria Pistorii.

Singnum manus suprascripti Sifridi qui han cartula donationis, & convenientia fiericosse rogavit.

Singna manibus Uvidi filio bone memorie Johannis, & Uhgo filio bone memorie Baruci, & Gerardo filio bone memorie Ildibrandi rogati testes.

Singna manibus Alberti filio bone memorie Lamberti, & Uvido filiolo bone memorie Boni, & Ugho filio bone memorie Segnoretti rogati testes.

Ego Alberto Notarius scritor pos tradita complevi: Cartula ista est facta in eo tinore da modo in antea sic suprascripta sic suprascripta sic Sifridi, vel suis heredibus, tulleritis aut contenderitis turre & Castelo de Sambuga de Pavana ad Episcopus Petrus, vel suis successoris, aut illorum certo misso ad damiecate Sanctam Zenoni, aut sic perdideritis Curte, & Castello, & Turre de Sambuga pro eorum mala guardia, aut negligentia, ista cartula & ipsi Castelli, Eghlesis, & rebus, que in suprascripta cartula rileg tur, in potestate de suprascripta Eghlesia Sancti Zenoni perveniad sine omnia calumnia.

XXVI.

Carta donationis Monasterio S. Victoris facta a MXCV., ex Auximatis Civitatis Archivo.

IN Dei nomine anni sunt ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi, millesimo nonagesimo quinto temporibus domino Clemens summo Pontifex, & de mense Augusto indictione tercia Comitatu Auximi Pontificem profiteor Ingo filius quondam Ongrello propria, & expontanea mea bona voluntate hodierna die per hec cartula donationis, adque offertionis, cogitantes me de quod Omnipotenti misericordia, seu propter nomen domini, & pro redemptione, & absolutione anima mea, & de filio meo Albericus, vel de aliis Parentibus meis, ut aliquis de peccatis nostris minoare possimus, quando omnes peccatores refrigerio, & venia desidero habere . . . . Ita faciat nos Dominus venite ad illam voce, quando dignatus est Dominus dicere -- *venite benedicti Patris mei, percipite Regnum, quod vobis paratum est ab origine mundi* -- pro ipsa redemptione, & obsolutione, qua nos peccatores debemus accipere. Pro ideo hodierna die dono, & trado, & offero de res mea in Ecclesia Beato Sancto Victore, quod est edificato in fundo Silva longa juxta Fluvio Mussione territorio Auximi, & in te domno Albericus Abbas, tuisque subcessoribus in perpetuum ad possidendum, id est in fundo Solennano territorio Auximi, id est terra, & silva, que est a pertica decempidas modiora quinque, & si amplius fuerit de mea porcione infrascriptis lateribus nulla reservacione ex inde non facio cum omnibus infra se habentibus, vel subjacentibus in integrum. Contentis eius a primo latere via publica,

blica, a secundo latere rigo aqua corrente per temporibus suis, a tertio, & a quarto latere terra de Fili Actionis, id est rem jurijs meis, quae mihi supraseripto donatori obvenit da parentibus meis, id est de juris proprijs suprascripta omnia, sicut superius legitur a presente die habeatis, teneatis, possideatis, abendi, vendendi, donandi, commotuandi, & per meliores gambio congambiandi, quitquit facere volueritis, & in omnibus abeatis potestatem, sicut superius legitur. Quod absi, quod non credo fieri, si ego suprascripto donator, vel meis heredibus contra hanc cartulam donacionis ad me facta ire, temptare, aut corrumpere, vel infrangere, aut falsare voluero, aut si ego suprascripto donator causacionem voluero, tam ego suprascripto donator, tam meis heredibus, dare tibi suprascripto Abbas, tuisque subcessoribus pœnam nomine secundum lege ipsa suprascripta donacione dupla, & meliorata . . . . . . in ipso loco, & infra ipso suprascripto . . . . . manente hæc cartula suprascripta, inde in sua permaneat firmitate, sicut superius legitur.

Signum manus Iogo suprascripto donator, qui huic cartulæ rogavit.
Acto de Adamo huic cartule rogatus testis scripsi.
Johannes de Accio huic cartule rogatus testis scripsi.
Lero de Gualo huic cartule rogatus testis scripsi.
Ego Morico Notarius huius cartule complevi, & absolvi.

X X V I I.

Carta donationis Monasterio S. Victoris facta A. MXCVIII. ex Auximatis Civitatis Archivo.

IN Dei nomine anni sunt ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo nonagesimo octabo temporibus Domino Clemens summo Pontifex, & die mense Augusto indictione sexta Comitatu Auximi. Ego Johannes filius quondam Petri, & Burga jugalis propria, & ex spontanea nostra bona volumptate hodierna die per hæc cartula donationis cogitantes nos de quod omnipotenti misericordia, seu pro domini, & pro redempcione & absolucione animæ nostræ, vel de parentibus nostris, ut aliquis de peccatis nostris redimere possimus, quando omnes peccatores refrigerio, & venia desidera habere, & invenire, ita faciat nos Dominus venire ad illam vocem quando dignatus est Dominus dicere — *venite benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi*, pro ipsa redempcione, & absolucione, qua nos peccatores debemus accipere, pro ideo hodierna die dono, & trado, adque offero de lex mea in Ecclesia Beato Sancto Victore, quod est edificato in fundo Silva longa juxta Flavio maffione districtus Auximi, & in te Domino Albericus Abbas tuisque subcessoribus in perpetuum ad possidendum . . in fundo Cesuline territorio Auximi, id est terra, quæ est a portica decempidas modora duodeci principalis fuerit de mea porcione in ista cartula permaneat cum omnibus infra se habentibus, vel subiacentibus in integrum. Correncia eius a duobus lateribus vie, a tercio rigo aqua corrente per temporibus suis, & quarto latere terra de ipso suprascripto Monasterio nobis infrascripto donatori obvenit da parentibus nostris, & ds. de jurijs proprijs ista omnia, sicut superius legitur, a presente die abeatis, teneatis, possideatis, abendi, vendendi, donandi, commotuandi, & per meliores gambio congambiandi quicquit ex inde facere volueritis, & in omnibus abeatis potestatem sicut superius legitur Qua absi, quod non credo fieri, si nos infrascriptus donator, vel nostris Hæredibus contra hanc cartulam donacionis ad nos facta ire, temptare, aut corrumpere, vel infrangere, aut falsare voluerimus, aut minime observaverimus de omnia, quae superius legitur, daturi nos promictimus nos infrascriptus donatori nostris hæredibus dare tibi suprascripto Abbas, tuisque subcessoribus poenam nomine secundum lege ipsa suprascripta res dupla, & meliorata restituamus, & post poenam data, & absoluta hæc cartula suprascripta donacionis in sua permaneat firmitate, sicut superius legitur.

Si-

Signum manus Johannes & Berga suprascriptus donatoris, qui hanc cartula donationis rogaverunt, fieri.
Stefanus de Donanco hanc cartula rogatus teste subscripsi.
Vivo de Petri hanc cartula rogatus teste subscripsi.
Gelo de Aldo hanc cartula rogatus teste subscripsi.
Ego Marcus Notarius hanc cartula complevi, & absolvi.

XXVIII

Donatio Comitissae Mathildis Hospitali B. Michaelis Archangeli, edita jam Lamio in Chronico Pontificum pag. 191., nunc autem autographo, quod Pyscurenses Monachi Vallumbrosani servant, fides reddita.

IN nomine Domini Jesu Christi Anno ab Incarnatione ejus millesimo nonagesimo octavo, regnante Imperatore Henricus, quarto Idus Augusti, Indictione sexta Sancto autem Hospitale, quod est constructum ad onorem Dei & Beati Michaelis Archangeli situm in locum Bombiano, ubi dicitur plano de la Corte prope Reno. Ego Domina Matilda Ducatrice propter Deum, & remedium anime mee, vel absolutis peccatis mei, que commisi, & pro anime Bonifacii Marchionis Genitori meo, & Beatrice matris mee concedo, seu offero vobis Donato Presbiter, & Girardo Monacho a parte predicto Ospitale, seu in vestros successoribus ad jure eidem Ospitali idem locum, & plano, ubi edificatum est, & insuper quadraginta & octo de terra bona laboratoria, ad suas manibus quemumque in circuitu predicti ospitalis, & de alia Silva Bombiano habeant ministrantes ospitalis hoc pascendi greges & lignum, & fenum faciendi, quantum oportum fuerit ad prefato ospitale hic jam dictis rebus qualiter superius concedo, & offero ego predicta Domina Mathilda eadem ratione, ut ospitale sit sub regimen S. Petri, cujus est proprietas, hoc videlicet observandum, ut nullus Bononiensis Episcopus tollat bonis de ospitale, & si tollens, revertat in meam potestatem, quas autem quantum jam dictas res, qualiter superius legitur, cum superioribus & inferioribus, atque cum ingressibus & accessionibus, & omnibus suis in integrum, taliter a presenti die & hora per hanc paginam offertionis mee in vobis predictis Donato Presbiter, & Gerardo Monacho, vestrisque successoribus a parte nostro ospitale maneant, & perfidet potestatem ad habendum, tenendum absque omni contradictione meam, meorumque successorum, & insuper spondeo atque promitto ego predicta Mathilda vobis, nostro Donato Presbiter & Girardo Monacho, a parte ospitale nostris rebus omni tempore ab omni homine defensare juxta legem dampna litis omnia sustinere quod si ad defendendum minime fecero, aut contra hanc offertionem per quodcumque vel ingenium agere, aut causare presumpsero, vel si aparuerit contrarietatem fecero, tunc promitto componere libras quinquaginta denariorum lucensium, & post penam solutam hanc pagina offertionis mee omni tempore in sua maneat firmitate. Actum in Prato Felcalo (1) feliciter in presentia Bernardo Episcopo feliciter. Signum ✠ manus. Ego predicta Mathilda, que hec fieri rogavi, & insuper jubeo, atque precipio, & mandatum facio, ut nullus homo audeat predare, neque furtum facere, aut ullam offensionem facere ad jam dicto Ospitale, & quicumque hoc non observaverit, sciat se compositurum libras quinquaginta nomine pene.

Signum scriptum manibus Alberto Comite, & Raginerius Filius quondam Bulgarelli, & Cartolo, & Alberto Filius Magulfredi, & Sasolo de Belmello, & Uberto de Stagno, qui rogati sunt testes.
Ego quoque Arderico Judice Teste.
Ego Gualberto Notarius feliciter post tradita complevi (1).

AD-

(1) FEscovo corrupte pro *Episcopo*. Celebre est in chartis Pistoriensibus *Pratum Episcopi*. Hoc ergo Italicum nomen *Vescovo* vides Germanorum more, qui F litterae loco litteram U saepissime efferunt, perscriptum.

(2) Henricus quintus Imperator donationem hanc Mathildis confirmavit diplomate, quod habes a Lamio V. Cl. editum p. 193. *Chronici Pontificum*.

XXVIIII.

Donatio Mathildis Monasterio S. Salvatoris. Edidit post Florentinium in vita Mathildis (*lib.* 2. *p.* 277.) *Lamius in Chronico Pontificum*, (*p.* 190.), *sed mendose. Nos iterum proferimus ex Archivo S. Michaelis Pistoriensis.*

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Anno ab Incarnatione eius 1099. Regnante Imperatore Henricus 8. Idus Septembris Indictione 6. * Ego Domina Matilda Ducatrice propter Deum & remedium animae meae, vel ablutionis peccatis meis, quae commisi, & pro anima Bonifatii Marchionis Genitori meo, & Beatricis Matris meae do, & offero tibi Deo in Monasterio S. Salvatoris, & tibi Johanni Abbati, tuisque successoribus cum licentia, & integra bona voluntate Domini Petri Pistoriensis Episcopi, & Bonuti Archipresbiteri Ecclesiam S. Mariae de Ponte cum omnibus rebus, & possessionibus suis, quod ab hac hora in antea potestatem habeatis illam habendi, tenendi, regendi, gubernandi, possidendi, & omnibus modis inde agendi, Presbiterum, & Clericum secundum vestram voluntatem mittendi, & trahendi. Quae autem dictas res qualiter supra legitur, cum superioribus, & inferioribus, & ingressibus suis in integrum taliter a praesenti die & ora per hanc paginam offertionis meae tibi Deo in Monasterio S. Salvatoris, & tibi Johanni Abbati, tuisque successoribus a parte vestra Ecclesiam Sanctae Mariae de Ponte maneat, perfectat potestatem ad habendum, tenendum absque omni contradictione mea, meorumque successorum. Insuper respondimus, atque promittimus ego praedictus Petrus Ecclesiae S. Zenonis Episcopus, meorumque successoribus, & Domina Matilda tibi Deo & Monasterio Sancti Salvatoris de Fontana Taona, & tibi Johanni abbati tuisque successoribus nostris rebus omni tempore, & omni homine defensare sicut legem damna litis omnia sustinere. Quod si ad defensandum minime fuero, aut contra hanc offertionem per quodcumque ingenium agere, aut causare praesumpsero, vel si agentibus consentientes fuero, tunc promittimus componere, & dare poenam libras quinquaginta bonorum denariorum lucensium, & post poenam solutam haec pagina offertionis meae in sua maneat firmitate. * VII.

Hoc autem actum est in Prato Vescovi.

Testes autem sunt Comes Albertus de Sabbioneto, Guido Comes de Mutilgiano, Raimaldus de Bagile, Ugo de nonaltulo, Bernardus Filius Ubaldo Feregiano, Ubertus de Stagno, Guido de Fisa, Ugiccione de Montalto, Bonissius Advocatus de Pistoria. Rogati testes.

Ego Petrus Episcopus S S.

Matildis ✠ Dei gratia si quid est S S.

Ego Aldericus Judex interfui, & S S.

Ego Heriberto Notarius S S post tradita complevi & dedi.

XXX.

XXX.

Donatio Comitissæ Mathildis Monasterio S. Salvatoris, ex Archivo Monachorum Vallumbrosanorum Pistoriensium, emendatior quam quæ extat apud Lamium in Chronico Pontificum pag. 189.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi anno ab Incarnatione ejus millesimo centesimo quarto, nonodecimo Calendas Februarii Indicione XII.

Domina Comitissa Mathildis pro amore Dei, & anime sue remedio concessit, atque donavit sex cultre de terra, que sita est in curte Pl . . Monasterio S. Salvatoris sito alpe Fontonis, & si ullo in tempore ipsa, vel sui successores . . . . . vel causare de predicta terra contra supracriptum Monasterium temptaverit, aut aliquo ingenio molestare inceperit, vel alicui dederit, aut contra datum aliquid fecerit quo minus predicto Monasterio habere liceat, res illa in duplum componere predicto Monasterio supracripta Domina promisit. Hoc actum est in presentia Episcopi Motinensis, qui vocatur Doctus, & Archipresbiteri Bonuti, & Aldeprandi Primiceri de Bagise, Ugo de Nonantula, Bernardus filius Imelde de Feroniano, Corvolus de Feroniano, Sasso da Bibbianello, wigelmus de Ferraria, Vvido de Pissa, Bonitus advocatus de Pistoria, Bernardus Beneventanus. Post penam autem solutam hoc scriptum in sua maneat firmitate. Hoc actum est in Villa, que vocatur Carpenetum, que sita est iuxta Civitatem Pistoriam.

Mathil-	dis
Dei	Gratia
siquid	est.

Ego Ardericus Judex interfui, & subscripsi.

Ego Sigifredus Judex, & Tabellio manu mea scripsi, & post traditum complevi, & dedi.

XXXI.

Donatio Monasterio S. Bartholomaei Pistoriensis, a. 1108.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei eterni, anno ab eius nativitate millesimo centesimo octavo. Indictione duodecima * XIIII. Kalendas Octubris. Constat Pierum Trappaoni pro remedio anime sue, suorumque parentum Angioino, & Rolando suis filiis presentibus eorum concordia similiter communicata se ipsum, & avegnentem e se genitum cum petio uno bene ad Masianum posite ab omnibus lateribus cum terra abathie Sancti Bartholomei terre finate obtulisse, atque tradidisse Domino, & altari Abbathie Beati Bartholomei Apostoli, sed quia prefatus avegnente nondum plane erat etatis', pactum inter Monachos suprascripte abathie. & pierum iam dictum tale consistit Si avegnente ab inde usque ad terminum decem annorum penituerit se, & noluerit stare in abathia suprascripta, Monaci ei eidem avegnenti dare teneantur tantum quatuor libras bonorum denariorum lucensium; vel pisanorum, & nihil aliud. Quod si avegnente infra predictum terminum decem annorum se minime penituerit, ultra vero in suprascripto Cenobio quousque vixerit, pro converso debeat remanere.

Signum ††† manus suprascripti Pieri, qui hanc offertionis cartulam fieri rogavit.

Signum MMM manuum Mactinarelli quondam Dulceptori Melonis filii Marie Trovati testium rogatorum.

Signum manus Dertifere Judicis, & Sacri Palatii Notarii hanc cartam scribentis.

* L

XXXII.

XXXII.

Carta donationis facta a. MCLXXII. Monasterio S. Victoris, ex Archivo Auximatis Civitatis.

IN nomine Domini anni sunt M. C. Septuagesimo II., & die mense Zennaio per indictione quinta, Comitato Auximi.
Ideoque Ego Acto Filius quondam Amico secundum meam Legem dedisse ad ipsa Ecclesia Sancto Vitore, que est edificata juxta Flumo Mussione, & tibi Domino Vivo Abas, & tuisque Successores, idest omnia mea possessione, & omnia ratione de terra cum vinea, & ficis, & olivis, & silvis, que est in fundo Silva longa, do, & concedo ad ipsa [*sic*] Ecclesia Sancto Vitore, & tibi Domino Vivo Abas, & tuisque subcessores cum omnibus, que infra se, aut super se habentem, vel subjacentem in integrum Curtentia eius a primo latere fossatu currente per temporibus suis a secundo latere terra de Ubaldo de Iga, & de Filij de Dominico, & Marino de Gullielmo, a tertio latere via publica, a quarto latere terra de Acto Benedicto cum suis consortibus pervenientes in primo latere ita Ecclesia abeatis, teneatis, possideatis, & faciatis, quod vobis placuerit, & insuper repromittimus destare, & defendere contra omnes omines legali jure. Quod si non potuerimus, & ea que superius promisimus per nos, vel per summissa personarum, causationem, fecerimus, obligamus nos, & nostros Eredes dare tibi dicto Abas, & tuisque subcessores Bisancij tres de bono auro, & post penam vero data, & absoluta, hec cartula in sua permaneat firmitatem.
Signum manus de Acto suprascripta cartula rogavi. Alberico del Selvajo Alberico de Adamo de Benedicto Ruberto de Ramo Plumazo, Grimaldo de Amicone omnes suprascripti rogatis testes.
Ego Stefano tabellio scripsi, & complevi.

XXXIII.

Donatio Jordani Humanatis Episcopi Monachis Sanctae Crucis Fontis Avellanae ex antiquo exemplo archivi ejus Monasterii. Communicavit mihi clariss. Muratorius.

IN Dei nomine anni eius sunt ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi MCLXXXIII. IIII. die intrante Januarii indictione XII. dompno Celestino Papa sedente in sede Beati Petri Apostoli & regnante Henrico Imperatore Federicis Imperatoris Filius anni eius Imperii III. Nos quidem Jordanus Humanensis Ecclesiae Episcopus una cum voluntate & consensu Canonicorum meorum qui preordinati sunt in nostra Ecclesia intuitu pietatis . . . . ac religionis & pro Redemptione nostrorum peccatorum nomine nostro & predecessorum . . . . . . tradimus & cedimus & per transactum concedimus in perpetuum in heremo. . . . . Fontis Avellane & tibi dompno Marco Venerabili Priori, & toti vestro conventui & vestris successoribus & per manum Domini Rainerii qui est Prepositus & Rector Ecclesiae S. Mariae de Recanate que est edificata in fundo Ralceano qui Antiniano vocatur Idemque damus, & concedimus ipsam Ecclesiam S. Mariae quae est sita in fundo Laureti totam cum omnibus suis dotibus & pertinentiis, & cum libris & calice & campanis & paramentis & cum cellis & cum circuitu & Parrochianis cum terris, & vineis, & olivis & ficis & salicis & cum molendinis & acquis aquimolis cum pratis & pascuis & erbis & cum omnibus suis pertinentiis & cum omnibus suis actionibus & rationibus que ad ipsam Ecclesiam pertinent, vel pertinere debet de jure vel uso ita a die presente in . . . . vos cum tuis successoribus abeatis teneatis possideatis usufructi. . . . . . . cum ipsam Ecclesiam cum omnibus suis possessionibus & pertinentiis, & in perpetuum possidendo tenendo & usufruendo, & quidquid vobis placuerit fa-

ciatis

cimus. Et ego Jordanus Flamminensis Episcopus una cum Canonicis meis promisimus per nos & per nostros successores vobis dompno Marco priori & toto vestro conventui & omnibus vestris successoribus & tibi domno Rainerio Prepositi S. Marie, & vestro subcessori ipsam dationem & concessionem semper firmam & ratam abere & tenere & numquam retractare & nullam litem, & nullam malam & nullam querimoniam, & nullam questionem vobis facere, sed semper stare & defensare & bonam facere & autorizare vobis promittimus per me & meos subcessores contr. . . . . lones homines. Quod si defendere noluerimus aut non potuerimus aut hanc c . . . . vel concessionem intentare corrumpere vel fallare voluerimus vel si dolo . . . . ingenio cuncta que superius leguntur non observaverimus tunc obligo me Jordanum Episcopum una cum Canonicis meis meosque subcessores vobis supradicto Priori vestrisque subcessoribus pena nomine libras Lucenses C. & post pena data & soluta cartula ista donationis cessionis & concessionis semper firma permaneat sicut superius legitur. Dominus Jordanus Flamminensis Episcopus Ecclesie Episcopus hanc cartulam fieri precepit. Matheus Archidiaconus in hac cartula consensit. Marcus Archipresbyter in hac cartula consensit. Sangerus Canonicus in hac cartula consensit. Gosfredus Canonicus in hac cartula consensit. Nicolaus Canonicus in hac cartula consensit. Rainaldus Canonicus in hac cartula consensit. Presbyter Asto Canonicus in hac cartula consensit. Dompnus Angelus Prebabus Gardeti in hac cartula consensit. Petrus Stephani de hac cessione & concessione fuit investitor & testis. Asto Stephanonis Bosti. Asto Pastore ab ipso Episcopo & a Canonicis rogati fuerunt testes.

Ego Asto Notarius precepto ipsius Episcopi & rogatu & ab ipsis Canonicis hanc cartulam scripsi L. ep. S.

XXXIIII.

Rainaldinus donatio Monasterio Fontanae Tonis a 1201. ex Archivo S. Michaelis de Farculis.

ANno Domini millesimo ducentesimo primo Henrico Romanorum Imperatore in Regno Ceciliae defuncto, & nullo Imperatore in Romano Imperio
* 1. Regnante obitus eius anno quarto XIIII. die Kal. Septembris Indictione quarta * Rainaldinus filius quondam Rainaldini dicto de Savignano nomine conversionis tradidit se, & sua, que habet, & tenet in Savignano, & eius pertinentiis & in aliis locis, ubicumque invenire potuerit, pro anima sua, & suorum parentum. Domno Tione Dei Gratia Abbas Sancti Salvatoris ecclesie abbatie in honorem Dei, & Monasterii de Fontana Taona Ecclesie parisio iam dicti Domini Abbati custos & rector illius domus pro iam dicto Domno Abbate recipiente, & in vice Domini Abbatis pacem dante. Et predictus Rainaldinus dedit iam dicto Parisio pro iam dicto Domno Abbas corporalem investitionem ipsarum, & omnium suorum bonorum, que habet, & habitura est, & manus suas in manibus dicti parisii in vicem predicti Domni Abbatis, eiusve in iam dicto Monasterio successoribus posuit, ut ea omnia predictus Dominus Abbas, & eius omnes in iam dicto Monasterio successoribus imposterum habeant, & teneant, & possideant, & quicquid dicto Domino Abbati, eiusque omnibus successoribus placuerit, faciant. Actum iuxta Ecclesiam Sancti Michaelis Curtis Reai Indict. predicta.

Predicta nominata Rainaldina, ut supra legitur, scribere rogavit.

Ubertinus de Rocha Pidiglani, bonus Albertinus de Pavana, Rafolus Raconatus rogati sunt testes.

Ego Rainaldus Domini Henrici Imperatoris & eius auctoritate Notarius interfui, & subscripsi.

CLAS-

CLASSIS XI.

Venditiones, aliique id genus contractus.

PATRIBVS. SOC. IESV. QVI
AVGVSTAE. TAVRINORVM. SVNT.
PRAESTANTISSIMIS. VIRIS.
EORVMQ. MODERATORI. PIETA
TE. PRVDENTIA. DOCTRINA
ORNATISSIMO. IOSEPHO. GA
SPARI. GAGNAE. CLASSEM
XI. VETERVM. MONVMENTO
RVM. FRANC. ANT. ZACHARIAS
D.D. BENEFICIORUM. MEMOR.
KAL. SEXTIL.
FRANCISCO. II. MAGNO. HETRV
RIAE. DVCE. INDICT. XIII.

I.

Charta Livelli inter Leonem Praepositum Monasterii S. Bartholomaei, & Petrum presbiterum a. 776., ex tabulario eiusdem Monasterii.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi, regnante Domino Carolo manno Rex in Italia postquam Papia nostrum ingressus est, anno secundo, nona Kalendas Februario per Indictione duodecima [1] feliciter Placuit, adque convenit inter Leo diaconus & Propositus Monasterii Sancti Bartolomei ad b. m. Gaidualdu medico constructum foras muro civitatis nostre Pistoriensis, nec non Petrus presbiter filio bone memorie Atrualdi, ut ei livella . . . . . ad censualio nomen dare, sicut de presente dedi, casa & resorte illa locus, qui dicitur Cappetiano ex pertinentia Ecclesie Sancte Marie, qui recta fuit casa, & res ipsa per nostra Iprandus Massario, cultum, & incultum, devisum & indevisum, movilibus, & inmovilibus, omnia & in omnibus quidquid ubique ex ipsis rebus ad ipsa casa, & resorte pertenentes ubique exinde esse invenitur, quod ipsi massario exinde ad manus suas abuit in integrum, & in simul ei dedi per hunc livello tradedi ipsa Ecclesia Sancte Marie, ibique censum, & luminaria, officium in ipsa ecclesia faciendum & missa canendum, ipse Leo prepositus eidem Petroni presbiteri per hunc livello tradedi ad vendum, tenendum, lavorandum, & eis sibi usofructuandum tam ipsi Petrus Presbiter, quam posteres, aut subcessores ejus, & censum exinde reddere, atque perezolvere debeant prenominati Leoni prepositi, vel a posteris subcessores ejus ad parte Monasterii Sancti Bartolomei per omne alba de natalem Domini argento denarios triginta, & duo boni, & hoc inter eos fieri, adque convenit infra isto continuo uno anno. In capo de nostra Ecclesia Sancte Marie adiuncta una facere deveant, pena vero inter se obligaverunt, ut quis ex iis nostri conveniтonbus, vel de posteris successoribus eius

(1) Annus secundus Caroli Magni, *postquam Papia nostrum ingressus est*, ut heic barbarus scriptor ait, sub initium Junii mensis anni 775. coeperat, hincque nonus Calendarum Februariarum, qui in hac charta adscribitur, dies ad annum spectat 776. Perperam igitur notatur heic indictio XII., quum XIV. eo anno decurreret.

eius quesierint se de nostra convenientia distollere, aut menuare, vel superponere presumpserint, aut si casa & res ipsa peioratas, aut subtractas adparuerint, aut in aliquo ex ea, que superius legitur, pars partis minus fecerint, tunc per quem ex eis factum fuerit, componere deveant ad parte fide manente argento soldos viginti, quia sic inter eos convenit, & duo livelli inter eis ego Leo notarius per eorum rogito scripsi. Actum Pistor.

Ego Leo diaconus & prepositus in unc livello a me facto manu mea SS.
Ego Petrus Presbiter in in unc livello ad nos facto manu mea SS.
Ego Iuso rogatus ad suprascripti conventoribus testis SS.
Ego Johannes rogatus ad suprascripti conventoribus testis SS.
Ego Leo medicus rogatus ad suprascripti conventoribus testis SS.
Ego Teupertus rogatus ad suprascripti conventoribus testis SS.
Ego qui supra Leo Notarius scriptor post traditione complevi.

I I.

Charta Livelli inter Dardanum & Martinum a. DCCCIV. *ex tabulario Monasterii S. Bartholomei.*

Regnante Domno Carolus vir excellentissimus Francorum & Romanorum, atque Langobardorum annus regni eius in Dei nomine in Italia, postquam papia civitate ingressus est trigesimo primo, & filius ejus Dominus Pippinus gratia Dei Rex Langobardorum annus regni eius imperii (1) quarto, pro indictione tertia decima feliciter. Constat me Dardano presbiter filius quondam Basilu custodes Ecclesie beatissimi Sancti Petri intra hanc Pist Civitatem, qui est .... de filei quondam Guspeando, & quia dedi, atque livellario nomine tradedit tivi Martino filio quondam Johannis casa & ressorte ipsius Ecclesie in locus qui dicitur capezzana qui recta fuit per Petrulo massario tam edificia case cum solamentis, curte, orta, terris, vineis, silvis, olivetis cultum & incultum quidquid ipse Petrulo de ipsa sorte ad manus suas habuit, & professor fuit, omnia in integro tivi, qui supra, Martino livelario nomine dedi, & tradedi ad avitandum, lavorandum, regendum, meliorandum tivi, vel heredibus tuis, & mihi, vel ad subcessoribus meis a parte ipsius Ecclesie sancti Petri exinde per singulos annos censum reddere deveatis vino, & oliva medietate, & angaria nobis facere deveatis, vel medietate, & quando fuerit in loco ipso tempus de laride, reddere nobis deveatis porco uno valente tremissi quatuor, & quando inivi tempus de glande .... fuerit reddere nobis deveatis animal uno valente tremisse uno, & quando nos, aut ministro nostro inivi venerit, benigne nos recipere, guvernare deveatis, & a mandato nostro venire deveatis, & si nobis hec omnia completi fueritis, & vobis amplius super imponere, aut vos exinde foras expellere quesierimus, tunc componituri esse promitto ego Dardano presbiter, vel successoribus meis ego, qui supra, Martino vel ad heredibus tuis pena numerata solidos decem. Quidem ego iam dictus Martinus spondo, atque promitto in persona mea, vel de heredibus meis suprascripta casa & res lavorare, regere meliorare, inivi avitare, & tivi qui supra, Dardano presbiter, vel ad subcessoribus tuis censum, & angaria, & omnia quid aut quomodo superius contenit, exinde per singulos annos reddere, & complere & si vobis hec omnia, sicut supra adnexum est, annue completi non fuerimus, aut si casa vel res ipsa peiorata aut subtracta apparuerit, vel si inivi non avitaverimus, aut si ad mandato non venerimus, tunc componituri esse promitto ego Martino, vel heredibus meis tivi, qui supra, Dardano presbiter, vel a subcessoribus tuis a parte ipsius Ecclesie sancti Petri pena numerata solidos decem. Quam enim duo livelli

(1) Omittit hic Gauspertus scriptor numerale nomen vicesimo. Mirum est numerari annos a Regno Italico Karoli Magni, quo tempore quintus Imperii eius annus decurrebat. Indictio XII. spectat ad annum 804 verum coeperat XIII. septembri mense.

velli uno tinore inter nobis Gausperti notarius scrivere rogavimus. Actum Pist. die sexto decimo mense decembris regno & Indict. suprascripta feliciter.

Ego Dardanu presbiter in anc libello a nos facto manus meas subscripsi.

Signum manus Martino, qui hunc livello fieri rogavit, & relectum est.

Signum manus Vualprand de publico te.

Ego Uvalpert notarius rogatus ad Dardano presbiter, & Martino testis subscripsi.

Ego Gamafredi presbiter rogatus a Dardano presbiter, & Martino testi subscripsi.

Ego Ermipert presbiter rogatus a Dardano presbiter, & Martino testi subscripsi.

Ego qui supra Gausperti scriptor traditum complevi & dedi.

III.

Venditio a Guillerado Episcopo Pistoriensi facta Abbati S. Bartholomei anno IↃCCCXII. *ex archivo ejusdem Monasterii S. Bartholomei. Extat & apud Murat.* (T. V. *antiquit. col.* 599.) *sed mendose.*

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Karolus Serenissimus Augustus a Domino electus, & coronatus magnus & pacificus Imperator Romanorum gubernans imperium qui & misericordia Dei omnipotentis Rex Francorum & Longobardorum in Italia, postquam Papia Civitate ingressus est, anno trigesimo nono, die vigesimo mense Novembris indictione sexta feliciter Manifesti sumus nos Guillerad sancte Pistoriensis Ecclesie Episcopus, Zaccheus Presbiter filius quondam Alchisi, & Tassimanno filio bone memorie Iuroni, & quod ante hos annos Isserad Presbiter, qui ad solitaria pertransivi vita filio quondam Gaiprandi in nos per suum iudicatum tradedit, instituit, & iudicavi quid, aut quomodo nos ex eius substantia deveamus venundare pretio tollendi pro anima eius distribuendum omnia, ita quod aut qualis nobis ipse Isserad tradedit per cartula iudicati sui conscripta per manus Ansprand subdiaconus & notarius in nos, & confirmavi. Ideoque nos iam dicti Guillerard Episcopus, Zaccheus Presbiter, & Tassimanno secundum eius decretum de sua substantia vendidimus, atque tradidimus tibi Ildepert, qui Ildo clamatur, Venerabili Abbati Monasterii S. Bartholomei tres Case, & portionis *Massaricie* in locus qui dicitur Basiliano, qui regitur una ex ipse per Maruagulu, alia per Autmundulo, tertia per Bonelin, & sunt case, & rebus ipse in finibus Senense, ut diximus, tam predicte case, & portionis cum omnibus pertinentiis, & adiacentiis de rebus ipsius Isserad presbiteri, ad ipse case in quibuscumque loco iusto ordine pertinentibus tam in montibus, quam in vallibus, ac padulibus, fontibus, rivis, aquis, aquarumque ductibus, cum finibus, & muniminibus, accessionibus suis, cultis rebus, & incultis, cum omnibus inferioribus, & superioribus suis ad rebus ipsis pertinentibus, movilibus & immovilibus, seu que se moventibus, qualiter superius locuimus, omnia in integrum tibi, qui supra Ildo Abb. a parte S. Monasterii vestri venditionis titulo tradedimus pretio vero pro omnia suprascripta venditio ad te suscepimus argento solid. viginti per novinos denarios per finitum & deliveratum in tali ordine, ut si de suprascripta venditio nostra, quicumque homo venerit adversus te Ildo Abb., vel adversus tuis successoribus, vel contra pars predicti Monasterii vestri S. Bartolomei cum qualive notificatione, aut conditione, cum litis ventulatione causas agendi, & nos vel posteribus, haeredibus, aut subcessoribus vobis ab ipsos suprascriptos contractores suprascripta venditio nostra non potuerimus defensare, tunc nihil alia patiamur ex inde molesti, nec . . . omnia, nisi tantum partis vestre reddere deveamus alio tanto pretio quantum ut superius legitur, ad te Ildo Abb. suscepemus. Nam si quacumque alius homo sine nostra secione, vel traditione quocumque tempore adversus vos de suprascripta venditio nostra litigaverint, aut causaverint, tunc tu iam no-

menotus Ildo Abbas vel tuis successoris qualiter per melius potueritis, vobis per vos ipsis suprascripte case, & rebus devestis defensare omnino exinde causas agendi, responsum reddendi, sive ponendi potestativos esse devestis nam nos suprascripti venditoribus, neque nostros posteris, heredibus, aut successoribus exinde auctoris nec defensatoris, neque restauratoris, aut pretium redditoris querere non debemus, quia & nos vobis ne a parte ipsius sacri Monasterii Sancti Bartholomei de tali homine, qui forsasse vobis suprascripta venditio nostra sine aliqua traditione aut factione nostra ejus dixerit auctoris, nec defensatoris, nec restauratoris, nec pretium redditoris esse non promittimus, quaminus in is omnibus modis, ut superius textum menoitus designat, tibi suprascripta case & rebus vendedimus, & sub tali titulo ad te pretio ipso suscepimus, quod pro remedium anime ipsius Ilferadi iuxta eius dispositum dispensavimus, & in hoc tramite, ut superius circumscriptum est, hanc cartula Gausperi notarius scrivere rogavimus. Auctum Pistoria, regnum, & Indictionem suprascripta feliciter.

Ego Guilleradus Episcopus in hanc scriptum a nos facto manu mea subscripsi.

Ego Zaccheus Presbiter in hanc scripto a nos facto manu mea subscripsi.

Ego Tassimannus in hanc cartula a nos facta manus mea subscripsi.

Ego Petrus rogatus a Guillerad Episcopus, & Zaccheo Presbiter, & Tassimannu manus mea SS.

Ego Ansprandu rogatus a Guilleradi Episcopus, & Zaccheo Presbiter, & Tassimanno teste subscripsi.

Signum manus Fusoni filio quondam Bentoni teste.

Signum manus Prandoloni germano eius teste.

Signum manus Reachiprand filio quondam de Orelli teste.

Ego qui supra Gausperi scriptor post traditione complevi & dedi.

Ego Galbertus notarius, & iudex sacri Palatii scriptor autenticum illud vidi, & legi, unde hoc exemplar scriptum est, & quod inibi scriptum inveni fideliter exemplavi.

I V.

Traditio quarundam bonorum ad usufructum a. 831., ex tabulario S. Bartholomei, quam perperam descriptam edidit Murat. T. 4. antiquit. Col. 1.

EXemplar. In nomine Domini Dei, & Salvatoris nostri Jesu Christi, Imperantibus Dominis nostris Thuludovicus, & Lutharius dilectissimo filio eius Imperatoribus, anno Imperii eorum octavo decimo, & duodecimo, nona Kal. Aprilis, Indictione nona feliciter Manifestus sum ego Gausprand Abbas Monasterii S. Bartholomei a bone memorie Gaidoald medicus constructum foras muro Civitatis nostre Pistoriensis eo quod ante os dies Tu Raffuns presbiter filio quondam Rastausi pro remissione anime tue tali tinore iudicasti, & tradedisti mihi, & Liamprand presbiteri filio quondam Baroncelli & prefati Monasterii offertionis titulo abere statuisti casa dabitationis tue locus nuncupante celeriane cum solamentis, corte, orto, terris, & vineis, qualiter fundo illo, in quo predicti aedificiis domorum constructum, qualiter fundo ipso sepibus circummeatum est, in integrum similiter casa cum aedificiis illis, qui habere videbaris locus nuncupante domaciano prope Ecclesiam S. Meromi cum solamentis, curtis, orto, terris, & vineis, qualiter sepibus fundo ipso circumdatum est in integrum, & terra petia una loco rassito in integrum, atque terra vinea plantata clausura una locus, qui dicitur cavaliario, in integrum, seo terra, & vinea clausura una in loco centore in integrum, & virgareis, atque stalareis, quantis in monte sunt, & in plano habere visus fuisti, in integrum hec omnibus suprascriptis rebus nobis, atque predicti Monasterii tali tinore tradidisti, ut ad prefati dic rebus . . in potestate nostra, seo supradicti Monasterii esse debeant, sub illa tuitione, & immunitatem, atque defensione, sicut ceteris rebus eidem Monasterii esse noscuntur, nisi tantum hoc est. In capite anni

[illegible] depofuemus tam pro animis nostris [illegible] tam per nos metipsos, aut per alio sacerdotem contra studimus missa frangente, & in elemosinas, & fruges ex supraferiptis rebus pascere facimus pauperes decemus, sicut hec omnia per cartula confirmasti conscripta per manus Gisleprando, diacono ex dictato Gausperti notarii, & Scabino magistro suo. Modo vero precasti nos, ut tibi hec suprascripto Lamprando presbitero, & per precario ex tali ordine concedimus suprascriptas casas & rebus, quibus tu nobis per suprascripto cartula tradidisti, & adderemus vobis in ipsa precaria Ecclesia, & res S. Mariae sito locus Pontiano, qui ex iure & proprietate supra dicto Monasterii suprascripti S. Bartholomei pertinere videntur. Ego quidem pro congruo consilio, & voluntate monachorum meo eodemque petitione concessi, & tradidi tibi Rassone presbitero, & Lamprando idem presbitero, sicut tu me postulasti, omnibus suprascriptas casas, & rebus quecumque per suprascripto cartula ad comtepsum nostro, vel fratri Monasterii S. Bartholomei advenerunt, & augere vobis in ac precarium tamen suprascripta Ecclesia, & res S. Mariae antepositas . . . cum curticella, & orto suo, quod ex inde benedictis & Teuspert ancilla Domini in beneficium dedit, cum aliis omnibus rebus, & [illegible] casa ad ipsa ecclesia pertinentibus simul, & ipsa ecclesia hec omnia cum predictis rebus, quam in ipso vel monasterio nostri decrevisti in integrum omnibus his vobis Rassone, & Lamprandus presbitero sub eam videlicet racionem tradidi, ut dum tu Rassone presbiter vixeris, omnibus suprascriptis rebus, quibus tu nobis habere decrevisti, in tua propria sit potestate habendum, laborandum, atque meliorandum, & cunctis modis dandum, aut iudicandum, seu foras ex ipsis casis, vel rebus [illegible], & suprascripta Ecclesia Sanctae Mariae cum omnibus rebus ad eam pertinente abere debeatis tu Rassone presbiter una cum Lamprand presbitero, dum ambo vixeritis, communiter habendum, gubernandum, atque rebus ipsis usu fructuandum, & sicut superius legitur, mobilibus rebus pro animabus vestris dandum, vel iudicandum, & quecumque ex inde [illegible] Domini [illegible], vel ad censum reddendum [illegible] supra ipsius scripta pagina, censum ex inde plenius exigere, & suscipere debeatis, sicut ego exigere, aut suscipere debui, id si [illegible] siligine, favas, & vino, quod dominum vobis per singulos annos de suprascriptis rebus predictae Ecclesiae S. Mariae dederint, reddere deveatis mihi, qui supra Gausprandi abbati, vel ad successoribus meis tertiam portionem ex omnibus, & suprascripta elemosina, & missarum precibus vel [illegible], quod mihi vel successorum meorum facere decrevisti, tu Rassone presbiter pro rebus aliis, quod tu nobis dedisti, dum tua fuerit vita, per te metipsum ex ipsis rebus facere studeas, & non [illegible] inde in vita tua [illegible] abiatis. Nam post vestrum decessum habere omnem devotionem eamdem perficere, sicut tu per suprascripta cartula decrevisti, & si Lamprand presbiter ante obierit, tunc Ecclesia, & omnibus rebus superius scriptas in tua, qui supra, tu Rassone presbiter remaneant potestatem, sub eam scilicet racionem, & reddituum nobis faciendum, sicut supra legitur, & si tu ante ipso Lamprando decesseris, presbiter similiter ipse Lamprand diebus vitae suae [illegible], & omnibus rebus ipsis deveat habere, & nobis censum reddere, sicut ambo facere debuistis. Nam post amborum vestrorum suprascriptorum decessum ecclesia casis, & omnibus rebus ipsis superius comprehensa [illegible], qui supra Gausprand abbati, vel successores meos, aut ex eo, qui superius [illegible] vestrum [illegible] observandum vobis in aliquo mentis eamdem [illegible], aut de vestra [illegible] ipsis vobis minuere, aut tollere quesierimus, tunc componere debeamus ego Gausprand abbas, vel successores meos vobis, qui supra Rassone & Lamprando presbiteris, vel cui ipsis movilia pro animabus vestris iudicaveritis aut vendideritis, pena nomine argento solidos duo [illegible]. Nam post amborum vestrorum decessum ecclesia casis, & rebus ipsis, sicut superius dictum est, nobis [illegible], & suprascripta elemosina & missarum [illegible], sicut tu Rassone presbiter decrevisti, adimplere debeamus, quia sic inter nobis convenit. Hanc precariam [illegible] vestrae, Gisleprando diacono, & dictante Gausperto notarius, & Scabino magistro suo scribere rogavi. Actum Pistorio feliciter.

Ego Gausprandus abbas manu mea subscripsi.
Ego Tato clericus rogatus ad Gausprand abbas teste subscripsi.
Ego Ilo rogatus ad Gausprand Abbas teste SS.
Ego Alo rogatus ad Gausprand abbas teste SS.
Ego Johannes clericus rogatus ad Gausprandu abbas teste SS.
Ego Petrualdu clericus rogatus ad Gausprand Abbas teste SS.
Ego Gausprandu rogatus ad Gausprandu abbas teste SS.
Ego Petrus clericus rogatus ad Gausprandu abbas teste SS.
Signum manus Adeperti filius Achoni teste.
Ego Gauspert Notarius, & Scabinus rogatus ad Gausprand Abbas scribere dictavi, & ad confirmandum manu mea SS.
Ego qui supra Giselprand scriptor post tradictione complevi & dedi.
Ego Gualbertus notarius, & Judex sacri Palacii scriptor, qualiter in autenticum scriptum, inveni fideliter exemplavi.

V.

Charta livelli anno 893. ex Archivo S. Bartholomei.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei eterni, imperante Domino Wido gratia Dei Imperator Augustus, anno imperii eius tertio, mense magius, indictione undecima feliciter. Placuit, atque convenit inter Ospertus presbiter & prepositus Ecclesie Monasterii Sancti Bartholomei, nec non Eriprando filio quondam Adalprandi, seo Fredericho qui Leofredi clamatur, filio quondam Adalberti, ut eos ipse Ospertus prepositus de pertenentia ipsius monasterii livellario . . . . de presente dedit casa, & resilla in locus qui dicitur ad aquisfridule, ubi pertinet vocatur qui per vos ipsi regitur, chutta & inchukum, divisum & indivisum, movilibus & immovilibus, resorte ipsa quidquid ubique exinde esse invenitur, omnia in integrum ipse Ospertus prepositus a dicti Eriprandi, & Frederichi medietatem eidem Eriprandi, & medietatem Frederichi per hunc livello tradedit ad avendum, tenendum, regendum, meliorandum, & lavorare faciendum, & inibi avitandu, & ea sibi ipsis Eriprando, Fredericho, vel suorum filiis, seo heredibus de ipsos filii privatico nomine ad avendum, usufructuandum, & censum exinde reddere deveant eidem Osperti prepositi, vel ad suis successores, aut a ductore eorum apud ipso monasterio per unum ex ipsis per omne anno de natale domini argento denarii boni duodecim, nam non amplius, & ad mandatum de pars ipsius Monasterii venire deveant, si oporta fuerint, propter iustitia faciendum in Civitate Pistoria, aut apud nostro monasterio, & si venire noluerint liceat epignorare, quatenus veniant & iustitiam faciant, iustitia facta pignora suarum salvas recipiant, pena vero inter se obligaverunt, quis ex is nostris conveniatoribus, vel de successoribus, aut filii, seo heredibus, & ipsorum filii quesierint se de nostra convenientia distollere, aut minuare, vel retollere, aut superponere presumpserint, aut si Kasa, & res ipsa peioratas, vel sobstractas aparuerint, aut in aliquo ex eis, que superius legitur, pars partis minus fecerint, tunc per quem ex eis factum fuerint, componere deveant ad parte fide manente argento solidos viginti, quia sic inter eis convenit, & duo livelli inter eis ego Teupertus notarius, & Schabinus per eorum rogito scripsi. Actum apud ipso monasterio feliciter.
Ego Auspertus presbiter, & prepositus subscripsi.
Signum manus suprascriptorum Eriprandi Frederichi, qui hunc livello fieri rogaverunt.
Ego Adelfredi Scabino SS.
Ego Johannes Scabino SS.
Ego Rimpertus presbiter SS.
Ego Salvideo presbiter SS.
Ego qui supra Teopertus notarius, & Scabinus scriptor post tradicione complevi.

VI.

VI.

Charta livelli a. 957. ex Archivo Capituli Pistoriensis.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei aeterni regnantibus Dominis nostris Beringarius, & Adalbertus filio eius regibus Longobardorum anno regni eorum in Dei nomine septimo (1) mense December, Indictione prima (2) feliciter. Placuit, atque convenit inter Lambertus archidiaconus, & prepositus custos, & rector dicta canonica illa, que est infra Civitate Pistoria & est posita infra curte domui Sancti Zenoni, nec non firmo filio bone memorie Ba..di quondam b. mem. . . . ut & ipse Lambertus archidiaconus de pertinentia de ipsa canonica libellario nomine atque censuario dare, sicut de presente dedit, idem casalini & ressortis quinque que sunt in loco & finibus, ubi vocatur cerciniano, & sunt posite infra territurio de plebe Sancti Johannis in villiano, hec autem per dictos Casalinos & rebus sortis ipse, cultum & incultum, divisum & indivisum, mobilibus & immobilibus, quodquod ubique ad ipsis casalinis, & rebus sortis sunt pertinentes in predicto loco cerciniano movilibus & immobilibus in integrum ipse Lambertus archidiaconus eidem firmi per hunc livello dedit, & tradidit ad havendum tenendum, regendum, meliorandum, laborandum, & lavorare faciendum, & inibi per homines vestros habitandum, & eas, & heredibus vestris usufructuandum. Et censum ex inde reddere deveat, ipse firmo, vel suis heredibus eidem Lamberti archidiaconi vel ad suos successores, aut ad ministeriale eorum ĩp curte canonica per omne anno in mense augusto argentum solidos duo, nam non amplius. Pena vero inter se obligaverunt, ut quis ex ipsis suprascriptis conventoribus, aut successoribus eiusdem Lamberti, vel heredibus eisdem firmi quesierit, se de suprascripta convenientia distollere, aut superponere presumpserint, vel si casalini, & rebus sortis ipse pejoratis, aut subtractis apparuerit, aut in aliquo ex eo, quod superius, pars partis minus fecerit componere debeat a parte fidem servante argentum solidos viginti. Quia sic inter eos convenit, & duo libelli Gisalbertus notarius per eorum rogito scripsi. Actum Pistoria feliciter.

Ego Lambertus archidiaconus, & prepositus manu mea subscripsi.

Signum manus firmi, qui hunc livello fieri rogavit.

. . . . Rogatus ad suprascripti conventoribus testis subscripsi . . . . tus rogatus ad suprascripti conventoribus testis SS.

Gisalbertus Notarius scriptor complevi.

Ego Gualbertus Notarius, & Judex Sacri Palatii, qualiter in autenticum scriptum inveni, fideliter exemplavi.

VII.

---

(1) Charta haec scripta fuit ante xv. decembris a. 957. quo die Berengarius & Adalbertus Regni sui octavum annum inchoabant. Nam, ut in Chronico Regum Italiae, quod in secundo anecdotorum volumine edidit CL. Muratorius, pag. 204. haec leguntur. *Fuit itaque tunc* (post Lotharii Regis obitum) *Regnum sine Rege eo tempore dies xxiv., & in vicesimo quarto die i. que fuit die dominico, xv. die decembris in Basilica Sancti Michaelis, que dicitur major, fuerunt electi & coronati Berengarius & Adalbertus filius eius in Regibus.* Anno vero DCCCL. XV Decembris dies Dominicus erat, ut observatum reperio ab eodem Muratorio (*Annal. Ital.* T. V. pag. 369) Itaque & si ab aliquibus annus 851. notetur secundus Berengarii, & Adalberti Regum, secundus a die xv. decembris eiusdem anni 851. decurrere coepit, ut propterea anno 957. ante xv. eiusdem Decembris diem vere septimus fuerit horum Regum, non octavus.

(2) Anno 957. Indictio xv. notatur, sed a Septembri mense prima coepit numerari.

V I I.

Fragmentum Irvelli, ex Archivo S.Bartholomaei.

SAncti Domini sita . . . . per omne anno in mense deceber in festivitate . . . . . . solidos tres per duodecinos, & boni denarii, & a mandato eorum debeant venire, si oporte fuerint proter iustitiam faciendum, nam non amplius. Pena vero inter se obligaverunt, ut Episcopus, & infrascripti convenitoribus vel suceepsoribus eidem pontifici, seo de heredibus eidem Leoni quesierint se de suprascripta convenientia distollere, aut menare, vel retollere, aut superponere presumserint vel si casa & res forte ipsa per eos peioretas vel superfitas aparuerint, aut in aliquo ex ea, que superius legitur pars partis minus fecerint, tunc per quem ex eis minus factum fuerint, componere deveant a parte fidem servante argento solidos viginti, quia sic inter eis convenit, & duo libelli inter eis Gisalbertus notarius per eorum rogito scripsi Actum Pistoria felicitur.

Hubertus Episcopus subscripsi.

Signum manus suprascripti Leoni, qui hunc libello fieri rogavit.

Ego Balduino notarius domni imperatoris rogatus testis SS.

Petrus notarius rogatus ad suprascriptis convenitoribus testis subscripsi.

Ego Lambertus notarius rogatus ad suprascriptis conveniroribus testis subscripsi.

Ego qui supra Gisalbertus Notarius scriptor complevi.

V I I I.

Charta commutationis a. 978. ex Archivo Pistoriensis Episcopi.

EXemplar. In nomine Domini nostri Jesu Christi, Regnante Domino nostro Otto gloriosissimo Imperatore augusto a b. m. Otti Imperatoris anno Imperii eius 12., mense Octuber Indictione octava feliciter. In Christi nomine potitis convenientie commutationis qualiter convenit inter Johannes S. Ecclesie Pist. Beati Zenonis gratia Dei humilis Episcopus, nec non Rodilando Presbitero filio b. m. Johannis, ut inter sibi de aliquibus rebus propriis Ecclesiae domui S. Zenonis, & rebus propriis eiusdem Rodilando Presbitero com cambio, & commutatio facere deberet, sicut hodie in Dei nomine ita factum est. Tunc ipse Johannes Episcopus de pertinentia ipsius Aeclesiae domui S. Zenoni in commutationem nomine dedit, & tradidit eidem Rodilando Presbitero, idest terra casalino, ubi iam fuit casa, que est infra hanc Civitatem, & urbem Pistoriam. Et est posita in loco, qui dicitur Petrafitta & est terra casalino, ubi iam fuit casa adiuncta perticas mensurata ad pedes, qui dicitur Luitprandi regi, per omni perticas pede duodecim Da uno lato pertice quinque, & pedi sex, & est da ipso lato amembrata via publica decurrente, da alio lato suprascripta iusta mensura similiter pertixes quinque, & pedes sex, & est da ipso lato membrata, que fuit hominum Toti barba, & in pauco terra casa, quam detenet Tedegrimo, Da uno capo ad suprascripta iusta mensura pertixe quinque, & est da ipso capo via publica decurrente, Da alio capo similiter pertixe quinque, & est da ipso capo amembrata a terra casa Bonifatinga, & in pauco terra suprascripti Teudegrimi, as autem predicta terra casalino ipsa, qualiter superius per mensuram & terre fines legitur, cum omnia inferioribus & superioribus, seu cum accessionibus & ingressoras suas, mobilibus & immobilibus omnia in integrum ipse Johannes Episcopus eidem Rodilando Presbitero prefinitum in ipsa commutatione dedit & tradidit. Quapropter iple Rodilando Presbitero pro ipsa eiusdem Johanni datio, pro ipsa sua receptio in ipsa commutatione dedit, & tradidit eidem Johanni Episcopi a parte predictae Aeclesiae domui S. Zenoni, idest terra casa sub se posita, quem habeo infra hanc urbem Civitate Pistone, & est posita prope curte Aeclesie S. Matiae, & est terra casa ipsa mensurata ad Perticam

deduo-

dedundecimam pedes, de uno lato pertica duo, & est de ipso lato amembrata ad terra casa Teudegrimi, de alio lato similiter perticas duo, & est de ipso lato amembrata a terra casa, que detinet Ildizo Castaldo. De uno capo perticas una, & est de ipso capo via publica decurrente, De alio capo similiter perticas una, & est de ipso capo amembrata a terra Aecclesiae S. Salvatoris. Haec autem predicta terra casa supra se posita, qualiter superius per mensura & terre fines legitur, cum inferioribus, & accessionibus, & ingressoras suas, mobilibus, & immobilibus ipso Rodilando Presbitero eidem Johanni Episcopi a parte predictae Aecclesiae domus prefinitam in integram similiter in ipsa commutatione dedit, & tradidit a parte predictae Aecclesie domui, idest terra campo illo intum ad uno [illegible], que est in loco, qui dicitur Dardanatico, & est posita longo strata, & est terra campo ipso ammentatorio ad perticas de dundecim pedes ad suprascripta iusta mensura per omni circuitu suo pertice octanta, & uvas. & est terra campo ipso amembrato de duo partis via publica decurrente, De tertia parte terra, que detinet Petrus, De quarta parte est amembrata a terra Rotchi presbiteri, hec autem predicta terra capo illo, qualiter superius per mensuram legitur, & terre fines, cum omnia inferioribus & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressoras suas, mobilibus, & immobilibus omnia in integrum. Similiter in ipsa commutatione a parte predictae Ecclesiae dedit & tradidit, idest terra petia una, que est posita in loco, qui dicitur Bura, & est terra petia ipsa ad suprascripta iusta mensura per omni circuitu suo perticas quadraginta, & est terra petia ipsa amembrata de uno lato Rivo Bura; de alio lato terra lambertatica, De uno capo terra, que fuit Odoni bone memorie, De alio capo est amembrata a terra Gaidolfi, et autem Predicta terra petia ipsa qualiter ab ordine superius per mensuram & terre fines legitur, cum omnia inferioribus, & accessionibus, & ingressoras, mobilibus, & immobilibus illam meam portionem, que est quartam portionem ipse Rodilando Presbitero eidem Johanni Episcopi a parte predictae Ecclesiae domui S. Zenonis in integrum dedit, & tradidit. Unde iuxta legem sequens ordini paginam ad ipsam commutationem faciendam interfuerunt Lambertus Judex Domini Imperatoris misus Regi, seu Johannes Diaconus missus Pontifici nostro. Atque tres homines Deum timentes, quorum fides admittitur. Id sunt nomina eorum, quorum fides, Petrus notarius filius bone memorie Ossi Clerici, seu Petrus, & Alfuso Georgii fili b. m. Johanni, qui cum ipso missi super ipsis rebus accesserunt, & considerarunt, & dixerunt, quod meliorates rebus ipse Rodilando Presbitero a parte ipsius Ecclesiae domui dedi, & ipse Johannes Episcopus a parte predictae Ecclesiae recepit domui, ut omni tempore iuxta legem commutatio ipsa firma, & stabile debeat permanere. Pena vero inter se obligaverunt, ut quis ex nos suprascriptis commutatoribus, vel successoribus eidem Johanni Episcopi, seu posteris eidem Rodilando presbiteri quesierit, sed a suprascripta convenientia commutationis dissolvere, aut revolvere, aut immutare quesierimus, per nos metipsis aut quibuscumqualiter fallum nostrum [illegible], cui nos suprascriptis rebus dedissemus, aut dederimus. Et si unus alterius suo datum ab omne homine non defenderimus, & si actore dare voluerimus, tunc duplis terris, & talibus casis, que est nostra datio, cum omnibus Aedificiis, & meliorationibus sibi super se habentibus, ibique, aut in consimilibus locibus sub estimatione a parte fide servante componere debeant, & si forsitan unus alterius exindo suo receptio autore dare noluerint, vel non potuerint, tunc licentiam & potestatem habeant unusquisque de nos, vel successoribus, aut heredibus nostris, vel cui per nos datas vel traditas fuerint, tunc causa exinde agendum, Responsum reddendum, & sibi procurandum, & eas defensandum, qui, aut qualiter, vel quomodo iuxta legem per melius potuerint, quia in hoc omnibus modis duas cartulas commutationis convenientiae inter eis convenit, Ego Johannes notarius scribere rogavimus. Actum Pilloni feliciter

Ego Johannes gratia Dei humilis Episcopus in hac cartula commutationis a me facta subscripsi.

Ego Rolando Presbiter in hac cartula commutationis a me facta mea manu SS.

Lambertus Judex Domini Imperatoris, ficut superius legitur, interfui.
Ego Johannes Diaconus missus Pontifici, sicut superius legitur, interfui.
Ego Petrus Notarius, sicut superius legitur, interfui.
Signum manibus suprascriptorum Petri, & Alfusi Georgii, sicut superius legitur, interfuerunt.
Ego Gualbertus Notarius rogatus ad suprascripti concambiatoribus subscripsi.
Ego Guarnerius rogatus ad suprascripti concambiatoribus subscripsi.
Paulus Judex domini Imperatoris SS.
Ego Gisalbertus Notarius rogatus ad suprascripti concambiatoribus SS.
Ego quoque Johannes Notarius scriptor complevi.
Ego Gualbertus Notarius, & Judex Sacri Palatii autenticum illud vidi, & legi, sic inibi continebatur quomodo in hoc exemplar scriptum est, preter litteras plus minusve.

A D N O T A T I O.

EXtat in Archivo Capituli alia locatio Livellaria bonorum a Lupierano, seu potius exemplar exemplaris eius locationis quam fecit *Dominus Johannes gratia Dei Pistoriensis Episcopus* Anselmo filio bonae memoriae Gottifridi, *Otho gratia Dei Imp. aug. anno imperii eius Deo propitio anno regni eius primo mense Junii Ind.* V. . Spectat haec charta ad annum 962. Quam hic integram dedimus, ea in Indictione mendo laborat. XII. enim Ottonis II. Imperatoris anno decurrebat Indictio VI. & a Sepembri mense VII.

I X.

Charta Livelli a 985., ex archivo Pistoriensis Capituli.

IN nomine Sanctae, & individuae Trinitatis, anni ab Incarnationis Domini nostri Jesu Christi nongentesimo octuagesimo quinto, mense madius, indictione tertia decima feliciter. Placuit, atque convenit inter Antonius Sanctae Ecclesiae Pistoriensis Beati Zenoni gratia Dei humilis Episcopus, nec non Anselmo filio bone memorie Gottifredi, qui Gotticio fuit vocatus, ut & ipse Antonius Episcopus de pertinentia ipsius Ecclesiae Episcopatui domus S. Zenoni livellario nomine dare, sicut de presente dedit, idest Casalino, ubi iam fuit curte domicata in locus, qui dicitur ad Sancta Christina cum Ecclesia, cuius vocabulum est . . . . similiter tibi per une livello dedit, & tradidit, idest Ecclesia cuius vocabulum est Sancti Petri, qui est positus in loco, qui dicitur Candecle, qui est iuris ipsius Ecclesiae Sancte Cristinae cum Casis, & Casalinis numero nove, & quo casae, & casalinis, & rebus fortis ipse sunt positae in locus qui dicitur alina, que regitur per Andrea, alia per omsco, tertia per Joanni Massarj, quarta vero casa, & ressorte est posita in locus, qui dicitur prope Ecclesia S. Lorenti, ubi Carmigenanula vocatur, que regitur per Berno Massario, quinta vero casa & ressorte est posita in locus, qui dicitur Cerisciano, qui regitur per Gobbo Massario, sexta vero casa & ressorte est posita in locus Bisano, que regitur per Benedicto Massario, septima vero Cassina & ressorte est posita in locus, qui dicitur cura, que regitur per Baroco massario, Octava vero casa, & ressorte est posita in locus, qui dicitur Saturnana, que regitur per Pasquali massario; nona vero Casalino & ressorte est posita in locus qui dicitur Prandellio, que regitur per Teutio cum terrae aliae in locus qui dicitur Collena, ubi a monte vocatur, adque terrae & vinea, ubi fuit Ecclesia Sanctae Andreae, non longe affluvior Bura. Ec autem predicte Ecclesie ipse cum suprascriptis terris, & vineis, & omnibus rebus ipsis cultum, & incultum, divisum, & indivisum, movilibus, & immovilibus quicquit ubique . . . ipsa curte, & suprascriptae Ecclesiae S. Christinae, & Sancti Petri, sicut pertinentis aut pertinere debent, & suprascripti massarii ad suarum abuerunt, & detenuerunt manibus, mo-

movilibus, & immovilibus omnia integrum ipse, Antonius Episcopus . . . . . . Anselmi, & ad suorum haeredibus per unc livello dedit, & tradedit ad avendum, tenendum, regendum, meliorandum, & in ipse case per omnes suos ajutandum, & in ipse Ecclesiae per quorogatus Sacerdotes incentum, & luminaria deurno & nocturno facere debeat, & centum exinde rendere deveant ipse Anselmo, vel suis eredibus per se vel suorum misso eidem Antonij Episcopi, vel ad eius successoribus, aut amitistrale eorum aput Domo ipsius Episcopatui per omnem anno in mense Decembri argento denarei boni solidos sex, nam non amplius. Pena vero inter se obligaverunt, ut quis ex is supraścriptis conventoribus, vel successoribus eidem Antonii Episcopi, seo eredibus eidem Anselmi quaesierint se de supraścripta convenientia distollere, aut menare, vel recollere, aut superponere presumpserint, vel si Ecclesiae ipse, & casis & casalinis & rebus ipsis per eos pejorata, aut . . . . apparuerint, aut in aliquo ex ea, que superius legitur pars partis minus fecerint, tunc per quem ex eis minus factum fuerit, componere deveant a parte fidem servante argento solidos ducentum, quia sic inter nos stetit, adque convenit, & duos livelli inter eos ardeado notarius per eorum rogito scripsi. Actum Pist. feliciter.

Ego Antonius gratia Dei humilis Episcopus SS.

Signum manus supraścripti Anselmi, qui unc livello fieri rogavit.

Ego Amalbertus rogatus ad supraścripti conventoribus tt. SS.

Ego Petrus rogatus ad supraścripti conventoribus tt. SS.

Ego Toto rogatus ad supraścripta conventoribus tt. SS.

Ego Uvalberto notarius rogatus ad supraścripti conventoribus tt. SS.

Ego Petrus notarius ad supraścriptis conventoribus tt. SS.

Ego qui supra, Arderado notarius scriptor complevi.

Ego Domitianus notarius, & judex Sacri Palatii, qaliter in autenticum illud scriptum inveni, fideliter exemplavi.

Ego Arivaldus Notarius, & Sacri Palatii Judex, qaliter in exemplari scriptum inveni, fideliter exemplavi.

X.

Charta Anselmi filii Eriberti de Caprognano, ex libro ✠ Capituli Pistoriensis p. 62.

IN nomine Sanctae & individuae Trinitatis, anni ab Incarnatione Domini nostris Jesu Christi nongentesimo nonagesimo qarto, mense Augustus, Indictione septima feliciter.

Manifestus sum ego Anselmo filius bona memorie Eriberti abitatorem de loco, qui dicitur Cerbaria, quia per hanc Cartulam vindo, & trado tibi Antonius Sanctae Ecclesiae Pistoriensis Beati Zenonis Gratia Dei umilis Episcopus. Idem illam meam integram qartam portionem de Casalino, ubi fuit casa, & curte illa nostra donicata, que posita in locus, qui dicitur Camprognana, ubi pettanese vocatur, infra Judiciaria de Plebe Sancti Stephani, & Sancti Johannis Baptista infra iudicaria de Plebe Sancti Pauli, & S. Johannis Baptiste, & infra iudicaria de plebe Sancti Justi, & S. Johannis Baptista Sancto Patrono, cum casis, & casinis, seu casalinis ad supraścripta curte pertinentes una cum ipsa casa, & ressorte illa in supraścripto loco Camprognana, qui regitur per Hamicio, & Balduccio Massarij, seu casa & res in locus qui dicitur Lecore, qui regitur per Hamicio Massario, seu Casalinis & rebus in locus, qui dicitur Susano, qui regitur per Petrus Judex filius Lamberti, atque casa infra Burgo prope supraścripta Ecclesia S. Stephani, seu per aliis locis, & vocabulis, ubicumque habere & possidere visus sum, & ad supraścripto loco Camprognana, ubi fuit casa, & curte donicata pertinentibus, vel aspicientibus, aut pertinere videntur, cum terris, vineis pratis, pascuis, salectis, sationibus, cultum, & incultum, divisum, & indivisum, mobilibus, & immobilibus sicut superius est ubicumque esse invenitur.

nitur. Item meam quartam portionem exinde ex integrum una cum inferioribus, & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressoras suarum tibi eas vindo, & trado, seu vindo & concedo. Idem illam meam quartam portionem exinde in integrum de terra, & fraicarice alie in locus, qui dicitur Anselmatica prope Campiana, & prope torre de Palasiano, una cum inferioribus, & superioribus, seu cum accessionibus & ingressoras suarum. Tibi eas vindo, & trado, seu vindo, & trado tibi. Idem fundamentis de Casis infra Civitate Pistoria de porta, & prope ipsa porta que dicitur Lucense, qui regitur per arduccio, & virgaria, & quampetio, que est amembrata ab una parte muro de suprascripta Civitate, de alio lato via, & classo comunale, De uno capo via, & classo similiter comunale, De alio capo terra casa tumba fleatii, que suprascripto Anselmo vendidavit, que regitur per Lusria, una cum inferioribus & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressoras suarum, de infra ipse ad foris in integrum tibi eas vindo, & trado pro quibus ad te pretio recepi pro suprascripta vendutio mea, sicut & manifestus sum, & inter nobis convenit, argentum sol. 40. in prefinito, & expleto pretio. Unde repromitto Ego qui supra Anselmo una cum meis heredibus tibi Antonius Episcopus, vel ad tuis heredibus, vel eadem homini, cui per vos datas, vel traditas fuerit vobis aliquon tempore in contra hanc cartulam intentionaverimus, aut retolli, vel subtrahi quesierimus, nos, vel ille homo, cui nos eas dedissemus, aut dederimus, aut qui cum datum, vel factum venies qui vobis contendat, & vobis eas ab omni homine non defensaverimus, spondimus nos vobis componere mea vendition in duplo, & infer quidem loca sub estimatione, quales tunc fuerit, sic tamen si nos exinde autores, nec defensores querere, nec dare volueritis, vel non potueritis, tunc licentiam & potestatem habeatis absque nostra Persona, si vestra fuerit voluntas, exinde omnino una cum suprascripta Cartula causam exinde agendum, querimonia faciendum, responsum reddendum, & finem ponendum, & omnibus eas defensandum cum cartula ista, aut qualiter, vel quomodo iuxta legem per melius potueritis, quia in his omnibus modis hanc cartulam. Gualbertus Notarius Domini Imperatoris scribere rogavit. Actum Pistoria feliciter.

Signum manus suprascripti Anselmi, qui hanc Cartula fieri rogavit.

Ego Gualbertus Notarius, & Judex Sacri Palatii, qualiter in autenticum scriptum inveni, fideliter exemplavi.

X I.

Charta libelli anno 1003., *ex tabulario S. Bartholomei*.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei eterni, anni ab Incarnationis eius millesimo tertio, mense octuber, indictione prima feliciter. Placuit, atque convenit inter Johannes Abas custodes monasterio S. Johannis Evangeliste. Sito Parma, nec non Turingo filio bone memorie Guinici, ut ipse Johannes Abas de pertenentia monasterio Sancti Bartolomeo, qui est posito fore muro Civitatis Pistoria a bone memorie Gaudualdo medico constructo, quot est subditum predictum monasterio Sancti Johannis Evangeliste, ut eipse Johannes Abas de predicto monasterio Sancti Bartolomeo de sua pertenentia libellario nomine dare, sicut de presente dedit, idest ut Casalino, & campo donicato, & molino, & casina cum aliquantulo de vinea totum ad uno tenente, qui est posito in locus, qui dicitur pezzianeole, ubi avene vocatur, est amembrata de oriente terra, qui detinet Petroni filio Ghisi inter medio infra ipso campo Trasla, & gore decurrit; de Aquilone terra Ildibrandi Comes & in aliquantulo terra & vinea Uradi filio Raimbrei, de occidente via publica decurrit, de meridie Simicula decurrit, & terra, & vinea ispolise. Similiter a ipso livello dedit, & tradedit, idest cassina & Casalinis, & terris, & vineis, & omnibus rebus illis, qui sun positis in locus, qui dicitur pecianeose, ubi Canno vocatur cassina & resorte illa propt Ecclesia Sancti Martini, seo terra, & rebus in loco centura, & in cavalliano, &

in

in tomto, seo et per aliis locis, & vocabolis, qui recte est cassina & ressorte illa per Johanne filo bone memorie Martini, & alias rebus recte sunt per suprascripto turingo, & per suis omnibus, & sunt positis suprascripti rebus, & suprascripta cassine, & casalinis, & resorte ipsa infra territurio de plebe Sancti Stefani sito a loco cornio, ideo predictis terris, & vineis, & casalinis, & cassina, & resorte illa cum terris, & vineis, pratis, pascuis, silvis, salectis, cultum & incultum, divisum & indivisum, movibbus & immovilibus, quantum ad suprascripto campo donnicato, & terris, & vineis, & casalinis, & cassina, & resorte illa est pertinentes, & omne tuum tenimentum, quam de ipso campo donnicato, & de ipsa sorte & de ipsa cassine, & casalinis est pertinentes, & in suprascripte locas movilibus, & immovilibus, sicut superius legitur, in integrum ipse Johannes abas eidem turinghi, & a suis heredibus per unc livello tradedit ad avendum, tenendum, regendum, lavorandum, lavorare faciendum, meliorandum in cassine, & in molino per omines tuos inibi avitandum privato eos sibi avendum, & usufructuandum, tam ipse Turingo, quam filii, seo heredibus eius, & censum exinde redere devead ipse Turingo, vel filii, seo heredibus eius eiden Johannes abas, vel a eius successores . . . actore ✠ vel a Missa eorum in curte ipsorum in locus, qui dicitur a Sancto Bartolomeo, per omne anno in mense december argento denarios bonis, & spendiviles, solidos tres nam non amplius. Pena vero inter se obblicaverunt, qui ex ipsis suprascriptis conventionibus, vel de ipsorum filij & heredibus quesieri se de suprascripta convenientia distollere, vel minuare, o superponere presumserit, aut si terra, & cassine, e molino, & terra, & vinea per eos peiorata, vel subtracta aparoerit, aut in aliquot ex ea que superius legitur, pars parti minus fecerit, tuo perque menus ex eis factum fuerit, componere devea a parte fide manente argento solidos centum, quia sic inter eis convenit, & duos livelli inter eis Guinighisi notarius, & iudex domni imperatori per eorum rogito scrisis. Actum Trevali feliciter.

✠ in exemplari per Pasqualem notarium legitur *Auctore* sed non videtur sic legendum.

Ego Johannes infimus omnium abbatum abbas in hoc libello a me facto subscripsi.

Signum manum suprascripto Turinghi, qui unc livello fieri rogavit.

Signum manibus Goctici filio bone memorie Lupiti, & Rodulfi filio abbj, & Petrus filio bone memorie Andrie rogatis testis.

Petrus iudex domni imperatoris subscripsi.

Ego qui supra, Uvinighisi notarius, & iudex domni imperatoris scriptor pos tradizione complevit.

X I I.

Carta livelli a. 1024., ex Archivo PP. Vallumbrosanorum Pist.

IN nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis Enrigus gratia Dei Imperator Augustus anno Imperii eius in Italia undecimo [1], octavo Kalendas Madies Indictione septima feliciter. Placuit adque convenit inter Vuido sancte Ecclesiae Pistoriensis Beati Zenonis gratia Dei humilis Episcopus, nec non Paulo filio b. m. Walberti, qui fuit notarius, ut & ipse Pontifex de pertanencias ipsius Episcopatus livellario nomen dedit, & tradidit livellum de medietatem rerum integra de Ecclesia illa, cujus vocabolum est Beati Sancti Agneli, que est fundato in locus, qui dicitur furcule, cum omnibus curtis, casis, & terris, & vineis, & omnibus rebus illis, que sunt pertenentibus de suprascripta Ecclesia Sancti Agneli, seo Casis, & rebus sortis ipse duo ille, que sunt posita in locus, qui dicitur Bacumgniano, que recta sunt una ex ipsa casa & ressorte est recta per Petro, & Martino germ. filii b. m. Martini, alia ex ipsa casa, & ressorte est recta per Ma . . . . . & Joannes massarius, & suis consortibus . . . . casa & ressorte illa est

(1) XIIII. autem Julii hujus anni, qui ipsi undecimus erat Imperii, obiit Imperator Henricus (V. Annales Muratorii T. 6. pag. 76.)

est posita in locum, qui dicitur Lupo . . . . . que recta est per Lupprando, & Petro [illegible], atque terra & casa ipsa suprascripta . . . . . que est posita intra Civitatem Pistoria prope suprascripta Ecclesia domini S. Zenonis, est [illegible] de duo partes vias publicas decurrit, de alio duo partes terra, & casa Wido Comitis, atque terra petia una . . . ad nos [illegible], que est posita in locum, qui dicitur [illegible], atque terra alia, que est posita in locum, qui dicitur Campo longo, sive in aqua longa, quas nos quondam in prenomin[ato] loco [illegible] Johannes Diaconus in cambio per commutationem cartula dedit ad parte predicta Ecclesie Sancto Zenonis. Et omnem predicta illa integra medietatem de suprascripta Ecclesia, qualiter superius legitur, cum medietatem de omnes offertiones, & [illegible], atque sepulture, & cimiterio de suprascripta Ecclesia, que ad eam dicta Ecclesia Domino Deo dirigente dirigentes est, cum omnibus integra Casis, & Cassinis, seu Cassinas, & rebus [illegible] ipsa eis pertinentibus [illegible], & vocabulis superius dictis cum fundamentis, & omnia edificia vel universis fabricis suorum, seu cum Curtis, Ortis, terris, vineis, silvis, [illegible], Olivis, Pratis, Pascuis, Salectis, [illegible], seu [illegible], quam & in vallibus, et paludibus, cultum, & incultum, divisum & indivisum, movilibus, & immovilibus, quicquid ubique ad ipsa iam dicta medietatem de suprascripta Ecclesia & ad suprascripte integre rebus [illegible] esse pertinentes, & suprascripta nominata Massaria cum [illegible] convertibus exinde ad manus suorum abere, & detinere videtur cum inferioribus & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressibus suorum, movilibus & immovilibus, ubicumque exinde esse inveniuntur, in integrum ipse Pontifex eidem Paulo, qui [illegible] vocatur, & ad suis heredibus per unc livello eorum dedit, & tradidit ad abendum, tenendum, regendum, meliorandum, laborandum, & laborare faciendum, & eas ibi, & suis eredibus privato nomine ad abendum, & usum fructuandum, & censum exinde reddere debeant ipse Paulo vel suis eredibus per se ipsis, vel per eorum missos eidem Pontifici, & ad suis successores, aut administratorem [illegible] apud curte Episcopatus domini Sancti Zenonis infra Civitatem Pistoria, vel ad alium hominem, qui eas pro tempore in beneficio habuerint per omni anno in mense decembris argentum denarii bonos octo, cum non amplius. Pena vero inter se obligaverunt, quod si ipse suprascripte convenientibus vel superstitibus eidem Pontifici, seu Eredibus eidem Paulo se de suprascripta convenientia distollere, aut minuare, vel retollere, aut superimponere presumpserint, vel si predicta Ecclesia & omnibus suprascriptis rebus, qualiter superius legitur, per eorum personas, aut subrectas appareverint, aut in aliquid ex eo que superius legitur, pars partis minime fecerint, tunc per quem ex eis minime factum fuerit, componere debeant ad partem fidem servantem argentum denarii boni de moneta de luca qualis pro tempore in Civitatem Pistoria per capud bene occurrunt, libras [illegible] per quisque una libra solidos viginti, & per quisque uno solidum duodecim denarios deliberatos, quod sic inter eos fiens, atque convenit, & duos livelli inter eas Johannes notarius per eorum rogatum scripsit, Actum Pistoriense feliciter.

Ego Wido Episcopus in unc livello a me facto manu mea subscripsi.

Ego Paulo in unc livello a me facto mea manu SS.

Signum manibus Ildebrandi, qui bellone vocatur, filio Leo & Johannes, qui [illegible] vocatur, filio b. m. Petri rogati testes

Ego Petrus Notarius domni Imperatoris rogatus testis SS.

Ego qui supra Johannes notarius, scriptor compleve.

X I I I.

Locatio a. 1048. ex Archivo Pyl. S. Michaelis de Furcalis.

IN nomine Domini amen, Domnus Bragnone Dei gratia Abbas Monasterii Sancti Salvatoris fonte Taone de contrata, & parabola Fratrum suorum infrascriptorum, videlicet Domnorum Benedicti, Bone, Nicolai, & Pal. Monachorum dicti Monasterii, & Compilicali, Baldechi, Arrigo, Simone, Ardit, Saracganis,

gneli, Alberti, & Domenichi Conversorum suorum dicti Monasterii dedit, & locavit ad annuam pensionem duorum solidorum Jacobo quondam Malpili unum fundum Pratensem dicti Monasterii positum in collina prope Pratum guilisorari, sicut designatum fuit sibi per Domnum Jacobum, & Pasquam Conversos dicti Monasterii, & promisit dictus Abbas ipsi Jacobo de defensione, & evictione ab omni pena, & loco expensarum dicti Monasterii sub pena dupli rei, unde ageretur, obligans exinde se, & suos subcessores de quo petio Prati dictus Jacobus promisit, & convenit ipsi Abbati precipienti pro dicto Monasterio solvere, & dare semper annuatim nomine . . . . . . pensionem dicti petii Prati in die Sancti Stefani apud dictum Monasterium solidos duos bonorum denariorum Pistoriensium. Item promisit non vendere, non alienare, seu obligare vel transfactare alicui persone, vel loco sub pena dupli extimationis dicti Prati, ut pro tempore plus valuerit, quam penam, & omnia singula suprascripta promisit & convenit stipulante . . . . . dicto Jacobo adtendere, & observare semper obligans exinde se, & suos heredes, & ipsum pratum, & nominatim penam solvendo. Et confessus fuit dictus Abbas, se habuisse & accepisse a dicto Jacobo recipienti pro ipso Monasterio solidos viginti bonorum denariorum Pistoriensium pro servitio, & intramento dicti petii Prati. Renuntians non habite, & non recepte sibi dicte petie exceptioni, & omni legi auxilianti. Item si dictus Jacobus decedet sine filiis, vel filias dictum Pratum debeat remanere liberum, & expeditum iam dicto Monasterio. Acta sunt hec aput dictum Monasterium presentia Forti filii Bonaiuti & Franchi filii fatti testium vocatorum, anno Domini a nativitate 1048. Indictione sexta, (1) Idus Maij.

Et ego Jacobus quondam Buoncristiani autoritate Imperiali Notarius his omnibus interfui, & ut supra legitur rogatus subscripsi, & publicavi, & ut superius consignatum est propria manu feci & scripsi.

A D N O T A T I O.

1) Indictione I. scribendum fuerat.

X I V.

Reinvestitio terrae, & vineae, ex Archivo S. Bartholomaei.

IN Christi nomine, breve securitatis, & firmitatis ad memorie abenda, vel retinenda, qualiter factum est ante presentia Petri notarii, & Petrus, qui pango vocatur, & Petro, qui comitiello vocatur, ambo filii bone memorie Bellini, & Petrus filio bone memorie berizi, & Urso filio bone memorie Berto, & reliqui plures, ibique in eorum presentiis veniens Raineri filio b. m. Anselmi, qui fuit clericus, nec non ex alia parte veniens Benedicto Monachus, & Prepositus de Monastrio Sancti Bartulumi, quod est aedificato prope Civitate Pist. . . . qui Urso vocatur filio bone memorie Alprandi avocato suo, sic ipse Raineri per virgam, quas in eorum detinebat manibus, sic refutaverit, & si posposuit terram, & vinea & chausura ille totam in simul, que est posita in locus qui dicitur appulicari, ubi a ponte asinaio vocatur, que est amembrata da una parte terram . . . . da alia parte est amembrata terram . . . . , da tertia parte est amembrata terram . . . . . de quarta parte est amembrata terram . . . . terram, & vinea, & chausura ipsa, sicut iam ante os annos per livello advenit da Johannes clericus filio bone memorie gherardi, ego qui supra Raineri . . . . . predicta terram, & vinea, & chausura ipsa in prenominate locas, qualiter ab ordine superius per terre finis legitur, si predicto Raineri si refutavit ad predicto Benedicto Monachus, & prepositus, & ad predicto Urso avocato suo ad pars predicti Monasterio Sancti Bartulumei, sic ipse Raineri sic revestivit, & refutavit, & insuper spopondidit ad predicto Benedicto prepositus, & ad predicto Urso avvocato suo ad pars predicti Monasterii Sancti Bartulumei sumequam in tempore agere aut vel retollere aut

contradicere presumserint, ego qui supra Raineri vel meis eredibus ad pars predicti Monasterii, tunc componituris & daturis esse promitto ego qui supra Raineri vel meis eredibus ad pars predicti Monasteriis & ad predicto prepositus, qui ibidem pro tempore fuerit, penam . . . . . bonus argentum solidos centum, sic ipse Benedicto prepositus cum predicto Urso avocato suo pro ipsas sua reflutatione, & reinvestitione, & spompomsione fecit meritum Launegaldi manitias pario uno. Oc acto est infra Civitate Pist. prope Ecclesia Sancte Marie, que dicitur majare, Amen, ab Incarnationis eius pos millesimo quinquagesimo anno Enrigo gratia Dei Imperator Augustus anno Imperii eius in etalia tertio, mense Novembris Indictione quarta (1).

Signum manibus Pamci, & Petri ꝗ ibi fuerunt.

Signum manus Petri filio berici, ibi fuit.

Signum manus Ursi, ibi fuit.

Quidem ego, qui supra, Petrus Notarius ibi fuit, unc breve scripsit.

A D N O T A T I O.

(1) INdictio IV a Septembri mense sumenda erit. At quid anno *tertio* Imperatoris Henrici fiet? Quinctus numerabatur a. ML.

X V.

Charta permutationis de terra de sesso, ex libro Capitali Pist. ✠, *pag.* 80. t.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi anni ab Incarnationis eius pos millessimo quinquogesimo tertio, mense Aprilis, Indictione sexta feliciter.

In Christi nomine convenientiam commutationis, qualiter convenit inter Martino Episcopus Pistoriensis S. Zenoni Epischopadi, nec non Adam Clericus, qui boni vocatur, filio Uuidi Clericus predicto genitor suas contienosentes inter se de aliquibus rebus domui S. Zenoni, & rebus eidem Adam Clericus concambio, & commutatione fecerunt, sicut odie factum est, & ideo iam dicto Martino Episcopus per consensum, & voluntatem Canonicorum confratrum de soprascripta Ecclesia domui S. Zenoni de pertinentia de predicta Ecclesia, & Canonica in commutatione dedit, & tradidit eidem Adam Clericus, idest terra, & Campo, que est petia una, que est posita in locus, qui dicitur sesso, est amembrata terra petia ipsa da duo parti viis publicis, da tertia parte terra, que dicitur gajaldatica, & inter medio fossa, Da quarta pars, che est da meridie, terra reservata predicta Ecclesia, & Canonica, & inter medio fine, & termine esse videtur, & est pro mensura ad iusta pertica mensurata ad perticas de dodecinos pedes ad pedes, q. dicitur Luitprandi Rex, cultrae tres, & dimidia. Ideo predicta terra petia ipsa, qualiter superius per terre finis & per mensura legitur, movilibus & immovilibus, sicut superius, in integum suprascripto Martino Episcopus eidem Adam Clericus in commutatione dedit, & tradidit, cum predicti Canonici da pars predictae Ecclesiae, & Canonica, & pro suprascripta petia de terra, ques mihi, qui supra, Adam Clericus in commutatione dedit, recepit da me, & da Gisla cojux mea, nos communiter ambo insimul, & ipsa cojus mea mihi consentientes suprascripto genito mihi consentientis, & ipsa Gisla cojus mea interrogata, & cognita de Winitio Judex, quod nulla ei passa violentiam se manifesta fui, cum sua spontanea volentate faciebat; Idest terra, & vinea, & campo petia illa totam insimul, quae est posita in locus, qui dicitur Cheritano ad pars predicta Ecclesia, & Canonica domui S. Zenoni. Et est terra, & vinea, & campo ipso amembrata da una parte terra domui S. Zenoni, da alia parte est amembrata ad terram Kadulinga; da tertia parte est amembrata ad terra Gerardi filio bone memorie Ursi. Da quarta parte fluvior aqua, que dicitur Ombrone, Quecho est per mensura terra, & vinea campo ipso ad iusta pertica mensurata ad perticas de dodecinos

pedes

pedes ad pedes, qui dicitur Luitprandi Rex, coltre septe, ideo predicta terram, & vinea, & campo ipso qualiter superius per terre finis, & mensura legitur, movilibus, & immovilibus, sicut superius legitur, in integrum ipse Adam clericus cum predicta conius mea eidem Martini Episcopus, & ad predicti Canonici, & ad pars predicte Ecclesie, & Canonica pro finito dedimus, & tradimus, unde iusta legem suprascripto Martino Episcopus cum predicti Canonici dilexerunt misso eorum tres homines Deo timentes, quorum fides amittitur. J sunt nomina eorum: Paulo quondam Rustico vocatus avocato de predicto Episcopus, & Petrus filio bone memorie Raineri, & Malcharo filio bone memorie frimi, qui ambolaverunt super ipsis rebus, & providerunt, seo extimaverunt, adque renuntiaverunt, qualiter meliorata & ampliata commutatione, & recipierunt cum magis omni tempore hanc commutatione inter nos firma, & stabilem permanent semper; unde repromittimus nos suprascripti iugalibus una cum nostris heredibus tibi, qui supra, Martino Episcopus, vel ad posterisque successoribus tuis, aut ad pars predicte Ecclesie, & Canonica de suprascripta petia de terra, quas tibi per commutatione dedimus, ut si nos vobis eas aliquando tempore in aliquo exindo intentionaverimus, aut retolli, vel suftragi quesierimus, nos vel ille omo, cui nos eas dedissemus, aut dederimus per colibet ingenio, & eas vobis ab omne omine non defenderimus, spondimus nos, qui supra, iugalibus una cum nostris heredibus componere ad pars suprascripta Ecclesia, & Canonica Sancti Zenoni suprascripta petia de terra, quas tibi in commutatione dedimus, in duplo & inter qui de loco sub extimatione qualexes tunc fuerint, sic tamen si nos exinde auctores, nec defensores quarere, nec dare noluerimus, licentiam abeatis absque nostra persona, si vestra fuerit voluntas exinde causas adgendi, responsum reddendi, finem ponendi, modis omnibus eas defensandi ad pars predicta Ecclesia, & Canonica defensandi cum cartula ista commutationis, qualiter iusta legem melius potueritis, quia taliter inter nos convenit, & duo inter nos commutationis cartule Petrus Notarius scribere rogavimus. Infra Civitate Pistoria in Solario domui S. Zenoni fel.

Signum manus suprascriptae gisle, qui anc cartula commutationis fieri rogavit.

Ego Adam Clericus inna cartula commutationis a me facta m. m. SS. & eidem gisle conius mea consensi SS.

Ego Qquuecido clerico ata cartula consensi.

Winitio Judex interfuit, & predicta gisla interrogavit Johannes Judex Sacri Palatii SS.

Signum manibus Adam quondam Mascaro vocatus, & Petrus filio bone memorie Raineri qui suprascripta re interfuerunt, & extimaverunt testi.

Signum manibus mundi filio bone memorie Venerandi, & Vivo filio bone memorie flanti, & Petrus fiio bone memorie Fridi, & Baccarone filio b. m. Fredaldi rogatis testes.

Ego qui supra Petrus Notarius, scriptor post traditionem complevi.

X V I.

Charta libelli a 1067., ex archivo Episcopii Pistoriensis.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi anno ab Incarnationis eius 1067. mense Novembris Indictione VI. (1) Placuit atque convenit inter Leo Pistoriensis gratia Dei omilis Episcopus, nec non Signoretto filio bone memorie Jerardi, ut & ipse Leo Episcopus de pertinentia Ecclesiae domui S. Zenoni libellario nomine dare, sicut de presente dedit, & tradidit idem Plebe, & Ecclesia illa, cuius vocabulum est S. Pancratij, & S. Joannes Baptisptae, quae est haedificata prope Celle cum pertinentiis, & jacentiis, que pertinet, aut pertinere debet ad suprascriptam Plebem cum redditum, & oblationem, offertionem, & mortuorum

 eis

(1) Nisi initium Indictionis VI. repetas a Septembri mense, mendose pro V. Indictio VI. scripta fuerit.

cimum, & introitum, atque Gaitam, primitiam, & decimationem quodmodo in antea Domino Deo donare dignatus est, mobilibus, & immobilibus de Villis illis, atque totalis nuncupatas prima Villa, quae dicitur Cella, alia Villa, quae vocatur Vingeano, tertia Villa, quae vocatur Petredo, quarta vero Villa, quae vocatur S. Gusto, 5.ª Villa, quae dicitur Montagnano, 6.ª vero Villa, quae nominatur Campolino, 7.ª Villa, quae dicitur Monegano, 8.ª Villa, quae vocatur Fagno, 9.ª Villa quae nominatur Rufano, X.ª Villa, quae dicitur Tovaco, XI.ª vero Villa, quae nominatur Fabrica, & ad Arcagliano Resseris duo XII.ª vero Villa, quae dicitur Cataio XIII.ª Villa, quae vocatur Pranciano XIV.ª vero Villa, quae nominatur Caprano XV.ª Villa, quae dicitur Legnano XVI.ª Villa, quae vocatur Gagliano XVII.ª vero Villa, quae nominatur Vicchano, vel per alia loca, & vocabula ubicumque quod ad supradictas Ecclesias, & Plebe sunt pertinentes, aut pertinere debent nominatimque homines de supradictas Villis . . . vel debent reddendo ad pars supradictas Ecclesias excepto semper in ipsis Villas illas, quae dicuntur Vicchiano, maior . . . . prope Nosiu, & Caprano cum aliis omnibus rebus, quae ad praedictam Plebe sunt pertinentes, et ubicumque de rebus supradictas Ecclesias esse inveniat cum resseris duo. Una est posita in loco Carlatico, alia in loco Fagno, ubi mercato vocatur, cum rebus, & Terras alias, quae sunt positas in loco Fagno, & in loco Rovaco. Illas supradictas Ecclesias, & plebe cum pertinentiis suis quomodo ibidem pertinet aut in antea pertinere debent, excepto quod superius exceptavimus, cum offersionem, Introitum, & exitum, debitionem, & mortuorum primitiam, & decimam quodomodo in antea ad iam dictam Ecclesiam Domino Deo donare dignatus est; Et modo pertinet, aut in antea pertinere videtur. In semper ipse Leo Episcopus per se, & suos successores eidem Signoretto, & ad heredes . . . supradictas dedit, & tradidit ad habendum, tenendum, regendum, meliorandum, laborandum, & laborare faciendum . . . . . proprio nomine ad habendo, & illam decimationem, & offersionem, & primitiam de . . . . . & pensionem recolligendo, & recolligere faciendum ipse Signoretto, & supradictis heredes ad . . . . . & Plebe per congruos Sacerdotes, & Clericos ministerium Dei diurnum vel nocturnum . . . . & luminariam ibidem praebeatis, aut praebere faciatis, & censum exinde reddere . . . . . supradictos heredes, aut eorum certo misso apud Curte Episcopatu Domni Sancti Zenonis infra Civit. . . . . . . dicto Leo Episcopus vel ad suos successores, vel ad eorum ministeriale, qui pro tempore ibidem fuerint . . . . mensis decembris argentum denariorum bonorum expendibilium de moneta de Luca solidos quattuor, nam non amplius . . . . . . et si quis ex his de supradictas conventionibus a supradicto Pontifice, vel suos Signoretto, vel suos heredibus supradictas convenientias distollere, aut minuere, aut sup., & Plebe ipsa pro ipso opportunitas pecoratas, vel substractas, aut in aliquo . . . per quod ex eis minus factum fuerint componere debeant ad partem fide servantem XX., quas in tali ordine sunt inter eos duo libelli.

Petrus Notarius, & Judex Sacri Palatii . . . . . Castro de Cella hunc libellum . . . . a me facto manu mea scripsi.

Ego Azo Archidiaconus mea manu scripsi.

Praepositus in hunc libello mea manu scripsi.

Ego Vitalis Archipresbyter Sanctae Pistoriensis Ecclesiae mea manu subscripsi.

Petri, & Rodulphus germani filii bonae memoriae Rodulphi, & Donati filio bonae memoriae Petri rogati Testes.

. . . Judex Sacri Palatii post traditionem complevi, & dedi.

X V I I.

Charta venditionis a 1164., ex tabulario S. Bartholomaei.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei aeterni, anno ab incarnationis eius millesimo centesimo quarto decimo, quarto nonas Junii, Indictione septima Fe-

Feliciter. Ego Ildibrandus gratia Dei humilis Episcopus Pistoriae Civitatis profiteor, quia quando Enricus filius quondam . . . . . . se ad pericula mortis tendere iudicaret, antequam ab hac luce subtractus esset, commisit in me cuncta sua bona, quae aliquo iure detinebat, ut ego pro redemptione animae suae suorumque parentum Ecclesiis Monasteriis, & Cappellis, & Xenodochiis, pauperibus, viduis, & orphanis dispensarem, quatinus Deus per interventu Sanctorum suorum pondus peccatorum suorum dimitteret. Quapropter ego, qui supra Ildibrandus prenominatus Episcopus manifestus sum, ut suis rebus in me commissis, inde suam voluntatem pronius adimplerem, & pretium, quod inde recipio, secundum quod melius providero, pro animam eiusdem Ecclesiis & Monasteriis, & Xenodochiis, pauperibus viduis, & orfanis erogare, propterea per hanc venditionis cartulam de suis rebus in me commissis vendo, & trado vobis Enrico filio quondam Rustici de Mastino, & Stephano filio quondam Vitali, Videlicet portionem suam quae sibi iure proprietario pertinebat de duobus petiis de terra unum petium est ortum positum in loco nominato S. Alperto; aliud est positum prope flumen Brana. Illud petium quod est ortum est, positum in Sancto Alperto & est ammembratum ab una parte cum terra PanciatiKa; a secunda parte cum terra Karisilij quondam Ogii, & terra de filio quondam Panci, A tertia parte cum terra, quae est Calegium Sancti Bartholomei, A quarta parte via publica. Et illud petium, quod est positum prope flumen Brana, est ammembratum a duobus partibus cum flumen Brana, A tertia parte cum terra de filiis quondam Bulgarelli, & terra PanciatiKa, A quarta parte cum terra PanciatiKa. Predictam vero integram suam portionem de predictis integris duobus petiis de terra, qualiter ab omni parte per designata loca in integrum circumdatum est, una cum inferioribus, & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressionibus suis vobis vendo, & trado, pro quo recepi a vobis pretium bonorum Lucensium denariorum libras undecim finito pretio. Unde repromitto ego, qui supra, Ildibrandus Episcopus una cum meis posteris successoribus vobis predicto Enrico, & Stephano, vel vestris heredibus, aut eidem homini, cui vos predictam venditionem dederitis, vel habere decreveritis, quod si vobis de ea aliquando tempore in aliquo exinde intentionaverimus, aut retolli, vel subtrahi quesierimus, nos, vel ille homo, cui nos dedissemus, aut dederimus per quodlibet ingenium, & si nos inde auctores dare voluerimus, & vobis ab omni homine non defensaverimus, spondimus componere predictam venditionem in duplum, & in consimili loco sub estimatione, qualis tunc fuerit. Sic tamen si nos exinde auctores, & defensores querere, nec dare voluerimus, vel non potuerimus absque nostra persona, si vestra fuerit voluntas, causas exinde agendi, querimoniam faciendi, modisque omnibus vobis defensandi cum cartula ista, qua iter iusta legem melius potueritis. Quia hec omnibus modis hanc cartulam Gualbertum notarium & Iudicem scribere rogavi. Actum in Palatio nostro iuxta Ecclesiam Sancti Zenonis feliciter.

Ildibrandus Pistoriensis humilis Episcopus in hac cartula a me rogata SS.

Ego Bonatus Archipresbiter interfui & SS.

Signum manus Ugolini filii quondam DomeniKi, & Ugolini filii quondam Ildibrandi, & Nesti filii quondam Bonardi & Fellis filii quondam Mascardi rogatorum testium.

Gualbertus Notarius, & Iudex Sacri Palatii post traditam complevit & dedit.

X V I I I.

Charta libelli a. 1116., ex archivo S. Bartholomei.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei eterni, anno ab incarnatione eius millesimo centesimo sextodecimo, mense Februario, indictione nona feliciter. Manifesti sumus nos Lanfrancus, & Ubaldus ☩ filii quondam Truffe, & Sigifredus filius quondam guidonis, atque guidaccius filius quondam Bernardi, & Teudicius filius quondam Ildibrandi, quia tu Rodulfus prior monasterio Sancti

Bartholomei constructum, & fundatum in burgo Pistorie civitatis libellario nomine ad censum persolvendum de pertinentiis suprascripti monasterii dedisti nobis, videlicet omnes illas terras, & vineas, mansos, & ressortes, casas, & Casinas, vel Casalinos, quas nos quondam habuimus, & detinuimus nomine libelli de illa libellaria, que quondam habuit, & detinuit Ildebrandus de manne a suprascripto monasterio, scilicet Ecclesia Sancte Marie de batico cum omnibus suis pertinentiis. Predictis vero omnibus rebus, sicut superius legitur, una cum terris, vineis, mansis, & ressortis, castagnetis, querceteis, olivetis, silvis, virgareis, pratis, pascuis, cultis rebus, vel incultis, cum inferioribus, & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressionibus suis nobis libellario nomine dare voluisti tali modo, ut ab ac hora in antea usque ad viginti novem annos sint in potestate vestra, & de vestris heredibus habendi, tenendi, possidendi, imperandi, gubernandi, laborandi, & laborare faciendi, usumque fructuandi, & pensionem exinde reddere debeamus nos, vel nostris heredes, aut noster nuntius, vel monasterialis tibi suprascripto rodulfo priori, tuisque successoribus, aut in suprascripto Monasterio omni anno in mense Januario bonorum lucensium denariorum solidos decem, & non amplius. Unde repromittimus nos, qui supra, Lanfrancus, & Ubaldus, & Sifredus, & Guido, & Tedericus una cum nostris heredibus, ut si omni anno in mense Januarii tibi suprascripto rodulfo priori, vel tuis successoribus suprascriptam pensionem non persolverimus, aut si pejoraverimus, vel subtraxerimus, spondimus nos, qui supra Lanfrancus, & Ubaldus, & Sifredus, & Guido, & Tedericus, vel una cum nostris heredibus componere, & dare penam tibi suprascripto Rodulfo priori, vel tuis successoribus bonorum lucensium denariorum libras decem. Quia his omnibus modis hanc cartulam gualbertum notarium, & judicem scribere rogavimus. Actum in curia plebis de acule feliciter.

Signum manus suprascripti Lanfranci, & Ubaldi, & Sifredi, & Guidi, & Tederici, qui hanc cartulam scribere rogaverunt.

Signum manus Ricardini filius quondam Fallii, & Paganelli filius quondam Ildibrandi, & Nosti filius quondam bonardi rogati testes.

Gualbertus notarius, & Judex Sacri palatij post traditam complevit, & dedit.

X I X.

Charta Investitionis a. 1118., ex archivo S. Bartholomai.

IN Christi nomine, notitia brevis pro modernis, & futuris temporibus securitatis, & firmitatis ad memoriam habendam, vel retinendam, qualiter factum est in curte Monasterii Sancti Petri Majoris constructi, & fundati in burgo civitatis Pistorie bonorum hominum presentia, quorum subter leguntur nomina. Corona Abbatissa suprascripti Monasterii Sancti Petri majoris investivit Bonum priorem monasterii Sancti Bartholomei, quod si ab hoc ora in antea ipsa, vel quae ei succedere debet per illam terram, qui ipsa emit a Bandora filio quondam Saracini pelas   comitteria prope fluvium, qui vocatur Glescinum, & aquam gore, quae decurrit ad molendinum, quod modo detinet Martinus Fevillle filius a suprascripto Monasterio Sancti Bartholomei, tolerit, vel tollere fecerit ad damnietatem suprascripti molendini per se, vel per summissa persona per quodlibet ingenium, vel si Fluvius Glescinum, vel aqua gore ruperit illam terram, ita ut dominum predictum molendinum inde habuerit de suo dispendio, claudere, & firmare eum debeat. Quod si non fecerit, & aquam gore per ista dictam terram tolerit, minuaverit studiose, vel subtraxerint, tunc obligavit se, & que ei succedere debet, componere, & dare penam ei, suisque successoribus bonorum lucensium denariorum libras viginti. Hoc autem factum est presentia Buonomilli Judicis, & Enrici filij quondam Rustici, & Gualfalani filii quondam Gualfi, & Baroni Petracci, & Guidonis filii quondam Compagnelli, Anni Domini 1118, mense martio Indictione sexta.

Signum manus suprascripte Corone Abbatisse, que hoc breve scribere rogavit.

Gualbertus notarius, & Judex Sacri palatii interfuit, & hoc breve scripsit.

XX.

X X.

Charta investitionis a 1131., ex tabulario S. Bartholomaei.

IN Christi nomine, notitia brevis pro modernis & futuris temporibus securitatis, & firmitatis ad memoriam habendam, vel retinendam, qualiter factum est in curia monasterii Sancti Bartholomei in burgo Civitatis pistorie prope Thalsana bonorum hominum presentia, quorum subter leguntur nomina. Bonus prior suprascripti monasterii Sancti Bartolomei investivit per tenimentum Vivianum filium quondam arduini, videlicet de integra medietate unius petii de terra tumba super se habens, que quondam fuit Cionis; Amembratum ab una parte cum terra Sancti Bartholomei, a secunda parte gora decurrit, ab aliis duabus partibus via, Predictam vero tumbam qualiter ab omni parte per designata loca circumdata est in integrum, una cum inferioribus, & superioribus . . . . . . accessionibus & ingressionibus suis integram, ut dictum est, medietatem de ea, ut dictum est, dedit . . . . tenimentum, ut de modo in antea sit in potestate sua & de suis heredibus nomine tenimenti habendi, tenendi, possidendi, edificandi, & edificare faciendi, aliumque fructuandi. Ita tamen ut si quandoque ipse, vel heredes sui predictam tumbam vendere voluerint, quod suprascripto Bono priori, suisque successoribus vendere, & dare debeant, si ipsi pro tanto pretio ab eis recipere voluerint, quantum aliquis sine alio animo eis dare voluerit, & minus solidos duos. Quod si ita recipere noluerint, liceat eis aliis vendere, & dare cuicumque volunt, & predictos duos solidos nomine servitii eis dare. Pensionem exinde reddere debeat predictus Vivianus, & heredes sui, vel suus certus missus suprascripto Bono priori, suisque successoribus vel suo misso omni anno in mense maio bonorum lucensium denariorum denarios quattuor, & non amplius. Unde repromisit se predictus Bonus prior una cum suis successoribus, ut si hec pensio in suprascripto mense omni anno completa, & observata fuerit & predictam medietatem suprascripte tumbe ad eum dictum Vivianum, & suis heredibus si retollerint, contenderint, litigaverint, minuaverint, vel subtraxerint per quodlibet ingenium, tunc obligavit se suosque heredes componere, & dare penam ei, & heredibus suis bonorum lucensium denariorum solidos centum. Hoc autem factum est presentia Stefani filii quondam * * & Enrici filii quondam rustici, & Petri, & Gerardini * * filii quondam martini vivoli. Anni domini millesimo centesimo trigesimo primo, mense aprilis, indictione nona. * * etiam in autographo deest.

Signum manus suprascripti Boni prioris, qui hoc breve scribere rogavit.
Gualbertus Notarius, & Judex Sacri Palatii interfuit, & hoc breve scripsit.

X X I.

Charta Investitionis, ex tabulario Pist. S. Michaelis de Furcolis.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi, Breve recordationis qualiter factum est infra civitate pistorie ante Ildibrandum gratia Dei Pistoriensem Episcopum in Episcopatu in palatio Sancti Zenonis. Benedictus prior de Ecclesia Sancti Angeli sita furcole cum domno Gerardo monacho investierunt Otto preposito de Ecclesia Sancti Zenonis sine fraude, & malo ingenio, quod ipsi neque per se, neque per aliquam eorum submissam personam ab hac ora in antea non intromittent se ullo modo, intentionabunt de alia decimatione de omnibus illius territorii, que sunt Sancti Angeli de furcole, de la parte laboratorie vel tenitoria, tamen tale pactum fuit, quod Canonici neque per se, neque per eorum missum non debeant facere aliquam violentiam decimalibus super terram, quam ipsi tenebant ab ecclesia sancti thome, & si ipsi monachi de iam dicto monasterio per se vel per aliquam personam de prefata decima in aliquo offenderit adversus ipsos canonicos, & post inquisitione facta a rectore ipsius Canonice in abate, vel prio-

re,

re, & domnus Gerardo, vel ipse Ildibrandus abbas, qui modo preest in ipso monasterio vel eorum successores ut dictum est, de decimis in omnibus non observaverint, tunc obligaverunt se, suosque successores ad ipsum prepositum per investituram, suisque successoribus componere, & dare penam librarum 20. bonorum denariorum lucensium, & insuper pactum semper sit firmum, & validum. Hoc factum est in presentia Rainaldi quondam glandulfini, & bovinachie, & raboli quondam ascolini, & Cortecciori filius quondam Jocoli, & Rainaldi filius Saracini, & abatis filius quondam baldini, & ansalmini filius quondam Boni clerici . . . . factum est hoc in presentia Guidi archipresbiteri ipsius canonice, & sunt anni domini nostri Iesu Christi ab incarnatione eius 1131. quarto ydus septembris, Indictione decima feliciter.

Ego Guido notarius, & iudex ibi fui, & rogatu eorum hoc breve scripsi.

Ego Gerardus Sacri palatii notarius, & tabellio predictum autenticum vidi, & perlegi, & ideo subscripsi.

Ego Guido Judex ordinarius, atque notarius domni Imperatoris Frederici anticum autenticum vidi, & legi, & pro ut melius potui, fideliter exemplavi.

ADNOTATIO.

Extat in eodem Vallumbrosanorum Pistoriensium Archivo in quodam sacco membrana anni 1115. qua Ildibrandus Pist. Episcopus pro remedio animae Enrichi offert Monasterio Sancti Angeli, ubi tum praeerat Abbas Ildibrandus, nonnullas terras. Item alia in eodem sacco anni 1116. qua nonnulla alia bona eidem Monasterio donat. Quod vero spectat ad Indictionem X. in descripta charta notatam, a septembri mense sumenda est. Nam IX. Indictio decurrebat a 1131.

XXII.

Breve recordationis, & refutationis pro Monasterio S. Victoris a. 1137. ex Archivo Auximatis Civitatis.

IN Dei nomine, quod factum est anni domini MCXXXVII. per temporibus domnus Innocentio Papa, & Lauteri Regis, & die mense Martio per indict. 15. scripsit breve recordacione, & refudacione, quod fecit Carvone filius quondam Gezzio, & Gozzio filius quondam Roffredo, & Ofredo filius quondam Alberto, & Bernardo, & Reverta de Ecastule, & Rachel germanis filiis quondam Gozzio, & Alberico filius quondam Diverij, & Adamo, & Roavo Gerij Germanis filiis quondam Adamo per consensum de Malioba genitrice nostra totis refudamus, & renunciamus patricinatu, & dominio, & Senioradio de Sancti Monasterio de Beato Sancto Victore, quod est edificato in fundo Silva longa justo fluvio mossione territorio Auximi, & ac tibi domnus Grimaldo Abbas, & ac tuisque successoribus a possidendo suprascripta omnia, sicut superius legitur, omnia refudamus, & renunciamus de re . . . . potuerimus, nullam calumnia, vel causacione non faciamus, neque non possamus ire, agere, aut eam infrangere, vel corrumpere, aut sallire, vel litigare, aut molestiare, neque per nos ipsi refudateri, neque per eredibus nostris, neque per summisse nostre persone, & post suprascripto breve recordationis fuerit, & qualecunque Omine ab ea pana aureis Bizancia CXXX dare ad ipso Monasterio, & ac tibi Abbas. Et ac tuisque successoribus, & post poena data, & assoluto, & breve recordacione, & refudacione, & renuncio patricinato, & dominicio, & seniorادio, & in sua permaneat firmitate. Rogatus ego Acto Tabellio.

Signum de Carvone, & Gozzio, & Offredo, & Bernardo, & Reverta de Ecastule, & Rachel, & Alrrico, & Adamo, & Rogger per consensum de Mahilia genitrice, qui suprascripto breve fie rogavit.

Bertino de Secio ibi fuit.

Rodolfo de Apo ibi fuit.

Acto

Asso de Vitale ibi fuit.
Acto de Pertamoco ibi fuit.
Albrico de Uberto ibi fuit.
Adamo de Benedicto ibi fuit.
Petri, & Alberto de Baroncello ibi erit.
Morico de Asso ibi fuerit, & plus hominibus J. fuerit.
Ego Asso Tabellio scripsi, & Clausi.

XXIII.

Breve Investitionis, ex Thesauro Sancti Jacobi.

IN Christi nomine. Breve recordationis ad memoriam habendam, vel retinendam in posterum, qualiter actum intra Ecclesiam Sancti Zenonis Civitatis Pisæ presentia Consulum, & aliorum bonorum hominum, quorum nomina infra scripta parentur. Dominus Atto gratia Dei religiosissimus Episcopus Ecclesie beati Sancti Zenonis Pistor. civitatis pro redemptione comitis Ugolini, & suorum parentum investivit, & dedit, atque concessit Rusticutho filio quondam Fosche rectori hospitalis Beatissimi Sancti Jacobi Apostoli, quod est constructum, & fundatum in burgo de porta gualdatica pisæ Civitatis vice jam dicti hospitalis, Videlicet totam illam silvam, que vocatur silva Teula, que olim fuit suprascripti Ugonis comitis, sive sit laborata, sive non laborata, sive domicata, sive vineata, sive non vineata, & totam illam terram, que de suprascripta silva inula fuit, excepto illam terram, quam suprascriptus Atto Episcopus dedit, & concessit Ecclesie Sancti Martini de Campilio. Predictam vero totam silvam, & terram, & vineam, sicut superius dicitur, & designatur, in integrum una cum inferioribus, & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressibus suis, excepto illam tantum terram, que superius excepta est, suprascriptus dominus Atto Episcopus investivit, & dedit, & concessit suprascripto Rusticutho vice suprascripti hospitalis, tali vero modo, ut ab hoc ore in antea sit in potestate jam dicti hospitalis & de rectoribus eiusdem hospitalis, qui ibi modo sunt, vel pro tempore erunt, habendi, tenendi, possidendi, laborandi. & laborare faciendi, & hedificandi, & hedificare faciendi, tantum est ut per omnem annum in festivitate beati Sancti Zenonis censum exinde reddere debeant predicti hospitalis, qui ibi modo sunt, vel pro tempore erunt, aut eorum missus suprascripto Attoni Episcopo, eiusque successoribus, vel ministerialibus, aut eorum certo misso libram unam cere, & non amplius, Et si hec omnia sic fuerint data & conservata, & predictus Atto Episcopus, vel eius successores exinde ullo tempore litigaverint, molestaverint de suprascripta silva, & terra, & vinea predictum hospitalem, vel rectores suprascripti hospitalis, qui ibi modo sunt, vel pro tempore erunt, aut cui ipsi dederint, minuaverint, subtraxerint, aut aliquid amplius eis superimposuerint, & si auctores, & defensores eis ab omni persona non extiterint, & non defenderint, tunc obligavit predictus Atto Episcopus se, & suos successores componere, & dare penam suprascripto hospitali, & rectoribus eiusdem hospitalis, qui ibi modo sunt vel pro tempore erunt, bonorum denariorum lucensis monete libras centum. Hoc actum est presentia Consulum Pisæ scilicet Paganelli filii Lotteringi, & Stephanonis quondam Fraimerici, & Stefani quondam Ugicionis, & Corsi quondam Moti, & aliorum, Struffaldi quondam Ranuccini, & Lamberti quondam Bernardoni, & Cane quondam Saracinelli, & Paganelli Bocci, & Gottoli quondam Ugolini Pectinis, & Speri quondam Amodeoli, & Severi quondam Ormanni, & Besi quondam Rusticelli, & aliorum multorum Civium Pisæ de diversis Partis

Signum per manus suprascripti domini Attonis Episcopi qui hoc breve scribere rogavit.

Et sunt anni Domini Mill. CXLVIII. IIII. nonas octubris Indictione XII. feliciter.

Ego

Ego Atto dictus pist. Episc. huic scripto subscripsi.

Ego Ildibrandus presbiter, & Canonicus S. Zenonis interfui, & SS.

Ego Tracia minister pistoriensis Ecclesie licet indignus hoc scriptum abprobo, & confirmo hospitali nostro costructo ad honorem Beatissimi Jacobi.

Et ego Barucellus notarius, & Sacri Palatii Judex ibi fui & manu mea subscripsi.

Ego Rainaldus Minister Pistoriensis Ecclesie licet indignus hoc scriptum abprobo, & confirmo hospitali beatissimi Jacobi.

Domitianus & Judex Sacri Palatii ibi fuit, & hoc breve scripsit, & signum manus sue imposuit.

Ego bonensegna Domini Imperatoris Henrici Notarius ac Judex hoc exemplar, & autenticum prout melius vidi fideliter exemplavi.

A D N O T A T I O.

SAepius monuimus, in Pistoriensibus vetustioribus monumentis Indictionem fere semper a Kalendis Septembribus inchoari. Hinc mirum non est, Octobri mense a 1148. notari Indictionem XII. quum XI. alias decurreret.

X X I V.

Charta Affictus a 1153., ex thesauro S. Jacobi.

IN nomine Christi, breve recordationis ad memoriam habendam, vel retinendam in posterum, qualiter actum est in palatio domini Attonis Episcopi Pistoriensis civitatis, presentia bonorum hominum, quorum nomina inferius scripta ponuntur. Dominus Atto gratia Dei humilis, & religiosissimus Episcopus Pistoriensis Civitatis pro redemptione animae suae ad utilitatem, & refectionem, atque sustentationem pauperum investivit, & dedit per affictum Rusticutho rectori hospitalis Sanctissimi Jacobi apostoli, quod est constructum & hedificatum in burgo porte gauldaticae pistoriensis civitatis vice suprascripti hospitalis, videlicet unum petium terrae positum in fenicagio, quod dicitur esse culitae octo, & terrifinatur ab uno latere cum terra Ecclesie Sancti Zenonis, quam tenet bellinus quondam caronci, & Presbiter Pesce, ab aliis tribus lateribus decurrunt fontanae. Item investivit, & dedit per affictum ei vice iam dicti ospitalis unum petium terrae, in quo suprascriptum hospitale hedificatum est usque ad retrumfossum civitatis pistoriensis, & sicut terminatum est per certos terminos, & terrefinatur a tribus partibus cum terra aeccleslae Sancti Zenonis, a quarto latere decurrit via. Predictas vero omnes suprascriptas terras, sicut superius dicuntur, & designantur, in integrum una cum inferioribus, & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressibus earum iam dictus Episcopus investivit, & dedit per affictum suprascripto Rusticutho vice suprascripti hospitalis, tali vero modo, ut ab hac hora in antea sint in potestate predicti hospitalis, & de rectoribus eiusdem hospitalis, qui ibi modo sunt, vel pro tempore erunt, habendi, tenendi, possidendi, laborandi, & laborare faciendi, & hedificandi, & hedificare faciendi, & fructuandi ad utilitatem, & refectionem, atque sustentationem pauperum, non tamen alicui vendendi, vel pignorandi sine data parabola, & licentia suprascripti Episcopi, vel de eius successoribus, tantum est ut omni anno in vigilia beatissimi Sancti Zenonis in aecclesia Sancti Zenonis ad lampadarium Sanctissimi Jacobi rectores suprascripti hospitalis, qui ibi modo sunt, vel pro tempore, aut eorum missus de suprascripta terra de fenicagio redere, & dare debeant unam libram olei, & non amplius, & omni anno in eadem vigilia Sancti Zenonis reddere, & dare debeant de suprascripta terra, in qua suprascriptum hospitale hedificatum est, sicut superius dictum est, suprascripto Episcopo, & eius successoribus, vel eorum certo misso unam libram cere, & non amplius. Et si hec

om-

omnia sic fuerint data, & conservata, & predictus Episcopus, vel eius successores exinde ullo tempore de iam dictis terris, & rebus litigaverint, molestaverint supraicriptum hospitale, vel rectores eiusdem hospitalis, qui ibi modo sunt, vel pro tempore erunt, minuaverint, subtraxerint, aut aliquid amplius eis superimposuerint, vel si ab omni persona eis non defensaverint, tunc obligavit predictus Episcopus se, & suos successores componere, & dare penam suprascripto hospitali, & rectoribus, qui ibi modo sunt, vel pro tempore bonorum denariorum lucensis monete libras duas centum. Hoc actum est presentia Jolli quondam Lamberti, & Spinae quondam Amideoli, & Cancti quondam Saracinelli, & Faviani quondam Petri abonelli, & boncompagni quondam perini, & ser forabove Florentini, & Rainondini quondam . . . . . & ormannini quondam . . .

Signum manibus infrascripti Attonis episcopi, qui hoc breve scribere rogavit, & sunt anni Domini 1153. octavo Kal. maias Indictione prima feliciter.

Ego frater Acto Peccator monachus, & dictus Pistoriensis Episcopus huic brevi firmando SS., & aliud fieri rogavi cum omni bona voluntate.

Ego presbiter Ildibrandus canonicus, & Cantor interfui, & manu mea subscripsi.

Ego presbiter Fralmus interfui, & manu mea subscripsi.

Ego Presbiter Aldinus interfui, & manu mea SS.

Domitianus notarius, & Judex Sacri Palatii ibi fuit, & hoc breve scripsit, & signum manus sue imposuit.

X X V.

Charta Investitionis, ex Archivo Vallumbrosanorum Monachorum S. Michaelis Pist.

IN Christi nomine, breve recordationis ad memoriam habendam, vel retinendam in posterum, qualiter actum est in Civitate pist: a porta putida presentia bonorum hominum, quorum nomina inferius scripta ponuntur. Vacca quondam peganucci investivit, & dedit per tenimentum Ugicioni quondam bonelli de Statilliano, videlicet integram medietatem unius casamenti positum prope pratum de piunte, & terrefinatus ab uno latere cum terra Jamdolfini massarii, a secundo cum terra athatica, a tertio cum terra, quam tenet filius quondam Fortelli, a quarto latere via, predictam vero integram medietatem suprascripti casamenti, sicut superius dicitur, & designatur, in integrum una cum inferioribus, & superioribus, seu cum accessionibus, & ingressibus suis investivit, & dedit per tenimentum suprascripto Ugicioni pro servitio bonorum denariorum lucensis monete, quas ab eo accepit, solidos decem, tali vero modo, ut ab hac hora in antea sit in potestate suprascripti Ugicionis, & de eius heredibus, aut cui ipsi dederint, habendi, tenendi, possidendi, hedificandi, & hedificare faciendi, & fructuandi, tantum est, ut omni anno in mense decembri pensionem exinde reddere debeat predictus Ugicio, & eius heredes, aut cui ipsi dederint, vel eorum missus suprascripto Vacce, & eius heredibus, aut eorum certo misso denarios quattuor bonos lucensis monete, & non amplius; & si hec omnia sic fuerint data, & conservata, & predictus Vacca, vel eius heredes exinde ullo tempore litigaverint, molestaverint de hoc tenimento predictum Ugicionem, vel eius heredes, aut cui ipsi dederint, minuaverint, subtraxerint, aut aliquid amplius eis super imposuerint, vel si ab omni persona eis non defensaverint, tunc obligavit predictus Vacca se, & suos heredes componere, & dare penam suprascripto Ugicioni, & eius heredibus, aut cui ipsi dederint, bonorum denariorum lucensis monete solidos quadraginta. Hoc actum est presentia ser dimesse quondam Canini, & boni filii ugolini, & spinelli filii passinelli, & Villani filii Bonficosi.

Signum manus suprascripti Vacce, qui hoc breve scribere rogavit. Et fuit anni domini 1154. nonis decembris, Indictione 14. [1] feliciter.

Dominicus notarius, & iudex sacri palacii ibi fuit, & hoc breve scripsit, & signum manus sue imposuit.

A D N O T A T I O.

[1] SEcunda Indictio scribi debuit, aut certe tertia, initio a Kal. Septembribus sumpto.

X X V I.

Charta concessionis, seu anni 1159., ex Archivo S. Bartholomaei.

IN nomine Sancte & individue Trinitatis, anno ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi millesimo centesimo quinquagesimo nono, tertio Kalendas octubris, indictione VIII. in presencia testium, nomina quorum inferius in hac carta leguntur, Dominus gerardus abas monasterii S. Johannis in suburbio parme constructi consilio, & voluntate omnium aliorum monachorum fratrum suorum in predicto monasterio existencium, videlicet domni andree prioris, & domni martini massarii, & domni Senebaldi canavarii, & domni Ugonis, & domni Presbiteri cellerarii, & domni adegerii, & domni enrici, & domni Fulconis, & domni armani, & domni giberti, & domni alberti, & domni bernardi, & domni ugicionis, & domni giberti, & omnium aliorum dedit, & concessit totam terram de Selvatene iuris ecclesie S. Bartholomei pistoriensis monasterii Apostoli Christi nominatim laborerio prefate ecclesie S. Bartholomei Apostoli Christi pistoriensis monasterii, quod est sub potestate, & dominio, & regimine monasterii S. Johannis de Parma, donec prefatum laborarium iam dicte ecclesie plenarie totum fuerit completum S. Bartol. apostoli pistoriensis monasterii. Et nulla persona habeat licenciam, nec potestatem auferendi, vel tolendi predictam terram de Salvatane laborario ecclesie S. Bartholomei Pistoriensis monasterii, nisi laborerium iam dicte ecclesie S. Bartholomei prius plenarie completum fuerit. Si vero aliqua persona prefatam terram in aliquo tempore a laborario prefate ecclesie S. Bartholomei per ullum ingenium, ullamve occasionem abstulerit, nisi laborerium ipsius ecclesie prius completum fuerit plenarie, sit sub vinculo anathematis, & sit anathematizatus ex parte Dei Omnipotentis, & omnium sanctorum suorum & ex parte prefati Abatis, & omnium suorum fratrum sicuti Datan, & Abiron. Completo autem laborario Ecclesie S. Bartholomei pistoriensis monasterii predicta terra de Salvatane reddeat postea ad mensam fratrum monachorum Pistoriensis monasterii ecclesie S. Bartholomei, & postea nulla persona habeat licenciam, nec potestatem alienandi eam a mensa fratrum per ullum ingenium, ullamve occasionem, quam fieri possit, & si quis eam alienaverit, sit sub vinculo iam dicti anathematis. Est autem iam dicta terra de Salvatane posita in sex locis. Posita prima pecia habet fines a mane Scarabicius, & fratres eius, a meridie flumen, quod dicitur bruma, a sera filiorum Ranuccini, a nulla hora regnosa. Secunda pecia a mane regnosa, a meridie petri de S. Quirico, a sera gott . . . a nulla hora . . . . Tertia pecia a mane gualfredi, a meridie ipsius monasterii, a sera . . . . . Quarta a mane spinabelli, a meridie gualfredi, a sera ipsius monasterii, a nulla hora . . . . Quinta a mane . . . . a meridie . . . . a sera . . . . Sexta a mane alderisonis, a meridie aqua longo, a sera filiorum Tignosi, a nulla hora . . . . Actum Parme feliciter.

Signum manus infrascripti Abatis, & omnium infrascriptorum fratrum suorum, qui omnes hanc cartam fieri rogaverunt.

Signa manuum Gotti filii Rogerii, Scarabicii, petri Stozzarrie, Guidotti de bosk, dispoliati Adami de porcario, scatti ad collum, Enverardi mancini, Saraceni Betani, Ugicionis afaitati, qui fuerunt rogati testes.

Ego

Ego Gerardus abas SS. — Ego B. P. subscripsi.
Ago Andreas peior SS. — Ego frater Savine SS.
Ego frater Adegerius SS. — Ego Senobaldus monachus SS.
Ego Auberiu SS. — Ego Ugo frater SS.
Ego frater Fulco SS. — Ego Martinus subscripsi.

Ego Albertus Notarius Sacri Palatii, qui p̄ borellus vocor, rogatus scripsi hanc cartam.

XXVII.

Breve investitionis a. 1156. ex Archivo S. Michaelis Pistoriensis.

IN Christi nomine breve recordationis ad memoriam habendam, vel retinendam Poster. qualiter actum est apud Monasterium S. Michaelis de Fartole, presentia bonorum hominum, quorum nomina inferius scripta ponuntur. Dominus Bonus Dei gratia humilis & religiosus Abbas suprascripti Monasterij obligavit se per investitionem in manibus Domni Floris Dei gratia Abatis Monasterii Aecclesie Sancte Marie de Paciana, quod ab hac hora in antea ipse, & eius Successores, aut eorum missus reddent, & dabunt omni anno in mense Decembri de uno manso, qui est positus ad casale, quod dicitur mansus Cuscore, & regitur per sannellum salvaticum, & per nepotes, & consortes eius suprascripto Flori Abbati, & eius successoribus, vel eorum certo misso pensionem denarios sex bonos lucensis monete, quam si omni anno in suprascripto mense non dederit, & non persolverit eis, ut dictum est, suprascriptus Bonus Abbas se & successores suos obligavit, se suprascriptam pensionem suprascripto Flori Abbati, & eius successoribus duplam componere & restituere.

Hoc actum est presentia Strinnati filii Lotteringi, & Ternadori Pogiali, & Oliverii quondam. * * deest in ipso autographo

Signum manus suprascripti Domni Boni Abbatis, qui hoc breve scribere rogavit, & sunt anni Domini Mill. CLVI. mense Februarij. Indict. IV. fel.

Domitianus Notarius, & Judex sacri palatii ibi fuit, & hoc breve scripsit, & signum manus suae imposuit.

XXVIII.

Breve convenientiae, vel pacti, a. 1161., ex tabulario Pist. S. Michaelis.

IN nomine Sancte, & Individue Trinitatis anni ab Incarnatione Domini nostri Jeshu Cristi 1161. regnante Federicus Imperator. 9. Kal. Maii. Indictione 9. Omnis convenientia, vel pactum, qui inter homines aguntur, in tabulis, vel in membranis oportet denotari, quod altercatio non fiat inter homines. Ut veritas agnoscatur in presentia bonorum hominum, quorum nomina hec sunt, Ugo filius Ricardi de monte Incese, & Presbiter Petrus de bathi, & Gerardus filius Martini Petri Mori de bathi; In istorum presentia fecit Archipresbiter Gerardus de plebe Sancti Petri de fucethe per parabolam Presbiter Bernardus, & omnes in simul convicini de stagno.

Breve recordationis ad Aecclesia Sancti Hyllarii confessoris, & in persona Presbiter Petrus, & suis fratribus, & successoribus. Quia vicini nullo modo non debet acquirere ullum datum pro communo ad eius Ecclesia predicta, & nec a presbiter predictus, nec a suis fratribus & successoribus eiusdem Ecclesie, & si hoc quod supradictum est, non observabunt illi predicti populi, & eorum heredibus ad Ecclesia, & ad presbiter, & suis fratribus, & successoribus, compositurI erimus nos predicti pene nomine 20. solidos denariorum lucensium, & post penam solutam hoc breve firmum, & stabile permaneat, & in semper aliis rebus, & parabolis. Quia Ecclesia Sancti Hylarii, & presbiter, & suis fratribus,

bus, & successoribus, quando Ecclesia de Stagno, & Ecclesia de Bothi vindemiant, & ipse similiter vindemiari semper in omni tempore, & illud honorem, quem habent predicte Ecclesie in Bothi, & Ecclesia Sancti Hylari, de hanc rem predictam similiter & pascolare eorum bestie & pecunia sine pariscones damno ubicumque volunt.

Actum in Bothi iuxta Ecclesia Sancti Prosperi.

Signum manibus Archipresbiter Gerardus de plebe Sancti Petri de fonte per parabola presbiter, & omnes conviciani de vico, qui vocatur Stagno, qui hoc breve fieri rogavit.

Ego Rabaldinus Tabellio sacri palatii in Dei nomine scripsi hunc brevem.

X X V I I I I.

. . *Charta commutationis a. 1200., ex tabulario Pist. S. Bartholomei.*

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei eterni, anno ab eius Nativitate millesimo ducentesimo, Indictione tertia XV. Kal. Maij. Nos Bonaventura, Trusso, Ammannatus, & Prodomus operarii, & rectores opere Ecclesie S. Bartholomei consensu, & parabola Parrochianorum ejusdem Ecclesie damus, concedimus, & tradimus jure proprii in commutationem sub defentione pene dupple ab omni persona tibi Boncompagno quondam Jannelli, videlicet unum petium terre, quod est terra seniora, & terra panora positum in loco calagio nominato, quod terra finatur ab uno cum terra tua, a secundo cum classo, a meridie cum terra ejusdem opere, ab occidente Consilii quondam Paradisi. Quapropter ad invicem ego dictus Boncompagnus do & trado iure proprii in commutationem vobis iam dictis operariis, & opere S. Bartholomei, & hospitali tantum de mea clausura ab oriente posita ad limitem, que sit una mesta culira ad perticam mensure Liprandi Regis quattuor panora minus, excepto inter hedificium domus, & superficiem, & terre finatur ab uno cum terra Spillinis filii Trajecti, a secundo Arcipretti Cilciori, & Palmerii, a meridie Spillinii, & Turbis quondam Lamberti, ab occidente cum terra mea. Insuper quoque addo vobis solidos triginta bonorum denariorum Pisanorum, & refuto cum pacto de cetero non petendo eidem opere annuam commestionem, quam hactenus eadem opera mihi debet pro pensione seu denariorum, quam pensionem annuatim eidem opere solvere debeo sine commestione, de qua refutatione & prefata mea comutatione, ut superius describitur, una cum inferioribus, & superioribus, seu cum accessionibus & ingressibus, & finibus, & iure, & actione sua nihil in mihi reservans. Faciatis alterius vos prefati operarii iure, & nomine suprascripte opere, & hospitalis, & vestri successores, aut cui dederitis iure proprietario, quod volueritis, sine omni mea, & heredum contradictione. Quia etiam ego dictus Boncompagnus pro me & meis heredibus vobis iam dictis operariis, & rectoribus vice suprascripte opere, vestrisque successoribus, aut eidem homini, cui hanc meam commutationem dederitis, vel habere decreveritis ab omni homine contradicente nostris expensis repromittimus defendere, & aliquando nullo modo litigare, alioquin in duplum restituere sub extimatione, qualis tunc fuerint in consimili loco, renuntians omni iuri, & exceptioni, quibus aliquo modo vel ingenii argumento tueri possemus contra aliquid predictorum. Ex tali modo Bonifacii Judicem in burgo S. Bartholomei scribere rogavi testibus presentibus ad haec convocatis, & rogatis Follarino quondam Ranieri, Guidotto Guarnerii, Briccardo quondam Cotenne, Guilielmo quondam Gueri Bocie Marinelli, & Jacobo Diraldelli.

Ad hec presentia eorumdem testium predicti operarii reddiderunt predictam culturam terre quattuor panora minus iure affictu suprascripto Boncompagno sub annuo afficto mense Augusti octo umineorum boni grani vendibilium currentium mercati Pistoriensis infra muros Civitatis reddendo suprascripte opere, unde ipsi rectores & operarii obligando se, & successores suos sub pena X. librarum bonorum

dena-

dentariorum Pisanorum promiserunt hanc terram ab omni persona defendere suprascripto Boncompagno, & eius heredibus, & cui dederint:

Signum manus Deotifeci Judicis, & sacri palatii Notarii rogatu suprascripti Boncompagni, & suprascriptorum hanc cartam diligenti fide scribentis.

X X X.

Statutum Florentinorum de emptionibus, & acquisitionibus bonorum in agro Pistoriensi, ex libro Nicchio pag. 103. A

IN nomine Domini amen 1270, Indictione 14. die 16. mensis Octubris magnificus, & excelsus miles Dominus Berardus de Rayano Domini Regis Sicilie Consiliarius, & in regimine Florentie Vicarius ex autoritate Consilii generalis, & nonaginta Comunis Florentie ex suo precepto sono campane, voceque preconia, ut moris est, congregatis in palatio Comunis populi Florentini, & Capitudines Consiliariorum cum eo vice, & nomine Comunis Universitatis, & hominum de Florentia, & pro ipso Comuni Florentino, & Universitate fecerunt, constituerunt, & ordinaverunt eorum, & dicti Comunis, & Universitatis Sindicum Ursum Bellionis presentem, & suscipientem ad promittendum Sindico Comunis Pist. pro ipso Comuni Pist. secundum formam statutam, quod nullus de Civitate Florentie, vel districtus ulterius emet, vel acquiret in districtu Pistor. aliquas possessiones sine licentia eiusdem Comunis Pist., & ad obligandum, & promittendum ipsi de causa in eodem contractu Sindico Pist. omnia bona Comunis Floren. cum adiectione pene, & ad omnia, & singula faciendum, & promittendum, que circa predicta videbitur expedire, & fuerint opportuna, & propter que predicta magis possint expediri. Promittentes quilibet pro se, & suo nomine, & vice, & nomine Comunis Florentie se firmum, & rathum habere, & dictum Comune Florentie quidquid ab eo factum, & procuratum fuerit super predictis. Acta sunt hec omnia Florentie in Palatio Comunis, & populi Florentini presentibus testibus Mattheo de Atrio, & Attumangno de Ripatranzonibus Notario Domini Vicarii, & aliis pluribus.

Ego Cortadore Giraldi Notarius pro Comuni Florentie Scriba reformationum Consiliorum Comunis eiusdem supradictis omnibus interfui, & ea omnia rogatus publice transcripsi.

X X X I.

Charta investitionis feudi a. 1280. ex libro MS. inscripto Memoriale delle vite degli Uomini illustri della Famiglia Forteguerri.

IN Dei nomine Amen. Venerabilis Pr Dominus Guidaloštis miseratione divina Pistoriensis Episcopus cupiens in bonis Predecessorum suorum imitari vestigia, & incomparabilem thesaurum per Predecessores suos Pistoriensi Ecclesiae acquisitum, Amicos videlicet & Vassallos Episcopatus eiusdem omni, qua potest, cura & solicitudine conservare, & amorem, & servitium Episcopatus eiusdem; & praesertim nobiles, & potentes Viros de Tedicinghis, & Forteguerris, quorum auxilium, & consilium Episcopatus sensit hactenus fructuosum; Feudum eisdem Nobilibus, & Predecessoribus suis concessum antiquitus, scilicet decimas omnium possessionum, quae fuerunt nobilium dictorum Parentum, & etiam Vassallorum suorum, & earum etiam, quas in Villa de publica Pistoriensis Dioecesis nunc tenent, & possident, tenuerunt hactenus, & possiderunt personae praedictae, praefatis nobilibus, & eorum filiis, & nepotibus ex eis legitime descendentibus, cognitione & deliberatione praehabita, solemniter confirmavit, & eosdem nobiles ad perpetuam firmitatem de dicto Feudo investiens in signum inve-

Investituram partium Domino Jacobo quondam Domini Fortebracci, recipienti pro se, & procuratorio nomine dictorum Vassallorum videlicet Domini Ermanni quondam Domini Arrighi, Domini Bonaccorsi, & Malatestae fratrum suorum, & filiorum quondam dicti Domini Fortebracci, & Cino, & Lamberti fratrum, & filiorum quondam Domini Raynerii de Tedeiraghe, sicut de ipso Procuratorio constat ex quodam publico Instrumento confecto manu Gerardi Notarii filii Ugonis de monte Catino, & me Stephano Notario subscripto viso & lecto, & ex alio Instrumento scripto manu mei Notarii Stephani memorati, & Domino Nicolao Judice filio Bonagratiae quondam Domini Truffae recipienti pro se, & procuratorio nomine pro Domino Janne Judice quondam Domini Arrighi Bonagratiae pro se, & Guerra quondam Domini Arrighi [illegible] quondam Domini Portigianni, Janne quondam [illegible], & Tedicio quondam Napoleonis de Porteguerra, pro ut continetur de ipso procuratorio in publico Instrumento confecto manu mei Stephani Notarii antedicti, & Guglielmo quondam Domini Nicolai recipienti pro se, & Domino Tedicio fratre suo, & filio quondam Domini Nicolai dicti procuratorio nomine pro eo, sicut patet de ipso procuratorio ex publico Instrumento confecto manu Ubaldi Marci Notarii, & me Stephano Notario subscripto viso & lecto, & pro omnibus aliis Dominis de Tedeiraghe, & Porteguerra recipiente ipsos heredes, quem [illegible] hoc tamen, quod Rectores Ecclesiarum Sanctorum Angeli, & Sebastiani de Putheo, qui nunc sunt & qui pro tempore fuerint possessores, & quasi dictarum decimarum administrationem & distributionem habeant, & retineant, ut nunc habent & merum & plenum [illegible] Deo & [illegible] Pontifice [illegible] & [illegible] Rectoribus dictarum Ecclesiarum pro ipsis Ecclesiis, & earum successoribus recipientibus de voluntate, & consensu omnium praedictorum [illegible] & nomine dictas decimas percipiendi, & exigendi, & vendendi a quolibet detentore, & ad laborandum, & [illegible] quorum quorumlibet competierit, & commodi fuerit non obstante concessione, & quam fecit Pistono, & Pisio de Calcio, de decimis percipiendis in suo Pistone, cum consensu [illegible] per eorum consensum, vel [illegible] decimarum praedictarum [illegible], & Rectorum praedictarum Ecclesiarum in Fundo praedicto, nec concedere eidem Pistono vel Pisio decimas suprascriptas. Promittens [illegible] & nomine praedictorum Rectorum, quod super dictis decimis recuperandis, & exigendis eisdem, & pro eis facere auctoritatem, & [illegible], quantum de iure poterit, exhibebit. Et versa vice dicti Domini Jacobus, Nicolaus, & Guglielmus pro se ipsis & procuratorio nomine pro praedictis [illegible] praefato venerabili Patri [illegible] sacramentum corporaliter praestiterunt, promittentes, quod fideles erunt dicto Domino Episcopo & Ecclesiae Pistoriensi, & suis successoribus canonice intrantibus. Non erunt in consilio, neque in facto, ut vitam perdant, aut membrum, vel capiantur mala captione. Consilium quod per se vel per literas, vel per Nuntium manifestabunt ad damnum dicti Domini Episcopi, & Episcopatus, nemini revelabunt. Adjutores erunt eidem ad defendendum eundem & Episcopatum, & privilegia, & iura ipsius, ut quantum poterunt, contra omnem Personam [illegible].

Actum Pistorii in Palatio Episcopatus coram Presbytero [illegible] Rectore Ecclesiae Sancti [illegible] Pistoriensis, & [illegible] Camerario dicti Domini Episcopi, Presbytero [illegible] Rectore Sanctae Mariae de [illegible] & Presbytero [illegible] Rectore Ecclesiae Sancti [illegible] de [illegible] Pistoriensis Dioecesis, testibus ad hoc vocatis, sub Dominicae Nativitatis anno millesimo ducentesimo [illegible] Indictione VIII die [illegible] ineunte mense Martii.

Ego Stephanus quondam [illegible] Imperiali auctoritate Judex ordinarius, atque Notarius omnibus suprascriptis interfui, & rogatus praedicta omnia subscripsi, & publicavi.

XXXII.

XXXII.

Locatio a. 1294., ex Archivo Capituli Pistoriensis.

IN nomine Domini Amen. Meus quondam Domini Lanfranchi de Celle, & Nuccius quondam Nerj de Vincio simul, & quilibet eorum in solidum promiserunt, & convenerunt per solemnem stipulationem, & ex certa scientia, & non per errorem Venerabili Patri Domino Thomae Dei gratia Pist. Episcopo recipienti per se, & suis successoribus in Episcopatu Pist. reddere, solvere, & praestare ipsi Domino Episcopo, & Episcopatui in Civitate Pist. in Palatio Episcopali annuum affictum stariorum trium boni, & puri, & sicci frumenti ad rectam mensuram Civitatis Pist. omni anno de mense Augusti pro uno petio Terrae olivatae, vineatae, & querciatae posito in Territorio de Celle loco dicto Valle calda, cui petio terrae sunt fines a primo Domino Orlandetti via vicinali mediante, a secundo Domini Contis, Domini Lanfranchi, a tertio Domini Mej via vicinali mediante, & Domini Contis, & Ecclesiae de Celle, a quarto Heredum Nuti via vicinali mediante, a quinto Domini Contis, quae petia terrae dicti Meus, & Nuccius confessi sunt, se tenere & possidere, quod affictum trium stariorum frumenti Zeus quondam Neri, & Nuccius suprascriptus eius frater, & Nerus Pater eorum reddebant, & soliti erant reddere Domino Episcopo, & Episcopatu de dicto petio terrae, ut dicitur in carta facta manu Sercinj olim Notarij, & nunc dictus Meus reddere tenetur ex venditione sibi facta a dicto Zeo de ipso petio terrae, ut dicitur in carta facta die presenti per me Notario. Quam promissionem, & omnia suprascripta promiserunt dicti Meus, & Nuccius ambo simul & in solidum predicto Domino Episcopo semper firma & rata habere, & tenere, & in contrarium non venire, & damnum, & expensas, & omnia reficere sub poena, & ad poenam dupli dicti affictus solemniter promiserunt, & poenam soluta, lege si rata maneant, obligantes invicem se se in solidum & eorum haeredes, & dicta petia terrae renunciantes conditioni sine causa, lege ex iniusta causa, & exceptione doli mali, & auxilio de duobus reis, & Epistolae D. Adriani, omni alio iuri, & legum auxilio, quo se possent a predictis, & aliquo praedictorum defendere vel tueri. Actum apud Domum dicti Domini Episcopi ad Umbronem prope pontem denarium praesentibus Domino Dosticcio Canonico dicti Domini Episcopi, Giovannino & Puccio Bonafedis familiaribus dicti Domini Episcopi testibus rogatis sub anno a Christi Nativitate 1294. die 14. Novembris.

Ego Belligante quondam Guarnerii Imperiali auctoritate Judex & Notarius praedictis omnibus interfui, & rogatus ea scripsi, & publicavi.

XXXIII

Confessio acceptae pecuniae, ex tabulario Monachorum Vallumbrosanorum Pistoriensium.

IN Dei nomine Amen. Anno Incarnationis Dominicae millesimo ducentesimo nonagesimo octavo, Indict. undecima die XXVIII. Septembris. Noverint universi presens publicum instrumentum inspecturi, quod venerabilis & discretus Vir Dominus . . . . . . Abbas Monasterii S. Trinitatis de Florentia Ord. Vallis umbrose deputatus ad infrascripta facienda a Reverendo Patre Domno Rogerio divina Gratia Monasterii, & Ordinis Vallis umbrose Patre Abbate, interrogatus a Domno Laventura Monacho, & Sindico Monasterii Fontis taonis Ordinis predicti Diocesis Pistoriensis, est in veritate confessus se habuisse & recepisse ab eo solventi vice & nomine Abbatis & Monasterii predicti Fontis taonis, & pro ipso Abbate, & Monasterio florenos auri septuaginta octo bonos & iusti ponderis & de puro auro pro duabus partibus de florenis auri centum decem & septem eidem Mona-

Monasterio impositis secundum impositionem factam in toto ordine Vallis umbrose, seu inter Monasteria, & loca dicti ordinis a dicto Donno Abbate Vallis umbrose pro expensis ab eo factis, sive occasione expensarum factarum in Romana Curia ab eo de mandato Sanctissimi Patris Domini Bonifacii Pape VIII. renunptiando exceptioni non habite, non numerate, & ponderate pecunie, quam exceptionem promisit non opponere.

Actum Florentie in predicto Monasterio Sancte Trinitatis, presentibus testibus Lapo Compagni de Passignano, & Guidone olim Frederici de Regio ad hec vocatis, & rogatis.

Ego Augustinus natus de Sancto Johanne majore de Mucello Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & Notarius publicus predictis omnibus presens interfui; & ea omnia rogatus scripsi, & publicavi, meumque signum apposui. Feliciter.

XXXIV.

Confessio acceptae pecuniae, ex Archivo S. Michaelis Pistorii.

IN Christi nomine Amen. Reverendus Vir Dominus Cancellerius Domini Guglielmi de Cancelleriis Canonicus Ecclesie Pistoriensis deputatus per Venerabilem in Christo Patrem Dominum Baronum Episcopum Pistoriensem super recolligendam a Clericis, & personis, & locis Ecclesiasticis Civitatis, & Diocesis Pistoriensis pecuniam decime sex annalis pro passagio . . . . . imposite per felicis recordationis Dominum Johannem Papam XXII. & publicate per Sanctissimum in Christo Patrem Dominum Benedictum Papam duodecimum, habuit & recollegit pro prima paga primi anni dictorum sex annorum suprascripte decime a Domino Andrea Abbate Monasterii Sancti Salvatoris fontane taonis solvente pro dicto Monasterio, & libras undecim & solidos duodecim. Actum Pistorii in Palatio Episcopali presentibus Ser Sancto Ser Bonaccursi, & Domino Iohanne Plebano Plebis de Celis testibus ad hec vocatis sub anno Domini 1335. indictione quarta die septimo mensis Septembris.

Ego Symon quondam Ser Francisci auctoritate Imperiali Iudex ordinarius & Notarius predictis interfui, & ea subscripsi, & publicavi.

ADNOTATIO.

SEquitur similis cartula inscripta *secunde page dicti primi anni predicte decime recollecte per presbiterum Bartholomeum rectorem Ecclesie S. Anastasii deputatum per dictum Episcopum anno 1336. die ultimo Januarii.*

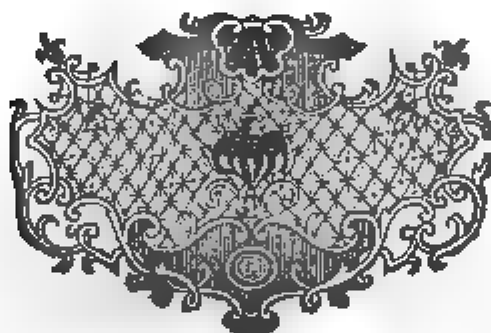
XXXV.

Exemptio ab impositis decimis, ex Archivo Opere S. Jacobi Pist.

REverendus in Christo Pater, & Dominus Dominus Iulianus Dei & Apostolice Sedis gratia Sancte Pisane Ecclesie Archiepiscopus, Sardinee & Corsice Primates, & dicte Sedis in eis legatus, in Provinciis Civitatibus & Diocesibus sub dominio magnificorum, & excelsorum Dominorum Communis Florentie una cum Reverendo in Christo Patre & Domino Domino Amerigho Archiepiscopo Florentino per Sanctissimum in Christo Patrem & Dominum nostrum Dominum Martinum divina providentia Papam quintum super decimis indictis generalis collector specialiter deputatus, intellecta petitione, & exposito coram eo pro parte honorabilium, & egregiorum virorum Operariorum opere, seu fabrice Sancti Iacobi Apostoli de Pistorio humiliter petentium, se dictis nominibus absolvi, liberari, & eximi, & dictam operam Sancti Iacobi suprascripti a solutione decime nuper imposite, & indicte per Sanctissimum in Christo

Christo Patrem & Dominum nostrum Martinum Papam quintum, & ad contribuendum una cum Beneficiis ecclesiasticis Diocesis Pistoriensis, ac Civitatis, & piis locis, visis Consiliis super causam redditis per famosos, & egregios decretorum doctores, videlicet Dominum Stephanum Bonacursi, & Laurentium de Ridolfis, & Zenobium de Guasconibus Cives, & Advocatos Florentinos consulentes secundum prefixum causarum operam ipsam, seu operarios, aut fabricam, sive locum Sancti Iacobi Apostoli predicti fore, & esse profanum, seu profanam, fundataque per laicos, & ita regi, & gubernari, & habita plenaria informatione a fide dignis predicta vera esse, dictaque opera per mere laicos gubernari, ac regi omni meliori modo, via, forma, & nomine, quibus magis ad melius potuit, ac potest auctoritate sui collectoriatus officii, & dictarum litterarum Apostolicarum vigore operam ipsam Sancti Iacobi Apostoli, & ipsius operarios ab huiusmodi prestationibus, & solutionibus decimarum, sive decime nuper imposite, in presentia mey Notarii publici infrascripti, & testium infrascriptorum cum omnibus suis membris liberavit, & absolvit in totum decernens operam ipsam, seu locum sub literis Apostolicis non comprehendi, nec premissis decimis gravari, inquietari, distringi, aut molestari debere, aut posse nunc, & in futurum. Et taliter me Tomasium de Campilia Notarium rogavit, ut de predictis publicum conficiam instrumentum, sigilli eiusdem Domini Collectoris impressione munitum. Datum, & actum presens in Archiepiscopali Palatio presentibus vener. viris Domino Iohanne de Vico Canonico Pist. & presbitero Nicolao olim Michaelis de Pistorio testibus ad predicta vocatis specialiter, & rogatis, Dominice Incarnationis anno millesimo quadringentesimo vigesimo nono Indictione VII. die primo Martii, Pontificatus suprascripti anno duodecimo.

Ego Tomasius filius olim item Tomasi de Campiglia Civis Pist. Imperiali auctoritate Notarius, atque Iudex ordinarius predictis omnibus, & singulis interfui, eaque omnia & singula rogatus scribere scripsi, & de mandato prefati Domini Collectoris publicavi cum signo, & nomine meis consuetis appositis in fidem & testimonium omnium premissorum, & quod de addictione, videlicet ubi dicitur cum suis membris mihi constat, ideo hic mentionem feci.

CLASSIS XII.

Lites.

PARIDI. COMITI. PALLOTAE.
MACERETENSI. ACADEMIAE.
CATENATORUM, ORNAMENTO.
SINGVLARI. SOCIETATIS. JESV.
AMICO. OPTUMO. ET. RARISSIMO
INLVSTRI. DOCTO, PIO.
FRANC. ANT. ZACHARIAS. EIVS
DEM. SOCIETATIS. PRESBYTER
EXTREMAM. HANC. VETERVM
MONVMENTORVM. CLASSEM.
DEDICAT. CONSECRATQ. B; M.

I.

Johannis Pistoriensis Episcopi repromissio Balsari Lucensi Episcopo, A. DCC. edita mendose a Muratorio (T. V. antiquit. Col. 329.) nunc iterum prodit ex autographo, quod adservatur in tabulario Lucensis Archiepiscopii.

IN Nomine Domini Dei nostri Iesu Christi, repromitto tibi Balsari Dei gratia Episcopus, me ad filio meo Iohannis electus Civitati Pistoriensis Sacerdotibus, ut iusto moderamine conservemus fermitatem, quotiens a.ia inter bo. . . . . Eporis evenerat bonae voluntati . . . . . . Et si de officiorum . . . . . Ecclesiasticis oportet de ea, quae semel fecerit, per scripto fermari, & ideo autori Deo prometto, adque spondeo Iohannis electus Civitatis Pistoriensis tibi viro beatissimo Balsari Episcopus, postequam me populus Pistoriense in loco Episcopati elegerunt, recordati somus, eo quod de Deocisis ab Lucano Episcopus semper fuerunt, & menime potuimus foris tuo consilio Episcopus praedictus in ipso loco proficiscere, recnetentis Nos ad orationi vos petivimus licentiam, ut in eo loco Episcopatio nos suscepere deueremus, si tamen ut ab governatione ergo Eglesiae Pistoriensis Patrocinio, sic, ita ut dum aduivere meruerimus Ordinationem Presbiterorum Diaconorum faciendum una nobiscum, sed ut sanctiras peragendum, & hoc repromitto tibi Dominus Balsari Episcopus, vel successoribus tuis de Eglesiae, vel qui prope nos esse videtur, me nunquam esse causator, neque subtragendum de vos hoc ipse Eglesiae, vel & si subtraere voluero, Ego Iohannis per me ipsos de Neore . . . . vel cellis Eglesiae, vel per summessione alio viv. . . . . promessionem ire tentaverimus, componat parti vestrae auri soledos centum pene . . . . . causa sed in omnibus adimpleta qualiter decrevimus, & amodo Dei incorratur iudicium, & ad sagrosancto Altario sed remotus, si ego Iohannis, & cum causavero de suprascripta repromissionem per Domino Genitore meo Adroald Abbas vovis suprascriptae parti pars elegiuui, & propria confermationem, vel conscriptionem manevas meis, vel Sacerdotum meorum tradidi scribendum. Actum in Domo Sanctae Ecclesiae Civitati Lucense sub die duodecima Kalendarum Iuniarum Indictione decima tertia.

II.

II.

Judicatum A. DCCXVI. inter Talipperianum Lucensem, & Johannem Pistoriensem Episcopos ex Tabulario Lucensis Archiepiscopatus emendatius, quam prodierit a Muratorio (Tom. V. Antiquit. Col. 913)

DUM ex iussione Domini precellentissimi Liutprand Regis conienisse ego Ultianus Notarius, & Missus Domini Regis ad Baselica S. Petri locus, ubi dicitur Neure ad intentionem, quam vertebatur inter ab Talipperiano Episcopo, nec non & Iohanne, idest Episcopo Pistorie, esset deliverandum, & iam inibi conjunxissemus ego, qui supra Ultianus una cum Spetiuto Episcopo, & VValpert Duci, Alanis Gastaldio, vel aliis singoli circomstantibus. Unde nos inquirentes per Vitaliano Presbitero, a cuius ipsas Diocesis a tempore Romanorum, & Longobardorum fuissent, qui nobis professus est, quod ipsas Aecclesias semper a parte Lucense fuissent, & qualiter Dei per Evangelia firmavit. Postea vero dicto, & suprascriptus Johannes Episcopus, & Aniullo Presbiter ipsius Iohanni', quod Eglesias Sancti Andree, ubi est Baptesimus, una cum Eglesia Sancti Hierusalem nostra devent esse. Ad haec respondebat iam dictus Vitalianus Presbiter, non est veretas, nisi dum menime potera concurrere ad tantas Eglesiam Baptismum facere, sic ipsas Eglesias Sancti Andree cum Baptisterio suo, & Sancti Hierusalem tibi prestteremus, ut inivi Missa, & Baptismum facere deveris, dum usque nobis placitum fuerit, nec per lege ipsas Aeglesias vobis dimittere deveo. Unde nos supra scripti Iudices degrevimus, ut presbiter Vitalianus dicere iuratus, quod ipsas Aeglesias Sancti Andree cum Baptisterio suo, & Sancti Ierusalem a tempore Romanorum usque, & modo semper sub iure Eglesiae Sancti Petri fuerunt, nec per lege eas vobis dimittere deveo. Quidem & ipse Sagramentum in nostris presentia deductus est, ut in eadem deliverationem deveant permanere Unde hanc notitio Iudegati Ebregausus Notarius Regis ... scribere commonuemus. Facta notitia Iudegati mense Februarij Regnante Domno Liutprando Regi Anno quarto Indictione XIIII. feliciter.

III.

Judicatum Anno 806., ex Tabulario Canonicorum Regularium Sancti Bartholomaei.

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Karolus Serenissimus Augustus a Deo electus, & coronatus, magnificus, & pacificus Imperator Romanum gubernans Imperium, qui & per misericordiam Dei Rex Francorum, & Langobardorum, ac patricio Romanorum in Etalia postquam Papia Civitate ingressus est Anno trigesimo tertio, & Filio eius Pipino Regem Langobardorum Anno Regni eius vigesimo sexto mense Augusto per indictione quartadecima. Feliciter.

Dum in Dei nomine nos Guillerad Religiosus Episcopus Sanctae Pistoriensis Ecclesiae, seu Iohannes Scabino, nec non Petrus Guasso Domni Regis resedissemus in iudicio ad singulorum hominum iustitiam faciendum, ac deliberandum, residentibus nobiscum Mangenred Comes, Rachinari Gastaldius, Isferad presbiter, Averolphus Diaconus, Tassimanno, & Iohannes Filio quondam Gregorij, Anselmi Filio quondam Alchilij, & reliqui plures, ibique coram omnium advenere presentia ad invicem inter se altercationis haventis Gisilari Filio quondam Gisoni, qui causam curtis Domni Regis peragebat, nec non & Gisilare Scabino, qui tunc procurator erat Monasterij S. Bartholomei, ubi Ildepert Abbas preesse videtur, tunc pulsantes eos ipse Gisilari Filio quondam Gisoni dicens, pro quod abet da parte Monasterij Ecclesia, & Casas, & res Sanctorum Petri, & Pauli, & Sancti Anastasij intra hanc Pistoriensem Civitatem, qui fuit quon-

dum Raspert, quem a parte curtis Domini Regis pertinere debent. Tunc dixit Gisilari de parte Monasterij, non est verum, quod, Ecclesia, vel [illegible] a parte curtis Domini Regis pertinere debeat, eo quod ecce monimina prae manibus habemus, quomodo Ecclesia, & res ipsa S. Monasterij Dei Bartholomaei debet pertinere. Ideirco nos auditores [illegible] monimina coram nos relegi ipsa. Continentiam erat unum ex ipsis per manus quondam Teuderam Notarij continentes in eum, quomodo hoc ipse Raspert offeruerat Monasterij S. Bartolomaei quartam rationem ex omnibus rebus suis, & [illegible] [illegible], & [illegible] Gampergi, & Casa [illegible] suis, cum omni [illegible], & pertinentias earum, qualiter eis pertinuerunt una cum personas illarum, ut quatenus sub obedientia Abbatiss, & sub sancta regula in Monasterio S. Gregorij cenobio ipsius Monasterij S. Bartholomaei permanere deberent, & eorum quarta ratione ex sua substantia [illegible], & tradiderunt Dominici, qui tunc fuit Abbas ipsius Monasterij, ut quatenus per eum, vel per posteros atque successoribus suis post decessum ipsius Rasperti deberent esse venundatas pretio [illegible] pro Anima eius dispensandum, aut eas res, sibi omnes voluerint, [illegible] ordine debeat permanere, & per ipsa cartula ipse Raspert ordinaverat, & firmaverat cum dicto Dominicum Abbas, vel posterisque successoribus suis in supradictas Ecclesia Oratorio Beati Sancti Petri, & Pauli, seu Anastasi, quem in suo privilegio intra hanc Civitatem nostram Pistoriensis aedificare visus fuit, ut quatenus ab illo die in ipsius Abbatis, vel de posterisque successoribus eius, ipse secundum Oratorium potestatibus [illegible], vel de ipso Monasterio S. Bartholomaei una cum omnia aedificia casis, seu curte, orto [illegible] ipso Oratorio [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] de res sua quem, sicut supra legitur, [illegible], pertinere deberet, ut ipsa [illegible], & [illegible] eius, qui ex legibus succedere potuissent, accipere [illegible] pro ipsa [illegible], & pro [illegible], & curte, & orto in alio loco [illegible] haberent. [illegible] nobis ipse Gisilari procurator ipsius Monasterij ostendit cartula, ubi legebatur quomodo cum [illegible] Dominicus Abbas firmaverat [illegible] Arimund presbitero supradictas Ecclesia una cum [illegible], Casa, seu curte, & orto [illegible] ipsa Ecclesia in [illegible] [illegible] potestatem officio peragendum, seu missa, & luminaria in ipsa Ecclesia faciendum, & res ipsius quondam Rasperti de quantum ipse Raspert per Deum [illegible] [illegible] excepto personas hominibus. Nam ut dictum est, alia res medietas in eius firmaverat potestatem usufructuandi una cum Rachiperi, & Austruada filia ipsius Rasperti, & curte, vel res ipsa regendum, eleemosynas tribuendum, & post obitum ipsorum Arimund, Rachiperi, Austruada omnes, cum ipsa Ecclesia, & casis, & res in eiusdem Abbatis, vel ipsius S. Bartholomaei Monasterij, & ad eius vestitura reverterent potestatem. & [illegible]. Unde tunc, dum supra scripta monimina relegi fecimus & [illegible] eas continentes omnes, ut supra dicitur, continuo ipse Gisilari, qui curtis curtis Domini Regis peragebat, dixit: nichil nobis impedimentum monimina haec, quae ostendistis, quia ego possum talem consignationem facere, quomodo pars curtis Domini Regis de casas, & res quondam Rasperti hic infra hanc Pistoriensis Civitatem investita fuit, & Austrualda eiusdem a parte Domini Regis servitium faciebat. Quapropter nos, qui supra auditores [illegible], & [illegible] ipso Gisilari de parte curtis Domini Regis a parte ipsius Sacri Monasterij S. Bartholomaei dare guadia consignationem ipsa faciendi, sicut dixerat, unde dum postea in constituto die utrique partibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ipsis costitutoribus adducto ipse Gisilari de parte Domini Regis testimonio. Id sunt Fulculo [illegible] quondam [illegible], Formulo filio quondam [illegible], Maurulo Clericum, & Gregorium, quos nobis singulatim, ut separatim ab [illegible] [illegible], & [illegible] ad nos [illegible] [illegible] nobis testimonium eorum dederunt. Scimus de casis, & res illa, qui fuit Rasperti [illegible] Austrualda infra hanc Pistoriensem Civitatem, unde intentio est inter parte Domini Regis & pars Monasterij Sancti Bartholomaei, quas eiusdem fuit parte curtis Domini Regis investitura, & hominem curtis Domini Regis [illegible], [illegible] & ipsa Austrualda eiusdem a parte Domini Regis. Idem [illegible], & ad [illegible] [illegible] servitium faciebat, & [illegible] cum Gisilari, & Teudice, qui eiusdem

a parte

a parte Domini Regis causa peragebat, & qui hoc fecimus, fuit annos quinque, & amplius, sed quia non dixerunt ipsi testibus, quod sola, & res ipsa pars Domini Regis per quinque annos possedisset & quibus ipsi testibus dixerunt, per Sacramentum firmaverunt testimonium suum. Et insuper ipse Gisilari de parte Domini Regis iuravit dicens per haec Sancta Dei Evangelia, quia quaecumque testes suprascripti de causa ista de parte Domini Regis testimonium reddiderunt, veraciter dixerunt. Pro eo namque nobis supra nominatis auditoribus recte paruit, ideo iudicavimus, & fecimus eandem secundum suprascriptorum testimonium pars curtis regiae revestire, ita ut post revestituram [illegible] eandem [illegible] haberet. Ob hoc quod ipsa revestitura ipse Luitpertus Abbas cum alio procuratore suo idem suprascripto Petrus Gastaldo Domini Regis reversus est inter nos cum memorato Gualerad Episcopo, & Damiano Scabino de Sarba [illegible] in eadem in praesentia ipsius Comitis, ubi erant nobiscum Johannes filius quondam Gregorii, Iherad presbiter, Tassimanus, Petrus filius Iohannis, Autergius Diaconus, Gontefred, & alii plures, atque rursum nos omnes ipse Petrus adversus supra scriptum Gisilari contra partem Domini Regis dicens, Ecclesiam Beatissimorum Sanctorum Petri, & Pauli, & Apostolo, & casas, & res ipsas, quas hoc quondam Rotperti contra hanc Pistoriensem Civitatem unde vos nunc ille Luitpertus Abbas revestisset [illegible] haberet, quamvis ecce monimina prae manibus habemus, quomodo Monasterii S. Bartholomaei legibus pertinere debetur. Et ideo nos supra dicti auditores [illegible] omnia [illegible] relegi Cognovimus, quae supra scripta monimina erant, quam sibi supradicto [illegible] fuit, & invenimus [illegible] omnia, [illegible] sibi supradictus [illegible] fuerunt, [illegible] quia [illegible] monimina Gisilari [illegible] est [illegible] nullum [illegible] nisi fecerunt, quod ego [illegible] consignavi, quomodo eandem pars Domini Regis revestita fuit, & per ipsa consignatione & revestitura ipsa Ecclesiam & casas, & res a parte Domini Regis avere voluimus, pro eo nos vicibus dicti Gualerad Episcopus, Damiano Scabino interrogavimus prenominato Gisilari, si potuisset, aut per scriptum aut per testibus facere talem consignationem, quomodo supra scripta Ecclesia, vel casas, aut res ipsas ipse quondam Rotperti a parte Domini Regis dedisset, per quam vos partes Domini Regis legibus avere deberet. Tunc ipse Gisilari manifestus est dicens, quod nec per scriptum, nec per testibus, nec per nullo modo alia consignationem facere non potuisset, quomodo Ecclesia vel casas, aut res ipsas a parte Domini Regis debeat pertinere, nisi dixit, quod per supra scripta consignationem de ipsa revestitura, aut Ecclesias, vel casas, & res vocasset habere. Iterum interrogavimus ipse Gisilari, si potuisset, aut per scriptum aut per testibus talem consignationem facere, quomodo supra scripto Rotperto ipsa fuisset possessione in Monasterio S. Bartholomaei de eo res nullo modo facere, sed ipse nobis [illegible] dixit, quod talem consignationem nullatenus facere non potuisset, propterea nobis supra scriptis Gualerad Episcopus Damiano Scabino apparuit competens lex, ideo iudicavimus ut supra scripta Ecclesia, & casas & res, unde ipsas monimenta inter sibi habuerunt, deberet habere Luitpertus Abbas, & sint successores a parte ipsius sanctissimi Monasterii Sancti Bartholomaei secundum supra scripta monimenta. Nam pars curtis Domini Regis exinde permaneat quieta & tacita semper, atque remota, & sic ex ipsa pertinentia Austrualdo, unde supra scripto Gisilari, qui fuit procuratore Monasterii S. Bartholomaei, in iudicio finitus est. Unde qualiter [illegible] praesentia causa ipsa acta, & [illegible] atque finitum scriptum est; pro firma causa iudicata, ex deliberatione Gualperti Notarium scribere admonuimus, ut in posterum exinde nulla oriatur contentio, sed omni tempore in eadem deliberatione debeat permanere. Actum Pistoria, Regnante, & indictione supra scripta secunda.

Ego Gualerad Episcopus in hunc iudicatum a me facto manu mea subscripsi.

Ego Damiano in hunc iudicato dedi una cum Gualerad Sanctissimo Episcopo, & manu mea propria subscripsi.

Ego Gualbertus Notarius, & Iudex Sacri Palatii Scriptor, qualiter in [illegible], scribens complevi.

IV.

IV.

Judicatum Adalardi A. DCCCXII. editum a Muratorio (T. V. Antiquit. Col. 953.) nunc emendatius, ex apographo Monasterii S. Bartholomaei

DUm in Dei nomine Adalardus missus Domni Caroli Imperatoris resedisset in Civitate Pistoria singulorum hominum Causas audiendum, vel deliberandum, interim ibi adessent venerabiles Episcopus, Bonifacius dux, Petro, & Leo judices, & Bonifridus Notarius Domni Regis Aconspicuus, & Ipse Adalardus, Fredo, Mauro, & Petrus Dux missi Domni Leonis Papae, & Manfredus, & Ardo Scabinei de Camerino, vel reliquis pluris ibi adstantibus, venerunt ibi Ildipertus Abbas ex Monasterio S. Bartholomaei fundato a quondam Gundoaldo medico prope muro ipsius Civitatis Pistoriensis, & dedit nobis ad relegendum unum [illegible], & ostendit ab ipso quondam Gundoaldo medico, quo continebatur, qualiter manifestaverat ipso monasterio in suo proprio aedificasse, & res suas omnes ibi concessisse, & statuit eum, ut sub nullius hominum potestate, vel ordinatione, nec Matris Ecclesiae ipsum Monasterium subiaceret, nisi semper de ipsa congregatione sibi inter se Abbatem eligerent, nam non de extraneis, neque de alio monasterio, & filios, aut heredibus suis nullam sibi a se dominationem, nec potestatem, nisi, si oportuerit, causas ordinandum, & dum relectus fuisset [illegible] ipsum, adserens est ipse Abbas, quod tempore Domni Pipini Regis, dum adhuc Rodechildo viveret, pertinebant maiorem hominum ab eodem Rodechildo de ipso monasterio exactus fuisset, & in eorum missus hunc esse tempo & aliquo modo, & ipso monasterio cum omni fuisset in beneficio [illegible] [illegible], & dum per Missos ipsius monasterii reclamatio exinde facta fuisset ad Paulinum Patriarcham, Arnone Archiepiscopo, Fardulpho Abate, Cochengiso comite Palatii, vel reliquis loco eorum, qui tunc hic in Italia missi a [illegible] [illegible], et ipsi eandem quaesiverunt, & illam munimina in suo tempore fecerunt praesentare, quod illius cognoverunt, quod nullus debet ipsum Monasterium alterum facere, & non sibi aliud debere fieri ordinationem, nisi de ipsa congregatione, sicut ipse Gundoaldo de ipso casino revocare, & praelato ordinatione de eodem monasterio fecerunt episcopum, & nec inde locum ad eorum [illegible]. Postea per [illegible] contradictione, quam eadem [illegible] facta est ab [illegible], [illegible] ut in hoste, & omnes pariter, & consilium fecerunt, ad Missos, et dominum ad palatium, quod cum lege facerent non debent, quia quod Gundoaldo, qui in ipso Monasterio construxit, heredes reliquit, qui hostem facerent. Nos vero audientes, & cognoscentes, quomodo ipse Abbas exinde de ipso monasterio fuerat devestitus, & per ordinationem de Imperatorem [illegible] multis horis revocatum, parum nobis, ut [illegible] [illegible] ipsius, quod Gundoaldo medico, dum ipse heredes reliquit, qui hostem facerent non debere, nec nullum pertinet ad Missos Domnorum, ut consilium, nec aliquis dominationem per conditionem ad palatium. Itaque ego, cui supra, Adalardus missus Domni Imperatoris commendante ex ipsius Domini nostri auctoritate, & de hoc iudicio, ut admodo teneat ipse Abbas, vel posteris eius ad ipsum monasterium cum ipsa congregatione [illegible] Dei ibi degentibus [illegible] [illegible], & pro [illegible] Domini nostri Domini misericordiam exorare, & ad hoste pergere, seu consilium, aut dominum per conditionem e Palatio habere [illegible] non possunt, & aliter fieri nullo tempore, unde quam Adlaro pro securitatem ipsius Ildiperti Abbatis, & ad eius successores fieri iussimus quidem & ego Paulus Notarius ex dictato Bonifredi scripsi. Anno Regni Domni Caroli in Italia trigesimo octavo 17. mense Martio Indictione quinta. Ego Adalardus Signum ✠ manus supradictus Bonifacius dux in hoc actis interfui ✠ Ego Villerado Episcopo in hoc actis interfui. Leo missus Domni Regis consentiens subscripsi ✠. Ego Petro [illegible] Regis in hoc actis interfui ✠ Bonifridus in hoc actis interfui. Quidem ego Petrus Notarius authenticum illud vidi, & legi, & hoc exemplar exemplavi, & manu mea scripsi.

V.

V.

Sententia Martini Pistoriensis Episcopi A. 1044., ex Archivo S. Michaelis Pistoriensis. &c.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi. Breve recordationis, qualiter definitum est Litigium inter Abatem Teuzo Fontis Taonae, & inter Johannes Plebanum de SpanareKio ad memoriam habendam, & retinendam, qualiter actum est in Canonica S. Zenonis in praesentia Domini Martini Episcopi, & bonorum hominum, quorum nomina subter leguntur. Ego Martinus Dei gratia S. Zenonis Ecclesiae indignus Episcopus, cum voluntate, & consensu Johannis de SpanareKio, do, & concedo tibi Teuzoni abati, tuisque successoribus Ecclesiam S. Mamati de Stagiano, quod ab hac hora in antea potestatem habeatis presbiterum ibi ponendi, trahendi, habendi, tenendi, possidendi, regendi, & omnibus modis gubernandi, tam vivorum, quam mortuorum. Tali vero modo concedimus honorem & reverentiam ecclesiae Sancti Johannis de SpanareKio, ut pro tempore ire debeat presbiter, qui pro tempore deget, ad vocabulum, & letanias, & synodum si vocatus fuerit, & non amplius. Si quis autem hanc nostram definitionem interrumpere tentaverit in nomine Domini excommunicationis poena subjaceat.

Testes autem Petrus filius b. m. Raineri & Pitaci filius b. m. bellini, & Mancinus filius b. m. Johannis, & aliorum bonorum hominum, & sunt anni Domini mill. quadragesimo quarto VIII. Idus Aug. Indict. X. * feliciter.

Ego Rozo notarius hunc breve manu mea scripsi, complevi, & dedi.

* XII. scribendum foret.

V I.

Judicatum Vuiberti Comitis A. 1046., ex Archivo S. Bartholomaei.

DUM in Dei nomine infra Civitate Pistoria inter Casa solariata donicata de Domni S. Zenonis ibi residebat wibertus Comes missus Domni Enrichi Regis a causas audiendas, hac deliberandas residentibus cum Martinus Episcopus Sanctae ipsius Ecclesiae Pistoriensis Beati Zenonis gratia Dei humilis Episcopus, & Johannes, & Eripraudo, & VVinitho, & Teucho iudicibus, & Rosticho notarius, & ibi aderat Rollando Filio Lamberti, & Brancane filio Ansermi, & Saracino filio Amichi, & Donato filio Petri, Paulo filio VValberti, Uvido filio Joannis, Leo filio Rollandi, Sifridi filio Ildebrandi, Uvido, & Fantino GG. filii Gerardi, Ildebrando, & Rodolfo GG. filii, similiter Rodolfo, qui Fusco vocatur, filio Theuti, Ildebrando VVilberti, Baroncho filio Gherardi, Cicho filio Petri, Rainerij filio . . . .
& reliqui plures, ibique in eorum praesentia veniens Teuthaldo Praepositus de Monasterio S. Bartholomei, quod est prope Civitate Pistoria, cum Petrus filio Erichi Avocato suo, sic ceperunt dicere, & proclamare, & vociferare per tres dies & a vos praedicto VVibertus Comes missus Domni Enrichi Regis, & Ildebrando filio bonae memoriae Uvidi de loco Massa, & dictus Sifridi quondam Grossilelio vocatur filio supra scripti Sifridi, quod ipse Sifridi, qui Grossilello vocatur, qui contendit mihi pars praedicti Monasterij S. Bartholomei, terra, & rebus, qui vocatur Broilo, & suprascripto Ildebrando detinet terra, & rebus, & Ecclesia in loco, ubi dicitur Abatiko, cum integrae duae reasortis, quae sunt posita, una in loco Vignole, alia reasorte est posita in loco Arciano cum una petia de Terra, & Vinea, quae est posita in loco Corbiano, una cum omnibus Terris, & rebus illis, quae sunt positae in loco Neure, qui ad ipsam Ecclesiam S. Mariae de Abbatiko est pertinentes, una cum omnia pertinentia, & accessis sua, quae ad ipsa Ecclesiam, & sortis, & terris, & rebus sunt pertinentes, unde a vos praedicto VVibertus Comes missus Domni Enrichi Regis reclamavimus per tres dies, & a vestrum placitum vociferare fecissi, ut a vestrum placitum venisset, & mihi iustitia fecisset, & omni-

ni

me eis ad vestrum placitum habere potuisti, cum in Tethaldus prepositus cum predicto avocato suo taliter dixisset, tum predictus VVibertus, & Missus Domini Regis una cum predictis judicibus, qui ibidem aderat, ita recordari dixerat, quod omnia verum esset, sicuti predictus prepositus una cum predicto avocato suo dixerat, tum predictus Prepositus una cum predicto Avocato suo petivit misericordia, ut ipse propter Deum, & anima Domini Regis hanc, suamque mercedem, & una partem predicti Monasterij S. Bartholomei, de omnibus predictis rebus, que superius legitur, & de omnibus rebus illis, que ad predictis terris, & rebus fortis Ecclesie sunt pertinentes, ad salvam querelam investisset, quousque predicto Ildebrando, & Sifridi, qui vocatur Grosilello, ad placitum venisset, & ei justitia fecisset; hoc dictum tuc per consilium vestrorum judicum predicto misso Domini Regis predicto prepositus, & iam dicto avocato suo de omnibus predictis rebus ad salvam queretam a parte predicti monasterij S. Bartholomei investivit quousque predicto Ildebrando, & Grosilello ad placitum, & justitiam veniad, & justitiam faciat a pars predicti Monasterij S. Bartholomei, & insuper misit Bandum Domini Re. In super predicto prepositus, & Petrus avocato suo, & infrascripti rebus in mancusos aureos duo milia, ita ut nullus quislibet omo, magna, parvaque persona disvestire audead, aut aut [*sic*], aliqua contradictione, vel molestatione faciad, qui vero oc fecerit, predicti duo milia mancusos composituros se agnoscat medietatem pars Camerae Domini Regis, & medietatem eidem predicti Monasterij S. Bartholomei, & ad illum prepositus, qui ibidem pro tempore fuerit, & ac notitia pro securitate, & a suprascripti monasterij fieri admonuerit. Quidem & ego Rotichisi notarius per jussione missi Domini Regis, & Judicum amonitione scripsit Anni Domini nostri Jesu Christi millesimo quadragesimo sexto mense November Indictione quinta decima feliciter VVibertus signum †† manus supra scripti misso Domini Enrichi Regis, qui ac notitia sua propria manus firmavit.

Ego Martinus Episcopus manu mea SS.
Teoto judex interfuit.
Johannes Judex interfuit.
Vvinito Judex interfuit.
Herimprando judex Domini Imperatoris interfuit.

A D N O T A T I O.

Extat ejusdem Autographi Apographum sic subscriptum.

EGO Ricardinus Domini Enrici Imperatoris Judex, & notarius autenticum illud anticum manu Rotichisij notarij olim scriptum, unde hoc exemplum sumptum est vidi, & legi non vitiatum, non cancellatum, & pro ut in eo inveni nullum verbum addens, vel minuens, ita fideliter transcripsi, & exemplavi, & signum manus meae apposui, & ubi superius cancellatum est *predicto misso Domini Regis* proprie manu cancellavi, & Dominus Oddifredus publicus Judex causarum Pistor. coram Dominis Rainerio, & Clarito Judicibus, & Corso, & Barufaldi notariis hoc exemplatum est, consensit, & suam auctoritatem praestitit in palatio communis Pistoriensis.

V I I.

Sententia A. 1177. in Caussa Monasterii S. Bartholomei, in ejusdem Monasterij Tabulario.

IN nomine Domini nostri Jesu Christi Dei aeterni Anno ab eius nativitate millesimo centesimo septuagesimo septimo Kalendis ianuarij indictione undecima, * Nos Mainettus filius quondam Lolli, & dandus judex Pistoriensis Consules cognitores litis, & controversiae, quae vertebatur inter Monachos Eccle-

* declam.

siae Beati Bartholomei pro Clusa molendini, & filios quondam Guittonis, & Arriduti, ipsisque litis, & controversiae causa in nostro arbitrio, & laudamento ab utraque parte commissa, & concessa, laudamus, & arbitramur, quatenus, si turbida in die venerit, quod predicte Ecclesie Monaci faciant aperire portas predicte cluse, & dimittant ipsas apertas, quousque turbida a se deplanet. Si autem turbida in nocte venerit, non teneantur ipsi Monaci nocte facere predictas portas aperire, sed statim die lucescente faciant aperire portas predicte cluse, & dimittant ipsas apertas, donec turbida se deplanet, quod post horam vespertinam turbida aliquo die venerit, faciant predicti Monaci predicte cluse portas aperire, & faciant ipsas stare apertas, donec turbida se deplanet, & si post horam vespertinam tonuerit, ita quod sit verisimile turbida proxima nocte venire, aut si venerit, faciant predicti Monaci predictas portas aperire, & dimittant ipsas apertas, donec turbida se deplanet, si autem aliqua die turbida venerit, & statim turbida ipsa veniente prescripti monaci non fecerint aperire predicte cluse portas, ut ipsi Monaci componant penam duarum eminarum boni frumenti, & duarum boni milij similiter arbitramur, iterum quoque laudamus, ut septemtrionalis porta predicte cluse deponatur uno grado, & illa eadem porta adampletur uno pede a septemtrione, & ex alia parte iuxta Pontem astringatur uno alio pede, si monacis placuerit eam restringere ad hoc, si qua ex catenis portarum predicte cluse, aut edificium portarum rumpantur, ut ab illa die, qua rupta fuerint usque ad duos proximos dies, excipimus diem Festivum, quem Fabri celebrare consueverunt, predicte Ecclesie monaci faciant reficere predictam Catenam, & predictum edificium, & remittere sine fraude in portam cluse. Eodem modo laudamus, & si infra predictos duos dies non fecerint predictam catenam reficere, & remittere, & colonnam aptare, ut predicte Ecclesie monaci faciant predictas portas stare apertas, donec predicta omnia de Catena, & edificio fuerint observata, & adimpleta, simili cura pronuntiamus. Insuper quoque laudamus, ut si predicte Ecclesie Monaci sicut supra dicitur, non observaverint, componant penam librarum 70., dimidiam Filiis quondam Guittonis, & Arriduti, & dimidiam Pist. rectoribus, & post penam exactam predicta omnia firmitatis robur obtineant, cum sua pena, & obligatione, durante omni tempore. Si autem predicti Filij Guittonis & Arriduti molendinum eorum ultra duos annos facere distulerint, aut in novo gorario, seu in veteri, seu infra spatium eiusdem gore, non teneantur ipsi monaci predictas portas aperire, donec predictum molendinum factum fuerit, tunc deinde predicti Monaci teneantur omnia predicta in totum observare. Item laudamus, ut predicti monaci dent filiis Guittonis, & Arriduti de hinc ad proximum carnelevarium libras XVII. & solidos X bonorum denariorum Pisanorum. Similiter laudamus omnia predicta sub pena librarum LXX observari precipimus. Actum est hoc in Civitate Pistoria.

Ego Gerardus Sacri Palatii Notarius, & tabellio interfui, & omnia predicta laudamenta iussu predictorum Marochi, & Dandi conscripsi, & complevi.

VIII.

Sententia circa Annum 1181., aut sequentes proxime ad 1184. in causa Monachorum S. Bartholomei ex eorumdem Archivo.

IN Christi nomine, brevis notitia, qualiter actum est in Civitate Pistoria in Palatio Episcopi presentia bonorum hominum, quorum nomina inferius scripta ponuntur. Lis quidem, & controversia, que agitabatur inter Priorem S. Bartholomei de Civitate Pistoria ex una parte Et Plebanum S. Hippoliti de plebe constructa, & edificata inter Calcianam, & Allianam ex altera parte (talis erat) de ordinatione Clericorum, & obedientia eorumdem constituendorum, & ordinandorum in Ecclesia S. Mariae constructa, & edificata in villa, que dicitur Capehana prope Calcianam. Nam predictus prior affirmabat, se de iure posse, & ordinare, & constituere Clericos sine predicto Plebano in predicta Ecclesia de Ca-

Capezhano; Clerici vero praedicti Plebano respondebant, & dicebant in praedicta Ecclesia de Capezhano non posse ordinari Clericos sine assensu suo praedicti Plebis, Et idcirco Presbiter Bonus de Plebe Sancti Andreae coram Rogerio Pistoriensi Episcopo, & coram Nerucio Pagnolo, & coram praesbitero Johanne Canonico S. Zenonis arbitri electi ab utraque parte de praedicta controversia, & hoc sic dicti arbitrati est, & ita dixit & praecepit, quod de caetero, praedictum Priorem, eiusque successores in praedicta Ecclesia de Capezhano, quandocumque necesse fuerit, habeat potestatem eligendi & ponendi Presbiterum, vel Clericum quemcumque voluerit, nolentem Plebanum praedicti Plebis, & hi ordinationes praedictorum Presbiterorum, vel Clericorum de praedicta Ecclesia de Capezhano, & nunc praedictus Presbiter, vel Clericus promittat obedientiam praedicto Priori, & suis Monachis. Ita tamen quod ipse eorum dei praedictum Prior, vel ejus missum mittat praedicto Plebano vel Capitulo praedicti Plebis per desiderii consensum, vel Clerici sic ordinati, & praedictus Presbiter, vel Clericus, non debeat sibi officium, donec fuerit investitus de praedicta Ecclesia de rebus spiritualibus a praedicto Plebano, eiusque Capitulo, nisi licentia dei post investituram Prioris, & si Plebanus, vel eius Capitulum distulerit investiendi hoc facere, tunc ab illo tempore dei in antea praedictus Presbiter, vel Clericus sic ordinatus libere possit ibi celebrare officium, & praedictus Presbiter, vel Clericus in praedicta Ecclesia de Capezhano ordinatus promittat obedientiam praedicto Plebano vel eius Capitulo, & vadat ad Festivitates praedicti Plebis; scilicet ad Festivitatem Sancti Ypoliti, & Sancti Remigii, & Sancti Johannis Baptistae & in Decollatione eius, & in Letaniis, & in festivitate S. Johannis Evangelistae, & in Sabato Sancto, & in quarta feria Cinerum, & in Sinodo Episcopi. Verum vero nec praedictus Plebanus vel eius Clerici vadant in Letaniis unquam ad praedictam Ecclesiam de Capezhano, & vadat ad festivitatem Sanctae Mariae de Monte Acuto, & si aliquis umquam aliquis de Populo praedictae Ecclesiae Capezhanensis voluerit capere Poenitentiam a praedicto Plebano, vel eius proprio Sacerdote praedictus Plebanus, vel eius Sacerdos non possit dare poenitentiam in suo consensu, vel eius praedicto Presbitero de Capezhano, vel Clerici, & si Presbiter de Capezhano, vel eius Clericus defuerit ibi non esse vel fortuito casu longe abfuerit, tunc praedictus Plebanus possit praedictis eius dare illis poenitentiam, ita tamen, ut praedictus Plebanus, neque eius missus non faciant aliquas Personas de praedicto populo, ut capiant poenitentiam ab eo, & praedictus Plebanus, neque eius missus sciverit, & ministrare non offendat, neque offendere faciat praedicto Presbitero de Capezhano, vel Clericum de Capezhano in spiritualibus rebus, vel temporalibus rebus. Quando vero venerit & fuerit Episcopus, vel alius collectus pro Episcopo recolligentur Sacerdotum, vel Clericum respondeat Plebano, vel eius nuntio quando collecta pro Papa, vel Cardinalis recolligentur hoc fiat in Parrochia Episcopi. Itaque etiam praedictus Prior obligavit se suosque successores, & per stipulationem promisit, quod si umquam ipse, vel eorum Monachi contra praedicta aliquo modo venerint, vel fecerint, componere, & dare poenam bonorum denariorum, & Pisanorum Libras L. praedicto Plebano suisque successoribus. Similiter vero praedictus Plebanus obligavit se, suosque successores, & per stipulationem promisit dare, & componere eandem poenam librarum quinquaginta praedicto Priori suisque successoribus.

Signum manus Presbiteri Boni praedicti arbitri, qui omnia praedicta arbitrata Widonem Iudicem, atque Notarium scribere rogavit coram praedictis pretium, & alios supra scriptos testibus.

I X.

Sententia A. 1190. in causa Abbatis S. Salvatoris de Alfa, cum Plebano de Montemurlo, ex Archivo Monasterii S. Michaelis.

IN nomine Domini Amen. Lis, & controversia vertebatur pro Ecclesia S. Ypoliti de Vinaco inter Plebanum Mathaeum Plebis de Monte, nomine ejusdem

dem Plebis ex una parte, & Dominum Taonem Abbatem S. Salvatoris de Alpi nomine sue Abatie ex altera, videlicet de institutione Sacerdotis in predicta Ecclesia S. Symonis, a quo debet fieri, an a Plebano, vel Abbate de Populo ejusdem Cappelle, utrum ex debito debeat venire ad Plebem ad Baptisma cum Sacerdote ejusdem loci, & ad Letanias ad Plebem, aut quo Plebanus pergeret, & in cujus territorio esset de Festivitatibus ejusdem Ecclesie, quis eorum debeat ibi habere primatum, & precipuum locum in officiis divinis, & mensa, & de quibusdam aliis Capitulis. Plebanus quidem dicebat, & firmiter asserebat omnia predicta de jure pertinere ad Plebem, Abbas vero omnia negabat, & ex toto inficiabatur. Sic que in hoc . . . . contendentes, cum nichil viderentur proficere, placuit utrique partium ex beneplacito, & eorum libero arbitrio, & de voluntate Domini Boni venerabilis Pistoriensis Episcopi nobis Domno Johanni Abbati de Furculis, & Magistro Mansueti Clerico Ecclesie S. Pauli, & nostro arbitrio prefatam litem, & controversiam committere, quam sive per amicabilem conventionem, sive per Juris rationem deberemus terminare. Nos itaque Dominus Johannes Abbas, & Magister Mansuetus Judices & Arbitri super hac lite, & controversia ab utraque partium concorditer electi, attestationibus hinc inde receptis, & diligenter inspectis, habitoque prudentium virorum Consilio volentes utriusque partis Guarantigiam, ac omnes evitare expensas, concordantes etiam tantum super uno principali Capitulo, scilicet de Festivitate S. Symonis, laudamus, diffinimus, & per amicabilem conventionem dicimus, atque pronuntiamus quatinus de cetero Plebanus Massarius, vel ei successurus annuatim veniat ad Festum S. Symonis SS. Societatis tantum duobus Clericis recepturus ibi majorem honorem, quam aliquis alius, ita quod suum sit officium incipere, vel cui placet, tribuere in Vesperis, vigiliis, Matutinis, Missa, & predicatione, & precipuum locum in Mensa habere sine calumnia Abbatis, vel ejus successoris, aut contraditione qualibet. Item laudamus, & per Arbitrium dicimus, quod Plebanus, vel qui pro tempore fuerit per Plebatum suum faciat denuntiari, & commoneri Populum, ut ad predictum Festum honorifice veniant, solemniter illud celebraturos. Actum in Civitate Pistorii in Palatio Domini Episcopi Anno Dominice Nativitatis 1190., de mense Maji, Domino Frederico Romanorum Imperatore Regnante, Inditione octava, presentibus Domno Bono Pistoriensi Episcopo, & Rainaldo, & Paulo ejus Clericis, & Rotecastello Judice ordinario, & Andrea Filio Baldinelli, & Tallia . . . . . Tedelgardi, & aliis quampluribus rogatis testibus.

Ego Ariannus Domini Frederici Imperatoris Index, atque Notarius huic laudo, & arbitrio a jam dictis arbitris pronuntiato interfui, & illud de mandato eorum fideliter scripsi, & in publicum redegi. &c.

X.

Coelestini III. *P. M. confirmatio a* CIↃCXCV. *editæ sententiæ a.* CIↃCXCII. *latæ in caussa Monachorum S. Salvatoris, ex Tabulario S. Michaelis de Furculis.*

CElestinus Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Taoni Abbati, & Fratribus de Fontana Taonis salutem, & Apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur, quod justum est, & honestum, tam vigor equitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officij nostri ad debitum perducatur effectum. Espropter dilecti in Domino Filij vestris justis postulationibus grato concurrentes assensu arbitrium a dilectis filiis Sinibaldo Plebano de Viliano, & Presbitero Pepo Ecclesie S. Salvatoris rectore inter vos, & Massarium de Montecucco super Ecclesiis de Stagiano, & S. Simonis de Stagiano, & de Podio Montiscuccoli rationabiliter promulgarunt, sicut ab utraque parte receptum est, & in scripto exinde confecto plenius continetur, auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus. Ad majorem vero firmi-

[illegible] illud de verbo ad verbum [illegible] pagine [illegible], quod [illegible].

In nomine Domini nostri Jesu Christi Dei Eterni, Anno ab ejus [illegible] MCXCII. Domno Henrico [illegible], [illegible] Non. Maij, Indic. decima. [illegible], & controversia [illegible] inter [illegible] Abbatem de [illegible] [illegible] pro se [illegible], & nomine [illegible] Ecclesie ex una parte, & Plebanum [illegible] pro se [illegible], & nomine Plebis de [illegible], [illegible] & [illegible] ex altera [illegible] Ecclesie [illegible] de [illegible], & S. [illegible] de Perrano, & de Podio Montis Catonis, [illegible] & [illegible], [illegible] parti, [illegible], & controversiam [illegible] Plebano de [illegible], & [illegible] Papae [illegible] Ecclesie S. Salvatoris [illegible], [illegible], & [illegible] arbitrio [illegible], [illegible] [illegible]. Nos [illegible] Abbas [illegible] controversia [illegible], [illegible] per [illegible], [illegible], & [illegible] Domini [illegible] Episcopi, [illegible], & [illegible], & Cartulis, [illegible] parte [illegible], [illegible], & [illegible], & [illegible], quod de [illegible] Ecclesia S. [illegible] de [illegible] Plebani Montis Catonis [illegible], quod [illegible], & [illegible] Sacerdotem, [illegible], [illegible] Plebano, [illegible] populi de [illegible] Ecclesia, [illegible] pro Feudo, [illegible]. Si vero Plebanus [illegible] Sacerdotem, [illegible], [illegible] Abbatem [illegible] & [illegible] Abbas [illegible]. De Cappella [illegible] Sancti Symeonis de Perrano [illegible], [illegible], [illegible] Abbas [illegible] Ecclesia, [illegible], [illegible] Plebano, [illegible] ad Plebem [illegible], & [illegible] Montis [illegible], & Plebanus [illegible] pro [illegible] Populo [illegible] Plebano [illegible], [illegible], quod [illegible] Plebanus & Populum, vel [illegible] de Populo [illegible], & [illegible], & [illegible] ad Plebem, [illegible], ad [illegible], & [illegible]. De Festo S. Symeonis [illegible], & [illegible] Abbas de [illegible], & [illegible] Montis [illegible], [illegible], [illegible] Plebanus [illegible] ad Festum S. Symeonis [illegible] Clericis, & [illegible] Plebanus [illegible] Officio & [illegible], [illegible]. Populus vero [illegible] Cappelle [illegible] Capella. Ad Letaniam vero, & [illegible] Plebis, & [illegible] ad plebem [illegible]. De Plebe vero Montis Catonis [illegible], [illegible], quod Abbas de [illegible], [illegible] plebe [illegible] Podio [illegible], vel [illegible], [illegible] ut Plebanus, [illegible], [illegible] tempore [illegible] Plebe, [illegible] de [illegible] Mense Januarii Abbati, vel [illegible] libras [illegible], [illegible], vel [illegible] ad [illegible] Marcas, C [illegible], & [illegible]. Quod [illegible], [illegible] Abbas, [illegible] de populo [illegible] Plebe [illegible]. Quecumque [illegible], [illegible] Plebe [illegible] apud [illegible] a Plebano, vel [illegible] Clericus [illegible], [illegible], quod [illegible], [illegible] Plebano [illegible], [illegible]. [illegible] Plebanus [illegible] Populo Plebis [illegible] Abbas [illegible]. [illegible], & [illegible], quod [illegible] quod [illegible], & [illegible], [illegible], & [illegible], & [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], [illegible]. Acta [illegible] [illegible]

[illegible]

omnia in Civitate Pistorij in Palatio Domini Episcopi presentibus item dicti Domnum Boni Pistoriensis Episcopo, & Nevaldo Preposito, & Bosonis Archipresbiterum, & Presbiteri Meliorii Baldij, & Presbiteri Accompagnati Concanonicorum S. Zenonis, presentes quoque Carli Judicis Ordinarij, Deliotti Pedroni Mongeslitri quondam Martini, Jacobi Datoni, Marieppi quondam Gandulfi, Astis quondam nigri, Jacobi Pistoriensis, Aveteradi Meinei, Ugolini, & Caccinguerra quondam Guerrieri, & aliorum quamplurium Rogatorum testium, Dominus Gregorius Monachus, ac Sacerdos, & Camerlinghus predicte Abbatie, omnibus predictis consensit, & parabolam dedit. Gerardus item Monachus omnibus predictis assensum prebuit. Rossus, qui dicitur Reynerius Clericus eiusdem Abbatie, omnia predicta, semper firma, & rata habere promisit. Item Parisius, Bardus, Gerardus, Bellincus, Preciolius, Magnanimus Conversi eiusdem Abbatiae, omnia, quae superius sunt statuta, & laudata, semper firma, & inviolata habere promittentes per omnia eis consenserunt. Ex parte autem Plebis Presbiter Bonus, & Armisdus Calzacione Subdiaconus, Bernardus Canonicus, Leonardus Clericus Plebis, assensum omnibus predictis prebuerunt. Ego Avianus Domini Frederici dive memorie Romanorum Imperatoris Iudex, & Sacri Palatij notarius omnibus predictis interfui, & eadem a predictis arbitris proferri audivi, & videns de mandato eorum nihil addens, vel minuens, fideliter scripsi, & in publicam redegi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc Paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Laterani V. Nonas Iulij, Pontificatus nostri Anno quinto.

X L.

Charta refutati, & transactionis irrevocabilis a. 1213. ex archivo Monachorum S. Michaelis.

IN nomine Christi. Breve finitionis, refutationis, quod factum est prope Pratum apud Ecclesiam Sancti Salvatoris sitam iuxta Flumen Bisentii presentibus presbitero Accorso rectore, & Cappellano dicte Ecclesie Sancti Salvatoris, & Massabello filio quondam Miccoris, & Ubaldino Iudice filio Guisprandi testibus rogatis. Ibi Cittadinus Prior Monasterij S. Salvatoris Vallis Aquae parente Domino Sinibaldo Dei gratia Abbate Abatie de Fesulis, & consentiente vice dicti Monasterij Vallis Aquae finitionem, refutationem, & transactionem irrevocabilem, & pactum de non ulterius petendo fecit, dom Petro Monacho, & Camerario Abatie S. Salvatoris fontane Taonis recipienti vice dicte Abatie, & etiam Domini Frederici in Nomine Abatie in perpetuum integrum, videlicet omne ius, omnemque actionem, & rationem sibi Cittadino, vel dicto suo Monasterio sibi competens, vel competentem occasione ipsorum trium solidorum denariorum VII. annue illi Monasterio Vallis Aquae nomine pensionis, vel Canonis ab eodem Abate Frederico, & sua dicta Abatia, ut idem Prior Cittadinus nomine sui dicti Monasterij asserebat, & dicebat illos tres solidos exire debere de quadam Ecclesia Sancti Yllari, & rebus omnibus ad illam Ecclesiam pertinentibus, & tanto tempore illos detentos esse, ut scriptum apparet in laudo inter eos composito per manum Mainetti Iudicis scripto, tamen ille Abbas Fredericus nomine sui dicte Abatie, negabat illos tanto tempore detentos esse, vel de dicta Ecclesia, & rebus eius omnibus reddi debere. Sed tantum de dicta Ecclesia, & non de aliis rebus eius omnibus, quam siquidem pensionem detentam, & omne ius & actionem sibi ipsi priori competens, & competentem, vel dicto Monasterio Vallis Aquae pro se suisque successoribus finitum, refutatum, & pactum de non ulterius in aliquid petendo, vel aliquam in exceptionem in posterum obiciendo contra dictam Abatiam Fontane Taonis, vel dictam Ecclesiam S. Yllari pro dicta pensione detenta fecit, & hec omnia finitum, & refutatum, & finis ipse prior Cittadinus pro se, suisque successoribus ipsi dom Petro vice dicti sui dicte Abatie,

&

& Abatie ex tenore laudi pronuntiati inter eos a Domino Henrico Pratensi preposito, & Domino Ugone Matamuti super dicta lite a qualibet parte vonente promictens idem prior Cittadinus, quod si ipse, vel eius aliqui successores dicti Monasterij Vallis Agne rectores, aut aliqua subrecta, vel submissa, vel submictenda persona, pro dicto Monasterio vallis agne dictam pensionem actenus debentam petierint vel pro facto pensionis detentae aliquid in posterum circa dictum Dominum Fredericum Abatem, vel eius dictam Abatiam, vel dictam Ecclesiam S. Ylarii obiecerint, vel aliquam litem in Curia vel extra moverint, vel si in tacite, & compieuti omni tempore non permanserint, vel si apparuerit datum, vel factum, quod circa predicta factum habent, aut in antea faciant, & claruerit, vel si de eorum dolo, & fraude, & facto, & caula in legitimam defensionem predicto Domino Abbati Frederigo, euisque successoribus ab omni persona non exhibuerint, tunc sollemnpni stipulatione interveniente Pisane monete bone libras quinquaginta nomine pene dare, omneque dampnum, & expensas litarie competituras incompetenteri restituere, & emendare prefatus prior Cittadinus pro se, suisque successoribus, ipsi supra scripto, dum Pietro Camerario stipulanti pro eadem Abatia seorsum tenenti, & dicto Abate Frederigo promisit, in qua pena mille solidorum, & dampno, & expensis idem prior pro se, suisque successoribus principalem pacatorem se fecit, ita ut pena pacata, & dampno, & expensis restitutis, hoc instrumentum in sua semper consistat firmitate, renuntiando in predictis omnibus omni iuri, & exceptioni, & legum auxilio pro eis facienti, pro quibus fine, & refutatione, & transactione ex laudo dictorum arbitrorum in veritate idem prior habuit bonorum denariorum Pisanorum libras 14., ut confessus fuit, ex quibus vocavit se bene fore solutum vice dicti sui monasterij Facta sunt hec Anno dominice Incarnationis Millesimo ducentesimo tertio decimo, & Idus Septembris Indictione prima feliciter signum manus dicti Cittadini Prioris, qui hoc instrumentum sic scribere publice rogavit.

Signa manuum suprascriptorum hominum superius testium rogatorum.

Ego Sinibaldus Abbas dicte Abatie de Fesolis dicte Fini, & refutationi consensi, ideoque subscripsi.

Ego Cittadinus Prior Vallis Agne Monasterij dictis huic fini, & refutationi consensi, & eandem scribendam infrascripto Manetto iudici commisi, ideoque subscripsi.

Ego Guiccerardus Abatie Fesularum Monachus, & Presbiter dicte fini, & refutationi consensi, sic manum consilialem scribendum commisi.

Ego Ubertus Monachus, & Sacerdos his supra dictis consensi, ideoque subscripsi.

Ego bonus Monachus, & Levita subscripsi.

Ego melior Sacerdos huic fini consensi, ideoque subscripsi.

Ego Valentinus Monachus, & Sacerdos manu mea subscripsi.

Ego Pistorcis Monachus manu sua subscripsit.

Ego Manectus Judex, & Notarius, & postea Domini Octonis quarti Dei Gratia Romani Imperatoris iudex ordinarius, atque notarius hoc instrumentum per omnia publice rogatus scripsi.

X I I.

Innocentii III. Literae A. 1214. in causa, quae Soffredum inter Pistoriensem Episcopum vertebatur, & commune Pistorii ex Opere S. Jacobi.

INnocentius Ep. Servus Servorum Dei Ven: fratri Episcopo & dilecto filio Abbati S. Trinitatis Florentinorum salutem, & Apostolicam benedictionem. Causam quae inter Consules, Consiliarios, & comune Pistoriensium ex parte una, & Ven. fratrem nostrum . . . Episcopum ex altera super, iurisdictione quorumdam castrorum, & hominum, ac rebus aliis agitari dinoscitur, dilecto Episcopus

Tibi

Tibi, frater episcope, a nobis obtinuit delegari. Ut autem iudicium sine suspicione procedat te fili Abbas cognitioni cause obtentu partis alterius adjungentes discretioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus in negotio ipso juxta priorum continentiam litterarum, sublato appellationis obstaculo, ratione previa procedatis. Vos denique frater Episcope, ac fili Abbas super vobis ipsis, & credito vobis grege taliter vigilare curetis exstirpando vitia, & plantando virtutes, ut in novissimo districti examinis die coram tremendo Judice qui reddet unicuique secundum opera sua, dignam possitis reddere rationem. Dat. Lateranî Idibus Februarii Pontificatus nostri anno septimo decimo.

XIII.

Soffredi Pistoriensis Episcopi abdicatio ultronea omnium suarum rationum in controversia cum Consulibus Pistoriensibus ex libro Censuum pag. 132. t.

IN Christi nomine Amen. Cum Dominus Soffredus Pistoriensis Episcopus movisset contra Dominos Dombaronem Mathum, & Guidonem Consules Pistorienses, & contra eorum Consiliarios pro Communi Pistoriensi super facto de Lamporecchio, Orbignano, Quarrata, Montemagno, Barone, & quibusdam aliis terris, fecit eos citari ab Episcopo Florentino Judice super hoc a Sede Apostolica delegato, & porrigi libellum per literas eiusdem Episcopi Florentini. Tandem vero dictus Episcopus, cognita voluntate dictorum Consulum, & Consiliariorum Pistoriensium personaliter accedens ad dictos consules, & consiliarios in communi consilio constitutos, dixit T protestatus est semel, & bis coram dictis consulibus, & Consiliariis, quod libellum, quem eis porrigi fecerat, & citationem, & omnia, quae fiebant contra eos per Episcopum Florentinum, penitus revocabat, & sic predictus libello, & citationi penitus, & sponte renuntiavit, dicendo ipsis Consulibus, & Consiliariis: cum Dei gratia, & mea bona volantate, habeatis, teneatis, & possideatis vos pro Communi Pistoriensi, & ipsa communitas Pistoriensis omnes usus usuarios iurisdictionem placitum, & districtum predictarum terrarum, & ea omnia, que vos & Comune Pistoriense, & vestri antiqui pro comuni, & ipsa Communitas in predictis Terris habuistis, vel habuerunt tempore Episcopi Actonis, tempore Episcopi Tracie, & Episcopi Rainaldi, & Episcopi Boni.

Actum Pistorij in comuni consilio in Palatio comunis convocato presentia Johannis Corsi, Ildebrandi, Alexandri Nicholai, & Jacob iurisperitorum, & Domini Benedicti Archipresbiteri Pistoriensis, Tancredi de Strinato, Raineri Malonch, & aliorum testium.

Dominica Nativitatis Anno MCCXIV., Indictione tertia, quinto Kal. Decembris.

XIV.

Lotarij Pisani Archiepiscopi Sententia in Causa Monachorum S. Michaelis de Furculis, ex eorumdem Monachorum Archivo.

IN nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Ego Lottarius Dei gratia Ecclesie Pisane Archiepiscopus ex delegatione Domini Pape Cognitor litis, que vertebatur inter Presbiterum Sodum Cappellanum Ecclesie S. Marci de Pistorio pro ipsa Ecclesia ex una parte, & Presbiterum Silvestrum Monachum, & Sindicum Monasterij S. Michaelis de Furculis pro ipso Monasterio ex altera, ipsam litem sic diffinio. Petebat namque suprascriptus Presbiter Sodus a suprascripto Presbitero Silvestro Monacho, & Sindico supra scripti Monasterij S. Michaelis pro ipso Monasterio libras septuaginta quinque denariorum Pisane mo-

nete

[illegible] pro expensis [illegible] procedentium [illegible], & ex omnes Mulieres & ab ipso Monasterio [illegible], quousque in supra scripta Cappella S. Marci [illegible], quæ omnia hic debent dicebat ex conventione quam [illegible] cum Abbate quando ipse venit ad [illegible] dictam Cappellam [illegible] Antiphonarium diurnum & nocturnum per [illegible], & [illegible], quæ erant in Monasterio [illegible] ad Cappellam [illegible] quibus omnibus dictus presbiter Silvester Monachus, & [illegible] dicti Monasterii [illegible] Monasterium [illegible] & [illegible] Silvester [illegible] Monasterii [illegible] suprascriptum Cappellanum nomine ipsius Cappellæ [illegible] Cappellanum [illegible] successores ipsius [illegible] in Monasterio [illegible] debeant [illegible] in duabus festivitatibus S. Michaelis & in Nativitate & Assumptione Beatæ Virginis [illegible] in festivitate S. Lucæ, [illegible] supra scriptarum festivitatum [illegible] Dei, quam in [illegible] Officio in supra scripto Monasterio & [illegible] cum Monachis [illegible] apud Cappellam supra scriptam nulla [illegible] in supra scriptis Festivitatibus vel [illegible] neque pulsare Campanas, neque [illegible], nec [illegible] vel [illegible] & [illegible] Parrochianorum supra scriptæ Cappellæ [illegible] ad ipsum Monasterium [illegible] quando corpora Defunctorum [illegible] ad monasterium sepeliendo ipsi Cappellani [illegible] pro ipsis Cadaveribus [illegible] Presbiter [illegible] Cappellanus S. Marci [illegible] Cappellanus [illegible] Monasterii [illegible] cum [illegible] & Aqua Benedicta [illegible] quæ ab ipsis Cappellanis dictæ Cappellæ ipsi Monasterio [illegible] debent [illegible] in Pascha de quibus omnibus [illegible] quam [illegible] Monasterium [illegible] tempore [illegible] in quali possessione [illegible] De quibus omnibus supra scriptus Cappellanus [illegible] Visis [illegible] & [illegible] utriusque partis, & [illegible] diligenter [illegible] Monasterium de Fontana esse in quali possessione [illegible] quæ a Sindico ipsius partis [illegible] & in ipsa Possessione [illegible], & [illegible] Campanarum in Cappella S. Marci [illegible] in festivitatibus supra scripti Monasterii, & [illegible] sine [illegible], & cum Cappellani S. Marci [illegible] De [illegible] quæ supra scriptus Presbiter Sindicus [illegible] & de [illegible] quæ hic dicebat in [illegible] cum [illegible] ipsius Presbiteri [illegible] supra scriptum Sindicum pro Monasterio de Fontana, & ipsum Monasterium ab [illegible] in contrarium [illegible] Datum & [illegible] in Plebe de Calcina presentibus Domino Rainerio [illegible] S. [illegible] & Magistro [illegible] Canonico, & Magistro Johanne Priore S. Marci de [illegible] Canonico & Presbitero Domino [illegible] de Calcina & [illegible] & Leonardo quondam Alberti [illegible] & [illegible] Galloni [illegible] & [illegible] de Calcina & Gualielmo [illegible] & [illegible] & aliis pluribus. Anno Domini ab Incarnatione Millesimo ducentesimo quinto decimo. Indictione tertia, [illegible] Kal. Augusti.

Ego Silvester [illegible] quondam [illegible] Domini Henrici Romanorum Imperatoris Judex, & [illegible] a supra scripto Domino Archiepiscopo [illegible] in supra scripta [illegible] ipsius [illegible], & mandato [illegible], & [illegible]

X V.

Honorij III. Literae A. 1216. in Caussa Monasterij S. Bartholomaei, ex eiusdem Archivo.

HOnorius Episcopus Servus Servorum Dei dilecto Filio . . . Primicerio Ecclesie Lucane salutem & Apostolicam benedictionem. Sua nobis dilecti Filii . . . Abbas, & conventus Monasterij S. Bartholomei Pistoriensis ordinis S. Benedicti Patroni Ecclesie S. Georgij de Umbrone petitione monstrarunt, quod Joannes eiusdem loci de Umbrone Presbiter Pistoriensis Diocesis in dicta Ecclesia tunc vacante non presentatus ab eis per Arrigum, & Tanum filios quondam Bonacursi, & Mattheum Gualdinari Cives Pistorienses falso asserentes eiusdem Ecclesie se Patronos, se intrudi temere procuravit. Licet etiam iidem Abbas, & Conventus in mora non fuissent personam ydoneam ad dictam Ecclesiam infra tempus legitimum presentandi, & nihilominus dictus Johannes huiusmodi intrusionis pretextu Ecclesiam ipsam occupatam detinet in eorumdem Abbatis, & conventus preiudicium, & gravamen. Quo circa discretioni tue per Apostolica scripta mandamus, quatinus vocatis, qui fuerint evocandi, & auditis hinc inde propositis, quod iustum fuerit, appellatione remota decernas, faciens, quod decreveris, per censuram ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem qui fuerint nominati si se gratia, odio, vel timore subtraxerint censura simili appellatione cessante, compellas veritati testimonium perhibere. Datum Tiburi Idus Septembris, Pontificatus nostri Anno primo.

X V I.

Eiusdem Honorii III. Literae a. 1220. in caussa appellationis ad Sanctam Sedem, ex archivio operae S. Jacobi.

HOnorius Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis de sexto . . . de Pogeol . . . de bagiano Abbatibus Lucan. Diocesis Salutem & Apostolicam benedictionem. Potestas & Comune Pistoriensium transmissa nobis petitione monstrarunt, quod cum . . . plebanus de lucid Bononiensis Diocesis ipsos super quadam summa pecunie, ac rebus aliis coram . . priore S. Mariae Majoris . . . Archipresbitero & U. Canonico florentino auctoritate Apostolica traxisset in caussam, demum prefato U. ab ipsius negotij cognitione amoto ac Venerabili fratre nostro . . . Pisano Archiep. loco ipsius per Sedem Apostolicam surrogato, dicti Judices, eodem Archiepiscopo contempto, qui decisioni ejusdem negotii volebat, & poterat interesse, per appellationem ad Nos legitime interpositam interloquendo dictum Comune in quadam quantitate pecunie condempnarunt, ideoque discretioni vestre per Apostolica scripta mandamus, quatinus, si est ita, revocato in statum debitum quicquid post appellationem hujusmodi illicite inveneritis attemptatum in causa ipsa juxta prioris mandati nostri tenorem appellatione remota ratione previa procedatis, alioquin partes ad priorum judicum remittatis. . . . . . appellantes in expensis legitimis condempnantes. Quod si non omnes hiis exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nichilominus exequantur. Datum Viterbii III. Idus Martii Pontificatus nostri anno IV.

X V I I.

Everardi de Lutra Sententia a. 1221. in caussa Soffredi Pist. Episcopi cum Communi Pist., ex libro censuum pag. 36. t.

IN Christi nomine Amen.

Cum Dominus Soffredus Pistoriensis Episcopus, seu eius Procurator, vel

 Sin-

[illegible] pro ipso Episcopo [illegible], de [illegible] possessione, & [illegible] Potestati [illegible] Dei gratia [illegible] & [illegible] Episcopo [illegible] Camerario [illegible] possessione, & [illegible] Potestati [illegible] per se vel per [illegible] Episcopum [illegible], & [illegible] & ad [illegible], & Canonicos, & [illegible] Episcopi [illegible], & quos Episcopus [illegible] habere pro [illegible] Episcopatu, & [illegible] praedicto pro [illegible] Episcopo, [illegible] homines de Castro, & Curte de [illegible], & de [illegible], & de [illegible], & de [illegible], & de [illegible], & Castro, & Curte de [illegible], & de Decima, & omnia in praedictis [illegible] quae ad [illegible] Episcopum, & Episcopo pertinent, [illegible] Castro, & [illegible], & Villis, [illegible] homines [illegible], & habuerunt [illegible] praedicti Episcopi pro Episcopatu, & ipsius Episcopatus, & ad ipsum Episcopum pro Episcopatu pertinent, & ipso possessio [illegible] praedictos homines vel contra [illegible] quod [illegible] praedictum Episcopum [illegible] ipsum Episcopatum, [illegible] praedictis [illegible] Episcopo pro [illegible] Episcopatu, & [illegible] praedicto [illegible] & [illegible] possessio pro [illegible] Commune [illegible] pro Commune vel ipsum Commune a praedictis [illegible].

Cum haec [illegible] & [illegible] Episcopus, vel eius Syndicus [illegible] a praedicta possessione pro [illegible] Commune & ab ipso Commune Potestati [illegible], [illegible] quod ipse Episcopus vel eius [illegible] Domino Cancellario [illegible] vel ab [illegible] possessione, [illegible] de praedictis. Quo facto [illegible] dicta possessio, & [illegible] praedictum, quae [illegible] Domino Cancellario [illegible], & [illegible] Ad [illegible] de [illegible] Domini Imperatoris Friderici [illegible] & Regis [illegible] Domini Cancellarii; [illegible], & [illegible] quod [illegible] dicto Episcopo, vel eius Syndico [illegible] pro [illegible] & [illegible] possessionem & [illegible] praedictam [illegible] & [illegible], & [illegible] pro [illegible] Episcopo [illegible] per se vel per [illegible] contra [illegible] super praedictis [illegible] quae [illegible] Syndicum apud [illegible] pro [illegible], & dicto [illegible] quod Syndicus [illegible] Episcopi [illegible] super [illegible] Commune [illegible] super dicto Commune & [illegible] Episcopi apud [illegible] & [illegible] Non [illegible] ad [illegible] Episcopi, & [illegible], quae [illegible] Syndicus, & possessione, & [illegible] Potestati [illegible] ipsi Episcopus, vel eius Syndicus [illegible] de ipsis [illegible], [illegible] vel [illegible], Syndicus [illegible] Commune in ipso [illegible] apud [illegible] Curte, & [illegible] super praedictis. Unde [illegible], ille Syndicus [illegible] Commune [illegible], & [illegible] Syndicus & apud [illegible] super praedictis & praedictum Episcopum vel eius Syndicum [illegible], [illegible] Syndicus, [illegible], recessit, & post aliquos dies apud [illegible] praedicto, & [illegible], quod

paratus erat refarcire expensas predicte tenute iam dicto Episcopo, vel eius Sindico, & satisdare iudicio Sisti. Unde licet propter contumaciam predicti Episcopi, eiusque Sindici, nos Everardus possemus contra ipsum Episcopum procedere super predictis distulimus tamen, & Sindicus suprascripti comunis recessit. Postea vero prope Castrum de Seravalle in loco S. Angeli, ubi nos Heverardus pro factis imperij eramus in colloquio cum Pistoriensibus potestate, & Sindico communis Pistorii, comparente ibidem Sindico Episcopi suprascripti coram nobis proposuerunt qualiter parati erant resarcire expensas supradicte tenute, & satisdare iudicio Sisti, ut quia Sindicus predicti Episcopi contra adversam partem quemdam incepit obiicere. Nos Heverardus alium statuimus eis terminum, quo termino adveniente Sindicus supradicti Comunis, & Episcopus predictus coram nobis fuerunt apud Sanctum Miniatum, ibique multa proposita fuerunt hinc inde. Tandem cum dictus Episcopus iterum obiicere potestati, & Consilio Pistoriensi, & specialiter ipsi Sindico de excomunicatione, quod idem Sindicus Comunis Pistoriensis penitus negabat ad cautelam, tamen idem Claritus Sindicus prostratus ad pedes supradicti Episcopi humiliter petiit ab eo, ut eum reciperet ad suum, & Ecclesie mandatum, & si in aliquam incideret excomunicationem, volebat inde observare mandatum suum, & Ecclesie, & volebat ei pro supradicto Comuni restituere expensas legaliter factas pro suprascripta tenuta, & satisdare iudicio Sisti, & defendere suprascriptum Commune, & facere cuncta, que debebat Episcopus tamen eum ad suum mandatum, & expensas predictas recuperavit, quo facto Nos Heverardus prefatus, habito consilio multorum Judicum diximus, quod nobis videbatur, quod si per idoneam personam pro suprascripto Communi restituerentur ipsi Episcopo, vel eius Sindico expense legitime suprascripte tenute, quod idem Episcopus eas recipere debeat, & eis restitutis, & data idonea satisfactione iudicio Sisti. Nobis videbatur, quod predicta tenuta deberet restitui suprascripto Communi, & ita precepimus, & diximus suprascripto Sindico Comunis Pistoriensis, quod faceret, ita quod per idoneam personam dicte expense refarcirentur suprascripto Episcopo ab inde ad diem sabati proximi, & nos restitueremus postea suprascripto Comuni iam dictam tenutam, quas expensas si non reciperet suprascriptus Episcopus, diximus Nos Heverardus iam dictus, quod nihilominus restitueremus suprascriptam tenutam iam dicto comuni; quo dicto subscriptus Claritus Sindicus predicti comunis iterum petiit humiliter ab eodem Episcopo, ut eum reciperet ad suum mandatum, & incontinenter reciperet predictas expensas, quia incontinenti in presentia nostra eas sibi resarcire, & satisdare iudicio Sisti volebat, & facere cuncta, que debebat, sed Episcopus suprascriptus, eum ad suum mandatum, & expensas predictas recipere recusavit. Postea vero ante suprascriptum diem sabati universitas, & commune Pistorij super predictis alium constituit Sindicum, Puta Jacobum Saracini, pro ut in publico Instrumento exinde per manum Christofani Notarij confecto continebatur, quod Jacobus Sindicus pro suscripto communi obtulit apud Pratum in predicto die sabati iam dicto Episcopo expensas suprascripte tenute legitime factas, dicendo scilicet, quod eas reciperet, & ostendendo ei ipsam pecuniam, set eas idem Episcopus recipere recusavit, pro ut etiam hec continebatur in alio instrumento publico scripto per manum Rinforzhati iudicis, & Notarij, unde in sequenti die idem Jacobus Sindicus subscripti comunis apud sanctum miniatum ante presentiam nostram se representavit cum predictis instrumentis protestando, & dicendo humiliter nobis Heverardo, ut sibi pro subscripto comuni restitueremus suprascriptam tenutam, quia paratus erat satis dare iudicio Sisti, & facere cuncta, que debebat, ut hoc idem etiam in die tertia sequenti fecit Jacobus suprascriptus Sindicus, protestando hec, & petendo scilicet iam dictam tenutam pro iam dicto communi restitui. Unde nos Everardus . . Domini Imperatoris, ac Domini Cancellarij nuncius in Tuscia constitutus visis, & auditis omnibus subscriptis, & diligenter inspectis, recepta ab ipso Jacobo Sindico cautione, iudicio Sisti fide iussoria pro ipso comuni prefatam sententiam tenute, seu possessionis datam per iam dictum Dominum Cancellarium, vel per Gerardum de Tebaldis de Parma, & Socios suos iudices Curiae Domini Cancellarij, cassamur,

mus, & in irritum deducimus, restituentes possessionem datam per prefatum Dominum Cancellarium, vel per iam dictum Gerardum, & socios eius, seu per nuntium Domini Cancellarij vel eorumdem Judicum contra comune Pistorij eidem Jacobo Sindico nomine dicti comunis, & ipsi comuni, & universitati Pistorij, & restituendam fore pronuntiamus, pronuntiamus etiam, ut supra scriptus Sindicus nomine Comunis Pistorij deponat in secrestia Sancti Jacobi quinquaginta libras Pisane Monete pro expensis, quas fecit Episcopus prenominatus, vel eius procurator, seu Sindicus circa ingressum litis pro predicta possessione, seu tenuta recipienda, salvo iure, & reservato utrique parti, si majores, vel minores fuerunt expense facte per predictum Episcopum, vel eius Sindicum. Actum prope portam Castri S. Miniatis sive Cassan. coram Guarzone notario, Ildebrandino Manfredotti, Arnaldo Milite, & Ruberto, & Johanne iudicibus Curiae, & aliis pluribus. Anno Nativitatis Domini MCCXXI. quinto nonas Maij Indictione nona.

Bonaccursus Judex, atque Notarius Domini Imperatoris suprascripta omnia de mandato suprascripti Heverardi publice scripsi, meoque signo, & nomine roboravi, & ubi superius interlineatum est, scilicet *satisdare iudicio Sisti*, Ego ipse Bonaccursus mea manu scripsi.

Ego Gratia Judex, & notarius Sacri Palatii, illud autenticum instrumentum scriptum superius per manum Bonaccursij Judicis, & notarij, unde hoc ad me scriptum est, vidi, & legi, & prout in eo inveni, nihil addendo, vel diminuendo, de verbo ad verbum transcripsi, & fideliter exemplavi, & signum manus meae imposui.

XVIII.

Gregorii IX. Literae a. 1227. delegatoriae arbitrorum in caussa Communis Pistoriensis cum Canonica Pratensi, ex archivo operae S. Jacobi.

GRegorius Episcopus Servus Servorum Dei Ven. Fratri Archiep. Pisanorum, & dilecto filio Archidiacono Senensium Salutem, & Apostolicam benedictionem. Potestas & Comune Pistoriensium nobis conquerendo monstrarunt, quod . . . Canonicus Pratensis Dioecesis super quadam pecuniae Summa, possessionibus & rebus aliis ad eos communiter pertinentibus iniuriatur eisdem; ideoque discretioni vestre per Apostolica scripta mandamus, quatinus partibus convocatis audiatis causam & appellatione remota fine debito usuris cessantibus terminetis, facientes, quod decreveritis, per censuram Ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem qui fuerint notati, si se gratia, odio, vel timore subtraxerint, per censuram eamdem, appellatione cessante, cogatis veritati testimonium perhibere. Datum Anagnie VI. Kal. Julij Pontificatus nostri anno primo.

XIX.

Sententia Aegidij Cardinalis a Gregorio IX. confirmata Anno 1229, ex Archivo S. Bartholomaei.

GRegorius Episcopus Servus Servorum Dei dilectis Filiis . . . . Priori, & Conventui S. Bartholomaei Pistoriensi salutem, & Apostolicam Benedictionem. Officij nostri sollicitudo deposcit, ut controversias, que ad nostrum perferuntur examen, studeamus Judicio, vel concordia celeriter terminare, quatinus litibus congruo fine sopitis litigantes mutuo iungi possint vinculo Caritatis. Ex parte itaque vestra fuit propositum coram nobis, ut cum olim inter vos ex una parte, & dilectos filios Abbatem, & conventum S. Johannis Parmensis ex altera, super diversis articulis inferius in arbitrio exprimendis coram dilecto filio nostro Egidio Sanctorum Cosme, & Damiani diacono Cardinali a nobis partibus au-

auditore concesso questio verteretur, tandem in Cardinalem eumdem fuit a partibus tanquam in Arbitrium concorditer compromissum, qui equum inter partes arbitrium promulgavit. Quod petivistis humiliter Apostolico munimine roborari. Ea propter dilecti in Domino filij vestris iustis postulationibus gratum impertientes assensum, arbitrium ipsum provide, ac iuste prolatum, & ab utraque parte sponte receptum, prout in instrumento publico, inde confecto, & eiusdem Cardinalis sigillo munito perspeximus contineri, auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio communimus. Ad majorem autem rei evidentiam tenorem instrumenti predicti de verbo ad verbum presentibus duximus inserendum. Qui talis existit. In nomine Dei Omnipotentis Patris, & Filij, & Spiritus Sancti Amen. Cum inter Monasterium S. Bartholomei Pistoriensis ex una parte, & Abbatem, & Conventum S. Johannis Parmensis ex altera super diversis articulis inferius exprimendis controversiam diutius agitatam Dominus Papa nobis Egidio Sanctorum Cosme, & Damiani Diacono Cardinali commiserit audiendam, ac demum super omnibus hinc inde propositis in nos ab utraque parte sub certa pena, videlicet quadringentarum marcarum iter . . . Ad invicem legitime stipulata fuerit, plenissime compromississemus nos de Mandato Apostolico recepto taliter compromisso causam examinavimus diligenter. Auditis igitur, & intellectis, que a partibus fuere proposita, confessionibus partium, ac depositionibus testium productorum, sicut oportuit, attente discussis, privilegiis quoque Romanorum Pontificum, nec non Imperatorum a Parte Monasterij S. Johannis coram nobis exhibitis diligenter inspectis, & caute meritis ad plenum cognitis ita per Arbitrium diffinimus. Vacante Monasterio S. Bartholomei fratres eiusdem loci, qui nunc sunt, vel qui pro tempore fuerint, de persona idonea prioris per electionem Canonicam providendi sibi liberam habeant de cetero facultatem. Et quod de Johannis quondam dicti prioris electione, seu institutione per Abbatem Guidoctum S. Johannis extitit attentatum, & quidquid ex eo, vel ob id secutum est, sententialiter irritamus. Quantum autem ad ius eligendi priorem in eodem Monasterio, nec non tam Prioris, quam Monachorum, & Conversorum eiusdem institutionem, ac destitutionem, visitationem quoque, que pars Monasterij S. Johannis per reconventionis modum, adiudicari sibi cum instantia postulabat possessorium, & petitorium intemptando procuratorem S. Bartholomei nomine ipsius Monasterij ab impetitione partis alterius prorsus absolvimus, super his quatuor Articulis monasterio S. Johannis perpetuum silentium imponendo. Ceterum super correctione, obedientia, reverentia, & subiectione Monasterij memorati, tam in spiritualibus, quam temporalibus, que pars S. Johannis in dicto Monasterio sibi similiter adiudicari petebat, ita decernimus observandum. Quando Abbas S. Johannis, qui nunc est, vel qui pro tempore fuerit, ad Monasterium S. Bartholomei duxerit personaliter accedendum semel in anno, Prior, & Monachi S. Bartholomei cum Processione solempni pullatis campanis ipsum reverenter, ac honorifice recipiant, & in Ecclesiam inductum processionaliter ad altare deducant, Abbas quoque cum suis personis videlicet, & equis per tres dies in Prandio, & Cena decenter in expensis eiusdem Monasterij procuretur, ita tamen, quod decem evectionum, & quatuordecim personarum numerum non excedat, quod si excesserit, ad expensas prestandas ultra numerum prerassatum Monasterium minime teneatur. Insuper quamdiu Abbas moram ibidem traxerit, in Ecclesia, Coro, Claustro, Capitulo, in admonitionibus Monachorum, Refectorio, Dormitorio, in loco, ac Sede Prioris tamquam Dominus a Priore, Monachis, & Conversis eiusdem loci recipiatur, habeatur, & venerabiliter honoretur. Ad hec si contingat Abbatem S. Johannis ad Concilium evocatum ad Romanam Ecclesiam proficisci, & per Pistorium transiens ad Monasterium S. Bartholomei duxerit declinandum usque ad prefatum tam personarum, quam evectionum numerum, duabus diebus, tam in eundo, quam redeundo, congruentes expensas habeat a Monasterio memorato. Sed & si Abbatem, vel aliquem de Familia sua casualiter ibidem egrotare contigerit, Abbati tanquam Domino, dum in lecto fuerit egritudinis, pro quattuor equis, & sex personis, & familiari eius dum egrotaverit, tanquam uni de Familia S. Bartholomei

se-

secundum conditionem persone de bonis Monasterij charitative necessaria ministrentur. In hiis tamen per Abbatem, vel suos in gravamine Monasterij nichil fraudis, doli, malitie fingatur, aut fiat, ad majus etiam inter utrumque monasterium mutue charitatis indicium. Si quando Abbas S. Johannis unum aut duos de Monachis suis ad manendum in Monasterio S. Bartholomei, miserit, a priore, & Monachis ejusdem loci recipiantur hilariter, & dum ibi fuerint, tanquam fratres ipsius Collegij mutua Caritate tractentur. Pari modo servetur de Monachis S. Bartholomei, si prior unum, aut duos ex eis ad monasterium S. Johannis duxerit destinare. Prior autem, Monachi, & conversi S. Bartholomei qui pro tempore fuerint, Abbati S. Johannis, qui nunc est, & cuilibet Catholico successori cum ad Monasterium S. Bartholomei de novo venerit, super hiis tantum, que superius sunt expressa, manualem obedientiam faciant, reverentiam, & subjectionem exhibeant, & observent. Si quid vero de Premissis a Priore, Monachis, seu Conversis S. Bartholomei Abbati fuerit indebite denegatum, idem Abbas in eo loco, quod sibi fuerit injuste negatum, delinquentis excessum regulariter corrigat, & castiget. Et ad id liberius corrigendum per censuram Ecclesiasticam, si opus fuerit, cum moderamine rationis tanquam Abbas exerceat potestatem, ita tamen, quod ad destitutionis vel amotionis sententiam non procedat. Hiis ergo, que firmiter observanda decrevimus, a priore, Monachis, & conversis S. Bartholomei Abbati S. Johannis convenienter exhibitis, idem Abbas contentus existens nullam in spiritualibus, seu temporalibus ejusdem monasterij disponendi sibi vendicet potestatem, nec aliquid amplius exigat ab eisdem, & si exegerit, impune negetur. Super expensis autem hinc inde petitis utramque partem ab alterius inquietudine reddimus absolutam. Datum, laudatum, pronunciatum, sive arbitratum fuit a predicto Domino Egidio Cardinali in Civitate perusina in Domo Andrionis Ramboski, ubi tunc idem Dominus Cardinalis hospitabatur, presentibus his testibus Domino electo Bracarensi, magistro Tiburtio Archidiacono Palentino, Domino Egidio Archidiacono Santarano Magistro Svecio Canonico Colimbriensi, Johanne Egee Canonico Bracarensi, Magistro Johanne Burgensi, & Petro Pelagij Rectore S. Thomae Ulisbonensi in Anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo nono, indictione secunda die Kalendarum Mensis Junii, Pontificatus Domini Gregorij Pape noni, Anno tertio. Ego Bianchus notarius imperiali auctoritate his omnibus interfui, & hoc arbitrium, laudum, sive pronunciatum, & omnia supradicta de mandato, & auctoritate memorati Domini Egidij Cardinalis scripsi, & autenticavi. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Perusij quarto Idus Junij Pontificatus nostri Anno tertio.

X X.

Alexandri IV. literae a. 1257. in quibus constituit Plebanum Plebis S. Petri in campo arbitrum controversiae inter Episcopum Pistoriensem, & Plebanum Ecclesiae S. Quiriaci, aliosque, ex archivo Episcopii Pistoriensis.

IN nomine Domini Amen. Alexander Episcopus Servus Servorum Dei. Dilecto Filio Plebano Plebis S. Petri in Campo Lucane diecesis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Venerabilis Frater noster Episcopus Pistoriensis Monasterij S. Angeli de Ponticulis Ordinis Vallis umbrosae, Plebi Ecclesie S. Quiriaci, & quarumdam aliarum Patronus nobis conquerendo monstravit, quod Abbas, & conventus ejusdem Monasterij Plebanus ipsius Ecclesiae, Lanfranchus Rainaldi, & Albertus de Cellis, & quidam alii milites Lucane, Pistoriensis, & Florentine Civitatum, & Diocesium super Jurepatronatus Monasterij, & Ecclesiarum praedictarum Deci-

mis,

tis, quadam pecuniae summa Terris, possessionibus, & rebus aliis iniuriantur eidem. Ideoque discretioni tuae, per Apostolica scripta mandamus, quatenus partibus convocatis, audias causam, & appellatione remota debito fine decidas, faciens, quod decreveris, per censuram Ecclesiasticam firmiter observari. Testes autem, qui fuerint nominati, si se gratia, odio, vel timore subtraxerint, censura simili appellatione cessante compellas veritati testimonium perhibere. Datum Viterbij septimo Idus augusti Pontificatus nostri anno tertio. Quae litterae munitae erant Bulla plumbea cum filo pendenti, continenti ex una parte duas facies in similitudine hominum cruce mediante, super quarum una *S. Paulus*, super altera no *S. Petrus*, ex altera vero parte ipsius Bullae sunt Literae *Alexandri PP. IV.* Quas ego Simonettus infrascriptus vidi, & legi.

X X I.

Sententia Vicarii Generalis Episc. Pistor. a. 1367. pro Monasterio S. Michaelis de Furculis Pist., ex eiusdem Monasterii archivo.

IN Christi nomine Amen. Reverendus vir Presbiter Simon Pieri Talini Rector Ecclesie S. Michaelis in Cornio Pistoriensis reverendi in Christo Patris, & Domini, Domini Fratris Remigii Dei gratia Episcopi Pistoriensis in spiritualibus, & temporalibus Vicarius Generalis ad petitionem discreti viri Dompni Stefani Baronti Sindici, & Procuratoris Abbatis, & conventus Monasterij S. Michaelis de Fulcolis Pistoriensis pro tribunali sedens in Pistoriensi Episcopali Palatio ad eius solitum bancum iuris, visa petitione dicti Sindici, & procuratoris dicto nomine, & viso quod privilegio gratie exemptionis concesse dicto monasterio & conventui per Sanctissimum in Christo Patrem Dominum Dominum Urbanum Papam secundum dato sub Anno Dominice incarnationis MXC. Indictione XIII., octavo Idus Aprilis exemplato Manu Bartholomei quondam Baronis, quod incipit *Urbanus Episcopus* &c. Et finit ante signum Notarij 1288. die no Mensis Septembris coram nobis productis Sedens pro tribunali omni via iuridica, & modo, quibus melius potuit, volens obedire mandatis dicti summi Pontificis pronuptiavit, decrevit, & declaravit dictum Monasterium, & eius bona, & iura ei subiecta, vel supposita, & specialiter Ecclesia S. Marchi de Pistorio, quoquomodo non teneri, nec esse, vel fuisse aliqualiter obligata, quantum ad datia, & impositas factas solvendas, vel fiendas in futurum per Clerum, aut Episcopum Pistoriensem, & hec presente dicto Domino Stephano dicto nomine & predicta fieri petente. Acta fuerunt predicta in Episcopali Palatio Pistoriensi ad bancum iuris presentibus ser Tosto ser Oppizi Notario de Pistorio, & Presbitero Karolo ser Lippi beneficiato in majori Ecclesia Pistoriensi testibus ad predicta vocatis, & rogatis, sub Anno Dominice Nativitatis 1367. Indictione sexta die 5. Mensis Novembris.

Ego Arrigus olim Joannis de Pistorio imperiali auctoritate Judex ordinarius, & notarius, & tunc notarius Curie Episcopalis predicta mandato dicti Domini Vicarij subscripsi, & publicavi, & quod supra additum est & signatum in duobus partibus, manu propria addidi, & signavi.

X X I I.

Matthaei Pistoriensis Episcopi Sententia Anno 1420, ex Archivo Curiae Episcopalis.

IN nomine domini Amen.

Prolata nos Mattheus Dei Gratia Episcopus Pistoriensis, causae, & partibus infra scriptis, Judex, & Commissarius a Sanctissimo in Christo Patre & Domino nostro, Domino Martino divina Providentia Papa quinto specialiter depu-

gravem, [illegible] Domini nostri Papae cum vera [illegible] plumbea cum cordula Canapis more Romanae Curiae impendente bullatas, sanas, & integras, non vitiatas, non cancellatas, neque in aliqua sui parte suspectas, sed omni prorsus vitio, & suspicione carentes, nobis per providum Virum Dominum Marcum Andream de [illegible] Sindicum, & procuratorem Universitatis, nec non hominum, & incolarum Terrae Cortinae [illegible] dictae Dioecesis principalium in ipsis literis principaliter nominatorum, de cujus [illegible] seu procurationis mandato, nobis legitime constat [illegible] fide [illegible] subscripti Notarii publici, & [illegible] praesentatas, Nos cum ea, qua decuit reverentia, noveritis recepisse [illegible] sub tenore.

Martinus Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili Fratri Episcopo Pisaurensi salutem, & Apostolicam benedictionem.

Humilibus, & supplicum votis libenter annuimus, illaque prosequimur favoribus opportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum universitatis, nec non habitatorum, & incolarum Terrae Cortinae Pisaurensis Dioecesis, petitio continebat. Quod olim bonae memoriae Joannes Episcopus Pisaurensis provide considerans, quod ipsi a plebe Sanctae Mariae de [illegible] dictae Dioecesis, ad quam pro [illegible] [illegible] habebant recurrere per duo [illegible] milliaria, & [illegible] [illegible] Alpibus, & Plebem praedictam [illegible] [illegible] [illegible] Plebis [illegible] [illegible] [illegible] Ecclesiae dictae terrae [illegible] [illegible] [illegible] Ecclesia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Beatae Mariae Virginis Plebano dictae Plebis pro tempore [illegible] [illegible] [illegible] Ecclesiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ecclesiae [illegible] [illegible] Plebano [illegible] [illegible] Ecclesiam Pisaurensem [illegible] [illegible] [illegible] Plebanum [illegible] Universitatem [illegible] [illegible] [illegible] Andreas Episcopus Pisaurensis [illegible] [illegible] [illegible] praedictae Ecclesiae [illegible] [illegible] Terrae [illegible] [illegible] dictae Plebis [illegible] [illegible] [illegible] Nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Virginis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Plebano [illegible] [illegible] Plebano [illegible] [illegible] praedicta Ecclesia [illegible] [illegible] [illegible] dicti Plebani [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cum autem, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dictae Terrae [illegible] Domino,

[illegible]

adeo habitantium, & incolarum eorumdem excreverit numerus, ipsique [illegible] promissis dictus Plebanus, ut praefertur adire habent [illegible], ipsi [illegible] Ecclesiae tunc divinis officiis [illegible] habitantium, & incolarum praedictorum tunc multiplicatum [illegible] numerorum, dispendio [illegible] summum [illegible], ipsi habitatores, & incolae ad hoc, quod divini cultus augmento, dicta Ecclesia erigatur in Plebem Parochialem, ita quod eadem Plebs deinceps in omnibus contineat [illegible], & quod Praelatus rector, seu Superior, vel qui pro tempore fuerit dictae Ecclesiae, ipsam eius Plebem, vel [illegible] dictam promissis [illegible], seu [illegible] habitantes affecti, eam propterea [illegible] congruam facere, & [illegible] valeat Plebs, & Plebano [illegible] pro parte universitatis habitatorum, & incolarum praedictorum, nobis fuit humiliter supplicatum, ut Ecclesiam ipsam in Plebem Parochialem erigere, ipsamque ab omni superioritate dictae Plebis de Lezano eximere, & liberare, & alias in praemissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur de praemissis certam notitiam non habentes, huiusmodi supplicationibus inclinati, Fraternitati tuae per Apostolica scripta committimus & mandamus, quatenus [illegible] Plebano dictae Plebis, & aliis, qui fuerint evocandi, ita esse reperieris, salvo tamen prius eidem Plebi per eosdem universitatem habitatores, & incolas [illegible], & dotatione, recompensatione congrua, & decenti, Ecclesiam ipsam in Plebem Parochialem auctoritate nostra erigas, ipsamque ab huiusmodi superioritate Plebis de Lezano, & Plebani praedictorum eximas, ac liberes, & exemptam in perpetuum esse decernas, & decernas [illegible] quod Plebanus huiusmodi Plebis parochialis, aut Rector, vel qui pro tempore fuerit ex praemissis, seu [illegible] causis de caetero ipsam Plebem de Lezano adire, vel [illegible], [illegible] recipere, [illegible], & [illegible] huiusmodi seu aliquid ex eis Plebano, seu Plebi huiusmodi tradere, vel assignare, seu in aliquo alio [illegible] quodque Rector, seu Plebanus eiusdem Plebis parochialis pro tempore existens, pro oleo, & aliis sacramentalibus Ecclesiam [illegible] adire possit, & valeat pro suo libito voluntatis, praemissis, & constitutionibus Apostolicis, & aliis contrariis non obstantibus quibuscumque.

Datum Ferrariae 13. Kalendas Januarii Pontificatus nostri anno tertio.

Quarum quidem litterarum Apostolicarum vigore citationes legitime extra Romanam Curiam, & ad partes pro parte praedictorum universitatis, nec non habitatorum & incolarum Terrae Cotignolae principalium, & contra quemdam Plebanum Plebis Sanctae Mariae de Lezano ex adverso principalem, etiam ex dictis litteris Apostolicis principaliter, ex adverso nominatum, omnesque alios, & singulos, sua communiter, vel divisim interesse putantes in forma solita, & consueta decretae, & concessae, ipsaeque in partibus debite executae, ac una cum earum executione de ipsis partibus reportatae, ac coram nobis per eumdem D. Marcum Andream Syndicum, & Procuratorem coram nobis iudicialiter comparentem reproductae. Et post vero comparitionem in iudicio, coram nobis personaliter [illegible] Joannes [illegible] in Romana Curia procurator pro parte praefatorum Universitatis habitatorum, & incolarum Terrae Cotignolae principalium per supradictum D. Marcum eorum procuratorem, & Syndicum constitutum ad hanc causam [illegible] substitutus una cum eodem D. Marco Syndico, & procuratore ex una, nec non Joannes [illegible], & Jacobus [illegible] D. Urbani [illegible] de [illegible] Plebani Plebis de Lezano, ex adverso Principalis praedicti procuratores, de quorum huiusmodi constitutionum, & substitutionum mandatis [illegible] constat documentis per hinc ex altera quod volentes, ut asserunt, [illegible] litibus imponere, ac laboribus huiusmodi parcere, & expensis, ut de consilio, & concordia omnium, omnes, & singulos terminos de jure, & consuetudine, ac Stilo Sacri Palatii causarum Praelatorum observari solitos simul, & semel, ac omnia contraria observare, & tenere, ac nos Matthaeum Episcopum Judicem, & Commissarium praefatum, tamquam in Judicem, ipsis competentem, nostramque jurisdictionem expresse consenserunt: Nos tunc ipsis huiusmodi assertionibus, & praemissis, tamquam ad dandum, & respondendum, damnum, & [illegible]

decimam Missam, seu Missas, ut [illegible] [illegible] in hac [illegible] ad [illegible] [illegible], & [illegible]. Quo in [illegible] [illegible] Magister Joannes [illegible] [illegible], quondam [illegible] hoc [illegible] [illegible] [illegible], & in [illegible] ac Joannes [illegible] [illegible] procuratorum [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible], & in tempore [illegible], loco, & tempore congruis [illegible] & [illegible], quarum quidem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per Magistrum Joannem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], tenor sequitur talis

Ad Finem, & effectum, quod vos Reverende Pater [illegible] Terrae Carlo-[illegible] [illegible] Dioecesis in Plebem Presbyterum [illegible], [illegible] ob [illegible] [illegible] [illegible] Plebis Sanctae Mariae de Lanzo dictae Dioecesis [illegible] & [illegible], atque [illegible] [illegible] [illegible] commode [illegible] possint, & valeant, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ac procuratores, seu [illegible] [illegible] Universitatis, [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] dictae Terrae Carolinae [illegible], & [illegible], ac ponunt, & probare [illegible] ea quae [illegible] ad [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] fore [illegible] [illegible] [illegible] de quo [illegible]. In primis enim di-cit, & [illegible] ac ponit & probare [illegible] quod praefata Terra Carolinae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quadraginta & quinquaginta [illegible] [illegible] [illegible] a dicta Terra seu Plebe de Lanzo per duo milliaria Italica vel circa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alpibus, & sic fuit & est [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] quod [illegible] bonae memoriae Dominus Joannes Episcopus [illegible] [illegible] considerans quod ipsi Universitati, [illegible] & [illegible] a dicta Plebe de Lanzo, ad quam pro [illegible] [illegible] [illegible], qui intra Terram [illegible] eamdem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per duo vel circa milliaria distantes, & quod propter [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], nec non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae in [illegible] [illegible] Alpibus & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in dictis [illegible] [illegible], quo pro [illegible] [illegible] ad Plebem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quandoque Plebem dictae Plebis ab ea [illegible] [illegible], quam [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] quandoque Terra ipsa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], & alias humana Corpora, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dictae Terrae, ac [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod ipse in dicta Ecclesia [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod Rector praedictus vel ex [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] die Vigiliae seu Festo Assumptionis Beatae Mariae Virginis Plebano dictae Ple-bis pro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in signum [illegible] perpetuis futuris temporibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ecclesiam [illegible] [illegible] & [illegible] & in die Sabbati Sancti ad eamdem Plebem accedere, & de [illegible] Fontibus, post eorum benedictionem [illegible] [illegible] [illegible] baptismali [illegible] dictae Ecclesiae [illegible] [illegible], nec non [illegible] Carlo-[illegible] & [illegible] a dicta Plebe, [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible], [illegible] ipse Plebanus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Rectori, seu [illegible] [illegible] praedicto pro [illegible] pro [illegible] ad Ecclesiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] Plebis [illegible] & sic fuit, & est [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] inter Plebanum, & Rectorem Universita-tem ac habitatores, & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonae memoriae Dominum Andream Episcopum Pi-[illegible] a [illegible] ipsis ad hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] in praedicta Ecclesia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Terrae [illegible], ac [illegible] [illegible] in dictae Plebis [illegible] [illegible], ipsi Plebi [illegible] [illegible] hoc [illegible] quod Rector praedictus Sabbato Sancto Pentecostes, & [illegible] Vi-giliae dictae, dictam Plebem, [illegible] sub [illegible] [illegible] accedere, & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] hoc [illegible] quadraginta [illegible]

Ple-

[illegible]

& declarare eadem Festa per eandem Universitatem, [illegible], & [illegible] [illegible] Reverendos Patres [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible] Ioannes [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]

dictis, & praepositionibus auditis, & rogatis, Nos tunc ulterius eisdem procuratoribus huiusmodi instantibus, ac in causa huiusmodi secum concludi per nos petentibus, quantumcumque in ipsis erat, quibus supra nominibus procuratoriis, pro partibus suis, sponte concludentibus in causa praesenti duximus concludendum, & conclusimus, ac habuimus, & haberi voluimus pro concluso in eadem. Et nihilominus eisdem procuratoribus huiusmodi dictis nominibus procuratoriis instantibus, & petentibus, visis per nos primitus, & diligenter inspectis omnibus, & singulis actis actitatis, literis, scripturis, iuribus, & monumentis testiumque dictis, & depositionibus in huiusmodi causa habitis, exhibitis, & productis, eisque cum diligentia, & maturitate debita recensitis, de iurisperitorum consilio, & assensu, quibus de praesentis causae meritis relatione plenam fieri, & fidelem; per haec itaque inter ipsos & nos deliberatione matura ad nostram in huiusmodi causam diffinitivam proferendi sententiam duximus procedendi, & processimus: Eamque per ea, quae vidimus, & cognovimus, ac de praesenti cognoscimus, & videmus in scriptis, declaramus, & promulgamus, ac pociatas ferimus, & promulgamus in hunc qui sequitur modum

Christi nomine invocato pro tribunali sedendo, & habendo prae oculis solum Deum de iurisperitorum consilio, & assensu per hanc nostram diffinitivam Sententiam, quam firmamus in literis scriptis, pronunciamus, decernimus, & declaramus eidem plebi de Lizano, praedictos Universitatem, habitatores, & incolas Terrae Cutiliani pro recompensatione congrua & decenti in scutorum quinquaginta quatuor Florenorum aureorum veri, & iusti ponderis de Florentia tradendos, & solvendos fore, ac tradi & solvi debere infra duos menses proximos, & immediate sequentes, eamdemque Ecclesiam de Cutiliano Pistoriensis Dioecesis in Plebem parochialem erigendam, atque eamdem a superioritate Plebis de Lizano praedictae, ac Plebani eiusdem eximendam, ac liberam & exemptam in perpetuum decernendam, & declarandam fore, ac ipsam erigimus, eximimus, liberamus, decernimus, & declaramus. Ita, & taliter Plebanus huiusmodi Plebis Parrochialis, ac Sacerdos, vel quivis alius ex praemissis, vel aliis quibusvis de causis de caetero ipsam Plebem de Lizano ad se, vel sibi subiectionis insignia, libram videlicet incensi solidos, & mediam libram cerae huiusmodi, seu aliquid etiam aliud ex eis Plebano, seu Plebi huiusmodi tradere, vel assignare, seu in aliquo obedire minime teneatur. Quodque Rector, seu Plebanus eiusdem Plebis Parochialis de Cutiliano pro tempore existens, pro oleo, & aliis Sacramentalibus Ecclesiam Pistoriensem adire possit, & valeat pro suo libero voluntatis Taxationes vero expensarum, coram nobis in huiusmodi causa pro tempore factas ex causa obmittendo. Cui quidem Sententiae definitivae per nos latae, dicti procuratores huiusmodi de nominibus, quibus supra pronunciatis, simpliciter, & de Plano acquieverunt, ipsamque ratam, & gratam, & tanquam iuste Sanctie latam habuerunt, renunciantes nihilominus omni oppositioni per ..., & quemlibet eorum ab eadem Sententia in posterum interponendae. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium praemissorum, praesentes literas seu praesens publicum instrumentum huiusmodi nostram Sententiam in se continentem, sive continens exinde fieri, & per Notarium publicum, nostrumque & huiusmodi causae coram nobis scribam infrascriptum, subscribi, & publicari mandavimus, nostrique sigilli fecimus appendi communi. Lecta, lata, & in scriptis promulgata fuit haec praesens Sententia diffinitiva per nos Mathaeum Episcopum iudicem, & commissarium praefatum Florentiae in domo habitationis nostrae sub Anno a nativitate Domini millesimo, quadringentesimo vigesimo indictione tertiadecima die vero Mercurij vigesima octava mensis Februarij, hora vesperi, vel quasi Pontificatus Domini nostri Papae Anno tertio, praesentibus ibidem honorabiliter Viris Benedicto Iam felicis Ser Antonio Ludovici Civibus de Pistorio, & Berardo Valterij de Vitrastara Clerico Treverensis dioecesis, testibus ad praemissa vocatis specialiter, & rogatis.

Et ego Rutgerius VVlstal de Bohemia Clericus Commensis Dioecesis publicus Apostolica auctoritate Notarius, ac Reverendi Patris Domini Episcopi, & commissarij praedicti, & huiusmodi causae coram eo scriba, quia dictae Sententiae

pro-

pronuntiatur, & promulgatur omnibusque aliis singulis praemissis, dum, sicut praemittitur, fierent, & agerentur una cum praenominatis testibus praesens interfui, eaque omnia & singula sic fieri vidi, & audivi, ideoque praesens publicum instrumentum per alium, me aliis occupato negotiis, fideliter scriptum exinde feci, subscripsi, publicavi, & in hanc publicam formam redegi, signoque, & nomine meis solitis una cum praefati Domini Episcopi, & commissarij sigilli appensione de eius mandato signavi, & sigillavi rogatus, & requisitus in fidem, & testimonium omnium, & singulorum praemissorum.

Collat. Cum suo originali existente, & conservato in Archivio Curiae Episcopalis Pistoriensis in Filza actorum visitationis generalis anni 1735., ex quo extracta fuit praesens Copia, & cum quo concordat meliori semper salvo ec. Ideo in fidem propria manu subscripsi, hac die 20. Julii 1735.

Ignatius Nicolaus Bracali Curiae Episcopalis praedictae Cancellarius Generalis, & dicti Archivij custos manu propria subscripsi in fidem ad laudem Dei, & Beatae Virginis Mariae &c.

XXIII.

Martini V. Literae a. 1429. ad Episcopum Pistoriensem, cui cognitionem eiusdem caussae delegat, ex archivio operae S. Jacobi.

MArtinus Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili fratri Episcopo Pistoriensi salutem, & Apostolicam Benedictionem. Conquestus est nobis Nicolaus Johannis de Giglio Civis Lucanus, quod ser Baldissinus Bertini Civis Pistoriensis multa extorsit, & adhuc extorquere nititur ab eo per usurariam pravitatem, ideoque fraternitati tuae per Apostolica scripta mandamus, quatinus si est ita dictum usurarium, ut sua sorte contentus sit, extorta restituat conquerenti, & ab usurarum exactione desistat, monitione praemissa per penam in Lateranensi concilio contra usurarios editam, appellatione remota, compellas attentius provisurus, ne in negotio procedas eodem, nisi dictus conquerenti restituerit, vel adhuc restituat, si quas aliquando extorsit usuras, cum frustra legis auxilium invocet, qui committit in legem. Testes autem qui fuerint nominati, si se gratia, odio, vel timore subtraxerint per censuram Ecclesiasticam appellatione cessante; compellas veritati testimonium perhibere. Datum Romae apud Sanctos Apostolos, sexto Idus Maij Pontificatus nostri Anno duodecimo &c.

XXIV.

Sententia Abbatis S. Bartholomaei a. 1435. contra Presbiterum Cyprianum, ex Archivio Canonicae eiusdem S. Bartholomaei.

IN Christi nomine Amen, Anno Dominicae Nativitatis millesimo quadringentesimo trigesimo quinto, Indictione quinta decima ✠ die vigesimo quinto mensis octubris secundum stilum, & morem notariorum Pistoriensium.

✠ quarta decima.

Constitutus coram Reverendo in Christo Patre Domino Bartholomeo de Alferuolis de Pistorio Dei Gratia Abbate Monasterij S. Bartholomei de Pistorio religiosus vir Dominus Ciprianus Jacobi Guelfi de Pistorio in infrascriptis literis nominatus ipsi Domino Bartholomeo Abbati predicto presentavit literas Sanctissimi in Christo Patris, & Domini Domini Eugenij divina Providentia Papae Quarti, eius vera Bulla filo canapis pendente more Romanae Curiae munitas, non abrasas, non cancellatas, sed potius omni suspicione carentes, tenoris, & continentiae infrascriptae, videlicet.

Eugenius Episcopus Servus Servorum Dei dilecto filio Abbati Sancti Bartholomaei Pistoriensis salutem, & Apostolicam Benedictionem. Solet Apostolicae Sedis circumspecta benignitas recurrentium ad eam personarum status benigne consolare,

ta, & dum hoc suppliciter postulant, pietatis gremium aperire. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte Cipriani Jacobi Gatti de Pistorio Ordinis Fratrum Praedicatorum, quod olim ipse, & postquam felicis recordationis Martinus Papa V Praedecessor noster inter alia decreverat, decrevit & statuit, quod nullus religiosus de ordinibus mendicantium quibuscumque sub excommunicationis poena, quam ipso facto incurreret, & quam ex tunc quemlibet transgressorem incurrere voluit, aliam absolutionem sibi, & successoribus suis tantummodo reservando, possit vel deberet virtute cujusvis licentiae, seu indulti generalis, vel specialis ab hujusmodi ordinibus ad monasticum ordinem se transferre, nec in aliquo illorum Monachum recipi, vel inibi admitti, Cartusiensi ordine dumtaxat excepto, considerans, quod ex certis rationabilibus causis in Ordine Fratrum Praedicatorum hujusmodi cum animae suae quiete, & bona conscientia remanere nequiret de licentia Prioris tunc existentis domus [illegible] dicti ordinis, in qua tunc idem Ciprianus residebat, credens illam sibi ad tunc sufficere, de [illegible], & ordine Fratrum Praedicatorum hujusmodi ad Ordinem S. Benedicti se transtulit, ac in eo sub illius regulari habitu professionem per Monachos dicti ordinis S. Benedicti emitti solitam etiam expresse emittendo per undecim annos, vel circa, altissimo laudabiliter permansit, pro ut permanet etiam de praesenti, praedictam, nec non alias Sententias, censuras, & poenas, tam ab jure, quam ab homine in similibus transgressores latas, inflictas, seu promulgatas damnabiliter incurrendo. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, praefatus Ciprianus in ordine Fratrum Praedicatorum hujusmodi, ex certis etiam aliis rationabilibus causis remanere tuto non possit, & alias ad praefatum ordinem S. Benedicti, singularem gerat devotionis affectum, pro parte dicti Cipriani nobis fuit humiliter supplicatum, ut super hoc sibi de absolutionis debito beneficio, ac alias statui suo opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur attendentes, quod praefatae Sedis Clementia non consuevit poenitentibus veniam denegare, hujusmodi supplicationibus inclinati discretioni tuae per Apostolica scripta committimus, & mandamus, quatenus dictum Ciprianum si hoc humiliter petierit, ab omnibus, & singulis sententiis, censuris, & poenis praedictis auctoritate nostra hac vice dumtaxat absolvas in forma Ecclesiae consueta, injuncto inde sibi pro modo culpae Poenitentia salutari, & aliis, quae de jure fuerint injungenda. Et nihilominus cum eodem Cipriano ipso tamen prius ad tempus, de quo tibi videbitur a suorum ordinum executione suspenso, ac super irregularitate, quam dictis sententiis, censuris, & poenis, aut earum aliqua ligatus missas, & alia divina officia celebrando, vel se illis immiscendo, non tamen in contemptum clavium, quomodolibet contraxit, quodque in dicto Ordine S. Benedicti, nec non in illo monasterio, in quo hactenus receptus fuit, vel de caetero fuerit recipi contigerit perpetuo remanere libere, & licite valeat eadem auctoritate dispenses. Volumus tamen, quod ipse Ciprianus ad obtinendum beneficia, seu officia quaecumque penitus inhabilis existat. Datum Florentiae Anno Incarnationis Dominicae [illegible]. [illegible] Octobris Pontificatus nostri anno [illegible].

Qui Dompnus Ciprianus cum omni debita reverentia requisivit dictum Dominum Abbatem, quatenus sibi concessa ex tenore dictarum litterarum apostolicarum executione demandet, submittens se, & jura sua, & statum suum eidem Domino Abbati commissario, & delegato, & offert se paratum parere, & omnia facere, quae sunt [illegible].

Qui Dominus Abbas visis, & auditis praedictis, ac, quae dicunt, reverenter dictum rescriptum, seu litteras apostolicas acceptavit, asserens se paratum Apostolica sibi commissa mandata adimplere, & sibi commissa peragere, & [illegible] circa praedicta facere, & omnia, & singula facere opportuna.

Et subinde pro executione praedictorum in loco juridico in Claustro dicti Monasterij alias electo, & sedens pro tribunali in dicto loco, visis, & auditis praedictis mandavit dicto Dompno Cipriano ibidem praesenti, & intelligenti, quatenus juramentum praestet de respondendo veritatem super infrascriptis, videlicet.

Et primo, utrum in contemptum clavium celebravit, nec ne.

Et hoc pro executione praedictorum, & vigore sui officij. Qui Dompnus Ciprianus

primus volens parere mandatis dicti domini Abbatis delegati ad delationem eiusdem iuravit ad Sancta Dei Evangelia manu tactis scripturis sacris corporaliter, se nullatenus in contemptum Clavium celebrasse, & humiliter, & devote manibus iunctis genuflexus coram dicto Domino delegato constitutus, petiit se absolvi a quocumque vinculo excommunicationis, a quaelibet irregularitate, in qua, & quas ratione praedictorum vel aliter quomodocumque iuxta contenta in rescripto incursus esset, & se Ecclesiae, & Sanctis [illegible] reconciliari, offerens se paratum parere, & observare hic iniuncta, & iniungenda.

Quibus visis praefatus Dominus Abbas delegatus [illegible] volens eidem, & circa commissa satisfacere eidem dompno Cipriano praesenti, intelligenti, & acceptanti pro poenitentia excessus praedictorum perpetratorum per eum, de quibus in dicto Rescripto narratur. Et primo, quod hinc ad terminum proxime futurum ieiunet, & ieiunare teneatur uno die cuiuslibet Hebdomadae dicti temporis proxime futuri, quo aliter ieiunare non sit obligatus, tam ex praecepto Ecclesiae, tam etiam vigore cuiuscumque suae professionis, vel aliter quomodocumque teneretur.

Secundo, quod erogare teneatur, & debeat pro eleemosyna libras decem erogandas, seu distribuendas amore Dei per praefatum Dominum Vicarium Pistoriensis Episcopatus. Tertio, quod de cetero dicere teneatur reverenter Psalmos poenitentiales cum Letaniis, & orationibus semel in mense durante dicto biennio.

Quarto, quod per mensem proxime futurum quoquomodo non celebret in divinis, quem praedicto mense ab Officio suspendit.

Quinto, quod per totum mensem Februarii proxime futurum reverti teneatur ad monasterium, in quo fuit receptus, & ibidem perpetuo habitare, & [illegible] e eadem auctoritate dispensavit.

Et hec omnia praesente dicto Domino Cipriano, & intelligente, & offerente se paratum . . . ad posse omnia, & singula praedicta adimplere.

In Christi nomine Amen. Reverendus in Christo Pater Dominus Bartholomeus Abbas, & delegatus praefatus pro tribunali sedens in loco suprascripto, visis dictis litteris, & commissis sibi ut est a dicto Domino nostro Papa, ac visis, & intellectis hiis de, quibus in dicto rescripto fit mentio, ad petitionem dicti dompni Cipriani ex causis in dicto rescripto contentis vinculo excommunicationis innodati humiliter coram eo constituti, & devote petentis se absolvi, recepto primo Sacramento, ut supra patet de mandatis Ecclesiae parendo a dicto dompno Cipriano & faciendo, & observando omnia, & singula sibi iniuncta per dictum Dominum delegatum, de quibus etiam supra dicitur, Iniuncta etiam sibi primo Culpae poenitentia salutari in forma iuris ecclesiastica consueta ab ipso excommunicationis vinculo, & ab omnibus, & singulis sententiis, censuris, & poenis praedictis, & de quibus in dicto rescripto fit mentio, absolvit, & prout credidit absolutum, rogante me S. Notarium infrascriptum, ut de praedictis publicum conficiam scripturam. Acta, & facta fuerunt praedicta Pistorii in Abbatia S. Bartholomei praedicti, praesentibus Fratre Seraphino olim Matthaei de Viterbio ordinis fratrum Praedicatorum, Presbitero Gherardino Cecchi de Pisis habitante ad praesens Pistorii & Dompno Sano Bartoli Monacho dictae Abbatiae S. Bartholomaei testibus ad praedicta vocatis, habitis, & rogatis, Anno, Indictione, & die suprascriptis, ipsiusque Domini Abbatis, & delegati maioris sigilli appensione munitis.

Ego Simon olim Johannis Andreae Ser Pauli de A[illegible] de Pistorio imperiali auctoritate iudex ordinarius, & notarius, & nunc notarius, & scriba dicto casui assumptus, & nominatus in praedictis per dictum Dominum Abbatem, & iudicem delegatum praedictis omnibus actis, & actitatis, dum fierent, & agerentur, interfui, eaque rogatus ex debito mei officii in libro actorum scripsi, & publicavi, & aliis negotiis occupatus alteri transcribenda commisi, & ad fidem, & testimonium signo, nomineque meis solitis, & consuetis roboravi, & scripsi.

MO-

MONUMENTA

III. Classis post paginam 134. omissa, huc simul rejecta.

In Capitulo, cujus initium est: *in nomine Domini: amen. Hec est concordia* &c., post ea verba: *& homines sui districtus emere & extrahere omnes res quas voluerint de predictis terris.* hec sequuntur.

Item ut Pistorienses non faciant nec permittant fieri decretum Bonon. vel hominibus sui districtus a Prato Episcopi in terris que ad eos pertinent eodem suprascripto modo Item ut Pist non recipiant neque receptent aliquem proditorem qui vellet tradere vel prodere aliquam munitionem. Item ut de facto passagii, & de facto filiorum quondam Guiscioncini Pist. sit in arbitrio Teperti de Accipite (*sic*) Pist. & Filocari filii Boniohannis de Carfeoda & super hoc debeant concordare hinc ad diem Dominicum & conveniant propterea apud Casim. Facta est hec concordia in plebe de Casi presentibus Struffaldo quondam Ugonis, & Ugolino Ferraguti ad hec convocati Dominice Nativitatis anno 1215. indictione III. sexto Kal. Majas. Post hec vero quarto Kal. Maias dicti Priores de Reno & Sancte Margarite Procuratores domini Guiglielmi Rangonis Bonon. Potestas pro Comuni Bonon. constituti sicut in pubblico procurationis instrumento viso a me Benentendi Notario continetur, & dictus Dominus Archipresbiter Pist. Procurator constitutus a consulibus Pist. pro Comuni Pist. ad hanc concordiam faciendam & andreas rector hospitalis Prati Episcopi concordati sunt quod Potestas Bonon. pro Comuni Bononie faciat Consulibus Pist. pro Comuni Pist. finem, refutationem, generalem transactionem, & totius sui Juris dationem & concessionem, & pacto de non petendo de Badi, Moschacco, Turri, Monticelli, Treppio, & Fossato, & Sambuca, & suis curtis ad certam penam salvo jure Episcopi Bonon. in Spiritualibus. Consequenter Consules Pist. faciant Potestati Bonon. pro Comuni Bonon. finem, & refutationem & concessionem, & pactum de non petendo de aliis terris Stagnensibus in quibus Pistorienses dicunt se jus habere salvo jure Canonicorum Pist.. Actum eodem suprascripto loco, & coram testibus suprascriptis.

Ego Benentendi Domini Octonis Romanorum Imperatoris Judex ordinarius, atque Notarius prefatis interfui, ideoque hec omnia, & singula suprascripta scripsi & publice consignavi ad futuram evidentiam declarandam.

Ego Ventura Imperialis Aule Judex ordinarius atque Notarius autenticum hujus vidi, & legi, & pro ut in eo inveni, scripsi, & exemplavi.

VIII.

Hugonis Ostiensis & Velletrensis Episcopi preceptum Bononiensibus, & Pistoriensibus de pace inter se firmanda, ex libro Censuum 182. t. collatum cum exemplo quod in Thesauro S. Jacobi servatur scripto a. 1383. 22. Octobris.

IN Christi nomine Amen. Cum Dominus Ugo Ostiensis, & Velletrensis Episcopus mandasset Dominis Alberto Cappellano, & Roffredo Notario Subdiaconibus Domini Pape sicut continebatur in duobus publicis Instrumentis factis a Verboso notario [1] ut recitarent, promulgarent seu publicarent precepta, & mandata scripta, & sigillata sigillo ipsius Domini Episcopi Ostiensis ab eo ordinata, & tractata super questionibus & discordiis que vertebantur inter Bononienses, & Pistorienses dictus Dominus Albertus dicti Domini Episcopi mandata ipsius sigillo impressa, Coram me Bonaventura Notario, & in subscriptorum

(1) Legit.

[illegible] [illegible] praesentia, & coram Episcopo Vulterrano [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] utroque [illegible] [illegible] appositis, quae [illegible] [illegible] & praecepta hoc [illegible]

In nomine Domini Amen. Nos Ugo [illegible] Divina [illegible] & Vulterranus Episcopus praecipimus Ambaxiatoribus & Procuratoribus Bonon. & toti populo Bononiensi auctoritate qua fungimur ex debito nobis praestiti juramenti quo nobis [illegible] tenemini ut reddant & teneant veram, & perpetuam pacem, & [illegible] [illegible] [illegible] personis & rebus tam in Civitate (a) & Comitatu [illegible] quam extra Procuratoribus, & Ambaxiatoribus Pis. & toti Populo, & Comuni Pis. [illegible] de omnibus discordiis, controversiis, guerris, damnis, & offensionibus quae inter Bononienses ex una parte, & Pisanos ex altera (b) [illegible], facte, vel [illegible] occasione [illegible] terre, vel [illegible] terrarum & praedictis (c) omnibus nullam guerram, nullam discordiam, nullam offensionem, vel vindictam [illegible] tempore faciant [illegible] omnibus [illegible] mandato nostro [illegible] [illegible], & [illegible] praecipimus vobis Ambaxiatoribus, & Procuratoribus Pis. & per vos toti Populo Pis. auctoritate qua fungimur ex debito nobis praestiti juramenti, quo nobis [illegible] tenemini, ut reddatis, & teneatis veram, & perpetuam pacem, & [illegible] [illegible] [illegible] personis, & rebus tam in Civitate, & Comitatu [illegible] quam extra Ambaxiatoribus, & Procuratoribus Bonon., & toti Populo, & Comuni Bononiensi [illegible] de omnibus discordiis controversiis, guerris & (d) damnis, & offensionibus, quae inter vos Pisanos ex una parte, & Bononienses ex altera [illegible], facte, vel [illegible] occasione [illegible] terre, vel [illegible] terrarum, & praedictis (e) omnibus nullam guerram, nullam discordiam, nullam offensionem, vel vindictam [illegible] tempore faciatis [illegible] omnibus aliis mandatis nostris [illegible] [illegible]. Item ad honorem Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti [illegible] [illegible] cum omnibus pertinentiis suis Episcopo & Ecclesie Pis. libere dimittant ut quiete, & pacifice habeant, & teneant in perpetuum, [illegible] in privilegiis Romanorum Pontificum, & in aliis eorum [illegible] continetur. Ambaxiatoribus autem, & Procuratoribus Bononiensibus praecipimus, & toti populo Bononiensi auctoritate qua fungimur ex debito nobis praestiti juramenti, quo nobis [illegible] tenemini ut terras [illegible] [illegible], [illegible], [illegible], & [illegible] cum pertinentiis [illegible] Comuni Pis. libere dimittant, & de his omnibus nullam de cetero quaestionem vel molestiam faciant, sive controversiam salvo jure in omnibus & per omnia Ecclesie Romane & Imperii & jure spirituali Ecclesie Romane (f) & salvo jure in temporalibus Episcopi & Ecclesie Pisanensis, & salvo jure [illegible] quorumlibet personarum.

Item praecipimus vobis Ambaxiatoribus & Procuratoribus Pis. ut per vos toti Populo Pis. auctoritate qua fungimur ex debito nobis praestiti juramenti quo nobis [illegible] tenemini ut [illegible] [illegible] [illegible], & villas cum pertinentiis [illegible], vel [illegible] in Episcopatu Bononiensi eidem Bononiensibus libere dimittatis & de his nullam de cetero quaestionem vel molestiam seu controversiam faciatis. Salvo jure in omnibus & per omnia Ecclesie Romane, & Imperii, & Ecclesie Bononiensis & Pisanensis (g) quod (h) habet in temporalibus, & salvo jure aliarum quarumlibet personarum, hec autem Bononiensibus, & Pis. praecipimus salvo mandato nostro quod super [illegible] & [illegible] [illegible], vel [illegible] de novo nobis [illegible] (i) [illegible].

Item praecipimus vobis Procuratoribus, & Ambaxiatoribus Pis. auctoritate qua fungimur, & ex debito nobis praestiti juramenti quo nobis [illegible] tenemini, ut [illegible] de [illegible] qui ab eo propter praedictam guerram & [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] jurisdictionem Castrorum, & [illegible] [illegible], & ea permittatis eosdem [illegible] possidere [illegible] jure & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Item praecipimus, & Procuratoribus Bonon. & toti Populo Bononiensi auctoritate qua fungimur, & ex debito nobis

[illegible]

(a) [illegible]. (b) [illegible]. (c) [illegible]. (d) [illegible]. (e) [illegible]. (f) [illegible]. (g) [illegible]. (h) [illegible].

prestiti juramenti quo nobis astricti tenentur, ut hominibus qui fuerunt habitatores Castrorum, & Villarum, que, & quas tenent & ab iis propter dictam guerram, & discordiam recesserunt, possessiones, & bona sua preter jurisdictionem Castrorum, & Villarum restituant, & eis (10) permittant eadem pacifice possidere salvo Jure, & debitis obsequiis principalium dominorum.

Item precipimus Ambasciatoribus, & Procuratoribus, & toti Populo Bonon. & Pist. auctoritate qua fungimur, & ex debito nobis prestiti juramenti quo nobis astricti tenentur, ut faciant jurare successores Potestatum vel Consulum suarum Civitatum qui pro tempore fuerint ad regimen eisdem Civitatibus assumpti servare predictam pacem, & mandata nostra supradicta, & hec ponant vel poni faciant in statutis Communitatis Civitatum suarum. Videlicet quod rectores earumdem (11) Civitatum, Potestates, vel Consules, qui pro tempore fuerint, ut dictum est, jurent servare, & facere observari predictam pacem, & mandata nostra predicta nec deleant hec de statutis suis, nec deleri faciant ita quod dicta omnia maneant illibata omni tempore.

Aperta, recitata, promulgata, atque publicata sunt supradicta precepta, & mandata Domini Ostiensis Viterbii in Ecclesia S. Laurentii ejusdem Civitatis coram me subscripto Notario & coram Potestate populi Viterbiensis & subscriptis testibus. Anno ejusdem Nativitatis MCCXVIIII. temporibus Domini Honorii III. Pape die XVI. Octubris Indictione VII. & coram Domino Johanne Capoccio Domini Pape Cappellano, Blasio, Clerico dicti Domini Roffredi, Ugolino Salamonis Potestate Viterbiensi (12) Beraldo Judice Civitatis iam dicte Bonaiunino (13) Camerario Viterbiensi, Machabeo Riccardo, Petro Bono, Johanne Cocci, Ugolino Burgundionis (14) Bramando Manigoldi, Petro Stampa Fulie, Leone Cotte (15), Rainerio Benchi Civibus Viterbiensibus & aliis multis, & Populo presenti.

Ego Bonaventura Sancte Romane Ecclesie Notarius supradicta precepta, seu mandata mandato dictorum dominorum Alberti Domini Pape Cappellani, & Magistri Roffredi Domini Pape Notarii publicavi.

A D N O T A T I O.

Epistolas intelligit scriptas Reate in domo Bonadei 1219. quarto nonas Octobris presentibus Domino Leone titulo S. Crucis Cardinali, & Domino Enrico Domini Pape Subdiacono, & Lupo Archidiacono de Conca, *que leguntur in libro Censuum p.* 108. *Ibidem extat Bononiensis Potestatis epistola ad Ugonem, quam memorandum non erit hunc describere ex eodem Censuum libro pag. eadem* 108.

Reverendissimo in Christo patri & Domino Ugo Dei gratia Episcopo Ostiensi & Velletrensi Henricus Comes Bononie Potestas promptum semper & fidele servitium cum omnimoda subjectione Paternitatem vestram de qua plene confidimus presentium tenore volumus non latere quod Ambasciatores de melioribus & majoribus Civitatis nostre ad vos curavimus destinare mandatum vestrum fideliter adimplentes quod die Mercurii sexto Mensis Septembris, vel die Jovis sequenti ad vestram presentiam in prefixo loco Deo volente in ora proposita veniendi iter arripere Unde si ad statum diem ad vos pervenire non possent supplicamus benignitati vestre ut ne molestum ferentes, & ut non sint contra mandatum vestrum talem si placet terminum prefixeritis ut ad vos in eo vel etiam ante valeant pervenire.

I X.

Honorii III. preceptum a. 1221. Pistoriensibus, ut reddant Romane Ecclesie Castra quedam ex Libro Censuum p. 61. t.

Honorius Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Potestati, & Populo Pistoriensi salutem, & Apostolicam Benedictionem. Cum non dubitetis quin

(10) Eis. (11) Earum. (12) Viterbii. (13) Bonjumino. (14) Burgundionis. (15) Jotte.

nec dubitare possitis terram Comitisse Matildis ad Romanam Ecclesiam pertinere, quod etiam Carissimus in Christo filius noster Fridericus Romanorum Imperator semper Augustus & Rex Siciliae recognoscens terram nobis restituit memoratam: audivimus tamen est quod Castra quaedam existentia de terra predicta videlicet Fossatum, Turrem, & Monticellum detentis auctoritate propria occupata. Nolentes ergo ut Civitas vestra quam prerogativa quadam dilectionis amplectimur contra se Romanam Ecclesiam provocet, & nos ad quos pertinet tueri jus suum experiatur iratos, quia potius cupientes vos & civitatem eandem nostram & Apostolice Sedis gratiam, que provehat, & exaltet devotos & humiles filios uberius obtinere, universitatem vestram monemus & hortamur attente per Apostolica scripta, districte precipiendo mandantes, quatinus usque ad Festum Purificationis proximo venturum, dilecto Filio Abbati de septimo Florent. Dioc. Castra ipsa cum omnibus pertinentiis suis nostro, & Ecclesiae Romanae nomine resignetis vel saltem, si de jure vestro confiditis procuratores vestros super hoc ad nostram presentiam transmittatis, & quia manifestum foret si aliter ageretis quod in nostro delectaremini gravamine, ac contemptu, venerabili fratri nostro Florentino nos noveritis injunxisse ut vos ad alterum predictorum per Censuram Ecclesiasticam appellatione remota compellat. Datum Laterani 11. Kalendas Januarii Pontificatus nostri anno sexto.

X.

Honorii III. littera a. 1222. Pisano Archiepiscopo, & Florentino Episcopo in causa Castrorum quorundam, que Pistorienses detinebant ex libro censuum pag. 61. t.

HOnorius Episcopus Servus Servorum Dei venerabilibus fratribus Archiepiscopo Pisano & Episcopo Florentino salutem & Apostolicam benedictionem. Cum olim Potestati, & populo Pistoriensi dederimus in preceptis ut Castra quedam que fuere clare memorie Comitisse Matildis ad Romanam Ecclesiam pertinentia videlicet Fossatum, Turrem, & Monticellum, cum pertinentiis suis usque ad festum Purificationis proximo preteritum dilecto filio Abbati de septimo Florent. Diocesis nostro nomine resignarent, vel si de jure confiderent procuratores idoneos ad nostram curarent presentiam destinare, ipsi licet ad nos miserint idoneum responsalem, non tamen potuit de veritate constare ideoque causam ipsam vobis duximus committendam. Fraternitati vestre per apostolica scripta mandantes quatenus eo non obstante quod dilecto filio Archipresbytero Florentino causam commiseramus, eundem dilecto filio Johanne Monacho S. Marie de monte plano, quem Ecclesie Romane procuratorem statuimus, ac dilecto filio nobili viro Comite Alberto qui a nobis castra ipsa recepit in feudum seu procuratore ipsius, nec non per vos ipsorum Pistoriensium ad vestram presentiam evocatis, auditis que hinc in antea duxerint proponenda & in negotio ipso usque ad sententiam diffinitivam appellatione postposita procedentes Causam si partes consenserint sine debito decidatis, alioquin eandem ad nos remittatis sufficienter instructam prefigentes partibus terminum competentem quo se nostro conspectui representent sententiam recepturi. Nos enim tam dicto Procuratori Ecclesiae Romanae, quam ipsi Comiti, & Procuratori ejusdem transigendi vel paciscendi super predictis liberam damus potestatem. Testes autem qui fuerint nominati si se gratia, odio, vel timore subtraxerint per censuram ecclesiasticam appellatione cessante cogatis veritati testimonium perhibere. Datum Laterani 17. Kal. Augusti. Pontificatus nostri anno sexto.

X I.

Gregorii IX. Litterae an. 1227. Pistoriensibus datae, ut si quae fuerit homines de Corsagnano defenderent, ex Thesauro S. Jacobi.

GRegorius Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Potestati, & Communi Pistoriensi salutem, & Apostolicam benedictionem. Officii nostri sol-

lici-

licitudo deposcit, ut iura, & honores Apostolicae Sedis, cui disponente Domino, possidemus, studeamus illibata servare, ac eius fidelibus oportunum in necessitatibus suis auxilium impertiri. Cum ergo fideles nostri de Carfagnana gravati sint multipliciter, & graventur in Apostolicae Sedis iniuriam, & iacturam, universitatem vestram sollicitandam duximus, & hortandam. Per Apostolica vobis scripta precipiendo mandamus quatinus si a dilecto Filio Cinthio Subdiacono, & Cappellano nostro, quem propter hoc ad partes illas duximus fueritis requisiti eidem ad defendendum predictos fideles nostros, & honores ac iura Sedis Apostolice conservanda, fideliter & efficaciter assistatis impendendo eidem consilium, & auxilium oportunum. Preces & mandatum nostrum taliter impleturi quod devotionem vestram merito commendemus. Datum Anagnie X. Kalendas Octobris Pontificatus nostri anno primo.

XII.

Frederici II. Imp. ad Pistorienses literae an. 1228. ut damna ab ipsis illata Valli Arni reparent, ex libro Censuum p. 164. t.

FRedericus Dei gratia Romanorum Imperator semper Augustus Jerusalem & Sicilie Rex Potestati, & Comuni Pistoriensi fidelibus suis gratiam suam & bonam voluntatem. Intellexit Serenitas nostra quod vos post adventum Everardi Castellani Sancti Miniatis ad nos fidelis nostri congregantis exercitum Vallem Arnani invasistis & quedam castra nostra combustioni supposuistis, quod tanto nobis displicet quanto vos hactenus fideles devotos nostris & imperii habebamus ex executioni mandatorum nostrorum invenerimus vos paratos, homines etiam & cepistis, & interfecistis ut dicitur, & mulieribus valde iniuriose gravamina intulistis, quare fidelitati vestre sub debito fidelitatis qua nobis & Imperio tenemini districte precipimus quatinus ad inquisitionem dicti Everardi Castellani nostri de dannis illatis satisfaciatis eidem & iniuriis supradictis. Captivos etiam quos habetis restituatis eidem. Datum Troie 13. Octobris prime Indictionis.

ADNOTATIO.

DOminus Jacobus de Burgo Pistoriensis Potestas satisfecit vice & nomine Comunis Pistoriensis, *quod constat ex Everardi ipsius testimonio in charta, quae in eodem censuum libro extat eadem pagina*, *scripta* in Valle Neule iuxta stratam publicam prope locum ubi dicitur ad fornacem anno Dominice Nativitatis 1230. decimo sexto Kalendas Aprilis indictione tertia.

XIII.

Andreae Jacobi Florent. Potestatis arbitrium Lucenses inter & Pistorienses ex libro Censuum pag. 73. t.

IN nomine Domini amen Millesimo ducentesimo vigesimo octavo. 12. Kal. Januarii Indictione 2. Nos Andreas Jacobi Dei gratia Florent. potestas (1) electus arbiter, & arbitrator una cum Domino Guiffredi Cardinalis Apostolice Sedis & Tuscie Legato e Potestate, & Consilio & Comune Lucano ex parte una & a Potestate consilio, & Comune Pist. ex altera super omni questione generaliter & specialiter & differentia, que inter eos & utramque civitatem vertebatur quacumque occasione & quocumque modo vel caussa & super omnibus & singulis capitulis que continentur, & sicut continentur in compromisso scripto per manum Formagii Notarii habita etiam vice Domini Cardinalis ut scriptum est per manum Formagii Notarii & cum ipse Dominus Cardinalis sit absens volentes utramque civitatem & utrumque Comune tam Lucane Civitatis quam Pistorii & generaliter & specialiter omnes & singulos homines utriusque civitatis ad pacem & concordiam revocare & inter eos omnem scandali & discordie materiam aboleri sub pena in compromisso apposita, sic inter eos laudamus arbitramur & precipimus imprimis ut vera pax & concordia sit de cetero inter eos & inviolabiliter

liter

inter omni tempore observetur & et neutra partium aliquo modo vel occasione seu causa contra dictam pacem & concordiam imperpetuum audeat contravenire vel contraire seu offendere alteri parti illatamque iniuriam in personis vel rebus sui ... in personis & rebus generaliter & singulariter quibus per per ... & fortiam & defensum alterius partis hac maiestate & fraude passa est fiere & eadem tenere. Item laudamus arbitramur & statuimus praecipimus sub dicta pena ut omnes capti ab utraque parte & detenti undecunque hoc & qualitercunque capti fuissent & nunc detinentur liberi & expediti absolvantur & restituantur hinc inde ante nativitatem Domini proxime venturam si commode fieri poterit alioquin ante Kalendas Januarii proximo venturas penitus deliberentur & absolvantur, & restituantur hinc inde omni occasione remota. Item laudamus arbitramur & praecipimus sub pena in compromisso apposita quod dicta pax & concordia firmetur hic & approbetur a Consilio & Comune utriusque partis ante proximas Kalendas Januarii & inde fiant publica instrumenta penes quelibet litterarum sint adscripta & promissa pro firmitate pacis & concordie supradicte & Sacramenta prestentur a Potestate Lucano & Consulibus Pistoriensibus & a consilio utriusque Civitatis de predicta pace & concordia observanda, & in eisdem instrumentis pacis faciant inter se finem & refutationem dampnorum & iniuriarum hinc inde ... in arbitrio nostro & Comunis Florentie & Successoribus nostris laudando arbitrando & praecipiendo super iniuriis hinc inde factis per compromissum in nos factum.

Supradicta autem omnia & singula laudamus arbitramur & firmiter hinc inde praecipimus observari adimpleri teneri, & fieri sub pena in compromisso apposita salva & reservata nobis, & successoribus nostris & Comuni Florentie licentia & potestate iterum & iterum, & plenius laudandi, & arbitrandi & etiam interpretandi si quo dubio inter partes predictas apparuerit de predictis vel aliquo predictorum.

Latum est arbitrium a Domino Andrea Jacobi Dei gratia Florent. Potestate in palatio Comunis Florent. coram generali & speciali consilio Communis Florentie congregato ad sonum campane more solito & presentibus Domino Paganello Dei gratia Lucan. Potestate, & Paganello Sirombe (?) Bonaccio, Uberto Rosso, Sacco, Orlando Lofferi (?) Albertino Bandini & Orlando Rafficheli (?) Ambaxiatoribus Communis Lucani & Lamberto Cancellario Comunis Lucani, & S. p. presentibus Dominis Raino Spillati (?) & Tomasino Todici (?) Consulibus Pist. & Ranerio Malentacca Lanfranco Fragiolle Ruberto Judice Baldanno Soldi, Soldo Judice Federico Bernardino Man. (?), Fortinerrigo & Ugolino Ugonis Ambaxiatoribus Comunis Pist. & Offreducio Notario ejusdem Comunis, & presentibus Iohanne de Lamarchiliana (?) Schiatta Cavalcantis, Tedici Donati Guillelmo Tignosi, Gargulia (?) Sitii Martinozzo Rafficheli Rogerino Salvi Arrampati Judice Giamberto Cavalcanti & Martino milite dicte Potestatis & aliis pluribus ad hoc rogatis testibus.

Item postea diebus postea videlicet millesimo ducentesimo vigesimo octavo quarto Kalendas Januarii Indictione secunda. Nos Andreas Jacobi Dei gratia Florentinorum Potestas una cum Consilio generali Comunis Florentie coadunato more solito ad sonum campane pro Communi Florent. tam nos Potestas quam & nos Consiliarii approbamus & confirmamus laudum & arbitrium a nobis Potestate pro Commune Florentie latum & factum inter Lucanos & Pistorienses sicut superius continetur & scriptum est ipso laudo & arbitrio & precepto hoc addimus & laudamus & arbitramur & interpretamur & ab utraque parte sub pena in compromisso apposita precipimus observari videlicet ut vera pax & concordia sit & fiat inter Commune Lucanum & homines Episcopatus Lucani & ipsum Episcopatum ex una parte & Comune Pist. & homines Episcopatus Pist. & ipsum Episcopatum ex altera & inter eos inviolabiliter omni tempore observetur in omnibus & per omnia laudo & arbitrio & precepto a nobis potestate prolato inter predictos ut superius continetur & scriptum est & reservata nobis & Communi Florentie licentia & potestate iterum & plenius laudandi & arbitrandi & precipiendi inter eos & interpretandi si quid dubium vel dubietatis emerserit de predictis vel aliquo predictorum. Acta

Acta sunt hec omnia in palatio Communis Florentie presente Domino Johanne Boccaccii nova potestate Florentie (2) a predicto Domino Andrea Jacobi potestate Florentie & ab ipso Consilio, & Consiliariis ibi congregatis & presentibus Ubertino de Aretio Judice & Gualteruolo, & Upithino, & Martino militibus dicte potestatis Florent. scilicet Domini Andree, & presentibus Dinmaldica & Orlando Borgognonis & Bencivieni Rustichi Notar. dicte nove Potestatis, & aliis pluribus ad hoc rogatis testibus & Belicito Judice & Notario presente.

Ego Formagius Imperiali auctoritate Judex & Notarius hec omnia me presente acta de mandato dicte Potestatis & Consiliariorum scripsi & in publicam formam redegi ideoque subscripsi.

Ego Jacobus Notarius quondam Juncte autentica instrumentorum continentium in illis duobus quaternis a me trascriptis exemplatis vidi & legi & prout in ipsis inveni hic fideliter exemplavi & ad maiorem rei evidentiam signum meum manus apposui de auctoritate & mandato Domini Lotti honorabilis Potestatis Pist. sub anno Domini 1258. Indictione secunda decima sexta Kal. Decembris coram Paganello Nut. & Cristiano Benvenuti testibus.

A D N O T A T I O N E S.

[1] *Perusinus ut erat*. Vide Joh. Villanum lib. 6. cap. V.

[2] Adi sis eundem Villanum eodem libro 6. cap. VI. & Mannium V. Cl. in suo *Decamerone* inlustrato.

X I V.

Gregorii IX. Epistola an. 1231. pro Pisanis contra Florentinos, Pistorienses aliosque ex Thesauro S. Jacobi.

GRegorius episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Benvenuto de Senzana Predicatorum, & Gerardo de Prato Minorum Ordinum Fratrum Lunensis, & Pistoriensis Diocesis salutem & Apostolicam benedictionem. Dudum dilecti filij Potestas, Consilium, & Commune Pisanum per suos nobis Ambassatores, & Nuntios trasmisere querelam inter cetera continentem, quod Potestates, Consilia, & Communia Florentinorum, Senensium, Lucanorum, Pistoriensium, Wlterranorum, Pratensium, S. Miniati, ac alie Universitates, & Communitates Vallis Else pacis violato federe hactenus inito de assensu Carissimi in Christo filii nostri Regis Sicilie Illustris in Provincia Tuscie auctoritate Apostolica Sedis Imperii Vicarii Generalis inter ipsos & predictos Potestatem Consilium, & Comune Pisanum, inter quos graves antea fuerant dissensiones exorte juramenta variarum obligationum ac penarum adiectione valate coniurationem, & societates de movendo guerram dicto Comuni Pisano temere facientes, & contra illos congregantes exercitum, castrum & terram Montistoperi ad prefatum Comune spectantia per obsidionem artissimam expugnarint, alias eidem Comuni per aliarum quam plurium terrarum suarum depopulationes dampna gravia irrogando, & adhuc Castrum retinendo predictum contra iustitiam occupatum. Nos autem intellecto quod dicti Potestates, Consilia, Comunia, Universitates, & Comunitates adversus illos hostiliter procedere disponebant sentientes ideo fore nobis non indigne molestius, quo periculosiores existunt ipsius scissure populi Christiani hoc precipue tempore dum ad terre Sancte subsidium totius Christianitatis in unitate proposita conflatis viribus prout Dominus ex alto permiserit anelamus, propter quod etiam pridem in generali Concilio Lugdunensi duximus statuendum, ut universi Christifideles ad pacis observationem, vel sedatis omnino discordiis, vel usque ad sex annos treguarum remedio intermissis ubique per locorum Ordinarios efficaciter compellerentur, & attendentes, quantum eorundem Pisanorum Comunis auxilium sit ad terre memorate negotium oportunum, contra dispendiosum existeret illud huiusmodi occasione diminui, vel forsitan impediri eisdem Potestatibus Consiliis, & Comunibus Universi-

[illegible], & Communitatibus per nostras litteras praesentes [illegible] (1) & [illegible], ut [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & nostras [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedictum Commune Pisanum ad omnes guerrarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] Dei [illegible] [illegible] [illegible] praefatum [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible], [illegible] Potestatibus, Consiliis & Communibus, Universitatibus & Communitatibus supradictis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Dilectis quoque filiis [illegible] [illegible] Johanni Papae Senensi, & Bonaventurae de Mugello Praedicatorum & Minorum Ordinum Fratribus per alias nostras litteras in mandatis, ut eas ad praemissa [illegible] efficaciter, & inducere procurarent eosdem ipsis ex parte nostra [illegible] [illegible]. At ipsi nostris precibus & mandatis, ac praedictorum Fratrum monitionibus [illegible] praefatum Commune Pisanum guerram [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] [illegible] contra ipsos Pisanos, & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod Potestatibus, Consiliis, Communibus, Universitatibus, & Communitatibus supradictis [illegible] [illegible] contra praefatum [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pisanorum [illegible] Commune [illegible] [illegible] in [illegible] praedictorum Potestatum, Consiliorum, Communium, Universitatum, & Communitatum dependent, ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Unde nos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], praedictis Potestatibus, Consiliis, Communibus, Universitatibus & Communitatibus [illegible] per alias nostras litteras districte [illegible] [illegible] contra praefatum Commune Pisanum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] guerrarum [illegible], ac [illegible] pro eo per eosdem [illegible] nostros [illegible] [illegible] [illegible]. Cumque praefati Potestas, Consilium, & Commune Pisanum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicta [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Nos [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dilecto filio Johanni de Vercellis Ordinis Praedicatorum per alias nostras [illegible] [illegible] in mandatis, ut [illegible] ad partes illas [illegible] praedictum Commune Pisanum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ex parte nostra [illegible], ac [illegible] [illegible] ut contra praefatum Commune Pisanum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ac [illegible] guerrarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nostri [illegible] [illegible] ad eosdem [illegible] [illegible] [illegible] praedictas ex parte nostra [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in personas & in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], ut contra [illegible] Commune Pisanum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ab omni guerrarum [illegible], ac [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] ac [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] contra [illegible] & praedictum Commune Pisanum, & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedictis ad [illegible] [illegible] [illegible] Potestates, Capitaneum [illegible] & Consiliarios, ac [illegible] [illegible] Florentinorum, Lucanorum, et Pistoriensium, quod [illegible] [illegible] [illegible], vel [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] guerram [illegible], [illegible] [illegible] Pisanorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]

---

(1) Cod. [illegible]

citur, excommunicationis sententiam promulgavit contra ipsos, & Civitates eorum, si quod absit huius sententiam contempnerent, se communitate dictorum processuum non intendendo per eandem ligari sententiam illos ex capitaneis, anthianis, & Consiliariis supradictis, qui congregationi eiusdem exercitus, & commotioni guerrarum suum non prebuerint verbo vel facto consilium vel assensum, set contradicere ac impedire toto posse dictum exercitum curaverint. Et quia predicti Potestates, Capitanei Anthiani, Consilia, & Comunia Florentinorum, Lucanorum, & Pistoriensium addentes sicut asseritur, contemptum contemptui territorium ipsorum Pisanorum hostiliter ingredi presumpserunt eis dampna gravia irrogando, dictus frater denuntiasse dicitur eos predictam excomunicationis sententiam incurrisse, & ad alias etiam sententias excomunicationum procedent Florentina, Lucana, & Pistoriensis Civitates & Castrum S. Miniatis propter huius causas ecclesiastico supposuisse nihilominus interdicto. Reservata sibi potestate alias contra eos & alios procedendi, prout eis expediens videretur, quamquam predicte universitates ab ipso fratre Johanne suisque processibus se asserant appellasse. Licet igitur discussioni processuum & appellationum huiusmodi vacare non possimus ad presens, quia tamen sicut accepimus predicti Potestates Consilia, & Comunia, universitates, & Comunitates instaurato exercitu contra dictum Comune Pisanum hostiliter procedere firmaverunt. Nos dispendiis que possent ex guerris contingere, occurrere cupientes discretioni vestre per apostolica scripta mandamus quatinus vos vel alter vestrum ad partes illas personaliter accedentes universitates easdem ex parte nostra diligenter monere, ac inducere procuretis ut contra prefatum Comune hostiliter non procedant ab omni commotione, ac prosecutione, guerrarum penitus desistentes eos ad id si necesse fuerit per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compellendo non obstante si aliquibus a Sede Apostolica sit indultum, quod excomunicari, interdici nequeant vel suspendi per litteras dicte sedis non facientes plenam & expressam de indulto huiusmodi mentionem quoique vobis, & vestrorum ordinum fratribus a prefata sede dicitur esse concessum ut de caussis seu negotiis vos intromittere minime teneamini que vobis vel eis a sede committuntur eadem. Datum Avinione VI. Idus Septembris Pontificatus nostri anno quarto.

X V

Propositiones pacis a Florentinis exhibitae Pistoriensibus a. MCCCXV., ex libro nuncupato Nicchio rosso *a pagina LVII. usque ad LXII., & libro Censuum a pag. 494.*

IN Dei nomine amen. Anno sue salutifere Incarnationis millesimo trecentesimo quinto decimo Indictione quarta decima die quarto decimo intrante, mensis Novembris Consilium centum virorum, ac etiam Consilium speciale, & generale Domini Capitanei, & Populi, & Capitudinum duodecim maiorum artium Civitatis Florentie nobilis miles Dominus Raynerius Domini Zaccherie de urbe veteri secunda vice honorabilis Vicarij Regij Civitatis & districtus Florentie precone convocatione campaneque sonitu in Palatio Populi in quo Priores artium & Vexillifer Iustitie pro Comuni Florentie morantur, more solito congregari fecit, in quo quidem Consilio, seu Consilijs per me Gratiolum Notarium infrascriptum lecta fuerunt infrascripta Capitula constituti Domini Capitanei & Populi, & etiam Domini Potestatis & Communis Florentie in ea parte, seu partibus in quibus infrascriptis infra propositis, seu in aliquo infrascriptorum contradicere videbantur primo videlicet Capitulum Domini Capitanei & Populi lectum ut dictum est quod positum est sub rubrica de arduis negotiis faciendis & incipit: quia magna & ardua & cetera. Capitulorum vero Constitutionum Domini Potestatis & Comunis Florentie lectorum ut dictum est primum positum est sub rubrica de electione Domini Potestatis, & incipit Statutum & ordinatum est & cetera. Secundum est sub rubrica de electione Iudicis appellationum, & Sindici, & incipit teneantur Domini Priores, & cetera. Tertium est sub rubrica de Con-

[illegible] congregandis, & incipit: postea [illegible] & cetera. Quorum est sub rubrica de electione Notarij qui debet scribere reformationes Consiliorum & incipit: Possit [illegible] tenorem [illegible] & cetera.

Post hec eorum infrascripta petitio Dominis Prioribus artium & Vexillifero Justitie Populi & Communis Florentie super infrascriptis porrecta & facta pro parte Communis Civitatis Pistoriensis, & etiam infrascripta provisio super infrascriptis petitione & contentis in ea per ipsos Priores & Vexilliferum eorum officii [illegible] & vigore edita & facta & inter se habita ipsas petitionem [illegible] & [illegible], & que in ipsis petitione & provisione continentur & [illegible] [illegible] [illegible] & per ordinem in predicto Consilio ut supra dicitur congregato lecta fuerunt modo & forma & ab [illegible] inferius denotatis plenius & expressis, quarum quidem petitionis & provisionis tenor talis est.

Coram vobis Dominis Prioribus artium & Vexillifero Iustitie Civitatis Florentie exponitur pro parte Communis Civitatis Pistoriensis quod ipsum Commune & illud [illegible] [illegible] quod tenetur per ipsum Commune adeo depressum est & continue deprimitur propter [illegible] & [illegible] Pistoriensium & aliorum [illegible] Communis Florentie & guerrarum [illegible] quas longo tempore passum est, quod nisi per Commune Florentie circa ipsorum [illegible] [illegible] provideatur quam [illegible] [illegible] [illegible] est ipsi Civitati [illegible] [illegible] [illegible]. Et quod ad [illegible], & defensionem dicte Civitatis [illegible] est quod [illegible] [illegible] possit ad [illegible] quam quod ipsi Communi Pistoriensi [illegible] per Commune Florentie castra terre, & [illegible] seu Ville, que [illegible] de [illegible] seu districtu Pistoriensi & hodie tenentur per Commune Florentie. Quare supplicatur vobis pro parte Communis dicte Civitatis Pistorii quatenus placeat vobis providere & providere, firmare, & reformare facere per opportuna Consilia Populi & Communis Florentie quod omnia Castra, Terre, [illegible], & Ville, & possessiones, que olim fuerunt Communis Pistoriensium & hodie tenentur per Commune Florentie cum pleno dominio, jurisdictione & mero & mixto imperio & cum eorum omnibus juribus & pertinentiis restituantur & pro restitutis habeantur Communi Pistoriensium, ita quod in totum & in omnibus & per omnia ipsum Commune Pistoriensium restituatur in integrum & in ipso jure restitutum sit in possessione dominio mero & mixto imperio et omnibus juribus & pertinentiis dictarum terrarum, Castrorum & Villarum, que olim pertinuerunt ad ipsum Commune Pistoriensium & hodie tenentur per Commune Florentie, & in eo statu sit in omnibus & per omnia quantum ad predicta, in quo erant antequam per Commune Florentie tenerentur. Super qua quidem petitione pro parte dicti Communis Pistoriensium porrecta & facta prout supra continetur. Iam dicti Domini Priores artium, & Vexillifer Iustitie Populi & Communis Florentie [illegible] Nerio Guidonis de [illegible] [illegible] predictis omnibus supra dictis & infrascriptis [illegible] expresse [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] quibus [illegible] [illegible] [illegible] & hodie [illegible] Commune Pistoriensis Civitati Florentie & considerantes quod ipsum Commune Pistoriensium [illegible] exposuit se & sua quibuscumque periculis pro honore Civitatis Florentie & pro generali defensione totius partis Guelfe de Tuscia, & quod hodie in [illegible] [illegible] [illegible] hostium, & guerrarum [illegible] quod necessarie pro sua defensione expedit quod [illegible] ipsi pro Communi Florentie [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] hec que non possit [illegible] e [illegible] [illegible] [illegible] & Communi Florentie [illegible]. Volentes quod ipsa Civitas Pistoriensis [illegible] [illegible] [illegible] per se ipsam defendere [illegible] [illegible] & [illegible] Communis Florentie & ipsum Commune Pistoriensium in [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] ipsiusque Civitatis Pistoriensium honorem & commoda propria Communis Florentie [illegible] habito prout super dictis [illegible] que continentur in ea deliberatione [illegible] tractatu & colloquio & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] Civitatis Florentie & [illegible] Gonfaloneriorum [illegible] Populi Florentie & Capitudinum duodecim maiorum artium Civitatis Florentie & demum [illegible] [illegible] secundum formam Ordinamentorum Populi, & Communis Florentie [illegible] [illegible]

[illegible]

laborare solempniter & fecerunt sollempniter ad plsidas & pallosfias eorum officij auctoritatem & vigore & omni modo & iure quibus melius potuerunt pro bono pacifico, & tranquillo statu Populi & Communis Florentie. Providerunt ordinaverunt, stantiaveruntque omnia & singula suprascripta & infrascripta & quod ipsa tam dicta petitio & omnia & singula que in ea & qualibet ejus parte continentur & scripta sunt omnino acceptata, deliberata & stabilita sint & valeant, & teneant, & plenam & irrevocabilem habeant & obtineant firmitatem, & quod in hiis & super predictis & infrascriptis omnibus & singulis procedatur observetur & fiat in omnibus & per omnia prout & secundum quod in ipsa tam dicta petitione, & qualibet eius parte & infrascriptis ordinamentis & provisionibus plenius & latius legitur, & habetur cum infrascriptis, & sub infrascriptis tamen modis pactis provisionibus obligationibus conditionibus & temporibus

In primis videlicet quod sint, & esse debeant restitutio dictarum terrarum que olim fuerunt de comitatu & districtu Pistoriensium in omnibus & per omnia prout & secundum quod in ipsa suprascripta petitione continetur

Item quod in ipsis Terris vel aliqua earum vel earum territoriis non recipiantur nec morentur aliqui exbanniti cives, vel districtuales Florentie & quod si aliqui ex bannitis cives vel districtuales Florentie reciperentur, morarentur vel reperirentur in ipsis terris vel territoriis teneatur Commune Pistorij & eius regimina ad petitionem, vel requisitionem Communis Florentie tales exbannitos Florentie capi, & predictos facere in fortiam Communis Florentie, ac etiam quod omnes & singuli & bampniti Communis Florentie ibidem possint imponi a quocumque offendi sicut possunt in Civitate Florentie & quod ad predicta homines . [illegible] teneantur prestare auxilium consilium & favorem, & nichilominus promittat Commune Pistoriensium per legiptimum Sindicum sic facturum & curaturum ita quod aliqui ex bapnitis predicti Communis Florentie non recipiabuntur ibidem

Item si eveniret quod Civitas Pistoriensium reduceretur ad statum partis Ghibelline vel quod Ghibellini rebellarent ipsam Civitatem per interfectionem Guelfos de Civitate Pistoriensium redeuntes sine consensu Communis Florentie liceat Communi Florentie reprehendere dictas Terras & etiam retinere in casu predicto Commune Pistorij hoc concedat. ubi deinde Civitas Pistoriensis reduceretur ad statum partis Guelfe tales Terre restituantur dicto Communi Pistorij & hoc intelligatur quando Civitas Florentie per Guelfos gubernetur

Item quod si qui de Civitate Comitatu vel districtu Florentie per se vel alium aliquo modo possident vel tenent aliquas possessiones edificia, vel secundas, vel Jurisdictionem in dictis Terris vel earum territorio vel habebunt in futurum etiam causa Dotis occasione alicuius matrimonij quod sequeretur cuiuscumque sibi iam contractis vel in solutum habebunt pro aliquibus, debitis iam contractis quomodocumque a talibus non fuerit ab eis earum tenuta vel possessio de Jure adveniat vel desinitum eas talia iura non habere possint eas libere retinere. Et quod non possint compelli ad solvendum aliquas libras, datia, vel gabellas, vel aliquod aliud honus reale vel personale vel mixtum solvere directe vel per obliquum in Civitate vel Comitatu Pistoriensi nec possint hereditarii habentium tales possessiones . . aliquarum represaliarum concessarum vel concedendarum in Communi Pistoriensi contra Florentinum vel eorum bona gravari inquietari vel molestari quomodolibet in dictis bonis vel eorum fructibus vel in personis eorum vel eorum familiarum seu eorum nuntiorum vel eorum conlaboratorum qui cum eis vel pro eis essent in dictis Terris vel aliqua earum, seu eorum vel alicuius earum territorio. Et etiam possint inviolabiliter ipsum Commune Pistoriensium quod dicte possessiones tollantur, & quod earum laboratio non interdicatur nec etiam permictat fieri ab dicto commune Pistorij sub certa pena & sub eius beneficium habeant illi omnes & singuli Florentini qui dictas possessiones & iura vel edificia vel aliquam earum emerunt vel alio titulo acquisiverunt ab illis Florentinis qui modo habent ibi aliquas possessiones vel iura salvo quod tales Florentini conveniri possint a Pistoriensibus ratione contractus vel obligationis quod vel quam tales Pistorienses haberent in dictis bonis.

 Item

[illegible]

Item si de predictis bonis vel gestione vel eorum fructibus vel aliqua eorum [illegible] tia vel questio moveretur vel aliqua controversia moveretur, debeat talis questio sive controversia & causa agitari [illegible] & terminari in Civitate Florentie coram judicibus officialibus & rectoribus dicti Comunis Florentie, ita quod de ipsis bonis [illegible] & fructibus cognoscere ipsi Officiales Florentie [illegible] esse & sint Judices competentes, [illegible] vero & officiales ipsius Comunis Pistorii de predictis se nullo modo cognoscere vel intromittere possint, & predicta sic omnia observanda se obligavit dictum Comune Pistorii per sindicum [illegible] ad penam mille marcharum de argento.

Item promisit dictum Commune Pistorii per sindicum [illegible] [illegible] & curatorum [illegible] quod si qua debita [illegible] contracta per aliquas Communitates ipsarum Terrarum vel homines earumdem cum aliquibus Florentinis civibus vel comitatinis [illegible] aliquod ex dictis Communitatibus vel earum aliquo ex aliqua causa eisdem Florentinis deberentur [illegible] dicte terre devenirent [illegible] sub Jurisdictione Comunis Florentie [illegible] vel aliquod debebant ex aliqua causa tempore [illegible] vel [illegible] dictis civibus vel districtualibus Florentie ab aliqua dictarum Communitatum quod [illegible] [illegible] dicta debita [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] infra terminum duorum annorum proxime futurorum & quod si infra terminum supradictum non fuerint dicta debita dictis creditoribus [illegible] vel [illegible] Communitates predicte ex penam [illegible] dicta debita ipsis creditoribus [illegible]. Et ipsum Commune Pistoriense [illegible] dicta debita talibus creditoribus [illegible] infra [illegible] [illegible] supradicti ad penam quatuor [illegible] marcarum de argento & [illegible] si ex dictis debitis aliqua fuit contracta per publica Instrumenta [illegible] dicto tempore [illegible], & dictis creditoribus [illegible] non fuerint dicto termino [illegible] & [illegible] facta [illegible] Commune Pistorii, de dictis Terris & Communitatibus que debita non solverent termino supradicto & [illegible] & [illegible] [illegible] que ei ipsa Communitas [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], & [illegible] vel [illegible] [illegible], [illegible] & [illegible] quod dicte terre & Communitates [illegible] debita dicto termino non [illegible] sub Jurisdictione & [illegible] Comunis Florentie [illegible] [illegible], & in eo casu per [illegible] Jurisdictio dicti Comunis Pistoriensis [illegible] in terris & Communitatibus supradictis quarum debita [illegible] dicto termino non essent persoluta.

Et hoc si [illegible] [illegible] infra dictum tempus & [illegible] [illegible] Instrumenta [illegible] & [illegible] per publicum Instrumentum per Johannem [illegible] Notarium, & [illegible] [illegible] Priorum & Vexilliferi Justitie populi [illegible] infra [illegible] [illegible] in Consilio Populi, & Communis Florentie [illegible] quod si creditores dictarum Communitatum [illegible] cum ipsis Communitatibus [illegible] vel cum dicto Commune Pistoriensi de prorogatione dicti termini vel [illegible] [illegible] ita quod [illegible] creditorem [illegible] in eo casu predicta [illegible] & [illegible] facta [illegible] dicto Commune Pistorii de dictis terris valeat & teneat & habeat plenam firmitatem non obstantibus [illegible] & ad predicta vero [illegible] observanda & observari facienda obligavit se dictum Commune Pistoriense per sindicum [illegible] ad penam [illegible] millium marcarum de argento & [illegible] Comunis Florentie & eius Officialibus ad [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] & [illegible] [illegible] in dictis terris [illegible] Communitatum & ipsarum hominum & personarum & eorum bona [illegible] quibuscumque creditoribus [illegible] ad [illegible] & procedendo contra eas, & homines ipsarum, & in eorum bona [illegible] & [illegible]. Et [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Item promisit & se obligavit dictum Commune Pistorii per sindicum [illegible] quod si qua debitum aliquibus civibus Florentinis vel Communitatibus ab

[illegible]

aliquibus singularibus personis ipsarum terrarum fieri faciet ipsis recipere debentibus brevem & summariam rationem, & contra ipsos debitores & eorum bona procedetur in Civitate Pistoriensi secundum statuta ordinamenta, & reformationem Communis Florentie si creditori placuerit & nihilominus contra huiusmodi debitores ad voluntatem eorum creditorum procedi possit & debeat in personas & bona civiliter & criminaliter per Officiales Communis Florentie sicut modo potest donec ipsa debita sint soluta.

Item si que Communitates ex predictis tenerentur solvere aliquas libras vel solutiones Communi Florentie compelli possint ad earum solutionem, & obliget se dictum Commune Pistoriense per legiptimum Sindicum sub pena mille marcarum de argento quod ipsas solvi faciet infra quattuor menses proximos secuturos, & idem fiat, & promictatur de gabellis debitis Communi Florentie salvo quod si alicui Communitati fuissent remisse alique libre vel provisum fuisset quod de libris per aliquam Communitatem solvendis aliquae expense fieri deberent, nec facte fuissent ille expense liceat dictis Communitatibus vel dictas libras solvere Communi Florentie vel dictas expensas facere usque in eam quantitatem de qua reperiretur fuisse provisum pro Communi Florentie

Item promictat Commune Pistorij per legiptimum Sindicum quod patietur quod habentes possessiones in dictis terris quousque ab eis non fuerit adventata de iure possessio deferri faciant fructus & proventus dictarum terrarum libere ad Civitatem Florentie non obstante aliquo decreto facto vel fiendo ad penam mille marcharum de argento.

Item promictat dictum Commune Pistorij per legiptimum Sindicum se facturum & curaturum quod singule Communitates dictarum terrarum per legiptimum Sindicum ad ea constitutum remictent & libere donabunt Communi Florentie & singularibus personis totum quicquid per Officiales ipsius Communis Florentie ab ipsis Communitatibus vel singularibus personis earumdem pro ipso Communi exactum esset & etiam de hoc libere remissionem facient omnibus Officialibus Communis Florentie qui operam in hoc dedissent & similiter Commune Pistorij per legiptimum Sindicum ad penam quattuor millium marcharum argenti faciet infra duos menses, & hoc non extendatur ad Officiales forenses vel ad bona immobilia.

Item faciat compromissum Commune Pistorij de questionibus que verterentur & verti possent de aliquibus possessionibus, que essent in dictis terris vel aliqua earum quas aliqui Florentini ad se pertinere dicunt & de quibus hodie privati sunt earum possessione & compromictatur in dominum Fortebraccium Ghiandelli dominum Ubertum domini Schiatte & dominum Lapum de Soranzo cives Pistorij pro Communi Pistorij ex parte una & illos Florentinos qui se dicunt huiusmodi possessiones in dictis terris de quibus terris privati sunt ex parte altera & obligent se dictum Commune Pistorij & dicti Florentini Cives & Comitatini quod eorum Laudum & arbitrium observabunt, & observari facient sub pena mille Florenorum auri quas questiones partes dicti arbitri infra terminum duorum mensium futurorum debeant per eorum sententias terminare.

Item quod predicta omnia & singula in quibus non est appositus certus terminus faciant intra terminum sex mensium proxime futurorum

Item quod nullus Officialis qui fuerit in dictis terris pro Potestate, Vicario, vel Rectore, vel in aliquo alio officio pro Communi Florentie, vel pro aliqua Universitate dictarum terrarum Communium vel populorum deinceps possit in dictis terris vel aliqua earum a die presentis reformationis in antea ire, vel exercere, seu exerceri facere tale Officium Vicariatum, vel Rectoriam aut aliquod aliud Officium sub pena persone & averis set sint ipse electiones casse & irrite & nullius valoris vel momenti nec etiam tales sic electi possint ratione talis electionis aliquid petere vel recipere ab aliqua dictarum Communitatum, aut Communi vel populo ipsarum vel alicuius ipsarum pro Salario talis electionis de ipsis facte non obstantibus aliquibus iuribus talibus sic electis acquisitis occasionibus antedictis sed ex nunc ipse Communitates, Universitates, Communia & populi atque loca ab omni iure contra ipsos vel eorum aliquem ratione vel occasione

finem talis electionum quolibet officialium, vel restituendum sint Vicarijs antedicti sunt, & esse intelligantur liberati: salvo quod ipsos simul semper Officiales pro Communi Florentie in dictis terris vel earum aliquas pro tota tempore habere debeant salaria ipsorum.

Item quod Roccha de Carmignano debeat remanere & esse sub Iurisdictione, dominio & custodia Communis Florentie usque ad finem presentis guerre, & quod finita guerra presenti dicta & totaliter & funditus diruatur Roccha predicta & locus dicte Rocche sic diruende postquam diruta fuerit remaneat Communis Pistorij hoc pacto & conditione quod nullo tempore debeat dicta Roccha rehedificari, & de hoc fiat promissio per Sindicum legiptimum Communis Pistoriensis & contra predicta Roccha rehedificetur debeat dicta Roccha & Commune & terrarum de Carmignano redire & esse sub Iurisdictione & dominio Communis Florentie. Et quod donec provideatur predicta incontinenti debeat esse & stare quidam Castellanus pro Communi Florentie ad custodiam dicte Rocche, qui Castellanus sit & esse debeat popularis Civitatis Florentie & duret per duos menses. Et sic subsequenter eligatur de duobus mensibus in duos menses usque ad dictam terram guerram quousque finitam, & quod nullus magnas possit esse Castellanus vel habere aliquam iurisdictionem vel officium in dicta Roccha, vel in dicta Roccha esse, vel stare sub pena mille librarum pro quolibet magnate qui contra predicta vel aliquod predictorum fecerit pro quolibet priore & Vexillifero iustitie qui aliquem magnatem ad predicta vel aliquod predictorum eligerent vel facerent. Qui Castellanus eligi debeat per priores artium & Vexilliferum iustitie pro tempore existentes, & cum illis famulis & illo salario de quibus & quo & prout & sicut videbitur per ipsos Priores & Vexilliferum pro tempore existentes.

Item promictat Commune Pistorij per legiptimum Sindicum non facere treuguas vel reperisse aliquam pacem treguam, Pactionem, vel locationem cum aliquibus inimicis & rebellibus Communis Florentie nec Ghibellinos ipsius Civitatis Pistorij remictere in dictam Civitatem Pistoriensem, vel ipsos reverti permictere huic expresse licentia & consensu Communis Florentie sub pena quattuor milium marcharum de argento.

Item quod dictum Commune Pistorij per legiptimum Sindicum faciat compromissum in tres sapientes viros de omnibus controversijs litibus & questionibus que sunt vel esse possunt inter Commune Pistorij ex parte una & Thomasinum de Rovaccia & Iohannem locatarium de Roccia & dominum Lanfrancum & fratres ex altera eligendum per dominos Priores artium & Vexilliferum predictos & fiat compromissum in tales tres tanquam in arbitros & communes amicos ad cognoscendum & terminandum ipsas omnes lites & specialiter que vertunt & verti possent inter dictas partes occasione Roberti de orto & turpis orti & rebellionis Comitis Filippi factum dictorum Sectorum Sectatoris de premijs ex quo dicti Socij & Sectatores & filij Comitis Lanfrancum habent Rentamentum & homines contra dictum Commune Pistoriensem predictam seu homines & personas ipsius & promictatur & iuretur per ipsum Commune Pistoriensem de observando ad unguem quod per ipsos arbitros seu amicos communes vel duos ex eis fuerit laudatum. & quod dictum compromissum esse volitum fieri inferent Florentinos Cives & sociis promissionibus & penarum adiectionibus & fieri debeat infra quindecim dies a die qua presens provisio fuerit confirmata in Consilio populi & Communis Florentie cum termino unius mensis hoc addito quod si casu dictum Commune Pistorij facere predicto modo in predictos arbitros dictum compromissum quod dictum Commune Pistorij cadat in penam dictis Iuris & licentias Perusciorum & Dorii & fratribus de duobus milibus Florenorum auri pro quibus duobus milibus florenis ex nunc habeant dicti Thomasius & Socij, & Dorii & fratres represaliam contra dictum Commune & homines & personas Pistorij & maxime contra Communia & terras & homines & personas earum bona communium & terrarum que sub restitutione predicta continentur. Ita quod propterea ad dicte pene exactionem non intelligantur esse nec sint exempta dicta Communia & singulares persone ipsarum vel earum bona ex

partis

Jurisdictionem Communis Florentie. Et si aliquis de dictis arbitris se diligentia non possit vel nollet dictum compromissum recipere possit alium arbitrer per Priores & Vexilliferum iustitie Civitatis Florentie qui pro tempore fuerint subrogari & c.

Item quod antequam sit aliqua restitutio dictorum terrarum Communis Pistoriensi vel sit aliqua executio provisionis predicte supradicte restitutionis fiende facta provisione predicta per legiptimum Sindicum Communis Pistoriensis confirmari & approbari debeant omnia & singula supra dicta ac etiam per ipsum Sindicum nomine Communis Pistorii fieri debeant omnia & singula provisiones de quibus supra dictum est per ipsum Commune Pistorii vel ipsum Sindicum fieri debere vallate solempniter omnibus obligationibus, renuntiationibus promissionibus, & interpositionibus consuetis non obstante aliquo termino supra expresso, vel contento. Et que provisio vires non habeat, nisi postquam fuerint approbata & promissa omnia & singula supradicta per legiptimum Sindicum Communis Pistorii pro dicto Communi, & quod ex predictis omnibus & singulis fieri debeant publica Instrumenta per Ser Leonardum Dini Notarium presentis Offic., Dominorum Priorum & Vexilliferi iustitie Civitatis Florentie que quidem omnia & singula supradicta & infrascripta valeant & teneant & plenam & irrevocabilem habeant & obtineant firmitatem & ad ea omnia & singula rata & firma habenda tenenda observanda & facienda & exequenda & observari facienda Dominus Vicarius Civitatis & districtus Florentie cuiusque Iudicis & Officiales, & quilibet alii Rectores & Officiales Communis Florentie presentes & futuri Priores artium & Vexillifer iustitie eiusdem Populi & Communis Florentie & singulares persone eiusdem Populi & Communis iuramenti vinculo astricti sint & omnimode teneantur. Et quod predictis que superius continentur occasione de iis que supra predicta in Consiliis proponentur contradicentur firmabuntur & fient seu predictis accidentis aut pro eorum observantia & executione supradicti Rectores & Officiales de quibus supra dicitur & etiam Notarius Scriba reformationum Consiliorum dicti Populi & Communis proponentes, arengantes & consulentes super predictis non possint in aliquo tempore gravari vel molestari seu contra eos aliquo modo procedi de iure & de facto teneri eundem Populo & Communi Florentie eorundem teneantur & effectualiter conservantur indempnes. Nullus igitur audeat vel presumat aliquo tempore modo seu iure in iudicio vel extra iudicium dicere opponere allegare contra predicta vel aliquid predictorum vel quod predicta non valeant & non teneant & quod non potuerint provideri ordinari fieri & firmari.

Et siquis vel siqui contra predicta vel aliquod predictorum facere seu opponere presumpserit et aliquis non audiatur vel admittatur, vel aliquem Rectorem vel Officialem dicti Populi & Communis ante omnia & singula contra predicta in aliquo facientes vel venientes de facto sine strepitu & figura iudicii omni iure statutorum & ordinamentorum solempnitate & ordine pretermissis per Dominum Vicarium seu Dominum Potestatem Communis Florentie ad ipsius supplicationem possit condempnari quod eisdem capud abscindatur ita quod a spiritu separetur & nihilominus unusquisque Officialis & Rector dicti Populi & Communis presens & futurus qui predicta omnia & singula non observaverit aut tacite vel expresse contra predicta fecerit vel venerit pro qualibet vice in libris duobus millibus florenorum parvorum Communi Florentie condempnetur & ipso iure & facto a regimine & officio in quo pro ipso Populo & Communi prefuerit removeatur & privetur & remotus & privatus sit omnino & esse censeatur. In predictis vel aliquo predictorum non obstantibus aliquibus capitulis statutorum ordinamentis provisionibus aut reformationibus Consiliorum Populi & Communis Florentie precisis vel non precisis seu penalibus aut non penalibus cuiuscumque tenoris auctoritatis & vigoris sint editis existant legibus aut aliquibus quomodolibet directe vel indirecte contradicentibus seu repugnantibus in predictis vel aliquo predictorum.

Quibus omnibus ut supra dicitur lectis iussu supradicti viri Domini Albertus Balduccii fuit positum de mandato dictorum Priorum presentibus volentibus

& consilientibus ejus Prioribus artium & Vexillifero Iustitie omnibusque in dicto officio consortibus in tam dicto Consilio centum Virorum ab aliis predictis Consiliis generali & speciali domini Capitanei & populi & Capitudinum separato & ab una parte dicti palatii populi more solito congregato et coram Consiliariis in ipso Consilio Centum virorum existentibus proposuit & singula suprascripta in ipso presenti Consilio super provisione & emendatione et predictis & suprapredictis petitione & provisione per ordinem specificata & scripta & ut super inferius latius lecta. Et in his & super his omnibus sibi pro populo & Communi Florentie Consilium exhiberi & dari petiit sub hac forma videlicet. Si placet & videtur Consiliariis in ipso Consilio centum Virorum existentibus ea omnia & singula suprascripta fore utilia tam dicto populo & Communi & utile fore pro ipso populo & Communi quod de his omnibus & super his omnibus & singulis et etiam de absolutione super abrogatione & correctione Capitulorum statutorum ordinamentorum provisionum & reformationum Consiliorum dicti populi & Communis tam solitorum quam non solitorum legum & rerum & quorumlibet aliorum obstaculorum & ordinamentorum quomodolibet contradicentium vel obstantium in predictis vel eorum aliquo tenendum & fieri omnia Consilia opportuna & quod procedatur provideatur firmetur observetur & fiat in omnibus & per omnia secundum ipsarum scripturarum petitionis & provisionis continentiam & tenorem.

Ser Andreas medicus olim Jacobi Consiliarius predicti Consilii surgendo & arengando consuluit in omnibus & super omnibus & singulis suprascriptis in dicto presenti Consilio super propositis plenum expressis in omnibus & per omnia secundum ipsarum scripturarum petitionis & provisionis & etiam premisse propositionis super his facte tenorem & formam.

Super quibus omnibus in tam dicto presenti Consilio centum Virorum super proxime propositis & plenum specificatis & expressis more solito scruptinio voluntatibus Consiliariorum in ipso Consilio existentium & inter eos numero centum assistentium tres inventos pro et infra parti per dominum Albertum Rafonis de numero Priorum predictorum secundum formam statutorum & ordinamentorum canonicatorum dicti populi & Communis premisse facto & obtempto partito secreto scruptinio ad pissides & palloctas super predictis petitione provisione & propositione super his facta placuit & visum fuit septuaginta quattuor ex ipsis Consiliariis ponentibus palloctas in pissidibus albis in quibus scriptum est sic & per eos concorditer promissum obtemptum & firmatum fuit in omnibus & per omnia secundum suprascriptarum petitionis & provisionis et etiam premisse propositionis super his factarum continentiam & tenorem. Illis vero ex Consiliariis predictis quibus predicta displicuerunt ponentibus palloctas in contrarium in pissidibus rubeis in quibus scriptum est non fuere solum modo novem numero computatis repertis in dictis pissidibus visis & numeratis dictis palloctis in ipsius Consilii presentia & aspectu. Acta fuerunt hec in dicto Palatio populi presentibus testibus Ser Johanne Alberti de Sancto Geminiano & Grazino Malcorio nuntio Communis Florentie. Item in eisdem Anno Indictione die & loco & presentibus testibus suprascriptis in Consilio speciali Domini Capitanei & populi & Capitudinum maiorum artium Civitatis Florentie separatim & divisim a dicto Consilio centum Virorum, & etiam a dicto Consilio generali domini Capitanei & populi ab una parte populi dicti Palatii populi ut supra dicitur congregato & coram Consiliariis & capitudinibus in ipso Consilio existentibus predictus Dominus Albertus Rafonis [illegible] prehabitis [illegible] & consentientibus eius cum dictis Prioribus & Vexillifero, suis in dicto Officio consortibus proposuit omnia & singula suprascripta que ut supra provisione & emendatione [illegible] & scriptum est proposita & cum previa obtempto reformata & plenum specificata fuere in supra dicto Consilio centum Virorum predicto die decimo quarto instantis mensis Novembris [illegible] & facto & in his & super his omnibus & singulis sibi pro dicto populo & Communi Consilium exhiberi & dari petiit sub hac forma videlicet si placet & videtur dictis Consiliariis & Capitudinibus in ipso Consilio existentibus & omnia & singula suprascripta fore utilia tam dicto populo & Communi & quod de his &

super

super hijs omnibus teneantur & sicut eiusdem Consilio apparuit & in omnibus & per omnia procedatur firmiter observentur & hoc modo & forma & sub exceptionibus & conditionibus [illegible] dicto Consilio centum Virorum declaratis plenius & expressis

Ser Victorius de [illegible] Consiliarius predicti Consilii surgendo & arringando consuluit in omnibus & singulis & super omnibus & singulis in hoc presenti Consilio super propositis & in predicto Consilio centum Virorum iam obtentis, & plenius specificatis & expressis in omnibus & per omnia secundum supradictas propositiones in hoc presenti Consilio super premissis factas tenorem, & formam

Exquisita igitur voluntate Consiliariorum eiusdem Consilii specialis Domini Capitanei & Populi & Capitudinum predictorum & inter eos numero sufficienti [illegible] & aliis servatis super predictis omnibus in dicto presenti Consilio centum Virorum per dictum Dominum Albertum Iurisperitum premisso & facto partito secundum formam Statutorum dicti Populi & Comunis ad pissides & pallottas in ipso Consilio reformationem placuit & visum fuit Sexaginta & ultra ex Consiliariis & Capitudinibus predictis ponentes pallottas in pissidibus albis in quibus scriptum est Si, & per eos concorditer provisum ordinatumque & reformatum fuit in omnibus & per omnia secundum supra scriptarum petitionum provisionis & etiam premisse propositionis super hijs facte & omnium & singulorum in eis contentorum tenorem & formam. Illi vero ex Consiliariis & Capitudinibus predictis quibus predicta displicuerunt ponentes pallottas in contrarium in pissidibus nigris in quibus scriptum est non, fuerunt [illegible] numero computatis extractis de dictis pissidibus visis & numeratis dictis pallottis in ipso Consilio presentia [illegible]

Item in eisdem anno indictione die & loco presentibus testibus suprascriptis [illegible] & convocato in Consilio generali & speciali Domini Capitanei & Capitudinum artium predictorum ut supra dicitur simul in dicto Palatio Populi congregatorum & coram Consiliariis & Capitudinibus in ipso Consilio existentibus predictus Dominus Albertus [illegible] Iurisperitus prefatus volentibus & consentientibus iam dictis Dominis Prioribus & Vexillifero proposuit suprascriptam petitionem ut supra [illegible] pro parte dicti Comunis [illegible] porrectam & factam ac etiam predictam provisionem ut supra dictum est, super ipsa petitione & contentis in ea per predictos Priores & Vexilliferum editam & factam & omnia & singula que in ipsa petitione & provisione ac etiam in supradicto Consilio centum Virorum nec non in supradicto Consilio speciali Domini Capitanei & Populi & Capitudinum predictorum super hijs dicto die decimo quarto mensis Novembris celebrato & facto declarata & per ordinem latius describuntur continentur & specificata sunt & in hoc & super hijs omnibus & singulis sibi pro Populo & Comuni Florentie Consilium exhiberi & dari petijt sub hac forma videlicet si placet iam dictis Consiliariis & Capitudinibus in ipso Consilio existentibus quod super suprascriptis omnibus & singulis que in supradicto legitur & habetur in supradicto Consilio centum Virorum omnia & plenius specificata sunt [illegible] presentis Consilij auctoritate & vigore totaliter approbentur acceptata admissa & firma sint pro Comuni eam dicto & valeant & teneant & plenam & irrevocabilem habeant & obtineant firmitatem & quod in hijs & super hijs omnibus & singulis procedatur observetur & fiat in omnibus & per omnia secundum suprascriptarum petitionum & provisionum continentiam & tenorem, non obstantibus supradictis capitulis & statutis specialiter ut supra dictum est factis nec aliquibus alijs capitulis, statutis, ordinamentis, provisionibus, seu Consiliorum reformationibus dicti Populi & Comunis loquentibus directe vel indirecte quomodolibet contradicentibus vel repugnantibus in predictis vel aliquo predictorum sed eis omnibus obstantibus correctis & sublatis, ut & taliter quod ab eisdem & eorum observantia & executione Dominus Vicarius Civitatis & districtus Florentie cuique Iudices & Officiales Priores artium & Vexillifer Iustitie & ceteri alij Rectores & Officiales dicti Populi & Comunis nec predicti quam [illegible] Capitudines artium Consiliarij quorumlibet Consilio-

rum

Ego Gratiolus Notarius infrascriptus & Notarius Scriba dictorum Dominorum Priorum & Vexilliferi, & omnes alij quos praedicta [illegible] vel ad eos quomodolibet [illegible] quae ad eos & eorum [illegible] & in [illegible] in praedictis [illegible] & [illegible] & [illegible] quod ipsis [illegible] & [illegible], & [illegible] hoc [illegible] & [illegible] & quod [illegible] quod [illegible] non [illegible] & quod [illegible] non possit [illegible] & [illegible], [illegible] Consiliorum [illegible]. Et non [illegible] quod omnia [illegible] & [illegible] & [illegible] & [illegible] non [illegible] in praesenti Consilio, & in [illegible] super praedictis [illegible], & factis, & celebrandis, & [illegible].

[illegible] Consiliariorum praedicti Consilij [illegible] & [illegible] in [illegible] & super [illegible] & singulis in hoc praesenti Consilio super propositis & in praedicto Consilio [illegible] Virorum [illegible] & expressis in [illegible] & per omnia secundum [illegible] & [illegible] ac etiam dicto [illegible] in [illegible] dicto praesenti Consilio super [illegible] dictis [illegible] & [illegible].

In [illegible] Consilio [illegible] Consilio in [illegible] & [illegible] & [illegible] super praedictis [illegible] in dicto praesenti Consilio super [illegible] Consiliariorum & Capitudinum in ipso Consilio [illegible] secundum formam [illegible] dicti Populi & Communis per praedictum Dominum Albertum [illegible] de numero Priorum [illegible] & [illegible] ad [illegible] placuit quod [illegible] in dicto Consilio [illegible] & per eos [illegible] & [illegible] in [illegible] & per omnia [illegible] quod in [illegible] ac [illegible] ac etiam secundum quod in [illegible] & [illegible] in hoc praesenti Consilio super [illegible] & [illegible] in [illegible] factis plenam & [illegible] & habeant.

Item in [illegible] & [illegible] die decimo octavo [illegible] dicto mensis Novembris [illegible] Domini [illegible] Domini Zacharie de Urbe [illegible] Consilio generali [illegible] & [illegible] & [illegible] eiusdem Communis & Communis Florentie [illegible] in supradicto Palatio Populi Florentini in [illegible] congregato [illegible] pro parte Communis [illegible] super [illegible] & [illegible] super ipsis [illegible] & [illegible] per praedictos Priores & Vexilliferum modo praedicto [illegible] & [illegible] & omnia & singula quae in ipsis [illegible] & [illegible] & [illegible], [illegible], [illegible], & [illegible] & [illegible] & [illegible] & per [illegible] in supradicto Consilio centum Virorum [illegible] & supradictis [illegible] & [illegible] ac etiam [illegible] Domini Capitanei & Populi & [illegible] Domini Potestatis & Communis Florentie de quibus [illegible] in [illegible] supradictis Consilio [illegible] & [illegible] in ea parte in qua in supradictis & [illegible] super [illegible] & [illegible] per me Gratiolum Notarium infrascriptum [illegible] & [illegible] quod [illegible] & [illegible] in [illegible] dicti Consilij centum Virorum & Domini Capitanei & Populi [illegible] super [illegible] die decimo quarto huius praesentis mensis Novembris super praedictis, dictis [illegible], & [illegible] & [illegible] plenam & [illegible], & habeant.

Quibus omnibus sic [illegible] Ser [illegible] del [illegible] Notarius [illegible] dicti Communis Florentie [illegible] & [illegible] Dominis Prioribus [illegible] & Vexillifero [illegible] dicti Consilij Generalis [illegible] & [illegible] Virorum dicti Communis Florentie & Capitudinum [illegible] praedictorum [illegible] & [illegible] Consilium [illegible] & Capitudinibus [illegible] omnia supradicta [illegible] in hoc praesenti Consilio [illegible] & quae in aliis supradictis Consiliis centum Virorum & Domini Capitanei & Populi [illegible] & plenam [illegible] & expressis & in

in hijs & super hijs omnibus & singulis sibi pro Populo & Communi cum dicto ... Consilium exhibere & dare posse sub hac forma videlicet quod & quemadmodum videtur & placet eisdem Consiliarijs & Capitudinibus in predictis & super predictis omnibus & singulis providere, ordinare & firmare pro Communi eum dicto

Ser Pesse Guiggi[illegible] Consiliarius predicti Consilij surgens & arengando consuluit in omnibus & super omnibus & singulis supradictis in hoc presenti Consilio supra propositis in omnibus & per omnia iuxta ipsarum petitionum & provisionum de quibus in eum dicto presenti Consilio specificam mentio habetur & etiam supradicte propositionis super predictis proposite & facte continentiam & tenorem

In reformatione cuius Consilij predicto Consilio ut premittitur exhibito & reddito, & deinde inter Consiliarios & Capitudines in ipso Consilio existentes numero inter omnes [illegible] more solito pro exequendis eorum voluntatibus in predictis & super predictis omnibus in dicto presenti Consilio super propositis voluntate & mandato Ser Simonis Notarij Camere dicti Communis secundum formam statutorum & reformationum dicti Populi & Communis ad scruptinium facto partitu cum pissidibus & palloctis super predictis omnibus & singulis supra propositis in hoc presenti Consilio & in alijs supradictis Consilijs specificatis plenius & expresse placuit decenter nonaginta duobus & Consiliarijs & Capitudinibus predictis ponentibus palloctas in pissidibus albas in quibus scriptum est *sic*

Et per eos contenditur provisum ... & firmatum fuit in omnibus & per omnia prout & secundum quod in ipsis & suprascriptis petitione & provisione de quibus specialis mentio habetur & etiam quod in hijs & super hijs & omnia ea in hoc presenti Consilio superius proposita & in supra scripto Consilio centum Virorum plenius & specificata & expressa sunt habeant presentis Consilij auctoritate & vigore totaliter decreverunt admissa, approbata & firma sint & valeant & teneant & plenam habeant & obtineant firmitatem. Et quod in hijs & super hijs omnibus & singulis procedatur, observetur & fiat in omnibus & per omnia secundum quod in suprascriptis petitione & provisione plenius continetur absolute, correctis & sublatis quod predicta & predictorum occasione capitulis statutis ordinamentis provisionibus et Consiliorum reformationum de quibus supernus in specie aut in genere mentio habeatur que in predictis vel aliquo predictorum quomodolibet contradicerent vel obstarent. Et vero ex Consiliarijs & Capitudinibus predictis quibus predicta displicuerunt ponentes palloctas in contrarium in pissidibus rubeis in quibus scriptum est, non. fuere solummodo sedecim numero computati, extractis de dictis pissidibus visis & numeratis dictis palloctis in ipsius Consilij presentia & conspectu

Acta fuerunt hec in dicto Palatio Populi Florentini presentibus testibus Domino Johanne de Rotebolo Pace de Certaldo Iudicibus, Civibus Florentinis & Ciono Melanesi & Bartolo Manetti nuntijs dicti Communis Florentini & alijs.

Ego Granellus olim Domini Corradi Imperiali auctoritate Notarius Mutinensis & nunc ad scribendum Consilia Populi & Communis Florentie electus & deputatus pro ipso Communi suprascriptis omnibus in eum dicto Consilio centum Virorum & in alijs predictis Consilijs Domini Capitanei & Populi & etiam Communis Florentie ut supra dictum est presens interfui eaque publicavi & scripsi

Ego Rossinus filius Ser Jacobi Imperiali auctoritate Judex ordinarius & Notarius predicta scripta ut aparet per suprascriptum Granellum Notarium unde hoc exemplum a me sumptum est inveni vidi & legi in hoc modo fideliter transcripsi & exemplavi de licentia & auctoritate michi data & concessa a Domino Bonifatio de Imbertinis Judice [illegible] civium Communis Pistorij ad banchum Juris sub portico Palatij dicti Communis presentibus Ser Lappo Manetti Notario, Jacobo Domini Bracci Judice, & Niccolino Novellieri Notario testibus rogatis sub Anno Nativitatis anno millesimo trecentesimo vigesimo primo Indictione quinta die vigesimo sexto mensis Septembris.

Ego Bartholomeus filius Ser Schiatte Pisani de Pistorio Imperiali auctoritate Judex ordinarius & Notarius exemplum illud scriptum manu suprascripti Rofini Notarij unde hoc exemplum a me scriptum est vidi & legi & hic modo transcripsi & fideliter exemplavi de licentia & auctoritate mihi data & concessa a domino Taddeo de Regio Judice causarum civilium Communis Pistorij & assensu nobilis militis domini Jacobi de Monte politiano honorabili Potestate Civitatis & districtus Pistorij pro Tribunali sedens ad eius solitum banchum Juris ubi solitus est sedere pro Iure reddendo presentibus Ser Soldo Modini & Ser Jacobo Baruntis testibus ad hec vocatis & rogatis anno nativitatis Domini millesimo tercentesimo quadragesimo quarto Indictione decima tertia die decimo octavo mensis Decembris.

X V I.

Innocentii IV. Literae an. 1253. ad Pistorienses hortatoriae ad pacem. ex Thesauro S. Jacobi.

INnocentius Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis . . . . Potestati, Consilio, e Comuni Pist. salutem & apostolicam benedictionem. Desiderio desiderantes vos pacem habere cum omnibus, omnesque vobiscum, ut specialiter specialis Ecclesiae Romanae provinciam, quam, & in qua vos longa bellorum afflixit calamitas, refloreat in requie opulenta, vos, & alias Tuscie Civitates ad tractatum pacis curavimus evocare. Set quia inutiliter ad commune pacis bonum nostra conatur intentio, si pacificis studiis bellica molimina misceantur, universitatem vestram rogamus, monemus & hortamur attente vobis per apostolica scripta districte precipiendo mandantes, quatinus interim ab omnibus hostilitatis processibus, aut incursibus pro nostre, & apostolice sedis reverentia penitus abstinentes ostendatis vos pacis habere p propositum Deo gratum nobis desiderabile salubre vobis ac toti necessarium regioni. Si enim secus forsitan ageretis, publica contra vos querelam haberet utilitas ejusque grave dispendium divini & humani juris iustitiam provocaretis que quanto rigore illos qui treguas per quas ad pacem progressus dirigitur custodire nequeunt insequatur, qui utriusque juris habent peritiam non ignorent. Sic ergo preces, & mandata nostra vos pronos inveniant in hac parte quod vobis exinde apud Deum, & homines non indignatio sed gratia debeatur nosque vos dignis prosequamur laudibus & actionibus gratiarum. Datum. Assisi Kal. Maij Pontificatus nostri anno X.

X V I I.

Exemplum Litterarum factarum pro restitutione Comitatus Pistoriensis per Dominos Priores Artium, & Vexilliferum iustitie Civitatis & populi Florentini. ex libro Censuum pag. 398.

PRiores artium & Vexillifer iustitie Civitatis & populi Florentini Ranerio quondam Guidonis de Ricciis uno ex eis dumtaxat excepto ipsiusque Civitatis Consilium, Popolus, & Comune probis viris Sindicis, Rectoribus Consiliis, Officialibus Universitatibus hominibus & personis omnium & singulorum Castrorum Fortilitiarum Villarum, Communium, ac Terrarum que olim fuerunt de districtu & Comitatu Comunis & Civitatis Pistorii & postmodum ad Comune Florentie pervenerunt excepta, salva, & reservata Roccha de Carmignano, quae debet sub dominio iurisdictione atque custodia Comunis Florentini remanere usque ad finem guerre presentis salutem & dilectionem sinceram convenire ac expedire conspicimus quod ea que facta & ordinata sunt in populo & Comuni Florentiae contingentium vos & vestram Rempublicam noticiam habeatis vobis ergo, & cuilibet vestrum tenore presentium nuntiamus quod auditis, & diligenter

[illegible] hiis que pro parte Communis Pist. per Sindicum & honorabiles Oratores dicti Communis fuerunt coram nobis devote prudenter atque suppliciter exposita, & petita, & habita super ipsorum petitione quam pluribus vicibus Capitaneorum partis Guelfe [illegible] populi, Capitaneorum [illegible] publicis & privatis, & eorum voluntatibus diversimode [illegible] & comperto, & [illegible] manifeste quod [illegible] quasi omnium vota Civium concurrebant quod [illegible] procedere, & [illegible] devotionem [illegible] quam semper Civitas Pistorii dum per [illegible] Guelfos recta fuit habuit & nunc habet ad Commune & Populum Florentinum, & non minus diligenter [illegible] quod dicta Civitas sic recta dum ipsorum fratrum [illegible] promovemus [illegible] proprium prosequimur [illegible] vestra & vestro [illegible] fore confidimus quod vos & eorum [illegible] Matre & Civitate vestre Pistorii [illegible] gratiis [illegible] & [illegible] reformatum est in consiliis & [illegible] populi & Communis Florentie consiliis opportunis quod dicta Castra fortilitia Ville Communia & terre que olim fuerunt de comitatu & districtu Pistorii & postea tenebantur per Commune Florentie restituantur, & pro restitutis habeantur Communi Pistorii cum pleno dominio [illegible] mero & mixto imperio & [illegible] omnibus juribus & pertinentiis [illegible] quod ipsum Commune Pistorii quantum ad predicta sit in eo statu in quo erat antequam ipsa Castra fortilitia Ville Communia, & terre per Commune Florentie tenerentur sub modis pactis promissionibus [illegible] Consiliorum [illegible] super premissis & circa predicta [illegible]. Et vero cum [illegible] Capitaneorum & [illegible] Capitulis, & [illegible] Commune Pist. & eius Sindicum [illegible] Nos & dicta Castra, fortilitia Ville terras & Communia [illegible] sic restituta, & restitutas per reformationes predictas dimittimus & relaxamus ipsi Communi Pist. & volumus concedimus [illegible], & [illegible] gratia & amore Communis ipsius quod [illegible] de districtu, & Comitatu & [illegible], & Communium Civitatis & Communis Pist. & quod ipsi Commune [illegible] quantum est ad predicta in eo statu in quo erat antequam Commune Florentie [illegible] predictis modis pactis promissionibus obligationibus [illegible], & [illegible] semper salvo & in suo [illegible] firmitate. In cuius rei evidentiam [illegible] hoc presentes literas fieri mandavimus & bulle ac sigilli nostri appositione [illegible].

Dat. Florentie anno Incarnationis Christi Millesimo trecentesimo quarto decimo Indictione quarta decima Mensis [illegible] die [illegible].

Ego Iohannes quondam [illegible] Imperiali auctoritate Judex ordinarius, & Notarius, & Cancellarius, & Scriba publicus Reformationum Consiliorum Communis, & Populi Pistorii predictas literas vidi & legi, & de Originali [illegible] in cartis bambacinis [illegible] quodam sigillo cere [illegible] in quo erat [illegible] literis circumquaque scriptis sub tali tenore Sigillum Florentinorum, & quodam parvo sigillo cere [illegible] in quo erat designatum Lilium cum literis [illegible] S. [illegible] hic inde transcripsi, & exemplavi, & in evidentiam testimonium meo consueto signo Roboravi.

XVIII.

[illegible] Literae ad Pistorienses super controversia quadam in libro [illegible] p. [illegible].

HOC est exemplum quarundam litterarum [illegible] (a. 1319.) per Commune Lucanum Communi Pistorij super [illegible] dicto Communi [illegible]

dreae de Robeit & ser Mateo Guidi Ambaxiatoribus Comonis Pistor. ad Co mune Lucanum & Anxianis ipsius Comunis cum instrumento ratificationis paci per Comune Pist. destinatis. Que littere sigillate erant quodam sigillo cere cro cee in quo sculta erat quedam ymago ad similitudinem cuiuidam militis tenen tis scutum in brachio sinistro existentis super quodam equo circum circha quan ymaginem erant sculte littere sic dicentes. Sigillum Comunis Lucani signo Sar te Crucis premisso.

Magnificis & potentibus viris dominis Ugoni Comiti Palatino Vicario Regi Civitatis Pistorij & Anxianis Civitatis ejusdem amicis diligendis. Jacopinus d Cornazzano de Parma Lucanus Potestas & Anxiani Lucani Comunis salutem bonorum omnium incrementa. Ambaxiatam nobis pro vestra parte noviter ex positam a vestris Ambaxiatoribus multa alacritate suscepimus & audivimus, q intellecta sic damus sub brevitate eidem responsum quod propter absentiam no stri capitanei qui moram ad presens contrahit apud balneum de Corsenam no possumus eis nec vobis ut optamus respondere tamen cum redierit quod ci erit vobis per Ambaxiatores nostros aut per nuntium cum nostris litteris am cabiliter respondemus. Non miremini si vestri Ambaxiatores tantum steteru quo credentes ut Capitaneus reverteretur eis predixemus quod spectarent.

Datum Luce die 23. Junii decima quinta Indictione.

Exemplum quorumdam litterarum transmissarum per Castruccium de Anterm nellis Civitatis Lucane Capitaneum Generalem (a. 1317.) Comuni Pist. sup responsione facta Domino Andree, & Ser Mazeo Ambasciatoribus a dicto C struccio cum instrumento ratificationis pacis per Comune Pist. destinatis. Qu littere sigillate erant quodam sigillo cere rubee, in quo sigillo erat sculta qu dam ymago ad similitudinem cujusdam . . . . . . habentis ymaginem cuiusda canis super se & de subter, quoddam scutum circum circha quas imagines era sculte hee littere videlicet: S. Chastrucci vice Comitis Lunensis.

X I X.

Ex Libro Censuum pag. 401.

NObilibus & Sapientibus viris Ugoni de Battifolle in Tuscia Comiti Pal tino Vicario Regio Anzianis & Vexillifero iustitie consilio & Comuni C vitatis Pist. Chastruccius de Anterminellis Civitatis Lucane Capitaneus gener lis, & Vicecomes Lunensis salutem, & pacificis gaudere successibus discretis v ris Domino Andree de Rossis, & ser Mazeo Guidi Ambasciatoribus vestris q a recessu ipsorum de Civitate Pisarum usque in hodiernam diem nostrum q eramus in comitatu L cane reditum expectarunt super tenore ambasciate nol ex parte vestra diligenter exposite responsa dedimus pro ut credidimus conv nire que vestre presentie quia eos inde sufficienter credimus informatos hore nus referre poterunt & quam habuerunt a nobis intentionem exponent. Dat Luce 24. Junii decima quinta inditione.

X X.

Roberti Siciliae Regis Literae an. 1398. ad Pistorienses ut pro Genuatil aciem instruant ex Thesauro S. Jacobi.

RObertus Dei gratia Rex Jerusalem & Sicilie Ducatus Apulie, & Princip tus capue provincie fortalquerij ac Pedimontis Comes discretis viris P ctoribus Consilio, & Communi Civitatis Pistorii fidelibus, & devotis suis g tiam & amorem. Notificamus devotioni vestre quod die vicesimo primo Ju proximi preteriti applicuimus Januam cum fratribus & gente nostris ubi fuim cum magno honore recepti, & sequenti die vicesimo septimo eiusdem men Po-

Populus Consilium & Rectores dicte Civitatis Janue se dominio Domini summi Pontificis & nostro decem annorum spatio subiecerunt, quod quidem dominium recepimus debitis honore decentia, & solemnitatibus observatis. Quia igitur inimici Ecclesiastici, ac nostri, & Communis dicte Civitatis Janue morantes. . . . ipsam Civitatem conantur eam offendere bonumque statum eiusdem multipliciter & graviter perturbare nostraque ac universorum fidelium, & devotorum Sancte Ecclesie & nostrorum interest Civitati Janue intuitu dicti Domini summi Pontificis, & Ecclesiastice partis auxilianter subvenire, devotionem, & prudentiam vestram requirimus, & ortamur quos prudenter attento quod in bono statu predicte Civitatis Janue, cuius incole fratres vestri fore noscuntur, consequenter . . . . tingitur status vester, ordinare ceretis, & agere quod . . i. mittatis Talamonium equites, & pedites probos strenuos & electos decenter armatos in ea . . . . quantitate, qua sinceritati, & prudentie vestre videbitur convenire venturos ad subsidium predicte Civitatis Janue, ac de vestra stipendio tempore, quo necessario expedierit, retinendos, significantes nobis, seu nostro Vicario, & Rectoribus Janue statim visis presentibus quo die predicti equites, & pedites iter arripient, seu recedent, & poterunt ibi esse, eorumque numerum, ut ipsos ibidem recolligi faciamus, & eisdem de vasis, & aliis opportunis providere possimus. Et vere noscatis, quod exinde predictum Dominum summum Pontificem, nos & Comune Janue obligabitis ad quelibet vobis grata. Datum Janue die 7. Augusti prime Indict.

Discretis viris Rectoribus, Consilio & Comuni Civitatis Pistorij fidelibus & devotis suis.

Per cursorem.

XXI.

Sindici cuius esset agere de pace cum Pistoriensibus ineunda Institutio a Florentinis facta anno 1329. ex libro Nicchio rosso p. 75 tergo & seqq.

IN Dei nomine amen sue salutifere Incarnationis anno millesimo trecentesimo vicesimo nono Indictione 12. die 23. mensis Maij. Actum in Civitate Florentie in domo, & Palatio habitationis dominorum Priorum artium & Vexilliferi iustitie dicte Civitatis & Populi Florent. presentibus testibus Domino Gherardo Terini de Castro Florentino . . . . . & Domino Alexo de Rinuccinis Jurisperitis Civibus Florentinis ad hec vocatis, & rogatis. Pateat omnibus evidenter quod providi viri.

Dominus Thomaxius Corsini.
Bernardus de Quarratensibus.
Lapaccius del Bene.
Johannes Bonachursi.
Philippus de Maghalottis.
Jacobus Alberti.
Dardanus de Acciaiolis.
Ugo Domini Oddi de Altovitis.
Ubertinus Rossi de Strozzis.
Cenni Nardi Junte.
Cecchus Spine Falconis.
Nicchelaus Nilli Rinuccij.
Rinardus de Riciis, &
Antonius Landus de Albiciis.

Florentini Cives tractatores & Compositores Deputati pro Comuni Florentie ad faciendum & tractandum & ordinandum & componendum pacem & treguam cum quibuscumque hominibus & terris & personis & Universitatibus, Cohadunati simul in dicto Palatio habitationis Dominorum Priorum, & Vexilliferi Justitie

ditus Communis & Populi Florentini omnes simul & in concordia vigore & auctoritate ipsorum officii & ex balia & auctoritate eisdem concessa, & attributa per solemnia & opportuna Consilia Populi, & Communis Florentiae ut de ipsa balia & auctoritate plene constat scriptura publica inde facta manu Ser Grazia Domini Corradi de Mutina Notarii Scribe Reformationum dicti Populi & Communis & omni via modo & iure quibus melius potuerunt vice & nomine dicti Communis Florentiae & pro ipso Communi Florentiae & hominibus dicti Communis eiusque districtus fecerunt constituerunt & ordinaverunt Ser Fredum Bindi de Firenze Notarium qui moratur Florentiae in populo S. Nicholai licet absentem tanquam praesentem eorum pro dicto Communi & hominibus & dicti Communis Florentiae eiusque districtus & hominum eorumdem Communis & districtus Florentiae & Procuratorem & certum & specialem Nuncium ad faciendum ordinandum componendum confirmandum & reddendum cum Communi & Universitate Communis Pis. seu Sindico, seu Sindicis dicti Communis Pis. & ipsi Communi Pis. seu eius Sindico vel Sindicis pro ipso Communi & Universitate & hominibus dicti Communis Pis. eiusque districtus recipientibus & ab ipso Communi Pis., seu & eius Sindico, seu Sindicis recipiendum veram pacem concordiam, finem remissionem & bonam voluntatem pacis osculo interveniente de omnibus & singulis iniuriis & offensionibus odiis malevolentiis controversiis differentiis damnis seu gravaminibus ortatis incendiis & rubariis hinc inde vel ab una dictarum partium alteri parti illatis commissis factis vel perpetratis ab hinc retro & usque in praesentem diem habitis & tam praeteritibus quam praesentibus cum omnibus, & singulis pactis modis tenoribus, & conditionibus & . . . . . . substitutionibus & stabilitionibus de quibus placuerit & videbitur dicto Sindico & in praedictis & pro praedictis omnibus, & singulis & quolibet praedictorum & . . . . & cuiuslibet eorum occasione observantia & executione & etiam cohaerentium vel dependentium ab eisdem seu eorum aliquo pro ipsa obligatione . . . . . . & pacta faciendi & unum & plures contractus & unum & plura instrumenta vallatum & vallata promissionibus stipulationibus obligationibus renunciationibus . . . . . . adiectionibus iuramentorum praeceptorum guarentigiae & aliis omnibus & singulis cautelis & solemnitatibus opportunis quibus eidem Sindico videbitur, & placuerit faciendum ac etiam in praedictis & pro praedictis & quolibet praedictorum praestandum idoneas cautiones & satisdationes prout dicto Sindico placuerit & videbitur & ad obligandum propter ipsum Commune Florent. & universitatem & homines & personas ipsius, & ipsius Communis & universitatis & hominum bona omnia mobilia & immobilia praesentia, & futura, & ad praecipuum Guarentigiae solemniter recipiendum. Insuper ad dandum & tradendum concedendum & relaxandum dicto Communi Pis. seu alii personae recipienti pro eodem Communi Pis. tenutam & possessionem liberam & expeditam quorumcumque castrorum terrarum villarum & locorum & fortilitiarum quae & quas relaxari debent & tradi dicto Communi Pis. per dictum Commune Florentiae per pacta & vigore pacis fiendae inter ipsa Communia Florentiae, & Pisarum, temporibus & locis in ipsa pace specificandis & dicendis ac etiam ad recipiendum tenendum intrandum & possidendum tenutam & corporalem possessionem quorumcumque Castrorum terrarum villarum & locorum & Fortilitiarum quae, & quas dictum Commune Pis. restituere dimittere & relaxare & tradere debebit dicto Communi Florentiae per pacta & vigore pacis fiendae inter ipsa Communia Florentiae & Pis. Insuper ad fide iubendum & fideiussionem nomine pro dicto Communi Florentiae promittendum & se obligandum ipsorum partibus & mandato pro dicto Communi & Sindico Communis Pis. & intrinsecis dicti Communis & etiam pro extrinsecis & suis procuratoribus & singulorum personarum dicti Communis Pis. in contractu, & super contractum pacis fiendae inter dictos intrinsecos Communis Pis. ex parte una & dictos extrinsecos dicti Communis Pis. ex parte altera secundum quod sibi Ser Fredo Sindico placuerit & videbitur convenire & ad obligandum dictum Commune Florentiae ad partes & mandata dictarum partium & cuiuslibet earum pro observantione pacis & concordiae & omnium quae promissa dictae partes hinc inde & sibi ad invicem in contractu dictae pacis &

Com-

Concordie fiende inter dictos intrinsecos & extrinsecos dicti Comunis Pist. Et generaliter ad omnia & singula facienda & exequenda que necessaria & expedientia fuerint in predictis, & circa predicta & quolibet predictorum & que ipsi constituto & Comune Florentie facere possent si presentes erunt & ipsi Sindico utilia videbuntur Dantes & concedentes modo vigore & auctoritate predictis eidem Sindico in predictis omnibus & qualibet predictorum & circa ea plenum liberum speciale & generale mandatum cum plena libera & speciali & generali administratione. Nec non promittentes mihi Cambio Notario infrascripto tamquam publice persone recipienti & stipulanti vice & nomine dicti Comunis Pist. & omnium quorum interest vel intererit seu interesse posset se & dictum Comune Florentie firmum & ratum & gratum perpetuo habiturum totum & quicquid idem Ser Fredus Sindicus Comunis Florentie in predictis & circa predicta duxerit faciendum & contra non venire sub dicti Comunis Florentie bonorum omnium presentium, & futurorum obligatione & ypoteca.

Ego Michael Ser Cambii de Camiano Imperiali auctoritate iudex ordinarius & Notarius predicta omnia rogatus & imbreviaturam per infrascriptum Ser Cambium Michaelis Notarium patrem meum & mihi ab eodem scribenda & publicanda commissa, scripsi & in publicam formam redegi Ideoque subscripsi.

Ego Cambius Michaelis de Camiano imperiali auctoritate Judex ordinarius & Notarius predictis omnibus dum agerentur interfui eaque omnia rogavi & imbreviavi & dicto Michaeli Notario filio meo notario scribenda & publicanda Commisi, ideoque subscripsi.

X X I I.

Pax universalis inter Florentinos Pratenses, & Pistorienses de anno 1329. *die* 24. *Maij ex Libro Nicchio Rosso pag.* 19. *tergo, & seqq.*

IN nomine Sancte & individue Trinitatis amen, ad honorem & gloriam omnipotentis Dei & gloriose Virginis Marie omniumque Sanctorum & ad laudem & reverentiam Sacrosancte Romane Ecclesie ac Sanctissimi Patris & Domini Domini Johannis Pape vigesimi secundi, & ad honorem, & laudem Serenissimi Principis & Domini Domini Roberti Dei gratia Illustris Jerusalem & Sicilie Regis & exaltationem bonum & tranquillum Statum infrascriptorum Comunium & universitatum & singularium personarum eorumque districtualium; Quoniam omne Regnum, Civitatem, Comune, Populum, & singularem personam decet tranquillitatis & pacis beneficium expectare, in quo residet animarum salubritas, viget Jocunditas corporum proficiunt omnes populi, & utilitas gentium custoditur. Ideo Sapientes, & discreti viri Ser Fredi Bindi de Panzano Notarius, qui moratur Florentie in populo Sancti Niccolai Civis honorabilis Florentinus Sindicus, & Procurator Comunis, Universitatis, & Populi Florentie ad hec specialiter constitutus de cuius Sindicatu & procura patet publico instrumento facto manu mei Cambii Michaelis Notarii infrascripti sub anno salutifere Incarnationis millesimo trecentesimo vigesimo nono indictione duodecima die vigesimo tertio mensis Maij secundum consuetudinem Florent. Sindicario, & procuratorio nomine pro dictis comuni & hominibus, & universitatibus comunis & populi Florentie, ac etiam ut Sindicus dicti Comunis Florentie gestorio nomine pro comuni & Universitate & hominibus, & personis Comunis & terre Prati eiusque districtus pro quibus & quolibet eorum de rato promisit & se facturum & curaturum ita & taliter quod dictum Comune Prati per legittimum Sindicum ratificabit predicta, & infrascripta omnia & singula hinc ad quindecim dies proxime venturos & dominus Ubaldus quondam Ugolini de Pipinis iudex, & Loctus quondam Cambii Terrigine Terre Prati Sindici & Procuratores Communis, Universitatis, & hominum Terre Prati eiusque districtus ut de Sindicatu & ipsorum mandato constat instrumento publico inde facto manu Ser Bartholomei Locti de Manasseu de Prato Notarii & me Cambio Notario infra-

scripto viso & lecto Sindicatu & procuratorio nomine pro dictis Comuni u
versitate & hominibus terre Prati eiusque districtus ante omnia protestantur
permissa per dictos dominum Ubaldum & Loctum Sindicos supradictos quod p
dictis & infrascriptis non consentiunt, nec consentire intendunt nisi dumtax
quoad generalem pacem concordiam & remissionem pro ut in capitulo genera
pacis continetur cum conditionibus in hoc contractu, & pace contempta
quoad sublationem & suspensionem represaliarum & alia contempta in capitulo
represaliis in ceteris vero capitulis pactis & modis in presenti contractu & i
strumento contemptis non consentiunt asserentes se ad predicta in quibus non
consentiunt non habere sufficiens mandatum attendentes & considerantes qu
infrascripti Sindici Comunis Pist. Sindicatorio ac etiam gestorio nomine dicti c
munis, & quilibet de dictis nominibus & Ser Mazzeus Ser Johannis procura
aliorum extrinsecorum Comunis Pist. procuratorio nomine pro eis ac etiam g
storio nomine pro dictis & aliis extrinsecis utroque nomine in solidum prom
serunt solempniter Ser Fredo Bendi Notario Sindico Comunis Florentie recipien
pro Sancta Romana Ecclesia & Domino nostro summo Pontifice obedientiam
devotionem Sancte Romane Ecclesie & dicti summi Pontificis ac etiam stare
& perseverare in obedientia, & devotione dicte Sancte Romane Ecclesie & d
cti summi Pontificis & in Rebellione dampnati Ludovici olim Ducis Bavarie
aliorum inobedientium Ecclesie supradicte & Domino summo Pontifici ac etia
submiserunt dictis nominibus & eorum quilibet dictum Comune Pist. & hom
nes & personas dicti Comunis dispositioni dicti summi Pontificis & promiseru
se facturos ita & taliter quod dictum Comune Pist. per legitimum Sindicum
hoc constitutum per ipsum Comune Pist. ratificabit approbabit & de novo f
ciet dictam promissionem & submissionem in omnibus & per omnia ut dicti S
dici promiserunt & fecerunt de quibus promissione & submissione constat scrip
tis publica manu mei Cambij Notarij facta hodie ante hunc contractum pre
dictis omnibus nominibus & modis predictis ex parte una & Dominus Cremona
Rainerij Dominus Gherardus de Sodonis & Nelus Cecchi Manentis Ci
Pistorienses Sindici, & Procuratores comunis universitatis & hominum Civita
& districtus Pistorij ad hec specialiter & solempniter constituti ut constat in
strumento publico manu Ser Bonaventure quondam Ser Jacobi de Pist. Nota
facto sub anno nativitatis dominice millesimo trecentesimo vigesimo nono in
dictione xii. die undecimo mensis Maij secundum consuetudinem Pistoriensium
me Cambio Notario infrascripto viso & lecto Sindacatu & procuratorio no
ne pro dictis Comuni Universitate & hominibus Comunis Pist. ex parte alt
Constituti in presentia dominorum quatuordecim tractatorum Comunis Floren
coram quibus mediante eorum ministerio facta & firmata fuit infrascripta P
assistente gratia Dei Patris fecerunt, & reddiderunt sibi ad invicem veram pac
& firmam pacem finem & remissionem concordiam & bonam voluntatem per
tuo duraturam pacis osculo interveniente & liberationem & quietationem de
omnibus & singulis robariis furtis incendiis homicidiis insultibus feritis, in
riis offensionibus quomodolibet dicto vel facto illatis hinc inde unive
saliter vel singulariter, & de omnibus & singulis guerris malevolentiis inimi
& offensionibus hinc inde illatis habitis & factis & de omnibus dampnis oc
sione guerre & de omnibus inimicitiis quocumque modo & quacumque de ca
sa hinc inde contractis vel commissis & generaliter de omnibus excessibus & d
lictis hinc inde commissis factis & perpetratis quocumque modo in person
vel rebus usque in presentem diem, quam quidem pacem & concordiam & r
missionem fecerunt remissis hinc inde rancoribus & iniuriis quibuscumque cu
infrascriptis modis tenoribus pactis conventionibus capitulis & promissionibu
videlicet. In primis quod stat ea facta presenti pace dum Comune Pist. & h
mines & persone dicti Comunis servare debeant interdictum & statim erigere
& erigi facere vexillum Ecclesie in dicta Civitate Pist. & stabunt, & perseve
rabunt in obedientia & devotione S. Matris Ecclesie & domini Nostri Domi
Johannis Pape xxii. & in rebellione contra dampnatum Lodovicum olim Duce
Bavarie & suos Vicarios et Officiales et contra omnes inobedientes Ecclesie

ducere

[illegible] omnes Officiales constitutos per dictum [illegible] cum in Civitate Pisi quam in terris que [illegible] vel [illegible] per Commune Pisi. Item quod in [illegible], facta presenti pace, per dictum Commune Pisi vel eius [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] dicto Communi Florentie vel eius [illegible] [illegible] pro dicto Communi Florentie castrum & [illegible] Marie cum suis pertinentiis & [illegible], & eidem Communi Florentie vel [illegible] recipienti pro eo [illegible] [illegible] dictorum Castri & [illegible] [illegible] Marie [illegible] & [illegible] perpetuo remanere penes dictum Commune Florentie. Item quod dictum Commune Pisi [illegible] & reponet in dicta Civitate Pisi [illegible] [illegible] [illegible] tempore dicte pacis facte [illegible] omnes [illegible] dicte Civitatis Pisi cum eorum & [illegible] [illegible] familiis, qui [illegible] & eorum [illegible] post [illegible] factam de eis per dictum Commune Pisi vel post [illegible] dictorum [illegible] eorum [illegible] [illegible], & [illegible] ire & stare & habitare possint in dicta Civitate Pisi & [illegible] ad eorum [illegible] voluntatem, & eisdem [illegible] [illegible] eorum bona [illegible], & [illegible] & in tempore dicte pacis [illegible] esse [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] de quibus declaraverit dictum Commune Pisi [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] familiarum quorum [illegible] [illegible] in dictam Civitatem Pisi & ipsi & dicte eorum familie [illegible] bona [illegible] & [illegible] ipsorum [illegible] qui non [illegible] & [illegible] & eorum familie [illegible] per dictum Commune Pisi & [illegible] dicto tempore pacis [illegible] esse [illegible] & [illegible] & [illegible] [illegible] bona dictorum [illegible] & eisdem [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] que [illegible] tempore eorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proxime [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicta bona per ipsos [illegible] vendita vel [illegible] [illegible] [illegible] bona que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Kalendas mensis Januarii [illegible] & [illegible] [illegible] & [illegible] per [illegible] [illegible] Civitatis & [illegible] Pisi pro dicto tempore [illegible] & [illegible] in [illegible] [illegible] & eorum [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] in quo [illegible] tempore [illegible] dictorum [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Possint tamen dicto [illegible] quam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Magnates stare & habitare in Castris & [illegible] que [illegible] per Commune Florentie & eidem Communi Florentie [illegible]. Populares vero [illegible] [illegible] habitare [illegible] & [illegible] possint [illegible] dictam Civitatem Pisi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Qui [illegible] postquam [illegible] vel eorum [illegible] [illegible] dicta bona [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] dicti Communis Pisi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicte [illegible]. Hoc addito quod Commune Pisi [illegible] dictos [illegible] quos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a tempore dicte pacis [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Gibellini [illegible] [illegible] dictorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dictis [illegible], hoc [illegible] [illegible] quod Commune Pisi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dictos [illegible] Gibellinos, [illegible] [illegible], quos non [illegible] ad presens [illegible] dicti Communis Pisi. Et [illegible] dicte Civitatis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dictis [illegible] [illegible] ab ipsis, vel eorum aliquo vel aliquo pro eo vel [illegible] aliquo [illegible] aliqua [illegible] [illegible] [illegible] dicto [illegible] [illegible]. Item

quod si que possessiones essent, vel esse reperirentur in civitate vel districtu Florentie vel terra Prati, vel eius districtu vel in Civitate Pist. vel eius districtus que pertinerent ad singulares personas civitatis vel districtus Pist. dicte possessiones eisdem relaxentur et dimittantur ad quos pertinerent per dictum Commune Flor. vel dictum Commune Prati in cuius territorio vel districtu essent site dicte possessiones vel . . Civis vel terrigena teneret dictas possessiones ac etiam ex tempore dicte pacis relaxate, et dimisse esse intelligantur et sint. Et simili modo fiat per Commune Pist. de possessionibus sitis in Civitate vel districtu Pist. que pertinerent ad singulares personas civitatis vel districtus Florentie vel ad singulares personas terre Prati vel ejus districtus et ex dicto tempore pacis relaxata esse intelligantur et sint dictis singularibus personis dicte Civitatis Florentie vel districtus et dicte terre Prati vel ejus districtus non obstantibus in omnibus predictis aliquibus concessionibus factis de dictis possessionibus vel aliqua earum per aliquod Commune dictum vel rectorem que concessiones sint nullius efficacie et habeantur pro cassis et irritis. Salvo quod si per Regem Sicilie vel olim Ducem Calabrie vel eorum, vel alicuius eorum locum tenentem facta foret concessio de dictis possessionibus, vel earum aliqua quod dicta communia debeant se interponere ut dicte concessiones penitus cassentur & tollantur per dictum Regem ac etiam dicta omnia videlicet quodlibet per se teneatur cogere cum effectu Cives terrigenas & districtuales suos quibus facte forent dicte concessiones vel earum aliqua ac etiam quoscumque alios ad quos dicte possessiones pervenissent post dictas concessiones dictas possessiones relaxare & dimittere hiis ad quos pertinent, & idem fiat de concessionibus cuiuscumque quantitatis . . . factis per dictum Regem vel Ducem Calabrie vel eorum vel alicuius eorum locum tenentem alicui singulari persone dictorum Communium scilicet Florentie contra Commune Pist. & teneatur Potestas & Capitaneus & executor ordinis iustitie Civitatis Florentie & eorum quorum que fuerit requisitus & regimina terre Prati dictos tales quibus facte forent dicte concessiones vel aliqua earum ad restitutionem dictorum bonorum compellere etiam de facto sine strepitu, & figura iudicij & etiam nullo Statuto vel iure solemnitate servata. Et idem fiat & fieri debeat per Potestatem & alia regimina dicte Civitatis Pist. relevato eisdem talibus, quibus restituere cogerentur omni regressu contra auctores suos tam ad pretium quam ob interesse & dampna. Et teneantur dicta regimina, & quodlibet eorum quod requisitum fuerit iterum sibi ostenso instrumento sui tituli cogere de facto nullo iuris vel statuti solemnitate servata dictos auctores ad restituendum pretium & ad emendationem dampnorum & interesse pro ut in instrumento et titulo continebitur. Item quod omnes et singule represalie concesse a quatuor annis citra per commune Pistorij contra homines et Commune Florentie vel contra homines et Commune Prati sint casse et irrite et ex tempore dicte pacis, et cassari, et irritari debeant per dictum Commune Pist. Et eodem fiat et factum esse intelligatur ex dicto tempore pacis de represaliis concessis a dictis quatuor annis citra per Commune Florentie vel Commune Prati contra Commune Pistorij vel contra homines dicti Communis omnibus iuribus principalibus salvis remanentibus quibuscumque personis habentibus dictas represalias. Represalie vero concesse a dictis quatuor annis retro per dicta communia vel eorum aliquod suspendantur, et suspense esse intelligantur per tempus et terminum octo annorum numerandorum a tempore dicte pacis, salvo quod non obstantibus supradictis sit licitum infra dictum terminum dictas represalias, et earum quamlibet de iure impugnare, et super earum cuiuslibet earum cassatione procedere de iure dummodo illi quos impugnare contigerit teneant suspensione predicta et nihilominus non possint nec debeant ad impugnandum dictas represalias vel earum aliquam nisi primo remanserint suspensione predicta perdente tamen causa nulla novitas fieri possit occasione dicte represalie hoc addito in predictis quod deinceps non possint concedi represalie per aliquo dictorum communium vel alicuius eorum contra aliquod de dictis Communibus vel homines, vel personas alicuius dictorum Communium nisi primo regimina communis contra quod represalie peterentur fuerint requisita per Ambaxiatores Communis illius contra quod sive contra cuius ciues eidem represalie peterentur quod faciant

tiam

num faciant rationem. Item quod omnes et singuli Cives, et districtuales Florentie et contigui districtuales terre Prati ex bampnitis, vel condempnatis vel exbampnitis tantum dicti Comunis Pist. quocumque essent descripti vel descripta reperirentur in libris seu actis dicti Comunis Pist. eximantur, et cancellentur ubique aliquo modo [illegible] persone in dicto Comuni Pist. [illegible] de dictis libris et actis dicti Comunis Pist. [illegible] et condempna- tionibus tantum in quibus quomodo [illegible] reperirentur et eodem modo hii de civibus et districtualibus dicti Comunis Pistorii qui essent, seu esse reperirentur exbampniti, vel condempnati vel exbampniti [illegible] condempnati tantum Comunis Florentie vel terre Prati vel in libris exbampnitorum vel condempnatorum dicti Comunis Florentie vel dicte terre Prati descripti. Et regimina dictorum Comunium et terrarum predicte teneantur hoc facere et executioni mandare [illegible] exbampnitorum [illegible] alterius persone [illegible] a predictis quod dictum Comune terre Prati [illegible] et condempnationes et bampna [illegible] quam exbampnitorum vel condempnatorum dicte terre Prati et eius districtus [illegible] Pistorienses vel eius districtuales [illegible] terre Prati et eius districtuales [illegible] Pistorienses [illegible] dicte terre Prati, et e contra quod dictum [illegible] Pratenses [illegible] Cives Pistorii.

Item quod dictum Comune Florentie pro posse procuret quod inter singulares personas Civitatis & districtus Pist. de quibuscumque inimicitiis ex quibus posset vera materia scandalum oriri fiant paces [illegible] pro [illegible] inimicitie exigere & ex tunc [illegible] de inimicitiis que essent inter intrinsecos & extrinsecos quam de iis que essent inter intrinsecos tantum, et extrinsecos tantum. Item quod [illegible] que debita fuerunt [illegible] contracta per Comune Pistorii ex quibus dictum Comune Pistorii [illegible] obligatum Comuni Florentie dictum Comune Pist. ad solvendum dicta debita [illegible] sex annorum [illegible] anno non possit [illegible] dictum Comune Pist. vel singulares persone dicti Comunis [illegible] dicti Comunis bona [illegible] dictorum debitorum Comunis. Item quod Comune Florentie relaxet & relaxare debeat & [illegible] tempore [illegible] & restituta esse intelligantur dicto Comuni Pist. [illegible] & [illegible] possessiones [illegible] terrarum [illegible], Vallis [illegible] Castri [illegible] & [illegible] & persone dictarum terrarum [illegible] debeant de quibuscumque dampnis & condempnationibus & [illegible] esse intelligantur in quibus reperirentur [illegible] exbampnitorum [illegible] & condempnatorum Comunis Pist. atque aliqua [illegible] dicto Comuni Pist. facienda & predicta teneantur regimina Comunis Pist. hoc facere & executioni mandare & [illegible] & [illegible] habitare possint in dictis eorum terris & [illegible] quod [illegible] equaliter intrinseci & extrinseci [illegible] pares in numero & in vocibus [illegible] Comunis Florentie & Castri [illegible] Arimi [illegible] Castelli [illegible] & [illegible] Item quod regimina & officia dicte Civitatis, & districtus Pistorii tam [illegible] & officialium Forensium quam civium [illegible] post unum annum a tempore dicte pacis numeranda [illegible] Comunes & [illegible] fiant & disponantur & fieri & disponi debeant tam per intrinsecos quam per extrinsecos Guelfos [illegible] in dictam Civitatem Pistorii ita quod extrinseci & intrinseci sint pares in vocibus, & in numero personarum in presenti capitulo, & pro restitutione facienda de quodam debito duorum milium quadringentorum Florenorum auri ad quod obligatum est dictum Comune Pistorii & homines dicti Comunis [illegible] quondam Ser Pini de Populo Sancte Marie Ughi de Florentia unde est charta manu Ser [illegible] Notarii facta in anno Incarnationis millesimo trecentesimo [illegible] indictione XII. die vigesimo mensis Maii dictum Comune Pist. incontinenti facta pace predicta teneatur mandare Comuni

Flo-

Florentie vel Sindico dicti Communis liberam & expeditam possessionem Castri, & Fortilitiarum Tizzane districtus Pist. tenendi per dictum Commune Florentie expensis dicti Communis Florentie donec dicta commenda, officia, & regimen [illegible] fuerint cum effectu modo premisso & dictum debitum [illegible] integre dicto Stephano creditori, hoc addito quod dictum Castrum & Fortilitia custodiri debeant per unum Civem Florentie vere Guelfum & amatorem S. Matris Ecclesie nominandum per Commune Pist. que nominatio fieri debeat hoc modo, Videlicet, quod Commune Pist. nominare debeat tres Cives Guelfos Civitatis Florentie et Priores et Vexillifer Justitie Civitatis Florentie de dictis tres [illegible] teneantur unum ad dictam custodiam in [illegible] Castri fortilitiis tenendis per Commune Florentie pro observatione predictorum non possint stare vel habitare [illegible] dicti Castri Tizzane.

Item quod Commune Florentie, et commune Prati relaxent et liberent omnes et singulos carceratos et captivos si quos haberent vel tenerent de civitate vel districtu Pistorii, salvo quod predicta non intelligantur de carceratis et captivis singularium personarum, seu ad petitionem singularium personarum [illegible]. Et idem fiat per Commune Pistorii de civibus et districtualibus Florentinis et terrigenis et districtualibus terre Prati captivis, seu carceratis in Civitate Pist. vel eius districtu, cum salvo supradicto. Item teneatur Commune Florentie pro posse operari quod Ugolinus, et Lodovicus fratres, et filii Rodulphi de Panciatichis, Simon Lantis de Mus[illegible], Sermannus Domini de Bellallis, et Bartholomeus Martini Abatilieri Pistorienses Cives qui sunt in carceribus Communis Florentie recommendati pro parte Domini Philippi de Sanguinetto olim Capitanei guerre Communis Florentie quod bene custodiantur ipsi, et quilibet eorum e dictis carceribus liberentur et relaxentur absque aliqua solutione pecunie propterea facienda. Et si ad supplicationem dicti Communis Florentie dicti carcerati [illegible] ex concessione Regie Majestatis et dicti Domini Philippi in eo casu teneatur dictum Commune Pist. liberare, et relaxare facere absque aliqua solutione pecuniarum propterea facienda omnes et singulares Guelfos Cives et districtuales Florentie et omnes et singulos Civitatis et districtus Pist. et omnes et singulos Guelfos terre Prati et eius districtus etiam essent penes quoscumque singulares personas dicti Communis Pist. quas singulares personas dictum Commune Pist. teneatur cogere cum effectu ad observationem et executionem predictorum. Item quod Cives, et districtuales Civitatis Pist. secure conducere possint bestias grossas, et minutas per Civitatem et districtum Florentie prout voluerint dummodo dictas bestias conducant de extra Civitatem et districtum Florentie, et de hoc fidem faciant per publicum instrumentum et de dicta conductione licentiam habere debeant ab officialibus bladorum pro tempore existentibus in Civitate Florentie, quam licentiam dicti officiales bladorum concedere debeant [illegible] de quibus bestiis solvant gabellam Communi Florentie secundum quod [illegible] Florentini. Item quod homines et persone communis Montis Murli quecumque possessio dicti Castri et territorii Montis Murli pervenerat ad Commune Florentie possint libere stare et habitare in dicto communi Montis Murli et [illegible] et [illegible] et exempti et cancellati esse intelligantur ex tempore quo commune Florentie habebit possessionem dicti castri de quibuscumque bampnis et condempnationibus dicti communis Florentie vel terre Prati seu Civitatis Pist. que reperiantur seu in quibus reperirentur descripti a quatuor annis proxime preteritis citra et etiam absolvantur et liberentur et absoluti, et liberati esse intelligantur a quibuscumque [illegible] ad quas tenerentur occasione dictorum [illegible] vel condempnationum vel dictorum bampnorum et dictorum communium vel terrarum [illegible] predicta fieri facere et effectu demandare absque aliqua solutione pecunie propterea dictis communibus facienda. Item quod onera personalia realia, et mixta equaliter debeant imponi et subiri in quibuscumque terris que hodie tenentur seu in futurum tenebuntur per dictum Commune Pist. seu in terra Carmignani, et Artimini, et Castellione, et Vitolini, et Bacchereti que tenentur per commune Florentie tam per intrinsecos quam per extrinsecos et in imponendo dicta onera sint pares [illegible], et ex-

[illegible]-

teneatur in rebus et personis personarum. Item quod dictum Commune Pistorii non receptabit rebelles vel exbampnitos, vel inimicos S. Matris Ecclesie, nec rebelles, seu bampnitos, seu inimicos communis Florentie. Item quod dictum commune Florentie teneatur ad requisitionem communis Pist. per suos Ambaxiatores Sanctitati Domini nostri Summi Pontificis supplicare quod dictam pacem confirmet et approbet et dictum commune Pist. et homines et personas dicti communis recipiat ad gremium obedientiam, et devotionem Sancte Matris Ecclesie, et etiam eosdem tam Clericos quam Laicos absolvat ab omnibus excommunicationibus interdictis et penis quas incurrissent occasione processuum factorum per dictum Summum Pontificem occasione dampnati Lodovici olim Ducis Bavarie et Castruccij de Interminellis quam Lucanorum Tirampni et procurent dicti Ambaxiatores pro posse et supplicent dicte Sanctitati ipsius Summi Pontificis quod Pistoriensis Episcopus permittatur pro bono pacis et tranquillitatis dicte Civitatis et Communis Pist.

Item teneatur dictum commune Florentie procurare pro posse quod dictum commune Pist. reducatur ad pacem amicitiam & concordiam cum communi Bononiensi & communi Senarum & Vulterranum & communi S. Miniatis & aliis communibus & terris omnibus amicantibus communi Florentie. Item quod omnes, & singule commutationes, & diffidationes existentes de aliquibus castris seu terris, que tenentur per commune Pistorii vel tenebuntur in futurum extimentur, & cancellentur per dictum commune Pist. & ex nunc exempte & cancellate esse intelligantur & sint de omnibus, & ab omnibus & singulis bampnis & condempnationibus, & bampnis tantum & condempnationibus tantum in quibus quomodolibet descripti reperirentur vel essent in actis dicti communis Pistorii absque aliqua solutione pecuniarum propterea dicto communi Pist. facienda & eisdem bona sua restituantur, & eisdem, & cuilibet eorum ex nunc restituta esse intelligantur & hec, videlicet bona que possidebant tempore expulsionis facte de eis an. millesimo trecentesimo vigesimo primo anno completo citra nisi fuerint dicta bona per ipsos exititios vendita, vel alienata & redire possint in dictis terris salvo quod per predicta non possint stare vel habitare in fortalitiis suarum terrarum & idem fiat & observetur in omnibus, & per omnia de exititiis terrarum & castrorum Carmignani, Artimini, Castelline, Vitiorum, & Bacchereti, que tenentur per commune Florentie, et etiam cancellentur, & extimentur, & exempti, & cancellati esse intelligantur de omnibus bampnis, & condempnationibus, & bampnis tantum & condempnationibus tantum in quibus descripti reperirentur in actis, seu libris communis Florentie, & regimina dictorum Communium teneantur predicta mandare executioni absque aliqua solutione pecuniarum propterea dicto communi Florentie facienda. Quam pacem, & concordiam, & remissionem dicti Ser Fredus Sindicus communis Florentie, & dicti Dominus Ubaldinus, & Lottus Sindici Communis Pistorii fecerunt, & valere voluerunt duntaxat sub conditionibus infrascriptis videlicet. Si & in quantum dictum commune Pist. & homines, & persone dicti Communis stant & perseverant in obedientia & devotione S. Matris Ecclesie, & Summi Pontificis, & stent, & perseverent in rebellione contra dampnatum Ludovicum olim Ducem Bavarie & eius Vicarios, & Officiales, & contra omnes inobedientes Ecclesie & eius [illegible] omnes Officiales constitutos per dictum Ludovicum tam in civitate Pist. quam in terris que tenentur per dictum commune Pistorii & si & in quantum approbetur per dictum Summum Pontificem & si & in quantum dictum commune Pist. tradiderit & dimiserit communi Florentie possessionem liberam & expeditam dicti Castri & Fortalitiarum montis Murli cum territorio suo & modis & conditionibus infrascriptis & si & in quantum tradiderint modo & forma predictis dicto communi Florentie custodiam Castri, & Fortalitiarum Tizzane, & si & in quantum dicta civitas Pistorii regatur per commune Pistorii, & non per Tirampnum sub dicta devotione & obedientia Sancte Matris Ecclesie & per homines fideles Ecclesie. Et si & in quantum dictum commune Pistorii per Sindicum ad hoc legitime constitutum approbaverit & ratificaverit & de novo fecerit promissionem obedientiam devotionem, & rebellionem factam per dictos Domi-

nem

num Cremonam Dominum Gherardum & Nellum cives Pist. sindacario, & gestorio nomine dicti comunis Pist. & quolibet de dictis nominibus dicto Ser Fredo recipienti pro dicta Romana Ecclesia & Domino Summo Pontifice & si & in quantum approbaverit & ratificaverit ac etiam de novo fecerit submissionem factam per predictos cives Pistorienses dictis nominibus & eorum quolibet dicto Ser Fredo recipienti pro dicta S. Romana Ecclesia & prefato Summo Pontifice de quibus submissione & promissione constat publica Scriptura facta manu mei Cambij Notarij plenius continetur quam pacem conventionem concordiam, et contractum, et omnia, et singula suprascripta et infrascripta predictus Ser Fredi Sindicus comunis Florentie sindicario nomine pro dicto comuni Florentie et ut Sindicus comunis Florentie gestorio nomine pro dicto comuni Prati et dicti Dominus Ubaldus, et Loctus Sindici comunis Prati sindacario nomine pro dicto comuni Prati cum protestatione, et salvis predictis et nominibus et modis omnibus, quibus supra dictum est ex parte una et dicti Dominus Cremona et Dominus Gherardus et Nellus Sindici comunis Pist. sindacario nomine pro ipso comuni Pist. et nominibus et modis quibus supra dictum est ex parte altera ad invicem nominibus, et modis quibus supra solempni stipulatione interposita promiserunt et convenerunt et etiam iuraverunt corporaliter ad Sancta Dei Evangelia inviolabiliter observare et sibi ad invicem attendere observare, et adimplere et firma, et rata habere bona fide sine fraude et contra predicta, vel aliquid predictorum non facere vel venire per se vel alium aliqua occasione iure, vel modo. Quod si contra predicta vel aliquod predictorum factum, aut ventum fuerit vel si predicta omnia et singula non fuerint observata promiserunt et convenerunt inter se ad invicem dicte partes nominibus quibus supra solempni stipulatione interposita dare et solvere scilicet non observans aut contra predicta faciens observanti parti, et in fidem facti pro pena et nomine pene decem millia marcharum argenti et dampna omnia et expensas et interesse ex de causa reficere et emendare, que pena totiens committatur et exigi possit cum effectu quotiens contra predicta vel aliquid predictorum factum fuerit seu ventum et quotiens predicta omnia, et singula non fuerint observata et ipsa pena semel, et pluries commissa petita et exacta vel non nichilominus presens contractus conventio et pax et pacta et omnia et singula in eis contempta in qualibet sui parte in sua permaneant firmitate. Ita tamen quod ille, et illi tantum in dictam penam incidant et ipsam solvere teneantur qui predicta omnia non observaverint vel contra predicta vel aliquid predictorum fecerint et illi, seu illis tantum ius petende pene queratur et ea petere possint cui vel quibus predicta et quodlibet predictorum non fuerint observata vel contra ea, vel aliquod eorum factum fuerit. Pro quibus quidem pace, et conventione, et contractu, et omnibus, et singulis supradictis attendendis, et observandis et firmis, et ratis habendis, et pro pena solvenda et dampnis et expensis et interesse restituendis et emendandis predicti Sindici . . . . et nominibus quibus supra pro eisdem comunibus, et universitatibus obligaverunt inter se ad invicem ipsa comunia, et universitates et homines, eorumque heredes et bona in solidum omnia mobilia, et immobilia presentia et futura renuntiantes ad invicem ex causa non celebrati contractus et non facte pacis et conventionum conditioni sine causa, vel ex iniusta causa doli mali fori que privilegio et omni alij iuris legum et constitutionum auxilio perque predicta vel predictorum aliquid possent infringi, vel per actum aliquem in contrarium attemptari quibus quidem Ser Fredo Sindico, et Procuratore comunis Florentie et Domino Ubaldo, et Loctio Sindicis, et Procuratoribus comunis Prati ex parte una, et Domino Cremone, et Domino Gherardo, et Nello Sindicis, et Procuratoribus comunis Pistorii ex parte altera, et cuilibet ipsorum nominibus quibus supra dictum est et quolibet modo et nomine et casu in solidum predicta sic volentibus, confitentibus precepi ego Cambius Michaelis Notarius infrascriptus per guarentigiam constitutus comunis Florentie, ac etiam comunis Pist., et comunis Prati et cuiuscumque alterius Civitatis et terre, et loci in quantum licet michi, sive possum quatenus predictam pacem et concordiam, et omnia, et singula s

pre-

præscripta inter se ad invicem, et vicissim observent, et attendant, faciant, et curent et executioni mandent per omnia et contra non faciant, vel veniant aliqua ratione, vel causa ut promiserunt, et superius per ordinem est expressum.

Acta fuerunt hec omnia in civitate Florentie in domo habitationis Dominorum Priorum Artium, et Vexilliferi Iustitie Comunis, et Populi Florentini sub anno Incarnationis Dominice millesimo trecentesimo vigesimo nono, Indictione XII. die XXIII. Mensis Maij secundum usum, et cursum civitatis Florentie presentibus testibus Ser Johanne Piccini de Pontormo Notarius Scriba Dominorum Priorum, et Vexilliferi iustitie civitatis Florentie, et Michele Ser Cambij de Castro Florentino Notario, Ser Andrea Lappi, Johanne Mazzei, et Piero Baronti de Pistorio, et aliis pluribus ad hec vocatis solepniter et rogatis. Ego Martellus filius Ser Jacobi Consigli de Castro Florentino Imperiali auctoritate Judex ordinarius, et Notarius publicus predicta omnia rogata, et imbreviata per Ser Cambium Michaelis Notarium infrascriptum michi, et eodem scribenda, complenda, et publicanda commissa scripsi, et in publicam formam redegi, ideoque me subscripsi, et signum meum apposui.

Ego Cambius Michaelis de Cumiano Imperiali auctoritate Judex ordinarius et Notarius his omnibus dum agerent interfui, eaque omnia rogavi imbreviavi, et dicto Ser Martello scribendi, et publicandi commisi, ideoque subscripsi, et signum meum apposui.

XXIII.

Sacramentum Pistoriensium, quo obedientiam, & submissionem promittunt Joh. XXII. Pontifici, & rebellionem contra Ludovicum olim Bavariae Ducem ex libro Nichio pag. 76. & seqq.

IN nomine Patris, et Filii et Spiritus Sancti amen. Anno Incarnationis Dominice millesimo trecentesimo vigesimo nono Indictione XII. die vigesima quarta mensis Maij. Actum in civitate Florentie in domo habitationis Dominorum Priorum Artium, et Vexilliferi iustitie Comunis, et Populi Florentini presentibus testibus Ser Johanne Piccini de Pontormo Notario, Scriba Dominorum Priorum, et Vexilliferi civitatis Florentie, Ser Michele Cambij de Castro Florentino Notario, Ser Andrea Lapi, Johanne Mazzei, et Piero Baronti de Pistorio, et aliis pluribus ad hec vocatis, et rogatis.

Ad honorem et gloriam Omnipotentis Dei et gloriose Virginis Marie, et omnium Sanctorum, et ad laudem et reverentiam Sacrosancte Romane Ecclesie, et Sanctissimi Patris, et Domini Domini Johannis Pape XXII. et ad bonum, et pacificum, et tranquillum statum omnium, et singulorum devotorum, et fidelium dicte Sancte Matris Ecclesie et dicti Summi Pontificis. Cunctis presentem paginam inspecturis pateat manifeste, quod in presentia Dominorum Priorum artium, et Vexilliferi Justitie Comunis, et Populi Florentini et XIV. Virorum pro comuni Florentie deputatorum ad tractandum et componendum pacem, et treguam cum quibuscumque comunibus, et personis. Sapientes, et discreti viri Dominus Cremona Baineri], et Dominus Gherardus de Sedogiis, et Nellus Cecchi Melanensis Pistorienses Cives Ambasciatores et Sindici, et Procuratores comunis, universitatis, et hominum, et personarum comunis Pistoriensis, ut constat de ipsorum Sindacatu, et mandato in instrumento publico inde facto manu Ser Bonaventure quondam Ser Jacobi de Pistorio Notario, Sindacario, et procuratorio nomine, et gestorio nomine dicti comunis, et universitatis, et hominum, et personarum dicti comunis Pistoriensis, et quolibet de dictis nominibus, utroque modo, nomine, et causa in solidum et omni modo, et iure quibus melius potuerint. Et Ser Mazzeus Ser Johannis Bellebuoni Procurator Bonifacii Trosse, Zanini Datucci, Lotti Bartholomei Nerii Carlini Ser Nerii Ser Armaleonis Ser Pauli Ser Mosche Lamni Muccii Arighetti Lenzii Masini Ser Orlandi Domini Johannis et Jacobi Domini Braccii, Michele Pergaglielis Lapi Justi Pec-

dini Tezzii Vannis Bonum Ser Mei, Ser Armaleonis Chelli, Domini Ald brandini Ser Lapi, Ser Puccini, Ser Pelini Bartolomei Soffredin Simbaldi Ar ghi, Bonaccursi Pavione Rogerio Amadoro Fredis Guardocci Chelli Dom Brocardi Neri, Lapi Mei, Francisci Mei, Franchi Ser Contis Rossi, Ser N cholaij Dei, Ser Neri Vannis Fredis Nuti Andrucci Pacis Deni Calabrini A dinei, Ser Bonaccursi Johannis Bartholomei, Domini Asse Folignis, Dom Pieri Karesi Durocci Johannis Rainerij Justini Guardati Johannis Pucci Fi orentini Colli Bandini, Gualandi Domini Borghesi Orlandini detti Ser Van Domini Gualandi, Ser Johannis, Ser Michaelis Novelli Zeni Cambij Johan Bellis Stefani Vannis Marabottini Albertinij Pauli Ser Landelli Francisci, D mini Fortebraccij, Ser Pucci Pacini Franceschi Dini Lapi Ricoberti Lippi P fure Stanchelli, Ser Francisci Pieri Mazzi Nerij Soffredi, Domini Ruliche de Lazario Puccini Fortini Ser Monis Bandi Corradi Domini Venegueri D mini Jacobi quondam Domini Schiatte Ser Lamini Belli Comitis Corsi Ser La franchi Domini Guelfi Nicholaeci Domini Andree Johannis Magistri Leoni nobis Monis Amerij Jacobi Ciani Corradi Vannis Mei Lippi Mule Nuti Bar Ser Vannis Domini Jacomini Neri Bartolomei Ser Vannis Mosche Arnol Armaleonis Francisci Cini dicti Celle et Zeni Pucci Calzoranij et Domini Up cinnis quorundam Domini Truncie Domini Johannis Truffe Domini Cancell Domini Villelmi Ser Tancredi Domini Mazinis Domini Ottobolis Etbabe de T vianis Domini Gualfredi Domini Mei Domini Bartolomei Domini Bandi Francie Lapi Mergughesis Domini Andree Pierj Magistri Guidi Baschiere Va nui Michaelis Marcellini Ser Cei de Simbaldis Guelfi Ser Bandi Francini G Baronci Pieri Leonelli Dughi Francisci Bandini Lapi Lippi Passere Nesis Pa nini Bossellinj Vannis Michelis Bonvenuti Soldi Lambertini Bonaccursi Con Johannis Mochinj Landi Vannis Manzis Vannis Corbini Landi Gualandini Sp nelli Pieri Pacini Baronij Comitis Jacobi Petrini, Johannis Melchiorini Pieri Ca bij Lipponi Bertini Ser Gualterii Domini Lapi Pieri Vannis Ser Vannis Pa Guidi Baldini Benvenuti Lapi dicti Tamarione quondam Neri Johannis Ma Franchini Chelli Paulini Montis Ser Duccij Rossi Johannis Bei mei Truffe T fini Puccij Johannis Fioravantis Manettelli Baronis Cenni Landi Bati Landi F uccini Marchiani Corsorij Cerchandonis Johannis Ser Andree Michelini Ce Zampe Lotti Giorgii Tassi Simonis Cecchi Gratie Domini Jacobi Pierj Dom Baschiere Bartholomei Soldi Johannis Montini Ughelini Paganelli Gualfredi D mini Ranaldi Bartholomei Moriani Lapi Paulini Spelliati Lapi Ser Guardi Mucci Lippi Domini Guillelmi Vannuci Baldere Lazarini Vannis Andree Ve ture Bartholomei Berti Lapi Pauli Saluti Junctini Lapi Johannis Pistori nij . . . . . Corsini Martini Lunardi Mati Ducharini Bonfilioli Juncte Co Domini Francisci Comi Ormanni Lippi Mule Bertini Johanoli Zei Farsia F uccij Nicholoccij Chiarini Ser Vannis Tuccij Federighi Vannuccij Bandi S dimonte Ser Francisci Chiarini Johannis Nesis Juncte Michi Pacini La Orlandini Nicholini Cambini, Petruccioli Marchionnis, Johannis Neri Vannis Magistri Juncte Andree, et Monis Ser Alberti, et Taddei Lippi, B Lapi, Andree Baldini, Pauli Pieri Fredi, Vannis Melioroni Gerardi Dom Filippi, Domini Neri Jacomini et Nelli Bassardi Domini Rossi, et Pauli qu dam Domini Facce, et Vannis Latini, Taddei Pieri, Lapi Domini et Ub quondam Domini Fortebraccij Manucij Manzei Vaghe Ghini Vannis Belli qu dam Cenni, et Bernardi quondam Nardi, et Dicti Kardini Lippi Guitonnis Johannis Vitelli, et Johannis Guidarelli, et Guidelmi Ciani Mule omnium translectorum, et qui sunt de numero extrinsecorum dicti Communis Pist. et dic fine ut constat de procuratione in carta publica inde facta manu Ser And Lapi Justi de Pistorio Notarii procuratorio nomine pro eis, & quolibet eor ac etiam gestorio nomine pro eisdem, & aliis omnibus extrinsecis Guelfis partis Ecclesie utroque modo nomine, & causa in solidum solempniter pro serunt Ser Fredo Bandi Notario Florentino Sindico, & Procuratori Comm Florentie recipienti, & stipulanti pro Sancta Romana Ecclesia & Sanctiss Patri Domino, & Domino Johanne dicte Sacrosancte Romane Ecclesie Sum

Pon-

Pontifice obedientiam, & devotionem Ecclesie supradicte, & dicti Summi Pontificis, & rebellionem contra dampnatum Ludovicum olim Ducem Bavarie, & ejus Vicarios, & Officiales, & contra omnes rebelles & inobedientes Ecclesie, & quod obedient dicte Ecclesie, & dicto Summo Pontifici vel ei cui dictus Summus Pontifex duxerit committendum, & quod stabunt, & perseverabunt continue bona fide sine fraude in dictis devotione obedientia & rebellione, ac etiam promiserunt dictis nominibus dicto Ser Fredo recipienti, & stipulanti ut supra quod ipsi non recepabunt in dicta Civitate Pisl. vel in terris, que tenentur seu tenebuntur per dictum Comune Pisl. rebelles seu inimicos dicte Ecclesie vel dicti Summi Pontificis et eos eicient de dicta Civitate, & terris, ac etiam se & dictum Comune, & universitatem, & homines, et personas dicti Comunis Pisl. dictis nominibus et eorum quemlibet in solidum submiserunt dispositioni dicti Summi Pontificis, quam submissionem fecerunt dictis nominibus, et eorum quolibet dicto Ser Fredo stipulanti, et recipienti dictis nominibus, et etiam promiserunt eorum, et cuiusque eorum proprio, et privatis nominibus eidem Ser Fredo recipienti ut supra se facturum, et curaturum ita & taliter, quod dictum Comune Pisl. per legitimum Sindicum ad hec specialiter constitutum vel constituendum rat habebit et approbabit omnia et singula in hoc contractu contempta, ac etiam de novo faciet similes promissiones, et submissionem huic et in omnibus, et per omnia ut superius continetur hinc ad otto dies proxime venturos. Que omnia et singula promiserunt nominibus quibus supra dictum est utroque modo nomine, et cuiuis in solidum eidem Ser Fredo recipienti ut supra attendere et observare facere et curare et fieri facere et executioni mandare et contra non facere vel venire aliqua ratione vel causa de iure vel de facto sub pena, et ad penam mille marcharum argenti solempni stipulatione eidem Ser Fredo recipienti ut supra promiserunt et refectione dampnorum et expensarum ac interesse litis et extra que pena totiens committatur et exigi possit cum effectu quotiens contra factum seu ventum fuerit et ea soluta vel non rata maneant omnia, et singula suprascripta et infrascripta pro quibus omnibus et singulis observandis et firmis tenendis, et dicta pena solvenda si commissa fuerit obligaverunt se ipsos et dictum Comune Pisl. et universitatem et homines et personas dicti Comunis, et eius districtus tam intrinsecos, quam extrinsecos dictis nominibus, et quolibet de dictis nominibus in solidum eorumque heredes et bona in solidum omnia mobilia, et immobilia presentia et futura dicto Ser Fredo recipienti ut supra et dictis nominibus renuntiantes exceptioni factarum promissionum et submissionum predictarum et non celebrati dicti contractus et ex causa doli mali conditioni sine causa et ex iniusta causa in factum actioni forique privilegio et omni alii iuris legum, et constitutionum auxilio. Quibus quidem Domino Cremone, et Domino Gherardo, et Nerio Ambasiatoribus, et Sindicis et Ser Mazaro Procuratori et cuilibet eorumdem nominibus quibus supra dictum est, et quolibet de dictis nominibus predicta sic volentibus et consentientibus. Ego Cambius Notarius infrascriptus per guarantigiam constituti Comunis Florentie ac etiam Comunis Pisl. et cuiuscumque alterius Civitatis et terre, et loci in quantum licet michi et sicut possum quatenus predicta omnia, et singula observent et attendant, et faciant, et curent, et executioni mandent per omnia ut promiserunt et superius per ordinem continetur.

Ego Martellus filius Ser Jacobi Conbig.ti de Castro Florentino Imperiali auctoritate Iudex ordinarius, et Notarius publicus predicta omnia rogata et imbreviata per infrascriptum Ser Cambium Michaelis Notarium, et michi ab eodem scribenda, et publicanda commissa scripsi et in publicam formam redegi ideoque subscripsi, et signum meum appolui consuetum.

Ego Cambius Michaelis de Carmiano Imperiali auctoritate Iudex ordinarius et Notarius his omnibus dum agerentur interfui eaque omnia rogavi, et imbreviavi, et dicto Ser Martelli Notario scribenda et publicanda commisi, ideoque subscripsi.

XXIV.

Pax inter Commune Lucense, Pistoriense, & Pisanum ex libro Confinium pag. 337. t.

IN nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti amen. Quoniam omnes ipsam Civitatum, Populorum, et singularium personarum decet tranquillitatis, et pacis beneficium suscipere in qua eorum commoda salubriter viget secundum corporum profectum omnes Populi, et urbium gaudium collocatur. Ideo Ser Michael Lamie de Vico Pisanus Civis Cancellarius Dominorum Antianorum Pisani Populi Sindicus, et Procurator Communis Pisani ut de ipso sindicatu, et procura constat publico Instrumento scripto manu mei Lapi Notarii quondam Bartholomei Notarii Salvetti de Peregnano Civis Pisani Scribe publici Cancellarie Pisan. Communis hodie sindicario, et procuratorio nomine pro dicto Commune. Et Ser Chellus quondam Ser Paganelli Gherarde Notarius Civis Lucanus Cancellarius Antianorum Lucani Communis Sindicus, et Procurator ipsius Communis Lucani, ut de ipso sindicatu, et procura constat publico Instrumento scripto manu Ser Aytantis olim Vanni Aytantis de Luca Notarii, et Cancellarii ipsorum Antianorum Lucani Communis Scribe publici anno et indictione presentibus die octava mensis Decembris sindicario, et procuratorio nomine pro dicto Communi Lucano ex una parte. Et Ser Lapus quondam Bindi de Armaleonibus et Bartholomeus Ser Matthei Cives Pistorienses Sindici, et Procuratores Communis Pist. ut de ipso sindicatu, et procura constat publico Instrumento scripto manu Ser Jacobi filii Mazzei de Puppio Notarii, et dicti Communis Pist. Cancellarii et Scribe publici Anno, et indictione presentibus die 4. mensis Decembris sindicario, & procuratorio nomine pro dicto Communi Pist. ex altera pro se, ipsis ut dictum est, ac dictis pro eorum et consilibus eorum Castris, Comunitatibus, et Villis constituti in Palatio ipsorum Antianorum Pisani Populi in presentia [illegible] et consilio dicti Communis Pisani fecerunt, et reddiderunt sibi ad invicem nominibus quibus supra veram et puram pacem concordiam, et bonam voluntatem perpetuo duraturam pacto obsculo interveniente et remissionem et liberationem de omnibus, et singulis guerris injuriis contentionibus inimicitiis offensionibus et dampnis hinc inde usque hodie illatis habitis factis, et perpetratis tam in genere quam in specie, et de omnibus obligationibus factis occasione alicuius partis hostium facte et de prima hinc inde commissa. Quam quidem pacem et concordiam remissionem et liberationem fecerunt cum infrascriptis pactis modis, et conventionibus, videlicet quod predicte partes tam in universo quam in singulari debeant se habere tenere et tractare ad invicem pro amicis in bona et perfecta pace tam in personis quam rebus, et se de cetero non offendere vel offendi facere in personis vel rebus per se vel alium publice vel occulte, sive dando auxilium vel favorem, vel alio modo. Item quod predicta Communia Pisarum, et Luce, vel aliquod eorum vel eorum, aut aliquis eorum Rectores, seu Officiales nullus processus fuit vel fieri possit occasione alicuius maleficii vel delicti contra aliquem de dicta Civitate Pist., vel eius Comitatu, Fortia, vel Districtu nisi primo per litteras ipsorum Communium Pisarum et Luce videlicet illius eorum ubi processus fieret, seu fieri inceperitur legiptime denuntietur dicto Communi Pist. exprimendo in ipsis litteris nomen et prenomen et maleficium vel delictum illius contra quem procederetur et assignando ei competentem terminum ad comparendum ad se defendendum ab ipso processu. Et si aliquis processus condempnatio, sive bampnimentum, vel deretur per dictos Rectores vel Officiales dictorum Communium Pisarum, et Luce, vel alterius eorum contra aliquem de dicta Civitate Pist. vel eius Comitatu fortia vel districtu non facta requisitione per litteras ut dictum est dicti processus inantiae condempnationes et bampna non valeant, nec teneant, sed sint nulla ipso jure, et possint, et debeant de quibuscumque actis et libris libere cancellari absque aliqua solutione vel aliter expensarum

et

et e converso nullus processus occasione alicuius maleficii vel delicti fiat vel fieri possit per dictum Commune Pis. vel eius Rectores, seu Officiales contra aliquem de dictis Civitatibus Pisan. et Luce vel altera earum, vel earum, aut alterius earum Comitatu Fortia vel Districtu nisi primo facta denuntiatione per litteras suas ipsis Communibus Pisarum, et Luce et videlicet de cuius jurisdictione esset contra quem procederetur in quibus continentur ea que supra sunt expressa. Et si aliquis processus condempnatio, seu bampnum fieret vel daretur per Rectores, vel Officiales dicti Communis Pis. contra aliquem de dictis Civitatibus Pisarum, et Luce vel altera earum, vel earum, aut alterius earum, Fortia, vel Districtu non facta requisitione per litteras, ut dictum est, dicti processus, sententie, condempnationes, et bampna non valeant nec teneant scilicet sint nulla ipso iure, et possint, et debeant de quibuscumque actis et libris libere cancellari absque aliqua solutione vel onere expensarum. Item quod omnes, et singuli de dicta Civitate Pis. ejusque Comitatu Fortia, et Districtu possint et eis liceat libere deferre et conducere, et deferri, et conduci facere unde cum que suas mercimonias merchantias pecuniam res et bona ad dictas, et in dictas Civitates Pisarum, et Luce, et quamlibet earum et earum, et cuiusque earum fortiam, vel districtum tam per terram, quam per mare, et alias aquas, et in ipsis Civitatibus, et qualibet earum, et earum, et cuiusque earum fortia, et districtu et terris eis et cuique earum subiectis libere et secure commorari, et mercimonias, et merchantias exercere habere, tenere, vendere emere, et permutare et de ipsis Civitatibus, et qualibet earum et cuiusque earum fortia, vel districtu tam per terram, quam per mare, et alias aquas libere extrahere, et extrahi facere omnia et singula mercimonia merchantias pecuniam res, et bona dummodo solvant cabellas dirictus, et pedagia ordinata salvo quod victualia commestibilia inde extrahere non possint nisi quatenus procederet de voluntate ipsorum Communium videlicet illius de quo extrahi vellent. Et e converso omnes, et singuli de dictis Civitatibus Pisarum, et Luce, et qualibet earum, et earum, et cuiusque earum fortia et districtu possint, et eis liceat suas mercimonias merchantias, res, et bona quecumque ad dictam Civitatem Pis. eiusque Comitatum fortiam, et districtum libere deferre, et conducere, et deferri, et conduci facere undecumque tam per terram, quam per mare, et alias aquas, et ibi libere, et secure commorari, et mercimonias, et merchantias exercere, habere, tenere, vendere, emere et permutare, et exinde extrahere, et extrahi facere omnia et singula mercimonia, merchantias pecuniam, res, et bona dummodo solvant cabellas, dirictus, et pedagia ordinata. Salvo quod victualia commestibilia inde extrahere non possint nisi quatenus procederet de voluntate ipsius Communis Pis.

Quam quidem pacem, conventionem, concordiam, et contractum, et omnia, et singula suprascripta, et infrascripta predicte partes ad invicem nominibus, et modis quibus supra solempni stipulatione interposita convenerunt, et promiserunt, et etiam iuraverunt corporaliter ad Sancta Dei Evangelia inviolabiliter observare, et sibi ad invicem attendere, et observare, et adimplere et firma, et rata habere bona fide. Et contra predicta, vel aliquod predictorum non facere vel venire per se, vel per alium aliqua occasione iure vel modo, et si contra predicta, vel aliquod predictorum factum, aut ventum fuerit, aut si predicta omnia, et singula non fuerint observata promiserunt, et convenerunt inter se ad invicem dicte partes nominibus quibus supra solempni stipulatione interposita dare, et solvere scilicet non observans, aut contra predicta faciens observanti parti et in fide stanti nomine pene decem milia marcharum argenti solempni stipulatione promissa, et dampna omnia, et expensas, et interesse ea de causa reficere que pena totiens committatur, et exigi possit cum effectu quotiens contra predicta, vel aliquod predictorum factum, aut ventum fuerit, et quotiens predicta omnia, et singula non fuerint observata, et ipsa pena semel, et pluries commissa, petita, et exacta, vel non nihilominus presens contractus conventio, et pax, et omnia, et singula in eo contenta in qualibet sui parte in sua firmitate permaneant. Pro quibus quidem pace, conventione,

et

et contractu, et omnibus, et singulis supradictis attendendis, et observandis, et firmis et ratis habendo, et pro pena solvenda, et pro dampnis, et expensis, et interesse restituendis, et emendandis predicti Sindici nominibus, quibus supra obligaverunt inter se ad invicem ipsa Comunia, et omnia eorum bona. Hoc acto in predictis, quod predicti Sindici, et Procuratores suo nomine nullatenus teneantur, vel intelligantur in aliquo suo nomine obligati. Renuntiantes ad invicem . . . . non celebrationis contractus conditioni sine causa vel ex iniusta causa in factum . . . . doli mali forique privilegio, et omni alio iuris legum, et constituti auxilio, per que predicta, vel predictorum aliquod possent infringi, vel per actum aliquem in contrarium retractari. Quibus Sindicis, et Procuratoribus predicta omnia, et singula inter se ad invicem sic volentibus consentientibus, et guarantigiantibus nos Ser Parmigianus quondam Jacobi de Sedogna Civis Pis. Notarius, et Lapus quondam Bartholomei Notarij Salvani de Perignano Notarius et Scriba publicus Cancellarie Pisani Comunis precepimus nomine juramenti, et guarantigie et confessionis, sive Rotto Pisarum, Luce, et Pistorii quatenus predicta omnia, et singula faciant, et observent in omnibus, et per omnia pro ut superius continetur, et scriptum est, et de predictis predicti Sindici, et Procuratores dictis nominibus rogaverunt nos subscriptos Notarios ut inde conficeremus unum, et plura consimilia Instrumenta. Actum Pisis in Sala Palatii Dominorum Antianorum Pisani Populi in quo resident ipsi Domini Antiani Pisani Populi presentibus Ser Bene de Calci quondam Leopardi Cancellario Pisani Comunis, et Puccio Renaldi Pisanis civibus et Ser Simone Riccobaldi Notario de contrada S. Prosperi de Pistorio, & Jacobo Lippi de Sedogna Notario de contrada S. Zenonis de Pistorio testibus ad hoc vocatis et rogatis Dominice Incarnationibus (*sic*) Anno MCCCXLIIII. Indictione XII. secundum cursum Pisanorum et Anno Nativitatis Domini MCCCXLIII. Indictione duodecima secundum cursum Civitatis Pis. die nona Decembris.

Ego Corradus filius quondam Riccardi Notarius de Ramondis civis Pisanus Imperiali auctoritate Notarius hoc instrumentum a suprascripto Lapo Notario una cum suprascripto Ser Parmigiano rogatum, et in actis dicte Cancellarie Pisani Comunis per dictum Lapum redactum pro ut in ipsis actis inveni. Ita parabola, et mandato dicti Lapi scripsi & in hanc publicam formam redegi.

Ego Lapus quondam Bartholomei Notarius Salvani de Perignano Pisanus civis Imperiali auctoritate Notarius et Cancellarie Pisani Comunis pro ipso Comuni Pisano Scriba publicus predictis omnibus una cum dicto Ser Parmigiano Notario interfui, et rogatus predicta confeci, et in actis dicte Cancellarie redegi, et suprascripto Corrado Notario parabolam ipsum inde publicandi dedi, et quia presens instrumentum cum originali concordare inveni, ideo ad cautelam hic me subscripsi cum signo, et nomine consuetis.

Ego Gualandus filius quondam Nicholai olim Domini Riccardi de Pistorio Imperiali auctoritate Judex ordinarius publicusque Notarius predicta omnia et singula unde hoc exemplum a me sumptum est vidi, et legi quorum exemplaria fideliter signumque meum consuetum apposui scriptum, et publicatum manu suprascripti Ser Lapi ut superius evidenter apparet, et transcriptum et exemplatum manu suprascripti Ser Corradi de actis suprascriptis de licentia voluntate, et mandato suprascripti Ser Lapi ut superius plene continetur.

XXV.

XXV.

Exemplum quarundam litterarum trasmissarum an. 1341.) per Comune Pisarum Comuni Pistorii de acceptatione ratificationis pacis facte per Comune Pist. ipsi Comuni Pisanorum que littere sigillate erant quodam sigillo cere crocee in quo sculta erat Aquila & circum circa dictum sigillum erant he litere, videlicet

Urbis me dignum Pisane noscite signum quorum litterarum talis est tenor. Ex libro censuum pag. 401.

MAgnificis et potentibus Viris Domino Ugoni de Battifolle Comiti in Tuscia Palatino Vicario Regio Anzianis, et Vexillifero Justitie Consilio, et Comuni Civitatis Pist. amicis suis Guido Baldi Domini Castellani de Burgo Pisanorum Potestas, Inzigrinus de Suardis de Pergamo Capitaneus, et Anziani Pisani Populi Consilium, et Comune Pisanorum optata gaudia cum salute litteras, et instrumenta sindicatus, et ratificationis grati beneficii pacis inter utramque Comune coram Sacra Regia Majestate inite, et firmate per Sapientes Viros Dominum Andream de Rubeis Jurisperitum, et Ser Maseum Guidi Notarium Cives Karos, et Ambaxiatores vestri Comunis omni qua decuit affectione recepimus, et intelleximus diligenter, quam ratificationem grataanter acceptavimus ipsamque per Civitatem Pisanam ubique preconizari fecimus ut liceat vobis venire ad Civitatem Pisanam stare, et redire secure tamquam amici, et vere pacis consortes benivoli, quos nos gratis obsequiis dilectionis, et pacis intendimus affectione respicere et velut caros amicos fideliter pertractare.

Datum Pisis die XII. Kal. Julii. XV. Indictione.

XXVI.

Reformatio 40. Barbutarum ex volumine rerum antiquarum quod in publico Pist. Archivo servatur.

IN Christi nomine Amen Anno Dominice nativitatis millesimo trecentesimo quinquagesimo octavo Inditione undecima die sexto decimo Mensis Martii. In Generali Consilio Populi Civitatis Pist. sono campane voceque Preconis in Palatio dicti Comunis more solito congregato, de mandato nobilis, et potentis viri Symonis de Antellensibus de Florentia honorifici Capitanei populi dicte Civitatis Pist. et de consensu presentia, et voluntate dictorum Dominorum Anzianorum, et Vexilliferi Justitie Populi dicte Civitatis Pist. deficiente tamen uno ex dictis Dominis Anzianis propositum fuit in dicto Consilio, et Consilium postulatum per dictum Dominum Capitaneum de consensu, presentia, et voluntate predictorum Dominorum Anzianorum, et Vexilliferi Justitie super infrascripta proposita, et quia expensas continet deliberata primo per ipsos Dominos Anzianos, et Vexilliferum Justitie, una cum afficto viginti quatuor Sapientum Virorum deputatorum super provisionem expensarum Civitatis Pist. secundum formam statutorum Comunis dicte Civitatis Pist., videlicet.

Cum propter novitates occurrentes Comuni Pist. occasione rebellionis Montanee superioris, nec non propter novitates, que undique preparantur in partibus circumstantibus utile sit quinimmo necesse, quod per Comune Pist. gens armigera conducatur ad stipendium dicti Comunis ad reparationem, et recuperationem dicte Montanee, et ad resistendum novitatibus supradictis quid videtur, & placet dicto Consilio providere, ordinare, et reformare circa conductionem dicte gentis armigere, et per quos conducatur, et quanta quantitas, et

per

per quantum tempus, et cum quo stipendio, seu quanto in Christi nomine generaliter consuletur.

Ser Symon Riccobardi unus ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus surgens ad Arengheriam ad arengandum, et consulendum arengando, et consulendo dixit et consuluit super dicta proposita, quod Domini Anziani, et Vexilliferi Justitie Populi Civitatis Pist. auctoritate presentis Consilii habeant plenam Bayliam, et liberam potestatem conducendi ad stipendium Communis Pist. quadraginta homines armigeros equestres pro uno anno incipiendo die Kalendis Mensis Julii proxime venturi, et ut sequitur finiendo cum stipendio habito per illos quadraginta homines armigeros datos in subsidium per Comune Pist. Comuni Florentie de anno preterito, et quod eodem modo, et per eundem modum quo facta fuit dicta solutio dictorum quadraginta hominum equestrium armigerorum fiat solutio stipendii dictorum quadraginta hominum equestrium armigerorum conducendorum pro ipso anno incipiendo in Kalendis Mensis Julii proxime venturi, ut predicitur, et quod ipsam conductionem prefati Domini Anziani, et Vexilliferi Justitie facere valeant per se ipsos aut per illam personam, vel illas personas in quam, seu quas prefati Domini, et Vexilliferi Justitie commiserint, quam commissionem prefati Domini Anziani, et Vexilliferi Justitie facere valeant pleno iure auctoritate presentis Consilii.

In reformatione, et summa dicti Consilii facto, et misso districte partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu presentia, et voluntate dictorum Dominorum Anzianorum et Vexilliferi Justitie ad fabas nigras, et albas secundum formam statutorum Civitatis Pist. de procedendo vel non procedendo super dicta proposita placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum undecim quod super dicta proposita procedatur, et sic obtemperatum, et reformatum fuit, et est non obstantibus 53. Consiliariis qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Item simili modo, et forma facto, et misso districte partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu presentia et voluntate dictorum Dominorum Anzianorum, et Vexilliferi Justitie super consilio dato supra per dictum Ser Symonem super dicta proposita placuit dantibus fabas nigras repertas numero III quod sit firmum, fiat, observetur, et executioni mandetur in omnibus, et per omnia prout consuluit Ser Symon consultor suprascriptus, et sic obtemperatum, et reformatum fuit et est non obstantibus 53. consiliariis qui fabas albas in contrarium posuerunt.

XXVII.

Commissio XL. Barbutarum ex eodem Volumine.

ANno Dominice Nativitatis MCCCLVIII. Indictione XI. die XX. Mensis Martii Magnifici Domini Domini Anziani, et Vexilliferi Justitie Populi Civitatis Pist. in Sala Palatii Populi Civitatis Pist. eorumdem Dominorum residentie in qua consueti sunt tenere, et tenent eorum secreta consilia, in sufficienti numero congregati secundum formam statutorum Pist. ex vigore, arbitrio, potestate, et Baylia eis data, concessa, et attributa Consilio Populi dicte Civitatis Pist. die XVI. presentis Mensis Martii suprascripti, ut continetur manu mei Jacobi Notarii infrascripti facto, et misso prius inter eos secreto scruptinio, et obtento partito ad fabas nigras, et albas secundum formam statutorum Civitatis Pist. nullo eorum in aliquo discordante et omni iure, causa, modo, et forma, et ore quibus magis, et melius potuerunt, et secundum formam dicte reformationis elegerunt, et deputaverunt maiores Officiales pro Comuni Florentie constitutos, et deputatos ad conductam, et super conducta stipendiariorum equestrium, et Pedestrium dicti Comunis Florentie ad conducendam, et conductam faciendam iure, et nomine Comunis Pist. XL. homines armigeros equestres, et de XL. hominibus equestribus armigeris ad stipendium dicte Civitatis Pist. pro uno anno incipiendo in Kalendis mensis Julii proxime venturi, et ut

sequitur

sequatur fieri cum stipendio habito per illos XL. homines armigeros equestres datos in subsidium per Commune Pist. Comuni Florentie de anno preterito, et quod eodem modo, et per eundem modum quo facta fuit solutio dictorum XL. hominum equestrium armigerorum fiat solutio stipendii dictorum XL. hominum equestrium armigerorum conducendorum pro ipso anno incipiendo in Kalendis Mensis Julii proxime venturi ut predicitur mandantes mihi Notario infrascripto ut exinde publicum conficerem instrumentum.

XXVIII.

Reformatio Montanee superioris pro castris rehabendis ex eodem volumine.

IN Christi nomine amen. Anno Dominice Nativitatis millesimo trecentesimo quinquagesimo octavo Indictione undecima die vigesimo primo Mensis Martii Generali Consilio populi Civitatis Pist. in Palatio populi dicte Civitatis sono campane vocequee preconis more solito congregato de mandato Nobilis, & potentis Viri Symonis de Lastelle de Florentia honorabilis Capitanei populi dicte Civitatis Pist. de consensu, & voluntate Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitie populi dicte Civitatis Pist. dicto consilio presentium, deficiente tamen uno ex dictis Dominis Antianis propositum fuit in dicto consilio, & consilium postulatum per dictum Dominum Capitaneum de consensu, presentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi iustitie super infrascripta proposita deliberata primo per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum iustitie secundum formam statutorum dicte Civitatis, videlicet.

Cum casus occurrat Dominis Antianis, & Vexillifero Justitie suprascriptis, per quem oporteat, quod derogetur particule infrascripte statuti quod infrascripta quam particulam dicti Domini Antiani, & Vexillifer Justitie inter eos legi fecerunt, & facta inter eos proposita, si dicta derogatio est utilis dicto Comuni deinde facto inter eos secreto scruptineo ad fabas nigras, & albas secundum formam statutorum, fuerit per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum Justitie deliberatum, & obtemperatum, dictam derogationem utilem esse dicto Communi, videlicet particule, seu particulis statuti populi cuius Rubrica de oblatione carceratorum capitulo quarto quarti libri quod incipit Statutum, & ordinatum est, quod nec Potestas, nec Capitaneus &c. & dicta particula dicat sic & hoc capitulum sit precisum, nec possit per aliquod statutum, ordinamentum reformationem, sententiamentum, vel provisionem, vel consilium in aliqua parte sui tolli, minui, vel mutari, vel per aliquam bayliam, nec de dicto capitulo tollendo, mutando, vel derogando, vel suspendendo possit vel debeat aliqua proposita fieri vel baylia concedi &c. videtur, & placet dicto consilio providere, ordinare, & reformare, quod dicte particule & verbis in eis contentis sit & esse intelligatur auctoritate presentis consilii derogatum sit, & in quantum essent contraria hiis que hodie in presenti consilio contingerit proponi, obtineri, & reformari, super proposita derogatorie fienda dicto statuto. Et quod dictis particulis, & verbis in eis contentis non obstantibus possit, & licitum sit libere, & impune fieri proposita, de derogando dicto statuto, & cuilibet alii statuto tam Communis, quam populi, pro ut, & qualiter dictis Dominis Antianis, & Vexillifero Justitie videbitur, & placebit, ut postea etiam fieri possit talis proposita. Et si obtinebitur per quamque partes dicti consilii ad minus derogari posse & debere dictis statutis derogatum esse intelligatur legiptime, vel quod aliud placet in predictis ipsi consilio providere, deliberare, ordinare, & reformare, in Christi nomine generaliter consulatur.

Ser Symon Riccobaldi ex Consiliariis dicti Consilii surgens in dicto Consilio ad arengheriam, arengando, & consulendo dixit, & consuluit super dicta proposita derogationis quod dicte particule, seu particulis dicti statuti derogatum sit, & derogatum esse intelligatur auctoritate presentis Consilii hodie per totum diem ut in proposita continetur.

In reformationem, & formam dicti Consilii facto & misso destrictè partito di-ctum Dominum Capitaneum de presentia, consensu, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Iustitiae ad fabas nigras, & albas secundum formam statuti Pist. de procedendo, vel non procedendo super proposita suprascripta derogationis placuit dantibus fabas nigras repertas numero 136. quod super dicta proposita procedatur, & sic obtentum est, & fuit de procedendo, non obstantibus viginti Consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Item simili modo, & forma facto, & misso destrictè partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, presentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Iustitiae super consilio dato per dictum Ser Symonem super dicta proposita placuit dantibus fabas nigras repertas numero 139. quod sit firmum, & fiat in omnibus, & per omnia prout consuluit Ser Symon suprascriptus, & sic obtemperatum, & reformatum est & fuit non obstantibus decem septem Consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt. Postea vero incontinenti post predicta propositum fuit, & consilium postulatum in Consilio suprascripto per dictum Dominum Capitaneum de presentia, consensu, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Iustitie deficiente tamen uno ex dictis Dominis Antianis super infrascripta proposita derogationis deliberata primo per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum Iustitie secundum formam statuti, videlicet.

Cum casus occurrat dictis Dominis Antianis, & Vexillifero Iustitie per quem opporteret, quod derogetur infrascriptis statutis, & cuilibet eorum, quorum infrascripta, que Ilustris dicti Domini Antiani, & Vexillifer Iustitie inter eos lega fecerunt, & facta inter eos proposita, si dicta derogatio est utilis dicto Communi, deinde facto inter eos secreto scruptinio ad fabas nigras, & albas secundum formam statuti fuerit per eos deliberatum, & obtentum dictam derogationem utilem esse dicto Communi, videlicet statuto populi, cuius rubrica est de oblatione carceratorum capite quarto quarti libri, quod incipit Statutum, & ordinatum est quod nec Potestas, nec Capitaneus &c. Statuto populi, cuius rubrica est de exbampnitis, & condempnatis rebampniendis capite quinto dicti quarti libri, quod incipit Statuimus, & ordinamus, quod quicumque &c. Statuto populi cuius rubrica est de modo, & forma derogandi statutis capitulo primo dicti quarti libri, quod incipit Statutum, & ordinatum est, quod nulla derogatio &c. Stato populi posito sub rubrica, quod non possit provideri contra condempnationes factas occasionibus predictis Capitulo quarto decimo quarti libri quod incipit Item provisum & ordinatum est quod si casus &c. Statuto populi posito sub rubrica de non donando de pecunia, & avere Communis, & de non concedendo alicui ad custodiendum aliquod Castrum capitulo tertio quarti libri quod incipit ad resistendum fraudibus &c. Statuto Communis posito sub rubrica, quod in absentia Cancellarij Communis non fiant proposita singularium personarum quod incipit Statuimus quod in absentia Cancellarii &c. Statuto Communis posito sub rubrica de fortalitiis non firmandis in montanis superioribus Pist. quod incipit Item ad evitandas guerras &c. Capitulo 132. quarti libri Statuto Communis posito sub rubrica de casibus in quibus permissum est Potestati, & Iudici maleficiorum per inquisitionem procedere capitulo tertio quarti libri quod incipit Ordinamus quod Potestas, & Iudex maleficiorum &c. Si videtur, & placet dicto Consilio providere, ordinare, & reformare quod dictis Statutis & cuilibet eorum, & cuilibet, seu quibuslibet aliis statutis, seu ordinamentis Civitatis Pist. in quibus essent contraria vel nocium hiis que hodie in presenti Consilio contingerint proponi, arengari seriba, legi, obtineri, & reformari super infrascripta proposita infrascriptorum capitulorum fienda in dicto consilio. Et quod dictis statutis vel aliquo eorum, vel aliquo alio seu aliquibus non obstantibus dictis Dominis Antianis, et Vexillifero Iustitie, et Domino Capitaneo populi auctoritate presentis Consilii liceat libere, et impune proponere, et propositam facere hodie, et in presenti Consilio quidquid eis videbitur super dicta infrascripta proposita et cuilibet Consiliario etiam super ipsa proposita dicere, consulere, et arengare quidquid eis placuerit, et michi Jacobo Notario

tario infrascripto locum tenenti Cancellarii Communis Pisarum super predictis scribere, legere, et reformare, et quod omnia, et singula, que fient, obtinebuntur, et reformabuntur in dicto Consilio per quinque partes Consiliariorum in dicto Consilio existentium in predictis, et super predictis sint, et esse intelligantur firma, valeant, et teneant, et debeant observari et executioni mandari. Vel quod aliud placet ipsi Consilio providere, deliberare, ordinare, et reformare in Christi nomine generaliter consulatur.

Ser Symon Rascobaldi unus ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus surgens ad Arrengheriam, arrengando, & consulendo dixit, & consuluit super dicta proposita derogatione quod dictis Statutis & cuilibet eorum sit derogatum, & derogatum esse intelligatur auctoritate presentis Consilii hodie per totam diem, ut in proposita continetur.

In reformatione, & summa dicti Consilii facto, & misso diligenter partito per dictum Dominum Capitaneum de presentia, consensu, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitie, ad fabas nigras, & albas secundum formam Statuti Pisarum de procedendo, vel non procedendo super proposita suprascripta derogatione placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum sexaginta quod super dicta proposita procedatur & ita obtemptum est & fuit de procedendo, non obstantibus sexdecim Consiliariis qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Item simili modo, & forma, facto, & misso diligenter partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, presentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitie super consilio dato per dictum Ser Symonem super dicta proposita, placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum sexaginta quinque quod sit firmum, & fiat in omnibus, & per omnia prout consuluit Ser Symon suprascriptus. Et ita obtemptum, & reformatum est & fuit non obstantibus undecim Consiliariis qui fabas albas in contrarium apposuerunt.

Postea vero incontinenti, anno, inditione, & die predictis cum pro pacifico, & tranquillo statu populi, Communis, & hominum Civitatis Pisarum, & totius montanee, superioris Comitatus Civitatis eiusdem, & hominum, & personarum ipsius montanee, & totius Comitatus, & Districtus prenominate Civitatis & pro conservatione, & sublevatione perpetua libertatis prenotate Civitatis, Comitatus, & Districtus eiusdem per dictos Dominos Antianos, & Vexilliferum Justitie populi dicte Civitatis Pisarum oportunis remediis sit agendum, propositum fuit in dicto Consilio, & Consilium postulatum per Dominum Capitaneum antedictum de consensu, deliberatione, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitie, pro Communi presentium deficiente tamen uno ex ipsis Dominis Antianis super infrascripta proposita deliberatum primo per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum Justitie una cum officio viginti quatuor sapientum Virorum deputatorum super provisione expensarum Communis Civitatis Pisarum secundum formam Statuti dicte Civitatis videlicet si videtur, & placet dicto Consilio providere, ordinare, & reformare, quod infrascripta capitula Provisiones, & ordinamenta lecta per me suprascriptum Notarium in dicto Consilio, sint firma, valeant, & teneant, & debeant observari, vel quod aliud placet in hiis, & circa ea, in Dei nomine generaliter consulatur. Que quidem sunt hec, videlicet.

In primis quod omnes exbanniti, seu condempnati infrascriptorum locorum, videlicet de Lizano, Castiliano, Cavinano, Sancto Marcello, Popillio, Piteglio, Mammiano, Brandelio, Sarambana, Pitecc io, Sancto Momme, Castagno, Sancto Felice, Vergiole, Sorripore, Valalbrana, Vallombrone, seu habitantes in suprascriptis locis, vel aliquo eorum tempore occupationis Sycurane, vel per sex menses ante ipsam occupationem sint cassi, & cancellati de omnibus eorum bampnis, & condempnationibus absque aliquo pretio solvendo Communi Pisarum, seu alicui singulari persone. Et quod Notarius, seu Notarii qui dictas condempnationes cancellabunt non possint aliquo modo recipere aliquam quantitatem denariorum ab aliquo suprascriptorum condempnatorum directe, vel per obli-

quum

quam sub pena librarum quinquaginta denariorum. Et quod teneatur suprascriptus Notarius, seu Notarij cui, seu quibus fuerit commissum dictas condempnationes, suprascriptorum condempnatorum, seu exbampnitorum addictam penam dictam condempnationem, seu condempnationes cancellare infra duos dies postquam de huiusmodi condempnatione cancellandi seu extiterit, seu extiterint requisiti a quacumque persona. Et quod nullum beneficium rebampnimenti, seu immunitatis predicte se extendat ad aliquem rebellem Civitatis Pist.

Et quod per nullum rectorem seu officialem Civitatis Pist. debeat vel possit procedere aliquo modo contra homines suprascriptorum locorum, seu in ipsis locis, vel aliquo eorum habitantes tempore suprascripto, seu contra homines, qui predictis dictorum locorum, vel alicuius eorum dedissent auxilium, consilium, vel favorem pro aliquo delicto excessu maleficio, vel quando maleficio commisso hinc retro usque in presentem diem, & si per aliquem dictorum rectorum procederetur de suprascriptis ipso jure processus sit nullus, & nullius efficacie, & valoris.

Et quod omnes homines Montanee superioris tam de parte Chiavelliorum, quam de parte Cancellariorum, et quilibet eorum pacifice, et sine aliqua molestia restituantur, et restitui esse intelligantur, et sint, et remittantur in eorum possessione, et tenutis, et bonis in quibus ipsi erant de Mense Augusti proxime preteriti salvo quod Turinuccius de Caviniana teneatur dimictere facere, et fieri facere Communi Pist. in Castro Caviniana. Super terreno dicti Turc, et in quacumque parte ipsius terreni dicto Communi Pist. videbitur, placebit unam Fortellitiam pro custodia dicti Castri. Et quod Commune Pist. mittere debeat unum Capitaneum ad dictum Castrum Cavinan. prout consilio populi videbitur, et placebit.

Et quod illis de parte Cancellariorum de Cutiliano sit licitum posse construere, et costrui facere super eorum proprio terreno, quod ipsi, seu aliquis eorum habent in Communi Cutiliani unam Fortellitiam in quacumque parte eius videbitur, et placebit, ita tamen quod dicta Fortellitia per dictos Cancellarios fieri non possit a via Casciorana supra.

Et quod infrascripti homines, et eorum descendentes per lineam masculinam infrascriptorum Communium ad hoc ut magis, et melius sint obbedientes Communi Pist. et quilibet eorum intelligantur esse, et sint Cives Pistorienses non obstant quod ipsi, seu aliquis eorum stent seu habitent in eorum communibus, et teneantur facere, seu fieri facere in Civitate Pist. ea, que continentur in Statutis communis Pist., et in quantum vellent potius emere domum, quam de novo construere, seu hedificare tunc in illo casu, qui emere vellet teneatur, et possit emere infra tempus in Statutis contentum, ita tamen quod teneatur expendere duplum eius, quod in Statutis continetur ad minus. Nomina quorum sunt hec, videlicet.

Nomina	
Puccinus Martini	de Litiano.
Bonuccius Therrichini	
Seme Gherardini	
Dinus Perini	
Pasquale Nucini	
Franciscus Guiduccij	
Micael Nuti vocatur Peccio	de Cutiliano.
Ditus Puccini	
Millitore Totti vocatur Dinchecuto	
Bertholus Ciucij	
Francia - - - - - - -	de Sancto Marcello.
Johanninus,	
Et Mone Fioresse	
Bonacchus, &	
Dettus Triscie	
Lippus Minucci &	
Bartholomeus Nuti	
Ser Franciscus &	
Millocchinus Giardi	
Telluccinus Ciocchini Telluccij	

Telluc.

Tellinccinus Cinechini Gadducij de Poggiuolo.
Corsinus Salvini de Brandalio.
Johannes Pieri Vesconte de Sancto Felice.
Franceschus Lapi Galli olim de Carmignano qui nunc moratur in Val di Bruna.

Et quod suprascripti, vel aliqui eorum in quantum fuerint, & observent ea, quae in Statuto Gratificatione requiruntur non possit aliquo modo cogi, vel gravari in here, vel persona pro aliquo debito ad quod eorum communem continuatur, vel obligati fuerint Communi Pis. seu alicui singulari personae quacumque ratione vel causa. Ita tamen quod aliquis suprascriptorum non possit, & debeat aliquo modo directe, vel indirecte domos quas tenuerint per eos, vel aliquem eorum occasione dictae conditionis construi, seu hedificari, vel emi, vendere, vel modo aliquo alienare infra decem annos a die praesentis infeudationis.

Et quod generaliter fiat pax & concordia inter omnes homines de Montanea superiori, & eorum amicos, & sequaces.

Et quod castrum de muro, & roccha Fortelitia & turres, & Fortellitia rocche, & terra Sycuranae, & turris, quae extra Sycuranam quae vocatur turris Pi florentensis, Castrum Sancti Marcelli, Castrum Caviniae, & Castrum Mammiani, & eorum Fortellitiae, & quaelibet eorum debeant restitui, & reddi Communi Pis. per illam personam, seu personas tenentes dicta Castra, Rocchas, & Fortellitias. Salvo quod domus seu castrum heredum Sygnorini, quod est in Montanea remaneat, & remanere debeat filiis dicti Sygnorini.

Et quod Tellinccino Cinechini Tellinucij de Popiglio detur, et solvantur pro emendatione domorum suarum, et furnorum combustorum, et fornacium, et pro emendatione aliorum damnorum receptorum per eos librae mille denariorum, quas .. sibi promissae fuere per dictos Cives Pistorienses habentes in praedictis bayliam. Quas libras mille denariorum camerarius dicti Communis Pis. possit, teneatur, et debeat de pecunia dicti Communis ad apodixam, et bullam Dominorum Antianorum, et Vexilliferi Iustitiae ipsi Tellinccino libere solvere.

Et quod Meliorato Tinti vocato Rinchionuto detur, et solvatur pro expensis factis in Caviniana, id quod Consilio Populi videbitur, et placebit, et pro emendatione domus filiorum Freduani, quae combusta fuit pendente tregua per Commune Pis.

Et quod Domenicho Puccini, et Federigho Puccini de Lizzano detur, et solvatur pro munimento et custodia Rocche et turris Castri de muro, id quod Consilio Populi videbitur convenire.

Et quod omnes montanini, videlicet de Lizzano, Cutiliano, Sancto Marcello, Mammiano, Caviniana, Pitellio, et Popillio habeant immunitatem quatuor annis proxime venturis omnium rerum. Salvo quod quando Commune Pis. faceret exercitum, seu cavalcatam generalem, dicti homines, seu illi quibus praeceptum fuerit teneantur ad dictum exercitum seu cavalcatam faciendam pro ut Communi Pis. placuerit. Et quod per hanc immunitatem non intelligantur suprascripti homines exempti esse ab aliqua absolutione portarum introitus, et exitus Civitatis Pis. eiusque Comitatus, et Districtus, neque infra muros dictae Civitatis Pis.

Et quod quaecumque persona habens aliquid recipere a suprascriptis Communitatibus de Montanea, seu singularibus personis, occasione gabellarum, seu occasione officiorum videlicet Potestariarum, et Notariarum, id petere non possit durante suprascripta immunitate. Et quod creditum de Dazingeris durante suprascripta immunitate per nullam personam peti possit. Hoc semper intellecto, quod elapso suprascripto tempore quatuor annorum, quilibet, qui occasionibus suprascriptis deberet aliquid recipere a suprascriptis montaninis, vel aliquo eorum intelligatur esse in eo statu in quo eodemmet fuit et nunc est.

Et quod illi, qui erant tempore perditionis infrascriptarum fortellitiarum Capitanei Terrigenarum, et pedites rocche, et turris Castri de muro et rocche, et turris Sycuranae, & eorum, et cuiuslibet eorum fideiussores apprehensiones supra

scripto-

fcriptorum [illegible] in totum seu libras, et [illegible] de omnibus eorum, et cancellare eorum bampna et condempnationes, vel processibus [illegible], seu que [illegible] possent dicta de causa per aliquod statutum, vel reformationem Communis Pisani per quemcumque rectorem presentem vel preteritum Communis Pisani, et illi qui condempnati sunt pro proditione suprascriptarum roccharum, et turrium seu aliorum eorum absolvantur, & absolvi debeant per quemcumque Notarium, qui de eo requiretur de libro condempnationum Communis Pisani, et quod si aliquis, seu aliqui dictorum [illegible] occasione proditionis suprascriptarum roccharum, et turrium, seu aliorum ipsorum Communi Pisano aliquam quantitatem denariorum [illegible], quod id quod solverunt habere per eos restituatur eis per Camerarium Communis Pisani de pecunia dicti Communis. Salvo semper quod hoc non intelligatur pro turrigianis, qui erant super turri Sygerani tempore quo perdita fuit ipsa roccha, turris, & fortelitium Sygerani.

Et quod per Commune Pisanum mittatur in [illegible] suprascriptorum unus Capitaneus bonus, sufficiens, et Castellani sufficientes cum illa famulia [illegible], cum illis conditionibus, et officio, ut Consilio Populi videbitur, et placebit

Et quod suprascripta capitula, seu aliquod eorum non habeant vigorem, vel firmitatem in aliquo modo nisi dum fortelitie Communis Pisani videlicet Castrorum de [illegible], et eius roccha, et turris Roccha fortelitia, et turris Sygerani, turris nova, que est extra [illegible] Sygerani que vocatur turris Pisanorum, Castrum Sancti Marcelli, Castrum Mammiani, et Castrum Cavinane erunt sub obedientia, et dominio, et custodia Communis Pisani liberentur

Et quod facta pace Massarius Communis Sancti Marcelli teneatur, et debeat dare et solvere Domino [illegible] de Bano et suis [illegible] de Sancto Marcello pro emendatione bonorum suorum libras centum quinquaginta denariorum

Vel quid aliud placet dicto Consilio providere, deliberare, ordinare, et reformare in Christi nomine generaliter consulatur

Ser Symon Rainbaldi unus ex Consiliariis in dicto Consilio existentibus surgens ad arengheriam ad arengandum, et consulendum arengando, et consulendo dixit, et consuluit suprascripta proposita, quod sic firmata, sic, observentur, et executioni mandentur in omnibus et per omnia, ut in dictis continetur, et [illegible]

Bartholomeus Lapi Neri quidam alius ex Consiliariis dicti Consilii in dicto Consilio existentibus surgens ad arengheriam ad arengandum, et consulendum suprascripta proposita, arengando, et consulendo, et addendo dicto consilio dato per dictum Ser Symonem dixit, & consuluit, quod omnes, & singule condempnationes, et bampna cancellanda de suprascriptis in propositis contentis debeant, et possint cancellari usque ad per totum mensem Aprilis completum proxime venturum secundum formam capitulorum in dicta proposita contentorum per Notarium Camere, a dicto vero mense Aprilis proxime venturo in antea dicte condempnationes bampna cancellari non possint

Ser Jacobus Ser Cecchi quidam alius ex consiliariis in dicto consilio existentibus surgens ad arengheriam ad arengandum, et consulendum super dicta proposita, arengando, consulendo, et addendo dictis consiliis supra datis per suprascriptos Ser Symonem, et Bartholomeum dixit, et consuluit, quod ad hoc ut [illegible] non possit committi de hoc qui [illegible] habitasse tempore occupationis Sygerani vel per tres menses ante occupationem Sygerani in terris videlicet Sygerani, [illegible], Cavinane Sancti Marcelli, Popiglo, Piteglo, Mammiano, [illegible], [illegible], [illegible], in Sancto [illegible], [illegible], Sancto Felice, [illegible], [illegible], [illegible], [illegible], vel aliquo ipsorum teneantur eis [illegible] Dominus Capitaneus populi Communis Pisani et eius curia declarare, et declarare debeant per sententiam usque ad per totum mensem Aprilis proxime venturi et singulos habitantes dicto tempore in locis suprascriptis, vel aliquo eorum [illegible] declarationem, et assertionem, et [illegible] de predictis. Et taliter declarati possint et debeant per dictum Notarium Camere libere, et licite de eorum bampnis et condempnationibus [illegible], et cancellari prout supra in primo capitulo continetur

In reformatione, et summa dicti Consilii facta, misso dicto partito per dictum Dominum de consensu, presentia, et voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitiae ad fabas nigras, et albas secundum formam Statutorum Pis. de procedendo, ut eam procedendo supra dicta proposita placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum quinquaginta septem quod supra dicta proposita procedatur. Et sic obtemptum, & reformatum est, & fuit non obstantibus decem novem Consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Item simili modo, & forma facto, & misso dicto partito super consilio dato per dictum Ser Symonem super dicta proposita, & additionibus dictorum Bartholomei, & Ser Iacobi per eos factas dicto consilio dicti Ser Symonis placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum quinquaginta septem, quod sic firmum, sit, observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia, prout consuluit dictus Ser Symon, & addiderunt dicti Bartholomeus, & Ser Iacobus. Et sic obtemptum, & reformatum fuit, & est non obstantibus decem novem Consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

In Christi nomine amen. Anno Dominicae Nativitatis millesimo trecentesimo quinquagesimo octavo Inditione undecima die vigesimo tertio mensis Martii.

Generali Consilio Populi Civitatis Pis. sono campanae vocisque preconiae in Palatio dicti Communis more solito congregato de mandato nobilis, & potentis viri Symonis Nerii de Antelminellis de Florentia honorabilis Capitanei populi dictae Civitatis Pis., & de consensu, & voluntate Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitiae populi dictae Civitatis Pis. dicto consilio presentium, deliberatione habita una ex dictis Dominis Antianis propositum fuit in dicto consilio, & consilium postulatum per dictum Dominum Capitaneum de consensu, presentia & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitiae, super infrascripta proposita deliberata prius per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum Justitiae secundum formam Statutorum, videlicet.

Cum casus occurrat dictis Dominis Antianis, & Vexillifero Justitiae populi Civitatis Pis. per quem oportet derogari Statuto secundo populi quarti libri posito sub rubrica de modo, & forma derogandi Statuta, quod incipit Statuimus, & ordinatum est, & reformationes, seu Statuta ipsius continet quae, seu quo cavetur quod Domini Antiani, & Vexillifer Justitiae populi Civitatis Pis. non possint proponere aliquam propositam specialem aliquam specialem personam alicuius durante durante eorum officio. Et Statuto quarto decimo posito in volumine Statutorum communis in primo libro, quod incipit Statuimus quod in eligendo Cancellarii, & &c., quae Statuta dicti Domini Antiani, & Vexillifer Justitiae inter se sepe tractarunt, & demum facto, & misso partito inter eos si dictis derogatur est utile Communi Pis. obtemptum, & deliberatum fuerit inter eos ipsam derogationem utilem esse dicto Communi. Si videtur, & placet dicto Consilio providere ordinare, & reformare, quod dictis Statutis & cuilibet eorum, & reformationi predictis in quolibet eorum, & sua parte sit derogatum, & quoad tempus in quantum essent contraria, vel obvia hiis quae in consilio populi dicto tempore occurrerint proponi. Ita quod ipsis Statutis, & reformationibus, non obstantibus Domini Antiani, & Vexillifer Justitiae, & Capitaneus populi, & quilibet, vel aliquis eorum, proponere possint, & propositam facere, & per me Notarium infrascriptum legi, & scribi, & per quemlibet consiliarium super eis dici, & arengari, & quod quicquid obtemptum, & deliberatum fuerit per duas partes dicti consilii valeat, & teneat, & plenam roboris firmitatem obtineat, vel quod aliud placet in predictis, & circa predicta in Dei nomine generaliter consulatur.

Ser Iacobus Ser Cecchi unus ex consiliariis in dicto consilio existentibus surgens ad arengheriam ad arengandum, & consulendum, arengando & consulendo dixit, & consuluit, quod ipsis Statutis, & cuilibet eorum, & dictis reformationibus sit, & esse intelligatur derogatum eisque sit per totum presentem mensem Martii, completum ut in proposita continetur solum ad negotia hominum, & personarum Montanee Superioris Civitatis Pis. confinanda, contingentia, & concernentia, &

ad

ad praemissa, seu supplementum factum coram Dominis Antianis, & Vexillifero Justitiae suprascriptis pro parte Domini Abbatis Monasterii Sancti Michaelis de Forcole, & operariorum operae Sancti Petri maioris de Pist. in consilio proponendum, & opportunam auctoritatem praestante consilio, & non aliter, vel alio modo.

In reformatione, & summa dicti consilii facto, & misso dictarum partitu per dictum Dominum Capitaneum de consensu, praesentia, & voluntate praedictorum Dominorum Antianorum & Vexilliferi Justitiae ad fabas nigras & albas secundum formam Statutorum Pist. de procedendo, vel non procedendo super ipsa propositione placuit [illegible] fabas nigras repertas numero [illegible] quod super dicta propositione procedatur, & sic obtentum & reformatum est & sint non obstantibus repertis una [illegible], qui fabas albas in contrarium apposuerunt.

Item simili modo & forma facto, & misso & dicti partitu super consilio dato per dictum Ser Jacobum super dicta propositione placuit [illegible] fabas nigras repertas numero [illegible] dicto, quod in formam, sua [illegible] & executioni mandetur in omnibus, & per omnia ut dicit, & consuluit Ser Iacobus suprascriptus, & sic obtentum, & reformatum est & hoc non obstantibus repertis numero [illegible] qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Postea vero incontinenti post praedicta propositum fuit & [illegible] in consilio suprascripto per dictum Dominum Capitaneum de consensu, & voluntate Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitiae populi & Communis Civitatis Pist. dicto consilio praesentium, deficiente tamen uno ex dictis Dominis Antianis super infrascripta propositione, & quae continet [illegible], deliberatam primo per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum Justitiae una cum aliis viginti quatuor Superiorum [illegible] deputatorum super providendo [illegible] Communis Pist. secundum formam Statutorum videlicet.

Cum pro tutiori statu pacifico & tranquillo & perpetua libertate, & parte Guelfa Civitatis Pist. provisum extitit per Magnificos Superiores, & [illegible] Communitatis & districtus mediante die septimo primo praeteriti mensis Martii in consilio populi dictae Civitatis [illegible] reformatum quod Magnum Turris de [illegible] & habeatur pro [illegible] & pro [illegible] Florentini quae [illegible] per Commune Pist. illa pecuniae quantitas quae consilio Populi videbitur & placebit, & Dominicho Porcari, & Federigho Porcari de [illegible] pro [illegible] & custodia [illegible] & turris castri de [illegible] & habeatur [illegible] quantitas, quae per consilium populi fuerit deliberata & in dicto consilio nulla certa quantitas de praedictis [illegible] declarata, quod videtur, & placet dicto consilio providere deliberare et reformare, et declarare circa quantitatem praedictam ad hoc ut provisio per consilium ante dictum debitum sortiatur effectum. Vel quod aliud placet dicto consilio providere, deliberare, ordinare, et reformare in Christi nomine generaliter consulatur.

Dominus Franciscus Pagni unus ex consiliariis in dicto consilio [illegible] surgens ad arengheriam ad arengandum, et consulendum arengando, et consulendo dixit, et consuluit quod pro [illegible] proposita continetur, et pro [illegible] turris [illegible] in castro Cutiliani & Turre [illegible] de dicto loco per commune Pist. pro faciendo in ipsa & super ipsa turri unam fortellitiam pro Communi Pist. pro custodia dicti castri Cutiliani Domini Antiani, et Vexillifer Justitiae, et Dominus Capitaneus populi Civitatis Pist. possint expendere de denariis dicti Communis Pist. libras quadringentas quinquaginta denariorum [illegible] Camera dicti Communis Pist. pro causa in dicta propositione contenta, et pro [illegible] turris [illegible] & dicta Turre [illegible] et debeant dare, et [illegible] de pecunia et aere dicti Communis ad providentiam et deliberationem praedictorum Dominorum Antianorum, et Vexilliferi Justitiae et Domini Capitanei, et aliis partibus, quibus dictis Dominis Antianis, et Vexillifero, et Capitaneo videbitur, et placebit.

In reformatione, et summa dicti consilii facto, et misso dictarum partitu per dictum Dominum Capitaneum de consensu, praesentia, et voluntate praedictorum

Antia-

Antianorum, et Vexilliferi Justitiæ ad fabas nigras et albas secundum formam statutorum de procedendo, vel non procedendo super dicta proposita placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum quatuordecim quod super dicta proposita procedatur, et sic obtemptum, et reformatum fuit, et est non obstantibus viginti tribus consiliariis qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Item simili modo, et forma facto, et misso diffinito partito per dictum Dominum Capitaneum super consilio dato super dicta proposita per dictum Dominum Franciscum placuit dantibus fabas nigras repertas numero nonaginta novem, quod sic firmum, sit, observetur, et executioni mandetur in omnibus, et per omnia ut consuluit Dominus Franciscus consultor prædictus, et sic obtemptum, et reformatum fuit, et est non obstantibus triginta octo consiliariis, qui fabas albas in contrarium apposuerunt.

Postea vero incontinenti post prædicta propositum fuit, et consilium postulatum in consilio suprascripto per dictum Dominum Capitaneum de consensu, præsentia, et voluntate dictorum Dominorum Antianorum, et Vexilliferi Justitiæ, deficiente tamen uno ex ipsis Dominis Antianis super infrascripta proposita deliberata primo per dictos Dominos Antianos, et Vexilliferum Justitiæ secundum formam statutorum Civitatis Pist. videlicet.

Cum secundum capitula deliberata, et reformata in dicto consilio populi die vigesimo primo præsentis mensis Martii inter alia fuerit reformatum de consensu, et voluntate aliorum de Montanea superiori, qui ad præsens infrascripta castra, et fortellitias detinent occupatas, quod castrum de monte, et Roccha, et turris ejusdem Castri, & Castrum, & Roccha, & turris Castri Sycurane, & etiam turris, quæ est extra dictum Castrum Sycuranæ quæ vocatur turris Pistoriensis, & Castrum S. Marcelli, & Castrum Caviniane, & Castrum Mammiani, & eorum, & cujuslibet eorum fortalitiæ deberent relinqui, & communi Pist. libere relaxari, nec in dicto Consilio fuerit provisum, vel deliberatum qualiter, & quæ personæ mitti, & destinari debeant ad ipsa Castra, & fortellitias recipiendas, custodiendas, & gubernandas, & cum quo, seu quibus famulis, & cum quo salario, & pro quanto tempore, quod videtur, & placet dicto consilio Populi in prædictis, & circa prædicta providere, & ordinare, & reformare pro recuperatione, & custodia antedictis in Christi nomine generaliter consulatur.

Ser Franciscus Lapi Domini Asse unus ex consiliariis in dicto consilio existentibus surgens ad Arengheriam ad arengandum, & consulendum, arengando, & consulendo, dixit, & consuluit, quod Domini Antiani, & Vexillifer Justitiæ populi Civitatis Pist., & officium viginti quatuor sapientum Virorum deputatorum super provisionem expensarum Civitatis Pist., & officium duodecim sapientum Virorum deputatorum super provisionem, & munitionem castrorum, & fortellitiarum Civitatis Pist. habeant, auctoritate præsentis Consilii plenam baylium, auctoritatem, & potestatem providendi de Capitaneis, & peditibus, & turrigianis pro tempore duorum mensium incipiendorum die, quo iverint ad custodiam dictorum Castrorum, Roccharum, Turrium, & Fortellitiarum, & etiam providendi de omnibus necessariis & reparationibus ipsis Castris, Rocchis, Turribus, & Fortellitiis, & possint etiam ipsis Capitaneis, peditibus, & Turrigianis, & cuilibet eorum constituere, & providere de illo salario, & stipendio pro dicto tempore duorum mensium ut eis videbitur convenire.

In reformatione, & summa dicti Consilii facto, & misso diffinito partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu præsentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitiæ populi dictæ Civitatis Pist. ad fabas nigras & albas secundum formam statutorum de procedendo, vel non procedendo super dicta proposita placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum triginta duas quod super dicta proposita procedatur, & sic obtemptum, & reformatum fuit, & est non obstantibus quinque consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Item simili modo, & forma, facto, & misso diffinito partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, præsentia, & voluntate dictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitiæ super Consilio dato super dicta proposita

 per

per Dominum Ser Franciscum, placuit dandum fabas nigras repertas numero ... quod sic firmum, sit, observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia pro ut dicit, & consuluit Ser Franciscus consultor predictus, & sic stantiamentum, & reformationem fuit & est non obstantibus undecim consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt

Postea vero incontinenti post predicta propositum fuit, & consilium postulatum per dictum Dominum Capitaneum in eo bina superscripto de consilio, & voluntate Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitie populi Civitatis Pis. dicto Consilio presentium, deficiente tamen uno ex dictis Dominis Antianis super infrascripta proposita, & que expendas [illegible], & convenire possit deliberare primo per ipsos Dominos Antianos, & Vexilliferum Justitie una cum officio viginti quatuor sapientium Virorum deputatorum super provisione expensarum Civitatis Pis. secundum formam Statutorum dicte Civitatis [illegible], quid videtur, & placet dicto Consilio providere, deliberare, ordinare, reformare super infrascripta petitione, seu supplicatione coram dictis Dominis Antianis, & Vexillifero Justitie exhibita, & porrecta per operarios opere Sancti Petri majoris dicte Civitatis Pis. lecta per me Notarium infrascriptum in presenti consilio, cuius quidem petitionis, seu supplicationis tenor talis est, videlicet. Coram vobis Magnificis Dominis Dominis Antianis, & Vexillifero Justitie populi, & Communis Pis. exponitur reverenter pro parte operariorum opere Sancti Petri majoris quod Ecclesia Sancti Petri predicti est valde discooperta, quod in ea quasi Divina officia celebrari non possint, & quod operarii dicte opere pro constructione, & reparatione eiusdem Ecclesie quidquid habet, & habebat dicta opera vendiderunt, & distraxerunt, & pretium miserunt in reparationem, & constructionem prefatam. Et quod ipsa opera nichil habet quod ultra facere possit. Et quod dicta Ecclesia est in presentiarum taliter discooperta desuper, & etiam per latus ipsius, quod in ea stari non possit, & periculum esset nisi provideretur in eius reparatione, quod fieri non possit nisi benigna manus communitatis sibi porrigatur adiutorium. Cum etiam parrocchiani ipsius de propria borsa [illegible] in eadem. Quare humiliter supplicatur vobis Dominis Antianis, quatenus dignemini, & velitis proponi facere ad consilia opportuna, & in eis facere reformari, quod Camerarius Communis Pis. de pecunia, & avere dicti Communis det, & solvat dictis operariis, vel alteri pro eis eidem consilio populi videbitur, illud adiutorium, & pecunie quantitatem, que eidem videbitur, & placebit expendendam in reparatione, & constructione dicte Ecclesie, ad hoc ut Deus, & gloriosa Virgo Maria & beatus Petrus princeps Apostolorum, cui ligandi, & solvendi per omnipotentem Deum fuit & est attributa potestas, custodiant Civitatem Pis., & Cives in pace, & tuto statu, & omnes Civium animas, & in fine dent eis gaudia Paradisi in Christi nomine generaliter concedatur

Grandus Arrighi unus ex consiliariis in dicto consilio existentibus surgens ad Arengheriam ad arengandum, & consulendum, arengando, & consulendo dixit, & consuluit super dicta proposita, quod Camera dicti Communis Pis. det & solvat de pecunia, & avere dicti Communis Pis., & de ipsa pecunia, & avere dare, & solvere teneatur, dictis operariis Ecclesie Sancti Petri Majoris de Pis. pro ipsa Ecclesia recooperienda, reparanda, & construenda libras ducentas denariorum semper

Bartholomeus Lapi Nerii quidam alius ex consiliariis in dicto consilio existentibus, surgens ad Arengheriam ad arengandum, & consulendum, arengando, & consulendo dixit, & consuluit, quod dicta solutio dictarum ducentarum librarum denariorum fieri non possit donec una petitio signanda palam residentie Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitie predictorum existat integraliter perlecta, qua lecta tunc dicti signanti integraliter facta dicta libras ducentas denariorum dictis Operariis Opere Sancti Petri predicti libere per camerarium superscriptum solvi valeant auctoritate presentis Consilii

In reformatione, & summa dicti consilii facto, & misso diligenter partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu [illegible], & voluntate predictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Justitie populi dicte Civitatis Pis. ad

fabas

fabas nigras, & albas, secundum formam statutorum Pist. de procedendo, vel non procedendo super dicta proposita placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum sexdecim, quod super dicta proposita procedatur, non obstantibus viginti uno consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt, & sic reformatum, & obtemptum fuit, & est.

Item simili modo, & forma facto, & misso distincte partito per dictum Dominum Capitaneum de consensu, presentia, & voluntate predictorum Dominorum Antianorum, & Vexilliferi Iustitie super consilio dato supra per Dominum Gentilem, & addictione facta per Bartholomeum suprascriptum ipsi consilio Gentilis suprascripti, placuit dantibus fabas nigras repertas numero centum viginti, quod sit firmum, fiat, observetur, & executioni mandetur in omnibus, & per omnia, ut dixit, & consuluit dictus Gentilis, et addidit consilio dicti Gentilis dictus Bartholomeus, et sic obtemptum, et reformatum fuit et est non obstantibus decem septem consiliariis, qui fabas albas in contrarium posuerunt.

Ego Jacobus condam Ser Pieri Venture de Pistorio Imperiali auctoritate Judex ordinarius, et Notarius, et nunc Notarius, et publicus Scriba Dominorum Antianorum, et Vexilliferi Justitie dicte Civitatis et populi eiusdem ab ipso populo constitutus, predictis omnibus, et singulis dum agerentur interfui, et ea omnia tamquam locum tenens Ser Blaxii Johannis de Vulterris Notarii, et Cancellarii Communis Pist. mandato Dominorum predictorum, et ex debito mei ofitii subscripsi, et fideliter publicavi.

MANTISSA DUPLEX

Altera Chronicon *quoddam exhibens ex monumentis heic editis collectum, altera* seriem Pistoriensium Episcoporum *reformatam*.

PANHORMITANIS. PATRIBUS SOC. IESV
IN. INSTITUENDIS. ADOLESCENTIB.
SOLLERTIA
LIBRORUM. EDITORUM PRAESTANTIA.
DIVINAE AMPLIFICANDAE GLORIAE
STUDIO
DE. SICULO REGNO
DE. LITTERARIA. REPUB.
DE. CATHOLICA. RELIGIONE
OPTIME. MERITIS
MANTISSAM. HANC
FRANC. ANTON. ZACHARIAS
D. D.
SOCIIS. SPECTATISSIMIS
ATQ.
AMANTISSIMIS

MANTISSA PRIOR.

Chronicon ex monumentis heic editis collectum.

A. C.

DCCXLVIII. RAchisii Langobardorum Regis filius Andreas Pistorii erat (Classe x 1.

DCCCCXCVII. Otto III. Romae quum esset V. Kal. Martii, diploma edidit pro Episcopo Pistoriensi [x. 14.]

MXIV. In *Papiano* dat hoc anno Henricus II. diploma pro Monasterio S. Salvatoris *Fontanae Taonis* (VIII. 1]

MXXVI. Conradus Rex pro eodem Monasterio in *campo Lucae* diploma emittit (VIII. 2.)

MXXXVIII. Idem Conradus Imperator VII. Idus Februarii Pistorii commorans Canonicos principis Pistoriensis Templi diplomate donat (VIII. 3.)

MLXXXIX. Romae Urbanus II. morabatur IV. Idus Januarii [VIII. 6.]

MXC. Uti & hoc anno VIII. Idus Aprilis (VIII. 8.)

MXCIV. Pistorii vero erat XIV. Kal. Januarii (VIII. 7.]

MCXVIII. Jacobus Faventinus Episcopus litteras dat ad Ildibrandum Pistoriensium Pontificem, in quibus quae a Schismaticis, eorumque suasu a Comite, & Comitissa de Bagnacavallo sua pateretur Ecclesia, deplorat [IX. 1.]

MCXXXIV.

MCXXXIV. Innocentius II. Pisis erat XII. Kal. Januarii (VIII. 13.)

MCXLIII. Coelestinus II. Laterani scribit XIII. Kal. Martii (VIII. 13.)

MCLI. Datum hoc anno ab Eugenio III. signatur III. Idus decembres diploma pro Pistoriensibus Canonicis (VIII. 14.)

MCLIII. Duo Laterani edidit Anastasius diplomata, alterum VI. Idus Februarias (VIII. 15.) alterum XVI. Kal. Martias (VIII. 24.)

MCLV. Fridericus Romanorum Rex IV. Nonas Julii in agro Senensi apud Quercitum erat (VIII. 16.)

MCLXXIV. Ferentini XIII. Kal. decembres morabatur Alexander III. (VIII. 14.

MCLXXIX. Inter Montecatinenses, & Consules Pistorienses XII. Kal. Maii pax firmatur (III. 1.)

MCLXXXV. Pridie Nonas Aprilis Lucius III. Veronae erat (VIII. 18.)

MCLXXXVI. XII. Kal. Junii Urbanus III. Veronae manebat (VIII. 24.)

MCLXXXVII. Pisis morabatur Clemens III. XIII. Kal. Februarii (VIII. 19.) porro Henricus VI. Romanorum Rex Papiae Idibus Septembris (VIII. 20.) manebat

MCXCVI. V. Kal. Novembres consistebat Henricus IV. Imperator apud Montem Fiasconem (VIII. 21. & 26.)

MCXCVIII. Pacem ineunt Aretinates, & Anconitani (III. 2.) eo anno Septembri mense nullus erat Imperator (II. 2.)

MCC. Septembri mense vacabat adhuc Imperium. Guttebaldus Senogallius Comes cum Aretinatis pacem firmat (III. 3.)

MCCIV. III. Non. Januarii inducias paciscuntur Consules Florentini & Pistorienses, Caprolenses, & Comes Guido Burgundio (III. 4.) IV. autem Non. Junii pacem stabiliunt Pistorienses & memoratus Guido (III. 5.)

MCCIX. VIII. Idus Februarii Otto IV. qui paullo antea Pistorii fuerat, apud Pratum morabatur (VIII. 22.) Apud Fucedum vero VI. Idus Novembres (VIII. 21.), tum III. Nonas decembres Florentiae (VIII. 17.) Hoc eodem anno Bullam habemus Laterani datam ab Innocentio III. (VIII. 24.)

MCCXII. Aliam III. Kal. Aprilis item Laterani Bullam emittit Innocentius III. (VIII. 19.) Catalanus Potestas praeerat Bononiensibus Pistoriensibus vero Ildebrandinus Lucanus Pisanus Archiepiscopus VII. Idus Septembres arbiter eligitur controversiarum Bononienses inter & Pistorienses. Tertio autem Idus ejusdem mensis apud Sambuccam utriusque Civitatis legatis praecipit, ut pacem firmari omnino curent. Quum autem novis difficultatibus res implicaretur, Pisis III. Nonas Octobres inducias concedit, ea conditione, *ut in proximis ollendas S. Martini de mense Nov. ambae partes coram se sufficienter instructae compareant apud urbem.* Quod deinde plane negligunt Bononienses (III. 6.)

MCCXIV. Idibus Februarii Innocentius III. Laterani scribit in causa, quae inter Soffredum Pistoriensem Episcopum, & civitatem Pistorii (XII. 11.)

MCCXV. VI. Kal. Majas in Plebe de Calo pax icta inter Bononienses & Pistorienses (III. 7.) Inveniuntur Reliquiae Uxoris Zebedaei (VI. 3.)

MCCXVI. Tiburi Honorius III. Idibus septembris primoterio Lucanae Ecclesiae litteras dat in controversia quadam Monasterii S. Bartholomaei (XII. 15.)

MCCXVIII. Nonas Julii idem Honorius III. Laterani edit diploma (VIII. 24.)

MCCXIX. XVI. Octobris Praecipiunt D. Ugonus, & Velletrensis Episcopus editum Viterbii Legatis Bononiensibus, & Pistoriensibus, ut pacem ineant, & Leges ab utraque parte servandas (III. 8.)

MCCXX. Conradus Imperialis aulae Cancellarius atque Italiae Legatus cum pridie nonas Februarii Laude Pompeja moraretur, Everardum de Lutra nuncium suum per Etruriam instituit (I. 2.) Fridericus autem II. Romanorum Rex litteris datis XI. Kal. Octobres in Castro in Episcopatu Mantuano prope Gazo Conradi litteras confirmat (I. 3.) Ad urbem deinde processit Fridericus, & cultus ibi prebuit (VIII. 23.) Ad hunc annum spectant litterae Honorii III., cum Viterbii degeret III. Idus Martii (XII. 16.)

MCCXXI.

MCCXXI. Idem Honorius III. pridie Kal. Januarij litteris Lateran. scriptis praecipit Pistoriensibus, ut castra quaedam reddant Romanae Ecclesiae (II. 9.)

MCCXXII. Porro cum Pistorienses Pontificio praecepto repugnarent, idem Honorius III. graves ea de re litteras perscribit Pisano Archiepiscopo, atque Episcopo Florentino (II. 10.)

MCCXXVI. Januario mense Fridericus II. apud S. Quiricum consistebat (VIII. 16.)

MCCXXVII. Anagniae versatur Gregorius IX. VI. Kal. Julii (XII. 18.) Interim Pistorienses per litteras monet, ut hominibus de Garfagnana auxilium praebeant (III. 2.)

MCCXXVIII. XII. Kal. Januarij Andreas Jacobi electus Florentinorum Praetor post Joannem Boccaccium jus dicit in controversia, quae Lucenses inter & Pistorienses vertebatur (III. 13.) Mense autem Junio Fridericus Imperator Brundusii manens Rainaldum Spoleti Ducem suum in Marchia, & Tuscia Legatum constituit (VIII. 17.) Idem Fridericus Troja XIII. Octobris Pistoriensibus scribit, ut domos quasdam ab ipsis illatas reparent (III. 12.) Eo tempore Potestas Pistorii erat D. Jacobus de Burgo (ibid.)

MCCXXIX. Martio Mense Rainaldus Dux Spoleti morabatur apud ripam Tronensis (VIII. 17.) Perusii vero IV. Idus Junii Gregorius IX. (XII. 19.)

MCCXXXI. Aurificae quum esset idem Gregorius VI. Idus Septembris, litteras scribit Benvenuto de Seranna Ord. Praedic. & Girardo de Prato Ord. Min., ut Florentinos, Pistorienses, Senenses, aliosque Etruriae populos deterreant a Pisanis molestia afficiendis (III. 14.) Tertio vero Idus Maij Laterani alias litteras dederat ad Pistorienses hortatorias, ut Friderici II. Imperatoris jussis parerent (IX. 1.)

MCCXL. VI. Idus Julii in vertice montis Calidiani castrum aedificabatur tunc Rex Imperatoris filius Pistorium venit (I. 6.)

MCCXLV. Fridericus II. ab Innocentio IV. Imperio privatur (VIII. 27. Kal. Maij.

MCCLIII. Innocentius IV. Assisio per litteras hortatur Pistorienses ad pacem. (III. 15.)

MCCLVII. Alexander IV. Viterbii moratur VII. Idus Augusti (XII. 20.

MCCLXVI. Carolus Siciliae Rex castra habet ad Podium Bonitii XXII. Augusti (IX. 3.)

MCCLXVII. Clemens Pontifex IV. Nonas Martii Pistorii monet (II. 13.) Cum pene erat Idibus Januarii Carolus Siciliae Rex VIII. 18.)

MCCLXXV. Idem Carolus pridie Nonas decembris litteris Neapoli scriptis Bertoldum de Curte loco suum in Etruria Vicarium constituit amoto Rainaldo de-Poncellis (I. 4.)

MCCLXXVI. Alexander IV. litteras Lateran. VIII. Kal. Maij (VII. 5.)

MCCLXXXI. Rudolfus Romanorum Rex Vicarios Imperii Generales in Etruriam mittit, dato Viennae diplomate Nonis Januarii (I. 9.)

MCCLXXXIX. Nicolaus IV. Kal. decembris Romae Bullam emittit qua Rocinetensibus civitatis, & Episcopatus honorem restituit (VIII. 29.)

MCCXC. Quum vero Recinetenses ultra praestitutos a Pontifice terminos jura sua amplificare studerent, idem Pontifex VI. Idus Januarias apud urbem veterem consistens eos graviter increpat, atque corpus destitum jubet (VIII. 30.)

MCCCXV. Robertus Siciliae Rex Neapoli IV. decembris statuit Vicarios a se Pistoriam missos servanda esse antiqua ipsius urbis Statuta (I. 11.) Pistoriensibus XIV. Novembris pacis faciendae pacta proponunt Florentini (III. 16.), quibus Regius Vicarius D. Raynerius D. Zacharie imperabat.

MCCCXVII. XIII. Kal. Junii Robertus Siciliae Rex morabatur Neapoli (IX. 5.) Eodem anno Castruccius de Antelminellis Lucensis Reipublicae Capitaneus litteras mittit Pistoriensibus VIII. Kal. Julii Jacoponus de Carmenario de Parma Lucensibus erat Potestas, Pistoriensibus Vicarius Regius Hugo de Bassinfolle Comes Palatinus (III. 17.)

MCCCXVIII.

MCCCXVIII. Robertus Siciliae Rex XII. Kal. Augusti appulit Genuam, ibique magno cum honore exceptus est. Porro VI. Kal. Augustas Populus, Consilium, & Rectores ejus urbis Romani Pontificis, ac Roberti ipsius imperio ad decennium ultro se se subjecere. Quare idem Robertus scribit ad Pistorienses VII. Idus Augusti, ut pro Genuensibus aciem instruant [III. 20.

MCCCXX. Robertus Neapoli III. Nonas Junias alias edit Leges a Vicariis Pistoriensibus observandas (I. 12.)

MCCCXXI. Sed inde discesserat hoc anno. Nam Aquis morabatur XX. et XXI. Februarii, quo tempore Vicarium Pistoriensem ad sex menses elegit Nuccium quondam D. Guilelmi de Montepoliciano, amoto inde Pino de la Tosa de Florentia Milite (I. 13. 14.)

MCCCXXII. Avinionem deinde profectus est Robertus, unde litteras dedit XXI. & XXII. Aprilis [I. 16. 17. Vicarium Pistoriensem constituens Bavilianum Manetti Florentinum. Avinione quoque versabatur Johannes XXII. Pontifex Romanus X. Kal. Junii (IX. 7.)

MCCCXXIII. Avinione & hoc anno fuere Johannes, & Robertus, ille quidem VI. Idus Junii (IX. 8.), hic pridie Kal. Augusti. [VIII. 31.]

MCCCXXVII. D. D. Johannes S. Theodori Diaconus Cardinalis Thusciae Legatus VIII. Kal. Martii Constitutiones Florentiae edit, promulgatque pro Cleri Etrusci disciplina reformanda, praesentibus etiam Venerabilibus Patribus Petro Anagnino, Alamanno Aminensi, Ugolino Civitatis Castelli, Tedicio Faesulano Episcopis, Bosone Arretino electo (IV. 5.)

MCCCXXVIII. Philippus de Sangeneto Roberti Vicarius Generalis Etruriae praeerat IV. Februarii [I. 18.]

MCCCXXIX. Florentini Syndicum instituunt, cujus sit de Pace agere cum Pistoriensibus [III. 21.] Tum IX. Kal. Junii pax ab illis conficitur cum Pistoriensibus atque Pratensibus (III. 22.) Eodem die Pistorienses obedientiam promittunt Johanni XXII. Pontifici, ac rebellionem contra damnatum Ludovicum Bavariae ducem, & ejus Vicarios atque officiales [III. 23.]

MCCCXLIII. Attulit hic annus V. Idus decembris optatissimam pacem inter Lucenses, Pistorienses & Pisanos (III. 24.)

MCCCXLVI. IV. Nonas Martii Clemens VI. Avinione jus cudendae monetae ad quinquennium concedit Pistoriensibus (VIII. 32.) Eodem anno Carolus IV. *die Sancto Resurrectionis Dominicae Romae in Ecclesia S. Petri Apostolorum Principis per Reverendissimum in Christo Patrem Dominum Episcopum Ostiensem Cardinalem vice Domini Papae consecratus fuit, & insuper ac una cum Serenissima Anna Romanorum Imperatrice semper Augusta & Bohemiae Regina Imperialibus Sacris infulis solemniter insignitus.* Qua de re ipse met Carolus Pistorienses per litteras Romae datas Nonis Aprilibus certiores facit [IX. 11.]

MCCCLV. Pisis autem erat Carolus IV. VII. Kal. Julii [VIII. 33.]

MCCCLXXXI. Urbanus VI. Romae VIII. Idus Februarii Auximatibus gratias agit, quod praesto fuissent Andreae Dei. SS. Marcellini, & Petri Presbytero Cardinali *in recuperatione Cassari Civitatis Auximanae* [IX. 12.]

MCCCXC. Bonifacius IX. Reate XIII. Kal. Augusti scribit ad Auximates, mittitque ad eos Petrum Archiepiscopum Jaderensem [IX. 13.] Iterum ad Auximates litteras dat Reate Bonifacius IV. Kal. Septembris, hortaturque, ut Rebellibus S. R. E. obsistant, *tenentes indubie, quod ipse almam urbem ingressus die prima, vel secunda mensis septembris mittet ad partes Marchiae Anconitanae dilectum filium Nobilem Virum Andream Thomacellum militem Neapolitanum germanum suum* cum exercitu [X. 14.]

MCCCCIX. Alexander V. Pistorii degit XII. Kal. Januarii, atque Indulgentiam impertitur vespere Sabbati Sancti Missam audientibus in templo S. Michaelis de Furculis (VII. 7.)

MCCCCXX. Martinus V. Florentiae XIII. Kalendas Januarii ad Matthaeum Pistoriensem Episcopum litteras mittit [XII. 22.]

MCCCCXXIX.

MCCCCXXIX. Eidem Episcopo scribit Martinus Romae VI. Idus Maij [XII. 23.]

MCCCCXXXV. Nono Kal. Januarii Eugenius IV. scriptis litteris Thomae Recinetensi, & Maceratensi Episcopo amplissimam facultatem largitur edendarum ad Pistoriensem Ecclesiam reformandam constitutionum [IV. 7.]

MCCCCXXXVI. Thomas nuper Laudatus V. Kal. Februarii constitutiones tulit a Capitulo Pistoriensi observandas [IV. 7.]

MCCCCXLIII. Senis erat XIII. Kal. Septembris idem Eugenius IV., ubi & Bullam edidit, qua Pistoriense S. Bartholomaei Monasterium a Benedictinis transtulit ad Regulares Canonicos S. Augustini (VI. 10.)

MCCCCXLVI. Aliae Eugenii Litterae Romae XV. Kal. Februarii (VII. 8.

MDXIII. Moritur Julius II. 21. Februarii Eligitur Leo X. V. Idus Martii (VII. 9.

MAN-

MANTISSA POSTERIOR

Pistoriensium Episcoporum.

Series a Ferdinando Ughellio T. III. Ital. sacrae noviss. edit. col. 282. primum contexta, deinde a Nicolao Coleto aliquantulum aucta, nunc tandem a Francisco Antonio Zacharia Societatis Jesu restituta, atque emendata.

Ferdinandi Ughellii Proemium.

ANtiquior de civitate Pistorio apud Comicum Plautum in Captivis mentio habetur, (1) qui a condita Urbe Roma floruit circa ann. 550. Jul. Obsequens in lib. de prodigiis, Clarius autem, illustriusque hujus civitatis meminit Sallustius in Catilinario, cum Catilinae ipsius cladem commemorat, (2) unde contendunt aliqui vero fuisse dictum Pistorium, quasi peritorium, quod Romanis circumventus armis, periisset ibidem. Alii ita dictam volunt a peste, quam reliquias Catilinae, in agro Pistoriensi, qua Florentiam spectat, debellatas, afferunt, ut prodit Fatius Ubertus lib. 3. Nec defuerunt, qui dicant eam civitatem dictam fuisse Pistorium a πιστὸς, & aliis duobus verbis Graecis, quae simul juncta, fidele territorium, Romanis scilicet, videntur significare. Mihi autem Annius de more fabulari videtur, cum afferit oppidum Pistorium ejusmodi nomine appellari, quod in Etruria posita sit, ut inde in Gallias transitus possit patere. (3) Cui haud absimilis modo est Antoninus in itinerario, qui Pistorium nomen deducit a multitudine pistorum, vel qui ibidem eligerentur, vel qui inde exirent ad accommodare farinam pinsendam in panes. (4) Igitur, ut antiquior Pistorii origo est, quam ut quispiam ejusdem oppidi authorem explicari posse videatur, sic in ejus nominis etymologia indaganda plerique Scriptorum gratis, dum cum oculis, cumque risu legentium vaticinantur, insaniunt. Meminit igitur illius clarissime Sallustium, tum Plinius, qui illum appellat Pistorium, Ptolomaeus autem Pistoriam. Ammianus autem Marcellinus cum illam commemorat, ideo illius meminisse potest videri, ut ridiculum aliud portentum, quod in ea accidit, ad capiendum risum legentium proferret in lucem, nec alium post interitum Catilinae veterem memoriam hujus urbis repertam est. Caeterum moderni Scriptores de illa saepius commemorarunt, quod frequentissime, ac foedissime illius cives abusissent in partes, ita ut Volaterranus Pistoriam parentem dissensionum appellet. Prima omnium Hetruriae civitatum, quae gliscentis Florentinae felicitatis subierit frenum, Pistorium fuit 1150. Quippe quae saepius divisa in partes, haud diu potuerit suam dignitatem, libertatemque tueri. Inde enim Nigrorum Blancorumque notissimae factiones prodierunt, tum & Panciaticorum, ac Cancellariorum veteres rabies, quam simultates, quorum contentionibus, armisque propugnandum eorum devenit fuisset, ac suis civibus infestissima urbs, ubi demum coacta fuisset Florentino parere imperio, undeque ad Mediceorum Principum statum confugisset, sub quorum auspiciis, qua opibus, qua pacis bellique artibus floret quam maxime. Ad radices Alpium in plano, fertilique solo sedem fixit vallis ad hanc urbem, qua Florentiam itur, patet lata, amoena, omni fructuum genere abundans, oppidis, pagos, villas, casas palatiaque in universum habeat quadraginta quatuor millia, sinus Bojano non absimilis. Clarissimorum virorum in omni memoria altrix, ac parens, in quibus numerantur Sozomenus presbyter, quem Volaterranus perhibet historiam a mundi exordio ad sua usque tempora pertexuisse, nec non Cynus Sinibaldus Dini discipulus, Bartoli praeceptor, qui de suo multa addidit in codicem, digestumque vetus, & additionem ad Infortiatum, aliosque juris Caesarei libros, & eandem lucem illud fecit Scinium, ac Tegius Nicolaus For-

[illegible] Cardinalis potuit esse satis [illegible], hisceque quamplurimos viros, in quibus exaggeratae virtutes cum nobilitate generis decertare videntur, quorum nuper princeps fuit Franciscus Bracciolinus poeta insignis, qui Torquati Tassi gloriam feliciter aemulatus propemodum a tergo reliquit, quem sibi tamen moderatissime imitandum delegerat. (5) Inscriptione sigilli Pistoriensis hujusmodi utuntur.

Quae volo tranquillo Pistoria coelo sigillo.

Caeterum constat Christianae sacra hausisse illam a Romulo Hetruscorum Apostolo. Pistorienses etenim in ejus rei non defuturam memoriam, nullum parvulorum undis lustralibus tingunt, cui praeter nomen proprium Romuli nomen non adaptent. (6) Ut autem in primis Hetruriae civitatibus fuit, quae Christianam fidem susceperunt a Romulo, sic haud dubitandum est, a primis illis temporibus eidem attributum fuisse Episcopum, (7) ac deinceps in Pistoriensi sede sibi successisse Praesules, quorum tamen ob bella, incendiaque usque ad annum 600. conditae [illegible] nulla reperitur memoria. Perspicitur tamen ex antiquis conciliis Pistoriensem Episcopum inter Romanae provinciae Praesules fuisse computatum, qui uni Apostolicae Sedis arbitrium praestolabatur, (8) et postquam Martinus V. Columna Ecclesiam Florentinam in Archiepiscopatum honoris gratia ordinavit, Florentinae Ecclesiae tum subditus, tum suffraganeus renunciatus est an. 1420. Cathedralis Pistoriensis primus patronus S. Martinus Episcopus, cujus usque ad annum 400. habetur memoria. Post annum vero 305. S. Zenoni Episcopo, cujusque protectioni Cathedralis concredita est. Siquidem cum aliquando magna moles aquarum e vicinis collibus erupisset, et fine illo extra Pistoriensis territorium occupasset, opemque a S. Zenone Episcopo implorassent, exhibente miraculosis Patre, vis illa aquarum in diversis deflexit. In divos autem tutelares S. etiam Jacobum Apostolum habet, quod ejusdem insignes reliquias anno 1145. donata est, sub Attone Pistoriensi Episcopo (9). Ejus Ecclesiae capitulum 22. ordinarius Canonicis conficit, ...que supranumerarius quatuor antiquas dignitates habet, ...que recentes, quae diversarum nobilium familiarum jurisdictionem agnoscunt. Archidiaconatus Pandolphinae Florentinae nobilissimae gentis jurispatronatus est. Decanatus Panciaticorum. Primicerius Conversinorum. Thesaurarius Bracciolinorum. Prioratus Panciaticorum. Sacristiae munus Alfarahorum. Rectoratus Gualfreducciorum. Custodia autem annuae gentis Marchettae. Minores autem Sacerdotes, ac beneficiati, clericique inferioris ordinis haud leve commendandum numerum explent. Cathedralis ex pretiosa supellectili instructa est, ac quamplurimis Sanctorum reliquiis condecoratur, in quibus decent SS. Felicis, atque Rufini Pistoriensium lecrana ossa. Non pauca ibidem Monialium monasteria constructa visuntur, cum caeteris alii non desunt diversorum ordinum religiosi, qui divino operi urgendo invigilant. Ampla jurisdictione gaudet, ita ut usque ad Pratum nobile totum Hetruriae Emporium extendatur, ad cujus spirituale arbitrium ab immemorabili regitur, ac gubernatur. Tametsi inter Praepositum loci, Praesulemque Pistoriensem haud defuerint graves, amplissimaeque lites.

Catalogum Praesulum Pistoriensium, ex paucis aliis monumentis, quae bellis incendiisque reliqua fuerunt, eliminatum, hisceque dignumque...

Nic. Coleti additio.

QUAE de Pistoriensis Ecclesiae primordiis enuntiavit Ughellius, ut D. Romulo Fesulanorum Episcopo, & Martyri tribuenda sint, inde etiam comprobantur, quod in publicis ejusdem Ecclesiae tabulis prodit nomen Justi Infertitur Divus Romulus, primus Pistoriensium Catechista, ac Baptista. Hanc dubio procul derivasse videtur mox quidem possimus, vere dignus commendatione, & omnium saeculorum aula comprobatus, ut in tanti beneficii memoriam, Patri, Pontifice quamquam in Cathedrali Pistoriensi baptizantur, Romuli, vel Romulae ab ipso Magistro indelebi nomen accipiant. Quae enim aliquem afferri ratio potuit, cur D. Romulus, qui, ut scribit Baron. ann. 46. n. 2.,

&

& ann. 98. n. 11. ad hanc Etruriae partem, sola ubertate nominatam appellatam, a B. Petro Apostolo in ejus Evangelio missas fuerint, quoque tolerante, Bergomi, Brixiae, & alibi per Italiam Christum annunciavit. Pistoriam jam tunc celebrem, ac Populo refertam, & Fesulis, quo primum pervenerat, finitimam, in Fide erudiendam, necnon Pastorem ejus temporibus non suscepisse? Et quamvis ob bella, incendiaque, quibus aliis retro saeculis Pistoriensis Civitas gravissime afflicta fuit, veterum afferri monumenta non possint, haud dubitandum tamen est, a primis illico temporibus Pistoriensi Ecclesiae attributum, ac deinceps alios, atque alios in Pistoriensi Sede locatos Praesules, ad augendum Fidei Catholicae majoribus incrementis, quae Pistorii contigisse argumento est, quod nulla unquam clades, aut persecutio Christianorum dicitur, quas pluribus in locis frequentes iisdem temporibus accepimus. Quae cum ita sint, profectum usque nemo sibi suadebit, quod Ughellus suggessit, insciis ab aliquo fuisse credendum est Ecclesiam Cathedralem Pistoriensem primum D. Martino dicatam, Divique Martini memoriam ad quadringentesimum et ea annum perduceret. Migravit enim D. Martinus e saeculo anno 402. juxta Baron. n. 40. Quomodo ergo potuit D. Martino sacra primum fieri Pistoriensis Ecclesia, quae jam ante D. Martinum Episcopali honore praefulsit? Quomodo in ea fuerit D. Martini Titulus eo tempore, quo nequidem coepisse poterat? (10) Quod si, ut prosequitur Ughellus, Divus Zeno Veronensium Episcopus, & Martyr, assumptus in Titulum fuisset, post portentum Veronae Athesi eruptione prodigium, quod eo tempore contigisse, quo librum Dialogorum scribebat, D. Gregorius Magnus testatur lib. 3. cap. 19. atque ita post annum 593. juxta Baron. n. 43. haec tituli mutatio, quae septimo saeculo initio evenisset, non antiquior tam prisca, et omni prorsus monumento apud nos destitueretur. (11) Verius igitur est Pistoriensem Ecclesiam eidem D. Zenoni, qui multo ante D. Martinum claruit, etiam antiquitus fuisse sacram, vel certe alii, quam D. Martino. Aliorum tamen Sanctorum Titulos etiam colunt Pistorienses Ecclesiae, sed D. Zenoni principem locum dedit. Hinc in quadam donatione ab Othone II. Imperatore eidem Ecclesiae facta anno 997. legitur: *In honorem Sanctorum Zenonis, Rufini, & Felicis.* Et clarius in alio simili instrumento per Fridericum I. anno 1154. *Ecclesiae in honorem Sanctorum Zenonis, & Rufini, atque Felicis dicatae.* Inter hos etiam D. Martinum recensuisset, si illum unquam accepisset in Patronum. Neque enim fuisset everteret eundem cum D. Zenone colere, quem simul una cum ipso in Patronos admisit. (12) Caeterum sequentibus saeculis D. Zenonis specialissimo nomine retinuit. Agitur autem solemnis D. Zenonis memoria VI. Idus Decembris, qua die Vir sanctus fuit in Episcopum ordinatus, licet pridie Idus Aprilis Martyrium passus sit. Sacer tamen & hic dies est Ecclesiae Pistoriensi, & utrumque diem memorat Martyrologium Romanum.

Cathedralis Pistoriensis inter totius Italiae antiquiores, ac celebriores merito recensenda, et sacra supellectili, tum quoque pluribus sacris, atque insignibus Reliquiis praedives est. Floret praecaeteris pretiosi Sanguinis D. N. J. C. Vasculum, & Sanctissimae Crucis lignum. Illud donum augustissimum reliquit pietatis Clemens IX. Summus Pontifex, quo suam Patriam ditavit, asservaturque in Capella S. Jacobi Apostoli, ac magno in honore habetur, hoc vero amantius donavit Franciscus Frosius Pistoriensis Archiepiscopus Pisanus ergo hanc Ecclesiam, quam antea administraverat. Exstant Reliquiae S. Jacobi Apostoli B. Atthoni Episcopo Pistoriensi per Didacum Archiepiscopum Compostellanum concessae, quibus populis Pistoriensis Reliquiae insignem Capellam Sacrificiorum frequentia, ac luminum die noctuque ardentium numero admirandum decoratam, atque Altare argenteum opere anaglyphico mira arte constructum donavit. Accessere & aliae ejusdem S. Apostoli Reliquiae, quas in Statuam argenteam conlocatas idem Pisanus Archiepiscopus nuper memoratus donavit. Asservantur etiam Sacra Corpora, tum S. Rufini, non Pistoriensis, ut scribit Ughellus, sed Marsorum Episcopi, & Martyris, de quo Ecclesia ista ab hac ipsa Ecclesia accepisse testatur Baron. in notis ad Martyrolog. 3. Idus Augusti, tum

[illegible] Pistoriensis Presbyteri, cum S. Athonis Episcopi, quod in propria Capella, & in arca argentea affabre effecta conditum est, ac per sex fere saecula integrum, incorruptumque ad capillum usque servatur. Quotannis, cum [illegible] vestimentis induuntur Pontificalibus vestibus, veteribus decursu temporis [illegible] cum omnium admiratione se praebet.

Capitulum Cathedralis, e quo plures Episcopi, etiam nostris temporibus, prodiere, octodecim Dignitatibus, ac quindecim Canonicatibus constat. Ex Dignitatibus Praepositura, quae prima est, & Archipresbyteratus, quae secunda, ac decem praeterea Canonicatus, qui de Mensa nuncupantur, ad liberam sunt collationem, Reliquae vero dignitates, & Canonicatus, de jurepatronatus Nobilium fundatorum sunt. Omnes ex indulto Clementis IX. Cappas magnas coloris Violacei super Rocchettum cum cucullo, sive hyemali tempore pellibus Armellinis, aestivo vero rubeo serico ornato more Episcoporum in functionibus Ecclesiasticis deferunt, in functionibus autem particularibus, dum ex [illegible] incedunt, Mozzettam, cum parvo caputio rubeo serico [illegible], super Rocchettum, prout Episcopi saeculares in propria Dioecesi. Solent etiam urbano Capitulo aliqui alii Canonici supranumerarii, qui dicuntur honorarii, eundemque habitum in functionibus Ecclesiasticis deferunt, sed locum in actibus capitularibus non obtinent, nullaque consequuntur emolumenta. Deest Praebenda Theologalis, sed ejus loco in Cathedrali habetur lectio Theologiae moralis qualibet II. & V. feria post Completorium a P. Societatis Jesu ex legato Antonii Tonii Canonici ejusdem Ecclesiae. Inserviunt praeterea Cathedrali Ecclesiae LIV. Mansionarii, qui ex eodem Indulto Clementis IX. Cappas item magnas violaceas, sed cum cucullo hyemali tempore cinereis pellibus, aestivo vero violaceo serico ornato deferunt super Cottam. Adest Collegium XXII. Clericorum, vestes violaceas induunt, & in eadem Ecclesia Clericalia in Divinis Officiis munera exequuntur, ac congrua percipiunt emolumenta, praeeuntque Praeceptorum opera literis, aliisque Ecclesiasticis disciplinis instruuntur. Adest schola Musicorum, qui diebus festis Missam, & Vesperas more Palatii Apostolici canunt, & a Capitulo eliguntur. Adest tandem Seminarium Leonis Strozzae Episcopi providentia anno 1609. ad normam Concilii Tridentini erectum, ab ejus nomine S. Leonis nuncupatum, in quo Pueri plerique Nobiles, & pietate, & bonis artibus optime instituuntur crescuntque in dies, & numero, & facultatibus & gloria. Proventus Episcopatus bis mille scutorum Florentinorum summam constituunt. Horum taxa est Flor. 466.

Praeter Cathedralem sunt aliae XXVII. Parochiales in civitate, quarum quatuor praecipuae habentur, videlicet S. Andreae Apostoli, S. Joannis Evangelistae, S. Pauli, & S. Mariae Humilitatis, quibus inserviunt plures Capellani diebus festis, aliisque per annum, tamque velut Ecclesiae Collegiatae, atque earum Rectores in Ecclesiasticis Functionibus ex antiquissima consuetudine incedunt cum Canonicis Cathedralis, eorumque praerogativis gaudent.

Porro Ecclesia S. Mariae de Humilitate appellata, quae anno 1490. [illegible] civibus [illegible] tanquam [illegible], cujus adhuc vestigia cernuntur, ejusque memoria quot annis 18. Kal. Augusti solemni officio per Sedem Apostolicam concesso celebratur. Huic Imagini Augustissimum templum extruxit Populus Pistoriensis, Peregrinorum frequentia celebre, quod tecta supellectili, Ministrorum numero, proventuum copia, Musicorum Schola, [illegible] Reliquiarum excellentia, functionum Ecclesiasticarum magnificentia, non modo [illegible], sed Cathedralis etiam celebritati accedit. Imago ipsa anno 1716. die 22. Septembris solemni ritu coronata fuit a Capitulo Vaticano per Nicolaum Forteguerram Pistoriensem SS. D. N. Clementis XI. Praelatum Domesticum, utriusque Signaturae Referendarium, & ejusdem Basilicae Canonicum, cui Divi Nicolai Forteguerrae Cardinalis amplissimi gloriam, dignitatemque [illegible]. Haec vero aurea corona [illegible], ac celebrior effecta est, quod non modo Populi e Finitimis Civitatibus frequentissimi, sed & Principum [illegible] visitare. Ecclesiae Parochiales Dioecesis extra Civitatem 249. numerantur, inter quas Plebanae 37. Parochiales 22. reliquae

simpli-

[illegible] Parochialis. Populus vero ad septuaginta quinque mille [illegible] ascendit. Sunt praeterea in Civitate decem Virorum Religiosorum Coenobia, videlicet S. Michaelis de Furcule Monasterium Congregationis Vallis Umbrosae, a Lauro Episcopo [illegible] anno [illegible] erectum, S. Benedicti Congregationis montis Oliveti, in cujus Ecclesia conveniunt Equites S. Stephani, quoties juxta [illegible] Ordinis Congregationem [illegible], S. Bartholomaei Canonicorum Regularium Lateranensium, cujus Abbas in [illegible] [illegible] etiam extra claustra Monasterium [illegible] super Rocchettum more Episcoporum in propria Dioecesi, S. Dominici Ordinis Praedicatorum, quod Nicolaus Cardinalis Pratensis erexerat, ut [illegible] Cortonae in ejus vita sub Benedicto XI, S. Francisci Minorum Conventualium, Ss. Virginis ab Angelo Annunciatae Ordinis Servorum, S. Laurentii Ordinis Minimorum. Collegium Societatis Jesu non multis ab hinc annis erectum, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Reipublicae. Est & Hospitium Clericorum Regularium Minorum in Ecclesia Ss. Crucifixi, quae fuit olim Fratrum suppressorum S. Barnabae, alio nomine Apostolorum, sive S. Ambrosii ad Nemus [illegible] & Congregatio Oratorii S. Philippi Neri, cujus Patres in opus salutis magno cum [illegible] laborant.

Sunt & [illegible] [illegible] Virginum Monasteria, videlicet, S. Petri Magnani Ordinis S. Benedicti, S. Mercurialis Episcopi, ejusdem Ordinis, sed Congregationis Vallis Umbrosae, S. Mariae Angelorum, a Sala [illegible], eo quod [illegible] extra Civitatem in loco, qui Sala vulgo dicitur, [illegible] fuerat, deinde in Civitatem translatum, cui plures opes [illegible] [illegible] Adala Reipublicae [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; Ss. Michaelis Archangeli, & Nicolai Episcopi, quae duo item sunt ejusdem Ordinis S. Benedicti, sed Congregationis S. Justinae de Padua, S. Mariae Virginum [illegible], sive ad Nives, [illegible] [illegible], sic appellatum, quod in eo [illegible] [illegible] [illegible] Virginum Reipublicae [illegible] [illegible], ut [illegible] pro [illegible] [illegible] fundarent, [illegible] [illegible] in Monasterium Ordinis S. Augustini, & Moniales [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible], sed prope [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], a quo [illegible] [illegible] videntur Equites S. Stephani Pisarum, Monasterium S. Mariae [illegible] vulgo del Lauro, sic dictum, quod, cum ibi esset Hospitale, B. V. Mariae [illegible] [illegible] [illegible] apparuit, eique [illegible] [illegible]. Fuit erectum anno 1526. in Monasterium ejusdem Ordinis S. Augustini, & ibi Ecclesia magno Populorum frequentia ob singularem in B. V. devotionem decoratur. Duo haec Monasteria sub Regimine Civitatis, quod temporale [illegible]. Monasterium S. Georgii martyris, sive S. Bernardini [illegible] sub Fratrum Minorum Observantium usque ad annum 1600. circiter, ab inde vero sub Ordinarii Regimine. Moniales profitentur Regulam Tertii Ordinis S. Francisci approbatam a Nicolao IV. [illegible] Jesu nomen [illegible] [illegible] [illegible] ab S. Bernardino [illegible] [illegible]. Monasterium S. Joannis Baptistae a Joanne Baptista [illegible] Viro Nobili [illegible], & ab ejus nomine [illegible] Christi Praecursori, [illegible] vero in Regulari Disciplina ab [illegible] [illegible] Nobili Florentina, & Monialis Ordinis S. Clarae anno 1500. Moniales profitentur primam regulam S. Clarae, sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per Sedem Apostolicam. Monasterium S. Clarae a [illegible] [illegible] Magdalena Vitelli, & [illegible] Cive Celeberrimo J. C. Moncaria anno 1550. Moniales profitentur Regulam S. Clarae, traditam ab Urbano IV., & haec duo Monasteria olim sub Regimine Minorum Conventualium usque ad tempora S. Pii V. [illegible], ab inde vero sub Ordinario sunt constituta. Monasterium S. Dolcissimi Episcopi, & Martyris ejusdem Ordinis S. Clarae sub ipsius Urbani IV. Regula. Monasterium S. Sebastiani Ordinis [illegible] sub Regula Sancti Augustini, additis quibusdam particularibus Constitutionibus a Sede Apostolica [illegible] approbatis. Monasterium S. Elisabeth Reginae Hungariae Tertii Ordinis S. Francisci. Monasterium S. Mariae Magdalenae [illegible] [illegible], [illegible] Convertitarum, quae Regulam S. Francisci de [illegible] profitentur. Monasterium S. Luciae Virginis, & Martyris Ordinis Praedicatorum sub Regula S. Augustini. Moniales [illegible] juxta [illegible] S. Dominici [illegible]

stitutum, ac sub Regimine Fratrum Praedicatorum. Monasterium S. Catharinae de Senis Tertii Ordinis S. Dominici, & sub eorumdem Fratrum Praedicatorum Regimine. Extat etiam Conservatorium Puellarum, sive Virginum Pueri Jesu, quae more Monialium in Claustro vivunt, & instituendis Puellis ad Sacram Communionem vacant, pro ut Romae in usu est.

In Dioecesi vero virorum Regularium coenobia sex, nempe S. Salvatoris de Vajano ex antiquioribus Congregationis Vallis Umbrosae, de quo mentio in Constitutione Urbani II. anno 1090. B. Mariae vulgo delle Sacca Congregationis Montis Oliveti, S. Francisci de Carmignano Minorum Conventualium, ex quo prodiit tertius totius Ordinis Minorum post S. Franciscum Generalis, S. Francisci Minorum Observantium in peramoeno loco vulgo di Giaccherino prope Civitatem in solo Nobilis Familiae Panciaticorum, in quo instructissima asservatur Bibliotheca, Ss. Crucifixi Capuccinorum, & Ss. Conceptionis eorumdem Capuccinorum in solo Nobilis Familiae Odaldae erectum.

Sunt & in Dioecesi quatuor sacrarum Virginum Monasteria in locis insignioribus Montanae, nempe S. Bonaventurae de Cutiliano sub prima Regula S. Clarae. Floruere in hoc Monasterio superiori saeculo cum regulari disciplina liberales facultates. Nam Lucia quaedam Virgo ex honesta Familia Palearia nata, a suo Sacerdote Theologo, humaniores literas, Philosophiam, ac Theologiam edocta, alias Virgines eisdem facultatibus imbuit. Sed Pistoriensis Episcopo, ne Religiosae simplicitatis detrimento esset, hunc discendi ardorem extinxerat. Porro Luciae fama ita percrebuerat, ut undique ad eam de Theologia, ac sacris literis quaestiones deferrentur, quae cuique sciscitanti faciebat satis. Eidem extructum e marmore monumentum, ac locata statua in Ecclesia Monasterii cum hoc Epitaphio.

Quisquis sistitur hoc moeroris sacellum, siste gradum viator. Pauca te volo, hoc, quod conspicis e pario lapide Monumentum positum, crede virtuti. Non hoc mortis Lyceum, sed eruditae Minervae Palaestricum putes, Lucia Palearia e Cutiliano, morum innocentia & virgineo candore spectabilis, hoc tumulum sortita est. Palladis numinum divitiis, quae in Castris sapientiae pernoctavit, universos Philosophiae, atque Theologiae Thesauros exhauriens. Flevere illam bonae artes, quas, ea vivente, Etruriam habere pro Attica. Magistra coluer per morum lectas doctrinae fruges Patriae suae Monialibus expoluit. Quae ejus obitum effusis lachrymis prosequutae, ut perennis memoria vivenet, posuere anno salutis 1643. Obiit aetatis anno 29.

Sydereis pete summa Poli conventa Virago,
    Dum rapit invisus te Lybitina manu.
Hospes adorato fundet tibi lilia culmo,
    Gaudebitque tuam Pallada Thuscus habere.

Extant & alia sacrarum Virginum bonis artibus instructarum monumenta, sed haec praemisisse satis.

Monasterium S. Catharinae Senensis de Sancto Marcello, tertii Ordinis S. Dominici. Monasterium S. Francisci de Lizzano sub prima Regula S. Clarae, sed juxta moderationem Eugenii IV. Monasterium Ss. Dominici, & Francisci de Popilio, cum essent olim duo, sub utriusque Sancti nomine in unum coaluerunt.

Septem in Civitate sunt Hospitalia. Primum S. Mariae Pauperum vulgo del Ceppo pro excipiendis curandisque tum viris, tum mulieribus infirmis, cui inserviunt piae quaedam Virgines habitu, & moribus Monialibus haud dissimiles, quae erant olim Ordinis Jesuatorum. Secundum pro expositis alendis, cui vir nobilis praeest a Consilio Populi electus. Reliqua pauperibus, ac peregrinis pro accubitu destinata sunt.

In Dioecesi vero Hospitalia sunt sexdecim, unum incurabilium, reliqua autem pro pauperibus ad accubitum.

Laicorum Confraternitates Civitatis triginta septem, quae ad varia pia opera juxta cujusque institutum congregantur in propriis Oratoriis; Dioecesis vero Confraternitates centum quadraginta, quo numero non comprehenduntur piae Sodalitates B. Mariae de Rosario, de Cingulo, de Monte Carmelo, & similes. Porro

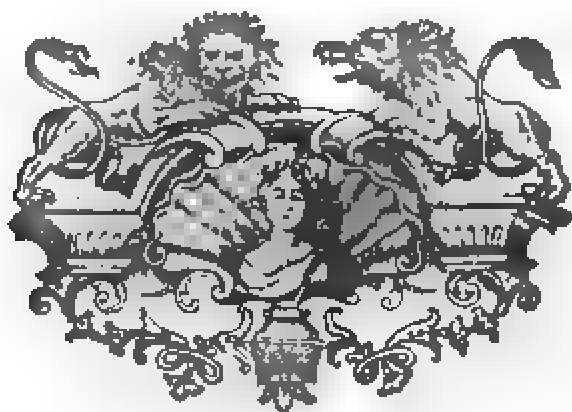
inter Confraternitates Laicorum memoria digna est, quam sub titulo S. Nicolai Episcopi in Comitatu Vernii Comes Flaminius Bardi instituit ex ejus testamento, cujus proventus ad sex mille aureos ascendentes in varia pia opera & eleemosynas erogantur, ratioque redditur Capitulo Pistoriensi.

Tres praeterea sunt in Civitate Congregationes Presbyterorum saecularium videlicet SS. Trinitatis, S. Spiritus, & B. M. V. pingues proventus obtinentes ad missarum celebrationem, aliaque opera pietatis, quae earumdem Confratres exequuntur.

Inter pia loca Civitatis merito adnumeranda Fabrica, sive opera S. Jacobi Apostoli, cujus proventus ad sex mille aureos in ejusdem S. Apostoli Capellae in Cathedrali sitae sumptibus, pauperum eleemosynis, & dotibus puellis pauperibus constituendis erogantur. Annumeranda pia domus sapientiae per clarae memoriae Cardinalem Nicolaum Forteguerram propriis sumptibus extructa, largoque censu ditata, cui fuere anno 1474. a Sixto IV. unita quaedam Hospitalia. Proventus erogantur in alendis duodecim Adolescentibus in aliqua Universitate, qui modo Pisas mittuntur, in stipendio Doctorum, qui Jus Canonicum, Civile, Philosophiam doceant, in alendis item aliis, qui Doctores renunciati Romae, vel Florentiae, vel alibi studia prosequuntur; in augenda, conservandaque Bibliotheca publico usui destinata. De hoc pio loco plura Ciacconius in Vita Card. Forteguerrae sub Pio II. & Raphael Volaterran. lib. 5. Pisanar. rer. utrique loco praeest Magistratus e Civium Nobilium numero electus. Extat & Mons Pietatis sub Regiae Etruriae Principum Protectione.

Inter Ecclesias, locaque pia Civitatis, ac Dioecesis Pistoriensis non adnumerantur, quae extant Prati, cum anno 1653. 10. kal. Octobris ex literis Apostolicis Innocentii X. fuerit ipsum Oppidum a Pistoriensi Dioecesi separatum, & in Civitatem erectum; de quo infra late disseremus.

Pistoriensis Episcopus quoad Ordines conferendos Subditos quoque habet Piscienses. Nullus enim ex Pisciensi Territorio promoveri ad Ordines potest, nisi per Episcopum Pistoriensem, aut cum ejus literis Dimissoriis, seu Reverendas ut vocant. Sede vero Episcopali vacante ad Pistoriense Capitulum spectat Pisciensibus pro Ordinibus literas dare, & nuper anno 1715. a Visitatore Apostolico Territorii Pisciensis suspensi fuerunt declarati nonnulli ejusdem Territorii, promoti ad Ordines inscio Pistoriensi Capitulo, cum Sedes vacaret. (13)

ADNOTATIONES.

In Ughellii Prooemium, & Nic. Coleti Additiones.

[1] En Plauti celebrem locum:
Multis & multigeneribus opus est tibi
Militibus, primum dum opus est Pistorensibus,
Eorum sunt genera aliquot Pistorensium,
Opus panicis, opus placentinis quoque
Opus Turdetanis, opus est Ficedulensibus.

NEmpe *Pistorensibus* (verba sunt Dominicani *Orlandis* (*orbis Sacr. & Prof. part. II. lib. III. cap. XI pag.* 1306.) *quo nomine hoc Pistores significat, nomen ex Pistorio Italiae Urbe allegoriam desumit quemadmodum ab ab Urbe Placentia* Placentinos, *eos, qui placentas conficiunt, intelligit, & eodem modo ad Curtes Placentinos alludit;* Turdetanos, *eos designans, qui turdos vendunt verum Turdetani sunt populi non longe a Gadibus* Ficedulenses *a Ficedulis vico Romano per jocum significans eos, qui vendunt ficedulas* Haec ille *Lambinum* exscribens. Ego vero Cyano erudito viro Oppidi *S. Marcelli*, qui aliquot abhinc annis librum edidit de antiquitatibus Pistoriensium montium, locorumque in eis existentium, adsentiri malim. Nego igitur, quidquam ex eo *Plauti* loco effici pro *Pistoriensis* Urbis antiquitate. Nam invictum quidem esset, quod ex eo *Orlandius*, *Salvius*, aliique Pistorienses ducunt, argumentum, si quae sequuntur nomina, singula totidem urbibus responderent. At quum *Ficedulenses Placentini* etiam ipsi, qui pro Pistorio pugnant, non urbem interpretentur, quae nulla fuit, sed *Romanum* vicum, cur *Pistorenses Pistorensis* urbis incolae necessario intelligantur, non video. Nam quemadmodum *Ficedulensium* nomen a *Romano* vico ductum est, ita & a *Foro Pistorio*, quod *Romae* erat, alterum derivari non incommode potuit. Caeterum quos ego consului in celeberrima *Laurentiano-Medicea* Bibliotheca *Plauti* MS. codices sex, Pluteo nempe sexto & tricesimo codices 34. 37. 38. 39. 40. & 41. hi *Pistorensibus*, ac *Pistorensium* legunt.

[2] Neque id *Cyano*, cur enim qui *Pistorensis* agri meminerat *Sallustius*, nusquam urbem ipsam *Pistorium* commemorat? certe *Faesulanum* agrum, sed & *Faesulas* idem ipse nominat. Neque vero Ager sine urbe consistere nequit. Nam *Pomptinum* agrum saepius apud veteres legimus, *Julius Obsequens* in libro *de prodigiis* inscripto *Stellatem* agrum, agrum *Vaticanum Livius* memorat (*Libro X.*), neque umquam extitere Urbes, a quibus agri illi nomen acceperint. De hoc infra.

(3) Alias de etymo, atque originibus Pistoriensis Urbis Sententias, seu potius fabellas recenset, confutatque *Salvius* [*T.* 1. *histor. lib.* 1. *pag.* 3. *& seqq.*] Fabulator & ipse, quum eam a *Seto* cognomento *Pisto* anno ante Christi nativitatem CIↃIↃ CCCXCVI. conditam scribit (*pag.* 17] *Mazochius* Vir Clariss. ab Hebraea voce *Pishtha*, quae *linum* significat, *Pistorium* dictum putat. At id quidem vero fortasse esset simile, si quod ibi nascitur linum, singulare esset, cujusmodi *Viterbiense*, *Cremonense* etc. At nihil in eo tam excellens, quod caeterarum hetruscarum Urbium Lino commune non sit. *Hetruscum* fortasse nomen *Pistorium* diceret aliquis, si Veteres inter Hetruscorum Urbes connumerari hanc possit. Verum quum nusquam ejus mentio apud antiquos illos scriptores, qui populorum illorum civitates non semel commemorarunt, quis istud sibi persuadeat? *Hetruscum* quidem nescio quem *Pistoriensium* nummum superioribus hisce annis in lucem produxisse ab *Seno Planchu Ariminensi Medico* inlustratum. Hunc tamen egregie falsi, neque nummum illum ad *Pistorienses*, sed ad *Pansinos Lucaniae* populos referendum esse luculenter demonstravit doctissimus *Passerius* in ea, quam de *Nummis Etruscis Pansinorum* divulgavit in *Goriano Symbolis*, dissertatione.

[4]

[4] Haec opinio ceteris verosimilior est, cui praeter *vetustatem Antonini* nomine inscriptum robur addit *Pistoriae* nomen a *Ptolemaeo*, aliisque Urbi id tributum. At obstare huic etymo videtur observatio illa, quam in *Florentinis literariis ephemeridibus* a. 1745. num. VII invenio, Pistores nempe, quos *fornarios* dicimus, eo convenire haud solere, ubi hominum frequentia non sit panem comedentium. Qua de caussa eius observationis auctor mallet Pistores, a quibus *Pistoriae* nomen, fuisse illos, qui molebant, & ipsos ab antiquis *Pistores* dictos, ut quo loco Pistorium situm est, pistrinorum olim multitudo fuerit, nam ad pistrina a dissitis quoque locis concursus fit. Atque hoc quidem, quod postremo loco dicitur, probare non possum. Nam etsi qui granum auterebant, *Pistores* olim adpellabantur, id tamen nominis ante inventum molarum usum obtinuit, quo tempore homines ipsi frumentum pilis contundere consueverant. Quare si ab his *Pistoriae* nomen sumimus, non equidem intelligo, quei pistrina ibidem constituta fuisse velimus. Quod vero ad Pistorum illorum, unde *Pistoria* nomen obvenerit, conditionem adtinet, non admodum a dicta sententia abhorruerim, eosque intelligere mallem, qui granum ipsum conterebant, quam qui subacta farina panem conficiebant. Quamquam si quis hos omnino velit fuisse, qui *Pistorio* nomen dederint, per me licebit, in sua sententia permaneat. Nam negare nequit, furnos quoque procul a frequentia hominum oppidorumque constitui posse, unde ad finitima loca panis deferatur. Exemplum de medio aevo ductum habemus in citatis *Florentinis* ephemeridibus. Quo autem tempore, & a quibus *Pistorium* conditum fuerit, si quaeras, ajo illud tam certum, quam certissimum, saltem ante annum Urbis conditae DCCXLII. *Pistorium* extitisse, & *Romanorum* coloniam fuisse. *Plinius* enim *Pistorium* memorat lib. III. c. V. auctorem sequutus *Divum Augustum* (diserta eius verba sunt), *descriptionemque ab eo factam Italiae in regiones XI.* . . . *Coloniarum mentione signata, quas ille in eo prodidit numero.* Quum igitur *Plinius Coloniae* nomen *Pistorio* non addat, ante *Augustaeam* descriptionem Coloniam fuisse *Pistorium* negari non potest. Dixi *saltem ante annum Urbis conditae* DCCXLII. Nam quo anno descriptio illa ab *Augusto* facta fuerit, non constat, factam tamen fuisse ajunt *Agrippa* nondum vita functo, qui anno conditae Urbis DCCXLII e vivis excessit. Hinc porro illud magna verisimilitudine sequitur vix fieri potuisse, ut quum *Catilinarium* bellum conscripsit *Sallustius*, Pistorium nondum conditum esset. Mortuus est enim *Sallustius* quadriennio ante *Actiacam* pugnam, quarto nempe, & vicesimo ante *Agrippae* obitum, quum *Actiaca* pugna commissa fuerit anno V. C. DCCXXIII. Quod igitur a praeclaro illo *Catilinarii* belli historico *Pistoriae* mentionem nullam habemus, argumento haud est, tum Urbem illam non extitisse, sed potius iniuriae temporum vertendum, qua factum, ut integrum ad nos opus illud nequaquam devenerit, in aliis enim, quae desiderantur, pagellis fortasse *Pistorium* memorabatur. Quamquam etsi ille revera mentionem eius Urbis praetermisisset, abunde silentii hujus caussae excogitari possent, neque illo abutendum ad iniuriam *Pistoriensium*, quum eorum Urbem *Sallustio* scribente floruisse, uti dicebamus, verosimillimum sit. Sed nec *Cretius* ipse, quem *Pistoriensibus* obsistere vidimus, & *Sallustii* silentium urgere, id inficiabitur. Nam post pugnam cum *Catilinariis* commissam *Antonii* milites vulnera curaturos, & Catilinarii exercitus reliquias hac illac dilapsas obsituros eo loci concedisse ait, ubi *Pistorium* videmus, Urbisque veluti fundamenta jecisse, quod illi libentes concedimus. Quare quum *Catilinae* exercitus anno V. C. DCXCI fusus a *Romanis* fuerit, fateatur & ipse necesse est *Sallustio Pistorium* fuisse vetustius. Quid ergo in *Sallustii* silentio triumphat tantopere vir doctus? quid Agrum *Pistoriensem a Sallustio* disertis verbis commemoratum legens exempla cogit, quibus efficiat, agrum sine urbe existere potuisse? Nonne probabiliora dixisset, si a *Sallustio Pistoriensis* agri nomen adhibitum fuisse adfirmasset, non quod *Catilinaria* pugna antiquior fuisset Urbs *Pistoriensis*, sed sui temporis, quo jam *Pistorium* extabat, ab eaque urbe ager ille universus adpellabatur, morem sequuto.

[5] De his omnibus egimus in *Bibliotheca Pistoriensi*

(a) Populorum traditiones saepe saepius fabulosas esse non in dubium est, quae nequeunt, dum tamen nihil cum certis historiarum tabulis, ac temporum ratione minus cohaerens, nihil inepte natura a vero abhorrens, atque incredibile facere repugnent contemptorem saltem est, ac temerum traditio illas repelleret. Ejusmodi mihi videtur haec Pistoriensium traditio, quae quidem tria veluti capita complectitur, primum a S. Romulo Christianam Fidem apud ipsos satam esse reponendam, secundum S. Petri discipulum fuisse Romulum, tertium invectam hanc Christi pugilem Martyrio fuisse sublatum. Nam ad primum quod attinet, quod quaeso est, quo traditio ista subsistere nequeat? Romae quis in Hetruria Evangelium Christi praedicaret, a S. Petro aliquem missum fuisse, nemo tamen negaverit. Quis enim credat, Petrum dum in longinquas regiones Christianorum rerum curam intenderet, finitimam omisisse, propinquioremque Hetruriam neglexisse? Quis autem tam durum fuisse, quam quos Hetrusci ipsi agnoscunt ac venerantur? Nam id ad Divinam omnino Providentiam videbatur spectasse pertinere, ut qui aliquam Provinciam Evangelicam lucem adduxerunt, hi prae aliis quibusque ab eadem illa Provincia Sacris honoribus afficerentur. Quod secundo loco apud Pistorienses, Romulum B. Petri auditorem fuisse, id nihil nobis argumentis evertere facile potest. Tenet etiam se pollicet Pistorienses Faesulanorum, Florentinorum, Volaterranorum, aliorumque Hetruscorum populorum, atque etiam Bergomatium, Brixianorum, & Senensium traditione, quae Romulum ad Petri tempora mire contendunt revocare. Nam sibi unius Provinciae populi traditionem aliquam propugnare falso possunt, difficilius tamen id credendum est de pluribus, diversisque populis. Graviora certe momenta si afferat, necesse est, qui communem hanc traditionem adgrediatur evertere. Quod ad B. Romuli Martyrium attinet, illud praetermissum a Baronio primum a Fiorentino deinde, ac Lamio inter apocrypha multos, ac vanissimos rumoribus repulsum, a Petri Salisburiensis Vallumbrosano Monacho eruditio quod ad aliquam saltem partem probata, atque asserta. Maxime etiam antiqua Calendaria, & Martyrologia MSS., quae ipse videre non unquam potuero, in quibus Martyr Romulus appellatur, aliaque, quae Jacobus Gattalonus Florentinus in praeclaro libello, edito Florentiae a. 1765. hoc titulo Documenti per la vera Istoria di San Romolo. Tria tantum, quae antiquiora caetera sunt, monumenta hanc in rem indicabimus. Nempe in Instrumento ad a. 966. Leo Faesulanus Episcopus Ecclesiam memorat B. Romuli Christi (hoc Christi nomen omissum contra orthographi haerens ab Ughellio, & Fiorentino Gattalonus restituit pag. 51.) Confessoris. Porro Confessores etiam a Martyribus Sanctos fuisse, dictos reperimus, Christi Confessores, qui Martyres tamen habiti fuerint, non sine lectis invenientur. Diversis autem verbis ab Jacobo Bereto Faesulanorum quoque Antistite in duobus tamen annis 1028. & 1032. Instrumentis Romulus Martyr appellatur. Quod quod Instrumentum illud a. 1028. signum tantum erat ubi memorabat Episcopus Tanto insignitus, quam etiam Arboris nomine, & tamen Martyris est Romuli etc. ut ex Concil. Fiorentino didicimus ex libro de Romuno D. Petri [Lamio XIV pag. 161.] Atque Sigillum illud non primus adhibuisse creditur est Benetus, sed ab antiquiis temporibus usus ut fuisse Faesulanos Pontifices cuilibet per se is verisimillimum est, cum ipsum illud ad Apostolum signum condere priscis Christianis ubicunque notumque Symbolum indicat. Quos duo vero a Fiorentino, atque etiam a Mamachio Dominicano, qui in altero Originum & antiquitatum Christianarum volumine (pag. 142.) illius monumenti reperitur propugnatur, adversus B. Romuli Martyrium afferuntur, facile a se solvi putant, qui alteri sentiunt. Nexum quam Missae Romuli Interpretationem, quam in Ecclesiae Episcopalis Faesulanae extitisse, eloquenti ait primum, Tempus deinde utrique scriptores fortasse apud Faesulanos cum prima cohaerentem, in neutro autem harum monumentorum Martyris reliquum alium. Qui contra sunt, etiam hoc Interpretationem illam Romuli auctori haud esse, sed communem alterius Christiani, quod vel talem Missae nomen late ostendit, ac multo magis beneficium illud de Missae Romuli etiam.

Ad Beati *Romuli Faesulanorum* Episcopi, ac patroni sanctitatem parum accommodatum. Ajunt praeterea, lapidem quidem illum sub eo ipso altari jacere, sub quo diu S. *Romuli* corpus quievit, sed ibi primo positum fuisse post annum 1489. de quo consulendus *Gattolinus* [*pag.* 45.] a nobili Familia *Faesulana* de *Romulis*. Ajunt etiam, *Messii Romuli* Inscriptionem, quae nunc legitur, & a *Fogginio* objicitur, sub quintidecimi seculi finem insculptam fuisse, antiquiore titulo inverso, aut etiam deleto, quem initio mutilum ex schedis *Langermanni* primus omnium edidit *Reinesius*, ex *Reinesio* deinde *Fleetwoodus*, sed ex antiquo *Rhediano* codice, quem A. 1474. conscripsit *Alexander Strozzius Florentinus*, restituit *Gorius* Vir celeberrimus in praefatione ad tertiam *Inscriptionum Etruscarum* partem. En illum ad primaevam Fidelium simplicitatem plane consentaneum.

IN C

MESSI ROMVLI CORPVS

IN PACE QVIEVIT.

Ajunt demum cum eodem *Gorio*, ipsum illum lapidem, qui veteri subrogatus est, hominum ignorantia, vel fraude data opera ita paene deletum esse, ac mutilatum in reliquis post quintum versibus, ut inter spuria Epitaphia amandandum esse Viri docti hac tempestate merito censeant. *Soldanius* epistola III. recentioris fraudis monumenta suppeditat (*pag.* 24. & *seq.*)& ex eo *Gattolinus* (*pag.* 39.) Quod ad *Thensaurus homiliam* attinet, respondent, illam ignoti hominis quum sit, cujus aetas, fides, eruditio ignoratur, *Bernardi Faesulanus* Episcopi instrumentis, iisque publicis, certaque temporis nota distinctis anteferri a cordato homine minime posse; *Faesulanum* quoque Codicem, quem tantopere deprædicavit *Fogginius*, ad *Faesulanum*, *Jacobi*, *Altovitis* Episcopatum annis 1390. & 1408. definitum spectare, *Romulum* vero illum, cujus laudes *homilia* persequitur, alium a *Faesulano Romulo* esse, *Genuatem* nempe Episcopum. Haec illi. Vide *Gattolinum* (*pag.* 12. & *seqq.*) qui duas alias in fine, Beatique *Romuli* causae defensionem *Mutinae* emisit in lucem dissertationes.

(7) Id aegre mihi persuaserim. Ex ingenti Christianorum numero primis Ecclesiae seculis *Pistoriis* fuisse argumento esse potest, quod addit *Colerus*, nullam nempe ibi cladem, persecutionem nullam Fideles fuisse perpessos. *Orlandio* subscriberem, qui (p. 1309.) existimat, primis Ecclesiae seculis *Faesulano* Pontifici *Pistorienses* paruisse. Cujus quidem rei vestigium aliquod cernimus in quibusdam antiquis instrumentis ab eodem *Orlandio* citatis, ex quibus illud constat, *Faesulanos* Episcopos in nonnullis *Pistoriensis* agri locis summam potestatem habuisse. Longe tamen ante VI. seculum ac sub initium quinti Pistoriensibus suum fuisse Episcopum crediderim, etsi monumenta quae id comprobent, desiderentur.

(8) Vide hanc in rem *Notitiam Ecclesiarum* a doctissimo *Schelstrato* editam T. II. *Antiquitatis Ecclesiae* (*pagg.* 598. 743. 747. 759. & 761.)

(9) Vide *Bollandianos* T. VI. *Julii*, ubi de S. Jacobo Apostolo.

(10) Egregia argumentatio, quae illud efficit contra *Ughellium*, antiquiori Sancto, quam *S. Martino*, Principis Pistoriensium Templum fuisse sacrum, si, quod ille censet jam aevo Apostolico *Pistorium* Episcopali Sede honestabatur. Verum haec ipsa Pistoriensium traditio, qua constat primum *Martino Turonensi* dedicatum Templum illud fuisse, me in suspicionem adducit, *Pistoriensem* Urbem solum post *S. Martini* obitum, annumque CCCCII. *Episcopali* titulo insignitam fuisse, accedente praesertim lacuna illa paene incredibili quinque seculorum, quam in *Pistoriensium* Episcoporum serie admittant ii, oportet, qui Apostolorum temporibus Episcopos *Pistorii* agnoscunt. Nam facilius credendum est, seculi unius monumenta intercidisse, quam quinque seculorum.

(11) Atqui *Dondorus* ejusmodi monumenta citat in libro, quem praenotavit *della Pietà di Pistoja* (*pag.* 1.) ex antiquioribus chartis descripta. Quae etsi vetustissima fortasse non erant, ex antiquiori certe Populi Pistoriensis traditione profecta sunt.

(12) Si igitur antiquiores chartae proferantur, in quibus *Martini* nomen adscriptum sit, victas dabit manus *Calmus*. Ejusmodi duas indicavimus in epistola ad *Hieronymum Lagomarsinum* T. xxx. praeclarissimae *Calogeranae* collectionis (*pag.* 485.) *Ecclesiam nempe tunc S. Zenonis*, *Martini*, *Rufini*, *Proculi*, & *Felicis* vocat *Pistoriense* templum *Teudicus* comes in charta anni 994. quam reperi in libro ✠ Capitularis Archivi pag. 5. Comes vero *Kadolus* in charta anni 953. *Ecclesiam* adpellat *S. Zenonis*, *Rufini*, & *Felicis*, atque *Martini Proculi* & *Michaelis*: quae duae chartae monumentis a *Calmo* adlatis sunt antiquiores. Sed nunc aliam indicabo, ac caeteris vetustiorem, anno scilicet 900. perscriptam, in qua haec in rem nostram lego. *Unde ego in Dei nomine Guido Comes filius bonae memoriae Teudegrimi optimum duxi, & pro animae meae remedium, omniumque peccatorum meorum remissione ordinare, & per hanc paginam offertionis ex rebus haereditatis meae a Deo mihi collatis bonis debeam offerre secundum petitionem uxoris meae proveniat tibi Deo, & in Ecclesia Beati Sancti Zenonis*, *Martini*, *Rufini*, *Proculi*, & *Felicis*.

(13) Verum ab anno 1727. quo *Piscia* a Benedicto XIII. Episcopali Sede exornata fuit, ab omni Pistoriensis Episcopi jurisdictione sublata est.

I.

Restaldus Episcopus *Pistoriensis* floruit an. 600. primusque est, cujus memoria occurrat. Post cujus excessum per 100. ipsos annos nullius reperitur memoria, qui Sedem illam obtinuerit. *Ughell.*

Salvius in hist. *Pistoriensi* post *Restaldum*, quem ait in Episcopatu vixisse usque ad annum 623. sequentes Episcopos enumerat: *Nefforum* scilicet ab an. 623. ad 626. *Tramum*, seu *Traianum* ab an. 626. ad 641. *Theodatum* ab an. 641. ad 668. *Padenum* ab an. 668. ad 685. *Nefforum* II. ab anno 685. ad 690. & *Vingusildum*, qui biennio vixerit. Hos desumpsit *Salvius* ex historia *Pistoriensi Pandulphi Arferuoli*: unde vero hic hauserit, videat optimus lector. Interim satius mihi visum fuit illos praetermittere cum *Ughello*, quem nullo certiori innixus fundamento huic seriei adnectere. *Calmus*.

A D D I T I O   N O S T R A.

Praeter *Ughellum*, & *Salvium* Pistoriensium Episcoporum catalogos ediderunt *Dondorus* in libro, cui titulum fecit, *della pietà di Pistoja* pag. 319. & *Dempsterus* de *Etruria Regali*. Sed his omnibus praestat Manuscriptus liber auctore eruditio Presbytero *Borellio* Pistorii adservatus tum in Pistoriensis Episcopi aedibus, tum in archivo Reverendissimorum Canonicorum. Ex his scriptoribus fateor profecisse me in hoc reformando Catalogo, quamquam & ab illis recedam, ubi veritas postulaverit, & alia, quae ipse confessus, monumenta utar aut ad ipsorum sententias confirmandas, aut ad supplenda, quae ipsi praetermiserant. Quod ad *Restaldum* attinet, Borellius a *Gaudentio*, qui anno cccvi. *floruerit*, suum catalogum exorditur, atque hunc ad annum ccccxiv. vixisse, tum ipsi eodem anno suffectum *Restaldum*. In caeteris *Salvium* sequitur. Solum monet, *Nefforum* dictum quoque fuisse *Rufinum*, ac *Theodatum Zacharium*. Utinam antiquioribus *Pandulphi Arferuoli* tabulis haec niterentur! haec enim ex alienis schedis hausta esse nullus dubito.

I I.

* *Joannes* Episcopus Pistoriensis an. 700. quandam jam Episcopatus *Lucensis* restituit ut monumenta *Lucensia* indicant (1). Item de eodem mentio an. 716. (2) *Ughell.*

Hunc *Joannem* vixisse ad an. 721. asserit *Salvius* loco citato, aliqueque eodem anno datum successorem *Felicem*, qui anno 730. exceperit *Theodosium*: *Theodosio* defuncto an. 734. suffectum *Leonem*, huic an. 762. *Atondum*, *Atondo* an. 771.

Joannem

Joannem secundum, *Benedictum* denique in *Joannis* demortui locum an. 786. electum, qui anno circiter 801. decesserit. Hos pariter ex eodem fonte eruit *Salvius*, neque majus de eorum existentia profert testimonium. Fides ergo sit penes Auctores. *Coletus*.

A D D I T I O N O S T R A.

(1) Vide heic Monumentorum nostrorum classem XII. 1.

(2) *Judicatum Ultiani Notarii*, *& Missi Domini Regis Liutprandi*, in ea, quæ *Johannem* nostrum inter, & *Talespertianum Lucensem* Episcopum vertebatur, controversia. A. DCCXIII. dedimus class. XII. 2.

III.

Wiltreradus vixit anno 801. *Ughell.*

Valleradus vocatur a *Salvio* in *Ist. Pistor.* cui anno circiter 807. defuncto successerit *Guilleradus*, qui vertentes discordias inter Monachos *S. Bartholomæi*, & Monachos *S. Petri*, atque *Anastasii* composuerit eodem anno 807. obieritque anno 816. Forsasse unus & idem est *Guilleradus*, ac *Valleradus*, seu *Valtreradus*. *Coletus*.

A D D I T I O N O S T R A.

Quo annorum spatio Episcopos duos statuunt *Salvius*, & *Dondorius Vilteradum*, & *Valleradum*, tres *Borellius* putat sedisse Pistorii Antistites, *Guilleradum I.* a. 806. *Willeradum* a. 811. *Guilleradum II.* a. 813. credant alii; unum ego *Guilleradum*, seu *Willeradum* hisce annis agnosco Pistoriensem Episcopum. Nam in veteribus chartis nomina vitiata, eademque diversimode scripta fuisse quis ignorat? *Wido*, de quo infra, in pluribus instrumentis *Guido* dicitur. *Willeradus* ipse, quem *Borellius* duos inter *Guilleradus* medium collocat, *Guilleradus* adpellatur in charta, quam exhibui classe XI. 3. Nam quae ad hunc Episcopum spectant, monumenta tria a nobis edita sunt. Primum spectat ad annum 806. quo *Willeradus* [sic enim scribitur in charta class. XII. 3.] sententiam tulit in caussa Abbatis *S. Bartholomæi*: alia duo annum indicant 812. Itaque mense Martio *Willeradus* interfuit Judicato *Adalardi* [classe XII. 4.], mense autem Novembri vendidit *Jldeperto* Abbati Monasterii, quod nuper adpellavimus, *tres casas &c.* Vide class. XI. 3.

IV.

Lambardus Cal. *Lampraudus*) Pistoriensium Episcopus erat anno 826. Hic Romano Concilio sub *Eugenio* Papa interfuit. [1] *Ughellius*.

A D D I T I O N O S T R A.

[1] Vide *Labbeum* [T. VIII. *Concilior.*] & *Harduinum* [Tom. V.].

V.

Guasprandus vixit ann. 844. interfuitque coronationi *Ludovici* Filii *Lotharii* Imperatoris in Regem *Longobardorum* apud *S. Petrum* sub *Sergio II.* ut *Anastasius Bibliothecarius* narrat., meminitque *Baron.* in suis *Annal.* *Ughell.*

VI.

Oschisius Episcopus Pistoriensis anno 870. interfuit eidem judicio *Lucæ* habito ad favorem *Gherardi* Episcopi *Lucensis* *Ughell.* [1].

Hunc puto esse Pistoriensem illum Episcopum, qui in actis Concilii *Nicolai I.* supra in *Romanensibus* relatis an. 861. subscribitur *Ospus Pistoriensis*. Certe ex illis erroris convincitur *Salvius*, qui in sua *Pistoriensi* historia hoc eodem anno post mortem *Guasprandi* electum *Nanetramnum* scribit, qui ad an. 870. sederit, cum ex citatis actis manifeste probetur anno 861. Pistoriensem Sedem occupasse *Ospum*, seu *Oschisium*; ut hinc etiam facile colligere possis, quænam fides *Salvio* ceteros ab *Ughello* omissos Episcopos enumeranti habenda sit. Subscripsit *Oschisus* [ut ibi appellatur] *Pistoriensis Episcopus* Epistolae Concilii *Ravennensis*, qua possessio *Flaviniaci* Monasterii, & *Fidmaco* Villae *Adalgario Augustodunensi* Episcopo confirmatur

tur an. 877. (2) *Ofchisium* asserit idem auctor obiisse anno 895. eique successisse *Stephanum*, qui ad annum usque 916. pervenerit: cum tamen hanc Cathedram teneret *Asterius* anno 902. *Coletus*.

A D D I T I O N O S T R A.

(1) Immo vero a. 872. Diploma enim, quod vide apud *Ughellium* [in Episcopis] *Lucensibus*, *Fiorentinium* in vita *Matildis* (*lib. III. pag.* 112.) & *Cosmum de Arnua*, datum est anno XXII. (non XXI. quod scripsit *Lamius in Chronico Imperatorum pag.* 65.) nec XV. quod *Ughellio* excidit *Ludovici Indictione* V. Indictio autem quincta annum denotat 872. Eo autem anno ad Decembris diem secundum annus *Ludovici* XXII. decurrebat, si verum est, quod ait *Pagius*, eo die a. 850. fuisse illum *Romae* a Pontifice coronatum, de quo vide *Annales Muratorii* [T. V. *ad ann.* 850.] Porro judicio illi *Lucensi* interfuit *Ofchisius* vel uti *Missus* Imperatoris. Ceterum *Ofchisium* jam anno 853. *Gaufprando* successisse constat ex judicato *Leonis* Papae IV. apud Clariss. *Mansium* (T. 1. *suppl. conc. col.* 942.)

(2) T. 11. *Rer. Italic.*

V I I.

[*Asterius* de quo *Ughellius* infra ad n. XII.]

V I I I.

Wido Pistoriensibus jus dicebat divinum anno 916. *Ughell.* *Widonem* ait *Salvius* in hist. *Pistorien.* e vita decessisse an. 937. illique successorem electum *Rambaldum*, qui triennio in ea vixerit dignitate. *Coletus*.

A D D I T I O N O S T R A.

Salvius merito atque optimo jure *Raimbaldum* post *Widonem* statuit; sed in ejus annis adnotandis errat. Prima ejus mentio (class. X. 10.) in charta, quae Indictione XIII. notatur, anno vero *Hugonis XIV.*, *Lotharii* vero filii VIII. Atque in Principum quidem annos error irrepsit, scribendus enim fuerat annus *Hugonis* XV. *Lotharii* X., sed Indictio XIII. annum DCCCCXL. significat. Occurrit quoque ejus mentio in libro pervetusto *Capituli Pistoriensis* (*pag.* 55.), ubi *Carta Raineri Diaconi Ugone Rege anno XVI & Lothario anno XI. undecimo Octobris* Indictione XV. quae anno DCCCCXLI. Septembri mense inceperat. In ea nempe haec legas *ubi modo Domnus Raimbaldus Pontifex esse videtur*. Non tamen *Raimbaldum* crediderim statim suffectum fuisse *Widoni*, sed inter utrumque existimo constituendum *Hubertum* illum Episcopum, cujus in fragmento edito class. XI. 7. fit mentio. Nam hoc seculo illum praefuisse *Pistoriensi* Ecclesiae tum autographae chartae character ostendit, cum *Gisalbertus Notarius* illi adscriptus, iterum enim hic occurrit cl. XI. 9. in charta an. DCCCCLVII. Porro post *Raimbaldum* nullus huic *Huberto* restat locus. Itaque inter annum DCCCCXXXVII. & DCCCCXL., quo, ut vidimus, Pistoriensibus Pontifex praeerat *Rambaldus*, collocandus erit. Potuit autem *Giselbertus* Notarii munere fungi ab anno circiter DCCCCXXXVII. ad DCCCCLVII., ut nemo non videt.

I X.

Joannes Episcopus Pistoriensis anno 940. *Romanae* Synodo interfuit sub *Joanne* XII. apud *Baron. Ughell.*

Hic quoque novum inserit Episcopum *Salvius* in sua *hist. Pistorien.* Cum enim *Joannes* fato functus fuerit anno 961. inde Cathedram Pistoriensem conscendisse narrat *Berengarium*, qui biennio tantum pastorali perfunctus sit munere. *Coletus*.

A D D I T I O N O S T R A.

Johannes neque apud *Baronium*, neque apud *Harduinum* a. 940. Romanae interfuit Synodo sub Johanne XII. immo nec interesse potuit, quum aliquot an-

nis

nos forte Joannes XII. Pontificatus honore fuerit donatus, Lamprandumque anno illo, & sequenti Pistoriensi Ecclesiae praefuisse nuper viderimus. Memoratur tamen in charta *Lamprandi Presbyteri, & Praepositi*, & *Teuperga* (class. X. 12.) quae ad annum spectat 953. Aliam chartam, in qua *Joannes Sanctae Ecclesiae Pistoriensis Episcopus*, vide in libro *Pistoriensis Capituli* olim a nobis citato, inscriptoque ✠ pag. 81., *Regnantibus Berengario, & Adalberto mense Martio Indictione XIV*, anno nempe vulgatae aerae 956. In eodem libro, quem (ne idem semper repetamus) semper intelligemus, dum librum ✠ citabimus, in eodem, inquam, libro pag. 8. extat *carta Ermingardae*, quae aliqua offert in *Ecclesia Domini Sancti Zenonis, Rufini, Martini, & Felicis Confessoribus ubi modo Dominus Joannes Episcopus esse videtur*. Scripta autem est *anno Berengarii, & Adalberti undecimo mense Februario Indictione IV.* quae notae annum 961. indicant, *apud Casa, & castello sua Ripalta prope muro Civitatis Pistoris*. *Ermengaldae pro* illa (id enim non inutile erit adnotasse illorum saltem causa, qui in texendis familiarum historiis laborant) *Ermecha* vocabatur, ac *filia* fuit *bonae memoriae Contrudi, qui fuit Comes, & relicta bonae memoriae Teffemanni*. Ad hunc eumdem *Johannem*, atque ad annum 961. pertinet charta *Ioannonis Levitarum*, *quam fecit Dominus Johannes gratia Dei Episcopus Pistoriensis Anselmo filio bonae memoriae Gottefredi*, quamque descripsi classe XI. 8.

X.

Florentius ann. 963. *apud eumdem Rom.* (interfuit conciliabulo *Romano*, quo *Joannes Papa* deponitur, & *Leo* in locum ejus subrogatur) *Ughell.*

A D D I T I O   N O S T R A.

Florentium inter, & *Antonium Johannes* alius sedit, quem nullus historicus detexit. E tribus illum ego eruo monumentis: consulas librum ✠, in eoque (pag. 81.) reperis chartam *imperante Ottone anno in Italia VI. Octo Calendas Martii Indictione X* anno autem 967 perscriptam, qua *testatur* *tunc* *Dominus Joannes Sanctae Ecclesiae Pistoriensis Episcopus esse*. Superiore pagina 80. legitur *Carta Gerardi imperante Ottone anno IX. & Ottone ejus filio anno tertio* (initio epochae ducto a die Natalis Domini a. 967. quo Imperator renunciatus fuerat) *mense Januario Indictione X.* Anni Imperatorum annum Christi 970. significant. Quamobrem in Indictione *Notarius*, qui autographum chartam descripsit in eo volumine, erravit, eo enim anno Indictio XIII. numerabatur. Sed & *Regnante Ottone Imp. Augusto a. b. m. Ottonis Imp. anno Imperii ejus XII mense Octobris Indictione VIII. Johannes* Episcopus commutasse dona cum *Radaldo* Presbytero legitur in charta a nobis edita (cl. XI. 8.) Indictio VIII. annum denotat 980. sed annus ille XIV fuit *Ottonis*, sextusque ab *Ottonis* patris obitu, Annus *Ottonis* XII. anno Christi 978. respondet. Sed quid illud *a b. m. Ottonis Imp. anno imperii ejus XII.* Id equidem significare videretur, quo anno charta illa perscripta est, *Ottonem* duodecimo post defunctum patrem anno imperasse, sed hunc tamen minime attigit *Otto*, qui anno 983. decessit, decimo postquam *Otto I.* pater obierat. Quamobrem ita illa intelligas, ut mortuum quidem *Ottonem I.* indicare voluerit Notarius, *Ottonis* autem 12. annos ab anno 967. numeraverit. Quoquo tamen se vertas, Notarius dormitavit, nam si retinenda est Indictio VIII. adscribendus fuerat annus *Ottonis XIV*; si annum *Ottonis XII.* legimus, Indictio VI. notanda. Hoc constat: anno 980. aut 978. *Johannes* Pistoriensi Ecclesiae praeerat.

X I.

Antonius (seu *Antoninus*) electus est Episcopus Pistoriensis anno 985. sedit autem an. 17. gratiosus apud *Ottonem III.* Imperatorem, a quo honoris ergo Princeps Imperii dicitur fuisse subdelegatus *Ughel.* Ex iisdem *Salvius*. At enim, defuncto *Antonio* anno 1001. successisse *Petrum*, qui obierit anno 1002. atque successorem habuerit *Robertum* demortuum anno 1011. Colitur.

ADDI-

A D D I T I O N O S T R A.

Tria ad *Antonium* spectantia monumenta ipsi inspeximus, atque ex his priora duo edidimus (*class. XI. 9. ac 10.*) Primum ad annum refertur Christi 985. ex quo illud fit, Majo mense ejus anni (hic enim mensis ibi adscriptus est) *Antonium* Episcopum fuisse. Anno 994. scripta est alia charta, qua bona quaedam emit *Antonius* ab *Anselmo Eriberti*. Tertium diploma est Ottonis III. *Antonio* (ita enim ibi vocatur hic Episcopus), atque illud divulgavimus (*cl. X. 14.*) Iis autem chronicis notis charta isthaec distinguitur, quae annum Christi 997 aut sequentem significet, nempe *anno Ottonis III. Regis XV. Imp. II. Indict. XI.* Porro in libro ✠ fol. 67. verso charta legitur *Gisalberti* exarata anno MXI. *mense Januario in Ecclesia illa, cujus vocabulum est Beati Sancti Zenonis, qui est Episcopatu nostro isthuc Civitatis Pistoria, Rufini, & Felix, & Proculi, & Martini, ubi Domnus* ANTONIUS *Episcopus esse videtur*. Corruit igitur *Salvii* series. Nam *Restaldus* anno sequenti Episcopus fuit.

X I I.

Asterius (*hic praeponendus* Wideus) anno 904. praesens fuit cujusdam Judicii *Romae* facti ad favorem *Petri* Episcopi *Lucensis* ab *Ludovico IV.* Imper. & *Benedicto IV.* Papa, ut vidimus Tomo I. col. 799. *Ughell.*

A D D I T I O N O S T R A.

Vide *Mansium* (*T. 1. suppl. concil. col.* 1093.)

X I I I.

Restaldus ejusdem Civitatis Episcopus an. 1012. ex *Monacho* Ordinis *S. Benedicti*. Fuit hic discipulus *S. Joannis* Primi Abbatis *Parmensis* Coenobii, & ejusdem sancto obitui interfuit an. 972. 11. Kal. Jun. deinde ad cathedram ascendit Episcopalem, ex manuscript. vita ejusdem Abbatis, anno vero 1013. solemni *Ss. Baronti* Abbatis, *Desiderii*, & sociorum Monachorum translationi interfuit, pauloque post ex hac mortali vita decessit. *Ughell.*

A D D I T I O N O S T R A.

Hunc *Gandulphum* appellat *Dondorius*. *Restaldum* ego, & *Arestaldum* dictum reperio: Quod morti *S. Joannis I.* Abbatis *Parmensis* Coenobii interfuerit anno 972. *Ughellii* error est a *Coleto* castigatus (T. II *Ital. Sacrae*) ubi de *Parmensibus Episcopis* ex *Bollandianis*, qui id in annum 982. rejiciunt. Sed id decennio altero serius contigisse *Mabillonius* censet. In carta *Ildebrandi*, & *Ermingarde de Tanguene*, quam dedi (*classe X. 16.*) *Arestaldus* noster occurrit. Ea autem scripta fuit *Henrici Imp. anno imperii ejus in Italia VIII. mense Januario Indictione V.* Annum intellige Christianae Aerae MXXII., quo ad XVI. Kal. Martii annus octavus *Henrici* numerabatur, quum ejus Imperii Epocham *Pagius* ac *Muratorius* statuant a. 1014. a. d. XVI. Kal. Martii. Anno quoque 1023 *Restaldus* Pistoriensis Ecclesiae praeerat. Nam in libro ✠ legitur *Carta Martini Presbyteri*, in qua viventis *Restaldi* mentio, *Henrico Imperante in Italia anno IX. mense Januario Indictione VI.*

X I V.

Joannes patria *Lucensis*, *Petri Valberti* filius Episcopus *Pistoriensis* circa an. 1020. multa bona concessit Ecclesiae *S. Pantaleonis*, & *Reparatae* Dioecesis *Lucensis*. *Ughell.*

A D D I T I O N O S T R A.

Hunc ego Episcopum expungendum existimo, dum prodeant tabulae, quibus nititur *Ughellius*. Vidimus enim *Restaldum* anno 1023 Episcopum. *Guido* autem an. 1024., quod mox ostendimus, Pistoriensem Ecclesiam moderabatur. Quare unum id superest, *Johannem* illum, qui multa bona concessit Ecclesiis *S. Pantaleonis*, & *Reparatae Lucensis* Dioeceseos aliquem ex superioribus Episcopis fuisse hoc eodem nomine adpellatis, ac fortasse *Johannem* ab Ughellio praetermissum inter *Florentinum*, & *Antonium*.

X V.

XV.

Wido *Pisaurensis* Ecclesiae Episcopus recensetur inter Episcopos, qui interfuerunt Synodo *Romae* habitae a *Benedicto* Papa IX. Vide fragmentum ejusdem Synodi relatum in Episcopis *Perusinis* Ughell.

A D D I T I O N O S T R A.

Concilium hoc ab *Ughellio* indicatum habes T. VI. *collect. Harduini* (col. 996.) Quod autem in superiore additione dictum a me est, Gaudentium a. 1024. fuisse Episcopum, testificatur carta haec edita cl. XI. 11. quae eo anno scripta fuit VIII. Kal. Martii. Sed superiore mense ejusdem anni 1024. interfuerat Wido Romano Concilio, quod doctissimi PP. de Rubeis, & *Mansius* ediderunt in vulgus, ille in *Monumentis Ecclesiae Aquilejensis*, hic T. 1. *suppl. ad Conc.* (col. 1247. & *seqq.*) Quae in hac XI. classe proxime sequitur charta, eadem Gaudentium exhibet sub annum 1030. Tres chartas, quae in libro ✠ continentur, nunc indicabo, earum *Belandi imperante Conrado anno ex Italia quarto mense Aprili Indictione XIV.* (anno 1031.) *pag.* 24., & earum Tresi *anno* 1033 *mense Martias Indictione III.* *pag.* 61. *tergo*, earum denique *Rayneri filii b. m. Petronii pag.* 19. *tergo*, cujus haec chronicae notae: *Anno ab incarnatione ejus millesimo tricesimo* [illegible] *Conradus gratia Dei Imp. Augustus anno imperii ejus in Italia duodecimo quarto Cal. Novembris Indictione VII.* In his omnibus Gaudio Episcopus memoratur. Singularis tamen formula illa est visa mihi, dignaque animadversione, quae in secunda legitur: *Unde Gaudio Episcopus modo ordinatus est.* Num ea significatur, ad illum annum Gaudentium, ut ajunt, electum tantummodo fuisse Episcopum? Sed etiam in Pisauriensis Episcopi Archivo monumentum vidi, quo *Lombardenses* a. 1040. promittebant Gaudio Episcopo, soluturos se ipsi annuatim solidos duos argenteos *Lucensis* Monetae.

XVI.

Marinus electus an. 1045. obiit an. 1050. quo anno (vel potius 1049.) subscripserat *Leonis IX.* Privilegio pro Ecclesia *Perusina*. *Ughell.*

A D D I T I O N O S T R A.

Heic chartas indicabimus, in quibus *Marini* mentionem invenimus corrigentur inde, quae de anno *Marini* emortuali scripsit *Ughellius*. Prima igitur carta est *Gaudentii Comitis anno* 1045. *XI. Kal. Junii de Castello*, quod vocatur *Groppule*; eaque legitur in libro ✠ Tresi, quae ad annum spectant 1044. dedimus (classe X. 18. classe XII. 5. iterum classe X. 20.) Anno 1048. Novembri mense interfuerat *Marinus* Judicato *Widonis Comitis*, quod edidimus (cl. XII. 6.) classe autem XI. 14.) chartam protulimus, qua cum *Adamo* clerico suis quasdam [illegible] commutaverit anno 1053; sequenti anno (nisi annum 1053. legere malis) *Bonus Hildebrandi*, aliique *Lombardenses Marino* se in possessione [illegible] obligarunt. Harum instrumentorum vidi ipse in *Pisaurensis* Episcopi Archivo. Anno quoque 1050. in vivis fuit *Marinus*. Testes habeo tabulas, quibus eo anno XIV. Kal. Februarii Indictione X. aliqua donat Monasterio *S. Marini* a se constructo & confirmat, dum *Leo* Papa viveret. Eas edidimus (classe X. 21.) Obiit *Leo IX.* XIII. Kal. Maji a. 1054. Ante hoc igitur tempus *Marinus* Monasterium illud aedificaverat, confirmaveratque. Caeterum privilegium illud *Leonis IX.* cui *Marinus* subscripsisse dicitur ab *Ughellio*, extat *T.* 1. *Italiae Sacrae col.* 130. & *seqq.* datumque est X. Kal. Maji anno Domini *Leonis* IX. Papae I. Indict. 11. seu anno 1049. ut in novissima *Ughelli* editione a *Coleto* adnotatum est.

XVII.

Wido floruit anno 1052. Ughell.

Gaudentium vixisse ad an. 1053. affirmat *Saboras* in hist. *Pisaurens.* aliique [illegible] *Dominicum*, qui anno 1055. Concilio *Florentino* sub *Victore II.* interfuerit. Hujus quidem Concilii memoria habetur apud *Harduinum* in indice, Canonicum nomen, sed Episcopi, qui in illo sederunt, deperditis Actis non apparent. Dominicum circa eadem tempora *Donato* ad hanc Sedem evectum affirmat idem *Saboras*, *Marinum* alterum, cujus memoria anno 1057. Colitur.

Ad hunc Widonem initio credideram referri posse chartam Petri in libro de subscriptione, hisque notis chronicis distinctam *Enrico Imperante anno Imp. ejus in Italia undecimo mense Madius indictione septima*. Undecimus enim annus Imperatoris *Henrici* III. cum anno Christi MLVI. jungitur, & si Indictio IX. adscribenda fuerat. Sed revera ad *Guidonem*, cui *Marcianus* successit, ea charta pertinet, quandoquidem chronicae omnes anno 1034. belle respondeant, ut vel hinc, quae alibi diximus, mirifice confirmentur. Guido autem hic alter, ceterique, quos ipsi successores *Salvus* dedit, commentitii mihi sunt. Eorum vero anni, quibus nuper vidimus *Marcianum* vixisse, locum *Guidoni*, aliisque nequaquam relinquunt. Nam *Marcianum*, quem anno 1057 Pisauriensem Episcopum agnoscit ipsemet *Salvus*, sub *Leone* IX. Monasterium S. *Martini* fundaverat & confirmaverat. Anno igitur 1050. quo *Leo* vivit, Episcopus fuerat. Ubi ergo *Donato* locus? ubi *Marciano* alteri? *Marcianum* quoque habemus Episcopum anno 1053. quo *Guidonem* et *Salvus* successorem *Donatum*. Sed & quod *Marcianum* anno 1040. subscripsisse privilegio *Leonis* adscripserimus, suspicantem aliquem movet, ipsum illum esse, qui sub eodem *Leone* Monasterium S. *Martini* condiderat, sanctissimo admodum Pontifice. Wido autem *Ughellianus* fortasse irrepsit ex alicujus diplomatis, alteriusve instrumenti notis chronicis perperam intellectis. Ceterum si duos *Marcianos* distinguere placeat, non admodum repugnabo, alterum qui circa annum 1050. vixerit, alterum, qui anno 1055. Pontifex fuerit Pisaurensium. Tum autem *Guidoni* brevem dabimus Episcopatum. Reliquos *Salvii* Episcopos omnino expungimus.

XVIII.

Leo (de hoc videndus *Jacobus de Ve. Annal. Vallisumbr. p. 183*) anno 1058. ... Idus Julii in subscriptione sententiae ejusdem ... *Benencasa* ad favorem Archidiaconi *Lucensis*. Condidit *Leo*, vel potius in Abbatiam erexit Ecclesiam D. *Michaeli* Archangelo Sacram de *Foresto*, quae ea tempestate in suburbio sita erat, hodie murorum ambitu continetur, eamque in *Vallisumbrosanam* Monachorum Congregationem contulit, quae hactenus illam obtinuit. Haec vero institutio facta a *Leone* an. 1064. Capituli suffragiis corroborata, his verbis concepta est, quae in celeberrima *Vallisumbrosanae* Abbatiae [illegible] asservatur.

Leo, Dei gratia, Pisaurensis Ecclesiae Episcopus. Omnibus nostro regimini commissis in Christo salutem.

Sanctae Ecclesiae Dei institutor Paulus Apostolus a Deo dispensatione docuerat eos, qui donum Dei juste possidebant suum aedificare, vel ornare studere, atque ... praedicare docuit. Unusquisque propriam mercedem accipiet secundum suum laborem. Quod cum ita sit, & nos, & aliorum fidelium ... intelligentes, ... & ... Ecclesiarum ... pro ... tantum, laborare studemus. Talia namque facientes, nostras ... Ecclesiae S. Angeli Michaelis, in loco, qui dicitur Foresto, sita in Suburbio civitatis Pisaurensis, ..., & male gubernatione destitutam, de cujus destructione, & ... & ... volentes, ..., cum consilio nostrorum Clericorum, ac ... fidelium Laicorum, constituimus, & firmissima stabilitate sancimus, pro anima nostra, & antecessorum, & successorum nostrorum remedio, nunc ab hinc, & in perpetuum monasterium fore, quatenus sicut de male regimine, & destructione multi damnati, & corpore damna perpessi sunt, sic de ejus restitutione, & augmento quamplurimi & animae & corporis salutem se consequi gratulentur. Ut autem Monachi, qui inibi Deo militare debent, quiete, & secure a secularibus molestiis vivere valeant, praecipimus nos nostrisque successoribus, ut nunc et amplius nullam potestatem, vel dominium de praedicta Ecclesia habere debere, vel aliquid de rebus, quas quolibet modo habet, vel in antea habitura, auferre, minuere, subtrahere, alienare, vel quacumque machinatione ... fatigare, sive per se, sive per aliquam a nobis submissam personam. Et quoniam Abbatem de foris hic perpetuo modo non requirere, ... & ..., quando regulariter poterit, ordinare. ... a nobis, vel nostris successoribus, quocumque tempore, nullus ... Abbas constituatur,

tuatur, vel ordinetur, nisi quem concorditer Monachi in eodem loco habitantes elegerint, cum consilio, & adjutorio Abbatis Ficecleasis, & eorum qui Congregationes Vallisumbrosas pro tempore regunt. Quia autem modo Ficeclensis Abbas suos ibi Monachos ponit, per eum eosdem monachos volumus regi. Si tamen congregationem Vallisumbrosae non discordaverint, quod si fecerit, in eorum sint regimine, qui regunt Congregationes Vallisumbrosas: Si autem Monachi, qui in praefata Ecclesia S. Angeli pro tempore fuerint, a suprascriptis rectoribus discordare coeperint, habeant potestatem cum consilio nostro illos inde trahendi, & alios, quos voluerint, admittendi. Quod si quis de meis successoribus, quod absit, Simoniacus fuerit, vel aliquod crimen, quod Episcopum non deceat, patrare in, licentiam, & potestatem eis damus, cum consilio Clericorum, qui in nostra Ecclesia secundum Deum vixerint, unde melius potuerint, Congregationes, & ordinationes accipere, aut regulariter nostrae Ecclesiae ordinatum Episcopum expectare. Ut ergo hoc nostrum decretum firmiter inviolatum permaneat, obligamus nos, nostrosque successores, si aliquid horum facere tentaverimus, sive per nos, sive per submissam personam a nobis, componere debere auri optimi libras centum, & post datam poenam, quicquid in hoc praecepto continetur, in sua firmitate, & robore permanere debere. Insuper sive nos, sive nostri successores, sive a nobis submissa persona, quicumque illa fuerit, qui hoc decretum violare tentaverit, ex parte Omnipotentis Dei, & B. Mariae semper Virginis, & S. Petri Apostoli, Sancti Zenonis Episcopi, sit excommunicatus, & maledictus, atque anathematizatus, ita ut & particeps cum Dathan, & Abiron, qui vivi descenderunt in infernum, cum Juda traditore, atque cum Simone Mago, partemque habeat cum diabolo, & Angelis eius in ignem aeternum, & hanc Martinum notarium Sacri Palatii ita scribere rog.

Actum apud Canonicam Pistoriensem feliciter

Leo Episcopus in hoc decreto a me facto mea manu Ss.

Ego Azzo Archidiaconus interfui, & Ss.

Ego Ugo praepositus interfui, & subscr.

Ego Liutprandus Primicerius interfui, & mea manu subscripsi.

Ego Sylvius presb. subscripsi.

Ego Bonus presb. subscripsi.

Ego Joannes presb. & Canonicus interfui, & Ss.

Ego Bonattus presb. & Canonicus interfui, & Ss.

Ego Priscianus presb. & Canonicus Ss.

Ego Maurrius presb. & Canonicus subscri.

Ego Marinus Cler. vice Guidonis presb. eius rogatu Ss.

Ego Presbiter subscripsi.

Ego Carbunculus Clericus interfui, & Ss

Ego Paganus Diaconus, & Canon. interfui, & Ss.

Ego Rusticus Diaconus, & Canonicus subscr.

Ego Bellinus Canonicus Clericus subsc.

Fallis custos interfui, & subscripsi

Bonaccius Diaconus, & Canonicus subscr.

Ego Bocben. Subdiaconus, & Canon. interfui, & Ss. Villanus filius B. M. Ugo.

Rolandus Guitto germani, qui Bonus interfuere

Guido, & Rolandinus germani, filii b. mem. Gerardi.

Villanus filius Caparotthi interfui.

Lucius filius Panci, & Ugo filius quondam Bretboni, & Theodericus de Pojo.

Petrus filius bone mem. Pagani, &

Bonus filius Rustici, & alii quam plures interfuere.

Martinus Clericus vice Rinucii, filii Regimanni eius rogatu subscripsi. Bonus filius Fantuli interfuit.

Hoc factum est anno ab Incarnatione D. N. I. C. MLXXXIV. pridie Kal. Sept. Ind. 7. feliciter.

Martinus notarius Sacri palatii hoc decretum complevi, & dedi.

Ego Avenus D. Federici dive memoriae Imp. Jud., & Sacri palatii notarius, illud authenticum vidi, & legi, & prout in eo inveni nil addens, vel minuens de verbo ad verbum fideliter scripsi & exemplavi. Ughell.

AD-

ADDITIO NOSTRA.

Anno 1067. Episcopali dignitate fruebatur *Leo*. Discimus id ex charta, quam exhibuimus (*classe* XL. 15.) *Lucae* autem a. 1068. fuisse *Leonem* docet *Beatricis* instrumentum, quod *Florentinius* divulgavit in vita *Mathildis* (*Lib. III. pag.* 140.) huic enim subscripsit. *Lucae* quoque fuit *Leo* a. 1074. ac *S. Anselmi* Lucensis Episcopi consecrationi videtur interfuisse. Testatur enim ipse in instrumento, quo a. 1085. capitulares constitutiones a suis decessoribus latas confirmavit edito classe VI. 1. *consecrasse se praesente Comitissa Matilda Lucensem Episcopum eumdem Anselmum*. Id autem, dum *Anselmus* consecrabatur Episcopus, factum videtur, octobri mense. Augusto autem mense ejusdem anni se *Leoni* sponsione quadam devinxerat *Bernardus* filius *Saracini* per virgam, quam in *suis detinebat manibus*. Vide librum ejus pag. 106. Quod *Ughellius* protulit instrumentum a. 1084., correctius lege sis (*classe* V. 4.) *Gregorii* Papae VII. Litteras inscriptas *Episcopis Tusciae Constantino Arretino*, *Raynerio Florentino*, LEONI PISTORIENSI, *Anselmo Lucensi*, *Lanfranco Clusino* habes in *Scriptorum Rerum Italicarum* volumine, quod *Florentiae* nuper excusum est, p. 288.

X I X.

Petrus Monachus *Vallumbrosanus*, cum *Pistoriensis* Episcopus fuisset adlectus (an. 1086. vel 1087.) multa dilargitus est Monachis *S. Michaelis* de *Forcole* sui Ordinis anno 1104. atque ad eundem *Petrum Urbanus* II. Pont. Max. litteras dedit, ut in 2. *p. Decret. causa* 1. *q.* 7 Hic reperitur vixisse anno 1096.

Petri huius voluntate, & beneplacito *Mathilda* Comitissa dedit Monasterio *S. Salvatoris* Ecclesiam *S. Mariae de Ponte* anno 1099. Fragmentum donationis refert *Franciscus Maria Florentinius* amicus noster *libro* 2. *rerum memorabilium Comitissae Mathildae*, sic enim se habet.

In Dei nomine. Amen.

Anno ab Incarnatione ejusdem 1099. *regnante Imperatore Henrico id.* 8. *Septembris Indictione* 8.

Ego Domina Mathilda *Ducatrix propter Deum, & remedium animae meae, vel pro eluendis peccatis meis, quae commisi, & pro anima* Bonifacii *Marchionis Genitoris mei, &* Beatricis *matris meae do, & offero tibi Deo in Monasterio* S. Salvatoris, *& tibi* Joanni *Abbati, tuisque successoribus* cum *licentia, & integra bona* voluntate D. Petri *Pistoriensis Episcopi, &* Bonucci *Archipresbyteri Ecclesiam* S. Mariae de Ponte *cum omnibus rebus, & possessionibus suis, & quod ab hac hora in antea potestatem habeatis illam tenendi &c.*

Ego Petrus *Episcopus, & ego* Albertus *judex interfui.*

Ego Grossuto *notarius subscripsi. Dedit* Mathildis *Dei gratia, si quid est, &c.*

UGHEL.

Obiit 1104. die XIV. Augusti, ex Salvio. *Cole.*

ADDITIO NOSTRA.

Petri Episcopi epocha, de cujus initiis ambigebat *Ughellius*, certius firmabitur. Nam VI. Kal. Junii a. 1086. Capitulo *Pistoriensi* aliqua donavit Episcopus. Instrumentum habes (classe X. 22.) sequitur hoc ibi charta *Sifredi* scripta paulo post, XVII. Kal. Julii anni ejusdem. Quae servanda videbantur in electione Abbatis *S. Michaelis de Forcolis*, statuit eodem anno Decembri mense Indictione X. quae a septembri numerabatur. Vide classem V. 5. Nonnulla etiam de regimine, juribusque Monasterii *S. Petri* Apostoli edidit *Petrus* statuta, quae classe eadem V. 6 divulgavimus; sed ista ad annum 1091 spectant. Comitissa *Mathildis* Monasterio *Fontanae Taonis* Ordinis *Vallumbrosani* a. 1099. Ecclesiam Sanctae *Mariae de Ponte* donavit *cum licentia & integra bona voluntate domini Petri Pistoriensis Episcopi*. Instrumentum a *Lamio* mendose editum in *Chronico Pontificum* (p. 190.) iterum protulimus (classe X. 25.) Ceterum quae *Ughellius* re-

recitavit *Mathildis* tabulas donationis, eas paullo aliter exhibet ad annum MCIX. *Sequentes in suis annalibus*, in hunc nempe modum.

In nomine Domini Jesu Christi. Anno ab Incarnatione ejusdem millesimo centesimo nono, regnante Imperatore Henrico, VIII. Idus Septembris, indictione secunda. Ego Domina Mathilda *Ducatrix propter Deum, & remedium animae meae, vel pro abluendis peccatis meis, quae commisi, & pro anima* Bonifatii *Marchionis genitoris mei*, & Beatricis *matris meae, do, & offero Deo in Monasterio Sancti* Salvatoris, *& tibi* Joanni *Abbati, tuisque successoribus cum investitura, & integro bona voluntate Domini* Petri *Pistoriensis Episcopi &* Bonitii *Archipresbyteri Ecclesiae Sanctae Mariae de* Ponte *cum omnibus rebus, & possessionibus suis, & quod ab hac hora in antea per affictum habeatis idem habendi, tenendi, & regendi.*

Ego Petrus *Episcopus &c*

Ego Albertus *Judex interfui.*

Ego Gaiberto *Not. Ss*

Mathildis *Dei gratia, si quid est.*

X X.

Ildeprandus ex Comitibus *Guidis de Romena*, Monachus *Vallumbrosanus*, atque Abbas *S. Michaelis de Furcule Patre Vallumbrosano* successit. [a. 1104. mens. Sept. ex *Salvino*] a Comitissa *Mathilde* multa obtinuit privilegia, quorum favore multas *Pistoriensis* Ecclesiae jurisdictiones recuperavit. Anno vero 1105. *Paschalis* II. favorabili proculo diplomate, quidquid *S. Zenonis*, ac *Pistorienses* Episcopi possederant, confirmat. De eo mentio habetur in concessione *Mathildis* comitissae, quam fecit Monasterio *Ficeclensi* dioecesis *Lucensis*, dum *Pratum* nobile oppidum *Pistoriensis* dictionis obsideret, assistente *Ildeprando* anno 1107. Concessio est talis ex tabulario *Lucensi* desumpta.

Dum in Dei nomine.

D. inclyta Comitissa Mathildis *Ducatrix sisteret ibi in obsidione Prati, assistentibus cum ea* Ildeprando *gratia Dei* Pistoriensi *Episcopo*, & Benedicto *Archipresb. nec non* Anselmo Ficeclensi *Abbate, atque* Bono Nonantulano *Judice, seu Baldovino de* Carpineta, *seu* Fralmo *de* Luca, & Arduino *fil.* Guidonis, & Raymundo *de* Bacele, *atque* Guiberto *de* Saviola, & Ugo *de* Manfredi, *seu* Cocho *de* Ferignano, & Rayonerio *filio* Boigarelli, & Alucione *de* Luca. *In eorum praesentia eamdem precibus ipsius D.* Anselmi *Abbatis confirmavit possessionem illam, quam Ecclesia Monasterii Sancti* Salvatoris *de . . . habebat, & tenebat de illa portione, quam in praenominata Ecclesia emerat a* Rayonerio *filio* Rustici *de Castello olim, quod vocatur* Montalcus, *positum infra Episcopatum* Lucensem, & *insuper ipsius hominis sui super suprascriptam portionem jam dicti Castelli, ut nos & super ipsam possessionem tali modo. Si ab hac hora in antea aliquando in tempore magna, parvaque persona, de praefata portione ejusdem castelli, vel de possessione adversus suos vellent, aut adversus illas personas, quae per praefatam Ecclesiam obtinerent in aliquo agere, aut causare, sive intentionare, vel molestare, aut negare, sive tollere, aut inquietare praesumpserint sine legali judicio, tunc illi sit compositurus, & daturus auctum libras denariorum, medietatem Camerae suae, & medietatem supradictae Ecclesiae, & Monast. unde hanc notitiam pro securitate, & futura ostensione.*

Ego quidem Gherardus *notarius per jussionem ejusdem D.* Mathildae, & *praedict. Judicum scripsi anno D. nostri Jesu Christi 1107. mens. Junii Indict. 15.*

Nomina hoc signo judex Bonus hanc ego firmo.

Ego Sigifredus *judex interfui, & subscr.*

Fralmus *Confidens interfui.*

Ego quidem Gerardus *notarius ut dictum est per jussionem D.* Mathildae, & *judicum hanc notitiam scripsi.*

Caeterum fuit *Ildeprandus* Sanctimonii moribus, ac singulari doctrina, decessitque 1133. *Ughell.*

Plura in hoc volumine monumenta adtulimus, quibus *Ildebrandi* acta inlustrari aliqua ratione possunt. Nam praeter privilegium *Paschalis* II. quod emendatum exhibet (classe VIII. 8.) ac venditionem quorumdam bonorum ab ipso factam a. 1114. IV. Nonas Junii de qua classe XI. 16. & Breve quoddam, cui subscripsit anno 1113. cl. V. 12. Monasterio *S. Angeli*, ubi tum praeerat ejusdem, quo ipse, nominis Abbas *Ildebrandus*, praedia quaedam donavit a. 1115. & sequente. Vide eamdem classem XI. 20. Anno vero 1131. coram *Ildebrando* Nostro IV. Idus Septembris *Benedictus Prior de' Ecclesia S. Angeli sua forma cum Domno Gerardo Monacho transtulerunt Ordo Praepositus de Ecclesia Sancti Zenonis* &c. ut ibidem legitur. Sed egregium in ceteris monumentum illud est, quod classe IX. 1. in lucem emisimus, *Jacobi* nempe *Faventini* Episcopi ad *Ildebrandum* epistola. Dolendum hanc mutilam esse, nec annum, quo perscripta fuit, adnotari. Ceterum *Jacobus* a. 1118. *Faventinus* Episcopus erat, ut narrat *Ughellius* [T. II. col. 494.] *Ildebrandi* nostri meminit & S. *Bernardus* epist. CXXVI. *ad Episcopos Aquitaniae contra Giraldum Engolismensem*.

Mathildis donationem, quam supra subscriptis *Ughellius*, reddit etiam *Sanctorum* ad ann. MCVI. En eius exemplum.

In nomine Domini nostri Jesu Christi Mathildis *Dei gratia, si quid est. Dum essemus olim in Dei nomine in partibus Thusciae, videlicet apud Pratum, atque cum nostris fidelibus in obsidione praedicti castri moraremur, Dominus* Ildebrandus *Venerabilis Pistoriensis Episcopus, atque Archipresbyter* Bonitus *praedictae Centralis Ecclesiae cum Presbytero* Sergio *Sanctae Mariae de* Gello *ad nos venerunt nos multum rogantes, ut pro animae nostrae, nostrorumque parentum remedio concederemus, quas in Terra praefatae Sacerdotis, quam ipse tenebat in Lamari, & in* Gello, *Ecclesiae Sanctae Mariae concederemus, & exinde ad memoriam posterorum memoriale scriptum fieri roboraremus. Quorum tandem nostra annuentes petitionibus omnia concedimus in praedicta vero praefatam Ecclesiam concessimus, & semper habendas dedimus. Actum est millesimo centesimo septimo, indictione quarta decima per manum* Rabaldi *ejusdem Comitissae Capellani*.

Mathildis Dei gratia si quid est.

Praefata firmata fuit in quodam instrumento publico confirmato penes dictam Ecclesiam de Gello.

Praeterea fama est, atque ejusmodi vetustate, quod Ecclesia Cathedralis Pistoriensis a praefata Mathildi *Ducatrice aedificata et redditibus ornata fuerit, licet instrumenta non reperiantur, quae ostendere aliter fieret cum praefata Ecclesia.*

XXI.

B. *Atto* (1) *Lusitanus* patria *Pacensis*, professione Monachus, olimvalque Abbas *Vallisumbrosae*, electus est Episcopus *Pistoriensis* anno 1133. (1136. juxta *Papebrochium*) ejusdemque electionem ratam habuit *Innocentius* II. a quo etiam sequenti amplissimo privilegio ad favorem suae Ecclesiae, ac successorum ditatus est. Diplomatis exemplar una cum sequentibus monumentis habemus ex tabulario ejusdem Ecclesiae.

Innocentius *Episcopus Servus Servorum Dei Venerabili fratri* Attoni Pistoriensi *Episcopo, ejusque successoribus canonice promovendis in perpetuum.*

Pistoriensis *Ecclesia largiente auctore omnium bonorum Domino, in Tusciae partibus a longis retro temporibus locum specialis praerogativae meruit obtinere, ut sapientum, & discretorum pastorum regimine praefulgeret, & tam in temporalibus, quam in spiritualibus per eorum industriam gratiam Dei susciperet incrementum. Gaudemus equidem, & debita jucunditate laetamur, quoniam superna dispositione providentia te venerabilis frater* Atto *Episcope, sapientem utique virum, & in religione probatum, ejusdem loci pastorem constituit, & ad gubernandum, & informandum deliberat, & vitae exemplo populum suum misericordiae divinae vocaret. Quanto ergo tam tua religiosior est, & praefata Pistoriensis Ecclesia, cui, auctore Deo, praesides, nostra beato Petro devotior, tanto in injuncto Apostolatus officio magis arcta nobis incumbit necessitas, ut praeminentiam Ecclesiae tibi a Deo commissae auctoritate Apostolica privi-*

legiis

[illegible] [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] [illegible]. Ad exemplar ergo prædecessorum nostrorum felicis memoriæ Urbani, & Paschalis Romanorum Pontificum per præsentis decreti [illegible], ut [illegible] [illegible] in præsentiarum in eadem Ecclesia [illegible] [illegible] possidet, & in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu aliis justis modis, præstante Domino poterit adipisci, firma tibi, tuisque successoribus, & illibata permaneant. Statuimus etiam ut Diœcesis Pistoriensis Episcopatus [illegible] eos terminos prædecessorum prædecessorum nostrorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], sic in [illegible], & [illegible] Pistoriensis Episcopo [illegible] [illegible] [illegible], in [illegible] [illegible], per quos eosdem terminos subscriptas Capellas & Ecclesias confirmamus esse [illegible]. Capella [illegible] de Caprona, cap. hospitalis de Rossina, [illegible] de Massa, Capella de Vinacio, Capella de [illegible], cap. de Castello novo, Capella S. Martini in monte [illegible], cap. de Varezzano, Capella de Vernia, [illegible] quas prædecessor noster Urbanus, post [illegible], & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Capella hospitalis de [illegible], Capella [illegible] [illegible], Capella de Rosa, Capella de [illegible], Capella montis Acuti, Capella de [illegible], Capella Domini Salvatoris [illegible] in Prato, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pistoriensis [illegible] cum capella Sambucae in curtis [illegible] [illegible] [illegible] Pistoriensi Ecclesiæ confirmamus, [illegible] [illegible] [illegible] Comitissa Mathilda B. Petri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Leonardi Romanæ Ecclesiæ presbyteri Cardinalis, & [illegible] Paschalis Papæ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ildebrandi prædecessoris tui, & [illegible] [illegible] [illegible] esse [illegible]. [illegible] [illegible] de monte Murlo, de Piteo, de Sancto Paulo, de [illegible], de Monte Magno, de Casale, de Campopetecchio, de Creti, & de Spannarecchio, quas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pistorienses [illegible] [illegible] [illegible] de Lizzano, de Momiano, de Carmiano, de Baion, de Saturnana, Brandeuno, [illegible], Piteo, [illegible], Tobbiano, [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], & de [illegible] [illegible] Episcopatu [illegible], quas [illegible] [illegible] de Valle [illegible], [illegible] de [illegible]. [illegible] confirmamus [illegible] plebem S. Hippolyti in Alpe, plebem S. Laurentii, plebem in Monte Murlo, plebem de [illegible], plebem S. Quirici, plebem de Spannarecchio, plebem de Saturnana, plebem de Brandeuno, plebem de [illegible], plebem S. Marcelli, plebem de Lizzano, plebem de [illegible], plebem de Piteo, plebem de [illegible], plebem de Caile, plebem de Calloria, plebem de [illegible], plebem de Massa, plebem de Creti, plebem de Campopetecchio, plebem de [illegible], plebem de Artimino, plebem de Seiano, plebem de Quarrata, plebem de Montemagno, plebem de Tobbiano, plebem S. Pauli, plebem S. Hippolyti, plebem de [illegible], plebem S. Justi, plebem de Colonica. In Prato plebem S. Stephani. Ad [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], vel [illegible], aut [illegible] [illegible] Pistoriensis Ecclesiæ, seu [illegible] [illegible] plebium, [illegible] S. Pauli, S. Hippolyti, de [illegible], S. Justi de [illegible], vel [illegible] [illegible] [illegible], aut [illegible] Ecclesiæ [illegible] Canonici [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] Ecclesiæ, seu Episcopo Pistoriensi [illegible]. Sed [illegible] [illegible] prædecessorum nostrorum Urbani, Paschalis, & [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Petri & [illegible] Pistoriensium Episcoporum tempore [illegible], [illegible], aut [illegible] Pistoriensis Ecclesiæ, vel Episcopo [illegible] [illegible] [illegible], & [illegible] permaneant. Nulli ergo omnino hominum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Pistoriensem Ecclesiam [illegible] perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare, sed omnia integra conserventur eorum, pro quorum [illegible] & [illegible] [illegible] [illegible]. Si qua ergo in futurum Archiepiscopus aut Episcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, [illegible], aut qualibet Ecclesiastica [illegible] sæcularisque persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temere venire tentaverit, secundo, tertiove commonita, si non [illegible] [illegible] [illegible], potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se divino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore, ac sanguine Dei, & Do-

donum Redemptoris nostri Jesu Christi, eorum sit, atque in extremo examine districtae ultioni subjaceant. Cunctis autem eidem Ecclesiae sua iura servantibus sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus & hic fructum bonae actionis percipiant, & apud districtum Judicem praemia aeternae pacis inveniant.

Ego Innocentius Catholicae Ecclesiae Episcopus Ss.
Ego Vuilhelmus Praenestinus Episcopus subscripsi.
Ego Matthaeus Albanensis Episcopus subscripsi.
Ego Joannes tit. S. Chrysogoni presb. Card. Ss.
Ego Gonsalvadus Card. presb. tit. S ... .
Ego Lucas presb. Card. tit. Ss. Petri, & Pauli Ss.
Ego Martinus presb. Card. tit. S. Stephani in Coelio Monte Ss.
Ego Gregorius Diac. Card. tit. Ss. Sergii, & Bacchi Ss.
Ego Guido Diac. Card. S. Mariae in Via Lata Ss.
Ego Odo Diac. Card. S. Georgii subscripsi.
Ego Joan. Diac. Card. S. Nicolai in carcere Tull. Ss.

Datum Pisis, per manum Aimerici *Sanctae Romanae Ecclesiae Diaconi Cardinalis, & Cancellarii* XII. *Kal. Januarii, Indictione* XI. *Incarnationis Dominicae an.* 1134. *Pont. vero D.* Innocentii *Papae* II. *an.* V.

(3) In eumdem modum pallia non exiguam gratiarum copiam Gelasium II. effudisse [3]. Castellum *Burianum* [illegible]. Favore *Didaci Archiepiscopi Compostellani*, S. *Jacobi* Apostoli [illegible] obtinent, procurante *Raynerio Pistoriensi* Canonico [illegible], anno 1145, [illegible] honorifice in Cathedrali, in cujus Sancti honorem cum *Atto* Sacellum [illegible] construxisset, *Pistorienses* majoris [illegible] spe pleni, dictum S. *Jacobum* suae Civitatis protectorem [illegible]. Extant de hac re nonnullae tum Raynerii, tum *Didaci* Archiepiscopi literae, quae hic [illegible], ut *Attonis* [illegible], [illegible] venerentur mortales.

Suo dilectissimo Patri Attoni, *Dei gratia*, Pistoriensis *Ecclesiae Pontifici Reverendiss.* Raynerius *eadem gratia*, [illegible] *Sedis* [illegible] *Levitarum minimus*, *quod semper debetur.*

Tuae desiderabilitatis [illegible] *salutem* [illegible] *Domino* [illegible] *gratiarum* [illegible] *&* [illegible] *Quo* [illegible] *&* [illegible] *est in* [illegible] *est* [illegible] *Accepisti* [illegible] *gratiarum laudibus* [illegible] *gratias, & laudes* [illegible] *Sanctitati*, [illegible] *transferretur. Nihil tam* [illegible] *est ut* [illegible] *Ad te igitur* [illegible] *fidelissime, & ad* [illegible] *nostram* Pistoriensem *Ecclesiam* [illegible], *devina* [illegible], *cum debitore, & puero*, [illegible], *& te*, *&* [illegible] *&* [illegible] *flatus. Tuas* [illegible] *a me laudando fore*, *sed* [illegible] *laudes* [illegible] Romanae [illegible], *&* *Apostolicae Sedis*, *dum* [illegible] Quintavino *in* Anglia, [illegible] *Praesulis* Quintavinensem *per* [illegible] Matthaeum *Dominum* [4] *& Cardinalem Sancti Georgii* [illegible] *& Romanae* [illegible] *Ecclesiae*, [illegible], *quod* Romanae, *& Apostolicae Sedis* [illegible], *si* [illegible] *gubernaculis*, [illegible] *possit*, [illegible] *de Beato* Joanne Baptista, *quod* [illegible] *& in*[illegible] *Filio Dei*, *&* [illegible] *se Christum esse*, *in tempore*, [illegible] *& Salvatore* [illegible], *sed capi*, *& in carcerem* [illegible], *& ab* Herode [illegible] *Te vero ab* [illegible] *ad* [illegible] *Apostolorum* [illegible] *super Ecclesiam* [illegible] *flamma. De* Joanne *dictum est* Non erat ille lux [illegible] *& Apostolis*, [illegible] *scriptum est* Vos estis lux mundi. *Super* [illegible] Ambrosium [illegible], *& sanctorum corporum* [illegible] *martyrum* [illegible], *martyrem, & Apostolum. Non hoc* [illegible], *ut Sanctos* [illegible], *sed in Deo*

ut in ea parte nostris glorificetur temporibus, gloriosissimi tui nominis, devotio summo perveniente, & subsequente gratia, in atque non modico labore, & sudore, & angustissima difficultate non minimam reliquiarum de capite Beatissimi Apostoli Jacobi *fratris* Joannis *Evangelistae, meruimus per me apud Dominum Archiepiscopum* Compostellanae *Sedis, quo dedit, intervenientibus personis, atque ejusdem Ecclesiae Canonicis, & in loculo, in quo sunt, propriis licentis manibus obtinui portionem, quam non furatus, sed fideliter atque filialiter, & devote per medium* Villanum *prudentissimum virum, & vestrum legatum, & per* Thebaldum *avunculum meum, vobis, & Sanctae Matri Ecclesiae* Pistoriensi *ad praesens mitto.*

Suppliciter igitur atque obnixe vestram imploramus sanctitatem, atque paternitatem, ut ea reverentia, & honore, quo tantum decet Apostolum, & nostram Matrem Ecclesiam, vestramque personam excitando devote cum Clero, *& populo, si vestrae complacet majestati, facta in ordine processione supradictas patronas suscipiatis, & ad vestram, & nostram Matrem Ecclesiam, me diligentius, deducatis, & honeste tractetis. Et in honorem supradicti Apostoli, in Basilica ejusdem Matris* Pistoriensis *Ecclesiae altare longo benedictione construere, sicut mihi literis significastis quatenus studeatis. Scitote autem, quod Domino Archiepiscopo, & mihi dicat, salutant vos per me Dominus* Compostellanae *Sedis Archiepiscopus, & omnes vestrae Canonici, quem ex vestra salutavi parte, qui gavisus est valde, & amplectitur vos summo amore, pro sollicitudine & dilectione erga me, quam in vestris perpendit literis, verumtamen aliud semper. Nam valde meretur fraternitas tua, quod ignis ignem scribimus. Salutant vos omnes beati Jacobi Apostoli Canonici salutant omnes Sanctae Matris Ecclesiae* Pistorien. *Canonicos.*

Ad praesens e patriae dolendo, me bene habere Dei gratia confiteor, & vobiscum sum corde, & animo. Saluto Dominum Anselmum sanctissimum Monachum Monasterii S. Michaelis *de* Furcule, *& omnes ejusdem loci, & congregationis fratres.*

Epistola Archiepiscopi *Compostellani* ad Episcopum *Pistoriensem* confirmatoria praecedentis.

Didacus *Dei gratia,* Compostellanae *Sedis Archiepiscopus, totusque ejusdem Ecclesiae Canonicorum conventus,* Attoni Pistoriensis *Ecclesiae Reverendissimo Praesuli, omnibusque ejusdem Ecclesiae Canonicis, & praedictae Urbis Consulibus, & universo populo, salutem, & benedictionem in Christo.*

Sciatis pro certo, & in nullo dubitetis magistrum Raynerium *nobis familiarissimum, & amore nostro charissimum, ut scripsistis, Dominum, vestraeque Ecclesiae filium, verum dicere de reliquiis corporis beatissimi* Jacobi *Apostoli, quas accepit a nobis cum summa difficultate, benigna tamen charitate, vobisque misit, sciatis quod audivit a prudentissimis, & fratribus nostris beati* Jacobi *Ecclesiae Canonicis, & in rei veritate a nobis, illud caput beatissimi* Jacobi *Apostoli, fratris* Joannis *Evangelistae, unde cum summa reverentia a nobis sumpta sunt. Et ita apud nos creditur esse, dicitur, & pro certo tenetur, praeterea obsecramus vos, quatenus honorifice, prout oportet, supradictas reliquias praedicti Apostoli suscipiatis, & honestissime tractetis Val.*

Epistola ad Episcopum *Pistoriensem*, quod rescribat, de honore, qui habetur reliquiis *S. Jacobi.*

Attoni *Dei gratia* Pistorien. *venerabili Episcopo,* Raynerius Pistoriensis *Ecclesiae filius, Levitaque humilis, quod semper debetur.*

Injunxit mihi, Pater sanctissime, dominus Compostellanae *Sedis Archiepiscopus, per nuntios fidelissimos amicos, ut mitterem vobis, quatenus significaretis in vestris literis per peregrinos venientes ad limina B.* Jacobi *Apostoli usque ad proximum Pascha, vel usque ad Ascensionem, quo honore sint apud vos habita B. Jacobi Apostoli patrocinia, & quam honorifice locata. Quae mihi valde pro hac fatigato, benigne tribuas, & vestram sanctitatem misi. Suppliciter igitur postulo, ut rescribere illi non differatis Val. dixit namque mihi praedictus Archiepiscopus, quod nunquam in hujusmodi tantum, & tale quod fecit fecisset pro aliquo.*

Post receptionem vero sacrarum reliquiarum, *Compostellanus* Archiepiscopus, atque *Raynerius* Diaconus multoties *Pistoriensem* Episcopum suis literis visitaverunt, & ut de reliquiis *S. Jacobi* sic ageret, ut cum precibus postulaverat, obnixe rogaverunt. De cujus enim bonitate, & honestate non modice praesu-

 mentes

mente pariter confidebant, nam in epistolis, quas ei miserunt, eumdem Dominum *Attonem* Episcopum, suamque sanctitatem multum commendabant, & affatim per omnia laudabant. *Quas epistolas ego* Cantarinus *Clericus licet indignus, qui hanc scripsi, Cancellarius* Pisanae *Civitatis, oculis meis vidi, perlegi, & inventas tenui, easque utique veras, atque fideles. Una quarum Epistolarum haec est.*

Epistola Archiepiscopi *Compostellani* ad Episcopum *Pistoriensem. Didacus, Dei gratia, Compostellanae Sedis Archiepiscopus,* Attoni *reverendiss. Pistoriensi Episcopo salutem; & beatiss. Jacobi Apostoli benedictionem.*

Vestras, quas saepius vidimus, & audivimus salutationes, & literas, quas eidem nostro filio, & Ecclesiae beati Jacobi *scholarum magistro prudenti viro, videlicet Domino* Raynerio, *in quibus nos a vobis per ipsum salutatos cognovimus. Unde vobis gratias agimus, & quia pretiosissima beatissimi* Jacobi *Apostoli capitis honorifice, atque sanctissimae manifestis patrocinia, quae nos supradicto magistro dedimus* Raynerio *laudes immensas Deo, & vestrae referimus sanctitati, pro certo namque sciatis, quod si aliquid maius, quod est nobis impossibile, haberemus, vestri amore, & Magistri* Raynerii, *vobis diligentissime transmitteremus. Quo circa vestram imploramus clementiam, & ut vestrarum omnium* Vallisumbrosae *Congregationis fratrum orationum participem, & beneficiorum consortem, deinceps facere dignemini. Quod nos pro vobis facimus, & nunc confirmamus in omnibus vestrae Ecclesiae beneficiis. Rogamus praeterea, ut vestras literas nos visitare dignemini & supra dictam, atque sanctissimam Congregationis similiter literas nobis acquirere dignemini. Nempe vere et, quod dicitis Archimandrita, pius, & sobrius, & justus praesul. salutant vos omnes Canonici Ecclesiae nostrae. Salutamus etiam vestros Canonicos Val.*

Eugenius III. in gratiam *Attonis*, sequentem perpetuo valituram indulgentiam Altari, ubi sacrae *Jacobi* reliquiae asservantur, concessit.

EUGENIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei

Venerabilibus Fratribus reverendis, Senensi, Volterrano, Florentino, Lucensi, & Lunensi *Episcopis salutem, & Apostolicam benedictionem.*

A*D vestram notitiam pervenisse credimus, quae & quanta miraculorum insignia omnipotens Dominus per Beati Apostoli* Jacobi *merita ad Sacrum Altare situm in* Pistoriensi *Ecclesia praesenti tempore voluit demonstrare, unde fideles populi de diversis, & remotis terrarum partibus, devotionis intuitu, ad eumdem venerabilem locum cupierunt concurrere, & salutis suae remedia postulare. Expedit ergo fidelibus Christianis, & maxime convicinis pro tanto collato beneficio, Redemptori nostro gratias agere, & beato Jacobo Apostolo eius debita devotionis obsequia fideliter exhibere. Ideoque per Apostolica vobis scripta praecipiendo mandamus, quatenus populum, & parochianos vestros districte commoneatis, quod viri, & mulieres undecumque fuerint, ad idem Sacrum Oratorium devotionis,* & *orationis causa proficientes, nulla occasione praepediant, nec eis aliquam molestiam seu perturbationem inferre praesumant. Quod si qui facere praesumpserint, eos tanquam sacrilegos, & treguae Dei violatores excommunicatos publice denuncietis; & eamdem excommunicationis sententiam, quousque satisfecerint, per parochias vestras observari firmiter faciatis.*

Datum Viterbii X. Kalendas Decemb. anno 1145.

EUGENIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

U*Niversis Dei fidelibus Oratorium B. Jacobi Apostoli, quod in Pistoriensi Ecclesia situm est, devote visitantibus salutem, & Apostolicam benedictionem. Ineffabilis divinae clementiae magnitudo, quae vult omnes homines salvos fieri, & ad agn-*

quotiescumque convenis viventi, plurima ibidem diversorum miraculorum genera, beati Jacobi Apostoli meritis ad Sanctissimum Altare suum, ad compunctionem fidelium, in Pistoriensi Ecclesia demonstraverunt; nam sicut venerabili fratre nostro Attone ejusdem civitatis religioso Episcopo, & aliis pluribus referentibus, agnovimus, caeci, claudi, contracti, & aliis diversis languoribus debiles, in eodem loco, per beati, ut diximus, Jacobi preces, & merita, optata salutis remedia perceperunt. Nos itaque pro tanta divinae gratiae effusione, omnipotenti Domino gratias referentes, dignum duximus, ut fideles Christiani, qui praefatum venerabilem locum, pietatis intuitu devote visitaverint, peccatorum suorum per nos revelationem s. relaxationem *aliquam mereantur. Itaque de beatorum Petri, & Pauli, & ejusdem Jacobi Apostolorum Christi meritis confisi, apostolica auctoritate statuimus, ut quicunque praedictum venerabile oratorium, causa devotionis, & orationis visitaverint, de injunctis poenitentiis septem dierum indulgentiam se accepisse congaudeant.*

Datum Viterb. 10. Kal. Decemb.

Post egregias editas operas decessit Atto die 21. mensis Maii 1153. (5) sepultusque in Ecclesia *S. Mametis* in curte. Anno vero 1337. ejus sacrum corpus transtulerunt in cathedralem, ubi maxima veneratione asservatur. Scripsit *Atto* vitam *S. Joannis Gualberti* Ordinis *Vallisumbrosae* fundatoris, ejusdemque *Attonis* res praeclare gestas perscripsit *Franciscus Fortiguerra*, novissime *Justinianus Marchettus*, aliique (6). De eo item *Ferrarius* in *Catalogo Sanctorum Italiae*, *Arnoldus Wion.* lib. 2. *ligni vitae*. Clemens vero VIII. missam, officiumque ad honorem B. Episcopi *Attonis* ex praescripto Sacrae Rituum Congregationis concessit celebrandam 22. 1605. 24. Januarii *Ughell.*

---

[1] B. *Atto*, *Attus*, *Altus*, vel *Altius* antiquioribus scriptoribus ea sua tempora latino usu dictus, aliis ex vulgaris linguae Italicae forma, *Atto*, sive *Atho* nuncupatus invenitur & sic ipsemet an. 1153. die 24. Aprilis sub instrumento quodam. *Ego*, inquit, *Fr. Atto Petro. Monachus & dictus Pistoriensis Episcopus* &c. Eademque nomenclatura usi sunt Pontifices Romani in suis ad eum litteris. Antiquiores, qui ejus meminere, scriptores nihil de ejus Patria dicunt. Recentiores omnes citra haesitationem *Pacensem Lusitanum* fuisse affirmant. Verum, ut de nomine nihil dicam, antiquis aeque ac recentioribus Hispanis inusitato, Hetruscis autem familiari, qui & olim *Altium Tullum Volscorum Regem Coriolanus* hospitem habuerunt, & iidem, quibus floruit sanctius, seculis varios ejusdem nominis numerabant Episcopos, uti videre est apud *Ughel. T.* 3 *Ital. Sac.* quos obiicere ratio suadet, ut *Pacen.* legatur *Pacensis*? cum in Etruria sit fluvius *Pesa*, nomen tribuens loci *Pescensi*, seu *Pescensi* valli, in qua *Passinianum Vallumbrosani* Ordinis praecipuum Monasterium? Ex altera quoque *Arni* parte fluvius est & Vallis *Pescia* ejusdemque nominis oppidum nobilissimum. Unde rectius forte Hetruscus *Pescensis*, quam Hispanus *Pacensis* dicatur. *Papebrochius* in *Actis SS. Maii* T. 5. p. 194. ubi fuse de eo.

[2] Referunt hanc bullam datam XII. Kalend. Jan. *Baronius* in Annal. [*ad an.* 1133] & *Ughellus* [hic] sed magna cum diversitate annalium characterum. Prior enim notat. *an. Incarnat.* 1133 *Ind. XII. Pontificatus annum IV.* quem constat esse coeptum in Februario anni 1130. adeo ut anni incarnationis, & Pontificatus non conveniant. Posterior vero notat annum Incarnat. 1134. Indict. XII. Pontif. annum quintum Ubi reperitur eadem incongruentia circa annum Incarnationis & Pontificatus, ut sileam de numero Indictionis, siquidem ex stylo Romanae Curiae a Kal. Septembris anni 1134. inchoanda fuerat Indictio XIII. In hac perplexitate consulendum ipsum autographum censui, cujus contextum ita se habere repertum est *Datum* Pisis etc. XII. *Kal. Januarii* Ind. XI. *Incarn. Domini anno* 1134. *Pontificatus vero D. Innocentii Papae II an. IV.* Verum neque hoc recte se habent omnia. Indictionem enim non jam unus, sed duo anni deficiunt qui defectus imputari forte potest oscitantiae scriptoris, sicut tamen Bullae sinceritas non veniat propterea in suspicionem, de quo alii viderint. *Papebrochius* in *Actis SS. Maji* t. 5. (*pag.* 196.)

(3) Sed si Bullae Innocentii sinceritas haud levi scrupulo obnoxia est propter male notatam Indictionem XI. pro XIII. graviori etiam praejudicio tenetur altera, quae sub nomine *Coelestini* II. habetur, toto initio eadem, & quasi tunc recens Episcopatum suscepisset *Atto*, qui jam in eo nonum annum agebat: siquidem subscribitur *datum Laterani* &c. *XIII. Kal. Martii Ind. XII Incarn. Dominicae an.* 1143. *Pontif. D. Coelestini Papae II. anno I.* & tamen certum est, quod eo anno non nisi VI. Indictio currebat & quod soleant Pontifices decessorum suorum privilegia confirmaturi, eorumdem tenori verbotenus transcribendo, novum aliquod exordium praefigere, *Papebrochius* loco cit. (p. 197.)

[4] Hic *Matthaeus* Cardinalis supplendus in auctarium *Ciaconii*, sub *Innocentio II.*

(5) In Lectionibus Officii proprii de *S. Attone* inter approbata a sacra rituum Congregatione a. 1673. dicitur obiisse an. 1155. & sane si suprarelatae *Innocentii II.* Bullae anni Dominici, Pontificalisque congruentia sola sufficiat ad ordinandam Chronologiam, consequens erit, quod qui anno 1133. mense septembri solum Abbas erat, nec nisi sequenti jam forte in hyemem vergente factus est Episcopus, ac totis 22. annis suam illam Ecclesiam gubernavit, mortuus 22. Maii, debuerit obiisse an. 1155. non autem 1153. ut dum 1147. ut scribit *Michael Poccianti*. Neque ex parte successorum *Tractani*, & *Grationi* ullum offertur impedimentum, deficientibus documentis, quae *Tractanum* prius sedisse probent. *Papebrochius* in *Actis SS. Maii T.* 5. *p.* 196. Verum *Salvius* in *hist. Pist.* allegat *Anastasii* IV. diploma datum die 17. Februarii an. 1154. quo Dioecesim Pistoriensem declarat, confirmatque in Episcopali Sede Tractanum. Ex quo colligitur ejus electionem ad an. 1153. referendam.

[6] *Poccianti in Catal. script. Florent. p. 2. Scrnus de Vir. Illustr. Vallisumb. p. 16. & Razzi hist. Monast. &c 4. Mundis. Ceives.*

A D D I T I O   N O S T R A.

Pauca heic addemus, quae ex nostris monumentis decantur. Moneo igitur primum *Innocentii* privilegium ab *Ughellio* descriptum cum nostro exemplo conferendum esse (classe VIII. 12.] ubi & haud absimile *Coelestini* II. diploma a Coleto memoratum. Classe VII. 2. reperies *S. Attonem* a. 1138. anathema dixisse Consulibus *Pistoriensibus Coelestino II* in Romana Ecclesia sedente Clerus populusque *Pratensis S. Attoni* parere detrectabat. Quare summus Pontifex literis datis, quas reddidimus cl. VII. 3. *Pratensibus* praecepit, ut *Pistoriensi* Episcopo *Attoni* obtemperarent. classe autem XI. 21. & 22. Instrumenta duo exhibemus alterum a. 1148. IV. Nonas Octobris, alterum a. 1133 VIII. Kal. Maij ab eodem Sancto *Attone* subscriptum. *Papebrochius* perperam in iis legit *Atto Pacensis*, quum legendum sit *Atto Poccante*. Hunc viri summi errorem emendarunt *Bollandiani* socij, ubi de *S. Johanne Gualberto* T. III. Julii. Scripsit *Atto* vitam *Bernardo Uberti Cardinalis* medio seculo XI. de quo *Ciacconius* (p. 436.) ac de translatione capitis *S. Jacobi Apostoli Pistorium* commentariolum, quod *Bollandiani* ediderunt T. VI. Julij, epistolas etiam a *Bernardo Vallombrosano* vitae eius scriptore memoratas. Sunt qui vitam *S. Verdianae Attoni* nostro tribuunt. Sed perperam, quum *Verdiana* diem obierit anno 1242. Vide Acta Sanctorum Calendis Februarii, ac diarium eruditorum *Mutinense* a doctissimo Monacho *Bacchinio* a. 1692. editum p. 315. ubi refertur vita ejusdem *Verdianae* Italice scripta circa annum 1440. a *Laurentio Jacomino Dominicano*, editaque *Florentiae* a. 1692. cum M. *Badii* observationibus. Haec ferme ex *Fabricii Bibliotheca mediae & infimae latinitatis* lib. 2. p. 46. 384. & 385. sumpta sunt. Errat autem cum *Ughellio Fabricius*, dum *Attoni* vitam tribuit *S. Johannis Gualberti*, quam *Andreae Parmensi* strenue vindicat praeclarus Monachus atque amicus meus *Fidelis Soldanius* in erudita *historia Passinianensi* pag. 208. & seq. Errat etiam, dum adfirmat, vita functum fuisse *Attonem* a. 1151. Nam solum anno 1153. vita decessit, die XII. Junii, quo die eius obitus notatur in perantiquo Calendario *Pistoriensi* a me edito in *Biblioth. Pistoriensi* p. 93.

Quae

Quae de S. *Jacobi* Reliquiis fusius narrat *Ughellius*, in pauciora contraxit *Sozomenus* ad ann. 1145. Reddo eius verba. *Raynerius quidam Clericus Pistoriensis in Galliam studendi gratia iter arripuit, deinde factus eruditus in Hispaniam ad Sanctum Jacobum profectus est, ubi a Didaco Archiepiscopo Compostellano cognita eius doctrina, in Sancti Jacobi Apostoli Ecclesia studentium praeceptor fuit institutus, et paulo post ipsius Ecclesiae Canonicus factus: ad quem Beatus Atus Pistoriensis Episcopus suas litteras dedit per Tebaldum armarium Mediovillanum, & Mediovillanum Pistorienses Cives, ut aliquas Beati Apostoli Jacobi reliquias ad eum mitteret. Ipse vero Raynerius a praefato Archiepiscopo, & Canonicis suis tandem aliquam particulam sumere de corpore Beati Jacobi Apostoli impetravit, quam per praefatos Tebaldum, & Mediovillanum Pistorium ad Atum Episcopum transmisit cum litteris dicti Compostellani Archiepiscopi, & dicti Raynerii. Quam reliquiarum partem cum Atus Pistoriensis Episcopus cum omni reverentia recepisset, gratias agens Deo de tanto Thesauro, consestim Sancti Jacobi Capellam in angulo cathedralis Ecclesiae Pistoriensis cum Canonicis dictae Ecclesiae instituit, & in altari constructo ibidem illam reliquiarum partem solemniter cum toto Clero dedicavit anno praedicto MCXLV Mensis Julii eiusdem Apostoli Jacobi festivitate. Post vero reliquiarum partem collocatam multa miracula in dies facta sunt: Nam caeci, contracti, & alii etiam diversis languoribus debiles per Beati Jacobi Apostoli preces, ac merita optata salutis remedia receperunt. Namque ad nostra tempora usque praefata Capella, & unum Altare, argento, & figuris Sanctorum ibidem sculptis magnificum extat, ac est cum plurimo thesauro, & reliquiis. Praeterea ibidem decem continui Capellani singulis diebus decem missas celebrant, diversaque officia, & horis Canonicis in praefata Cathedrali Ecclesia continue assistunt diurnis pariter, ac nocturnis. Praeterea ab operariis dictae Capellae multae eleemosynae pauperibus distribuuntur.*

XXII.

Tracia Civis, ac Episcopus *Pistoriensis* B. *Atoni* successit anno 1153. *Ughell.*

Anno sequenti 1154. die 17. Februarii expedito diplomate *Traciam*, seu *Tracianum* in Episcopali Cathedra stabiliit *Anastasius* IV. illique confirmat, quicquid *Pistoriensi* Ecclesiae concesserant *Innocentius* II. & *Coelestinus* pariter II. sui Antecessores. *Fridericus* item Imperator anno 1155. ejusdem *Traciani* intuitu ad favorem dictae *Pistoriensis* Ecclesiae gratiosum exaravit privilegium. *Salvius*, & ex eo *Caietus*.

XXIII.

Gratianus Pistoriensis floruit anno 1158. *Ughell.*

Hic idem cum superiori, qui *Tracia*, *Tratia*, *Tracianus*, & *Gratianus* diversimode appellatur. Obiit initio anni 1168. *Salvius* & ex eo *Caietus*.

A D D I T I O N O S T R A.

Assentior & ego *Caieto Thraciam*, *Thracianum*, & *Gratianum* nomine unum eundemque Episcopum significari existimanti. Quod *Anastasii* IV. diploma a *Caieto* supra memoratum vides, lege sis, cl. VIII. 24. Neque tamen a solo Pontifice *Thracia* privilegia obtinuit Ecclesiae suae, sed & a *Friderico Aenobarbo* Romanorum Rege a. 1155. IV Nonas Julii Vide Class. VIII. 16. Topographiam medii aevi inlustrat charta a me edita Classe II. 1. In ea enim a. 1159. X. Cal. Julii ind. VII. *Thracia* Episcopus *licentiam dedit Gerardo Venerando presbytero Rectori Ecclesiae S. Mariae de Veruncaga, ut aedificaret castellum in colle S. Mariae*, quod *Castellione* deinceps dictum Metilum diploma *Rainaldi Coloniensis Thracianae* datum annum 1162. inter & 1166. excusum a nobis est Classe VIII. 17. *Thracia* hic noster fortasse ipse ille est, qui *Magister Pistoriensis Ecclesiae* subscripsit a. 1148. chartae, quam adtulimus Classe XI. 23.

XXIV.

Rainaldus ex comitibus *Guidis* de *Romena* ex Canonico sublectus est *Pistoriensis* Episcopus anno 1182. Decessit autem anno 1186. *Ughell.*

Ex Canonico S. *Zenonis* electus fuit *Pistoriensis* Episcopus *Raynaldus* non anno 1181. ut perperam narrat hic *Ughellus*, sed anno 1168. die 20. Aprilis, ut notant *Gamurrinus de familiis vol.* 1. *pag.* 136. & *Salvius in hist. Pist. p.* 2. *l.* 2. p. 56. *Coletus*.

A D D I T I O   N O S T R A.

Charta *lucamus ann.* 1180. *de consensu Raynaldi Pistoriensis Reverendi Episcopi* legitur in libro ✠. Nos aliam dedimus classe XII. 8. ex qua illum adfuisse constat sententiae, quae lata est in caussa *Prioris S. Bartholomaei*, & *Plebani S. Hippolyti*. Adde quod ad ann. 1181. refert *Sozomenus* his verbis: *Fridericus I. Imperator anno Christi MCLXXXI. VI. Kal. Novembris intravit Civitatem Pistorii, ubi Dominum* Rainaldum *Episcopum investivit per sceptrum de feudo Imperiali, nullo sibi Sacramento ab Episcopo praestito, quod ei tum propter sanctitatem, tum propter nimium amorem ipsius Civitatis libentissime donavit*. Iisdem verbis haec adscripta sunt prae *Usuardini* Martyrologii, de quo in *Bibliotheca Pistoriensi* pag. 56. Annum, mensem, diemque *Raynaldi* emortualem nos docet Calendarium ibidem a me divulgatum p. 90. ad diem nempe Januarii quartum anni 1189.

XXV.

✠ *Bonus Pistoriensem* Sedem obtinuit anno 1186. *Ughell.* Huic opus suum de *cohabitatione Clericorum*, & *mulierum* inscripsit Innocentius III. *Salvius*, & ex eo *Coletus*.

A D D I T I O   N O S T R A.

Non solum epistolam illam cap. IX. de *cohabitatione Clericorum*, & *mulierum*, quam operis nomine satis inepte supra denotari vidisti a *Salvio*, inscripsit *Bono Innocentius*, sed & aliam de *Monialibus*. Vide etiam Decretales Gregorii Tit. XXXIX. *cap.* XXXIII. *de sent. excomm.* Prima, quae se mihi obtulit, *Boni* mentio fuit in libro ✠, ubi *carta super discordia de sepulturis inter Canonicos Pistorienses*, & *Monachos S. Michaelis de Forcole* . . . . . . *de consensu Domini Boni Reverendi Pistoriensis divina dispensatione Episcopi* . . . . *anno* D. N. 1187 XV. Kal. Maij. Verum dum prodeat e tenebris autographa ipsa carta, majorem Calendarii *Pistoriensis*, in quo nuper vidimus *Boni* decessorem *Raynaldum* anno 1189. e vita migrasse, quam hujus apographi habendam esse rationem existimaverim, amanuensis etiam vitio pro anno 1189. annus 1187. scribi facile potuit. Hanc cartae excipiunt, quas edidimus classe XII. 9. & 10. & classe VIII. 21. Praeterea in Pistoriensi Archivo [*Filza* 19. num. 1] charta servatur anno 1204. VI. Kal. Aprilis scripta, *qua in ponte Lucensi* [Lucensi] *Ranuccinus quondam Balduini de Burriano*, *Tramontana*, & *nobiles sui filii vendiderunt Episcopo Pistoriensi Domino Bono annuum affictum duorum modiorum boni frumenti reddendum in mense Augusto*. *Obiit Venerabilis Bonus Pistoriensis Episcopus anno Domini* 1208. 18. Januarii quo die Pistoriensis Calendarium (*Bibl. Pist. pag.* 90.) ejus memoriam celebrat.

XXVI.

Soffredus, seu *Offredus Pistoriensis* Episcopus anno 1200. cum *Sofredo Card.* a nonnullis is Offredus ob nominis paritatem confunditur, de quo infra. Caeterum *Offredo* Praesule *Otho* IV. Imperator sequens privilegium *Pistoriensibus* concessit, salvo jure *Pistoriensis Episcopi*. Autographum asservatur in Archivo Civitatis.

In nomine Sanctae, & Individuae Trinitatis.

Otho quartus, divina favente clementia, Romanorum Imperator, & semper Augustus. Imperatoriae Majestatis nostrae decet clementiam devota fidelium suorum obsequia clementer respicere, ipsisque pro benemeritis digna munificentiae suae beneficia liberaliter impertiri. Ea propter notum facimus universis Imperii nostri fidelibus praesentibus, & futuris, quod nos prae oculis habentes sinceram devotionem, & prae-

clara

[illegible] fecerunt, quae fidelis noster Comes Pistoriensis in primo adventu ad nostrae Maiestatis nostrae [illegible], ipsos omnes cum personis, bonis, rebus, et possessionibus eorum iurisdictione, comitatu, & districtu, quae nunc iuste habent, & quae olim habuerunt, vel in posterum dante Domino iuste acquisierint, [illegible] [illegible], in specialem defensionem nostrae protectionis recipimus, & Imperiali auctoritate ipsis concedimus, & confirmamus omne ius, [illegible], possessiones, iurisdictionem, comitatum, & districtum, quae nunc iuste tenent, & ea quae temporibus praedecessorum nostrorum [illegible], & Henrici [illegible] Imperatorum iuste habuerunt, & de his eum [illegible] in praedicta Civitate [illegible], [illegible] [illegible], salvo in omnibus Imperiali iustitia, [illegible], in quo [illegible] eiusdem Civitatis [illegible] per [illegible] [illegible], [illegible] [illegible], & districtum, salvo quoque in omnibus iure Episcopi Pistoriensis per privilegium nostrum [illegible]. Statuimus itaque, & firmiter, ut nullus Archiepiscopus, Episcopus, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, nullus Nuntius, vel Legatus noster, nulla Civitas, vel persona, nullum Commune, nullaque omnino persona, vel Ecclesiastica [illegible], praefatos fideles nostros Cives Pistorienses contra hanc Maiestatis nostrae [illegible] audeat gravare, vel perturbare. Quod si quis facere praesumpserit, [illegible] [illegible] pro poena componat, dimidium Camerae nostrae, & reliquum [illegible]. Ad cuius rei certam et perpetuam [illegible] praesentem paginam inde conscribi iussimus, & Maiestatis nostrae sigillo communiri. Huius rei testes sunt Wolfgerus Patriarcha Aquileiensis, [illegible] [illegible] Episcopus [illegible], Soffredus Pistoriensis Episcopus, [illegible] [illegible] de [illegible], [illegible] [illegible] de [illegible], [illegible] [illegible] de [illegible], & alii quamplures.

Ego Conradus Spirensis Episcopus Imperialis Aulae Cancellarius [illegible] D. Theoderici [illegible] Archiepiscopi, Archicancellarii recognovi.

Acta sunt haec anno Dom. Incar. MCCVI. Indict. 13. regnante D. Othone IV. Romanorum Imp. glorioso, anno regni eius XII. Imperii vero I.

Datum apud [illegible] per manum Gualterii Imperialis Aulae [illegible] [illegible].

M. Soffredus Civis, & Canonicus olim Pistoriensis a Lucio III. Pontifice Maximo vocatus ad purpuram sub titulo S. Mariae in [illegible], postea etiam Cardinalis S. Praxedis, e privatis monumentis inter Praesules eiusdem Civitatis numeratur, tametsi hoc ipsum incredibile videatur apud se [illegible], nunquam Innocentium III. acquievisse, ut unius peculiaris Ecclesiae Soffredus praeficeretur, quippe qui universali Ecclesiae magno usui esset, & commodo. [illegible] qui [illegible] ad [illegible] Archiepiscoporum [illegible] Patriarcharum vocatum [illegible], quando Pistoriensem [illegible] [illegible], vir magnus, [illegible] [illegible], hoc est ad Balduinum Constantinopolitanum Imperatorem [illegible] [illegible] in Galliae, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? Caeterum si publicis Pistoriensibus tabulis ulla fides habenda sit, eum patriae Episcopatum nunquam obtinuisse dicendum est. Decessit enim Card. Soffredus anno 1211. [illegible] [illegible], Soffredus vero Pistoriensis Episcopus [illegible] [illegible] [illegible] 1212. Soffredus Card. Innocentio III. [illegible] in [illegible] Ecclesiasticae Reipublicae [illegible] [illegible]. Soffredus Pistoriensis Episcopus sub eodem Innocentio, eodemque tempore in [illegible] Ecclesiae [illegible] [illegible], apud Othonem Imperatorem, & ab Honorio III. [illegible] post Soffredi Cardinalis excessum anno [illegible], hoc est 1218. [illegible] privilegiorum confirmationem [illegible]. Siquidem fatendum est omnino fuisse diversos, denique Soffredos, ambos Pistorienses, Cardinalem unum, Episcopum alterum, tametsi [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] esse pares. Monere [illegible] [illegible] in mora ad Catalogum [illegible], Soffredum Cardinalem, de quo modo loquimur, illum esse, quem alii Goffredum appellant de Castilione Pistoriensem, qui error manifestissimus est, [illegible] in meas [illegible], tum ex [illegible] [illegible], tum ex aliorum [illegible], ut in primo nostro tomo [illegible], dum de Goffredo Castilione Episcopo Cardinali [illegible] [illegible]. Soffredus vero [illegible] Episcopus Pistoriensis [illegible] [illegible] circa annum 1220., [illegible] Ecclesiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Porro Diploma illud, quod Soffredus ab Honorio pro se, suisque successoribus anno 1218. recepit, est [illegible] [illegible] ex [illegible] lib. [illegible] fol. 17. qui extat in Archivo Pistoriensis Ecclesiae.

HONO-

HONORIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Venerab. Siffredo, ejusque Successoribus canonice substituendis in perpetuum.

Quoniam omnium [illegible] Ecclesiarum curam Dei, prout ipsi placuit, dispensante suscepimus, quanto in [illegible] nostrae Episcopos [illegible] charitate diligere, & Ecclesias eorum gubernationi commissas pro tempore Sedis Apostolicae [illegible], ut [illegible] quatenus [illegible], quam Ecclesiae quae [illegible] regimini sunt commissae, sub Apostolicae [illegible] & Apostolorum Principis patrocinium [illegible] conservent. & [illegible] propositum [illegible], & commissa [illegible] praesidio Christianae [illegible] bus [illegible] & [illegible] possit [illegible]. Eapropter Venerab. in Christo Frater Siffrede Pistoriensis Episcope tuis [illegible] & [illegible] devotionem, quam Pistoriensis Ecclesia semper in Apostolicae Sedis reverentia, & [illegible] [illegible], [illegible] ad exemplar [illegible] Urbani, Paschalis, Innocentii II, Anastasii, Alexandri, Urbani III, et Innocentii III praedecessorum nostrorum Romanorum Pontificum [illegible] Ecclesiam [illegible] Beati Petri & nostra protectione suscepimus & praesentis scripti privilegio communimus. Statuentes [illegible] quas possessiones, quaecumque bona eadem Ecclesia in praesentiarum juste, & canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum oblatione fidelium seu aliis justis modis praestante Domino poterit adipisci, [illegible], & tuis successoribus & illibata permaneant. [illegible] ad Dioecesim Pistoriensis Episcopatus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut in [illegible] Pistoriensis Episcopus [illegible], vel [illegible] per quae [illegible] [illegible] capellas, & Ecclesias [illegible] Vall. capella de Capraria, capella [illegible] de Bulgaro, Plebs de Massa, capella de Verino, capella de [illegible], capella de Castello novo, capella S. Martini in Montecuculi, capella S. Mariae Magdalenae in Casis, capella de Vaccazana, capella de Verucco [illegible] quae praefatus praedecessor noster Urbanus [illegible] & [illegible] capella [illegible] de [illegible], capella [illegible] [illegible], capella de Renzo, capella de Carbonaria, capella Montis [illegible], capella de [illegible], capella S. Johannis [illegible] Pistorium [illegible] Burrianum, capella S. Martini Vico [illegible] Pistorium in [illegible] [illegible] Sambuchae [illegible] Sanctae Pistoriensi Ecclesiae confirmavit [illegible] Camerissa Mathildis B. Petro [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] per [illegible] Praeterea S. Romanae Ecclesiae [illegible] Castri & [illegible] Pistorienses. Venerabili [illegible] dignae recordationis Hildeprandi praedecessoris tui, & fratres ejus [illegible] [illegible] esse [illegible]. Terras [illegible] de Monte Murlo, de Prato, de S. Paulo, de Cantiano, de Monte Magno, de Castro, de Lamporecchio, de Cerreto, de Spanarecchio, quas de [illegible] praedecessor tuus [illegible], nullo tempore ab Ecclesiastica [illegible] & [illegible]. Id ipsum de terris [illegible] [illegible] quas [illegible] in Episcopatus Pistoriensis possessione [illegible], [illegible] de Pitiano, de Mammiano, de Cavanana, de Biblo, de Sarrazana, de Bruciano, Corappola, Vinacciano, Tobiano, Publica, Saivo [illegible] [illegible], [illegible] & [illegible] in Episcopatu Pistoriensi [illegible] de [illegible] [illegible] de Spaliola. Insuper confirmamus tibi plebem S. Hippolyti in Alpe, plebem S. Laurentii, plebem in Monte Murlo, plebem de Valliano, plebem S. Quirici, plebem in Monte Cuccoli, plebem in [illegible], plebem de [illegible], plebem de [illegible], plebem S. Marcelli, plebem de [illegible], plebem de Popiglio, plebem de Piteglio, plebem de [illegible], plebem de Colle, plebem de Celano, plebem de Marliana, Plebem de Massa, plebem de Cerreto, plebem

in

de Ramporechio, *plebem de* Limite, *plebem de* Arimino, *plebem de* Seano, *plebem de* Quarrata, *plebem de* Montemurlo, *Plebem de* Tobbiano, *plebem* S. Hippolyti, *plebem* S. Pauli, *plebem de* Ajolo, *plebem* S. Justi, *plebem de* Colonica, In Prato *plebem* S. Steph. *Ad haec adjacentes sentimoniales, ut Othonis privilegio, quod* Pratenses *a* Romana *Ecclesia se habere congaudent, nulla injuria, vel diminutio, vel inobedientia Matri suae* Pistorien. *Ecclesiae, seu cuilibet earumdem plebium, vid.* S. Pauli, S. Hyppoliti, S. Petri *de* Ajolo, S. Justi *de* Colonica, *vel aliquis in aliquo inferatur, nec* Pratensis *Ecclesia, vel Clerici ipsius loci, eodem scripto contra Justitiam, vel dignitatem, aut obedientiam Ecclesiae, seu Episc. Pistorien. utatur.* . . . . *Quemadmodum praedecessorum nostrorum* Urbani, paschalis Innocentii, *&* Alexandri, *atque aliorum, seu & bonae memoriae* Petri, *&* Ildeprandi Pistorien. *Episcoporum tempore exstiterunt. Ita jam dicta* Praten. *Ecclesia absque aliqua diminutione potestatis, aut dignitatis* Pistorien. *Ecclesiae, vel Episcopo eis in omnibus, & per omnia obediens, & subjecta permaneat. Prohibentes insuper, ut in Episcopatu tuo nullus Ecclesiam, vel Oratorium sine assensu tuo, vel successorum tuorum de novo construere audeat, salvo tamen privilegio* Romanae *Ecclesiae. liceat quoque tibi per successores tuos baptismales Ecclesias in eadem Dioecesi constituere, si necessitas visa fuit imminere. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat &c. si qua igitur &c. cunctis autem &c.* Amen.

Ego Honorius *Catholicae Ecclesiae Episcopus.*

Ego Nicolaus Tusculanus *Episcopus.*

Ego Guido Praenestinus *Episcopus.*

Ego Petrus S. Pudentianae *tit.* Pastoris *presb. Card.*

Ego Robertus *tit.* S. Stephani *in* Coelio monte *presb. Cardinalis.*

Ego Stephanus *basilicae* XII. Apostolorum *presb. Card.*

Ego Gregorius *tit.* S. Anastasiae *presb. Card.*

Ego Gregorius *tit.* S. Nicolai *in carcere Tull. Diac. Cardinalis.*

Ego Octavianus *SS.* Sergii, *&* Bacchi *Diac. Card.*

Ego Gregorius S. Theodori *Diaconus Cardinalis.*

Datum Laterani *per manum* Raynerii *S. R. E.* vice *Cancellarii Non. Julii, indictione 6. Incarn. Dom. anno* 1218. *Pontificatus vero Dom.* Honorii *Papae III. anno* 2. *Ughell.*

Soffredum Pistoriensem Episcopum obiisse anno 1223. die 25. Maii adfirmat *Sarvius*, qui summum boni Praesulis studium in tuendis Ecclesiae suae juribus per varias contentiones, litesque pluribus ostendit. *Colerus.*

A D D I T I O   N O S T R A.

Haec sunt monumenta a nobis edita, quae ad *Soffredi* memoriam ornandam maxime pertinent. Ac tria quidem ad annum 1209. spectant. Nam XIII. Kal. Novembris ab *Innocentio* III. privilegium impetravit descriptum classe VIII. 24. ab *Othone* vero IV. diplomata duo, alterum quidem VI. Idus Novembris datum, alterum III. Nonas Decembris, utrumque eadem classe VIII. 21. & 23. divulgatum. In eadem classe VIII. 24. habes Bullam *Honorii*, quacum omnino confer *Ughellii* editionem. Ad contentiones *Soffredi* pro juribus suis, suaeque Ecclesiae tuendis refer, quas classe XII. 13. & 14. retulimus chartas, unam quidem anno 1214. V. Kal. Decembris, aliam a. 1221. V. Nonas Maii exaratam. In Archivo *Pistoriensis* Episcopi alia ejusmodi controversiarum monumenta plurima exstant. Exemplum dabo *Rainerius Faesulanus* Episcopus a. 1215. ab *Innocentio* III. facultate accepta sententiam tulit pro *Soffredo* adversus Monachos *S. Bartholomaei*. Quare, ut legitur in instrumento (*Filza IV. n.* 4.) *pridie idus Octubres ejusdem anni Dominus Federicus Pistoriensis Canonicus suscepto mandato a Domino Fesulano Episcopo misit in possessionem Patronatus Ecclesiae S. Romani* (de hoc caussa agebatur) *Dominum Soffredum Pistoriensem Episcopum, & claves Ecclesiae & domus sibi dedit, & excommunicavit candelis accensis, & campanis pulsatis omnem contradicentem, vel turbantem dictam possessionem.* Ibidem (num. 6.) *Rainerii* ejusdem sententiam reperi pro *Soffredo* nostro adversus

 Lotharium

Lotherum Rectorem Hospitalis de *Rofena*, anno 1216. VIII. Kal. Decembris. Hanc autem tulit *Rainerius ex domo Abbatiae* [*S. Bartholomaei Pistoriensis*, cui praeerat Abbas *Sinibaldus*] *in praesentia Domini Lotheringi Canonici Fesulani*, & *Domini Federici Canonici* Pistoriensis, & *aliorum*. Neque omittendum est, *Soffredum* interfuisse *S. Johannis Gualberti* Canonizationi. Vide *Jacobum* [cap. 69.] *Diaconum de Franchis* [lib. XII. *Vitae ejusdem S. Johannis Gualberti* pag. 310.], Locatellum (*lib.* 1. *c.* 88.) & *Bollandianos* ad diem XII. Julii.

Nunc aliud disquirendum, num *Soffredus* hic unus fuerit, quod affirmat *Ughellius* contendens *Soffredum* Cardinalem nunquam fuisse *Pistoriensem* Episcopum? Sed age, consule vetustum Pistoriense Calendarium, quod in *Bibl. Pistoriensi* excusum est (pag. 97.) Ad diem Decembris XIV. haec invenies: *Obiit Soffredus Tit. S. Praxedis Presbiter Cardinalis, qui dedit huic Ecclesiae altare argenteum, in quo sunt XLIV. capita B. M. V. anno MCCX. fuit Episcopus* Pistoriensis. Ipso autem Sanctis Innocentibus infantibus sacro alterius *Soffredi* obitus adnotatur his verbis: *Obiit* Soffredus Pistoriensis *Episcopus anno Domini MCCXXIII.* ..... *Cardinalis S. Praxedis.* Num mors idem diversis diebus possit? Quae extat in postremis verbis lacuna forsasse suppleri posset, ac neque fuit *Soffredi Cardinalis S. Praxedis*. Quidquid id est, alter certe ab altero distinguendus omnino est. Nec quod *Soffredus* Cardinalis *Ravennatis* Ecclesiae sedem recusarit, id efficit, ut *Pistoriensis* quoque Ecclesiae regimen non admisisse. Nam Patriae amor ab illo id impetrare potuit, quod minime obtinuit majoris dignitatis amplitudo. Discimus etiam ex adlatis Calendarii verbis fuisse eundem *Soffredum* ad titulum *S. Praxedis* translatum, quod *Ughellius* hic ignoravit. Sed aliud iterum considerandum, *Soffredum*, qui anno 1223. obiisse in Calendario dicitur, fuisse quidem Episcopum *Pistoriensem*, sed aliquot ante mortem mensibus episcopatu se abdicasse. Nam ut infra dicam, 7. Aprilis ejusdem anni Magister *Gratia Dei* electus erat *Pistoriensium* Antistes. Ceterum alter *Soffredus* alteri successisse videtur, ut facile fuerit illos confundere.

XXVII.

Thomas reperitur vixisse anno 1220. *Ughell.*

Imo 1223. obiit eodem anno *Salvius*, & ex eo Cajetan.

XXVIII.

Gratia Dei Berlinghieri Florentinus in Parochia *S. Laurentii* exortus, ex Canonico *Pistoriensi*, insignique legum Doctore, Praesul *Pistoriensium* electus fuit anno 1223. & consecratus ab *Honorio* III. ut habetur in regesto *Vaticano*. Viginti supra septem annos hanc rexit Ecclesiam, magnaque probitatis fama. Post cujus obitum cum diu vacasset Ecclesia, Praeposito, & Capitulo *Pistoriensi* sequentem scripsit Epistolam *Innocentius* IV. ut octo dierum spatio, quem maluerint, idoneum eligerent Pastorem. Epistolam nos ipsi e *Vaticano* regesto excerpsimus, quae est 214. in ordine, anno octavo ejusdem Pontificis.

Praeposito, & *Capitulo* Pistoriensi. *Ne ex longa Ecclesiarum vacatione, propter quam solent Ecclesiae non modica incurrere detrimenta, Ecclesia vestra destituta Pastore lugubrem incurrat aliquam, vel jacturam, volentes vobis super hoc, & ipsi* Ecclesiae *paterna sollicitudine providere, mandamus, quatenus infra octo dies post receptionem praesentium de consilio & assensu venerabilis fratris nostri Episcopi* Mutinensis *vobis personam idoneam in Episcopum, & Pastorem, non obstantibus aliquibus literis generalibus, vel specialibus quibuscumque super Episcopatu sibi concedendo cum vacaverit, ab Apostolica Sede concessis, & processibus habitis per easdem. Alioquin eidem Episcopo nostris dedimus literis in mandatis, ut ipse ex tunc sublato impedimento contradictiones, appellationes, & difficultates obstantes Ecclesiae vestrae studeat de persona idonea providere. Non obstantibus aliquibus, per quae id impediri, vel differri valeat, & de quibus specialem oportet in praesentibus fieri mentionem.* Contradictores &c. *Nos enim irritum decernimus, & inane quidquid contra mandatum nostrum a quoquam fuerit attentatum.*

Datum Perusii *Octavo Kalendas Maii anno 9. Ughell.*

Gratiae Dei mortem accidisse refert *Salvius* anno 1249. eodemque anno ei datum successorem *Jacobum* quemdam, qui decesserit circa finem anni 1252. inde-

que

quo eveniunt *Episcopum Guidaloftum*. Verum cum inter electionem *Joannis* & ipso *Saturni* datam ab *Innocentio* IV relatam Epistolam, eaque scripta dicatur anno nono Pontificatus ejusdem *Innocentii* Kal. Maij, qui fuit dies 14. Aprilis anni 1252. nullus est locus *Joannis* electioni, neque vi dictae Epistolae ad *Pistoriensem* Sedem alius emergere potuit praeter Guidaloftum. Ne velimus dicere, dictam Epistolam datam post obitum *Joannis*, vel errorem Amanuensis irrepsisse in anno, qui 4. & non 9. scribi debuerit. *Coletus*.

ADDITIO NOSTRA.

Thomam, quem *Soffredum* inter & *Gratiadeum* constituit *Schema*, valde suspicor delendum esse. Nam classe II. 6. chartam vidi a. 1223. 7. Aprilis scriptam, in qua *Rainerius Comes de Panico pro se & fratre suo D. Ughelino* . . . . *promittit fidelitatem Magistro Gratiae Dei electo, & Ecclesiae Pistoriensi*, contra *Eliasus* ... *praefatos omnes* &c. & tamen *Thomas* recensendus in catalogo, *Soffredus* anno 1222. Episcopatum dimiserit, non ante, quam chartam viderimus, in qua eodem mense a. 1222 V nonas Maij Rodemius ad *Gratiadeum*, qui non *electus*, sed *Episcopus* dicitur in charta ejusdem anni 8. Julii (classe II. 7.) Sequenti anno 1224. III Idus Aprilis erat Gratiadeus *apud castrum de Lamporecchio pro recipiendis fidelitatibus, & commendationibus ab hominibus ipsius castri & terrae de Lamporecchio, & Orbignani*. Didicimus id ex charta, quam protulimus classe II. 8. *Fridericus* II. a. 1226 Diplomate ipsum donavit, quod vidi cl. VIII. 15. Octobri mense praenoti anni 1227 adversus Episcopus ad hospitalem *Pontis Episcopi*, & aliquas ad ejusdem hospitalis regimen utilissimas condidit constitutiones. Classe V. 23. est publica parva secimus A. 1230. *Saturaminorum* pridie nonas Februarii, pridie idus ejusdem mensis *homines de Fanciano Gratiadeo* fidelem se Sacramento polliciti sunt. Vide classem II. 9. 10. Tandem a. 1240. VI. Idus Augusti simili se Sacramento devinxerunt huic Episcopo *Rainerius Odaldi*, aliique oppidi *Montemagni* incolae. Monumentorum exstat in secretiore Episcopi *Pistoriensis* Archivo [*Folio* 41] obiit *Gratiadeus* die VII. Januarii, quo die adscripta est illius mors Necrologio [*p.* 90. *Bibliothecae Pistoriensis*] Non enim *Gratiadei* dimittendus est, quam monuerim in charta, quam exhibui cl. II. 6., perperam annum 1204. legi sed annum 1224 omnino scribendum, ut vel Indictio XII. eodem adnotata ostendit, & confirmat, quam hanc proxime sequitur, alia charta. Non igitur corrigenda Indictio XII ut posuerunt autem, atque cum anno 1204. conciliando, sed ex Indictione potius emendandus est annus.

XXIX

Guidaloftus Vergellesius, nobilis *Pistoriensis*, Canonicus Cathedralis Ecclesiae, & Papae Capellanus, a Capitulo concorditer statim post *Innocentii* literarum receptionem Episcopus suae Civitatis electus est anno 1252., ab *Innocentio*, qui probe hominem longo rerum experientia noverat, confirmatur anno Pontificatus nono 11. Kal. Junii ex regesto *Vaticano* Epistola 525. fol. 167. Archiepiscopatus *Ravennatis* olim Vicarius fuit pro *Philippo Fontana Infulatus* legato contra *Ezzelinum*. Ad decorem *Ravennatis* Ecclesiae in *Argento* tabulum condidit legati 1250. Inde ad suam rediit Ecclesiam. E vivis excessit est anno 1285. sepultusque est in Cathedrali cum subjecto Epitaphio.

GVIDALOSTI VERGELLESIO EPISCOPO
ET PATRITIO PISTORIENSI, OMNI
OFFICIO IN DEVM, PATRIAM, GENTILES
AC DENIQVE OMNES VSQVE AD EXTREMVM
OPTIME FVNCTO ANNO DOMINI M.CC. LXXXIII.
FRANCISCVS VERGELLESIVS PHILIPPI SEBASTIANI
FILIVS RESTAVRAVIT ANNO DOMINI MDC.XVIII.

Stemmatis quamlibet hujus antiquissimae gentis, tres argentea angulos sunt, quas nigrum campum dissecantem. *Ughell.*

ADDITIO NOSTRA.

Classe II. 11. classe XII. 24. cl. I. 5. cl. II. 9. cl. XI. 19. chartas edidimus, quae *Gundalofiis* praestantissimi Antistitis memoriam honestant. XXI. Februarii dies *Gundalofii* emortualis fuit. Confer. Calend. *Pistoriense* (*Bibl. Pist. p.* 91.). Sed quid de anno? In eodem Calendario annus notatur 1286., sed eo anno *Thomas Pistoriensem* Ecclesiam gubernabat, in Epitaphio quoque *Gundalofii* annus 1283. designatur. Non tamen a Kalendario sequendo haec me dimovent. Nam anno 1283. senio confectus *Gundalofius* potuit Episcopatum abdicare, ac triennio superstes mori deinde anno 1286. Epitaphium porro recens est, atque ad mendosas tabulas potuit elaborari.

XXX.

Thomas (,, *Senensis* (Prior secularis Ecclesiae de monte *Alpiano*, a Capitolo electus in *Pistoriensem Episcopum*, *Gundalofio* successit anno 1285. confirmatus ab Honorio IV. 5. Idus Junii anno primo Pontificatus, ut habetur in regesto *Vaticano* Epistola 26. fol. 137. Hic *S. Francisci Senensis* Ecclesiae consecrationi interfuit, cum solemnem illum ritum frater *Matthaeus Ordinis Minorum* Episcopus Cardinalis *Portuensis* prosequeretur, ut in lapidea tabula hujus exstat memoria facti. Hic idem *Thomas* sub Papa *Nicolao* IV. commissarius fuit, collectorque spoliorum in *Hetruria*, ut *Siculo* regno suppetiae mitterentur. Oratorium *B. Thomae* Apostoli aedificavit, ubi haec legitur in marmore insculpta inscriptio.

VENERABILIS PATER DOMINVS THOMAS DEI
GRATIA PISTORIENSIS EPISCOPVS FECIT FIERI HOC
ORATORIVM AD HONOREM DEI, ET GLORIOSAE VIR
GINIS MARIAE, AC B. THOMAE APOSTOLI AN.
M.CC.LXXXXVI.

Pistorii defunctus est anno 1303. sepultusque est *Casulis* apud *Servitas* [imo in praepositura] in cujus tumulo hoc exstat ibidem Epitaphium.

PISTORII FLAMEN, CLERI, POPVLIQVE SOLAMEN,
GLORIA MAJORVM, PATRIAE DECVS, ATQVE SVORVM
CVLMEN HONESTATIS THOMAS, HEROS PIETATIS,
FORMOSVM NOTIS, VIRTVTVM FLORIDA VITIS;
FONS DECRETORVM, FLOS CLERI, GEMMA SVORVM
HIC JACET ALMAE VRBIS PATER, HIC TIBI JVNGERE COELIS
ANNISQVE EXEMPTIS TRINIS CVM MILLE TRECENTIS.
A CHRISTO NATO, REQVIEVIT FINE BEATO.

Venerabilis Pater Dominus Thomas, *olim* Pistoriensis *Episcopus hic jacet. Ob cujus memoriam Dominus* Jacobus, *&* Sotus *Domini* Andreae Germani *ipsius fecerunt fieri hoc Monumentum, qui obiit die XIII.* [al. XXX. Julii] *anno praedicto.* Ughell.

ADDITIO NOSTRA.

Ad hunc Episcopum spectant chartae, quas divulgavimus classe XI. 31. & cl. V. 3. *Thomas* Synodum aliquam celebravit. Vide classem IV. 2. Juxta Calendarium *Pistoriense* (*Bibl. Pist. p.* 94.) decessit *Thomas* e vivis 19. Julii.

XXXI.

Bartholomaeus de Sigisbuldis Pistoriensis, ex praeposito ejusdem Ecclesiae electus a Capitulo, a *Benedicto* XI. confirmatur in Episc. *Pistoriensem* anno 1303.

IV. Non. Novembris. Sed brevi mora *Pistoriensem* administravit Ecclesiam. Anno etenim 1307. die 24. mensis Decembris, ad *Fulginatem* Sedem translatus est, de quo ibi plura. *Ugbell.*

ADDITIO NOSTRA.

Bartholomaeus, seu *Bartholomeus* ipso anno 1306. 30. Maii tantum electus dicitur in charta prolata class. V. 15. de eo haec in historia *Fulginate a Mannio* edita T. 1. *scrip. Rer. Italic.* ad a. 1308. *Die primo Junii venit* Fulginium Dominus *Bartholomeus de* Pistorio *Episcopus* Fulginas, *& decessit anno Domini MCCCXXVI. die XXI. mensis Julii.*

XXXII.

Hermannus de Anastasiis Fulginas, Prior Cathedralis, cum Sedem *Fulginatem* recusasset, haud tamen *Pistoriensem* defugere potuit. *Clemente* V. ita mandante anno 1307. die 24. mensis Decembris. Vita functus est die 15. mensis Augusti anno 1321. sepultusque est in Cathedrali. *Ugbell.*

ADDITIO NOSTRA.

Synodum habuit *Hermannus* a. 1308. 8. Decembris, cujus constitutiones edidit Clariss. P. *Mansius* (*Tom. III. Supplem. ad Concilia Veneto-Labbeana p. 303. & seqq.*) & nos quoque, non inutili fortassis labore, iterum exprimi typis curavimus clas. IV. 2. Quinquennio post aliam Synodum celebravit. Vide classem IV. 3. Epocham *Hermanni* emortualem confirmat Calendarium Pistoriense (*p. 94. Bibl. Pist.*)

XXXIII.

Barontus de Ricberdis [seu *Barontius de Ricciardis*] *Pistoriensis* Archipresbyter Cathedralis a *Joanne* XXII. Pontifice *Pistoriensis* Episcopus creatus est anno 1322. XI. Kalend. Maij ex regesto *Vaticano* Epistola 526. anno septimo *Incommun.* postquam ejusdem electionem a Capitulo factam contra placita Pontificia irritasset. Siquidem ejus perspecta virtute, probitateque dignum percensuit, cui talis honor tuto demandaretur. Is cum esset *Joannis* XXII. Papae studiosissimus a *Ludovico Bavaro* Romani Imperii perduellis declaratus in exilium pulsus est, in cujus locum *Nicolaus* pseudopontifex, quemdam fratrem *Joannem de Sedages Ordinis Eremitarum S. Augustini*, sui similem intrusit, qui haud multo post, una cum reliquis *Bavari* fautoribus expulsus, in claustro reclusus, patrati criminis poenas luit, *Barontus* vero ad Ecclesiam suam reversus cum 17. annos perbelle illam administrasset, decessit anno 1349. cujus meminit auctor historiae *Pistoriensis*.

ADDITIO NOSTRA.

A. 1322. 7. Septembris *D. Barontbus* Synodos confirmavit decessorum suorum *Thomae*, & *Hermanni*. Vide classem IV. 4. Quum autem *Johannes* de *Ursinis* Diaconus Cardinalis, qui ab *Johanne* XXII. missus in *Italiam*, & *Tusciam* legatus fuerat ad coercendos *Ludovici Bavari*, & Antipapae impetus, constitutiones quasdam anno 1327 in Concilio quodam *Florentino* condidisset ad Cleri reformandos mores, illas a. 1330. *Barontus* publicavit. Nos eas post clariss. *P. Mansium*, qui primus (*T. III. suppl. ad Concilia Veneto-Labbea p. 417. & seqq.*) emisit illas in lucem, intulimus in classem IV. 5. cum MS. exemplo adcuratissime conlatas. Anno 1346. Synodum *Hermanni* Episcopi confirmavit *Barontbus*, canone tamen XLIV. abrogato. Consule classem IV. 2. Aliud *Baronti* monumentum dedimus classe XI. 32. quod ad annum spectat 1335. & sequentia. Hoc nunc Epitaphium legitur in Principe *Pistoriensi* templo *Baronti* tumulo insculptum.

D. O. M.
BARONTO RICCIARDO
PATRITIO ET EPISCOPO PISTORIENSI
SUB IO. XXII. BONONIENSI ET PICENA LEGATIONE
FUNCTO SEPVLCRVM
QVOD SVO AB HOSTIVM OBSIDIONE PATRIA POSVERAT
LIBERATORI, ET EDACI VETVSTATE LIBERARE PETRVS RICCIARDVS
I. C. PISIS INTERPRETATIONE AVREOQVE STYLO
CLARISS. HABVERAT IN VOTIS
NOBILISSIMA POSTERORVM FAMILIA
INSTAVR. CVR. A. D. M.DC.XXXVI.
VIXIT A. LIV. EPISC. XXVI. OBIIT A. D. M.CCC.XLVIII.

XFXIV.

Andreas de Centoriis, *Pistoriensis*, Abbas secularis Ecclesiae de *Fageto Aunemanae* Dioecesis, vir eximie literatus, electus est Episcopus *Pistoriensis* anno 1349. duodecimo Kalendas Novembris, ex regesto *Vaticano* Epistola 52. fol. 38. parte prima, anno octavo Clementis sexti illamque Ecclesiam rexit per annos quindecim. Deinde vita functus est 1356 (die XIX. Septembr) inque media Cathedrali sepultus, ubi spectatur sepulcrum cum ejusdem effigie depresse insculpta cum sequenti Epitaphio.

HIC JACET. R. PATER, AC DOMINVS DOMINVS
ANDREAS DE CENTORIIS DE PISTORIO OLIM EPIS
COPVS PISTORIENSIS DOCTOR VTRIVSQVE I. QVI
OBIIT IN DOMINO M.CCC.LVI. DIE XIX.
SEPTEMB. CVIVS ANIMA REQVIESCAT IN PACE. *Ughell.*

A D D I T I O   N O S T R A.

Andreas hic memoratur in charta, cujus initium ex Archivo PP. *Augustinianorum Pistoriensium Borellius* in MS. suam *Pistoriensium* Episcoporum historiam conjecerat. Illam heic dabo, etsi vix quidquam praeter quaedam illustria nomina continet; aliquid enim in ea videre mihi visus sum, quo *Augustinus Tinaccus*, seu potius *Tinaccii Narniensis* Episcopi, de quo *Ughellius* [T. 1. col. 1018.] historia illustretur. Utinam integram illam descripsisset *Borellius*!

In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Reverendi in Christo Patres, & Domini, Dominus Frater Augustinus *Dei, & Apostolicae Sedis gratia* Narniensis *Episcopus, & sacrae paginae Doctor, Frater* Franciscus *de* Fulgineo *Ordinis Heremitarum Sancti* Augustini *pro Reverendissimo Patre, & Domino, Domino* Egidio *Cardinale* Spanien. *Legato in totius* Italiae *partibus pro Christianissimo, ac Sanctissimo Domino* Innocentio *divina providentia Papa sexto, subdelegati, & commissarii in Dioecesi* Pistoriensi, *& aliis Dioecesibus, & locis in privilegiis eorum commissionis, & subdelegationis expressis, & declaratis solemni deliberatione habita inter eos, desiderantes Sanctae Romanae Ecclesiae, & dicti Domini Papae, & praefati Domini Cardinalis Legati* Pistoriensis *honores, liberalitates, & jura defendere & augumentare ad posse, ipsorumque mandatis plenarie obedire, & ad Christi fidelium animarum, & devotorum Sanctae Romanae Ecclesiae, & Christianae Fidei salutem intendere, & contra perditionis filios, & Hereticos Sanctae Romanae Ecclesiae, ac D. N. D. Papae* Innocentii *inimicos ad punitionem procedere; Christi nomine invocato ad honorem, & reverentiam Omnipotentis Dei, & Beatissimae Mariae Virginis ejus Matris, & Sanctissimae Crucis Domini nostri Jesu Christi, confidentes de cir-*

cum-

conspecta fide, honestate, discretione, & prudentia Venerabilis in Christo Patris, & Domini Domini Andreae *Episcopi* Pistoriensis, *ac etiam Reverendi, & Religiosi viri Domini Fratris* Angeli *dicti Ordinis Heremitarum Sancti* Augustini, *Lectoris in loco Sancti Laurentii Fratrum dicti Ordinis Conventus* Pistoriensis, *& cuilibet ipsorum &c. Actum in Civitate* Pistoriensi *in Claustro Loci Fratrum Sancti Laurentii &c. sub Incarnationis anno* MCCCLV. *Indictione IX.* die XXVII. *mensis Maii*.

X X X V.

Fr. *Remigius*, filius *Bartholomaei Florentinus*, ex Ordine Eremitano D. *Augustini*, sui aevi clarissimus Concionator, Philosophus, Theologusque insignis, ab *Innocentio* VI. Pontifice creatus est *Pistoriensis* Episcopus an. 1356. quam quidem Ecclesiam ad decem fere annos singulari probitatis exemplo administravit; deinde claustralis vitae percupidus, deposito onere anno 1367. ad cellam, ubi suavissime vitam traducens anno demum 1370. vitam finivit. *Ughell.*

A D D I T I O N O S T R A.

Constitutiones quasdam editas ab *Hermanno*, atque a *Baronto* Episcopo confirmatas probavit etiam *Remigius*. Quod discimus ex monumentis nostris classe IV. 7. *Ughellium* porro, qui anno 1367. *Remigium* abdicasse se Episcopatu scripsit, erroris arguit charta *Pistoriensis* Episcopalis Archivi, in qua legitur a. 1368. 24. Februarii *Simonem Cassinensem* Abbatem a *Remigio* tunc Episcopo facultate ejus rei accepta jus omne, quod sibi erat in castrum *Sambucae*, *Pistoriensi* Reipublicae tradidisse, salvis *Pistoriensis* Episcopi juribus. Fuit *Remigio* Vicarius Generalis a. 1357. *Simon Pieri Talini* Rector Ecclesiae S. *Michaelis* in *Cenco*, qui sententiam eo anno tulit pro Monasterio S. *Michaelis de Furcalis*. Classe XII. 22.

X X X V I.

Joannes quondam *Vincentii de Vicentiis Florentinus*, Praepositus *Pratensis*, & Scriptor Apostolicus, electus est *Pistoriensis* Episcopus anno 1367. 4. Nonas Junii. de eo mentio in monumentis anno 1377. post quem inde annum ad *Cerviensem* Ecclesiam translatus est. Obiitque *Bononiae* anno 1382. die 29. Augusti. *Ughell.*

A D D I T I O N O S T R A.

Et hic *Hermanni* constitutiones confirmavit. Classe V. 7.

X X X V I I.

Fr. *Andreas de Beccanugiis* sive de *Franchis Pistoriensis* Ordinis *Praedicatorum*, ab *Urbano* VI. suae patriae electus Episcopus est post annum 1377. (a. 1383. xv. Junii juxta *Salvium*) egregia doctrina praeditus erat, magnique nominis Concionator. Volumen sermonum de Sanctis edidit, ac quadragesimale valde proficuum. Vitam produxit usque ad annum 1400. nunciumque per procuratorem Episcopatui remisit, decessitque eodem anno, sepultusque est apud suos *Praedicatores*, ubi sub marmoreo Sepulcro hoc Epitaphium legitur, rude sane redolens seculum.

ANTISTES, PLEBEM QVI REXIT PISTORIENSEM
ANDREAS VITAE CVNCTIS EXEMPLAR HONESTAE,
ET PIVS, ET MITIS, DIVINO DOGMATE CLARVS
HAC SVB MOLE JACET, SED MENS SVPER ASTRA VOLAVIT
ANNVS MILLENVS QVADRINGENTENVS IN VRBE
TVNC MAII BISDENA DIES, ET SEXTA FLVEBANT.
Ughell.

De eo *Altamura* in *Biblioth. Dominic.* & *Fontana* in *Theatr. Dominic.* & ex eo *Salvius*. *Coletus*.

A D D I.

Antonius Senensis in *Bibliotheca F. F. Praedicatorum* duos *Andreas* Ordinis sui Episcopos *Pistorienses* distinguit, unumque statuit a. 1290., alterum a. 1304. *Michael Pius*, & ipse *Andreas* duos ex ordine suo ad *Pistoriensem* Sedem adsumptos agnoscit, sed antiquiorem a. 1286., recentiorem a. 1304. floruisse scribit. Gravissimum horum Scriptorum errorem agnovit *Echardus* in *Bibliotheca sui Ordinis*, unumque, quemadmodum fieri debuit, *Andream de Boragnis*, seu de *Franchis* (nam utroque deinde nomine ejus familia insignita fuit) *Pistoriensibus* Pontificibus adnumeravit. Enimvero nullus dubitat illos *Senensis* & *Pii* Episcopos locum in tabulis *Pistoriensium* Episcoporum. Vide superiores Episcopos. *Andream* equidem nescio quem *Dondorius* a. 1303 *Pistoriensibus* Episcopum tribuit, sed egregie fallitur, idque de more. Vir bonus, quod ad *Andream de Franchis* adtinet, ejus gesta satis calamo prosequitur idem *Dondorius* (p. 119. & seqq.) atque inter cetera narrat eum a. 1395 cum *Jacobo Forzolone*, & *Paulo* Ptolomeo Episcopis de veteri loco ad editiorem, nobilissimamque aedem Proto-martyris Urbis transtulisse *B. Virginis Mariae* cingulum, quo (pene ut ex inspectione, delapsurum alii) cives illi gloriantur. In Schedis *Borellii* reperi ego *Bonifacii* IX. literas anno V sui Pontificatus III Idus Aprilis, anno nimirum 1393 (primus enim *Bonifacii* annus a Novembri a. 1389. numerandus est) ad *Andream* datas, sed truncatas. Hae sunt hujusmodi.

Bonifacius Episcopus Servus Servorum Dei.

Venerabili Fratri Andreae Episcopo Pistoriensi salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Quae professio vestra condecet statum habet religiosum, & ea, quae religionem habent effectum tenerent, convenientiora ad nos esse. Tu hac siquidem meditatione perpendens dum tunc peregrinationis tuae temporum dispositione supremo deficiente praeveneris. Nos itaque tuis in hac parte supplicationibus inclinati, ut de bonis mobilibus a te per Ecclesiam Pistoriensem, aut pretio acquisitis, licite acquisitis, quae alias, vel alterum ipsius Ecclesiae nomine, certa speciali convenientia decenti modo vel ejus usu fuerint deputata pro decentibus & honestis expensis funeris tui & pro remuneratione aliorum, qui tibi servientes fuerint, sive tuis consanguineis, sive aliis justis fervente nomine (moderate tamen) disponere & erogare possis, non obstante, quod Ordinis Fratrum Praedicatorum professus existis, Fraternitati tuae plenam & liberam tenore praesentium concedimus facultatem. Volumus autem, quod in eorum dispositione bonorum juxta quantitatem eorundem erga dictam Ecclesiam te liberalem exhibeas, prout conscientiae tuae dictaverit, & animae tuae saluti videris expedire.

Datum Romae apud S. Petrum III Idus Aprilis Pont. nostri anno 5.

Hactenus *Borelli* exemplum. Est & in *anecdotis* nostris id quod *Andreae* monumentum, Num. classe IV. 3 videmus, ipsum a. 1384. XIII. Februarii constitutiones quasdam protulisse, quas *Hermannus* ediderat, *Bonusbus*, *Remigius*, *Johannes* decessores sui confirmaverat. De eo scripsit diximus in *Bibliotheca Pistoriensi*, lib. II. pag. 108.) ubi & Epitaphium ipsius lapideo inscriptum recitavimus. Festum Coronae Domini nostri *Jesu Christi*, de quo *Usuardo* auctiore *Bibliotheca Pistoriensi* p. 162. col. 1., fuit ab *Andrea* institutum.

XXXVIII.

Matthaeus Domini *Lazari de Diamantibus Pistoriensis*, nepos ex sorore supra memorati *Andreae* antecessoris, *Pistoriensis* Canonicus, ejusdem Capituli electus Episcopus est ann. 1400. quinto Kalendas Martii. Hic apud *Bonifacium* IX a calumniatoribus expostulatus est diversi generis improbitatis, sed cum agitata causa innocens fuisset repertus, ipse absolutus est, calumniatorum vero flagitiorum poenas iis annis luerunt. *Constantiensi* Concilio interfuit ann. 1415. ad ipsumque tamquam doctissimum hominem resolvere causas, quae per appellationem in Sancta Synodo agitabantur pro ratione legitima. Consule *Abrahamum Bzovium* in 16. tom. *Annal. Ecclesiast.* (= obiit anno 1425. *Sollum*).

ADDITIO NOSTRA.

Matthaeus a. 1406. XVII. Septembris Synodum celebravit. Constitutiones in ea editas habes class. IV. 6. *Pisanum* Concilium adiit 24. Martii a. 1409. docet id Catalogus Episcoporum, qui *Pisis* illi Concilio interfuerunt a Clariss. *D. Johanne Dominico Mansio* editus ex *Taurinensi* Codice (T. III. *Supplem. ad Concilia Venetum Labbeanae col.* 1063.) Corpus S. *Felicis Pistoriensis* a. 1414. inventum fuit a *Matthaeo* (classe VI. 6.) E *Constantiensi* Synodo ad *Sozomenum* literas dedit a. 1418. quas in *Bibliotheca Pistoriensi* (*lib.* 1. *parte* 3. *pag.* 30. & *seq.*) divulgavimus. Acta autographa *Sozomeni* Viri pro tempore illorum conditione celeberrimi manu scripta, in quibus criminationes illae ab *Ughellio* indicatae adversus *Matthaeum*, ex doctoris *Masii* munere apud me servantur. Classe XII. 23. lege sententiam, quam *Martini* V. Papae auctoritate edidit *Matthaeus* a. 1420. 26. Februarii in caussa *Universitatis*, *seu hominum habitatorum & incolarum Terrae* Cutigliani *contra Plebem de* Lizano. In Constitutionibus *Pistoriensis* Capituli heic classe IV. excusis memoratum habes, *Ven. Virum Dominum Bernardum Abbatem Monasterii de Podio Bonizi Florentinae Dioecesis visitatorem, correctorem, reformatorem, ac etiam ordinatorem Ecclesiae Pistoriensis per felicis recordationis Dominum Bonifacium divina Providentia Papam IX specialiter electum, & ordinatum*. Nullus dubito, *Bernardum* hunc sub *Matthaeo* Pistoriensi Episcopo id muneris exercuisse, fortasse quo tempore *Matthaeus* fuerat ab obtrectatoribus, ut indicavimus, criminose accusatus.

XXXIX.

Fr. *Ubertinus de Albizzis*, nobilis *Florentinus*, *Bartholomaei* filius, ex Ordine *Praedicatorum*, ob excellentem doctrinam, probitatemque adeo *Florentinis* Senatoribus in pretio fuit, ut eundem ad *Pistoriensem* Sedem devehendum impetraverint a Pontifice, cum ad *Florentinam* nisis precibus evehere non potuissent anno 1416. die 6. mensis Junii. In *Metaphysicam Aristotelicam* commentaria scripsit. Antequam *Pistoriensis* Episcopus esset, *Fesulano* Episcopo diuturniori morbo vicariam operam impendit. Caeterum *Pistoriis* fato functus est anno 1434. sepultusque est in Cathedrali. Consule de eo *Archangelum Gianium de Scriptoribus Florentinis*, tametsi in dinumerandis aberret. *Ughell.*

De eo *Altamura* in *Bibl. Dominic.* (p. 173.) & *Pocciantius de Script. Florent.* (p. 81.) *Mandos.* & ex eo *Colerus*.

ADDITIO NOSTRA.

Hic ille est *Pistoriensis* Episcopus, cui a *Martino* V. cognitionem caussae inter *Nicholaum Johannem de Gogliis* civem *Lucanum*, & *Ser Baldassarem Bertini* civem *Pistoriensem* delegatam vidimus classe XII. 24. Anno 1432. V. Nonas Maii altare majus Templi *S. Leonardi* sacri consecravit. Hujus rei hoc ibi exstat monumentum marmoreae tabulae insculptum.

AD REI MEMORIAM RENOVANDAM
ALTARE HOC MAIVS RITE CONSECRATVM
A DOMINO VBERTINO DE ALBIZIS
FLOR. EPISCOPO PIST. A. D. CIↃCCCCXXXII.
V. NON. MAII
QVA DIE ET ECCLESIAM DEO OPT. MAX.
IN HONOREM S. LEONARDI CONF.
OLIM CONSECRATAM FVISSE EX PROBATISS.
VETVSTISS. MONVMENTIS
ALEXANDER CACCIA EPISCOPVS PIST.
LEGITIME DECLARAVIT
A. D. CIↃIↃCIXIX.

Post Ubertini mortem Thomas Recanatensis, ac *Maceratensis* Episcopus aliquot mensibus *Pistoriensem* Ecclesiam jubente *Eugenio* IV. administravit, legesque tulit a Canonicis servandas, atque a nobis classe IV. divulgatas.

X L.

Donatus Medices, *Florentinus*, ex Praeposito Metropolitanae Ecclesiae, electus est Episcopus *Pistoriensis* anno 1436. X. Kalend. Julii. Hanc ille Ecclesiam administravit annos 38. quamvis in Epitaphio legatur annos 40. Nam assumptus est, ut diximus, ex actis *Consistorialibus* anno 1436. defunctus est 1474. tumulatusque in Cathedrali cum hoc Epitaphio.

DONATO MEDICI
QVI SVIS MERIS VIRTVTIBVS ANTE TEMPVS EPISCOPVS
CREATVS RELIGIOSE, VTILITERQVE ECCLESIAE PASTOR
ANN. II. DE XL. PRAEFVIT
PIISSIMI FRATRES PP.
ANNO M CCCC.LXXIV.
VIXIT ANNOS LXVII. M. II. DIES VII

A D D I T I O N O S T R A.

Donatus a. 1443. Princeps templum *Pistoriensis* Urbis dedicavit. Confer Bibliothecam nostram *Pistoriensem* (pag. 56.) Nec omittendum, quae ibidem (p.162.) leguntur in *Pistoriensi Usuardini* Martyrologii exemplo XXIII. Maji.

X L I.

Nicolaus Pandulphinus Florentinus, Episcopus *Pistoriensis* anno 1440. e *Giannozzo* clarissimo viro, *Joannaque Valoria* eximiae nobilitatis foemina progenitus. Tyrocinium literarum *Bononiae* primum posuit, deinde nobiliter eruditus Metropolitanae suae patriae Canonicus effectus est. Tum sub *Pio* II. Apostolicus Scriptor renunciatus. *Sixtus* vero IV. generosi Spiritus Princeps, cum *Pandulphini* virtutem exploratam haberet, illum nepoti, hoc est Cardinali *S. Petri ad vincula* curatorem adhibuit, qui postea ad Pontificatum evectus, *Julius* II. fuit. Anno autem 1474. Episcopum *Pistoriensem* pronunciavit, demandata eidem *Beneventanae* legatione, quam usque ad tempora *Innocentii* Papae VIII. prudentissime administravit, a quo deinde *S. Zenonis* Abbatia *Pisana* auctus est. *Julius* deinde II. ubi primum ad Pontificatum ascendit, in intimis Consiliariis habuit *Nicolaum*, Auditoremque adscivit, illumque Roboreae gentis ergo adscripsit. Defuncto *Julio*, rediit ad Ecclesiam suam, quam cum probitatis, ac pietatis laude, in ea seminario fundato, sapientissime administravit. In mensam Episcopalem amplos contulisse census narratur. Monasterium Monialium *S. Nicolai* a fundamentis erexit, Archidiaconatum fundavit, ut *Pandulphinae* gentis in jurisdictione foret. Quae dum *Pandulphinus* praeclare agit, jam propemodum effoetae aetatis, a X *Leone* Pontifice in numerum Cardinalium cooptatur titulo *S. Caesarei in Palatio*. Quae sane dignitas *Nicolao* potius fuit cohonestamentum sepulcri, quam stabilior aditus ad supremum honorem. Decessit enim, ad viri fatum, lacrymantibus populis, anno 1518. die 17. mensis Septembris, delatusque *Florentiam*, sepultus est apud *Florentinam* Abbatiam in *Pandulphinae* gentis sacello, cum 44. annos *Pistoriensem* rexisset Ecclesiam, apud quam adeo adhuc *Nicolai* memoria rediviva est, & suavis, ut illius Civitatis *Antiani*, ut vocant, ad illius expiationem animae soleant celebrare in feriis. *Ughell.* De hoc *Gamurrinius de famil. Vol.* 5. *pag.* 118. *& seq. Mandos.* & ex eo *Caletus*.

A D D I T I O N O S T R A.

Nicolaum hunc indicant *Sixti* IV. litterae, quas mecum communicavit *Cl. Gerius*. Habeto heic illas.

Dilecto

Dilecto Filio KAROLO DE MEDICIS

Notario nostro Praeposito Pratensi.

Dilecte Fili salutem &c. Nuper nobis fuit expositum, quod orta dudum lite inter dilectos filios Capitulum, & Commune Ecclesiae Pistoriensis ex una, & Bartholomaeum Bello dictae Ecclesiae Archipresbyterum, Thomamque Benedicti, ac Jacobum Philippi ejusdem Ecclesiae Canonicos ex altera partibus super quibusdam praebendis, & quotidianarum distributionum perceptione. Capitulum & Commune praefati hujusmodi causam per rescriptum Apostolicum quibusdam Judicibus commissa obtinuerunt. Cumque Judices ipsi ad hoc convenire renuissent, Venerabilis frater noster Episcopus Pistoriensis, *quorum sibi commissae Ecclesiae desiderans litem hujusmodi, ac omnes causas & differentias inter praedictos vigentes in se committi curavit, susceptoque compromisso omnibus diligenter examinatis & cognitis laudum protulit, quod ab utraque parte acceptatum omologatumque* [sic] *fuit. Quare nobis humiliter supplicatum extitit, ut pro bono, & quiete Ecclesiae antedictae hujusmodi laudo Apostolicae firmitatis robur adjicere dignaremur. Quo circa hujusmodi supplicationibus inclinati, prudentiae tuae tenore praesentium committimus & mandamus, quatenus si ita sit laudum ipsum dictum nostra auctoritate approbes & confirmes, plenamque decernas roboris firmitatem in omnibus fortiri, non obstantibus quibuscumque.*

Datum Fulginei die VII. Septembris 1476. Anno VI.

XLII.

Laurentius Puccius, *Florentinus*, Prothonotarius Apostolicus, Apostolicae Camerae Clericus, atque Datarius, a *Julio* II. adscriptus est *Pistoriensis* Episcopatus coadjutor, dum in ea Sede *Nicolaus Pandolphinus* sederet anno 1510. die 23. mensis Februarii. Hic ab eodem Pontifice legatus est ad *Florentinos*, ut illis abrumpendi cum Gallis foederis auctor esset. *Lateranensi* Concilio interfuit, fuitque *Leoni* X. eximie carus, qui eidem Apostolicam Datariam *Julio* II. defuncto asseruit, primoque anno sui Pontificatus Cardinalem *SS. Quatuor Coronatorum* renunciavit, eidem summa Poenitentiaria attributa, mortuoque *Pandolphino Pistoriensi* Episcopatui illum admovit anno 1518. Caeterum ejus Episcopatus honorem, in nepotem *Antonium*, Pontifice annuente, refudit. Post excessum *Leonis*, *Hadrianique* Summorum Pontificum, *Clemens* VII. olim *Julius Medices*, e summa Sede jus dixit divinum, cui magno usui, adjumentoque *Laurentius* fuit, siquidem trepidiora explicabat negotia, promovebatque prudentissime ad finem. Igitur inde in Gentem *Puccium* amplissimos congessit honores. Obtinuit etiam Ecclesiarum *Melphiensem*, *Rapollanam*, *Caputaquensem*, *Venetensemque* in *Gallia*. *Romae* decessit, *Albanus* primum Episcopus, postea *Praenestinus*, tantoque in pretio apud omnes, ut inconsolabile sui apud omnis ordinis homines desiderium reliquisse videatur. Aetatis erat 73. annorum, seculi vero decurrerant 1531. Kal. Octob. sepultusque est apud S. *Mariam super Minervam* ad pedes defuncti *Leonis*, cum hoc Epitaphio.

D. O. M.
LAV. PVCCIO EPISCOPO PRAENESTINO
CARD. SS. QVATVOR MAIORI POENITENTIARIO
SINGVLARIS PROBITATIS AC AMABILITATIS
ET IN APOSTO. NEGOTIIS EXPERTO
QVI V. A. LXXIII. M. I. D. IX.
IVXTA LEONIS PP. X. VT MANDAVERAT SEPVLCRVM
ROBERTVS PVCCIVS CARD. SS. QVATVOR
MAIOR POENITENTIARIVS
FRATRI OPTIMO AC BENEMERENTI FAC. CVR.
MORTEM OBIIT ANNO M.D.XXXI.

Scripsit *Laurentius*, dum Datarii munere fungeretur, *de gratiis, & expectativis*. Illius non praeterit laudes *Stephanus Joanninensis* in sua *Medica Monarchia*, *Sadoletus* in epistola ad *Antonium Puccium* Cardinalem ejus nepotem, *Bembus* etiam in epistola ad *Caesarem*. *Ughell.*

A D D I T I O   N O S T R A.

Florentiae quoque in Templo Deiparae ab Angelo salutatae in Sacello *S. Sebastiani* aliud *Puccio* insculptum monumentum. En illud.

LAVRENTIO PVCCIO ANTONII F. EPISCOP. PRAENEST.
CARDINALI SS. QVATVOR MAIOR POENIT.
APOSTOLICORVM NEGOCIORVM
EXACTA COGNITIONE CELEBERRIMO
A LEONE X PONT MAX. PVRPVRA DECORATO
ROBERTVS PVCCIVS PATRVO MAGNO
AD ILLIVS IN PATRIA MEMORIAM RETINENDAM
EREXIT ANNO SALVTIS MDCVII.
VIXIT ANN LXXIII
OBIIT ROMAE XVI KAL. OCTOBR MDXXXI.
ET IN S. MARIAE SVPER MINERVAM SERVATVR.

X L I I I.

Antonius Puccius, filius *Alexandri*, Cardinalium *Laurentii*, & *Roberti* nepos, aemulaque virtute plus quam genere effictus, juvenis adhuc in Academia *Pisana* literas hausit, repenteque ex nobiliori, vividaque indole Philosophus, Theologusque notae insignioris evasit, factusque Cathedralis *Florentinae* Canonicus, in summa aede magno audientium concursu sacras literas explicuit. Sed *Romam* deinde a patruo in spem amplioris dignitatis vocatus, a *Leone* Pontifice, qui ejus virtutem penitus introspexerat, Apostolicae Camerae Clericus primum effectus est, inque *Lateranensi* Concilio ad congregatos Patres elegantissimam orationem habuit anno 1514. 3. Nonas Maij, quam orationem *Leoni* X. Pontifici literatorum patrono inscripsit, dedicavitque. *Pistoriensem* obtinuit Episcopatum anno 1518. die 5. mensis Novembris. Caeterum haud diuturniori mora illam praesens administravit Ecclesiam, ecclesiasticis negotiis a *Leone* ipso Pontifice continenter districtus. In *Insubriam* enim vicelegatum illum legavit, multaque oppida, quae Ecclesiasticam jurisdictionem ejuraverant, recuperavit. *Fenalem*, centumque nobiles pagos, totumque *Mutinense* territorium ad Pontificum Imperium compulit. *Parmam*, *Regiumque* munivit, illasque Civitates nomine futuri Pontificis in fide continuit. *Adrianus* VI, qui *Leoni* demortuo successerat in futurum Pontificatum, *Antonium Puccium* dignum existimavit, qui ad intima consilia admitteretur. Siquidem illum in perplexis, difficillimisque rebus solebat consulere. Apud *Clementem* VII. valuit plurimum, illum secutus in lugubri illa *Romana* depopulatione sub furente, impioque *Borbone*, ita ut etiam in *Adrianam* molem compulsum non deseruerit, in illisque Praesulibus fuit, quos exercitui *Caesareano* obsides tradidere, adivitque manifestissimum vitae periculum, nisi *Pompeii Columnae* Cardinalis sagacitas intervenisset. Igitur eo periculo perfunctum, *Clemens* VII. *Antonium* in *Gallias*, atque ad *Carolum* V. legavit, ut ejus industria, consilioque exoptatissima inter eos Principes pax aliquando tandem coiret, reversumque illum vocavit ad purpuram sub titulo *Ss. Quatuor Coronatorum* an. 1531. summa eidem Poenitentiariae attributa. A *Francisco* I. *Francorum* Rege, qui *Antonium* eximie dilexit, *Venetensi* Episcopatu exornatus est, quem paulo post ad favorem *Laurentii Puccii* ex fratre nepotis, aetatis 18. ann. resignavit ann. 1541. die 10. Junii. *Paulo* deinde III. fuit imprime carus, ita ut in ipsius gratiam *Robertum Puccium* patruum crearit Cardinalem, eo anno

1541.

1541. *Pistoriensis* Ecclesiae curam demandaverat. Inter tot, tantaque Ecclesiastica negotia haud sacrarum literarum studia sivit languere. Scripsit enim quatuordecim homilias de Corporis, & Sanguinis Domini nostri Jesu Christi Sacrificio, ejusdemque sacrorum verborum declaratione, multaque alia elegantissima Rhythmica composuit. Titulum *S. Mariae supra Minervam* assecutus est, fuitque Episcopus Cardinalis *Albanensis*, pauloque post *Sabinensis Romae* vitam finivit, sepultusque est apud *S. Mariam supra Minervam* prope Cardinalem *Laurentium* patruum, cum hoc epitaphio.

D. O. M.
ANTONIO PVCCIO EPISCOPO SABINO CARD. SS. QVATVOR
MAIORI POENITENTIARIO MORIBVS, ET RELIGIONE, AC IN
OMNES PROBOS LIBERALITATE SINGVLARISSIMO
QVI V. ANN. LX. DIES IIII.
ROBERTVS PVCCIVS CARD. SS. QVATVOR M. POENIT.
FRATRIS FILIO IVXTA CLEMENTEM PP. VII.
A QVO PVRPVRAM ACCEPERAT
SEPVLCRVM FACIENDVM CVRAVIT
MORTEM OBIIT ANNO M. D. XLIV.

Florentiae in *Pucciano* nobili Sacello apud D. *Annunciatae* aedem, honorarium elogium in marmore exsculptum *Robertus Puccius* exscribi jussit.

ANTONIO PVCCIO ALEXANDRI F. EPISCOPO SABINO
CARD. SANCTORVM QVATVOR M. POENIT.
SACRARVM LITERAR. PERITISS. APVD GALLIAE, HISPANIAEQVE REGES
LEGATIONE EGREGIE FVNCTO A CLEMENTE VII. PONT. MAX. IN CARD.
COOPTATO
ROBERTVS PVCCIVS, VT EIVS CONSERVARETVR MEMORIA
HOC AVI SVI EX FRATRE NEPOTI STATVIT MONVMENTVM
ANNO DOMINI M. D. C. VII

Nec omittendum, quod *Antonius Paulum* III. Pont. Max. *Luca* a colloquio Caroli V. Imp. redeuntem in *Pucciano Tusciae* villa, magnifice excepit hospitio. Pontificis humanitatem, villae felicitatem iis Carminibus, ab ipso, ut erat omnium scientiarum genere eximie excultus, concinnatis in marmore testatam voluit.

Longe prospiciens ignes, prospectaque longe
Venatu, piscatu, Aucupioque frequens.
Pulchra loca celebrata umbris, & fontibus, & quid
Non procul hinc poenas trux Catilina dedit.
Colle sita in medio montes supra aspicit, infra
Fluminea valles, prataque amoena videt.
Ipsam intus decorant Nymphae, tabulisque coactae
In sublime suas ejaculantur aquas.
Concentus avium cum rivis murmura miscent,
Et de rupe frequens fistula dulce canit.
Non haedi, aut vituli desunt, non caseus, & lac,
Tum lautas epulas dant tibi cortis aves.
Undique Castaneae surgunt in montibus altis,
Undique saxosis labitur unda jugis.

Quin

Quin etiam in mediis Pomonam est cernere sylvis,
Datque suas lecta Pallade Bacchus opes.
Hic hyemem tepor, hic aestatem temperat algor,
Longe vos faciet aura benigna senes.
Partem horum natura dedit, gens Puccia partem;
Naturae laudem gens ferat ista parem.
Felix villa bonis tantis, felicior uno hoc,
Quod Pauli facta est hospita Pontificis.
Cum Carolo hunc Quinto congressum Caesare Lucae,
Dum redit, excepit villa beata sinu,
Dixit & haec: hospes numquam mihi major: & ille:
Numquam me dabitur pulchrius hospitium.

Antonius Puccius tit. SS. Quatuor Coronatorum S. R. E. presb. Card. Major Poenitentiarius, cum in hac villa magna ex parte a se extructa Paulum III. Pont. Max. Luca a colloquio Caesaris redeuntem excepisset, tanti principis humanitatem, & Villae felicitatem hoc saxo testatam voluit ipse hosp. die XI Calend. Octob. M.D.LXI.

Vir fuit *Antonius*, ut diximus, eruditus, & antiquitatis valde studiosus, e cuius commentariis, seu schedis, quae olim apud *Marinum Milesium* exstabant, pleraque notatu digna excepimus. *Ughell.*

Ex relatis a *Venantio Simio* in *Catal. Viror. Illustr. Vallisumbr.* [p. 175] *Joannes Maria de Canigianis* olim *Dominicanus*, translatus deinde ad *Vallumbrosanos*, efficaciter promovente Card. *Antonio Puccio* Episc. *Pistorien.* in *Pistoriensis* Ecclesiae suffraganeum eligitur cum titulo tamen *Hipponensis* Ecclesiae in Africa. Mandosius, & ex eo *Caletus*.

A D D I T I O N O S T R A.

Inscriptionem addimus, quae legitur in Igneo colle.

ARCHA MICH. CAELESTIS ET ECCLESIASTICAE MILITIAE DVCI, IGNEIQVE COLLIS HVIVS OPTIMO PATRONO NICOL. PANDVLPH. ET ANT. PVCCIVS S.R.E. CARD. ET PIST. EPP. VILLAM HANC SACELLO RITE DICATO PERPETVO COMMENDARVNT AN. A PRIMO EPISCOPO CHRISTO CIↃIↃXL.

Episcopus Alexander Caccia *sicut studiosus antiquitatis cultor posteritatisque tutor illam instaurandam atque exornandam curavit, ita hac inscriptione admonitum esse voluit* A. D. CIↃIↃCCVIII.

X L I V.

Robertus Puccius, *Laurentii* frater, patruusque *Antonii* supra memorati Cardinalis, a primis annis rebus publicis administrandis operam dedit, *Eleonoramque Lenziam* nobilissimam foeminam duxit uxorem, ex eaque aliquot sustulit liberos. Dum publica res *Florentina* vigeret, *vexillifer justitiae* fuit, post *Mediceorum* vero principatum, ab *Alexandro* Mediceo primo *Florentinorum* Principe, inter 48. Senatores adlectus est. Cum extulisset uxorem, clericalem vitam excolere aggressus est; annoque 1541. die 8. mensis Augusti ex cessione nepotis, *Pistoriensium* Praesul evasit. Anno vero 1542. VI. Nonas Julii a *Paulo* III. creatus est Presb. Card. sub tit. *SS. Nerei, & Achillei*, quo anno 5 Octobris *Robertum Bellarminum* Cardinalem in Sacro Fonte progenuit, postque mortem Nepotis praefuit summae Poenitentiariae, deinceps titulum *SS. Quatuor Coronatorum* adeptus est, Episcopatum insuper *Melphitanum*, ac *Rapollanum*. Omnino annos quinque vixit in purpura. *Romae* decessit anno 1547. cum aetatis suae annum octogesimum secundum explesset, sepultusque est apud S. *Mariam supra Minervam* prope fratrem, nepotemque Cardinales, cum hoc epitaphio.

D. O. M.

D. O. M.
ROBERTO PVCCIO TIT. SS. QVATVOR PRESB. CARD.
MAIORI POENITENTIARIO SVMMA FIDE, ATQVE CONSTANTIA
PRAEDITO
PANDVLPHVS PVCCIVS FILIVS
PATRI CARISSIMO ATQVE OPTIME MERENTI POSVIT
QVI VIXIT ANN. LXXXIII. MENSES VII. DIES XIX.
DECESSIT XVI. KAL. FEBRVARII. MDXLVII.

ADDITIO NOSTRA.

Et hujus exstat *Florentiae* monumentum in *Pucciano* Sacello.

ROBERTO PVCCIO ANTONII F TIT. SS. QVATVOR PRESB CARD.
MAJORI POENIT. EPISCOPO PISTOR. PIETATE ATQVE INTEGRITATE INSIGNI
A PAVLO III. P. M. CREATO
ROBERTVS PVCCIVS EX PAND. EIVS LEGITIMO AC NATVRALI FILIO
NEPOS TANTO AVO P. ANNO DOMINI MDCVII.
VIXIT ANNOS LXXXIII.
OBIIT ROMAE XVI. KALEND. FEBRVARII MDXLVII.

Plura de *Roberto* dabit *Fabbruccius* in *Elogiis clarissimorum Virorum Pisanae Academiae* (*T. XL. collect. Calogerianae pag. 99. & seqq.*)

X L V.

Franciscus Galigarius Florentinus Roberto Cardinali *Puccio* coadjutor adhibitus est cum futura successione, *Paulo* III. Pontifice ita censente anno 1546. die X. Mensis Decembris, successitque paulo post demortuo *Roberto*, ex Pontificio placito. Decessit autem *Franciscus* anno 1559. de qua gente *Sebastianus* Archiepiscopus *Turonensis*, & Abbas majoris Monasterii anno 1617. *Mariae Mediceae Gallorum* Reginae beneficio. Memorantur vero *Galigarii* 1242. apud *Scipionem Ammiratum* in familiis *Florentinis*, & *Verinum* lib. 3.

ADDITIO NOSTRA.

Dempsterus hunc vocat *Petrum Franciscum* de Galieno.

X L V I.

Jo. Baptista Ricasolus Florentinus, Episcopus *Cortonensis*, ad *Pistoriensem* Ecclesiam translatus est anno 1560. die 5 mensis Februarii, & Serenissimae *Mediceae* genti gravissimis promovendis negotiis egregie insudavit, praefectusque electus est Ecclesiastici exercitus, quem *Clemens* VII. in *Pannonia* contra *Turcas* adornaverat. Eundem *Cosmus* I. Magnus Dux *Hetruriae* ad *Carolum* V. de gravissimis rebus tractaturus legavit, perspecta ejus vitae probitate, fideque. Ei dicat librum *de bello Sacro Franciscus Baldellus Cortonensis*, ab ipso in *Hetruscam* linguam translatum, quem eleganti stylo latine olim scripserat *Benedictus Accoltus Aretinus* pater *Petri Accolti* Cardinalis. Decessit *Florentiae* anno 1572. sepultusque est apud *S. Mariam Novellam*, ubi sub pulcro marmoreo sepulcro hujusmodi legitur epitaphium.

D. O. M.

D. O. M.

JOANNI BAPTISTA RICASOLO CORTONENSI PRIMVM
DEINDE PISTORIENSI EPISCOPO, QVI HAEREDITARIO
FERE IVRE OBSEQVIIS FAMILIAE MEDICEAE ADDICTVS
A CLEMENTE SEPTIMO PONTIFICII EXERCITVS IN
PANNONIA ADVERSVS TVRCAS PRAEFECTVS MISSVS
FVIT A COSMO MEDICEO MAGNO HETRVRIAE DVCE,
VIRI PRVDENTIA PERSPECTA, ET CONSILIO PROBATO
AD PONTT. MAXX. PLVRIES, AD CAROLVM V.
CAESAREM AVGVSTVM TER, AD REGES, REGINASQVE
ET MAXIMOS PRINCIPES PRO REPVBLICA CHRISTIANA
LEGATVS, ANNVM AGENS LXVIII. CONFECTVS CVRIS
ATQVE LABORIBVS, GRATVS PRINCIPIBVS, DEPLORATVS
A SVBDITIS, QVOS IN TANTO RERVM CVMVLO EX ANIMO
NVMQVAM DEPOSVIT. FATO FVNCTVS
EST ANNO DOMINI M. D. LXXII. SEPTIMO KAL. MART.
SIMON, ET IVLIANVS EX FRATRE NEPOTES
VT GRATOS SE TANTO PATRVO OSTENDERENT
MONVMENTVM HOC POSVERVNT. *Ughell.*

De eo in *notitiis Vir. Illustr. Academ. Florent. p.* 82. & *Pollinus in hist. Eccl. Britann. l.* 3. *c.* 14. *Mendosius*, & ex eo *Ciaconius*.

X L V I I.

Alexander Medices S. Stephani Eques, ac *Cosmi* Medices magni Ducis Orator ordinarius in aula ad Episcopatum *Pistoriensem* assumptus est anno 1573. die 14. mensis Martii, paulo vero post ad Archiepiscopalem *Florentinam* Sedem ascendit, mox etiam Cardinalis est dictus a *Gregorio* XIII. Pontifice, anno autem 1605. sub nomine *Leonis* XI. supremam Apostolicam Sedem est consecutus. Ad cujus aeternam servandam memoriam in arcu triumphali *Capitolino* Senatus, Populusque *Romanus* sequens inscripsit elogium.

NOVO PONTIFICI MAXIMO LEONI XI. ALEXAN
DRO MEDICES PACATORI GALLIARVM, CONCILIA-
TORI REGVM NATALIBVS, ORDINIS DIGNITATE, SO-
LERTIA AEQVABILI, RELIGIONI SOLIDA LEGATIONE A
POSTOLICA SPLENDIDE PERFVNCTO, SED PERPETVO
VITAE TENORE ECCLESIASTICAE DISCIPLINAE RESTAVRA-
TORI PIO, SEVERO, INNOCENTISSIMO, PATRI PA
TRVVM LECTISSIMO, QVI CVM FLORET SPES PVBLICA
S. P. Q. R. *Ughell.*

A D D I T I O   N O S T R A.

Ejus exstat *Pistorii* ante Episcopales aedes statua marmorea cum hac epigraphe.

LEONI XI. PONT. MAX.
ANTEA EPISCOPO PISTORIEN.
VT EIVS MEM. DIOECESANI
RELIGIOSIVS VENERARENTVR
ALEXANDER CACCIA

IN

IN EPISCOPATV SVCCESSOR
P. C.

Carolus Venellinus Praepositus *Pistoriensis* Templi *Alexandri Medices* vice interfuit *Florentinae* Synodo, quam Decembri mense a. 1573. habuit *Antonius Altovito* Archiepiscopus.

X L V I I I.

Ludovicus Antinorius, *Florentinus Volaterranensis* antea Episcopus, ad Ecclesiam *Pistoriensem* translatus est anno 1574. die 3. mensis Januarii [1575. die 7. Januarii juxta *Salvinum*] Post annum autem [die 21. Decembris ejusdem anni 1575. ex eodem *Salvino*] *Pisano* throno nobilitatus est. Ibi de eo plura, cum illius Ecclesiae Praesules proferremus.

X L I X.

Lactantius de Lactantiis nobilis, ac doctus *Urbevetanus* Urbis Senator, ac *Bononiae* gubernator, virilitate florens, *Ursulam Balduini de monte* Nepotis *Julii* III. Pontificis in matrimonio habuit, qua demortua Ecclesiasticam vitam secutus est, atque a *Gregorio* XIII. *Romandiolae* Praeses effectus Provinciam illam prudentissime administravit, sub eodemque Pontifice *Pistoriensi* thiara condecoratus ann. 1575. inauguratus fuit *Ravennae* in aede *Ursiana* die 18. Mensis Februarii 1576. a *Joanne Baptista Maremonte* Episcopo *Uticense*, Vicarioque *Ravennate* pro *Julio* Cardinali *Roboreo* adsistentibus *Antonio Gianotio Montagnanensi Foroliviensi* Episcopo, *Annibaleque Grasso Bononiensi Faventino* Episcopo. Ad Ecclesiam suam cum pervenisset, ea dexteritate, pietateque se gessit, ut magno Etruriae duci *Francisco* in paucis charus, dignus idoneusque visus sit, cui *Senarum* administratio, tunc anceps, ac trepida tuto committeretur. Igitur cum eo munere egregie defunctus fuisset, decessit anno 1587. 3. Idus Decemb. aetatis suae 72. cum prius *Octavium Albiosium* cum futura successione, coadjutorem acceperit [a. 1581 ex *Salvino*]. Corpus in Cathedrali depositum inde a *Bernardino* filio in patriam delatum anno 1596. die 1. Septemb. in Ecclesia S. *Francisci*, & Sacello S. *Hieronymi* conditum fuit. Orationem funebrem habuit *Antonius Guerreschus*, qui Episcopus *Signinus* paulo post renunciatus fuit. Floret hoc tempore *Lactantius* de *Lactantiis* eiusdem Nepos *Innocentii* X. Pont. Max. aulae Praefectus, *Liberianae* basilicae Canonicus, comitate morum commendandus *Ughell.*

A D D I T I O   N O S T R A.

Lactantius noster Synodum habuit a. 1586. diebus 28. 29. ac 30. Julii, ejusque Canones *Florentiae* editi sunt anno insequente 1587.

L.

Octavius Albiosius, *Ravennas*, Abbas Commendatarius *S. Salvatoris de Silvamunda Arretinae* jurisdictionis, paulo ante coadjutor *Lactantii*, electus fuit *Pistoriensis* Episcopus an. 1588. consecratus *Florentiae* fuit in Ecclesia S. *Fridiani* ab *Alexandro Medices* Archiepiscopo *Florentino*. *Pistoriensem* Ecclesiam ad II. annos administravit, factusque jam senex, eo munere libens, volensque se exsolvit *Ughell.*

Anno 1600. Ecclesiam *S. Crucis Venetiarum* consecrasse testatur sequens inscriptio, quae in ea prostat legentibus.

D. O. M.

OCTAVIVS ALBIOSIVS EPISCOPVS PISTORIENSIS CONSECRAVIT HANC ECCLESIAM DIE XX. JVLII ANNO MDC. IN HONOREM S. CRVCIS, CONCEDENS SINGVLIS CHRISTI FIDELIBVS IN DIE ANNIVERSARIO CONSECRATIONIS HVJVSMODI IPSAM VISITANTIBVS XL. DIES DE VERA INDVLGENTIA IN FORMA ECCLESIAE CONSVETA.

Venetias nempe concesserat *Octavius*, Episcopatu abdicato. Ceterum hoc extat eius monumentum marmoreum *Pistorii* in Templo *S. Michaelis*.

RMVS IN XPTO PATER D. OCTAVIVS ALBIOSVS
EPISCOPVS ALMVRENSIS, ET COADIVTOR CVM FVTVRA
SVCCESSIONE IN EPISCOPATV PISTORIENSI CONSECRAVIT
HANC ECCLESIAM, ET ALTARE MAIVS AD HONOREM DEI,
BEATAE MARIAE VIRGINIS, ET S. MICHAELIS ARCHANGELI
ET OMNIVM ANGELORVM, PRO DOMINO LACTANTIO
DE LACTANTIIS EPISCOPO PISTORIENSI, ET EAM VISITAN-
TIBVS IN DIE ANNIVERSARIA CONCESSIT XL. DIES
DE INDVLGENTIA ANNO DOMINI MDLXXXVII.
DIE XXVII. SEPTEMBRIS

L I.

Fulvius Passerinus Cortonensis, antea *Avellini*, ac *Frequentini* Episcopus, a *Clemente* VIII. ad *Pistoriensem* Ecclesiam translatus est anno 1599. die 19. mensis Aprilis: eodem anno vita functus est die 11. mensis Decembris, dum adolesceret, provectusque ad aetatem virilem esset in obsequio *Gregorii* XIV. Pontif. fuit eximie charus omnibus, quippe qui Card. *Passerini* affinis virtutes ad vivum referret. *Ughell.*

L I I.

Alexander Caccia Florentinus, Canonicus, & Archidiaconus Metropolitanae *Florentinae*, *Pistoriensis* Episcopus adlectus est anno 1600. die 3. mensis Julii. Praesul certe suis antecessoribus haud indignus. Obiit *Alexander* an. 1649. mense septembri, sepultus in tumulo, quod vivens sibi in Cathedrali Ecclesia paraverat cum tali Epitaphio.

D. O. M. A.
ALEXANDER CACCIA ANNO D. M. D. LXI.
MENSE DECEMBR. EA IPSA NOCTE PRAECVRRENTE
DIEM S. ZENONIS CATHEDR. HVJVS PISTOR TITV
LARI, ET PATRONO DICATVM, FLORENTIAE ORTVS
ANN. VERO M. DC EX PATRIAE METROPOLITANAE
ARCHIDIACONATV AD PIST EPISCOPATVM ASSVM-
PTVS, ET SACRO EODEM RECVRRENTE DIE A CLERO, ET
POPVLO PER BENIGNE EXCEPTVS, VT QVI VIVENS AD
SIBI COMMISSI GREG. SAL. MINVS FORTASSE VALVERIT
MORIENS ANNIS, ET LABORIBVS PLENVS, VOVIT
DEO PROPITIO SE PRO EOD. ET TE MORITVRO ORATV-
RVM IMMERITVS, ET IAM DIFFIDENS EXORATV-
ROS PRO MORTVO MORITVROS EOD. SVI ADVENTVS DIE
TRICIES JAM REVERSO MONITVS P.
VT QVI VITAE PRIMORDIA LEGIT, FINEM ATTIN-
GAT, PRATRVVM EPISCOPORVM OMNIVM OBIISSE
DECANVM A. D. MDCIL. PRID. NON. SE-
PTEMBRIS. JVLIVS SENATOR FLORENTINVS EX
FRATRE NEPOS HOC MDCLX. GENERALIS COMMISSARIVS AD-
JECIT.

Ughel.

AD-

Tres Synodos celebravit *Alexander* a. 1604. 1625. & 1641. Quarum omnium Synodorum decreta *Pistorii* typis divulgata sunt annis 1627. & 1641.

L I I I.

Franciscus Nerlius Florentinus, ab *Innocentio* x. Pont. Max. *Pistoriensi* Ecclesiae praeficitur die 3. Febr. 1650. anno vero 1652. mense Novemb. translatus est ad Ecclesiam *Florentinam*.

L I V.

Joannes Gerinus, *Florentinus* Patritius Marchionis *Gerini* germanus frater, Episcopus *Volaterranus*, translatus est ad *Pistoriensem* & *Pratensem* simul nuper unitas Ecclesias die 22. Septembr. 1653. Decessit florente aetate ann. 1656. terrae traditus in Cathedr. *Pistoriensi*. *Ughell.*

Eique deinde extructum elegans e marmore sepulcrum cum hoc epitaphio.

D. O. M.

MORTALITATIS AD TERMINVM SVBSISTE VIATOR
OFFENSVS HIC LAPIS, ERECTVS MORTIS
IN TITVLVM, VITAE GRESSVS DIRIGET TVAE.
JOANNI GERINO SACER EST, OCTAVII PATRICII
FLORENTINI FILIO, QVEM ETRVRIA CREDI-
TVM ROMAE SVIS VRBIBVS GRATVLATA EST
ANTISTITEM REDDITVM. INTIMO ERVTVM
CVBICVLO INNOCENTIVS X. P. MAX. VOLATER
RIS PRIMO, MOX PISTORIO EPISCOPVM DEDIT.
VT EXPETITVM OMNIBVS NON VNA CIVITAS
HABERET. PRATENSIS ECCLESIA ADDITAM
TANTO PRAESVLI SVI CVSTODIAM, QVAM SIBI
TVNC PRIMVM EPISCOPALES INFVLAS PLVRIS
FECIT. MAJORA ASSEQVTVRVM NON VIRTVS
DEFECIT, SED VITA. SPES ET VOTA HOMINVM
ELVSIT MORS, QVAE TERRIS IMMATVRE SVBLA-
TVM COELO INTVLIT XV. KALEND. IVNII A.
S. M. D. C. L. VI. AETATIS XLI. MARCHIO
CAROLVS SENATOR FLORENTINVS FRATRI DE
SIDERATISSIMO P. *Coletus*.

L V.

Franciscus Rinuccinus, nobilis Patritius *Florentinus*, *Horatii* filius, omnium scientiarum genere ornatus, insigni prudentia, & agendarum rerum experientia clarus, diuque pro magno Duce apud *Venetam* Rempub. summa nominis sui fama versatus, *Pistoriensis* evasit Episcopus die 28. Augusti 1656. consecratus *Romae* eodem anno, qui etiam nunc Pastorali officio eximie invigilat. *Ughell.*

Franciscus *Rinuccinus Florentinus*, patritia familia natus, militia primum, deinde legatione pro Magno Etruriae Duce *Ferdinando* II. apud *Caesarem* functus, ac postea Metropolitanae *Florentinae* Archidiaconus, tandem Episcopus *Pistoriensis*, & *Pratensis* renunciatus fuit mense Augusto anni 1656. vir plenus humanitate, ac charus omnibus decessit 11. Martii 1678., sepultusque in Cathedrali prope Sedem Episcopalem, super posita e marmore tabula, atque in ea exculpto hoc Epitaphio.

FRANCISCVS RENVCCINVS EPISCOPVS PISTORII, ET PRATI A. S. M. D. C. LXXVIII. AETATIS SVAE LXXIV. REGIMINIS VERO XXII. P. C. *Coletus*.

ADDITIO NOSTRA.

Annis 1662. & 1669. duas Synodos habuit praeclarissimus Antistes *Rinuccinius*.

L V I.

Gherardus Gherardius, *Florentinus*, patritia familia natus, *Andreae* filius, ac Metropolitanae *Florentinae* Canonicus, reluctans in *Pistoriensi*, ac *Pratensi* Sede locatus Mense Martio Anni 1679. Vir vere a Deo datus, semper vigilans Gregis utilitati. Decem annis, quibus praefuit Ecclesiae, omnium virtutum exemplar se praebuit; Jejuniis, orationi addictissimus, charitate, humilitate, mansuetudine, prudentia, tota denique vivendi ratione sanctimoniam redolens. Quinquies Dioecesim lustravit, quater Synodalia comitia habuit, multaque constituit ad Cleri populique disciplinam accommodata. Omnibus denique optimi Pastoris officiis perfunctus, instante mortis die, propriis indutus Episcopalibus vestibus, ac super nuda tabula in omnium conspectu positus, singulisque salutis monita suadens ad Coelum migravit die 16. Januarii 1690. Clero populoque jugibus lachrymis tanti Pastoris funus prosequente. Sepultus fuit in Cathedrali, eique postmodum extructum e marmore monum. cum hoc Epit.

D. O. M.
GHERARDO GHERARDI EPISCOPO PISTORIEN. ET PRATEN. PASTORALIS VIGILANTIAE, ET CHARITATIS IN EXEMPLAR DATO, COELOQVE REPOSCENTI CVNCTIS MAERENTIBVS REDDITO, FRANCISCVS FROSINI PISTORIENSIS IN SORTEM DOMINI AB EO VOCATVS, ET VNDECIM AB EJVS OBITV ANNIS IN EPISCOPATV VTINAM, ET IN VIRTVTE, SVCCESSOR NVNC ARHIEPISCOPVS PISANVS GRATI ANIMI MONVMENTVM POSVIT A. D. MDCCIII. *Coletus*.

ADDITIO NOSTRA.

Synodalia Comitia, quae *Coletus* indicat, celebrata sunt a *Gherardo* a. 1680. 1682. 1685. 1687. Qui plura de *Gherardo* Episcopi sanctissimi virtutibus legere cupit, adeat eius vitam a praeclarissimo *Francisco Frosino* Italice conscriptam, editamque *Florentiae* a. 1736.

L V I I.

Leo Strozza Florentinus, clarissimo genere natus, Monachus Congregationis *Vallisumbrosanae*, deinde Abbas, ac totius Congregationis Procurator Generalis, Episcopus *Pistoriensis*, & *Pratensis* eligitur mense Junio 1690. Vir zelo disciplinae, prudentia, ac morum suavitate singularis. Seminarium Clericorum Pistorii juxta Concilii *Tridentini* mandatum anno 1693. erexit, in quod largos proventus contulit, atque ab eius nomine Sancti *Leonis* voluit appellari. Translatus mense Julio an. 1700. ad Metropolitanam *Florentinam* ibi decessit die 4. Octobris 1703. supremaque voluntate, quam ex indulto Apostolico condidit, Seminarium *Pistoriense* scripsit haeredem, ac transferri mandavit ad Cathedralem *Pistoriensem*, atque in ea sepeliri in sepulcro, quod elegantis structurae sibi vivens paravit prope sacrarium cum hoc epitaphio.

DE

DE MORTE COGITANS, DVM ADHVC IN HVMANIS ESSET VITAM, QVAE NVNQVAM MORITVR, EXPECTATVRVS LEO EPISCOPVS AD ORNATVM ECCLESIAE SIBI MONUMENTVM POSVIT ANN. 1693. *Coletus*.

ADDITIO NOSTRA.

Tum addita fuit haec alia inscriptio.

LEO STROZZA
VALLVMBROS. SAC. THEOL. DOCTOR
EX EPISCOPO PIST. ET PRAT.
ARCHIEPISCOPVS FLORENTINVS
OBIIT IV. OCTOBRIS MDCCIII. AETAT. LXVI.

Anno 1694. Synodum Pistorii celebraverat XIV. Kal. Novembris.

L V I I I.

Franciscus Frosinus Pistoriensis ex comitibus Sacri Romani Imperii, Cathedralis Ecclesiae Canonicus Poenitentiarius, & Sede per *Leonis* translationem vacante Vicarius Capitularis, vir disciplinis omnibus instructissimus, totius Cleri, populique plausu, qui a trecentis annis Episcopum e civitate nullum acceperant, Episcopus renunciatus mense Decembri 1700. Brevi tamen apud suos commoratus die 2. Octobris 1702. translatus fuit ad Primatialem *Pisanam*. Vivit adhuc, post Nestoreos annos coelitibus aggregandus, atque in eadem Ecclesia sepeliendus; in qua jam sibi vivens monumentum e marmore prope Altare S. *Gregorii* extruxit, exculpta Redemptoris e cruce depositi imagine, cum hoc epit.

VT HVIVS PARIETIS PARTEM, QVAE NVDA ERAT ORNARET, SPECVLVM HOC, IN QVO SVAE MORTALITATIS IMAGINEM, NOSTRIQVE REDEMPTORIS VULNERA, QVAE AD ILLAM FELICITER EXVENDVM TOTAM SIBI SPEM FACIVNT, TEMPLVM INGREDIENS CONTEMPLARETVR, FRANCISCVS FROSINI PISTORIENSIS EX PATRIAE EPISCOPO PISARVM ARCHIEPISC. V. P. C. A. D. S. MDCCXI. *Coletus*.

ADDITIO NOSTRA.

Confer de tanto Praesule P. *Orlandi* in suo *Orbe sacro*, & *praesertim* Praefationem in vitam Episcopi *Gherardi*, & *Bibliothecam* Nostram *Pistoriensem* (p. 199.

L I X.

Michael Carolus Vicedominus Cortigianus, *Florentinus*, clarissimo genere ortus, e Praeposito *Emporiensi* Episcopus *Miniatensis* primum, deinde 22. Novembris 1702. *Pistoriensis*, & *Pratensis* renunciatus, vir effusus in pauperes, comis, & facilis omnium amantissimus. Seminarium *Pistoriense*, quod a Cathedrali distabat, prope Cathedralem extruxit, ampliorem que in formam redegit, omnibus denique optimi Pastoris officiis functus, e vivis sublatus est die 14. Octobris 1713. & sepultus in Cathedrali ante Aram S. Antonii, superposito hoc Epitaphio in tabula marmorea exsculpto.

HIC JACET MICHAEL CAROLVS VICEDOMINVS CORTIGIANVS EPISCOPVS PISTORIENSIS ET PRATENSIS. OBIIT PRIDIE IDVS OCTOBRIS MDCCXIII. AETATIS SVAE LXV. REGIMINIS XI. *Coletus*.

AD-

ADDITIO NOSTRA.

IV. Kal. Maij a. 1707. Synodum *Michael* coegit.

L X.

Columbinus Bassi, Monachus Congregationis *Vallisumbrosae*, institutor, & Abbas Abbatiae *Vallis benedictae* prope *Liburnum*, ac tandem Congregationis Generalis, Episcopus *Pistoriensis*, & *Pratensis* invitus pene, ac per plures menses prae humilitate reluctans electus est mense Martio anni 1715. vivit adhuc, quem Deus ad Nestoreos annos producat, ut virtutum, quibus praelucet, exemplo caeteri instituantur.

ADDITIO NOSTRA.

Inter cetera, quae *Bassius* praeclare gessit, ad eum, in quo nunc cernitur, locum transtulit, Ven. *Gherardi* Episcopi corpus, intro injecta lamella aerea, cui haec sunt adscripta.

Columbinus Episcopus Pist. & Prat. solicitus de corpore Venerabilis Domini Gherardi de Gherardis *Episcopi pariter Pist. & Prat. quod in lignea capsa repositum in die tumulationis suae corruptioni nimium obnoxia de facili posset corrumpi, in loco ubi primum conditum fuerat, quaesitum reperit & sub cenotaphio ab illustrissimo, & Reverendissimo Domino*, D. Francisco Frosini *Archiepiscopo* Pisarum *in eum usque studiose posito, in* hanc *lapideam Urnam suis impensis paratam pie transtulit die* 13. *Junii* 1730. *annuentibus hujus Cathedralis Ecclesiae, iisdemque praesentibus Dominis Dignitatibus, & Canonicis, quae nunc gesta sunt, notari, & cum iis, quae die depositionis tanti Praesulis notata fuerunt in Actis Capitularibus de die* 12. *Januarii* 1690. *in Cancellaria Episcopali reponi, servarique mandavit ad perpetuam rei memoriam*.

Porro obiit *Columbinus* a. 1732., atque eius sepulcro hoc fuit epitaphium insculptum.

HIC JACET
COLVMBINVS BASSI
EX VALLVMBROSANAE
CONGREGATIONIS GENERALI
EPISCOPVS PISTORIEN. ET PRATEN.
OBIIT III. IDVS APRILIS
A. S. MDCCXXXII.
AETATIS SVAE LXXII.
REGIMINIS VERO XVII.

L X I.

Nihil post *Bassii* obitum felicius *Pistoriensi* ac *Pratensi* Ecclesiae accidere potuit, quam ut ad eius regimen admoveretur *Fridericus* ex antiquissima, spectatissimaque gente *Alamannia*. *Raphaelis* Senatoris, ac *Mariae Magdalenae Oricellariae* filius, tum vero principis *Florentini* Templi Canonicus doctrina ac morum pietate praestantissimus. Admotus porro est XIII. Kal. Augustas ejusdem, quo Bassius decesserat, anni CIↃIↃCCXXXII. Nam quinque post diebus sacratus quidem est de more Episcopus, electus autem fuerat, ac renunciatus ipso, quem dixi, die XIII. Kal. Aug. Agit nunc ille annum aetatis suae LVIII. natus quippe est anno CIↃIↃCXCVI. VI. Kal. Aprilis Quare diuturnam fore tanti Antistitis vitam speramus, atque ut ejusmodi sit, cum bonis omnibus etiam optamus. Nam ut illud praeteream, quod tamen ad declarandam tanti Antistitis sapientiam, virtutemque non parum facit, curante ipso in *Pistoriensem* Urbem inlatum fuisse, Matrum quas dicunt *Visitationis*, institutum sanctissimum, erectum quoque hospitium, in quod veluti in tutissimum portum de vitae innocentia periclitantes puellae se se recipiant; nihil com-

omic-

omittit praeclarissimus Episcopus, quibus maxime viget sacra morum disciplina, Sacerdotum probitas, adolescentium in Seminarii aedibus institutio, facilem omnibus ad se confugientibus aditum praebet, Ecclesiae suae jura strenue, prudenterque tuetur. Plurimas, prout temporum rationes postularunt, ab eo habuimus institutiones, atque ad Clerum, populumque suum epistolas sanctitatis, doctrinaeque plenissimas; eas tamen, si utilitatem spectes, atque Ecclesiasticam eruditionem, vix comparabis mea quidem Sententia cum saluberrimis ad decessorum suorum Synodos *additamentis*, quae postremis hisce annis coepit in lucem emittere.

TABULA CHRONOLOGICA

EPISCOPORUM PISTORIENSIUM REFORMATA.

Anno Christ. Aerae.

600. Restaldus. Qui ante ipsum Pistoriensem Ecclesiam administrarint, ignorantur, uti & qui ad ann. DCC. ipsi successerint.
700. Johannes.
801. Willeradus.
826. Lamprandus.
844. Guasprandus.
853. Oschisius.
877. Oschisii etiam tum viventis mentio.
904. Asterius.
916. Wido.
937 Hubertus.
940. Rambaldus.
953. Johannes II. eius hoc anno prima mentio.
962. Johannis extrema mentio.
963. Florentius.
967. Johannes III: cujus mentio ad ann. 978. aut 980.
986. Antonius hoc anno praeerat Pistoriensi Ecclesiae.
1011. Antonius moritur.
1012. Restaldus II. ad 1023.
1024. Wido II.
1043. Martinus, cujus mentio etiam anno 1057.
1067. Leo Episcopus hoc primum anno memoratur.

Anno Christ. Aerae.

1086. Petri prima mentio.
1104. Ildebrandus.
1133. aut 1136. S. Atto.
1153. Obiit Sanctissimus Praesul.
1154. Thracia.
1168. Raynaldus.
1189. moritur. Bonus sufficitur.
1208. Obiit Bonus 28. Januarii, Soffredo sibi succedente.
1210. Soffredus alter, fortasse superioris nepos.
1223. Abdicat se Episcopatu. Gratia Dei 7. Aprilis *Electus* dicitur Pistoriensis Episcopus.
1252. Guidaloftes.
1283. Videtur hic Episcopatu se abdicasse. Thomas successor datus.
1303. Decessit Thomas 29. Julii, cui IV. Nonas Novembris succedit Bartholomaeus de Sigibuldis.
1307. Transfertur 24. Decembris ad Fulginatem Ecclesiam, atque Hermannus Pistoriensi Sedi praeficitur.
1321. Moritur Hermannus 15. Augusti.

Anno Christ.
Aetat.

1322. Eligitur Pistoriensis Episcopus Baronthus de Ricciardis.
1348. Obiit Hermannus.
1349. Electus Andreas de Centoriis.
1356. moritur. Succedit Fr. Remigius.
1367. Episcopatum abdicat. Johannes de Viventiis successor ipsi datur.
1383. Translato ad Cerviensem Ecclesiam Johanne, circa hunc annum Fr. Andreas de Boccagnis Pistoriensem Ecclesiam est adsecutus.
1400. Episcopatum dimittit, inque ejus locum Matthaeus eligitur de Diamantibus. Sub eo Bernardus Abbas Monasterii de Podio Bonizi a Bonifacio Visitator constituitur Pistoriensis Ecclesiae.
1426. Fr Ubertinus de Albizzis.
1434. moritur: post mortem autem ejus Thomas Recinetensis Episcopus Pistoriensem Ecclesiam aliquot mensibus administrat, jubente Eugenio IV.
1436. Donatus Medices.
1474. Obiit Donatus succedente sibi Nicolao Pandulphino.
1510. Pandulphino coadjutor datus Laurentius Puccius.
1518. Pandulphino mortuo succedit Puccius. Mense autem Novembri Laurentius Puccius in nepotem Antonium Pontifice adnuente Episcopatum transfert
1541. Antonio cedente Robertus Puccius Patruus Episcopus renunciatur.
1546. Franciscus Galigarius coadjutor datur Roberto Cardinali.
1547. Mortuo Roberto succedit.
1559. Obiit Franciscus.

Anno Christ.
Aetat.

1560. A Cortonensi ad Pistoriensem Ecclesiam transfertur Jo. Baptista Ricasolus.
1572. moritur.
1573 Succedit Alexander Medices.
1574. Alexandro ad Florentinam Sedem translato succedit Ludovicus Antinorius.
1575. Ludovico Pisanorum Antistite renunciato sufficitur Lactantius de Lactantiis.
1587. moritur Lactantius.
1588. Octavius Albiosius eligitur Pistoriensis Episcopus, qui deinde Episcopatu abdicato Venetias concedit.
1599. Fulvius Passerinus Episcopus a Clemente VIII. Pistoriensibus datur. Eodem anno obiit.
1600. Alexander Caccia.
1649. Obiit.
1650. Franciscus Nerlius.
1652. Transfertur ad Ecclesiam Florentinam.
1653. Succedente Johanne Gerino.
1656. Qui hoc anno moritur. Franciscus autem Renuccinus Episcopus eligitur.
1678. Decessit Rinuccinius.
1679. Gherardus Gherardius succedit.
1690. Obiit, Leone Strozza sibi succedente.
1700. Qui transfertur ad Florentinam Ecclesiam, Francisco Frosino in ejus loco suffecto.
1702. Frosinus ad Pisanam Sedem transfertur. Michael Carolus Vicedominus Cortigianus succedit.
1713. Cortigianus decedit.
1715. Columbinus Bassi sufficitur.
1732. Columbino mortuo succedit FRIDERICVS ALAMANNIVS magno suae Ecclesiae bono etiamnum superstes.

43.